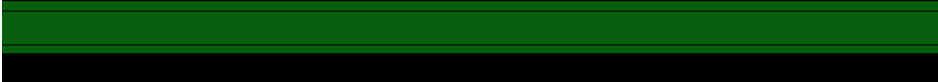

GALA Σευει

Toma Bible Portions

Contents

Zenze, Fai Kpein Tɔzeizuwe	1
Ɛgezɔde	63
Leevi Nuiti Ta-Zevei	114
Gaalu Sevei	149
Tɔ Sevei Velesiei	202
Zozuwe Ná-Sevei	247
Tukpɔgaaleve Nuiti Ta-Zevei	278
Lute Ná-Sevei	309
Samiyele Ná-Seve Mɔungi	314
Samiyele Ná-Sevei Velesiei	355
Tene Faalaaliiti	388
Misee Ná-Sevei	427
Naɣuume Ná-Sevei	435
Abakuke Ná-Sevei	439
Sofoni Ná-Sevei	443
Azee Ná-Sevei	448
Zakali Ná-Sevei	451
Malasi Ná-Sevei	463
Keelaiti Keewotiiti	467

GALA Seveɪ

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea

Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma

Language: Toma

Provided by: Pioneer Bible Translators

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

Pioneer Bible Translators exists to disciple the Bibleless, mobilizing God's people to provide enduring access to God's Word. Our vision is to see transformed lives through God's Word in every language. Prayer is our strategy. We are a problem-solving team that helps a people without God's Word learn to impact their context with Scripture, equipping them to translate it into their language and use it to transform their community. We will consider our ministry among a language community complete when a network of churches is using Scripture to grow, mature and multiply.

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf

ISBN: 978-1-5313-0836-0

Zeneze

Fai Kpein Tɔɔzeizuwe

Sevei gɛ nui: Moize ve.

Sevei nii zu vai ma bɔe ungi: faiti kpein tɔɔzeizuwe.

Sevei nii gɛ ziegi: kona waagila unnaani puulɔɔlu (1 450), é zeeli kona waagila unnaani puugɔ (1 410) ɔ, aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ.

Zeneze gɛ ga kpeteaniiti kpein tɔɔzeizuwe ma zɛvei. É la kpelani nɔ ga é geegɔɔlgi ta zooiti kpete vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kpete vai. Kele toɟa nubuseiti ta-vaiti tɔɔzei velei wosu, é ti yɔɟɔzu gɛlibai lɔɔzei velei le.

Gaagwesu mɔungi é li puugɔ maazu gɛlagi (11) zu: eteai nii de yenvuzu su, ɔa zoo gɛle è naa ná-fai gɛaɟa? Be gɛ é ga nui? Nui losuwe gɛ ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti yɔɟɔzu gɛlibaiti ti gɛlogolosu? Leeni gɛ a gɛ ga zabui, nii pagai, é lo naama vai va?

Gaazaɟagi naati ka ti wosu zaagɛza. Naati ma ka Zeneze zɛvei gɛlazuve ma mɔungi googɛavotegi veezu, é lo ti va: zunui ta anzanui, GALA ná-kpeteaniiti saama (gaagwesu mɔungi é zeeli felegɔi ɔ), ti yɔɟɔzuleve vai ta GALA (gaagwesu savagɔ), Kayen ta Aɓele ta-vai (gaagwesu naanigɔ), Nowe ná-foloi, undaavili tona wolai ma ziegi zu (gaagwesu lɔzita é li taavuugɔi ɔ), woointi supu voloi nuiti ta-zangaso velei lo siegi zu (gaagwesu puugɔ maazu gɛla (11)).

É zo gaagwesu puugɔ maazu felegɔi (12) ma, eyesu é li puulɔɔlugɔi (50) zu, ta bosu ti dɛe egɛvelei GALA ge vaa la ga kizogi nubuseiti pɔ, ta é Izelayele memewolai ma mɔungiti toli ná-botii ma: Abalaame nii é veteni ná-kidaalevei ta ná-woomenigi maavele ma, kɛeve

sienɔpe su ga lɔɟɔ vagɔ nu, nii nu a vokɔɟɔ ma.

Ná-doun zunui Izaake, ta Zakɔbe, nii é ga ná-dounloin naa gɛ (gaagwesu 25:19—37:1 zu), é daaseigi zɔɔɔni ga: «Izelayele.» Zozefe, nii é ga Zakɔbe ná-doun zunui ta, koizeizu felegɔi ma gɛ-wolai, naa gɛ faiti kpein saamave, toɟa é vaani ga Zakɔbe, ta ná-doin zɔiti é vee ta-veleyegeiti ba, ga ti li, ti ze Ezipete yooi zu.

Zeneze zɛvei gɛ dɛe ga kalagi, é vile naa va, nii GALA ge kea. É tɔɔzeiwe ga boga ga GALA ka é eteai bɛtea, naa gɛ é kulazu kelema ga GALA bɔɔɔɔve, kele nii a ke ti pe ti gɛlo GALA be.

Sevei gɛ wooi gɛabelazu ga GALA ná-minazegɛ gooi é boga ga: toɟa yeeye ná-nubuseiti ba gɛ. É zo tɔɔzeizu é li gaabelazu, GALA ka é ga sevei nii zu vaa biin golai: toɟa bɔɟɔ gɛlazulu kelema, é ɔa tukpɔi gaaleve, toɟa losu ná-nubuseiti tugɔ, é ɔa bɔ ti va, toɟa é ná-nubuseiti ta-etea ziei gɛvele bɛtezu. Ma woogɛavote pagɔi gɛ ga: GALA bɛdei gɛ ba ga: nu la tɔun da, è la ná-minazegɛgiti da, nu ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LɔɔZEI VELEI

(1:1—11:32)

Geegɔɔlgi ta zooi bɛte vai

1 Tɔɔzeizu mɔunpa GALA ge geegɔɔlgi ta zooi bɛteni. ²Kevele gɛla ge la gɛni zooi va, supakai gɛni de. Kpidii veeni zie wolai gɛ. GALA Zenvui gɛni levetevesu ziei gɛ.

³GALA ge gɛni ma: «Wozakalagi gɛla.» Wozakalagi ma ge gɛla. ⁴GALA ge kaani ga wozakalagi vage. GALA ge wozakalagi ta kpidii yeeɟaagwɛeni. ⁵GALA ge wozakalagi laasei pɛeni ga foloi, é kpidii laasei pɛe ga kuai.

Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga folo mɔungɪ.

⁶GALA ge ɣeni ma: «Zɔɣɔzu ɣɛ zieiti ba, ɛ zieiti zeegaaɣwe ta zieiti.» ⁷GALA ge zɔɣɔzu ɣeeni zieiti ba, niiti ti bu velei, ta niiti ti maazu velei. Naa ɣeeni ɣana nɔ. ⁸GALA ge zɔɣɔzuve laasei pɛeni ga geegɔlɔgi. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi velesiei.

⁹GALA ge ɣeni ma: «Zieiti ti geegɔlɔgi wu, naati ti ɣaale ba ada ɣɪla, ada vɔɔi ɣula kelema.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁰GALA ge ma vɔɔi laasei pɛeni ga zooi. Zieiti ti ɣaaleai ba, ɛ naati daasei pɛɛ ga kpoloɔɛiti. GALA ge kaani ga naa vage.

¹¹Naa volu GALA ge ɣeni ma: «Zooi pɔnɔba aniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣɛ ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣɛ ga ma zuwui.» Naa ɣeeni ɣana nɔ.

¹²Zooi pɔnɔba aniiti kulani, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣɛ ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣɛ ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa vage. ¹³Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi zavasiɛi.

¹⁴GALA ge ɣeni ma: «Wozakalagiti ti ɣɛ geezuve geei ɣaave, ti foloi ta kuai yeegaaɣwe. Naati ti ɣɛ ga poogiti, ɛ lo siegiti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ti ɣɛ ga wozakalagiti geei ɣaave, ti eteai zuɣala.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁶GALA ge wozakala gola felegɔiti kpeteni, ma wola gelei da zeɪ foloi unda, ma go gelei da zeɪ kuai unda. ɛ somideɣaiti balaa kpeteni.

¹⁷GALA ge ti zɛleni geei ɣaave ga ti da eteai zuɣala, ¹⁸ti zeɪ foloi ta kuai unda, ti wozakalagiti ta kpidii yeegaaɣwe. GALA ge kaani ga naa vage. ¹⁹Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi naanisiei.

²⁰GALA ge ɣeni ma: «Zie wu ani vulluiti ti wola mɔin zieiti bu, wɔniiti ti da ɣove geezuve, zooi maazu.» ²¹GALA ge kpoloɔɛ wu zua wolaiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta zenvu anii ma ziiti kpein, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, niiti ti

levetevesu zieiti bu. ɛ wɔniiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage. ²²GALA ge tuya looni ti ve, ɛ ɣɛ ma: «À buɣu, wo mɔin, wo kpoloɔɛiti buulaave, wɔniiti ti mɔin eteai zu.» ²³Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lolusiei.

²⁴GALA ge ɣeni ma: «Zooi fuluaniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kpokpo ganiiti, ta dɔɔɔ zuaiti, eɣevelei ti ɣɪlagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ²⁵GALA ge dɔɔɔ zuaiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, toganiiti eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta kpokpo ganiiti pɛ, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage.

²⁶GALA ge ɣeni ma: «Ade nubusei betɛ ga ade-maaniinigi, ɛ ɣɛ ga devaaɣfulabai, ɛ zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta toganiiti, ta eteai pɛ, ta aniiti kpein ti bokposu zooi ma.»

²⁷GALA ge nubusei beteni ga tɔ bɔɣɔi maaniinigi, ɛ kpeteni ga GALA maaniinigi. ɛ zunui ta anzanui beteni.

²⁸GALA ge tuya looni ti ve, ɛ ɣɛ ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave, wo maagolo. À zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta suai kpein ɛ yenvuzu zooi ɣa.» ²⁹GALA ge ɣeni ma: «Wele, tufai nii ma waai su a ɣɛ ga ma zuwui, zooi ɣa ná pɛ, gè naa vea wo ve, ta gului nii ma waai su a ɣɛ ga ma zuwui, naa ɣa ɣɛ ga wo-laamianigi.

³⁰Gè tufa undui vea ga daamianigi zou ɣa zuaiti pɛ be, ta wɔniiti, ta nii kpein ɛ bokposu zooi ma, nii nɔpɛ zenvu vilei su.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ³¹GALA ge kaani ga nii kpein ɛ kpeteai, ti wola vage. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lɔzitasiei.

2 Pele ɣana geegɔlɔgi betɛ vai beni la ta zooi, ta ti zu aniiti kpein. ²Foloi lɔfelasiei, GALA kpegai ma ga ná-botii ɣaabelai, ɛ loogoni ná-botii pɛ ba, nii ɛ keeni. ³GALA ge tuya looni foloi lɔfelasiei ve, ɛ make bɔɣɔ ve, tɔɔzei naama

voloi é loogfoni, é lo ná-botii pe ba, aniti kpete vai zu é keeni.

**Eteai ta nubusei
ti bete velel yagfuzulee vai**

⁴Geegflogi ta zooti-lwzeigi gfa é ga nii, siegi zu ti beteni la.

Siegi zu Goofo GALAGI zooti ta geegflogi beteni la, ⁵dobo gila kpalaa ge la gfeni de eteai zu, tufa gila kpalaa ge la gfeni de wɔnɔni, mazɔɔ Goofo GALAGI la gfeni de tona vuuni zooti ma, nu la gfeni de ná negelein, é va da boti gfe zooti ma. ⁶Kele bumugi gfeni wuzegezu, é da zooti ma yefe. ⁷Goofo GALAGI zooti ma vɔɔi zegfeni, é kpete ga zunui, é zenvu viilei vu sokpayefei su, zunui gfe ga zenvu su anii.

⁸Naa volu Goofo GALAGI kpelei leveni Eden yooi zu, folo gfulazu velel. É zunui vileni su, nii é kpeteai. ⁹É gului ma zii kpein pɔnɔni zooti gfa, ti vetega maaneai, ti-ma waaiti neai. Zenvu wului gfeni loni kpelei zaamave, naa vee gului va, nii é faa vagoi ta faa nɔi yagfuzufwee pelei leezu.

¹⁰Zie wolai gfeni gfulazu Eden yooi zu, é da vu kpelei ma. Kulaai ma ná va, gaagfwɛni su ga ma beke naanigo.

¹¹Ma mɔungi laaseigi gfeni ga Pison, naa gfa kakugakugai Gavila yooi ná pe su. Zanugi gfa da gfa zooti naa zu, ¹²zanugi nii pagai. Nu gfa da gulu mana maku neenegi balaa gfa ná, daa ga bedeliwume, ta kotu zɔngɔ baagi, daa ga wɔnikese. ¹³Felesiei laaseigi gfeni ga Giyon, naa gfa kakugakugai Kuse yooi ná pe su. ¹⁴Savasiei laaseigi gfeni ga Tigele, naa gfa é yeizu Asuul laai zu folo gfulazu velel. Zie wolai naanisiei gfa é ga Ufelate.

¹⁵Goofo GALAGI zunui zegfeni, é pile Eden kpelei zu, ga é tii gfe ná, ta é make. ¹⁶É devei nii veeni zunui ya, é gfe ma: «Da zoo è guluiti kpein ma waaiti ta mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷kele nii é faa vagoi ta faa nɔi yagfuzufwee pelei leezu, mina

naama waai ta mi, mazɔɔ voloi da naa ta miina la, da za.»

¹⁸Goofo GALAGI gfeni ma: «É la vani ga zunui gila ko ye de. Nà kpɔba nu vago betezu be.» ¹⁹Goofo GALAGI dobo zuaiti ta wɔniiti kpeteni ga pɔɔi. É vaani ga tiye zunui vɔ, é pete, velel a ti-laaseigiti pee la, naa gfa a ke ti kpein ti daaseigi zɔɔ, nii zunui a pee ti va. ²⁰Zunui daaseigiti peeni toganii pe ba, ta wɔniiti, ta dobo zuaiti kpein. Kele zunui la gfeni kpɔba nu vago zɔɔni. ²¹Goofo GALAGI niimeni wolai lɔni zunui gfaazu, é ni. É kaka gfaegi gila segfeni, é ma zuai laagfulu pogi zu. ²²Goofo GALAGI anzanui beteni ga naama gaka gfaegi, nii é segfeni, é kula zunui gakai zu, é vaani la zunui vɔ.

²³Zunui gfeni ma:

«Niizu nii gfa é ga kaei, nii é ga mà gfaei, kpusei nii é ga kpusei.

Daaseigi gfa vee ga anzanui, mazɔɔ kulave zunui zu.»

²⁴Naa gfa é ba, zunui gfa zefe keege ta dee va, é gili anzai va, ti gfe ga kpuse gila.

²⁵Zunui ta anzai ti felegɔ ti gabei gfeni de, kele ti la gfeni unfesu bofo gfaazu.

Nui loo vai kotoi zu

3 Kaalii gelegelega gfeni de, é leve dobo zuaiti kpein ba, niiti Goofo GALAGI ti beteni. É gfeni anzanui ma: «GALA ge boge nei ga gite, ga wo mina guluiti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

²Anzanui kaalii woogaavoteni, é gfe ma: «Gá zoo gi kpelei zu wuluiti ma waai mi. ³Kele nii é ga gului é loni kpelei zaamave, naa ma waai, GALA ge gfeni ma: «À mina ta mi, wo mina vɔɔgu ba, naa gfa a ke wo mina za.» »

⁴Kaalii gfeni anzanui ma: «Wo la zaa negelein! ⁵Kele GALA ge kwee ga foloi nɔpe wo ta miizu la, wo-gaazuveti ta zefe ma, wa gfe ege GALA, wa faa vagoi ta faa nɔi yagfuzufwee.»

⁶Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti pete ga maaneve, ta page ga nu

mi, fizɔge ga é kelegelegi ve nu ya. É ma waai ta gʉlani, é mi. Naa volu é ta veeni sinigi ya, nii é gʉni koba, naa balaa ge miini. ⁷ Ti felegɔ ti-gʉazuveti ti zegeni ma. Ti kwɛeni ga ti gʉabei ve. Ti koolegʉole gului ma laaiti daɣani, ti gili bɔɔɔ ma.

⁸ Kpɔkɔ leileigi, ti Gʉoɔɔ GALAGI lugi menini, é da ziezie kpelei zu. Zunui ta anzai ti lɔɔɔuni poun Gʉoɔɔ GALAGI va kpele zu wuluiti saama. ⁹ Gʉoɔɔ GALAGI zunui lolini, é gʉe ma: «Mini gʉa è ná?»

¹⁰ É googʉavoteni, é gʉe ma: «Gè è-lugi menige kpelei zu. Dùavɛ, mazɔɔɔ kàbei ve, naa gʉa é kea gè lɔɔɔɔa.» ¹¹ Gʉoɔɔ GALAGI gʉeni ma: «Bɛ gʉa keai è ma, è gʉabei ve? È gulu waai naa ta mia baa, nii gè gʉeni è ma, mina ta mi?»

¹² Zunui googʉavoteni, é gʉe ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zie vɔɔɔma, naa gʉa é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ Gʉoɔɔ GALAGI gʉeni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa gʉeai?» É googʉavoteni, é gʉe ma: «Kaalii gʉa é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ Gʉoɔɔ GALAGI gʉeni kaalii ma: «Tei è naa gʉe, gè è gʉotoa, toganiiti kpein ta dɔɔɔ zuaiti saama. Da da bokpo è-gʉogi ma, è da pɔɔɔ mi, è-zii ma voloi pe su.

¹⁵ Nà kpaai lo wo yɔɔɔzu wa anzanui, naa gʉa gʉe mavofodai ta dɔɔɔ ti zɔɔɔzu. Nɔɔɔ gʉa dʉungi maawana, dʉun dʉa kɔɔɔ libiligi maawana.»

¹⁶ É gʉeni anzanui ma: «Nà ta la da-bɔɔɔ ma, kogi a gʉena è ma, da bɔɔɔ pe, da va dointi sɔɔɔ. È yiima vai gʉa è meen è-zinigi vɔ pelei, toɣa zeì è unda.»

¹⁷ É gʉeni zunui ma: «Tei è woiloga è-anzai wooi ma, è gulu waai mi, nii gè gʉeni è mina mi, zooli gʉa gʉoto è maavele ma. Keni è zuvikei gʉula, è bɔɔɔ pe,

é va legʉa è-laamianigi zɔɔɔ, è-zii ma voloi pe su.

¹⁸ Toɣa gʉaingiti pɔɔɔ è laalɔɔɔma. Da zooli gʉa lufaiti miizu.

¹⁹ Da è-laamianigi zɔɔɔ, kele keni fɔɔɔi gʉula è-lovalave, eyesu è gʉale ma zooli wu, ve è zegeni ná. Mazɔɔɔ è bɛteve ga pɔɔɔ, da gʉale ma pɔɔɔ zu.»

²⁰ Adama anzai laasei pɛeni ga Ève,* mazɔɔɔ toɣa é gʉeni ga nu vuluiti kpein ti-lee. ²¹ Gʉoɔɔ GALAGI sua gʉɔɔi bɛteni ga segei Adama ta anzai ve, é too ti gʉɔɔa.

²² Gʉoɔɔ GALAGI gʉeni ma: «Pete, zunui gʉe eɣe ade taɣila, faa vagoi ta faa nɔɔi yɔɔɔzugʉwɛ fai zu. Ade pele leve tuɣɔ niina, é mina yeemaale, é va zenvu wului ma waai gʉula, a va mi, a va ye vulua gʉoɔɔ.» ²³ Gʉoɔɔ GALAGI zunui gʉlani Eden kpelei va, ga é da zooli woli, ve kulaai ná. ²⁴ É Adama bɛai ma, geezugʉelaiti ti-laaseigi ga seelubɛin, é naati toni Eden kpelei zu folo gʉulazu velei, ta bogʉa zɔkɔɔi nii abui ba, é da lati, ti da zenvu wului ma velei make.

Kayenni ta Abele ta-vai

4 Zunui anzai Ève laani volu, naa kogi zɛge, é sɔɔɔ ga Kayen, é gʉeni ma: «Gè zunu zɔɔɔga ga Gʉoɔɔ GALAGI ná-kpɔbai maavele.» ² Naa volu, é degʉe Abele zɔɔɔni. Abele gʉeni ga baala make nui, Kayen gʉe ga tii gʉe nui. ³ Yeegʉgalai ta laawu, Kayen vaani ga zooli va lɔɔɔgi tanigaa, é ke ga vebeanii Gʉoɔɔ GALAGI ve. ⁴ Abele balaagi vaani ga ná-baala kpulugi ma yivo mɔɔngi tanigaa, é ti-ma zuai vasuveti kula ga zalaɣai. Gʉoɔɔ GALAGI yeezeini Abele ta ná-vebeanii wu ga pagɔ. ⁵ Kele é la gʉeni yeezeini Kayen ta ná-vebeanii wu. Kayen wola yi-igʉaawanani, gaazugʉili.

*3:20 Ève: daaseigi nii ti maabugʉaai va ta «zenvu.»

⁶ Ǵooǵǵ GALAGI ǵeni Kayen ma: «Lee vaa zu è yiǵaawanaai, è ǵaazuǵili? ⁷ Ǵaaǵalage ga ni da faa vagǵi ǵeena, da ǵaazuve wuzegē, kele ni da faa ǵoi ǵeena, kotoi ǵa laani da-velelavē. Ziima vai ǵa ǵē ga é zeì è unda, kele dʼoun, vʼoni ma.»

⁸ Kayen bʼoeni degēi Abele u, tei ti ǵeni dʼoboi zu, Kayen valani Abele va, é paa. ⁹ Naa voluma, Ǵooǵǵ GALAGI ǵeni Kayen ma: «È-leǵei Abele ǵa mini?» É gooǵaavoteni, é ǵē ma: «Gè la kwē. Nà ǵa gè ga dèǵei make nui baa?» ¹⁰ Naa ǵeni ma: «Lee ǵa è keai? È-leǵei ma ǵamai bʼain gooi ǵa zeelizu mà, é zegē zoi ma. ¹¹ Niizu è ǵotove zoi ǵa, nii é laalaoga, é è-leǵei ma ǵamai bʼole, è paai. ¹² Sieǵi zu è boti ǵēezu la zoi ma, é la mʼo ná-kulanuma vea è ya. Da ǵē ga pela nu, è da levetēve eteai zu.»

¹³ Kayen ǵeni Ǵooǵǵ GALAGI ma: «Nà-faa ǵoi ma bʼakoi wola wuive ga gè va zie bu. ¹⁴ Wele, da kʼpèezu za tii ǵē yooi ma, gè maǵooza, gè loǵu è va. Nà ǵē ga pela nu, gè da levetēve eteai zu. Ni nu a kàana, toǵa pàa.»

¹⁵ Ǵooǵǵ GALAGI ǵeni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kayen vaana, Kayen nʼonʼo voto ka ǵula naama nui ma, ná zeizu ǵē lofela.» Ǵooǵǵ GALAGI poogi vʼēni Kayen va ga nu nʼopē ka kaana, é mina paa. ¹⁶ Naa volu, Kayen maǵoozani Ǵooǵǵ GALAGI va, é li, é zeì Nʼode yooi zu, Eden folo ǵulazu veleì.

Kayen mavofodai

¹⁷ Kayen anzai laani volu, naa kogi zegē, é Ǵeenʼke zʼoʼo. É taai loni, é ná-doun zunui laaseigi vʼē ba. ¹⁸ Ǵeenʼke Iilade zʼoʼoʼni, Iilade Meǵuyayele zʼoʼo, Meǵuyayele Metusayele zʼoʼo, Metusayele Leemeke zʼoʼo.

¹⁹ Leemeke anza felegʼo zeini. Gilagi laaseigi ǵeni ga Ada, zʼoi laaseigi ǵē ga Sila. ²⁰ Ada Yabale zʼoʼoʼni. Tʼo ǵa é ga

naati ti-memewolai, niiti ti zeini segē go-taiti bu, ti da toganiiti make. ²¹ Degēi laaseigi ǵeni ga Yubale. Tʼo ǵa é ga naati kʼpein ti-memewolai, niiti ti kʼonigi ǵeinsu, ti da koolei vʼē. ²² Sila balaagi Tubale-Kayen zʼoʼoʼni, naa ǵa é ǵeni ga kʼolu bʼoigi ta kʼolu aniiti kʼpein gain nui. Tubale-Kayen degē anzanui ǵeni ga Naama.

²³ Leemeke ǵeni anzaiti ma:

«Ada ta Sila, à woilo gʼoi ma, Leemeke anzaiti, à woilo ga pagʼo gʼoi ma.

Gè zunui vaani màawana vai zu, ta zunu loungoi nà-palai vaa zu.

²⁴ Potokulai a ǵena Kayen ma, ná zeizu ǵē lofela,

Leemeke nʼonʼo zeizu ǵa ǵē ga puuloʼfela (70).»

Sete zʼoʼo fai

²⁵ Adama anzai laani volu mʼonʼo, naa kogi zegē, é doun zunu zʼoʼo, é daasei pʼē ga Sete, mazʼoʼo é ǵē ma: «GALA ge doun zunu ǵili fea zèa Abele votogi zu, nii Kayen paani.»

²⁶ Sete doun zunu zʼoʼoʼni balaa, é daasei pʼē ga Enʼose. Názuve ǵa ti tʼozeini la ga Ǵooǵǵ GALAGI valia.

É zo Adama mavofodai ma, é li Nowe nʼonʼo u

(1 Dʼoʼo Sevei 1:1-4)

5 Adama mavofodai ma zʼēvi ǵa. Sieǵi zu GALA ge nui bʼeteni la, é kʼpeteni ga GALA baǵulabai. ² É zunui bʼeteni ta anzanui, é tuya looni ti vʼē, é ti-laasei pʼē ga nubusei, ti bʼete voloi nʼo.

³ Adama ná-konagi ǵēai ma ga ungila puusavagʼo (130), é doun zunu zʼoʼoʼni, nii é ǵeni ga baǵulabai, ta maaniinigi, é daasei pʼēni ga Sete. ⁴ Sete zʼoʼoʼga voluma, Adama kona undʼosava (800) ǵili kʼēni. É doun zunui ta doun anzanui taǵiligaa zʼoʼoʼni. ⁵ Adama zii ma voloi

kpein ge ɣeni ga kona untaavuugo pu-usavago (930), naa volu é zaani.

⁶Sete ná-konagi ɣeai ma ga ungila dɔɔlugo (105), é Enɔse zɔɔɔni. ⁷Enɔse zɔɔɔga vɔluma, Sete kona undɔsava kona dɔfela (807) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ⁸Sete zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona untaavuugo puugo maazu felego (912), naa volu é zaani.

⁹Enɔse ná-konagi ɣeai ma ga puutaavuugo (90), é Keenan zɔɔɔni. ¹⁰Keenan zɔɔɔga vɔluma, Enɔse kona undɔsava puugo maazu lɔɔlugo (815) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ¹¹Enɔse zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona untaavuugo kona dɔɔlugo (905), naa volu é zaani.

¹²Keenan ná-konagi ɣeai ma ga puulɔfela (70), é Maɣalaleyele zɔɔɔni. ¹³Maɣalaleyele zɔɔɔga vɔluma, Keenan kona undɔsava puunaanigɔ (840) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ¹⁴Keenan zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona untaavuugo kona puugo (910), naa volu é zaani.

¹⁵Maɣalaleyele ná-konagi ɣeai ma ga puulɔzita maazu lɔɔlugo (65), é Yeelede zɔɔɔni. ¹⁶Yeelede zɔɔɔga vɔluma, Maɣalaleyele kona undɔsava puusavago (830) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ¹⁷Maɣalaleyele zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona undɔsava untaavuu maazu lɔɔlugo (895), naa volu é zaani.

¹⁸Yeelede ná-konagi ɣeai ma ga ungila puulɔzita maazu felego (162), é ɢeenɔke zɔɔɔni. ¹⁹ɢeenɔke zɔɔɔga vɔluma, Yeelede kona undɔsava (800) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ²⁰Yeelede zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona untaavuugo puulɔzita maazu felego (962), naa volu é zaani.

²¹ɢeenɔke ná-konagi ɣeai ma ga puulɔzita maazu felego (62), é Matuzaleme zɔɔɔni. ²²Matuzaleme zɔɔɔga vɔluma, ɢeenɔke kona unsavago (300) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ²³ɢeenɔke zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona unsavago puulɔzita maazu lɔɔlugo (365). ²⁴ɢeenɔke zieni ga GALA ziiimai, é la ɣeni yeni ná, tɔzei GALA ge seɣeni.

²⁵Matuzaleme ná-konagi ɣeai ma ga ungila puulsava maazu lɔfela (187), é Leemeke zɔɔɔni. ²⁶Leemeke zɔɔɔga vɔluma, Matuzaleme kona undɔfela puulsava maazu felego (782) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ²⁷Matuzaleme zii ma voloi kpein ge ɣeni ga untaavuugo puulɔzita maazu taavuugo (969), naa volu é zaani.

²⁸Leemeke ná-konagi ɣeai ma ga ungila puulsava maazu felego (182), é doun zunui ɣila zɔɔɔni. ²⁹É daasei pɛeni ga Nowe.[†] É ɣeni ma: «Nii ɣa ade ɣaanɛɛɛ ada-wotiiti ta ada-bɔɔɔiti kpein faa zu, é zɔɔɔsu zɔɔi va, nii ɢɔɔɣɣ GALAGI foovoai.» ³⁰Nowe zɔɔɔga vɔluma, Leemeke kona undɔlugo puutaavuu maazu lɔɔlugo (595) ɣili kɛeni. É doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔɔɔni. ³¹Leemeke zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona undɔfela puulɔfela maazu lɔfela (777), naa volu é zaani.

³²Nowe ná-konagi ɣeai ma ga undɔlugo (500), é Seme ta Same ta Zafeteni zɔɔɔni.

Nuiti mɔin vai

6 Siegi zu nuiti ti tɔzeini la ga mɔinda zɔɔi ɣa, ti doun anzanuiti zɔɔɔni, ²GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti page, ti tanigaani seɣeni, ti ti ɣe ɣa ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yiimazegeni ga tiye. ³Názu ɣa

[†]5:29 Nowe: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «ɣaanɛɛɛni.»

Ḑooḑo GALAGI ḑeni ma la: «Nà-zenvui la yega nubusei zu ḑo, mazoloo nui ḑa ga saa ani no, sii ma voloi ḑa ḑe ga kona ungila puufeleḑo (120) no.»⁴ Kooza nui ti ḑeni eteai zu naama ziegiti su. Uele no ḑana é ḑeni la, GALA doun zunuiti pilega voluma nui ti-loun anzanuiti polu. Naati ti dointi solooni ti ve, naama nu wolaiti ka ti-lḑoḑo ḑulani wolowoloi zu.

⁵ Ḑooḑo GALAGI kaani ga nubuseiti ta-vaa no wola wolooni zooi ḑa, ti-yiimaave ma ḑisiseiti ti ḑeni losu no faa no va foloo-folo. ⁶ Ḑooḑo GALAGI yiigologoloni nubusei bete vai zu, é pile zooi ḑa, gola ḑaazugilini. ⁷ É ḑeni ma: «Nà nubusei ma zuwu ḑaalevezu zooi ḑa, nui nii ḑe kpeteai, naa veé toganiiti ba, ta kpokpo ganiiti, ta wōniiti, mazoloo ziiḑologologe ga leeni vaa zu ḑe ti beteai.»⁸ Kele Nowe zaalai zolooni Ḑooḑo GALAGI ḑaazu.

Nowe ná-fai

⁹ Nowe mavofodai vete. Nowe ḑeni ga telebo nu ta sole nu ná-siegi zu nubuseiti saama. Nowe ḑeni ziezu ga GALA zimai. ¹⁰ Nowe doun zunu savago zolooni: Seme, ta Same, naa veé Zafete va.

¹¹ Eteai ḑologoloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eteai veteni, é ka ga é ḑologologa, mazoloo nubuseiti kpein ti zie velei ḑologoloni eteai zu.

¹³ GALA ge ḑeni Nowe ma: «Gè de-vea ga ḑe kpeteanii kpein sii ḑaabela, mazoloo nui ti eteai laavega ga toomai. Naa ḑa é ba, nà ti undaavilisu zooi ḑa. ¹⁴ Keingi bete ga gulu vagoi. Da teveleve su ga pele goiti, è managi zie koozuve ta poluve. ¹⁵ Wele velei da ke la: keingi zakpai ḑa ḑe ga metele ungila puuloolugo (150), kogi ḑe ga metele vu-ufelego maazu lolugo (25), ta gaalḑai ḑe ga metele puugo maazu lolugo (15). ¹⁶ Da fiile zosuve ḑe ba maazuve kavagi wu, é ḑaku ma, nii tieḑoi a ḑe ga

metele valisaamai lieḑoi. Da daave ḑula kakamaave. Da sangasoi lo suve, ma velei ḑe ḑooḑo maazu ga savago. ¹⁷ Nōun nà, nà vaazu ga zieve golai zooi ḑa, ga é fuluaniiti kpein kologolo, niiti kpein ti zooi ḑa, ti undaa ḑa vili. ¹⁸ Kele nà naminazegegi ḑeezu de yooḑo, da le keingi zu, da-o, è-loun zunuiti-yo, é veé è-anzai ta è-loun anzaiti ba. ¹⁹ Da suai ma zii velefelegi le keingi zu balaa, ga è ti-ma vului make ḑoba. Da ke ga ma zine ḑila ta ma zaa ḑila. ²⁰ Ma zine ta ma zaa, ma zii ḑilagilagi ḑa va è vo be, wōniiti su, toganiiti balaa su, ta aniiti kpein ti bokposu zooi ma, ga ti pe ti yenvui make. ²¹ Da daamianigiti kpein seḑe, è make ḑoba, naa ḑa a ke é ḑe ga daamianigi è ve ta tiya balaa be.» ²² Naa ḑa Nowe keeni. É naati kpein keeni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

Nowe læ vai keingi zu ta zieve golai vaa vai

7 Ḑooḑo GALAGI ḑeni Nowe ma: «Lè keingi zu, da-o, da-veleyeḑe-yo, mazoloo ḑe è veteḑe ga telebo nu niima yeegḑalagai zu nubuseiti saama. ² Suai niiti ti jadegai, da ma zii ḑilagilagi zeḑe, ma zine lofela, ta ma zaa lofela, kele suai niiti ti ḑooḑoi, da naama zii ḑe ga ma zine ta ma zaa no. ³ Wōniiti balaa, da ma zii ḑilagilagi zeḑe, ma zine lofela, ta ma zaa lofela, naa ḑa a ke è ti-ma zuwui make eteai zu ná pe. ⁴ Mazoloo é yega ga folo lofela, ḑe tonai vu eteai zu, folo vu-unaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40) laawu, fuluaniiti kpein ḑe ti beteai, ḑe ti-ma zuwu ḑaaleve zooi ḑa.»⁵ Nowe naa kpein keeni, nii Ḑooḑo GALAGI ma levei veeni zea.

⁶ Nowe kona undozita (600) zolooni nina, siegi zu zieve golai vaani la eteai zu. ⁷ Nowe leeni keingi zu ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti ḑizo zieve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti jadegai, ta niiti ti ḑooḑoi, naa veé wōniiti

kpein ba, ta suai niiti kpein ti bokposu zooti ma, ⁹ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi ɔ be ga felefelegi, ma zine gila ta ma zaa gila, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰Folo lɔfela voluma, zieve golai eteai maabɔleni.

¹¹Nowe zii ma gona undɔzitari (600), ma alu felesiei, ma volo puugo maazu lɔfelasiei (17) ma, naama voloi zooti wu de wolaiti ma deungiti kpein daaleveni, ta geegɔlɔgi ma vɛlaveti balaa daalaoni. ¹²Tonai tɔzeini ga vua eteai zu, eyesu folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). ¹³Naama voloi bɔgɔi no ga Noweni ti leeni la keingi zu, toun be, Seme ve, Same ve, ta Zafete, e bɔ anzai va ta na-doun anza savagoiti, ¹⁴naa vɛe dɔbɔ zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti bokposu zooti ma, e bɔ wɔniiti kpein ba, ta kove ganiiti kpein. ¹⁵Anii vului ma ziiti kpein, ma zine ma zaa, ti vaani ga felefelegi Nowe ɔ be, ga ti le keingi zu. ¹⁶Ti gilagilagi leeni ma zine ma zaa, ti ma ziiti kevelei, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa volu Gɔogɔ GALAGI daagɔluni ma.

¹⁷Zieve golai yeni leezu, e ke ga folo vuunaanigo (40) eteai zu. Ziei veni, e keingi wuzegɛ zooti maazu. ¹⁸Ziei veni, e wola le su eteai zu. Keingi gɛni ziezu ziei ga. ¹⁹Ziei gɛni leezu su no, eyesu e gize gaagoozagiti pe maabɔle geegɔlɔgi wu eteai zu na pe. ²⁰Ziei leeni gizeiti maazu ga metele lɔfela gɛgala, ti pe maalɔgɔni. ²¹Nii kpein e gɛni ga fuluanii eteai zu, ti pe ti zaani, wɔniiti, toganiiti, dɔbɔ zuaiti, nii kpein e gɛni bokposu, ta nubusei kpein. ²²Nii kpein e gɛni yenvuzu zou vɔɔi ma, naa pe ge zaani. ²³GALA ge fuluanii kpein suwugaaleveni zooti ga: nubusei ta suaiti, naa vɛe kpokpo ganiiti ta wɔniiti ba. Nowe no ga e yeni na, ta niiti ti gɛni ba keingi zu.

²⁴Zievegi yeni eteai zu eyesu folo ungila folo vuulɔlɔgɔ (150).

Nowe gɔla vai keingi zu

8 GALA ge gizeni Nowe zu, ta dɔbɔ zuaiti pe, ta toganiiti ti gɛni ba keingi zu. GALA ge fiilei leveni eteai zu, zievegi tɔzeini ga maa da yei. ²Zooti wu deungiti ta geegɔlɔgi ma vɛlaveti daagɔluni, tonai teve. ³Ziei maa gɛni yeizu vaa, e da zege zooti ma, maalɔni folo ungila folo vuulɔlɔgɔ (150) laawu. ⁴Alu dɔfelasiei ma volo puugo maazu lɔfelasiei (17) ma, keingi loni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵Ziei gɛni ba maa da yei, eyesu alugi vuusiei. Naama alugi ma volo mɔngi, gizeiti tɔngiti ti gɔlani kelema.

⁶Folo vuunaanigo (40) levegai ma, Nowe fenetele laalaoni, nii e kpeteni keingi va. ⁷E kalawɔnii vileni, naa gɔla, e da li, e da gaagale ma, na zeizu gɛ mɔinmɔin. E na maabɔnni, eyesu ziei vɔ zooti ga. ⁸Naa volu e poopogi balaa vile, ga e pete, ni ziei maayeiɔa zooti ga. ⁹Kele poopogi la gɛni zeizu zɔlɔni, e galeni ma pɔ be keingi zu, mazɔlɔ ziei gɛni zooti ma na pe. Nowe yeegɔlani, e so, e te bɔgɔ ma keingi zu. ¹⁰E folo lɔfela giliga maabɔnni mɔno, naa volu e yeebeni poopogi va, e gɔla keingi zu. ¹¹Kpɔkɔ-mave, poopogi galeni ma, e va pɔ be. Pete, wolive wulvi gaalaagi gila ge gɛni dakulugi ga. Nowe kweeni naazu ga ziei maalɔida gɛni de niina zooti ga. ¹²E folo lɔfela giliga maabɔnni mɔno, naa volu e poopogi vileni. Kele naa la mɔ gɛni galeni ma volu pɔ be.

¹³Nowe zii ma gona undɔzitari maazu gilagi (601) ma alu mɔngi ma volo mɔngi, ziei vɔɔni zooti ga. Nowe keingi lakulugi zegɛni da. E weleni, e ka ga zooti gaave vɔɔni niina. ¹⁴Alugi velesiei ma volo vuufelegɔ maazu lɔfelasiei (27) ma, zooti vɔɔni niina kpaankpaan.

¹⁵GALA ge bɔeni Nowe ɔ, e gɛ ma: ¹⁶«Gɔla keingi zu, wa e-anzai, wa e-loun zunuiti, ta e-loun anzaiti. ¹⁷Fuluanii ma

zii kpein kula, niiti ti è goba: wóniiti, suaiti, ta kpokpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti buɣu, ti mɔin ná.»¹⁸ Nowe ɣulani keingi zu, ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti.¹⁹ Suai ma zii ɣilagilagi kpein ge ɣulani keingi zu, ani niiti ti bokposu, wóniiti ta nii kpein é vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zalaɣa ɣulazuve beteni ɔ́oɔɔ GALAGI ve. É ta zegeni suaiti su, niiti ti padegai, ta wóniiti su, niiti ti padegai, é ti ɣe ga gala zalaɣai, zalaɣa ɣulazuve.²¹ ɔ́oɔɔ GALAGI zalaɣai naama maku nɛnɛgi menigai ma, é boni yiimave, é ɣe ma: «Gè la mɔ eteai ɣotoa nui maavele ma, anɛ balaa nui yiimave ma ɣisieiiti toge faa ɲɔi va, é lɔzei ma loungo ziegi zu ma. Gè la mɔ fuluanii kpein kologologa, eɣevelei gè keai la.

²² Ni nɔ eteai ɣa de ná, anii vaza fai ta teve vai, diegi ta kɔlei, fogoi ta samai, foloi ta kpidii, naati ti la bega negelein.»

GALA ná-minazefegi Nowe ve

9 GALA ge tuya looni Nowe ve ta ná-doun zunuiti, é ɣeni ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave.² Fuluanii kpein ta lua wo va, ti zasu da balí, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li wóniiti pɔ, ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti pɛ feeve wo ya.³ Gè fuluanii kpein fea wo ve ga daamianigi. Eɣevelei gè tufa lɛtei veai la wo ve, gè ti pɛ fea wo ve ɣana.⁴ Anɛ naa ve, à mina suai mi, ma jamai va ye su, naa ɣa é ga zenvui.⁵ À sugwee balaa ga wo-ma jamai ɣa é ga wo-yenvui, nà maagaaazagabo. Nà maagaaazagabo naa ma, nii nɔpe a nu jamai vu, é ɣeni ga suai, ɓaa é ɣeni ga nui. Nà nui ɣilagilagi ɣaazaga keeɣeloin ma jamai ma.

⁶ Zai a nu jama vu, tɔ balaa nu ɣili ka ma jamai vu, mazɔɔ GALA ge nui beteve

ga maaniinigi ɣevele.

⁷ Woun wa, à buɣu, wo mɔin eteai zu.»

⁸ GALA ge ɓɛni Nowe vɔ ta ná-doun zunuiti, é ɣe ti ma:⁹ «Wele, gè minazefega wo ve, wa wo-mavofodai,¹⁰ naa ve nii kpein ba é vulua wo goba, wóniiti, to-ganiiti, ta dɔɔ zuaiti, wa niiti kpein wo ɣulaai keingi zu vɔɔma, ti vaazu yenvuzu eteai zu.¹¹ Gè minazefega wo ve ga: fuluanii pɛ undaa la mɔ viliga ga zieve golaí, zieve gola la mɔ ɣea ná, é va eteai gologolo.»

¹² GALA ge ɣeni ma mɔnɔ: «Nii ɣa é ga minazefegi ma voogi eyesu ɣɔ, gè keezu ade yɔɣɔzu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti yenvuzu wo goba.¹³ Gè nà-kpazamanamanagi zeida tonabiingi zu, toɣa ɣe ga minazefegi ma voogi gi yɔɣɔzu gá eteai.¹⁴ Siegi zu gè tonabiingiti gaaleezu ba la, é zele zooi maazu, kpazamanamanagi a ɣulana kelema tonabiingi zu,¹⁵ nà ɣize nà-minazefegi zu, é ade yɔɣɔzu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Ziei la mɔ vega, é va fuluanii kpein kologolo.¹⁶ Kpazamanamanagi ɣa ɣe tonabiingi zu, nà welena ba, nà ɣize ɣoɔɔ minazefegi zu, nii é gi yɔɣɔzu gá fuluanii kpein ti eteai zu.»

¹⁷ GALA ge ɣeni Nowe ma mɔnɔ: «Naa ɣa é ga minazefegi ma voogi, nii gè kea gi yɔɣɔzu gá fuluanii kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu savagɔiti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti ɣulani keingi zu, ti ɣeni ga niiti: Seme, Same, ta Zafete. Kanaan keeɣe ɣeni ga Same.¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu savagɔiti, ti-mavofodai ɣa é eteai laavegai.

²⁰ Nowe ɣeni ga tii ɣee nu mɔungi, nii é leezen belei leveni.²¹ É ma lɔoi ɓleni, naa so, é la ga ɣabei ná-sege ɣotai wu.²² Same, nii é ga Kanaan keeɣe, naa keeɣe ɣabei ɣaani, é liini eteave, é bo dieni felegɔ ma.²³ Seme ta Zafete ti tookɔba wolai zegeni, ti pɛe ɣɔma, ti zie ga volu

velei, ti pɛɛ ti-ɣɛɛ ma, kabei lɔɔŋu. Tei ti voluavega ɣeni de, ti la ɣeni ti-ɣɛɛ ɣabei ɣaani negelein.

²⁴ Siɛgi zu Nowe wuunni da, ɛ ɣula nά-dɔɔzodai zu, ɛ naa menini, nii nά-doun zunu ɣaabelagi keeni la, ²⁵ ɛ zeba ɛ ɣɛ ma: «Kanaan ɣotove! Togɔ ɣɛ ga keɛgeleaiti ta-luɔiti tɔɔ ma luɔi!» ²⁶ Naa volu ɛ ɣeni ma: «Mamagi ɣa ɣooɣɔ GALAGI vɛ, Seme nά-GALAGI, Kanaan ɣa ɣɛ ga Seme nά-duɔi! ²⁷ GALA ge Zafete zeizuvɛ maawɔɔɔ, ɛ zeɪ Seme nά-seɣe ɣotaiti bu, Kanaan ɣa ɣɛ ga nά-duɔi!»

²⁸ Zieve golai vɔluma, Nowe keeni ga kona unsavagɔ puulɔɔlugɔ (350).

²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona untaavuugɔ puulɔɔlugɔ (950), naa volu ɛ zaani.

Ziiti tɔɔzei veleɪ

(1 Dɔɔ Seveɪ 1:5-23)

10 Zieve golai levega vɔluma, Nowe nά-doun zunuiti, Seme, Same ta Zafete, ti dointi sɔɔɔni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ɣeni ga:

² Zafete mavofodaiti ti ɣeni ga: Gɔmɛɛl, Magɔge, Madayi, Yavan, Tubale, Meeseke, ta Tilase. ³ Gɔmɛɛl mavofodaiti ti ɣeni ga: Asekeenaze, Lifate, ta Tɔgaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ɣeni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta Dɔdanime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zie zaama yooiti su, ta zielave yooiti. Ti vazage zooiti su, eɣevelei ta-veleyeɣeiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ɣeni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ɣeni ga: Seba, ɔavila, Sabeta, Layema, ta Sabeteeka. Layema mavofodaiti ti ɣeni ga: Saba ta Dedan.

⁸ Kuse Nimelɔde zɔɔɔni, naa ɣa ɛ ɣɛɛni ga zebesu nu wola mɔungi zooi ɣa. ⁹ ɛ ɣeni ga doso wola ɣooɣɔ GALAGI ɣaazu, naa ɣa ɛ ba, a da wo da ga: «Doso wolai ɣooɣɔ GALAGI ɣaazu, eɣɛ Nimelɔde.»

¹⁰ Nά-masadai ma laa wola mɔungiti ti ɣeni ga Babɛleni ta Eleke, naa vɛɛ Akade va, ta Kaleneɛ, niiti ti Sineyaal yooi zu.

¹¹ Naama yooi vɔluma, Nimelɔde liini Asiili yooi zu, ɛ Ninive laa wolai lo, ta Leɣɔɔte-lil, ta Kala, ¹² naa vɛɛ Leesen va, nii ɛ Ninive ta taa wolai Kala ti yɔɣɔzuvɛ.

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ɣeni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Leɣabe nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafetɔɔl nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaa ti zu).

¹⁵ Kanaan nά-doun zunu mɔungi ɛ sɔɔɔni, naa ɣa ɛ ɣeni ga Sidɔn, naa volu geleɪ ɣɛ ga ɔete. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ɣeni ga: Yeebuse nuiti, Amɔɔl nuiti, Giilegase nuiti, ¹⁷ ɔeeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta ɔamate nuiti. Naa vɔluma Kanaan nuiti ta-veleyeɣeiti ti vazani.

¹⁹ Kanaan nuiti ta-you ɣwɛgi liini eyesu Sidɔn, Geelaal letema veleɪ, eyesu ɛ zeeli Gaza, ta Sɔɔɔme vele, ɛ vɛɛ ɔmɔɔl vele va, ɛ li Adema ta Sebɔyime, eyesu ɛ gaabela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ Seme doun zunuiti balaa sɔɔɔni, togɔ ɛ ɣeni ga Ebeɛl lointi kpein ti-memɛwolai, Zafete nɔɔɔ liei. ²² Seme mavofodaiti ti ɣeni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ɣeni ga: Use, ɔule, Geetɛɛl, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela zɔɔɔni, ta Seela Ebeɛl zɔɔɔni. ²⁵ Ebeɛl zunu loun felegɔ zɔɔɔni: Gilagi laaseigi ɣeni ga Peeleɣe, tɔɔzei nά-siɛgi zu ɣa zooi ɣa nubuseiti zeɛɣaɣweɛni la, ta keɛɣeloin laaseigi ɣeni ga Yɔketan. ²⁶ Yɔketan mavofodaiti ti ɣeni ga: Alemɔdade, Seeleefe, ɔasaalemavete, Yeela, ²⁷ ɔadɔlame, Uzale, Dikela, ²⁸ Wɔɔbale, Abimayeɛ, Saba, ²⁹ Wɔɔfiil, ɔavila, ta Yɔɔabe. Niima nuiti pe ti ɣeni ga Yɔketan mavofodaiti. ³⁰ Ti zeini

Meesa ta Sefaal gize yooi yəḡəzu, nii é folo ḡulazu vele. ³¹Seme mavofodaiti kana, egəvelei ta-veleyegeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

³²Nowe ná-doun zunuiti ta-veleyegeiti keveleiti kana, egəvelei ti-mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti saama. Tiya ḡa ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai eteai zu zieve go-lai levega voluma.

Nubusei ḡaka fai Babele

11 Eteai pe ge ḡeni zii woo ḡilagi wosu, ti ḡeni bəəzu ga woo ḡilagi. ²Ti zegeni ga folo ḡulazu vele, ti neme wola ḡila kaani Sineyaal yooi zu, miná ḡa ti zeini ná. ³Ti ḡeni bəḡḡ ma: «Ade li, ade bilikiiti doḡa, ade ti ḡala abui zu.» Bilikii ḡeni ti ve ga pele lo kətui, ti da sei ga managi. ⁴Ti ḡeni bəḡḡ ma mənə: «Ade li, de taai ta lo bəḡḡ ve, ta pele ḡaḡfoozagi nii nɔngi a zei geei va. Ade bəḡḡ ləḡḡ ḡula, naa ḡa a ke ade mina vaza zooi ḡa ná pe.»

⁵ḡooḡḡ GALAGI yeini taai vetesu ta pele ḡaḡfoozagi, nii nuiti ti ḡeni tosu.

⁶ḡooḡḡ GALAGI ḡeni ma: «Wele, ta ga zii ḡilagi nɔ, woo ḡilagi nɔ ḡa é ti-la. Ni ta tɔzəina ḡani, ani nɔpe ge la mɔ pele besaga ti luḡḡ naa ḡee vai zu, nii a ḡe ti ḡisu.

⁷Ade yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa ḡa a ke, ti mina bəḡḡ laawooiti meni.»

⁸ḡooḡḡ GALAGI ti zuzazani, ti maḡfooza ná va, ti li eteai zu ná pe. Ti looḡoni taai lo fai va. ⁹Naa ḡa é keai taai naa laasei peai ga Babele,[‡] mazɔlɔ miná ḡa ḡooḡḡ GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná ḡa ḡooḡḡ GALAGI ti zuzazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

Memewolaiti daaseigiti é zo Seme ma, é zeeli Abalame ma

(1 Dɔlɔ Sevei 1:24-27)

¹⁰Seme mavofodai ḡaa: Zieve golai levegai ma, é ḡe ga kona felego, Seme ná-

konagi ḡeni ga unḡila (100), é Aalepakesade zɔlɔni. ¹¹Aalepakesade zɔlɔḡa voluma, Seme kona undɔlɔḡo (500) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

¹²Aalepakesade ná-konagi ḡeai ma ga puusavago maazu lɔlɔḡo (35), é Seela zɔlɔni. ¹³Seela zɔlɔḡa voluma, Aalepakesade kona unnaanigo kona savago (403) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

¹⁴Seela ná-konagi ḡeai ma ga puusavago (30), é Ebəel zɔlɔni. ¹⁵Ebəel zɔlɔḡa voluma, Seela kona unnaanigo kona savago (403) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

¹⁶Ebəel ná-konagi ḡeai ma ga puusavago maazu naanigo (34), é Peeleḡe zɔlɔni. ¹⁷Peeleḡe zɔlɔḡa voluma, Ebəel kona unnaanigo puusavago (430) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

¹⁸Peeleḡe ná-konagi ḡeai ma ga puusavago (30), é Leyu zɔlɔni. ¹⁹Leyu zɔlɔḡa voluma, Peeleḡe kona unfeleḡo kona taavuugo (209) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

²⁰Leyu ná-konagi ḡeai ma ga puusavago maazu feleḡo (32), é Seluge zɔlɔni. ²¹Seluge zɔlɔḡa voluma, Leyu kona unfeleḡo kona dɔfela (207) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

²²Seluge ná-konagi ḡeai ma ga puusavago (30), é Naḡɔl zɔlɔni. ²³Naḡɔl zɔlɔḡa voluma, Seluge kona unfeleḡo (200) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

²⁴Naḡɔl ná-konagi ḡeai ma ga puufeleḡo maazu taavuugo (29), é Teela zɔlɔni. ²⁵Teela zɔlɔḡa voluma, Naḡɔl kona unḡila puugo maazu taavuugo (119) ḡili keeni. É doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔlɔni.

[‡]11:9 Babele: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «faazupui.»

²⁶Teela ná-konagi g̃eai ma ga pu-
ulɔfela (70), é Abalamenti sɔlɔni ta
Naɔɔl ta Galan.

²⁷Teela mavofodai g̃aa: Teela Abala-
meni sɔlɔni ta Naɔɔl, ta Galan. Galan
Lɔte zɔlɔni. ²⁸Galan zaani keeg̃e Teela
luɔɔ, sɔlɔ zooi zu, ve ná ga Uul, Kaledde
yooi zu. ²⁹Abalame ta Naɔɔl ti anza-
iti seini. Abalame anzai laaseigi g̃eni
ga Salayi. Naɔɔl anzai laaseigi g̃e ga
Mileka. Mileka ta Yisekani ti-g̃e g̃eni
ga Galan. ³⁰Salayi maalon, doun la
g̃eni be p̃egelein. ³¹Teela ná-doun zunui
Abalame zegeni, ta ná-doun loin Lɔte,
Galan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin
Abalame anzai. Ti g̃ulani vɔoma Uul va
Kaledde yooi zu, ti li Kanaan yooi zu
vele. Ti zeelini Galan, ti ze ná.

³²Teela zii ma voloi kpein ge g̃eni ga
kona unfelegɔ kona dɔɔlugɔ (205), naa
volu Teela zaani Galan.

ABALAME NÁ-FAI

(12:1—25:18)

Abalame loli fai

12 G̃ooɔɔ GALAGI g̃eni Abalame ma:
«Zeg̃e da-yooi zu, dá-wolodai zu,
è gula è-g̃e velei wu, li zooi naa zu, ve
g̃e ná leezu ga de.

²Nà vaazu zii wola g̃ulazu è zu,
nà tuya loo è ve, g̃e è-laaseigi wɔɔɔ.

Nà tuya loo zɔiti be ga è maavele.

³Nà tuya loo naati be, niiti ta tuya loo è
ve,

nà naati foovo, niiti ta è voovo,

etea veleyeg̃e kpein ka tuyai zɔɔ è
maavele ma.»

⁴Abalame liini, eg̃evelei G̃ooɔɔ
GALAGI boni ma la, Lɔte vileni polu.
Abalame ná-konagi g̃eni ga puulɔfela
maazu lɔɔlugɔ (75), siegi zu è g̃ulani la
Galan taai va. ⁵Abalame anzai Salayi
zegeni ta Lɔte, nii é g̃eni ga deg̃e loin, é
vee zeaɔɔligiti kpein ba, ta botig̃e nuiti,

é ti zɔlɔni Galan. Ti wuzegeni, ti li
Kanaan yooi zu. Ti zeelii ma Kanaan
yooi zu, ⁶Abalame ná zubizeni, eyesu é
li adave ná laaseigi ga Sikeme, eyesu é
zeeli M̃lee, sene gului vɔ be. Kanaan
nuiti ka ti g̃eni naama yooi zu názu.

⁷G̃ooɔɔ GALAGI g̃ulani kelema
Abalame ve, é g̃e ma: «Nà zooi nii
veezu è-mavofodai ya.» Abalame zalaɔa
g̃ulazuve beteni ná G̃ooɔɔ GALAGI ve,
nii é g̃ulani be kelema. ⁸Naa volu, é
zegeni ná, é li ga gize yooi zu velei,
Beetele folo g̃ulazu velei. É ná-sege
gotai loni Beetele folo liizu velei ti
yɔɔzuvu ta Ayi, nii é folo g̃ulazu velei.
É zalaɔa g̃ulazuve beteni ná G̃ooɔɔ
GALAGI ve, é woog̃ula G̃ooɔɔ GALAGI
ma. ⁹Abalame g̃eni liizu bekpe ga
lekpemave nu yeezazu velei.

Abalame yeeɔɔg̃ala go g̃e vai Ezipete yooi zu

¹⁰Pului looni zooi zu, Abalame yeini
Ezipete ga é lago ze ná, mazɔɔ pului
wola wɔɔlɔni zooi zu. ¹¹Siegi zu é g̃eni
vaazu maabuɔazu la Ezipete va, é g̃eni
anzai Salayi ma: «Wele, g̃e kw̃e da ga
anzanui nii pagai. ¹²Siegi zu Ezipete nu-
iti ti è g̃aazu la, ta g̃e ma: «Anzai ve!» Ta
p̃aa, ti è ye vulua. ¹³Da g̃e ti ma mu, dá
ga bàazeelai, naa g̃a a ke ti sò ga pagɔ è
maavele ma, z̃envui ye z̃ea è-zaalai zu.»

¹⁴Siegi zu Abalame zeelini la Ezipete
yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai
wola vage. ¹⁵Falaɔɔn ná-nu wolaiti ti
kaai ma, ti maamuseni Falaɔɔn g̃aazu. Ti
liini ga anzanui masagi ná-pelei wu. ¹⁶É
Abalame zoni ga pagɔ anzanui maavele
ma. Abalame togani goiti ta togani
wolaiti sɔlɔni, naa vee soovalegiti ba,
ta botig̃e zunuiti ta botig̃e anzanuiti, ta
soovale saaiti ta p̃omeiti.

¹⁷Kele G̃ooɔɔ GALAGI maanɔɔ vaa
wolaiti p̃eeni Falaɔɔn ta ná-peleyeg̃e va,
Salayi maavele ma, nii é ga Abalame an-
zai. ¹⁸Falaɔɔn zeba é Abalame loli, é g̃e

ma: «Leeni ɣa è keai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai ve? ¹⁹Lee vaa zu è ɣeai mà: «Bàazeelai ve?» Naa ɣa è keai gè segeai ga ànza. È-anzai ɣaa niina, segena, è li!»

²⁰Falaɣɔn devei veeni ná-nuiti zea ga ti zè ná, é li, ta anzai, é vee naati kpein ba, ti ɣeni ga nɔnɔ.

Abalame ɣale ma vai Kanaan yooi zu

13 Abalame zegeni Ezipete yooi zu, é le volu Kanaan yooi zu, lekpe-mave nu yeezazuve, toun be-o, anzai ve-o, ta niiti kpein ti ɣeni ga nɔnɔ. Lote ɣeni ba. ²Abalame wola beteni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³É yeni leezu bekpe, é zo lekpe-mave nu yeezazuve yooi zu, eyesu é li Beetele, ve ná-sege ɣotai ɣeni ná mounpa, Beetele ta Ayi ti yɔɣɔzuve, ⁴ve é zalaɣa ɣulazuve loni ná mounpa. Miná ɣa Abalame woogulani ná, ɔɔɔɔ GALAGI ma.

Abalame ta degɛ loin Lote ti vali fai ma

⁵Lote, nii é ɣeni Abalame maazaasu, baalagiti ti ɣeni zea balaa, naa vee boliti ba, ta nikeiti, ta sege ɣotaiti, ⁶zooi la ɣeni kula ɣea ti va, ga ti va ze ada gila, mazɔɔɔ ti-yeaɣɔligiti ti wola mɔinni gola, ti la bena zoo ti va ze ada gila. ⁷Naa volu balaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti ɣeni zeini ma yooi zu naama ziegi zu. Kpɔei leveni Abalame ná-togani make nuiti zɔɣɔzu ta Lote ná-togani make nuiti.

⁸Abalame ɣeni Lote ma: «Nà è maaneenezu, maagaali mina ɣe de yɔɣɔzu da de, baa nà-togani make nuiti ta dɔnɔiti zɔɣɔzu. Mazɔɔɔ da ga keeɣelointi. ⁹Zooi kpein ka è ɣakala. De ɣaagweena ma mu, ni da liina ga nu ɣvɔzeu vele, nà li ga nu yeezazu vele, ni da liina ga nu yeezazu vele, nà li ga nu ɣvɔzeu vele.»

¹⁰Lote ɣaazuwuzegeni, é wele, é Zuluden neme wolai ɣa, nii zɛbea ɣeni de ɣegelein. ɔɔɔɔ GALAGI ɣeezu é va Sɔdome ta Gɔmɔɔl ɣologolo, ná ɣeni ege ɔɔɔɔ GALAGI ná-kpelei, eyesu é zeeli Sɔwaal, kulaai ga Ezipete yooi ɣevele.

¹¹Lote yiimazegeni ga Zuluden ma neme wolai kpein, é liini ga folo ɣulazu vele. Ulele ɣana ti felegɔ ti ɣaagweeni ma la. ¹²Abalame zeini Kanaan yooi zu, Lote ze neme zu laaiti su, é ná-sege ɣotaiti toni Sɔdome letema vele. ¹³Sɔdome nuiti ti wola zupɔuni, ti ɣeni ga kotoba nu wolaiti ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɣma.

ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegegi Abalame ve

¹⁴ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Abalame vɔ, Lote zegɛa voluma polu, é ɣe ma: «Adave è ná loni, ɣaazuwuzegɛ, è wele, nu ɣvɔzeu vele ta nu yeezazu vele, folo ɣulazu vele ta folo liizu vele. ¹⁵Mazɔɔɔ, zooi nii kpein è petesu, nà vaazu feezu è ve, wa è-mavofodai, eyesu ɣɔ. ¹⁶Nà è-mavofodai ɣe ege zooi ma vufiligi, nii nu la zooga é va gaalu, ege pelegi nu la zooga la é va zooi ma vufiligi gaalu. ¹⁷Wuzegena ve, è zooi zubize, è zie sakpai ta kogi ma, mazɔɔɔ nà vaazu feezu è ve.»

¹⁸Abalame ná-sege ɣotaiti segeni, é li, é ze Mamelee ná-sene guluiti bu, Geebelɔn ɣobave. É zalaɣa ɣulazuve loni ná ɔɔɔɔ GALAGI ve.

Abalame Lote unmɔɔ fai

14 Naama ziegi zu, Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ta Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛel, ta ɔɔyime masagi Tideyale, ²yeeta naati ti kɔɔi vɛeni Sɔdome masagi Beela va ta Gɔmɔɔl masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineyabe, ta Sebɔyime masagi Seemeyebɛel, ta Beela masagi (taai naa laa ɣa ga balaa Sɔwaal). ³Naati kpein

ti gjaaleeni ba Sidime neme wolai zu, nii maaboolegai za ga Kpolofe Wanai. ⁴Kona puugo maazu felego (12) laawu, ti g'oloo g'eni de Kedool-Lawomeel ve, keke kona puugo maazu zavasiei (13) ma, ti bakani.

⁵Kona puugo maazu naanisiei (14) ma, Kedool-Lawomeel ta masagiti ti g'eni polu, ti vaani, ti zobo soloo Leefa mavofodaiti ma Asetelote-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti Game, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ta Gool nuiti ti ta-gizeiti su Seyiil, eyesu e zeeli Palan sene guluiti po be, nii e tevebai gjobave. ⁷Naa volu, ti galeni ma, ti li En-Misepate, nii e ga Kadese, ti zobo solooni Amaleke nuiti ma, ta-yooi na pe su, e ve'e Amool nuiti ba, ti g'eni zeini Gasason-Tamaal.

⁸Nazuve g'a Sodome masagi, ta Goomool masagi, ta Adema masagi, ta Sebayime masagi, ta Beela masagi nii e ga Sowaal, naati ti kooi g'evele beteni la ti laalofoma Sidime neme wolai zu. ⁹Elame masagi Kedool-Lawomeel, ta Goyime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyoke, ti g'eni ga masa naanigo, doolugoi laalofoma. ¹⁰Mana zefei wola moinni Sidime nemei zu, Sodome masagi ta Goomool vele geleiti ti g'eni velazu, ti da li, ti da loo zefei naati su. Motaiti ti velani, ti li gizei ma. ¹¹Niiti ti zobogi zolooni, naati ka ti Sodome ta Goomool naavoloiti kpein sefeni, ta daamiani makegaiti, naa volu ti li. ¹²Ti Abalame dege loin Lote ta koligiti soni, ti li ga tiye, mazoloo Lote g'eni zeini Sodome.

¹³Pela nu g'ila ge vaani, e daazeeli Ebulu nui Abalame ma, nii e g'eni zeini Amool nui Mamelee na-sene guluiti saama. Mamelee g'eni ga Esekoleni ta Anael ti-g'eloin, niiti ti minazefeni Abalame ve. ¹⁴Abalame menigai ma ga dege loin zoge, e na-botig'e nu unsavago nu puugo maazu losava (318) maaqilini,

niiti ti zuzeeliai koofo vai ma, ti zolooagai na-pelei wu, naati ti vileni masagiti polu, eyesu ti zeeli Dan. ¹⁵E na-botig'e nuiti balini su, e sili nuiti so kpidii. E zobo solooni ti ma, e ye ti volu, ti zeeli G'oba, nii e Damase g'ovezu vele. ¹⁶E galeni ma ga koozoganiiti kpein. E galeni ma balaa ga dege loin Lote, ta zeag'ligiti, ta anza-nuiti balaa, ta koo luaiti.

¹⁷Naa voluma, Abalame galeni ma, e zobogi zolooagai ma Kedool-Lawomeel ma, ta masagiti ti g'eni polu. Sodome masagi g'ulani, e daagomi Savee nemei zu, nii e ga Masa Nemei.

¹⁸Melekizeedeke, Saleme masagi vaani ga bului ta dooi. E g'eni ga GALA nii e Anii-Pe-Unda, naa na-zalaqa g'ula nui. ¹⁹E tuya looni Abalame ve, e g'e ma: «GALA ge tuya loo Abalame ve, GALAGI nii e Anii-Pe-Unda, e geeg'olgi ta zoi betei! ²⁰Mamagi g'a GALA be, nii e Anii-Pe-Unda, nii e vaa bu, e zobogi zoloo e zili nuiti ma!» Abalame koozoganiiti pe ma vuusiei veeni zea.

²¹Sodome masagi g'eni Abalame ma: «Nuiti fe zea, e naavoloiti ta sololaiti sege ve.»

²²Abalame g'eni Sodome masagi ma: «Ge g'ona G'oofo GALAGI ma, nii e Anii-Pe-Unda, e geeg'olgi ta zoi betei, ²³nii doin e ga doin, ge la ani nope segea naa va, ane geze gaali g'ilagi baa savala galu g'ilagi, naa g'a a ke e mina g'e ma: «Ge Abalame g'eve ga kpete nu.» ²⁴Ge la ani nope makesu na bofoi be, keni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati tonoi, niiti gi g'ea siei zu, Anael ta Esekole ta Mamelee, naati ta ton zefe.»

GALA na-minazefegi Abalame ta mavofodai ve

15 Naama vaiti poluma, G'oofo GALAGI boeni Abalame vo segi zu, e g'e ma: «Abalame, mina lua negeloin, na g'a ge ga e make nui, da-gulanumai g'a woolo.» ²Abalame

gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Màliḡii, Ḣooḡḡ GALAGI, lee ḡa è feezu zèa? Tòozei doun la zèa, nà-pelei wu vogani zeḡe nui ḡa é ga Eliyezeel, Damase nui.» ³É ta laani ma m̀nɔ̀, é ḡe ma: «È la màvofoda beteni, zai sɔ̀lɔ̀ḡgai nà-pelei wu, naa ḡa é ḡeezu ga nà-pogani seḡe nui.» ⁴Ḣooḡḡ GALAGI b̀eni p̀, é ḡe ma: «Ba-o, naa laade, é va ḡe ḡeezu ga da-vogani zeḡe nui, kele keni zai é ḡulazu è ḡoozu, naa ḡa a ḡe ga da-vogani zeḡe nui.» ⁵Naa volu GALA ge ḡulani la eteave ná-seḡe ḡotai voluve, é ḡe ma: «Geḡḡlɔ̀ḡi ḡaave vete, è somideḡaiti gaalu, ni da zoo è ti ḡaalu.» É ḡeni ma m̀nɔ̀: «Zekana è-mavofodaiti tieḡoi a ḡe la.» ⁶Abalame laani Ḣooḡḡ GALAGI la, naa naa leveni be ga telebodai.

⁷É ḡeni ma: «Nà ḡa gè ga Ḣooḡḡ GALAGI, nii é è ḡula Uul taazuve Kaledee yooi zu, gè niima yooi ve è ya ga d̀nɔ̀.» ⁸Abalame gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Màliḡii, Ḣooḡḡ GALAGI, nà kwè ḡale ḡiteḡite ga nà sɔ̀lɔ̀su?»

⁹GALA ge ḡeni ma: «Li, è kona savagɔ̀ nike beai zo, ta kona savagɔ̀ woli zaai, ta kona savagɔ̀ vaala sine wolai, è kpɔ̀ kpumagoi va, ta poopogi, è ti ḡula ga zalaḡai.» ¹⁰Abalame naama zuaiti kpein seḡeni, é ti valivali su, é ma zèveiti gaavote bɔ̀ḡ ma, ma ḡekpe ga fele, kele é la ḡeni ẁniiti balivalini su. ¹¹Sua mii ẁniiti ti ḡeni vuuzu ti-ma voomaiti ma, kele Abalame ti b̀eni.

¹²Foloi liizuve, niimeni wolai leveni ga Abalame, dualuagi so, kpidi b̀ii vèe ma. ¹³Ḣooḡḡ GALAGI ḡeni Abalame ma: «Sugwèe ga è-mavofodaiti ta ḡe ga seikɔ̀ḡma nuiti zoi taḡili su, ta ḡe ná ga duḡiti, ti ti zopele ḡɔ̀ kona unnaanigɔ̀ (400) laawu. ¹⁴Kele nà zii naa lukpɔ̀ḡaaleve, nii ta duḡlai ḡe zeezu, naa voluma, naavolo wolaiti ta ye tiya, ti ḡula zeezu. ¹⁵D̀oun da, da li è-memewolani p̀ ziileigi zu, è maa ḡa ḡulu, è vɔ̀lɔ̀zaḡaga voluma, undaanèi

zu. ¹⁶È-mavofodai ma yamanii naanisiei ḡa va volu vè, mazɔ̀lɔ̀ Amɔ̀l nuiti ta-vaagaa za golai laa la de zeelini.»

¹⁷Siegi zu foloi liini la, kpidi b̀ii vèeni, diḡii nii é duului ḡulazu, ta sɔ̀mɔ̀gi é zosu, naati ti leveni sua ḡaagwèaiti zɔ̀ḡzuvè. ¹⁸Naama yee ná, Ḣooḡḡ GALAGI minazegeni Abalame vè, é ḡe ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai vè, é zo Ezipete de wolai ma, é zeeli zie wolai Ufelate ma, ¹⁹Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kademɔ̀n nuiti, ²⁰Ḣete nuiti, Feeleeze nuiti, Leea mavofodaiti, ²¹Amɔ̀l nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yeebuse nuiti.»

Agaal ná-fai ta Isemayele zɔ̀lɔ̀ fai

16 Abalame anzai Salayi la ḡeni doun zɔ̀lɔ̀ni be ḡegelein. Kele duɔ̀ anzanui ta ḡeni zea, daaseigi ḡeni ga Agaal, é ḡeni ga Ezipete yooi zu nu. ²É ḡeni Abalame ma: «È kaa ga Ḣooḡḡ GALAGI la vaani bu ga gè doun zɔ̀lɔ̀. Li, è vile nà-duɔ̀ anzanui volu, tanisu nà doun zunu zɔ̀lɔ̀ ga maavele.» Abalame zieni ga anzai Salayi ná-tene gooi. ³Abalame anzai Salayi ná-duɔ̀ anzanui, Ezipete nui Agaal zegeni, é fe sinigi Abalame ya ga anza. Abalame zeini niina Kanaan yooi zu, é ke ná ga kona puugɔ̀. ⁴É vileni Agaal volu, naa kogi zeḡe. Siegi zu é bɔ̀ḡ ḡaai ma ga kogi ḡa ma, é ḡeni belelala welei wosu ná-duɔ̀ deei va.

⁵Salayi ḡeni Abalame ma: «Poomugi é zeelizu mà, da ḡa è unma ḡasɔ̀ vè. Nà bɔ̀ḡi ḡa gè nà-duɔ̀ anzanui zeḡea, gè da è volu, siegi zu é kaa la ga kogi ḡa ma, é da belelala welei wo ga ze. Ḣooḡḡ GALAGI ḡe ga tukpɔ̀ḡaaleve nui de yɔ̀ḡzɔ̀.» ⁶Abalame Salayi woḡaavoteni, é ḡe ma: «Da-luɔ̀ anzanui ḡa è yeezu. So, eḡevelei neai la è vè.» Salayi zeba é da sopele ḡɔ̀, eyesu naa vela ba.

⁷ Gooḡo GALAGI ná-geezugeelai kaani zieungi ḡobave tevebai zu, nii é Suul velei zu. ⁸ É ḡeni ma: «Salayi ná-duo anzanui Agaali, mini ḡa è zeḡeai ná, mini ḡa è liizu ná?» É gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà velazu ná-duo deei Salayi va.» ⁹ Gooḡo GALAGI ná-geezugeelai ḡeni ma: «Gale ma dá-luo deei vo be, è bōḡo unmaayei be.» ¹⁰ Gooḡo GALAGI ná-geezugeelai ḡeni ma mōno: «Nà è-mavofodai mōinzu, toḡa mōin gola, nu nōpe ge la zooga é va gaalu.» ¹¹ É ḡeni ma mōno: «Wele, da doun zōlōsu, toḡa ḡe ga zunu loun. Da daasei pēe ga Isemayele,[†] mazōlō Gooḡo GALAGI è woomenini dá-ḡoozuviligi zu. ¹² Toḡa ḡe ga dōbōi zu zoovalegi, toḡa ḡe ese pe daalōḡma, ese pe ge ḡe daalōḡma, toḡa zeḡe keeḡelointi pe ba, é zei ye.»

¹³ Agaali bōḡo ḡaazafani, é ḡe ma: «Gè GALA bōḡo ḡaave nei baa, nii é nōun kaazu?» Gooḡo GALAGI nii é bōeni toun pō, é naa laasei pēeni ga Ata-Ele-Lōyi.[§] ¹⁴ Naa ḡa é ba, ma ḡōlōyēḡei laasei peai ga, Laḡayi-Lōyi ḡōlōyēḡei,^{**} Toḡa Kadeseni ta Beelede zōḡōzuve.

¹⁵ Agaali doun zunu zōlōni Abalame ve, naa daasei pēeni ga Isemayele. ¹⁶ Abalame ná-konagi ḡeni ga puulōsava maazu lozita (86), siegi zu Agaali Isemayele zōlōni la be.

Minazēḡegi ma voogi

17 Abalame ná-konagi ḡeai ma ga puutaavuu maazu taavuu (99), Gooḡo GALAGI ḡulani be kelema, é ḡe ma: «Nà ḡa gè ga GALA Zebei-Pē-Maliḡii. Da-eteai zie ḡàazu ga pagō, zelilomazu

mina ḡe è va. ² Nà minazēḡezu è ve, nà è-mavofodai mōinzu gola.»

³ Abalame maaveeni, é nōkō zōoi ma, GALA ge ḡeni bōezu pō, é ḡe ma: ⁴ «Wele, ná-minazēḡegi ḡaa, gè keezu è ve: dá ḡeezu ga zii mōinmōingaa ti-ḡe. ⁵ Za voluma, è la mō loliga ga Abalame,^{††} kele è-laaseigi ḡa ḡe ga Abalaame,^{‡‡} mazōlō nà è ḡeezu ga zii mōinmōingaa ti-ḡe. ⁶ Nà è-mavofodai ḡaawōlō gola, dá ḡe ga zii mōinmōin tōzeizu, masagiti ta ḡula è-mavofodai zu. ⁷ Nà ná-minazēḡegi zo è letema eyesu ḡō, nà ke ḡana nō è-mavofodai kpein be. Niima minazēḡegi maavele ma, nà ḡe ga dá GALAGI, ta è-mavofodai nōnō è zeḡea voluma ná. ⁸ Nà Kanaan yooi kpein fe è ve, dá-o, è-mavofodaiti-yo, ve è ná ga seikōḡma nui niizu. Toḡa ḡe ga wōnō eyesu ḡō. Nà ḡe ga è-mavofodai ná GALAGI.»

⁹ GALA ge ḡeni Abalaame ma mōno: «Doun, dá ná-minazēḡegiti make, wa è-mavofodaiti kpein. ¹⁰ Nà-minazēḡegi ḡa é ga nii, nii wa so kpaan ade yōḡōzu, dá-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo zaama, ti lati pelevolu. ¹¹ Walatipelevolui ḡa ḡe ga minazēḡegi ma voogi ade yōḡōzu. ¹² Zunuiti kpein ta ḡe wo zaama, wa dá ti lati pelevolu foloi losavasiei ma, é ḡe ḡana wo-mavofodaiti kpein su, é zōlōni pelei wu, baa é ḡeyani ga walii, weein é ga duoi, niiti ti la ga è-mavofoda. ¹³ Ti pe, zeegaafwēezu la ba, ta lati pelevolu, é zōlōni dá-velei wu, baa é ḡeyani ga dá-walii, ná-minazēḡegi ma voogi ḡa ḡe wo-busei ma zuai va. Naa ḡa é ga ḡōḡo minazēḡegi. ¹⁴ Zunui nii é la latini pelevolu kpusei zu, naa

[†]16:11 *Isemayele*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «GALA ge menige.»

[§]16:13 *Ata-Ele-Lōyi*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «dá ga GALAGI nii é kàazu.»

^{**}16:14 *Laḡayi-Lōyi ḡōlōyēḡei*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «nii é vulua, é dá kà, naa ná-kōlōyēḡei.»

^{††}17:5 *Abalame*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «ḡeḡeḡi unfemai be.»

^{‡‡}17:5 *Abalaame*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «nu mōinmōin keeḡe.»

be ka leve ná-nubuseiti ba, tɔɔzei é nà-minazefegi ɔologologa.»

¹⁵ GALA ge ɣeni Abalaame ma: «È la mɔ è-anzai Salayi loliga ga Salayi, kele daaseigi ɣa ɣe ga Sala. ¹⁶ Nà tuya loo be, nà doun zunu ve è ya ga tɔun maavele, nà tuya loozu be, toɣa ɣe ga zii mɔinmɔingaa ti-lee, nubuseiti ma mɔinmɔingaa ta-masagiti ta ɣula tɔun su.»

¹⁷ Abalaame maaveeni, é nɔko zooi ma, é ɣeei wo, é ɣe yiimave: «Doun zunu ɣa zɔɔɔ nei zunu va, nii é kona ungila (100) keai na? Ta ànzai Sala é kona vuutaavuugo (90) ɣeai na, naa ɣa zoo é doun zɔɔɔ baa?» ¹⁸ Abalaame ɣeni GALA ma: «Nii gè falizu è ma, naa ɣa é ga Isemayeleye ɣula su, è make ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ɣeni ma: «Ba-o, è-anzai Sala ɣa doun zunu zɔɔɔsu è ve, da daasei pɛɛ ga Izaake. Nà-minazefegi ɣa ɣe ga ɣɔɔɣɔ faa, gi yɔɣɔzu gá tɔ, ta gi yɔɣɔzu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemayeleye letemazu, gè da-vali wooi menige ná-faa zu. Ungo, nà tuya loo be. Toɣa buɣu, nà mavofodai ɣaawɔɔɔ gola. Masa puugo maazu felegɔ (12) ɣa ɣula tɔun su, toɣa ɣe ga zii wola ma memewolai. ²¹ Kele nà nà-minazefegi ɣe gi yɔɣɔzu gá Izaake, doun zunui nii Sala zɔɔɔsu è ve, niima yeefɣalalai nɔ zu, konagi nii é vaazu.» ²² Siegi zu GALA ge beni la ga bɔɛ Abalaame vɔ, é zegeni ná, é li.

²³ Abalaame ná-doun zunui Isemayeleye zegeni, ta nii kpein é zɔɔɔni ná-pelei wu, ta nii kpein é geyani ga walii, zunuiti kpein ná-pele wu nuiti saama, é ti latini pelevolu naama voloi, eɣevelei GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ Abalaame ná-konagi ɣeni ga puutaavuu maazu taavuu (99), siegi zu é latini da pelevolu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemayeleye ná-konagi ɣeni ga puugo maazu savago (13) niina, siegi zu é latini da pelevolu. ²⁶ Abalaame ta ná-doun zunui Isemayeleye ti latini pelevolu naama voloi nɔ zu. ²⁷ Zeno ɣana é ɣeni la ga ná-pele wu zunuiti kpein, niiti ti

zɔɔɔni ná-pelei wu, ta wɛeinti ti ɣeyani ga walii, ti pe ti latini pelevolu ta tiye.

Izaake zɔɔɔ fai laazeeli vai

18 ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣulani kelema Abalaame ve Mamelee ná-sene guluiti kobave. Abalaame ɣeni zeini ná-sege ɣotai laave. Folo kpaai ɣeni de. ² É ɣaazuwuzegeni, é wele. É zunu savagɔiti kaani loni, ti lago maagoozaai ba. É ti ɣaai ma, é zo ná-sege ɣotai laave, é bizeni, é ti laagomi, é maaveeni, é nɔko zooi ma. ³ É ɣeni ti ma: «Màligii, nà è maaneenezu, nèi gè ga da-wotigɣe nui, nii gè zaalai zɔɔɔge è ɣaazu, mina leve, è va maagooza bà. ⁴ À va bu ga gè va ga ziei tago, wo ɣɔɣɔiti maagba, wo lago loogɔ gulu wolai tei bu. ⁵ Nà liizu, gè va ga bulu go wo vɔ, wo zebe zɔɔɔ volu, naa volu wa li niina, naa ɣa a ke wo mina leve ɣana nɔ pɔ be, nèi gè ga wa-wotigɣe nui.» Ti googaaavoteni, ti ɣe ma: «Ungo, ke, eɣevelei è bogai la.»

⁶ Abalaame liini gaamago nɔ ná-sege ɣotai wu, é ɣe Sala ma: «Suvile, è kɔɣɔ ganii ɣe savago zege bulu vukɔi zu, è gaayo, è bulu velevelegiti kpete.» ⁷ Abalaame bizeni ná-togani bulugi vɔ be, é nike yivoi yɔbugi zege nii pagai, é fe botigɣe nui ta ya, naa suvile ga kpete. ⁸ É nike niimi ɣei ma wulɔi ta nɔnɔi zegeni, é pɛɛ nike yivoi va, ti kevele beteni, é vaa la ti vɔ. É loni ti ɣoba tɔ bɔɣɔi, gulu wolai wu, ti ɣeai ma laamiizu.

⁹ Naa volu ti ɣeni ma: «Mini ɣa è-anzai Sala ná?» É ti woogaaavoteni, é ɣe ti ma: «Toɣa ve sege ɣotai wu.» ¹⁰ Gila ge ɣeni ma: «Konagi nii é vaazu, niima yeefɣalalai zu, nà vaazu volu è vɔ be, è-anzai Sala ɣa doun zunu zɔɔɔ.»

Sala yeni poluve sege ɣotai wu, é niima woointi meni. ¹¹ Abalaame ta Sala ti vɔɔzafaga ɣeni de niina, ti kona mɔinmɔin kula. Sala buɣeni niina doun zɔɔɔ siegi maazu. ¹² Sala ɣeei woni ɣoozu, é ɣe ma: «Niizu gè vɔɔzafaga, zini pele wu

wain gja gje mà mɔnɔ baa? Màligii balaa vɔɔzagaga.»

¹³ Gɔogɔ GALAGI gjeni Abalaame ma: «Lee vaa zu Sala jɛɛi wogai, é da gje: «Gaama ve nei baa, ga nà doun zunu zɔɔsu, nɛigi pɔɔzagagai na?» ¹⁴ Faa gja ná nei baa, nii Gɔogɔ GALAGI la zooga kɛɛzu? Konagi nii é vaazu, niima yeegefajali nɔ zu, nà vaazu volu è vɔ be, Sala gja doun zunu zɔɔ.» ¹⁵ Sala luani, é zɛɛi wo, é gje ma: «Gè la jɛɛ woni.» Kele Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Ga gite, è jɛɛi woge.»

Abalaame ná-GALA fali vai Sɔdɔme ve

¹⁶ Zunuuti ti wuzegeni ga ti li, ti wele ga Sɔdɔme vele. Abalaame ti vuuni ga pele, é vali ti ma. ¹⁷ Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Gè la naa lɔɔguzu Abalaame va, nii gè vaazu kɛɛzu. ¹⁸ Zii wolai nii zeeɣaabaai, toɣa gjezu ga naa memewola. Eteai zu zii kpein ka tuyai zɔɔ maavele ma. ¹⁹ Mazɔɔ gè yimazegeve la, nii a ke, é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti Gɔogɔ GALAGI yiimai gje, ti ye soledai ta telebodai gjezu, naa gja a ke gè minazegegiti daazeeli, niiti gè ti woni be.»

²⁰ Gɔogɔ GALAGI gjeni Abalaame ma: «Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl ti maalɔ beɛ wooi zuwɔɔba, ta-gotoi baɣɔa gola. ²¹ Naa gja é ba, nà yeizu, gè pɛɛ, ni ti gjeve eɣevelei ma wooi vaa la, é zeeli mà, baa ni é la gjana, nà kwɛ.»

²² Zunui naati ti liini ga Sɔdɔme vele, siegi zu Abalaame gjeni loni la de Gɔogɔ GALAGI gaazu. ²³ Abalaame maabugani ba, é gje ma: «Da telebo nui bɔ nu jɔi va, è ti undaavili baa? ²⁴ Tanisu telebo nu vuulɔɔlugɔ (50) gja taai zu, da naati balaa undaavilisu, è la taai zuvaayega telebo nu vuulɔɔlugɔi (50) maavele ma, ti ti zaama? ²⁵ È la zooga è va naa gje! È la telebo nui ta nu jɔi zoga ga gevele, è va telebo nui bɔ faa jɔu gje nui va, è va ti vaa! È la zooga è va naa gje! Dei è

eteai kpein tukpɔɣaalevezu, è la telebodai gja baa?» ²⁶ Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Ni nà telebo nu vuulɔɔlugɔ (50) gaana Sɔdɔme taazuve, nà taai kpein suvaaye ti maavele ma.»

²⁷ Abalaame kpɛi zegeni volu, é gje ma: «Wele, nà zoosu gè bɔɛ Màligii vɔ, nɛi gè ga pɔɔi nɔ, ta zuvui. ²⁸ Tanisu telebo nu vuulɔɔlugɔi (50) gaɣaavoola ga dɔɔlugɔ, dɔɔlugɔ vai zu, da taai kpein sugologolo baa?» Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Gè la taai zugologologa, ni nà telebo nu vuunaanigɔ maazu lɔɔlugɔ (45) gaana ná.»

²⁹ Abalaame kpɛi zegeni volu mɔnɔ, é gje ma: «Tanisu telebo nu vuunaanigɔ (40) nɔ gja é ná.» Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Gè la sugologologa naama nu vuunaanigɔi (40) maavele ma.»

³⁰ Abalaame gjeni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɣaawana, tɔzei nà gɔilizu faa gɔilagi va. Tanisu telebo nu vuusavagɔ (30) gja é ná.» Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Ni nà telebo nu vuusavagɔ (30) gaana ná, gè la taai zugologologa.»

³¹ Abalaame gjeni ma: «Wele, nà zoosu gè bɔɛ Màligii vɔ. Tanisu telebo nu vuufelegɔ (20) gja é ná.» Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Gè la taai zugologologa nu vuufelegɔi (20) maavele ma.»

³² Abalaame gjeni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɣaawana, gè la mɔ kpɛ gɔili nɔpe bosu, é gɔula nii volu. Tanisu telebo nu puugɔ gja gje ná.» Gɔogɔ GALAGI gjeni ma: «Gè la Sɔdɔme zugologologa naama nu puugɔiti maavele ma.» ³³ Siegi zu ti beni la ga yepe ta Abalaame, Gɔogɔ GALAGI liini. Abalaame balaagi galeni ma seizuve.

Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl gologolo fai

19 Geezugɛela felegɔiti ti zegeni Sɔdɔme kpɔkɔmave. Lɔte gjeni zeini Sɔdɔme taa zigɔdave. Siegi zu Lɔte ti gjaani la, é wuzegeni, é ti laagomi, é maaveeni, é nɔkɔ zoi ma. ² È gjeni

ti ma: «Nà wo maaneenezu, màligi-iti, à gale ma, wo ni nà-pelei wu, nèi gè ga wa-wotigé nui. Wa zoo wo wo-ḡḡḡiti maagba ná, wo ni piin, sobui wo wuzegé, wo da li wo-liizu velei.» Ti ḡeni ma: «Ba-o, gá niizu koi zaamave nɔ.»³ Kele Lote ḡilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li ná-pelei wu. É daamianigi beteni ti ve, é pɛɛ bului va, nii leve la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti va la, Sɔdɔme taazuve zu nuiiti kpein ti vaani, ti ḡaku pelei ma, zunuiiti kpein ti vaani, é zo zunu loungoiti ma, é li kɛwolaiti pɔ, ti pe negelein ti vaani ná. ⁵ Ti Lote lolini, ti ḡe ma: «Zunuiiti ta mini, niiti ti vaai è vɔ be kpidi? Ti ḡula, é va ga tiye gi vɔ, gi bɛde ḡula ga tiye.»

⁶ Lote ḡulani pelelave, é daḡfulu ga volu velei. ⁷ É ḡeni ti ma: «Ba, kèeleaiti, nà wo maaneenezu, à mina faa nɔi ḡe. ⁸ À woilo, dɔun anzanu felegoiti ti ná, ti la vɔvɔ zunu vaa ḡweɛ. Nà vaazu ga naati wo vɔ eteave, wo naa ḡe ga tiye, nii neai wo ve. Kele à mina vɔvɔḡu zunui niiti ba, tɔzɛi ti vaave, ti laazuve nà-pelei wu.»

⁹ Ti ḡeni ma: «Zegé lɛɛ vɛ!» Ti ḡeni ma mɔnɔ: «Dei é ga seikɔḡma nu nɔ, è vaai, da pɔ è ḡe ga tukpɔḡaaleve nu! Be nɔ, nii gi keezu ga de, naa ḡa nɔu tɔnɔi va.» Ti Lote bakpani ga nɔuda, ti maabugani kpogi va, ga ti kologolo. ¹⁰ Zunu felegoiti ti ḡeni Lote vɔ be, ti soni, ti meen pelei wu, ti pelei laaḡfulu. ¹¹ Ti yeezieni nuiiti gaazu, niiti ti ḡeni loni pelelave, ti ḡaazugole, é zo zunu loungoiti ma, é li kɛwolaiti pɔ, naa ḡa é keeni ti la mɔ ḡeni pelelave ḡaazu.

¹² Zunu felegoiti ti ḡeni Lote ma: «Begele ḡa é è ya ve mɔnɔ? È-nekoiti, è-loun zunuiiti, è-loun anzanuiiti, nii kpein é ga dɔnɔ taazuve ve, ti pe kula niima adave va. ¹³ Mazɔlɔvɔ gá ga va niima laai ḡologolosu, tɔzɛi maalɔvɔ beɛ wooi wɔvɔvɛ, é zeelizu ḡoḡḡ GALAGI ma.

Naa ḡa é ba, ḡoḡḡ GALAGI gi levege ga gi taai tei kologolo.»

¹⁴ Lote ḡulani, é li, é bɔɛ naati pɔ, niiti ti ná-doun anzanuiiti maazoni, é ḡe ti ma: «À wuzegé, wo ḡula niima adave va, mazɔlɔvɔ ḡoḡḡ GALAGI ḡana va taai ḡologolosu!» Kele naati ti naama wooiti kaani ga neevae faa nɔ.

¹⁵ Geelaalao siegi zu, geezuḡelaiti ti ḡilini Lote ma, ti da ḡe ma: «Wuzegé, è-anzai zegé ta è-loun anzanu felegoiti niiti ti ve, naa ḡa a ke è undaa mina vili taai ná-undaaviligi zu.» ¹⁶ Tei é ḡeni nekesu, zunu felegoiti ti soni zeei va, tɔun be-o, anzai ve-o, ta ná-doun anzanu felegoiti be-o, mazɔlɔvɔ ḡoḡḡ GALAGI ḡeni pɔ ga é baa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti ye taa voluve. ¹⁷ Ti ḡulaai ma taai va, geezuḡelai gila ge ḡeni ma: «Bize, è è-yenvui ḡizo! Mina wele volu, mina lo nemei zu ada nɔpe! Uela, è le gizei ma, ni da pɔ ga è undaa mina vili.»

¹⁸ Lote ḡeni ma: «Ba-o, màligii! ¹⁹ Nèi gè ga dá-wotigé nui, gè zaalai zɔlɔvɔgɛ è ḡaazu, è ḡeɛve ga nu vago wola bè, è zènvui ḡizo fai zu. Gè la zooga gè va vela, gè va le gizei ma, nà ḡe gè za, ùndaavili. ²⁰ Wele, taai tei tago maabugave, ga gè bize gè zeeli ná. Dɔive, nà zoo gè vela, gè li ná, zènvui ḡizo! Taai naa la loini baa?» ²¹ Geezuḡelai ḡeni ma: «Wele, gè vaa naa wu, ga gè ke è ve ga faabɔḡḡ, gè la taai tɔna kologologa, nii è ná-fai wosu. ²² Suvile, è vela, è li ná, mazɔlɔvɔ gè la zooga gè va faa nɔpe ke, eyesu è zeeli ná.» Naa ḡa é kea, ti taai naa laasei peai ga Sɔwaal.^{¶¶}

²³ Folo tɛɛ ziegi zu ḡa Lote zeelini la Sɔwaal. ²⁴ Názu ḡa ḡoḡḡ GALAGI timini abui vuuni la Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl, eḡe tonai, é ḡulazu geezuve. ²⁵ É taai naati kologoloni, naa vɛɛ maagoolii ma nemei kpein ba, ta ma nuɔuseiti, naa vɛɛ si-

¶¶19:22 Sɔwaal: daaseigi nii ti maabugaa va ta «dɔii.»

inziin ganigiti ba. ²⁶ Lote anzai weleni ga volu velel, é voteni ga kpolo zigígi.

²⁷ Abalaame wuzegeni ga sobuzobui, ga é li naama adave, ve é geni loni ná Góogó GALAGI gjaazu. ²⁸ É gjaazuzieni Sódome ta Gómool letema velel, ta nemei maagoolii ma yooi kpein su, pete, é duului gjaani, é da wuzege zooli ma, egé abu zulugi ma luului.

²⁹ Siegi zu GALA ge neme zu laaiti sugologoloni la, é gizeni Abalaame zu, é Lote gfula faabaagi zaama, nii é taaiti tokani da, ve Lote geni zeini ná.

Lote ta ná-doun anzanuuti ta-vai

³⁰ Lote zegeni Sowaal, é li, é ze gize ma, ta ná-doun anzanu felegóiti, mazóló é luani ga é mina ye Sowaal. É zeini pugi zu ta ná-doun anzanu felegóiti. ³¹ Yeeta, nu gíte gelei geni loungo gelei ma: «De-geé vólózagaga, zunu la zou yóogózuve ve, nii a vile de volu, egévelei de gfula de ka la etea. ³² De li, de dói vu de-geé la. De la koba, naa gja a ke, de-geé mavofodai gje ná.» ³³ Ti dói vuuni ti-geé la kpidii naa, nu gíte gelei liini, é la keége goba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzege la.

³⁴ Naa volu zobui, nu gítei geni loungo gelei ma: «Wele, dáave kée goba kpóko ná. De dói vu da mónó za kpóko, è li, è la koba, naa gja a ke de-geé mavofodai gje ná.» ³⁵ Ti dói vuuni ti-geé la mónó kpóko tóna. Loungo gelei liini, é la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzege la.

³⁶ Lote ná-doun anzanu felegóiti ti kogi zegeni ti-geé va. ³⁷ Nu gíte gelei doun zunu zólóni, é daasei pée ga Moabe.^{§§} Zaaqaza toga é ga Moabe nui ti-memewolai. ³⁸ Loungo gelei balaagi doun zunu zólóni, é daasei pée ga Bene-Ami.* Zaaqaza toga é ga Amón nuiti ti-memewolai.

Abalaame lii vai Geelaal Abimeeleke vó be

20 Abalaame zegeni niima yooi zu, é li ga lekpemave nu yeezazu velel, é zeini Kadeseni zóogózuve ta Suul, é lago zeini Geelaal. ² Abalaame a la gena bóea, é lo anzai Sala va, é geni gjezu ma: «Toga ga bàazeelai.» Geelaal masagi Abimeeleke Sala zegeni. ³ Naazu, GALA ge gfulani kelema segi zu Abimeeleke ve kpidii, é gje ma: «Wele, da vaazu zaazu, tózei anzanui naa ná-faa zu, nii è segeai, mazóló zini ka be.»

⁴ Abimeeleke la geni de daani volu, é googaaavoteni, é gje: «Màligíi, da sòbalala nuiti paa baa? ⁵ Sinigi bóogó lei keai mà: «Bàazeelai ve?» Ta anzanui bóogó balaa boge ga: «Dìei ve?» Gè keéve kisie vagó zu, ta sòbalalai zu.»

⁶ GALA ge geni ma segi zu: «Gè kwée gè gje è keéve zii vagólai zu, naa gja é kea gè pele besagai è lugó ga è mina koto gje dàalóogóma. Naa gja é ba, gè la vaani bu ga è va da volu. ⁷ Niizu zunui nii anzai ve zea, mazóló toga ga GALA goo wo nui. Toga maanenei wo è ve, da ye vulua. Kele ni è la teveni pò, sugwée ga da za, da-o, da-nubuseiti-yo.»

⁸ Abimeeleke wuzegeni sobuzobui, é ná-botigé nu wolaiti toli, é naama vaiti pè bo ti ma, ti wola luani. ⁹ Abimeeleke Abalaame balaa tolini, é gje ma: «Lee gja è keai ga giye? Kotoi begele gja gè keai è laalóogóma, nà-o, nà-masadaí-o, è gi lóai kotoi nii zu? È zie velel é lo nòun ba, nu maa la nēeni ga é va naa gje.» ¹⁰ Abimeeleke geni Abalaame ma: «Leeni gja é gjea è gíisu, è niima vai gjeai?»

¹¹ Abalaame googaaavoteni, é gje ma: «Gè geni gíisiezu, gè da gje bóogó ma, zefema nópe ge la ba, ta vaazu pàazu ànzai vai zu, tózei GALA gaazuluaba gila

§§19:37 **Moabe:** daaseigi nii ti maabuqaaí va ta «nii kulaai keége zu.»

*19:38 **Bene-Ami:** daaseigi nii ti maabuqaaí va ta «detóí ná-doun zunui.»

kpala ge la niima yooi zu. ¹²Gaama ve, toga ga bàazeelai, é ga kèe ná-doun anzanui, kele dèe ná-doun anzanu laade. Toga ga ànzai. ¹³Siegi zu GALA ge kèeni la ga teveteve nu, gè gùla kèe ná-peleyegèi wu, gè gèni Sala ma: «Ùe nɔpe de liizu ná, keni è ða màalobo, è ða gè ti ma: Diei ve.»

¹⁴Abimeeleke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Abalaame ya, é pèe botigè zunuiti ba, ta botigè anzanuiti. É anzai Sala balaa teveni pɔ. ¹⁵É gèni ma: «Nà-zooi laalaoge è luɔɔ, zeì ve nɔpe ná nɛezu è ve.» ¹⁶É gèni Sala ma: «Gè wali gaei waagila (1 000) fea è-lie ya, é gè ga poogi ga è la ga sɔba nu niima vaiti su, è-maagfoolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷Abalaame GALA falini. GALA ge Abimeeleke gèdeni, ta anzai, ta ná-botigè anzanuiti, ti zooni ti ða dointi sɔlɔ volu. ¹⁸Mazɔlɔ Gɔɔgɔ GALAGI Abimeeleke ná-peleyegèi wu anzanuiti pè keeni ga doun zɔlɔtala nuiti, Abalaame anzai Sala ná-faa zu.

Izaake zɔlɔ fai

21 Gɔɔgɔ GALAGI Sala maawɔngaaani, é naa laazeelini be, nii é minazegeni la. ²Abalaame vɔlɔzaɔɔagai ma, anzai Sala kogi zegèni, é doun zunu zɔlɔ be, naa gèeni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³Doun zunui nii Sala sɔlɔni be, Abalaame daasei pèeni ga Izaake.† ⁴Abalaame ná-doun zunui Izaake latini pelevolu, sɔlɔ foloi lɔsavasièi ma, egèvelei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵Abalaame ná-konagi gèni ga ungila (100), siegi zu ná-doun zunui Izaake zɔlɔni da.

⁶Sala gèni ma: «GALA ge zobo fea ga gè jèèi wo ga koozunèèi, nu-o-nu nii a nii menina, naa gè ða jèè nɔ kpaain.» ⁷É

gèni ma: «Be gè a la gè Abalaame ma, Sala gè niimi ve dounɔga ya? Tama gè zunu loun zɔlɔga be pɔlɔzaɔga siegi zu.»

Abalaame Agaal ta ná-doun zunui Isemayeleni kpèe vai

⁸Doungoi wɔlɔlɔni, Sala daagùla niimii va. Abalaame feti wolai gùlani naama voloi. ⁹Ezipete anzanui Agaal ná-doun zunui é sɔlɔni Abalaame va, Sala naa gèani, é ða jèèi wo. ¹⁰Sala gèni Abalaame ma: «Duo anzanui nii bè ta ná-doun zunui, mazɔlɔ niima luɔ anzanui ná-doun zunui ti la bɔga poganii ma, ta doun zunui Izaake.»

¹¹Niima wooi wanani Abalaame ma gola, ná-doun zunui maavele ma. ¹²Kele GALA ge gèni Abalaame ma: «Mina nii wana bɔgɔ ma ða-luɔ anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa pè ke Sala ve, nii é bosu è ma. Mazɔlɔ Izaake gè è-mavofodai a gùla su. ¹³Anɛè naa ve, nà ða-luɔ anzanui ná-doun zunui gè ga zii ta memewola, mazɔlɔ tɔ balaa gùlave è zu.»

¹⁴Poluma zobui, Abalaame wuzegeni ga sobuzobui, é bului zegè ta kɔlɔ woolei ziei su, é sele Agaal baki ba, é zunu loungoi balaa ve zea, é vali ma. É lili, é leveteve Beel-Seeba tevebai zu. ¹⁵Siegi zu kɔlɔ woolei zu ðèi beni da, é zunu loungoi yenì laani gulu goi ta wu, ¹⁶é li, é zeì tɔ gila goozama, ná tago maagoozaai nɔ fɛen, mazɔlɔ é gèni gèezu ma: «Gàazu la yesu doin va, é va ða za.» É zeini tɔ gila goozama, é ða balakpala, é ða wɔlɔ.

¹⁷GALA ge zunu loungoi wooi menini, GALA ná-geezugeelai yenì geezuvè, é Agaal loli, é gè ma: «Agaal, leeni gè é è ya? Mina lua, mazɔlɔ ve è doungoi yegai ná, GALA ge goomenige ná. ¹⁸Wuzegè, è zunu loungoi zegè, è gaanèene. Mazɔlɔ nà zii wola bètèzu ba.» ¹⁹GALA ge

†21:3 **Izaake:** daaseigi nii ti maabugaaì va ta «toga jèezu.»

gaazuzegeni ma, é kólɔyegɛi ɣa, é li, é kólɔ woolei laave ga ziei, é ta ve zunu loungoi ya, é bɔɔle.

²⁰ GALA ge ɣeni zunu loungoi va, é da wɔɔɔ. É zeini tevebai zu, é ɣeni ga kile pili nu vagɔi. ²¹ É zeini Palan tevebai zu. Dee anzanui ta ɣaizieni be, é sei, naa ɣeni ga Ezipete yooi zu nu.

Abalaame ná-minazegɛgi Abimeeleke ve

²² Naama ziegi nɔ zu, Abimeeleke ná-kɔɔɣulubai Pikɔle vileni polu, ti va, ti Abalaame ɣa, é ɣe ma: «GALA ka naa pɛ subɛtezu, nii è kɛezu. ²³ Gona bè niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, baa dòinti, baa màvofodaiti, kele da ye da-woogɛɣiladai ɣilagi nɔ volu nɔnɔn be, ta niima yooi nii è lago zeizu su, eɣɛvelei gè ɣɛa la è ve.» ²⁴ Abalaame ɣeni ma: «Gè konai naa woga.» ²⁵ É baazaɣani Abimeeleke ma kólɔyegɛi ná-fai zu, nii naa ná-botigɛ nui ti seɣeni ga zeeɣaabaai. ²⁶ Abimeeleke googaaavoteni, é ɣe ma: «Gè la kwɛɛ be ɣa é naa ɣɛa. Da bɔɣɔi è la ɣeni naa woni mà, za ɣa gè meniga da.» ²⁷ Abalaame baalagi tanigaa zegɛni, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Abimeeleke ve, ti felegɔ pe ti minazegɛgi ɣɛeni bɔɣɔ ve. ²⁸ Abalaame baala zivo zaa lɔfela makeni ye ma bulugi zu. ²⁹ Abimeeleke ɣeni Abalaame ma: «Leeni vaa zu è niima vaala zivo zaa lɔfelaiti makeɣai ye?» ³⁰ É googaaavoteni, é ɣe ma: «Yeezei baala zivo zaa lɔfelai niiti bu, gè feezeu è ya, naa ɣa ɣe bè ga zeele wooi ga na ɣa gè niima ɣólɔyegɛi wɔa.» ³¹ Naa ɣa é ba, ti naama adave laaseigi veeni la ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazegɛ kólɔyegɛi»), tɔɔzei miná ɣa ti felegɔ ti minazegɛni ná bɔɣɔ ve. ³² Ti minazegɛni bɔɣɔ ve Beel-Seeba. Naa voluma Abimeeleke wuzegɛni ta ná-kɔɔɣulubai Pikɔle, ti gale ma Filiseti nui ti ta-yooi zu. ³³ Abalaame gului ta zinni Beel-Seeba, nii ti ɣɛezu ma tamalise,

náve ɣa é Gɔogɔ GALAGI valini ná, GALA nii é ná eyesu ɣɔ. ³⁴ É lebini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

Abalaame zuɣɔɣɔ fai

22 Niima vaiti pe poluma, GALA ge Abalaame zuɣɔɣɔni, é ɣe ma: «Abalaame!» Naa googaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ɣaa!» ² GALA ge ɣe ma: «É-loun zunu ɣila kpegɛ Izaake zegɛ, nii è neai ve, è li Moliya yooi zu, è kula ga gala zalaɣai gizeɛ naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ Abalaame wuzegɛni ga sobuzobui, é ná-soovalegi ɣasɔɣili, é ná-botigɛ nu felegɔ zegɛni ta ná-doun zunui Izaake. É kovii valivalini gala zalaɣai vaa ma, é li naama adave, ve GALA ge yeeloni ná va. ⁴ Foloji zavasiei ma, Abalaame ɣaazuwuzegɛni, é naama adave ɣa ɣoozama. ⁵ É ɣeni ná-botigɛ nuiti ma: «À ye ve soovalegi ɣoba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi nɔkɔ GALA bu, naa voluma gi va wo ɣoba.»

⁶ Abalaame gala zalaɣai ma ɣovii zegɛni, é ná-doun zunui Izaake laale bu, é abui ta bogɣai zegɛ. Ti felegɔ ti da zie uɔɔma, ti da li. ⁷ Izaake bɔɛni keegɛ Abalaame uɔ, é ɣe ma: «Kèè!» É googaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ɣaa, dɔn zunu.» Izaake ɣe ma: «Abui ta koviiiti kaa, kele mini ɣa baala zivoi ná, gala zalaɣai vaa zu?» ⁸ Abalaame googaaavoteni, é ɣe ma: «Dɔn zunu, GALA bɔɣɔɣoi ɣa va ga baala zivoi, gala zalaɣai vaa zu.» Ti felegɔ ti ɣeni ziezu uɔɔma, ti da li.

⁹ Ti zeelii ma naama adave, ve GALA ge ná læni, Abalaame zalaɣa ɣulazuve beteni, é kovii la maazu ga pagɔ. É ná-doun zunui Izaake yeeti ta kɔɣɔiti sugilini, é da zalaɣa ɣulazuve kovii maazu. ¹⁰ Naa voluma Abalaame bogɣai zegɛni ga é ná-doun zunui ɣɔdaaleve. ¹¹ Gaamago nɔ, Gɔogɔ GALAGI ná-geezuɣeelai yeni geezuve, é toli, é ɣe ma: «Abalaame! Abalaame!» É googaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ɣa!»

¹² Geezuŋeelai ɣeni ma: «Mina yeevɔɔɣu zunu lounɔi va, è va faa nɔpe ke la. Mazɔɔw gè kwèeni niina ga da luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu ɣila kpegi.» ¹³ Abalaame ɣaazuwuzegeni, é baala sine wolai ɣa voluve, mineiti sogai dɔɔw goi zu, é bata. É baala sine wolai zoni, é kula ga gala zalaɣai ná-doun zunui votogi zu. ¹⁴ Abalaame naama adave laasei pèeni ga Adonayi-Yiileeye (nii poluve ga «Gɔɔɣɔ GALAGI nii é nu ɣulazu faa zu»). Naa ɣa é ba, zaaɣaza ti ɣèezu ná ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI ná-gizei ma, da ɣula su.»

¹⁵ Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuŋeelai yeni geezuve, é Abalaame loli ná zeizu velesici, ¹⁶ é ɣe ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI laawooi ɣaa: nà ɣonazu nà bɔɣɔi ma, tei è naa ɣea, è la kòmani ga è-loun zunu ɣila kpegi, ¹⁷ nà tuya loozu è ve, gè è-mavofodai ɣaawɔɔɔ, eɣe pelegi somideɣaiti ti mɔindai la geezuve, ta eɣe naɣaegi nii é kpolodei ɣobave. È-mavofodai ɣa zobo sɔɔɔ sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zɔɔɔ è-mavofodai maavele ma, tɔɔzei è gòoi zoge.»

¹⁹ Abalaame ɣaleni ma ná-botigɣe nuiti pɔ pelei, naa volu ti vileni pelei ma, ti da li vɔɔma Beel-Seeba. Miná ɣa Abalaame ɣeni zeini ná.

²⁰ Naama vaiti pɛ poluma, Abalaame menini ga, Mileka balaagi doun zunua zɔɔɔni keɣɣeloin Naɣɔɔl ve. ²¹ Use ɣa é ga ná-doun mɔungi, naa deɣeiti ti ɣe ga Buze, ta Kemuwele nii é ga Alame keɣɣe, ²² Keeseede, ɣazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuwele. ²³ Betuwele ɣa é Elebeka zɔɔɔni. Naama loun lɔsavaiti ka Mileka ti zɔɔɔni Abalaame keɣɣeloin Naɣɔɔl ve. ²⁴ Anza ɣiligi nii é la ɣeni vuluni ga zoi ɣevele, nii daaseigi ɣeni ga Leyuma, naa dointi sɔɔɔni, ti-laaseigiti ti ɣeni ga: Teeba, Gaɣame, Taɣase, ta Maaka.

Sala zaa vai

23 Sala zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puufele maazu lɔfela (127). ² É zaani Kiliyate-Aaleba, nii é ga Geebelɔn, Kanaan yooi zu. Abalaame ná-saa vai ɣèeni, é ma wɔɔi wo. ³ Naa volu Abalaame wuzegeni, é anzai ma vooimaye laani, é li, é bɔɣe ɣete nuiti pɔ, ⁴ é ɣe ti ma: «Nà ga wèein, gè zeini wo zaama. À maagfulu bosu ve zèa, gè ànzai maagfulu, nii saai.»

⁵ ɣete nuiti ti googaavoteni, ti ɣe ma: ⁶ «Woilo gi-woo ma, màligii. GALA ge è ɣèeve ga nu wola gi zaama. È-anzai maagfulu ɣá-ɣabayegèiti ma vagɔi zu. Gi tanɔpe ge la è ɣoma ga ná-kabayegè ve vaa è ya è-anzai maagfulu vai zu.»

⁷ Abalaame wuzegeni, é maavee zou nuiti be, ɣete mavofodaiti. ⁸ É bɔɣe ti vɔ, é ɣe ti ma: «Ni wo vaa bu ga gè ànzai maagfulu, à Sɔɣaal ná-doun zunui Efelon maaneene bè, ⁹ ga é Makepeela vugi ve zèa, toɣa nɔnɔ ve, nii é ná-kpala kpelamave. É ze zèa ga songɔ ɣitei nɔ wo ɣaazu, naa ɣa a ke é ɣe zèa ga maagfulu bosuve.»

¹⁰ Efelon ɣeni zeini ɣete nuiti saama. É Abalaame woogaavoteni ɣete nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ɣeni leezu taazu ga sigida velei. ¹¹ É ɣe ma: «Ba-o, màligii, woilo mà! Gè nà-kpalagi vea è ve, ta pugi nii é ná. Gè fea è ve ga faanee, nà-nubuseiti gaazu, ga è è-anzai maagfulu ná.» ¹² Abalaame maaveeni zou nuiti be. ¹³ É Efelon woogaavoteni, nii a ke ti pe ti gooi meni, é ɣeni ma: «Woilo deɣe gòoi ma, da balaagi. Va bu gè kpalagi zongɔi ve è ya. Yeezei bu bè, nà ànzai maagfulu ná niina.»

¹⁴ Efelon Abalaame woogaavoteni, é ɣe ma: ¹⁵ «Màligii, woilo gòoi ma, leeni ɣa a ɣe ga naa de yɔɣɔzu da de, zooi naa vaa zu nii songɔi ga wali ɣae unnaanigo (400)? È-anzai maagfulu ná.» ¹⁶ Abalaame vaani naa wu, nii Efelon

boni, é wali gaei ghaaluni, nii naa boni ma Gête nuiti gaazu, é lo wali gae unnaanigwi (400) va, egevelei falibogi laave geni la yaafoiti zea.

¹⁷Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letemave, kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kwepelemave maagoolii zu, ¹⁸naati pe ti gëeni niina ga Abalaame nɔɔ, Gête nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti geni læezu taazu ga sigida velei. ¹⁹Naa volumna Abalaame anzai Sala maagfuluni Makepeela balagi ma vugi zu, Mamelee letema velei, nii é ga Geebelɔn, Kanaan yooi zu. ²⁰Kpalagi ta pugi nii é ná, ti geni ga Abalaame nɔɔ, naa gë ga kabamave, é geyani Gête nuiti ma.

Izaake anza zeí vai

24 Abalaame wola vɔɔzaɔgaga geni de na, ta Gɔɔɔ GALAGI tuya looni be faiti kpein su. ²Abalaame ná-botigë zunui lolini, nii pɔɔzaɔgagai é leve ti pe ba ná-pelei wu. Togfa é geni zeagɔligiti kpein unda, é da make. É geni naa ma: «Yeel kpàlai wu, ³da gɔnazu bè Gɔɔɔ GALAGI gaazu, geeɔɔlɔgi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza gjaiziaa dɔun zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, ve gë zeini ná. ⁴Kele da liizu nà-zooi zu, nà-bolodai zu, è anzai zefë ná dɔun zunui Izaake ve.»

⁵Botigë zunui googaaivoteni, é gë ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pòlu, é va va niima yooi tei su, keni mu gë li ga è-loun zunui zooi naa zu, ve è gfulaai ná baa?» ⁶Abalaame googaaivoteni, é gë ma: «Dama, è mina li ga dɔun zunui ná. ⁷Gɔɔɔ GALAGI, é ga geeɔɔlɔgi ma GALAGI, nii é kùla kèe velei wu, ta kèe ná-zooi va, nii é bɛeni pè, é gɔnani bè, ga togfa zooi nii ve màvofodai ya, tɔ bɔɔɔi gfa ná-geezugeelai leve è luɔɔ, è anzai zefë ná dɔun zunui ve. ⁸Ni anzanui la pɔ, é va vile è volu, da vie naazu konai vaa zu, nii è bogai bè. Kele anee naa ve,

mina li ná nɔ ga dɔun zunui.» ⁹Botigë nui yeei lɔɔni maligii Abalaame balai wu, é gona be ga togfa ná-deveiti so.

¹⁰Botigë nui nɔme puugɔ zegeni maligii ná-nɔmeiti saama, é liini ga maligii yeagɔligi ma zii mɔinmɔin. É wuzegeni, é li Meezɔɔtami, Naɔɔɔ ná-taazuve.

¹¹Seelii ma ná, é nɔmeiti pileni jii-ibiɔa taa voluve zieyefëi gɔbave, kpɔkɔ-mave ma ziegi zu, yeeɔɔgalai zu nii anzanuiti ta da gfula la, ti li zie zagazuve. ¹²Naa volu é geni ma: «Gɔɔɔ GALAGI, màligii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è da-woogëɔfiladai gfula kelema màligii Abalaame ve za, ga gë gomi ga naa, nii gë gaiziezu. ¹³Nà gfa, gë loni ve zieungi gɔbave, taa nuiti ti-loun anzanuiti ta vaazu gfulazu ga ti va ti ziei zaɔa. ¹⁴Anzalopoi nɔpe gë gëezu ma: «Nà è maaneenezu, da-dë ligii yei læ, gë bɔɔle,» a googaaivotena ga: «Bɔɔle, nà zie veezu balaa nɔmeiti zea, ti bɔɔle,» naa gë ga naama anzanui, nii è devea da-wotigë nui Izaake ve. Nà kwë ga naa maavele ga è da-woogëɔfiladai gfula kelema màligii ve.»

¹⁵É gëezu é be ga bɔe, Elebeka vaani, ná-zie ligii zeini kɔma. É geni ga Betuwele ná-doun anzanui, Abalaame keegfeloïn Naɔɔɔ ta anzai Mileka ti-lounloïn. ¹⁶É geni ga anzalopoi nii gola vani gola, kpea geni de na, zunu nɔpe ge la geni kwë. É yeini zieungi zu, é ná-zie ligii laave, é le volu.

¹⁷Botigë nui bizeni, é daagomi, é gë ma: «Nà è maaneenezu, da-dë ligii zu dëi ta ve zèa, gë bɔɔle.» ¹⁸É googaaivoteni, é gë ma: «Bɔɔle, màligii!» É ná-zie ligii maayeini gaazuvilei zu, é ziei ve zea, é bɔɔle. ¹⁹Siegi zu é beni la ga ziei ve zea ga é bɔɔle, é geni ma: «Nà vaazu ziei zagazu balaa da-nɔmeiti be, eyesu ti bɔɔle gola ga pagɔ.» ²⁰É gaazuvileni, é ná-zie ligii zuwo toganiiti ta-bɔɔle wosuve, é bizeni zieyefëi vɔ be mɔɔɔ, é ziei zaɔa nɔmeiti kpein be. ²¹Zunui la geni faa

nɔpe boni, é ɣeni nɔ bɔɔɔ ɣaazaɣasɔ, é ɔa wele, ni ɔɔɔɔ GALAGI ɣa ná-siei nɛɛzu, baa ni é la nɛɛzu.

²² Siegi zu nɔmeiti ti beni la ga bɔɔle, zunui zanu balaɣae gila seɣeni, nii buɣegi a la ɣe ga galamu lozita, ta zanu bala felegɔ ti ɣilagilagi wuɣegi ga galamu ungila (100) keɣala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti lo yeegɔdaveti. ²³ É ɣeni ma: «Be ná-doun anzanu ɣa é ga ɔe? Bo ɔee mà, nà è maaneɛɛzu. Gá laazu zɔɔɔ nɛi è-ɣee ná-pelei wu, ga gi pi ná?» ²⁴ Elebeka goɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Mileka ta Naɣɔɔl ti-loun zunui.» ²⁵ É ɣeni ma mɔnɔ: «Suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ɣa gi vɔ be ga bɔɔɔa, nu laazuve ɣa ná balaa.»

²⁶ Zunui nɔkɔni ɔɔɔɔ GALAGI wu, ²⁷ é ɣe ma: «Mamagi ɣa ɔɔɔɔ GALAGI ve, màliɣii Abalaame ná-GALAGI, nii é la beni ná-nubɔɔɔɔlai va ta ná-woofegiladai màliɣii letegi! Nà-siei nii zu, ɔɔɔɔ GALAGI lia ga ze màliɣii keegɣelointi ta-velei wu.»

²⁸ Anzalopoi bizeni, é li dee vɔ be, é naama vaiti kpein sugula ma. ²⁹ Elebeka diei ta ɣeni ná, daaseigi ga Laban. Laban bizeni, é ɣula eteave, é li zunui vɔ be zieungi ɣoba. ³⁰ É balaɣaegi ɣaani, ta balaiti baazeelai Elebeka yeegɔdaveti, é naa kpein menini, nii zunui boni ma. É vaani zunui tei pɔ be, nii é ɣeni loni nɔmeiti kobave, zieungi ɣoba. ³¹ É ɣeni ma: «Va, ɔei ɔɔɔɔ GALAGI tuya loai è ve! Lee vaa zu è yesu eteave? Gè pelei wu ɣevele betea, ta adave ve nɔmeiti ta ɣe ná.»

³² Botiɣe nui leeni pelei wu, Laban nɔmeiti daayeini, é suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ve ti ya, é ziei ve zunui ya ga ti ɣɔɔɔiti maagba ta maazaa nuiti. ³³ Naa volu ti daamianigi veeni zea. Kele é ɣeni ma: «Gè la daami wosu pe, keni nà naa wona, nii é bè ga gè bo.» Laban ɣe ma: «Uoluvaawona.»

³⁴ É ɣeni ma: «Nà ga Abalaame ná-botiɣe nui. ³⁵ ɔɔɔɔ GALAGI tuya loove gola màliɣii ve, é ɣea ga zebesu nu. ɔɔɔɔ GALAGI baalagiti feeve zea, boliti ta nikeiti, walii ta zanugi, botiɣe zunuiti ta botiɣe anzanuiti, nɔmeiti ta soovalegiti. ³⁶ Màliɣii anzai Sala vɔɔza-ɣagai ma, é zunu loun zɔɔɔɔɔɔ màliɣii ve. É zɔɔɔ ganiiti kpein feeve doun zunui naa ya. ³⁷ Màliɣii ɣeni mà: «Gonana, è ɣe mà, è la anzanu zeeɣa dɔun zunui ve Kanaan anzalopoi ta sama, niiti gè zeini ti zaama ta-yooi zu. ³⁸ Kele ɔa lizu kèe veleyeɣei wu, nà-bolodai zu, miná ɣa ɔa anzai zeeɣe ná dɔun zunui ve.» ³⁹ Gè ɣeni màliɣii ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pòlu.» ⁴⁰ É gòɔɣaavoteni, é ɣe mà: «ɔɔɔɔ GALAGI nii gè ziaa gaazu ga pagɔ, naa ɣa ná-geezugeelai vile è volu, toɣa ɔa-ziei nɛe, ɔa anzai zeeɣe dɔun zunui ve nà-bolodai zu, kèe veleyeɣei wu. ⁴¹ Siegi zu è liizu la nà-bolodai zu, ni ta ɣelena, ti la anzalopoveeni è ya, ɔa vie minazeeɣei vaa zu, è bosu bè.»

⁴² «Sèelii ma zieungi ma, kèeve ma: «ɔɔɔɔ GALAGI, màliɣii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è nà-siei nɛe, nii gè ma ɣani. ⁴³ Nà ɣa gè loni zieungi ɣobave, anzalopoi nii é vaazu ga é ziei zaɣa, nii nà ɣe ma é ná-zie liɣii zu ɔei tago ve zèa, gè bɔɔle. ⁴⁴ Ni a gòɔɣaavotena ga: Bɔɔle ɔa bɔɔɔi, nà zoo balaa gè ziei zaɣa ɔa-nɔmeiti be, naama anzalopoi ɣe ga anzanui naa, nii ɔɔɔɔ GALAGI devea màliɣii ná-doun zunui ve.» ⁴⁵ Gè ɣeezu gè be ga bɔe zimave, Elebeka ɣanu é vaazu, ná-zie liɣii zeini kɔma, é yei zieungi zu, é ziei zaɣa. Kèeve ma: «Nà è maaneɛɛzu, ziei ve zèa, gè bɔɔle.» ⁴⁶ É ɣaazuvileve ga é ná-zie liɣii maayei, nii é ɣeni zeini kɔma, é ɣe mà: «Bɔɔlena, nà ziei veezu balaa ɔa-nɔmeiti zea, ti bɔɔle.» Gè bɔɔleve, é ta ve nɔmeiti zea, ti bɔɔle balaa. ⁴⁷ Gè gaazaɣaɣe, gè ɣe ma: «Be ná-doun anzanu ɣa ga ɔe?»

É gòogfaavotege ga: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Naḡḡal ta Mileka ti-lounloin.» Gè balaḡaegi lḡḡe sokpai va, gè balaiti ḡ zeeiti ba. 48 Naa voluma, gè maaveve, gè nḡḡ Ḡoḡḡ GALAGI wu, gè Ḡoḡḡ GALAGI mama, nii é ga m̀lḡḡi Abalaame ná-GALAGI, nii é loga tḡḡ woogefiladai zu, naa ḡa a ke gè m̀lḡḡi keefeloin ná-dounloin zefé ná-doun zunui ve. 49 Niizu, ni wa nuḡḡḡlai ḡeezu ta woogefiladai m̀lḡḡi ve, à naa wo mà, ni mḡḡ naa laade, wo naa balaa bo mà, gè li ada ḡili.»

50 Laḡan ta Betuwele ti googfaavoteni, ti ḡe ma: «Niima vai zeféve Ḡoḡḡ GALAGI ḡḡ, gi la zooga gi va bḡe é ḡ ga taali ḡili. 51 Elebeka vete, é è ḡakala, seḡe, è lii la, é ḡe ga è-maliḡii ná-doun zunui anzai, eḡevelei Ḡoḡḡ GALAGI bo-ḡai la.»

52 Sieḡi zu Abalaame ná-botigé zunui ti-wooitii menini da, é nḡḡni zooli ma Ḡoḡḡ GALAGI ḡaazu. 53 Botigé zunui wali zoolaiti kulani ta zanu soolaiti, ta seḡeiti, é ti ve Elebeka ya, é faanee wolaiti keeni die ve ta dee balaagi. 54 Naa voluma, ḡ-o, maazaa nuiti-yo, ti daamii woni, ti bḡole, ti ḡi ná.

Sobui, sieḡi zu ti wuzegeni la, botigé zunui ḡeni ma: «À yeeḡe bà niina, gè ḡale ma m̀lḡḡi ḡ bḡ.» 55 Elebeka die ta deeni ti ḡeni ma: «Beḡe anzalopoi ye gi va yeeḡḡala laawu, folo puugḡ ḡḡgala, naa volu wa li niina.» 56 Kele é ti woogfaavoteni, é ḡe ma: «À mina mà volo li, ḡḡzei Ḡoḡḡ GALAGI nà-sieḡi nea. À yeeḡe bà, gè li, gè ḡale ma m̀lḡḡi ḡ bḡ.» 57 Ti ḡeni ma: «Ade anzalopoi lolina, ade gaazaḡa ḡ bḡḡi.» 58 Ti Elebeka lolini, ti ḡe ma: «Da ḡḡ wo li, wa zunui nii?» É ti woogfaavoteni, é ḡe ma: «Ungo, ḡá li.»

59 Ti vaani bu ga ti-vaazeelai Elebeka li ta anzanui nii é ḡeni sosu, ta Abalaame ná-botigé zunui, é veé ná-nuiti ba, ti ḡeni polu. 60 Ti tuya looni Elebeka ve, ti ḡe ma:

«Dei è ga gi-vaazeelai, ḡa ḡe ga waawaagiti ti-lee!

È-mavofodai zobo soḡḡ silḡḡḡḡiti ma faan!»

61 Elebeka wuzegeni ta ná-botigé anzanu lounḡoiti, ti zeḡi ḡḡmeiti kḡma, ti vile zunui volu, ti ḡa li. Botigé zunui Elebeka zegeni, é lii la.

62 Izaake vaani, é zefé Laḡayi-Lḡyi ḡḡḡyegēḡi ḡḡ be, lekḡemave nu yeezazuve yooi zu. 63 Kḡḡḡḡmave ta, Izaake ḡulani, é ḡa zieḡe ḡḡḡi zu, é ḡaazuwuzegeni, é wele, é ḡḡmeiti kaa, ti ḡa va. 64 Elebeka ḡaazuwuzegeni balaa, é Izaake ḡa, é zefé ḡḡmei ḡḡma, é vile. 65 É ḡeni botigé zunui ma: «Be ḡa é ga zunui tei, é ḡḡḡi zu, é vaazu ade laaḡomisu?» Botigé zunui googfaavoteni, é ḡe ma: «M̀lḡḡi ve.» Gaamago nḡ, é ná-bazai veeni ḡaazu. 66 Botigé zunui faiti kḡpein boni Izaake ma, niiti é ti ḡeeni. 67 Naa volu, Izaake loni Elebeka luḡḡ, é lii la dee Sala ná-seḡe ḡotai wu. É Elebeka zegeni, naa ḡe ga anzai, é neeni ve. Pele ḡana Izaake gaaneeni zoolḡni da, balaga voluma dee ma.

Abalaame zaa vai ta mavofodai é soḡḡni Ketula va

(1 *Dḡḡ Sevei* 1:32-33)

25 Abalaame anzai ta zegeni mḡḡḡ, nii daaseḡi ḡeni ga Ketula. 2 Dointi é ti zoolḡni be ti-laaseḡiti ti ḡeni ga: Zimelan, Yḡkesan, Medan, Madiyan, Yisebake, ta Sua. 3 Yḡkesan Saba ta Dedanni soḡḡni. Dedan mavofodaiti ti ḡeni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. 4 Madiyan mavofodaiti ti ḡeni ga: Efa, Efeel, Ḡeenḡke, Abida, ta Eledaa. Niima nuiti ḡe ti ḡeni ga Ketula mavofodaiti.

5 Abalaame yeagḡḡḡḡḡiti kḡpein feeni Izaake ya. 6 Anza ḡḡḡḡḡḡḡḡiti niiti ti la ḡeni vuluni ga zoḡḡi kevele, é vebeaniiti feeni ti-loun zunuiti be. Keai ma vulua ḡe, é ti

leveni folo gʉlazuu velei, é ti maagʉooza ná-doun zunui Izaake va.

⁷ Abalaame zii ma voloi kpein ge gʉni ga kona ungiila kona vuulʉfela maazu ɔɔɔɔ (175). ⁸ Abalaame yii looni, é zaani pɔɔɔɔzaɔaɔa vóluma undaanɛɛi zu, é lebini gola sii zuɔʉooza, naa volu é liini memewolani pɔ, ti zaai. ⁹ Ná-doun zunuiti Izaake ta Isemayeleti maagʉuluni Makepeela vugi zu, Efelon ná-kpalagi zu, Gʉte nui Soɔaál ná-doun zunui, Mamelee letemaɔɔ. ¹⁰ Naama balagi gʉa Abalaame geyani Gʉte nuiti ma. Miná gʉa Abalaameni ta anzai Sala ti maagʉuluni ná. ¹¹ Abalaame zaa vóluma, GALA ge tuya looni ná-doun zunui Izaake ɔɔ, é gʉni zeini Laɔayii-Lɔyii gʉɔɔyegʉi gʉbave.

Isemayeleti mavofodai

(1 Dɔɔ Sevei 1:28-31)

¹² Abalaame ná-doun zunui Isemayeleti mavofodai gʉaa, tɔ gʉa Agaál, Ezipete anzanui é ga Sala ná-duɔ anzanui ɔɔɔɔni Abalaame ɔɔ. ¹³ Isemayeleti ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egʉvelei ti-mavofodaiti ti la: Nebayɔte, Isemayeleti ná-doun zunuu mɔungi, ta Keedaal, Adebeyle, Miibesame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ Gadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemayeleti ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, egʉvelei ta-gʉwepelegiti ta ti vuu veleiti ti la. Kundigii puugɔ maazu felegɔiti (12) kaa, ti gʉni ta-nubuseiti unda. ¹⁷ Isemayeleti zii ma voloi kpein ge gʉni ga kona ungiila puusavagɔ maazu ɔɔfela (137). Zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai. ¹⁸ Isemayeleti mavofodaiti ti zeini, é zo Gʉavila, eyesu é zeeli Suul, Ezipete yooi letema velei, nu da gʉna lia ga Asiili vele. Ti zegʉni ti-gʉɛlointi pɔ ba, ti zeii ye.

ZAKɔBE NÁ-FAI

(25:19—36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ Abalaame ná-doun zunui Izaake mavofodai gʉaa: Izaake keegʉ gʉni ga Abalaame. ²⁰ Izaake ná-konagi gʉni ga puunaanigɔ (40), siegi zu é Laban baazeelai Elebeka zegʉni la ga anzai, Alame nui Betuwɛle ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake Gʉoɔgʉ GALAGI maanɛɛneni anzai ná-faa zu, mazɔɔɔ é gʉni ga doun ɔɔɔɔ-tala nu. Gʉoɔgʉ GALAGI googʉavoteni, anzai Elebeka kogi zegʉni. ²² Dointi ti gʉni zigʉazu bɔɔɔ va koozu, é gʉni ma: «Leeni gʉa é gʉɛɛzu ga ze?» É liini, é Gʉoɔgʉ GALAGI gʉaazaga. ²³ Gʉoɔgʉ GALAGI gʉni ma:

«Zii felegɔ gʉa é è gʉoozu, nubuseiti ma zii felegɔ gʉa gʉaagʉwɛɛɛzu, ta gʉna ɔɔɔɔga, ti gʉla è gʉoozu. Gilagi zebei gʉa wɔɔɔ é leve zai va, nu gʉitei gʉa ɔɔ loungei yeezu.»

²⁴ Doun ɔɔɔɔ foloi zeelii ma, ti kaani ga yoogiti ka ti gʉni koozu. ²⁵ Ma mɔungi é vaani, maabɔikpɔini, degʉi gʉe ma egʉe sua gʉɔɔ. Ti daaseigi ɔɔeni ga Ezawu.[‡] ²⁶ Naa vóluma, degʉe ɔɔɔɔni, zeei Ezawu gʉɔɔ libiligi zogai. Ti daaseigi ɔɔeni ga Zakɔbe.[¶] Kona vuulɔzita (60) gʉa Izaake keeni kpein, ti ɔɔɔɔ siegi zu.

Ezawu doun mɔun tosuve ɔɔdi vai Zakɔbe ma

²⁷ Doun zunuu felegɔi niiti ti kulasui woni. Ezawu gʉni ga dosoi zeeletegai, ta dɔɔɔ zie nui, keɛ Zakɔbe gʉni ga zunui ná-fai gʉaaleidai, é neeni be ga é ye nɔ sege gotaiti bu. ²⁸ Izaake Ezawu

[‡]25:25 *Ezawu*: daaseigi nii ti maabuɔaai va ta «degʉalegʉi.»

[¶]25:26 *Zakɔbe*: daaseigi nii ti maabuɔaai va ta «tibiligi» baa «yaavai gʉe.»

nɛɛni vɛ, tɔɔzei dɔbɔ zuai nɛɛni bɛ. Kele Elebeka Zakɔbe nɛɛni vɛ.

²⁹Foloi ta, Zakɔbe ɣɛai ma tɔɣɔi bɔlɔzu, Ezawu zegeni dɔbɔi zu, gola bɔlɔai. ³⁰Ezawu ɣɛni Zakɔbe ma: «Tɔɣɔi bɔi kpɔlɔi nii ta ve zɛa, gɛ mi, mazɔlɔɔ kpɔlɔvɛ gola.» Naa ɣa ɛ keeni ti Edome⁸ laaseigi vɛeni la Ezawu va. ³¹Zakɔbe googaaivoteni, ɛ ɣɛ ma: «Da-loun moun tosuve vɔdi mɔ̀ de.» ³²Ezawu ɣɛni ma: «Wele, nà ga va zaazu ga pului, naama loun moun tosuve ɣa leeni ɣɛ bɛ?» ³³Zakɔbe ɣɛni ma: «Gonana de bɛ.» Ezawu ɣonani be, ɛ ná-doun moun tosuve vɔdi Zakɔbe ma. ³⁴Názu ɣa Zakɔbe bului ta tɔɣɔi bɔlɔiti feeni la Ezawu ya. É daamii woni, ɛ bɔɔle. Naa volu ɛ wuzegeni, ɛ li. Zekana Ezawu doun moun tosuve vɛlevɛleni da.

Izaake ta Abimeeleke ta-vai

26 Pului taɣili ge looni zooi zu, ɛ ɣula zɔi volu, ɛ looni Abalaame ná-siegi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi Abimeeleke vɔ be. ²Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣulani bɛ kelema, ɛ ɣɛ ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, kele ze zooi naa zu, nii gɛ dɛɛzu ga de. ³Yeegɛɣala ɣɛ niima yooi zu. Nà ye è va, gɛ tuya loo è vɛ, mazɔlɔɔ nà niima you yɔɣɔzuveti kpein feezu è vɛ, wa è-mavofodai. Nà nà-minazegɛgi zo kpaan, nii gɛ keeni è-ɣɛ Abalaame vɛ. ⁴Nà è-mavofodai mɔ̀in su, egɛ geegɔlɔgi ma zomidegaiti, nà niima you yɔɣɔzuveti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai zɔlɔ è-mavofodai maavele ma. ⁵Tɔɔzei Abalaame gɔoi zoni, ɛ nà-deveiti so, ta tenegiti gɛ ti woni la, ta nà-tɔgiti.» ⁶Naa ɣa ɛ keeni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷Siegi zu naama adave nuiti ti ɣɛni gaazaɣagi wosu da, ɛ lo anzaɪ va, ɛ ɣɛni ɣɛɛzu ti ma: «Bàazeelai vɛ.» É ɣɛni

luazu ga a ɣɛena anzaɪ vɛ, náve nuiti ti mina paa Elebeka ná-faa zu, tɔɔzei gola vani. ⁸Tei ná-sei yeegɛɣalai zu ɣɛni ɣoozazu náve, foloi ta ɣɛni de Filiseti nuiti ta-masagi Abimeeleke weleni fenetelei la, ɛ Izaake ɣa ta anzaɪ Elebeka, ti da zeevoegi ɣɛ. ⁹Abimeeleke Izaake lolini, ɛ ɣɛ ma: «Gaamai zu, è-anzaɪ vɛ! Lee vaa zu è ɣɛni ma: «Bàazeelai vɛ?» » Izaake googaaivoteni, ɛ ɣɛ ma: «Kpɔvɛ ɣana, nii a ke gɛ mina za maavele zu.» ¹⁰Abimeeleke ɣɛni ma: «Lee ɣa è keai ga giye? Ná tago nɔ ɣɛa de nufuseiti saama, zunui taɣila ge va la ga è-anzaɪ, è ɣɛa vaazu gi ɣɛɛzu ga soba nuiti.» ¹¹Abimeeleke niima levei vɛeni nufuseiti kpein zea ga: «Nu nɔɣɛ a faa ɣɔu ɣɛena ga zunui tei baa anzaɪ, ta naama nui vaa.»

¹²Izaake tii ɣɛni zooi naa zu, ɛ betɛ, ɛ ma vɛɛda ungilagi (100) zɔlɔɔni naama ɣonagi, mazɔlɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI tuya looni be. ¹³Zunui nii betɛni, ɛ ɣɛni liizu nɔ ga betɛa, eyesu ɛ ɣɛ ga kpetɛ nu wola. ¹⁴Togani bulugiti ti ɣɛni zea, nikeiti, baalagiti, boliiti, ta botiɣɛ nu mɔ̀inmɔ̀in-giti. Filiseti nuiti ti ɣɛni toloi ɣulazu la. ¹⁵Kɔlɔyegɛiti kpein keegɛ Abalaame ná-botiɣɛ nuiti ti ti wɔɔni ná-siegi zu, ti naati daaveni ga ɔlɔi. ¹⁶Abimeeleke ɣɛni Izaake ma: «Liina, è zegɛ gi vɔ be, mazɔlɔɔ ɛ yeegaaɣa, ɛ leve gi va.»

¹⁷Izaake zegɛni ná, ɛ li, ɛ vuuzuvɛ ɣɛ ga Geelaal nemei zu, miná ɣa ɛ zeini ná. ¹⁸Izaake zieyegɛiti bɔɔni volu ga nine, niiti ti wɔɔni keegɛ Abalaame ná-siegi zu, niiti Filiseti nuiti ti ti laaveni Abalaame ná-saai vɔluma. É naama laaseigiti nɔ vɛeni ti va, niiti keegɛ ti vɛeni ti va. ¹⁹Izaake ná-botiɣɛ nuiti ti ta wɔɔni mɔ̀nɔ nemei zu, ti zieungi ɣaani ná. ²⁰Baala make nuiti ti ɣɛni Geelaal, ti kpɔɛi vɛeni Izaake ná-baala make nuiti ba, ti ɣɛ ma: «Ziei ɣa ga ɣɔnɔ!» É

⁸25:30 *Edome*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «ma bɔɣi.»

zিয়েগৈ laasei pœni ga Eseke (nii poluve ga «maaƒaali»), tœzei ti kpœi vœeni ba zিয়েগৈ ná-faa zu. ²¹ Ná-botigē nūti ti zিয়েগৈ ƒili bœni, nii ti sakpeni mœno ná-faa zu, é daasei pœni ga Sitena (nii poluve ga «sakpegi»). ²² É zegeni miná, é li, é zিয়েগৈ taƒili bœ, niigi kpœ vaa la ƒeni wuzegeni, é va lo ba. É naa laasei pœni ga Legœbœte (nii poluve ga «suwœlœba»), mazœœ é ƒeni ma: «Niizu, ƒœœƒ GALAGI suwœlœba gi vœ, gi undaa ƒa nœ zœi zu niina.»

²³ É zegeni ná, é le ga Beel-Seeba vele. ²⁴ ƒœœƒ GALAGI ƒulani be kelema naama bidii, é ƒe ma: «Nà ƒa gè ga è-ƒe Abalaame ná-GALAGI. Mina lua, mazœœ nà è va. Nà tuya loozu è vœ, gè è-mavofodai mœinzu su nà-botigē nui Abalaame maavele ma.» ²⁵ Izaake zalaƒa ƒulazuve loni náve, é woœƒula ƒœœƒ GALAGI ma. É ná-seƒe ƒotai loni ná balaa. Ná-botigē nūti ti zিয়েগৈ ƒila bœni ná.

²⁶ Abimeeleke vaani pœ be, é zeƒe Gee-laal, ta ná-tene bo nui Aƒuzate, ta Pikœle, nii é ƒeni ga ná-kœœƒ ƒundigii. ²⁷ Izaake ƒeni ti ma: «Lee vaa zu wo vaazu pœ, tama wo da wœnzegē, wo da kpè wo vœ beti?» ²⁸ Ti goœaavoteni, ti ƒe ma: «Gá petesu ga ƒœœƒ GALAGI ƒa è va. Naa ƒa é ba, gi ƒœezu, minazegēgi ƒe ade yœœzu, ƒá-o, ƒa-o, ade minazegē bœƒ vœ. ²⁹ Da ƒonazu ga è la faa ƒœu nœpe kea ga giye, eƒevelei gi la è zopele ƒœuni la neƒelein, keni faa vœgi nœ ƒa gi kea è vœ, gi è yeni ná, è li ziileigi zu. Dei è tuyai zœœœgai ƒœœƒ GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii ƒevele beteni ti vœ. Ti laamiini, ti bœœle. ³¹ Ti wuzegeni sobuzobui, ti ƒona bœƒ vœ. Naa volu Izaake valini ti ma, ti li ziileigi zu.

³² Naama voloi nœ zu, Izaake ná-botigē nūti ti vaani, ti voluvaawo ma, é lo kœœyegēi va, ti ƒeni bœœzu, ti ƒe ma: «Gi ziei ƒaave.» ³³ Izaake daasei pœni ga Síba (nii poluve ga «minazegēgi»). Naa

ƒa é ba, ti taai laasei pœai ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazegē kœœyegēi»), eyesu zaaƒaza.

Ezawu ná-vulu ƒe vaiti

³⁴ Ezawu ná-konagi ƒeai ma ga puu-naanigœ (40), é ƒete nui Beeli ná-doun anzanui Zudite zegeni ga anza, ta ƒete nui Elon ná-doun anzanui Basemate. ³⁵ Ti felegœ pœ ti ƒeni Izaake ta Elebœkani zii bœœzu ti goozu.

Tuyai lati fai é ƒe ga Zakœbe nœno

27 Izaake ƒeni vœœzafasu, gaazuveti maa ƒeni bidizu, é la mœ ƒeni wozaƒaazu neƒelein. É ná-doun zunu mœungi Ezawu lolini, é ƒe ma: «Dœun zunu!» Naa goœaavoteni, é ƒe ma: «Nà ƒaa!» ² Izaake ƒeni ma: «Nà ƒaa, gè vœœzafaga, gè la zaa volo ƒwee. ³ Daloœ zœœlaiti ti ga da-meen vuu bœœi, ta da-ƒilegiti, ti zegena, è li dœœi zu, è sua ƒaizie bœ. ⁴ Daamiani neene kpete bœ, eƒevelei neai la bœ, è vaa la pœ, gè mi, naa ƒa a ke gè tuya loo è vœ pœ, gè va legœ za.»

⁵ Elebœka ƒeni naa menisu, nii Izaake ƒeni bosu ná-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini dœœi zu sua ƒaiziezuve, é va vaa la. ⁶ Elebœka ƒeni ná-doun zunui Zakœbe ma: «Wele, gè è-ƒe woomenige, é da bœ è-lie Ezawu vœ, é ƒe ma: ⁷ «Ua bœ ga sua, è daamiani neene kpete bœ, nii nà mi, nà tuya loozu è vœ ƒœœƒ GALAGI ƒaazu pœ, gè va legœ za.» ⁸ Woilo dœe gœoi ma, dœun zunu, nii gè bosu è ma, è naa nœ ƒe. ⁹ Li bœ togani bulugi zaama, è boli yivo vœœ felegœ zo, è vaa la, nà ti betezu è-ƒe vœ ga daamiani neene, eƒevelei neai la be. ¹⁰ È lii la è-ƒe vœ, é mi, nii a ke é tuya loo è vœ pœ, é va legœ za.»

¹¹ Zakœbe dee woœaavoteni, é ƒe ma: «Ungo, kele diœ Ezawu ƒa ga deƒaleƒa nu, nœun nà, gè la ga naama nu. ¹² Tanisu kœe ƒa yeevepœe bà, nà ƒe gaazu ga woya nu, náma su, nà foovœi maaloli

bɔɔɔ ma, tuyai votogi zu.»¹³ Dee ɣeni ma: «Dòun zunu, naama voovooi ye ga ze! Woilo nɔ ɔdooi ma, è li, è va ga tiye pɔ.»

¹⁴ Zakɔbe liini, é ti zeɣe, é va ga tiye dee vɔ. Naa daagolii woni, egevelei neai la keeɣe ve. ¹⁵ Naa volu, Elebeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu ná-segeiti segeni, niiti ti wola vaga ɣeni de, ti ɣeni pelei wu, é ti loo ná-doun zunui loungo gelei Zakɔbe ɔba. ¹⁶ É zeeiti ta kɔgi maavelevele ga boli yivoi ma ɔɔɔiti, tɔɔzei degai la ɣeni náti ma. ¹⁷ Daamiani neenegi ta bului niiti é ti beteni, é naati feeni ná-doun zunui Zakɔbe ya.

¹⁸ Naa liini keeɣe vɔ be, é ɣe ma: «Kèè!» Izaake ɣe ma: «Nà ɣaa! Be ɣa é ga de, dòun zunu?» ¹⁹ Zakɔbe keeɣe woogaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu mɔungi. Gè naa ɣea, nii è bogai mà. Nà è maaneenezu, wuzegé, è ze, è nà-sua betelai mi, naa ɣa a ke è tuya loo bè.» ²⁰ Izaake ɣeni ná-doun zunui ma: «È keeve ɣale, dòun zunu, è suai ta zɔɔɔgai gaamanɔ?» Zakɔbe googaaavoteni, é ɣe ma: «Gɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ɣa é vaa la pɔ.»

²¹ Izaake ɣeni Zakɔbe ma: «Maabuɣa læ bà, dòun zunu, gè yeewɔɔɔu è va, gè ɣe kwèe, ni da ga dòun zunui Ezawu, baa ni é la ga tɔun.» ²² Zakɔbe maabuɣani keeɣe Izaake va, naa yeeweeɣe ba, é ɣe ma: «Kpɔe velei ɣa ga Zakɔbe bɔe velei, kele zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ É la ɣeni ɣwæesu gaani ba, tɔɔzei degai ɣeni zeeiti ma, eɣe die Ezawu yeeiti. É tuya looni be. ²⁴ É gaazagani de, é ɣe ma: «Da ɣa nei è ga dòun zunui Ezawu baa?» Zakɔbe googaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ve.»

²⁵ Izaake ɣeni ma: «Dòun zunu, da-zuai ta veena zèa, naa ɣa a ke gè mi, gè tuya loo è ve.» Zakɔbe feeni zea, é mi, é va pɔ ga dɔɔi balaa, é kpɔle. ²⁶ Naa volu keeɣe Izaake ɣeni ma: «Dòun zunu, maabuɣa bà, è nèene ga daave komagai.» ²⁷ Zakɔbe maabuɣani ba, é

neene ga daave komagai. Izaake ná-segeiti makugi menini. Naa voluma, é tuya looni be, é ɣe ma:

«Ungo, dòun zunui makugi ɣeeve eɣe kpalagi makugi,

nii Gɔɔɔ GALAGI tuya loai be.

²⁸ GALA ge geegɔɔɔgi ma nɔdai ve è ya, ta zooi ma ɣulanumai, é moloï ta dɔɔi ve ga mɔinda.

²⁹ Nubuseiti ti ɣolo è ve, ziiti ti boti ɣe è ve.

È ɣe ga è-ɣeeleaiti ti-maliɣii, è-leelointi ti boti ɣe è ve.

Zoi a è voovo, naa ɣa voovo,

zoi a tuya loo è ve, tuya ɣa naa ve.»

³⁰ Izaake beni nɔ ga tuya loo Zakɔbe ve, Zakɔbe zezegzeve nɔ feya keeɣe Izaake vɔ be, die Ezawu da unkula, é zezegé doso zie bosuve. ³¹ Tɔ balaagi é daamiani neenegi ɣevele beteni, é vaa la keeɣe vɔ be, é ɣe keeɣe ma: «Kèè, wuzegena, è è-loun zunui ná-suai ta mi, naa ɣa a ke è tuya loo bè.» ³² Keeɣe Izaake ɣe ma: «Be ɣa é ga de?» É googaaavoteni, é ɣe ma: «Nà ga è-loun zunu mɔungi Ezawu.» ³³ Izaake ɣeni wola unga wu-ulee, é da wola bali, é ɣe ma: «Be ɣa ga naa degemu, nii é suai zogai, é vaa la pɔ? Gè ti pe ta miai, è ɣeezu è va, gè tuya loa be. Togai tuyai zɔɔɔ.»

³⁴ Siegi zu Ezawu keeɣe woointi menini da, é bainni ga woo wola, é ziigaawana beei wola looni, é ɣe keeɣe ma: «Kèè, tuya loo bè, nà balaagi!» ³⁵ Izaake ɣeni ma: «È-legei vaa ve ga yaavai, é da-luyai zege.» ³⁶ Ezawu ɣeni ma: «Tei daaseigi veai ga Zakɔbe, naa ɣa é yàavaai la ná zeizu ɣe fele baa? É nà-doun mɔun to-suve zegéa, é vaa mɔnɔ niizu, é nà-tuyai zege!» É ɣeni keeɣe ma: «È la tuyai ta makeni bè baa?»

³⁷ Izaake ɣeni Ezawu ma: «Wele, gè seida ga è-maliɣii, gè keegeloointi kpein kea ga ná-botigé nuiti, gè moloï ta dɔɔi vea zea. Lee ɣa degemu nà zoo gè ke è ve, dòun zunu?» ³⁸ Ezawu keeɣe

woogaaavoteni, é gɛ ma: «Naama luya gɪ-lagi nɔ ɣa é è ya baá, kèè? Nà balaa tuya loo bè, kèè!» Ezawu tɔɔzeini ga bainga, é ɖa wɔɔ. ³⁹ Kεεɣe Izaake googaaavoteni, é gɛ ma:

«Pete, è-zeizuve ɣa vala zooi ma ɣɪlanu-mai ma,

ta geegɔɔgi ma nɔɖagi ma.

⁴⁰ Da-wogá zɔkpɔi ɣa a ɣe ga è-ɣɔnɔ gaizie anii,

ɖa ɣe ga è-ɣeɣloin ná-botigɛ nui,

kele ɖa ɣena zieziega boɣɔ yeema,

ɖa ná-unbawului ɣaleɣale, è kula boɣɔ ɣɔba.»

Zakɔbe vela vai

⁴¹ Ezawu Zakɔbe wɔnzegeni, tɔɔzei tuyai va kεεɣe boni be, é ɖa ɣe yi-imave: «Kèè zaa voloi maa ɣana buɣa, nà dèɣei Zakɔbe vaa naama yeei.» ⁴² Ti Elebeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu wooiti boni ma. É ná-doun zunui loungo gelei Zakɔbe lolini, é gɛ ma: «Wele, è-lie Ezawu ɣa ɣeezu é potokulai ɣe, é è vaa. ⁴³ Woilo gòoi ma niizu, dòn zunu! Wuzegɛ, è vela, è li diɛ Laban vɔ be Galan yooi zu. ⁴⁴ È ye koba yeeɣegala laawu, eyesu è-lie yiimaalei. ⁴⁵ Siegi zu è-lie ná-ziiɣaawanai budezu la è maazu, é yeema naa ma, nii è keai la, nà è ɣaagale ma naazu niina. Leeni vaa zu nà vala wo felegɔ ma vɔɔma, folo ɣɪlagi zu?»

⁴⁶ Elebeka ɣeni Izaake ma: «Zenvui wɔnzegɛa mà, ɣete ná-doun anzanui ni-iti ta-vaa zu. Ni Zakɔbe balaa ka zooi ni-izu anzanui ta zegena, zenvui ɣa bè ga leeni názu?»

28 Izaake Zakɔbe lolini, é tuya loo be, é devei nii ve zea, é gɛ ma: «Mina anzanu zegɛ Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuzegena, è li Padan-Alame è-lee kεεɣe Betuwele vɔ be, è anza ɣaizie è-ɣeke Laban ná-doun anzanuiti saama, è sei. ³ GALA Zebei-Pɛ-Maliɣii tuya loo è ve, é è ɣe ga kpufu nu, ɖa ɣa ga nubuse mɔinmɔin memewola. ⁴ É Abalaame ná-

tuyai ve è ya, é ve è-mavofodai va, nii a ke zooi è zeini su ga seikɔɣɔma nui, è naa zɔɔɔ, zooi nii GALA ge feeni Abalaame ya!» ⁵ Izaake Zakɔbe leveni ga è li Padan-Alame, Alame nui Betuwele ná-doun zunui Laban vɔ be, Zakɔbe ta Ezawu ti-lee Elebeka diei.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuya looni Zakɔbe ve, é teve Padan-Alame ga é anza zegɛ ná. É menini balaa ga keai ma tuya loozu be, é devei nii veeni zea ga: «Mina anza zegɛ Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ É kwɛeni balaa ga Zakɔbe ɣoloni kεεɣe ta dee ve, é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaagaani ga Kanaan anzanu lointi maayo ge la ɣeni kεεɣe Izaake ve. ⁹ Ezawu liini Abalaame ná-doun zunui Isemaye le vɔ be. É Isemaye ná-doun anzanui Magalate zegeni ga anzai, nii é ga Nebayɔte baazeelai, zɔɔma anza-iti poluma ti ɣeni zea.

Zakɔbe ná-segi, é boni Beetle

¹⁰ Zakɔbe zegeni Beel-Seeba, é li Galan. ¹¹ É zeelini adave ta, ve é piini ná, mazɔɔɔ foloi liini niina. É náve ɣɔtui ta zegeni, é da unbu, é piini naama adave. ¹² Ná-segi zu, é kabagi ɣaani loni zooi ma, nɔungi zaidai geei va. Pete, GALA ná-geezuɣelaiti ti ɣeni læzu, ti ɖa yeei kabagi naa zu. ¹³ Pete, ɣɔɣɔ GALAGI ɣeni loni kabagi unsuve, é gɛ ma: «Nà ga ɣɔɣɔ GALAGI, è-ɣe Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zooi nii è laani ma, nà feezu è ve, wa è-mavofodai. ¹⁴ È-mavofodai ɣa ɣe egɛ zooi ma vufiligi, ná-zooi zu ɣa baagɔ, é zo folo ɣulazu vele, é li folo liizu vele, é zo nu ɣvɛzu vele, é li nu yeezazu vele. Eteai ma veyegɛiti kpein ta tuyai zɔɔɔ è maavele ma, ta è-mavofodai maavele ma. ¹⁵ Wele, nà boɣɔi nà è va, nà è make, ve kpein è liizu ná, nà vaazu ga ɖe volu niima yooi zu, mazɔɔɔ gè la ɣeɣe è va negelein, eyesu naa kpein daazeeli, nii gè boga è ma.»

¹⁶ Zakóbe wuunni, é g'ula ná-niimenii zu, é g'e ma: «Gaamazu G'ooḡo GALAGI g'a niima adave, ndun gè la g'ea sugwæ!»
¹⁷ É luani, é g'e ma: «Ae, niima adave maayikive! Ue g'a ná ga GALA ná-pelei, geeg'olgi ma velelave ve.»
¹⁸ Zakóbe wuzegeni ga sobuzobui, kótui nii é daani unbu, é naa zegeni, é gaalo ga g'izesui, é gulci vu unsuve.
¹⁹ É naama adave laasei peeni ga Beetele (nii poluve ga «GALA ná-pelei»), kele taai naa laaseigi g'eni ga Luze m'ungi zu.
²⁰ Zakóbe minazegeni, é g'e ma: «Ni GALA ka yena bà, é màke siei nii zu, gè bosu, ni a daamianigiti ta segeiti feena zèa,
²¹ ta ni nà g'alena ma kèe velei wu ziileigi zu, G'ooḡo GALAGI g'a g'e ga nà-GALAGI naazu.
²² Kótui nii gè gaalagai ga g'izesui, naa g'a g'e ga GALA ná-pelei. Nii kpein è feezu zèa, nà naama vuusiei ve è ve.»

Zakóbe zeeli vai Laban vò be

29 Zakóbe siei lózeini volu, é li folo g'ulazu velei yooi zu.
² É weleni yeeta, é k'oloyeg'ei g'a d'oboi zu, pete, togani bulu seizu savago g'eni ná, ti da loogo, mazóló naama g'oloyeg'ei g'a togani bulugiti ti g'eni b'ólezu la. K'otu wolai g'a é g'eni ga k'oloyeg'ei lakulugi.
³ Siegi zu togani bulugiti kpein ti b'ena g'aale ba la ná, ti b'ena kótui g'ilikili, ti sege z'ieyeg'ei laave, ta la z'iei veena togani bulugiti zea, ti kótui la daazuve z'ieyeg'ei la.

⁴ Zakóbe g'eni togani make nuiti ma: «K'èleaiti, mini nu g'a ga woye?» Ti goog'aaivoteni, ti g'e ma: «Gá ga Galan nuiti.»
⁵ É g'eni ti ma: «Wo Laban g'wæ nei baa, nii é ga Nag'ól ná-doun zunui?» Ti goog'aaivoteni, ti g'e ma: «Uun, gi kwæ.»
⁶ É g'eni ti ma: «K'edeg'e nei baa?» Ti goog'aaivoteni, ti g'e ma: «K'edeg'e, wele nuu, ná-doun anzanui Lasele va, é vaazu ga togani goiti.»
⁷ Zakóbe g'eni ma: «Wele, foloi w'ólúve de, yeedeg'ala la ga nii, ga nu togani bulugiti gaale ba. À z'iei

ve togani goiti zea, naa volu, wo li ga tiye ga ti daami wo.»
⁸ Ti goog'aaivoteni, ti g'e ma: «Gi la zooga, keni togani bulugi kpein gaa g'a leena ba, názu g'a gá da kótui g'ilikili da, é z'eg'e z'ieyeg'ei laave, gi z'iei ve togani goiti zea.»

⁹ É yeni nò b'ezu de ti vò, Lasele da un-kula ga k'eg'e ná-togani goiti, mazóló é g'eni ga togani make nui.
¹⁰ Siegi zu Zakóbe keke Laban ná-doun anzanui Lasele g'aani la, ta Laban ná-togani bulugi, é maabuḡani ba, é kótui g'ilikili, é sege z'ieyeg'ei laave, é z'iei ve keke Laban ná-togani bulugi ya.
¹¹ Naa volu, Zakóbe Lasele neeneni ga daave komagai, é woog'ula, é w'óló.
¹² Zakóbe boni Lasele ma ga toḡa ga k'eg'e ná-nu, é ga Elebeka ná-doun zunui. Lasele b'izeni, é li, é bo k'eg'e ma.

¹³ Laban baazeelai ná-doun zunui Zakóbe vaa vai ma wooi menini nò feya, é b'izeni, é daag'omi, é velevele da, é neene. É loni tuḡo, é lii la ná-pelei wu. F'aiti ti z'ieni, Zakóbe naati kpein gaaleeni la.
¹⁴ Laban g'eni ma naazu: «Gaamazu, da ga màvofoda b'og'b'og'gi.» Zakóbe alu g'ila keeni Laban vò be.

Zakóbe Lea ta Lasele vulu vai

¹⁵ Naa voluma, Laban g'eni Zakóbe ma: «Nà-nui g'a ga de, da yesu boti g'eezu b'è g'ana nò baa? Nii a g'e ga è-zalai, naa le ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun feleg'o g'eni Laban ya. Ma m'ungi laaseigi g'eni ga Lea, lounge gelei laaseigi g'e ga Lasele.
¹⁷ Lea la g'eni wola v'ani, kele Lasele wola v'aga g'eni de.
¹⁸ Lasele maayo ge g'eni Zakóbe ve. É g'eni Laban ma: «Nà boti g'e è ve ga kona d'ofela, è-loun anzanui lounge gelei ná-faa zu.»
¹⁹ Laban g'eni ma: «Ye p'ò be, neeve b'è ga g'è fe è ya, g'è va ve liizu feezu zunu g'ili zea.»
²⁰ Uele g'ana Zakóbe boti g'eeni la kona d'ofela zu Lasele ná-faa zu, kele ti g'eni gaazu, eg'e foloi tanigaani nò, t'ózei maayo ge g'eni be.

²¹Naa volu Zakɔbe ɣeni Laban ma: «Ànzai veena zèa, mazɔɔw nà-botigɛ voloi laazeelia, nà pɔ ga gè vile polu.»
²²Laban náve nuiti kpein gaaleeni ba, ti daamii ɣoozuneei wo. ²³Kpɔkɔi zeelii ma, é ná-doun anzanui Lea zegeni, é lii la Zakɔbe ɔ, naa vileni polu. ²⁴Laban botigɛ anzanui Zilepa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa ɣɛ ga ná-botigɛ anzanui.

²⁵Ma ɣeelaalagai ma, Zakɔbe da wele, é Lea ɣa, é ɣɛ Laban ma: «Lee ɣa è keai ga ze? Lasele ná-faa ɣa gè boti ɣɛai ma è ɔ be. Lee vaa zu è yàavaai?»
²⁶Laban ɣeni ma: «Naa la da ga ɣɛa gi ɔ be pɔɔmazu, ga è loungoi ve zini be, nu ɣitei luɣɔ. ²⁷À dɔɔɣɔi ɣaabelaa wa nii, nà zoi balaa ve è ya, è botii ɣɛ mɔwɔ pɔ be kona dɔfela ɣiligaa laawu.»

²⁸Zakɔbe vaani bu, ti dɔɔɣɔi ɣaabelaa ta Lea. Naa volu Laban ná-doun anzanui Lasele zegeni, é fe Zakɔbe ya ga anza. ²⁹Laban botigɛ anzanui Bileɣa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lasele ya ga ná-botigɛ anzanui. ³⁰Zakɔbe Lasele balaa daani volu, nii gola nɛeni be, é leve Lea va. É botii ɣɛeni mɔwɔ Laban ɔ be kona dɔfela ɣiligaa laawu.

Zakɔbe ná-dointi ɔɔɔw fai

³¹Tei ɣooɣɔ GALAGI kaani ga tiba la ɣeni Lea va, é naa ɣɛeni ga kpuɣu nu, Lasele ma ge ɣeni ga doun ɔɔɔwɔtala nu. ³²Lea kogi zegeni, é zunu loun ɔɔɔw. É daasei pɛeni ga Luben,** tɔwzei é ɣeni ma: «ɣooɣɔ GALAGI nà-ɔɔɣɔmaayeei vetega, sinigi ɣa nɛɛve niina niizu.» ³³É kogi zegeni mɔwɔ, é zunu loun ɔɔɔw, é ɣɛ ma:

«ɣooɣɔ GALAGI menige ga tiba la bà, é nii balaa fea bè.» É naa laasei pɛeni ga Simiyɔn.†† ³⁴É kogi zegeni mɔwɔ, é zunu loun ɔɔɔw, é ɣɛ ma: «Sinigi ɣa ɣili bà niina niizu, mazɔɔw gè zunu loun savago ɔɔɔwga be.» Naa ɣa é keeni ti daasei pɛeni ga Leevi.‡‡ ³⁵É kogi zegeni mɔwɔ, é zunu loun ɔɔɔw, é ɣɛ ma: «Nà ɣooɣɔ GALAGI lebizu niina niizu.» Naa ɣa é keeni, é daasei pɛeni ga Zuda.¶¶ É beni niina doun ɔɔɔwgi va.

30 Tei Lasele kaani ga é la doun ɔɔɔwɔsu Zakɔbe ve, é toloi ɣulani ga baazeelai, é da ɣɛ Zakɔbe ma: «Dounɣa ve bè, ni naa laade, keni gè za!» ²Zakɔbe yiigaawanani Lasele ma, é ɣɛ ma: «Nà ɣa gè GALA potogi zu baa, é pele levezu da-loun ɔɔɔwgi luɣɔ?»
³Lasele ɣeni ma: «Nà-botigɛ anzanui Bileɣa vete, vilena naa volu, é doun ɔɔɔw kɔɣɔ ma, tɔun maavele ma gè doun ɔɔɔw, nà balaa.» ⁴É ná-botigɛ anzanui Bileɣa zegeni, é fe be ga anza. Zakɔbe vileni naa volu. ⁵Bileɣa kogi zegeni, é doun zunu ɔɔɔw Zakɔbe ve. ⁶Lasele ɣeni ma: «GALA ge nà-gaamai vea zèa, é gòoi meniga, nà balaagi, é doun zunu vea bè.» Naa ɣa é ba, é daasei pɛeni ga Dan.§§ ⁷Lasele ná-botigɛ anzanui Bileɣa kogi zegeni mɔwɔ, é doun zunui velesiei ɔɔɔw Zakɔbe ve. ⁸Lasele ɣeni ma: «Gè nɛpi baabaa kɔa bàazeelai laalɔɣɔma, gè zobo ɔɔɔwɛ.» É daasei pɛeni ga Nefetali.*

⁹Lea kaani ma ga é bega doun ɔɔɔwgi va, é ná-botigɛ anzanui Zilepa zegeni, é fe Zakɔbe ya ga anza. ¹⁰Lea ná-botigɛ anzanui Zilepa doun zunu ɔɔɔwɔni Zakɔbe ve. ¹¹Lea ɣeni ma: «Niima un-

**29:32 *Luben*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «à doun zunui vete.»

††29:33 *Simiyɔn*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «menige.»

‡‡29:34 *Leevi*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «gilibai.»

¶¶29:35 *Zuda*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «lebiyai.»

§§30:6 *Dan*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «gaamai ve.»

*30:8 *Nefetali*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «nɛpii.»

daaneɛ ɣa lee!» É daasei pɛeni ga Gade.[†]
¹²Lea ná-botiɣe anzanui Zilepa doun zunui velesiei zɔɔɔni Zakɔbe ve. ¹³Lea ɣeni ma: «Ga-o, kòozunɛa! Uun, anza-lopoiti ta ɣe mà koozunɛ nui.» É daasei pɛeni ga Aseel.[‡]

¹⁴Luben ɣulani moloi é ga beleegi, naa leve ziegi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelagɔlegi, é naati kaani kpalagiti su, é ti zegeni, é va ga tiye dee Lea vɔ. Lasele ɣe Lea ma: «Nà è maanɛɛnezu ga è è-loun zunui ná-mandelagɔlegi[†] ta ve zèa.» ¹⁵Naa googaaivoteni, é ɣe ma: «Faa go ɣana nei baa, ga è sinigi zegɛa, è va li mɔɔɔ dɔun zunui ná-ani waaiti seɣezu?» Lasele ɣeni ma: «Kii baa! Zakɔbe ɣa la è ɣoba za bidii, è-loun zunui ná-mandelagɔlegiti ma vaa zu.»

¹⁶Kpokɔi Zakɔbe ɣeai ma vaazu, é zegɛ kpalagave, Lea ɣulani, é daagomi, é ɣe ma: «Pɔ be ɣa é vaazu ná za bidii, mazɔɔɔ gè è ɣeyave ga dɔun zunui ná-mandelagɔlegiti, è maazɔɔɔ fai zu.» É jiiini pɔ be naama bidii. ¹⁷GALA ge Lea woogaaivoteni, é kogi zegɛ, é doun zunui lɔɔlusiei zɔɔɔ Zakɔbe ve. ¹⁸Lea ɣeni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, tɔɔzei gè nà-botiɣe anzanui veeni sinigi ya.» É daasei pɛeni ga Isakaal.[§] ¹⁹Lea kogi zegeni mɔɔɔ, é doun zunui lɔɔzitasiei zɔɔɔ Zakɔbe ve. ²⁰Lea ɣe ma: «GALA ge vebeani vago vea bè niizu, sinigi ɣa vaazu zeizu pɔ, mazɔɔɔ gè doun zunui lɔɔzita zɔɔɔga be.» É daasei pɛeni ga Zabulon.^{**} ²¹Naa volu é doun anzanu zɔɔɔni, nii é daasei pɛeni ga Dina.

²²GALA ge ɣitooni Lasele zu, é googaaivote, é ke ga kpuɣu nu. ²³É kogi zegeni, é doun zunui zɔɔɔni, é ɣe ma:

«GALA ge nà-unfegi zegɛa mà.» ²⁴É daasei pɛeni ga Zozefe.^{††} É GALA falini, é da ɣe ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI doun zunui ɣila kpɔ ba bè!»

Zakɔbe bete vai toganii zu

²⁵Siegi zu Lasele Zozefe zɔɔɔni da, Zakɔbe ɣeni Laban ma: «Bena bà, gè ɣale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. ²⁶Ànzaiti feena zèa, ta dɔinti, niiti gè botii ɣeà è ve ti-ma vaa zu, gè va gè li, mazɔɔɔ è kwɛɛ da bɔɣɔi botii niiti gè ti ɣeà è ve.» ²⁷Laban ɣeni ma: «Ni da kɛena, woilo gòo ma. Nà-galagiti ti dɛɛve ga ze ga Gɔɔɣɔ GALAGI tuya loove bè, dɔun è maavele ma. ²⁸È-zalai le ga ze, nà feezu è ya.»

²⁹Zakɔbe ɣeni ma: «È kwɛɛ da bɔɣɔi, eɣevelei gè botii ɣeai la è ve, velei da-logani bulugi ɣeai la zèa. ³⁰Mazɔɔɔ nii goi é ɣeni è ya, aisa gè va va è vɔ be, naa wola ɣaawɔɔɔɔ. Gɔɔɣɔ GALAGI tuya loa è ve, kaite kɔɣɔi vile folo ma è vɔ be. Niizu, siegi begele ɣa nà botii ɣeà la nà-pelei ve?» ³¹Laban ɣeni ma: «Leeni ɣa nà fe è ya?» Zakɔbe googaaivoteni, é ɣe ma: «È la ani nɔpe feezu zèa. Ni da vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà da-logani bulugi ɣɔɔɔkula mɔɔɔ, gè make. ³²Nà ziezu za da-logani bulugi zaama. Gè naati pu ye, toганиiti saama, nii kpein pɔneai, ta ti vodapodagai, ta baala zivoi nii kpein teidai, gè ke ɣana nɔ boliiti saama, nii kpein podapodagai ta ti vɔneai. Naati ka ta ɣe ga sàlai. ³³Nà-ladalai ɣa googaaivotegi ve bè lina, siegi zu è vaazu la, è sàlai ɣa. Nii kpein é la vɔneni, baa é la vodapodani, boliiti su, ta ti la leini baala zivoiti su, naa ta a ɣaana

[†]30:11 *Gade*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «undaanɛei.»

[‡]30:13 *Aseel*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «koozunɛɛve.»

[†]30:14 *mandelagɔlegi*: Tanigaa ta-ɣisiei zu, siinziin gani naa ɣa da ɣe ga zaɔu anzanui kogi zegɛ.

[§]30:18 *Isakaal*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.»

^{**}30:20 *Zabulon*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «sei.»

^{††}30:24 *Zozefe*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «é ta bɔ ba.»

zèa, naati ti unmauve.» ³⁴ Laban gèni ma: «É gè gana, egevelei è bogai la.»

³⁵ Naama volo ná nɔ, Laban boli zineiti puuni ye, niiti ti vɔneni ta ti vodapodagai, ta boli zaaiti ti vɔneai, ti vodapodagai, niiti kpein kolezu gèni ti va, ta niiti kpein ti leidai baala zivoiti su. É naati kalivaani ná-doun zunuiti ma. ³⁶ Naa volu é folo savagɔ gɛgala zie wosu yeni ti yɔgɔzu ta Zakɔbe, nii é gèni Laban ná-togani bulugi mɔtai gɔnɔkulazu, é da make.

³⁷ Gului niiti ti ga pepele ta amande ta pelatanegiti, Zakɔbe naati ma beke undui tanigaani teveni, é maagɔlɔgi naa tanigaa gɔla ma, naa gɔa a ke ma gɔlegi naa tanigaa ti gɔla kelema. ³⁸ Naa volu, gulu bekegi niiti é maagɔlɔgi gɔlani ti ma, é ti zegeni, é ti vilepile kpɔɔle wosuve, ti gɛ toganiiti gaazu, ti vaazu bɔɔlezu, niiti ti bɔɔɔgai, ti da ka, ta vaana bɔɔlezu. ³⁹ Toganii nii kpein kpɔɔɔgai, ti gèni levesu gulu bekegiti kakalave, ti bena yivoiti pu, ti vɔneai, baa ti vodapodagai. ⁴⁰ Zakɔbe gèni togani yivoiti zeegaafwɛezu, kele é togani bulugi mɔtai vuuni, ti da wele Laban ná-togani bulugi va, niiti ti vɔneai, ta nii kpein teidai. Pele gana Zakɔbe ná-togani bulugi vuuni la bɔgɔ ma ye, é la ti bɔni su ta Laban ná-togani bulugi. ⁴¹ Siɛnɔpe su toganiiti ti maaneai, ti gèni pɛepolui wosu da, Zakɔbe gèni gulu bekegiti pilesu kpɔɔle wosuve, toganiiti gaazu, nii a ke ti bɔɔɔgai da leve gulu bekegiti kakalave. ⁴² Siegi zu toganiiti ta la gɔpana la, é la gèni gulu bekegiti pilesu, naa gɔa a ke, niiti ti gɔpanai, naati ti gɛ ga Laban nɔnɔiti, niiti ma ti maaneai, naati ti gɛ ga Zakɔbe nɔnɔiti. ⁴³ Zakɔbe ná-kpetei tanɔ gɔa é gèni laazu ma. É togani goiti sɔlɔni ga mɔinda, ta botigɛ anzanuiti, naa vɛe botigɛ zunuiti ba, ta jɔmeiti, ta soovalegiti.

Zakɔbe gale ma vai Kanaan yooi zu

31 Zakɔbe Laban ná-doun zunuiti goomenini, ti da gɛ ma: «Nii kpein é gɛa ga gi-gɛe nɔnɔi, Zakɔbe naati segea, gi-gɛe gɔlɔgi gɔa é niima betei zɔlɔɔgai su.» ² Zakɔbe Laban gɛazuve veteni, é la mɔ gèni gɛeni, egevelei é gèni la mɔungi zu. ³ Názu gɔa Gɔogɔ GALAGI gèni la Zakɔbe ma: «Gale ma è-memewolani ta-yooi zu, da-veleyegei wu, na gɛ è va.»

⁴ Zakɔbe Laseleni ta Lea lolini, ga ti va dɔbɔi zu, ve é gèni ná, ná-togani bulugi goba. ⁵ É gèni ti ma: «Nà kaazu ga wo-gɛe gɛazuve la mɔ ga egevelei é gɛa la nɔnɔ tetema mɔungi, kele kèe ná-GALAGI yege nɔnɔ ba. ⁶ Wa bɔgɔgoi wo kweeni ga gè botii gɛeni wo-gɛe ve ga sùvikei kpein. ⁷ Kele wo-gɛe yaavai gɛeni ga ze, é sàlai valiboni ná zeizu gɛ puu. GALA ge la gèni vaani bu, é va faa jɔu gɛ ga ze. ⁸ Siegi zu é gèni gɛezu la mà: «Ma vodapodagiti ta gɛ ga è-zalai,» toganiiti ti bena pu ga ma yivoiti ti vodapodagai. Ta siegi zu a la gèna la mà: «Ma vɔnegiti ta gɛ ga è-zalai,» toganiiti kpein ti bena sɔlɔga ma yivo vɔnegiti. ⁹ GALA ka é wo-gɛe ná-togani bulugi gɔlani zea, é fe bè.

¹⁰ «Siegi zu toganiiti ti gèni vɛezu la bɔgɔ volu, gè gɛazuwuzegèni, segi zu gè kaani ga boli zineiti ti gèni vɛezu ma zaaiti polu, ti vɔneni, ti vodapodage. ¹¹ GALA ná-geezugeelai gèni mà segi zu: «Zakɔbe.» Gè googaavoteni, gè gɛ ma: «Nà gaa.» ¹² É gɛ mà: «Gaazu wuzegɛ, è wele, boli zineiti kpein ti vɛezu ma zaaiti polu, ti vɔneve, ti vodapodage, mazlɔɔ gè naa kpein kaa, nii Laban keai ga de. ¹³ Nà gɔa gè ga Beetele GALAGI, ve è gulɔi zieni ná kɔtui ma, è gaalɔ ga gɛzesui, ve è minazegèni ná bè. Niizuve wuzegèna, gɔla niima yooi va, è gale ma è zɔlɔ zooi zu.»

»

¹⁴Lasele ta Lea ti googfaavoteni, ti gfe ma: «Leeni gfa é gi ve mɔnɔ ga gɔnɔ baa pogani gi-gfee ná-pelei wu? ¹⁵É la gi zoni nɔ egfe ween anzanuiti baa? Tɔzei é gi vɔdia, é gi-zɔngɔi mi. ¹⁶Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi-gfee ya, ta ga gɔnɔ gá gi-lointi. Degemu, niizu, naa kpein ke, nii GALA ge boga è ma.»

¹⁷Zakɔbe wuzegeni, é ná-dointi ta anzaiti te, é ti zeí nɔmeiti kɔma. ¹⁸É liini ga ná-togani bulugi kpein, ta kɔligiti é ti zɔlɔni, togani bulugi é gfeni zea, é ti zɔlɔni Padan-Alame. É wuzegeni, é li keegfe Izaake vɔ be, Kanaan yooi zu.

¹⁹Názuve gfa Laban liini la ná-baalagiti maalegaiti tevezu. Lasele keegfe ná-pele wu zaleiti unmani. ²⁰Zekana Zakɔbe Alame nui Laban yaavani la, é la faa nɔpe boni ma, é da vela. ²¹É velani ga naa kpein, nii é gfeni ga nɔnɔ. É liini, é zie wolai Ufelate bude, naa volu é leteni Galaade gize yooi vɔ pelei ma.

Laban ta Zakɔbe ti yɔgɔzubete vai

²²Foloi zavasiei ma ti daazeelini Laban ma ga Zakɔbe vela. ²³É pele wu nuiti segeni, ti vile Zakɔbe volu, folo ɔfela laawu ti da zie. Ti kɔgɔzumɛenni Galaade gize yooi zu. ²⁴Kele GALA ge gfulani kelema kpidii segi zu Alame nui Laban ve, é gfe ma: «Dama, mina bɔe Zakɔbe vɔ ga nɔuda.»

²⁵Laban zeelini Zakɔbe ma. Zakɔbe ná-sege gɔtai loni gize yooi zu. Laban veé ná-pele wu nuiti ba, ti tɔnɔi loni balaa Galaade gize yooi zu. ²⁶Laban gfeni Zakɔbe ma naazu: «Lee gfa è keai? Lee vaa zu è yàvaai, è liizu ga dɔun anzanuiti, egfe ta gfe ga duɔiti, ti zogai kɔɔi zu? ²⁷Leeni vaa zu è velai dɔɔgfuzu, è nɔun yaava, è la tɔoni gɔisu ligo pa? Nà la be è va, è li koozunɛei zu, guye woointi saama, ta tamadegiti, ta kɔnigiti goointi. ²⁸È la zèni ná, gè va dɔunlointi ta dɔun anzanuiti neene ga daave komagai! Gimalala vaa gfa è keai niima gelei zu. ²⁹Zobogi gfa

bè, gè faa nɔu gfe ga woye, kele wo-gfee ná-GALAGI gfeni mà wogi bidii: «Dama, mina bɔe Zakɔbe vɔ ga nɔuda.» ³⁰Niizu è lia niina, tɔzei è-gfee veleri gfa wɔin gfa è ma, kele lee vaa zu è nà-galagiti unmaai?»

³¹Zakɔbe Laban woogfaavoteni, é gfe ma: «Dualuagi gfa é gfeni sù, gè da gɔisie ga tanisu da vaazu è-loun anzanuiti kulazu zèa ga zeeɔaabaai! ³²Kele nui nɔpegi è vaazu da-galagiti kaazu zea, naa la mɔ zenvui ta woga! Adaveti pe fegelefegele da-vele wu nuiti gaazu, è naa zefge, nii é ga dɔnɔi.» Zakɔbe la gfeni sugwee ga Lasele ti unmani.

³³Laban leeni Zakɔbe ná-sege gɔtai wu, ta Lea ná-sege gɔtai, ta botigfe anzanu felegɔiti ta-zefge gɔtai wu, é la ani nɔpe kaani. É gfulani Lea vɔ be, é le Lasele ná-sege gɔtai wu. ³⁴Lasele pele wu zaleiti segeni, é ti la nɔmei ná-kpɔkɔgi wu, é zeí maazu. Laban weleni sege gɔtai kpein bu, é la ani nɔpe kaani. ³⁵Lasele gfeni keegfe ma: «Màligii, mina yigfaawana, ni gè la zooni gè va wuzefge dɔun è gakala, mazɔlɔ nii a da gfe ga anzanuiti pɔlmazu, naa gfa é bà.» É pele wu zaleiti gaizieni, é la ti gfaani negelein.

³⁶Zakɔbe yigfaawanani, é kpɔei laale Laban wu. É gfeni ma: «Naa ba vai begele gfa gè keai, nà-kotoi gfa ga begele, è vilesu pòlu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷Siegi zu è nà-kasɔiti kpein fegelefegele ni la, leeni gfa è kaai ga da-vele wu zɔlai? Dee lee nà-pele wu nuiti ta da-vele wu nuiti gaazu, ti gfe ga de zuvaa wo nui. ³⁸Wele kona vuufelegɔ (20) gfa gè keeni è vɔ be, da-vaala saaiti ta da-woli zaaiti ta gfo ge la zegeni ma, gè la da-logani bulugi ma vaala sineiti ta miini. ³⁹Gè la vaani è vɔ ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai gfenina nɔ bà. Nii ta la unma zèa, foloi baa kpidii, è gfeni naama songɔi gfulazu zèa. ⁴⁰Diegi gfeni zeizu mà, é da kpòlɔ foloi, kɔlele gfeni vaazu mà kpidii, niimeni nɔpe gè

la ġeni bosu. ⁴¹ Kona vuufelego (20) ġa ġe keai da-velei wu, ġe botii ġeeni è ve ga kona puugo maazu naanigo (14) è-loun anzanu felegoiti ta-vaa zu, ġe ke da-logani bulugi make fai zu ga kona dozita, è sàlai valiboni ná zeizu ġe puu. ⁴² Ni kèe ná-GALAGI la ġeni vaani, è va lo bè, Abalaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è bena zè ġana, ġe ġale ma ga zeapakai. Kele GALA ge nà-kpòlbi ġaani, ta nà-botii ġevelei, è zaamazu logi wo de yòġzu, wogi bidii.»

⁴³ Laban Zakòbe woġaavoteni, è ġe ma: «Anzanu lointi ta ga nòun doun anzanuiti, doin niiti ta ga nòun dointi, ni-ima logani bulugi ġa ga nà-togani bulugi, nii kpein è kaazu, naa ġa ga nòno. Leeni ġa nà zoo ġe ke za dòun anzanuiti be, ta ti-lointi, ti ti zòlòġai? ⁴⁴ Niizu de minazegġegi wo bòġo ve, nà-o, da-o, naa ġe ga zeelei de yòġzu de felego.»

⁴⁵ Zakòbe kòtu ġila seġeni, è gaalo. ⁴⁶ Zakòbe ġeni ná-pele wu nuiti ma: «À kòtuiti zeve.» Ti kòtuiti gaalèni ba, ti ma zifġi lo. Ti daamii woni náve, kòtu zifġi ġobave. ⁴⁷ Laban daasei pèeni ga Yegaal-Saġaduta, Zakòbe ma ge daasei pèe ga Galeede. ⁴⁸ Laban ġeni ma: «Ni-ima ġòtu zifġi ġèa ga zeelei de yòġzu za.» Naa ġa è ba, ti daaseigi veeni ga Galeede. ⁴⁹ Ta da toli balaa ga Misepa, ⁵⁰ tòzei Laban ġeni ma: «Ġòġo GALAGI da wele de ma, nà-o, da-o, siegi zu de ġaazuzegezu la bòġo va de felego. ⁵⁰ Ni da dòun anzanuiti sopele ġouna, ni da anza ġiligaa zefena mòno, nu laade è va ġe lòzu de yòġzu, kele dama, GALA ka è ġèezu de yòġzu ga zeelei.» ⁵¹ Laban ġeni Zakòbe ma: «Wele kòtu zifġi va ta kòtu ġaalòġai, niiti ġe ti logai de yòġzu. ⁵² Kòtu zifġi nii ta kòtu ġaalòġai nii ta ga zeeleiti, ga eyesu pè ġe la budea ti

maazu, ġe va li è vò pelei, ġe va faa ġou ġe ga de, ta eyesu pè è la budea ti maazu, è va va pò pelei, è va faa ġou ġe ga ze. ⁵³ Abalaame ta Naġòl ta-GALAGI, ti-ġèe ná-GALAGI ġe ga tukpòġaaleve nui de yòġzu.» Zakòbe ġonani GALAGI naa ma, nii Izaake ġeni luazu ba.

⁵⁴ Naa volu Zakòbe zalaġai ġulani gizei ma, è keegleaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti ġi gizei ma.

32 Laban wuzegeni ga sobuzobui, è ná-dounlointi ta ná-doun anzanuiti neene, è tuya loo ti ve. Naa volu è ġale ma, è li zeizuve.

Zakòbe ġevele bete vai ga ti ġomi ta Ezawu

² Zakòbe vileni pelei zu, è da li. GALA ná-geezugeelaiti ti vaani, ti daaġomi.

³ Zakòbe ti ġaai ma, è ġeni ma: «GALA ná-kòlaġai ġa!» É naama adave laasei pèeni ga Maġanayime (nii poluve ga «kòlaġa felego»).

⁴ Zakòbe keelaiti teveni luġo die Ezawu ma, Seyiil yooi zu, Edòme ġovii zu. ⁵ É devei nii veeni ti ya, è ġe ti ma: «Wele nii ġa wa bo màlġii Ezawu ma: «Pele ġa da-wotiġe nui Zakòbe bòezu la: Ġè zeini Laban vò be, zèġe ná eyesu niizu zeeli. ⁶ Nikeiti ta zèa, ta soovalegiti, ta baalagiti, ta botiġe zunuiti, ta botiġe anzanuiti. Ġè keelaiti tevege ga ti naama wooi laazeeli è ma, màlġii, naa ġa a ke ġe zalaì zòlò è ġaazu.»

⁷ Keelaiti ti ġaleni ma Zakòbe vò be, ti ġe ma: «Gi liive è-lie Ezawu vò be, ta vaazu è laaġomisu, ta zunu unnaanigo (400).» ⁸ Zakòbe wola luani, zii da zoole. Nuiti ti ġeni polu, è naati balini su ga seizu felego, è veè baalagiti ba, ta nikeiti, ta ġòmeiti. ⁹ É ġeni ma: «Ni Ezawu a

‡‡31:47 Alame wooi zu, Yegaal-Saġaduta voluve ġa ga «zeele woo ġòtu zifġi,» eġevelei è la ga Galeede Ebulu wooi zu.

‡‡31:49 *Misepa*: daaseigi ti maabuġaai va ta «ġwelema wosuve.»

vaana, é seizu gílági zo, zoi é yesu ná, naa gá zoo é vela.»

¹⁰Naa voluma Zakóbe maaneenei woni, é gɛ ma: «Kèe Abalaame ná-GALAGI, ta kèe Izaake ná-GALAGI, Góogó GALAGI, dèi è gèni mà: «Galena ma da-yooi zu, da-veleyegèi wu, nà faa vago gèvele bètezu è ve.» ¹¹Gè la kulani su, gè va nuɔɔgólai kpein sɔlɔ, ta woogegiladai kpein nii è kea nɔun tetema, nèi gè ga da-wotigè nui, mazɔlɔ kèai ma Zuluden tei kpudezu, nà-tukpɔi nɔ gá é gèni zèa, kele niizu, nà niina nubuse vèbe zeizu felegɔ unda.

¹²Nà è maaneenezu, kizo, è kùla diè Ezawu ya. Mazɔlɔ nà luazu ga é mina va, é va pàa, gá doun deèiti ta dointi.

¹³Da ma, è gèni mà: «Nà faa vago gèvele bètezu è ve, gè è-mavofodai gɛ egè kpolodèi goba pagægi, é wola mɔin su, nu la zooga é va gaalu.» »

¹⁴Naama adave tɔna ka Zakóbe jiiini ná. Nii é vaani la ga kɔligi, é naa ta zegeni ba ga bɔgɔ maazoloogi, é teve diè Ezawu vɔ: ¹⁵boli zaa unfelegɔ (200) ta boli zine vuufelegɔ (20), baala saa unfelegɔ (200) ta baala sine wola vuufelegɔ (20), ¹⁶ɔɔmè zaa vuusavago (30), é vèe ti-yivoiti ba, ti gèni jiiimii bɔlezu, nike zaa vuunaanigɔ (30) ta nike zine puugɔ (10), soovale saa vuufelegɔ (30) ta soovale sine puugɔ (10). ¹⁷É ti gɔli-vaani ná-botigè nuiti ma, togani bulugi yeegaaɣwea gèni de su kpekpe. É gèni ná-botigè nuiti ma: «À leve tùgɔ, wo zɔgɔzu gɛ togani bulugi gílágilági va.»

¹⁸É niima levei veeni ma mɔungu ya, ga: «Siegɔ zu diè Ezawu wo laagomisɔ da, é wo gaaazagá ga: «Da ga bɛ ná-nu? Mini gá è liizu ná?» A gèna ma: «Bɛ nɔnɔ gá ga togani bulugi, nii è è gákalá?» ¹⁹da googaaavote ga: «Da-wotigè nui Zakóbe nɔnɔ ve, é tevege màligii Ezawu ma ga

sabai. Wele tɔ bɔgɔgoi va, é vaazu gi volu velei.» »

²⁰Naama leve gílági nɔ gá é feeni felesiei ya, ta savasiei, ta naati kpein niiti ti vileni togani bulugiti polu, é gɛ ti ma: «Veles gána wa bɔe la Ezawu vɔ, siegi zu wa gómína da. ²¹Wa gèezu ma balaa: «Wele, da-wotigè nui Zakóbe va, é vaazu gi volu velei.» » Mazɔlɔ é gèni gèezu ma: «Nà ziileizu ga bɔgɔ maazoloogi gani, nii è liizu tùgɔ, naa volu nà gaazuve vete niina, tanisɔ toɣa yeezei bù ga pagɔ.» ²²Bɔgɔ maazoloogi ganiiti ti liini tùgɔ velei, tɔ bɔgɔi jiiini kotai wu naama bidii. ²³É wuzegeni naama bidii nɔ, é li ga anza felegɔiti, ta botigè anzanu felegɔiti, ta ná-doun puugɔ maazu gílágitɔ (11), é bude zie wolai Yabóke maalevesuve. ²⁴É ti zegeni, é ti bude zie wolai maazu, nii kpein é gèni ga nɔnɔ, é naa pe kpudeni.

Zakóbe ná-nepi gɔɔ vai

²⁵Zakóbe gíla ko yeni ná. Ti kɔɔni naazu ta zunui ta, eyesu geelaalao. ²⁶Zunui kaai ma ga é la ziezu Zakóbe wu, é dogani kpala gæi losuve kpoɣi gæi va. Kpala gæi zieni su kpoɣi gæi losuve, siegi zu ti gèni nepii gɔɔzu la. ²⁷Zunui gèni Zakóbe ma: «Bena bà, gè li, mazɔlɔ woza gána gála.» Zakóbe googaaavoteni, é gɛ ma: «Gè la besu è va pɛ, è va li, ni è la tuya looni bè.» ²⁸Zunui gèni ma: «È-laaseigi gá ga lee?» É googaaavoteni, é gɛ ma: «Zakóbe.» ²⁹Zunui gèni ma mɔnɔ: «È-laaseigi la mɔ ga Zakóbe, kele toɣa na ga Izelaye, ^{§§}mazɔlɔ è nepii gɔɔ GALA daalɔgɔma, ta nuiti, è pile sɔlɔgá.» ³⁰Zakóbe gaazagani, é gɛ ma: «Nà è maaneenezu, è-laaseigi le ga ze.» É googaaavoteni ga: «Leeni vaa zu è dàaseigi maagaaazagabosu?» É tuya looni be náve nɔ.

§§32:29 *Izelaye*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «toɣa nepii gɔɔzu GALA daalɔgɔma.»

³¹ Zakóbe naama adave laasei pæni ga Penuwele,* mazɔɔ é ɣeni ma: «Gè GALA kaave ga ɣaazuni ta ɣaazu, zènvui ɣizo.» ³² Foloji leeni niina, siegi zu é ɣeni levesu la Penuwele va. Zakóbe ɣeni lekpuzu, é da yei balai ma fifi. ³³ Naa ɣa é ba, zaagaza, Izelayele nuiti ti la da ga sua natai mia, nii é kpalai zu, é leezu kpoɣi ɣaei lodazuve, mazɔɔ Zakóbe loɣani natai va, é kpalai ɣaei lodazuve.

Zakóbe ta die Ezawu ti yɔɣzube vai

33 Zakóbe ɣaazuwuzegeni, é wele, é Ezawu ɣa, é da va, zunu unnaanigo (400) polu. É dointi gaagwæni Leani zɔɣzu ta Lasele ta botiɣe anzanu felegɔiti. ² É botiɣe anzanuiti ta ti-lointi toni velelave ti untuɣɔ, naa volu Lea ta ná-dointi, gaabelasu ɣe ga Lasele ta Zozefe. ³ Tɔ bɔɣɔi leveni ti luɣɔ velei, é nɔkɔni zooi ma ná zeizu ɣe lofela, eyesu é zeeli die Ezawu ɣobave. ⁴ Ezawu bizeni, é daagomi, é velevele ga kɔgi, é nœene. Ti felegɔ ti tɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Naa volu, Ezawu ɣaazuwuzegeni, é anzanuiti ka ta dointi, é ɣe ma: «Beni kanu ti è yeema loni munu?» Zakóbe googaaivoteni, é ɣe ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu da-wotiɣe nui ya.» ⁶ Botiɣe anzanuiti ti maabuɣani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti nɔkɔ. ⁷ Lea ta ná-dointi ti maabuɣani balaa, ti nɔkɔ. Naa volu Zozefe ta Lasele ti maabuɣani, ti nɔkɔ.

⁸ Ezawu ɣeni ma: «Leeni ɣa è kœezu ga nuuma vebeiti, gi ɣomigai ga tiye?» Zakóbe googaaivoteni, é ɣe ma: «Gè è zabave, naa ɣa a ke, gè zaalai zɔɔ m̀ligii è ɣaazu.» ⁹ Ezawu ɣe ma: «Anii voovave zèa, k̀eloun, d̀nɔci kpein make.» ¹⁰ Zakóbe googaaivoteni, é ɣe ma: «Ba-o, nà è maaneenezu, ni gè zalai zɔɔge è ɣaazu, nà-soloo ganii zo. Mazɔɔ gwèleve è-ɣaazuve va, egevelei nu a wele la GALA gaazuve va, tama

è yeezeive bù ga pagɔ. ¹¹ Degemu, nà-soloo ganii zo, nii feai è ve, tɔzei GALA ge zaalaiti daavege bè, gè la valani ani nœpe ma.» É ɣilini Ezawu ma, eyesu naa yeezei bu.

¹² Ezawu ɣe ma: «Ade liina, ade vilena pelei zu. Nà liizu è luɣɔ.» ¹³ Zakóbe googaaivoteni, é ɣe ma: «M̀ligii kwee ga doungoiti ta-vai baave, ta togani yivoiti ti niimii bɔɔze. Ni nu a bɔina ti la, folo ɣila su ga ti zie vai, togani bulugi kpein undaa ɣa vili. ¹⁴ M̀ligii lo velela nɔun tuɣɔ, ǹi gè ga ná-botiɣe nui. Ǹun nà, nà vilesu ti volu, gi da li vaa, é zoloo togani bulugi ná-siei ma, nii é k̀kala, ta é zoloo doungoiti ta-ziei ma, eyesu gè zeeli m̀ligii vɔ be Seyiil.» ¹⁵ Ezawu ɣe ma: «Nà pɔ tɔun gè nà-nubuseiti gilazuve ye è va.» Zakóbe googaaivoteni, é ɣe ma: «Lee vaa zu naa a ɣe? Gè zaalai zɔɔ nɔ m̀ligii ɣaazu!»

¹⁶ Naama volo ná nɔ, Ezawu ɣaleni ma ga Seyiil vele. ¹⁷ Kele Zakóbe liini Sukote, é pelei loni bɔɣɔ ve, é kotaiti to ná-togani bulugiti be. Naa ɣa é ba, adave ná laasei peai la ga Sukote (nii poluve ga «kotaiti»).

¹⁸ Zakóbe zeɣeai ma Padan-Alame, é zeelini ga pagɔ Sikeme taazuve, Kanaan yooi zu. É zeini taa loave. ¹⁹ Ve é ná-sege ɣotai loni ná, é naama you buɣai ɣeyani Sikeme keeɣe ɣamɔɔl ná-doun zunuiti ma, ga wali ɣae ungila (100). ²⁰ Miná ɣa é zalaɣa ɣulazuve beteni ná, nii é daasei pæni ga Ele-Elɔgee-Izelayele (nii poluve ga «GALA ka ga Izelayele ná-GALAGI»).

Kpœ wola leve vai, é lo Dina va

34 Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é sɔɔɔni Zakóbe va, naa ɣa é ɣulani zooi zu anzanu lointi pete fai ma. ² Zou ɣundigii Geeve nui ɣamɔɔl ná-doun zunui Sikeme kaani, é vala ba, é ma bea zeɣe. ³ É ɣilini Zakóbe ná-doun an-

*32:31 *Penuwele*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «GALA gaazuve.»

zanui Dina va ga zii pe. Anzalopoi neeni be, é bœeni naa vɔ ga é kigi lati. ⁴ Sikeme ģeni keeġe Ġamɔɔl ma: «Anzalopoi nii ġaizie bè ga anza.»

⁵ Zakɔbe menigai ma ga é baagŭlave ná-doun anzanui Dina ma, tei ná-doun zunuiti ti ģeni dɔbɔi zu ga ná-togani bulugi, é maagŭni kpɔ, eyesu ti va. ⁶ Sikeme keeġe Ġamɔɔl liini, é bœe Zakɔbe vɔ. ⁷ Naa laa yɔġɔzu, Zakɔbe ná-doun zunuiti ti vaani, ti zeeġe dɔbɔi zu. Ti menigai ma, ti yiiġaawanani, ti yiiġula, tɔzei Sikeme kɔzɔba vai ġeeni Izelayele nuiti saama, daa vai zu ga Zakɔbe ná-doun anzanui, nii maa la neeni ga é va ġe. ⁸ Ġamɔɔl bœeni ti vɔ, é ġe ti ma: «Wo-loun anzanui wola neeve dɔdun zunui Sikeme ve, nà wo maaneenzu ga wo fe be niina ga anza. ⁹ À ġili gi va vulu vai zu, wo da wo-loun anzanuiti fe gi ve, wo da ġɔnɔiti seġe. ¹⁰ Wa ze i ġi zaama, zoi laa ġa lao wo luġɔ ga wo ze i ná, wo wa-wotii ġe su, wo ná tanigaa ġeya bɔġɔ ve.»

¹¹ Sikeme ģeni anzanu loungoi keeġe ta dieni ma: «À niima vaabɔġɔi ġe bè, nà naa ve wo ya, nii wa bona ga ġe fe. ¹² À kàkala la ga vulu anii, nii bɔɔɔai, ta faabɔġɔ ani mɔinmɔin, nà naa ve, nii wa bo mà, kele à va bu ga anzalopoi ġe ga ànza.»

¹³ Zakɔbe ná-doun zunuiti ti Sikeme ta keeġe Ġamɔɔl woogaaivoteni ga keleeġe, tɔzei é baagŭlani ti-vaazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ģeni ti ma: «Faa ġana, nii gi la zooga gi va ke, ga gi gi-vaazeelai ve zunu ve, nii é la latini pelevolu, mazɔɔɔ toġa ġe ga baagŭlama vaa gi ve. ¹⁵ Gá va niima vai wu, kele keni wa ġena ga gi ġevele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati pelevolu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti seġe ve, gá ze i wo zaama, ade ġe ga nubuse ġila. ¹⁷ Kele ni wo la vaani tatipelevolu vai wu, gi bogai, gá gi-vaazeelai zeeġe, gi li.»

¹⁸ Ġamɔɔl ta Sikeme ti yeezeini naama woiti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu loungoi la

ģeni suġoozani, é naama vai ġe, nii ti boni, mazɔɔɔ é ģeni Zakɔbe ná-doun anzanui vɔ. Toġa ti ģeni woilosu goo ma gola keeġe velei wu. ²⁰ Ġamɔɔl ta ná-doun zunui Sikeme ti liini taa ziiġidave, ti bœe ģani ta-laazu nuiti pɔ, ²¹ ti ġe ma: «Nui niiti ta ga ziilei bea ade letegi, de va bu, ti ze i zoi zu, ti da suġani ġaizie, wele zoi zuwɔɔɔve ta-vaa zu, naati kpein nɔ. Da ti-loun anzanuiti sei, de dɔnɔiti fe ti ya. ²² Kele zunui naati ti la vaa bu, ti va ze i ade zaama, de va ġe ga nubuse ġila, keni ade zaama zunui kpein ge lati pelevolu, eeġevelei tiya bɔġɔi ti la, ti lati-gai da pelevolu. ²³ Ta-logani bulugiti, ti-yeaġɔligiti ta ta-loganiiti kpein ti la ġea ga dɔnɔ baa? Ade yeezei nɔ ta-levei wu, nii a ke ti ye ade va.» ²⁴ Niiti kpein ti ģeni taa ziiġidave, ti Ġamɔɔl ta ná-doun zunui Sikeme wooi meni, ti yeezeini ti-wooi wu. Taazuve zunuiti kpein ti latini pelevolu.

²⁵ Foloji zavasiei ma, siegi zu ti ģeni tabai zu la, Zakɔbe ná-doun zunui feleeġiti Simiyɔn ta Leevi, Dina dieiti, ti ta-woġa zɔkpɔiti seġeni, ti loo taai zu, ve ziiileigi ģeni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti Ġamɔɔl ta Sikemeni balaa paani ga boġa zɔkpɔi, ti le, ti Dina ġula Sikeme ná-pelei wu, ti ġula ná va. ²⁷ Zakɔbe ná-doun zunui zɔiti ti vaani, ti nu voomaiti zeaġɔligiti seġe, ti taazuve zɔɔlaiti seġe, tɔzei ti baagŭlani ti-vaazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti seġeni, é ve sovalegiti ba, nii kpein nɔ é ģeni taazuve, ta balaeġiti su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ģeni peleiti bu, ti naati kpein seġeni.

³⁰ Zakɔbe ģeni naazu Simiyɔn ta Leevi ma: «Wa kpɔɔɔzu, wo màayoseġe zoi zu nubuseiti be, niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nubuse go nɔ ġa é zèa, ta vaazu ġaaleezu ba dàalɔġoma, ti kɔɔi vee bà, ti kòlogolo, nà-o, nà-peleyeġeiyoyo.» ³¹ Ti googaaivoteni, ti ġe ma: «Lee

vaa zu gá gi-vaazeelai ye ná, ti so ege kologolo anzanu?»

Zakóbe zefje vai Sikeme, é le Beetele

35 GALA ge geni Zakóbe ma: «Wuzefje, è le Beetele, è zeí ná. Da zalağa gulazuve ta bete ná GALAGI ve, nii é gulani è ve kelema, siegi zu è geni velazu la è-lie Ezawu va.» ²Zakóbe geni ná-peleyefje wu nuiti ma, ta niiti kpein ti geni ba: «À kóğğ ganigiti kula bógğ zaama, wo bógğ nade, wo wa-zeğfeti maavalibo. ³Ada wuzefezu, ade le Beetele. Nà zalağa gulazuve betezu GALA be náve, nii é gòğğavoteni, siegi zu gè geni la kpalai zu, é geni bà nà-siei zu, kèai ma pelei zu, gè da li.» ⁴Ti kóğğ ganigiti kpein feeni Zakóbe ya, niiti ti geni ti ya, ta goizu anigiti ti geni ti woizu. Zakóbe zefje wóni, é ti vu su, é pólci vu ti ma sene gului wu, Sikeme gjobave. ⁵Naa voluma, ti zefjeni ná, ti li. GALA ge dualuagi lóni ná maagoolii zu laaiti nubuseiti su, nu nòpe ge la mō geni Zakóbe ná-doun zunuiti sağalaboni.

⁶Zakóbe zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa ga é ga Beetele, ta ná-siepoluiti kpein. ⁷É zalağa gulazuve beteni ná, é naama adave laasei pèeni ga Ele-Beetele (nii poluve ga «Beetele GALAGI»), mazlō miná ga GALA ge gfulani be ná kelema, siegi zu é geni velazu la die Ezawu va.

⁸Deebola, anzanui nii é geni ga Elebeka zo nui, naa zaani. Ti maagfuluni Beetele, sene gului wu. Ti ná laasei pèeni ga: «Gól wo sene gului.»

⁹GALA ge gfulani mō kelema Zakóbe ve, siegi zu é vaani la, é zefje Padan-Alame, é tuya loo be. ¹⁰GALA ge geni ma: «È-laaseigi ga ga Zakóbe, kele è la mō loli ga Zakóbe laaseigi, è-laaseigi ga ge Izelayele.» É daasei pèeni ga Izelayele. ¹¹GALA ge geni ma: «Nà ga GALA Zebei-Pe-Maliğii. Buğ, è gaawól, ziiti ta zii

mōinmōin ka gfula è zu, masagaa ta gfula è gōozu. ¹²Zooi naa gè feeni Abalaame ve ta Izaake, nà naa veezu è ve, wa è-mavofodai.»

¹³Naa volu GALA ge wuzefjeni, é zefje koba, naama adave ve é geni bōezu pō ná. ¹⁴Zakóbe kōtui gāalōni, ve GALA ge bōeni pō ná, é puya zalağai vuuni maazu, ta é gulci vu ma. ¹⁵Zakóbe naama adave laasei pèeni ga Beetele, ve GALA ge bōeni pō ná.

Benzamen zólō fai ta Lasele zaa vai

¹⁶Zakóbe ta ná-nuiti ti zefjeni Beetele. Aisa ti va zeeli Efelata, ti lago maagōozaa geni de de ná va, eyesu Lasele da doin zólō. Ná-doun zólō fai baani. ¹⁷Doun zólō koozuwanai ma ziegi zu, maavie bo anzanui geni ma: «Mina lua, è doun zunu zólōga mōnō.» ¹⁸Kele zii loozuve, é va za, é daasei pèeni ga Bene-Wōni (nii poluve ga «māanōğğ loun zunui»), kele keğfe daasei pèeni ga Benzamen (nii poluve ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹Lasele zaani, ti maagfulu Efelata pelei zu, naa ga é ga Beteleyeme. ²⁰Zakóbe kōtu zifigi loni ná-kabai ma ga gizesui. Zaagaza ta gēezu ma, «Lasele ná-kabama gizesu gōtui.»

²¹Izelayele wuzefjeni, é li, é ná-seğe gōtai lo Migedale-Edēel volu vele. ²²Siegi zu Izelayele geni zeini la naama yooi zu, Luβen liini, é la ga Bileğ, keğfe anza giligii nii é la geni vuluni ga zoi gevele. Izelayele ma wooi menini.

Zakóbe ná-doun zunuiti tieğci geni ga puugō maazu fele (12). ²³Lea ná-doun zunuiti ti geni ga: Luβen, Zakóbe ná-doun zunu mōungi, ta Simiyōn, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Zabulōn. ²⁴Lasele ná-doun zunuiti ti geni ga: Zozefe ta Benzamen. ²⁵Lasele ná-botifje anzanui Bileğ ná-doun zunuiti ti geni ga: Dan ta Nefetali. ²⁶Lea ná-botifje anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti geni ga: Gade ta Aseel.

Zakóbe ná-doun zunuiti kana, é ti zólóoni Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zakóbe gʻaleni ma, é va kʻeɛgʻe Izaake uɔ be, Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aaleba, daasei peai ga Geebelɔn, ve Abalaameni ta Izaake ti seikóɟɔmai gʻeni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge gʻeni ga kona ungila kona vuulsava (180). ²⁹ Naa volu zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaa. É vólɔzɔgʻani, sii zuɟooza. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zakóbe gʻa ti maagʻuluni.

Ezawu mavofodai

(1 Dɔl Sevei 1:34-37)

36 Ezawu nii é ga Edóme mavofodai gʻa. ² Ezawu anzanu savagɔ zegʻeni, é sei, Kanaan anzanu lointi saama: Ada, Elon Gete nui ná-doun anzanui, Wɔɟɔlibama, Ana ná-doun anzanui, Sibeyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemayelee ná-doun anzanui, Nebayote baazeelai. ⁴ Ada Elifaze zólóoni Ezawu ve, Basemate Leyuwele zóló be. ⁵ Wɔɟɔlibama Yeyuse zóló, ta Yalame, ta Kɔla. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti zólóoni Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti segeni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-pele wu nuiti kpein, ta ná-togani bulugiti, ta ná-togani kpein, naavoloi kpein é sólóoni Kanaan yooi zu, é li, é ze zóu gʻili su, é maagʻooza degei Zakóbe va. ⁷ Tɔzei naavoloi wola gaawólóni, ti la bena zoo zeizu uɔɔma ada gʻila, ta zoi zu, ve ti seikóɟɔmai gʻeni ná, naa la mɔ bena kula gʻe ti va, tɔzei ta-logani bulugiti faa va. ⁸ Zekana Ezawu zeini la Seyiil gʻize yooi zu. Ezawu gʻa é ga Edóme.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai gʻaa: Edóme nuiti ti-memewolai, é gʻeni Seyiil gʻize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti gʻeni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuwele, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun

zunuiti ti gʻeni ga: Teeman, Wɔmaal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza gʻiligi gʻeni ga Timena, nii é la gʻeni vuluni ga zoi gʻevele, naa doun zunui zólóoni be ga Amaleke. Ezawu anzai Ada ná-dounlointi kana. ¹³ Leyuwele ná-doun zunuiti ti gʻeni ga: Naɟate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁴ Ezawu anzai Wɔɟɔlibama, é ga Ana ná-doun anzanui, Sibeyon ná-dounloin, naa gʻa é Yeyuse zólóoni be, ta Yalame, ta Kɔla.

¹⁵ Bolodama gʻundigiiti kaa, ti gʻulani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun mɔngi Elifaze, ná-doun zunuiti ti gʻeni ga: kundigii Teeman, kundigii Wɔmaal, kundigii Sefo, kundigii Kenaze, ¹⁶ kundigii Kɔla, kundigii Gayetame, ta kundigii Amaleke. Elifaze nɔnɔ ma wolodama gʻundigiiti kana Edóme yooi zu. Ada ná-dounlointi kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuwele ná-doun zunuiti ti gʻeni ga: kundigii Naɟate, kundigii Zeela, kundigii Sama ta kundigii Miza. Leyuwele nɔnɔ ma wolodama gʻundigiiti kana Edóme yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁸ Ezawu anzai Wɔɟɔlibama ná-doun zunuiti ti gʻeni ga: kundigii Yeyuse, kundigii Yalame, ta kundigii Kɔla. Ana ná-doun anzanui Wɔɟɔlibama, Ezawu anzai nɔnɔ ma wolodama gʻundigiiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Edóme ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama gʻundigiiti.

Gól nui Seyiil mavofodaiti

(1 Dɔl Sevei 1:38-42)

²⁰ Gól nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti gʻeni ga sei nu mɔngiti zoi zu: Lɔtan, Sɔbale, Sibeyon, Ana, ²¹ Disan, Es-eel, ta Disan. Naati ka ti ga Gól nuiti ta-wolodama gʻundigiiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Edóme yooi zu. ²² Lɔtan mavofodaiti ti gʻeni ga: Gól ta Geemame. Lɔtan baazeelai laaseigi gʻeni ga: Timena.

²³ Sɔbale mavofodaiti ti ɣeni ga: Al-
evan, Manaɣate, Ebale, Sefo ta Wɔ-
name. ²⁴ Sibeyon ná-doun zunuiti ti ɣeni
ga: Aya ta Ana. Ana tei ka é zieungi
ɣaani tevebai zu, nii kpadi, siegi zu
é ɣeni daamianigi veezu la keeɣe ná-
soovalegiti zea, é da ti make. ²⁵ Ana ná-
dointi ti ɣeni ga: ná-doun zunui Dison
ta ná-doun anzanui Wɔɣɔlibama. ²⁶ Di-
son ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Gemedan,
Eseban, Yitelan ta Kelan. ²⁷ Eseel ná-
doun zunuiti ti ɣeni ga: Bilegan, Zaa-
van ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti
ti ɣeni ga: Use ta Alan. ²⁹ Gɔɔl nu-
iti ta-wolodama ɣundiɣiiti ti ɣeni ga:
kundiɣii Lotan, kundiɣii Sɔbale, kundiɣii
Sibeyon, kundiɣii Ana, ³⁰ kundiɣii Di-
son, kundiɣii Eseel ta kundiɣii Disan.
Tiya ɣa ti ɣeni ga Gɔɔl nuiti ta-wolodama
ɣundiɣiiti Seyiil yooi zu.

Edome masagiti

(1 Dɔɔl Sevei 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti
masadai ɣeeni Edome yooi unda, aisa
masa ge va zeizelayele unda. ³² Beyɔɔl
ná-doun zunui Beela masadai ɣeeni
Edome unda, ná-taai laaseigi ɣeni ga Di-
naba. ³³ Beela zaai ma, Bɔsela nui Zeela
ná-doun zunui Yɔɔbabe masadai ɣeeni po-
togi zu. ³⁴ Yɔɔbabe zaai ma, Teeman nuiti
ta-you zu nui Gusame masadai ɣeeni po-
togi zu. ³⁵ Gusame zaai ma, Bedade ná-
doun zunui Gadade masadai ɣeeni po-
togi zu. Tɔun ka é vɔnini Madiyan nu-
iti ma Moabe yooi zu. Ná-taai laaseigi
ɣeni ga Avite. ³⁶ Gadade zaai ma, Mase-
leeka nui Samela masadai ɣeeni potogi
zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai
ɣeeni potogi zu. É ɣeni ga Legɔɔɔte taa
wolai zunui, zie wolai laave. ³⁸ Sayile zaai
ma, Akeɔɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan
masadai ɣeeni potogi zu. ³⁹ Akeɔɔɔl
ná-doun zunui Baale-Ganan zaai ma,
Gadaal masadai ɣeeni potogi zu. Ná-taai
laaseigi ɣeni ga Pau. Anzai laaseigi ɣeni

ga Megetabeyele, Mateleede ná-doun an-
zanui, é ga Meezaɣabe ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama ɣundiɣiiti
daaseigiti kaa, eɣevelei ti-zeizuveti ti
la, ta eɣevelei ti-laaseigiti ti la: Timena,
Aleva, Yeteete, ⁴¹ Wɔɣɔlibama, Ela,
Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Mibesaal,
⁴³ Magediyele, ta Iilame. Edome
ɣundiɣiiti kana, eɣevelei ti-zeizuveti ti
la, zooi zu nii ti sɔɔɔni. Ezawu ɣa é ga
Edome memewolai.

ZOZEFE NÁ-FAI

(37:1—50:26)

Zozefe ná-segiti

37 Zakɔbe zeini Kanaan yooi zu, ve
keeɣe seikɔɣɔmai ɣeni ná. ² Za-
kɔbe ná-peleyeɣei ná-fai vete. Zozefe
kona puugɔ maazu lofela (17) ɣulaai ma,
ti ɣeni togani bulugi makesu ta dieni
keeɣe anzai Bilega ná-doun zunuiti ta
Zilepa ná-doun zunuiti. Zozefe ɣeni ti
maalɔɔzu, é da ti zie vele ɣɔiti bo ti-ɣee
ma. ³ Zozefe neeni Izelayele ve, é leve
zɔɔma lointi ba, mazɔɔɔ é naa zɔɔɔni
pɔɔzaga siegi zu. É sege vɔne papa feeni
be. ⁴ Dieni ti kaani ga neeve ti-ɣee ve, é
leve ti kpein ba. Ti wɔinzeɣeni, ti la ɣeni
zoosu ti va bɔe pɔ ga neeneɣi.

⁵ Zozefe segi ta woni, é da li, é sugula
dieni ma, naati ti wɔinzeɣeni mɔnɔ volu.
⁶ É ɣeni ti ma: «À woilo segi naa ma, nii
gè bogai! ⁷ Gè ade ɣaani, de da moloii ɣili
ba kpalagave. Nà-moloii ɣilii wuzegeni, é
lo, wɔnɔ ma moloii ɣilii ti ɣoolini ma,
ti da nɔkɔ bu.» ⁸ Dieni ti ɣeni ma: «Da
kaazu ga da ɣeezu ga masagi, è zeii gi
unda, è da gi leve?» Ti wɔinzeɣeni mɔnɔ
sese, ná-segiti ta daawooiti maavele ma.

⁹ É segi taɣili boni mɔnɔ, nii é sugu-
lani dieni ma. É ɣeni ti ma: «Gè segi ta
woge mɔnɔ. Gè foloi ɣaani, ta alugi, ta
somidega puugɔ maazu ɣilagiti (11), ti
vaani, ti nɔkɔ bù kàkalave.» ¹⁰ É sugu-

lani keeƒe ta dieni ma, naa zeli lo ma, é ƒe ma: «Segi naa voluve ƒa ga lee, nii è bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-lieni, gi kpein gá vaazu, gi nɔkɔ è wu?»¹¹ Dieni ti ƒeni toloi ƒulazu la, kele keeƒe naama vaiti makeni ƒigi zu.

Zozefe vɔdi vai

¹² Zozefe dieni ti liini Sikeme lugiti su vele, ga ti ti-ƒee ná-togani bulugi make. ¹³ Izelayele ƒeni Zozefe ma: «Nà pɔ gè è leve è-lieni pɔ be, ti togani bulugi make-suve Sikeme.» É googaavoteni, é ƒe ma: «KÈ, nà ƒaa.»¹⁴ Izelayele ƒeni ma: «Li, è è-lieni pete, ni ti ƒedege, ta ni faa nɔpe ge la toganiiti ba, è ƒale ma, è va ga ti-maawoo vagoi pɔ.» É Zozefe leveni ƒana, é zeƒe Geebelɔn nemei zu, é li Sikeme vele zɔli.

¹⁵ Ti ƒomini ta zunui ta, é da dieni ƒaizie dɔbɔi zu. É gaazaƒani, é ƒe ma: «Leeni ƒa è gaiziezu?»¹⁶ Zozefe googaavoteni, é ƒe ma: «Nà dieni gaiziezu. Nà è maanezezu, ná le ga ze, ve dieni ti togani bulugi makesu ná.»¹⁷ Zunui ƒeni ma: «Ti zeƒeve, ti li, tɔzei gè menini, ti da ƒe: «Ade li Dɔtan.» » Zozefe vileni dieni kɔƒɔ vogi va, é da li, é ti ƒa Dɔtan.

¹⁸ Ti kaai ma ƒoozama, keezu é maabuƒa ti va, ti yaavai ƒilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ƒeni bɔƒɔ ma: «Se bo nui vete, é vaazu.»²⁰ À va, ade paa, de pili zeƒezagaƒai taƒila su. Ada ƒe ma nɔ sua vilei ta ƒa é sogai, da pete naazu velegi ná-segiti ti vaazu ƒeezu la.»

²¹ Siegi zu Luben naa menini la, é Zozefe maaloboni, é ƒeni pɔ, é kula ti ya. É ƒeni ti ma: «Ade mina zenvui ƒula zea.»²² Luben ƒeni ti ma mɔnɔ: «À mina pamai vu! À seƒe, wo pili zeƒezagaƒai nii zu, é tevbai zu, kele à mina yeeloo ma.» É ƒeni ƒisiezuga é kizo, nii a ke é gaagale ma, é li keeƒe vɔ be.

²³ Siegi zu Zozefe zeelini la dieni pɔ be, ti ná-seƒe vɔnegi ƒulani ma. ²⁴ Ti

soni, ti seƒe, ti pili zeƒezagaƒai bogi zu, nii sunakai ƒeni de, zie nɔpe ge la ƒeni su.

²⁵ Ti zeini naa voluma, ti da daamii wo. Ti ƒaazuwuzegeni, ti wele, ti Isemaye le nuiti ma vɔbei ƒa, ti da va, ti zeƒe Galaade, ta-nɔmeiti kasɔƒiliai ga gulu mana maku neenegi ma aniiti, ti ƒeni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná nɔ, Zuda ƒe keeƒeleaiti ma: «Lee ƒulanuma ƒa da sɔlɔ, da de-legei vaana, de ma pamai lɔƒu?»²⁷ Ade li, de pɔdi Isemaye le nuiti ma, de mina yeevɔƒu ba, mazɔlɔ de-legei ƒa ga de-ma pamai ta!» Keeƒeleaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaagoiti ti ƒeni zeƒezu Madiyan, naati tevesuve, ti Zozefe meenni, ti te, ti kula zeƒezagaƒai zu, ti pɔdini Isemaye le nuiti ma ga wali ƒae vuufelegɔ (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Siegi zu Luben vaani la volu zeƒezagaƒai laave, Zozefe la mɔ ƒeni su. É ƒɔba zeƒeiti balini ga, iɔ ge leve. ³⁰ É ƒaleni ma keeƒeleaiti pɔ be, é ƒe ti ma: «Doungoi la mɔ ná! Leeni ƒa nà ke?»³¹ Ti Zozefe ná-seƒei zegeni, ti boli zinei ƒɔdaaleve, ti dɔ ma pamai wu. ³² Ti ná-seƒe vɔnegi leveni ti-ƒee ma, ti ƒe ma: «Wele nii ƒa gi kaai! Pete, ni è-loun zunui ná-seƒei laade.»³³ Zakɔbe kweeni, é ƒe ma: «Doun zunui ná-seƒei ve! Sua vilei ta sogai! Zozefe valivalia ga!»³⁴ Zakɔbe ná-seƒeiti balini ga, é zaamaƒili ga saa wɔlɔ wo seƒei, é folo mɔinmɔin keeni ná-doun zunui ná-saa wɔlɔi ƒa. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti vaani gaanezezu, kele é la ƒeni yeezeini gaaneze nɔpe bu. É ƒeni ƒeezu ti ma: «Nà yesu wɔlɔzu, eyesu gè yei doun zunui vɔ be govealaazu!» É ƒeni ba nɔ, é da wɔlɔ ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nuiti ti Zozefe vɔdini Ezipete yooi zu Pɔtifaal ma, Falagɔn ná-kundiƒi zeidai ta, masagi make nuiti ta-ƒundiƒii.

Zuda ta Tamaal ta-vai

38 Naama ziegi zu, Zuda zegeni keegeleaiti ba, é li, é zeí Adulame zunui ta vɔ be, nii daaseigi gɛni ga Giila. ²Náve Zuda Kanaan anzalopoi ta gɛani, nii keegɛ laaseigi gɛni ga Sua. É segeni ga anza, é vile polu. ³É kogi zegeni, é doun zunu zɔɔ be. É daasei pɛeni ga Eel. ⁴É kogi zegeni mɔnɔ, é doun zunu zɔɔ, é daasei pɛe ga Wɔnan. ⁵É doun zunui zavasieí zɔɔɔni volu, é daasei pɛe ga Seela. Zuda gɛni Kezibe siegi zu anzai sɔɔɔni da.

⁶Zuda anzanui ta zegeni ná-doun zunu mɔungi Eel ve, daaseigi gɛni ga Tamaal. ⁷Eel gɛni ga nu ɲɔu Gɔogɔ GALAGI gɛazu. Gɔogɔ GALAGI paani. ⁸Zuda gɛni naazu Wɔnan ma: «Li, è vile è-lie anzai volu, è-nimɔɔɔni ve, sei, è pɔnɔ to è-lie va.» ⁹Kele Wɔnan kweeni ga naama lointi ti la gɛezu ga tɔun nɔnɔ. Naa gɛa é ba, a la gɛna bedea die anzai ma, é gɛni gaabelazu ga é ma dei vu zooli ma, nii a ke é mina mavofoda zɔɔɔ die ve. ¹⁰Nii é gɛni keezu, naa wola ɲɔni Gɔogɔ GALAGI gɛazu, naa tɔ balaa paani. ¹¹Zuda gɛni naazu ná-doun anzai Tamaal ma: «Yena ga poanzai è-gɛe velei wu, eyesu dɔun zunui Seela wɔɔɔ.» É gɛni bɛezu gɛana ga Seela mina za ga dieni kevele. Tamaal liini, é zeí keegɛ velei wu.

¹²Sugoozani folo mɔinmɔingaa ti leve naa ma, Sua ná-doun anzanui, é ga Zuda anzai, naa zaani. Siegi zu Zuda ná-gɔɔ wo foloiti ti leveni da, é læni ga Timena vele ta bɔɔlai Giila, Adulame nui, ná-baalagiti maalega levezuve. ¹³Ti gɛni Tamaal ma: «Wele, è-gɛemɔɔin gɛ læzu Timena, ná-baalagiti maalega levezuve.» ¹⁴É ná-poanza zegɛiti puuni, é segei veleveleni bɔɔɔ ma, é bɔɔɔ gɛazu-maalɔɔɔni, é le, é zeí Enayime nu læezuve Timena velei zu. Mazɔɔɔ é peteni ga

Seela wɔɔɔni niina, kele ti la gɛni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵Zuda Tamaal gɛani ga kologolo anzanui ta ve, mazɔɔɔ é gɛazuve maalɔɔɔni. ¹⁶É maabuɔani ba pele gobave, é gɛ ma: «Va bu, gè la ga de.» Mazɔɔɔ é la gɛni kweeni ga ná-doun anzai ve. Naa gɛni ma: «Leeni gɛa da fe zèa, da vilena pòlu?» ¹⁷É googaavoteni, é gɛ ma: «Nà boli yivo gɛla teve è ma, é gɛla nà-togani bɔlugi zu.» Naa gɛni ma: «Zèe gɛa bu, kele da kpɔnma ve zèa, eyesu è teve.» ¹⁸É googaavoteni, é gɛ ma: «Leeni gɛa nà fe è ya ga kpɔnmai?» É gɛni ma: «Nii da da yeevoze da aniiti ba, naa ve zèa, ta da-galui, é veè dalukpɔi va.» Naa volu é vileni polu, naa kogi zegeni. ¹⁹É wuzegeni, é li, é ná-segei vu, nii é gɛazumaalɔɔɔni la, é ná-poanza zegɛiti segeni.

²⁰Zuda boli yivoi leveni bɔɔlai Adulame nui vɔ ga é lii la, é kpɔnma aniiti kula anzanui ya. Kele é la gɛni anzanui gɛani mɔnɔ. ²¹É náve nuiti gaazagani, é gɛ ti ma: «Mini gɛa kologolo anzanui ná, nii é gɛni losu pele gobave Enayime?» Ti googaavoteni, ti gɛ ma: «Kologolo anzanu la de niima ada yɔɔɔzuve.» ²²É galeni ma, é li, é gɛ Zuda ma: «Gè la kaani, náve nuiti ti gɛe ve mà: «Kologolo anzanu la de ná yɔɔɔzuve ɲegelein.» » ²³Zuda gɛni ma naazu: «É make naa va, nii é zea, de mina bɔɔɔ lɔ ɲeegulasu zu. Wele, nɔun gè boli yivoi nii levega pɔ, kele è la kaani.»

²⁴Alu savago gɛgɛala levegai ma, ti vaani, ti gɛ Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal kologologi gɛa, tɔ vɔɔ kogi gɛa ma, kologologi maavele ma.» Zuda gɛ ma: «À gɛla la, é gɛla.» ²⁵Ti gɛai ma gɛlazu la eteave, é nu leveni keemɔɔin ma, é bo ma ga: «Zunui nii po ge ga niima gɔɔligiti, naa gɛa ná-kogi mà. Nà é maaneenezu, ti vete dee, be gɛa nɔnɔ ga anii, nii nu a da yeevoze da aniiti ba, ta galui, ta tukpɔi niiti?» ²⁶Zuda ti gɛai ma,

é ti g̃wɛeni, é g̃ɛ ma: «Tɔun sɔlege, é leve n̄dun ba, é naa g̃ɛɛɛ, tɔzei ba ga, gè la vaani bu, é va zeɪ d̄dun zunui Seela ɛɛ.» É la mɔ g̃ɛni keeni, é va laa la.

²⁷ Ná-doun zɔɔɔ siegi zeelɪai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti g̃ɛni koozu. ²⁸ Doun zɔɔɔ yeeg̃ɛgalai zeelɪai ma be, gilagi yeɪi g̃ɛlani kelema. Maavie bo anzanui soni, é geze b̄ɔigi g̃ɛli zeɪi va, é g̃ɛ ma: «Niima geleɪ g̃a é g̃ɛlazu m̄ounpa.» ²⁹ Kele é yeɪi lɔɔɓuni m̄ɔn, b̄ɔɔlai g̃ɛla etea m̄ounpa. Maavie bo anzanui g̃ɛni ma: «È g̃ɛlaɛ ga zeeɓaabaai!» Ti daasei p̄ɛni ga Peelese (nii poluɛ ga «kulazuvɛ»). ³⁰ Naa voluma b̄ɔɔlai zɔɔɔni, nii geze b̄ɔigi g̃ɛlini zeɪi va. Ti naa laasei p̄ɛni ga Zeela.†

Zozefe g̃ɛɛ vai P̄ɔtifaal ɔɔ be

39 Ti yeini ga Zozefe Ezipete yooi zu. Ezipete nui P̄ɔtifaal, masagi Falag̃ɔn make nuiti ta-g̃undig̃ii, naa g̃a é Zozefe g̃ɛyani Isemayeɪe nuiti ma. ² G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI g̃ɛni Zozefe va, naa maavele ma, é g̃ɛni undaanɛɛi zɔɔɔsu naa kpein su, nii é b̄ena ke. É g̃ɛni malig̃ii Ezipete nui ná-peleɪi wu. ³ Naa peteni ga G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI g̃a t̄oun ba, nii n̄pegi é g̃ɛni k̄ɛɛzu, G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI g̃ɛni naa b̄etezu zeema. ⁴ Zozefe zaalai zɔɔɔni malig̃ii g̃aazu, é d̄ɔɔni ná-botii zu, é sei ná-peleɪi unda. Nii kpein é g̃ɛni zea, é naati kalivaani ma. ⁵ É zo naama voloi ma, P̄ɔtifaal seɪd̄ai ma ná-peleɪi unda, ta nii kpein é g̃ɛni zea, G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI tuya looni Ezipete nui P̄ɔtifaal ná-peleɪi ɛɛ, Zozefe maavele ma. G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI ná-tuyai g̃ɛni zeaɓligiti kpein ba, é g̃ɛni ga peleɪi wu, b̄aa kpalagaveti. ⁶ Niiti kpein ti g̃ɛni ga zeaɓli, é ti yeini Zozefe yeezu, é la mɔ g̃ɛni faa g̃ɛli k̄ɛɛzu, keni é ná-daamianigi zeɓe n̄ɔ.

Zozefe g̃ɛni ga zaalamai gola vagai. ⁷ Naama vaiti p̄ɛɛ poluma, Zozefe mal-

ig̃ii anzai g̃aazuɓulani ba, é g̃ɛ ma: «Laa ga ze.» ⁸ É g̃ɛleni, é g̃ɛ malig̃ii anzai ma: «Peleɪi wu vai leve ga kɔɓɔ feleg̃ɔ, m̄alig̃ii la faa n̄peɛ kwɛɛ ta zu, é ti p̄ɛ zeɓe z̄ɛɛ zu. ⁹ É la wɔɔɔni n̄dun ba niima veleɪi wu, é la t̄ɔ seini faa n̄peɛ ma, keni d̄a n̄ɔ, tɔzeɪi d̄a ga anzai. Nà naama vaa n̄ɔu wolai g̃ɛɛzu g̃ale, g̃ɛ koto zeɓe GALA daalɔɓma?» ¹⁰ Folo-o-folo é g̃ɛni b̄ɔizu Zozefe la, é d̄a faa g̃ɛlagi n̄ɔ wo ma, kele naa la g̃ɛni woilosu ta ma, é g̃ɛleni ná-dakoba vai va, ga a va vile polu.

¹¹ Foloji ta, Zozefe vaani, é le peleɪi wu, ga é ná-botii g̃ɛ. Nu n̄peɛ ge la g̃ɛni ná, peleɪi wu nuiti su. ¹² É soni ná-segeɪi va, é g̃ɛ ma: «Laa ga ze!» Zozefe ná-segeɪi yeini zea, é vela, é g̃ɛla etea veleɪi. ¹³ Siegi zu é kaani la ga naa ná-segeɪi yeɓa zea, é vela, é li ga etea veleɪi, ¹⁴ é ná-pele wu nuiti tolini, é g̃ɛ ti ma: «S̄inigi vaa ga Ebulu nui ade ɔɔ, é d̄a b̄aaɓg̃ɛla ade ma. Paave p̄ɔ, é g̃ɛ é la ga ze, keni kp̄aɓngai. ¹⁵ Siegi zu é kaani la ga g̃ɛ woog̃ɛla ga kpeɪi, é ná-segeɪi yeɓe vuuni k̄ɔbave, é vela, é li ga etea veleɪi.»

¹⁶ É Zozefe ná-segeɪi yeini g̃ɔbave, eyesu sinigi vaa peleɪi wu. ¹⁷ É faa g̃ɛlagi n̄ɔ woni ma, é g̃ɛ ma: «Ebulu nui é ga duɔi, nii è vaani la ade ɔɔ, paave p̄ɔ ga é b̄aaɓg̃ɛla m̄a. ¹⁸ Kele tei g̃ɛ woog̃ɛlaai ga kpeɪi, é ná-segeɪi yeɓe k̄ɔbave, é vela, é li ga etea veleɪi.» ¹⁹ Kpegai ma ga anzai b̄ɔɛ woɔiti menɪ, é d̄a g̃ɛ ma: «Welena, naa g̃a d̄a-luɔi kea,» Zozefe malig̃ii wola yi-ig̃aawanani. ²⁰ É Zozefe zoni, é pili kasoi g̃a, ɛɛ masagi ná-kasoɓa nuiti ti makeni ná. Miná g̃a Zozefe g̃ɛni ná kasoi g̃a.

Zozefe g̃ɛɛ vai kasoi g̃a

²¹ G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI g̃ɛni Zozefe va, é woog̃ɛɓiladai g̃ɛ be, nii a ke naa zaalai zɔɔɔ kaso g̃undig̃ii ya. ²² Kaso g̃undig̃ii kasog̃a nui z̄ɔiti kpein kalivaani Zozefe ma. Faa n̄peɛ ge la g̃ɛni g̃ɛɛzu t̄oun

†38:30 **Zeela:** daaseigi nii ti maabug̃aai va ta «ma b̄ɔi s̄ɔɔgi é volozu.»

polu. ²³ Kaso gundigii la ma gēni welezu naama vai tanope ma, nii é gēni gēezu Zozefe yeezu, mazɔɔ Gooḡ GALAGI gēni ba. É vaani bu, naa pe subete, nii é gēni kēezu.

Falaḡon ná-botigē gundigii felegōiti ta-zegiti

40 Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Falaḡon ná-kpōlebole gani wotigē nuiti ta-gundigii ta ná-daaḡoli wotigē nuiti ta-gundigii ti baagōni ti-maliḡii, Ezipete masagi ma. ² Falaḡon yigūlani niima gundigii felegōiti daalḡoma, kpōlebole gani wotigē nuiti ta-gundigii ta daaḡoli wotigē nuiti ta-gundigii. ³ É ti vilini kasoi ḡa, masagi make nuiti ta-gundigii ná-pelei wu, ve Zozefe makega gēni de ná. ⁴ Naa ti ḡalivaani Zozefe ma, ga é da wele ti ma. Ti yeeḡḡalal ta ḡēni kasoi ḡa se.

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kpōlebole gani gundigii ta ná-daaḡoli gundigii, ti gēni kasoi ḡa, ti felego pe ti segi woni, eseni ta nōnō ma zegi, poluve gēni ti ḡilagilagi va. ⁶ Naa volumna zobui, Zozefe vaai ma ti ɔ be, é weleni ti va, ti pe ti ḡaazuḡilali. ⁷ É Falaḡon ná-botigē gundigiiti gaazaḡani, ti gēni toun ba maliḡii ná-pelei wu kasoi ḡa, é ḡe ti ma: «Lee vaa zu za wo-ḡaazuveti noudai?» ⁸ Ti googaavoteni, ti ḡe ma: «Gi segi woge, kele nu nōpe ge la ná, nii a poluve wo gi ma.» Zozefe gēni ti ma: «GALA tei a zoo é segiti poluveti bo baa? À wa-zegiti sugula lēe mà.»

⁹ Kpōlebole gani gundigii laalōni ná-segi zu, é sugula Zozefe ma, é ḡe ma: «Nà-segi zu, wele, ansaḡo tōkulugi gēni kākalaue. ¹⁰ Ansaḡo tōkulugi naama beke savago gēni ba. Siegi zu é leteni la, ma vuai ḡulani, ta ma ḡpōḡiti ti leezen bōigi ve. ¹¹ Falaḡon ná-kpōle wōwōi gēni zēa

zoni, gē leezeinti seḡeni, gē ti luḡa Falaḡon ná-kpōle wōwōi zu, gē kpōle wōwōi ve Falaḡon ya.»

¹² Zozefe gēni toun ma: «Poluve ḡaa: ma beke savagōiti ta ga folo savagōiti. ¹³ Folo savago a levena, Falaḡon ḡa dōungi wuzegē, é è ḡaagale ma da-wotii zu. Da ná-kpōle wōwōi zeizu zeeza-mave, eḡevelei è gēni kēezu la, siegi zu è gēni la ga ná-kpōlebole ganiiti ma gundigii. ¹⁴ Kele nà è maaneezu, ḡize sù, siegi zu è undaneezu la, nuḡḡla ḡe bē, è nà-faa vago wo Falaḡon ma, nii a ke é kùla niima ḡasoi ḡa. ¹⁵ Mazɔɔ ti kùlave Ebulu nuiti ta-yooi zu ga zeeḡaabaai, ve balaagi gē la faa nōu nōpe kēeni, nii nà vili kasoga ma vaa zu.»

¹⁶ Siegi zu daaḡoli wotigē nuiti ta-gundigii kaani la ga Zozefe segi volu vago woge, é gēni ma: «Nà balaa gē segi ta woge, bulu bōɔ savago gēni zeini ùnma. ¹⁷ Kpōlgi nii gaagoozaa gēni de, daamianigi ma zii kpein ge gēni su Falaḡon ve, kele wōniiti ti gēni miizu kpōlgi zu, é zeini ùnma.»

¹⁸ Zozefe googaavoteni, é ḡe ma: «Poluve ḡaa: kpōɔ savagōiti ta ga folo savagōiti. ¹⁹ Folo savago a levena, Falaḡon ḡa dōungi leve è va, é è zele gului va, wōniiti ta è-ma zuai mi.»

²⁰ Folo zavasiē ma, Falaḡon zɔɔ fai ma ḡoozune yeei, é daamii nēene wolai beteni, é fe ná-botigē nuiti kpein be. Ná-botigē nuiti gaazu, é kpōlebole gani wotigē nuiti ta-gundigii ḡulani, ta daaḡoli wotigē nuiti ta-gundigii. ²¹ É kpōlebole gani gundigii vileni mōnō ná-botii ma, é da kpōle wōwōi ze Falaḡon yeezaama. ²² Kele é daaḡoli wotigē nuiti ta-gundigii zeleni gului va. Faiti pe ti vileni su, eḡevelei nō Zozefe ta-zegiti poluveti boni la. ²³ Kele kpōlebole gani wotigē nuiti ta-gundigii la gēni ḡizeni Zozefe zu, é yeemani ma.

Masagi Falaḡon ná-segiti

41 Kona felego lewegai ma, Falaḡon segi ta woni. Pete: é ḡeni zie wolai Nile ḡobave. ²É nike zaa lɔfela ḡaani, ti wola vagai, ti lɔɔai. Ti læeni, ti ḡula zie wolai wu, ti da daamii wo tufa letei zu, zie ḡobave. ³Nike zaa lɔfela ḡiligaa ti ḡulani zie wolai wu zɔiti poluma, ti ḡɔɔai, ti ḡana, ti lo ti ḡobave, zie wolai laave. ⁴Nike zaaiti ti ḡɔɔai ta ti ḡanaai, naati ti nike zaa lɔfelaiti miini, niiti ti vagai, ti lɔɔai. Falaḡon wuunni.

⁵É niini volu, é segi velesiei wo. É weleni, é anii ḡɔɔo dɔfela ḡa, ti ḡezeai, ti vagai, ti ɔɔɔgai ma lɔkulu ḡilagi va. ⁶Naa voluma, ani ḡɔɔo dɔfela ḡiligaa ti ɔɔɔni zɔiti poluma, ti booveai, ti vooloai ga folo ḡulazu vele viilei. ⁷Ani ḡɔɔgiti ti booveai, naati ti ani ḡɔɔo dɔfela vagɔiti kpɔleni, niiti ti ḡezeai, ti laavegai. Falaḡon wuunni, é gaḡa ga é ḡea segi zu.

⁸Sobui, Falaḡon ḡeni unga wuulee, é Ezipete molikulagiti ta ma ḡima nuiti kpein tolini, é segiti suḡula ti ma. Kele nu nɔpe ge la ḡeni zooni, é va ti voluwo Falaḡon ma. ⁹Kpɔleɔle gani wotiḡe ḡundigii kpɔei zegeni, é ḡe Falaḡon ma: «Kigi loa nà-faḡaazagi zu za. ¹⁰Yeeta ḡeni de, Falaḡon yiiḡaawanani ná-botiḡe nuiti ma, é nɔn pilini kasoi ḡa masagi make nuiti ta-ḡundigii ná-pelei wu, nà-o, daḡoli wotiḡe nuiti ta-ḡundigii-yo. ¹¹Kpidi ḡilagi zu, gi felego pe gi segiti boni, poluve ḡeni ti va. ¹²Ebulu zunu loungoi ta ḡeni gi va náve, masagi make nuiti ta-ḡundigii ná-duci, gi ḡa-zegiti suḡulani ma, é ese nɔnɔ voluwoni ma. ¹³Ti pe ti vileni su nɔ, eḡevelei é polu woni gi ma la. Falaḡon pileni volu nà-botii ma, é daḡoli wotiḡe nuiti ta-ḡundigii zele ḡului va.»

Zozefe Falaḡon ná-segiti poluve wo fai

¹⁴Falaḡon Zozefe lolini, ti kulani kasoi ḡa ga gaazuvilei. É nɔngi woni, é ná-seḡeiti maavalibo, é li Falaḡon ɔɔ be.

¹⁵Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «Gè se boge, nu nɔpe ge la zooni poluve wosu, kele gè menige ga da da segi voluve wo, ni nu a suḡulana è ma.» ¹⁶Zozefe Falaḡon woḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà laade, kele GALA ka a goḡaavote pagɔi ve Falaḡon ya.»

¹⁷Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «Nà-segi zu, gè ḡeni loni zie wolai Nile laave.

¹⁸Gè nike lɔfela ḡaani, ti lɔɔai, ti wola vagai. Ti læeni, ti ḡula zie wolai wu, ti da daamii wo tufa letei zu zie ḡobave.

¹⁹Naa volu, nike zaa lɔfela ḡiligaa ti ḡulani, ti le zɔiti polu vele, ti ḡanaai, ti wola ḡɔɔai, ti-ḡɔɔḡi ḡulaai ti ma, gè la de ti ḡeḡala ḡaani nɔi zu Ezipete yooi kpein su. ²⁰Nike zaaiti ti ḡɔɔḡi ḡulaai ti ma, ti wola ḡɔɔai, naati ti nike zaa lɔfela mɔngiti miini, niiti ti lɔɔa ḡeni de. ²¹Ti ti bɔleni, ti yei ti ḡoozu, nu la vɔlɔ kwɛega ga ti lɔɔve ti ḡoozu. Nike zaa ḡanaiti ti nɔni nɔ, eḡevelei ti ḡeni la mɔnpa. Eyesu gè wun. ²²Naa volu zegi mɔnɔ, ani ḡɔɔo dɔfela ti laavegai, ti vagai, naati ti ɔɔɔni ma lɔkulu ḡilagi va. ²³Naa voluma, ani ḡɔɔo dɔfela ḡiligaa ti ɔɔɔni zɔiti poluma, ti booveai, ti zupakai, ti vooloai ga folo ḡulazu vele viilei. ²⁴Ani ḡɔɔgiti ti booveai, naati ti ani ḡɔɔo dɔfela vagɔiti kpɔleni. Gè suḡulaa molikulagiti ma, kele nu nɔpe ge la poluve woni mà.»

²⁵Zozefe ḡeni Falaḡon ma: «Segi bogai è ve, toḡa ga faa ḡila nɔ. Nii GALA ge vaazu keezu, naa ḡana é kula kelema Falaḡon ve. ²⁶Nike zaa lɔfela vagɔiti ta ga kona dɔfelaiti, ani ḡɔɔo dɔfela vagɔiti ta ga kona dɔfelaiti. Se gila kpegi nɔ ve. ²⁷Nike zaa lɔfelaiti ti ḡanaai, ti ḡɔɔai, ti ma mɔngiti poluma, naati ta ga kona dɔfela balaa, ta ani ḡɔɔo dɔfe-

laiti ti zupakaiti, ti vooloai ga folo gfulazu vele viilei, ta gxezu ga kona dafela vului.²⁸ Egvelei no ge boga da Falaḡon ma, nii GALA ge vaazu keezu, naa ga é kulaa kelema Falaḡon ve.²⁹ Pete, kona dafela laawu, daamianigi wola ga mo'in Ezipete yooi kpein su.³⁰ Pului ma gona dafelai ga va naati poluma, nu ga yeema anii mo'in ziegí naa ma Ezipete yooi zu. Pului ga zooi gologolo.³¹ Pului naa é vaazu, toḡa boi, nu gi ge la mo loa su vɔɔ ga ni daamiani ge voovani zooi zu.³² Ni Falaḡon segi gaa, ná zeizu ge fele, naa ga ga faa ve deveai niina GALA be, é vaazu gxezu ga suvile.

³³ «Falaḡon faa gila keena niizu, wele vaa ga gíma nui ta, nii kelegelegai, è sege, è sei Ezipete yooi unda.³⁴ Keni Falaḡon ani make nuiti sei zooi zu, ga ti Ezipete moloi zeizu loolusiei zefé ba, ani mo'in gona dafelaiti ma ziegiti zu.³⁵ Kona pagoiiti su ti vaazu zeelizu, ti naama laamianigiti kpein gaale ba, Falaḡon ná-devei wu, ti moloiti gaale ba taaiti su, molo makesuveti, ti da wele ti ma.³⁶ Daamianigi naati ta ge vuuni ná zooi ve, pulu gona dafelaiti be, ti vaazu Ezipete yooi zu, naa ga a ke nubuseiti ti mina za ga pului zooi zu.»

Zozefe zei vai ga kundigí wolai Ezipete yooi unda

³⁷ Naama woiti ti wola neeni Falaḡon ta ná-botigé nu wolaiti kpein be.³⁸ Falaḡon geni ti ma: «Ada zoo nu gili sɔɔsu nei baa ga nii gvele, nii GALA Zenvui a ge zeini su?»³⁹ Falaḡon geni Zozefe ma: «Tei GALA ge niima vaiti dea ga de, nu nɔpe ge la ná nii a gfelefele, é ge ga gíma nu balaa ga è gvele.⁴⁰ Da ga è gxezu ná-peleyegéi unda, ná-nubuseiti kpein ta golo da-lɔgiti be. Ná boḡoi no ga tevegai è va, ta gè ge è maazu ga masa kpɔkpɔgi maavele.»

⁴¹ Falaḡon geni Zozefe ma: «Wele, gè è zeida Ezipete yooi kpein unda, devei ga da no è ya.»

⁴² Falaḡon ná-masa balaḡaegi gfulani yee va, é do Zozefe yeei va. É segei looni kɔba, nii é ga geze vagɔi. É zanu kɔbu an-sai vilini kɔbu.⁴³ É teeni ná-wotoloi velesiei zu. Tevesuve, ti da zeze kakala vele, ti da ge: «À vile niibiga!» Zekana Falaḡon Zozefe zeini la Ezipete yooi kpein unda.⁴⁴ Falaḡon geni mo'no Zozefe ma: «Nà ga gè ga Falaḡon! Ni da laade, nu nɔpe ge la yeevua faa wu Ezipete yooi kpein su.»⁴⁵ Falaḡon Zozefe laasei peeni ga Safenate-Payeneya. É Azenate zegeni, é fe zea ga anza, galagi daa ga Won, naa ná-zalaḡa gfula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui. Zozefe liini, é levetevé, é wele Ezipete yooi ná kpein su.

⁴⁶ Zozefe ná-konagi geni niina ga pu-usavagɔ (30), siegi zu é liini la, é lo Ezipete masagi Falaḡon gaazu. Segeai ma Falaḡon vɔ be, é Ezipete yooi kpein subizeni.⁴⁷ Kona dafelaiti daawu, niiti daamianigiti ti beteni su, zooi ba lo'ngi veeni ga poovamai.⁴⁸ Zozefe kona dafelai ma laamianigiti kpein gaaleeni ba Ezipete yooi zu, é daamianigiti maaboni, é pu taaiti su. É naa vuuni taai gílagilagi goozuve, nii é ga maagoolii zu yooi ná-daamianigiti.⁴⁹ Zozefe moloi gaaleeni ba, gola mo'in egé kpolodéi ma jaḡaegi. Naama voovamai maavele ma, ti loogoni gaalu fai va, tɔzei nu la mo geni zoosu é va gaalu, tiegi latevega geni de.

Zozefe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu gona mo'unpagi yeelugɔ, Won ná-zalaḡa gfula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun felegɔ zɔɔni Zozefe ve.⁵¹ Zozefe doun mo'ungi laasei peeni ga Manasee,[‡] mazɔɔ é geni ma: «GALA ge zèema ná-kpɔɔiti kpein ma,

[‡]41:51 *Manasee*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «é nu yeemazu.»

ta kèe ná-peleyegei kpein ma.» ⁵²É fellesié laasei pèeni ga Efelayime.[¶] É gèni ma: «Mazɔɔ GALA ge kèa ga kpuɔɔ nu, zooti naa zu, ve gè ziiɔɔɔi zɔɔɔni ná.»

Pului

⁵³Kona dɔfelai niiti aniiti ti wola bɛtɛni su Ezipete yooi zu, naati ti leveni. ⁵⁴Kona dɔfela vuluiti ti tɔzeini ga vaa, egɛvelei Zozefe boni la. Pului looni zooti kpein su, kele daamianigi gèni Ezipete yooi pɛ su. ⁵⁵Siegi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nubuseiti ti bena kpeei loo Falagɔn woizu ga ti daamianigi zɔɔɔ. Falagɔn gèni Ezipete nui kpein ma: «À li Zozefe vɔ bɛ, nii é bosu wo ma, wo naa gɛ.» ⁵⁶Pului looni zooti kpein su. Zozefe daamiani makesubɛti kpein daalaoni, é dɔa moloi vɔdi Ezipete nui ma. Pului gèni liizu ga bɔida Ezipete yooi zu. ⁵⁷Nui gèni zɛgezu zooti kpein su, ti dɔa va Ezipete, Zozefe vɔ bɛ, ga ti moloi gɛya, mazɔɔɔ pului wola bɔini zooti kpein su.

Zozefe keɛgeleaiti ti vaa laa mɔngi Ezipete yooi zu

42 Zakɔbe kaai ma ga moloi gɛ Ezipete yooi zu, é gèni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo welezu bɔɔ vɔ wo gɛlagilagi? ²Gè menige ga moloi gɛ Ezipete yooi zu. À yei, wo ta gɛya ná ade vɛ, nii a kɛ ade ye vulua, ade mina za.»

³Zozefe keɛgeloun puugɔiti ti yeini Ezipete yooi zu molo gɛyazuve. ⁴Zakɔbe la gèni Zozefe degɛi Benzamen vileni ti volu, é gèni luazu ga faa nɔu mina gɛ la. ⁵Izelayele ná-doun zunuiti ti gèni zɔiti saama, niiti ti yeini molo gɛyazuve, mazɔɔɔ pului bɔini Kanaan yooi zu.

Zozefe keɛgeleaiti polugula vai

⁶Zozefe gɛ é gèni devei wosu zooti zu ná kpein. Tɔ gɛ é gèni moloi vɔdizu nubusei kpein ma. Zozefe keɛgeleaiti ti vaani, ti nɔkɔ bu, ti unpile zooti ma. ⁷Zozefe keɛgeleaiti kaani. É ti gɛwɛni, kele é bɔɔɔ gɛwɛni, egɛ é la ti gɛwɛ. É la gèni bɔeni ti vɔ fɔn, é gèni ti ma: «Mini gɛ wo zɛgeai ná?» Ti googɛavoteni, ti gɛ ma: «Gá zɛgezu Kanaan yooi zu, gi vaave daamiani gɛyazu.»

⁸Zozefe keɛgeleaiti kwɛeni, kele tiya mu ti la gèni tɔun kwɛeni. ⁹Zozefe gɛgi looni segiti su, é boni, é vile ti va. É gèni ti ma: «Wa ga nenegiti! Wo vaave ga wo zooti ná-zobotalazuvɛti sumɔ.» ¹⁰Ti googɛavoteni, ti gɛ ma: «Ba-o, màligii, gɛi gi ga dɔ-wotigɛ nuiti, gi vaave nɔ ga gi molo gɛya. ¹¹Gi kpein gá nɔ ga zunu gɛla kpegi ná-doun zunuiti, gá ga sɔbelama nuiti, dɔ-wotigɛ nuiti gi la ga nenegaa nɔ.» ¹²É gèni ti ma: «Kpele-o, wo vaave zooti ná-zobotalazuvɛti sumɔsu nɔ.»

¹³Ti googɛavoteni, ti gɛ ma: «Dɔ-wotigɛ nuiti gá ga keɛgeloun puugɔ maazu felegɔ (12), zunu gɛla kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa yege gi-gɛ vɔ bɛ za, gila ge gèni ná, naa la mɔ vulua.» ¹⁴Zozefe gèni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè gɛ, wa ga nenegiti. ¹⁵Wele, velegi gè vaazu wo volugulazu la. Nà gɔnazu Falagɔn ma, nii é vulua, wo la gɛlazuve nɛgelein, ni wo-legɛi la vaani vɛ. ¹⁶Wo zaama, à gila teve, é li, é va ga wo-legɛi. Wa ma, wo ye kasoi gɛ eyesu wo bɔe woointi polugula, nà kwɛe ni gaamai gɛ wo bosu. Ni naa laade, gè gɔnaa Falagɔn ma, nii é vulua, wa ga nenegiti.» ¹⁷É ti kpein dɔɔni vɔɔma kasoi gɛ folo savagɔ laawu.

¹⁸Foloi zavasiei ma, Zozefe gèni ti ma: «Nɔn nà luazu GALA ba. Nii gè bosu

[¶]41:52 *Efelayime*: daaseigi nii ti maabugaai va ta «kpuɔɔi.»

wo ma, à naa gɛ, wa zɛnvui wo. ¹⁹ Ni wa ga sɔbelama nuiti, wo-gɛeloin ta yɛ kasoi gɛ, vɛ wo ná, wɔun, wo li ga moloji, wo wa-vɛleyegɛiti kɔnɔkula la, ²⁰ naa volu wo va pɔ ga wo-legɛi, naa gɛ a kɛ wa-bɔɛiti polugula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa gɛ.

²¹ Ti gɛni gɛɛzu bɔgɔ ma: «Ungo, ade gɛɛve ga sɔba nu de-legɛi letegi, mazɔɔ de ná-ziizoolɛi gɛani, siegi zu é gɛni de maanɛnezu la, de la gɛni wiloni ma jɛgelein! Naa gɛ é kea niima maanɔgɔ vai zeelia ade ma la.» ²² Luben kpɔɛi zegeni, é gɛ ti ma: «Gè la gɛni bosu wo ma baa, ga: «À mina jama gɛla gaazu vaa gɛ ga doungoi nii?» Kele wo la gɛni wiloni gòo ma jɛgelein. Ma pamai gɛ niizu maagɛazaɛa ge wosu de ma.» ²³ Ti la gɛni sugwɛɛ ga Zozefe gɛa gaagɛazu, mazɔɔ é bɛna daawooleve nui gɛ ti yɔgɔzu.

²⁴ Zozefe maagoozani ti va, é li, é lo, é da wɔɔ. É vaani volu, é bɔɛ ti vɔ, é Simiyɔn gɛlani ti zaama, é gili ti gɛazu. ²⁵ Zozefe deveni ga ti ta-bɔɔlɔiti daave ga moloji, ti ɛɛ ná-walii la ná-bɔɔlɔi zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa gɛ ti kɛeni. ²⁶ Ti ta-zoovalɛgiti kasɔgɛlini ga moloji, ti li.

²⁷ Ti taɛila ge ná-molo bɔɔlɔi laalaoni ga é daamianigi ve ná-soovalegi ya, vɛ ti niini ná, é weleni, é ná-walii gɛa ná-bɔɔlɔi laave. ²⁸ É gɛni kɛɛgɛleaiti ma: «Nà-walii gɛaɛgɛle ma volu, wele lɛɛ ba nà-bɔɔlɔi zu!» Ti goozuvilini, ti da lua, ti da gɛ bɔgɔ ma: «Leeni gɛa GALA ge kea ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti-gɛɛ Zakɔbe vɔ be, Kanaan yooi zu. Ti naa kpein sugɛlani ma, nii é gɛni ga tiye. ³⁰ Ti gɛni ma: «Zunui nii é ga zooi maligii, kpɔɛve gi vɔ ga nɔuda, é gi zoge, eɛgɛ gá gɛ ga nenegiti. ³¹ Gi gɛɛve ma: «Gá ga sɔbelama nuiti, gi la ga nenegaa. ³² Gá ga kɛɛgɛloun puugɔ maazu felegɔ (12), gi pɛɛ ga kɛɛgɛi ma. Gilagi la mɔ ná, doungo gelei gɛa gi-gɛɛ

vɔ be za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zooi maligii, kɛɛve gi ma: «Pɛte vɛlei nà kwɛɛ da ga wa ga sɔbelama nuiti. À wo-gɛeloin gila zɛ kɔba. À daamianigi zegɛ wa-vɛleyegɛiti faa ma. Tɔɔzei pului bɔɔve. ³⁴ À li, wo va ga wo-legɛi pɔ. Nà kwɛɛ ga naa maavele ga wo la ga nenegaa, kele wa ga sɔbelama nuiti. Nà wo-gɛeloin ve wo ya, wa zoo wo zieziɛ zooi zu, maagɛli la gɛa wo ma.»

³⁵ Siegi zu ti ta-bɔɔlɔiti suwoni da, ɛɛ ná-wali buun ge gɛni laani ná-bɔɔlɔi zu. Tiya-o, ti-gɛɛ-o, ti weleni, ti ta-wali buungi gɛa, eyesu ti da lua. ³⁶ Ti-gɛɛ Zakɔbe gɛni ti ma: «Wa bàlasu dòinti ma! Zozefe la mɔ ná, Simiyɔn la mɔ ná mɔnɔ, wa ga Benzamen zegɛ mɔnɔ, wo lii la! Nà nɔ gɛa naa kpein ge yɛsu ga ze.»

³⁷ Luben gɛni kɛɛgɛ ma: «Da dɔun zunui felegɔiti paa, ni gè la gɛlani ma è vɔ ga Benzamen. Kaliva mà, nà gɛle ma la, gè vaa la è vɔ.» ³⁸ Zakɔbe gɛni ma: «Ba-o! Wo la lia vɔɔma pɛ wa dɔun zunui, mazɔɔ die zunui zaa, tɔ gɛla kpe nɔ gɛa é zèa niina. Ni faa nɔu a maazɔɔɔna sisi zu, wo la vaazu bosu, wa nɔundeɛa gɛle-giti zeizu gɔvɛalaazu soolei zu.»

Zakɔbe vaa vai Benzamen lii vai wu

43 Pului gɛni liizu ga wola bɔɔida zooi zu. ² Siegi zu ti bɛni la ga moloji mi, nii ti zegeni la Ezipete yooi zu, Zakɔbe gɛni ná-doun zunuiti ma: «À gɛle ma, wo li, wo daamianigi tago gɛya ade vɛ.»

³ Zuda googaavoteni, é gɛ ma: «Zunui naa boni, é maabakpa, ga: «Wo la mɔ gaazulaa gàazuve ma, keni wo-legɛi a yɛ ná wo volu, wo va.» ⁴ Ni da yeebena gilegɛi va, gi li vɔɔma, gá li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti gɛya é vɛ. ⁵ Kele ni è la pɔ, è va teve, gi la kea, gi va yei pɛ, mazɔɔɔ zunui naa gɛɛve gi ma: «Wo la mɔ gɛazulaa gàazuve ma, keni wo-legɛi a yɛ ná wo volu, wo va.»

⁶Izelayele gñeni ma: «Lee vaa jɔu mu kana wo keai ga ze, wa gñena lia gñezu zunui naa ma, wo-gñeloin tagñili kana mɔnɔ?» ⁷Ti googaaivoteni, ti gñe ma: «Zunui naa gi gñaazagage ga fegefegegelegi gá-vaiti ma, ta gá-veleyege vaiti, é gñe ma: «Wo-gñee gñe de vulua baa? Keegñeloun gñili ka wo ve?» Gá ma, gi googaaivotegi veeni naati pe su, gá la zoo gñale gi kwee ga togña gñe gi ma: «Á li, wo va ga wo-legfe zunui?» »

⁸Zuda gñeni keegñe Izelayele ma: «Doun-goi ye ná, é li pò, naa gña a ke, gi wuzegfe, gi li, ada zoo de zenvui wo, ade mina za, da-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹Nà gña gè ga zeelagai, ga nà baazu toun maazu, da maagaaazagabo mà, ni gè la vaani la volu è vɔ, gè va pile è gñakala si, gè gñe è ya ga sɔba nu eyesu gñ. ¹⁰Ni gi la gñeni leebini eyesu niizu zeeli, é ga gi zie ná zeizu gñe gñegala fele.»

¹¹Ti-gñee Izelayele gñeni ti ma: «Tei é gñea gñana, à nii gñena mu. Á zooi ma zɔlɔ gani vagoiti segená, wo ti vu wa-bɔlɔiti su, wo lii la ga sabalivai zunui naa vɔ, gulu maku neenegi tago, ta koin gulo tago, ta gulu mana maku neenegi, ta milegi, ta gulu waai ma gñezeiti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti. ¹²Á walii ma veeda felegoi zegfe, wo gñale ma ga walii ti daani wa-bɔlɔiti daave, tanisu kaka faa nɔ gñeni de. ¹³Á wo-legfe zunui zegfe, wo wuzegfe, wo gñale ma zunui naa vɔ be. ¹⁴GALA Zebei-Pe-Maliqñi zaalai ve wo ya zunui naa gñazu, é va bu, é yeebe wo-gñeloin zoi va, ta Benzamen, ga ti gñale ma wo vɔ. Nɔn nà, ni nà valasu dɔinti ma, gè vala ti ma!» ¹⁵Ti sabalivai zegñeni, ti walii ma veeda felegoiti sege ya, ti li ga Benzamen balaa. Ti yeini Ezipete yooi zu, ti li, ti bɔgñe le ga Zozefe.

Zozefe keegñeleaiti suzo fai ga pagɔ

¹⁶Zozefe weleni, é Benzamen gña ti va, é gñe ná-naavolo unda nui ma: «Nui niiti te nà-pelei wu, suai ta vaa, è kpete,

è daamii gñevele bete, mazɔlɔ niima nuiti ta vaazu laamiizu pò be folo gaalɔgai ma.» ¹⁷Zunui naama vaiti kpein keeni, niiti Zozefe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zozefe ná-pelei wu. ¹⁸Ti luani siegi zu ti liini ga tiye la Zozefe ná-pelei wu, ti gñeni ma: «Walii vaa ve, é gñeni ada-bɔlɔiti su zɔizu. Naa gña ti liizu ga adeye ma, ti vala ade va ga maabaai, ti de gñe ga duciti, ti da-zoovalegiti sege.» ¹⁹Ti maabuñai ma Zozefe ná-naavolo unda nui va, ti bɔeni pɔ nu leezuve pelelave. ²⁰Ti gñeni ma: «Gi maavaaye, màliqñi! Gi vaa ná zeizu gñe gñila, ga gi daami-anigiti geya. ²¹Siegi zu gi zeelii ma ve maaneeni ga gi ni ná kpidi, gi gá-bɔlɔiti daalaoni, ese ge weleni, é ná-walii gña ná-bɔlɔiti laave, é gñeni nɔ kpein ga walii naa liegoi, gi pɔdii looni la. Gi vaave la volu. ²²Gi vaave balaa ga wali gñiligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi la kwee be gña é gá-walii laani gá-bɔlɔiti su.»

²³Naavolo unda nui ti woogaaivoteni, é gñe ma: «Á yiilei, wo mina lua! Wa-GALAGI ve, wo-gñee ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa-bɔlɔiti su. Wa-walii zeelini zèa.» Naa volu é yeebeni Simiyon va, é lii la ti vɔ. ²⁴É ti leeni Zozefe ná-pelei wu, é va ga ziei ti vɔ, ti gñogñiti maagba. É daamianigi veeni balaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵Ti gñeni sabalivaiti kevele betezu, ti da Zozefe maaboun, é gñezu é va folo gaalɔgai ma, mazɔlɔ é woni ti ma ga ta daami wosu vɔɔma ta tiye.

²⁶Siegi zu Zozefe vaani la ná-pelei wu, ti sabalivai veeni zea, nii é yeni ti ya, ti vaa la, ti nɔkɔni bu zooi ma. ²⁷É ti gñaazagani velei ti gñevelei la, é gñe ti ma: «Wo-gñee ma vɔlɔzagagi, nii wo ná-fai woni, kedegfe? Togña de vulua?» ²⁸Ti googaaivoteni, ti gñe ma: «Dawotigfe nui gi-gñee gñedegfe, togña de vulua.» Ti maaveeni, ti nɔkɔ bu. ²⁹Zozefe weleni, é Benzamen gña, nii é gñeni ga degñe, dee ná-doun zunui. É gaazagagi

woni, é gɛ ma: «Wo-lege zunu gaabelagi gaa, nii wo ná-fai woni mà?» É gɛni naa ma: «GALA ge è gaazumaawɔngɛ, dɔun zunu!»³⁰ Zozefe gɛlani ga suvile, mazɔɔ degei gaa vai zu be, naa keeni wuulee, gɔɔ wɔin soni. É leeni daa velel wu, é wɔɔ.³¹ Naa volu é gaazuve gbani, é gɛla ná. É gaabaani é bɔɔ zuzo, é gɛni ma: «Á va ga daamianigi.»

³²Ti Zozefe nɔnɔi veeni zea ye, keegeleaiti tɔnɔi gɛ ye, Ezipete nuiti ti gɛni laamiizu ɔ be, naati balaa tɔnɔ veeni ti ya ye, mazɔɔ Ezipete nuiti ti la gɛni kea, ti va laami wɔɔma ta Ebulu nuiti, ti gaazu kɔɔba va gɛni ga naa.³³ Zozefe keegeleaiti ti zeini gaazu ga ti zɔɔ pelei, é zo ma mɔngi ma, é li ma gaabelagi ɔ. Ti gɛni welezu bɔɔ va, ti laavɔai, ti gɛlilagi.³⁴ Zozefe daamianigiti teveni ti ɔ, niiti ti gɛni ná-tabalii gɛ. Benzamen gɛni sɔɔsu, ná zeizu gɛ ɔɔ, é leve zɔiti ba. Ti bɔɔleni, ti goozune ta tiye.

Unma vai ye fai ga Benzamen

44 Zozefe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é gɛ ma: «Niima zunuiti ta-bɔɔiti daave ga daamianigiti, egevelei ta zie bu la, è ese ná-wali la ná-bɔɔi la.² Nà-kpɔɔle wɔwɔi, nii é ga walii, da naa la loungo gelei ná-bɔɔi la, è pee ná-molo zɔngɔi va.» Pele ungi Zozefe ná-deveiti keeni.

³Sobui, geelaalagai ma, ti yeebeni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li.⁴ Ti gɛlaai ma taai va, ti maa la gɛni de goozani, Zozefe gɛni ná-naavolo unda nui ma: «Wuzegɛ, li, è vile nui niiti polu. Siegi zu è ti gɔɔzuzo meensu da, da gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo faa vagɔi zuloozu ga faa ɔɔ?»⁵ Leeni vaa zu wo mɔngi ná-kpɔɔle wɔwɔi unmaai, nii a da bɔɔle su, é da sege, é adɔi be la velela vele vai zu? Faa ɔɔ wola gɛna wo keai ga ná.»

⁶Pele ungi ti gɔɔzuzumeenni, é bɔɔ ti ɔ, egevelei nɔ mɔngi boni la ma.⁷ Ti

googaavoteni, ti gɛ ma: «Leeni vaa zu mɔngi bɔɔzu gɛna ga naama zii? Dawotigɛ nuiti ti la de naama gɛise nɔpe boni ga ti naa gɛgɛla vaa ɔɔ gɛ!»⁸ Walii gi kaani gá-bɔɔiti daave, gi vaave ga naa volu è ɔ, gi zege la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li mɔnɔ walii baa mu zanu unmazu è-mɔngi ná-pelei wu.⁹ Dawotigɛ nuiti gi zaama, zɔi nɔpe kpɔɔle wɔwɔi gɛlazu zeevo su, naama nui gɛ za, giya bɔɔi gá gɛ ga mɔngi ná-duciti!»¹⁰ Pele ungi gɛni ti ma: «Naa zoologa egevelei wo bogai la. Zɔi nɔpe a gɛla zeevo su, naama nui gɛ gɛ ga ná-duciti, naazu wɔun, wa gɛ ga sɔbalala nuiti.»

¹¹Ese ge gaazuvileni, é ná-bɔɔi vile zoolo ma, é daalao.¹² Pele ungi ta-bɔɔiti suveeleni, é tɔzeini ti-ma bakologi va, é gaabela ti-ma loungoi ma. Kpɔɔle wɔwɔi gaani Benzamen ná-bɔɔi zu.¹³ Ti ta-zegɛiti balini ga, ese ge ná-soovale kasɔgɛli volu, ti gɛle ma taazu.

¹⁴Zuda ta keegeleaiti ti zeelini Zozefe ná-pelei wu, naa gɛni de ná-pelei wu, ti nɔkɔni bu zoolo ma.¹⁵ Zozefe gɛni ti ma: «Leeni vaa gɛ wo keai ga nii? Wo la kweeni baa, ga zunui egevelei gè la, gè ungaiziei wo, é lo velela vele vaiti ba?»¹⁶ Zuda googaavoteni, é gɛ ma: «Lee gɛ gá bo mɔngi ma? Gá bɔɔ gɛle? Gá bɔɔ maalobo gɛle? GALA ge dawotigɛ nuiti ta-vaagaazagi gɛla kelema. Giya gɛa, gi gɛa ga mɔngi ná-duciti, giya-o, zɔi kpɔɔle wɔwɔi gaai zea-o.»¹⁷ Kele Zozefe gɛni ma: «Gè gɛzo naa ma, gè va naa gɛgɛla vaa gɛ! Nui nii kpɔɔle wɔwɔi gaai zea, naa gɛ a gɛ ga ná-duciti. Kele wɔun, à li wo-gɛe ɔ ziiilegi zu.»

¹⁸Zuda maabugani Zozefe va, é gɛ ma: «Mɔngi, soma, è va bu dawotigɛ nui bɔɔ è ɔ, naa mina gɛ ga dawotigɛ nui vaa wola dawotigɛ zunui laalɔgɛma, mazɔɔ è gɛe ege Falagɔn.¹⁹ Mɔnpa, mɔngi dawotigɛ nuiti gaazagani, é gɛ gi ma: «Kege gɛ wo ve nei, baa wo-gɛeloin tagɛli?»²⁰ Gi mɔngi woogaavote

ga, gi-gɛɛ ma ɔɔɔzaɔɔɔɔ ɔɔ nà, ta gi-lege zunu ɔɔɔɔɔɔ, nii é ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔzaɔɔɔɔɔɔ ma, naa diei zaa. Nii ɔɔɔɔ kpe ka zɛɔɔɔɔɔɔ deɛ ya, kɛɛɔɔɔ ɔɔɔɔ nɛai ɔɔ. ²¹ È ɔɔɔɔ ɔɔ-wotigɛ nui ti gi ma: «À li, wo vaa la pɔ, gè ka ga ɔɔaazuɛ nà ɔɔɔɔɔ.» ²² Gi màɔɔɔɔɔ wooɔɔaavoteni ga, zunu lounɔɔɔ la zooga é va zɛɔɔɔ kɛɛɔɔɔ va, nii naa laade, kɛɛɔɔɔ ɔɔ za. ²³ È ɔɔɔɔ ɔɔ-wotigɛ nui ti gi ma: «Ni wo-legei la yeni wo volu, wo va va, wo la mɔ ɔɔaazulaa ɔɔaazuɛ ma pɛ.» ²⁴ Siegi zu gi leai ma la mɔ volu ɔɔ-wotigɛ nui gi-gɛɛ ɔɔ be, gi màɔɔɔɔɔ wooti boni ma.

²⁵ «Siegi zu gi-gɛɛ ɔɔɔɔ ma la: «À gale ma, wo li, wo daamianigi ta ɔɔɔɔ ade ɔɔ.» ²⁶ gi gooɔɔaavoteni, gi ɔɔɔ ma: «Gi la zooga ɔɔalesu ma nà, keni ni gi-lege zunui ɔɔɔ gi va, gá yei naazu, mazɔɔɔ ni gi-lege zunui la gi va, gi la zooga gi va ɔɔaazula zunui naa ɔɔaazuɛ ma.» ²⁷ Da-wotigɛ nui gi-gɛɛ ɔɔɔɔ gi ma: «Wo kwɛɛni ga ànzai Lasele doun zunu felegɔ ɔɔɔɔɔni bè. ²⁸ Gilagi ɔɔɔɔɔni zèa, nà ɔɔɔɔɔɔɔɔ ga, ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ zu, ɔɔɔɔɔ zuai ta ɔɔɔ é soni, é balivali ga, ɔɔɔɔɔ gè la mɔ ɔɔɔɔ kaani eyesu zaaɔɔɔa. ²⁹ Wa niima gelei zɛɔɔɔɔ maɔɔɔ, wo lii la, wo maaɔɔɔɔ la bà, faa ɔɔɔ a ɔɔɔna la, wa nɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ yeizu ɔɔɔɔɔaazu soolei zu.»

³⁰ «Niizu, ni nà ɔɔɔɔ ma ɔɔ-wotigɛ nui kèɛ ɔɔ be, zunu lounɔɔɔ la yeni gi volu, gi va li, ta nii ti ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ va, ³¹ toɔɔ za. Da-wotigɛ nui gá ɔɔ ga ɔɔba nui ti, ni gá ɔɔ-wotigɛ nui gi-gɛɛ nɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ yeina ɔɔɔɔaazu soolei zu. ³² È buɔɔ naa maazu, nèi gè ga ɔɔ-wotigɛ nui, gè yeelaani dounɔɔɔ nà-fai ɔɔ. Gè ɔɔɔ kèɛ ma: «Ni gè la vaani la volu é ɔɔ, nà ɔɔ ga ɔɔba nu è letema eyesu ɔɔ.»

³³ «Màɔɔɔɔɔ, nà è maanɛɛɛɛɛɛɛɛ, nèi gè ga ɔɔ-wotigɛ nui, nà ye zunu lounɔɔɔ votogi zu, gè ɔɔ ga màɔɔɔɔɔ nà-duci, zunu lounɔɔɔ ti li ta dieni. ³⁴ Nà zoo lɛɛɛɛ ɔɔɔ kèɛ ɔɔ be, ni zunu lounɔɔɔ la liini pòlu? Ee! Gè mina nimizai ɔɔ, nii é vaazu zeelizu kèɛ ma!»

Zozefe ɔɔɔɔ lɛɛ vai ga kɛɛɔɔɔɔɔɔ

45 Zozefe la mɔ ɔɔɔɔ zieni nà wu, é va ɔɔɔɔ zuzo naati kpein gaazu, ti ɔɔɔɔ loni maaɔɔɔɔɔɔ zu. È wooɔɔɔɔɔ, é ɔɔɔ ma: «À nui ti kpein kula!» Nu nɔɔɔ ge la ɔɔɔɔ yeni Zozefe ɔɔɔɔ, siegi zu é ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ lɛɛɛɛ la ga kɛɛɔɔɔɔɔɔ. ² È wola wooɔɔɔɔɔ ga ɔɔɔɔ, eyesu Ezipete nui ti ti meni, ma wooi zeelini Falaɔɔɔ nà-peleyeɔɔɔ ma.

³ Zozefe ɔɔɔ kɛɛɔɔɔɔɔɔ ma: «Nà ga Zozefe! Kèɛ ɔɔ nɛi de vulua?» Kele kɛɛɔɔɔɔɔɔ ti la ɔɔɔɔ zooni ti va toun gooɔɔaavote, mazɔɔɔ ti ɔɔɔɔ luazu ba, ti zasu da bali gaazu. ⁴ Zozefe ɔɔɔ kɛɛɔɔɔɔɔɔ ma: «Nà wo maanɛɛɛɛɛɛɛɛ, à maabuɔɔɔ bà.» Ti maabuɔɔɔni ba. È ɔɔɔɔ ti ma: «Nà ɔɔ gè ga Zozefe, wo-ɔɔɔɔɔɔ, nii wo pɔɔɔni, ti vaa la Ezipete yooi zu. ⁵ Niizu, naa mina ɔɔɔ wo ɔɔ ga ziibɔɔɔ vaa, naa mina wo yiigaawana ga tɛi wo pɔɔɔɔni. Pàauɛ ɔɔ, nu yenvui make vai ɔɔ é kea GALA ge tɛɛɛ ɔɔ wo luɔɔ. ⁶ Mazɔɔɔ kona felegɔ ɔɔa na, pului loai zoi zu, kona ɔɔɔluɔɔ ɔɔ de nà volu, wozawoli la ɔɔa, baa molo leve vaa. ⁷ GALA ge tɛɛvege woun wo luɔɔ, nii a ke wo ye vulua zoi ɔɔ, wo-yenvui make, naa ɔɔ ga kpɔba vaa wola. ⁸ Naa ɔɔ é ba, wa laade, wo va tɛɛɛ ɔɔ, kele GALA be. È sèiɛɛ ga Falaɔɔɔ kɛɛɔɔ, é kèɛ ga nà-pelei màɔɔɔɔ, é kèɛɛɛ ga Ezipete yooi kpein ma ɔɔɔɔɔɔɔ wolai.

⁹ «À ɔɔɔ ma fala, wo li kèɛ ɔɔɔ. Wa ɔɔɔ ma: «È-loun zunui Zozefe ɔɔ é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge sèiɛɛ ga Ezipete yooi kpein màɔɔɔɔ. Suvile, è va pɔ be! ¹⁰ Da vaazu zeizu Gɔɔɔn yooi zu, è ɔɔ kòbaɛ, ɔɔ-o, è-loun zunui-ɔɔ, è lounlɔɔɔni-ɔɔ, wa ɔɔ-vaalagiti, ta ɔɔ-nikeiti, é ɔɔɔ nii kpein ba, é ga è-ɔɔɔɔɔ. ¹¹ Miná ɔɔ nà è-maavai pɛ ke nà, naa ɔɔ a ke è la vala ga ani nɔɔɔ ma, ɔɔ-o, ɔɔ-veleyeɔɔɔni-ɔɔ, ta nii kpein é ga ɔɔɔɔ, mazɔɔɔ kona ɔɔɔluɔɔ vului ɔɔ de vaazu.»

¹² «Wa bɔɔɔi wo kaa ga ɔaazuve, degei Benzamen balaa kaa ga ɔaazuve, ga na bɔɔɔgoi ɔa ge bɔɔzu wo vɔ. ¹³ Gaazu unfegi kpein é bɛ Ezipete yooi zu, à li, wo naa zuɔula kɛe ma, nii kpein wo kaa ga ɔaazu, wo naa wo ma. À suvile, wo vaa ga kɛe ve.»

¹⁴ Naa volu, é yeevilini dege zunui Benzamen ɔɔɔi zu, é wɔɔ. Benzamen yee yeni kɔɔi va, é da wɔɔ. ¹⁵ É kɛɔɔleaiti kpein nɛnɛni balaa, é da wɔɔ. Naa volumna, kɛɔɔleaiti ti yepeni tɔun pɔ.

Falaɔɔn Zakɔbe loli fai Ezipete yooi zu

¹⁶ Zozefe kɛɔɔleaiti paa vai ma wooi vazani Falaɔɔn ná-pelei wu. Naa nɛni Falaɔɔn ve ta ná-botige nu wolaiti. ¹⁷ Falaɔɔn ɔeni Zozefe ma: «Ge è-geleaiti ma: «À wa-loganiiti kasɔɔɔli, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo-ɔee zege ta wa-veleyege wu nuɔuseiti, naa volu wo ɔale ma, wo va pɔ be. Nà zooi vasuveti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zooi ná-kulanuma vagɔiti sɔɔɔ, wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è ɔe ti ma: «À wotoloiti sege Ezipete yooi zu, wo-lointi be ta wo-anzaiti. Wa wo-ɔee balaa sege, wo va. ²⁰ Wo-yii mina ɔologolo wo-ɔɔɔligiti faa zu, mazɔɔɔ anii vagɔiti ti Ezipete yooi zu, naati ta ɔe ga wɔɔ.»

²¹ Izelayele ná-dointi ti keeni ɔana nɔ. Zozefe wotoloiti feeni ti ya, egɔvelei Falaɔɔn ná-devei ɔeni la. É daamianigiti feeni ti ya balaa, nii ta mi pelei zu. ²² É sege niine veeni ti ɔilagilagi ya. É wali ɔae unsavagɔ (300) veeni Benzamen ya, ta sege niine ɔɔɔɔɔ. ²³ É soovale sine puugɔ leveni kɛɔɔe ma, ti ɔasɔɔɔɔlii ga Ezipete anii vapagiti, ta soovale saa puugɔ ti ɔasɔɔɔlii ga moloi, ta bului, ta daamianigiti kɛɔɔe ná-sie vai zu. ²⁴ Naa volu, é yeebeni kɛɔɔleaiti ba, ti li, é ɔe ti ma: «À mina bɔe pelei zu.»

²⁵ Ti ɔaleni ma, ti zege Ezipete yooi zu, ti le Kanaan yooi zu ti-ɔee Zakɔbe vɔ be.

²⁶ Ti ɔeni ma: «Zozefe ɔa de vulua, toɔa

é Ezipete yooi kpein unda.» Kele Zakɔbe ɔaaleini nɔ tɔɔn, mazɔɔɔ é la ɔeni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zozefe ti woni ti ma. Zakɔbe wotoloiti kaani, niiti Zozefe ti leveni sege vai zu. Nàzu ɔa ti-ɔee Zakɔbe yiileini la bɔɔɔ ma. ²⁸ Izelayele ɔeni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zozefe ɔa de vulua! Nà liizu, ge pete, aisa ge va za.»

Zakɔbe yei vai Ezipete yooi zu

46 Izelayele vileni pelei zu, é da li, é ve naati kpein ba, ti ɔeni ga nɔnɔi. Siegi zu é zeelini la Beel-Seeba, é zalaɔaiti kulani kɛɔɔe Izaake ná-GALAGI ve. ² GALA ge bɔeni Izelayele vɔ kulakelemaiti su kpidii naa. É tolini, é ɔe ma: «Zakɔbe! Zakɔbe!» Izelayele gooɔaavoteni, é ɔeni ma: «Nà ɔaa!» ³ GALA ge ɔeni ma: «Nà ga GALA, è-ɔee ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, mazɔɔɔ náve ɔa ge è ɔeezu ná ga zii wola. ⁴ Nà bɔɔɔi ɔa ge yesu è va, de yei Ezipete yooi zu, nà bɔɔɔi nɔ ɔa mɔnɔ ge vaazu lɛezu ga de, ge è ɔula náve. Da zaana, Zozefe ɔa é vaazu è-ɔaazuveti pɛezu ma ga tɔ bɔɔɔi zeei.»

⁵ Zakɔbe zegeni Beel-Seeba. Izelayele ná-doun zunuiti ti ti-ɔee Zakɔbe zegeni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti le wotoloiti su, niiti Falaɔɔn ti leveni ga ti ti zege ti zu. ⁶ Ti ta-logani bulugiti segeni balaa, ta ti-yeaɔɔɔligiti kpein, ti ti zɔɔɔni Kanaan yooi zu. Pele ɔana Zakɔbe zeelini la Ezipete yooi zu, é ve ná-peleyegei kpein ba. ⁷ É liini ga ná-peleyegei kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

Zakɔbe ná-peleyegei, nii é yeini Ezipete yooi zu

⁸ Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zakɔbe ta ná-doun zunuiti.

Zakóbe ná-doun zunu mɔungi, é zɔlɔɔni, daaseigi ɣeni ga Luβen. ⁹ Luβen ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Ƣeenɔke, Palu, Ƣeselon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiyɔn ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yemuwele, Yamin, Wɔɣgade, Yakin, Sɔɣaal, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Ƣeeleson, Keɣate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Ƣel, Wɔnan, Seela, Peelese, ta Zeela. Kele Ƣel ta Wɔnanni ti zaani Kanaan yooi zu. Peelese nɔnɔ ma loun zunuiti ti ɣeni ga: Ƣeselon ta Ƣamule.

¹³ Isakaal ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Tɔla, Puva, Yɔbe, ta Simelon.

¹⁴ Zabulɔn ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Seelede, Elon, ta Yaaleyele.

¹⁵ Zunu lointi kana Lea ti zɔlɔɔni Zakóbe ve Padan-Alame, é veɛ ti-loun anzanui Dina va. Ti-vofodaiti pe ti ɣeni ga nu vuusava maazu sava (33).

¹⁶ Gade ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Sifiyon, Ƣagi, Suni, Ƣsebon, Eli, Alɔdi, ta Aleeli.

¹⁷ Aseel ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti-vaazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Ƣeebeel ta Malekiyele.

¹⁸ Zakóbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Zilepa, botiɣe anzanui nii Laban feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti pe ti ɣeni ga nu puugɔ maazu lɔzita (16).

¹⁹ Zakóbe anzai Lasele ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Zozefe ta Benzamen.

²⁰ Won ná-zalaɣa ɣula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate doun felegɔ zɔlɔɔni Zozefe ve Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

²¹ Benzamen ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Beela, Beekael, Asebele, Geela, Naaman, Eyi, Lɔse, Mupime, Ƣupime, ta Aalede.

²² Zakóbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Lasele. Ti pe ti ɣeni ga nu puugɔ maazu naani (14).

²³ Dan ná-doun zunui ɣeni ga: Ƣusime.

²⁴ Nefetali ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yaaseyele, Guni, Yeeseel, ta Sileeme.

²⁵ Zakóbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Bileɣa, botiɣe anzanui Laban feeni ná-doun anzanui Lasele ya. Ti pe ti ɣeni ga nu lɔfela.

²⁶ Nuiti ti yeni Zakóbe va, ti va Ezipete yooi zu, ti ɣulaai tɔn su, ti kpein kpɔga ɣeni ga nu vuulɔzita maazu lɔzita (66), Zakóbe ná-doun zunuiti ti-anzaiti ti la naama ɣaalugi zu. ²⁷ Zozefe ná-doun zunuiti ti zɔlɔɔni Ezipete yooi zu: nu felegɔ. Zakóbe ná-peleyegei ma nubusei lieɣɔi é yeini Ezipete yooi zu, é ɣeni ga nu vu-uluɔfela (70).

Zakóbe zeizu ɣula vai Ƣɔsen yooi zu

²⁸ Zakóbe Zuda leveni luɣɔ velel Zozefe vɔ be, é bo ma ga é daagɔmi Ƣɔsen. Ti zeeliai ma Ƣɔsen yooi zu, ²⁹ Zozefe ná-wotoloi ɣevele βeteni, é le su, é li Ƣɔsen, keeɣe Izelayele laagomisu. É kaai ma nɔ feya, é veele ga kɔgi, é lebi wɔlɔzu zeei naa ɣɔgi va. ³⁰ Izelayele ɣeni Zozefe ma: «Nà zoo zaazu niina, tɔzei gè è-ɣaazuve ɣaa, ɗa de vulua!»

³¹ Zozefe ɣeni keeɣeleaiti ma, ta keeɣe ná-peleyegei: «Nà liizu, gè Falaɣɔn loo ɣisu, gè ɣe ma: «Kèeleaiti ta kèe veleyegei, niiti ti ɣea Kanaan yooi zu, ti va, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani make nuiti, mazɔlɔ togani lo nuiti be, ti vaave ga ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nikeiti, ta nii kpein é ga ti-ɣɔligiti.» ³³ Siegi zu Falaɣɔn a wo lolina ɗa, é ɣe wo ma: «Begele ɣa wa ɗa ke?» ³⁴ wa googaaavote ga: «Da-wotiɣe nuiti gá ga togani lo nuiti, é tɔzei gi-ma loungo yeei ma, eyesu niizu, giya-o, gi-memewolani-yo.» Naa ɣevele ma, toɣa vaazu bu, wo ze Ƣɔsen yooi zu, mazɔlɔ

togani lo nuiti belezegëve Ezipete nuiti be.»

Ləbiyai Zakəbe ná-peleyegəi soləoni

47 Zozefe liini, é Falağon loo gısu, é gə ma: «Kəe ta kəeleaiti ti vaa, ti zəge Kanaan yooi zu, é vee ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga tənəi. Pəte, ti lia Gəsen yooi zu.» ²É nu ləlugə zəgeni kəegəleaiti su, é li, é ti le ga Falağon. ³Falağon Zozefe kəegəleaiti gaazağani, é gə ti ma: «Wa-wotii gə ga begele?» Ti Falağon woogaavoteni, ti gə ma: «Da-wotiğə nuiti gá ga togani lo nuiti, egevelei gi-meməwolani ti gəni la.» ⁴Ti gəni mənə Falağon ma: «Gi vaave lago zeizu zooi zu, təcəi daamiani ge la mə da-wotiğə nuiti ta-logani bulugiti zea, mazələwə pului wola bəivə Kanaan yooi zu. Va bu, da-wotiğə zunuiti gi ze Gəsen yooi zu.»

⁵Falağon gəni Zozefe ma: «È-gəe ta è-gəe leaiti paave è goba. ⁶Ezipete yooi gə è yeema. È-gəe ta è-gəe leaiti sei zooi vasuve. Ti ze Gəsen yooi zu. Ni è kwəe ga səbelama zunua ta ti zaama, ti ze nətogani bulugiti unda.»

⁷Zozefe vaani ga kəegə Zakəbe, é dee ga Falağon. Zakəbe tuya looni Falağon ve. ⁸Falağon gəni Zakəbe ma: «È-zii ma voloi ma gəonagiti ti gəa ga dielego?» ⁹Zakəbe Falağon woogaavoteni, é gə ma: «Sii ma voloi ma gəonagiti ti gəai sieziəgi zu, ta ga kona ungila puusava (130). Sii ma voloi ma gəonagiti ti la məinni, ti nəuve, ti la zeelini negelein məməwolani ti-zii ma voloi ma gəonagiti su, tənə ma zieziə voloiti.» ¹⁰Zakəbe tuya looni mənə Falağon ve, é zəge naa və be, é li.

¹¹Zozefe kəegə ta kəegəleaiti seizu gfulani, é naa ta veeni ti ya ga tənə Ezipete yooi zu, zooi vasuve, Lamesese yooi zu, egevelei Falağon ma levei veeni la zea. ¹²Zozefe kəegə ta kəegəleaiti kənəkulani, é ti laazəbo, ta kəegə ná-peleyegəi kpein, egevelei dointi tiegəi gəni la.

Zozefe ná-botii gəvelei pului ma ziegi zu

¹³Daamiani ge la mə gəni zooi zu ná kpein, mazələwə pului wola bəini. Nubuseiti ti gəğani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maavele ma. ¹⁴Zozefe walii kpein gaaleeni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloi volu vele zu ti gəni geyazu. É naama walii leeni Falağon ná-pelei wu. ¹⁵Siegi zu walii bəni da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti vaani Zozefe və be, ti gə ma: «Daamianigi ve gi ya! Kəni nə gi za è gəazu, təcəi walii bega?» ¹⁶Zozefe gəni ma: «Ni wali la mə ná, à wa-loganiiti fe, nà daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷Ti gəni vaazu ga ta-loganiiti Zozefe və. Zozefe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nikeiti, ta ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalegiti. É daamianigi veeni ti ya gəna naama gəonagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸Siegi zu naama gəonagi leveni da, ti vaani pə be poluma gəonagi, ti gə ma: «Gi la dəəguzə negelein məliğii va ga walii bega gi ya, ta gi vaa ga togani bulugi məliğii və, naa bega, é yega gi ma nə ga gi vaa ga gi-buseiti ta gə-yooiti, gi fe məliğii ya. ¹⁹Lee vaa zu gá li zaazu è gəazu, giya-o, gə-yooiti-yo? Gi veeəna gə-yooiti ba, è gi gəya daamianigi vətogiti su, gá gə ga Falağon ná-duciti, giya-o, gə-yooiti-yo. Nii balaa gá faza, naa ve gi ya, naa gə a ke gi yə vulua, gi mina za, gə-yooiti gaa pakai mina ye.»

²⁰Zozefe Ezipete yooi kpein geyani Falağon ve, mazələwə Ezipete nuiti ti ta-balagiti pəđini, ti gfilagilagi, təcəi pului bəini ti la. Zooi gəni ga Falağon vogi. ²¹É nubuseiti gaaleeni ba, é ti vu taa wolaiti su Ezipete gfwepemavəti, é zo zəla vele, é li zəla vele. ²²Kele é la gəni zalağə gula nuiti ta-yooi geyani, təcəi Falağon tə seini zalağə gula nuiti ta-vaa

zu. Ti-ḡṇṇṇḡi ḡeni ga nii Falaḡṇ ḡeni feezu ti ya. Naa ḡa é ba, ti la ḡeni ta-yooiti pḡdini ṇegelein.

²³ Zozefe ḡeni nubuseiti ma: «Gè wo ḡeyave za Falaḡṇ ve, wo veé wa-yooiti ba. Ani zuwui vete, wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo leve ziegi zu, wa seizu lḡlusiei ve Falaḡṇ ya, seizu naanisiei zḡiti ti ḡe ga wṇṇ, é ḡe ga kpalagiti ba zuwui, é wo ḡṇṇṇkula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti wa-veleyeḡeiti bu.» ²⁵ Ti ḡeni ma: «Da ḡa è gi-yenvui yega gi ya, mazḡḡ gi zaalai zḡḡḡe mḡliḡii è ḡaazu, ḡá ḡe ga Falaḡṇ ná-duḡiti.» ²⁶ Zozefe naa ḡeni ga tḡgi Ezipete yooi kpein su, naa yeḡe ma zaagaza, Ezipete yooiti ma zḡḡ ganii zeizu lḡlusiei ḡa ga Falaḡṇ ṇṇṇ. Keni ṇṇ zalaḡa ḡula nuiti ta-yooiti ka ti la ga Falaḡṇ ṇṇṇ.

Zakḡbe zii ma ḡona gaabelagiti

²⁷ Izelayele nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, ḡṇsen yooi zu. Ti buḡḡ zḡḡṇi, ti buḡḡ, ti wola ḡaawḡḡ. ²⁸ Zakḡbe kona puuḡḡ maazu lḡfela ḡeni Ezipete yooi zu. Zakḡbe zii ma voloi kpein ge ḡeni ga kona unḡila puunaani maazu lḡfela (147).

²⁹ Siegi zu saa voloi maabuḡani la, é ná-doun zunui Zozefe lolini, é ḡe ma: «Ni da va bu, è faabḡḡ ḡe bè, nà è maanenezu, yei lḡ kpḡlai wu, è minazeḡe bè, è nebei ḡula kelema bè, ta woogḡfiladai, ga è la màaḡulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Siegi zu gè liizu la mème-wolani pḡ, ti zaai, da kùla Ezipete yooi va, è li ga ze, è màaḡulu ta-ḡabayḡei zu.» Zozefe googḡavoteni, é ḡe ma: «Nà ke ḡana, eḡvelei è bogai la.» ³¹ Izelayele ḡeni ma: «Ḡona bè.» Zozefe ḡonani be. Naa volu Izelayele ṇḡṇni ná-betei unbuave.

Zakḡbe tuya loo vai

Zozefe ná-doun zunu felegḡiti be

48 Naama vaiti poluma, ti vaani, ti ḡe Zozefe ma: «Wele, è-ḡee ḡa zeebezu.» É ná-doun zunu felegḡiti seḡeni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti lini, ti daazeeli Zakḡbe ma ga: «È-loun zunui Zozefe ḡa vaazu è vḡ be.» Izelayele zovikeiti kpein gaaleeni ba, é wuzegḡe, é zeí ná-betei zu. ³ Zakḡbe ḡeni Zozefe ma: «GALA Zebei-Pe-Maliḡii ḡulani bè kelema Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni bè. ⁴ É ḡeni mà: «Nà è ḡeezu ga kpuḡu nu, gè è ḡaawḡḡ, gè è ḡe ga zii mḡinmḡin. Nà niima yooi ve è-mavofodai ve, dḡun da zegena ná, toḡa ḡe ḡḡ ga è-mavofodai ṇṇṇ.» ⁵ Doun zunu felegḡiti ti zḡḡḡgai è ve Ezipete yooi zu, aisa gè va va è vḡ be, Efelayime ta Manasee, naati ta ḡe ga ṇṇṇḡiti, eḡvelei ṇḡ Luben ta Simiyṇṇni ti la zèa. ⁶ Kele, dointi è ti zḡḡḡga niiti poluma, naati ta ḡe ga dḡṇḡiti. Ta tḡṇṇ ma voganii zḡḡḡ tilieni ta-yooi zu. ⁷ Mazḡḡ gè ḡeni ḡalesu ma, gè da zegḡ Padan-Alame, Lasele zani pelei zu kḡbave, Kanaan yooi zu, ná maa la ḡeni ḡoozani gola Efelata va. Miná ḡa gè maagḡuluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu balaa ga Beteleyeme.)

⁸ Izelayele weleni Zozefe ná-doun zunuiti ba, é ḡe ma: «Beni ka ga niiti?» ⁹ Zozefe keegḡ woogḡavoteni, é ḡe ma: «Dḡun zunuiti kana, GALA ge ti vea zèa ve.» Izelayele ḡeni ma: «Nà è maanenezu, ti maabuḡa lee bà, ga gè tuya loo ti ve.»

¹⁰ Izelayele ḡaazuveti maabidini pḡzḡḡḡagi maavele ma, é la mḡ ḡeni wozḡḡaazu fḡṇ. Zozefe ti zegeni, é ti maabuḡa ba. Izelayele laaveeni ti-ḡomagaveti, é ti neene. ¹¹ Izelayele ḡeni Zozefe ma: «Gè la ḡeni ḡisiezu ga nà è-ḡaazuve ḡa volu mḡṇ, kele wele, GALA ge vaa bu vḡḡ gè ḡaazula è-lointi ma.»

¹²Zozefe ná-doun felegoiti kulani keegfe niibiiti zəgʒu, é nəkʒ zooi ma.

¹³Naa voluma Zozefe ti felego pɛ segeni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelaye felego velei, é Manasee zo ga gʒve, é naa lo ga Izelaye yeezazu velei, é ti maabuɣa ba. ¹⁴Kele Izelaye zeezai maalen, é pɛ Efelayime unma, nii é gʒni ga loungoi, é gʒvezu vele yei wuzegfe, é pɛ Manasee unma. É zeeiti gaavolani ba, anɛ ni Manasee gʒa é gʒni ga doun mɔngi.

¹⁵É tuya looni Zozefe ve, é gʒe ma: «GALAGI niigi kɛ Abalaame ta kɛ Izaake ti zieni gaazu, GALAGI nii togai tʒgʒ sii ma voloi pɛ su eyesu za,

¹⁶geezugeelai nii é kizoga faa nɔi kpein ma, naa tuya loo niima zunu loungoiti be.

Ti da ti loli ga daaseigi, ta kɛni daaseigi, Abalaame ta Izaake, ti wola gaawɔɔ zooi zu ná pɛ.»

¹⁷Zozefe kaani ga keegfe gʒa yeezai laazu Efelayime unma, naa la gʒni nɛni be. É keegfe yei zoni ga é sege Efelayime unma, é lii la Manasee unma velei.

¹⁸Zozefe gʒni keegfe ma: «Mina ke gʒana kɛ, mazɔɔ nii ma gelei gʒa é ga doun mɔngi. È-yeezai la nɔngi ma.»

¹⁹Keegfe gʒleni, é gʒe ma: «Gè kwɛɛ, doun zunu, gè sugwɛɛ. Tɔ balaagi toɣa vaazu gʒezu ga nubuse mɔnmɔin, gaawɔɔ. Kele degfe zunui gʒa wɔɔzɔ, é leve tɔun ba, mavofodaiti ta gʒe ga zii wola.» ²⁰Naama volo ná, é tuya looni ti felego ve, é gʒe ma: «Izelaye nubuseiti ta wo-laaseigi wo ta-luyai zu, ti gʒe ma: «GALA ge è gʒe ga Efelayime ta Manasee gʒevele.» » Zekana é Efelayime leveni da Manasee lugʒ.

²¹Izelaye gʒni Zozefe ma: «Sàa yei gʒana va zeelizu, wele GALA ka gʒezu wo va, toɣa wo gaagʒale ma, é li ga woye, wo-memewolani ta-yooi zu. ²²Nɔun nà, nà Sikeme yooi zegʒe, gè da dɔnɔi ma,

é leve è-gʒelointi tɔnɔi va, nii gè kulani Amɔɔl nuiti zea, ga nà-bogʒa zəkpɔi, ta nà-kilegi.»

Zakɔbe tuya loo vai ná-doun zunu puugo maazu felegoiti (12) be

49 Zakɔbe ná-doun zunuiti tolini, é gʒe ti ma: «À gaale ba, gè faiti bo wo ma, niiti ti vaazu gʒezu ga woye velela velei.»

²À gaale ba, wo woilo mà ga pagɔ, Zakɔbe ná-doun zunuiti!

À woilo wo-gʒe Izelaye wooi ma!

³Luben, da gʒa é ga doun mɔngi, nà-zɛbe ta sʒvikei ma mɔngiti, è-losuve wɔɔɔba ti pɛ ba, è-zɛbe wɔɔɔba ti pɛ ba.

⁴È yeeɣaabaai egfe zievegi, è la mɔ nu gʒitela losuve zɔɔɔga, mazɔɔ è lɛve è-gʒe laa veti zu, è nà-betei gʒzɔve è lɛ vai zu ná.

⁵Simiyɔn ta Leevi ta ga keegʒelointi, ta-wogʒa zəkpɔiti ta ga tooma aniiti.

⁶Zii mina uɔɔpɛ ta-yaava vai va negelein,

nà-kisiei mina gʒili ta-gaalebai va! Mazɔɔ ti nu vaani ta-yiigʒulagi zu, ti nikeiti kɔgʒvulu nataiti teveni ta-unsɔnɔi zu.

⁷Ta-yiigʒulagi gotove, mazɔɔ gola nɔuve,

ta-yiibadii gotove!

Nà ti gaagʒwe Zakɔbe nɔnɔiti saama, nà ti vaza Izelaye zaama.

⁸Zuda, da gʒa è-gʒelointi ti vaazu è maamusezu.

È-yei gʒa gʒe è zili nuiti kɔ poluve.

È-gʒe ná-doun zunuiti ta gʒe nəkʒsu è wu.

⁹Zuda, doun zunu, da ga zala zine goi, nii é zegʒe paa wosuve!

É niibiiti pɛ su, é vɛɛ, egfe zalai, egfe zala zaai, be gʒa a zoo é buzegfe pɛzeuve?

¹⁰Kundiɣilai ma lukpɔi la gʒulaa Zuda veleyegfe va pɛ,

anɛɛ tɔgi maazuba nui ná-poogi la ɣu-
laa kɔɣɔ yɔɣɔzuveti,
eyesu nii tukpɔi ga nɔnɔ naama nui va,
nuiti ti ɣolo be.

¹¹ Toɣa ná-soovalegi ɣili leezen lɔkulugi
va,
é ná-soovale saai ma yivoi ɣili ma lɔkulu
pagɔi va.

Toɣa ná-segei gba dɔɔ dei wu,
é ná-sege maazu zefei gba leezɛin ma
namai wu.

¹² Gaazuɣzeiti kpɔive su ga dɔɔi,
nɔnɔi niigaiti koleve.

¹³ Zabalɔn ɣa zeɪ Kpolodɛ Wolai gobave
yooiti su,
toɣa zeɪ zielave, batooiti tosuve,
ná-zou ɣwepemaveti ta zeeli Sidɔn
yooi vɔ pelei.

¹⁴ Isakaal ɣa ga soovale sinei subaai,
é laani togani make zasa felegoiti
zɔɣɔzuvɛ.

¹⁵ É da ka ga ná-dooɣo bosuve vage,
zooi wola vage.
É da bili kasɔi wu,
é da bɔɣɔ lɔ duɔlai ma wotii zu.

¹⁶ Dan ɣa ná-nubuseiti tukpɔɣaaleve,
eɣɛ Izelayele ná-bolodai gila.

¹⁷ Dan ɣa ɣɛɛzu pelei zu ga kaalii,
é ɣɛ ga pɛɣaalii pele goi zu,
é sooi ni kɔɣɔ libiligi va,
soo ɣɔma nui loo daazei.

¹⁸ Ee, ɣooɣɔ GALAGI, kitoge da-ɣizo fai
va!

¹⁹ Toosu nuiti ta va Gade laalɔɣɔma,
kele toɣa wuzefɛ, é laale ti wu, é ti ziga
ga ɣɔɣɔi.

²⁰ Aseel ná-zooi zu ɣa daamianigi a ɣɛ ná
ga baɔɔa.

Toɣa masa daamiani pagɔi kpein kula.

²¹ Nefetali ɣa ga dopai, é bɔɣɔ yeema, é
da vili,
é da zivo vagɔiti pu.

²² Zozefe ɣa ga gwaa wulu vagɔi ma
vɔnɔbai,
gwaa wulu vagɔi ma vɔnɔbai, é zieungɪ
gobave.

Ma bekegiti buzeɣevɛ, ti zeɛ sigifi
maazu.

²³ Ti baagoge ma, ti kilɛgiti pili ma.

Kile pili nuiti ti ɣeni ga tɔun sili nuiti.

²⁴ Kele é ná-kilegi zoge kpaan tɔ bɔɣɔi,
zeɛiti suloge ga Zakɔbe ná-Zebe-Su-
GALAGI yeeiti,

nii é ga Izelayele make nui ta ná-fasai.

²⁵ È-ɣɛɛ ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga da-
bɔba nui,

GALA Zebɛi-Pɛ-Maliɣii, nii a tuya loo é
ve,

da tuyaiti sɔɔɔ, ti zefɛzu maazuve
geegɔɔlɔgi zu,

ta tuyaiti ti ɣulazu zie bomave zooi wu,
ta doun mɔinmɔingiti ta togani bulugiti.

²⁶ È-ɣɛɛ ná-tuyaiti zeeɣaabaave,

ti leve sɔɔɔ nuiti tɔnɔiti ba,
eyesu é zeeli ɣooɣɔ gizeiti kwɛgi.

Tuyai naati ti yei Zozefe unma,
é yei, é la keɛɣɛlointi ta-ɣundigii
losaamave!

²⁷ Benzamen ɣa ga zulubui, nii é anii val-
izu ga,

sobui é ná-ani zogai mi,
kpɔkɔi, é kɔɔzoganii ɣaagwe.

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelayele ná-
boloda puugɔ maazu felegoiti (12), pele
ɣana ti-ɣɛɛ naama bɔɛiti boni la ti ma, é
da tuya loo ti ve. É tuya looni ti ve, ese
gilagilagi ta nɔnɔ ma luyai.

Zakɔbe zaa vai

²⁹ Naa volu é nii ma levei veeni ti ya
ga: «Nà ga va liizu kɛɛni pɔ, ti zaai.
Wa màagulu mɛmɛwolani kobave,
pugi zu, é ɣete nui Efelon ná-kpalagi
zu, ³⁰ Makepeela balagi ma vugi zu,
Mamelee ɣobave, Kanaan yooi zu.
Kpalagi naa ɣa Abalaame geyani ɣete
nui Efelon ma, é ɣɛ be ga maagulu
bosuve. ³¹ Ná nɔ ɣa ti Abalaame ta anzai
Sala maagɔluni ná. Ná nɔ ɣa ti Izaake
ta anzai Elebeka maagɔluni ná. Ná nɔ
ɣa gè Lea maagɔluni ná. ³² Kpalagi ta

pugi é ɣeni su, ti ɣeyaa ɣeni de ɔete nuiti ma.»

³³ Siegi zu Zakɔbe beni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani volu betei zu, zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai.

Zakɔbe maagfulu vai

50 Zozefe ɣizini keeɣe gaazuve ma. É wɔlɔni ma, é neene ga daave komagai. ² Naa volu Zozefe devei veeni dɔɣɔɔlɔiti zea, niiti ti ɣeni ga ná-botigɛ nuiti, ga ti keeɣe ɣevele bɛte fɔɔn. Dɔɣɔɔlɔiti ti Izelayele ma voomai vɔɔni, ti da gulɔ maku neeneɣi ɔɔfɔ ma. ³ Keni ta la ke ga folo vuunaanigo (40), yeeɣeɣalaj naa ɣa maaneeni, é ɣe, poomai da vɔ, gulɔi da ɔɔfɔ ma. Ezipete nuiti ti ná-wɔlɔi woni folo vuulɔfela (70) laawu.

⁴ Siegi zu saa wɔlɔi ma voloiti ti leveni da, Zozefe liini, é bɔe Falagɔn ná-koizuve nuiti pɔ, é ɣe ti ma: «Ni wa va bu, wo faabɔɣɔ ɣe bɛ, nà wo maaneenezu ga wo li, wo niima woiti bo Falagɔn ma: ⁵ «Kèe ɣeni gè ɣona be, é ɣeni mà: Nà ga va zaazu. Da màagfulu kabayeɣei zu, nii gè bɔɔni Kanaan yooi zu. Nà pɔ gè le ná, gè kèe maagfulu, naa volu, nà ɣalesu ma, gè va.» ⁶ Falagɔn googaaivoteni, é ɣe ma: «Le, è è-ɣe maagfulu, eɣevelei è ɣonani la tɔun be.»

⁷ Zozefe læni ga é keeɣe maagfulu, Falagɔn ná-botigɛ nuiti kpein ti vileni polu, ta ná-koizu ɣewolaiti, ta Ezipete yooi zu ɣewolaiti kpein, ⁸ ta Zozefe ná-peleyeɣei kpein, keeɣeleaiti, ta keeɣe ná-peleyeɣei, doungeiti nɔ ɣa ti ti yeni ɔɔsen yooi zu, é vee ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta soo nuiti ti ɣeni Zozefe volu balaagi, naa ɣa é keeni bebei wola laabaagɔni. ¹⁰ Ti zeelini Atade molo logazuve, nii é zie wolai

Zuluden volu vele, ti ma maagfulu bo fai wɔlɔni, ti maawui. Zozefe keeɣe lebbini, é ke ga folo lɔfela, é da keeɣe zaa wɔlɔi wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ɣeni zeini zooi zu, ti ɣidaani saa vai naa ɣevelei wu, nii é ɣeeni Atade molo logazuve, ti ɣeni ma: «Saa wɔlɔi biin ka ga nii kpaai Ezipete nuiti ma.» Naa ɣa é ba, ti naama molo logazuve laasei peeni ga Abele-Miselayime.[§] Adaave ná ɣa zie wolai Zuluden volu vele. ¹² Uele ɣana Zakɔbe ná-doun zunuiti ti ti-ɣe ná-deveiti keeni la. ¹³ Ná-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maagfuluni Makepeela balagi ma vugi zu, nii Abalaame geyani ɔete nui Efelon ma, ga é ɣe ga nɔɔ ma maagfulu bosuve, Mamelee ɣobaave. ¹⁴ Zozefe be-gai ma ga keeɣe maagfulu, é ɣaleni ma Ezipete, ta keeɣeleaiti, ta niiti kpein ti læni vɔɔma keeɣe maagfuluzuve.

Ineinegi ɣe vai Zozefe keeɣeleaiti ba

¹⁵ Zozefe keeɣeleaiti ti kaai ma ga ti-ɣe zaa, ti ɣeni ma: «Ni sei Zozefe a ɣena, é ɣe ga ade zili nu, faa ɔɔi kpein de keeni la, é ti votokula ade ma!» ¹⁶ Ti keela wooi leveni Zozefe ma, ti ɣe ma: «Aisa è-ɣe va za, é niima levei veeni, é ɣe ma: ¹⁷ «Wa bɔe Zozefe vɔ ɣani ga: Nà è maaneenezu, è-ɣe leaiti ta-ɔamaba vai zuvaaye, ta ta-ɣotoi, mazɔɔɔ ti faa ɔɔi ɣeeve ga de.» Gà è maaneenezu, è-ɣe ná-GALAGI ná-botigɛ nuiti gá-ɣotoi zuvaaye niizu!» Zozefe wɔlɔni, siegi zu ti bɔeni pɔ la ɣana. ¹⁸ Keeɣelointi ti vaani tiya bɔɣɔi, ti la kɔɣwu, ti ɣe ma: «Giya ɣaa, gá ga da-wotigɛ nuiti.» ¹⁹ Zozefe ɣeni ti ma: «À mina lua, nà ɣa gè GALA potogi zu baa? ²⁰ Wo ɣisieni ga wo faa ɔɔi ɣe ga ze, kele GALA ge naa valiboni, é ke ga faa vagɔ, ga naa laazeeli, nii é ɣeezu za, naa ɣa a ke nubuse mɔinmɔin zenvui ɣizo. ²¹ Niizu, deɣemu à mina mɔ

[§]50:11 *Abele-Miselayime*: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «Ezipete nuiti ta-zaa wɔlɔ vai.»

lua, nà wo-maavaiti pe keezu, ta wo-lointi tɔnɔi.» É ti gaaɛɛnɛni, kpɛ velei ma ti vɔ ga pagɔ.

Zozefe zaa vai

²²Zozefe zeini Ezipete, ta ná-peleyeɛɛi. É yeni vulua, ná-konagi ɛ ga ungila puugɔ (110). ²³Zozefe Efelayime mavofodaiti kaani, eyesu é zavagi ga. Manasee ná-doun zunui Makiil ná-doun zunuiti ti zɔɔɔni balaa kɔɔ ma. ²⁴Zozefe ɛni keɛɛleaiti ma: «Nà ga va zaazu. Kele GALA ka

vaazu wo gulazu niima yooi tei su, é li ga woye mɔnɔ zooi naa zu, nii é ma minazegɛɛi woni, é ma gona wo Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakɔbe.» ²⁵Zozefe ɛni Izelayele lointi ma: «Keni wo gona, GALA ka vaazu wo maalobosu, zegema nɔpe ge la ba, wa le ga mà ɛaɛiti, wo ti maagooza ve va.» ²⁶Zozefe ná-konagi ɛai ma ga ungila puugɔ (110), é zaani. Ti ma vooɛni, ti da gulɔ maku neɛɛɛni nɔɔ ma, ti da pooma ɛsui zu Ezipete yooi zu.

Egezode

Sevei nii laaseigi g̃a ga: Egezode
Poluve g̃a ga: G̃ula

Tog̃a Izelayele nuiti kula vai wosu Ezipete yooi va, ve ti g̃eni ná Zozefe n̄n̄o ma ziegi zu, ti yeni ná, GALA ge tuya loo ti ve, ti wola buḡu. Kele masa niine g̃ili ge zeini Ezipete nuiti unda, nii é la g̃eni faa n̄pe kw̄e, é va vile Zozefe va. É t̄ozeini ga ti b̄l̄ba, é ti zo ga duḡiti.

Gaag̃wesu 20:2 zu, nii é Egezode z̄ev̄ei zaamave, GALA ge boge Izelayele nuiti ma, é g̃e ti ma: «Nà g̃a g̃è ga è-Maliḡii, da-G̃ALAGI, nà g̃a g̃è è g̃ula Ezipete yooi va, ve è g̃eni ná duḡlai zu.»

Wooi naati ti puuzu feleg̃i zu, ta Egezode z̄ev̄ei ma b̄e unḡi g̃ulazu kelema, ta suvaa biin golai, ga GALA ka é ga: Ná-nubuseiti un̄m̄o GALAGI.

Naa volu, ma puuzu g̃ilagi n̄o g̃a é ga: «T̄o puug̃iti» ma l̄ozeigi, GALA ná-nebe maavele ma, é Izelayele nuiti un̄m̄o ga, tog̃a p̄o niina ga naati ti ta-nebe g̃ula kelema t̄oun be, ga ti da ná-t̄ogiti so.

Izelayele nuiti ti begai ma ga zeizu z̄l̄o ga pag̃o Ezipete yooi zu, ti buḡuni, ti g̃e ga nubuse m̄oinm̄oin kona m̄oinm̄oin daawu, (Zenze 45:17 é li 20; ta 47:11), kele ti b̄og̃o veteni ga ti l̄a duḡlai zu Ezipete masa niinei yeezu.

GALA ge la g̃eni yeni n̄o welezu Izelayele nuiti ba ta-b̄l̄o zu, ti g̃eni su, é va be ti g̃ulazu su.

É yiimazeḡeni ga ti taḡila, daa ga: Moize, ga é g̃e ga ta-lotug̃i, naa volu GALA ge ti maaloboni ná zeizu g̃e m̄oinm̄oin ga ná-zeegaabaai.

É b̄oini Ezipete nuiti da, eyesu Izelayele nuiti ti g̃ula ti ya duḡlai zu, ti b̄og̃o yeemalai z̄l̄o, ti li ta-yooi zu (1:1—15:21).

GALA kpegai ma ga lo ti luḡo, é ti make, eyesu ti be ga Sinayi gize ma leveba wolai maazubude, (15:22—

18:27). GALA ge Izelayele g̃eeni ga ná-nubusei, naama minazeḡegi maavele ma, é keeni Izelayele ve Sinayi gize ma, ta ná-t̄ogiti é deeni ga tiye (19:1—24:18).

Eyesu Moize da kalagiti s̄l̄o, niiti ti losu GALA seizu padegai ma zeḡe v̄elei lo fai va, (25:1—31:18) Izelayele nuiti ti liini m̄n̄o GALA baag̃ulaba betezu b̄og̃o ve, ti zanugi bete ga n̄ike yivoi g̃evelei, naa g̃a é vaani ga GALA ná-z̄iigaawana wolai ti laal̄og̃ma (32:1—34:35).

Sevei g̃a wooi gaabelazu ga GALA seizu padegai ma zeḡe v̄elei lo fai, ve GALA a da va, é g̃ula kelema ti ve ná (35:1—40:38).

GALA GE IZELAYELE NUITI KULA VAI EZIPETE YOOI VA

(1:1—15:21)

Izelayele nuiti d̄o vai duḡlai zu Ezipete yooi zu

1 Izelayele ná-doun zunuiti kaa, ti yeni Zak̄obe volu, ti va Ezipete yooi zu, ese ta ná-peleyeḡei: ²Luben, Simiyon, Leevi ta Zuda, ³Isakaal, Zabol̄n ta Ben-zamen, ⁴Dan, Nefetali, Gade ta Aseel. ⁵Zak̄obe mavofodaiti tieḡi g̃eni ga nu vuul̄ofela (70). Zozefe g̃eni niina Ezipete yooi zu.

⁶Zozefe zaani, keḡfeleaiti kpein balaa, ta ti-ma g̃eḡalamaiti kpein. ⁷Izelayele nuiti ti buḡuni, ti m̄oin, ti g̃aaw̄o, ti da g̃e n̄o ga zobobe nuiti. Zooi zulaaveni ga tiye.

⁸Masa niine zeini Ezipete yooi unda, nii é la g̃eni Zozefe g̃w̄e. ⁹É g̃eni ná-nubuseiti ma: «À wele, Izelayele nubuseiti ti m̄oinda de va, ti-z̄ebe w̄oḡo d̄n̄o va. ¹⁰Ade li, de b̄og̃o le ga da keleḡele nuiti ta-vaa zu. De pele besa ta-buḡu vai luḡo, maz̄l̄o ni k̄o a vaana, ti mina b̄o de w̄oinzeḡe nuiti ba, ti va de zakpe, ti va g̃ula zooi va naa volu.»

¹¹ Názu ɣa ti gwelema nuiti seini la Ize-layele nuiti unda, ti da ti ɓɔɓ ga boti baagiti, ti ɣeni feezu ti ya ga maabaai. Pele ɣana ti taa wolaiti toni da Falaɣɔn ve, niiti ti ga Pitome ta Lamesese, anii makesubveti. ¹² Kele toun ta la ɣena ti ɓɔɓzu, ti maa ɓena mo'in no, ti ɣaa da wɔɔɓ, eyesu Ezipete nuiti ti ti woinzege. ¹³ Ezipete nuiti ti Izelayele nuiti gola zopele nɔuni, ti ve'e ti unga ga duɓla ɓaabaagi. ¹⁴ Ti eteai ɓaani ti ma ga boti ɓaabaagiti ti ɣeni keezu, pɔɓ ɣaayo faiti, biliki loga vaiti, ta kpalaga wotiiti kpein, nii no da ɣe ma wotii kpein, ti ti pe daani ti unma ga maabaai.

¹⁵ Ezipete masagi ɓɛni Eɓulu nuiti ta-maavie bo anzanuiti pɔ, gilagi laaseigi ɣeni ga, Sifela, zai ɣe ga Pua, ¹⁶ é ɣe ti ma: «Siegi zu wo maaviegi wosu da Eɓulu anzanuiti pɔ be, ni zunu loun ve, à naa vaa. Ni anzanu loun ve, à naa ye ná, é ye vulua.»

¹⁷ Kele maavie bo anzanuiti ti ɣeni lu-azu GALA ba, ti la ɣeni keeni, egevelei Ezipete masagi boni la, ti ɣeni doun zunuiti zesu vulua. ¹⁸ Ezipete masagi maavie bo anzanuiti tolini, é ɣe ti ma: «Lee vaa zu wo naa ɣeezu, wo da doun zunuiti ze vulua?» ¹⁹ Maavie bo anzanuiti ti Falaɣɔn woogaavoteni, ti ɣe ma: «Eɓulu nuiti ti-anzaiti ti la ga Ezipete anzanuiti kevele, ti zuloge, ta doin zɔɓɔsu pe, maavie bo anzanui mu ge va zeeli ná.»

²⁰ GALA ge tuya looni maavie bo anzanuiti be. Nubuseiti maamjinni, ti-zebe wɔɔɓ. ²¹ Tei maavie bo anzanuiti ti lu-ani GALA ba, GALA ge ti-mavofodai ɣaawɔɔɓ. ²² Názu ɣa Falaɣɔn niima levei veeni la ná-nubusei kpein zea ga: «Zunu lointi kpein ta zɔɓɔ, wa naati pili ya zie wolai Nile wu, kele anzanu lointi kpein wa naati ze vulua.»

Moize zɔɓɔ fai ta ná-doungoi ziegi

2 Leevi ná-peleyegei wu zunui ta liini, é anzanui ta zege ná-bolodai zu, é sei ga anza. ² Naama anzanui kogi zegeni, é doun zunu zɔɓɔ. É kaani ga doungoi vage, é segeni, é dɔɔɣu alu savago laawu. ³ Tei é la mo ɣeni zooga é va dɔɔɣu, é temu ɓɔɓgi zegeni, é managi zie ba. Naa volu é doungoi zegeni, é da su, é li, é sei seeligiti saama zie wolai Nile ɣobave. ⁴ Doungoi die anzanui liini, é lo goozama tago, nii a ke é kwæ, nii é vaazu ɣeezu la.

⁵ Falaɣɔn ná-doun anzanui yeini zie wolai Nile vɔ pelei ga é maagba, ta ná-botige anzanuiti, ti ɣeni zieziesu zie wolai Nile laave. É weleni, é temu ɓɔɓgi ɣa seeligiti saama, é ná-botige anzanui leveni ga é li, é sege. ⁶ É daalaoni, é doungoi ɣa laani su. Zunu loungoi ɣeni de, é da wɔɓ. Naa maawoin soni, é ɣe ma: «Eɓulu nuiti ti-loin ta ɣaa.»

⁷ Doungoi die anzanui ɣeni Falaɣɔn ná-doun anzanui ma: «Nà zoo nei gè li, gè doun ɣulasu anzanui ta loli é ve, Eɓulu anzanuiti saama, naa ɣa a ke é da jiiimii ve doungoi nii ya é ve?» ⁸ Falaɣɔn ná-doun anzanui googaavoteni, é ɣe ma: «Li!» Anzanu loungoi liini, é doungoi dee loli. ⁹ Falaɣɔn ná-doun anzanui ɣeni ma: «Li bè ga doungoi nii, è da jiiimii ve zea, nà vaazu è zalazu.» Anzanui doungoi zegeni, é kula su. ¹⁰ Siegi zu doungoi wɔɓɔni la, é liini la Falaɣɔn ná-doun anzanui vɔ. Naa segeni, é ke ga ná-doun zunu. É daasei peeni ga Moize,** mazɔɓɔ é ɣeni ma: «Gè kulave ziei ɣa.»

Moize vela vai, é li Madiyan

¹¹ Naama ziegi zu, Moize wɔɓɔbai ma, é liini ná-nubuseiti pɔ be, é weleni, é naati ta-woti baagiti pete. É Ezipete nui ta ɣaani, é da keɣgeloin Eɓulu nui ta

**2:10 Moize: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «kula.»

loga. ¹²É weleni goba, é kaai ma ga nu nɔpe ge la gɛni ná, é Ezipete zunui zoni, é paa, é dɔɔgu naɔaegi zu. ¹³É gɛlani naa voluma zobui, pete, Ebulu zunu felegɔ gɛni ná, ti da kɔ. Zɔi é la gɛni veeni, é gɛni naa ma: «Lee vaa zu è è-gɛeloin logazu?» ¹⁴É googaaivoteni, é gɛ ma: «Bɛ gɛ é è zeida ga kundigii ta tukpɔɔaaleve nui gi unda? Da gɛsizu ga è paa, egɛvelei è Ezipete nui vaani la?» Moize luani, é gɛ bɔɔɔ ma: «Gaamazu fai nii gɛwɛge na.» ¹⁵Falaɔɔn naa menini, nii é gɛeni, é gɛni pɔ ga é Moize vaa.

Kele Moize velani Falaɔɔn va, é li poun, é ze Madiyan yooi zu. Keai ma ziezegɛi ta gɔbave, ¹⁶anzanu loun lɔfela ti vaani zie zagazuve. Ti gɛni ga Madiyan zalaɔa gɛla nui ná-doun anzanuiti. Ti toganiiti ta-bɔɔle wosubeti daaveni, ti ti-gɛe ná-togani bulugiti kɔ. ¹⁷Kele togani make nuiti ti vaani, ti ti bɛ. Moize wuzegɛni, é ti maalobo, é ta-logani bulugiti kɔ. ¹⁸Siegi zu ti gɛleni ma la ti-gɛe Leyuwele vɔ be, naa ti gɛaazagani, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo vaai fala za?» ¹⁹Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Ezipete zunui ta gɛ é gi maalobogai, é gi gɛla togani make nuiti zea, é ziei zagave vɔɔ gi ve, é togani bulugi gɔ.» ²⁰É gɛni ná-doun anzanuiti ma: «Mini gɛ é ná? Lee vaa zu wo zunui naa yɛgai mu? À tolina, é daami-anigi ta mi.»

²¹Moize yeezeini bu ga é ze zunui naa vɔ be, naa ma ge ná-doun anzanui Seefɔla zegɛ, é fe be ga anza. ²²É doun zunu zɔɔɔni. Moize daasei pɛeni ga Gɛelesome (nii poluve ga «seikɔɔɔma»), mazɔɔ é gɛni ma: «Nà ga seikɔɔɔma nui, gɛ zeini zou gɛli su.»

GALA ge Izelayele nuiti kpain gooi meni fai

²³Sufoozaa ma, Ezipete masagi zani. Izelayele nubuseiti ti gɛni balasu nɔ de duɔlai zu, ti gɛni kpeei loozu. Kpeei ti gɛni toozu duɔlai zu, naa zeel-

ini GALA ma. ²⁴GALA ge ti bala gooi menini. GALA ge gɛzeni ná-minazegɛgi zu, é boni Abalaame ve, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. ²⁵GALA ge weleni Izelayele nubuseiti ba, ti maawɔin so.

Moize loli fai GALA be

3 Moize gɛni nekoi Zeetelo ná-togani bulugi makesu, nii é gɛni ga zalaɔa gɛla nui Madiyan yooi zu. É li ini ga togani bulugi tevbai volu velei, eyesu é li GALA ná-gizei ma, Gɔɔɔbe. ²Gɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai gɛlani be kelema abuzogi zaama, kpɔvɔ goi zaamave. Moize weleni, pete, abui soni kpɔvɔ goi va ná kpein, kele kpɔvɔ goi la gɛni gɛlazuzo negelein. ³Moize gɛni ma: «Nà latisu, gè li, gè niima laavɔvɔ vaa wolai gɛ, lee vaa zu kpɔvɔ goi la gɛlazuzo negelein.» ⁴Gɔɔɔ GALAGI kaani ga toɔa na lati ga é ná gɛ. GALA ge yeni kpɔvɔ goi zaamave, é toli, é gɛ ma: «Moize! Moize!» É googaaivoteni, é gɛ ma: «Nà gaa!» ⁵GALA ge gɛni ma: «Mina maabuɔa ve va, da-zavalagiti kula gɔɔɔ, mazɔɔ adave ve è loni ná, zou ve gè maape veai ba.» ⁶É gɛni ma volu: «Nà gɛ gè ga è-gɛe ná-GALAGI, ta è-memewolani Abalaame, Izaake, ta Zakɔbe ta-GALAGI.» Moize gaazuve loɔgumi, mazɔɔ é gɛni luazu ga é mina wele GALA ba.

⁷Gɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè nà-nubuseiti ta-bɔɔɔ gaa Ezipete yooi zu, gè ta-bee wooi meniga, ti toozu ta-welema nuiti zea, gè ta-bɔɔɔ gɛwɛ. ⁸Gè vaa ga gè ti unmoɔ, gè ti gɛla Ezipete nuiti zea, gè le ga tiye zou vagoi zu, suwɔɔɔɔ, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi voovaa ná, zoi nii Kanaan nuiti ti zeini su, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁹Niizu Izelayele nubuseiti ta-bee woiti ti zeelia mà, gè nimizai gɛ, nii Ezipete nuiti ti seizu ti ma. ¹⁰Naa gɛ é ba, nà è levesu Falaɔɔn

vo be, è nà-nubusei Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.»

¹¹ Moize gjeni GALA ma: «Be gja é ga ze, gè liizu Falaḡon vo be, ga gè Izelayele nubuseiti kula Ezipete yooi va?» ¹² GALA ge gjeni ma: «Nà gje è va, wele nii é gjezu ga poogi ga nà gja gè è levesu: Siegi zu da nubuseiti kulana la Ezipete yooi va, wa nàko bù gizei nii ma.»

¹³ Moize gjeni GALA ma: «Nà liizu Izelayele nubuseiti pò be, gè gje ti ma: «Womemewolani ta-GALAGI tèvege wo vo be.» Kele ni ta gàazaḡana ga «daasei ka lee?» Nà ti woḡaaavote gja?»

¹⁴ GALA ge gjeni Moize ma: «Nà ga naa, nii é ná.» É gjeni ma mɔnɔ: «Pele gja da Izelayele nuiti goḡaaavote da: «Zoi é lolisu ga: Nà ná, naa gja é tèvegai wo vo be.» » ¹⁵ GALA ge gjeni Moize ma mɔnɔ: «Da bɔe gani Izelayele nuiti pò: «Ḡoḡḡ GALAGI, é ga wo-memewolani Abalaame, Izaake, ta Zakɔbe ta-GALAGI gja é tèvegai wo vo be.» Dàaseigi gjana eyesu ḡ, pele gjana gè pò ga ti da woḡgula mà la, yeeḡḡgalaiti pe su. ¹⁶ Li, è Izelayele ḡewolaiti gaale ba, è gje ti ma: «Ḡoḡḡ GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI ḡulave bè kelema, nii é ga Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake, ta Zakɔbe. É gje ma: Gè welea wo ma, gè naa gaa gaamazu, nii ti daazu wo ma Ezipete yooi zu. ¹⁷ Gè devea ga nà vaazu læezu ga woye, gè wo ḡula Ezipete yooi va, ve wo ná kpɔlɔi zu, gè li ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta Gete nuiti, ta Amɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, ve nɔnɔi ta kɔin ḡulɔi voovaai ná.» ¹⁸ Ta woilo è-woo ma. Da-o, Izelayele ḡewolaiti-yo, wa li Ezipete masagi vo be, wo gje ma: «Ḡoḡḡ GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI vaave gi vo. Va bu niizu, gi folo savagɔ zie wo tevebai zu, ga gi li, gi zalaḡaiti kula Ḡoḡḡ GALAGI ve, é ga gá-GALAGI.» ¹⁹ Gè kweeni ga Ezipete masagi la vaazu yeebesu wo va, wo va li, ni naa la

gjeeni ga zeemabai. ²⁰ Nà yeemaalesu, gè Ezipete yooi loḡa ga maabele vai ma ziti kpein, gè vaazu keezu ti zaama. Naa volumna, toḡa vaazu yeebesu wo va, wo li. ²¹ Nà fai ta gje, nii a ke niima nubuseiti ti gjaazu unfe sɔlɔɔ Ezipete nuiti gaazu. Siegi zu wo vaazu liizu la, wo la lia ga yeapaka ḡegelein. ²² Izelayele anzanui ḡilagilagi gja wali anipakaiti, ta zanu anipakaiti, ta seḡeiti fali seḡḡḡi ma, ta naama anzanui ma, nii é ná-pelei wu, wo wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti maagili la. Wa ti ḡula Ezipete nuiti zea, wo ti maavo.»

GALA ge ná-zebɛi ḡula vai kelema Moize ve

4 Moize goḡaaavoteni, é gje ma: «Ti la vaazu laazu dà, ti la woiloga ḡdoi ma. Kele ta vaazu gjezu mà: «Ḡoḡḡ GALAGI la ḡulani è ve kelema.» » ² Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma: «Lee gja é zoni è ya?» É goḡaaavoteni, é gje ma: «Tukpɔi ve.» ³ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma: «Pili ya zoi ma.» É pilini ya zoi ma, naa latini, é gje ga kaalii. Moize velani ba. ⁴ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni Moize ma: «Yeemaale, è so wɔɔngi va.» É yeemaaleni, é so, naa latini, é gje volu ga tukpɔi zea. ⁵ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma: «Da naa gje, naa gja a ke, ti la da ga Ḡoḡḡ GALAGI, ti-memewolani ta-GALAGI ḡulave kelema è ve, nii é ga Abalaame, Izaake, ta Zakɔbe ta-GALAGI.»

⁶ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma mɔnɔ: «Yeeve è-ḡakai zu.» É yeei veeni ḡakai zu. Naa volu é seḡeni ná, peḡe, geei ḡulani zeei maave pe, koleai eḡe kobe kolegi. ⁷ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma: «Yeei ve volu è-ḡakai zu.» É yeei veeni volu kakai zu. Naa volu é yeei zegeni ḡakai zu, é latini, é gje volu ga kɔlɔgi ḡevelei. ⁸ Ḡoḡḡ GALAGI gjeni ma: «Ni ti la laani è la, ti la ḡisɔlɔɔni poogi ma mɔungu ma, ta la poogi velesiei la. ⁹ Ni balaa ti la laani poo feḡḡi naati da, ti la woiloni

è-wooi ma, da zie wolai Nile ma dei ta zefge, è pu ya zooli ma. Ziei è vaazu segezu zie wolai Nile ga, naa ga lati, é gfe ga namai zooli ma.»

¹⁰ Moize geni Goofo GALAGI ma: «Ee, Malignii, gè la ga zunui nii daagolbai, naa ma ge la toozeini bà wogi, baa veleina, anee voloi naa è toozeida la ga bœa pð, nèi gè ga da-wotigfe nui, mazoloo daave ta nèi ti gilive.» ¹¹ Goofo GALAGI geni ma: «Be ga é nu vului laave beta? Be ga a da nui gfe ga boboi, baa goizubol nu, baa é ke ga wozagaa nu, baa gaazugole nu? Nà no laade baa, nèi gè ga Goofo GALAGI? ¹² Liina degemu gani, nà bafgi ga gè gfezu è va, da gena bœa, nii è vaazu bosu, nà è gala ga naa.» ¹³ Moize geni ma: «Ee, Malignii, nu gili teve, nii è pð è teve.»

¹⁴ Goofo GALAGI yijfaawanani Moize ma, é gfe ma: «È-lie Aalon, Leevi nui, ga ná. Gè kwee ga daagolbe. Wele to bafgogo va, é vaazu è laagomisu. Siegi zu é è gfaazu la, gola goozu ga nee, ga zimave pe. ¹⁵ Da bœe pð, è woointi pu da. Nòun nà, nà gfe wo va, wa gena bœa, nà wo gala ga naa, nii wa ke. ¹⁶ Togfa bœe è ve nubuseiti pð, é gfe ga è-laave, doun da gfe GALA tosuve toun be. ¹⁷ Tukpoi nii zefge ya, nii è vaazu poogiti keezu la.»

Moize gale fai ma Ezipete yooi zu

¹⁸ Moize galeni ma, é li nekoi Zeetelo vo be, é geni naa ma: «Nà pð gè li kèeleaiti pð be, niiti ti Ezipete yooi zu, gè pete ni ta de vulua.» Zeetelo geni ma: «Li ziileigi zu.»

¹⁹ Goofo GALAGI geni Moize ma Madiyan yooi zu: «Gale ma, è li Ezipete yooi zu, mazoloo niiti kpein ti gfa pð ti è vaa, naati ti zaa.» ²⁰ Moize anzai ta ná-doun zunuiti segeni, é ti zei soovale sinei goma, ti pele zo, ti da li Ezipete yooi zu. Moize GALA ná-tukpoi zegeni ya.

²¹ Goofo GALAGI geni Moize ma: «Da galena ma Ezipete yooi zu, keni è

maabele vaiti kpein ke Falagón gfaazu, nii gè ma zobogi veai è ya. Nòun nà, nà vaazu kigi baazu, é la vaazu yeebesu nubuseiti ba, ti va li. ²² Da gfezu Falagón ma: «Goofo GALAGI wooi gfa: Izelayele ga ga doun zunui mungi. ²³ Gè bo è ma: «Be doun zunui va, é li, é boti gfe bè. Ni è la gfe keeni, è va be ba, é va li, nà è-loun zunui mungi undaavili.» »

²⁴ Siegi zu Moize geni siei ma la, é gulani adave ta, ve é niini ná, Goofo GALAGI daagomini, é geni pð ga é paa. ²⁵ Seefola dodo gftui zegeni, é ná-doun zunui ná-zunu anii ma gbol yokpogi levega, é fofu Moize koligi va, é gfe ma: «Da bè ga zinigi gè sollogai ga namai.» ²⁶ Goofo GALAGI zeni ná. Nàzu ga anzanui geni ma la: «Zinigi sollogai ga namai,» tatipelevolui maavele ma.

²⁷ Goofo GALAGI geni Aalon ma: «Li tevbai zu, è Moize laagomi.» Aalon liini, é Moize laagomini GALA ná-gizei ma, é neene. ²⁸ Moize wooi kpein deeni ga Aalon, nii Goofo GALAGI teveni pð, ta poogiti kpein é deveni ga é ke. ²⁹ Moize ta Aalon ti liini, ti Izelayele gfevolaiti kpein gaale ba. ³⁰ Aalon voluvaawoni ga naama vaiti kpein, niiti Goofo GALAGI ti woni Moize ma. É poogiti keeni nubuseiti gaazu. ³¹ Nubuseiti ti laani da. Ti kwee-gai ma ga Goofo GALAGI vaave Izelayele nuiti pð, ga é wele ti ma, é ta-maanogfi ga, ti bafgomaayeiini, ti noko bu.

Moize ta Aalon ti lii laa mungi Falagón vo be

5 Naama vaiti tevegai ma, Moize ta Aalon ti liini Falagón vo be, ti gfe ma: «Goofo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gfa: «Be nà-nubuseiti ba, ti li, ti fetii gula tevbai zu daaseigi lebi vaa ma.» » ² Falagón ti woogaavoteni, é gfe ti ma: «Be ga é ga Goofo GALAGI, ga gè golo be, gè be Izelayele nuiti ba, ti li? Gè la Goofo GALAGI gwee, gè la yeebega Izelayele nuiti ba pe, ti va li.» ³ Ti geni ma:

«Eɓulu nuiti ta-GALAGI ɗulawe kelema gi ve. Va bu gi folo savago zie wo tevebai zu, gi li, gi zalaɗaiti kula gá-GALAGI, Góogó GALAGI ve, naa ɗa a ke, é mina va seeɓe wola veezu gi va, ɓaa a va koo ve gi va.»⁴ Ezipete masagi ɗeni ti ma: «Moize ta Aalɓn, leeni vaa zu wo nubuseiti segezu ta-wotiiti ma? À gale ma, wo wa-wotiiti ke.»⁵ Falaɗɓn ɗeni ma: «Niizu, niima nubuseiti ti mɔinda zooi zu, wa ta-wotiiti sugologolosu!»

Falaɗɓn ta ɓo fai Izelayele nuiti ta-wotii va

⁶ Naama voloi no, Falaɗɓn niima levei veeni nubuseiti ta-welema nuiti zea, ta ta-wotige ɗundigiiti, é ɗe ti ma: ⁷ «À mina mo tufa ve nubuseiti zea, egevelei é ɗea ɗeezu la mɔungi zu, ga ti va bilikii loga, ti da li niina, tiya ɓogó ti da tufai yeve. ⁸ Anee naa ve, bilikii liego ti ɗea dogazu mɔungi zu, wa naa no la ti ɗakala. À mina ta ɗula naa la ga tago balaa, mazoo ta ga doove nuiti, naa ɗa é keezu, ti kpee loozu, ti da ɗe: «Be gi va, gi li, gi zalaɗaiti kula gá-GALAGI ve.»⁹ À nui niiti kasogili ga botii, ti-un ka ye naa ma, ti mina woilo zee ɓezugulaiti ma.»

¹⁰ Nubuseiti ta-welema nuiti, ta ta-wotige ɗundigiiti ti liini, ti ɗe nubuseiti ma: «Falaɗɓn wooi ɗaa: «Gè la mo tufa veezu wo ya. ¹¹ Wa ɓogó, à li, wo tufai ɗaizie ɓogó ve, ve nope wa ka ná. Anee naa ve, tanope ge la ɗulazu wa-wotii la.»¹² Nubuseiti ti vazani Ezipete yooi zu ná pe, ti da tufa unkpulugiti zee tufai votogi zu. ¹³ Ta-welema nuiti ti ɗeni ɓoizu ti la, ti da ɗe: «À wa-volo ɗila kufui be, ege no siegi zu tufai ɗeni la wo ya.»¹⁴ Ti ɗeni Izelayele nuiti ta-wotige ɗundigiiti dogazu, niiti Falaɗɓn ná-gwelema nuiti ti ti zeini ti unda. Ti ɗeni ɗeezu ti ma: «Lee vaa zu wo la beni ga wogi ta za bilikii liego loga, daai wo ɗakala, egevelei é laani la wo ɗakala mɔungi zu?»

¹⁵ Izelayele nuiti ta-wotige ɗundigiiti ti liini, ti ɓaazaga Falaɗɓn ma, ti ɗe ma: «Lee vaa zu é gi zosu ɗani, gei gi ga da-wotige nuiti?»¹⁶ Ti la mo tufa veezu gi ya, gei gi ga da-wotige nuiti, ti da ɗe gi ma: «À bilikiiti doga!» Gei gi ga da-wotige nuiti, ta gi logazu, tama da-nubuseiti ka ti faagazagi ɗeai.»¹⁷ Falaɗɓn ti woogaavoteni, é ɗe ma: «Wa ga doove nuiti, doove nu wolaiti! Naa ɗa é keezu, wo ɗeezu ma: «Be gi va, gi li, gi zalaɗaiti kula Góogó GALAGI ve.»¹⁸ Niizu, à li, wa-woti ɗeezuve, nu la mo tufa veezu wo ya negelein, kele wa bilikii liego no ve, nii wo ɗeni feezu.»

¹⁹ Izelayele nuiti ta-wotige ɗundigiiti ti kaani ga ta ti maanogózu no sese, ti da ɗe ma: «Wo la tanope kulazu bilikii liego la, nii é veezu folo-o-folo.»²⁰ Ti ɗulazuve Falaɗɓn vo be, ti zeelini Moize ta Aalɓn vo be, naati ti ɗeni ti maabɔunsu. ²¹ Ti ɗeni ti ma: «Góogó GALAGI ɗa wo ɗaazu, toga wo lukpogaaeve! Wo gi maayogi zeeɗa Falaɗɓn ta ná-botige nuiti be. Wo boɗa zokpo laa ti-yeezaama ve, ga ti gi vaa la.»

²² Moize ɗaleni ma Góogó GALAGI vo be, é ɗe ma: «Maliɗii, lee vaa zu é faa ɗo ɗea ga niima nubuseiti? Lee vaa zu é tɔvegai?»²³ Kaipa gè liini Falaɗɓn vo be, gè ɓe po è-laaseigi zu, toga faa ɗo ɗeezu no ga niima nubuseiti, da ma, è la da-nubuseiti unmooni pe, è va ti ɗula zea.»

GALA ge Izelayele nuiti unmooni fai laazeeli vai

6 Góogó GALAGI ɗeni Moize ma: «Da vaazu petesu niizu, nii gè vaazu keezu ga Falaɗɓn. Nà-zeeɗaaba wola maavele ɗa é vaazu besu la Izelayele nuiti ba, ti li, toga ti ɓeezu, é ti ɗula ná-zooi va.»

² GALA ge ɓoeni mooni Moize vo, é ɗe ma: «Nɔn nà, nà ga Góogó GALAGI. ³ Gè ɗulani kelema Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakobe, ga GALA Zebei-Pe-Maliɗii, kele

gè la ɣeni ɓɔɣɔ lɛni ga tiye ga dàaseigi ɣa ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI. ⁴Gè minazegeni ti ʋe, ga nà Kanaan yooi veezu ti ʋe, zooi naa, nii ti su ga seikɔɣma nuiiti. ⁵Nɔn nà, gè Izelayele nuiiti kpala gooi menige, niiti ti ga Ezipete nuiiti taluciti. Gè ɣizege nà-minazegegi zu. ⁶Naa ɣa é ba, ɣe Izelayele nuiiti ma: «Nà ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, nà wo viesu, gè wo ɣula boti baagi laawu, niiti Ezipete nuiiti ti daazu wo unma. Nà wo unmoosu, wo ɣula duɔlai zu, nii wo su ti ya. Nà wo unmoosu ga nà-zeeɣaabaai, naa ɣa ɣe ga tukpɔɣaaleve wolai ti laalɔɣma. ⁷Nà wo zegezu, wo ɣe ga nà-nubuseiti, nà ɣe ga wa-ƆALAGI. Wa suɣwee ga nà ɣa gè ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo unmoosu, é wo ɣula boti baagiti daawu, niiti Ezipete nuiiti ti daazu wo unma. ⁸Nà lɛezu ga woye zooi naa zu, nii gè ma ɣonai woni ga nà fe Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe. Nɔn nà, nà feezu wo ya, é ɣe ga wɔnɔ. Nà Ɔɔɔɣɔ GALAGI ʋe.»

⁹Moize naama woiti boni Izelayele nuiiti ma, keɛ naati ti la ɣeni woiloni goo ma, mazɔɔ ti ɣeni iɣɔteve wolai zu, duɔla baaba golai maavele ma, nii ti ɣeni su.

¹⁰Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɓɛni Moize ʋ, é ɣe ma: ¹¹«Li, è ɓɛ Falagɔn ʋ, Ezipete masagi, é ɓe Izelayele nuiiti ba, ti li, ti ɣula ná-zooi ʋa.» ¹²Moize Ɔɔɔɣɔ GALAGI woɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Izelayele nuiiti ti la woiloni gɔoi ma. Falagɔn ɣa zoo ɣale woilosu gɔo ma, nɛi kpɔɔla baai?»

¹³Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɓɛni Moize ta Aalɔn ʋ, é deveiti fe ti ya, é vile Izelayele nuiiti ba ta Ezipete masagi Falagɔn, Izelayele nuiiti kula vai zu Ezipete yooi ʋa.

Moize ta Aalɔn ti-memewolaiti

¹⁴Izelayele nuiiti ta-ʋeɣeɣeiti ma ɣundigiiti ti ɣeni ga: Izelayele ná-doun zunu mɔungi é zɔɔɔni, daa ga Luben. Naa ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Ɔeenɔke,

Palu, Ɔeselon, ta Kaalemi. Luben nɔnɔ ma ʋeɣeɣeiti kana.

¹⁵Simiyɔn ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Yemuwele, Yamin, Wɔɣade, Yakin, Ɔɔɣaal, ta Sayile, Kanaan anzanui ná-doun zunui. Simiyɔn ná-peɣeɣeiti kana.

¹⁶Leevi ná-doun zunuiiti daaseigiti kaa, eɣeɣeɣeiti ti-mavofodaiti ti la: Ɔeeleson, Keɣate, ta Melali. Leevi zii ma ɣonagiti ti ɣeni ga kona ungila puusavago maazu lofela (137). ¹⁷Ɔeeleson ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Liɓeni ta Simeyi, ta ta-ʋeɣeɣeiti. ¹⁸Keɣate ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Amelame, Yiɣeɣaal, Ɔeebelɔn, ta Uziyele. Keɣate zii ma ɣonagiti ti ɣeni ga kona ungila puusavago maazu savago (133). ¹⁹Melali ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Maali ta Musi. Naati ka ti ga Leevi ná-peɣeɣeiti, eɣeɣeɣeiti ti-mavofodaiti ti la.

²⁰Amelame nazai Yɔkeeɓede zeini ga anza, naa doun zunuiiti sɔɔɔni be: Aalɔn ta Moize. Amelame zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puusavago maazu lofela (137). ²¹Yiɣeɣaal ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Kɔlee, Neefɣe, ta Zikeli. ²²Uziyele ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Mikaye, Elesafan, ta Siteli.

²³Aalɔn Naason baazeelai Eliseeɓa zeini ga anza, nii é ga Aminadaɓe ná-doun anzanui, naa doun zunuiiti sɔɔɔni be: Nadaɓe, Aɓiyu, Elezaal, ta Itamaal.

²⁴Kɔlee ná-doun zunuiiti ti ɣeni ga: Asii, Elekana, ta Abiazafe. Kɔlee ná-doun zunuiiti ta-ʋeɣeɣeiti kana.

²⁵Aalɔn ná-doun zunui Elezaal, Putiyele ná-doun anzanui zeini ga anza, naa doun zunu zɔɔɔni be, é daasei pɛeni ga Finease. Naati ka ti ga Leevi lointi ta-ʋeɣeɣeiti ma ɣundigiiti, eɣeɣeɣeiti ta-ʋeɣeɣeiti ti la.

²⁶Aalɔn ta Moize naati ka Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ti ma: «À li, wo Izelayele nuiiti kula Ezipete yooi ʋa, wo ti ze kpasu ga pagɔ.» ²⁷Moize ta Aalɔn ɣa ti

liini, ti bɔɛ Ezipete masagi Falaɣɔn ɔɔ, ga ti Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegegi niine vai Moize ɔɛ

²⁸ Siegi zu Ɔɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni la Moize ɔɔ, Ezipete yooi zu, ²⁹ é ɣeni ma: «Nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI. Li, è bɔɛ Ezipete masagi Falaɣɔn ɔɔ, naama vaiti kpein bo ma, nii gè bosu è ma.» ³⁰ Kele Moize Ɔɔɔɔɔ GALAGI woogaaɔoteni, é ɣe ma: «Nɔ̀un nà ɣa kpɔ̀ela baai, Falaɣɔn ɣa woilo ɣale gòo ma?»

7 Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Wele, nà è losu GALA tosuɛ Falaɣɔn ɔɛ, è-lie Aalɔn ɣe ga è laavaawo nui. ²Ɖɔun, da naati kpein bo, nii gè vaazu è levezu ma. È-lie Aalɔn ɣa lati, é ti wo volu Falaɣɔn ma, ga é be Izelayele nuiti ba, ti ɣula ná-zooi va. ³Nà ma, nɔ̀un, nà Falaɣɔn ɣigi baazu, nà nà-poogiti ta nà-laavɔɔ vaiti ke, ná zeizu ɣe mɔinmɔin Ezipete yooi zu. ⁴Kele Falaɣɔn la vaazu woilosu wo-wooi ma. Názuɛ, nà yeeveɛzu Ezipete yooi ma, gè nà-nu bulugiti kula Ezipete yooi va, nà-nubuseiti ti ga Izelayele nuiti, ga tukpɔɔɣaaleɛ wola maavele. ⁵Ezipete nuiti ta vaazu kweesu naazu ga, nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI, siegi zu gè vaazu yeemaalesu da Ezipete yooi maazu, gè Izelayele nuiti kula ti zaama.»

⁶Moize ta Aalɔn ti naa ɣeɛni, egɣevelei nɔ kpein Ɔɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la ti ya. ⁷Moize ná-konagi ɣeni niina ga pulɔsava (80), Aalɔn ná-konagi ɣe ga pulɔsava maazu savagɔ (83), siegi zu ti liini la, ti bɔɛ Falaɣɔn ɔɔ.

Aalɔn ná-tukpɔi lati fai, é ɣe ga kaalii

⁸Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ta Aalɔn ma: ⁹«Ni Falaɣɔn a bɔɛna wo ɔɔ, é ɣe wo ma: «À laavɔɔ vaa ɣila ke,» da ɣe Aalɔn ma: «Da-lukpɔi zeɣe, è pili Falaɣɔn ɣakala zooi ma.» Togɣa ɣe ga kaalii.» ¹⁰Moize ta Aalɔn ti liini Falaɣɔn

ɔɔ be, ti naa ɣeɛni, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI valini la ti ma. Aalɔn ná-tukpɔi vilini zooi ma Falaɣɔn ɣakala ta ná-botigɛ nu wolaiti, naa latini, é ɣe ga kaalii. ¹¹Kele Falaɣɔn molikulagiti tolini, ta zoɣoiti. Tiya balaa, ti naa ɣeɣalal ɣeɛni ga ta-zoɣolaiti maavele. ¹²Ti kpein ti talukpɔiti pilini zooi ma, naati ti latini, ti ɣe ga kaalii. Kele Aalɔn ná-tukpɔi talukpɔiti kpɔleni. ¹³Falaɣɔn ɣigi baani, é la ɣeni woiloni Moizeni ta Aalɔn wooi ma pe, egɣevelei nɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI boni la.

Maanɔɔɔ mɔungu:

Ziei lati fai, é ɣe ga pamai

¹⁴Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Falaɣɔn ɣigi baa, é la keɛzu, é va be nubuseiti ba, ti va li. ¹⁵Li Falaɣɔn ɔɔ be sobui nɔ, togɣa ɣulazu, é da li zie wolai Nile laave. Tukpɔi zo ya, nii é latini, é ɣe ga kaalii. ¹⁶Da ɣeezu Falaɣɔn ma: «Ɔɔɔɔɔ GALAGI, Ebulu nuiti ta-ƆALAGI, tɛvege è ɔɔ be ga gè bo è ma ga è be ná-nubuseiti ba, ti li, naa ɣa a ke ti deɛi teɛɛba zu. Kele ɔ̀un, zaagaza é la de keeni. ¹⁷Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɣaa: «Da vaazu kweesu nii maavele ma, ga togɣa ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI. Nà vaazu zie wolai Nile loɣazu ga tukpɔi é zoni zèa, togɣa vaazu latisu, é ɣe ga pamai. ¹⁸Kaleiti kpein ti zie wolai Nile wu, ta za, zie wolai Nile makugi ɣa ɣula, Ezipete nuiti ta ɣaaba wafuun ga ti zie wolai Nile ta bɔɛ.» ¹⁹Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Ɔe Aalɔn ma: «Da-lukpɔi zeɣe, è yeemaale Ezipete nuiti ta-deiti ma: ta-de wolaiti, ta-ma bekegiti, ta-boigiti, ta ta-de yeɣe goiti. Ta ɣe ga pamai, pamai ɣa ɣe Ezipete yooi kpein su, gulu anijakaiti su ta kɔtu anijakaiti.»

²⁰Moize ta Aalɔn ti naa ɣeɛni, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI valini la ti ma. É tukpɔi wuzegeni, é zie wolai Nile loɣa Falaɣɔn ɣaazu, ta ná-botigɛ nu wolaiti gaazu, Nile deɛi kpein ge latini ga pamai.

²¹ Kaleiti ti zaani zie wolai Nile wu. Zie wolai Nile makugi gʊlani, Ezipete nui ti la mɔ ɣeni zoosu ti va zie wolai Nile ɓɔle. Namai ɣeni Ezipete yooi kpein su. ²² Kele Ezipete molikulagiti ti naa ɣeɣalal ɣeeni ga ta-zogolaiti maavele. Falagɔn ɣigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, egfevelei nɔ Gɔogɔ GALAGI boni la. ²³ Falagɔn ɣaleni ma, é li ná-masa pelei wu, é la wɔɔ ɣisɔɔɔni niima vai ma negelein.

²⁴ Ezipete nui ti kpein ti zefegiti ɓɔɔni zie wolai Nile maagoolii zu, ga ti kpɔɔlede zɔɔɔ, mazɔɔɔ ti la ɣeni zoosu ti va zie wolai Nile ta ɓɔle. ²⁵ Gɔogɔ GALAGI zie wolai Nile ɣologologai ma, é keeni su ga folo lofelal.

Maanɔɣɔi velesiei: Zɔɔgiti ti zooi maabɔɔle fai

²⁶ Gɔogɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Li Falagɔn ɔɔ be, è ɣe ma: «Gɔogɔ GALAGI wooi ɣaa: Be ná-nubuseiti ba, ti li, naa ɣa a ke ti dèbi. ²⁷ Ni è la ɣe keeni, è va be ti va, ti va li, ná vaazu da-yooi kpein sugologolosu ga zɔɔgiti. ²⁸ Zie wolai Nile wuulaa ɣa ve ga zɔɔgiti, ta ɣula bu, ti le da-masa pelei wu, ti lo è laa velei wu, ta da-vetei zu, ti le da-wotigfe nui ti ta-veleiti bu, ta da-nubuseiti pɔ beti, ta vu da-bulu mɔ zefegiti su, ta da-bulu vukɔ ɣaayɔ anipakaiti su. ²⁹ Zɔɔgiti ta le wo ma, wa da-nubuseiti, ta da-wotigfe nui ti kpein.» »

8 Gɔogɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Gɛ Aalɔn ma: «Yeemaale ga da-lukpɔi zie wolaiti ma, ta ma bekegiti, ta kpoigiti, zɔɔgiti ti le Ezipete yooi ɣa.» » ² Aalɔn yeemaaleni Ezipete deiti ma. Zɔɔgiti ti læni, ti Ezipete yooi maabɔɔle. ³ Kele molikulagiti ti naa ɣeɣalal ɣeeni ga ta-zogolaiti maavele. Ti zɔɔgiti puuni balaagi Ezipete yooi ɣa.

⁴ Falagɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɣe ti ma: «À Gɔogɔ GALAGI maaneene, naa ɣa a ke é zɔɔgiti maagooza gi va

ga ná-nubuseiti. Ná besu wa-nubuseiti ba, ti li, ti zalagaiti kula Gɔogɔ GALAGI ve.» ⁵ Moize ɣeni Falagɔn ma: «Masagi, va bu da ɓɔɣɔi è kui le ga ze, yeei gè vaazu Gɔogɔ GALAGI maaneenezu la è ve, wa da-wotigfe nui ti, ta da-nubuseiti, nii a ke é zɔɔgiti maagooza è va, ta da-veleiti? Taɣila kpala ge la yega ná, keni zie wolai Nile nɔ wu.» ⁶ Falagɔn googaaavoteni, é ɣe ma: «Lina nɔ.» Moize ɣeni ma: «Togɔ ɣe ɣana, egfevelei è falai la, naa ɣa a ke, è kwee ga gala kili ge la ɣulani ga Gɔogɔ GALAGI, gá-GALAGI. ⁷ Zɔɔgiti ta maagooza è va, ta da-veleiti, ta da-wotigfe nui ti, ta da-nubuseiti, taɣila kpala ge la yega ná, keni zie wolai Nile nɔ wu.»

⁸ Moize ta Aalɔn ti zefegiti Falagɔn ɔɔ be, Moize woogulani Gɔogɔ GALAGI ma, zɔɔgiti ta-vaa zu, niiti é ti leveni Falagɔn laalɔɣma. ⁹ Gɔogɔ GALAGI naa ɣeeni, nii Moize falini ma. Zɔɔgiti ti zaani peleiti bu, ta koizuveti, ta dɔɔɔiti su. ¹⁰ Ti ti ɣaaleeni ba kpifɔkpifɔ, makugi ɣeni ɣulazu zooi zu ná pe. ¹¹ Kele Falagɔn kaai ma ga faiti ti zolooga, é ɓɔɣɔ ɣikpaani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, egfevelei Gɔogɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɣɔi zavasiei: Sosoligiti

¹² Gɔogɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Gɛ Aalɔn ma: «Da-lukpɔi maale, è zooi ma vufiligi loɣa. Togɔ latisu ga sosoligiti Ezipete yooi zu ná kpein.» » ¹³ Zekana ti keeni la. Aalɔn yeemaaleni ga ná-tukpɔi, é zooi ma vufiligi loɣa la. É ɣeni ga sosoligiti, é vu nui ti ma, ta suaiti. Zooi ma vufiligi kpein ge ɣeni ga sosoligiti, Ezipete yooi kpein su. ¹⁴ Molikulagiti ti ta-zogolaiti kpein keeni, ga ti va sosoligiti kula, kele ti la ɣeni zooni. Sosoligiti ti vuuni nui ti ma ta suaiti. ¹⁵ Názu ɣa molikulagiti ti ɣeni la Falagɔn ma: «GALA ɓɔɣɔi yee vogi ve!» Kele Falagɔn ɣigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn

woo ma, egevelei Gooḡo GALAGI bogai la.

Maanḡoḡi naanisiei: Degiti puu vai

¹⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Wuzegē ga sobuzobui, è li, è lo Falaḡon ḡakala, siegi zu é ḡulazu la ga é li ziave, ḡa ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI wooi ḡaa: Be nà-nubuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ¹⁷ Ni è la beni nà-nubuseiti ba, ti va li, nà vaazu è laalḡoma ga degiti ti laabadiiai, wa ḡa-wotigē nuiti, ta ḡa-nubuseiti, naa vee ḡa-veleiti ba. Ezipete nuiti ta-veleiti buulaa ḡa ve ga degiti, ta zooi balaa laa ḡa ve. ¹⁸ Kele naama volo ná, nà zeeḡaaḡweezu ḡe ḡosen yooi va, ve nà-nubuseiti ti zeini ná, degiti ti la ḡea miná negelein, naa ḡa a ke è kwēe ga nà ga ḡooḡo GALAGI, nà naama yooi zu. ¹⁹ Nà zeeḡaaḡweezu ḡeezu nà-nubuseiti ta ḡa-nubuseiti ba. Laavḡo vai ma voogi naa ḡa ḡula kelema lina.» ²⁰ ḡooḡo GALAGI keeni ḡana. Degiti ti laabadiiai, naati ma bulugi vaani Falaḡon ná-masa pelei wu, ta ná-botigē nuiti ta-veleiti bu, ta Ezipete yooi kpein su. Zooi gologoloni degiti zea.

²¹ Falaḡon Moizeni ta Aalḡon lolini, é ḡe ti ma: «À li, wo zalaḡaiti kula wa-ḡALAGI vee zooi zu.» ²² Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «É la zolooni lago pa ga é ḡe ḡana, mazḡḡo ḡá vaazu zalaḡaiti kulazu ḡooḡo GALAGI vee, ḡá-ḡALAGI, ti ga koḡoba aniiti Ezipete nuiti be. Ni ḡá zalaḡaiti kulana Ezipete nuiti gaazu, ti ga koḡoba aniiti ti vee, ti la gi zḡa ga kḡtui baa? ²³ ḡá folo savago zie wosu tevebai zu, gi zalaḡaiti kula ḡooḡo GALAGI vee, ḡá-ḡALAGI, egevelei é bogai la gi ma.» ²⁴ Falaḡon ḡe ma: «Nḡun nà, nà yeebesu wo va, wo li tevebai zu, wo zalaḡaiti kula ḡooḡo GALAGI vee, wa-ḡALAGI. Kele wa ḡena lia, à mina maagooza. À maaneenei wo bē.» ²⁵ Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Pete, nà ga ḡula è vḡ be, nà ḡooḡo GALAGI maaneenezu è vee. Lina, degiti

ta maagooza Falaḡon va, ta ná-botigē nuiti, ta ná-nubuseiti, kele Falaḡon mina ye gi yaavazu, é va be yeebesu nubuseiti ba, ti va li, ti va zalaḡaiti kula ḡooḡo GALAGI vee.» ²⁶ Moize ḡulani Falaḡon vḡ be, é ḡooḡo GALAGI maaneene. ²⁷ ḡooḡo GALAGI keeni egevelei Moize falini la ma, degiti ti maagoozani Falaḡon va, ta ná-botigē nuiti, ta ná-nubuseiti. Gila kpalaa ge la ḡeni yeni ná. ²⁸ Kele niizu mḡoḡ, Falaḡon boḡḡo ḡigi baani, é la yeebeni nubuseiti ba, ti va li.

Maanḡoḡi loḡusiei: Dḡo zeebei vee vai suaiti ba

9 ḡooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon vḡ be, è ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-ḡALAGI wooi ḡaa: Be nà-nubuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ² Ni è la ḡe keeni, è va be ti va, ti va li, ḡa ti zona, ³ ḡooḡo GALAGI yeei ḡa ḡe ḡa-loganiiti daalḡoma, niiti ti dḡḡoiti su, sooiti, ta soovalegiti, ta ḡomeiti, ta nikeiti, ta baalagiti, ta boliti. Togḡa ḡe ga dḡḡo, é wola ḡoḡo. ⁴ Kele ḡooḡo GALAGI ḡa zeeḡaaḡweezu ḡe Izelayele ná-toganiiti ba ta Ezipete nuiti ta-loganiiti. Niiti ti ga Izelayele nuiti tḡoḡo, gila kpalaa ge la zaa ti va.» ⁵ ḡooḡo GALAGI kui levea ba, é ḡe: «Lina, ḡooḡo GALAGI ḡa naa ḡe zooi zu.»

⁶ ḡooḡo GALAGI keeni ḡana nḡ, poluma voloi. Ezipete nuiti ta-loganiiti kpein ti zaani, kele sua ḡila kpalaa ge la ḡeni zaani Izelayele nuiti ta-loganiiti su. ⁷ Falaḡon keelai leveni ga ti gaazaḡagiti bo, pete, Izelayele ná-toganiiti gila kpalaa ge la ḡeni zaani. Falaḡon ḡigi baani, é la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

Maanḡoḡi loḡitasiei: Divologiti ti lo fai nuiti ta suaiti ba

⁸ ḡooḡo GALAGI ḡeni Moize ta Aalḡon ma: «À yeelaave ga diḡi losuve ma yuvui, Moize fobe geezu veei Falaḡon ḡaazu.

⁹Togfa gē ga fufiligi, é vee Ezipete yooi pe ma, é gē ga divologi, é lo nuiti ta suaiti ba, é gūla ti ma, Ezipete yooi zu ná pe.» ¹⁰Ti fuului ma yuvui zegeni, ti li, ti lo Falagōn gākala. Moize fobeni geezu velei, é gēni ga divologiti, keai ga kula ma anii nuiti ta suaiti ma. ¹¹Molikulagiti ti la gēni zooni ti va va Moize gākala, tōzei divologiti ba, mazōō divologiti ti gēni molikulagiti ba, egēvelei é gēni la Ezipete nuiti kpein ba. ¹²Ġōōgō GALAGI Falagōn gīgi baani, Falagōn la gēni woiloni Moizeni ta Aalōn wooi ma, egēvelei Ġōōgō GALAGI bogai la Moize ma.

Maanōgōi lōfelasiei: Sakōtuiti puu vai

¹³Ġōōgō GALAGI gēni Moize ma: «Wuzegē ga sobuzobui, è li, è lo Falagōn gākala. Da gēezu ma: «Ġōōgō GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi gāa: Be nā-nubuseiti ba, ti li, naa gā a ke ti dēbi. ¹⁴Mazōō niizu, nā vaazu ga maanōgō vaiti kpein da bōgōi è laalōgōma, ta dā-wotigē nuiti daalōgōma, ta dā-nubuseiti daalōgōma, naa gā a ke, è kwēe ga kēgala nōpe ge la ná eteai zu ná kpein. ¹⁵Ni gē yeemaaleni, gē è loḡa ga saai, dā-o, dā-nubuseiti-yo, é ga wo jeelea etea. ¹⁶Kele gē è yege vulua, naa gā a ke, è nā-zebēi gā, ta ti dāaseigi wo eteai zu ná pe. ¹⁷Da ba, è da pele besa nā-nubuseiti dii vai luḡō. ¹⁸Naa gā é ba, lina, niima lelei ma, nā sakōtui vuuzu zeeḡaaba, nii keḡala nōpe ge la de gēni Ezipete yooi zu, é zo naa bēte volo ma, eyesu niizu. ¹⁹Deḡemu, dā-loganiiti makesu bētena ga pagō, ta nii kpein é ga dōnō, é è ya eteave. Sakōtui gā vaazu vuuzu nuiti kpein ma ta suaiti, niiti ti vaazu yesu eteave, ti la lōḡuni peleiti bu, naati ta za.»

²⁰Falagōn ná-botigē nuiti saama, niiti ti luani Ġōōgō GALAGI laawooi va, naati ti ta-wotigē nuiti ta ta-loganiiti teeni peleiti bu ga gaazuvilei. ²¹Kele niiti ti

la gēni Ġōōgō GALAGI laawooi lōōni yi-ima, ti va ke gāazu ma ga faa, naati ti ta-wotigē nuiti ta ta-loganiiti zeni eteave.

²²Ġōōgō GALAGI gēni Moize ma: «Yeemaale geeḡōlōgi vō pele, sakōtui vu Ezipete yooi kpein su nuiti ma, ta suaiti, ta tufaiti kpein dōbōiti su, Ezipete yooi zu.» ²³Moize ná-tukpōi leteni geeḡōlōgi vō pele. Ġōōgō GALAGI tona kpunē tugi leveni, ta sakōtui, geebadei yeini eteai zu. Ġōōgō GALAGI sakōtui vuuni Ezipete yooi zu. ²⁴Sakōtui vuuni, mainmain gēni saḡazu, geebadei da loo sakōtuiti saama, gola yeeḡaabaani, keḡala la de gēni Ezipete yooi zu, kaipa é gēni ga bōḡō you. ²⁵Sakōtui vuuni, é zeelini Ezipete yooi kpein ma ga jōūda, nii kpein é gēni eteave, é zo nuiti ma, é zeeli suaiti ma. Sakōtui vuuni tufaiti kpein ma dōbōiti su, é guluiti suḡologoloni dōbōiti su. ²⁶Keni nō vē Izelayele nuiti ti gēni ná, Gōsen yooi zu, miná gā sakōtui la gēni zeelini ná.

²⁷Falagōn Moizeni ta Aalōn lolini, é gē ti ma: «Gē kotoi gēa niizu. Ġōōgō GALAGI gā sōlegai, nā-o, nā-nubuseiti-yo, gi la veeni. ²⁸À Ġōōgō GALAGI maanenena, nii a ke tona kpunē tugi mina mō gūla, ta sakōtui mina mō vu. Nā besu wo va, wo li, nu la mō yeeviliga wo zu mōnō.» ²⁹Moize gēni ma: «Siegi zu gē ḡulazu la taai va, nā zeeiti tēezu Ġōōgō GALAGI ma. Tona kpunē tugi maa gā leve, ta sakōtui, naa gā a ke è kwēe ga Ġōōgō GALAGI gā po ge ga eteai. ³⁰Kele gē kwēe ga dā-o, dā-wotigē nuiti-yo, wo la de luazu Ġōōgō GALAGI va.»

³¹(Gezei ta wōolezegi ti ḡologoloni, tōzei wōolezegi ḡulaa gēni de su ga niine, gezei vua gēni de ga niine. ³²Beleegi ta epotelegi ti la gēni ḡologoloni, tōzei ti nekege.)

³³Moize ḡulani Falagōn vō bē, é li taa voluve, é yeeiti teeni Ġōōgō GALAGI ma, tona kpunē gooi ta sakōtuiti maaleveni, tonai la mō gēni vuuni zooi

ma. ³⁴Falaḡon kaai ma ga tonai, ta sako-tui, ta tona kpune gooiti maalevea, é ḡeni nɔ ba, é da kotoi ḡe, é bɔḡ ḡigi baani, tɔ-o, ná-botigē nuiti-yo. ³⁵Falaḡon ḡigi baani, é la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li, eḡevelei nɔ ḡooḡo GALAGI puuni la Moize la, é bo.

Maanɔḡoi lɔsavasi: Kotogiti puu vai

10 ḡooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon vɔ be, mazɔɔ nà ḡa gè kigi baai, ta ná-botigē nuiti zii, nii a ke gè nà-poogiti kula kelema ti zaama. ²Toḡa balaa ga è suḡula è-lointi ma, ta ti-lointi, pelei gè Ezipete nuiti sogai da, ta poogi ma ziiti gè ti ḡulaai kelema ti zaama. Wa kwee naa maavele ma ga nà ga ḡooḡo GALAGI.»

³Moize ta Aalɔn ti liini Falaḡon vɔ be, ti ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-ḡALAGI wooi ḡaa: «Da yesu ḡelezu eyesu siegi begele zu, ga è la bɔḡ unmaayeida bè? Be nà-nubuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ⁴Mazɔɔ ni è la ḡe keeni, è va be nà-nubuseiti ba, ti va li, wele, nà vaazu lina ga kotogiti da-yooi zu. ⁵Ta zoi maabɔɔle, nu la zooga é va zoi ḡa, ti anii mɔtaiti mi nii é ná, nii sako-tui zegai wo ya, guluiti kpein ti betezu wo ve dɔbɔiti su, ta naati kpein miizu. ⁶Ta da-veleiti buulaave, ta da-wotigē nuiti kpein ta-veleiti, ta Ezipete nuiti kpein ta-veleiti. È-ḡeeni, ta è-ḡeeni ti-ḡeeni ti la ḡeni naa ḡeḡala ḡaani, kaipa ti ḡulani, ti da yenvu zoi nii zu, eyesu niima voloi.» Moize voluaveni, é ḡula Falaḡon vɔ be.

⁷Falaḡon ná-botigē nuiti ti ḡeni ma: «Zunui nii ḡa ḡeezu ga balii ḡale ade ve, eyesu sie kpegele zu? Bena nui niti ba, ti li, ti ḡooḡo GALAGI lebi, ta-ḡALAGI. È la de suḡwee baa ga Ezipete undaa ḡana vili?» ⁸Ti vaani volu ga Moize ta Aalɔn Falaḡon vɔ be, naa ḡe ti ma: «À li, wo ḡooḡo GALAGI lebi. Kele beni ka ti liizu?» ⁹Moize googaavoteni, é ḡe ma: «Gá liizu ga gá-nu niineiti ta gá-

nu vɔbɔiti, gá liizu ga gi-loun zunuiti ta gi-loun anzanuiti, é veé gá-logani goiti ta ma wolaiti ba, mazɔɔ keni gi fetii ḡula ḡooḡo GALAGI lebi vaa ma.» ¹⁰Falaḡon ḡeni ti ma: «ḡooḡo GALAGI ye wo va, ni nà bena wo va, wo li, wa-o, wo lointi-yo! À dama ga bɔḡ, tɔzei maanɔḡoi ḡa wo ḡaiziezu! ¹¹Kele é la ḡeezu ḡana! Zunuiti à li, wo ḡooḡo GALAGI lebi, mazɔɔ naa ḡa wo maagaazaḡaboni!» Ti ti beeni Falaḡon vɔ be.

¹²ḡooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale Ezipete yooi maazu, nii a ke kotogiti ti va, ti vu Ezipete yooi zu, ti zoi ḡa lufaiti kpein mi, nii kpein sako-tui zegai.» ¹³Moize ná-tukpɔi maaleni Ezipete yooi maazu, ḡooḡo GALAGI vaani ga folo ḡulazu vele viilei zoi zu, naama voloi pe ta ma bidii pe. Sobui, folo ḡulazu viilei vaani ga kotogiti. ¹⁴Kotogiti ti leeni Ezipete yooi kpein ga, ti vuuni Ezipete yooi ḡa adave pe, naa wola bɔini, é leve mɔungi va, koto ge la de mɔinni ḡana, keḡala la mɔ ḡea velele vele eyesu ḡo. ¹⁵Ti zoi maave kpein seḡeni, zoi maabidini. Ti tufai kpein miini zoi ḡa, ta gulu waaiti kpein, nii kpein sako-tui zeni ná. Daa undu ḡila kpalaa ge la ḡeni yeni guluiti ga, ane tufaiti balaa dɔbɔiti su, Ezipete yooi kpein su.

¹⁶Falaḡon Moizeni ta Aalɔn lolini ga gaazuvilei, é ḡe ti ma: «Gè koto ḡea ḡooḡo GALAGI laalɔḡma, wa-ḡALAGI, ta wo laalɔḡma. ¹⁷Kele nà-kotoi zu-vaaye na, niima gelei nɔ zu. ḡooḡo GALAGI maaneene bè, wa-ḡALAGI, nii a ke é saa maanɔḡoi nii maagaaba za niizu.» ¹⁸Moize ḡulani Falaḡon vɔ be, é ḡooḡo GALAGI maaneene. ¹⁹ḡooḡo GALAGI vaani ga folo liizu vele viilei, gola yeeḡaabaai, é li ga kotogiti, é ti vili Seeli Kpolodei wu. Kotogi gila kpalaa ge la ḡeni yeni Ezipete yooi ná tanɔpe. ²⁰Kele ḡooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

**Maanɔŋɔ laavuusiɛi:
Kpidii vɛɛ vai Ezipete yooi ma**

²¹ Ɔɔŋɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Yeei maale geegɔɔŋɔ ɔ pelei, kpidii vɛɛ Ezipete yooi zu, kpidii nu yeei a vɔɔŋɔ ba.» ²² Moize yeei maaleni geegɔɔŋɔ ɔ pelei, kpidii vɛɛni Ezipete yooi zu nà pe, nii gola ɣaagɔŋɔ, naa ɣɛni folo savagɔ laawu. ²³ Nu la ɣeni ɔɔla ɣaazu, nu nɔpe ge la ɣeni zegeni zeizuve folo savagɔ laawu. Kele wozakalagi ɣeni adaveti pe, vɛ Izelayele nuiti ti ɣeni náti.

²⁴ Falaɣɔn Moize lolini, é ɣɛ ma: «À li, wo Ɔɔŋɔ GALAGI lebi. Wo-lointi ta zoo ti vile wo volu, keni wa-logani goiti ta ma wolaiti nɔ ɣa wa ti ye vɛ.»

²⁵ Moize googaaivoteni, é ɣɛ ma: «Keni è ɣá-loganiiti ze gi ya, nii a ke gi zalaɣaiti ta gala zalaɣaiti kula Ɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ²⁶ Ɔá liizu ga ɣá-logani bulugiti, ma voloka gila kpalaa ge la yega, mazɔɔ toɣa gi ta zegezu, gi Ɔɔŋɔ GALAGI lebi la, ɣá-GALAGI. Eyesu gi zeeli ná, gi la kwɛɛ, nii lieɔi ɣá kula ga zalaɣai Ɔɔŋɔ GALAGI lebi vai ma.» ²⁷ Kele Ɔɔŋɔ GALAGI Falaɣɔn ɣigi baani, Falaɣɔn la ɣeni keeni, é va be ti va, ti va li.

²⁸ Falaɣɔn ɣeni Moize ma: «Gula pɔ be! Dama ga ɔɔŋɔ, è va ɣaazuve ɣa mɔnɔ, mazɔɔ voloi ɔa ɣaazuve vete da, ɔa za.»

²⁹ Moize ɣeni ma: «È boga! Gè la mɔ è-ɣaazuve ɣaa pe.»

Maanɔŋɔ ɣaabelagi ma wooi wo fai

11 Ɔɔŋɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Nà vaazu ga maanɔŋɔ ɣaabelagi Falaɣɔn ɔ ta Ezipete yooi. Naa a ɣɛna, toɣa besu wo va, wo ɣula vɛ va. Siegi zu é besu la wo va ga wo li, toɣa wo be vɛ tete. ² Ɔɔɛ nubuseiti pɔ ga, zunui ɣilagilagi ta anzanui ɣilagilagi wali anipakaiti ta zanu anipakaiti fali seɣɔŋɔ ma.» ³ Ɔɔŋɔ GALAGI keeni ɣana, eyesu nubuseiti ti ɣaazu unfe sɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu, Moize ɔɔŋɔ ɣeni

ga nui nii unfemai ɣeni veezu be gola Ezipete yooi zu, Falaɣɔn ná-botigɛ nuiti zea, ta nubuseiti pe.

⁴ Moize ɣeni: «Ɔɔŋɔ GALAGI wooi ɣaa: «Kua zaamai ma yeeɣɣalalai, nà vaazu, gè leve Ezipete yooi zu. ⁵ Doun zunu mɔungi kpein ka za Ezipete yooi zu, Falaɣɔn é zeini masa kpɔkpɔgi ɣa, é zo naa ná-doun zunu mɔungi ma, eyesu é zeeli botigɛ anzanui ná-doun zunu mɔungi ma, nii é moloi zɣazu, eyesu é zeeli toganiiti ti-yivo zine mɔungiti kpein ma. ⁶ Kpee wola ɣa loo Ezipete yooi kpein su, nii keɣala la de ɣɛni kaipa, ta keɣala la mɔ ɣea pe. ⁷ Kele Izelayele nuiti pɔ be, nu la ɣite balaa gile ɔɔɔ woomeniga nu ma, baa mu sua ma, naa ɣa a ke wo kwɛɛ ga Ɔɔŋɔ GALAGI zɔɔzɔ ɣɛɛvɛ Ezipete va ta Izelayele.» ⁸ Naazu, ɔa-wotigɛ nuiti kpein ta va, ti nɔkɔ bù, ti ɣɛ ma: «Gula vɛ va, wa nubuseiti pe, niiti ti è volu!» Naa voluma nà ɣula, gè li.» Moize ɣulani Falaɣɔn ɔ be ga ziiɣaawana wolai.

⁹ Ɔɔŋɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Falaɣɔn la woiloga wo-woo ma, naa ɣa a ke gè nà-maabele vaiti ke ga mɔinda Ezipete yooi zu.» ¹⁰ Moize ta Aalɔn ti naama maabele vaiti kpein keeni Falaɣɔn ɣaazu, kele Ɔɔŋɔ GALAGI Falaɣɔn ɣigi baani, é la beni Izelayele nuiti ba, ti va li, ti va ɣula ná-zooi va.

Pake fetii lɔɔzei velei

12 Ɔɔŋɔ GALAGI ɣeni Moize ta Aalɔn ma, Ezipete yooi zu: ² «Ni-ima alugi ɣa ɣɛ wo vɛ ga alugiti ma mɔungi, toɣa ɣɛɛzu wo vɛ ga konagi ma alu mɔungi. ³ À ɣɛ Izelayele vɛbei ma: «Niima alugi ma volo puugɔi ma, peleyeɣe ɣila baala zivo ɣila, baa koi ɣila baala zivo ɣila, naa ɣa wa kula. ⁴ Ni peleyeɣei loive baala zivoi ma, wa seɣe ti vɛ ta kobave gele, eɣevelei nuiti tieɣi la, wa baala zivoi naa ɣaagɣe ga nii nu ɣilagilagi a zoo é mi. ⁵ Toɣa

ɔɔe ga baala zivoi, nii neevuzu la ba, é ga ma zinei, é kona gila kulaai. Wa zoo wo baala zivoi ɔɔa boli yivoi zɔɔe. ⁶ Wa make, wo ɔɔa pete eyesu alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14), Izelayele vɔɔbei kpein ka ti ɔɔɔaaleve kɔɔkɔi. ⁷ Wa ma jamai zo, wo ta zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, ve a mi ná. ⁸ Naama bidii nɔ, wa ma zuai mi, mɔɔgai abui ɔɔa. Wa mi ta bului nii leve la su, ta tufa wanaiti. ⁹ À mina ma undu mi, ɔɔa wo va gili ziei wu, kele toɔɔa mɔ abui ɔɔa, nɔɔngi vɔɔe ma beɔɔaiti ba ta koozu aniiti. ¹⁰ À mina tanɔɔe ze ná sobu va zeeli. Ni ta a yɔɔna ná sobui zeeli, wa naa ɔɔala. ¹¹ Wele vɔɔlei wa mi la: saamaɔɔiligi ɔɔa ɔɔe wo zaama, wa-zavalagiti ti ɔɔe wo-ɔɔɔɔɔiti ga, wa-lukpɔi ɔɔe zoni wo ya. Wa mi ga gaazuvile. ɔɔɔɔɔɔ GALAGI ná-Pakegi ve. ¹² Naama bidii, ná ziezu Ezipete yooi zu, gɔ Ezipete yooi zu loun zunu mɔɔngiti kpein paa, é zo nuiti ma, é li toganiiti pɔ. Nà Ezipete yooi ná-galagiti kpein tukpɔɔaaleve. Nà ga ɔɔɔɔɔ GALAGI. ¹³ Jamai ɔɔa ɔɔe ga poogi wo ve peleiti ma, ve wa ɔɔe ná. Nà jamai ɔɔaana, nà buɔe wo maazu, maanɔɔɔ la zeelia wo ma, nii a wo ɔɔologolo, siegi zu gɔ vaazu Ezipete yooi loɔɔazu la.

Bului nii leve la su, naama vetii

¹⁴ « Naama voloi ɔɔa ɔɔe wo ve ga ɔɔizesui, wa ma ɔɔoozunɔɔei wo ɔɔɔɔɔ GALAGI lebi vaa ma, é ɔɔe ga ɔɔɔɔɔ tɔɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁵ Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo mɔɔngi ma, wa levei ɔɔula wa-veleiti bu tete, mazɔɔɔ, nu nɔɔpe a bului miina, nii levei su, é zo folo mɔɔngi ma, é li folo lofelasiei vɔ, naa be ka leve Izelayele va. ¹⁶ Folo mɔɔngi, wa gaaleba nadeɔai wo, ɔɔfelasiei wa gaaleba nadeɔai wo. Nu nɔɔpe ge la boti nɔɔpe kea naama voloiti su. Wa zoo nɔ wo nu ɔɔilagilagi ná-daamianigi beɔe. ¹⁷ Bului nii leve la su, wa naama veti voloi make,

mazɔɔɔ naama voloi ɔɔɔɔi nɔ ɔɔa gɔe wa-nu bulugiti kulazu la Ezipete yooi va, wa naama voloi make, é ɔɔe ga ɔɔɔɔɔ tɔɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁸ Alugi ma mɔɔngi, ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma ɔɔkɔi, wa buluiti mi nii leve la su, eyesu folo vuufelegɔ maazu ɔɔilasiei (21) ma ɔɔkɔi. ¹⁹ Folo lofela laawu, leve nɔɔpe ge mina ɔɔa wa-veleiti bu, mazɔɔɔ nu nɔɔpe a bului miina levei su, naa be ka leve Izelayele vɔɔbei va, é ɔɔeni ga seikɔɔɔma nu ɔɔa zou loun. ²⁰ À mina bulu mi nii levei su. Adaveti kpein wo zeini náti, wa buluiti mi nii leve la su. »

Maanɔɔɔi vuusiei: Doun mɔɔngiti saa vai

²¹ Moize Izelayele ɔɔewolaiti kpein tolini, é ɔɔe ti ma: « À li, wo togani goi zɔɔe wa-veleɔɔeɔeiti be, wo paa Pakegi vaa zu. ²² Wa ɔɔizɔɔpe tufa biɔɔɔgi zɔɔe, wo ɔɔa jamai wu, nii é ɔɔeezu kokoi zu, wa kokoi zu jamai zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti. Wo tanɔɔpe ge mina ɔɔula ná-peleiti wu eyesu sobui zeeli. ²³ Siegi zu ɔɔɔɔɔ GALAGI vaazu ziezu la Ezipete yooi zu, ga é paai wo, a jamai ɔɔaana daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔa buɔe kpogi maazuve, é la beɔa faa zugologolo geezuɔeelai va, é va le wa-veleiti bu, é va wo vaa.

²⁴ « Wa niima vai make kpaan ɔɔɔɔi ve ta wo-lointi be eɔe tɔɔgi eyesu ɔɔ. ²⁵ Siegi zu wo leezu la zooi naa zu, nii ɔɔɔɔɔ GALAGI feezu wo ve, eɔe vɔɔlei ná-minazegɔeiti la, wa make niima vai ma. ²⁶ Siegi zu wo-lointi ta ɔɔena la wo ma: « Niima vai voluve ɔɔa wo ve ga beɔe? », ²⁷ wa gooɔaavotegi ve, wo ɔɔe ma: « Pakegi ma zalaɔai ve, ɔɔɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, nii é buɔeni Izelayele nuiti ta-veleiti maazu Ezipete yooi zu, siegi zu é Ezipete nuiti paani la, é ada-veleiti make. » Nubuseiti ti maayeini, ti nɔkɔ. ²⁸ Izelayele nuiti ti li-

ini, ti naa ɣe, eɣvelei Ɔoogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ta Aalɔn ya.

²⁹ Kua zaamai, Ɔoogɔ GALAGI doun zunu mɔungiti kpein paani Ezipete yooi zu, é zo Ezipete masagi Falaɣɔn ná-doun zunu mɔungi ma, é li kasoɣa nui vɔ, naa ná-doun zunu mɔungi, ta toganiiti ti-yivo zine mɔungiti kpein. ³⁰ Falaɣɔn wuzegeni kpidi, tɔ ve, ná-botiɣe nuiti kpein be, ta Ezipete nuiti kpein. Kpee wolaiti ti looni Ezipete yooi zu ná kpein, mazɔɔɔ pele ɣila kpala ge la ɣeni ná, ve nu la zaani ná.

³¹ Naama bidii nɔ zu, Falaɣɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɣe ti ma: «À wuzegɛ, wo ɣula ná-nubuseiti saama, wa Izelaye nui. À li, wo Ɔoogɔ GALAGI lebi, eɣvelei wo boni la. ³² À wa-logani goiti sege, ta wa-logani wolaiti, eɣvelei wo boni la. À li, à tuya loo ná balaa bè.»

³³ Ezipete nuiti ti ɣeni boizu nubuseiti da, ti balani ga ti ɣula zooli va, mazɔɔɔ ti ɣeni ɣeezu ma: «Gi kpein gi undaa ɣana vili.»

³⁴ Nubuseiti ti liini ga ta-bulu vuko ɣaayɔgai, nii é la ɣeni de bokoloni. Ti bulu vuko ɣaayɔ anɔnakaiti maaveleleni ta-zegɛiti su, ti ti la ɣomaveti. ³⁵ Izelaye nui ti naa ɣeeni, nii Moize boni ti ma: ti wali anɔnakaiti falini Ezipete nuiti ma, ta zanu anɔnakaiti, ta segeiti. ³⁶ Ɔoogɔ GALAGI keeni ɣana eyesu nubuseiti ti ɣaazu unfe sɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu: nii ti falini ti ma, ti naa veeni ti ya. Ti naati kulani Ezipete nuiti zea, ti ti maavo.

Izelaye nuiti kula vai Ezipete yooi va

³⁷ Izelaye nui ti zegeni Lamesese, ti li Sukɔte. Zunuiti ti ɣeni zieu ɣɔɣɔ, naati ti ɣeni ga nu waaundzita (600 000) ɣeɣala, doungoiti ta anzanuiti ti la naama ɣaalugi zu. ³⁸ Nui ma zii laalitaaligi kpein ge vileni ti volu, toganii

wola mɔinni ti ya, ma goiti ta ma wolaiti. ³⁹ Ti bulu velevelegiti mɔni, nii leve la su, ga bulu vuko ɣaayɔgai, ti zegeni la Ezipete yooi zu, é la ɣeni bokoloni, mazɔɔɔ ti ti beeni Ezipete yooi zu, ti la bena neke, ta ti la ɣeni zooga daamiani kpetezu boɣɔ ve, nii ta mi velela velei.

⁴⁰ Yeeɣeɣalai lieɣoi Izelaye nui ti keeni Ezipete yooi zu, naa ɣeni ga kona unnaanigo kona vuusavago (430). ⁴¹ Kona unnaanigo kona vuusavagoi (430), naama ɣona pileda voloi nɔ ɣa, Ɔoogɔ GALAGI ná-nubuse bulugiti kpein ti ɣulani la Ezipete yooi va. ⁴² Yeei Ɔoogɔ GALAGI ti ɣulani la Ezipete yooi va, é niigaazufai ɣeni naama bidii. Izelaye nui ta ti-mavofodaiti kpein balaa, keni ti niigaazufai ɣe naama bidii, Ɔoogɔ GALAGI lebi vai ma.

Tɔgi é lo Pakegi ɣula vai va

⁴³ Ɔoogɔ GALAGI ɣeni Moize ta Aalɔn ma: «Wele tɔgi va, Pakegi ma vaa zu: Wɛen ɣila kpala mina ma anii ta mi. ⁴⁴ Duoi kpein nii geyaai ga walii, ta tatigai pelevolu, toɣa zoo é ta mi. ⁴⁵ Seikɔɣma nui ta botiɣe nui é zalazu, naati ti mina ta mi. ⁴⁶ Wa mi pelei nɔ wu. À mina ɣula ga ma zuai tanɔpe pelei va. À mina ma ɣaei tanɔpe gale. ⁴⁷ Izelaye vebei kpein ka Pake fetii ɣula. ⁴⁸ Ni weeni é zeini wo ɣɔɣɔma, naa ɣa pɔ é Pake fetii ɣula Ɔoogɔ GALAGI ve, keni zunu kpein é ná-pelei wu, ti lati pelevolu, naazu toɣa va, é fetii ɣula. Toɣa ɣe naazu eɣe zou loun, kele tatipelevolulala nu nɔpe ge mina ta mi. ⁴⁹ Tɔ gilagi naa nɔ ɣa é zeizu zou loin ma, ta seikɔɣma nui.»

⁵⁰ Izelaye nui ti keeni ɣana nɔ, eɣvelei Ɔoogɔ GALAGI devei veeni la Moize ta Aalɔn ya. ⁵¹ Naama voloi boɣɔi nɔ ɣa, Ɔoogɔ GALAGI Izelaye nui kulani la Ezipete yooi va, eɣvelei ti-ma bulugiti ti zeini la kpasu ga pagɔ.

**Devei é lo Pakegi
ta doun mɔungiti ta-vai va**

13 Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ²«Doun zunu mɔungi kpein fe bɛ, niiti ta zɔɔɔ Izelayele nuiti saama, nubuseiti ta toganiiti. Ma mɔungi kpein Izelayele nuiti pɔ be, ta ga nɔnɔ.»

³Moize gɛni nubuseiti ma: «À gize naama voloi zu, yeei wo gɔlani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu, mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI ná-zeeɣaabaai gɛ é wo gɔlani la. Nu mina bului mi nii levei su.

⁴Wa gɔlazu za Ezipete yooi va, molo gɔ-lasu alugi ma, wo li. ⁵Siegi zu Gɔogɔ GALAGI læezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔɔl nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, nii é ma gɔnai woni wo-memewolani be ga é fe wo vɛ, vɛ nɔnɔ ta kɔin gulɔi voovaai ná, wa niima lebiyai ve Gɔogɔ GALAGI vɛ, niima alugi bɔgɔi nɔ ma. ⁶Folo lɔfela laawu, wa gɛ buluiti miizu nii levei la su. Folo lɔfelasiei ma, fetii gɛ gɛ Gɔogɔ GALAGI lebi vaa ma. ⁷Wa buluiti mi folo lɔfela laawu, nii levei la su. Bului nii levei su, naa mina gɛ wo-zeizuve, nu mina levei ga wo vɔ be wa-yooi gɛ ná pɛ.

⁸«Naama voloi zu, wa sugɔla wo-loun zunui ma ga: «Togɛ ga naama vai, nii Gɔogɔ GALAGI keeni bɛ, siegi zu gɛ gɔlani la Ezipete yooi va.» ⁹Togɛ gɛ wo vɛ wo-yeei va ga poogi, ta tookisui wo-lovalave, naa gɛ a ke Gɔogɔ GALAGI ná-tɔgi gɛ wo-laave, mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI wo gɔlave Ezipete yooi va ga ná-zeeɣaabaai. ¹⁰Wa niima levei zo, wo ke ma yeeɣɛɣalal ma kona-ona.

¹¹«Siegi zu Gɔogɔ GALAGI læezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, egevelei é ma gɔnai woni la wo vɛ, ta wo-memewolani be, ga togɛ vaazu feezu wo vɛ, ¹²wa doun zunu mɔungi kpein fe Gɔogɔ GALAGI vɛ, anɛɛ toganiiti ti-yivoi ma mɔungiti ti sɔɔɔsu, ma zineiti

ta ga Gɔogɔ GALAGI nɔnɔ. ¹³Wa soovale zivo mɔungi kpein unmɔɔ ga baala zivoi. Ni wo la unmɔɔni, wa kɔɔɔgave wolo. Wa doun zunu mɔungi kpein unmɔɔ, wo-loun zunuiti saama. ¹⁴Siegi zu wo-loun zunuiti ti wo gaazaɣasu la lina gɛ lina, ga: «Naa voluve gɛ ga begele?», wa googaaavote ga: «Gɔogɔ GALAGI ná-zeeɣaabaai maavele gɛ é ade gɔlani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu. ¹⁵Tei Falaɣɔn gɛni gɛlezu ga kikpaai, ga é mina be ade va, de va li, Gɔogɔ GALAGI doun zunu mɔungi kpein paani Ezipete yooi zu, é zo nuiti ti-loun zunu mɔungiti ma, é li suaiti ti-ma yivo zine mɔungiti pɔ. Naa gɛ é kɛezu, ade ma zine mɔungiti kpein kulazu la ga zalaɣai Gɔogɔ GALAGI vɛ, ta de doun zunu mɔungiti kpein unmɔɔsu la.» ¹⁶Togɛ gɛ ege poogi wo-yeei va, ta wo-lovalave, mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI ade gɔlani Ezipete yooi va ga ná-zeeɣaabaai.»

**Seeli Kpolodei maazubude vai
Izelayele nuiti be**

¹⁷Siegi zu Falaɣɔn beni la nubuseiti ba ga ti li, GALA ge la gɛni liini ga tiye Filiseti nuiti ta-yooi zu vele, anɛɛ ni naa wola maabuɣani, mazɔɔɔ GALA ge gɛni gɛezu ma: «Nubuseiti ti ipɔ ka leve, ti gɛle ma Ezipete yooi zu, ta gɛna kɔɔi gaa.» ¹⁸Kele GALA ge ti gaagaleni ma, é li ga tiye ga tevebai zu vɛlei, Seeli Kpolodei vɔ pelei. Izelayele nuiti ti gɔlani Ezipete yooi va, ti gɛsɔɣiliai ga pagɔ.

¹⁹Moize Zozefe ma gɛaiti segeni ya, mazɔɔɔ Zozefe gɛni Izelayele ná-doun zunuiti ma: «À gɔnana, wo gɛ, GALA ka vaazu bɔsu wo va, wa le ga mà gɛaiti ya, wo ti maagooza vɛ va.»

²⁰Ti zegeni Sukɔte, ti li, ti vu Etame tevebai laave. ²¹Gɔogɔ GALAGI gɛni li-izu ti luɣɔ foloi tonabiingi zu, é lo ti luɣɔ pelei zu, ta kpidií é lo ti luɣɔ ga abuzogi, é ti maagɛla, naa gɛ a ke ti zie

folo uɛe kpidi va. ²²Tonabiingi la ɣeni zeɣɛzu nubuseiti tuɣɔ foloi laawu, abuzogi balaa la ɣeni zeɣɛzu ti luɣɔ kpidi laawu.

**Falaɣɔn ná-kooɓeɓeiti pile fai
Izelayele nuiti polu**

14 Ƴooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize uɔ, é ɣe ma: ²«Bɔe Izelayele nuiti pɔ ga ti ɣale ma, ti vu Pi-Ƴaɣfilote ɣakalave, Migeɗɗe ta kpolodei ti yɔɣɔzuɓe, Baale-Sefon letemaɓe. Naama adaɓe letemaɓe ɣa wa vu ná, kpolodei ɣobave. ³Falaɣɔn ɣa vaazu ɣɛɛzu ma: «Izelayele nuiti ti loa ya zooi zu, teɓebai ti maabɔɓelega.» ⁴Nà Falaɣɔn ɣigi baazu, toɣa vaazu uilesu ti volu, kele nà vaazu lebiyai zɔɔsu ga Falaɣɔn ta ná-kooɓeɓe maavele. Ezipete nuiti ta kwee ga nà ga Ƴooɣɔ GALAGI.» Izelayele nuiti ti keeni ɣana nɔ.

⁵É woni Ezipete masagi ma ga Izelayele nubuseiti ti vela. Názu ɣa Falaɣɔn ná-kisiei ta ná-botiɣe nuiti ta-ɣisiei latini la, é lo nubuseiti ta-vai va. Ti ɣeni ma: «Leeni ɣa ade keai, ga de ɓe fai Izelayele nubuseiti ba, ti li, dawotiiti ti la mɔ ɣea?» ⁶Falaɣɔn ná-wotoloi ɣeɓele ɓeteni, é ná-kooɓeɓe uile volu. ⁷É wotolo biin gola undɔzita (600) zegeni ta Ezipete wotoloi kpein, kooɣɔ nuiti ti ɣeni ti zu ga nu zavasavagi. ⁸Ƴooɣɔ GALAGI Ezipete masagi Falaɣɔn ɣigi baani, Falaɣɔn uile Izelayele nuiti polu. Izelayele nuiti ti ɣulani ga zebei. ⁹Ezipete nuiti ti vileni ti volu, sooiti kpein, ta Falaɣɔn ná-wotoloi, ta ná-soo ɓize zalavusuiti, ta ná-kooɓeɓe, ti zeelini ti ma, názu ti vuuni kpolodei ɣobave, Pi-Ƴaɣfilote vele, Baale-Sefon letemaɓe.

¹⁰Falaɣɔn ɣeni maabugazu ti va. Izelayele nuiti ti ɣaazuwuzegeni, wele Ezipete nuiti ba, ti vaazu ti volu vele. Izelayele nuiti ti wola luani, ti kpeei looni, ti woogula Ƴooɣɔ GALAGI ma. ¹¹Ti ɣeni Moize ma: «Kabayeɣea ti la Ezipete yooi zu baa, è vaazu ga giye

ga gi za teɓebai zu? Lee ɣa è keai ga giye, è ɣulazu ga giye Ezipete yooi va? ¹²Naa laade gi bena bo è ma Ezipete yooi zu baa ga: «Gi ye ná, gi botii ɣe Ezipete nuiti be?» Mazɔɔɔ fizɔge gi ma ga gi botii ɣe Ezipete nuiti be, é leve gi zaa vai va teɓebai zu.» ¹³Moize nubuseiti googaaivoteni, é ɣe ti ma: «À mina lua. À ye zeini ve, wo wele, vele! Ƴooɣɔ GALAGI vaazu wo ɣizosu la za. Mazɔɔɔ Ezipete nuiti wo ti ɣaazu za, wo la mɔ ti ɣaa eyesu pe. ¹⁴Ƴooɣɔ GALAGI ɣa kooi ɣɔ wo uɛ. Wun, à ná lei tɔɔn.»

¹⁵Ƴooɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Lee vaa zu è woogulazu mà ga kpeei? Bɔe Izelayele nuiti pɔ, ga ti da nɔ li. ¹⁶Dɔun, ɗa-lukpɔi wuzegɛ, yeemaale kpolodei ma, è bali su. Izelayele nuiti ta loozu kpolodei zaamave ga ɣɔɣɔa wɔɔi. ¹⁷Nɔun nà, nà vaazu Ezipete nuiti kigi baazu, ga ti uile ti volu. Nà vaazu lebiyai zɔɔsu Falaɣɔn ta ná-kooɓeɓe ná-faa zu, ta ná-wotoloi, ta ná-soo ɓize zalavusuiti. ¹⁸Ezipete nuiti ta kwee ga nà ga Ƴooɣɔ GALAGI, siegi zu Falaɣɔn ta ná-wotoloi ta ná-soo ɓize zalavusuiti, ta nà-lebiyai ɣulana la kelema.»

¹⁹GALA ná-geezuɣeelai nii é ɣeni liizu Izelayele uɓeɓe luɣɔ, naa leveni ga ti volu vele. Tonabiingi zegeni balaa ti ɣakala vele, é li, é lo ti volu vele. ²⁰É loni Ezipete nuiti ta-uɓeɓe ta Izelayele nuiti ta-uɓeɓe ti zɔɣɔzuɓe. Tonabiingi ɣeni ga kpidi ɓɔii gilazu vele uɓe, ta é ɗa wozaga kpidii zu zɔɔla vele uɓe. Ti la ɣeni maabugani ɓɔɣɔ va negelein kpidii.

²¹Názu ɣa Moize yeemaaleni la kpolodei ma, Ƴooɣɔ GALAGI kpolodei ɣaagaleni ma kpidii negelein ga folo ɣulazu vele viilei, nii gola yeegaaɓaai. É kpolodei wɔɔni, ziei vali su. ²²Izelayele nuiti ti looni kpolodei zaamave ga ti-ɣɔɣɔa wɔai. Ziei ɣaaleeni ba, é ɣe ga sigigi ti-yeezazuɓe ta ti-ɣɔɓezazuɓe. ²³Ezipete nuiti ti vileni ti volu kpolodei zaamave ga Falaɣɔn ná-sooiti kpein,

ta ná-wotoloiti, naa vee ná-soo bize zalavusuiti ba. ²⁴Ma gfeelaalaosuve sobui, Góogó GALAGI yeni abuzogi ta tonabiingi letemave, é weleni Ezipete nuiti ma bulugi va, é Ezipete nu bulugiti ke wuulee. ²⁵É ta-wotoloiti kóogóiti kulani ba, ti zie vai baa. Ezipete nuiti ti gjeni ma naazu: «Ade vela Izelayele nuiti ba, mazóóó Góogó GALAGI ga kóóó góóó ti ve de laalóóóma.»

²⁶Góogó GALAGI gjeni Moize ma: «Yeei maale kpolodei ma, ziei ga gaağalesu ma Ezipete nuiti ma, ta ta-wotoloiti, ta ta-zoo bize nuiti.»

²⁷Moize yeemaaleni kpolodei ma. Sobui zeelizuve, kpolodei vaani daazuve volu. Ezipete nuiti ti bizeni maabugazuve ti va, kele Góogó GALAGI Ezipete nuiti tooni kpolodei zaamave. ²⁸Ziei gaağaleni ma, é wotoloiti maabóóle, ta soo bize zalavusuiti, ta Falağón ná-kóóóó kpein. Niiti ti lóóni kpolodei zaamave Izelayele nuiti polu vele, gila kpalaa ge la gjeni gfulani. ²⁹Kele Izelayele nuiti ti zieni ga góogó vaóóiti kpolodei zaamave. Ziei gaaleeni ba egfe sigfigi, ti-yeezazuve ta ti-gvvezuve.

³⁰Naama voloi Góogó GALAGI Ize-layele gizoni, é kula Ezipete nuiti zea. Izelayele Ezipete nuiti ma voomaiti kaani laani kpolodei laave. ³¹Izelayele Góogó GALAGI ná-zeeğaaabaai gaani, é keeni Ezipete nuiti daalóogóma. Nubuseiti ti luani Góogó GALAGI va. Ti gí-daaleveni Góogó GALAGI ma, ta ná-botigfe nui Moize.

Unmóó guyei

15 Názuve, Moize ta Izelayele nu-iti ti niima wuyei looni Góogó GALAGI ve, ti gfe ma:

«Nà guyei loozu Góogó GALAGI ve, mazóóó é ná-fónifaamai gulaave kelema, é sooi ta kpize nui viliga kpolodei wu.

²Góogó GALAGI ga ga sùvikei ta nà-maamuse wuyei ma ungi, toga é ga nà-kizogi.

Toga ga nà-GALAGI, nà bóóó.

Toga ga kèe ná-GALAGI, nà maamusezu.

³Góogó GALAGI ga ga kóogófulubai.

Daaseigi ga ga Góogó GALAGI.

⁴É Falağón ná-wotoloiti ta ná-kóóóóó viliga kpolodei wu, ná-kóogófuluba gfezeiti maabóólega Seeli Kpolodei wu.

⁵Zie lakpatakpagiti ti ti maabóóleni, ti yeini ziei bomaveti egfe ktui.

⁶Ee, Góogó GALAGI, è-yeezai maayikiive ga suvikei.

Ee, Góogó GALAGI, è-yeezai ga é è zili nui gaağani.

⁷Ee, è gaazu unfegi wóóóóó!

Da naati tokasu, niiti ti wuzegfezu è laalóogóma,

da yeebesu da-yiğaaawana wolai va, é ti gála egfe kpakui.

⁸Ziei ma zigfigiti ti loni ga è-zokpa zu vileiti maavele.

Ziei gaaleeni ba egfe sigfigi, paliiti ti baani kpe kpolodei zaamave.

⁹Sili nui gjeni gfeezu ma: «Nà vile ti volu, gè ti zo.

Nà ta-naavoloi gaağwe, gè ta mi.

Nà boğa zókpóó meen, gè yeei vee ti ma.»

¹⁰È laavuuvuuni, kpolodei ti maabóóleni.

Ti gjeni loozu egfe kena kpui ziei wu, ti wola yeeğaaabaai.

¹¹Ee, Góogó GALAGI, be ga é ga è gfevele galagiti saama?

Be ga é ga è gfevele, maayikiiai padedai zu,

gaazu unfegi be, maamusei zoloogai ma, é laavóóó vaiti keezu?

¹²È yeezai maaleni nó, zooi gi bee nuiti kpóle.

¹³Nubuseiti é ti unmóóni, è loni naati tuğó ga da-woogfeğiladai, da losu ti luğó ga è-zuvikei, è li ga tiye è-zeizu padegai.

¹⁴Nubuseiti ti menini, ti zubali, dualuagi Filiseti nuiti soga.

¹⁵Edome gundigiiiti sasu ga balizu, sasubalii Moabe gɔɔgulubaiti soni, Kanaan zeɪ wo nuiti dɔɔzulevea.

¹⁶Maalua vai ta dualuagiti ta zeeli ti ma. È-yeelokoi ná-bɔɔɔbi maavele ma, ta gɛezu ga boboiti ege kɔtui, ee, Gɔɔgɔ GALAGI, eyesu da-nubuseiti ti leve, da-nubuseiti è ti gɛyaaɪ.

¹⁷Da liizu ga tiye, è ti zeɪ da-gɛzeɪ ma, ee, Gɔɔgɔ GALAGI, adave è ná bɛtea ga è-zeizuve, ee, Maligii, seizu padegai, nii è-yeɛiti ti kpeteni.

¹⁸Gɔɔgɔ GALAGI ga masadai gɛezu eyesu gɔ.»

¹⁹Mazɔɔɔ Falaḡɔn ná-sooiti, ta ná-wotoloiti ta ná-soo bize zalavusuiti ti lɔɔni kpolodeɪ zaamave. Gɔɔgɔ GALAGI kpolodeɪ gaaḡale ma ti ma, kele Izelayele nuiti ti zieni ga gɔḡɔa vɔɔi kpolodeɪ zaamave.

²⁰Miliyame é ga GALA goo wo anzanui, Aalɔn baazeelai, tamadeḡi zefeni. Anzanuiti kpein ti vileni polu ga tamadeḡiti, ti da kuai wo. ²¹Miliyame ḡeni guyeɪ laazosu, é da ḡe ma: «À guyeɪ loo Gɔɔgɔ GALAGI ve, mazɔɔɔ é ná-bɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ gɔla kelema, é sooi ta kpize nui viliga kpolodeɪ wu.»

IZELAYELE NUITI TA-ZIEI TEVEBAI ZU

(15:22—18:27)

Mala deɪ vɔ be

²²Moize liini ga Izelayele nuiti, ti zeḡe Seeli Kpolodeɪ vɔ be. Ti Suul tevebai zu velei zefeni, ti zieni tevebai zu ga folo savago, ti la ḡeni zie ḡaani neḡelein.

²³Ti zeelini Mala, kele ti la ḡeni zooni, ti va Mala deɪ ta bɔle, tɔzeɪ é wanani. Naa ḡa é keeni, naama laaseḡi vɛeni

ba ga Mala (nii poluve ga «wanave»). ²⁴Nubuseiti ti zeliɪ loni Moize ma, ti ḡe ma: «Leeni ḡa gá kpɔle?» ²⁵Moize woogɔlani Gɔɔgɔ GALAGI ma. Gɔɔgɔ GALAGI gului ta leeni la. É ma buḡai ta vilini ziei wu, ziei neeni.

Miná ḡa Gɔɔgɔ GALAGI tɔḡiti ta deveiti feeni ná-nubuseiti zea ná. Miná ḡa é ti voluḡulani ná. ²⁶É ḡeni ma: «Ni wa wilona gɔo ma ga pagɔ, nɛi ḡe ga Gɔɔgɔ GALAGI wa-GALAGI, ni wa naa ḡena, nii sɔlegai gàazu, ni wa wilona nà-deveiti ma, ta ni wa nà-tɔḡiti kpein sona, ḡe la seebeiti tagila kpalaɔ peɔ wo va, nii ḡe pɛeni Ezipete nuiti ba, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔgɔ GALAGI, nii é wo ḡedesu.»

²⁷Ti zeelini Elime, ve zieun puugo maazu felegɔ (12) ḡeni ná, ta dɔɔ wulu vuulɔfela (70). Ti vuuni miná zieleve.

Manegɪ ta kakalogiti

16 Izelayele vebei kpein ge zefeni Elime, ti li, ti zeeli Sin tevebai zu, nii é Elime ta Sinayi ti yɔḡɔzuve, folo puugo maazu lolusiei (15) ma, alugi velesiei ma, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va. ²Izelayele vebei kpein ge zeliɪ loni Moize ta Aalɔn ma tevebai zu. ³Izelayele nuiti ti ḡeni ti ma: «Leeni vaa zu ḡi la zaani Gɔɔgɔ GALAGI yeezu Ezipete yooi zu, sieḡi zu ḡi ḡeni la sua liḡiiti koba, sieḡi zu ḡi ḡeni la bului miizu, ḡi yiḡo kpe? Kele wo vaave ga giye tevebai niizu ga wo bebei nii kpein paa ga pului.»

⁴Gɔɔgɔ GALAGI ḡeni Moize ma: «Nà vaazu bului vuuzu, é zeḡe geezuve. Nubuseiti ta vaazu ḡulazu, ti da zeve folo-o-folo nii lieḡi a kula ḡe, naa ḡa a ke ḡe ti voluḡula, ḡe pete ni ta zie ga nà-tɔḡi, baa ni ti la ziaa la. ⁵Folo lozitasiei, sieḡi zu ti naa ḡevele bɛtezu la, nii ti vaazu la, nii ta da zeve folo-o-folo, toḡa ḡe ga ná zeizu felegoɪ.»

⁶Moize ta Aalɔn ti ḡeni Izelayele nuiti ma: «Za kpɔkɔɔi, wa vaazu kweesu ga Gɔɔgɔ GALAGI ḡa é wo ḡula Ezipete yooi

va. ⁷ Sobu, wa Gooḡ GALAGI ná-lebiyai ḡa, tɔzei é wa-yelilomaiti menige, wo keai Gooḡ GALAGI laalḡma. Mazɔɔ gá ga leeni, wo zeli losu gi ma?» ⁸ Moize ḡeni ma: «Gooḡ GALAGI ḡa suai veezu wo ya za kpɔkɔi, wo mi, sobui é bului ve wo ya, wo mi, wo yiḡo. Gooḡ GALAGI zelilomaiti menige, wo ti ḡeai daalḡma, mazɔɔ gá ga begele? Giya lei wa-yelilomaiti ti va ḡe ḡeezu gi laalḡma, Gooḡ GALAGI ḡa ti ḡeezu daalḡma.»

⁹ Moize ḡeni Aalɔn ma: «Bo Izelayele vebai ma, ga ti maabuḡa Gooḡ GALAGI va, mazɔɔ é ta-yelilomaiti menige.» ¹⁰ Siegi zu Aalɔn ḡeni bɔezu la Izelayele vebai kpein pɔ, ti ḡaavoteni ga tevebai vɔ pelei, pete, Gooḡ GALAGI ná-lebiyai ḡulani kelema tonabiingi zu.

¹¹ Gooḡ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ¹² «Gè Izelayele nuiti ta-yelilomaiti menige. ḡe ti ma: «Kpɔkɔi wa suai miizu, sobui wa yiḡo ga bului, wa vaazu kwɛesu ga ná ga Gooḡ GALAGI, wa-GALAGI.»

¹³ Kpɔkɔi, wɔniiti ti vaani, ti-ma zii ḡeai eḡe kakalogi, ti ti-vuuzuve maabidi. Sobui, nɔdagi ḡeni vɛeni ti-vuuzuve maagoolii zu. ¹⁴ Siegi zu naama nɔdagi jɛleni la, ani goi ta ḡeni tevebai zu eḡe ani waa, eḡe kobe kolegi ma buun goiti, é zooi ma. ¹⁵ Izelayele nuiti ti weleni ba, ti ḡe bɔḡ ma ti ḡilagilagi: «Leeni ḡa ga nii?» Mazɔɔ ti la ḡeni kwɛe, nii é ḡeni de. Moize ḡeni ti ma: «Bului ve Gooḡ GALAGI fea wo ya ga daamianigi. ¹⁶ Pete nii Gooḡ GALAGI deveai: Eḡe gilagilagi naa yeve, nii a zoolo ga ná-daamianigi, kɔḡ ganii jɛ gila nu gila, eḡevelei wa-nuiti tieḡi la. Eḡe ge ta zeḡe naati be, ni-iti ti ná-seḡe ḡotai wu.» ¹⁷ Izelayele nuiti ti keeni ḡana. Tanigaa ti zeveni ga gola, tanigaa ma ti zeve ga tago. ¹⁸ Ti ḡeni kɔḡsu kɔḡ gani zu, zɔi é ḡeni zevezu ga mɔinda, é la ḡeni voovazu naa ya, zɔi ma é ḡeni tago nɔ yevezu, naa la ḡeni

valasu. Eḡe ge ḡeni zevezu, é zoolo nɔ ná-daamianigi ma.

¹⁹ Moize ḡeni ti ma: «Nu nɔpe ge mina ta ye ná, é va yesu sobui.» ²⁰ Nui tani-gaani ti la ḡeni woiloni Moize woo ma, ti ta yeni ná eyesu sobui. Kele koegiti ti vuuni su, naa makugi ḡulani. Moize yi-ḡaawanani naama nuiti ma. ²¹ Sobu ḡi-lagila, eḡe ge ḡeni naa yevezu, nii a zoolo ga ná-daamianigi. Siegi zu foloi ma liegi a la vaana la, gaa ḡeni wuunsu.

²² Foloi lɔzitasiei, ti ḡeni daamianigi zeizu felegɔi yevezu, wɔmɛl zu felegɔ nu ḡila. Bebei ma ḡundigiiiti kpein ti vaani, ti sugula Moize ma. ²³ Moize ḡeni ti ma: «Naa ḡa Gooḡ GALAGI bogai, lina ḡa ga dooḡo folo jɔdegai Gooḡ GALAGI ve. À naa mɔ, nii é wo ya ga wo mɔ. À naa bɔɔ, nii é wo ya ga wo kpɔɔ, mɔ-tai nii kpein é yesu, wo naa make eyesu sobu.» ²⁴ Ti zeni ná eyesu sobui, eḡevelei Moize devei veeni la. Naa maku ge la ḡeni ḡulani, ta koegaa ti la ḡeni vuuni su negelein. ²⁵ Moize ḡeni ma: «À mi za, mazɔɔ dooḡo foloi ve Gooḡ GALAGI ve. Za, wo la ta ḡaa adave tanɔpe eteave. ²⁶ Folo lɔzita laawu, wa ḡe zevezu, kele foloi lɔfelasiei ḡa ga dooḡo foloi, ta la ḡea ná, naama yei.»

²⁷ Foloi lɔfelasiei ma, nubusei tani-gaani ti ḡulani ga ti ta yeve, kele ti la ḡeni ta ḡaani. ²⁸ Názu ḡa Gooḡ GALAGI ḡeni la Moize ma: «Eyesu sie kpegele zu ḡa wo yesu ḡelezu la ná-deveiti ta ná-tɔgiti so fai va? ²⁹ À kwɛe ga Gooḡ GALAGI dooḡo foloi veeve wo ya, naa ḡa é ba, folo lɔzitasiei ma, toḡa folo felegɔ laami-anigi veezu wo ya. Eḡe ge ye zeizuve, nu mina zeḡe zeizuve folo lɔfelasiei ma.» ³⁰ Nubuseiti ti dooḡo foloi maḡɛeni, ti looḡo folo lɔfelasiei ma.

³¹ Izelayele vɛleyeḡei naama laami-anigi laaseigi vɛeni ga manegi. É ḡulani ga kɔliandelegi ma ḡaei, é ḡoleni, é nɛe ga gatoi ḡevelei, nii kɔin ḡulɔi ba. ³² Moize ḡeni ma: «Wele nii Gooḡ

GALAGI devea: À kɔɔŋ ganii zu ɣila make manegi zu, wo-mavofodaiti be, lina ɣa lina, naa ɣa a ke ti bului ɣa, nii gè feeni wo ya, wo mi tevebai zu, siegi zu wo ɣulani la Ezipete yooi va.»³³ Moize ɣeni Aalɔn ma: «Digii zege, è kɔɔŋ ganii je ɣila pu su manegi zu, è sei Ɖooŋ GALAGI ɣaazu, naa ɣa a ke é make w-mavofodaiti be lina ɣa lina.»³⁴ Egevelei devei la, Ɖooŋ GALAGI feeni Moize ya, Aalɔn seini zeele woo zevèi ma ɣesui ɣakalave, naa ɣa a ke, é make.³⁵ Izelayele nuiti ti manegi miini kona vuu-naanigɔ (40) laawu, eyesu ti zeeli zooi naa zu, ve nua ti ɣeni zeini ná. Ti manegi miini, eyesu ti zeeli Kanaan yooi ɣwegi ma.

³⁶(Nu ɣilagilagi ɣɔnɔgi ɣeni ga kɔɔŋ ganii zu ɣila. Kɔɔŋ ganii nii daaseigi ga wɔmɛelegi, naa ɣa ga efagi ma ɣaafwesu puugɔ.)

Ziei ɣula vai Ɖooŋbe vasai va

(*Gaalu Sevei 20:1-13*)

17 Izelayele vèbei kpein ge zegeni Sin tevebai zu, egevelei Ɖooŋ GALAGI ná-devei ɣeni la, é vile tazie vai va, ti liini, ti vu Lefidime. Ue nubuseiti ti la ɣeni zie zɔɔɔni ná, ti va ɔɔɔ. ²Názu ɣa nubuseiti ti wuzegeni la Moize laalɔŋma. Ti ɣe ma: «À ziei ve gi ya, gi ɔɔɔ.» Moize ti woofaavoteni, é ɣe ti ma: «Leeni vaa zu wo wuzegezu dàalɔŋma? Leeni vaa zu wo Ɖooŋ GALAGI zuɣɔŋsu?» ³Nubuseiti ti ɣeni ná, kpɔɔle wɔin da ɔni ti la, ti da zeli lo Moize ma. Ti ɣeni ɣeezu ma: «Lee vaa zu è gi ɣulaai Ezipete yooi va, ga è gi vaa ga kpɔɔle wɔin, giya-o, gi-lointi-yo, ta ɣaloganiiti-yo?» ⁴Moize woofulani Ɖooŋ GALAGI ma, é ɣe ma: «Leeni ɣa na ke, é lo niima nubuseiti ba? Ná tago nɔ ve, ti va ti sɔɔ ga kɔtui.»

⁵Ɖooŋ GALAGI ɣeni Moize ma: «Leve nubuseiti kakala velei, è Izelayele ɣe-wolai tanigaani sege, ɔa-lukpɔi balaa

sege, nii è zie wolai Nile loɣani la, è li luɣɔ velei. ⁶Wele, na liizu, gè lo è luɣɔ Ɖooŋbe ɣɔtui ma, ɔa kɔtui loɣa, ziei ɣa ɣula ba, nubuseiti ta ɔɔɔ.» Zekana Moize keeni la, Izelayele ɣe-wolaiti gaazu. ⁷É naama adave laasei peeni ga Masa ta Meeliba (niiti ti-voluveti ga «suɣɔŋgi» ta «maagaalii»), tɔɔzei Izelayele nuiti ti maagaalii ɣeeni ná, ti Ɖooŋ GALAGI zuɣɔŋ, ti ɔa ɣe ma: «Ɖooŋ GALAGI ɣa ade zaama nei, ɔaa é la ná?»

Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔ fai Amaleke nuiti ma

⁸Amaleke nuiti ti vaani, ti kɔɔi vèe Izelayele nuiti ba Lefidime. ⁹Moize ɣeni Zozuwe ma: «Yimazege ga zunui tanigaa ade ve, wo li, wo vala Amaleke nuiti ba. Lina, na liizu, gè lo gize unmave, GALA ná-tukpɔi zoni zèa.» ¹⁰Zozuwe naa ɣeeni, nii Moize boni ma, ga é Amaleke zakpe. Moize vèe Aalɔn va, ta Ɖuul ti leeni gize unmave. ¹¹Siegi zu Moize a la yeei wuzegena la, Izelayele ɣeni pile sɔɔɔsu, kele siegi zu a la yeei yeina la, Amaleke ɣeni pile sɔɔɔsu. ¹²Tei Moize yeeiti subɔɔɔni, ti kɔtui zegeni, ti da bu, é ze maazu. Aalɔn ta Ɖuul ti zeeiti soni, gilagi lo kakamave, zoi lo zɔɔla velei, zeeiti maalegai yeni de kpaan eyesu foloi da. ¹³Zozuwe pile sɔɔɔni Amaleke ma ta ná-nubuseiti, ga boɣa zɔkɔ ɣaaligi.

¹⁴Ɖooŋ GALAGI ɣeni Moize ma: «Ni-ima vaiti seve sevei zu, é ɣe ga ɣizesu vaa, è bo Zozuwe ma ga, na Amaleke ma zuwui ɣaalevezu geeɣɔɔlogi wu, nu la ma ɣisiaa ti zu.»

¹⁵Moize zalaga ɣulazuve ta loni, é daasei peeni ga: «Ɖooŋ GALAGI ɣa ga ná-ɔalapo.» ¹⁶É ɣeni ma: «Tɔɔzei nui ta yeei wuzegena Ɖooŋ GALAGI ná-masa kpɔkɔgi laalɔŋma, Ɖooŋ GALAGI ná-kɔɔi ɣa ɣe Amaleke laalɔŋma, yeeɣeɣalaiti pe su.»

Moize nekoi Zeetelo ná-daalima vai

18 Moize nekoi Zeetelo, Madiyan za-lağa ğula nui, naa kpein menini, nii GALA ge keeni Moize ve ta ná-nubusei Izelayele nuiti, naa ğa é ğeni ga Ğoogɔ GALAGI Izelayele nuiti kula vai Ezipete va. ² Moize nekoi Zeetelo Moize anzai Seefola zegeni, nii Moize yeebeni ba, é li keeĝe vɔ be volu, ³ ta ná-doun zunu felegɔiti balaa, gilagi laaseigi ğeni ga Gæesosome (nii poluve ga «seikɔĝ-mai»), mazɔɔ Moize ğeni ma: «Nà ga seikɔĝma nui, gè zeini zou ğili su.» ⁴ Zoi laaseigi ğeni ga Eliyezeel (nii poluve ga «nà-GALAGI bɔge bà»), mazɔɔ é ğeni ma: «Kèè ná-GALAGI bɔge bà, é ùnmɔɔ, é kùla Falaĝɔn ná-boĝa zɔkpɔi ya.»

⁵ Moize nekoi Zeetelo liini tevebai zu ga Moize ná-doun zunuiti ta anzai, ve é ğeni vuuni ná, GALA ná-gizei ğoba. ⁶ É wooleveni Moize ma, é ğe ma: «Nɔ̀un nà, è-nekoi Zeetelo, pàave è vɔ be, ga è-anzai, é vee ná-doun zunu felegɔiti ba.» ⁷ Moize ğulani é nekoi laaĝomi, é nɔ̀kɔ bu, é neene ga daave komagai. Ti bɔĝɔ ğaazaĝani ta-ĝedeyaiti ma vaa ma, naa volu ti læni Moize ná-seĝe ğotai wu. ⁸ Moize naa kpein sugulani nekoi ma, nii Ğoogɔ GALAGI keeni ga Falaĝɔn ta Ezipete yooi Izelayele ná-faa zu, kpɔ̀ɔiti kpein ti zeelini ti ma pelei zu, ta velel Ğoogɔ GALAGI ti ğulani la ti zu. ⁹ Zeetelo ğoozunæni faa vagɔi kpein ma vaa zu Ğoogɔ GALAGI keeni Izelayele nuiti be, ta eĝevelei é ti unmɔ̀ni la, é ti ğula Ezipete nuiti zea. ¹⁰ Zeetelo ğeni ma: «Mamaĝi ğa Ğoogɔ GALAGI ve, nii é wo ğula Ezipete nuiti zea, ta Falaĝɔn ya, nii é nubuseiti kula Ezipete nuiti ta-zobogi ya! ¹¹ Gè kweeĝa niizu ga Ğoogɔ GALAGI wɔ̀ɔɔve, é leve galagiti kpein ba, é naa ğulani kelema, siegi zu Ezipete nuiti ti ğeni gaazumaavɔ vaiti keezu la ga Izelayele nuiti.» ¹² Moize nekoi Zeetelo gala zalaĝai ta zalaĝaiti kulani

GALA be. Aalɔn ta Izelayele ğewolaiti kpein ti naama laamii woni vɔɔma ta Moize nekoi, GALA gaazu.

¹³ Poluma zobui, Moize zeini ga é nubuseiti ta-lukpɔiti gaaleve. Nubuseiti ti loni Moize ğakala, é zo sobui ma, eyesu kpɔ̀kɔi zeeli. ¹⁴ Nii kpein Moize keeni nubuseiti be, nekoi naa ğaani, é ğe ma: «Lee ğa è keezu niima nubuseiti be? Lee vaa zu è zeizu da ğila, nubuseiti kpein ti loni è ğakala, é zo sobui ma, eyesu kpɔ̀kɔi zeeli?» ¹⁵ Moize nekoi woogaaavoteni, é ğe ma: «Togfa ga nubuseiti ka ti vaazu pɔ̀ ga ti GALA gaazaĝa. ¹⁶ Siegi zu fai ta ğeezu la ti ya, ta vaazu pɔ̀, gè tukpɔi ğaaleve ti yɔ̀ĝɔzu, gè GALA ná-deveiti ta ná-tɔgiti dee.»

¹⁷ Moize nekoi ğeni ma: «Nii è keezu, naa la vani. ¹⁸ Da bɔĝɔ suvikei besu fala, ta niima nubusei balaa é è va, mazɔɔ fai nii wuive è-zebai ma. Da ğila è la zooga è va ke. ¹⁹ Niizu, woilona ĝoɔi ma, nà è lenesu, GALA ge ğe è va! Ğe ga nubuseiti gaazuve GALA koba, da bɔĝɔi è li ga nubuseiti ta-vaiti GALA pɔ̀. ²⁰ Deveiti ta tɔgiti gaale ga tiye, pelei le ga tiye, nii maaneai ti vile ba, ta keewotii nii maaneai ti ke. ²¹ Yiimazeĝe ga sɔ̀belama zunuiti nubuseiti kpein saama, ti luazu GALA ba, zunuiti ti ğilii gaamai va, ti lobeanii woinzeĝezu, è ti zeĝe, è ti zeii nubuseiti unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu vuulɔ̀ɔɔlu kundigɔiti, ta nu vu-upuu kundigɔiti. ²² Ti da nubuseiti ta-lukpɔi gaaleve sienɔ̀pe, ti va ga faa bi-ingiti è vɔ, tiya bɔĝɔiti ti faa goiti ma lukpɔi gaaleve. Ta ğula da-ĝasɔi ma, wo seĝe vɔɔma. ²³ Ni da naa ğeena, GALA ge deveiti fe è ya, da zoo è zie bu ga pagɔ, niima nubuseiti kpein ta zeeli ziileigi zu ti vɔ be.»

²⁴ Moize woiloni nekoi wooi ma, é naa kpein keeni, nii naa boni ma. ²⁵ Moize yiimazeĝe ga sɔ̀belama zunuiti, Izelayele nuiti kpein saama, é ti zeii nubuseiti unda

ga nu waagilagila kundigfiiti, nu ungilagila kundigfiiti, nu vuulooludoolu kundigfiiti, ta nu vuupuu kundigfiiti. ²⁶Ti geni nubuseiti ta-lukpoiti gaalevezu sienope, ti geni vaazu ga faa biin golaiti Moize uo be, tiya bojoi ti bena fai motaiti ma lukpoi gjaaleve.

²⁷Moize beni nekoi va, e li, naa liini na-zooi zu.

**GALA NA-MINAZEGEGI
IZELAYELE NUITI BE**

(19:1—24:18)

**Izelayele zeeli vai
Sinayi gizei uo be tevebai zu**

19 Alugi zavasiei ma, ti gfula voluma Ezipete yooi va, Izelayele nuiti ti zeelini Sinayi tevebai zu naama voloi. ²Ti zegeni Lefidime, ti liini, ti zeeli Sinayi tevebai zu, ti vuuni tevebai zu. Izelayele vuuni miná, gizei gkakaave.

³Moize leeni GALA po pelei, Goofo GALAGI tolini gizei unmaave, e ge ma: «Wele, nii ga da bo Zakobe na-peleyegei ma, e daazeeli Izelayele nuiti ma. ⁴«Wa bojogoi wo naa gaani, nii ge keeni ga Ezipete nuiti, ge wo zegeni koge govegiti su, ge va ga woye po pelei. ⁵Niizu, ni wa woilona gdoi ma, ni wa makena naminazegegi ma, wa ge ga ndo gitedfitegiti, nubuseiti kpein saama. Anee ni eteai kpein ka ga ndo, ⁶woun wa, wa ge be ga zalaqa gfula zii, nii padegai.» Wooiti kana da ti wo Izelayele nuiti ma.»

⁷Moize liini, e nubuseiti ta-gefowlaiti toli, e wooi nii kpein daani ti ve, egfevelei Goofo GALAGI devei veeni la zea. ⁸Nubuseiti kpein ti zolooni faa gila ma, ti ge ma: «Ga naa kpein ke, nii Goofo GALAGI bogai.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Goofo GALAGI ma. ⁹Goofo GALAGI geni Moize ma: «Wele, na vaazu e uo tonabiin gaagiligi zu, naa ga a ke, siegi zu ge boezu la e uo, nubuseiti ti

meni, ti la e la go.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Goofo GALAGI ma.

GALA kula vai kelema Sinayi gizei ma

¹⁰Goofo GALAGI geni Moize ma: «Li nubuseiti po be, e ti jade za ta lina, ti ta-zegeiti gba. ¹¹Ti gfevele beteai gele foloi zavasiei ma, mazoo foloi zavasiei ma, Goofo GALAGI ga vaazu yeizu nubuseiti kpein gaazu, Sinayi gizei ma. ¹²Da nubuseiti kwesuve leve ba gizei maagoolii zu, e ge ma: «A dama, wo mina le gizei ma, wo mina voofo dakologave va. Nu nape a voofo gizei va, ta naama nui vaa. ¹³Nu la yeevoofo ba, kele toga zoo ga kotui, baa ti bo ga meeinti, e geni ga sua, baa nu, e la yega vulua jegelein.» Siegi zu baala sine minei ma vuugi a veena la, tanigaa ta le gizei ma nazu.»

¹⁴Moize yeini nubuseiti po pelei, e zege gizei ma, e nubuseiti padeni. Naati ti ta-zegeiti gbani. ¹⁵E geni nubuseiti ma: «A gfevele bete folo savago laawu. A mina maabuga anzanu gila kpala ba.»

¹⁶Foloi zavasiei, ma zobui, tonai kpuneni, mainmainti ti da saqa, ta tonabiin gaagiligai geni gizei ma, puvu gooi wola gfulani. Nubuseiti kpein ti geni zeini ti-vuuzuve, ti toozeini ga sasubalii, dualuagi maavele ma. ¹⁷Moize nubuseiti kulani ti-vuuzuve, ti GALA daagomi. Ti liini, ti lo gizei gofoave. ¹⁸Sinayi gizei kpein ge geni ga duulu letele, toozei Goofo GALAGI yeini na, abui zaama. Naama luului geni gfulazu ege abu zulugi zu luului, gizei kpein ge geni balizu ga zeegaabaai. ¹⁹Puvu gooi geni leezu, tugi da zizi. Moize geni boezu, GALA ge geni googaavotesu ga woo wola. ²⁰Zekana Goofo GALAGI yeini la Sinayi gizei ma, gize losaamave. Moize leeni na.

²¹Goofo GALAGI geni Moize ma: «Yei, e nubuseiti kweteve, ta mina bude, e va va Goofo GALAGI uo pelei, faazubeewo faa ma, ma moinmoin undaa mina va vilisu ti zaama. ²²Zalaqa gfula nuiti bofoi

ti maabugazu G'ooḡo GALAGI va, ti b'og'o nade, G'ooḡo GALAGI mina va ta zegezu ti va.»²³ Moize ḡeni G'ooḡo GALAGI ma: «Nubuseiti ti la zooga ti va le Sinayi gize ma, maz'ol'ol' è gi lenege ga gi kwegi la gize maag'oolii zu, maapei ve ba.»²⁴ G'ooḡo GALAGI ḡeni ma: «Li, è yei, da læzu volu wa Aal'on. Kele zalaḡa ḡula nu-iti ta nubuseiti ti mina bude negelein, ti va le G'ooḡo GALAGI v'o be, nii a ke saa mina va loozu ti zaama.»²⁵ Moize yeini nubuseiti p'o be, é b'oe ti v'o.

GALA ná-to puug'oti

(T'o Sevei Velesiei 5:6-21)

20 GALA ge niima wooiti kpein boni, é ḡe ma: ²Nà ga G'ooḡo GALAGI, da-G'ALAGI, nii é è ḡulani Ezipete yooi va, du'ola velei wu.

³Gala kiligaa ti mina ḡe è ve n'dun polu.

⁴Mina ani maaniini saḡa b'og'o ve negelein, ta ani n'ope baag'ulaba, niiti ti geeg'ol'og'i zu, baa niiti ti zoi ma, baa niiti ti zieiti bu zoi wu. ⁵Mina n'ok'o ti wu negelein, mina ti lebi negelein, maz'ol'ol' nà, G'ooḡo GALAGI, da-G'ALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a da ḡeeḡeiti ta-vaa p'oi votokula ti-lointi ma, eyesu é zeeli yamanii zavasiie ta naanisiie ma, niiti ti m'ayosegezu ve. ⁶Kele nà da woog'egiladai ḡe, eyesu é zeeli yamani waagilasie (1 000) ma, naati be, niiti ti n'ezu ve, ta ti nà-deveiti sosu.

⁷Mina G'ooḡo GALAGI, da-G'ALAGI laaseigi wo fuun negelein, maz'ol'ol' G'ooḡo GALAGI ḡa naama nui leve ga s'oba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

⁸Gize doog'o foloi zu, è maape. ⁹Da botii ḡe folo l'ozitai zu, è da-wotii kpein ke. ¹⁰Kele folo l'ofelasie ḡa ga G'ooḡo GALAGI, da-G'ALAGI, ná-doog'o foloi. Mina boti n'ope ke ma, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, da-wotig'e zunuiti-yo, da-wotig'e anzanuiti-yo, da-logania-o, ta weinti niiti ti zeini

è ḡ'og'oma. ¹¹Maz'ol'ol' folo l'ozita laawu G'ooḡo GALAGI geeg'ol'og'i beteni, ta zoi, ta kpolodei, ta ti zu aniiti kpein, é loog'oni foloi l'ofelasie ma. Naa ḡa é ba, G'ooḡo GALAGI tuya looni doog'o foloi ma, é make b'og'o ve.

¹²È-ḡee lebi ta è-lee, naa ḡa a ke è-zii ma voloiti sug'ooza, naama yooi zu nii G'ooḡo GALAGI, da-G'ALAGI feezu è ve.

¹³Mina nu vaa negelein.

¹⁴Mina weenziie bo negelein.

¹⁵Mina unna wo negelein.

¹⁶Mina zee zeele woo wo negelein è-zeip'og'oi laal'og'oma.

¹⁷Mina ḡaazug'ula negelein è-zeip'og'oi ná-pelei va. Mina ḡaazug'ula negelein è-zeip'og'oi anzai va, baa ná-botig'e zunui, baa ná-botig'e anzanui, baa ná-nikei, baa ná-soovalegi, baa ani n'ope é ga è-zeip'og'oi n'ok'o.

Moize, GALA daa vaa wo nui

(T'o Sevei Velesiei 5:23-33)

¹⁸Nubuseiti kpein ti tona kpune tugiti menini, ti mainmainti kaa, ti puvuigi wooi meni, ti gize ḡa abuzogi ba. Nubuseiti ti naati kaa ma, ti zasubalini, ti lo ḡoozama. ¹⁹Ti ḡeni Moize ma: «Da b'og'oi è da b'oe gi v'o, ḡa woilo ma, kele GALA ge mina b'oe gi v'o, ḡa va za.»

²⁰Moize ḡeni nubuseiti ma: «À mina lua, maz'ol'ol' GALA paave ga é wo volug'ula, naa ḡa a ke, wo lua ba, wo mina koto ḡe.»²¹ Nubuseiti ti ḡeni loni ḡoozama. Kele Moize maabugani tonabiingi va, ve GALA ge ḡeni ná.

T'og'i é lo zalaḡa ḡulazuve va

²²G'ooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: Uele ḡa da b'oe la Izelayele nuiti p'o: Wo petege ga z'ee geeg'ol'og'i zu, ḡe b'oe wo v'o. ²³À mina galagaa bete b'og'o ve ga walii baa zanugiti, wo va ti v'ok'og'o mà. À mina naa ta ḡe b'og'o ve negelein. ²⁴Wa zalaḡa ḡulazuve lo bè ga p'ol'bi, nii wa gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kula maazu, ga

wa-vaalagiti ta wa-nikeiti. Ue nɔpe gè gfulazu ná kelema, nà va wo ɔɔ be, ga gè tuya loo wo ɔɔ. ²⁵Ni wa zalaḡa ḡulazuve lona bè ga kɔtui, à mina to ga kɔtu zaḡaai, mazɔɔ wa wa-zɔɔlaiti peena kɔtui va, wa kɔɔ. ²⁶À mina nà-zalaḡa ḡulazuve lo, wo va nu leezuve bete ba, nu a ḡena lea ga, kabei mina ḡula kelema.

Tɔḡiti é lo duɔiti ba Ebulu nuiti saama

(Leevi Nuiti 25:39-46;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

21 Tɔḡiti pete, da dee ga tiye: ²Ni wa Ebulu nui ta ḡeyana ga duɔi, toḡa botii ḡe kona dɔzita laawu, kele dɔfelasiei, toḡa ḡula, é wɔɔyai zɔɔɔ, é mina ani nɔpe sala. ³Ni to ḡila ka é vaani, to ḡila ka a li, ni anza ḡeeve zea, ta li ta anza. ⁴Ni maligii ḡa é anzai veeni zea, é doun zunuiti ta doun anzanuiti ɔɔɔ, anzanui ta ná-dointi ta ḡe ga maligii nɔɔ, to ḡila ka a li názu. ⁵Ni duɔi a ḡena ma: «Maligii neeve bè, ta ànzai ta dɔinti balaa, gè la pɔ gè va ḡe bɔḡɔ yeema,» ⁶naazu maligii ḡa lii la GALA kakala, é maabuḡa pelelave va, baa daamasagi va. Maligii ḡa goii wɔ ga kɔlu ḡaazobagi. Duɔi ḡa ye ná-botii zu ḡɔ.

⁷Siegi zu zunui ta a ná-doun anzanui ɔɔdina la, ga é ḡe ga duɔi, é la ḡula duɔlai zu, eḡevelei zunuiti ta ḡula la. ⁸Ni wɔin a zegena maligii ma, nii é ḡea deveni ga é seḡe ga anza, toḡa ze ná, nu ḡili ge un-mɔɔ, kele zobo ge la ḡea zea ga é va pɔdi zii ḡili ma, a naa ḡena é ḡea ga yaava nu anzanui letema. ⁹Ni a devena ga é fulu ná-doun zunui ve, toḡa ke be, eḡevelei soloogai la anzanu lointi ma. ¹⁰Ni a anza ḡili seḡena, é la ta ḡula ma mɔungi ná-daamianigi la, ta ná-seḡei, ta é la ḡeḡea naa ná-dakobai va. ¹¹Ni é la ḡe naama vaa savagoiti keeni be, toḡa zoo é li, é mina ani nɔpe sala.

Tɔḡiti é lo doḡa vai ta nu maawana vaiti ba

¹²Zɔi nɔpe a nu loḡana, é za, ta naama nui vaa. ¹³Ni é la woya beteni tuḡɔ, ni GALA ge kea é ḡe zea ga tevezea vaa, nà ada betezu wo ɔɔ, ve a vela, é li, é loḡu ná. ¹⁴Kele siegi zu nu a gaagilina la ma, é wuzegé sejnɔḡɔi laalɔḡoma, é keleḡele nɔi ḡe ga é paa, anee ni diive, é loḡu nà-zalaḡa ḡulazuve, wa kula naa va, wo paa.

¹⁵Zɔi nɔpe a keeḡe loḡa, baa dee, ta naama nui vaa.

¹⁶Zɔi nɔpe a nubuse unma, é pɔdi, baa é make ya, ta naama nui vaa.

¹⁷Zɔi nɔpe é keeḡe baa dee ḡotozu, ta naama nui vaa.

¹⁸Siegi zu nua ti bɔezu la, gila ge sejnɔḡɔi zɔɔ ga kɔtui, baa é doḡa ga zeebuin, ni é la ḡeeni ga saa vaa, kele naa ma ge la ga seebei, ¹⁹ni toḡa zoo é ná-tukpɔi zegé, é ziezie eteave, zɔi é doḡai wogai, faa la mɔ ḡea naa va, kele ná-botii kologologai ma, toḡa naa zala, é lati, é naa zale, eyesu é ḡede.

²⁰Siegi zu zunui ta ná-duɔi loḡazu la ga tukpɔi, zunu baa anzanu, eyesu duɔi za zea, ta potokula ma.

²¹Ni a yena vulua folo ḡila, baa felegɔ, ti la potokulaa ma, mazɔɔ ná-walii ve.

²²Ni zunua ta bɔena, ti ziga anzanui ta va kogi ma, é doin zɔɔɔ, faaba kili ge la ɔɔɔni, ta alamanii zala nii anza zinigi deezu, ta sala faawo bo nuiti kakala. ²³Kele ni faaba ka ḡulana su, zenvui voto ka ḡe ga zenvui, ²⁴nu ḡaazuḡezegi voto ka ḡe ga nu ḡaazuḡezegi, nu pi-iga voto ka ḡe ga nu jiiga, nu yeei voto ka ḡe ga nu yeei, nu ḡɔḡɔi voto ka ḡe ga nu ḡɔḡɔi, ²⁵abu valai voto ka ḡe ga abu valai, maawanai voto ka ḡe ga maawanai, maabologi voto ka ḡe ga maabologi.

²⁶Ni zunui ta a ná-duɔi loḡana gaazuḡezegi gilagi va, é ḡeni ga zunu

baa anzanu, é naa vala gaazugezegi ma, toga yeebe ba, é li, é gfula duulai zu, gaazugezegi zalai g'ana. ²⁷Ni a ná-duoi niigai g'ila kulana da, é g'eni ga zunu baa anzanu, toga yeebe ba, é li, é gfula duulai zu, niigai zalai g'ana.

²⁸Ni nikei a nu zigana ga minei, zunu baa anzanu, naa za, nikei g'a zɔɔ ga kɔtui, nu mina ma zuai mi pa. Nike nui la mɔ faa zɔɔɔga. ²⁹Kele ni kaite, nikei g'eeve ba, é da nuiti sig'a ga minei, ti d'a nike nui lene, é la welezu ma, siegi zu a zunu baa anzanu vaana la, nikei g'a zɔɔ ga kɔtui, é za. Ta nike nui balaagi vaa. ³⁰Ni ta zenvui unmɔɔ salai levena ma, toga naa kpein sala, nii a leve ma. ³¹Siegi zu nikei a zunu loun baa anzanu loun zigana la, naama logi nɔ g'a a zie. ³²Kele siegi zu nikei a duoi zigana la, zunu baa anzanu, wali g'ae vuusavago (30) g'a a zo duɔ keeg'e ya, nikei g'a zɔɔ ga kɔtui.

Togiti é lo nu g'ligiti ba

³³Ni zunui ta a zieyeg'e laalaogai yena de, baa ni zunui ta a zieyeg'e ta wɔɔna, é la daag'uluni, nikei loo su, baa soovalegi, ³⁴zieyeg'e nui g'a toganii lieg'oi ma walii zala kee nui ma, sua voo mai g'a g'e ga tɔun nɔnɔ.

³⁵Ni nui ta ná-nike zine a nui tag'ili ná-nike zine zigana ga mineiti, naa za, ta nike zinei vɔdi, nii é vulua, ti walii g'aag'we va, ti lati, ti nike voo mai balaa g'aag'we va. ³⁶Kele ni kwæge ga nikei é tag'ili paai, keeve sig'ai wosu, ma nui la weleni ma negelein, ma nui g'a potogi leve ga nikei nɔ, nike voo mai g'e ga nɔnɔ.

³⁷Ni nui ta a nike baa baala unmana, ni a kɔdaalevena, baa é pɔdi, toga nike zine lɔɔlugɔ ve nike g'ilagi votogi zu, ta baala naanigo baalagi votogi zu.

22 Ni unma nui a zona unma wosuve ga maabaai, nu dog'a, é za, ti la g'ea ga sɔba nu negelein, tɔun tetema saa vai zu. ²Kele ni foloi a teena, ta g'e ga sɔba nu tɔun tetemazu paa vai zu.

Unma nui kpein ka naa votogi ve, nii é unmaai. Ni ani la zea, ta pɔdi ná-unma vai zu. ³Ni nii é unmaai, nikei baa soovalegi, baa baalagi, naa g'a de vulua zea, toga naa votogi ve ga ma vɛedai.

⁴Ni zunui ta a faa zugolog'olo keena kpalagi ta zu, baa kpelei ta zu, é be ná-toganiiti ba, ti daami wo sejnɔg'oi ná-kpalagi zu, toga ma vaa zu betei g'e ga ná-kpalagi zu ani vag'oi, baa ná-leezen belei zu ani vag'oi.

⁵Ni abui a levena, é so dɔɔɔi va, moloi nii daa ga belee, é so naama g'ili va, baa nii é ma bag'ai g'a, baa é kpalagi g'ala, zoi é abui loga, naa g'a naama vai bete ga é potogi ve.

⁶Ni nui ta a walii baa ani g'iligaa gali-vaana nui ta ma ga é make, ni ta ti unmana naa ná-pelei wu, unma nui g'a ma vɛedai g'aag'ale ma, ni ta sona. ⁷Ni unma nui la zoni, pele nui g'a lo GALA gaazu, é dee ga é la yeezeelini sejnɔg'oi g'ligi ma. ⁸Maagaali vaa kpein, é lo nike vaa va, baa soovale faa, baa baala faa, baa sege vaa, baa tooya ani vaa, nii nu a g'e ma: «Nii ve,» naama nu zeizu feleg'iti ta-vai laa g'a zeeli GALA ma. Zoi GALA ka peelalana, naa g'a sejnɔg'oi nɔnɔi g'aag'ale ma ga ma vɛedai.

⁹Ni nui ta a soovale, baa nikei, baa baalagi, baa togani nɔpe feena nui ta ya ga é make ba, suai zeba é za, baa nata g'ale ba, baa é neele, nu nɔpe ge la kaani, ¹⁰konai g'a wo G'og'ɔ GALAGI laaseigi zu ti feleg'ɔ yɔg'ɔzu, zoi é suai makegai, naa g'a bo ga é la yeezeeni sejnɔg'oi g'ligi va. Togani nui g'a yeezei konai naa wu, zoi la ani nɔpe gaag'alega ma negelein. ¹¹Kele ni suai unmave pɔ be, toga potogi ve ma nu ya. ¹²Ni suai valivalive ga, toga dee, é g'e ga zeele wooi, é la mɔ naa voto fea, nii balivaliai ga.

¹³Ni nui ta a togani ziingaona sejnɔg'oi ma, nata g'ale suai naa va, baa é za, ma nui g'aazu la ná, toga potogi ve. ¹⁴Ni ma

nui gá ná, poto ge la vea. Ni suai zala vaa g̃eeve de, sala zongoi gá kula g̃e.

Pelei nu a GALA debi la ta nubuseiti

¹⁵ Ni zunui ta a anzalopo beai ta neene-sona, nii maa la de zoni, é la koba, toga fulu naavoloi g̃ula, é sege ga anza. ¹⁶ Ni doun keegei a g̃elena, é va fe zea, nii anzalopoiti ta dá vulu la, toga naa liegoi zala ga walii.

¹⁷ À mina m̃ota anzanui ye ná, é va ye vulua.

¹⁸ Nu-o-nu a la ga suai, ta naama nui vaa.

¹⁹ Zoi a zalaḡaa g̃ula gala kiligaa ve, é g̃ula G̃oḡḡ GALAGI g̃ila kpe polu, naa undaa gá vili.

²⁰ À mina seikḡḡma nui zo pele j̃ou j̃egelein, wo va suziḡa, mazḡḡ wo g̃eni ga seikḡḡma nuiti Ezipete yooi zu.

²¹ À mina poanzai baa podoin yiiḡḡna, vaa g̃e j̃egelein. ²² Ni wa ti yiiḡḡna, ti woog̃ula mà ga kpeei, nà ti b̃ain gooi meni. ²³ Nà wola yiiḡaawana wo laalḡḡma, nà wo vaa ga k̃ḡḡi, wo-anzaiti ta g̃e ga poanzaiti, ta wo-lointi ti g̃e ga podointi.

²⁴ Ni wa wali g̃uye veena nà-nubuseiti ta ma, m̃one nui é wo ṽḡ be, à mina g̃e be eḡe kuye ve nu, wo mina talama maaloli ma j̃egelein. ²⁵ Ni wa wo-zeiḡḡḡi ná-segei zeg̃ena ga kp̃ounmai, wa fe zea, aisa foloi va li. ²⁶ Mazḡḡ ná-sege g̃ilagi ve, é p̃eezu ḡḡḡ ma. Ni naa a g̃ulana zea, lee gá a p̃ee ḡḡḡ ma? A woog̃ulana mà ga kpeei, nà gooi meni, mazḡḡ nà da nu maaw̃ing̃a.

²⁷ À mina GALA koto, wo mina woo j̃ou wo wa-nubuseiti ta-g̃fundig̃ii ma.

²⁸ Wo maaneve, wo va bè ga wa-molo levea m̃ungiti, wo ke ga zalaḡai, ta wa-leezen de m̃ungiti.

Wa wo-loun zunu m̃ungi ve z̃ea. ²⁹ Zekana wa ke la wa-logani wolai ta wa-logani goiti ta-vaa zu. Ma m̃ungi gá

ye dee va folo l̃ofela zu. Foloi l̃savasĩei, wa fe z̃ea.

³⁰ Wa g̃e bè ga nu j̃adegaiti. À mina sua mi, nii balivaliai ga ḡḡḡi zu. Wa naa vili ya g̃ileiti bu.

Tḡḡi é lo telebodai g̃ee vai va

23 À mina tiḡe woo vaza. À mina ḡḡ nu j̃ou va, wo va z̃ee zeele woo wo. ² À mina vile bebei volu ga wo va faa j̃ou g̃e. Ni wo lolige ga wo zeele wooi ve, à mina lo naati polu, niiti ti m̃ind̃ai, wo va telebodai maave. ³ À mina lo m̃one nui volu ná-faawogi zu.

⁴ Ni wa g̃omina ga wo zili nui ná-nikei baa ná-soovalegi toai ya, keni wo vaa la p̃ḡ. ⁵ Nui é wo w̃inzeḡezu, wa ná-soovalegi g̃aana, toai ná-kas̃oi wu, wa ma, wa ineinesu ga daayei vai, wa ve ba, wo daayei.

⁶ À mina m̃one nui ná-gaamai maave ná-tuk̃ḡi zu. ⁷ Keni wo beteve z̃ee ḡḡe wo fai va. À mina s̃ḡalala nui vaa ta telebo nui. Mazḡḡ g̃e la s̃ḡa nui vetega eḡe telebo nui. ⁸ À mina lobeani zo, mazḡḡ lobeaniiti ta dá naati gaazug̃ole, niiti ti gaazuzeg̃eai ma, ta ti telebo nuiti kp̃ḡ wooiti maave.

⁹ À mina seikḡḡma nui maanḡḡ. Wo kweeni wa ḡḡḡi nii seikḡḡma nui a dá suzo, mazḡḡ wo g̃eni ga seikḡḡma nuiti Ezipete yooi zu.

Tḡḡiti é lo konagiti ba ta dooḡo foloi

¹⁰ Kona ḡzita laawu, wa ani zuwui vaza wa-yooi ma, wo ba l̃nḡḡi z̃ḡḡ.

¹¹ Kele wa yeebe ba, wo ze g̃ana ñḡ, kona ḡfelasĩei, é naa g̃e dooḡogi zu. M̃one nuiti ti wa-nubuseiti saama, naati ti naa mi, nii ta ka, ta ḡḡḡ zuaiti ti naa mi, nii é yesu. Wa ke g̃ana ga wa-leezen belei, ta wa-wolive wuluiti.

¹² Folu l̃zita laawu, wa wa-wotii g̃e. Kele folo l̃felasĩei, wa looḡo, naa gá a ke wa-wotiḡe ñikeiti ta wa-zoovalegiti ti

loogo, ta wa-luɔiti ta seikɔŋma nuiti ti lago loogo.

¹³ À naa kpein so, nii gè bogai wo ma. À mina gala kiligaa laasei bo ñegelein, nu mina ta meni ñegelein, é va gɔla wolaave.

Konagi zu veti wola savagɔiti

(Egezode 34:18-26;

Tɔ Sevei Velesiei 16:1-17)

¹⁴ Ná zeizu gɔa gɛ sava konagi zu, wo da fetiiti kula dāaseigi lebi vai zu. ¹⁵ Bului nii leve la su, wa naama vetii make. Folo lɔfela laawu, naama ziegi deveai molo gɔlasu alugi ma, wa bului mi, nii leve la su, eɣevelei gè ma levei veai la wo ya, mazɔɔ naama alugi ma gɔa wo gɔulani la Ezipete yooi va. Nu nɔpe ge mina gɔla kelema gāazu ga yeɔnaka. ¹⁶ Wa molo mɔɔ vetii make, wa-wotii zulɔɔ mɔungiti, nii wa faza kpalagave. Wa molo leve vetii make kona gɔabelagi zu, siegi zu wo besu la ga wa-wotii zulɔɔgi gɔale ba. ¹⁷ Ná zeizu gɔa gɛ sava konagi zu, zunuiti kpein ti gɔla kelema gāazu, nɛi gè ga wo-Maliŋi Gɔogɔ GALAGI.

¹⁸ Bului nii levei su, à mina naa bɔ suai va, wo va kula ga nà-zalaŋai. À mina nà-fetii ma zalaŋai ma wulɔi make kpidii laawu, é va yesu sobu va zeeli. ¹⁹ Wa va ga wa-yooi va lɔɔ mɔungiti Gɔogɔ GALAGI, wa-ŋALAGI ná-pelei wu.

À mina boli yivoi gɔli ga dee ná-ɔiimi dei.

Kanaan yooi zɔɔɔ fai ma minazegɛgi

²⁰ Nɔun nà, nà geezuŋeelai ta levesu wo luŋɔ, é wo make pelei zu, é wo laazeeli naama adave, gè nà beteai. ²¹ À dama, wo bɔŋɔ zo gaazu, wo gɔlo gooi ve. À mina ziiɔɔ vaa gɛ, tɔzei é la wa-gfotoiti suvaayega, mazɔɔ dāaseigi gɔa tɔun ba. ²² Kele ni wa gɔlona gooi ve, ta ni wa naa kpein keena, nii gè bosu wo ma, nà gɛ ga wo zili nuiti sili nui, ta wo maayosege nuiti maayosege nui.

²³ Nà-geezuŋeelai gɔa lo wo luŋɔ, é li ga woye Amɔɔl nuiti pɔ be, ta Gɛte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta nà tima zuwui gɔaleve. ²⁴ À mina nɔɔ ta-galagiti bu, wo mina ti lebi. À mina vokɔŋ naama nubuseiti ma ti zie velei zu. Kele wa ti gɔlogɔlo, wo ta-zale gɔɔ gɔtuiti kpezegɛle. ²⁵ Wa dɛbi, nɛi gè ga Gɔogɔ GALAGI wa-ŋALAGI. Nà tuya loo wa-laamianigi ma, ta wa-bɔɔle dei. Nà seebei gɔla wo zaama, gè maagooza wo va. ²⁶ Anzanu la gɛa wa-yooi zu, nii kogi a zegɛ ma, baa doun zɔɔɔtala anzanu. Nà wo-zii ma gɔnagi zuŋooza.

²⁷ Aisa wo va zeeli, nà dualuagi vu zooi zu nuiti su. Nà nubuseiti kpein daavili, gè ti zegɛ pelei zu wo luŋɔ, niti wa zeeli ti vɔ be. Nà wo zili nuiti kpein kpe, ti vela wo va. ²⁸ Nà kaogiti tevesu wo luŋɔ, ta Geeve nuiti kpe, ta Kanaan nuiti, ta Gɛte nuiti, ti maagooza wo va. ²⁹ Gè la vaazu ti bɛezu kona gila su, ti va maagooza wo va, naa gɔa a ke, zooi zu, ñakai mina ye, dɔɔɔ zuaiti ti mina mɔin wo laalɔŋma. ³⁰ Nà ti bɛezu vaavaa, ti maagooza wo va, eyesu wo da wola mɔin, wo zoo wo zooi zɔɔɔ ga wɔnɔ.

³¹ Nà wa-gwepelemaveti daazu, é zo Seeli Kpolodei ma, é zeeli Kpolode Wolai ma, ta é zo teubai ma, é zeeli zie wolai ma. Mazɔɔ nà zooi gɔa nuiti dɔɔzu wo yeezu, wa ti be luŋɔ. ³² À mina minazegɛ ke yɔŋzu wa tiye, baa wa ta-galagiti. ³³ Ti mina zeii wa-yooi zu, naa gɔa a ke ti mina wo lɔ kotoi zu dāalɔŋma, mazɔɔ wa ta-galagiti debi, naa gɔa gɛ ga balii wo ve.

Minazegɛgi ma woolaamai

24 GALA ge gɛni Moize ma: «Le Gɔogɔ GALAGI vɔ be, da bɔŋɔi wa Aalɔn, ta Nadaɛe ta Abiyu, ta Izelayele gɛwola vɔɔ uulɔfela (70), wo ye gɔozama, wo nɔɔ. ² Da gɔla kpe nɔ

gja da maabuḡa Ğooḡo GALAGI va. Zoiti ti mina maabuḡa ba, nuḡuseiti ti mina ye é volu, ti va le.» ³Moize vaani, é Ğooḡo GALAGI wooyi kpein bo nuḡuseiti ma, ta tḡiti kpein. Nuḡuseiti kpein ti gooḡaavotegi veeni ga woo ḡila, ti ḡe ma: «Gá naa kpein ke, nii Ğooḡo GALAGI boga.» ⁴Moize Ğooḡo GALAGI wooyi kpein seveni. Naa volu é wuzegeni ga sobuzobui, é zalaḡa ḡulazuve lo gizee ḡḡḡave, é kḡu puuḡo maazu felegoiti (12) pileni ga ḡizeḡui Izelayele ná-boloda puuḡo maazu felegoiti (12) faa zu. ⁵É Izelayele zinipoiti teveni, ga ti gala zalaḡaiti kula Ğooḡo GALAGI ve, ta ti nike zineiti kula ga ziilei zalaḡaiti. ⁶Moize namai ma lukpegi zegeni, é pu kokoiti su, é ma lukpegi zoi zegeni, é pili zalaḡa ḡulazuve ma. ⁷É minazegegi ma zervei zegeni, é kala nuḡuseiti gaazu. Ti ḡeni ma: «Gá naa kpein ke, nii Ğooḡo GALAGI boga, gá ḡolo gooyi be.» ⁸Moize namai zegeni, é faza nuḡuseiti ma, é ḡe: «Nii gja é ga namai nii é minazegegi maabakpasu, nii Ğooḡo GALAGI kea wo yḡḡzu, egfevelei niima booyi kpein ti la.»

Moize lee vai Sinayi gizee ma

⁹Moizeni ti leeni gizee ma ta Aalon, ta Nadaḡe, ta Aḡiyu, é ve Izelayele ḡewola vḡḡ vuulḡfela (70) va. ¹⁰Ti Izelayele ná-GALAGI ḡaani, kḡḡoiti bu ḡeai egfe kḡtui nii daaseigi ga safilegi, kpiiniai egfe geegḡḡo. ¹¹Ğooḡo GALAGI la ḡeni faa jḡu nḡpe keeni ga Izelayele nu biingiti. Ti GALA kaani, naa volu ti daamii woni, ti boole.

¹²Ğooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Le pḡ be gizee ma, è ye ná. Nà kḡu ḡokologoiti feezu è ya: tḡi ta deveiti gè ti zerveai Izelayele nuiti be, ti ḡala fai zu.» ¹³Moize wuzegeni, ta Zozuwe, nii é ga ná-botigē nui, Moize leeni GALA ná-gizee ma. ¹⁴É ḡeni kewolaiti ma: «À gi maaboun ve, eyesu gi ḡale ma volu wo vḡ be. Wele, Aalon ta Ğuul

ta yesu wo va ve, ni faaḡaḡulaba a ḡena ta ya, toḡa bo ti ma.» ¹⁵Moize leeni gizee ma, tonabiingi veeni gizee ma. ¹⁶Ğooḡo GALAGI ná-lebiyai yeini, é ve Sinayi gizee ma, tonabiingi veeni ma folo lozita laawu. Foloi lofelasiei, Ğooḡo GALAGI Moize lolini tonabiingi zaama. ¹⁷Ğooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡevelei ḡeni Izelayele nuiti gaazu, egfe abuzogi gize unma. ¹⁸Moize looni tonabiingi zaama, é le gizee ma. Moize keeni gizee ma ga folo vuunaanigḡo (40) ta kpidi vuunaanigḡo (40).

GALA NÁ-SEGE VELE NADEGAI LO FAI MA LEVEITI

(25:1—31:18)

Sege vele padegai ma vebeaniiti

(Egeẓode 35:4-9)

25 Ğooḡo GALAGI boeni Moize vḡ, é ḡe ma: ²Bo Izelayele nuiti ma, ti va pḡ ga vebeaniiti. Wa so, é ḡula nui kpein zea, nii faanee ḡigi be. ³Wele vebeanii va, nii wa so, é ḡula ti ya: zanugi, ta walii, ta kḡlu boigi, ⁴ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sḡḡo, ta geze vagoi kpaliai, ta boli leḡai, ⁵ta baala sine ḡḡḡoiti, ti loai ga ma boigi, ta numi ḡḡḡoiti, ta akasia wului, ⁶ta fitina wulḡi, ta tufa maku neenegiti ti ga siema wulḡ padegai ta ani maku neenegi ve, ⁷ta kḡu zḡḡo baagi nii daaseigi ga wonikese, ta kḡu zḡḡo baa kiligiti zalaḡa ḡula zegē ma vaa zu, ta ma ḡakazu zegē. ⁸Ta seizu padegai lo be, nà ze ti zaama. ⁹Wa ti kpein ke ga sege vele padegai ḡazavi pelei, é ḡe ga sḡḡai kpein kazavi pelei, nii gè vaazu deezu ga de.

Kesui

(Egeẓode 37:1-9)

¹⁰Ta kesui bete ga akasia wului. Sakpai ḡa ḡe ga metele ḡila taata, kogi ḡe ga metele ḡaḡwesui, ta soligoi ḡe

ga metele ƒaagwesui. ¹¹Da zanu kitei zie koozuve ta poluve, è daabegi ƒe ga zanugi, é ƒaku ma. ¹²Da zanugi ƒaawun, è bala naanigoiti kpete be, è ti vili goizu naanigoiti ba, bala felego gilazu vele ta bala felego zoola vele. ¹³Da gulu zokpoiti kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma. ¹⁴Da gulu zokpoiti do balaiti su, kesui ƒakamaveti, ti kesui va, kesui da zeƒe ga tiye. ¹⁵Gulu zokpoiti ta ye kesui ná-balaiti su, ti mina ƒula ná. ¹⁶Zeele woo zewei gè feezu è ya, da da kesui zu. ¹⁷Da kesui lakulugi bete ga zanu kitei. Sakpai ƒa ƒe ga metele ƒila taata, kogi ƒa ƒe ga metele ƒaagwesui. ¹⁸Geezufeela felegoiti ti laaseigi ga seelubein, da naati kpete ga zanu dogai, è ti vile kesui lakulugi laabe felegoiti ga. ¹⁹Da seelubein gila kpete daabegi ƒilazuve ƒa, seelubein gila daabegi zoola vele ƒa. Da seelubein felegoiti ta kesui lakulugi bete ga ani ƒila no. ²⁰Seelubeinti ta ti-ƒovegiti suvie maazuve, ti kesui lakulugi maalooƒu ga ti-ƒovegiti, ta ƒaavote boƒo ma. Seelubeinti ta ƒaavote kesui lakulugi ma. ²¹Zeele woo zewei gè feezu è ya, da da kesui zu. Da kesui laaƒulu. ²²Mina ƒa na ƒe ƒulazu ná kelema è ve, kesui lakulugi maazuve seelubein felegoiti zogozuve. Ná ƒa gè vaazu boezu ná è vo, é lo na-deveiti kpein ba, Izelayele nuiti faa zu.

Bului nii feai GALA be, naa ma labalii

(Egeẓode 37:10-16)

²³Da tabalii bete ga akasia wului. Sakpai ƒa ƒe ga metele ƒila, kogi ƒe ga metele lukpegi, soƒigoi ƒe ga metele ƒaagwesui. ²⁴Da zanu kitei zie ma, è daabegi bete ga zanugi, é ƒaku ma. ²⁵Da kakamaveti kpete ga nu yeave liegoi ƒeƒala, è naa laabegi balaa kpete ga zanugi, é ƒaku ma. ²⁶Da zanu bala naanigoiti to goizu naanigoiti ba, ti ƒe kooƒo naanigoiti tetegi. ²⁷Balaiti ta ƒe kakamaveti ba, gulu zokpoiti ta lo ti zu, tabalii zeƒe vai

zu. ²⁸Da gulu zokpoiti kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma, ti ƒe ga tabalii zeƒe aniiti. ²⁹Da digiiti kpete, ta tazaiti, puya zalaƒai vaa zu, naa veƒe ziawoiti ta kokoiti ba. Da ti ƒe ga zanu kitei. ³⁰Da buluiti da tabalii ƒa, niiti ti veai bè, ti ƒe ná gaa zu yeenope.

Fitina zeizuve

(Egeẓode 37:17-24)

³¹Da fitina zeƒe anii bete ga zanu kitei dogaa. Ti pe ti ƒe ga ani ƒila: kooƒo, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti ti ƒulaai ga gulu vuai. ³²Fitina zeƒe anii ma beke dozitaiti ta ƒula kakamaveti, ma beke savago ƒa ƒeezu kakamave gilazuve, ta ma beke savago ƒe kakamave zoola vele. ³³Maagili zoolai ƒa ƒe sava ma beke dozitai ƒilagilagi pe ba, ti ƒulaai ga amandegi ma vuai. ³⁴Maagili zoola naanigo ƒa ƒe fitina zeƒe anii ma wului va, ti ƒulaai ga amandegi ma vuai. ³⁵Maagili zoolai gila ka ƒe ma beke felefelegiti todazuve. ³⁶Fitina zeƒe anii ƒa ƒe ga zanu kitei dogaa. Baalobazuve ti pe ti ƒe ga ani ƒila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti. ³⁷Da ná-fitina lofelaiti kpete, ti zeizu maazuve, nii a ke é da wozafala gaazu. ³⁸Ná-salava zo zoolaiti ta ná-salava zeƒe anipakaiti, ta ƒe ga zanu kitei. ³⁹Da kilo vuusavago (30) zeƒe zanu kitei zu, è kpete ga fitina zeƒe anii ta ma zoolaiti kpein. ⁴⁰Dama, è ke ga naama ƒazavigi no, nii é leeni ga de gizei ma.

Seƒe vele ɲadegai ma landaiti ta ma veemazegaiti

(Egeẓode 36:8-19)

26 Da seƒe vele ɲadegai bete ga tanda puugo, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soƒogi. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ²Tanda ƒilagi zakpai ƒa ƒe ga metele puugo maazu naanigo (14), kogi ƒe ga metele felego. Kooƒogi ƒa ƒe ga ani

gila nɔ tandaiti kpein faa zu. ³Tanda loolugɔiti ta zeɪ boḡɔ la, zo loolugɔiti balaa ta zeɪ boḡɔ la. ⁴Da galu biiniiti giligili tandai ma boḡu mɔngi laamave. Da ke gana nɔ ga tandai ma boḡu velesiei laamave. ⁵Da galu vuuloolugɔ (50) giligili tandai ma boḡu mɔngi laamave va, e galu vuuloolugɔ (50) giligili tandai ma boḡu velesiei laamave va. Naama galuuti ta zoloo boḡɔ ma ga felefele. ⁶Da zanu kala puuloolugɔ (50) bete, e tandai ma boḡuuti giligili boḡɔ va ga tiye. Sege vele nadeḡai ga ge ga ani gila kpe nɔ.

⁷Da boli lega landa puugɔ maazu gila (11) kpete, ti veɛ sege vele nadeḡai goma. ⁸Tanda gilagi zakpai ga ge ga metele puugɔ maazu loolugɔ (15), kogi ge ga metele felegɔ. Koḡoḡi ga ge ga ani gila nɔ tanda puugɔ maazu gilagiti (11) be. ⁹Da tanda loolugɔiti giligili boḡɔ va, ta e zo lozitaiti giligili boḡɔ va. Da tandai lozitasiei veɛ su fele sege vele laave. ¹⁰Da galu vuuloolugɔ (50) giligili tandai ma boḡu mɔngi laamave, da galu vuuloolugɔ (50) balaa giligili tandai ma boḡu velesiei laamave. ¹¹Da kolu boi kala puuloolugɔ (50) bete, e kalagiti do galuuti unsu. Da tanda ma boḡuuti sei boḡɔ la gana, ti ge ga ani gila nɔ. ¹²Sege vele ma landaiti ta vaazu voovazu ma ga ta tukpe, naa ga yei, e vu ga sege vele nadeḡai volu vele. ¹³Metele gaaḡwesui e yesu kakamave gilazu vele, ta metele gaaḡwesui e yesu zoala vele, niiti ti yesu volu sege vele zakpai ma, naati ka ti yeizu sege vele nadeḡai gakama felegɔiti, ti veɛ ma. ¹⁴Da baala sine gɔloiti kpete ga peemazegei, toai ga ma boḡi, sege vele vaa zu, e nuni gɔloiti ma veemazegei veɛ maazu.

Sege vele nadeḡai ma bedegiti

(Egeẓade 36:20-38)

¹⁵Da kpedegiti kpete sege vele nadeḡai ve ga akasia wulu zeveiti, ti loḡado

sege vele zuzo fai zu. ¹⁶Kpedegi zoḡigɔ ga ge ga metele loolugɔ, kogi ge ga metele gaaḡwesui. ¹⁷Kpedegi gilagilagi pe kpadɔzuve gaa ga zoba ma wulu zeve felegɔ va. Zekana da ke la sege vele nadeḡai ma bedegiti kpein ba. ¹⁸Da kpede vuufelegɔ (20) bete sege vele nadeḡai ve, ti geɛzu nu yeezazu vele. ¹⁹Da dabu vuunaanigɔiti (40) kpete ga walii, ti va la kpede vuufelegɔiti (20) gilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti be. ²⁰Da kpede vuufelegɔ (20) bete balaa sege vele nadeḡai ve, nu gɔvezu vele. ²¹Da dabu vuunaanigɔiti (40) kpete balaa ga walii, ti va la kpede vuufelegɔiti (20) gilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti be. ²²Da kpede dozita bete sege vele nadeḡai bogave, folo liizu vele. ²³Da kpede felegɔ bete sege vele nadeḡai ma zoko felegɔiti be, ti kpogave. ²⁴Ta gili kpedegi zoiti ba, e zo buuve, e zeeli bala mɔngi ma ungave. Ule gana a ge la ga ti felegɔ, ti vilegai soko felegɔiti su. ²⁵Kpede doḡava ga naazu, e geɛzu sege vele nadeḡai bogave, e veɛ ta-labu puugɔ maazu lozitaiti (16) ba, ti beteai ga walii, kpede gila dabu felegɔ.

²⁶Da gulu zoḡko loolugɔ bete kpedegiti be ga akasia wului, ti besa sege vele nadeḡai gakamave gilagi, ²⁷ta gulu zoḡko loolugɔ sege vele nadeḡai gakamave zoala vele ma bedegiti be, ta gulu zoḡko loolugɔ sege vele nadeḡai bogave ma bedegiti be, folo liizu vele. ²⁸Zaamazu wulu zoḡko ga kpedegiti maaleve, e zo kwegi ma, e li zoala vele. ²⁹Da zanugi zie kpedegiti ma. Da ta-valaiti kpete ga zanugi, ga gulu zoḡkoiti ti lo ti zu. Da zanugi zie naama wulu zoḡkoiti ma. ³⁰Da sege vele nadeḡai lo, eḡvelei ma gɔzavigi leeni la ga de gizei ma.

Sege vele nadeḡai ma zege zuḡooza golai

³¹Da sege zuḡooza golai bete ga geze biinii, ta ma boḡi, ta ma boi

sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ³²Toɣa zele ga zanu kalagiti ti tɔkpala naanigɔiti ba, ti bɛteai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma, ti badɔai dabu naanigɔiti ma, niiti ti bɛteai ga walii. ³³Da sege zuɣooza golai zele kalagiti buuve. Sege zuɣooza golai ɣoozu velei, miná ɣa da zeele woo ɣesui le ná. Sege zuɣooza golai ɣa ɣe wo ve ga ada nadegai ta ada nadega wolai ti yeeɣaagwɛezuve. ³⁴Da zeele woo ɣesui laaɣulu, ada nadega wolai vɔ be. ³⁵Da tabalii vile sege zuɣooza golai ɣakalave, sege vele nadegai wu, lekpeɱave nu ɣɔvezuve. Fitina zeii aɱi ɣe tabalii letemave, lekpeɱave nu yeezazuve.

³⁶Da sege zuɣooza golai taɣili kpete sege velei laave ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, é ɣe ga sege zuvuai. ³⁷Toɣa zele ga zanu kalagiti ti tɔkpala lɔɔlugɔiti ba, ti bɛteai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma. Da kɔlu bɔigi ɣaawun, é ɣe ti ve ga ta-labu lɔɔlugɔiti.

Zalaɣa ɣulazuve

(Egeꝛoꝛe 38:1-7)

27 Da zalaɣa ɣulazuve bɛte ga akasia wului. Sakpai ɣa ɣe ga metele felegɔ ta tukpe (2,5), kogi ɣe ga metele felegɔ ta tukpe (2,5). Zalaɣa ɣulazuve ɣa ɣe ga seki naanigi, sɔligɔi ɣe ga metele ɣila ta tukpe (1,5). ²Da mineiti kpete goizu naanigɔiti ba, ma mineiti ta bɔ ba, ti ɣe ga ani ɣila nɔ. Da kɔlu bɔigi zie ti ma. ³Da anipakaiti kpete zuvui zo fai zu, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zɔɔ mite wolaiti, ta abu zefe aniiti. Da sɔɔlai naati kpein kpete ga kɔlu bɔigi. ⁴Da kɔlu velei bɛte ga kɔlu bɔigi zalaɣa ɣulazuve. Da kɔlu bɔi balaiti to kɔlu velei va, goizu naanigɔiti su. ⁵Da pile zalaɣa ɣulazuve lakɔɔgave wu, é zo buuve, eyesu é zeeli zalaɣa ɣulazuve zɔligɔi zaamave. ⁶Da gulu zɔkpɔiti kpete zalaɣa

ɣulazuve ve, ga akasia wului, è kɔlu bɔigi zie ti ma. ⁷Gulu zɔkpɔiti ta lɔ balaiti su. Gulu zɔkpɔi naati ta ɣe zalaɣa ɣulazuve ɣakama felegɔiti, siegi zu a ɣena va zegezu la. ⁸Da zalaɣa ɣulazuve bɛte ga gulu zevɛiti, zegei ɣe koozu. Toɣa ɣe eɣvelei é leeni la ga de gizei ma.

Sege vele nadegai ma ɣoizuve

(Egeꝛoꝛe 38:9-20)

⁹Da sege vele nadegai ma ɣoizuve bɛte. Lekpeɱave nu yeezazuve, maazasa ga segei é ga geze vagɔi kpaliai. Sasai zakpai ɣe ga metele vuulɔɔlugɔ (50) naama ɣakama mɔungi. ¹⁰Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ta lɔ dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti bɛteai ga kɔlu bɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele kɔluiti ta ɣe ga walii. ¹¹Lekpeɱave nu ɣɔvezuve, sasai zakpai ɣa ɣe miná balaa ga metele vuulɔɔlugɔ (50), naa ɣe ga segei, ta tɔkpala vuufelegɔiti (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kɔlu bɔigi. Tɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele kɔluiti ta ɣe ga walii. ¹²Folo liizu velei, sasai ɣogi ɣa ɣe ga metele vuufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25), naa ɣe ga segei, ta ta-lɔkpala puugɔ ta ta-labu puugɔiti. ¹³Folo ɣulazu velei, sasai ɣogi ɣa ɣe ga metele vuufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25). ¹⁴Nu leezeve ɣobave ɣilazuve, sasai ɣa ɣe ga metele lɔfela ta tukpe (7,5), naa ɣe ga segei, ta tɔkpala savagɔ, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁵Nu leezeve ɣobave zɔɔla velei, sasai ɣa ɣe miná ga metele lɔfela ta tukpe (7,5), naa ɣe ga segei, ta tɔkpala savagɔ, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁶Sasai laave vaa zu, sege zuɣooza golai ɣa ɣe ga metele puugɔ, é ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, suvuai, ta tɔkpala naanigɔ, ta ta-labu naanigɔiti. ¹⁷Sasai ma lɔkpalaiti ma ɣalagiti ta ti zele kɔluiti kpein ta ɣe ga walii. Ta-labuiti kpein ta ɣe ga kɔlu bɔigi. ¹⁸Sasai zakpai ɣa ɣe ga metele vuulɔɔlugɔ (50), kogi ɣe ga puufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25),

səligoi ɣe ga metele felego ta tukpe (2,5). Segeiti ta ɣe ga geze vagoi kpaliai, ta dabuiti ta ɣe ga kolu boigi. ¹⁹Soolai kpein deveai sege vele nadeagai ma wotii vaa ma, ta suzo koluiti kpein, ta sasai zuzo koluiti kpein ta ɣe ga kolu boigi.

Deveiti é lo seizu nadeagai ná-fitinaiti ba

(Leevi Nuiti 24:1-4)

²⁰Da devei ve Izelayele nuiti zea, ga ti va è ɔ ga wolive wulo vagoi, kpeteai fitinai vaa zu, naa ɣa a ke wo yeeye fitinaiti ba, yeenope ti mina za. ²¹GALA daagomi sege vele wu, sege zugoosa golai ɣakalave, nii é zeele woo ɣesui ɣakalave. Miná ɣa Aalon ta ná-doun zunuiti ta sei ná, fitinaiti ti zo, é zo kpokoi ma, eyesu geelaalao, ɢooɣo GALAGI ɣaazu. Togfa ga ɣooɣo togi Izelayele nuiti ti-mavofodaiti kpein be, ti maaneai, ti so.

Zalaɣa ɣula zefgeiti

(Egeẓade 39:1-7)

28 Da è-lie Aalon maabuɣa boɣo va, ta ná-doun zunuiti, ti zefge Izelayele nuiti saama, ga è ti ve bè, nà-boti vai zu, é ga zalaɣa ɣula vai, Aalon ta ná-doun zunuiti, Nadabe ta Abiyu, ta Elezaal ta Itamaal. ²Da zalaɣa ɣula zefgeiti kpete è-lie Aalon ve, ti ɣe ga to-suve ta ná-lebiyai ma voogi. ³Da boe naati kpein po, ti ga ɣeeɣiɣi nuiti, niiti gè ti laavegai ga ɣima yenvui, ta Aalon ná-sefgeiti kpete, naa ɣa a ke é ve bè, é nà-zalaɣa ɣula wotii ɣe. ⁴Wele sefgeiti ba, ta ti bete: kakazu zefge ɣila, zalaɣa ɣula zefge ɣila, tookoba wola ɣila, sefzewuzefge ɣila nii suvuai, boolo gila, ta saamaɣili gila. Ta zalaɣa ɣula zefge nade-gaiti kpete è-lie Aalon ta ná-doun zunuiti be, naa ɣa a ke ti nà-zalaɣa ɣula wotii ɣe. ⁵Ta zanugi zefge ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɣo, ta geze vagoi kpaliai.

Zalaɣa ɣula zefgei

⁶Ta zalaɣa ɣula zefgei bete ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɣo, ta geze vagoi kpaliai. Ta suvu ga zanu galui. ⁷Ta kpakiga zefge felegoiti kpete, ti ze zalaɣa ɣula zefgei ɣaabelasu felegoiti da. ⁸Zalaɣa ɣula zefgei ma lokoi ɣa bete ga ma zii no. Togfa ɣe ga zanugi, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɣo, ta geze vagoi kpaliai. Ta ɣe ga ani ɣila ta zalaɣa ɣula zefgei.

⁹Kotu zongo baagi nii daaseigi ga wonikese, da naa felego zefge, é Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve ti ma, ¹⁰ti-laasei dozita ɣa zewe kotu ɣilagi ma, zoma laasei dozitaiti ti ɣe kotui velesiei ma, egevelei ti zolo pelei la. ¹¹Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve kotu felegoiti ma, egevelei nu a da kotui zaɣa la, ege zeevozeba aniiti. Da ti bata ti-loozuveti ba, ti ga zanugi. ¹²Da ti ɣili zalaɣa ɣula zefgei ma bakiga zefgeiti ba, ti ɣe ga Izelayele ná-doun zunuiti ta-ɣizesui, nii Aalon segezu baki felegoiti ga, ga ti-laaseigi ɢooɣo GALAGI ɣaazu. ¹³Da doozuveti felego bete ga zanugi. ¹⁴Da zanu galu felegoiti fele, è ti lo doozuveti ba.

Kakazu zefgei

(Egeẓade 39:8-21)

¹⁵Da kakazu zefgei bete, nii deveiti ti zefgezu la, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɣo, ta geze vagoi kpaliai. Da suvu ga zanu galui, ga zalaɣa ɣula zefgei ɣevelei. ¹⁶Kakazu zefgei ɣa veve su fele, é ɣe ga seki naanigi. Sakpai ɣe ga zeelo gila, kogi ɣe ga zeelo gila. ¹⁷Da kotu zongo baagiti nekpe ba, ma nekpe naanigoi zu: ma nekpe mungi zu, saaledoane gila, topeze gila, ta emelode gila, ¹⁸ma nekpei velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ɣila, ¹⁹ma nekpei zavasiei zu, wopale gila, agate gila, ta ametisete gila, ²⁰ma nekpei naanisiei

zu, kelizolite gila, wɔnikese gila, ta zasepe gila. Naama ɔtu zɔngɔ baagiti ta bɔta ti-lɔɔzuveti ba, ti ga zanugi. ²¹Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) ma, egevelei nu a da kɔtui zaɣa la, ege zeevozeba anii. Boloda puugɔ maazu felegɔiti (12) daaseigiti ta ɣe ti ma, kɔtu gila, gila daasei, kɔtu gila, gila daasei. ²²Da zanu galuuti to kakazu zefei va, ti veleai ga zanu kitei. ²³Da zanu balaɣae felegɔiti kpete, è ti lo kakazu zefei woizu felegɔiti ba. ²⁴Da zanu galu felegɔiti to balaɣae felegɔiti ba, kakazu zefei woizu felegɔiti. ²⁵Da zanu galu felegɔiti sokpaiti to dɔɔzuveti felegɔ va, niiti ti ɣil-iai zalaɣa ɣula zefei ma bakiga zege felegɔiti ba, nii a ke kakazu zefei ye velelave. ²⁶Da zanu balaɣae felegɔ bɛte mɔnɔ, è ti lo kakazu zefei woizu felegɔi zɔiti ba, koozu vele, ná vɛezu zalaɣa ɣula zefei ma. ²⁷Da zanu balaɣae felegɔ ɣiligaa bɛte, è ti lo zalaɣa ɣula zefei ma bakiga zege felegɔiti ba, buuve, velela vele, ti-lodazuve ɣobave, zalaɣa ɣula zefei ma lokoi maazu. ²⁸Kakazu zefei ná-balaɣaegiti ta ɣili zalaɣa ɣula zefei ná-balaɣaegiti ba, ga galu biinii, naa ɣa a ke, kakazu zefei ɣe zalaɣa ɣula zefei ma lokoi maazu, ti yeegaa mina ɣwe ta zalaɣa ɣula zefei.

²⁹Siegi zu Aalɔn læzu la ada nade-gai, Izelayele ná-doun zunuiti daaseigi ɣa ɣe ziilave, seveai kakazu zefei ma, nii deveiti ti zegezu la, ga é ma ɣize-sui make yeenɔpe ɣoɣɔ GALAGI ɣaazu. ³⁰Anii niiti ti-laaseigi ga wuulimegi ta tumimegi, naati pu kakazu zefei zu, nii deveiti ti zegezu la, ti ɣeezu Aalɔn yi-ilave, siegi zu é læzu la ɣoɣɔ GALAGI ɣaazu. Uele ɣana Aalɔn a pɛe la yiilave yeenɔpe, nii a ke é ɣe ɣoɣɔ GALAGI yi-ima vai ɣwɛɛ, é lo Izelayele nuiti ba.

Zalaɣa ɣula zefei zɔiti

(Egezode 39:22-31)

³¹Da zalaɣa ɣula zefei ma lookɔba wolai ɣe ga geze biinii, ³²da kɔteve zaamazuve, nɔungi da lo ná, è daaɣale é ɣaku ma ga sege veleai taɣili, naa ɣa a ke é mina vali ga. ³³Gului nii daa ga gelenadeɣi, da naama waai ma votoi ɣili daamave, é ɣaku ma ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔɔgi, zanu tala koiti ti ɣe ti yɔɣzuveti, ³⁴zanu tala ko ɣila, gelenade gila, zanu tala ko ɣila, gelenade gila, naa ɣaku tookɔba wolai laamave ma. ³⁵Aalɔn ɣa bɔɣɔ maɣili la, é da botii ɣe, tala koiti gooi ɣa ɣe menisu, siegi zu é læzu la ada nadeɣai, ɣoɣɔ GALAGI ɣaazu, ta siegi zu é ɣulazu la ná, é la zaa názu.

³⁶Da zanu kitei ma zɛve goi bɛte, è sevei ɣe ma ga: «Feai ɣoɣɔ GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazaɣa la. ³⁷Da gili bɔɔlogi va ga galu biinii, kakala vele. ³⁸Togɣa ɣe Aalɔn lovalave yeenɔpe, siegi zu é losu la ɣaazu, nëi gè ga ɣoɣɔ GALAGI. Naa maavele ma, na yeezei Izelayele nuiti ta-vebeani nadeɣaiti bu, anɛe ni ta faaɣaazagiti kɛezu, ta ɣena ti vea zèa.

³⁹Segewuzefei ta bɔɔlogi bɛte ga geze vagoi, è saamaɣiligi bɛte, è suvu.

⁴⁰Da segewuzefei kpete Aalɔn ná-doun zunuiti be, è saamaɣiligiti kpete ti ve, è bɔɔlogiti kpete ti ve, ti ɣe ga ti-losuve ta ta-lebiyai ma voogi. ⁴¹Da è-lie Aalɔn ta ná-doun zunuiti maɣili la. Da guloi zie ti ma, è ti ve bè, è ti nade, naa ɣa a ke ti nà-zalaɣa ɣula wotii ɣe. ⁴²Da vele kpufagi bɛte ti ve ga gezei, é ti-maɣnakaiti dɔɔgu, togɣa zo ti-zaamave, é yei ti-balaiti ma. ⁴³Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ti le bɔɣɔ ma, siegi zu ti læzu la GALA daaɣomi sege vele wu, baa siegi zu ti maabuɣazu la zalaɣa ɣulazuve va, ti va botii ɣe ada nadeɣai, naazu ti la ɣea ga sɔba nua jegelein, ta ti la zaa. Naa ɣa

ge ga g̃ooḡ t̃gi Aal̃n ve ta mavofodaiti kpein be.

Zalaḡa ḡula nuiti fee vai GALA be

(Leevi nuiti 8:1-36)

29 Wele, nii da ke, Aal̃n ta ná-dointi fee vai zu bè, naa ḡa a ke ti ná-zalaḡa ḡula wotii ḡe. Nike zine bokpa gila seḡe, ta baala sine felego, ñevuzu mina ḡe ti va, ² ta bului nii leve la su, ta bulu velevelegiti leve la su, gaayogai ga gulci, ta bulu l̃eveiti, leve la su, gulci vuai ma, è ti bete ga bulu vuko vagci. ³ Da ti vu kp̃oḡ gila su, è va ga tiye kp̃oḡgi naa zu, è ti le, da ḡena ñike zinei ta baala sine felegoiti kulaa ga zalaḡai. ⁴ Da li ga Aal̃n ta ná-doun zunuiti GALA daagomi seḡe velei laave, è ti maagba ga ziei. ⁵ Da seḡeiti seḡe, è Aal̃n maag̃ili ga seḡewuzeg̃ei, ta tookoba wolai, ta zalaḡa ḡula zeg̃ei, ta kakazu zeg̃ei, è saamaḡili ga zalaḡa ḡula zeg̃ei ma lokoi. ⁶ Da b̃oḡgi lo ñungi va, è zanu seve goi ḡili kakalave, nii é ga fee vai ma voogi GALA be. ⁷ È siema wulo padegai zeg̃e, è ta vu ñungi zu, è ta zie ma. ⁸ Da va ga ná-doun zunuiti, è ti maag̃ili ga seḡewuzeg̃eiti. ⁹ Da ti zaamaḡili ga saamaḡiligiti, è b̃oḡgiti do t̃ungiti ba. Ta ná-zalaḡa ḡula wotii ḡe, t̃gi ḡana eyesu ḡo. Da Aal̃n ta ná-doun zunuiti fe bè.

¹⁰ Da va ga ñike zine bokp̃agi GALA daagomi seḡe velei ḡakalave, Aal̃n ta ná-doun zunuiti ti-yeeiti p̃e ñike zinei unmave. ¹¹ Da ñike zinei ḡdaaleve ḡooḡ GALAGI ḡaazu, GALA daagomi seḡe velei laave. ¹² Da ñike zinei ma jamai zeg̃e, è ta zie zalaḡa ḡulazuve ma mineiti ma ga è-yeebeg̃ai. Da jamai m̃otai vu ya zalaḡa ḡulazuve ḡoḡave. ¹³ Da ma wulci kpein seḡe, nii felevelegai koozu z̃olaiti ma, ta ma m̃oḡin vasuve, ta ma loḡo felegoiti ma, ta gulci é ti maave neg̃ein, da naa ḡala zalaḡa ḡulazuve. ¹⁴ Kele da ñike zinei m̃otai ḡala wo-vuuzuve voluve: ma zuai, ta ma

ḡoḡi, naa ṽe ma booiti ba. Tog̃a ga koto gba zalaḡai.

¹⁵ Da baala sinei taḡila seḡe, Aal̃n ta ná-doun zunuiti ta yeeiti p̃e baala sinei unmave. ¹⁶ Da baala sinei ḡdaaleve, è ma jamai zeg̃e, è pili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ¹⁷ Da baala sinei leveleve, è kpulukupulu, è koozu z̃olaiti ta koḡoiti gba, è ti la kpulukupulugai ta ma ungi ma. ¹⁸ Da baala sinei p̃e gala zalaḡa ḡulazuve. Tog̃a ga gala zalaḡai ḡooḡ GALAGI ve, zalaḡai ve, nii abui galazu, makugi neai ḡooḡ GALAGI ve.

¹⁹ Da z̃oḡma vaala sinei zeg̃e. Aal̃n ta ná-doun zunuiti ta yeeiti p̃e baala sinei unmave. ²⁰ Da baala sinei ḡdaaleve, è ma jamai ta zeg̃e, è sie Aal̃n yeezazu vele woi ỹokp̃ogi ma, ta ná-doun zunuiti zeezazu vele woi ỹokp̃ogiti ma, ta ti-yeezazu yeezineḡpotogiti ma, ta ti-yeezazu ḡoḡzineḡpotogiti ma. Da jamai m̃otai vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ²¹ Da jamai ta zeg̃e, nii a ḡe zalaḡa ḡulazuve, ta siema wulo padegai ta, è ti vaza Aal̃n ta ná-seḡeiti ma, naa ṽe ná-doun zunuiti ta ta-zeg̃eiti ba. Pele ḡana da Aal̃nni fe la bè, ta ná-seḡeiti, naa ṽe ná-doun zunuiti ta ta-zeg̃eiti ba.

²² Da baala sinei ma wulci zeg̃e, ta ma w̃oḡgi, ta ma wulci felevelegai koozu z̃olaiti ma, ta ma m̃oḡin vasuve, ta ma loḡo felegoiti, ta ma wulci felevelegai ti ma, ta zeezazu balai, maz̃oḡo tog̃a ga ti ze vai ma vaala sinei. ²³ Bului leve la su, naama b̃oḡgi, nii seidai ḡooḡ GALAGI ḡakala, da bulu ḡila seḡe naama b̃oḡgi zu, ta bulu velevele gila gulci ba, ta bulu l̃eve ḡila. ²⁴ Da ti kpein pu Aal̃n ta ná-doun zunuiti zeezu, ti ti lateḡe vai ma voogi ḡe ḡooḡ GALAGI ḡaazu. ²⁵ Naa voluma, da ti ḡula niina ti ya, è ti ḡala zalaḡa ḡulazuve, gala zalaḡai maazu. Tog̃a ga zalaḡai, nii abui galazu, makugi neai ḡooḡ GALAGI ve.

²⁶Da Aalɔn zeɪ vai ma vaala sinei ma ɣekegi zeɣe, è dateɣe vai ma voogi ɣe Ɔoɣɔ GALAGI ɣaazu. Naa ɣa ɣe ga ɔnɔi. ²⁷Da ti zeɪ vai ma vaala sinei ma ɣekegi zeɣe ba ta ma balai, niiti ti ɣula ga dateɣe vai ma voogi, ti zeɣe ba Aalɔn ve ta ná-doun zunuiti. ²⁸Ta ɣe ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti tɔnɔ, naa ɣa ɣe ga ɣoɣɔ tɔgi, nii Izelaye nuiti ta so, mazɔɔɔ vebeanii ɣana seɣeai ba Izelaye nuiti ta-yiilei zalaɣaiti su. Naa ɣa ɣe ga Ɔoɣɔ GALAGI nɔnɔ.

²⁹Aalɔn a zaana, ná-zalaɣa ɣula zeɣeiti ta ɣe ga ná-doun zunuiti tɔnɔ, ta ti loo ɣɔba, siegi zu ti gulɔ padegai ziezu la ti ma, ti zeɪ vai zu. ³⁰Ná-doun zunuiti su, nii a ɣe potogi zu, zalaɣa ɣula vai zu, naa ɣa too ɣɔba folo lɔfela laawu, siegi zu é ɣeezu læezu la GALA daaɣomi seɣe velei wu, ga é botii ɣe ada padegai.

³¹Da ti zeɪ vai ma vaala sinei zeɣe, è ma zuai ɣili ada padegai ta. ³²Baala sinei ma zuai ta bului a ɣe kpɔɔgi zu, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti mi, GALA daaɣomi seɣe velei laave. ³³Nii keai ga koto gba anii, ta naa mi ɣana, naa ɣa a ke ti ve bè, ta ti ti zeɪ. Nu ɣili nɔpe ge la ta mia, mazɔɔɔ ti padege. ³⁴Ni ti zeɪ vai ma zalaɣa zuai baa ma bului ta ɣa yena ná eyesu sobui, nu la mɔ mia negelein, mazɔɔɔ ti padege. Nii é yesu, ɔa naa ɣala.

³⁵Da zie ga deveiti kpein, gè ti vea è ya Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta-vaa zu. Da folo lɔfela ɣe ti zeɪ vai zu. ³⁶Folo-o-folo, ɔa nike zine ɣila kula ga zalaɣai koto gba vai zu. Da zalaɣa ɣulazuve pade ga naama ɣoto gba vai, è gulɔi zie ma ga é pade. ³⁷Folo lɔfela laawu, ɔa koto gba vaiti ke zalaɣa ɣulazuve, é pade, zalaɣa ɣulazuve wola ɣa pade. Nii kpein a vɔɔɣu zalaɣa ɣulazuve va, naa ɣa pade.

Gala zalaɣai, nii a ɣe ɣulazu folo-o-folo

(Gaalɔ Seveɪ 28:1-8)

³⁸Folo-o-folo, ɔa ɔa kona gila baala sine felegɔ ɣula ga zalaɣai zalaɣa ɣulazuve. ³⁹Da baala zivoi ɣilagi ɣula ga zalaɣai sobui, è zɔɔma vaala zivoi ɣula ga zalaɣai kpɔkɔi. ⁴⁰Da baala zivo mɔungi ɣula ga zalaɣai, è peɣe bulu vuko vagɔi kilo savagɔ va, gaayɔgai ga wolive wulo vagɔi ma litelɔ ɣila ta tukpe (1,5), naa veɣe ɔɔi litelɔ ɣila ta tukpe (1,5) ba. ⁴¹Da baala zivoi velesiei ɣula ga zalaɣai kpɔkɔi, è peɣe vebeanii ɣila ba, ta puya zalaɣai, eɣevelei sobu gelei la. Zalaɣai ve, nii abui galazu, makugi neai Ɔoɣɔ GALAGI ve. ⁴²Togɣa ɣe ga gala zalaɣai, wo-mavofodaiti kpein ta ɣe kulazu folo-o-folo, gàazu, nèi gè ga Ɔoɣɔ GALAGI, GALA daaɣomi seɣe velei laave, miná ɣa nà ɣe ɣulazu ná kelema wo ve, gè ɔa bɔɣe è vɔ. ⁴³Miná ɣa nà ɣe ɣulazu ná kelema Izelaye nuiti be, naama adave ɣa pade ga nà-lebiyai. ⁴⁴Nà GALA daaɣomi seɣe velei ta zalaɣa ɣulazuve pade. Nà Aalɔn ta ná-doun zunuiti pade, ti ɔa nà-zalaɣa ɣula wotii ɣe. ⁴⁵Nà zeɪ Izelaye nuiti saama, gè ɣe ga ta-GALAGI. ⁴⁶Ta kweɣe ga nà ga Ɔoɣɔ GALAGI, ta-GALAGI, nii é ti ɣulani Ezipete yooi va, nà zeɪ ti zaama. Nà ga Ɔoɣɔ GALAGI, ta-GALAGI.

Ani maku neenegiti ma zalaɣa ɣulazuve

(Egezode 37:25-28)

30 Da zalaɣa ɣulazuve gila kpete ani maku neenegiti gala vai zu. Da kpete ga akasia wului. ²Togɣa ɣe ga seki naanigi, sakpai ɣe ga metele valisui, kogi ɣe ga metele valisui, soligoɔi ɣe ga metele ɣila. Ma mineiti ti ɣeezu ba, ta ɣe ga ani ɣila. ³Da zanu kitei zie ma, gaave, ta kakamaveti, é ɣaku ma, ta ma mineiti ma ná pe. Da daabegi betɔe ga zanugi,

é gaku ná pe ma. ⁴Da zanu bala felego lo ba daabegi wuwe, kakama felegiti, gulu zokpaiti ti da lo ti zu, sege vai zu. ⁵Da gulu zokpaiti kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma. ⁶Da zalağa gfulazuve lo sege zuğooza golai gakalave, nii é zeele woo gesusi gakalave, kesui lakulugi gaazu letemave, nii é zeele woo zeevi maazuve, ve nà gfe gfulazu kelema ná è ve. ⁷Miná ga Aalon a da ani maku neenegiti gala ná. Toğa gfe ta galazu sobu-o-sobu, siegi zu a gfe fitinaiti kevele betezu la. ⁸Aalon ga gfe ta galazu kpokoi, siegi zu a gfe fitinaiti kevele betezu la. Ani maku neenegi ve, a gfe galazu yeenope Gooğo GALAGI gaazu, wo-mavofodaiti kpein su. ⁹À mina ani maku neene ma zii gili kula ga zalağa, zalağa gfulazuve, anee gala zalağa gili be, baa vebeani gili. À mina puya zalağa gila kpalaa pu ya ná. ¹⁰Aalon ga da koto gba vaiti ke zalağa gfulazuve mineiti maazu, naa gfe gila kona-o-kona. Toğa ke ga koto gba zuai ma pamai, naa gfe gila kona-o-kona, wo-mavofodaiti kpein su. Zalağa gfulazuve naa ga gfe ga faa padega wola Gooğo GALAGI gaazu.

Seizu padegai ma mulu gfula vai

¹¹Gooğo GALAGI bœeni Moize vo, é gfe ma: ¹²«Siegi zu è Izelayele nuiti gaalusu da, ti gfulagilagi ta boğo unmo ganii zala Gooğo GALAGI ma, naa ga gfe gaalugi ma ziegi zu, naa ga a ke maanogõ mina zeeli wo ma. ¹³Niiti kpein ti gaalusu, naati ta vaazu wali gfaei galamu lozita veezu, egfevelei seizu padegai ma wali gfaei la. Naa gfe ga vebeanii, é zefge ba Gooğo GALAGI ve. ¹⁴Nu-o-nu é gfeezu gaalugi zu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, naa ga vebeanii zala, nii é veezu Gooğo GALAGI ve. ¹⁵Naavolo nui la salaa, é va voova ma, mone nui balaa la salaa, é va yei bu. Vebeani ve, é veezu Gooğo GALAGI ve, ga ti boğo unmo. ¹⁶Da unmo walii gfula Izelayele nuiti

zea, è do GALA daagomi sege velei ma wotii zu. Toğa gfe ga kizesu vaa Izelayele nuiti be Gooğo GALAGI gaazu, nubuseiti unmo fai zu.»

Maagba anipakai

(Egezode 38:8)

¹⁷Gooğo GALAGI bœeni Moize vo, é gfe ma: ¹⁸«Da maagba anipakai bete ga kolu boigi, ná-seiga anii balaa ga gfe ga kolu boigi, maagba vaiti su. Da pile GALA daagomi sege velei ta zalağa gfulazuve ti yooğzuve, è ziei vu su. ¹⁹Naa ga Aalon ta ná-doun zunuiti ta gfe yeeiti ta gfoğiti maagbazu la. ²⁰Siegi zu ti leezu la GALA daagomi sege velei wu, ta boğo maagba ga naama dei, naa ga a ke ti mina za, ta siegi zu ti maabugazu la zalağa gfulazuve va, ga ti botii gfe, ti zalağaiti gala ga abui Gooğo GALAGI ve. ²¹Ta ti-yeeiti ta ti-gfoğiti maagba, naa ga a ke ti mina za. Naa ga gfe ga gfoğo togi, Aalon ve ta ná-doun zunuiti, ta ti-mavofodaiti kpein be.»

Gulo padegai ta ma maku neene kelei

²²Gooğo GALAGI bœeni Moize vo, é gfe ma: ²³«Da ani maku neene papagiti sege: miile gulo maku neenegi kilo lozita, ta sinamome maku neenegi kilo savago, ta seeli maku neenegi kilo savago, ²⁴ta kasegi kilo lozita, egfevelei seizu padegai ma gfoğõ la, ta wolive wulci litele lozita. ²⁵Da naa gfe ga siema wulci padegai, egfevelei gulo maku neene kpete nui a da kpete la. Naa ga é gfeezu ga siema wulci padegai.

²⁶«Naa ga da ta zie GALA daagomi sege velei ma, ta zeele woo gesusi, ²⁷ta tabalii ta ná-soolaiti, ta fitina zei anii, ta ná-soolaiti, ta ani maku neenegiti ma zalağa gfulazuve, ²⁸ta è sie gala zalağaiti kulazuve ta ná-soolaiti kpein ma, ta maagba anipakai, é ve ná-seiga anii va. ²⁹Da niima aniiti kpein fe bè, ti wola ga pade, nii kpein a voğõ ti va, naa ga

nade. ³⁰Da gulo padegai zie Aalon ta ná-doun zunuiti ma, è ti ve bè, naa gá a ke ti nà-zalaḡa ḡula wotii ḡe.

³¹«Da bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ḡe ti ma: «Naa ḡa ḡe bè ga siema wulo padegai, wo-mavofodaiti kpein su. ³²Nu mina ta zie busei ma, negelein. À mina ma zii bete ga kevele. Nadeḡe, wa da pete ga nade gani. ³³Nu-o-nu a ma zii betena, baa é ta zie nu ḡili ma, é la ga zalaḡa ḡula nu, naa be ka leve ná-nubuseiti ba.» »

Ani maku neenegi

³⁴Ḡooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Ani maku neenegi naati seḡe, ti ḡe tie: setaketegi, ta wonikesegi, ta galebannu-megi, ta gulu mana maku neenegi. ³⁵Da naa ḡe ga ani maku neenegi, supuai, eḡevelei gulo maku neene kpete nui a da kpete la, kpoloi ḡe ba. Toḡa ḡe ga ma ḡitei, é nade. ³⁶Da ke ga ma vukɔi, è sei zeele woo ḡesui ḡakalave, GALA daagomi seḡe velei wu, ve nà ḡe ḡulazu kelema ná è ve. Toḡa ḡe wo ve ga anii gola padegai. ³⁷À mina ani maku neene kpete bɔḡo ve negelein ga nii ḡevele, siema vaa zu. Wa pete ga ani ve padegai, makegai Ḡooḡo GALAGI ḡila kpe nɔ ve. ³⁸Nu nɔpe a naa ḡeḡala betena, ga é da maku, naa be ka leve ná-nubuseiti ba.»

Seḡe vele padegai ma neeliḡi nuiti

(Egezode 35:30—36:1)

31 Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ²«Wele, ḡe yiimazeḡeve ga Besaleyete, nii é ga Uli ná-doun zunui, Ḡuul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu. ³Gè daavege ga GALA Zenvui, ta ḡi-malai, ta keleḡelegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu, ⁴é zoo faiti kazavisu, é zanugi bete, ta walii, ta kolu bɔigi, ⁵é kɔtu zongɔ baagiti saḡa, é ti nekpe ti-koovuveti, é gului zaḡa, é botii ma zii kpein ke. ⁶Gè kpɔba nu veeve ba, nii é ga Wɔḡɔliyaḡe, Ayizamake ná-doun zunui, é ḡula Dan ná-bolodai zu. Gè keleḡelegi

vuuve naati kpein ziimave, niiti ti zoogai faa la, ga ti naa kpein ke, nii ḡe è lev-eai ma, ⁷é zo GALA daagomi seḡe velei ma, é li zeele woo ḡesui vɔ, ta daku-lugi, ta seḡe velei ma zɔɔlaiti kpein, ⁸ta tabalii ta ná-ɔɔlaiti, ta fitinai ze anii é ga zanu kitei, ta ná-ɔɔlaiti kpein, ta ani maku neenegiti ma zalaḡa ḡulazuve, ⁹ta gala zalaḡaiti kulazuve ta ná-ɔɔlaiti kpein, ta maagba anipakai ta ná-seiga anii, ¹⁰ta botiḡe zeḡeiti, niiti ti ga zalaḡa ḡula nui Aalon ná-zalaḡa ḡula zeḡeiti, ta ná-doun zunuiti ta-zeḡeiti zalaḡa ḡulazuve ma woti vai ma, ¹¹ta siema wulo padegai, ta ada padegai ma ani maku neenegi. Ta naa kpein ke, eḡevelei ḡe deveai la.»

Doogfo foloi

¹²Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ¹³«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ḡe ti ma: «Wa nà-doogfo foloiti maape, mazɔɔ naa ḡa a ḡe nɔun nà, ta wa, ade yɔḡɔzu, wo-mavofodaiti kpein saama, é ḡe ga poogi, nii nu a kwɛe la ga nà ga Ḡooḡo GALAGI, nii é wo padesu. ¹⁴Wa doogfo foloi maape, mazɔɔ toḡa ḡe wo ve ga faa padegai. Zoi a kɔzɔna, ta naama nui vaa. Nu nɔpe a boti ḡeena naama voloi ma, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, é ḡula ti zaama. ¹⁵Folo lozita laawu, nu ḡa boti ḡe, kele foloi lofelasiei ḡa ḡe ga doogfo foloi, feai Ḡooḡo GALAGI ve. Zoi nɔpe a boti ḡeena doogfo foloi, ta naama nui vaa. ¹⁶Izelayele nuiti ta doogfo foloi maape, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, é ḡe ga ḡooḡo minazeḡegi. ¹⁷Toḡa ḡe ga poogi, nà-o, Izelayele nuiti-yo, gi yɔḡɔzu, eyesu ḡo, mazɔɔ folo lozita laawu, Ḡooḡo GALAGI geegɔlɔgi ta zooi beteni. Folo lofelasiei é beni ná-botii va, é loogfo.» »

Tɔgi ma ḡɔtu ḡokologiti

¹⁸Siḡi zu Ḡooḡo GALAGI beni la ga bɔe Moize vɔ Sinayi gizei ma, é zeele woo ḡokolo feleḡɔiti feeni zea, kɔtu

gokologiti, GALA ge sevei gʒai ti ma ga to bɔɔɔ zeebefai.

MINAZEGEƒEƒI ƒOLOGOLO FAI TA NIINE VAI

(32:1—34:35)

Nike yivoi maaniinigi bete vai ga zanugi

(Tɔ Sevei Velesei 9:6-29)

32 Nubuseiti ti kaai ma ga Moize lebiga, é la yeini, é va zeƒe gizei ma fala, ti ƒaaleeni ba Aalɔn maagoolii zu, ti ƒe ma: «Wuzegena, è galagiti kpete gi ve, ti lo gi luƒɔ, mazɔɔɔ Moize nii, zunui tei é gi ƒulaai Ezipete yooi va, gi la kwee nii keai la.» ² Aalɔn ƒeni ti ma: «À zanu goizu anigiti kula wo-anzaiti goizuveti, ta wo-loun zunuiti goizuveti, ta wo-loun anzanuiti goizuveti, wo va ga tiye pɔ.» ³ Nubuseiti kpein ti zanu goizu anigiti kulani woizuveti, ti va ga tiye Aalɔn vɔ. ⁴ É yeezeini zanugi wu, ti feeni zea. É gaawuunni, é pu zanu kpete ƒokologi zu, é kpete ga nike yivoi maaniinigi. Naa volu, ti ƒeni ma: «Izelaye nuiti, à wele wa-ƒalagi va, é wo ƒulaai Ezipete yooi va.» ⁵ Siegi zu Aalɔn miná ƒaani la, é zalaƒa ƒulazuve ta beteni nike yivoi maaniinigi ve. É woogulani, é ƒe ma: «Feti wola ƒa ƒe ga lina ƒooƒɔ GALAGI lebi vai ma!» ⁶ Ma ƒeelaalaogai ma, ti wuzegeni ga sobuzobui, ti gala zalaƒaiti ta ziilei zalaƒaiti kula. Nubuseiti ti zeini, ti daamii ta kpɔlei wo. Naa volu, ti wuzegeni, ti da ƒaƒo.

⁷ ƒooƒɔ GALAGI ƒeni Moize ma: «Yei, è li, mazɔɔɔ da-nubuseiti, è ti ƒulani Ezipete yooi va, ti bɔɔɔ ƒɔzɔa. ⁸ Ti zefea gaamago nɔ naama vele va, nii gè deai ga tiye. Ti nike yivoi maaniinigi beta bɔɔɔ ve, ga zanu gaawuungai, ti nɔkɔ bu, ti zalaƒaiti kula be, ti ƒeni ma: «Izelaye nuiti, à wele wa-ƒalagi va, é wo ƒulaai Ezipete yooi va.» ⁹ ƒooƒɔ GALAGI

ƒeni Moize ma: «Nà kaazu ga niima nubuseiti ta ga nubuseiti ti zuvɔai. ¹⁰ Nizu, zè dee ná! Nà-ziiƒaawanai ƒa vaazu ti laalɔɔma, nà ti-ma zuwui ƒaalevezu, kele nà è ƒeezu ga zii wola.»

¹¹ Moize ná-GALAGI maaneeni, ƒooƒɔ GALAGI, é ƒe ma: «Ee, ƒooƒɔ GALAGI, lee vaa zu da yiiƒaawanai vaazu da-nubuseiti daalɔɔma, niiti è ti ƒulaai Ezipete yooi va, ga da-zebe wulai, ta zeeƒaabaai? ¹² Ni ƒa naa ƒeena, Ezipete nuiti ta ƒe ma: «Ti maanɔɔ vai ƒa é ti ƒulaai ma, ga é ti vaa gizeiti su, é ti-ma zuwu ƒaaleve eteai zu.» Da-yiiƒaawana wulai ye ná, è mina faa ɔu ƒe ga da-nubuseiti. ¹³ Gize Abalaame zu, ta Izaake, ta Izelaye, ƒa-wotigɔ nuiti, niiti è ƒonani bɔɔɔ ma ti ve ga: «Nà wo-mavofodai mɔin eƒe geegɔɔgi ma zomideƒaiti, zoi nii kpein gè bɔezu ná-faa zu, ga nà fe wo-mavofodai ya, ta sɔɔɔ, é ye ti ya ƒɔ.» ¹⁴ ƒooƒɔ GALAGI zefeni faa ɔi volu, nii é ƒeni pɔ é ke ga ná-nubuseiti.

Moize ná-ziiƒaawanai

¹⁵ Moize yeini, é zeƒe gizei ma, zeele woo ƒokolo felegɔiti ti zoni zea, sevei ƒeeni ti-ƒakama felegɔiti, ti zeveni zɔɔla vele ta zɔɔla vele. ¹⁶ GALA ka é kokologiti kpeteni, GALA ná-seve ƒeai ƒa é ƒeni ti ma, pɔneai kokologiti ma.

¹⁷ Zozuwe nubuseiti gooi menini, ti da zɔngɔ, é ƒe Moize ma: «Kɔɔ bee wooi ƒa nuiti puuzuve.» ¹⁸ É googaaavoteni, é ƒe ma: «Pile sɔɔɔ nua ta-bee woo laade, pile sɔɔɔtala nua ta-bee woo laade, guye woo ƒa gè menisu.»

¹⁹ Tei é ƒeni maabuƒazu ti-vuuzuve va, é nike yivoi ƒaani, nuiti ti ƒeni kuai wosu. Moize wola yiiƒaawanani. É kɔtu ƒokologiti pilini zoi ma, é ti wolowolo gize ƒɔɔvave. ²⁰ É nike yivoi zefeni, nii ti kpeteni, é gala. É fukɔni, é ke ga fufiligi, é ma vukɔi vaza ziei ƒa, é to Izelaye nuiti da, ti kpɔle.

²¹ Moize ɣeni Aalɔn ma: «Leeni ɣa nubuseiti ti keai ga de, è ti ye-gai ná, ti niima ɣoto wolai ɣe?»

²² Aalɔn googaaivoteni ga: «Màligii, ná-ziiɣaawanai mina wɔɔɔ. Da bɔɣɔ è ni-ima nubuseiti kwee, faa nɔi ɣa ti polu.

²³ Ti ɣeni mà: «Galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɣɔ, mazɔɔɔ Moize nii, zunui tei é gi ɣulaai Ezipete yooi va, gi la kwee nii keai la.» ²⁴ Gè ɣeni ti ma: «Niiti zanugi ti ya, ti kula bɔɣɔ ma.» Ti feeni zèa, gè pilini abui zu, niima nike yivoi ɣulani su.»

²⁵ Moize peteni ga nubuseiti ti lɔɔni faazupui zu, Aalɔn ti yeni faazupui naa zu, eyesu ti bɔɣɔ lo ti maayosege nuiti ta-ɲeɣulasui zu. ²⁶ Moize loni ti-vuuzuve ma velelave, é ɣe ti ma: «À va pè, wɔiti wo ga ɢooɣɔ GALAGI nɔnɔiti!» Leevi ná-bolodamaiti kpein ti ɣaaleeni ba koba.

²⁷ É ɣeni ti ma: «ɢooɣɔ GALAGI, Ize-layeleye ná-GALAGI wooi ɣaa: «Wo ɣilag-ilagi ná-bogɣa zɔkpɔ la ɣoba, à leveteve nuiti puuzuve, wo lati naa ma, é zo zɔɔma velelave, é li zɔɔla velel, ese gi-lagilagi keeɣeloun vaa, baa bɔɔlai, baa ná-nui.» » ²⁸ Leevi nuiti ti keeni, egevelei Moize boni la, zunu waasavago (3 000) ɣeɣala ɣa é zaani nubuseiti saama naama voloi. ²⁹ Moize ɣeni ma: «Za, wo vea ɢooɣɔ GALAGI ve, mazɔɔɔ wo ɣilagilagi la ineineni ná-doun zunui baa keeɣeloin ɣula vai zu ga zalaɣai, nii a ke é tuyai yei wo ma za voloi.»

Moize ná-GALA maaneenei

³⁰ Poluma zobui, Moize ɣeni nubuseiti ma: «Wo koto wola ɣeeve. Nà vaazu leezu niizu ɢooɣɔ GALAGI vɔ be. Tanisu nà wa-ɣotoi ma zuvaayegi zɔɔɔ.»

³¹ Moize ɣaleni ma ɢooɣɔ GALAGI vɔ be, é ɣe ma: «Ee! Niima nubuseiti ti koto wola ɣeeve. Ti zanugi beteve bɔɣɔ ve ga galagi. ³² Soma kae, è ta-ɣotoi zuvaaye! Ni naa laade, nà è maaneenezu, dàaseigi ɣaava, é ɣula da-zeevei zu, è keai.»

³³ ɢooɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Zoi

é kotoi ɣeai dàalɔɣɔma, naa ɣa nà daaseigi ɣaava, é ɣula nà-sevei zu.

³⁴ Li niizuve, è li ga nubuseiti, ve gè ná leeni ga de. Wele, nà-geezugeelai ɣa lo è luɣɔ. Kele nà-potokula voloi, ta ta-ɣotoiti suboloi ɣɔmɔ.» ³⁵ ɢooɣɔ GALAGI nubuseiti doɣani, tɔɔzei nike yivoi va, nii ti ɣeni Aalɔn ma, é kpete ti ve.

Siei wuzegɣe vai volu

33 ɢooɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Li, zegɣe ve, da-o, nubuseiti-yo, niiti è ti ɣula Ezipete yooi va. Le zooli vɔ pelei, nii gè ma minazeɣeni ga nà feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe, gè ɣe ma: «Nà feezu è-mavofodai ya.» ² Nà geezugeelai ta levesu è luɣɔ, nà Kanaan nuiti kpeezu è luɣɔ, ta Amɔɔl nuiti, ta ɢete nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ³ Le naama yooi zu, ve nɔnɔi ta koin gulɔi vooɔvai ná. Kele ade la leeze vɔɔma, gè mina wo undaavili pelei zu, mazɔɔɔ wa ga suvɔɔ nubuseiti.»

⁴ Siegi zu nubuseiti ti naama bɔe nɔiti menini da, ti ɣaaleini. Nu nɔpe ge la ɣeni bɔɣɔ maagilini ga ná-ɔɔla vago. ⁵ ɢooɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Ge Izelayele nuiti ma: «Wa ga nubuseiti ti zuvɔai. Ni gè leeni wo zaama yeegɣeɣala go laawu, nà la wo undaavili. Niizu, à wa-maagili zɔɔla vagoiti kula bɔɣɔ ma, nà pete, nii gè vaazu keezu wo ve.» » ⁶ Izelayele nuiti ti maagoozaai ma ɢooɔlebe gizei va, ti la mɔ ɣeni ta-maagili zɔɔla vagoiti toozu ɣɔba.

GALA daagomi sege velel

⁷ Ta la ti-vuuzuve betena, Moize bena sege vele ɲadagai zegɣe, é to ti-vuuzuve voluve, tago maagooza. É daasei peeni ga GALA daagomi sege velel. Nu-o-nu nii é ɣeni pɔ ga é ɢooɣɔ GALAGI ɣaaɣaɣa, naa ɣeni ɣulazu, é li GALA daagomi sege velel vɔ pelei, nii é ɣeni ti-vuuzuve volu

velei. ⁸ Siegi zu Moize ġeni liizu la seġe vele padegai wu, nubusei kpein ge ġeni wuzegezu, eſe ge ġeni losu ná-seġe vele laave, é ġaazulo Moize va, eyesu é le seġe vele padegai wu. ⁹ Siegi zu Moize ġeni lēezu la seġe vele padegai wu, tonabiingi ġeni yeizu, é lo seġe vele padegai laave, Ġoogŋ GALAGI ġeni bōezu Moize v. ¹⁰ Nubusei kpein ge ġeni tonabiingi ġaazu, é da lo seġe vele padegai laave, naazu nubusei kpein ge bena wuzegje, é ye ná-seġe vele laave, é nōkō GALA bu. ¹¹ Ġoogŋ GALAGI ġeni bōezu Moize v ġaazuni ta ġaazu, eġvelei nu a da bōe la bōla v. Naa volu Moize bena gale ma ti-vuuzuve, kele ná-botiġe zunu loun-goŋ Zozuwe, Nun ná-doun zunui la ġeni zegezu seġe vele padegai ġoovu veleŋ.

Ġoogŋ GALAGI ġula vai kelema Moize v

¹² Moize ġeni Ġoogŋ GALAGI ma: «Wele, é ġeeve mà: «Lo niima nubuseiti tuġ, è le ga tiye,» da ma, è la naama nui lēni ga ze, nii gá li, é màaza! Anee naa ve, è ġeni mà: «Ġè è ġwee ga è-laaseigi, è zaalai zōwge ġaazu.» ¹³ Niizu, ni ġè zaalai zōwge è ġaazu, da-veleiti deena ga ze, naazu nà è ġwee, ġè zaalai zōw è ġaazu mōnō. Wele, zii tei ka ga da-nubusei.» ¹⁴ Ġoogŋ GALAGI googfaavoteni, é ġe ma: «Nà losu è luġ, nà bōġi. Nà doogŋ feezu è v.»

¹⁵ Moize ġeni ma: «Ni da bōġi è la losu gi luġ, mina gi zegje ve. ¹⁶ Toga ġwee ġale ga gaama, ga ġè zaalai zōwge è ġaazu, nōn nà-o, da-nubuseiti-yo? Siegi zu laade, ade ziezu la vōma, ta siegi zu nà-o, da-nubuseiti-yo, zōġzu ġeezu la gi va ga nubuseiti kpein ti eteai zu?» ¹⁷ Ġoogŋ GALAGI ġeni Moize ma: «Nà naa ġe, nii è maagfaazagaboga mà, mazōw è zaalai zōwge ġaazu, ġè è ġwee ga è-laaseigi.»

¹⁸ Moize ġeni ma: «Soma kae, è da-lebiyai le ga ze!» ¹⁹ Ġoogŋ GALAGI

googfaavoteni, é ġe ma: «Nà levesu è ġakalave, ġè nà-padaŋ kpein dee ga de, ġè dāaseigi le ga de, nii é ga Ġoogŋ GALAGI. Nà zaalai la naa ma, nii ġè pō ġè zaalai la ma. Nà maawōingai ġe naa ve, nii ġè pō ġè maawōingai ġe be.» ²⁰ É ġeni ma mōnō: «È la zooga è va ġaazuve ġa, mazōw nui la zooga kàazu, é va ye vulua.» ²¹ Ġoogŋ GALAGI ġe ma: «Wele adave ta va, kōbave, da lo fasai ma. ²² Siegi zu nà-lebiyai levesu da, nà è lōzu fasa yeġe ta zu, ġè è maalōġfu ga zēi, eyesu ġè leve. ²³ Naa volu, nà yee ġaagfale ma niina, da pōlu veleŋ ġa, kele ġaazuve la zooga ġaazu.»

Tōgi ma ġokolo niineiti saġa vai

(Tō Sevei Velesei 10:1-5)

34 Ġoogŋ GALAGI ġeni Moize ma: «Kōtu ġokolo felegō zaġa ga ma mōungiti kevele. Nà wooiti sevezu naama ġōtu ġokologiti ma, wooi niiti ti ġeni ma mōungiti ma, niiti è ti wolowoloni. ² Sobuzobui, ġevele bete, sobui nō, è le Sinayi gizeŋ ma, da losu náve kākala, gizeŋ unmave. ³ Nu nōpe ge mina vile è volu, wo va le. Nu nōpe ge mina bōġ le gizeŋ ma ná tanōpe. Toganii ma go faa ma wola mina balaa daami wo gizeŋ ma, ma lugi zu kpein.»

⁴ Moize kōtu ġokolo felegōŋ zaġani, eġvelei ma mōungiti ti ġeni la. Moize wuzegjeni sobuzobui, é le Sinayi gizeŋ ma, eġvelei Ġoogŋ GALAGI deveŋ veeni la zea, é kōtu ġokolo felegōŋŋ segeni ya.

⁵ Ġoogŋ GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo ná kobave, é Ġoogŋ GALAGI laaseigi lēni. ⁶ Ġoogŋ GALAGI leveni kakalave, é woogfulani, é ġe: «Ġoogŋ GALAGI, Ġoogŋ GALAGI, maawōingā GALAGI, nii é zaalai veezu, zii la ġula fala, kpeteai nubōġlai ta woogēfiladai zu, ⁷ é woogēfiladai ġeezu, eyesu é zeeli ya-manŋ waagilasiei (1 000) ma, é faa nōŋ zuvaayesu, ta tō kologologiti, ta kotoŋ, kele é la sōba nui zoga ga sōbalala nu,

a da gʒeʒeiti ta-vaa ɲɔi votokula ti-lointi ma, ta ti-lounlointi ma, eyesu é zeeli ya-mani zavasei ta naanisiei ma.»

⁸ Moize zuvileni ga maavea zooi ma, é nɔkɔ. ⁹ É ʒeni ma: «Màligii, ni gè zaalai zɔlɔɔgɛ è ʒaazu, ʒɛ gi zaama. Anɛɛ ni su-vɔɔ nufuseiti be, gá-vaa ɲɔiti suvaaye, ta gá-ɔotoiti, gi zeʒɛ, è gi ʒɛ ga dɔnɔ.»

Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazɛʒɛgi

(Egezode 23:14-19;

Tɔ Sevei Velesiei 10:1-5; 16:1-17)

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI googaavoteni, é ʒɛ ma: «Nà bɔɔɔ nà minazɛʒɛgi ʒɛɛzu wo vɛ. Nà laavɔɔ vaiti kɛɛzu da-nufuseiti kpein gaazu, niiti ti ta la de ʒɛɛni eteai zu ná tanɔpɛ, ziiti kpein saama. Nufuseiti kpein wo zeini ti zaama, ta Ɔɔɔɔ GALAGI ná-kɛɛwotii ʒa, kɛɛwotii nii maaluaai, nii nà ke ga è maavele.

¹¹ «À dama ga devei gè feezu wo ya za. Nà vaazu Amɔɔl nuiti kpeɛzu wo luɔɔ, ta Kanaan nuiti, ta Ɔɛte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ¹² À dama, wo mina minazɛʒɛ ke zooi zu nufuseiti be, vɛ wo vaazu zeizu ná, naa ʒa a ke, ti mina ʒɛ ga balii wo zaama. ¹³ Kele, keni wo ta-zalaɔa ʒulazuveti golo, wo ta-zale ʒɔɔ ʒɔtuuti kpeɛʒɛle, wo ta-zale ʒɔɔ wuluiti teve ga. ¹⁴ À mina nɔkɔ gala kili bu, mazɔlɔɔ nà, nèi gè ga Ɔɔɔɔ GALAGI, dàaseigi ʒa ga (nii toloai.) Nà ga tolo ƆALAGI.

¹⁵ «À mina minazɛʒɛ ke zooi zu nufuseiti be, naa ʒa a ke, ta kologologi ʒɛɛna ta ta-ʒalagiti, ti ti ʒɔ ga zalaɔaiti, ti mina wo loli, wo va ta mi. ¹⁶ À mina ti-loun anzanuiti seʒɛ wo-loun zunuiti be, ti-loun anzanuiti ta kologologi ʒɛɛna ta ta-ʒalagiti, ti mina wo-loun zunuiti maalele ga ti va da naa ta ʒɛ.

¹⁷ «À mina kɔlui ʒaawun, wo va kpete bɔɔɔ vɛ ga galagi.

¹⁸ «Bului nii leve la su, wa naama vetii make, folo lɔfela laawu, molo ʒulasu ziegi ma yeeʒɛʒalal zu, teveai ba, wa bu-

luiti mi nii leve la su, eʒevelei gè devei veeni la wo ya, mazɔlɔɔ molo ʒulasu alugi ma ʒa wo ʒulani la Ezipete yooi zu.

¹⁹ «Doun mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, anɛɛ toɡanii ma yivo mɔungi ma zinei, é ʒeni ga nike yivo, baa baala zivo. ²⁰ Wa soovale zivo mɔungi unmɔɔ ga baala zivoi. Ni wo la unmɔɔni, wa kɔɔɔgave wolo. Wa zunu loun mɔungi kpein un-mɔɔ. Nu nɔpɛ ge mina ʒula kelema ʒaazu ga yeapaka.

²¹ «Wa botii ʒɛ folo lɔzita laawu, wo looɔ folo lɔfelasiei, anɛɛ wozawoli ta molo leve ziegi zu vɛ.

²² «Wa dɔɔɔɔiti ma vetii ʒula, ga moloi é ga beleegi ma mɔɔ mɔungi, ta molo leve vetii konagi a bɛna. ²³ Ná zeizu ʒa ʒɛ sava konagi zu, zunuiti kpein ti ʒula kelema Malingii ʒaazu, Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI. ²⁴ Mazɔlɔɔ nà ziiti kpeɛzu wo luɔɔ, nà wa-ʒwepelemaveti bɔɔlɔzu. Nu nɔpɛ gaazu la ʒulaa wa-yooi va, siegi zu wo leeze la ga wo ʒula kelema Ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI ʒaazu, ná zeizu ʒa ʒɛ sava konagi zu.

²⁵ «Bului nii levei su, à mina naa bɔɔ suai va, wo va kula ga nà-zalaɔai. À mina Pakegi ná-fetii ma zalaɔai make kpidi laawu, é va yesu sobu va zeeli.

²⁶ «Wa va ga wa-yooi va lɔnɔ mɔungiti Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-pelei wu.

«À mina boli yivoi ʒili ga dee ná-niimi ɔɛi.»

²⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ʒeni Moize ma: «Wooi niiti seve, mazɔlɔɔ minazɛʒɛgi gè kɛɛzu è vɛ, ta Izelayele vɛ, toɔa zoloosu niima wootti ma.» ²⁸ Moize keeni Ɔɔɔɔ GALAGI ʒoba náve ga folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). É la daami woni, ta é la zie bɔleni. É minazɛʒɛ gooitii seveni kokologiti ma, ti ga tɔ puugɔi ma wootti.

Moize ʒaazuve volo vai

²⁹ Moize yeini, é zeʒɛ Sinayi gizei ma, zeele woo ʒokolo felegoiti ti ʒeni zea,

zeizuve é zefge gizei ma. É la gñeni kwæe ga gaazuve gñeni volozu, tãzei ti yepeni ta Gõogõ GALAGI. ³⁰ Aalõn ta Izelayele nuiti kpein ti weleni Moize va, pete, gaazuve gñeni volozu, ti gñeni luazu ga ti va maabuğa ba. ³¹ Moize ti lolini. Aalõn ta bebeiti ta-gündigñiti kpein ti vaani pã be, é bõeni ti vã. ³² Naa voluma, Izelayele nuiti kpein ti maabuğani ba. É deveiti kpein feeni ti ya, niiti é ti zõõõni Gõogõ GALAGI ya, Sinayi gizei ma. ³³ Siegi zu Moize beni la ga bõe ti vã, é segei vëeni gaaazu. ³⁴ Siegi zu Moize a la gñena lea la Gõogõ GALAGI vã be, ga é bõe pã, é gñeni segei gñulazu gaaazu, eyesu é gñula. Siegi zu a la gñulana la, é gñeni naa wosu Izelayele nuiti ma, nii é ga devei é veeni zea. ³⁵ Izelayele nuiti ti gñeni welezu Moize gaaazuve, ti kaani ga gaazuve gñeni volozu, Moize gñeni segei vëezu gaaazu volu, eyesu é le, é bõe Gõogõ GALAGI vã.

GALA NÁ-SEGE VELE NADEGAI LO FAI

(35:1—40:38)

Deveiti é lo doogõ foloi va

35 Moize Izelayele vëbei kpein tolini, é gñe ti ma: «À pete, faiti Gõogõ GALAGI ti leveai ga ti gñe: ² Folo lãzita laawu, nu gña boti gñe, kele folo lãfelasiei gña gñe ga doogõ foloi, feai Gõogõ GALAGI vë. Zõi nõpe a boti gñena naama voloi, ta naama nui vaa. ³ À mina abu gaaazu doogõ foloi, wo-zeizuve tanõpe.»

Sege vele padegai ma vëbeaniiti

(Egezode 25:1-9)

⁴ Moize bõeni Izelayele vëbei kpein pã, é gñe ti ma: «Wele, nii gña Gõogõ GALAGI deveai: ⁵ À vëbeanii zefge wo-gñligiti ba, Gõogõ GALAGI vë. Nu nõpe faanëe gñigi be, naa gña va ga vëbeanii nii Gõogõ

GALAGI vë: zanugi, ta walii, ta kõlu bõigi, ⁶ ta geze biinii, ta ma bõigi, ta ma bõi sãõõgi, ta geze vagoi kpaliai, ta boli legai, ⁷ ta baala sine gñõõiti, ti loai ga ma bõigi, ta numi gñõõiti, ta akasia wului, ⁸ ta fitina wulõi, ta tufa maku neenegiti ti ga siema wulõ padegai, ta ani maku neenegi vë, ⁹ ta kõtu zõngõ baagi nii daaseigi ga wõnikese, ta kõtu zõngõ baa kiligiti zalağa gñula zefgei ma vaa zu, ta ma gñakazu zefgei.

Sege vele padegai ma zõõlaiti

(Egezode 39:32-43)

¹⁰ «Wo zaama, niiti kpein ti zoogai faa la, jãeligi vai zu, ti va, ti naa gñe, nii Gõogõ GALAGI deveai: ¹¹ sege vele padegai, ta ná-sege vëlei, ta ma vëemazefgei, ta ma gñalagiti, ta ma bedegiti, ta ná-gulu zõkõõiti, ta ná-tõkpalaiti, ta ná-dabuiti, ¹² ta kesui ta ná-gulu zõkõõiti, ta daku-lugi, ta sege zũgõõza golai, ¹³ ta tabalii, ta ná-gulu zõkõõiti, ta ná-sõõlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA be, ¹⁴ ta fitina zeii anii, ta ná-sõõlaiti, ta ná-fitinaiti, ta gulõi fitinai vaa zu, ¹⁵ ta ani maku neenegiti ma zalağa gñulazuve, ta ná-gulu zõkõõiti, ta siema wulõ padegai ta ani maku neenegi, ta pelelave ma zefge zũgõõza golai, nu læzuve sege vele padegai wu, ¹⁶ ta gala zalağaiti kulazuve, ta kõlu vëleai é ga kõlu bõigi, ta ná-gulu zõkõõiti, ta ná-sõõlaiti kpein, ta maagba anijakai ta ná-seiga anii, ¹⁷ ta koi ma zasai ma zefgeiti, ma lãkpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laave ma zefge zũgõõza golai, ¹⁸ ta sege vele padegai zuzo kõluiti, ta koi ma zasai zuzo kõluiti, ta ta-gñaluiti, ¹⁹ ta zalağa gñula zefgeiti ada padegai vaa ma, zalağa gñula nui Aalõn ná-segeiti, ta ná-doun zuniti ta-zefgeiti zalağa gñulazuve ma wotiiti faa zu.»

Izelayele nuiti ta-vëbeaniiti

²⁰ Izelayele vëbei kpein ge zefeni Moize vã be. ²¹ Niiti kpein é bõteni ti yi-

ima, faanee ġigi ġeni ti ve, ti vaani ga ve-beanii Ġooġo GALAGI ve, GALA daagomi seġe velel ma wotii ma vaa zu, ná-botii kpein faa zu, ta zalaġa ġula zegfeiti faa zu. ²² Zunuiti ti vaani, anzanuiti balaa, nu-o-nu nii faanee ġigi a la ġe be, naati ti ġeni vaazu ga kɔbu aniiti, goizu anigiti, balaġaegiti, ta balaiti, ta zanu ganiiti ma zii kpein. Eṣe ge zanu vebeanii veeni Ġooġo GALAGI ve. ²³ Niiti kpein seġeiti ti ġeni ti ya, geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi, ta boli leġai, ta baala sine ġɔlɔiti toai ga ma bɔigi, ta nuni ġɔlɔiti, ti vaani ga tiye. ²⁴ Niiti kpein walii ta kɔlu bɔigi ma ve-beanii ġeni ti ya, naati ti vaani ga tiye Ġooġo GALAGI vɔ. Niiti kpein akasia wul-lui ġeni ti ya, a zoo betezu ma vaa ma, ti vaani ga tiye. ²⁵ Anzanui niiti kpein ti zooni faa la, naati ti gezei balini ga yeei, ti vaani ga gezei nii ti kpalini, geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁶ Anzanui niiti kpein ti-yii ġevele beteni ga pago, ti zoogai faa la, naati ti boli leġai balini. ²⁷ Nubuseiti ta-ġundigiiti ti vaani ga kɔtu zongɔ baagi, nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zongɔ baa kiligiti, zalaġa ġula zegfe ma vaa zu, ta ma ġakazu zegfe. ²⁸ Ti vaani ga tufa maku neenegiti ta gulɔi, fitinai ná-fai zu, ta siema wulo padegai ta ani maku neenegiti kpete vai zu. ²⁹ Izelayele nuiti kpein, zunuiti ta anzanuiti, niiti faanee ġigi ġeni ti ve, ga ti va ga ani Ġooġo GALAGI vɔ, ná-botiiti faa zu é ma levei veeni Moize ya, naati ti vaani ga ve-beaniiti Ġooġo GALAGI vɔ.

Seġe vele padegai ma jaeliġi nuiti

(Egezode 31:1-11)

³⁰ Moize ġeni Izelayele nuiti ma: «À wele, Ġooġo GALAGI yeeloge Besaleyele va, nii é ga Uli ná-doun zunui, Ġuul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu. ³¹ GALA ge daavege ga GALA Zenvui, ta ġimalai, ta keleġelegi, ta soofaalai, botii ma zii

kpein faa zu: ³² é zoo faiti kazavisu, é zanugi bete, ta walii, ta kɔlu bɔigi, ³³ é kɔtu zongɔ baagiti saġa, é ti jekpe ti-koovveti, é gului zaġa, ta é jaeliġi wotii ma zii kpein ke. ³⁴ É kalagi ma vebeanii veeve be, zekana balaa é keai la Wɔġɔliya be ve, Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu. ³⁵ É ti laavege ga ġimalai, ga ti botii ma ziiti kpein ke, nii é ġeni ga jaeliġi vai, ta faa niine laaġula vai, ta seġe zuvu vai ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai, ta seġe vele vai. Ti zoogai jaeliġi vai ma zii kpein da, ta faa niine laaġula vai ma zii kpein.

36 «Besaleyele ta Wɔġɔliya be, ta zunuiti kpein ti zooni faa la, niiti Ġooġo GALAGI ġimalai ta keleġelegi vuuni ti-yiimave, ti zoo ti botii ġe, eġevelei seizu padegai naama wotii kpein ga ġe la, ti looni botii zu, eġevelei Ġooġo GALAGI ma levei veeni la.»

² Moize Besaleyele ta Wɔġɔliya be lolini, ta zunuiti kpein ġigi ġeni ti ma, niiti Ġooġo GALAGI keleġelegi vuuni ti-yiimave, niiti kpein ti-ġigiti kevele beteni ga ti ġolo botiiti kee vai zu. ³ Ti vebeaniiti kpein seġeni Moize ġaazu, niiti Izelayele nuiti ti daani ġisu, ti vaa la, naa ġa a ke, seizu padegai ma wotii ġe. Sobu-o-sobu, nuiti ti ġeni vaazu ga vebeaniiti Moize vɔ be mɔnɔ. ⁴ Názu ġa jaeliġi nuiti kpein ti ġeni seizu padegai ma wotii ġeezu, ti ġilagi ti botiiti zeni ná la, niiti ti ġeni ti ġeezu, ⁵ ti vaani, ti ġe Moize ma: «Nubuseiti ta wola vaazu la, é voova botiiti kee vai ma, nii Ġooġo GALAGI deveai ga é ġe.» ⁶ Moize devei woni ga ti sezei wo ti-vuuzuve, ga: «Nu nɔpe, zunu baa anzanu, ta mina mɔ vebeani ġevele bete seizu padegai vaa zu.» Zekana ti pele leveni la nubuseiti tuġo, ti va va ga ta. ⁷ Soolaiti ti ti beteni, ti kula ġeeni, é voova botii kpein ma, é ġeni ġeezu.

**Sege vele nadeḡai ma landaiti
ta ma veemazeḡeiti kpete vai**

(Egeẓade 26:1-14)

⁸Zunuiti saama, niiti kpein ti zoogai faa la, neeliḡi vai zu, ti sege vele nadeḡai beḡeni ga tanda puuḡo, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boḡi, ta ma boi soḡo. Ti suvuni ga seelubeinti ma votoi. ⁹Tanda ḡilagi zakpai ḡeni ga metele puuḡo maazu naanigō (14), kogi ḡe ga metele felegō. Kōḡoḡi ḡeni ga ani ḡila no tandaiti kpein faa zu.

¹⁰Ti tanda loḡuḡoiti seini boḡo la, ti zo loḡuḡoiti balaa sei boḡo la. ¹¹Ti galu biiniiti ḡiligilini tandai ma boḡu mōungi laamave. Ti keeni ḡana no ga tandai ma boḡu velesiei laamave. ¹²Ti galu vuuloḡuḡo (50) ḡiligilini tandai ma boḡu mōungi laamave va, ti galu vuuloḡuḡo (50) ḡiligili tandai ma boḡu velesiei laamave va. Naama ḡaluiti ti zolooni boḡo ma ga felefele. ¹³Ti zanu kala puuloḡuḡo (50) beḡeni, ti tandai ma boḡuḡi ḡiligili boḡo va ga tiye. Sege vele nadeḡai ḡeni ga ani ḡila kpe no.

¹⁴Ti boli leḡa landa puuḡo maazu ḡila (11) kpeteni, ti ti veḡ sege vele nadeḡai ḡōma. ¹⁵Tanda ḡilagi zakpai ḡeni ga metele puuḡo maazu loḡuḡo (15), kogi ḡe ga metele felegō. Kōḡoḡi ḡeni ga ani ḡila no tanda puuḡo maazu ḡilagiti (11) be. ¹⁶Ti tanda loḡuḡoiti ḡiligilini boḡo va, ta ti zo loḡitaiti ḡiligili boḡo va. ¹⁷Ti galu vuuloḡuḡo (50) ḡiligilini tandai ma boḡu mōungi laamave, ti galu vuuloḡuḡo (50) balaa ḡiligili tandai ma boḡu velesiei laamave. ¹⁸Ti kōlu boi kala puuloḡuḡo (50) beḡeni, naa ḡa a ke tandai ma boḡuḡi ti zei da ga tiye, ti ḡe ga ani ḡila no. ¹⁹Ti baala sine ḡoḡoiti kpeteni ga peemazeḡei, toai ga ma boḡi, sege velei ve, ti nuni ḡoḡoiti ma veemazeḡei ve maazu.

**Sege vele nadeḡai
ma beḡegiti kpete vai**

(Egeẓade 26:15-37)

²⁰Ti kpedegiti kpeteni sege vele nadeḡai ve ga akasia wulu zeveiti. Ti loḡbadōni sege velei zuzo fai zu.

²¹Kpedegiti zoḡigoi ḡeni ga metele loḡuḡo, kogi ḡe ga metele ḡaagwesui. ²²Kpedegiti ḡilagilagi pe kpadōzuve ḡaazobani ma wulu zeve felegoi va. Zekana ti keeni la sege vele nadeḡai ma beḡegiti kpein ba.

²³Ti kpede vuufelegō (20) beḡeni sege vele nadeḡai ve, ti ḡeni nu yeezazu velei.

²⁴Ti dabu vuunaanigōiti (40) kpeteni ga walii, ti va la kpede vuufelegōiti (20) ḡilagilagi wu, kpadōzu felegōiti be.

²⁵Ti kpede vuufelegō (20) beḡeni balaa sege vele nadeḡai ve, nu ḡovezu velei. ²⁶Ti dabu vuunaanigōiti (40) kpeteni balaa ga walii, ti va la kpede vuufelegōiti (20) ḡilagilagi wu, kpadōzu felegōiti be.

²⁷Ti kpede doḡita beḡeni sege vele nadeḡai boḡave, folo liizu velei. ²⁸Ti kpede felegō beḡeni sege vele nadeḡai ma zoko felegōiti be, ti kpogave.

²⁹Ti ḡilini kpedegiti zoḡiti ba, é zo buuve, é zeeli bala mōungi ma unḡave. Uele ḡana é ḡeni la ga ti felegō, ti vileḡai soko felegōiti su.

³⁰Kpede doḡava ḡa naazu, é ḡeni sege vele nadeḡai boḡave, é veḡ ta-labu puuḡo maazu loḡitaiti (16) ba, ti beḡeai ga walii, kpede ḡila dabu felegō.

³¹Ti gulu zoḡko loḡuḡo beḡeni kpedegiti be ga akasia wului, ti besa sege vele nadeḡai ḡakamaḡe ḡilagi, ³²ta gulu zoḡko loḡuḡo sege vele nadeḡai ḡakamaḡe zoḡla velei ma beḡegiti be, ta gulu zoḡko loḡuḡo sege vele nadeḡai boḡave ma beḡegiti be, folo liizu velei.

³³Ti zaamazu wulu zoḡko beḡeni, ga é kpedegiti maaleve, é zo kwegi ma, é li zoḡla velei. ³⁴Ti zanugi zieni kpedegiti ma. Ti ta-valaiti kpeteni ga zanugi, ga gulu zoḡkoiti ti da lo ti zu. Ti zanugi zieni naama wulu zoḡkoiti ma.

³⁵ Ti sege zuḡooza golai βeteni ga geze biinii, ta ma βoigi, ta ma βoi s̄s̄oigi, ta geze vagoi kpaliai. Ti suvuni ga seelubeinti ma votoi. ³⁶ Ti akasia wulu l̄kpala naaniḡo βeteni be, ti zanugi zie ti ma. Zanu kalagiti ti ḡeni ti va. Ti walii ḡaawuunni, ti kpete ga ma labu naaniḡoiti. ³⁷ Ti sege zuḡooza golai taḡili kpeteni seḡe vele laave, ga geze biinii, ta ma βoigi, ta ma βoi s̄s̄oigi, ta geze vagoi kpaliai, é ḡeni ga sege zuvuai. ³⁸ Ti ná-t̄kpala l̄oluḡoiti ta ta-ḡalagiti kpeteni. Ti zanugi zieni ti-unsuветi ma, ta ti ti zele k̄l̄uiti kpete ga zanugi. Ta-labu l̄oluḡoiti ḡeni ga k̄lu βoigi.

Kesui βete vai

(Egeẓode 25:10-22)

37 Besaleyale kesui βeteni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga metele ḡila taata, kogi ḡe ga metele ḡaaḡwesui, s̄liḡoiti ḡe ga metele ḡaaḡwesui. ² É zanu kitei zieni koozuve ta poluve, é dak̄ol̄ogi ḡe ga zanugi, é ḡaku ma. ³ É zanugi ḡaawuunni, é bala naaniḡoiti kpete be. É ti vilini goizu naaniḡoiti ba, bala feleḡo gilazu vele ta bala feleḡo z̄ola vele. ⁴ É gulu z̄ok̄p̄oiti kpeteni ga akasia wului, é zanugi zie ti ma. ⁵ É gulu z̄ok̄p̄oiti d̄oñi balaiti su, kesui ḡakamaveti, kesui zeḡe vai zu. ⁶ É kesui lakulugi βeteni ga zanu kitei. Sakpai ḡeni ga metele ḡila taata, kogi ḡe ga metele ḡaaḡwesui. ⁷ É seelubein feleḡoiti kpeteni ga zanu doḡai, kesui lakulugi laabe feleḡoiti ga. ⁸ Seelubein gilagi ḡeni daabegi gilazuve ḡa, seelubein gilagi ḡe daabegi z̄ola vele ḡa. É seelubein feleḡoiti ta kesui lakulugi βeteni ga ani ḡila n̄o. ⁹ Seelubeinti ti ti-ḡovegiti suvieni maazuve, ti kesui lakulugi maal̄oḡu ga ti-ḡovegiti, ti ḡaavote βoḡo ma. Seelubeinti ti ḡaavoteni kesui lakulugi ma.

Tabalii βete vai

(Egeẓode 25:23-30)

¹⁰ É tabalii βeteni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga metele ḡila, kogi ḡe ga metele lukpegi, s̄liḡoiti ḡe ga metele ḡaaḡwesui. ¹¹ É zanu kitei zieni ma, é daabegi βete ga zanugi, é ḡaku ma. ¹² É kakamaveti kpete ga nu yeave lieḡoiti ḡeḡala, é naa laabegi βete balaa ga zanugi, é ḡaku ma. ¹³ É zanugi ḡaawuunni, é ke ga balaiti tabalii ve. É ti loni goizu naaniḡoiti ba, k̄oḡo naaniḡoiti tetegi. ¹⁴ Balaiti ti ḡeni kakamaveti ba, gulu z̄ok̄p̄oiti ti l̄oñi ti zu, tabalii zeḡe vai zu. ¹⁵ É gulu z̄ok̄p̄oiti kpeteni ga akasia wului, é zanugi zieni ti ma, ti ḡe ga tabalii zeḡe aniiti. ¹⁶ É anipakaiti kpeteni ga nu d̄a ti ze tabalii ḡa: diḡiiti, ta tazaiti, puya zalaḡai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. É ti βeteni ga zanu kitei.

Fitina zei anii βete vai

(Egeẓode 25:31-40)

¹⁷ É fitina zei anii βeteni ga zanu kitei doḡaai. Ti pe ti ḡeni ga ani ḡila: k̄oḡo, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maaḡili z̄olaiti ti ḡulaai ga gulu vuai. ¹⁸ Fitina zei anii ma beke d̄ozitaiti ti ḡulani kakamaveti, ma beke savaḡo ḡeni kakamave gilazuve, ta ma beke savaḡo ḡe kakamave z̄ola vele. ¹⁹ Maaḡili z̄olai ḡeni sava ma beke d̄ozitai ḡilagilagi pe ba, ti ḡulaai ga amandegi ma vuai. ²⁰ Maaḡili z̄ola naaniḡo ḡeni fitina zei anii ma wului va, ti ḡulaai ga amandegi ma vuai. ²¹ Maaḡili z̄olai gila ge ḡeni ma beke felefelegiti todazuve. ²² Fitina zei anii ḡeni ga zanu kitei doḡaai. Baalobazuveti pe ti ḡeni ga ani ḡila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maaḡili z̄olaiti. ²³ É ná-fitina l̄ofelaiti kpeteni, ta ná-salava zo z̄olaiti, ta ná-salava zeḡe anipakaiti, ti pe ti ga zanu kitei. ²⁴ Kilo vuusavaḡo (30) ḡa é seḡeni zanu kitei zu, fitina zei anii, ta ma z̄olaiti kpein kpete vai zu.

Ani maku neenegi ma zalaḡa ḡulazuve βete vai

(Egeẓode 30:1-5)

²⁵ É ani maku neenegiti ma zalaḡa ḡulazuve βeteni ga akasia wului. É ḡeni ga seki naanigi, sakpai ḡe ga metele valisui, kogi ḡe ga metele valisui, sɔligɔi ḡe ga metele ḡila. Ma mineiti ti ḡeni ba, ti ḡe ga ani ḡila. ²⁶ É zanu kitei zieni gaave, ta kakamaveti, é kaku ma, ta ma mineiti ma. É daabegi βeteni ga zanugi, é kaku ma. ²⁷ É zanu bala felegɔi loni ba, daabegi wuwe, kakama felegɔiti, gulu zɔkpɔiti ti ɗa lo ti zu, seḡe vai zu. ²⁸ É gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, é zanugi zie ti ma.

Siema wuloi βete vai

(Egeẓode 30:22-38)

²⁹ É siema wulo ɗadegai βeteni, ta ani maku neenegiti, eḡevelei gulo maku neene kpete nui a ɗa kpete la.

Gala zalaḡaiti kulazuve βete vai

(Egeẓode 27:1-8)

38 É gala zalaḡaiti kulazuve βeteni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga metele felegɔ ta tukpe (2,5), kogi ḡe ga metele felegɔ ta tukpe (2,5). É ḡeni ga seki naanigi, sɔligɔi ḡe ga metele ḡila ta tukpe (1,5). ² É mineiti kpeteni goizu naanigɔiti ba, ma mineiti ti βo ba, ti ḡe ga ani ḡila no. É kolu βɔigi zieni ti ma. ³ É zalaḡa ḡulazuve ma zɔɔlaiti kpein kpeteni: zuvu zo anipakaiti, ta peluuti, ta kokoiti, ta sua zɔɔ mite wolaiti, ta abu zeḡe aniiti. É sɔɔlai naati kpein kpeteni ga kolu βɔigi. ⁴ É kolu veleai βeteni ga kolu βɔigi zalaḡa ḡulazuve. É pileni zalaḡa ḡulazuve lakɔɔḡave wu, é zo buuve, eyesu é zeeli zalaḡa ḡulazuve zɔligɔi zaamave. ⁵ É kolu βɔi balaiti kpeteni, é ti lo kolu veleai va, goizu naanigɔiti su, gulu zɔkpɔiti ti va ɗa lo su. ⁶ É gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, é kolu βɔigi zie ti ma. ⁷ É gulu

zɔkpɔiti ɗɔɔni balaiti su, zalaḡa ḡulazuve ḡakamaveti, ti ḡe ga seḡe aniiti. É zalaḡa ḡulazuve βeteni ga gulu zeveiti, é zeḡe ḡe koozu.

Maagba anipakai βete vai

(Egeẓode 30:17-21)

⁸ Anzanuiti niiti ti ḡeni botii ḡeezu GALA daagomi seḡe vele laave, naati ti vaani ga ta-ḡɔlu βɔi petegiti. Naati ka é ti βeteni ga maagba anipakai, é ḡeni ga kolu βɔigi. Ná-seiga anii balaa ḡeni ga kolu βɔigi.

Seḡe vele ɗadegai ma goizuve βete vai

(Egeẓode 27:9-19)

⁹ É koizuve βeteni. Nu yeezazu vele, seḡe é ga geze vagɔi kpaliai ḡa é ḡeni ná ga sasai. Sasai zakpai ḡeni ga metele vuulɔɔlugo (50). ¹⁰ Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ti loɔni dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti ga kolu βɔigi. Tɔkpalaiti ma ḡalagiti ta ti zeɔ kɔluiti ti ḡeni ga walii. ¹¹ Lekpe-mave nu ḡɔvezuve, sasai zakpai ḡeni miná balaa ga metele vuulɔɔlugo (50), naa ḡe ga seḡe, ta tɔkpala vuufelegɔ (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kolu βɔigi. Tɔkpalaiti ma ḡalagiti ta ti zeɔ kɔluiti ti ḡeni ga walii. ¹² Folo liizu vele, sasai ḡɔgi ḡeni ga metele vuufelegɔ maazu loɔlugo (25), naa ḡe ga seḡe, ta ta-lokpala puugɔiti ta ta-labu puugɔiti. Tɔkpalaiti ma ḡalagiti ta ti zeɔ kɔluiti ti ḡeni ga walii. ¹³ Folo ḡulazu vele, sasai ḡɔgi ḡeni ga metele vuufelegɔ maazu loɔlugo (25). ¹⁴ Nu leezuve ḡobave ḡilazuve, sasai ḡeni ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa ḡe ga seḡe, ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁵ Nu leezuve ḡobave zɔɔla vele, sasai ḡeni miná ga metele lofela ta tukpe (7,5), ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁶ Seḡe niiti kpein ti ḡeni ga sasai, naati ti ḡeni ga geze vagɔi kpaliai. ¹⁷ Tɔkpalaiti ma labuuti ti ḡeni ga kolu βɔigi. Tɔkpalaiti ma ḡalagiti, ta ti

zele kóluiti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni vɛeni ti-unsuveti ma.

¹⁸Sasai laave ma zege zugooza golai zuvua ɣeni de ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. Sakpai ɣeni ga metele puugo. Soligoi ɣeni ga metele felego ta tukpe (2,5), egevelei sasai ma zegei la. ¹⁹Sasai laave ma lok-pala naanigoiti ma labu naanigoiti ti ɣeni ga kolu boigi. Tokpalaiti ma galagiti, ta ti zele kóluiti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni vɛeni ti-unsuveti ma. ²⁰Sege vele padegai zuzo kóluiti kpein, ta sasai zuzo kóluiti kpein ti ɣeni ga kolu boigi.

Sege vele padegai lo ganiiti gaalu fai

²¹Sege vele padegai lo ganiiti ma ghaalugi vete, sege veleii nii zeele woo gesui ɣeni bu, é loni Moize ná-devei wu, ga Leevi nuiti ta-ɣaabaai, Itamaal ná-totugolai zu, zalaɣa ɣula nui Aalon ná-doun zunui. ²²Uli ná-doun zunui Besaleyale, Guul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu, é naa kpein keeni, nii Gooɣɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya. ²³Wɔɣɔliyabe, naa ɣeni polu, é ga Ayizama ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu, nii é ɣeni ga ɲeeliɣi nui, faa niine laaɣula nui, ta sege zuvu nui ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai.

²⁴Zanugi liegoi nii é looni seizu padegai ma wotiiti kpein su, é ɣeni ga kilo waagila (1 000) keɣala, egevelei seizu padegai ma ɣɔɣɔgi la. ²⁵Nubuseiti ti ghaaluni, naati ta-walii ɣeni ga kilo waasavago unnaani puunaanigo (3 440) ɣeɣala, egevelei seizu padegai ma ɣɔɣɔgi la. ²⁶Nu ɣilagilagi ɣeni wali ɣaei ma vali saamai veezu, egevelei seizu padegai ma wali ɣaei la. Zunu ɣilagilagi naa ɣeeni, niiti kpein ti ghaaluni, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, naa ɣa é ɣeni ga zunu waaundɔzita maazu savago undɔɔlu puulɔɔlugɔ (603 550). ²⁷Walii kilo waasavago unnaani pu-

ufelego (3 420), naa ɣa gaawuunni, é ɣe ga seizu padegai ma labuiti, ta sege zugooza golai ma labuiti. Dabuiti ti beteai ga walii nii, naati ti ɣeni ga ungila (100). ²⁸Walii kilo vuufelego (20) mɔtai zɔiti, naati ka é ti gaawuunni. É kalagiti ta sele kóluiti kpeteni la tokpalaiti be, ta é ti-unsuveti pee la. ²⁹Kolu boigi é ɣeni ga vebeanii, é ɣeni ga kilo waafelego unnaanigo puufele maazu ɣila (2 421) keɣala. ³⁰Ti GALA daaɣomi sege veleii laave ma labuiti kpeteni ga naama ɣulu boigi, ta zalaɣa ɣulazuve, ta ná-kolu vɛɛai, ta zalaɣa ɣulazuve ná-sɔɔlaiti kpein, ³¹ta koi ma zasai ma labuiti kpein, ta sasai laave ma labuiti, ta sege vele padegai zuzo kóluiti kpein, ta sasai zuzo kóluiti.

Zalaɣa ɣula zefeiiti kpete vai

(Egezode 28:1-14)

39 Gezei niiti ti loai ga ma biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, naa ɣa ti kpeteni ga zalaɣa ɣula wotii ɣe zefeiiti ada padegai ma vaa ma. Ti ti beteni ga zalaɣa ɣula zege padegaiti Aalon ve, egevelei Gooɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²Ti zalaɣa ɣula zefei beteni ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui. ³Ti zanugi ma sepegiti sumaaleni, ti teveleve ege galui, ti gezei zuvu ga zanu galui, geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ⁴Ti kpakiga zefeiiti kpeteni ba, ti zeini zalaɣa ɣula zefei gaabelasu felegoiti da. ⁵Ti zalaɣa ɣula zefei ma lokoi beteni ga ma zii no, egevelei Gooɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. É ɣeni ga zanugi, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. Ti ɣeni ga ani ɣila ta zalaɣa ɣula zefei. ⁶Ti kɔtu zɔngɔ baa felegoiti kpatani ti-loɔzuveti ba, ti ga zanugi, kɔtui nii daaseigi ga wɔnikese, niiti Izelayele ná-doun zunuiti

daaseigiti ti zeveni ti ma, egevelei nu a da kotui zağa la, ege zeevozeba anii. ⁷Ti ti gilini zalağa ğula zegei ma bakiga zege felegoiti ba, ti ğe ga Izelayele ná-doun zunuiti ta-ğizesui, egevelei Ğoogđ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kakazu zegei bete vai

(Egezode 28:15-30)

⁸Ti kakazu zegei beteni ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soşogi, ta geze vagoi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui, ga zalağa ğula zegei ğevelei. ⁹Kakazu zegei vœeni su fele, é ğe ga seki naanigi. Sakpai ğeni ga zeelo gila, kogi ğe ga zeelo gila. ¹⁰Ti kotu zongđ baagiti nekpeni ba, ma nekpe naanigo zu: ma nekpe mœungi zu, saaledoane gila, t-paze gila, ta emelode gila, ¹¹ma nekpei velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ğila, ¹²ma nekpei zavasiei zu, w-pale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ¹³ma nekpei naanisiei zu, kelizolite gila, wœnikese gila, ta zasepe gila. Niima ğotu zongđ baagiti ti batani ti-łozuveti ba, ti ga zanugi. ¹⁴Ti Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seveni kotu puugđ maazu felegoiti (12) ma, egevelei nu a da kotui zağa la, ege zeevozeba aniiti. Boloda puugđ maazu felegoiti (12) daaseigiti ti ğeni ti ma, kotu ğila, gila daasei, kotu ğila, gila daasei.

¹⁵Ti zanu galu felegoiti toni kakazu zegei va, ti veleai ga zanu kitei. ¹⁶Ti zanu doozuve felegoiti kpeteni ta zanu balağae felegoiti. Ti balağae felegoiti toni kakazu zegei woizu felegoiti ba. ¹⁷Ti zanu galu felegoiti toni balağae felegoiti ba, kakazu zegei woizu felegoiti. ¹⁸Ti zanu galu felegoiti sokpaiti toni doozuveti felegđ va, niiti ti ğiliai zalağa ğula zegei ma bakiga zege felegoiti ba, nii a ke kakazu zegei ye velelave. ¹⁹Ti zanu balağae felegoiti beteni mœnđ, ti ti lo kakazu zegei woizu felegoiti zoiti ba, koozu vele, ná vœezu

zalağa ğula zegei ma. ²⁰Ti zanu balağae felegđ ğili kpeteni, ti ti lo zalağa ğula zegei ma bakiga zege felegoiti ba, buuve, velela vele, ti-lodazuve ğobave, zalağa ğula zegei ma lokoi maazu. ²¹Ti kakazu zegei ná-balağaeigiti gilini zalağa ğula zegei ná-balağaeigiti ba, ga galu biinii, naa ğa a ke kakazu zegei ğe zalağa ğula zegei ma lokoi maazu, ti yeeğaa mina ğwe ta zalağa ğula zegei. É ğœeni, egevelei Ğoogđ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zalağa ğula zegei zoiti kpete vai

(Egezode 28:31-43)

²²Ti zalağa ğula zegei ma lookoba wolai beteni, feleai negelein nđ ga geze biinii. ²³Tookoba wolai naa ğđ tevezuve ğeni saamave, daağaleai é ğaku ma ga segei tağili, naa ğa a ke é mina vali ga. ²⁴Gului nii daa ga gelenadegi, naama waai ma votoi ğa ti gilini tookoba wolai laamave, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soşogi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁵Ti zanu kitei ma lala koiti kpeteni, ti ti ğili gelenadegiti zoğozuveti, é ğaku tookoba wolai laamave, gelenadegiti zoğozuveti, ²⁶tala ko ğila, gelenade gila, tala ko ğila, gelenade gila, é ğaku tookoba wolai laamave ma, botii ma vaa zu, egevelei Ğoogđ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²⁷Ti seğewuzegēiti kpeteni Aalœn ta ná-doun zunuiti be, ga geze vagoi, ²⁸ta bołogiti ga geze vagoi, ta vele kpufagiti ga geze vagoi kpaliai, ²⁹ta saamağiligiti ga geze vagoi kpaliai, é ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soşogi, suvuai. Ti naa pe kpeteni, egevelei Ğoogđ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁰Ti zanu kitei ma zeve goi beteni masa bołłnadegai va, ti seveni ga: «Feai Ğoogđ GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazağa la. ³¹Ti galu biinii lo ba, nii a ke ti gili bołłgi va,

maazuve, egevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Sege vele padegai ma wotii be fai

(Egezode 35:10-19)

³² Uele ḡana sege vele padegai ma wotii kpein ge beni la, GALA daagomi sege vele. Izelayele nuiti ti naa kpein keeni, nii Gooḡo GALAGI ma levei veeni Moize ya, ti keeni ḡana nɔ. ³³ Ti vaani ga sege vele padegai Moize vɔ: ná-sege vele, ta ná-sɔlaiti kpein, kalagiti, kpedegiti, gulu zɔkpɔiti, tɔkpalaiti, ta dabuiti, ³⁴ ta baala sine ḡlɔi ma vɛ-mazeḡei toai ga ma bɔigi, ta nuni ḡlɔiti ma vɛmazeḡei, ta sege zuḡooza golai, ³⁵ ta zeele woo ḡesui ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ³⁶ ta tabalii, ta ná-sɔlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA be, ³⁷ ta fitina zeii anii é ga zanu kitei, ta ná-fitinaiti, ta ná-sɔlaiti kpein, ta fitinai ná-gulɔi, ³⁸ ta zalaḡa ḡulazuve nii zanugi zieni maave, ta siema wulo padegai, ta ani maku neenegi, ta sege zuḡooza golai é nu leezuve sege vele wu, ³⁹ ta zalaḡa ḡulazuve é ga kɔlu bɔigi, ta kɔlu veleai é ga kɔlu bɔigi, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-sɔlaiti kpein, ta maagba anipakai ta ná-seiga anii, ⁴⁰ ta kooi ma zasai ma zɛḡeiti, ta ma lɔkpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laave ma zɛḡe zuḡooza golai, ta ná-galuiti, ta ná-suzo kɔluiti, ta sege vele padegai wu wotigɛ zɔlaiti kpein, GALA daagomi sege vele vaa zu, ⁴¹ ta zalaḡa ḡula zɛḡeiti ada padegai vaa ma, zalaḡa ḡula nui Aalɔn ná-seḡeiti, ta ná-doun zunuiti ta-zɛḡeiti zalaḡa ḡulazuve ma wotii faa zu.

⁴² Izelayele nuiti ti naama wotiiti kpein keeni, é zoloo ma, egevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴³ Moize botii kpein feḡefɛḡeleni. É kaani ga ti keeve, egevelei Gooḡo GALAGI deveni la. Názu ḡa Moize tuya looni la ti ve.

Sege vele padegai lo fai ta fee vai GALA be

40 Gooḡo GALAGI bɛeni Moize vɔ, é ḡe ma: ² «Alu mɔungi ma volo mɔungi, da sege vele padegai lo, GALA daagomi sege vele. ³ Da zeele woo ḡesui zeii bu, è maalɔḡu ga sege zuḡooza golai. ⁴ Da va ga tabalii, è ná-sɔlaiti sei ga. Da va ga fitina zeii anii, è fitinaiti kevele bɛte. ⁵ Da ani maku neenegi ma zalaḡa ḡulazuve vile, nii zanugi zieni maave, zeele woo ḡesui ḡakalave. Da sege zuḡooza golai zeii nu leezuve sege vele padegai wu. ⁶ Da gala zalaḡaiti kulazuve vile sege vele padegai ḡakalave, GALA daagomi sege vele. ⁷ Da maagba anipakai zeii GALA daagomi sege vele ta zalaḡa ḡulazuve ti yɔḡɔzuve, è ziei vu su. ⁸ Da kooi ma zasai lo, é maagooli ná pe, è sege zuḡooza golai zeii sasai laave.

⁹ «Da siema wulo padegai zɛḡe, è ta zie sege vele padegai ma, ta nii kpein a ḡe ná, è ti pade, ta ná-anipakaiti kpein. Togɔ pade. ¹⁰ Da gulo padegai zie gala zalaḡaiti kulazuve ma, ta ná-sɔlaiti. Da zalaḡa ḡulazuve ve bè, naa ḡa a ke, zalaḡa ḡulazuve wola pade. ¹¹ Da gulo padegai zie maagba anipakai ma, é vɛ ná-seiga anii va, è pade.

¹² «Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti maabuḡa nu leezuve va, GALA daagomi sege vele ḡakalave, è ti maagba ga ziei. ¹³ Da Aalɔn maagɔli ga zalaḡa ḡula zɛḡeiti. Da gulo padegai zie ma, è fe bè, é zalaḡa ḡula losuve ma wotii ḡe bè. ¹⁴ Da va ga ná-doun zunuiti, è seḡewuzɛḡei loo ti ḡɔba. ¹⁵ Da gulo padegai zie ti ma, egevelei è gulɔi ziezue la ti-ḡɛɛ ma, naa ḡa a ke ti ná-zalaḡa ḡula wotii ḡe. Gulɔi a ziena ti ma, naa maavele ma, zalaḡa ḡula vai ma losuve ḡa ḡe ti ya, ti-mavofodaiti kpein su.»

¹⁶ Moize naa kpein keeni, nii Gooḡo GALAGI ma levei veeni zea. Zekana é keeni la. ¹⁷ Konagi velesiei ma alu

mɔungi ma volo mɔungi ɔa sege vele padegai loni la. ¹⁸ Moize sege vele padegai loni, é ma labuuti kpete, é ma bedegiti pile, é gulu zɔkpɔiti dɔ ti zu, é tɔkpalaiti to. ¹⁹ É tandai zuvieni, é pɛe sege vele padegai ma. É pɛemazegfei veeni maazu, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁰ É zeele woo ɔkolo felegɔi zegeni, é ti la kesui zu. É gulu zɔkpɔiti dɔɔni kesui ma valaiti su. É kesui lakulugi zeini kesui la. ²¹ É liini ga kesui sege vele padegai wu. É sege zuɔooza golai zeleni, nii a ke é zeele woo ɔesu maaluɔɔɔ, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²² É tabalii vileni GALA daagɔmi sege vele wu, nu ɔvɛzu vele, sege zuɔooza golai ɔakalave. ²³ É buluuti puuni ga ga pagɔ Gɔogɔ GALAGI ɔaazu, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁴ É fitina zeii anii vileni GALA daagɔmi sege vele wu, nu yeezazu vele, tabalii letemave. ²⁵ É ma vitinaiti kevele beteni, Gɔogɔ GALAGI ɔaazu, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁶ É zalaɔa ɔulazuve vileni, nii zanugi ziieni maave, GALA daagɔmi sege vele wu, sege zuɔooza golai ɔakalave. ²⁷ É ani maku neɛɛgiti galani ga, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁸ É sege zuɔooza golai zeleni nu leezuve sege vele padegai wu. ²⁹ É gala zalaɔaiti kulazuve vileni sege vele padegai ɔakalave, GALA daagɔmi sege vele. É gala zalaɔai ɔulani ná ta vebeaniiti, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ É maagba anɔpakai zeini GALA daagɔmi sege vele ta zalaɔa ɔulazuve ti yɔɔzuve. É ziei vuuni su maagba vaiti su. ³¹ Moize ta Aalɔnni, ta ná-doun zunuiti, ti ɔɔɔiti ta ti-yeeiti maagbani náve. ³² Ta la ɔena lea GALA daagɔmi sege vele wu, baa ti va maabuɔa zalaɔa ɔulazuve va, ti ɔeni ɔɔɔ maagbazu, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³³ É koi ma zasai loni sege vele padegai ta zalaɔa ɔulazuve maagoolii zu, é sege zuɔooza golai zele sasai laave. Zekana Moize beni da ga botii ɔe.

Gɔogɔ GALAGI ná-lebiyai

(Gaal Sevei 9:15-23)

³⁴ Tonabiingi veeni GALA daagɔmi sege vele ma, Gɔogɔ GALAGI ná-lebiyai sege vele padegai wuulaaveni. ³⁵ Moize la mɔ ɔeni zoosu é va le GALA daagɔmi sege vele wu, mazɔɔɔ tonabiingi ɔeni veeni ma, Gɔogɔ GALAGI ná-lebiyai ɔeni nɔ sege vele padegai laavesu ɔ. ³⁶ Siegi zu tonabiingi ɔeni wuzegɛzu la, é zegɛ sege vele padegai maazu, názu ɔa Izelayele nuiti ti bena siei wo da, ti zegɛ ti-vuuzuve. ³⁷ Ni tonabiingi la de wuzegeni maazu, ti la ɔeni liizu, eyesu voloi a la wuzegena la. ³⁸ Mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI ná-tonabiingi ɔeni sege vele padegai maazu foloi, keke kpidi, abui ɔeni zosu tonabiingi zu, Izelayele nuiti kpein ti ɔeni kaazu kpezekele. Zekana é ɔeni ɔezu la ta-zie yeeɔɔalakai kpein su.

Leevi Nuiti

Ta-Zevci

Puuzu mɔungi ɣa deezu ga GALA ka yesu GALA daagomi sege velei wu, é Moize loli, é bɔe pɔ. Sevei naati kpein su, GALA ka tɔgiti ta deveiti ma mɔinmɔin feezu Moize ya, Izelayele nuiti ta-vaa zu, minazefegi ɣe ba ga zoi nɔpe a zie ga tiye toɣa zenvui wo (18:5, boge Wɔl. 10:5).

Ti pe su, GALA ka Izelayele nuiti kalasu ga velei ta faagaazagiti maala la, ti nee GALA be, ti bɔ faa ma, nii a ɣe sege velei ɣe ga komi bosuve ɣiteɣitegi.

Keni niiti ti zalaɣaiti kulazu, ti ke eɣevelei deveiti ti la (1:1—7:38).

Unfemai ve zalaɣa ɣula nuiti be, ti luva velei ɣe ga lebiya vaa (8:1—10:20).

Ni toɣa zoo ɣeezu, nufusei ɣilagilagi beteve kpusei zu ɣɔzɔba vaiti ba (11:1—16:34).

Ta zenvu zuɣologologi, ta kala nɔiti kpein (17:1—27:34).

Nade GALAGI, neebe ɄALAGI, zenvu su ɄALAGI, ɣa pɔ é ná-nufuseiti pɔɔpee ná-nadedai va (19:2), naa ɣa a ke ti li ga zenvu vai ta neebe vai, ti daazeeli.

Naama ɣisiei zu, é devei nii woni Izelayele nuiti ma, nii Yesu balaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ɣilagilagi maaneve é sejnɔɣi nee ve, eɣe tɔ bɔɣi» (19:18, Mat. 22:39).

Tɔgi naati ta ɣulazu niima yeeɣeɣalai zu zeve ɣala nuiti filiba, kele toɣa ki-daaleve nuiti toozu ɣisu folo-o-folo, é maabakpa, ga woiti kpein ta neebe bɔ-faamai GALA pɔ, toɣa ga zenvu su vai nii nufusei bedei ba.

TɔGITI É UILE ZALAɄAITI BA

(1:1—7:38)

Gala zalaɣaiti

1 Ʉooɣɔ GALAGI Moize lolini, é bɔe pɔ GALA daagomi sege velei wu, é ɣe ma: ² «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: Siegi zu nui ta vebeanii veezu la Ʉooɣɔ GALAGI ve, toɣa sege toɣanii ma wolaiti baa ma goiti saama. ³ Ni ná-vebeanii ɣa ga toɣani wolai, é ga gala zalaɣai, toɣa ma zinei ta ve, neevuzu mina ɣe ba. Toɣa kula GALA daagomi sege velei laave, ga Ʉooɣɔ GALAGI daazo. ⁴ Toɣa yeevee gala zalaɣa loganii unmave, naa ɣa nee Ʉooɣɔ GALAGI ve, ga é ɣe tɔun be ga koto gba vai. ⁵ Toɣa nike zinei ɣɔ-daaleve Ʉooɣɔ GALAGI ɣaazu. Zalaɣa ɣula nuiti, Aalɔn ná-doun zunuiti, ta ma namai le ga Ʉooɣɔ GALAGI, ti pili zalaɣa ɣulazuve ma, é ɣaku ma kpoloo, é GALA daagomi sege velei laave. ⁶ Toɣa gala zalaɣa loganii ɣɔɔɔ, é teveleve, é kpulukpulu. ⁷ Zalaɣa ɣula nui Aalɔn ná-doun zunuiti ta abui la zalaɣa ɣulazuve, ti kovii vu abui ɣa. ⁸ Zalaɣa ɣula nuiti, Aalɔn ná-doun zunuiti, ta ma bulukpulu-giti, ta ma ungi, ta ma wuloiti da kovii maazu, zalaɣa ɣulazuve abui ɣa. ⁹ Toɣa koozu zɔɔlaiti ta kɔɣɔiti gba ga ziei. Zalaɣa ɣula nui ɣa ti kpein gala zalaɣa ɣulazuve. Gala zalaɣai ve, nii abui galazu, makugi neai Ʉooɣɔ GALAGI ve.

¹⁰ «Ni ná-vebeanii a ɣena ga gala zalaɣai, é ga toɣani goi, baala zivoiti baa boli yivoiti, toɣa ma zinei ɣula ga zalaɣai, neevuzu mina ɣe ba. ¹¹ Toɣa kɔdaaleve zalaɣa ɣulazuve ɣɔvezuve, Ʉooɣɔ GALAGI ɣaazu. Zalaɣa ɣula nuiti, Aalɔn ná-doun zunuiti, ta ma namai vili zalaɣa ɣulazuve ma, é ɣaku ma kpoloo. ¹² Toɣa teveleve, é kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wuloi. Zalaɣa ɣula nui ɣa ti la kovii maazu, puai abui ɣa, zalaɣa

gulazuve. ¹³Togʻa koozu zʻolaiti, ta ma ʻgʻoʻgʻiti gba ga ziei. Zalaʻga ʻgʻula nui ʻga ti kpein kula ga zalaʻgai, é gala, zalaʻga ʻgʻulazuve. Gala zalaʻgai ve, nii abui galazu, makugi neai ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve.

¹⁴«Ni ná-vebeanii ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve, a ʻgena ga gala zalaʻgai, é ga wʻonii, togʻa va ga kpumagoi ʻbaa poopoo kpokpági. ¹⁵Zalaʻga ʻgʻula nui ʻga va ga wʻonii zalaʻga ʻgulazuve. Togʻa nʻungi volo ba, é gala, zalaʻga ʻgulazuve. Togʻa ma pamai leda zalaʻga ʻgulazuve laamave. ¹⁶Togʻa ma ʻgʻzʻoʻgi ta su aniiti kula su, é ti vili ya zalaʻga ʻgulazuve ʻgʻobaue, folo ʻgulazu velei, zubu vilisuve. ¹⁷Togʻa wʻoni laavali kovegiti zʻoʻgʻzuve, kele é mina teve su. Zalaʻga ʻgʻula nui ʻga wʻoni ʻgʻala zalaʻga ʻgulazuve, kovii maazu, puai abui ʻga. Gala zalaʻgai ve, nii abui galazu, makugi neai ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve.

Vebeaniiti ti ga ma vukʻi

2 «Siegi zu nui ta vebeani veezu la ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve, ná-vebeanii ʻga ʻge ga ani vukʻi vagoi. Togʻa gulʻi vu ma, é ani maku neenegei ʻbo ba. ²Togʻa vaa la zalaʻga ʻgʻula nuiti pʻo, Aalʻon ná-doun zunuiti. Zalaʻga ʻgʻula nui ʻga zeepe gila sege ani vukʻi zu, nii gulʻi vuai ma, é ʻbo ani maku neenegei kpein ba, é gala, zalaʻga ʻgulazuve ga ʻgʻizesui. Zalaʻgai ve, nii abui galazu, makugi neai ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve. ³Nii é yesu vebeanii volu, naa ʻga ʻge ga Aalʻon ta ná-doun zunuiti tʻonʻo. Togʻa ga anii padega wola zalaʻga aniiti saama, ti ʻgalazu abui ʻga, ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve.

⁴«Ni vebeani ve, nii é mʻosu fuului zu, é ʻge ga bulu velevelegiti leve la su, é kpete ga bulu vukʻi vagoi, gaayʻogai ga gulʻi, ʻbaa bulu læveiti leve la su, gulʻi vuai ma.

⁵«Ni vebeani ve, nii é ʻgeesu kʻolui maazu, togʻa ʻge ga bulu vukʻi vagoi leve la su, gaayʻogai ga gulʻi. ⁶Togʻa ʻgʻaleʻgale, é bulukpulu, gulʻi vu maazu. Togʻa ga vebeanii.

⁷«Ni vebeani ve, nii é ʻgeesu kʻolu ligʻii ma, togʻa ʻge ga bulu vukʻi vagoi, gaayʻogai ga gulʻi.

⁸«Ta va ga vebeanii ʻGʻooʻgʻ GALAGI vo, nii kpeteai ga naama aniiti. Togʻa ve zalaʻga ʻgʻula nui ya, é vaa la zalaʻga ʻgulazuve. ⁹Nii maaneai, é ʻgʻula ga ʻgʻizesui, zalaʻga ʻgʻula nui naa zege ba, é gala, zalaʻga ʻgulazuve. Zalaʻgai ve, nii abui galazu, makugi neai ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve. ¹⁰Nii é yesu vebeanii volu, naa ʻga ʻge ga Aalʻon ta ná-doun zunuiti tʻonʻo. Togʻa ga anii padega wola zalaʻga aniiti saama, ti ʻgalazu abui ʻga, ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve.

¹¹«Vebeanii tanʻope wo ʻgeezu feezu ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve, ta la betea ga levei, mazʻoʻo wo la ani nʻope gala, nii levei a ʻge su, ʻbaa kʻoin gulʻi, vebeaniiti saama, ti ʻgalazu abui ʻga, ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve. ¹²Wa zoo wo ta ʻgʻula ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve, ga zooi va lʻonʻo mʻungiti ma vebeanii, kele é mina ʻgʻala zalaʻga ʻgulazuve, ege vebeanii makugi neai.

¹³«Wa kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba. Kpoloi mina vala wa-vebeanii zu, wa-ʻGʻALAGI ná-minazegegi ma voogi ve. Keni kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba.

¹⁴«Ni wa zooi va lʻonʻo mʻungiti ma vebeanii veena ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve, wa ani ʻgʻoʻpʻo niineiti gee de, naa volu wo ti wolowolo, ma vukʻi ʻgʻula. ¹⁵Wa gulʻi vu ma, ta ani maku neenegei. Vebeani ve. ¹⁶Zalaʻga ʻgʻula nui ʻga ma vukʻi ʻgʻilazuve ʻgʻala, ta gulʻi, é veé ani maku neenegei kpein ba, é ʻge ga ʻgʻizesui. Zalaʻgai ve, nii abui galazu, ʻGʻooʻgʻ GALAGI ve.

Ziilei zalaʻgaiti

3 «Ni nui ta ná-vebeanii a ʻgena ga ziilei zalaʻgai, ni togʻa ga togani wolai, togʻa ma zinei ʻbaa ma zaai ʻgʻula, neevuzu mina ʻge ba, ʻGʻooʻgʻ GALAGI ʻgaazu. ²Togʻa yeevee zalaʻga loganii unmaue, é kʻodaaleve GALA daagomi sege velei laave. Zalaʻga ʻgʻula nuiti, Aalʻon ná-doun zunuiti, ta ma pamai vili zalaʻga ʻgulazuve

ma, é gaku ma kpoloo. ³Naama yiilei zalağai zu, nii a kula ba ga zalağai, é gıalazu abui gıa, Gıoğđ GALAGI ve, naa gıa é ga: ma wulđi felevelegai koozu zıolaiti ma, ta nii kpein gıilıai ba, ⁴ta ma lđđ felegđiti, ta ma wulđi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalđkaeiti ma, ta ma mđđin vasuve, a kula ma lđđiti kobave. ⁵Aalđn ná-doun zunuiti ta naa veđe gala zalağai va, nii a gđ kovii maazu, ti gala zalağa gıulazuve. Zalağai ve, nii abui galazu, makugi neai Gıoğđ GALAGI ve.

⁶«Ni toğa ziilei zalağai gıulazu Gıoğđ GALAGI ve, ga togani goi ta, toğa ma zinei baa ma zaai gıula, neevuzu mina gđe ba. ⁷Ni baala zıvooi gıa a kula ga zalağai, toğa vaa la Gıoğđ GALAGI gıaazu. ⁸Toğa yeevee zalağa loganii unmave, é kđdaaleve GALA daagđomi sege velei laave. Aalđn ná-doun zunuiti ta ma jamai vili zalağa gıulazuve ma, é gaku ma kpoloo. ⁹Naama yiilei zalağai zu, nii a kula ba ga zalağai, é gıalazu abui gıa, Gıoğđ GALAGI ve, naa gıa é ga: ma wulđi, ta wđngi kpein, a kula saamalđkaei va, ta ma wulđi felevelegai koozu zıolaiti ma, ta nii kpein gıilıai ba, ¹⁰ta ma lđđ felegđiti, ta ma wulđi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalđkaeiti ma, ta ma mđđin vasuve, a kula ma lđđiti kobave. ¹¹Zalağa gıula nui gıa naa gıala zalağa gıulazuve. Daamiani zalağai ve, nii abui galazu, Gıoğđ GALAGI ve.

¹²«Ni ná-vebeanii a gđena ga bolii, toğa kula Gıoğđ GALAGI gıaazu. ¹³Toğa yeevee zalağa loganii unmave, é kđdaaleve GALA daagđomi sege velei laave. Aalđn ná-doun zunuiti ta ma jamai vili zalağa gıulazuve ma, é gaku ma kpoloo. ¹⁴Nii a kula ba ga zalağai, é gıalazu abui gıa, Gıoğđ GALAGI gıaazu, naa gıa é ga: ma wulđi felevelegai koozu zıolaiti ma, ta nii kpein gıilıai ba, ¹⁵ta ma lđđ felegđiti, ta ma wulđi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalđkaeiti ma, ta ma mđđin

vasuve, a kula ma lđđiti kobave. ¹⁶Zalağa gıula nui gıa naa gıala zalağa gıulazuve. Daamiani zalağai ve, nii abui galazu, makugi neai. Ma wulđi kpein ka ga Gıoğđ GALAGI nđđi.

¹⁷«Nii gıa ga gıoğđ toği wovavofodaiti kpein be, ve nđpe wa zei ná: Wo la sua wulđi ta jamai mia pe.»

Koto gba zalağaiti

4 Gıoğđ GALAGI bđeni Moize vđ, é gđe ma: ²«Bđe Izelayele nuiti pđ, é gđe ti ma: Siegi zu nui ta kotoi gđeezu la, é la keeni ga gaagıilimai, Gıoğđ GALAGI ná-devei ta laalđđma, é fai ta gđe, nii maa la neeni ga é va gđe, ³nı zalağa gıula nui ve, gulđ jadegai zıaai ma, é nubuseiti ke ga sđba nu, ná-kotoi é keai naa maavele ma, toğa nıke zine bokpági gıula ga zalağai, nii neevuzu la ba, Gıoğđ GALAGI ve, é gđe ga koto gba zalağai. ⁴Toğa va ga nıke zinei GALA daagđomi sege velei laave, Gıoğđ GALAGI gıaazu, é yeevee nıke zinei unmave, é kđdaaleve Gıoğđ GALAGI gıaazu. ⁵Zalağa gıula nui gulđi zıaai ma, naa gıa nıke zinei ma jamai ta zegđe, é lii la GALA daagđomi sege velei wu, ⁶toğa yeebeğai lđ jamai wu, é jamai vaza daa gđe lđfela, seizu jadegai ma zegđe zıgđooza golai letemave, Gıoğđ GALAGI gıaazu. ⁷Zalağa gıula nui gıa jamai ta zie ani maku neenegiti ma zalağa gıulazuve ma mineiti ma, nii é Gıoğđ GALAGI gıaazu, GALA daagđomi sege velei wu. Toğa nıke zinei ma jamai mđtai vu ya gala zalağaiti kulazuve gđđave, nii é GALA daagđomi sege velei laave. ⁸Toğa koto gba nıke zinei ma wulđi kpein kula: ma wulđi felevelegai koozu zıolaiti ma, ta nii kpein gıilıai ba, ⁹ta ma lđđ felegđiti, ta ma wulđi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalđkaeiti ma, ta ma mđđin vasuve, a kula ma lđđiti kobave. ¹⁰Zalağa gıula nui gıa tobazuve naati kula, egđevelei ti gıulazu la ziilei zalağa nıke zinei va, é ti gıala, gala za-

lağaiti kulazuve. ¹¹ Kele nike zinei ma g̃ɔɔi, ta ma zuai kpein, é veé nɔungi va, ta kɔg̃ɔiti, ta ma g̃oozu zɔɔlaiti, ta ma booitii, ¹² woo zubuğa su, nii kpein zega voluzu nike zinei va, toğa li ga naa ti-vuuzuve voluve, ada padegai ta, zuvu vilisuve, é gala abui g̃a, kovii maazu. Toğa gala zuvu vilisuve.

¹³ «Ni Izelayele vebei kpein ka é kotoi g̃ea, ti la gaag̃ilini ma, ti la sug̃weeni, ti naa g̃e G̃ooğ̃ GALAGI ná-tɔgi tağ̃ila daalɔğ̃oma, fai nii ti maa la neeni ga ti va ke negelein, ti bɔğ̃ g̃e g̃ana ga sɔba nu, ¹⁴ kotoi ti keai, naa a g̃ulana kele zu, bebei g̃a nike zine bokpa gila kula ga koto gba zalağ̃ai, ta vaa la GALA daag̃omi sege velei laave. ¹⁵ Izelayele g̃e-wolaiti ta yeevee nike zinei unmave, ti kɔdaaleve G̃ooğ̃ GALAGI g̃aazu. ¹⁶ Zalağ̃a g̃ula nui nii gulɔi ziaai ma, naa g̃a li ga nike zinei ma jamai ta GALA daag̃omi sege velei wu, ¹⁷ toğa yeebeg̃ai ɔ jamai wu, é faza, ná zeizu g̃e ɔfela G̃ooğ̃ GALAGI g̃aazu, sege zug̃ooza golai letemave. ¹⁸ Toğa jamai ta zie zalağ̃a g̃ulazuve ma mineiti su, nii é G̃ooğ̃ GALAGI g̃aazu GALA daag̃omi sege velei wu, ta toğa jamai m̃otai vu ya gala zalağ̃aiti kulazuve g̃ɔğ̃ave, nii é GALA daag̃omi sege velei laave. ¹⁹ Toğa nike zinei ma wulɔi kpein kula, é gala, zalağ̃a g̃ulazuve. ²⁰ Toğa nike zinei naa g̃e, egevelei nɔ koto gba nike zinei g̃eezu la. Toğa ke g̃ana nɔ. Zekana zalağ̃a g̃ula nui a koto gba vai g̃e la ti ve, suvaa g̃a ye ti ve. ²¹ Toğa li ga nike zinei ti-vuuzuve voluve, é gala, egevelei é nike zine m̃ungi g̃alani la. Koto gba zalağ̃ai g̃ana bebei ná-faa zu.

²² «Siegi zu kundig̃ii ta a kotoi g̃eena la, é la gaag̃ilini ma, é ke ná-GALAGI, G̃ooğ̃ GALAGI ná-devei ta laalɔğ̃oma, é fai ta g̃e, nii maa la neeni ga é va g̃e, é bɔğ̃ g̃e g̃ana ga sɔba nu, ²³ a ná-kotoi g̃weena, nii é keai, toğa boli zinei g̃ula ga zalağ̃ai, nii neevuzu

la ba. ²⁴ Toğa yeevee boli zinei unmave, é kɔdaaleve, gala zalağ̃a loganiti kɔdaalevezuve, G̃ooğ̃ GALAGI g̃aazu. Koto gba zalağ̃ai ve. ²⁵ Zalağ̃a g̃ula nui g̃a koto gba zalağ̃ai ma jamai ta zege ga yeebeg̃ai, é ta zie gala zalağ̃aiti kulazuve ma mineiti ma, toğa jamai m̃otai vu ya gala zalağ̃aiti kulazuve g̃ɔğ̃ave. ²⁶ Toğa ma wulɔi kpein gala zalağ̃a g̃ulazuve, egevelei ziilei zalağ̃ai ma wulɔi la. Zekana zalağ̃a g̃ula nui a koto gba vai g̃e la kundig̃ii naa ve, ná-kotoi vaa zu, suvaa g̃a ye be.

²⁷ «Ni nui ta ve, nufuseiti saama, é kotoi g̃eai, é la gaag̃ilini ma, é naa g̃e G̃ooğ̃ GALAGI ná-tɔgiti ta laalɔğ̃oma, é fai ta g̃e, nii maa la neeni ga é va g̃e negelein, é bɔğ̃ g̃e ga sɔba nu g̃ana, ²⁸ a ná-kotoi g̃weena, é keai, toğa boli zaai g̃ula ga zalağ̃ai, nii neevuzu la ba, kotoi vaa zu nii é keai. ²⁹ Toğa yeevee koto gba loganii unmave, é kɔdaaleve, gala zalağ̃a loganiti kɔdaalevezuve. ³⁰ Zalağ̃a g̃ula nui g̃a suai ma jamai ta zege ga yeebeg̃ai, é ta zie gala zalağ̃aiti kulazuve ma mineiti ma, é jamai m̃otai vu ya zalağ̃a g̃ulazuve g̃ɔğ̃ave. ³¹ Toğa ma wulɔi kpein kula, egevelei ziilei zalağ̃ai ma wulɔi g̃ulazu la, é gala, zalağ̃a g̃ulazuve, toğa g̃e ga ani maku neenegi G̃ooğ̃ GALAGI ve. Zekana zalağ̃a g̃ula nui a koto gba vai g̃e la be, suvaa g̃a ye be.

³² «Ni sɔba nui a vaana ga baalagi ga koto gba zalağ̃ai, toğa g̃e ga ma zaai, nii neevuzu la ba. ³³ Toğa yeevee koto gba zalağ̃a loganii unmave, é kɔdaaleve, gala zalağ̃a loganiiti kɔdaalevezuve. ³⁴ Zalağ̃a g̃ula nui g̃a suai ma jamai ta zege ga yeebeg̃ai, é ta zie gala zalağ̃aiti kulazuve ma mineiti ma, é jamai m̃otai vu ya zalağ̃a g̃ulazuve g̃ɔğ̃ave. ³⁵ Zalağ̃a g̃ula nui g̃a ma wulɔi kpein kula, egevelei ziilei zalağ̃a vaala gulɔi g̃ulazu la, é gala, zalağ̃a g̃ulazuve, naa veé gala zalağ̃ai zɔiti ba, ti g̃alazu G̃ooğ̃ GALAGI ve. Zekana zalağ̃a g̃ula nui a koto gba

vai gē la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, suvaa gā ye be.

Kotoi niiti ti zuvaayesu ga koto gba zalaḡai

5 «Ni nui ta a faa gāana, baa é faa meni, naa volu é toligi meni ga zeeleiti ti va, kele é la keeni, nii é kwēē, é va naama zeele wooi wo, ná-faagaaza golai ma gāsoi gā la unma.

² «Siegi zu nui ta vooḡuzu la koozba anii ta va, é la sugwēē, koozba zuai ta ma vooimai, é gēni ga doḡo zua, baa toganii ta, baa kpokpo ganii, to bōḡoi gā gōzo, é gē ga sōba nu.

³ «Ni a vooḡuna nui ta ma zii nōpe ba, koozoi, nii a zoo to balaa koozoo, a sugwēēna nō feya, toḡa gē ga sōba nu názu.

⁴ «Ni nui ta a bōēna soleyai zu, é gōna ga toḡa faa nōu gēezu baa faa vagoi, é la gīdaani bu, a sugwēēna nō feya, toḡa gē ga sōba nu názu.

⁵ «Degēmu, zoi é gēezu ga sōba nu niima vaiti gila su, toḡa la zo ga ga ná-kotoi. ⁶ Naa voluma ná-kotoi vaa zu é keai, toḡa va ga baala saa gīla baa boli zaa gīla, é gē ga koto gba zalaḡai, faazubete vai zu Gōoḡo GALAGI letema. Zekana zalaḡa gūla nui a koto gba vai gē la be, ná-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zalaḡai

⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai zōḡo da, baa boli zaai, ná-kotoi vaa zu é keai, toḡa va ga kpumago felego, baa poopoo kpokpa felego, faazubete vai zu Gōoḡo GALAGI letema. Gilagi gē ga koto gba zalaḡai, zoi gē ga gala zalaḡai. ⁸ Toḡa va ga tiye zalaḡa gūla nui vō, naa gā naa gūla ga zalaḡai mōunpa, nii maaneai é gē ga koto gba zalaḡai. Zalaḡa gūla nui gā kōgi vee ga, kele é mina nōungi gūla ga. ⁹ Toḡa ma namai ta vaza zalaḡa gūlazuve laamave, é namai mōtai leda zalaḡa gūlazuve gōḡave. Koto gba zalaḡai

ve. ¹⁰ Toḡa zōoma wōni gē ga gala zalaḡai, eḡevelei deveai la toḡi zu. Zekana zalaḡa gūla nui a koto gba vai gē la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, suvaa gā ye be.

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago felego zōḡo da, baa poopoo kpokpa felego, toḡa va ga vebeanii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo savago bulu vuko vagoi zu. É mina ani maku neene peē ba balaa, mazōḡo toḡa ga koto gba zalaḡai. ¹² Toḡa vaa la zalaḡa gūla nui vō. Zalaḡa gūla nui gā zeepe gila seḡe ga gīzesui, é gala, zalaḡa gūlazuve, naa vee zalaḡai zōiti ba, ti gālazuu Gōoḡo GALAGI ve. Koto gba zalaḡai ve. ¹³ Zekana zalaḡa gūla nui a koto gba vai gē la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, é lo naama vaiti taḡila ba, suvaa gā ye be. Nii a ye voluzu, naa gā gē ga zalaḡa gūla nui nōno, eḡevelei a dā gē la ga vebeanii ma zalaḡai.»

Faazubete zalaḡai

¹⁴ Gōoḡo GALAGI bōeni Moize vō, é gē ma: ¹⁵ «Siegi zu nui ta gēezu la ga ladalala nu, é kotoi gē, é la gaaḡilini ma, é make aniiti ba bōḡo ve, niiti ti veai Gōoḡo GALAGI ve, toḡa baala sinei zeḡe, nii neevuzu la ba, é kula ga faazubete zalaḡai Gōoḡo GALAGI ve, ná-kotoi vaa zu, eḡevelei sōngoi la, é lo seizu padegai ma wali vaiti kevelei va. Faazubete zalaḡai ve. ¹⁶ Toḡa fe zalaḡa gūla nui ya, é peē anii ná zeizu loḡlugoi gīlazuve va, nii feai GALA be. Zekana zalaḡa gūla nui a koto gba vai gē la be ga baala sinei, nii kulai ga faazubete zalaḡai, suvaa gā ye be.

¹⁷ «Ni nui ta a koto gēena, é la sugwēē, é naa gē Gōoḡo GALAGI ná-devei gila daaloḡoma, fai niiti maa la neeni, ti va gē negelein, toḡa bōḡo gē ga sōba nu, ná-faagaaza golai ma gāsoi gā la unma. ¹⁸ Toḡa va ga baala sinei, nii neevuzu la ba, é fe zalaḡa gūla nu ya, ga faazubete zalaḡai, é seḡe togani bulugi zaama,

egfevelei songoi la. Zekana zalaŋa gūla nui a koto gba vai ǵe la be, ná-kotoi vaa zu é keai, é la sugwée, suvaa ǵa ye be. ¹⁹Faazubete zalaŋai ve, zunui naa bǵoǵ ǵeeni ǵiteǵite su ga sǵba nu Ǵoǵoǵ GALAGI letemazu.»

²⁰Ǵoǵoǵ GALAGI bǵeni Moize vǵ, é ǵe ma: ²¹«Siegi zu nui ta koto ǵeezu la, é ǵe ga ladalala nu Ǵoǵoǵ GALAGI letemazu, é zeei wo seipǵoǵi ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é make, anii unmaai, baa ta ǵulaai su ga yaavai, ²²baa é laamaba ga tooya anii ǵaa vai, baa é zee ǵonai wo, é lo kotoi tanǵe ba, nufusei a zoo keezu, ²³siegi zu a kotoi ǵeena la ǵana, é bǵoǵ ǵe ga sǵba nu, anii nii é unma, baa é ta ǵula su ga yaavai, toǵa naa votogi ve, baa anii é ǵalivaani ma, baa anii toai ya, é ka, ²⁴baa anii-yo-anii nii é zee ǵonai wosu, é lo ba. Toǵa gaavǵnigai ve, é seizu lǵolusiei ǵilazuve ǵila pee ba, é teve anii kee nui vǵ, naama voloi nǵ ma, yeei é ná-faa zubete zalaŋai ǵulazu la. ²⁵Toǵa va zalaŋa ǵula nui vǵ ga ná-faa zubete zalaŋai, ná-kotoi vaa zu, Ǵoǵoǵ GALAGI ǵaazu, ga baala sinei nii neevuzu la ba, é ǵula togani bulugi zu, egfevelei songoi la. ²⁶Zekana zalaŋa ǵula nui a koto gba vai ǵe la be Ǵoǵoǵ GALAGI ǵaazu, suvaa ǵa ye be, é ǵeni ga faaǵaazagi ma zii nǵpe, é bǵoǵ ǵeai su ga sǵba nu.»

Gala zalaŋaiti ta vebeaniiti ma lǵgiti

6 Ǵoǵoǵ GALAGI bǵeni Moize vǵ, é ǵe ma: ²«Niima levei ve Aalǵn ta ná-doun zunuiti zea, è ǵe ti ma: Gala zalaŋai ma lǵgi ǵaa: Gala zalaŋai ǵa ye zalaŋa ǵulazuve ma lutui zu, kpidií pegelein eyesu sobui, zalaŋa ǵulazuve ma abui ǵa ye sosu. ³Sobui, zalaŋa ǵula nui ǵa ná-seǵei loo ǵba, é vele kpugagi le bǵoǵ ma, niiti ti ga gezei. Toǵa zuvui ǵula, nii abui kulaai gala zalaŋai ǵalazuve, toǵa sei zalaŋa ǵulazuve ǵoba. ⁴Naa voluma

toǵa ná-seǵeiti pu, é taǵiligaa loo, ga é li ga zuvui ti-vuuzuve voluve, ada ǵadegai ta zu. ⁵Abui ǵa ye sosu zalaŋa ǵulazuve, é mina za pegelein. Sobu-o-sobu, zalaŋa ǵula nui ǵa abui lo kovii va, é gala zalaŋai bete, é ziilei zalaŋaiti ma wulǵi ǵala. ⁶Abui ǵa ye sosu ǵo zalaŋa ǵulazuve, é mina za.

⁷«Vebeanii ma lǵgi ǵaa: Aalǵn ná-doun zunuiti ta kula Ǵoǵoǵ GALAGI ǵaazu, zalaŋa ǵulazuve ǵakalave. ⁸Zalaŋa ǵula nui ǵa zeepe gila seǵe ani vukǵi zu, nii gulǵi vuai ma, é pee ani maku neenegi kpein ba. Toǵa naa ǵala zalaŋa ǵulazuve ga ǵizesui, makugi neai Ǵoǵoǵ GALAGI ve. ⁹Aalǵn ta ná-doun zunuiti ta vebeanii mǵtai mi. Ta mi ada ǵadegai ta, GALA daaǵomi seǵe velei ma ǵoizuve, kele leve mina ǵe ba. ¹⁰Nu mina leve vu ma, é va mǵ da. Tǵnǵi ǵana ǵe feai ti ve ná-vebeaniiti su, ti ǵalazu abui ǵa. Ani ve gola ǵadegai, egfe koto gba zalaŋai baa faazubete zalaŋai. ¹¹Zunui kpein ka ta mi, Aalǵn ná-doun zunuiti saama. Tǵgi ǵana wo-mavofodaiti kpein be eyesu ǵo, é lo vebeaniiti ba, ti ǵalazu Ǵoǵoǵ GALAGI ve. Nu-o-nu a vǵoǵu ba, naa ǵa ǵade.»

¹²Ǵoǵoǵ GALAGI bǵeni Moize vǵ, é ǵe ma: ¹³«Wele vebeanii va, Aalǵn ta ná-doun zunuiti ta fe Ǵoǵoǵ GALAGI ve, foloi ta gulǵi ǵadegai ziena la ti ma: kilo savagǵ bulu vukǵi vǵoǵi zu, ǵilazuve sobui, ǵilazuve kpǵkǵi, egfe folo-o-folo vebeanii. ¹⁴Bulu vukǵi ǵa ǵaayǵo ga gulǵi, é la gee kolui maazu. Da gee-ǵai ta teveleveai ǵula ga zalaŋai, makugi neai Ǵoǵoǵ GALAGI ve. ¹⁵Zalaŋa ǵula nui niigi, Aalǵn ná-doun zunuiti saama, gulǵi ǵadegai a zie ma ga é zeí potogi zu, naa balaa ǵa vebeanii naa ǵula. Ǵoǵoǵ tǵgi ve. Toǵa ǵala pegelein Ǵoǵoǵ GALAGI ǵaazu. ¹⁶Zalaŋa ǵula nui ná-zalaŋai kpein ka ǵala pegelein, tanǵe ge la mia.»

Koto gba zalaḡai

¹⁷ G̃oḡḡ GALAGI b̃eni Moize ṽ, é ḡe ma: ¹⁸ «B̃e Aal̃n ṽ ta ná-doun zunuiti, è ḡe ti ma: Koto gba zalaḡai ma l̃gi vete. Adave gala zalaḡai ḡdaalevezu ná, miná ḡa koto gba zalaḡa zuai ḡdaalevezu ná, G̃oḡḡ GALAGI ḡaazu. Ani ve gola padeḡai. ¹⁹ Zalaḡa ḡula nui é koto gba zalaḡai ḡulazu, naa ḡa mi. Toḡa mi ada padeḡai ta, GALA daaḡomi seḡe velei ma ḡoizuve. ²⁰ Nu-o-nu a ṽḡḡtu ma zuai va, naa ḡa pade. Ni ma pamai a vazana seḡe ma, ve fazagai ná ma, miná ḡa gba ada padeḡai ta. ²¹ P̃ḡḡ liḡii a ḡili su, naa ḡa wolo. Ni k̃lu b̃i diḡii ḡa a ḡili su, su ḡa bale, é gba ziei wu. ²² Zunui kpein é ga zalaḡa ḡula nui, naa pe ka ta mi. Ani ve gola padeḡai. ²³ Kele nu la zalaḡa zua ñpe mia, nii ma pamai a va GALA daaḡomi seḡe velei wu, ga koto gba vai va ḡe ada padeḡai. Ma zuai ḡa ḡala.

Faazubete zalaḡai

7 «Wele faazubete zalaḡa l̃gi va: Ani ve gola padeḡai. ² Adave ti gala zalaḡai ḡdaalevezu ná, miná ḡa faazubete zalaḡa zuai ḡdaalevezu ná. Ma pamai ḡa vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ³ Ta ma wul̃i kpein kula: ma w̃ḡḡḡ, ta ma wul̃i felevelegai koozu z̃ḡḡḡḡ ma, ⁴ ta ma l̃ḡḡ feleg̃iti, ta ma wul̃i felevelegai ti ma, é ṽeazu ma zaamal̃kaeiti ma, ta ma m̃ḡḡin va-suve, a kula ma l̃ḡḡiti kobave. ⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuve. Faazubete zalaḡai ve, nii abui galazu, G̃oḡḡ GALAGI ve. ⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zalaḡa ḡula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada padeḡai ta. Ani ve gola padeḡai.

⁷ «Toḡa ḡe ḡana faazubete zalaḡai vaa zu, eḡevelei ñ é la koto gba zalaḡai vaa zu. T̃ḡḡ naa ḡa ga faa ḡila ñ zalaḡa feleg̃iti naati faa zu, ma zuai ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui ñḡḡ, nii é kotoi ḡbazu.

⁸ Zalaḡa ḡula nui é vaaazu gala zalaḡai ḡulazu, nui ta ve, ñḡḡḡ ḡa ḡe ga gala zalaḡai ma ḡḡḡḡ, nii é kulaai ga zalaḡai. ⁹ Vebeanii kpein m̃ḡḡai fuului zu, baa anii ḡee k̃lu liḡii ma, baa anii ḡee k̃lui maazu, naa ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui ñḡḡ, nii é kulaai. ¹⁰ Vebeanii kpein gaaỹḡai ga gul̃i, baa ma ṽḡḡ, naa ḡa ḡe ga Aal̃n ná-doun zunuiti kpein t̃ḡḡ, ti ḡilagilagi pe.

Ziilei zalaḡai

¹¹ «Ziilei zalaḡai ma l̃gi vete, nii nu a kula G̃oḡḡ GALAGI ve: ¹² Ni nui ta a ziilei zalaḡai ḡulana ga mama fee zalaḡai, toḡa kula ga bulu velevelegiti leve la su, gaaỹḡai ga gul̃i, é ṽe bulu levevei va, nii leve la su, gul̃i vuai ma, ta bulu velevelegiti, kpeḡai ga bulu vuk̃ḡ ṽḡḡ, gaaỹḡai ga gul̃i. ¹³ Toḡa bului ḡula balaa, nii levei su, é pee ná-ziilei zalaḡai va, mama fee vai zu. ¹⁴ Vebeani ḡilagilagi tago ḡa ḡula ma G̃oḡḡ GALAGI ve. Naa volu ta ḡe ga zalaḡa ḡula nui ñḡḡ, nii é ziilei zalaḡai ma pamai viliiai. ¹⁵ Ziilei zalaḡa zuai ḡa mi, naama voloi ñ é ḡulazu la mama fee vai zu. Nu mina tañpe ze sobu va zeeli.

¹⁶ «Ni nui ta a zalaḡa ḡulana minazeḡe daazeeli vaa zu, baa vebeanii vaa zu é daai ḡisu, ma zuai ḡa mi, naama voloi ñ é kulazu la, nii a ye voluzu, naa ḡa mi poluma zobui. ¹⁷ Nii é yesu ga zalaḡa zuai m̃ḡḡai foloi zavasĩi, naa ḡa ḡala. ¹⁸ Ni nu a naama yiilei zalaḡa zuai ta miina foloi zavasĩi, zalaḡai laa la m̃ḡ zoga, é la faa vaa naa ma, nii é kula. Toḡa ḡe ga anii k̃ḡḡḡ, nu-o-nu a ta miina, ná-faagaaza golai ma ḡas̃i ḡa la unma.

¹⁹ «Ma zuai f̃ḡḡḡai k̃ḡḡḡba anii ta va, nu mina naa mi ḡeḡẽin. Ma zuai ḡa ḡala.

«Nui niiti kpein ti la ḡḡḡḡni t̃ḡḡi letemazu, naati ta zoo ti ziilei zalaḡa zuai ta mi. ²⁰ Kele nui nii k̃ḡḡḡai t̃ḡḡi letemazu, naa a ziilei zalaḡa zuai ta mi-

ina, é ga Góogŋ GALAGI nŋnŋi, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba. ²¹Zŋi a wóogŋuna anii ta va, nii kŋzŋai, nubusei kŋzŋai, baa suai kŋzŋai, baa ani nŋpe é ga kŋzŋaba anii, é ziilei zalaŋa zuai mi, é ga Góogŋ GALAGI nŋnŋi, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba.»

Tŋgi é lo sua wulŋi ta jamai mii vai va

²²Góogŋ GALAGI bŋeni Moize wŋ, é gŋe ma: ²³«Bŋe Izelayele nuiti pŋ, è gŋe ti ma: À mina nike, baa baala, baa boli wulŋi mi negelein. ²⁴Suai saai bŋŋŋ ve, baa dŋbŋ zuai ta paai, naama wulŋi gŋa zoo é gŋe ga wo-maavai ta gŋe anii nŋ, kele wo la mia negelein. ²⁵Zŋi a suai ma wulŋi ta mi, é gŋulazu ga zalaŋai, é gŋalazu abui gŋa Góogŋ GALAGI ve, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba. ²⁶Ue nŋpe wa gŋe ná, à mina jamai mi, wŋnii nŋnŋi, baa suai nŋnŋi. ²⁷Zŋi nŋpe a jamai mi, ma zii nŋpe, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba.»

Zalaŋa gŋula nuiti ti-laamiizuve

²⁸Góogŋ GALAGI bŋeni Moize wŋ, é gŋe ma: ²⁹«Bŋe Izelayele nuiti pŋ, è gŋe ti ma: Zŋi a ná-ziilei zalaŋai gŋula Góogŋ GALAGI ve, toŋa Góogŋ GALAGI nŋnŋi zegŋe ba. ³⁰Zalaŋai nii maaneai é gŋala abui gŋa, Góogŋ GALAGI gŋaazu, toŋa va ga naa bŋŋŋ ve, ma wulŋi, ta ma gŋekegi, é ti lateŋŋe vai ma voogi gŋe Góogŋ GALAGI gŋaazu. ³¹Zalaŋa gŋula nui gŋa ma wulŋi gŋala zalaŋa gŋulazuve. Ma gŋekegi gŋa gŋe ga Aalŋn ta ná-doun zunuiti tŋnŋ. ³²Wayiilei zalaŋaiti ka, wa ma yeezazu balai ve zalaŋa gŋula nui ya. ³³Aalŋn ná-doun zunuiti su, zŋi a ziilei zalaŋai ma jamai ta ma wulŋi gŋulana, naa gŋa ma yeezazu balai zŋlŋ, é gŋe ga nŋnŋ. ³⁴Mazŋlŋ ziilei zalaŋaiti su, nii Izelayele nuiti ti kulazu, ma gŋekegi ta ma balai niiti ta da gŋula ga dateŋŋe vai ma voogi, nà ti zegŋe, gè ti ve zalaŋa gŋula nui Aalŋn ya ta ná-doun zu-

nuiti zea, ga gŋoogŋ tŋgi Izelayele nuiti ta so.»

³⁵Daamiizuve gŋana, Aalŋn ta ná-doun zunuiti ti sŋlŋsu, zalaŋaiti su ti gŋalaai abui gŋa, Góogŋ GALAGI ve, é zo naama voloi ma, yeei ti leeze la ga ti zalaŋa gŋula wotii gŋe. ³⁶Naa gŋa Góogŋ GALAGI Izelayele nuiti devezu la, ga é ve ti ya, é zo naama voloi ma, yeei gŋulŋ nadegai ziaa la ti ma. Toŋa gŋe ga gŋoogŋ tŋgi timavofodaiti kpein be.

³⁷Gala zalaŋai ma lŋgiti kana, ta ve-beanii, ta koto gba zalaŋai, ta faazufete zalaŋai, ta nu zeii vai ma zalaŋai, ta ziilei zalaŋai. ³⁸Góogŋ GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi é devei veeni la Izelayele nuiti zea, ga ti ta-vebeanii ve Góogŋ GALAGI ve Sinayi tevebai zu.

ZALAGA GŪLA NU MŪNGITI FEE VAI GALA BE

(8:1—10:20)

Aalŋn ta ná-doun zunuiti fee vai GALA be

(Egezođe 29:1-37)

8 Góogŋ GALAGI bŋeni Moize wŋ, é gŋe ma: ²«Aalŋn zegŋe ta ná-doun zunuiti wŋma, ta zalaŋa gŋula zegŋeiti, ta siema wulŋ nadegai, ta koto gba nike zinei, ta baala sine felegŋiti, ta bului leve la su, naama bŋlŋgi. ³Bebei kpein toli GALA daagŋomi seŋe veleii laave.» ⁴Moize naa gŋeeni, nii Góogŋ GALAGI deveni ga é ke. É bebei gŋaalŋeni ba GALA daagŋomi seŋe veleii laave.

⁵Moize gŋeni bebei ma: «À pete, nii Góogŋ GALAGI deveai ga é gŋe.» ⁶Moize vaani ga Aalŋn ta ná-doun zunuiti, é ti maagba ga ziei. ⁷É seŋewuzegŋe looni Aalŋn gŋŋba, é saamaŋili ga saamaŋiligi. É tookŋba wolai looni kŋba, é zalaŋa gŋula zegŋe loo maazu, é gili ga zalaŋa gŋula zegŋe ma lokoi. ⁸É kakazu zegŋe

vilini kōbu, é wuulimegi ta tumimegi vu kakazu zefei zu. ⁹É bōōlōgi lōōni nōungi va, é zanu seve goi gili kakalave, nii é ga fee vai ma voogi GALA be, egevelei Gōōgō GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

¹⁰Moize siema wulo padegai zefeni, é sie sege vele padegai ma, ta aniiti kpein ti gēni ná, vele gāna é ti veeni la GALA be. ¹¹É faza daa gēni lōfela zalaḡa ḡulazuve ma. É gulōi zīēni zalaḡa ḡulazuve ma, ta ná-sōōlaiti kpein, ta maagba anipakai ta ná-seiga anii, naa ḡa a ke é ti ve GALA be. ¹²É siema wulo padegai vuuni Aalōn nōungi zu, é ta zie ma, nii a ke é fe GALA be. ¹³Moize vaani ga Aalōn ná-doun zunuiti, é ti maagfili ga seḡewuzefēiti, é ti zaamaḡfili ga saamaḡfiliti, é bōōlōgiti dō ti unba, egevelei Gōōgō GALAGI ma levei veeni la zea.

¹⁴É vaani ga koto gba nike zinei. Aalōn ta ná-doun zunuiti ti yēēiti pēēni koto gba nike zinei unmaue. ¹⁵Moize kōdaaleveni, é namai zefē, é ta zie ga yēēbēḡai zalaḡa ḡulazuve ma mineiti ma, é zalaḡa ḡulazuve pade. É namai mōtai vuuni ya, zalaḡa ḡulazuve ḡōḡōave, é pade ga koto gba vai dā ḡē ná. ¹⁶É ma wulōi kpein seḡeni, nii felevelegai koozu zōōlaiti ma, ta ma mōōin vasuve, ta ma lōḡō felegōiti, é bō ti-ma wulōiti ba, é naa ḡalāni zalaḡa ḡulazuve. ¹⁷Kele é nike zinei mōtai ḡalāni ti-vuuzuve voluve, egevelei Gōōgō GALAGI ma levei veeni la zea: ma zuai, ta ma ḡlōi, naa veē ma bōōiti ba.

¹⁸É vaani ga gala zalaḡai ma vaala sinei. Aalōn ta ná-doun zunuiti ti yēēiti pēēni baala sinei unmaue. ¹⁹Moize kōdaaleveni, é ma namai vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ²⁰É baala sinei leveleveni, é kpolukpulu. É ma ungi ḡalāni, ta ma bulukpulugiti, naa veē ma wulōi va. ²¹É koozu zōōlaiti gbani ga ziei, ta kōḡōiti. É baala sinei pē galāni zalaḡa ḡulazuve. Gala zalaḡai ḡeni de, za-

laḡai nii abui galaai, makugi neai Gōōgō GALAGI ve, egevelei Gōōgō GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²²É vaani ga zōōma vaala sinei, ti ze vai ma vaala sinei. Aalōn ta ná-doun zunuiti ti yēēiti pēēni baala sinei unmaue. ²³Moize baala sinei ḡōdaaleveni, é ma namai ta zefē, é sie Aalōn yēezazu vele woi yōkpōgi ma, ta zeezazu yēezine kpōtōgi ma, ta zeezazu ḡōḡōzinekpōtōgi ma. ²⁴É vaani ga Aalōn ná-doun zunuiti, é namai zie ti-yēezazu vele woi yōkpōgiti ma, ta ti-yēezazu yēezinekpōtōgiti, ta ti-yēezazu ḡōḡōzinekpōtōgiti. É namai mōtai vilini zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ²⁵É ma wulōi zefeni, ta ma wōōngi, ta ma wulōi kpein felevelegai koozu zōōlaiti ma, ta ma mōōin vasuve, ta ma lōḡō felegōiti, é bō ti-ma wulōi va, ta zeezazu balai. ²⁶Bului lēve la su, naama bōōlōgi, nii seidai Gōōgō GALAGI ḡakala, é bulu ḡila seḡeni naama bōōlōgi zu, ta bulu velevele gila gulōi ba, ta bulu lēve ḡila, é ti vuuni zalaḡa zuai ma wulōi ma, ta ma yēezazu balai ma. ²⁷É naama aniiti kpein puuni Aalōn ta ná-doun zunuiti zea waa, ga ti ti lateḡe vai ma voogi ḡē Gōōgō GALAGI ḡaazu. ²⁸Naa volu, Moize ti ḡalāni ti ya, é ti ḡala, zalaḡa ḡulazuve, gala zalaḡai maazu. Ti ze vai ma zalaḡai ḡeni de, zalaḡai nii abui galaai, makugi neai Gōōgō GALAGI ve.

²⁹Moize ti ze vai ma vaala sinei ma ḡekegi zefeni, é dateḡe vai ma voogi ḡē Gōōgō GALAGI ḡaazu. Moize nōōi ḡeni ga naa, egevelei Gōōgō GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰Moize siema wulo padegai ta zefeni, ta namai ta, nii é ḡeni zalaḡa ḡulazuve. É ti vaza Aalōn ta ná-seḡēiti ma, naa veē Aalōn ná-doun zunuiti ta ta-zefēiti ba. É Aalōn veeni GALA be, ta ná-seḡēiti, naa veē ná-doun zunuiti ta ta-zefēiti ba.

³¹Moize ḡeni Aalōn ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ḡili GALA daaḡōmi

sege velei laave. Miná gá wa mi ná, é vee bului va, nii é wo zeí vai ma bɔlɔgi zu, egɛvelei gè deveni la, gè gɛ ma: «Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta mi.»³² Suai ta bului mɔtai é yesu, wa naa gála.³³ Wa ye GALA daagomi sege velei laave eyesu folo lɔfela, wo mina zege ná, eyesu wo zeí voloi liegi laazeeli, mazɔlɔ folo lɔfela gá é gɛezu ga wo zeí voloi.³⁴ Nii keai za, Gɔogɔ GALAGI deveve ga naa gɛ wo ve ga koto gba vai.³⁵ Wa yesu degemu GALA daagomi sege velei laave folo lɔfela, folo vee kpidi va, wa Gɔogɔ GALAGI ná-deveiti so, naa gá a ke wo mina za, mazɔlɔ naa gá ma levei veeni zèa.»³⁶ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein keeni, nii Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni ga Moize maavele.

Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti lɔ vai botii zu

9 Foloi lɔsavasiéi ma, Moize Aalɔn ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelayele gɛwolaiti,² é gɛ Aalɔn ma: «Nike yivo zine gíla sege koto gba zalaɣa vai zu, ta baala sine gíla gala zalaɣa vai zu, neevuzu mina gɛ tanɔpe ba, è ti lo Gɔogɔ GALAGI gaazu.³ Da bɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: «À boli zine gíla sege koto gba zalaɣai vaa zu, ta nike yivo gíla, ta baala zivo gíla, kona gíla keleiti, neevuzu mina gɛ ti va, gala zalaɣai vaa zu,⁴ ta nike zine gíla, ta baala sine gíla ziilei zalaɣai vaa zu, naa gá a ke, ti gíla ga zalaɣai Gɔogɔ GALAGI gaazu, ta ve-beanii, nii é ga ani vukɔi, gaayɔgai ga gulɔi. Mazɔlɔ za Gɔogɔ GALAGI gá gɛ-lazu kelema wo ve.»

⁵Nii Moize deveni, ti vaani ga naa GALA daagomi sege velei laave. Bebei kpein ge maabugani ná va, ti lo Gɔogɔ GALAGI gaazu.⁶ Moize gɛni ma: «Wa naa gɛ, nii Gɔogɔ GALAGI deveai, Gɔogɔ GALAGI ná-lebiyai gá vaazu gɛ-lazu kelema wo ve.»⁷ Moize gɛni Aalɔn ma:

«Maabuɣa zalaɣa gɛ-lazuve va. Da-gotoi gba zalaɣai gíla, ta dá-gála zalaɣai, è koto gba vai gɛ bɔgɔ ve, ta nubuseiti be. Nubuseiti ta-vebeanii gíla, è koto gba vai gɛ ti ve, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI deveni la.»

⁸Aalɔn maabugani zalaɣa gɛ-lazuve va, é nike yivoi gɔdaaleve tɔ bɔgɔi ná-kotoi gba vai zu.⁹ Aalɔn ná-doun zunuiti ti jamai veeni zea. É yeebegai lɔni jamai wu, é ta zie zalaɣa gɛ-lazuve ma mineiti ma. É jamai mɔtai vuuni ya zalaɣa gɛ-lazuve gɔgɔave.¹⁰ É ma wulɔi gɛlani zalaɣa gɛ-lazuve, ta ma lɔgɔiti, ta koto gba zalaɣa zuai ma mɔɔin vasuve, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.¹¹ Kele é ma zuai ta ma gɔlɔgi gɛlani abui gá, ti-vuuzuve voluve.

¹²Aalɔn gala zalaɣa loganii gɔdaaleveni. Ná-doun zunuiti ti jamai veeni zea, é pili zalaɣa gɛ-lazuve ma, é gaku ma kpoloo.¹³ Ti gala zalaɣai veeni zea, teveleveai, é bulukpulu, é vee ma ungi va, é ti gála zalaɣa gɛ-lazuve.¹⁴ É koozu zɔlɔlaiti ta kɔgɔiti gbani, é ti gála zalaɣa gɛ-lazuve, gala zalaɣai maazu.

¹⁵Naa volu, é nubuseiti ta-zalaɣai gɛ-lani. É boli zinei zegeni nubuseiti ta-goto gba zalaɣai, é kodaaleve, é kula koto gba vai zu, egɛvelei zalaɣa zua mɔngi gɛni la.¹⁶ É gala zalaɣai gɛ-lani, egɛvelei deveai la tɔgi zu.¹⁷ É vebeanii gɛ-lani, é zeepe gíla sege su, é naa gála zalaɣa gɛ-lazuve. Naa la bɔni gala zalaɣai va, nii kulaai sobui.

¹⁸É nike zinei gɔdaaleveni, ta baala sinei ga ziilei zalaɣai, nubuseiti faa zu. Aalɔn ná-doun zunuiti ti jamai veeni zea, é pili zalaɣa gɛ-lazuve ma, é gaku ma kpoloo.¹⁹ Ti nike zinei ta baala sinei ma wulɔi veeni zea: ma wɔngi, ta ma wulɔi é koozu zɔlɔlaiti maavelevelegai, ta ma lɔgɔiti, ta ma mɔɔin vasuve.²⁰ Ti ma wulɔiti puuni ma gɛkegiti su, é ma wulɔi gála zalaɣa gɛ-lazuve.²¹ Aalɔn ma gɛkegiti ta zeezazu balai zegeni, é ti latege

vai ma voogi ge Gooḡo GALAGI gaazu, egfevelei Moize ma levei veeni la.

²² Aalɔn yeeiti tɛeni geezu nubuseiti pɔ pelei, ɛ tuya loo ti ve. Kpegai ma ga koto gba zalaḡai ḡula, ta gala zalaḡai, naa veɛ ziilei zalaḡai va, ɛ zegeni zalaḡa ḡulazuve, ɛ yei. ²³ Moize ta Aalɔn ti tɛeni GALA daaḡomi seḡe velei wu. Siegi zu ti ḡulani la nã, ti tuya looni nubuseiti be. Gooḡo GALAGI nã-lebiyai ḡulani kelema nubuseiti kpein be. ²⁴ Abui ḡulani Gooḡo GALAGI vɔ be, ɛ gala zalaḡai ḡala, ta ma wuloiti, niiti ti ḡeni zalaḡa ḡulazuve. Nubuseiti kpein ti kaani. Ti kpeeiti tooni ga koozunɛi, ti nɔkɔ.

Aalɔn nã-doun zunu felegɔiti saa vai

10 Aalɔn nã-doun zunuiti Nadabe ta Abiyu ti ta-ani maku nɛene gala liḡiiti seḡeni, ti abulekaiti pu ti zu, ti ani maku nɛenegi vu maazu. Naazu ti vaani ga abu ḡiligi Gooḡo GALAGI gaazu, niigi GALA ge la ḡeni ma leve veeni. ² Gaamago nɔ, abui ḡulani Gooḡo GALAGI vɔ be, ɛ ti ḡala. Ti zaani Gooḡo GALAGI ḡakala.

³ Moize ḡeni Aalɔn ma: «Naa ḡa Gooḡo GALAGI boni, siegi zu ɛ ḡeni la: «Niiti ti maabuḡazu bã, keni ti unfe nã-padedai ma. Nã lebiyai zɔɔɔ nubuseiti kpein gaazu.» » Aalɔn maḡeni kpɔ.

⁴ Moize Mikayelee lolini ta Elesafan, Uziyele nã-doun zunuiti, nii ɛ ga Aalɔn keɛḡe keɛḡeloin, ɛ ḡe ti ma: «À maabuḡa bã, wo wo-ḡɛlointi seḡe, wo li ga tiye ade-vuuzuve voluve, wo ti maagooza seizu padegai va.» ⁵ Ti maabuḡani ba, ti ti zeḡe ta-zegewuzegɛiti su, ti li ga tiye ti-vuuzuve voluve, egfevelei Moize boni la.

⁶ Moize ḡeni Aalɔn ma, ta Elezaal, ta Itamaal, Aalɔn nã-doun zunuiti: «À mina wɔundɛḡaiti ze yaḡaba, wo mina wa-zeḡeiti bali ga, saa wɔɔ vai zu, naa ḡa a ke, wo mina za, wo va GALA nã-ziiḡaawanai maaloli bebei kpein ma. À wo-ḡɛlointi Izelayele veleyegɛiti kpein

ze nã, ti wɔɔ naati ta-vaa zu, niiti Gooḡo GALAGI ti ḡalaa ga abui, nii ɛ gaazogai. ⁷ À mina zeḡe GALA daaḡomi seḡe velei laave, naa ḡa a ke wo mina za, mazɔɔɔ Gooḡo GALAGI nã-siema wulo padegai ḡa wo ma.» Ti naa ḡeeni, nii Moize bogai.

Devei tanigaani, ɛ lo zalaḡa ḡula nuiti ba

⁸ Gooḡo GALAGI bɔeni Aalɔn vɔ, ɛ ḡe ma: ⁹ «Mina dɔɔ bɔle, baa kpɛleɔle ani nɔpe, nii a nu ḡaazulati, da-o, è-loun zunuiti-yo, siegi zu wa ḡe leezu la GALA daaḡomi seḡe velei wu, naa ḡa a ke wo mina za. Naa ḡa ḡe ga ḡooḡo tɔgi wovavofodaiti kpein be. ¹⁰ Mazɔɔ keni wo zoo zeeḡaagwɛezu ḡwɛesu ani padegai ta padetala gelei va, ta nii kɔzɔai ta nii ɛ la ḡɔzɔni. ¹¹ À Izelayele nuiti kala ga tɔgi kpein, nii Gooḡo GALAGI feeni ti ya ga Moize maavele.»

¹² Moize ḡeni Aalɔn ma, ta doun zunu felegɔiti ti yeni zea, Elezaal ta Itamaal: «À vebeanii mɔtai zeḡe, nii ɛ la ḡalani abui ḡa Gooḡo GALAGI gaazu. À mi zalaḡa ḡulazuve ḡobave, leve mina ḡe ba, mazɔɔɔ ani ve padegai. ¹³ Wa mi ada padegai ta, naa ḡa ɛ ga wo-laamiizuve, wa è-loun zunuiti, zalaḡa aniiti saama, ti ḡalazu abui ḡa Gooḡo GALAGI gaazu, mazɔɔɔ devei ḡa naa, ɛ veeni zɛa. ¹⁴ Ma ḡekegi ta ma balai niiti ti ḡula ga dateḡe vai ma voogi, wa naati mi ada padegai ta, da-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è vɔ be, mazɔɔ ti veeve wo ve, ga ɛ leve doun è ve, wa è-loun zunuiti, Izelayele nuiti ta-yiilei zalaḡaiti su. ¹⁵ ɛ ḡula ḡuloiti polu, ti maaneai ti ḡala, Izelayele nuiti ta va ga ma ḡekegi ta ma balai. Ti ḡalaa ma ga dateḡe vai ma voogi, ta ḡe ga dɔɔɔ, wa è-loun zunuiti, ti è va, ḡooḡo tɔgi ḡa ḡe ga nã, egfevelei Gooḡo GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zinei ḡaizieni, kele galaa ḡeni de niina. ɛ yiiḡaawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aalɔn nã-

doun zunuiti ti yeni ná, é gfe ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo la koto gba zalaḡa zuai miini ada padegai ta? Toḡa ga anii gola padegai, Ḡooḡo GALAGI feai wo ve, naa ḡa a ke wo bebei ná-faagaaazagi zefge, naa ḡa a ke wo ná-kotoi gba be Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. ¹⁸ Wele, wo la liini ga zalaḡa zuai ma namai seizu padegai ḡoozuve. Wo maaneeni, wo zalaḡai ma zuai mi ada padegai ta, eḡvelei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aalon ḡeni Moize ma: «Wele, ti ta-ḡoto gba zalaḡai ḡulaa za, ta ta-ḡala zalaḡai Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. È sugweeni so, nii keai ga ze. Ni za gè ḡea koto gba zalaḡai miini, naa a la ḡe ga faa vago Ḡooḡo GALAGI ḡaazu baa?» ²⁰ Moize naama wooiti menini, é yeezei ti wu.

KOZOBA VAI TA NADE FAITI

(11:1—16:34)

Sua padegaiti ta kozoaba geleiti

(To Sevei Vesiesi 14:3-21)

11 Ḡooḡo GALAGI bœni Moize vo ta Aalon, é gfe ti ma: ² «À bœe Ize-layele nuiti po, wo gfe ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, wele niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii pe mi, nii polokagi ḡaavaliai, é miizu, é da te volu. ⁴ Kele niiti wo la ti mia, anee ni ti-volokagi ḡaavalive, baa ti miizu, ti da te volu, naati ta ga niiti: nœmei, anee ni toḡa miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini. Wa deve ga kozoave. ⁵ Fasa wolii balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kozoave. ⁶ Zabei balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kozoave. ⁷ Boigi balaa, polokagi ḡaavalive, kele é la miizu, é va da te volu, wa deve ga kozoave. ⁸ À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vooḡu ti-ma vooimai ta va. Wa ti leve ga ti ḡozoave.

⁹ «Zie wu zuaiti kpein su, wele niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi

ti va, ta maagalai ti ma, ti zieiti bu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹⁰ Kele wa naati deve ga ti ḡozoave, niiti kpein ma woeke ge la ti va, baa maagalai la ti ma, ti kpein saama, ti yenvuzu ziei wu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti ḡozoave. À mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma vooimai leve ga ti ḡozoave. ¹² Wa naati kpein deve ga ti ḡozoave wo ḡaazu, niiti ti zieiti bu, ma woeke ge la ti va, maagalai la ti ma.

¹³ «Wœniiti saama, wele niiti ka wa ti leve ga ti ḡozoave, nu la ti mia: duai ma zii pe, koḡei ma zii pe, ¹⁴ seevei ma zii pe, ¹⁵ kalawœnii ma zii pe, ¹⁶ sizigoii ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁷ kpolode laave wœnii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wœnii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta zegbelutugi, ta devei.

²⁰ «Fuluani goi kpein kovegi ba, é da zie ḡoḡoiti ga, wa naati deve ga ti ḡozoave wo ḡaazu. ²¹ Kele fuluaniiti kpein saama, ti ḡovesu, ti da zie ḡoḡoiti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti-bœḡaiti ti ti-ḡoḡozapalagiti maazuve, ti da vili zoi ma. ²² Pete nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazinegi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani zoiti deve ga ti ḡozoave, niiti ti ḡovesu, ta koḡo ti va.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo ḡozo, nu-o-nu a vooḡu ti-ma vooimai ta va, naa ḡa ḡozo eyesu kpœkœ zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma vooimai ta zefge, keni é ná-seḡeiti gba. Kozoai ḡa ye de, eyesu kpœkœ. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga kozoave, nii polokagi ba kele koḡo ḡaa la valini, baa é la miizu, é va da te. Nu-o-nu a vooḡu ta va, toḡa ḡozo. ²⁷ Wa naati kpein deve ga ti ḡozoave, niiti ti-ḡoḡoiti naani, ti ziezu ti-ḡoḡozapalagiti ga. Nu-o-nu a vooḡu ti-ma vooimai ta va, toḡa ḡozo eyesu kpœkœ zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma vooimai ta zefge, keni é ná-seḡeiti gba. Kozoai ḡa ye de, eyesu kpœkœ. Wa ti leve ga ti ḡozoave.

²⁹ «Pete, sua goiti saama, ti bokposu zoi ma, niiti wa ti leve ga ti ḡozoave,

naati ta ga: inegi ma zii pe, ³⁰ta zee-
goi, ta kooloi ma zii pe. ³¹Wa ti leve
ga ti ƒɔzɔve, sua goiti saama. Nu-o-nu
a vɔɔƒu ti-ma voomai ta va, toƒa ƒɔzɔ
eyesu kpɔkɔi zeeli. ³²Sɔɔla kpein, ti-ma
voomai ta a vɔɔƒu ba, naa ƒa ƒɔzɔ: gulu
anɔnakai, baa segei, baa kɔɔ, baa bɔɔ,
baa anɔnaka kpein nu a bɛde ƒula su.
Keni é gba ga ziei, kele kɔzɔai ƒa ye de
eyesu kpɔkɔi zeeli, naa volu toƒa nade
niina. ³³Ni ti-ma voomai a loona pɔɔ
ligii zu, su anii ƒa ƒɔzɔ, wa anɔnakai naa
wolo. ³⁴Daamiani kpein a ƒe ga nu mi,
ni pɔɔ ligii naa zu ɔei ta a vuuna ma,
naa ƒa ƒɔzɔ. Ni ti-ma voomai a loona
anɔnakai nɔpe su, kpɔɔle ani kpein, nii a
ƒe su, naa ƒa ƒɔzɔ. ³⁵Sɔɔla kpein, ti-ma
voomai ta a vɔɔƒu ba, naa ƒa ƒɔzɔ. Ni
a ƒena ga fuului baa abu laazuveti, wa
ti ƒologolo. Ti ƒɔzɔve, wa ti leve ga ti
ƒɔzɔve. ³⁶Ni a ƒena ga zieungi baa zie
makesuveti, naati ti la ƒɔzɔa, ti nade-
gai ƒa ye de, kele zɔi nɔpe a vɔɔƒu ti-
ma voomai ta va, naa ƒa ƒɔzɔ. ³⁷Ti-ma
voomai ta a loona ani zuwu ma, nii é
vazasu, naa nadeagai ƒa ye de. ³⁸Kele ni
nu a ziei vuuna ani zuwui ma, ta ti-ma
voomai ta loo ani zuwui naa ma, wa
deve ga kɔzɔve.

³⁹«Suaiti ti ƒeezu wo ve ga daami-
anigi, naa ta a zaana, zɔi a vɔɔƒu ma
voomai va, toƒa ƒɔzɔ eyesu kpɔkɔi zeeli.
⁴⁰Zɔi a ma zua voomai ta mi, keni é
ná-segeiti gba. Kɔzɔai ƒa ye de, eyesu
kpɔkɔi. Zɔi a ma voomai zefɛ, keni é
ná-segeiti gba. Kɔzɔai ƒa ye de, eyesu
kpɔkɔi.

⁴¹«Wa sua goi naati kpein deve ga
ti ƒɔzɔve, niiti ti bokposu zoi ma. Nu
mina ta mi negelein. ⁴²À mina sua goi
naa tanɔpe mi negelein, niiti ti bokposu
zoi ma, anɛ niiti ti bokposu ƒogi ma,
anɛ niiti ti ziezu ƒɔɔ naanigɔiti ga,
baa ƒɔɔ mɔinmɔingiti ga, mazɔɔ wa
ti leve ga ti ƒɔzɔve. ⁴³À mina bɔɔ ƒɔzɔ
ga naama zuaiti ti bokposu. À mina

bɔɔ ƒe ga nadeɔla nu ga ti maavele.
⁴⁴Mazɔɔ nà ga ƒɔɔ GALAGI, wa-
GALAGI. À bɔɔ nade, wa nade, mazɔɔ
nɔn nadege. À mina bɔɔ ƒɔzɔ ga
naama zua goiti, ti bokposu zoi ma.
⁴⁵Mazɔɔ nà ga ƒɔɔ GALAGI, nii é
wo ƒula Ezipete yooi va, ga gè ƒe ga wa-
GALAGI. À nade, mazɔɔ nɔn nadege.»

⁴⁶Tɔgi ƒana, é vile suaiti ta-vai va, ta
wɔniiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti
yenvuzu zieiti bu, ta fuluaniiti ti bokposu
zoi ma, ⁴⁷naa ƒa a ke wo zɔɔzu ƒwee
ani nadeɔai ba, ta niiti ti ƒɔzɔai, suai
nu a mi, ta suai nu la mia.

Anzanui a doin zɔɔna, naa nade fai

12 ƒɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é
ƒe ma: ²«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é
ƒe ti ma: Siegi zu anzanui a kogi zefena
la, é doun zunu zɔɔ, toƒa ƒɔzɔ folo
ɔfela laawu. Toƒa ƒɔzɔ eƒe ná-alu kaa
ziegi ma yeefɛgalai. ³Foloi ɔsavasi
ma, dounɔi ƒa lati pelevolu. ⁴Toƒa ye
de mɔnɔ bɔɔ nadesu folo vuusavago
maazu savago (33) laawu, ná-pamai vaa
zu, é mina vɔɔƒu ani nadeɔa ƒila kpalaa
ba, é mina li seizu nadeɔai, eyesu ná-
nade foloiti daazeeli.

⁵«Ni a anzanu loun zɔɔna, kɔzɔai
ƒa ye de bɔɔ felego laawu, eƒe ná-alu
kaa ziegi ma yeefɛgalai. Toƒa ye bɔɔ
nadesu folo vuulɔzita maazu ɔzita (66)
laawu.

⁶«Siegi zu ná-nade foloiti daazeelizu
la, zunu loin ná-faa zu, baa anzanu loin
ná-faa zu, toƒa va ga kona gila baala
zivoi zalaƒa ƒula nui vɔ, GALA daafomi
sege velei laave, ga é ke ga gala zalaƒai,
ta poopɔ kpokpa gila, baa kpumago
ƒila, é ke ga koto gba zalaƒai. ⁷Za-
laƒa ƒula nui ƒa ti ƒula ƒɔɔ GALAGI
ƒaazu, é koto gba vai ƒe be. Toƒa nade
naama nama ƒula ba vai ma keai la. Tɔgi
ƒana anzanui ná-faa zu, nii é zunu loin
zɔɔsu, baa anzanu loin. ⁸Ni ani la nu
ya, a baala zivoi zɔɔ da, toƒa kpumago

felegɔ zegɛ, ɓaa poopɔ kpokpa felegɔ, gilaɗi ɗa ɗe ga gala zalaɗai, zai ɗe ga koto gba zalaɗai. Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba vai ɗe be, toɗa ɗade.»

Togiti é lo kulama zeeɓeiti ba

13 Ɔogɔ GALAGI ɓɛni Moize ta Aalɔn ɔɔ, é ɗe ti ma: ²«Siegi zu nui ta ɗɔɔgi maabokolosu da, ɓaa povogulɔi ɗe ma, ɓaa gelegɛlegi, nii é ɗeɗu ga kulama zeeɓei kɔɔgi ma, ta lii la zalaɗa ɗula nui Aalɔn ɔɔ, ɓaa ná-doun zunui taɗila pɔ. ³Zalaɗa ɗula nui ɗa seeɓei ɗeɓele ɔete, nii kulaai kɔɔgi ma. Ni ma leɗai goleve su, é yei, sugooza kɔɔgi va, toɗa ga kulama zeeɓei ma zii ta. Zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete, é deɗ ga nui naa ɗɔɔɔɔ. ⁴Ni ani golekolegi é kɔɔgi ma, é la yeini, su va ɗooza kɔɔgi va, ma leɗai la ɗoleni, zalaɗa ɗula nui ɗa naama nui le pelei wu, é daagulu ma, é ye ná folo lofela laawu. ⁵Zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete folo lofelasiei ma. Ni seeɓei la ɗe liini luɗɔma, ta é la vazani kɔɔgi ma, zalaɗa ɗula nui ɗa te pelei wu mɔɔ ná zeizu velesiei, é daagulu ma folo lofela laawu. ⁶Zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete, ná zeizu velesiei folo lofelasiei ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani kɔɔgi ma, zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga nui naa ɗadege, povogulɔi ve. Toɗa ná-segeiti gba, toɗa ɗade. ⁷Kele ni povogulɔi a vazana kɔɔgi ma, é ɓɔɗɔ lea vɔluma ga zalaɗa ɗula nui, naa deɗ ga ɗadege, toɗa ɓɔɗɔ le ga zalaɗa ɗula nui ná zeizu velesiei. ⁸Naa ɗa keɓele ɔete. Ni povogulɔi vazage kɔɔgi ma, zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga kɔɔɔɔ. Kulama zeeɓei ma zii ta ve.

⁹«Siegi zu kulama zeeɓei ma zii ta ɗeɗu la nui ta va, ta lii la zalaɗa ɗula nui ɔɔ. ¹⁰Naa ɗa keɓele ɔete. Ni kɔɔgi maabokologe, é gole, ta maabokolosuve ma leɗai gole, ta ma zua letegi bokolo su, ¹¹kulama zeeɓei ve é naama nui ɗɔɔgi wu. Zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga kɔɔɔɔ, é

la tea pele wu, é va daagulu ma, mazɔɔɔ kɔɔɔɔ. ¹²Ni kulama zeeɓei a ɗulana ma, é kɔɔgi maazegɛ, é zo nɔungi ma, eyesu é zeeli kɔɗiti ma, ɔeti zalaɗa ɗula nui ɗaazulosu naati ba, ¹³naa ɗa keɓele ɔete. Ni a kaana ga kulama zeeɓei kɔɔgi maave pe segea, toɗa deɗ ga nui nii seeɓei ba, ɗadege, ɔɔzei maave golea ɗegelein, ɗadege. ¹⁴Kele voloi ta ma zua letegi ɗaa la tɔun ba, toɗa ɗɔɔɔ. ¹⁵Zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete. Ni a ma zua letegi ɗaana, toɗa deɗ ga kɔɔɔɔ. Ma zua letegi ɗɔɔɔɔ, kulama zeeɓei ma zii ta ve. ¹⁶Ni ma zua letegi a valibona, é gole, toɗa li zalaɗa ɗula nui ɔɔ be. ¹⁷Naa ɗa keɓele ɔete. Ni kɔɔgi maagolea, zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga nui nii seeɓei ba, ɗadege.

¹⁸«Siegi zu divologi losu la nui ta va, divologi zegɛ ba, é ɗede, ¹⁹ve divologi ɗeni ná, ani buɔɔ gole ga ɗulana ná, ɓaa ani golegi maabɔikpɔigai, naama nui ɗa ɓɔɗɔ le ga zalaɗa ɗula nui. ²⁰Zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete. Ni seeɓei yeive, sugooza kɔɔgi va, ta ma leɗai gole, zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga kɔɔɔɔ. Kulama zeeɓei ma zii ta ve, nii kulaai divologi zu. ²¹Kele ni zalaɗa ɗula nui a kaana ga seeɓei zuzasage, é la yeini, su va ɗooza kɔɔgi va, ma leɗai va gole, toɗa nui naa le pelei wu, é daagulu ma folo lofela laawu. ²²Ni seeɓei a vazana kɔɔgi ma, zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga kɔɔɔɔ. Kulama zeeɓei ma zii ta ve. ²³Kele ni seeɓei a yena ada ɗilagi nɔ, é la vazani maave, toɗa ga divologi ma vilii. Zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga ɗadege.

²⁴«Siegi zu abui nui ta maagalazu la, gelegɛle kolegi ɗula galazuve vogi zu, ɓaa koleai maabɔikpɔi, ²⁵zalaɗa ɗula nui ɗa keɓele ɔete. Ni ma leɗai a ɗolena gelegɛlegi zu, é yei sugooza kɔɔgi va, kulama zeeɓei ve, nii kulaai gala vilii zu. Zalaɗa ɗula nui ɗa deɗ ga nui naa ɗɔɔɔɔ. Kulama zeeɓei ma zii ta ve. ²⁶Kele ni zalaɗa ɗula nui a kaana ga seeɓei zuz-

sage, é la yeini, su va ǵooza kǵlǵi va, ma legai va ǵole, toǵa nui naa le pelei wu, é daaǵulu ma folo lǵfela laawu. ²⁷ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete foloi lǵfelasiei ma. Ni seebei vazaga kǵlǵi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǵzǵve. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁸ Kele ni seebei a yena ada ǵilagi nǵ, é la vazani kǵlǵi ma, suzasa, gala vilii maabokologi nǵ ve, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga padege, mazǵǵǵ gala vilii ve.

²⁹ «Siegi zu seebei ǵeezu la zunui ta baa anzanui ta nǵungi zu, baa nekpei va, ³⁰ zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete. Ni zeive, suǵooza kǵlǵi va, ma legai ma bǵikpǵi ǵa su, pelevelegai, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵzǵve. Geleǵelegei ve, kulama zeebei ma zii ta ve é nǵungi zu, baa é nekpei va. ³¹ Ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei la yeini, su va ǵooza kǵlǵi va, ma legai vago la ná, toǵa te pelei wu, é daaǵulu ma folo lǵfela laawu. ³² Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lǵfelasiei ma. Ni ma legai ma bǵikpǵi ge la su negelein, seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kǵlǵi va, ³³ zoi seebei ma, naa ǵa nǵungi wo ta kpelei, kele é la miná woga, ve seebei ná. Zalaǵa ǵula nui ǵa te pelei wu mǵnǵ ná zeizu velesiei, é daaǵulu ma folo lǵfela laawu. ³⁴ Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lǵfelasiei ma. Ni seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kǵlǵi va, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga padege. Toǵa ná-segeiti gba, toǵa pade. ³⁵ Kele ni seebei a vazana kǵlǵi ma, deai voluma ga padege, ³⁶ zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni seebei vazage kǵlǵi ma, zalaǵa ǵula nui la mǵ welea ga ma legai bǵikpǵi faa, kǵzǵve. ³⁷ Ni seebei la liini luǵǵma gaazu, ma legai vagoiti ti vǵnǵga, seebei ǵedege, é padege. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga padege.

³⁸ «Siegi zu geleǵele kolegiti ti ǵulazu la zunui ta baa anzanui ta maave, ³⁹ zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni

geleǵelegei ǵaagolekolege, seebei ve, é la nǵuni, nui naa padege.

⁴⁰ «Siegi zu zunui ta ǵeezu ná la, undeǵa la unma, toǵa ga kpaana nui, padege. ⁴¹ Ni undeǵa la unma tosaa-mave, é va tovala velei, kpaana nui ve kakala velei, padege. ⁴² Kele ni seebei koleai maabǵikpǵi naa ǵa kpaanagi zu, kakala velei baa polu velei, kulama zeebei ǵana, kulaai kpaanagi zu. ⁴³ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni seebei bokolege, é ǵole, maabǵikpǵi kpaanagi zu, polu velei baa kakala velei, kulaai ga kulama zeebei kǵlǵi ma, ⁴⁴ kulama zeebei ma zii ta ve, kǵzǵve. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǵzǵve. Nǵungi zu ǵa seebei ná.

⁴⁵ «Seebe nui ǵa ná-segei vali ga, é too ǵǵba, é nǵundegǵaiti ze yaǵaba, é daave maalǵǵu, é da kpeei loo, é da ǵe: «Kǵzǵve! Kǵzǵve!» ⁴⁶ Eyesu seebei be ba, toǵa ye kǵzǵyai zu. Tǵzǵei kǵzǵve, tǵ ǵila ka a ze ye, seizu ve ǵa ǵe ga ti-vuuzuve voluve.

Fuinfuingiti maagili zǵlaiti ma

⁴⁷ «Siegi zu fuinfuingi vogi a ǵena la segei zu, baala deǵa zegǵei zu, baa geze zegǵei zu, ⁴⁸ baa fele zegǵei zu, baa kǵlǵ zegǵei ta va, baa kǵlǵ zǵlǵai tanǵpe ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi vogi a biinkpiinna baa é bǵikpǵi segei zu, baa kǵlǵi zu, fuinfuingi ve, maaneai é le ga zalaǵa ǵula nui. ⁵⁰ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Toǵa naama anii le pelei wu, é daaǵulu ma folo lǵfela laawu. ⁵¹ Toǵa kevele vete foloi lǵfelasiei ma. Ni fuinfuingi vogi a vazana segei zu, baa kǵlǵi ma, toǵa ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa ǵzǵve. ⁵² Toǵa segei ǵala, baa kǵlǵi, niigi fuinfuingi vogi ba, mazǵǵǵ fuinfuingi ve, é sumiizu. Toǵa ǵala.

⁵³ «Kele ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga fuinfuingi vogi la vazani segei zu, baa kǵlǵi, ⁵⁴ zalaǵa ǵula nui ǵa devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi veai ba. Toǵa

te pelei wu, é daagfulu ma ná zeizu velesiei folo lofela laawu. ⁵⁵Zalaḡa ḡula nui ḡa fuinfuingi naa vete, anii naa gbaai voluma. Ni fuinfuingi vogi la zegeni ḡevele ma, anee ni é la vazani, anii naa ḡɔzɔve. Togḡa ḡala, anee ni fuinfuingi ḡa gaazu vagoi baa gaazu ḡɔi ma. ⁵⁶Ni a kaana ga fuinfuingi vogi ḡaazasaga, anii naa gbaai voluma, togḡa ná leve seḡei va, baa kɔloi. ⁵⁷Ni fuinfuingi vogi a ḡulana mɔno kelema seḡei ma, baa kɔloi, fuinfuingi ve, é sumiizu. Nii fuinfuingi veai ba, naa ḡa ḡala. ⁵⁸Seḡei baa kɔloi nii gbaai, fuinfuingi vogi zeeḡe ba, naa ḡa gba volu ná zeizu velesiei, togḡa pade.»

⁵⁹Togḡi ḡana, é vile ani nɔpe ba, nii maave vuinfuinsu, é ḡeni ga baala deḡa zeeḡei, baa geze zeeḡei, baa fele zeeḡei, baa kɔlo zeeḡei, baa kɔlo zɔɔlai tanɔpe, pelegi a ḡwee da ni padeḡe, baa ni kɔzɔve.

Togḡi é lo kulama zeebei ma pade fai va

14 ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ²«Wele pelegi togḡi a ḡe la, é vile kulama zeebe nui va, ná-pade foloi vaa zu. Ta vaa la zalaḡa ḡula nui vɔ. ³Togḡa ḡula ti-vuuzuve va, é kulama zeebe nui ḡevele vete. Ni kulama zeebe nui ḡedeḡa, ⁴zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti wɔni felegɔ zeeḡe, ti vulua, ti padegai, ta seḡele gulu buḡai, ta geze bɔi sɔsɔḡi, ta ḡizɔope tufa bifɔḡi, ná-pade fai zu. ⁵Togḡa devei ve ga ti wɔnii gila kɔdaaleve pɔlo liḡii maazu, daaveḡai ga zieungi zu dei. ⁶Togḡa wɔni vului zeeḡe, ta seḡele gulu buḡai, ta geze bɔi sɔsɔḡi, ta ḡizɔope tufa bifɔḡi, é ti lo wɔnii ḡɔdaaleveai ma jamai wu. ⁷Togḡa faza daa ḡe lofela naa ma, nii kulama zeebei ḡea ma, maaneai ga é pade. Naa volu togḡa dee ga padeḡe, é yeebe wɔni vului va, é li dɔbɔi zu.

⁸«Zoi é bɔḡo padesu, naa ḡa ná-seḡeiti gba, é bɔḡo maaleḡai kpein bo, a maagbana ziei wu, togḡa pade. Naa volu togḡa zoo é le ti-vuuzuve, kele é la zeida ná-

seḡe ḡotai wu, eyesu folo lofela leve. ⁹Folo lofelasiei, togḡa maaleḡai kpein bo mɔno, nɔungi ta kpelei, ta gaazu ḡo poluveti. Togḡa ná-seḡeiti gba, é busei maagba ga ziei, togḡa pade niina.

¹⁰«Foloi losavasiei, togḡa baala zivo zine felegɔiti seḡe, niiti neevuzu la ti va, ta kona gila baala saai, nii neevuzu la ba, ta bulu vuko vagoi kilo taavuuḡo, nii gaayɔgai ga gulɔi, ta gulɔi litele ḡaagwesui, é ḡe ga vebeanii. ¹¹Zalaḡa ḡula nui nii é pade fai ḡeezu, naa ḡa zunui ḡula kelema, nii é bɔḡo padesu, ta naama aniiti kpein ḡooḡo GALAGI gaazu, GALA daagomi seḡe velei laave. ¹²Zalaḡa ḡula nui ḡa baala zivo zineiti gila seḡe, é kula ga faazubete zalaḡai, é vee gulɔi litele ḡaagwesui va. Togḡa ti lateḡe vai ma voogi ḡe ḡooḡo GALAGI gaazu. ¹³Togḡa baala zivoi ḡɔdaaleve, ve ta da koto gba zalaḡa zuaiti kɔdaaleve ná, ta gala zalaḡaiti, ada padegai ta, mazɔloɔ faazubete zalaḡai ma zuai ḡa ga zalaḡa ḡula nui nɔno, eḡevelei koto gba zalaḡai ma zuai la, ani ve gola padegai. ¹⁴Zalaḡa ḡula nui ḡa faazubete zalaḡa zuai ma jamai ta zeeḡe, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔḡi ma, nii é bɔḡo padesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ḡɔḡozinekpotogi va. ¹⁵Togḡa gulɔi ta zeeḡe, é pu ḡvɔezu yeei ḡa. ¹⁶Togḡa yeebeḡai lo gulɔi wu, nii é kɔvɔezu yeei ḡa, é gulɔi vaza daa ḡe lofela ga yeebeḡai ḡooḡo GALAGI gaazu. ¹⁷Togḡa gulɔi ta zeeḡe, nii é kɔvɔezu yeei ḡa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔḡi ma, nii é bɔḡo padesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ḡɔḡozinekpotogi va, ve faazubete zalaḡa zuai ma jamai ziaai ná. ¹⁸Zalaḡa ḡula nui ḡa gulɔi mɔtai zeeḡe, zeeḡe zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔḡo padesu, naa ḡa a ke é koto gba vai ḡe tɔun be ḡooḡo GALAGI gaazu. ¹⁹Naa voluma, togḡa koto gba zalaḡai ḡula, é koto gba vai ḡe naa ve, nii é bɔḡo padesu ná-kɔzɔba vai ma. Naa volu togḡa

gala zalaḡa loganii ḡḡdaaleve. ²⁰ Toḡa gala zalaḡai ta vebeanii ḡula zalaḡa ḡulazuve. Toḡa koto gba vai ḡe zunui naa ve, naa ḡa ḡade.

**Nadedai é lo bala nui va,
nii kulama zeebei ba**

²¹ «Ni toḡa ga bala nui, ná-sólóḡgiti ti la kula ḡea su, toḡa baala zivo zine ḡila nḡ zeeḡe, nii a ḡula ga faazubete zalaḡai, é dateḡe vai ma voogi ḡe, koto gba vai ḡe la toun be. Toḡa bulu vukḡ vagḡi kilo savagḡ zeeḡe, gaayḡgai ga gulbi, ta gulbi litele ḡaaḡwesui, é ḡe ga vebeanii. ²² Toḡa kpumago felegḡ zeeḡe balaa, baa poopu kpokpa felegḡ, eḡevelei ná-sólóḡgiti ti la. Gilagi ḡe ga koto gba zalaḡai, zai ḡe ga gala zalaḡai. ²³ Folo Isavasiei, toḡa va ga naama aniiti kpein zalaḡa ḡula nui vḡ, GALA daaḡfomi seḡe velei laave, ḡóḡḡ GALAGI ḡaazu, ná-ḡade fai zu. ²⁴ Zalaḡa ḡula nui ḡa faazubete zalaḡai ma vaala zivoi zeeḡe ta gulbi. Toḡa ti lateḡe vai ma voogi ḡe ḡóḡḡ GALAGI ḡaazu. ²⁵ Toḡa faazubete zalaḡai ma vaala zivoi ḡḡdaaleve. Zalaḡa ḡula nui ḡa faazubete zalaḡa zuai ma ḡamai ta zeeḡe, é sie naa yeezazu woi yḡkpḡgi ma, nii é bḡḡḡ ḡadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa ve zeezazu ḡḡḡḡzine kpotogi va. ²⁶ Toḡa gulbi ta vu ḡvḡezu yeei ḡa. ²⁷ Toḡa yeebeḡai lo gulbi ḡa, nii é kḡvḡezu yeei ḡa, é gulbi vaza daa ḡe lofela ga yeebeḡai ḡóḡḡ GALAGI ḡaazu. ²⁸ Toḡa gulbi ta zeeḡe, nii é kḡvḡezu yeei ḡa, é sie naa yeezazu woi yḡkpḡgi ma, nii é bḡḡḡ ḡadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa ve zeezazu ḡḡḡḡzine kpotogi va, ve faazubete zalaḡa zuai ma ḡamai ziaai ná. ²⁹ Zalaḡa ḡula nui ḡa gulbi mḡtai zeeḡe, zega zea, é sie naa nḡungi ma, nii é bḡḡḡ ḡadesu, naa ḡa a ke é koto gba vai ḡe toun be ḡóḡḡ GALAGI ḡaazu. ³⁰ Naa volu toḡa kpumagoiti gila kula ga zalaḡai, baa poopu kpokpagiti gila, nii é

zooga é sóló, ³¹ gilagi ḡa ḡe ga koto gba zalaḡai, zai ḡe ga gala zalaḡai, é ve vebeanii va. Zalaḡa ḡula nui ḡa koto gba vai ḡe ḡóḡḡ GALAGI ḡaazu, naama nui ve, nii é bḡḡḡ ḡadesu.»

³² Nadedai ma loḡi ḡana, naama nui vaa zu, nii kulama zeebei ba, tama sólóḡgiti ti la kula ḡea su.

Fuinfuin pelei ḡade fai

³³ ḡóḡḡ GALAGI bḡeni Moize vḡ ta Aalḡn, é ḡe ti ma: ³⁴ «Sieḡi zu wo lozu la Kanaan yooi zu, nii gḡ feezu wo ya ga wḡnḡ, ni ná fuinfuingi veena pelei ta va, zooi zu wo sólósu, ³⁵ zai nḡnḡ ga pelei, naa ḡa li, é daazeeli zalaḡa ḡula nui ma, é ḡe ma: «Ná fuinfuingi vogi vetesu ná-pelei va.» ³⁶ Aisa zalaḡa ḡula nui va le, é va ná ḡevele vete, toḡa devei ve ga ti pelei zuwo, naa ḡa a ke, bu anii pe ge mina leve ga ti ḡḡzḡve. Naa voluma zalaḡa ḡula nui ḡa le pelei wu, é ná ḡevele vete.

³⁷ «Toḡa fuinfuingi vogi ḡevele vete. Ni a kaana ga naa vogi ḡa pelei va ga zeeḡezeeḡgiti subeingai, baa ti maabḡikpḡigai, ti wai pelei zu suḡooza, ³⁸ toḡa ḡula pelei wu, é lo daave, é daaḡulu, é ke ga folo lofela. ³⁹ Zalaḡa ḡula nui ḡa ḡale ma ná, foloi lofelasiei ma. Ni a kaana ga fuinfuingi vogi vazage pelei ma, ⁴⁰ toḡa deve ga ti kḡtui naati kula ná, niiti ti vuinuingai, ti ti vili ya ti-vuuzuve voluve, ada ḡḡzai ta. ⁴¹ Toḡa pele ḡoozuve kpein fḡin, fufiligi kpein ti kpalesu, ta naa vili ya ti-vuuzuve voluve, ada ḡḡzai ta. ⁴² Ta kḡtuiti maaleve ga ma niine ḡiligaa, ti pḡlbi zeeḡe, ti pelei zie.

⁴³ «Ni fuinfuingi vogi a ḡaaḡfalena ma, é ḡula pele ḡoozuve ma, kḡtuiti kulaa voluma ná, maavoin, ta pelei zie volu, ⁴⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa ḡale ma ná volu. Ni a kaana ga fuinfuingi vogi vazage pele ḡoozuve, fuinfuingi ve, é sumiizu. Pelei ḡḡzḡve. ⁴⁵ Ta pelei wolo, ti ma ḡḡtuiti seḡe, ta guluiti, ta sie vḡlḡiti kpein, ti li

ga tiye ti-vuuzuve voluve, ada gɔzɔai ta. ⁴⁶Zɔi a le pelei wu, siegi kpein su daagfulugai la, naa ga gɔzɔ eyesu kpɔkɔi. ⁴⁷Zɔi a ge laani pelei naa wu, naa ga ná-segeiti gba. Zɔi a laamiina pelei naa wu, naa balaa ga ná-segeiti gba.

⁴⁸«Ni zalaɔa gɔla nui nii é galegai ma pelei wu, naa a kaana ga fuinfuingi vogi la vazani, pelei ziaa voluma, toɔa de ga pelei padege, mazɔɔɔ fuinfuingi bega. ⁴⁹Pelei pade fai zu, toɔa wɔni felegɔ zefe, ta sedele gulu buɔai, ta geze bɔi sɔsɔgi ta gɔzɔope tufa bɔfɔgi. ⁵⁰Toɔa wɔni gila kɔdaaleve pɔɔ ligii maazu, daavegai ga zieungi zu dei. ⁵¹Toɔa sedele gulu buɔai zefe, ta gɔzɔope tufa bɔfɔgi, ta geze bɔi sɔsɔgi, ta wɔni vului, é ti lo wɔni gɔdaaleveai ma jamai wu, é faza daa ge lɔfela pelei wu. ⁵²Zekana a pelei pade da, ga wɔnii ma jamai, é ve zieungi zu dei va, ta wɔni vului, naa ve sedele gulu buɔai ta gɔzɔope tufa bɔfɔgi va, ta geze bɔi sɔsɔgi. ⁵³Toɔa yeebe wɔni vului va, é li ti-vuuzuve voluve, dɔbɔi zu. Zekana a koto gba vai ge la pelei ve. Pelei ga pade.»

⁵⁴Tɔgi gɔna kulama zeebei kpein faa zu, ta gelegele faiti, ⁵⁵ta fuinfuingi é gɔlazu segeiti su, baa peleit ma, ⁵⁶ta ada bokolo ba vaiti, ta povogulɔiti, ta gelegelegiti, ⁵⁷é kalagi wo, siegi zu anii gɔzɔai la, ta siegi zu padegai la. Tɔgi gɔna kulama zeebei vaa zu.

Zunui ná-padetala vai

15 Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aaln ɔ, é ge ti ma: ²«À bɔe Izelayele nuiti pɔ, wo ge ti ma: Zunu nɔpe kalapa kolegi ba, kɔzɔve naa maavele ma. ³Ná-kalapa kolegi maavele ga kɔzɔai la, é geni gɔlazu kpusei va, baa suzo pa de, kɔzɔve. ⁴Bete nɔpe a la su, naa gɔzɔve, ta ani nɔpe a zei ma, naa ga gɔzɔ. ⁵Zɔi a vɔɔgu ná-betei va, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁶Zɔi a zeina ani ma,

niigi é gea zeini ma, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁷Zɔi a vɔɔgu kpusei va, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁸A laadei vuuna nu ma, nii padegai, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁹Seima ani nɔpe a zei ma togani gɔma, naa ga gɔzɔ. ¹⁰Zɔi a vɔɔgu ani nɔpe ba, nii é gea tɔun bu, naa gɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. Zɔi a naama anii ta zegenaa, keni é ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ¹¹Nu-o-nu nii kalapa kolegi ba, é la yeagbani, a vɔɔguna nu va, keni naama nui ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ¹²Pɔɔ ligii kpein tɔun ka vɔɔguna ba, keni naa wolo, gulu anɔpakai kpein ka gba ziei wu.

¹³«Siegi zu ná-kalapa kolegi a bɔna la, toɔa folo lɔfela gaalu ná-pade fai zu, é ná-segeiti gba, é maagba ga zieungi zu dei. Naa volu toɔa pade. ¹⁴Folo lɔsavasiei ma, toɔa kpumago felegɔ zefe, baa poopoo kpokpa felegɔ, é li Gɔɔgɔ GALAGI gɔkala, GALA daagfomi sege velei laave, é ti ve zalaɔa gɔla nui ya. ¹⁵Naa ga gilagi ge ga koto gba zalaɔai, é zɔi ge ga gala zalaɔai, é koto gba vai ge tɔun be Gɔɔgɔ GALAGI gaazu, ná-kalapa kolegi vaa zu.

¹⁶«Zunui nii maagfologolosu, keni é busei kpein gba. Kɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ¹⁷Segei kpein, ta kɔɔi kpein a vu ti ma, naati ta gba ziei wu. Ti gɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi.

¹⁸«Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti gɔlagilagi. Ti gɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi.

Anzanui ná-padetala vai

¹⁹«Anzanui nii jamai gɔlazu ba, tɔzɔei ná-alugi ga é kaazu, toɔa ye ná-padetalai zu folo lɔfela laawu. Nu-o-nu a vɔɔgu ba, naa gɔzɔai ga ye de, eyesu kpɔkɔi. ²⁰Bete nɔpe a la su ná-padetala

ziegi zu, naa ɣa ɣɔzɔ. Ani nɔpe a ze ma, naa ɣa ɣɔzɔ. ²¹Nu-o-nu nii a vɔɔɣu ná-betei va, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ɣa ye de, eyesu kpɔkɔi. ²²Nu-o-nu nii a vɔɔɣu anii ta va, nii é ɣea zeini ma, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ɣa ye de, eyesu kpɔkɔi. ²³Ni anii ɣa betei ɣa, baa ve seidai ná, zɔi a vɔɔɣu ba, kɔzɔai ɣa ye de, eyesu kpɔkɔi. ²⁴Ni zunu a laana ga anzanui naa, ná-kɔzɔi vɛa tɔun ba. Kɔzɔai ɣa ye de, folo lɔfela laawu. Bete nɔpe a la su, naa ɣa ɣɔzɔ.

²⁵«Anzanui nii pamai a ye ɣulazu ba folo mɔinmɔin daawu, é ɣula ná-alu kaa yeegɣɣala zoloogaiti polu, baa pamai lɛbi ɣulazu ba, é leve pɔlɔmai va, kɔzɔai ɣa ye de, ná-ɲama vuu ziegi kpein su, eɣvevei nɔ ná-alu kaa yeegɣɣalai la. ²⁶Bete nɔpe a la su, naama ɲama ɣula ziegi laawu, naa ɣa ɣɔzɔ eɣe ná-alu kaa vetei, ani nɔpe nii a zeina ma, naa ɣa ɣɔzɔ, eɣe ná-alu kaa ziegi zu nɔ. ²⁷Nu-o-nu a vɔɔɣu ba, naa ɣa ɣɔzɔ, keni é ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ɣa ye de, eyesu kpɔkɔi.

²⁸«Siegi zu é ɲadesu la ná-ɲama vui ma, toɣa foloi ɣaalu ga dɔfela. Naati poluma, toɣa ɲade. ²⁹Foloi lɔsavasi ma, toɣa kpumago felegɔ zɛɣe, baa poopɔ kpokpa felegɔ, é li ga tiye zalaɣa ɣula nui vɔ, GALA daaɣɔmi seɣe vɛlei laave. ³⁰Zalaɣa ɣula nui ɣa gilagi ɣula ga koto gba zalaɣai, é zɔi ɣe ga gala zalaɣai. Zalaɣa ɣula nui ɣa koto gba vai ɣe be ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu, ɲama vui ma vaa zu, nii é ɣea kɔzɔzu.

³¹«Wa Izelayele nuiti maagooza faiti kpein ba, ta ti ɣɔzɔ, naa ɣa a ke ti mina za ta-ɣɔzɔ vaiti su, ni ta ná-sege vɛle ɲadegaɣi ɣɔzɔna, nii é ti zaama.»

³²Tɔgi ɣana naama zunui ve, nii kalɲa kolegi ba, baa maagologologai, é ɣɔzɔ, ³³baa anzanui, nii kɔzɔai ga ná-alu kaa pamai, baa zunui, baa anzanui, nii

namai ɣulazu ba, baa zunui, nii é laazu anzanui ɣoba, kɔzɔai.

Tɔgi é lo koto gba vai va konagi zu

16 ɢɔɔɣɔ GALAGI bɛeni Moize vɔ, Aalɔn ná-doun zunui felegɔiti saa voluma, niiti ti bɔɣɔ lɛeni ga ɢɔɔɣɔ GALAGI. ²ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Bɛ è-lie Aalɔn vɔ, naa ɣa a ke, é mina da le yeenɔpe ada ɲadega wolai, seɣe zuɣooza golai voluve, kesui lakulugi ɣakalave, nii é minazeɣe kesui la, naa ɣa a ke é mina za, mazɔlɔ nà ɣulazu kelema tonabiingi zu kesui lakulugi maazuve.

³«Pete vɛlegi Aalɔn a zoo lɛezu la ada ɲadega wolai: Toɣa nike zine bokpa gila seɣe ga koto gba zalaɣai, ta baala sine ɣila ga gala zalaɣai. ⁴Toɣa seɣewuzeɣe ɲadegaɣi loo ɣɔba, é ga gezei, é ma vɛle kpugagi le bɔɣɔ ma, é zaamaɣili ga geze zaamaɣiligi, é ma wɔlɔgi lɔ unba. Zalaɣa ɣula zɛɣeiti kana, niiti a bɔɣɔ maɣili ga tiye, é maagba voluma. ⁵Toɣa boli zine felegɔ ɣula Izelayele vɛbei ya ga koto gba zalaɣai, ta baala sine ɣila ga gala zalaɣai.

⁶«Aalɔn ɣa koto gba vai ɣe ga ná-nike zinei, toɣa ná-kotoi gba ta ná-peleyeɣe. ⁷Toɣa boli zine felegɔiti seɣe, é va ga tiye ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣakala, GALA daaɣɔmi seɣe vɛlei laave. ⁸Aalɔn ɣa kpakutoomai ɣe ga boli zine felegɔiti, gilagi ɣe ga ɢɔɔɣɔ GALAGI nɔnɔi, gilagi ɣe ga nii kotoi yesu da, é lii la. ⁹Aalɔn ɣa boli zinei maabuɣa va, niigi kpakui loozu ma ɢɔɔɣɔ GALAGI ve, é naa ɣula ga koto gba zalaɣai. ¹⁰Boli zinei niigi kpakui loozu ma, ga kotoi ye da, é lii la, naa ma vului ɣa vile ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣakala, naa ɣa a ke, é koto gba vai ɣe, ta yeebe ba, é li tevbai zu, kotoi ye da.

¹¹«Aalɔn ɣa koto gba vai ɣe ga ná-nike zinei. Toɣa koto gba vai ɣe tɔ bɔɣɔi ve, ta ná-peleyeɣe. Toɣa ná-koto gba nike zinei ɣɔdaaleve. ¹²Toɣa ani maku

neene gala ligii ta zege, daavegai ga abulekaiti, segeai zalaḡa ḡulazuve Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, ta é zeepe felego zege ani maku neeneḡi ma vukoi zu. Toḡa li ga naama aniiti sege zuḡooza golai voluve. ¹³Toḡa ani maku neeneḡi vu abui ḡa Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, naa ḡa a ke ani maku neeneḡi ma luului kesui lakulugi maalooḡu, nii é zeele woo ḡesui maazu, naazu é la mo za pe. ¹⁴Toḡa nike zinei ma jamai zege, é faza ga yeebegai kesui lakulugi ḡakala velei, folo ḡulazu velei, é jamai vaza ga yeebegai, ná zeizu ḡe lofela, kesui lakulugi ḡakala velei. ¹⁵Toḡa koto gba woli zinei ḡdaaleve nubuseiti be, é li ga ma jamai sege zuḡooza golai volu velei. Delei no é keai la ga nike zinei ma jamai, zekana no a kee la ga naa ma jamai, toḡa faza kesui lakulugi ma ta kakala velei.

¹⁶«Dele ḡana a koto gba vai ḡe la ada ḡadega wolai ve Izelayele nuiti ta-ḡozoba vaiti faa zu, ta ta-lo kologologiti kpein maavele zu, ti kotoi ḡeai ga ti maavele. Toḡa ke ḡana no GALA daaḡomi seḡe velei ve, mazolo toḡa koḡoba nubuseiti saama. ¹⁷Nu nope ge la ye ga GALA daaḡomi seḡe velei wu, sieḡi zu é leezu la ga é koto gba vai ḡe ada ḡadega wolai, eyesu é ḡula ná. Toḡa koto gba vai ḡe to boḡoi ve, ta ná-peleyegei, ta Izelayele vebei kpein be.

¹⁸«A ḡena ḡulaa, toḡa li zalaḡa ḡulazuve, nii é Ḣooḡḡ GALAGI ḡakala, é koto gba vai ḡe, zalaḡa ḡulazuve ve, é nike zinei ta boli zinei ma jamai zege, é sie zalaḡa ḡulazuve mineiti ma, maagoolii pe su. ¹⁹Toḡa jamai vaza ga zeebegai, ná zeizu ḡe lofela, zalaḡa ḡulazuve ma. Toḡa kole, é ḡade, Izelayele nuiti ta-ḡozoba vaiti faa zu.

²⁰«Sieḡi zu é besu da ga koto gba vai ḡe ada ḡadega wolai ve, ta GALA daaḡomi seḡe velei ve, ta zalaḡa ḡulazuve ve, toḡa boli zinei ma vului maabuḡa va. ²¹Aalon ḡa yee felegoiti

pee boli zinei ma vului unmave, é la zo ga maazu ga Izelayele nuiti ta-vaa noiti kpein, ta ta-lo kologologiti kpein, niiti ti kotoi ḡea ga ti maavele. Toḡa ti la boli zinei unma, naa volu, é kpe, é li tevebai zu, zunu ḡila ge bo ba, nii kevele beteai. ²²Ta-vaa noiti ta ye boli zinei va, ti kpe, é li tevebai zu, é li zoi naa zu, ve ná jakai.

²³«Aalon ḡa le GALA daaḡomi seḡe velei wu, é geze zefeiiti kula, niiti é ḡea ti looni teezuve ada ḡadega wolai. Toḡa ti la ná. ²⁴Toḡa maagba ada ḡadegai ta, é ná-segeiti seḡe volu. Naa volu toḡa ḡula, é ná-gala zalaḡai ḡula, ta nubuseiti ta-ḡala zalaḡai, é koto gba vai ḡe boḡo ve, ta nubuseiti be. ²⁵Toḡa koto gba zuai ma wuloi ḡala zalaḡa ḡulazuve.

²⁶«Zoi a bolii be, nii kotoi yegai da, naa ḡa ná-segeiti gba, é maagba, naa voluma toḡa le niina ti-vuuzuve. ²⁷Koto gba zalaḡai ma nike zinei ta koto gba woli zinei niiti ti ti-ma jamai zefei, ti vaa la ada ḡadega wolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti-vuuzuve voluve, ti ma ḡoloiiti gala abui ḡa, ta ma zuai, ta ma booiiti. ²⁸Zoi a gala, naa ḡa ná-segeiti gba, é maagba. Naa volu toḡa le niina ti-vuuzuve.

²⁹«Nii ḡa ḡe wo ve ga ḡooḡḡ toḡi, alugi lofelasiei ma volo puugoi ma, wa zugi zo, wo la boti nope kea, é ḡeni ga zou loun, baa weein nii é ga seikoḡoma nui wo zaama. ³⁰Mazolo naama volo ná, ta koto gba vai ḡe wo ve, naa ḡa a ke wo ḡade. Wa ḡade wa-ḡotoiti kpein faa zu, Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu. ³¹Toḡa ḡe wo ve ga dooḡo folo wolai, wa zugi zo. Toḡa ḡe wo ve ga ḡooḡḡ toḡi.

³²«Koto gba vai ḡa ḡe zalaḡa ḡula nui ya, nii guloi ziaai ma, feai be ga é vile keeḡe votogi zu zalaḡa ḡula vai zu. Toḡa boḡo maagili ga zalaḡa ḡula zefeiiti, ti ga gezei. ³³Toḡa koto gba vai ḡe ada ḡadega wolai ve, ta GALA daaḡomi seḡe velei ve, ta zalaḡa ḡulazuve ve. Toḡa koto

gba vai gɛ balaa zalaɣa ɣɩla nuiti be, ta nuɓuseiti kpein be.

³⁴Togɣa gɛ wo ve ga ɣɔɔɣɔ tɔgi, koto gba vai ɣa gɛ, naa gɛ ɣɩla kona-o-kona, Izelayele nuiti ta-ɣotoiti kpein faa zu.»

Naa ɣɛeni, nii ɣɔɔɣɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-NADEDAL

(17:1—27:34)

Zalaɣa ɣɩlazɩ ɣɩla kpegi

17 ɣɔɔɣɔ GALAGI ɓɛeni Moize ɔɔ, é gɛ ma: ²«Bɔɛ Aalɔn ɔɔ, ta ná-doun zunuiti, ta Izelayele nuiti kpein, è gɛ ti ma: Wele, nii ɣa ɣɔɔɣɔ GALAGI deveai:

³«Ni Izelayele nui ta a niki baa baalagi, baa bolii ɣɔdaalevena ga zalaɣai ti-vuuzuve, baa ti-vuuzuve voluve, ⁴é la liini la GALA daagomi sege vele laave, é va ke ga vebeanii ɣɔɔɣɔ GALAGI ve ná-sege vele ɣadagai ɣakalave, naama nui ɣa gɛ ga sɔba nu, tɔzei é ɣamai vua. Kpe ka leve ná-nuɓuseiti ba, é ɣɩla ti zaama. ⁵Naa ɣa a ke, Izelayele nuiti ti mina mɔ ta-zalaɣa aniiti kula dɔɔɔiti su, kele ti da va ga tiye zalaɣa ɣɩla nui ɔɔ, ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣakala GALA daagomi sege vele laave, é ti ɣɩla ga zalaɣai ɣɔɔɣɔ GALAGI ve, ga ziilei zalaɣaiti. ⁶Zalaɣa ɣɩla nui ɣa ma ɣamai vaza ɣɔɔɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣɩlazuve ma, GALA daagomi sege vele laave, é ma wulɔi ɣala, nii makugi a nee ɣɔɔɣɔ GALAGI ve. ⁷Ti la mɔ ta-zalaɣaiti kulaa zee ɣalagiti be, niiti ti-vaagɣulabaiti ti ga boli zineiti, niiti ti ɣea ɓɔɣɔ ɣɔzɔzu ga tiye. Togɣa gɛ ga ɣɔɔɣɔ tɔgi ti ve, ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸«Da gɛ ti ma mɔnɔ: Ni Izelayele nui ta, baa seikɔɣɔma nui ta, é ti zaama, a gala zalaɣai ɣɩlana, baa zalaɣai taɣɩli, ⁹é la liini la GALA daagomi sege vele laave, é va kula ga zalaɣai

ɣɔɔɣɔ GALAGI ve, naama nui be ka leve ná-nuɓuseiti ba.

Tɔgi é lo ɣama mii vai va

¹⁰«Ni Izelayele nui ta, baa seikɔɣɔma nui ta, é ti zaama, a ɣamai ma zii tanɔpe miina, ná voluave naama nui va, nii é ɣamai miizu, ná naama nui beteve balaa ná-nuɓuseiti ba, é ɣɩla ti zaama. ¹¹Mazɔlɔɔ ɣamai ɣa é ga kpeteanii kpein zenvui. Gè feeve wo ya, ga wo koto gba vai gɛ la zalaɣa ɣɩlazuve, wo-yenvuiti faa zu, mazɔlɔɔ tei é ga zenvui ma voogi, naa maavele ɣa ɣamai a kotoi gba la. ¹²Naa ɣa é ba, gè boge Izelayele nuiti ma ga, nu nɔpe ge mina ɣamai mi wo zaama, anee seikɔɣɔma nui ve, é mina ɣamai mi. ¹³Ni Izelayele nui ta, baa seikɔɣɔma nui ta, é ti zaama, a sua zona dɔɔɔi zie su, baa wɔnii, nii nu a mi, togɣa ma ɣamai vu zooi ma, é fufiligi vu gaazu. ¹⁴Mazɔlɔɔ kpeteanii kpein, ni nɔ togɣa vullua, zenvui ɣa ma ɣamai zu. Naa ɣa é ba, gè boge Izelayele nuiti ma ga, wo la kpusei tanɔpe ma ɣamai mia, mazɔlɔɔ kpeteanii kpein zenvui ɣa ná-ɣamai zu, nu nɔpe a ta miina, naa be ka leve Izelayele nuɓuseiti ba.

¹⁵«Nu nɔpe, é ɣeni zou loun zu, baa seikɔɣɔma nuiti su, a sua miina saai ɓɔɣɔ ve, baa balivaliai ga, togɣa ná-segeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ɣa ye de, eyesu kpɔkɔi. Naa volu, togɣa nade. ¹⁶Ni é la ná-segeiti gbani, é va maagba, ná-faagaaza golai ma ɣasɔi ɣa la unma.»

Daa koba vai ma maapeei tanigaani

18 ɣɔɔɣɔ GALAGI ɓɛeni Moize ɔɔ, é gɛ ma: ²«Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Nà ga ɣɔɔɣɔ GALAGI, wa-ɣALAGI. ³À mina naa gɛ, nii é ɣɛezu Ezipete yooi zu, ve wo ɣeni zeini ná. À mina naa gɛ, nii é ɣɛezu Kanaan yooi zu, ve gè liizu ga woye ná. À mina vile ta-lɔgiti polu. ⁴À ɣolo ná-deveiti be, wo make ná-tɔgiti ma, wo vile ti volu. Nà ga

Ḑooḑo GALAGI, wa-ḐALAGI. ⁵ À ḑolo nà-tḑogiti be, ta nà-deveiti, nui nii a ziena ga tiye, naa ḑa zenvui wo naa maavele ma. Nà ga Ḑooḑo GALAGI.

⁶ «Wo tanḑe ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai ḑoḑo va. Nà ga Ḑooḑo GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee ḑoba. Toḑa ḑe ga è-ḑee unfe faa. Toḑa ḑe balaa ga è-lee unfe faa, mazḑḑo è-lee ve.

⁸ «Mina la è-ḑee anzai taḑili koba. Toḑa ḑe ga è-ḑee unfe faa.

⁹ «Mina la è-vaazeelai ḑoba, è-ḑee ná-doun anzanui ve, baa è-lee ná-doun anzanui, anee ni kulave su peleyeḑei taḑili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, baa è-loun anzanui ná-doun anzanui, mazḑḑo ḑa-unfe faa ve, ḑa ḑoḑo.

¹¹ «Mina la ga è-ḑee anzai taḑili ná-doun anzanui. Toḑa ga è-ḑee ná-doun anzanui. Toḑa ga è-vaazeelai.

¹² «Mina la ga è-ḑee vaazeelai. Toḑa ga è-ḑee ná-nu ḑiteḑiteḑi.

¹³ «Mina la ga è-lee die baa deḑe anzanu, mazḑḑo è-lee ná-nu ḑiteḑiteḑi ve.

¹⁴ «Mina la ga è-ḑee die baa deḑe zunui anzai, mazḑḑo toḑa ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. Toḑa ḑe ga è-loun unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è-ḑeeloin anzai. Toḑa ḑe ga è-ḑeeloin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. È la ná-doun zunui ná-doun anzanui zeeḑa, baa ná-doun anzanui nḑḑo ma loun anzanui, mazḑḑo ta ga ná-nu ḑiteḑiteḑiti, naa ḑa ga faa ḑḑu wola.

¹⁸ «Ni è-anzai ḑa de vulua, mina die baa deḑe anzanui ta zeeḑa ga è-anza. Da toloi lo ti yḑoḑu.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa zieḑi zu, nii é toun kḑoḑu.

²⁰ «Mina la ga è-zeiḑoḑo anzai, ḑa ḑoḑo ḑoḑo la.

²¹ «Mina è-loun tanḑe kula ga zalaa, é va ḑala kḑoḑo ganigi ve daa ga

Mḑḑe, deḑi vaa ma, è la ḑa-ḐALAGI loḑo ḑologologa. Nà ga Ḑooḑo GALAGI.

²² «Mina la ga zunu, eeḑelei nu a laa la ga anzanui. Naa ḑa ga kḑoḑa vaa.

²³ «Mina la ga sua, è va ḑoḑo ḑoḑo. Anzanu mina la sua ḑoba. Baagulama vaa ve.

²⁴ «À mina ḑoḑo ḑoḑo ga naama zie velei tanḑe, mazḑḑo ziiti ge ti beezu wo luḑo, naati ti ḑoḑo ḑoḑo ve ga naama zie velei ti kpein. ²⁵ Zoi kpein ge ḑoḑo, ge ti maagolo ta-vaagaa za golaiti faa zu, zoi unpiliga ga ná-nubuseiti.

²⁶ «Woun wa, wa ḑolo nà-tḑogiti be, ta nà-deveiti, wo mina naama ḑoḑo vai tanḑe ke, é ḑeni ga zou loun, baa seikḑoḑo ma nui, nii é wo zaama.

²⁷ Mazḑḑo kḑoḑa vaiti kpein kana, zoi zu nubuseiti ti ḑeni keezu, niiti ti ḑeni zeini zoi ḑa mounḑi wo luḑo, zoi ḑoḑo. ²⁸ Naa a ḑeena, zoi la mo unpiliga ga woye, tḑzei wa-ḑoḑo vaiti ba, eeḑelei é unpilini la ga ziiti, ti ḑeni woun wo luḑo náve. ²⁹ Mazḑḑo niiti kpein ti vaazu naa ḑeḑala ḑoḑo vaiti ta ḑeezu, ti be ka leve ta-nubuseiti ba, ti ḑula ti zaama.

³⁰ «Wa ḑolo nà-deveiti be, naa ḑa a ke, wo la mo naama vaa ḑḑu wolaiti tanḑe kea, nii é ḑeni ḑeezu wo luḑo, wo la ḑoḑo ḑoḑo ga naa ta. Nà ga Ḑooḑo GALAGI, wa-ḐALAGI.»

À nade, mazḑḑo nadege

19 Ḑooḑo GALAGI ḑeni Moize vo, é ḑe ma: ² «Be Izelaye veḑei kpein ḑo, è ḑe ti ma: À nade, mazḑḑo nadege, nà, Ḑooḑo GALAGI, wa-ḐALAGI.

³ «Ese gilagilagi ḑa unfe dee ta keeḑe ma, é nà-doogfo foloiti maape. Nà ga Ḑooḑo GALAGI, wa-ḐALAGI.

⁴ «À mina gaavote kḑoḑo ganigiti ma. À mina galagaa beḑe ḑoḑo ve ga kḑu gaawuungi. Nà ga Ḑooḑo GALAGI, wa-ḐALAGI.

⁵«Siegi zu wa ziilei zalaḡai ḡulana la Ḡoḡḡ GALAGI ʋe, wa ke, nii a ke é daazo. ⁶Ma zuai ḡa mi foloi wo kulazu la ga zalaḡai, ʋaa poluma zobui. Nii é yesu ná eyesu foloi zavasiei, naa ḡa ḡala. ⁷Foloi zavasiei, ni nu a ta miina, toḡa ḡe ga anii kɔzɔai, zalaḡai laa la mɔ zoga. ⁸Zɔi a ta miina, ná-faagaaza ḡolai ma ḡasɔi ḡa la unma, mazɔɔɔ toḡa naa ḡɔzɔzu, nii feai Ḡoḡḡ GALAGI ʋe, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba.

⁹«Siegi zu wo moloi levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamave ye ná, wo mina ná leve, wo mina ḡale ma posuyevei ma. ¹⁰À mina ani ḡɔpɔgiti kula ʋalaa, niiti ti yeḡai wa-leezen ʋelei zu. À mina ma waaiti zeve, niiti ti loozu. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikɔḡma nuiti. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI, wa-ḠALAGI.

¹¹«À mina unma wo. À mina zee wo, ʋaa wo va woya ʋete, wo ḡilagilagi wo-zeipɔḡɔi laalɔḡma. ¹²À mina zee ḡona wo dàaseigi zu, mazɔɔɔ wa wa-ḠALAGI lɔḡɔi ḡologolo. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

¹³«À mina wo-zeipɔḡɔi maanɔḡ vaa ḡe, wo mina unma wo. À mina ḡata nu ná-sala wali ma, é va yesu poluma zobui. ¹⁴À mina ḡoizubɔɔ nui ḡoto, wo mina ani nɔpe kpesa gaazugole nui luḡ, nii a ḡɔḡziga ʋa, kele wa ḡe ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

¹⁵«À mina telebotala vaa nɔpe ke tukpɔḡaaleveiti su. À mina topolu ḡe bala nui ʋaa nu wolai ʋe. Kele wa wo-zeipɔḡɔi lukpɔḡaaleve ga soledai. ¹⁶À mina lɔḡɔi nɔu vaa ʋee wa-nubuseiti ta va. À mina zee zeele woo wo wo-zeipɔḡɔi laalɔḡma, a ḡe ga saa zabu. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

¹⁷«À mina wo-ḡeelooin wɔinzeḡe wo-yiimave. À dama, wa ḡena zeli loga wo-ḡeelooin ma, wo mina koto la ʋɔḡ unma tɔun ná-faa zu. ¹⁸À mina nɔnɔ votokula vaa ḡe, wo mina faa zeii yiima wa-nubuseiti ta laalɔḡma. Wa wo-

zeipɔḡɔi nɔe ʋe, eḡe wa ʋɔḡɔi. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

¹⁹«Wa ḡolo nà-deveiti be. À mina sua ma zii felegɔ ʋu ʋɔḡ ma, ti va peepolu wo. À mina ani zuwu zii felegɔ woli wa-ʋalagi va. À mina seḡe loo ḡɔba felei ga gezei ma zii felegɔ.

²⁰«Siegi zu zunui ta a laana ga duɔ anzanui ta, nii maazogai zunu ḡili be, é la unmɔni, é la ʋɔḡ yeema, ta faa zuḡologologi ʋete, kele ti la ti vaa, mazɔɔɔ anzanui naa la ʋɔḡ yeema. ²¹Zunui ḡa va ga baala sine ḡila, Ḡoḡḡ GALAGI ʋɔ, ga ná-faa zubete zalaḡai GALA daaḡomi seḡe ʋelei laave. ²²Zalaḡa ḡula nui ḡa koto gba vai ḡe tɔun be, Ḡoḡḡ GALAGI ḡakala, ná-kotoi vaa zu é keai, é ke ga baala sinei, é kulazu ga faazubete zalaḡai, kotoi naa é keai, suvaa ḡa ye be.

²³«Siegi zu wo liizu la zooi ná zu, wa ʋena ga gwaa wului ma zii pe siin, wa ti-ma waaiti pete kona savagɔ laawu ga ti ḡɔzɔʋe, à mina ta mi negelein. ²⁴Konagi naanisiei ma, wa ti-ma waaiti kpein fe Ḡoḡḡ GALAGI ná-maamuse vaa zu. ²⁵Konagi lɔlɔusiei ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa ḡeena, wa-ḡulanumai ḡa li ga wɔɔɔa. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI, wa-ḠALAGI.

²⁶«À mina sua nɔpe mi, nii jamai su. À mina ʋɔḡɔ lɔ zogɔ vaa zu, ta ungaizie vaa nɔpe. ²⁷À mina wɔungiti buuwo, wo mina wo-ʋakalagiti bo. ²⁸À mina wen dɔ wo-ḡɔlɔgi ma ḡove ʋe, wo mina pɔɔpale lɔ ʋɔḡ ma. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

²⁹«À mina wo-loun anzanui ḡaazu unfe seḡe ga wo va dɔ kologologi zu, galagi tanɔpe debi vaa ma, naa ḡa a ke zooi zu nubuseiti ti mina lɔ kologologi zu, ná zulaa a va ve ga kɔzɔba vai. ³⁰Wa nà-doogɔ foloiti maape, wo unfe seizu nadegai ma. Nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.

³¹«À mina li, wo va ḡove laawooleve nuiti gaazaḡa, ʋaa niiti ḡoveiti ti ʋelela vele vaiti bosu ti ma. À mina ti ḡaizie,

wo mina ɓɔɓɔ ɓɔɓɔ ga tiye. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI, wa-GALAGI.

³²«Wa wuzegfe un kolegiti kpein be, wo kewola ɔɔɔɔi lebi. Wa lua wa-GALAGI va. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI.

³³«Ni seikɔɓɔma nui ta a vaana wo zaama wa-yooi zu, à mina suziɓa. ³⁴Wa seikɔɓɔma nui zo ga pagɔ, egfe pelegi wo zou loin zosu da. Wa nee ve egfe wa ɓɔɓɔi. Mazɔɔɔ wo ɓeni ga seikɔɓɔma nui iti Ezipete yooi zu. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI, wa-GALAGI.

³⁵«À mina telebotala vaa ɓe, tukpɔɓaaleveiti su, anee kɔɓɔgiti su, ɓaa aniiti ɔɔɔɔiti su, ɓaa aniiti buɓegiti su. ³⁶Kenii wa-ɓɔɓɔ ganiiti ti zɔle, bui velei zoloo. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ɓulani Ezipete yooi va. ³⁷Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-tɔgiti, wo ti make, wo zie ga tiye. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI.»

Kotoiti ma zalai

20 Ƴooɓɔ GALAGI ɓeni Moize ɔ, é ɓe ma: ²«Gɛ Izelayele nui ma: Nu-o-nu é ɓeni Izelayele nui saama, ɓaa seikɔɓɔma nu, nii a ná-doin ta ɓulana ga zalaɓa salei ve, daa ga Mɔɔɔke, ta naama nui vaa. Zooi zu nubuseiti ta so ga kɔ-tui, é za. ³Nɔn nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nubuseiti ba, tɔɔzei ba é ná-doin ta levege salei Mɔɔɔke ɔ, é seizu padegai ɓɔɓɔve, é dàasei padegai ɓologolo. ⁴Ni Izelayele nui ta gilina ba, ti ɓaazuvee ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta levegai salei Mɔɔɔke ɔ, ni ti la paani, ⁵nɔn, nà voluave ma nui va, ta ná-peleyegfe, nà kpeteve ná-nubuseiti ba, é ve naati kpein ba, niiti ti kɔɓɔ gani kɔɔ vai ɓeezu, egfevelei é keezu la salei Mɔɔɔke ve.

⁶«Ni nui ta a liina, é ɓɔve laawooleve nui gaazaɓa, ɓaa niiti ɓɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, nii é ga kɔɓɔ gani kɔɔ vai ma zii, nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nubuseiti ba.

⁷À ɓɔɓɔ ɓade, wa ɓade, mazɔɔɔ nà ga Ƴooɓɔ GALAGI, wa-GALAGI. ⁸À nà-deveiti make, wo zie ga tiye. Nà ga Ƴooɓɔ GALAGI, nii é wo padesu.

⁹«Zoi nɔpe é keegfe ɓaa dee ɓotozu, ta naama nui vaa, tɔɔzei é keegfe ɓaa dee ɓotoa, ma pamai ɓa la tɔ ɓɔɓɔ unma.

¹⁰«Siegi zu zunui ta a weenzie bona la ga seipɔɓi ta anza, wa weenzie nui felego pe paa.

¹¹«Ni zunui ta a laana ga keegfe anzai, é keegfe ɓaazu unfe segea, wa naama zunui ta naama anzanui paa. Ti-ma pamai ɓa la ti unma. ¹²Ni zunui ta a laana ga ná-doun anzai, wa ti felego pe paa. Ti unfetala vai ɓea, ti-ma pamai ɓa la ti unma.

¹³«Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti kɔɔɔba vai ɓea, wa ti vaa. Ti-ma pamai ɓa la ti unma.

¹⁴«Ni zunui ta a anzanui ta dee zefena, é ti felego ze ga anza, naa ɓa ga faa ɓɔɔ wola. Ta ti savago ɓala, naa ɓa a ke faa ɓɔɔ wolai naa mina ye wo zaama.

¹⁵«Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa vaa, wo suai balaa paa. ¹⁶Ni anzanui ta a maabugana suai ta va, é la koba, wa anzanui vaa, wo suai vaa. Ta ti pe paa, ti-ma pamai ɓa la ti unma.

¹⁷«Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, keegfe ná-doun anzanui, ɓaa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é ɓɔɓɔ unfega. Unfetala vaa wola ɓana, ti be ka leve ta-nubuseiti ba, naa ɓa ɓe ta-nuiti pe gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faagaaza golai ma ɓasɔi ɓa la unma.

¹⁸«Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi ɓaai, ti felego pe ti be ka leve ta-nubuseiti ba, mazɔɔɔ ti ná-alugi ma pamai ɓaa.

¹⁹«À mina la ga wo-lee die ɓaa degfe anzanui ta, ɓaa wo-ɓee ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ɓiteɓitegi ta, ta-vaagaaza golai ma ɓasɔi ɓa la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga keegfe die baa dege zunui ta anza, é zunui naa gaaazu unfe segea. Ti felego ta ta-gotoi ma gasoi zega, ta za gana no, ti la doun zolwaga.

²¹ «Ni zunui ta a keeloin anzai zeina, kowaba vaa gana, é keegfeloïn unfega, ti la doun zolwaga.

²² «Wa make na-deveiti ma, ta na-togiti, wo ti zo kpaan, naa ga a ke zoi ve ge vaazu liizu ga woye na, ga wo zei na, é la unpiliga ga woye. ²³ A mina zie ga zii naati ta-luvai, niiti ge vaazu ti beezu wo lugfo, mazwawo ti naama gfe-wotiiti kpein keeve, naa velezege be. ²⁴ Ge boga wo ma: Wa ga wo ta-yooi zolwosu, na feezu wo ve ga wawo, zoi ve, ve nowi ta koin guloi vooovai na. Na ga Gwofo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo yeegaafwea, wa zowma ziiti. ²⁵ Wa zofozu ge kowaba zuaiti ta sua padegaiti ba, ta kowaba wniiti ta wni padegaiti ba, naa ga a ke wo mina bofo ge ga kowaba vea, ga suaiti, baa wniiti, baa ga naati kpein, niiti ti bokposu zoi ma. Ge ti yeegaafwea, ta sui zoi, nii a ke wo kwee ga ti gowve.

²⁶ «A pade ndun be, mazwawo padege, ndun na, Gwofo GALAGI, ge wo yeegaafweeve wa zowma ziiti, naa ga a ke, wo ge ga ndwiti.

²⁷ «Zunui baa anzanui nii é ga gowe laa-wooleve nui, baa nii gowviti ti velela vele vaiti bosu ma, wa so ga kotui, é za. Ma namai ga la unma.»

Deveiti é lo zalaqa gula nuiti ba

21 Gwofo GALAGI geni Moize ma: «Bae zalaqa gula nuiti po, Aalon na-doun zunuiti, è ge ti ma: Zalaqa gula nui la bofo gwawa na-nubuseiti saama gowe maavele ma. ² É gula na-nu gitegitegiti polu, dee, baa keegfe, baa na-doun zunui, baa na-doun anzanui, baa keegfeloïn, ³ baa na-seelai, nii é la de zeini zunu ve. Togfa zoo é bofo gwawo na-seelai naa ve, towzei naa ga na-peleyefei wu,

é la de leeni zunu gili na-pele wu. ⁴ Togfa ga kundigii na-nubuseiti saama, é la bofo gwawa, é va bofo gologolo.

⁵ «Ni saa ga lona zalaqa gula nuiti ma, ti la kpaana pea tungi zu, ti la bakalag-iti boga, ti la polopale loa bofo ma. ⁶ Ta pade ta-GALAGI ve, ti mina ta-GALAGI bofo gologolo, mazwawo ta zalaqaiti kulazu Gwofo GALAGI ve, na-daamianigi ve é galazu abui ga. Ti maaneve, ti pade. ⁷ Ti la kologolo anzanu zeida, baa nii bofo gologologai. Ti la anzanu zeida, nii sinigi gelei ba, mazwawo zalaqa gula nui padege na-GALAGI ve. ⁸ Wa pete ga pade nu, mazwawo togfa é daamianigi gulazu ga zalaqai wa-GALAGI ve. Togfa ge ga pade nu wo ve, mazwawo ndun padege, nei ge ga Gwofo GALAGI, nii é wo padesu. ⁹ Ni zalaqa gula nui na-doun anzanui a bofo gologolona ga é lo kologologi zu, togfa keegfe bofo gologolosu, ta gala, é za.

¹⁰ «Zalaqa gula nui nii kundigilai zea, keegfeloïn maazu, nii gul padegai ziaai ma, ta nii zalaqa gula zegaiti toai koba, é la noundegaiti zega yagaba, ta é la na-segeiti balia ga. ¹¹ É la lia pooma goba, é la bofo gwawa, ane ni keegfe a zaana, baa dee. ¹² É la gula seizu padegai va, naa ga a ke é mina seizu padegai gwawo, mazwawo feeve be ga na-siema wulo padegai maavele. Na ga Gwofo GALAGI.

¹³ «Zalaqa gula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu vaa gwewe. ¹⁴ É la poanza zeida, baa anzanui nii sinigi gelei ba, baa kologolo anzanu, baa nii bofo gologologai, keke anzanui a ge seizu, keni é ge ga na-bolodai zu anzalopo beai, é la de zunu vaa gwewe. ¹⁵ Zalaqa gula nui naa la mavofodai bofo gologologa na-bolodai zaama, mazwawo na ga Gwofo GALAGI, nii é toun padesu.»

¹⁶ Gwofo GALAGI beni Moize so, é ge ma: ¹⁷ «Bae Aalon so, è ge ma: E-mavofodai zu zunui tanope, nii neevuzu ba, naa mina maabuqa ga é na-GALAGI

ná-daamianigi gúla ga zalağai. ¹⁸ Zunui tanõpe, nii n̄evuzu a ḡe ba, naa la maabuğaa ná va: gaazuğole nu, ɓaa meğele nu, ɓaa nii sokpai maavegai, ɓaa baalobazuve ta zegeai kevele ma, ¹⁹ ɓaa zunui ta, nii k̄oğɔi ḡaleai, ɓaa zeei, ²⁰ ɓaa zunui ta, nii ḡoğɔi polu, ɓaa é ga kutui, ɓaa gaazu wana nu, ɓaa d̄oğɔi ma, ɓaa kulama zeebei ba, ɓaa nii p̄oğɔezegain woloai. ²¹ Zalağa gúla nui Aal̄n mavofodai zu, zunui tanõpe nii n̄evuzu ba, naa mina maabuğa ga é va zalağaiti kula, ti ḡalazu abui ḡa. Tei n̄evuzuve ba, é mina maabuğa, é va ná-GALAGI ná-daamianigi gúla ga zalağai. ²² Toğa zoo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola padegai, ta ani padegaiti. ²³ Kele é la lia seğe zugoza golai v̄o pelei, ta é la maabuğaa zalağa ḡulazuve va, maz̄oɔ n̄evuzuve ḡa ba. É la n̄a-ada padegai ḡoza ta ma z̄olaiti, maz̄oɔ n̄a ga Ḡoğɔ GALAGI, nii é ti padesu.»

²⁴ Moize naama woiti daazeelini Aal̄n ma ta ná-doun zunuiti, é v̄e Izelayele nuiti kpein ba.

Maap̄ei é lo zalağa aniiti fai va

22 Ḡoğɔ GALAGI ɓ̄eni Moize v̄o, é ḡe ma: ² «Aal̄n ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maap̄e, é lo vebeani padegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti ḡulazu b̄e, naa ḡa a ke ti mina d̄asei padegai ḡologolo. Nà ga Ḡoğɔ GALAGI.

³ «Ḡe ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu n̄ope k̄oza a ye de, é maabuğa vebeani padegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti veezu b̄e, naama nui ḡa ɓe, é zege ḡazu. Nà ga Ḡoğɔ GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aal̄n mavofodai zu, kulama zeebei a ḡe ba, ɓaa kalapa kolegi, naa la vebeani padegaiti ta mia, eyesu é ɓe ga pade. Zekana é la ga z̄oi a v̄oğuna nui ta va, k̄oza ga poomai, ɓaa é ɓoğ ɓaa ḡologologai. ⁵ Z̄oi a v̄oğuna kpokpo ganii ta va, é k̄oza maaz̄oɔ, ɓaa nu v̄ulu ta, nii k̄oza anii ma zii tanõpe a

v̄eena ba, é ḡoza ga naa, ⁶ z̄oi a v̄oğuna ta va, naa ḡa ye k̄oza ya zu eyesu kp̄oza, é la vebeani padegaiti ta mia, keni é maagba. ⁷ Foloi a ɓena ga da, toğa pade, naa volu toğa zoo niina é vebeani padegaiti ta mi, maz̄oɔ ná-daamianigi ve. ⁸ É la sua v̄ooma mia, ɓaa nii balivaliai ga, nii a ke é mina ɓoğ ḡoza ga naa. Nà ga Ḡoğɔ GALAGI.

⁹ «Zalağa gúla nuiti ta n̄a-deveiti make, naa ḡa a ke ti mina kologolo, koto va la ti unma, ti mina va zaazu. Nà ga Ḡoğɔ GALAGI, nii é ti padesu.

¹⁰ «Izelayele nu n̄ope ge mina vebeani padegai ta mi, ni é la ga zalağa gúla nu. An̄e zalağa gúla nui ma w̄ein ta ná-botiḡe nui, ti la vebeani padegai ta mia. ¹¹ Kele d̄uɔi nii zalağa gúla nui geyaai, naa ḡa zoo é ta mi, ta nii balaagi s̄oɔgai ná-pelei wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zalağa gúla nui ná-doun anzanui, sinigi la ga zalağa gúla nu, naa la naa ta mia, nii segeai vebeani padegaiti ba. ¹³ Kele zalağa gúla nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai, ɓaa nii sinigi ḡeleai ba, é la doun z̄oɔni, ta nii é vaazu ḡalesu ma, é ye keeḡe ná-pelei wu, egevelei é geni ná la, ná-nu niinelai zu, naa ḡa zoo é keeḡe ná-daamianigiti ta mi. Nu n̄ope ge la ta mia, ni é la ga zalağa gúla nu.

¹⁴ «Ni nui ta a vebeani padegai miina, ki ge la ba, toğa vebeanii liegoi naa ve zalağa gúla nui ya, é ta v̄e ba ga gaaḡwesu l̄oɔḡo z̄eizu ḡilagi. ¹⁵ Zalağa gúla nuiti ti mina Izelayele nuiti ta-vebeani padegaiti k̄oza, nii naati ti segezu ba Ḡoğɔ GALAGI ve. ¹⁶ Ni naati ta ta-vebeani padegaiti miina, ta ta-vaaḡaaza golai la ɓoğ unma, ti ḡe ga s̄oba nuiti, maz̄oɔ nà ga Ḡoğɔ GALAGI, nii é ti padesu.»

Suai niiti ta zoo ḡulazu ga zalağai

¹⁷ Ḡoğɔ GALAGI ɓ̄eni Moize v̄o, é ḡe ma: ¹⁸ «B̄e Aal̄n ta ná-doun zunuiti p̄o, naa v̄e Izelayele nuiti kpein ba, è ḡe ti ma: Nu kpein é ga Izelayele nu, ɓaa ti

ga seikəŋma nu Izelayele yooi zu, niiti ta gala zalaŋai ɣula Ɔoŋɔ GALAGI ve, minazege daazeeli vaa zu, baa vebeanii vaa zu ti daai ɣisu, ¹⁹nii a ke daazo, toga va ga togani zine ɣila, nii neevuzu la ba, é kula nikeiti saama, baa baalagiti, baa boliiti. ²⁰À mina ani nɔpe kula ga zalaŋai, nii neevuzu a ɣe ba, mazɔɔ daa la zoga wo ve. ²¹Ni zunui ta a toganii ma wolai baa ma goi ta ɣulana ga ziilei zalaŋai, é ɣeni ga minazege daazeeli vai, baa é ɣeni ga vebeanii nii é daai ɣisu, neevuzu mina ɣe zalaŋa anii va, naa ɣa a ke daazo. Neevuzu nɔpe ge mina ɣe ba. ²²À mina sua nɔpe kula ga zalaŋai Ɔoŋɔ GALAGI ve, nii gaazugoleai, baa maaleɣefegai, baa koliiti ti ba, baa kavai ɣulaai ma, baa geleɣelegi ɣulaai ma. À mina naa ɣala zalaŋa ɣulazuve Ɔoŋɔ GALAGI ve. ²³Nike zinei baa baala zivoi nii baalobazuve ta ɣoozaai, baa ta buɣa, wa zoo wo naa ɣula ga zalaŋai baa vebeanii, nii wo daai ɣisu, kele naa ɣeɣala zuai ma zalaŋai la daazoga minazege daazeeli vaa zu. ²⁴À mina sua ɣula ga zalaŋai Ɔoŋɔ GALAGI ve, nii pɔɔɣezegain woloai, baa kulaai su, baa teveai ga. À mina naa ta ɣe ga zalaŋa wa-yooi zu. ²⁵À mina suai naa ma zii tanɔpe geya ween ma, wo va kula wa-GALAGI ve ga zalaŋai. Mazɔɔ ti maaleɣefege, neevuzuve ɣa ba, daa la zoga wo ve.»

²⁶Ɔoŋɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ²⁷«Siegi zu nikei a zɔɔna da, baa baalagi, baa bolii, toga ye ma leei va, é ke ga folo lɔfela. É zo folo lɔsavasiei ma, eyesu zɔɔma voloiti, a ɣulana ga zalaŋai, nii abui galazu Ɔoŋɔ GALAGI ve, daa ɣa zo. ²⁸À mina togani leei ta ma yivoi vaa vɔɔma folo ɣila nɔ. ²⁹Wa ɣena mama fee zalaŋai ɣulaa Ɔoŋɔ GALAGI ve, wa kula vele bɛte, nii a ke daazo. ³⁰Wa ti pe mi ma voloi nɔ ma, wo la ta ye ga ná, é va yesu sobui va zeeli. Nà ga Ɔoŋɔ GALAGI.

³¹«Wa nà-deveiti so, wo zie ga tiye. Nà ga Ɔoŋɔ GALAGI.

³²«À mina dàasei ɲadegai ɣologolo, nà-ɲadetai ɣa maamusei zɔɔɔ Izelayele nuiti saama. Nɔn nà Ɔoŋɔ GALAGI, nii é wo ɲadesu, ³³nèi gè wo ɣulaai Ezipete yooi va, ga gè ɣe ga wa-GALAGI. Nà ga Ɔoŋɔ GALAGI.»

Feti voloiti

23 Ɔoŋɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ²«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɣe ti ma: Feti voloi ɣa ga niiti, wo maaneai wo ti ɣula, ti ga nà-feti voloiti. Naati ma vaa zu, wa nufuseiti toli, ti gaaleba ɲadegai wo.

³«Ese ka ná-boti ɣe folo lɔzita laawu, kele foloi lɔfelasiei ɣa ga dooɣo foloi, gaaleba ɲadegai ɣa wo ma. Wo la boti nɔpe kea naama voloi. Dooɣo foloi ɣa ɣe de Ɔoŋɔ GALAGI lebi vai ma, ve nɔpe wa zeí ná.

⁴«Wele Ɔoŋɔ GALAGI ná-feti volo ɣiligi tanigaa va, niiti wo maaneai wo nufuseiti toli ma, ti gaaleba ɲadegai wo naama ɣuiti ma, ti logai.

Pakegi ta bului leve la su, naati ma vetii

(Gaalu Sevei 28:16-25)

⁵«Alu mɔngi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma bɔkɔi, kpidii a veena, naa ɣa é ga Ɔoŋɔ GALAGI ná-Pakegi.

⁶Alugi naa ma volo puugɔ maazu lɔklusiei (15), naa ɣa ɣe ga bului nii leve la su, naa ma vetii, Ɔoŋɔ GALAGI lebi vai ma. Folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. ⁷Folo mɔngi, wa gaaleba ɲadegai wo, wo la boti nɔpe kea, eɣevelei wa da ke la. ⁸Folo lɔfela laawu, wa zalaŋai ɣula, nii abui galazu, Ɔoŋɔ GALAGI ve. Folo lɔfelasiei ma, wa nufuseiti toli, wo gaaleba ɲadegai wo, wo la boti nɔpe kea, eɣevelei wa da ke la.»

Zooi va lɔnɔ mɔungiti ma vetii

⁹ Gɔɔŋɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ¹⁰ «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Siegi zu wo vaazu lɔɔzu la zooi zu, nii gè feezu wo ya, wa moloi levena, wa va ga ma gili gila, zalaŋa gɔla nui vɔ, wa-molo levea mɔungi zu. ¹¹ Doogɔ foloi voluma zobui, zalaŋa gɔla nui gɔ molo gɔlii lateŋe vai ma voogi gɛ, Gɔɔŋɔ GALAGI gɔakala, naa gɔ a ke daazo wo vɛ. ¹² Voloi wo vaazu molo gɔlii lateŋe vai ma voogi gɛezu la, wa kona gila baala sinei zo, nii nɛvuzulu la ba, wo kula ga gala zalaŋai Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ¹³ Wa bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita vɛ ba, gaayɔ-gai ga gulɔi, eŋe vebeanii galaai abui gɔ, makugi neai Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ, ta puya zalaŋai litele gila ta tukpe (1,5) dɔɔi zu. ¹⁴ Aisa naama voloi va zeeli, wo vaazu ma ga vebeanii wa-GALAGI vɔ, à mina bulu mi, baa ani gɔpɔ geega, baa molo niinei. Naa gɔ ga gɔɔŋɔ tɔgi wovavofodaiti kpein be, vɛ nɔpe wa zeí ná.

Pantekote voloi

(Gaalu Sevei 28:26-31)

¹⁵ «Wa dɔɔŋɔi gaa lu ga dɔfela, é zo doogɔ foloi voluma voloi ma, yeei wo vaazu la ga molo gili, wo dateŋe mà. ¹⁶ É zo doogɔ foloi ma voloi ma, wa folo vuvulɔlugɔ (50) gaa lu, wo molo niinei ma vebeani gili kevele bɛte Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ¹⁷ Wa va ga bulu felegɔ, wo zeŋe la wo-zeizuve, wo ti lateŋe, ti gɔlagilagi gɔ bɛte ga bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita, ti mɔ ga levei. Naati ta ga zooi va lɔnɔ mɔungiti Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zivo lɔfela gɔla ga zalaŋai, nɛvuzulu mina gɛ ti va, ta nike zine bɔkpa gila ta baala sine felegɔ, ti gɔla ga gala zalaŋai, é vɛ ta-vebeanii va, ta ta-vuya zalaŋai. Zalaŋai vɛ, nii abui galazu, makugi neai Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ¹⁹ Wa boli zinei gɔla ga koto gba zalaŋai, ta kona gila baala sine felegɔ,

wo kula ga ziilei zalaŋai. ²⁰ Zalaŋa gɔla nui gɔ ti lateŋe vai ma voogi gɛ, Gɔɔŋɔ GALAGI gɔakala, é vɛ zooi va lɔnɔ mɔungiti ma bului va, é vɛ baala zivo felegɔiti ba. Ta zeŋe, ti ve Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ, ti gɛ ga zalaŋa gɔla nui nɔnɔi. ²¹ Naama voloi nɔ, wa nubuseiti toli, ti gaaleba padegai wo. Wo la boti nɔpe kea, eŋevelei wa da ke la. Naa gɔ gɛ ga gɔɔŋɔ tɔgi wovavofodaiti kpein be, vɛ nɔpe wa zeí ná. ²² «Siegi zu wo molo levezu la wavyooi zu, wa kpala kpelama ve ye ná, wo mina ná leve, wo mina gale ma posuyevei ma. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikɔŋɔma nuiti. Nà ga Gɔɔŋɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

Puvu fee vetii

(Gaalu Sevei 29:1-6)

²³ Gɔɔŋɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ²⁴ «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Alugi lɔfelasiei ma volo mɔungi ma, toŋa gɛ ga doogɔ folo wola wo vɛ, wo gɔtoo sù, wa puvugiti fe, wo gaaleba padegai wo. ²⁵ Wo la boti nɔpe kea, eŋevelei wa da ke la. Wa zalaŋai gɔla, nii abui galazu, Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ.»

Koto gba voloi

(Gaalu Sevei 29:7-11)

²⁶ Gɔɔŋɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ²⁷ «Alugi lɔfelasiei ma volo puvugiti ma, naa gɔ gɛ ga koto gba voloi. Wa gaaleba padegai wo, wo zugi zo, wo zalaŋai gɔla, nii abui galazu, Gɔɔŋɔ GALAGI vɛ. ²⁸ Wo la boti nɔpe kea naama voloi, mazɔlɔ koto gba voloi vɛ, yeei koto gba vai maaneai é gɛ la wo vɛ, Gɔɔŋɔ GALAGI gaa zu, wa-GALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii é la zugi zoni naama voloi, naa be ka leve ná-nubuseiti ba. ³⁰ Nu nɔpe a boti gɛena naama voloi, nà undaavili ná-nubuseiti saama. ³¹ Wo la boti nɔpe kea. Naa gɔ gɛ ga gɔɔŋɔ tɔgi wovavofodaiti kpein be, vɛ nɔpe wo zeizu ná. ³² Toŋa gɛ wo vɛ ga doogɔ folo wolai,

wa zugi zo. É zo alugi ma voloi laavu-usiei ma bókoi ma, é li poluma zobui ma bókoi vɔ, keni wo loogɔ.»

Kota lo fetii

(Gaalu Sevei 29:12-39)

³³ Góogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ³⁴ «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Ma alugi lɔfelasiei nɔ ma volo puugo maazu lɔklusiei (15) ma, naa gɛ ga kota vetii Góogɔ GALAGI vɛ, folo lɔfela laawu. ³⁵ Folo mɔungi, gaaleba padegai gɛ wo. Wo la boti nɔpe kea, egevelei wa dɛ ke la. ³⁶ Folo lɔfela laawu, folo-o-folo wa gala zalaɣai gila kula, Góogɔ GALAGI vɛ. Foloji lɔsavasiei, wa gaaleba padegai wo, wo gala zalaɣaiti kula Góogɔ GALAGI vɛ. Togɛ gɛ ga gaaleba padegai GALA dɛbi vai ma. Wo la boti nɔpe kea, egevelei wa dɛ ke la.

³⁷ «Feti voloiti kana, Góogɔ GALAGI lebi vai ma, niiti wo maaneai wo nubuseiti toli ti ma, ti gaaleba padegai wo. Ti zalaɣaiti kula, ti gɛlazu abui gɛ, ta vebeaniiti, ta zalaɣaiti, ta puya zalaɣaiti, é zoloo foloi gɛlagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa Góogɔ GALAGI ná-dooɣo foloiti maape, wo ti la wa-vebeaniiti maazu, ta wa-minazegegiti, ta wa-vebeaniiti kpein wo ti laai gɛsu, niiti wo ti veezu Góogɔ GALAGI vɛ.

³⁹ «Alu dɔfelasiei ma volo puugo maazu lɔklusiei (15) ma, siegi zu wo zooi zu ani waaiti kulazu la, wa fetii gɛla Góogɔ GALAGI lebi vai ma. Wa naa gɛ folo lɔfela laawu. Folo mɔungi gɛ gɛ ga doogɔgi, dɔsavasiei balaa gɛ ga doogɔgi. ⁴⁰ Folo mɔungi, wa gulu vagɔiti ma waai zegɛ, ta dɔɔ laagiti, ta gulu bekegiti, ti gɛabiililai, ta ziela gɛlu bekegiti. Wa goozune Góogɔ GALAGI gɛazu, wa-GALAGI, wo naa gɛ folo lɔfela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa fetii naa gɛla Góogɔ GALAGI lebi vai ma, folo lɔfela laawu. Togɛ ga góogɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein be. Wa gɛ kulazu

alu dɔfelasiei ma. ⁴² Wa zeii kotaiti bu folo lɔfela laawu. Izelayele yooi zu, zou lóinti kpein ta zeii kotaiti bu, ⁴³ naa gɛ a ke, wo-mavofodaiti ti kwɛɛ ga gɛ Izelayele nuiti seini kotaiti bu, gɛ ti gɛlaai ma Ezipete yooi va. Nà ga Góogɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

⁴⁴ Uele gɛana Moize kalagiti feeni la Izelayele nuiti zea, é vile Góogɔ GALAGI ná-feti voloiti ba.

Deveiti

é lo seizu padegai ná-fitinaiti ba

(Egezoɔde 27:20-21)

24 Góogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ² «Devei ve Izelayele nuiti zea, ga ti va è vɔ ga wolive wulo vagɔi, kpetɛai fitinai vaa zu, naa gɛ a ke wo yeeye fitinaiti ba, yeenɔpe ti mina za. ³ GALA daagɔmi sege vɛlei wu, sege zugooza golai gɛkalave, nii é zeele woo gɛsui gɛkalave, miná gɛ Aalɔn a sei ná, fitinaiti ti so, é zo kpɔkɔi ma, eyesu geelaalao, Góogɔ GALAGI gɛazu. Togɛ ga góogɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ⁴ Togɛ fitinaiti kevele bɛte, fitina zeii anii gɛ, é ga zanu kitei, ti dɛ zo yeenɔpe Góogɔ GALAGI gɛazu.

Bului é gɛni veezu GALA be

⁵ «Da bulu vukɔ vagɔi zegɛ, è bulu puugo maazu felegɔ (12) bɛte, bului gɛlagilagi gɛ gɛ ga kilo lɔzita. ⁶ Da ti gɛvele bɛte zanu kitei ma labalii gɛ, Góogɔ GALAGI gɛazu, ga seizu felegɔ. ⁷ Da ani maku nɛene kitei ta vu seizu gɛlagilagi ma. Naa volu dɛ ani maku nɛene kitei gɛla Góogɔ GALAGI gɛazu, bului vɔtɔgi zu, ege gɛzesui. ⁸ Dooɣo foloi gɛlagilagi, ta dɛ bului naati kevele bɛte yeenɔpe Góogɔ GALAGI gɛazu. Togɛ ga minazegegiti é yesu ná gɛ, Izelayele nuiti ta-vaa zu. ⁹ Bului naati ta gɛ ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti tɔnɔ, ta ti mi ada padegai ta, mazɔlɔ toɣa gɛ ti vɛ ga vebeani padega wolai, naati saama, niiti ti

galazu, Gooḡḡ GALAGI g̃aazu. Toḡa ga g̃ooḡḡ t̃ḡi.»

**Woo ḡḡu wo nuiti
ta nu vaa nuiti so pelei**

¹⁰Yeeta, Izelayele anzanu ḡila ta Ezipete zunu ḡila, ti-loun zunui vaani Izelayele nuiti saama. Kp̃ei leveni ti-vuuzuve, Izelayele anzanui naa ná-doun zunui ta Izelayele zunui ta ti yḡḡzu.

¹¹Izelayele anzanui naa ná-doun zunui woo ḡḡiti boni GALA daalḡḡma, é koto. Ti vaani la Moize ṽ. Dee laaseigi ḡeni ga Sel̃mite, Dibeli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹²Ti makeni ga pagḡ, eyesu deve zḡḡḡ Gooḡḡ GALAGI ya.

¹³Gooḡḡ GALAGI b̃eni Moize ṽ, é ḡe ma: ¹⁴«À woo ḡḡu wo nui ḡula wo-vuuzuve va. Niiti kpein ti gooi meni-gai, naati ti yeeiti p̃e unma, naa voluma bebei kpein ge sḡ ga k̃tui, é za. ¹⁵Da b̃e Izelayele nuiti p̃ḡ ga, nu-o-nu a ná-GALAGI ḡotona, naama nui ḡa ná-kotoi ma ḡas̃i zeḡe. ¹⁶Z̃i ñḡe a woo ḡḡu wona Gooḡḡ GALAGI laaseigi laalḡḡma, ta naama nui vaa, bebei kpein ka sḡ ga k̃tui, é za, é ḡeni ga seikḡḡma nu b̃aa zou loun, t̃ḡzei é woo ḡḡi woga GALA daaseigi laalḡḡma.

¹⁷«Z̃i a nu vaana, ta naama nui vaa.

¹⁸Z̃i a sua vaana, toḡa potogi ve ga suai ta. Z̃envui voto ka ḡe ga z̃envui.

¹⁹Ni nui ta a seip̃ḡḡi maawanana, toḡa ḡe la, eḡvelei t̃ḡḡḡi é kea la ga z̃i.

²⁰Nii a nu ḡaei gale, naama nui ḡaei ḡa ḡale, nu ḡaazḡḡzeḡi voto ka ḡe ga nu ḡaazḡḡzeḡi, nu ḡiiga voto ka ḡe ga nu ḡiiga. Ta naama maawanai ḡeḡalai ḡe ga naa, nii é kea ga z̃i. ²¹Z̃i a sua vaana, toḡa potogi ve. Kele z̃i a nu vaana, ta naama nui vaa.

²²«T̃ḡ gilagi ñḡ ḡa seidai wo ma, seikḡḡma nu ṽe zou loun va, mazḡḡḡ ná ga Gooḡḡ GALAGI, wa-GALAGI.»

²³Moize b̃eni Izelayele nuiti p̃ḡ. Ti woo ḡḡu wo nui ḡulani ti-vuuzuve va, ti

sḡ ga k̃tuiti, é za. Izelayele nuiti ti keeni ḡana, eḡvelei Gooḡḡ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zooi ná-dooḡḡ konagi

(T̃ḡ Sevei Vesiesi 15:1-11)

25 Gooḡḡ GALAGI b̃eni Moize ṽḡ Sinayi gizei ma, é ḡe ma: ²«B̃e Izelayele nuiti p̃ḡ, è ḡe ti ma: Sieḡi zu wo vaazu leezu la zooi naa zu, ḡe feezu wo ṽe, wa ḡa zooi ye ná, é ḡa looḡḡ yeeḡḡalai tanigaa zu, naa ḡa ḡe Gooḡḡ GALAGI ná-lebiyai vaa ma. ³Kona ḡz̃ita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa-b̃alagiti su. Kona ḡz̃ita laawu, wa wa-leezen beleiti subete ga pagḡ, wo gaawaai ḡula. ⁴Kele kona ḡfelasiei, dooḡḡḡi ḡa ve zooi ya, dooḡḡḡi ḡa ḡe Gooḡḡ GALAGI lebi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa-b̃alagiti ba. Wo la wa-leezen beleiti subetea. ⁵Wo la molo ḡḡḡṽolu levea, wo mina leezen ḡula kpelei zu, nii su la b̃eteni. Naa ḡa ḡe ga dooḡḡḡi ḡeḡeḡin zooi ṽe. ⁶Zooi ná-dooḡḡḡi zaala zu, wa ḡḡḡḡi zḡḡḡ, w̃oun wa, wa-wotiḡe zunuiti, ta wa-wotiḡe anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta ween é zeini wo ḡḡḡma, ⁷ta waloganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zooi va l̃ñḡḡi kpein ka ḡe ga daamianigi.

B̃ḡḡyeemai ta unḡḡḡ konagi

⁸«Wa dooḡḡḡi kona ḡfela ḡaalu, kona ḡfela zeizu l̃fela, naa ḡa é ga kona vuunaanig̃ḡ maazu taavuug̃ḡ (49). ⁹Alu ḡfelasiei ma voloi vuusiei ma, wa puuḡi ṽe, gooḡḡula, koto gba voloi, wa puuḡi ṽe wa-yooi kpein su. ¹⁰Wa kona vuul̃ḡlusiei (50) naa leve ga kona pade-gai, wo b̃ḡḡyeemai laazeeli zooi zu ze wo nuiti kpein ma. Toḡa ḡe wo ṽe ga b̃ḡḡyeema ḡonagi, ese gilagilagi ná-zooi ḡa ḡaḡfale ma p̃ḡ, ta ese ka ḡale ma ná-peleyeḡei wu. ¹¹Kona vuul̃ḡlusiei (50) ḡa ḡe wo ṽe ga b̃ḡḡyeema ḡonagi: wo la ani zuwu vazaga,

wo mina molo ɔ́ɔɔɔɔɔɔ leve, wo mina leezen ɔ́ɔɔɔɔɔɔ kpeleɪ zu, nii su la ɔ́ɔɔɔɔɔɔ.
¹²Mazɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ve. Wa deve ga ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ. Anii niiti ti ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ve kɔɔɔɔɔɔɔ zu, wa naati mi.

¹³«*ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ naa zu, ese gilaɔɔɔɔɔɔɔ nà-zooi ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ma pɔ.* ¹⁴Ni wa zou ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ wo geya Izelayele nui ta ma, à mina tooma vaa ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ. ¹⁵Wa zou ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, é ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ a ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, aisa ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ve zeeli. ¹⁶Konagi ta a ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ laa ta ma, wa ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ta la ma, konagi ma ge la ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ de ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, wo ta ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ la. Mazɔɔɔɔɔ molo leve laa lieɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, é ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ wo ma. ¹⁷Wo tanɔɔɔ ge mina loo seɔɔɔɔɔɔɔ ma. Wa lua wa-*ƐALAGI* va, mazɔɔɔɔɔ nà ga Ɛɔɔɔɔɔ ƐALAGI, wa-*ƐALAGI*.

¹⁸«*À nà-tɔɔɔɔɔ so, ta nà-deveiti, wo ti make, wo zie ga tiye, wa zeɔɔɔɔɔ zu ziiɔɔɔɔɔ zu.* ¹⁹Zooi ɔ́ɔɔɔɔɔɔ nà-kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yiɔɔɔ, wo zeɔɔɔɔɔ zu. ²⁰Ni wa ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ: «Leeni ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ mi konagi ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ, mazɔɔɔɔɔ gi la tii ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, gi la vaazu ani zuwu ma ɔ́ɔɔɔɔɔɔ kulazu?» ²¹Nà, nà-tuyai loo wo ve, konagi ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ, nii a kona savagɔ molo leveɔɔɔɔɔ ve wo ya. ²²Wa tii ɔ́ɔɔɔɔɔɔ konagi ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, ta wa molo ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ mi, eyesu molo levea niineɔɔɔ zeeli, wa ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ma ɔ́ɔɔɔɔɔɔ miizu.

Poganiiti unmmɔɔ fai

²³«*Zooi la ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, é va yesu ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, mazɔɔɔɔɔ zooi ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, wa pɔ be ga wɔɔɔɔɔ, eɔɔɔ nui ti vaai zeizu zooi zu yeeɔɔɔɔɔɔɔ ga laawu.* ²⁴Zooi zu nà kpein, ve wo vaazu zeizu ná, é ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ga wɔɔɔɔɔ, wa tɔɔɔ zeɔɔɔ, é zobogi veezu ese pe be ga é nà-zooi unmmɔɔ.

²⁵«*Ni Izelayele nui ta a ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ zeapakalai zu, é nà-zooi ta ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, nii maaneai ga é lo unmmɔɔ fai ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, é ga nà-nu ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ, naa ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, é naa unmmɔɔ, nii keeloin ɔ́ɔɔɔɔɔ.* ²⁶Ni nui ta ɔ́ɔɔɔɔɔɔ

ná, nu la zea, maaneai ga é lo unmmɔɔ fai ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, ni a ani ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ve, nii a ná-unmmɔɔ fai ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, ²⁷toɔɔa ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, é zo ɔ́ɔɔɔɔɔɔ voloi ma, é naa ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ve, nii é laazu maazu geya nui ve, nà-zooi ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ma pɔ. ²⁸Ni é la ani ɔ́ɔɔɔɔɔɔ, a potogi leve da, zooi ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ye geya nui yeezu, eyesu ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ. Toɔɔa ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ma, é ɔ́ɔɔ zeezu, é ɔ́ɔɔ ga ɔ́ɔɔɔɔɔɔ.

²⁹«*Ni nui ta a daa velei ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ taati ta zu, maalatigai ga sigigi, toɔɔa zoo é unmmɔɔ kona gila daawu, é zo ɔ́ɔɔɔɔɔɔ voloi ma. Ná-unmmɔɔ fai ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ. ³⁰Kele pelei naa togai taati ta zu, maalatigai ga sigigi, ni naa la unmmɔɔɔɔɔ kona gilagi ɔ́ɔɔɔɔɔɔ é pile da, toɔɔa ɔ́ɔɔ ga geya nui ɔ́ɔɔɔɔɔɔ niina eyesu ɔ́ɔɔ, ta ɔ́ɔɔɔɔɔ mavofodai, ti la mɔ tevega, anɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ a zeelina. ³¹Peleiti ti taati su, sigi ge la ti ma, naati ta leve, eɔɔɔvelei zooi ma ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ti la. ɔ́ɔɔɔɔɔɔ nui ɔ́ɔɔa zoo é unmmɔɔ, ni naa laade pelei ɔ́ɔɔ leve ma nui ɔ́ɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ.*

³²«*Nii é ga Leevi nui ta-veleiti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nui ta zoo ti unmmɔɔ fai ɔ́ɔɔ eyesu ɔ́ɔɔ.* ³³Zoi a pelei ta ɔ́ɔɔyana Leevi nu ma taati zu, toɔɔa ɔ́ɔɔɔ pelei naa wu, ɔ́ɔɔɔɔɔɔ ma, ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ma. Mazɔɔɔɔɔ Leevi nui ta-veleiti ta-laaiti su, ta ga ta-voganii Izelayele nui ta saama. ³⁴Kɔɔɔɔɔɔɔ ti ta-laaiti maagoolii zu, naati maa la neeni, ti va ɔ́ɔɔɔ, mazɔɔɔɔɔ tiya ɔ́ɔa ta-voganii ve eyesu ɔ́ɔɔ.

Tɔɔɔ é lo bala nui ta maaguyeiti ba

³⁵«*Ni Izelayele nui ta a ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ ga zeapaka nu wo ɔ́ɔɔɔ, aniiti balagai zea, wa yeezei bu, eɔɔɔvelei wo keezu la wɔɔɔɔɔɔɔ ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ nui ta be, naa ɔ́ɔa a ke é zenvui wo wo ɔ́ɔɔɔ.* ³⁶À mina talama maaloli ma, ɔ́ɔɔ kulanumai, wa lua wa-*ƐALAGI* va, wo-ɔ́ɔɔɔɔ zenvui wo wo ɔ́ɔɔɔ. ³⁷À mina kuye veɔ ga wa-walii, wo va ta la ma. Wo la wa-laamianigi

vea zea ga lɔdɔgi, wo va ta la ma. ³⁸Nà ga Gɔɔgɔ GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo gɔla Ezipete yooi va, ga é Kanaan yooi ve wo ya, naa gɔa a ke gè gɛ ga wa-GALAGI.

Tɔgi é lo nubuseiti unmwɔ fai va

(Egezɔde 21:2-6;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

³⁹«Ni Izelayele nui ta a gɛna ga zeapaka nu wo gɔba, é bɔgɔ vɔdi wo ma, à mina duola wotii la unma. ⁴⁰Toɔga gɛ wo vɔ be, ege nui é botii gɛezu, wo dɔa sala, é gɛ ege seikɔgɔma yeedegala go nɔ zu. Toɔga ye wa-wotii laawu eyesu bɔgɔyeema gɔnagi zeeli. ⁴¹Toɔga zege nàzu wo vɔ be, tɔ-o, ná-dointi-yo, é gale ma ná-bolodai zu, keegɛ voganii zaama. ⁴²Mazɔlɔwɔ nà-botigɛ nuiti be, gè ti gɔlaai Ezipete yooi va, ti la vɔdia, egevelei duɔiti ta vɔdi la. ⁴³È la zeida unda ga maaba, kele wa lua wa-GALAGI va.

⁴⁴«Ziiti ti wo-maagoolii zu, naati saama gɔa wa duɔ zunui baa duɔ anzanui zegena, ti gɛ ga wɔnɔ, tiya gɔa wa duɔiti geya ti zu. ⁴⁵Niiti ti vaai zeizu wo zaama, yeedegala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta ti-mavofodaiti. Ta gɛ ga wɔnɔ. ⁴⁶Wa ti ye ná, wa zegena ná, ti gɛ ga pogani wo-loun zunuiti be, ti gɛ ga tɔnɔ. Wa zoo wo ti make, ti gɛ ga duɔiti eyesu gɔ. Kele wo-gɛelointi tetemazu, ti ga Izelayele nuiti, wo tanɔpe ge mina zeikɛgɛloin unga ga maaba.

⁴⁷«Ni ween baa seikɔgɔma nu, a gɛna ga kpete nui, Izelayele nui ta gɛ ga zeapaka nu koba, ni a bɔgɔ vɔdina ween naa ma, baa seikɔgɔma nui naa ma, baa ween ná-bolodai zu nui ta ma, ⁴⁸unmwɔgi ma zobogi maanɛɛɛ é gɛ be, anɛɛ ni é bega ga bɔgɔ vɔdi. Keegɛloin ta gɔa zoo é unmwɔ. ⁴⁹Keegɛ die baa degɛ zunui ta, baa naa ná-doun zunui ta, baa ná-nu gitegitegi ta, é ná-bolodai zu, naa gɔa zoo é unmwɔ. Baa ni sɔlɔwɔ gani gɔa ná, nii zeelaai ma, toɔga bɔgɔ unmwɔ. ⁵⁰Ta

geya nui ta konagi gɔalu, é zo pɔdi voloi ma, é zeeli bɔgɔyeema gɔnagi ma. Unmwɔ salai gɔa leve, é zoloo nui ná-folo gɔla wotigɛ zalai ma, naa gɔa gaalusu, é zoloo konagi liegɔi ma. ⁵¹Ni konagi wola mɔinve de, ná-unmwɔ fai zu, toɔga letemave ma walii gɔla, nii zunui naa geyaa la. ⁵²Ni kona mɔinmɔin ge la mɔ yeni, eyesu bɔgɔyeema gɔnagi zeeli, toɔga gaalugi gɛ, é letemave ma walii gɔagɛle ma, ná-unmwɔ fai zu, é zoloo naama gɔnagiti ma. ⁵³Toɔga gɛ maligii vɔ be ege botigɛ nu, é dɔa zalai zege konagi laawu. Naa la zeida unda, é va sopele jɔu ga maaba. ⁵⁴Ni é la unmwɔni ga naama velei tanɔpe, toɔga ye ná, eyesu bɔgɔyeema gɔnagi zeeli, é gɛ bɔgɔ yeema, tɔ-o, dointi-yo. ⁵⁵Mazɔlɔwɔ Izelayele nuiti ta ga botigɛ nuiti bè, tɔzei gè ti gɔlani Ezipete yooi va. Nà ga Gɔɔgɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

Tuyaiti

(Tɔ Sevei Velesiei 7:12-24; 28:1-14)

26 «À mina kɔgɔ ganigiti kpete bɔgɔ vɛ. À mina vololiba vile, baa sale gɔwɔ gɔtu. À mina kɔtui tanɔpe saɔa, wo va dɔa nɔkɔ bu wa-yooi zu, mazɔlɔwɔ nà ga Gɔɔgɔ GALAGI, wa-GALAGI.

²«Wa nà-doogɔ foloiti maape, wo unfe sèizu padegai ma. Nà ga Gɔɔgɔ GALAGI.

³«Ni wa ziena ga nà-deveiti, wo golo nà-tɔgiti be, ni wa ti zona, ⁴nà tonaiti fe wo ya ma yeedegɛalai ma, zoi gɔa ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵Wa ye gɔa moloi logazu, eyesu dɔwɔ bɛte yeedegɛalai zeeli, wo ye gɔa dɔwɔ bɛte vai gɛezu, eyesu ani zuwu vaza yeedegɛalai zeeli. Wa daamianigi zɔlɔwɔ ga mɔinda, wo zeikɛ ge la wo bɔlɔa. Nà sua vileiti kpein kula wa-yooi va, kɔwɔ la gɔa wa-yooi zu. ⁷Wa vile wo zili nuiti polu, wo zobo sɔlɔwɔ ti ma ga wa-wogɔ zɔkpɔi, ti loo. ⁸Wo zaama, nu lɔlɔgɔwɔ gɔa pile sɔlɔwɔ nu ungila (100)

ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuugɔ (10 000) bɛ. Wa-wogɔ zɔkpɔi ɔa ɔe wo zili nuiti toozu bu. ⁹Nà yeeye wo va, gè wo ɔe ga kpuɔu nu, wo wola mo'in. Nà nà-minazegegi make kpaan wo ve. ¹⁰Wa molo ɔlɔmai mi, wo motai likpi ɔlɔ, nii a ke wo ma niinei uuuzu zɔlɔ. ¹¹Nà sèizuve bete wo zaama, gè la mɔ ɔelɛa wo va pe. ¹²Nà zie wo zaama, gè ɔe ga wa-ǴALAGI, wo ɔe ga nà-nubuseiti. ¹³Nà ga ǴooɔǴ GALAGI, wa-ǴALAGI, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, é wo ɔula duɔlai zu. Gè wa-unbawuluiti galeɔaleni, wo zie unbuzegɛi zu.

Foovooiti

(Tɔ Sevei Velesiei 28:15-68)

¹⁴«Kele ni wo la woiloni gòo ma, wo va zie ga devei niiti kpein, ¹⁵ni wa nà-deveiti wɔnzegena, wo ɔele nà-tɔgiti ba, wo la ziɛni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minazegegi ɔologolo, ¹⁶à wele velegi gè vaazu wo zosu da: Nà ziiɔlɔi lɔ wo zaama, kɔsɔ kolegi ta kɔlɔkpadimai ɔa wo zo, ti ɔa wo-ɔaazuveti maabidi, ta ɔa ɔula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuiti faza fuun nɔ, mazɔlɔ wo zili nuiti ta wa-molo leveaiti seɔe. ¹⁷Nà ɔale ma wo laalɔɔma, wo-ɔɔɔɔɔɔiti ta zobo sɔlɔ wo ma. Niiti ti wo wɔnzegɛzu, naati ta zeɛ wo unda. Wa vela, anɛe ni nu la vileni wo volu, é va ɔa wo bɛ.

¹⁸«Ni naa pe poluma, wo la woiloni gòo ma, nà wo maagolo ná zeizu ɔe ɔfela wa-ɔotoiti faa zu. ¹⁹Nà wa-wasogi ma zebei ɔologolosu, geezuve ɔa baa wo ma eɔe kɔlui, wa-yooi ɔe eɔe kɔlu bɔigi. ²⁰Wo-zuvikei ɔa bɛ, é ɔula wo ya fuun, wa-yooi la mɔ ná-kulanumaiti fea, zooi ɔa wuluiti ti la mɔ waa.

²¹«Ni wa ɔelena, wo la keeni, wo va woilo gòo ma, nà wo loɔa ná zeizu ɔe ɔfela, eɔevelei wa-ɔotoiti ti la. ²²Nà ɔɔɔɔ zuaiti teve wo laalɔɔma, ti wo-lointi paa, ti wa-loganiiti suwuɔaaleve,

ti wo maalɔi, wa-veleiti ta vaazu ɔeezu ga tevebaiti.

²³«Ni, anɛe naa ve, wo la vaani bu, gè va wo maagolo, wa sàkpena, ²⁴nà balaa, nà wo zakpe, gè wo loɔa ná zeizu ɔe ɔfela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁵Nà kɔɔiti teve wo laalɔɔma, tɔzei wo minazegegi ɔologologa. Wa ɔaaleena ba wa-laaiti su, gè ɔɔɔ zeebei lɔ wo zaama, wa lɔ wo zili nuiti zeeku. ²⁶Siegi zu gè wo valasu la wo-ɔɔnɔgi ma, anzanu puugɔ ɔa bului mɔ fuulu ɔila su, ti vaa la wo ɔ, gaa a ɔwɛena, wa daami wo, wo la yigoo.

²⁷«Ni, anɛe naa ve, wo la woiloni gòo ma, wa sàkpena, ²⁸nà balaa, nà wo zakpe ga ziiɔaawanai, gè wo loɔa ná zeizu ɔe ɔfela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁹Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰Nà wa-zalaɔa ɔula adaveti kologolo, ta wa-ani maku neenegiti ma zalaɔa ɔulazuveti, gè wo-ma voomaiti pu wa-ɔɔɔɔ ganigiti ma voomaiti ma, nà ɔele wo va. ³¹Nà wa-laaiti ke ga tevebai, gè wa-ada pade-gaiti faza, wa-zalaɔa maku neenegiti ti la mɔ ziileida. ³²Nà bɔɔɔi, nà zooi zuɔologolo, wo zili nuiti ti vaai, ti zeɛ ná, naati koozu ɔa vili, ti laavɔ. ³³Nà wo vaza ziiti saama, gè vile wo volu ga boɔa zɔkpɔi. Wa-yooi zu ɔa ɔologolo, wa-laaiti ta ɔe ga tevebai.

³⁴«Naazu zooi ɔa doogɔ sɔlɔ, siegi kpein é keezu gaaleɛ zu, wa ɔeezu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zooi ɔa looɔo názu. ³⁵Siegi kpein é keezu gaaleɛ zu, toɔa doogɔgi zɔlɔ, nii é la ɔe sɔlɔosu walooɔo konagiti su, siegi zu wo zeini la ná.

³⁶«Wo zaama, niiti ti ɔeezu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga du-aluagi. Daai é niikpisu, naa lugi ɔa ti maalua. Ta vela, eɔevelei nu a ɔa vela la sili nui ná-boɔa zɔkpɔi va. Ta loo, anɛe ni nu la vileni ti volu. ³⁷Ta bunɛsu bɔɔɔ ma, eɔevelei nu a ɔe la boɔa zɔkpɔi ɔakala, anɛe ni nu la vileni ti volu. Wo la un-

galɔga wo zili nuiti kakala. ³⁸Wo undaa ɔa vili zii ɔiligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi ɔa wo maabili. ³⁹Niiti ta ye vulua wo zaama, naati ta ɔɔɔɔ undaavili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaagaaza golaiti ta ti-memewolani ta-vaagaaza golaiti faa zu.

Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa n-minazefegi make kpaan

⁴⁰«Ta la zɔ ga, ga ta-vaagaaza golaiti, ta ti-memewolani ta-vaagaaza golaiti,  lo wooveledaiti ba, ti ti ɔeeni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹naa ɔa  kea g ti zakpeni, g li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta ɔɔɔɔ-maayeina, ta ti ta-vaagaaza golai ma ɔuyei zala, ⁴²n ɔize n-minazefegi zu, gi yɔɔɔɔzu g ti-memewolani, Zakɔbe, Izaake, ta Abalaame, n ɔize balaa zooi zu. ⁴³Mazɔɔɔ ta ɔula zooi va, naa ɔa dooɔɔ ɔɔɔɔ nzu, siegi zu  gaalei zu la, ti maagoozaai ba. Ta ta-vaagaaza golai ma ɔuyei zala, tɔzei ti ɔeleni n-deveiti ta n-tɔgiti ba. ⁴⁴Kele siegi zu ti ɔeezu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, g la ɔelea ti va ɔegelein, g la ti-ma zuwu ɔaalevea, g la n-minazefegi ɔologologa ti letemazu, mazɔɔɔ n ga Ɔɔɔɔ GALAGI, ta-GALAGI. ⁴⁵N ɔizesu n-minazefge mɔungi zu ti-memewolani tetemazu, niiti g ti ɔulani la Ezipete yooi va, ziiti gaazu, ga g ɔe ga ta-GALAGI. N ga Ɔɔɔɔ GALAGI.»

⁴⁶Kalagiti kana, ta deveiti, ta tɔgiti, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI ti zeini, ti yɔɔɔɔzu ta Izelayele nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maavele.

Minazefge daazeeli zɔngɔi

27 Ɔɔɔɔ GALAGI ɔeeni Moize ɔɔ,  ɔe ma: ²«B Izelayele nuiti ɔɔ,  ɔe ti ma: Ni nui ta a minazefena ga  nui ta ɔe ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, toɔa n-minazefegi laazeeli ga sɔngɔi, ³a lona zunui ta va, nii  kona vuufelegɔ (20) zɔɔɔga, eyesu  zeeli kona vuulɔzita (60)

ma, sɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔaei vuulɔɔlugɔ (50),  zoloo seizu ɔadegai ma walii ma. ⁴Ni anzanu ve, sɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae vuusavagɔ (30). ⁵Zunu loungoi,  zo kona dɔɔlugɔ ma,  li kona vuufelegɔ (20) ɔɔ, sɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae vuufelegɔ (20), anzanu loungoi ma zɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae puugɔ. ⁶ zo alu gila ma,  li kona dɔɔlugɔ ɔɔ, zunu loungoi ma zɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae lɔɔlugɔ, anzanu loungoi ma zɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae savagɔ. ⁷ zo kona vuulɔzita (60) ma,  le zeemaazu, zunui ma zɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae puugɔ maazu lɔɔlugɔ (15), ta anzanui ma zɔngɔi ɔa ɔe ga wali ɔae puugɔ. ⁸Ni zoi  minazefegi ɔeai, naa ɔa ga zeapaka nu,  la zooga  va sɔngɔi zala, toɔa va ga zoi nii  kalivaai,  deɔ ga zalaɔa ɔula nui. Naa ɔa deve,  soloo n-ɔɔɔɔgi ɔevelei ma.

⁹«Ni nu a minazefena ga  suai ta ve Ɔɔɔɔ GALAGI ve, nii a zoo ɔulazu ga zalaɔa, naa veeve Ɔɔɔɔ GALAGI ve. ¹⁰Nu la maavaliboga, nu la ma vagɔi votogi ɔea ga ma ɔɔi, baa ma ɔɔi votogi ɔe ga ma vagɔi. Ni nu a suai votogi ɔeena ga taɔili, ti felegɔ ta ve Ɔɔɔɔ GALAGI ve.

¹¹«Ni nu a minazefena ga  sua ɔɔɔɔi ta ve Ɔɔɔɔ GALAGI ve, nii  la zooga ɔulazu ga zalaɔa, toɔa le ga zalaɔa ɔula nui, ¹²naa ɔa sɔngɔi leve,  zoloo pa pelei baa ɔɔu velei ma, n-devei ɔa ta yeezei bu. ¹³Ni fee nui ɔa ɔɔ  unmɔɔ, toɔa ta la ma ga dɔɔlugɔi zeizu ɔilagi.

¹⁴«Ni nui ta wɔinve ga  n-pelei ve Ɔɔɔɔ GALAGI ve,  ke ga nɔnɔ, zalaɔa ɔula nui ɔa sɔngɔi leve,  zoloo n-pagi baa n-ɔɔi ma, ta yeezei naa wu, sɔngɔi nɔpe  devezu. ¹⁵Ni zoi nii  feai, toɔa ɔɔ  unmɔɔ, toɔa sɔngɔi ma ɔaagwesu lɔɔlugɔi ɔilazuve la sɔngɔi ma, naa ɔa ɔe ga nɔnɔ volu ga niine.

¹⁶«Ni nui ta a n-kpalagi veena Ɔɔɔɔ GALAGI ve, sɔngɔi lieɔi ɔa ɔwɔe,  zoloo ani zuwui lieɔi ma, nii a vaza ba, wali ɔae vuulɔɔlugɔ (50) moloi  ga

wáalezegi naama ǵilo unsavagó (300).¹⁷ Ni a ná-kpalagi veena bǵǵyeeema ǵonagi lǵozeigi, ta va sǵngǵi lieǵǵi wu.¹⁸ Ni toǵa ná-kpalagi ve bǵǵyeeema ǵonagi a levena, zalaǵa ǵula nui ǵa sǵngǵi ǵaalu, é zoloo konagi lieǵǵi ma, nii zegai ná, eyesu bǵǵyeeema ǵonagi zǵi zeeli, ta ta ǵula sǵngǵi lieǵǵi la.¹⁹ Ni kpala nui ǵa pǵ é ná-kpalagi unmǵǵ, toǵa sǵngǵi ma ǵaaǵwesu lǵlǵugǵi ǵilazuve veé ba, eǵvelei zalaǵa ǵula nui a ǵida la sǵngǵi lieǵǵi wu, toǵa kpalagi zefǵe volu.²⁰ Ni é la kpalagi unmǵǵni, é vǵdi zunui taǵili ma, zobo ge la mǵ ná, é va unmǵǵ,²¹ bǵǵyeeema ǵonagi a zeelina, kpalagi naa ǵa ǵe ga Ǵǵǵǵ GALAGI nǵǵ, é ǵe ga zalaǵa ǵula nui nǵǵ, eǵe kpalagi nii feai Ǵǵǵǵ GALAGI ve eyesu ǵǵ.

²² «Ni nui ta a kpalagi veena Ǵǵǵǵ GALAGI ve, nii é geyaaí, é la veeni ná-poganiiti ba,²³ zalaǵa ǵula nui ǵa ǵida sǵngǵi lieǵǵi wu, é zoloo konagi lieǵǵi ma, a ye ná, eyesu bǵǵyeeema ǵonagi zǵi zeeli. Zou vee nui ǵa naama walii lieǵǵi zala, naama voloi nǵ yeei de-veai la, mazǵǵ kpalagi veeve Ǵǵǵǵ GALAGI ve.²⁴ Kele bǵǵyeeema ǵonagi ma, kpalagi ǵa ǵaaǵale ma naa ma, nii é ǵeyani ma, nii zoi bǵǵǵi ǵea zea ga poganii.

²⁵ «Sǵngǵi kpein ka wo é zoloo seizu naǵegai ma walii ma, nii ma ǵae ǵilagi wuǵǵi ga galamu puuǵǵi.

²⁶ «Nu nǵpe ge la zooga é va ná-togani ma yivo mǵungi ve Ǵǵǵǵ GALAGI ve,

mazǵǵ ma mǵungi kpein ka niina ga Ǵǵǵǵ GALAGI nǵǵi, é ǵeni ga togani goiti baa ma wolaiti ti-ma yivoiti.²⁷ Ni toǵa ǵe ga sua ǵǵzǵai ta, é la ǵulaa ga zalaǵa, toǵa unmǵǵ, eǵvelei sǵngǵi la, é sǵngǵi ma ǵaaǵwesu lǵlǵugǵi ǵilazuve zefǵe, é pee ba. Ni é la unmǵǵni, toǵa vǵdi, eǵvelei sǵngǵi la.

²⁸ «Naa voluma, nii kpein nu a kona Ǵǵǵǵ GALAGI ma, kǵligaa zaama ti ga nǵǵi, naa la zooga vǵdizu, baa é va unmǵǵ, é ǵeni ga nu vului, baa toganii, baa kpalagi é ga zeaǵǵligi. Nii kpein a ǵona Ǵǵǵǵ GALAGI ma, naa ǵa ǵe ga nǵǵ ta anii gola naǵegai.²⁹ Anee ni nuǵusei ve a kona, nu la zooga é va unmǵǵ, ta naama nui vaa.

³⁰ «Zoi ná-puusieiti, é ǵeni ga zoi va lǵǵǵgiti, baa guluiti gaawaaiti, ta ga Ǵǵǵǵ GALAGI nǵǵ, ani ve feai Ǵǵǵǵ GALAGI ve.³¹ Ni nui ta ǵa pǵ é ná-puusieí ma anii ta unmǵǵ, toǵa sǵngǵi ma ǵaaǵwesu lǵlǵugǵi ǵilazuve zefǵe, é pee ba.³² Puusieí vai, nii é vilesu nikeiti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a levena puu, tukǵǵi wu, puusieí ǵa ve Ǵǵǵǵ GALAGI ve.³³ Togani nui la zooga é va ziimazeǵe ke, ma vǵǵi ta ma ǵǵi zu. Nu la ta maavaliboga ga taǵili. Ni nu a ta vǵtǵi ǵeena ga taǵili, ti felegǵ ta ǵe ga ani naǵegai, ti la zooga unmǵǵsu.»

³⁴ Deveiti kana Ǵǵǵǵ GALAGI ti veeni Moize ya, Izelayele nuiti ta vaa ma, Sinayi ǵizeí ma.

Gaalu Sevei

Sevei nii laaseigi veeve ga gaalu sevei, tɔzei toɟa Izelayele nuiti gaalu fai wosu ná zeizu mɔin. Izelayele nuiti kpegai ma ga tɔgiti kpein sɔɔɔ, GALA ge feeni ti ya Sinayi gizei ma, ti ɣeni ɣevele bɛtezu ga ti vile pelei zu, nii é liizu zooi zu, nii GALA ge ma minazɛgeni Izelayele nuiti bɛ (1:1—10:10). Ta-ziei ɟa de liizu ga tiye Kadese-Baalenea, nu lɔzuvɛ bɔɟɔi zooi ná zu.

Kele ti luani ga ti lee vai zooi ná zu, keni mu naazu ti kona vuunaanigɔ (40) ɣɛ tevebai zu, ti ɣale ma, ti li volu ga lɛkpema velei nu yeezazuvɛ, nii a ke ti Moabe yooi maazɔɔɔ gaabelasu, ti kaku sie ɣoozagiti bo, kpoloɔɔi vɔ pelei folo ɣulazu velei (10:11—21:35).

Gaagwesu ɣaabelagiti ta faiti ma ziiti deezu, niiti ti bɔgi zeidai Moabe yooi va. Miná ɟa Izelayele a zoo é lɔ ga ná velei Kanaan yooi zu (22:1—36:13).

Sevei nii ɟa vilesu Egeɔɔde ta Leevi nuiti ta-zevei ti polu, é GALA ná-nubuseiti kevelei le, ta-nubuselai zu, vɛ lada vai ta ineine faiti ti ná, ta ipɔɔɔɔi ta ipɔtevei, ta bɔɔɔi ta unmaayei. Toɟa GALA ná-woogɛɣiladai leezu balaa, nii é la latiga, é va ɣɛ ga ma ɲɔu, ná-nubuseiti tetema, woogɛɣiladai nii é la ná-to kpaangi ta ná-telebodai zeɣea ma.

Moize ɟa tosuve ná baai Maligii ta ná-nubuseiti zɔɣɔzu, GALA ná-faiti maabakpa fai, toɟa ga naama ɣeelai, ta nii neebe ɣilibalai su, toɟa losu tɔun kakala balaa, é ɣɛ ga maalobo nui, nii é la bɔɔa woovele nubuseiti ta-vaa zu.

IZELAYELE NUITI KEAI MA SINAYI TEVEBAI ZU

(1:1—10:10)

Izelayele nuiti gaalu faa mɔungu

1 ɣɔogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ Sinayi tevebai zu, GALA daagɔmi seɣe velei wu, alugi velesiei ma volo mɔungu ma, ti ɣulaai ma Ezipete yooi va, ma ɣonagi velesiei. É ɣeni ma: ²«À Izelayele nubuseiti kpein gaalu, eɣevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, wo zunuiti kpein gaalu, ³é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, nii dɔin seeliai kɔɔɣɔ vai ma Izelayele nuiti saama. Wa Aalɔn, wa ti ɣaalu ga kɔvɛbei ɣevelei.

⁴«Zunu ɣilagila ka ɣɛ wo va, é ɣula bolodai ɣilagilagi zu, zunui nii a ɣɛ ga peleyeɣe ɣundigii. ⁵Wele zunuiti daaseigiti ba, niiti ta bɔ wo va:

Luɓɛn vɔ bɛ, Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui,

⁶Simiyɔn vɔ bɛ, Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui,

⁷Zuda vɔ bɛ, Naason, Aminadaɓe ná-doun zunui,

⁸Isakaal vɔ bɛ, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui,

⁹Zaɓulɔn vɔ bɛ, Eliabe, Geelon ná-doun zunui,

¹⁰Zozefe ná-doun zunuiti pɔ bɛ,

Efelayime vɔ bɛ, Elisama, Amiyude ná-doun zunui,

Manasee vɔ bɛ, Gameliyele, Peedaa-suul ná-doun zunui,

¹¹Benzamen vɔ bɛ, Abidan, Gideyɔni ná-doun zunui,

¹²Dan vɔ bɛ, Ayiyeeɛel, Amisadayi ná-doun zunui,

¹³Aseel vɔ bɛ, Pagiyele, Wɔkelan ná-doun zunui,

¹⁴Gade vɔ bɛ, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui,

¹⁵ Nefetali vɔ be, Ayila, Enan ná-doun zunui.»

¹⁶ Naati ka ti ģeni ga nubuseiti gaazuveti, ti ti lolini. Ti ģeni ga ta-wolodamaiti ta-lotugḡiti. Tiya ģa ti ģeni balaa ga Izelayele ģḡḡḡgi ma ģundiġiiti.

¹⁷ Moize ta Aalɔn ti zunui niiti kḡoni bɔḡḡ va, niiti ziimazeġegi ģeni ga tiye ga ti-laaseigiti. ¹⁸ Ti nubuseiti pe gaaleeni ba, alugi velesiei ma volo mɔungi ma. Ti Izelayele nuiiti kpein gaaluni, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti. Ti zunuiiti daaseigiti seveni ga gilagila, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, ¹⁹ eġvelei Ġoġḡ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Zekana Moize ta-ġaalugi woni da Sinayi tevebai zu.

²⁰ Luḡen, Izelayele ná-doun zunui mɔungi, mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²¹ Luḡen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuunaani maazu lɔzita undɔlugɔ (46 500).

²² Simiyɔn mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²³ Simiyɔn ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuulɔlu maazu taavuu unsavagɔ (59 300).

²⁴ Gade mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁵ Gade ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuunaani maazu lɔlu undɔzita puulɔlu (45 650).

²⁶ Zuda mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo

kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁷ Zuda ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuulɔfela maazu naani undɔzita (74 600).

²⁸ Isakaal mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁹ Isakaal ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuulɔlu maazu naani unnaani (54 400).

³⁰ Zabuɔn mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³¹ Zabuɔn ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuulɔlu maazu lɔfela unnaani (57 400).

³² Zozefe ná-doun zunui Efelayime mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³³ Efelayime ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuunaani undɔlu (40 500).

³⁴ Manasee mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³⁵ Manasee ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuusava maazu fele unfelegɔ (32 200).

³⁶ Benzamen mavofodaiti tetemazu, ti zunuiiti gaaluni ga gilagila, eġvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeġeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³⁷ Benzamen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ģeni ga zunu waavuusava maazu lɔlu unnaanigɔ (35 400).

³⁸Dan mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egëvelei talwodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ³⁹Dan ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gëni ga zunu waavuulozita maazu fele undofela (62 700).

⁴⁰Aseel mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egëvelei talwodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ⁴¹Aseel ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gëni ga zunu waavuunaani maazu gila undoolugo (41 500).

⁴²Nefetali mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egëvelei talwodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave. ⁴³Nefetali ná-bolodai zu nii gaaluni, naa gëni ga zunu waavuuloolu maazu sava unnaanigo (53 400).

⁴⁴Naati tiegoi ga Moizeni ta Aalon ti gaaluni. Zunu puugo maazu felegoiti (12) niiti ti gëni ga Izelayele woloda gundigiiiti, naati ti boni ti va. ⁴⁵Izelayele nuiiti saama, niiti kpein ti ti gëni, egëvelei ta-veleyegeiti ti la, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li koomave, ⁴⁶ti gëni ga zunu waaundozita zunu waasavago undoolu puuloolu (603 550).

Leevi nuiiti ta-vai

⁴⁷Leevi nuiiti talwodai zu, ti-gëe veleyegeiti bu, ti gaa la gëni luni ti zaama. ⁴⁸Goofo GALAGI boni Moize u, é gë ma: ⁴⁹«Mina Leevi nuiiti talwodamaiti gaalu, mina ti gaa Izelayelee nuiiti saama jeegelein. ⁵⁰Segë velee jadegai, nii zeele woo gesui bu, naa ma wotii ve Leevi nuiiti zea, ta ma zoolaiti kpein, ta nii kpein é ga naama vai. Ta segë velee zegë, ta ná-zoolaiti kpein,

ti ná-botii gë, ti vu segë velee jadegai maagoolii zu. ⁵¹Siegi zu segë velee jadegai a gëna zegë la losuve, é va li ada gili, Leevi nuiiti ta kulakula ba, ti to volu ga niine, ve ta gë zeizu ná. Zoi nope a maabugana ná va, nii é la ga Leevi ná-bolodai zu nui ta, ta naama nui va. ⁵²Izelayele nuiiti ta vu ti-vuuzuve ti gilagilagi, ná-bolodai ná-poogi gobave. ⁵³Kelee Leevi nuiiti ta vu segë velee jadegai maagoolii zu, nii zeele woo gesui bu, naa ga a ke ná-ziiigaawanai mina vuka Izelayele vebei ma. Leevi nuiiti ta gë segë velee jadegai makesu.»

⁵⁴Izelayele nuiiti ti gëloni, ti deveiti kpein so, niiti Goofo GALAGI ti veeni Moize ya.

Izelayele nuiiti puu velee

2 Goofo GALAGI boni Moize ta Aalon u, é gë ti ma: ²«Izelayele nuiiti ti gilagilagi ga vu ná-bolodai ná-poogi gobave, ta-veleyegeiti talvoogi wu. Ta vu GALA daagomi segë velee letema, ta maagoolii zu.

³«Zuda ná-bolodai ga vu folo gu-lazu velee, ná-poogi wu, ga ná-kooobogiti kevelee. Ná-kundigii ga gë ga Naason, Aminadafe ná-doun zunui. ⁴Ná-kooobogi liegoi ga gë ga zunu waavuulofela maazu naani undozita (74 600). ⁵Isakaal ná-bolodai ga vu kobave. Ná-kundigii ga gë ga Netanyelee, Suaal ná-doun zunui. ⁶Ná-kooobogi liegoi ga gë ga zunu waavuuloolu maazu naani unnaanigo (54 400). ⁷Zabulon ná-bolodai ga vu zoola velee. Ná-kundigii ga gë ga Eliabe, Geelon ná-doun zunui. ⁸Ná-kooobogi liegoi ga gë ga zunu waavuuloolu maazu lofela unnaanigo (57 400). ⁹Zuda ná-kooobogiti ti-liegoi ga gë ga zunu waaungila puuloolu maazu lozita unnaanigo (186 400). Naati ka ta lo siei ma velee la.

¹⁰«Luben ná-bolodai ga vu nu yeezazu velee, ná-poogi wu, ga ná-kooobogiti

kevelei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Elisuuł, Sedeyuuł ná-doun zunui. ¹¹Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuunaani maazu łzita undóługó (46 500). ¹²Simiyón ná-bolodai ǵa vu kobave. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui. ¹³Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuulólú maazu taavuu unsavago (59 300). ¹⁴Gade ná-bolodai ǵa vu zóla velei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Eliazafe, Leyuwele ná-doun zunui. ¹⁵Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuunaani maazu lólu undózita puulólugó (45 650). ¹⁶Luben ná-kóóḡi ti-lieḡi ǵa ǵe ga zunu waaungila puulólú maazu ǵila unnaani puulólugó (151 450). Naati ka ta ǵe velełaiti poluve sie wo fai zu.

¹⁷«Naa voluma, Leevi nuiti ta vile ti volu ga GALA daagfomi seǵe velei, sie wo fai zu. Ta ǵe kóóḡi felegó mǝungiti ta kóóḡi felegó ǵaabelagiti zǵǵzu. Uelei ti vu velei la, pele ǵana ta lii la, ese ge ye losu, ti ǵilagilagi, ta ta-voogiti.

¹⁸«Efelayime ná-bolodai ǵa vu folo liizu velei, ná-poogi wu, ga ná-kóóḡi kevelei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Elisama, Amiyude ná-doun zunui. ¹⁹Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuunaani undóługó (40 500). ²⁰Manasee ná-bolodai ǵa vu kobave. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui. ²¹Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuułava maazu fele unfelegó (32 200). ²²Benzamen ná-bolodai ǵa vu zóla velei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Abidan, Gideyóni ná-doun zunui. ²³Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuułava maazu lólu unnaaniḡó (35 400). ²⁴Efelayime ná-kóóḡi ti-lieḡi ǵa ǵe ga zunu waaungila maazu łsava ungila (108 100). Naati ka ta ǵe liizu togi zava siei zu.

²⁵Dan ná-bolodai ǵa vu nu ǵvvezu velei, ná-poogi wu, ga ná-kóóḡi kevelei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Ayiyezeel,

Amisadayi ná-doun zunui. ²⁶Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuulózita maazu felegó undófela (62 700). ²⁷Aseel ná-bolodai ǵa vu kobave. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Pagiyele, Wókelan ná-doun zunui. ²⁸Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuunaani maazu ǵila undóługó (41 500). ²⁹Nefetali ná-bolodai ǵa vu zóla velei. Ná-kundiḡii ǵa ǵe ga Ayila, Enan ná-doun zunui. ³⁰Ná-kóóḡi lieḡi ǵa ǵe ga zunu waavuulólú maazu sava unnaaniḡó (53 400). ³¹Dan ná-kóóḡi ti-lieḡi ǵa ǵe ga zunu waaungila puulólú maazu łfela undózita (157 600). Naati ka ta li ga gaabelagi ta ta-voogiti.»

³²Izelayele nubuseiti ti ti ǵaaluni ga peleyeǵei, ta ta-ǵóóḡi kevelei, ti-lieḡi ǵeni ga zunu waaundózita zunu waasavago undólu puulólugó (603 550). ³³Leevi nuiti gaa la ǵeni luni Izelayele nui zóiti saama, eǵevelei ǵóǵǵ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁴Izelayele nuiti ti zieni ga deveiti pe, eǵevelei ǵóǵǵ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Naa ǵa é keeni, ti ǵeni vuuzu ta-voogi ǵoba. Ta ǵena ziaa, ti lo ga ta-woloda velei, ta peleyeǵe velei.

Aalón ná-doun zunuiti ta-wotii

3 Aalón ta Moize ti-mavofodai veté, siegi zu ǵóǵǵ GALAGI bœni la Moize vó Sinayi ǵize ma.

²Aalón ná-doun zunuiti daaseigiti kaa: ma mǝungi laaseigi ǵeni ga Nadabe, naa volumai Abiyu ta Elezaal, ta Itamaal. ³Ti ǵeni ga zalaǵa ǵula nuiti, guló nade-gai zieni ti ma, zobogi ve ti ya, ga ti zalaǵa ǵula wotii ǵe. ⁴Kele Nadabe ta Abiyu ti zaani ǵóǵǵ GALAGI ǵaazu Sinayi tevebai zu, tózei ti vaani ga abu ǵiligi. Ti la ǵeni dounǵa zólóni. Elezaal ta Itamaal ti zalaǵa ǵula wotii ǵeeni, ti-ǵe Aalón dá wele ti ma.

Leevi nuiti kee vai zalaḡa ḡula nuiti ta-wotii zu

⁵Ḡooḡḡ GALAGI ḡoeni Moize ʋ, é ḡe ma: ⁶«Da ga Leevi mavofodai, è ma nubuseiti pu zalaḡa ḡula nui Aalɔn yeema, ga ti da ḡo ba. ⁷Ta ḡeezu ná-botii zu, ta nubuseiti ta-wotii, GALA daagomi seḡe velei ḡakala, ti ti-losuḡeti kpein ke, ti daazeeli, é lo seḡe vele padegai va. ⁸Ti ḡaaḡa GALA daagomi seḡe velei wu zɔɔlaiti ma, ti ti make, ti ḡe Izelayele nuiti ta-wotii zu, ti ti-losuḡe kpein ke, ti daazeeli, é lo seḡe vele padegai vai va. ⁹Da Leevi nuiti fe Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea. Ta veezu be neḡelein, ti ḡe ga Izelayele nuiti gaazuḡe. ¹⁰Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti sei, ti zalaḡa ḡula wotii ḡe. Zoi nɔpe a maabuḡana seḡe vele padegai va, nii é la ga ta-veleyeḡei wu nui ta, ta naama nui vaa.»

¹¹Ḡooḡḡ GALAGI ḡoeni Moize ʋ, é ḡe ma: ¹²«Wele, ḡe yiimazeḡea ga Leevi nuiti, Izelayele nuiti saama, doun zunu mɔungiti kpein potogi zu, Izelayele anzanuiti ti-loun mɔungiti. Ta ga nɔnɔiti. ¹³Doun zunu mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, é zo naama voloi ma, yeei ḡe Ezipete yooi zu loun zunu mɔungiti paani la, ḡe Izelayele loun zunu mɔungiti makeni ḡooḡḡ ʋe, é zo nuiti ti-lointi ma, é li suaiti ti-yivoiti pɔ. Ta ga nɔnɔ. Nà ga Ḡooḡḡ GALAGI.»

Leevi nuiti gaalu fai

¹⁴Ḡooḡḡ GALAGI devei veeni Moize ya, Sinayi tevebai zu, é ḡe ma: ¹⁵«Leevi mavofodaiti gaalu, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, ta ta-wolodamaiti. Da zunuiti kpein gaalu, é zo alu gila ma, é le zeemaazu.» ¹⁶Moize ti ḡaaluni Ḡooḡḡ GALAGI ná-devei zu, eḡevelei é ma levei zɔɔɔni da.

¹⁷Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti ti ḡeni ga: Ḡeeleson, Keḡate ta Melali. ¹⁸Ḡeeleson ná-doun zunuiti daaseigiti

kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Libeni ta Simeyi. ¹⁹Keḡate ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Amelame, Yisegaal, Ḡeebelɔn, ta Uziyele. ²⁰Melali ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Maali ta Musi. Leevi ná-bolodamaiti kana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la.

²¹Ḡeeleson mavofodaiti ti ḡeni ga Libeni ná-bolodamaiti ta Simeyi nɔnɔiti. ²²Ti-lieḡɔi ḡeni ga zunu waadɔfela undɔɔlugo (7 500), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ²³Ḡeeleson ná-bolodamaiti ti-uuuzuve ḡeni ga seḡe vele padegai volu velei, folo liizu velei. ²⁴Ḡeeleson ná-bolodamaiti ta-ḡundigii ḡeni ga Elizafe, Layele ná-doun zunui. ²⁵Ti-losuḡe ḡeni ga ti ḡaaḡa GALA daagomi seḡe velei vaalobazuḡe niiti ma: seḡe vele padegai, ta ma veemazeḡei, ta seḡe zuḡooza golai, nii é GALA daagomi seḡe velei laave, ²⁶ta kooi ma zasai laave ma zeḡe zuḡooza golai, ta sasai ma zeḡeiti, nii é seḡe vele padegai ta zalaḡa ḡulazuḡe maḡoolii zu, é veḡ ta-ḡaluiti ba. Tiya ḡa ti-ḡasɔ ḡeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba.

²⁷Keḡate mavofodaiti ti ḡeni ga Amelame ná-bolodamaiti, ta Yisegaal nɔnɔiti, naa veḡ Ḡeebelɔn ta Uziyele tɔnɔiti ba. ²⁸Ti-lieḡɔi ḡeni ga zunu waadɔsava undɔzita (8 600), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti pe ka ti ḡeni seizu padegai ma wotii zu. ²⁹Keḡate ná-bolodamaiti ti-uuuzuve ḡeni ga nu yeezazu velei seḡe vele padegai ḡilazuḡe. ³⁰Keḡate ná-bolodamaiti ta-veleyeḡeiti ta-ḡundigii ḡeni ga Elisafan, Uziyele ná-doun zunui. ³¹Ti-losuḡe ḡeni ga ti ḡaaḡa GALA daagomi seḡe velei ma zɔɔlai niiti ma: minazeḡe kesui, ta tabalii, ta fitina zei anii, ta zalaḡa ḡulazuḡe, ta seizu padegai ma zɔɔlaiti kpein, niiti botii ḡeni ḡeezu ga tiye, ta seḡe zuḡooza golai. Tiya ḡa ti-ḡasɔ ḡeni ga botii, nii

togai naama aniiti kpein ba. ³²Leevi nuiti ta-ɣundiɣi wolai ɣeni ga Elezaal, zalaɣa ɣula nui Aalɔn ná-doun zunui. Toɣa é ɣeni welezu Leevi nuiti ma, niiti ti ɣeni seizu padegai ma wotii zu.

³³Melali mavofodaiti ti ɣeni ga Maali ná-bolodamaiti ta Musi nɔnɔiti. ³⁴Ti-lieɣi ɣeni ga zunu waadɔzita unfeleɣo (6 200), é zo alu gila ma, é le zeemaazu.

³⁵Melali ná-bolodamaiti ta-veleyeɣeiti ta-ɣundiɣii ɣeni ga Suliyeye, Abiyayile ná-doun zunui. Ti-vuuzuve ɣeni ga seɣe vele padegai ɣilazu vele nu ɣvɛzeuve.

³⁶Ti-losuve ɣeni ga ti ɣaaba GALA daaɣomi seɣe vele vaalobazuve niiti ma: seɣe vele padegai ma beɣgiti, ta ma wulu zɔkpɔiti, ta ma lɔpkalaiti, ta ta-labuiti, ta ta-zɔɔlaiti kpein niiti botii ɣeni ɣeezu ga tiye, ³⁷ta tɔkpalaiti ti ɣeni ga koi ma zasai, é ɣooli ma, é veɛ ta-labuiti ba, ta ti zuzo kɔluiti, ta ta-ɣaluiti.

³⁸Moize-o, Aalɔn ta ná-doun zunuiti-yo, ti vuuni seɣe vele padegai ɣakalave, folo ɣulazu vele, GALA daaɣomi seɣe vele laave. Ti ɣeni seizu padegai ma wotii ɣeezu Izelaye nuiti daaseigi zu. Zɔi nɔpe a la maaɔɣana ná va, ta naama nui vaa.

³⁹Leevi nuiti kpein, niiti Moizeni ta Aalɔn ti ti ɣaaluni, zunuiti, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, eɣevelei ɣooɣɔ GALAGI ná-devei ɣeni la, é lo peleyeɣeiti ba, ti ɣeni ga zunu waavuufele maazu feleɣo (22 000).

Doun mɔungiti unmwɔ fai

⁴⁰ɣooɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Doun zunu mɔungiti kpein gaalu Izelaye nuiti saama, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, è ti-laaseigiti seve. ⁴¹Da Leevi nuiti fe bè, Izelaye nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi zu. Nà ga ɣooɣɔ GALAGI. Leevi nuiti ta-loganiiti ta ɣe ga nɔnɔ, Izelaye nuiti ta-logani zine mɔungiti potogi zu.» ⁴²Moize doun zunu mɔungiti kpein gaaluni Izelaye nuiti

saama, eɣevelei ɣooɣɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ⁴³Doun zunu mɔungiti kpein gaaluni, é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti-lieɣi ɣeni ga waavuufele maazu fele unfele puulɔfela maazu savago (22 273).

⁴⁴ɣooɣɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ⁴⁵«Leevi nuiti fe bè, Izelaye nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi zu, ta Leevi nuiti ta-loganiiti, Izelaye nuiti ta-loganiiti potogi zu. Leevi nuiti ta ɣe ga nɔnɔ. Nà ga ɣooɣɔ GALAGI. ⁴⁶Izelaye nuiti ti-loun zunu mɔungiti, zunu unfele puulɔfela maazu savago (273) unmwɔ fai zu, nii daai ma, ti yɔɣɔzu ma ta Leevi nuiti, ⁴⁷naa ɣa ga da wali ɣae lɔɔludɔɔlu kula ti ɣilagilagi unmwɔ fai zu. Wali ɣaei naa zoloo seizu padegai ma walii ma, nii buɣegi ga galamu puugo. ⁴⁸Da walii naa ve Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, ga naati unmwɔ gani, niiti ti-lieɣi a leve Leevi nuiti tieɣi va.» ⁴⁹Moize unmwɔgi ma walii zoni, é ɣula naati zea, niiti ti-lieɣi buɣeni Leevi nuiti maazu, ti unmwɔgai, ⁵⁰é walii zoni, é ɣula Izelaye nuiti ti-loun zunu mɔungiti zea, é ɣe ga wali ɣaei waagila unsava puulɔzita maazu lɔɔlugo (1 365), eɣevelei seizu padegai ma walii la. ⁵¹Moize unmwɔgi ma walii veeni Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, é zoloo ɣooɣɔ GALAGI ná-devei ma, eɣevelei ɣooɣɔ GALAGI Moize bɔɣi lev-eni la.

Kegate ná-doun zunuiti ta-wotii

4 ɣooɣɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, é ɣe ti ma: ²«Kegate mavofodaiti gaalu, Leevi ná-doun zunuiti saama, eɣevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, ³é zo kona vuusavago (30) ma, é li kona vuulɔɔlugo (50) vɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daaɣomi seɣe vele ma wotii ta ɣee vai ma.

⁴«Kegate mavofodaiti ta-wotii vete, ta ɣe keezu GALA daaɣomi seɣe vele wu: ada padega wolai ma ɣasɔi ɣa ɣe ti unma. ⁵Siegi zu ta ɣe liizu la, ti zeɣe

ti-vuuzuve, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta sege zugooza golai gɔla, ti zeele woo gɛ-sui maavelevele la, ⁶ nuni gɔlɔi vɛɛ ma, ti sege biinii vɛɛ maazu, naa volu ti kesui zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁷ «Ta sege biinii vɛɛ tabalii ma, nii bu-lui laazu ga GALA be, ti digiiti sei maazu, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawɔiti. Buluiti ti veai GALA be, naati ta ye ná tabalii ɣa. ⁸ Ta pɛemazege ɔi sɔsɔgi vɛɛ ma aniiti ma, naa volu ti nuni gɔlɔi velevele ti ma, naa volu ti tabalii zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁹ «Ta sege biinii zege, ti felevele fitina zei anii ma, wozaɣala fai zu, ta ná-fitinaiti, ta ná-salava zo sɔɔlaiti, ta ná-salava zege anijakaiti, ta ná-gulɔ anijakaiti, ná-botii gɛɛ vai ma. ¹⁰ Ta ti maavelevele, ta ná-sɔɔlaiti kpein, nuni gɔlɔi zu, ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹¹ «Ta pɛemazege biinii vɛɛ zalaɣa ɣu-lazuve ma, nii zanugi zieni maave, ti maavelevele ga nuni gɔlɔi, naa volu ti sege wulu zɔkpɔiti to ba. ¹² Ta anijakaiti kpein sege, niiti ti botii gɛɛzu ga tiye seizu padegai zu, ti ti vu sege biinii zu, ti ti maavelevele ga nuni gɔlɔi, naa volu ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹³ «Ta zalaɣa ɣulazuve ma yuvui gɔla su, ti pɛemazege ɔigi vɛɛ niina gaazu, ¹⁴ naa ɣa ti sɔɔlaiti kpein puuzu maazu, niiti ti ga ná-botigɛ aniiti: abu zege aniiti, sua zɔɔ mite wolaiti, peluiti, ta kokoiti. Naa vɔluma ta nuni gɔlɔi vɛɛ ti pɛ maazu, ti sege wulu zɔkpɔiti to ba.

¹⁵ «Siegi zu Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti besu la ga seizu padegai ta sɔɔlaiti maavelevele, ti lii ziegi zu, ti va zege vu-uzuve, Kegate ná-nuiti ta va niina, ti ti zege. Kele ti mina yeevɔɔɣu ada padegai ma anii ta va, ti va za. Kegate mavofodaiti tosuve ɣana, GALA daagɔmi sege vɛɛleí ná-fai zu.

¹⁶ «Zalaɣa gɔla nui Aalɔn ná-doun zunui Eleazaal losuve ɣa ga, é ɔa wele fitinai ná-gulɔi ma ta ani maku nɛɛnɛgi,

ta vebeanii é ɣulazu folo-o-folo, ta siema wulɔ padegai. Togɣa sege vɛɛle padegai ma welema vai kpein ke, ta bu anii kpein, ta seizu padegai, é vɛɛ ma zɔɔlaiti kpein ba.»

¹⁷ Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɛeni Moize ta Aalɔn vɔ, é ɣɛ ti ma: ¹⁸ «À mina va bu ga Kegate nuiti ta-wolodai ma vɛɛleyeɣeiti ma zuwu ɣaaleve Leevi nuiti saama. ¹⁹ Wele pelegi maaneai wo ke la ti vɛ, nii a ke ti zenvui wo, ti mina za: Siegi zu ti vaazu la ani padegaiti pɔ be, ɔɛi é ga Aalɔn, wa è-loun zunuiti, wa le, wo eɛɛ tosuve lee la, nii maaneai é ke. ²⁰ Kegate nuiti ti maa la nɛeni, ti va le ada padegai eyesu pɛ, naa vete faa zu, anɛɛ yeeɣɛɣala go nɔ laawu, ti va za.»

Gɛelesome nuiti ta-wotii

²¹ Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɛeni Moize vɔ, é ɣɛ ma: ²² «Gɛeleson mavofodai ɣaalu, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti. ²³ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) vɔ, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daagɔmi sege vɛɛleí ma wotii ta ɣɛɛ vai ma. ²⁴ Wele nii ɣa é ɣɛɛzu ga Gɛeleson nuiti ta-veleyeɣeiti tosuve, nii ta ke, ta nii ta sege: ²⁵ ta ɔa sege vɛɛle padegai ma landaiti sege, ta GALA daagɔmi sege vɛɛleí, ta ma vɛemazegeiti, ta nuni gɔlɔi é vɛɛzu ti maazu, ta sege zugooza golai é GALA daagɔmi sege vɛɛleí laave, ²⁶ ta kooi ma zasai, nii é sege vɛɛle padegai ta zalaɣa ɣulazuve maagoolii zu, ta sasai laave ma zege zugooza golai, é vɛɛ ta-ɣaluiti ba, ta naama zɔɔlaiti kpein. Ta botii kpein ke, nii togai naa va. ²⁷ Gɛeleson mavofodaiti ta ta-wotii kpein ke Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta-leveli wu, ti naama ɣasɔi zege, nii maaneai ti sege, ti ti-losuve laazeeli. ²⁸ Pele ɣana Gɛeleson nuiti ta-veleyeɣeiti ta-wotii a ɣɛ la, é lo GALA daagɔmi sege vɛɛleí vai va. Ta ke, ti daazeeli zalaɣa gɔla nui Aalɔn ná-doun zunui Itamaal ná-devei wu.

Melali nuiti ta-wotii

²⁹ «Da Melali mavofodaiti gaalu balaa, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti. ³⁰Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) ɔɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daagfomi sege velei ma wotii ta gɛe vai ma.

³¹ «Wele, nii gɛa maaneai ga ti da sege, GALA daagfomi sege velei ma ɔɔlaiti su: sege vele padegai ma bedegiti, ta ma wulu ɔkɔɔiti, ta ma lɔkpalaiti, ta ma labuiti, ³²ta tɔkpalaiti ti gɛni ga kooi ma zasai, é gɔoli ma, é ve ta-labuiti ba, ta ti zuzo kɔluiti, ta ta-galuiti, ta sɔɔlai nii kpein fizɔgai ti loda vai zu. Wa ese ná-sɔɔla lee la, nii a gɛ segezu. ³³Pele gɛana Melali nuiti ta-veleyegeiti ta-wotii a gɛ la, ta ti-losuve, é lo GALA daagfomi sege velei vai va. Naa gɛa ta gɛ keezu Itamaal yeezu, nii é ga zalagɛ gɛula nui Aalɔn ná-doun zunui.»

Leevi nuiti gaalu fai, niiti ti gɛni botii zu

³⁴Moize ta Aalɔn ta nubuseiti ta-gundigiiti ti Kegate mavofodaiti gaaluni, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ³⁵é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) ɔɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daagfomi sege velei ma wotii ta gɛe vai ma. ³⁶Nii gaaluni ta-wolodamaiti su, naa gɛni ga zunu waafelegɔ undɔfela puulɔɔlugɔ (2 750). ³⁷Kegate ná-bolodamaiti kana, ti ti gɛaaluni, nii kpein é gɛni botii gɛezu GALA daagfomi sege velei wu. Moize ta Aalɔn ti ti gɛaaluni, egfevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁸Geeleson mavofodaiti ti gɛaaluni, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ³⁹é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) ɔɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daagfomi sege velei ma wotii ta gɛe vai ma, ⁴⁰nii gaaluni,

egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, naa gɛni ga zunu waafelegɔ undɔzita puusavagɔ (2 630). ⁴¹Geeleson ná-bolodamaiti kana, ti ti gɛaaluni, nii kpein é gɛni botii gɛezu GALA daagfomi sege velei wu. Moize ta Aalɔn ti ti gɛaaluni, egfevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la ti ya.

⁴²Melali ná-bolodamaiti ti gɛaaluni, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ⁴³é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) ɔɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daagfomi sege velei ma wotii ta gɛe vai ma, ⁴⁴nii gaaluni, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, naa gɛni ga zunu waasavagɔ unfelegɔ (3 200). ⁴⁵Melali ná-bolodamaiti kana, ti ti gɛaaluni. Moize ta Aalɔn ti ti gɛaaluni, egfevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

⁴⁶Leevi nuiti, Moize ta Aalɔn ta Izelayele nuiti ta-gundigiiti ti ti gɛaaluni, egfevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ⁴⁷é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) ɔɔ, nii nɔpegi a zoloo GALA daagfomi sege velei ma wotii ta gɛe vai ma, ⁴⁸ti-liegɔi gɛni ga zunu waadɔsava undɔɔlugɔ puulɔsava (8 580). ⁴⁹Gɔogɔ GALAGI gɛa é devei veeni ga ti ti gɛaaluni, Moize ese ná-boti leeni la, nii maaneai é ke, ta kasɔi nii maaneai é sege, egfevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Tɔgi é lo pade fai va

5 Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize ɔɔ, é gɛ ma: ²«Devei ve Izelayele nuiti zea ga ti naati kpein kula bɔɔɔ zaama ti-vuuzuve, niiti ti gɛɔɔɔ ga gee zeebei, baa kalapa kolegi, baa ti vɔɔɔɔɔ poomai ta va. ³É gɛni ga zunu baa anzanu, wa ti gɛula wo-vuuzuve va, ti mina wo-vuuzuve gɛɔɔ, ve gɛ zeini ná wo zaama.» ⁴Izelayele nuiti ti woozogi gɛeni, ti naama nuiti kpein kulani ti-vuuzuve va,

ti li ná voluue, egevelei Góogó GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Unmai ma vaazufetei

⁵ Góogó GALAGI bɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ⁶ «Bɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Ni zunu baa anzanu a baaɔna nui ta ma, toɣa gɛ ga ladalala nu Góogó GALAGI letema, keni é leve ga sɔba nu. ⁷ Toɣa la zɔ ga ga kotoi é keai. Toɣa ma anii gaaɣale ma naa vɔ, nii é baaɣogai ma, é kpɔ ba ga ma gaagwesu lɔlugɔi zeizu gɪlagi. ⁸ Ni nui nii kpaagɔmai wogai la, naa za, tama ná-pogani zefɛ nu la ná, nii faazufetei a wo zeezaama, aniiti kpein ta ve Góogó GALAGI vɛ, naa ɣa ga zalaɣa ɣula nui ɣa ta ve zea, é bɔ baala sinei va, é ga koto gba zalaɣai sɔba nui vɛ. ⁹ Vebeani nadegai kpein Izelayele nui ta kula, faanɛ gelei nii a zefɛ ba, é ve zalaɣa ɣula nui ya, naa ɣa gɛ ga naa nɔnɔ. ¹⁰ Nii nui feezu Góogó GALAGI vɛ, naa ɣa ve zalaɣa ɣula nui ya, nii nui a fe zalaɣa ɣula nui ya, naa nɔnɔ ɣana.»

Tolo vai é vile anzanui va

¹¹ Góogó GALAGI bɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ¹² «Bɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Wele nii maanɛai wo ke, ni anzanui ta a sinigi yaavana, é gɛ be ga ladalala nu. ¹³ Ni zunu gɪli ka laana la, sinigi la ɣoleni ma, tɔzei é bɔɣɔ ɣɔzɔvɛ dɔɣguzu, zeele la ná, a zeele woo wo daalɔɣma, tama é la zoni ná keezuve, ¹⁴ siegi zu tolo ɣigi ɣɛɛzu la sinigi vɛ, é zoovi anzai ma, é ɣeni ga ɣite vaa baa zɛɛ, ¹⁵ toɣa vaa la zalaɣa ɣula nui vɔ be, moloi nii é ga wɔɔlezegi, toɣa naama ɣɛzei kilo savago zefɛ, é ke be ga zalaɣai, é mina gulɔ vu ma, é mina ani maku neene pu ma, mazɔɔɔ toɣa ga tolo zalaɣai, vebeanii nii é faagaaza golai ma vai loozu nu ɣisu.

¹⁶ «Zalaɣa ɣula nui ɣa maabuɣa ga anzanui seizu nadegai va, é lo Góogó GALAGI ɣakala. ¹⁷ Toɣa zie nadegai zaɣa pɔɔ ligi zu, é seɣe vɛle nadegai ma vufil-

igi yeve, é pu su. ¹⁸ Toɣa anzanui ɣaalɔ Góogó GALAGI ɣaazu, é nɔungi vie, é vebeanii ve zea, nii é ná-faaɣaazagi ma ɣizesui wosu, naa ɣa é ga tolo zalaɣai, kele zalaɣa ɣula nui bɔɣɔi ɣa foovoo de wanai zo ya. ¹⁹ Toɣa gɛ anzanui ma: «Da ɣonazu ga: Ni zunu gɪli ge la de laani ga de, è la de bɔɣɔ ɣɔzɔni, è va è-zinigi yaava, kaipa è zeini be, naazu foovoo de wanai nii mina faa ɣu nɔpɛ ke ga de. ²⁰ Kele tama, è zaidai ma zini be, ni è è-zinigi yaava, è bɔɣɔ ɣɔzɔ, è la zunu gɪli koba, ²¹ da ɣonazu, è yeezei niima voovooiti bu: Góogó GALAGI è-balaiti fɔ, é è-ɣogi le da, eyesu da-nubuseiti ta ɣena foovoo loa, ti pokɔɣɔ è ma. ²² Foovoo deɪ tɛi ge lɔ è ɣoozu, é è-ɣogi le da, é è-balaiti fɔ!» Anzanui ɣa googaaavote, é gɛ ma: «Ungo, é gɛ ɣana!»

²³ «Zalaɣa ɣula nui ɣa foovoo vai nui ite seve sevei zu, é gba zie wanai wu. ²⁴ Toɣa zie wanai naa lo anzanui la, nii é ga foovoo deɪ, é kpɔle, é yei koozu. ²⁵ Aisa naa va gɛ, zalaɣa ɣula nui ɣa tolo zalaɣai zefɛ anzanui ya, é dateɣe vai ma voogi gɛ Góogó GALAGI ɣaazu, naa volu é vaa la zalaɣa ɣulazuve. ²⁶ Zalaɣa ɣula nui ɣa zeeɣe gila seɣe ba, é make ga ɣize-sui, é gala, zalaɣa ɣulazuve, naa voluma, é ziei ve anzanui ya, é kpɔle. ²⁷ Ni gaama ve ga é bɔɣɔ ɣɔzɔvɛ, é gɛ ga ladalala nui sinigi vɛ, foovoo deɪ ɣa yei koozuve, é naa wona, kogi le da, kpalaiti ta vɔ, eyesu ná-nubuseiti ta ɣena foovoo loa, ti pokɔɣɔ ma. ²⁸ Kele ni anzanui la bɔɣɔ ɣɔzɔni, ni nadegɛ, faa ɣu nɔpɛ ge la ɣea la, toɣa zoo é dounɣa zɔɔɔ volu.

²⁹ «Naa ɣa é ga tɔgi é vile tolo vai va, siegi zu anzanui é zini be, é sinigi yaavazu la, é bɔɣɔ ɣɔzɔ, ³⁰ baa ni tolo yii a lɔɔna zunui ta yiima, é zoovi anzai ma kologolo fai zu. Toɣa ɣula la Góogó GALAGI ɣakala. Zalaɣa ɣula nui ɣa naa gɛ, nii kpein seveai tɔgi zu. ³¹ Anzazinigi ɣa gɛ ga sɔbalala nu naazu, anzanui ná-

faagaaaza golai ma gfasoi gfa la to bɔɔɔɔi unma.»

Nuiti ti bɔɔɔɔi gfalivaazu Gɔɔɔɔi GALAGI ma

6 Gɔɔɔɔi GALAGI bɔɔɔɔni Moize vɔ, é gfe ma: ²«Bɔɔɔɔ Izelayele nuiti pɔ, è gfe ti ma: Siegi zu zunui ta, baa anzanui ta bɔɔɔɔi gfalivaazu la Gɔɔɔɔi GALAGI ve, é bɔɔɔɔi gfalivaa minazegegi wo, ³keni é bɔɔɔɔi zo, é mina dɔɔ bɔle, baa kpɔɔle ani nɔpe a nu gfaazulati, é mina dɔɔ labfa bɔle, ane kpɔɔle ani labai ta ma zii nɔpe nii a nu zo, é mina leezein ma dfei ta bɔle, é mina leezein ta mi, ma undui baa ma vɔɔi. ⁴Eyesu kalivaa ziegi be, é mina leezein vaalobazuve tanɔpe mi, é zo ma gfaei ma, é li ma gɔɔɔɔi pɔ.

⁵«Naama yeegefɔalai kpein daawu, niiti kalivaai ti zu Gɔɔɔɔi GALAGI ma, nɔungi mina wo, eyesu naama yeegefɔalaiti daazeeli, toɔa nade niina, é nɔundeɔai ta kpeleiti ze ná.

⁶«Yeegefɔalai kpein daawu, é deveai ga é bɔɔɔɔi gfaliva Gɔɔɔɔi GALAGI ma, é mina maabuɔa nu vooma va. ⁷É mina bɔɔɔɔi gɔɔɔɔi toɔi letemazu, keeɔe ve, baa dee, baa keeɔeloun zunu ve, baa baazeela ve, ni naa ta a zaana, mazɔɔɔ ná-kalivaa vai GALA ma, naama voogi gfa unma. ⁸Kalivaa ziegi kpein daawu, toɔa ga nu nadeɔai Gɔɔɔɔi GALAGI ve.

⁹«Ni nui ta a zaana koba kpaun, nɔungi é kalivaai, naa gɔɔɔɔi, toɔa nɔungi wo ta kpelei, folo lɔfelasiei ma, ná-nade foloi. ¹⁰Foloi lɔsavasiei, toɔa li ga kpumago felegɔ baa poopɔ kpokpa felegɔ zalaɔa gɔla nui vɔ, GALA daagomi sege velei laave. ¹¹Zalaɔa gɔla nui gfa gila kula ga koto gba zalaɔai, é zɔi gfe ga gala zalaɔai, kotoi keai ga é yeevɔɔɔu poomai va, naa gbaai gana. Naama voloi nɔ zu, toɔa nɔungi gfaliva mɔnɔ ga niine. ¹²Toɔa bɔɔɔɔi gfaliva volu ga niine Gɔɔɔɔi GALAGI ma, ná-kalivaa yeegefɔalaiti faa zu é gfa deveni. Toɔa kona gila baala

sinei gɔla ga faazubete zalaɔai. Foloiti ti levegai, é mina mɔ naati gaalu, tɔɔzei ná-kalivaa voloiti ti gɔɔɔɔni.

¹³«Toɔi vete é vile bɔɔɔɔi gfalivaa vai va: foloi ná-kalivaa vai besu la, naama voloi ta vaa la GALA daagomi sege velei laave.

¹⁴Toɔa ná-zalaɔai gɔla Gɔɔɔɔi GALAGI ve: kona gila baala sine gila, nii neevuzu la ba, naa gfa gfe ga gala zalaɔai, ta kona gila baala saa gila, nii neevuzu la ba, naa gfa gfe ga koto gba zalaɔai, ta baala sine wolai, nii neevuzu la ba, naa gfa gfe ga ziilei zalaɔai. ¹⁵Bului leve la su, toɔa va balaa ga naama bɔɔɔɔi: bului kpeteai ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, ta bulu leeveiti leve la su, gulɔi vuai ma, é bɔ ta-vebeaniiti ba, ta ta-vuya zalaɔaiti. ¹⁶Zalaɔa gɔla nui gfa va ga ti pe Gɔɔɔɔi GALAGI gakala, é ná-koto gba zalaɔai gɔla, ta ná-gala zalaɔai.

¹⁷Toɔa baala sine wolai gɔla ga ziilei zalaɔai Gɔɔɔɔi GALAGI ve, ta bului leve la su, naama bɔɔɔɔi, é kpɔ ná-vebeanii va ta ná-puya zalaɔai. ¹⁸Nui kalivaai, naa gfa nɔungi wo, GALA daagomi sege velei laave. Toɔa nɔundeɔai zega ta kpelei, é ti vili abui gfa, nii é ziilei zalaɔai wu.

¹⁹Zalaɔa gɔla nui gfa baala sine wolai ma bakigi zega, nii giliai, ta bulu gila leve la su, ta bulu leeve gila leve la su, é fe nui naa ya, nii é bɔɔɔɔi gfalivaai, naa a bena ga nɔungi wo. ²⁰Naa volu, zalaɔa gɔla nui gfa ti latege vai ma voogi gfe Gɔɔɔɔi GALAGI gaazu. Daamianigi naati nadege, ta gfe ga zalaɔa gɔla nui nɔnɔ, é bɔ ma gfekegi ta ma balai va, niiti ti gɔla ga datege vai ma voogi. Naa gfa volumna, nii é bɔɔɔɔi gfalivaai, naa gfa zoo é dɔɔi bɔle niina.

²¹«Toɔi gana é vile naama nui va, nii é bɔɔɔɔi gfalivaazu, é minazegegi gfaei, nii maaneai é kula ga zalaɔai Gɔɔɔɔi GALAGI ve kalivaa vai zu, gaalu ge la naa va, nii a gfe ga faaneai ma zobogi be ga é ke. Toɔa ke egevelei a minazega la,

é bɔ naa va, nii tɔgi bogai, é vile nui ɣali-
vaa vai va.»

Tuyai loo velel

²² Ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe
ma: ²³ «Bɔe Aalɔn ta ná-doun zunuiti pɔ,
è ɣe ti ma: «Wele, vele ɣa wa ɣe tuya
loozu la Izelayele nuiti be, wa ɣe ti ma:
²⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI tuya loo wo ve, é wo
make!

²⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI yeezei wo wu ga pagɔ!
É zaalai la wo ma!

²⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI wele wo ma!
É ziiileigi ve wo ve!»

²⁷ Zekana ta woɔɣula la mà, Izelayele
nuiti ta-vaa zu, nɔn nà, nà tuya loo ti
ve.»

Botii lɔzei vai sege vele padegai wu

7 Yeei Moize beni da ga sege vele
padegai lo, é gulɔ padegai zieni ma,
é fe GALA be. É keeni ɣana nɔ ga ma
zɔɔlaiti, naa veɛ zalaɣa ɣulazuve va,
ta ma zɔɔlaiti. ² Peleyege ɣundiɣiiti, ti
ga bolodaiti ta-ɣundiɣiiti ti maabuɣani.
Teiti ti loni gaalugi untuɣɔ. ³ Ti vaani
ga vebeaniiti Ɔɔɔɔ GALAGI ve: wotolo
lɔzita ti maazuveai, ta nike puuɣɔ maazu
felegɔ (12), kundigi felegɔ wotolo ɣila,
nike ɣilagila. Ti vaani ga tiye sege vele
padegai laave.

⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe
ma: ⁵ «Ta-vebeaniiti so. Wotoloi niiti, ta
nikei niiti, ta lɔ GALA daagomi sege velel
ma wotii zu. Da kaliva Leevi nuiti ma,
eɣevelei ti ɣilagilagi ta-wotii bedema vai
la.» ⁶ Moize yeezeini wotoloi bu, ta
nikeiti, é ti ɣaagwe Leevi nuiti ba. ⁷ É
wotolo felegɔ zegeni, ta nike naanigɔ,
é fe Gɛeleson ná-nuiti zea, eɣevelei ta-
wotii bedema vai ɣeni la. ⁸ É wotolo
naanigɔ ta nike lɔsava ve Melali ná-nuiti
zea, tɔzei botii lieɣɔ va, ti ɣeni keezu
Itamaal yeezu, zalaɣa ɣula nui Aalɔn ná-
doun zunui. ⁹ É la ɣeni ta veeni Kegate
ná-nuiti zea, mazɔɔɔ naati ka ani nade-

gaiti ma ɣasɔi ɣeni ti unma, keni ti bɛna
ti zege ɣɔma.

Zalaɣa ɣulazuve laalao fai ma vebeaniiti

¹⁰ Kundigiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti,
voloi ti zalaɣa ɣulazuve veeni la GALA
be, ti daalao, ti gulɔ padegai zie ma.
Kundiɣiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti za-
laɣa ɣulazuve ɣakalave. ¹¹ Názu ɣa
Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni la Moize ma:
«Kundiɣiiti ti va ga ta-vebeaniiti, ti ɣi-
lagilagi pe, nu ɣila, folo ɣila, zalaɣa ɣu-
lazuve laalao fai zu.»

¹² Folo mɔungi, Naason, Aminadabe
ná-doun zunui vaani, é ná-vebeanii le.
Naa ɣa é ɣeni ga Zuda mavofodai nɔnɔi.
¹³ É vaani ga tazai, é ga walii, buɣegi
ga kilo ɣila ta tukpe (1,5), ta koko ɣila,
é ga walii, buɣegi ga galamu undɔsava
(800), eɣevelei seizu padegai ma ɣɔɣɔgi
ɣeni ɣeezu la, ti felegɔ pe daavega ɣeni
de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi,
é va ɣe ga vebeanii, ¹⁴ ta zanu anijaka
ɣila, buɣegi ga galamu ungila puuɣɔ
(110), daavegai ga ani maku neenegi.
¹⁵ É vaani balaa ga nike zine bokpa
gila, ta baala sine wola ɣila, ta kona
gila baala sine ɣila, gala zalaɣai vai zu,
¹⁶ ta boli zine ɣila, koto gba zalaɣai vai
zu, ¹⁷ ta nike felegɔ, ta baala sine wola
lɔɔlugɔ, ta boli zine lɔɔlugɔ, ta kona gila
baala sine lɔɔlugɔ, ti ɣe ga ziiilei zalaɣai.
Aminadabe ná-doun zunui Naason ná-
vebeanii ɣeni ga naa.

¹⁸ Foloi velesiei, Netaneyele, Suaal ná-
doun zunui, Isakaal mavofodaiti ta-
ɣundigii vaani, é ná-vebeanii le. ¹⁹ É
ɣeni ga tazai, é ga walii, buɣegi ga kilo
ɣila ta tukpe (1,5), ta koko ɣila, é ga
walii, buɣegi ga galamu undɔsava (800),
eɣevelei seizu padegai ma ɣɔɣɔgi ɣeni
ɣeezu la, ti felegɔ pe daavega ɣeni de ga
bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va
ɣe ga vebeanii, ²⁰ ta zanu anijaka ɣila,
buɣegi ga galamu ungila puuɣɔ (110),

daavegai ga ani maku neenegi. ²¹ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaḡai vai zu, ²² ta boli zine gila, koto gba zalaḡai vai zu, ²³ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti gē ga ziilei zalaḡai. Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-vebeanii gēni ga naa.

²⁴ Foloi zavasiei, Eliabe, Geelon ná-doun zunui, Zabulon mavofodaiti ta-ḡundigii vaani, é ná-vebeanii le. ²⁵ É gēni ga tazai, é ga walii, buṅegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, é ga walii, buṅegi ga galamu undosava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡḡḡḡi gēni gēezu la, ti felego pe daavega gēni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va gē ga vebeanii, ²⁶ ta zanu aninjaka gila, buṅegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ²⁷ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaḡai vai zu, ²⁸ ta boli zine gila, koto gba zalaḡai vai zu, ²⁹ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti gē ga ziilei zalaḡai. Geelon ná-doun zunui Eliabe ná-vebeanii gēni ga naa.

³⁰ Foloi naanisiei, Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui, Lufen mavofodaiti ta-ḡundigii vaani, é ná-vebeanii le. ³¹ É gēni ga tazai, é ga walii, buṅegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, é ga walii, buṅegi ga galamu undosava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡḡḡḡi gēni gēezu la, ti felego pe daavega gēni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va gē ga vebeanii, ³² ta zanu aninjaka gila, buṅegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ³³ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaḡai vai zu, ³⁴ ta boli zine

gila, koto gba zalaḡai vai zu, ³⁵ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti gē ga ziilei zalaḡai. Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-vebeanii gēni ga naa.

³⁶ Folo loolusiei, Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui, Simiyon mavofodaiti ta-ḡundigii vaani, é ná-vebeanii le. ³⁷ É gēni ga tazai, é ga walii, buṅegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, é ga walii, buṅegi ga galamu undosava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡḡḡḡi gēni gēezu la, ti felego pe daavega gēni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va gē ga vebeanii, ³⁸ ta zanu aninjaka gila, buṅegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ³⁹ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaḡai vai zu, ⁴⁰ ta boli zine gila, koto gba zalaḡai vai zu, ⁴¹ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti gē ga ziilei zalaḡai. Sulisadayi ná-doun zunui Selumiyele ná-vebeanii gēni ga naa.

⁴² Foloi lozitasiei, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui, Gade mavofodaiti ta-ḡundigii vaani, é ná-vebeanii le. ⁴³ É gēni ga tazai, é ga walii, buṅegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, é ga walii, buṅegi ga galamu undosava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡḡḡḡi gēni gēezu la, ti felego pe daavega gēni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va gē ga vebeanii, ⁴⁴ ta zanu aninjaka gila, buṅegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁴⁵ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaḡai vai zu, ⁴⁶ ta boli zine gila, koto gba zalaḡai vai zu, ⁴⁷ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti gē ga ziilei zalaḡai. Deyuwele

ná-doun zunui Eliazafe ná-vebeanii ģeni ga naa.

⁴⁸Foloi lofelasiei, Elisama, Amiyude ná-doun zunui, Efelayime mavofodaiti ta-ġundigġii vaani, é ná-vebeanii le. ⁴⁹É ģeni ga tazai, é ga walii, buņegi ga kilo ġila ta tukpe (1,5), ta koko ġila, é ga walii, buņegi ga galamu undosava (800), eġvelei seizu nađegai ma ġoġoġi ģeni ġeezu la, ti felego pe daavega ģeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va ġe ga vebeanii, ⁵⁰ta zanu anipaka ġila, buņegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁵¹É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ġila, ta kona gila baala sine ġila, gala zalaġai vai zu, ⁵²ta boli zine ġila, koto gba zalaġai vai zu, ⁵³ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ġe ga ziilei zalaġai. Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-vebeanii ģeni ga naa.

⁵⁴Foloi losavasiei, Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui, Manasee mavofodaiti ta-ġundigġii vaani, é ná-vebeanii le. ⁵⁵É ģeni ga tazai, é ga walii, buņegi ga kilo ġila ta tukpe (1,5), ta koko ġila, é ga walii, buņegi ga galamu undosava (800), eġvelei seizu nađegai ma ġoġoġi ģeni ġeezu la, ti felego pe daavega ģeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va ġe ga vebeanii, ⁵⁶ta zanu anipaka ġila, buņegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁵⁷É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ġila, ta kona gila baala sine ġila, gala zalaġai vai zu, ⁵⁸ta boli zine ġila, koto gba zalaġai vai zu, ⁵⁹ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ġe ga ziilei zalaġai. Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyele ná-vebeanii ģeni ga naa.

⁶⁰Foloi laavuusiei, Abidan, Gideyoni ná-doun zunui, Benzamen mavofodaiti ta-ġundigġii vaani, é ná-vebeanii le. ⁶¹É ģeni ga tazai, é ga walii, buņegi ga kilo ġila ta tukpe (1,5), ta koko ġila, é ga walii, buņegi ga galamu undosava (800), eġvelei seizu nađegai ma ġoġoġi ģeni ġeezu la, ti felego pe daavega ģeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va ġe ga vebeanii, ⁶²ta zanu anipaka ġila, buņegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁶³É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ġila, ta kona gila baala sine ġila, gala zalaġai vai zu, ⁶⁴ta boli zine ġila, koto gba zalaġai vai zu, ⁶⁵ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ġe ga ziilei zalaġai. Gideyoni ná-doun zunui Abidan ná-vebeanii ģeni ga naa.

⁶⁶Foloi vuusiei, Ayiyezeel, Amisadayi ná-doun zunui, Dan mavofodaiti ta-ġundigġii vaani, é ná-vebeanii le. ⁶⁷É ģeni ga tazai, é ga walii, buņegi ga kilo ġila ta tukpe (1,5), ta koko ġila, é ga walii, buņegi ga galamu undosava (800), eġvelei seizu nađegai ma ġoġoġi ģeni ġeezu la, ti felego pe daavega ģeni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, é va ġe ga vebeanii, ⁶⁸ta zanu anipaka ġila, buņegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁶⁹É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ġila, ta kona gila baala sine ġila, gala zalaġai vai zu, ⁷⁰ta boli zine ġila, koto gba zalaġai vai zu, ⁷¹ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ġe ga ziilei zalaġai. Amisadayi ná-doun zunui Ayiyezeel ná-vebeanii ģeni ga naa.

⁷²Folo puugo maazu ġilasiei (11), Pagiyele, Wokelan ná-doun zunui Aseel mavofodaiti ta-ġundigġii vaani, é ná-vebeanii le. ⁷³É ģeni ga tazai, é ga

walii, buɲegi ga kilo ɣila ta tukpe (1,5), ta koko ɣila, é ga walii, buɲegi ga galamu undɔsava (800), eɣevelei seizu ɲadegai ma ɣɔɣɔgi ɣeni ɣeezu la, ti felegɔ pe daavega ɣeni de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va ɣe ga vebeanii, ⁷⁴ ta zanu anɲaka ɣila, buɲegi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁷⁵ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ɣila, ta kona gila baala sine ɣila, gala zalaɣai vai zu, ⁷⁶ ta boli zine ɣila, koto gba zalaɣai vai zu, ⁷⁷ ta nike felegɔ, ta baala sine wola loolugɔ, ta boli zine loolugɔ, ta kona gila baala sine loolugɔ, ti ɣe ga ziilei zalaɣai. Wɔkelan ná-doun zunui Pagiyele ná-vebeanii ɣeni ga naa.

⁷⁸ Folo puugɔ maazu velesici (12), Ayila, Enan ná-doun zunui, Nefetali mavofodaiti ta-ɣundiɣii vaani, é ná-vebeanii le. ⁷⁹ É ɣeni ga tazai, é ga walii, buɲegi ga kilo ɣila ta tukpe (1,5), ta koko ɣila, é ga walii, buɲegi ga galamu undɔsava (800), eɣevelei seizu ɲadegai ma ɣɔɣɔgi ɣeni ɣeezu la, ti felegɔ pe daavega ɣeni de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va ɣe ga vebeanii, ⁸⁰ ta zanu anɲaka ɣila, buɲegi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku neenegi. ⁸¹ É vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ɣila, ta kona gila baala sine ɣila, gala zalaɣai vai zu, ⁸² ta boli zine ɣila, koto gba zalaɣai vai zu, ⁸³ ta nike felegɔ, ta baala sine wola loolugɔ, ta boli zine loolugɔ, ta kona gila baala sine loolugɔ, ti ɣe ga ziilei zalaɣai. Enan ná-doun zunui Ayila ná-vebeanii ɣeni ga naa.

⁸⁴ Voloi ti zalaɣa ɣulazuve lateɣeni la ɢooɣɔ GALAGI ma, ti gulɔ ɲadegai zie ma, kundigiiiti ta-vebeaniiti ti ɣeni ga: wali laza puugɔ maazu fele (12), wali ɣoko puugɔ maazu fele (12), zanu anɲaka puugɔ maazu fele (12). ⁸⁵ Wali lazai ɣilagilagi wuɲegi ɣeni ga kilo ɣila ta tukpe (1,5), wali ɣoko ɣi-

lagilagi ɣeni ga galamu undɔsava (800), nii ti kulani, ti pe ge ɣeni ga kilo vuufefe maazu lofela ta tukpe (27,5) walii zu, eɣevelei seizu ɲadegai ma ɣɔɣɔgi la. ⁸⁶ Zanu anɲakai ɣilagilagi wuɲegi ɣeni ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku neenegi, nii ti kulani, naa kpein ge ɣeni ga galamu waagila unsavagɔ (1 300) zanugi zu, eɣevelei seizu ɲadegai ma ɣɔɣɔgi la. ⁸⁷ Nii ti vaani la ga gala zalaɣai, naa ɣeni ga: nike zine puugɔ maazu fele (12), baala sine wola puugɔ maazu fele (12), kona gila baala sine puugɔ maazu fele (12), é vee vebeaniiti ba, ti ɣeni pɛezu ti va. Ti vaani balaa ga boli zine puugɔ maazu fele (12), koto gba zalaɣai vai zu. ⁸⁸ Ziilei zalaɣai ma vai zu, nii ti kulani, naa ɣeni ga: nike zine vuufefe maazu naanigɔ (24), baala sine wola vuulozita (60), boli zine vuulozita (60), ta kona gila baala sine vuulozita (60). Vebeaniiti keni ga naati, ti ɣulani zalaɣa ɣulazuve laalaosuve, ti begai ma ga fe GALA be, ti gulɔ ɲadegai zie ma.

⁸⁹ Siegi zu Moize ɣeni leezu la GALA daaɣfomi sege velei wu, ga é va boe ɢooɣɔ GALAGI ɔ, é ɣeni wooi menisu, é da boe pɔ, é zegɛ kesui lakulugi maazuve seelubein felegɔiti zoɣozuve, ti zaidai zeele woo ɣesui maazu. É ɣeni boezu pɔ.

Fitinaiti sei velei ti-zeizuveti

8 ɢooɣɔ GALAGI boeni Moize ɔ, é ɣe ma: ² «Boe Aalɔn ɔ, è ɣe ma: Siegi zu è fitina lofelaiti seizu la ti-zeizuveti, da ti ze ga pagɔ, nii a ke ti-ma zezei da ɣula fitina ze anii ɣakala, velela velei.»

³ Aalɔn keeni ɣana. É fitinaiti seini, fitina ze anii ɣa velela velei, eɣevelei ɢooɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴ Pete velei fitina ze anii beteni la, é ɣeni ga zanu dogai, é zo kaɣɔi ma, é le ma wulu vuaiti pɔ. Ti fitina ze anii beteni, é zoloo naama ɣazavigi ma, nii ɢooɣɔ GALAGI deeni ga Moize.

Leevi nuiti fee vai GALA be

⁵ Góogó GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gɛ ma: ⁶ «Leevi nuiti sege Izelayele nuiti saama, è ti jade. ⁷ Wele velegi da ti jade da. Da zizi vaza ti ma, nii é ga jade dei, ti kpekai zegé, ti ti-busei maave pe bo da, ti ta-zegéiti gba. Tɔgi letemazu ti jade-gai gɛna. ⁸ Ta nike zine bokpa gila sege, é vɛ vebeanii va, nii soloogai ma, naa gɛ é ga bulu vukɔ vágɔi, gaayogai ga gulɔi. Dɔun da nike zine bokpági velesiei zegé, é gɛ ga koto gba zalaɣai. ⁹ Da li ga Leevi nuiti GALA daagómi sege vɛlei laave, è Izelayele nubuseiti kpein toli. ¹⁰ Da Leevi nuiti maabuɣa Góogó GALAGI va, Izelayele nuiti ti yeei la ti ma. ¹¹ Aalɔn gɛ Leevi nuiti fe nɔun be, Góogó GALAGI, Izelayele nuiti be, ta lɔ niina nà-botii zu. ¹² Leevi nuiti ta yeei vɛ nike zine felegɔiti unmauve. Da ti gɛla ga zalaɣai, gilagi gɛ ga koto gba zalaɣai, zɔi gɛ ga gala zalaɣai, naa gɛ a ke koto gba zalaɣai gɛla Leevi nuiti be, egevelei tɔgi la. ¹³ Da Leevi nuiti to Aalɔn ta ná-doun zunuiti kakala, è ti ve Góogó GALAGI vɛ. ¹⁴ Pele gɛna, da Leevi nuiti sei la ye, Izelayele nuiti saama, ta gɛ ga nɔnɔiti. ¹⁵ É zo názu ma niina, ta lɔ botii zu, ti da ke GALA daagómi sege vɛlei wu.

«Maanɛvɛ è Leevi nuiti jade, è ti ve bè gɛna. ¹⁶ Mazɔlɔ ti veeve bè ɲegelein Izelayele nuiti saama, ga Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. Gè Leevi nuiti segeve ga nɔnɔiti. ¹⁷ Mazɔlɔ doun zunu mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, Izelayele nuiti saama, nuiti ti-lointi, ta suaiti ti-ma yivoiti. Voloi gè doun zunu mɔungiti paani la Ezipete yooi zu, naama yeei gɛ gè ti makeni la bɔɔ vɛ. ¹⁸ Gè Leevi nuiti segeve, ga Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. ¹⁹ Gè ti veeve Aalɔn ta ná-doun zunuiti be Izelayele nuiti saama, ga ti Izelayele nuiti ta-wotii gɛ GALA daagómi sege vɛlei wu, ta botii gɛ ti ya,

koto gba vai zu. Naazu faa ɲɔu la gɛa ga Izelayele nuiti, mazɔlɔ ti la maabuɣazu seizu padegai va.»

²⁰ Moize ta Aalɔn, ta Izelayele nu vɛbei kpein, ti naa gɛeni Leevi nuiti ta-vaa zu, nii kpein Góogó GALAGI ma levei veeni Moize ya, é vile ti va. ²¹ Leevi nuiti ti bɔɔ ɲadeni, ti ta-zegéiti gba. Aalɔn ti veeni Góogó GALAGI vɛ, é tɔgi ma jade fai laazeeli koto gba vai zu ti vɛ, nii a ke ti jade. ²² Naa vɔluma, Leevi nuiti ti lɔni botii zu, GALA daagómi sege vɛlei wu, Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu. Ti kɛni ta-vaa zu, egevelei nɔ Góogó GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Leevi nuiti ta-wotigɛ gɔnagi liegɔi

²³ Góogó GALAGI bɔeni mɔnɔ Moize vɔ, é gɛ ma: ²⁴ «Leevi nuiti ti kona vu-ufelegɔ maazu lɔlɔgɔi (25) zɔlɔgɔi, eyesu é le zeemaazu, ta lɔ botii zu, ti da ke GALA daagómi sege vɛlei wu. ²⁵ Zɔi a kona vuulɔlɔgɔ (50) zɔlɔnɔ, naa ná-botii gɛ gɛwe niina, é la mɔ botii gɛa. ²⁶ Togɛ zoo é da bɔ keegɛleaiti ba GALA daagómi sege vɛlei wu, naati ta-wotiiti su, kele tɔ bɔɔ la mɔ botii gɛa. Pele gɛna da Leevi nuiti ta-boti vaiti so da.»

Pake fetii gɛla vai tevebai zu

9 Konagi velesiei ma alu mɔungi ma, ti gɛla vɔluma Ezipete yooi va, Góogó GALAGI bɔeni Moize vɔ, Sinayi gizei ma levebai zu. É gɛni ma: ² «Keni Izelayele nuiti ti Pake fetii gɛla ma gɛ logai ma. ³ Wa ma vetii gɛla niima alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma, kpɔkɔi. Wa ma vetii gɛla, egevelei nɔ deveiti ta tɔgiti feai la, é lo ba.»

⁴ Moize bɔeni Izelayele nuiti pɔ ga ti Pake fetii gɛla. ⁵ Ti ma vetii gɛlani Sinayi tevebai zu, alu mɔungi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma, kpɔkɔi, ti ke nɔ kpein, egevelei Góogó GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Nuiti ti la padeni, é va zoloo tɔgi ma

⁶Nui tanigaani ti ɣeni ná, ti la zooni ti va Pake fetii ta ɣula, tɔzei ti bɔɣɔ ɣɔzɔni ga ti vɔɔɣu vai poomai ta va. Ti liini ma volo ná nɔ Moize ɔ be ta Aalɔn, ⁷ti ɣe ma: «Tɔgi maavele ma gi bɔɣɔ ɣɔzɔve, tɔzei gi vɔɔɣuve poomai va. Leeni vaa zu gi maa la neeni, gi va va ga gá-vebeanii, gi va fe ɔɔɣɔ GALAGI ve ɔɔɔma, gá Izelayele nui zɔiti, ma ɣu lo-gai ma?» ⁸Moize ɣeni ti ma: «À maabɔun ve, gè li, gè woilo ɔɔɣɔ GALAGI wooi ma, nii é bosu wa-vaa zu.»

⁹ɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: ¹⁰«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: Ni nui ta a ɣena ná wo zaama, niizu baa yeeɣɣalaiti su ti vaazu, a bɔɣɔ ɣɔzɔna tɔgi letemazu, tɔzei fɔɔɣuve poomai ta va, baa é sie ma ɣoozama, toɣa zoo nɔ é Pake fetii ɣula ɔɔɣɔ GALAGI lebi vai ma. ¹¹Alugi velesiei ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma, kpɔkɔi ɣa ta Pake fetii ɣula la, ti baala zivoi mi, ta bului nii leve la su, ti pɛe tufa wanaiti ba. ¹²Ti mina tanɔpe ze sobu va zeeli, ti mina ma ɣaei tanɔpe gale. Ta zie eɣevelei deveiti ti la, é lo Pakegi va. ¹³Kele zoi nɔpe padegai tɔgi letemazu, é la sie ma, é Pake feti vai ɣe ga faalakobai, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, ná-faagazazi ma ɣasɔi ɣa la unma, tɔzei é la ná-vebeanii veeni ɔɔɣɔ GALAGI ve ma ɣui ma. ¹⁴Ni weein ta ɣa zeini wo zaama, é pɔ é ɔɔɣɔ GALAGI ná-Pake fetii ɣula, toɣa zie eɣevelei Pakegi ma lɔgi la ta ma leveiti. Seikɔɣma nu veɛ zou nu va, ni-ima lɔ gila kpe nɔ ɣa a ze i ti ma.»

Tonabiingi nii é ɣeni ga poogi ga GALA ka ti zaama
(Egezɔde 40:34-38)

¹⁵Voloi seɣe vele padegai ɣaalɔni da, nii zeele woo ɣesui ɣeni bu, tonabiingi veeni ma. Kpɔkɔi, eyesu sobui, é ɣeni seɣe vele padegai ma eɣe abuzogi. ¹⁶É

ɣeni ɣana nɔ yeenɔpe su: Foloji, tonabiingi ɣeni veɛzu seɣe vele i ma, kpidi ma ziegi zu, é ɣeni ɣulazu eɣe abuzogi. ¹⁷Siegi zu tonabiingi ɣeni wuzegɛzu la, é zeɣe seɣe vele maazu, názu ɣa Izelayele nuiti ti bena lii la, ve a la lona ná, ti vu miná. ¹⁸ɔɔɣɔ GALAGI ná-devei ɣa Izelayele nuiti ti bena zeɣe la ti-vuuzuve, a la ná-devei veena, ti vu mɔnɔ. Ni nɔ tonabiingi ɣa de veeni seɣe vele padegai ma, ti la ɣeni zeɣezu ná. ¹⁹Aneɛ tonabiingi a la lebi pa seɣe vele padegai maazu sugooza, Izelayele nuiti ti ɣeni ɣolozu ɔɔɣɔ GALAGI wooi ve, ti la ɣeni liizu. ²⁰Tanisu tonabiingi ɣeni foloi tanigaani nɔ ɣeezu seɣe vele padegai maazuve, sienɔpe su, ti ɣeni nɔ ɔɔɣɔ GALAGI ná-devei maabɔunsu, ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzegɛ ti-vuuzuve. ²¹Tanisu balaa tonabiingi bena ye adave ta nɔ kpɔkɔi eyesu geelaalao, baa é ke nɔ ga folo ɣila, kpidi ɣila, é bena wuzegɛ nɔ feya, Izelayele nuiti ti wuzegɛ ti-vuuzuve. ²²Ni a la yena seɣe vele padegai ma, é ke ga folo felegɔ, baa alu gila, baa é wola lebi sugooza, Izelayele nuiti ti la ɣeni ti-vuuzuve valibosu, eyesu tonabiingi wuzegɛ. ²³ɔɔɣɔ GALAGI bena devei ve pɛ, Izelayele nuiti ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzegɛ ti-vuuzuve. Ti ɣeni ti-losuɔeti kpein keezu, ti golo ɔɔɣɔ GALAGI ná-deveiti be, eɣevelei é devei veeni la Moize ya.

Puvu felegɔiti ti beteni ga walii

10 ɔɔɣɔ GALAGI bɔeni Moize ɔ, é ɣe ma: ²«Puvu felegɔ bete ga wali loɣai. Ta ɣe é ya, è da bebe i loli da, é ɣe ga poogi nuiti be sie wo fai zu, wa ɣena zeɣea wo-vuuzuve. ³Ta puvu felegɔiti feena ɔɔɔma, bebe i kpein ka maabɔ é ɔ be, GALA daagomi seɣe vele laave. ⁴Ni ta puvu gilagi nɔ veena, Izelayele ɣundiɣiiti, bolodama ɣundiɣiiti nɔ ɣa, ta maabɔ è ɔ be. ⁵Siegi zu wo feɛzu la ga goo ɣaabaingai, niiti ti vuuni folo ɣu-

lazu velei, naati ta wuzegē, ti siei lōzei. ⁶Siegi zu wo fēezu la ga goo g̃aabain-gai, ná zeizu velesiei, niiti ti uuuni nu yeezazu velei, naati ta wuzegē, ti siei lōzei. Puvu goo g̃aabaingai g̃a g̃e ga sie wo fai ma voogi. ⁷Wa da fe balaa bebei loli fai ma, kele názu wo la puvgi vea ga goo g̃aa va bain.

⁸«Zalaḡa g̃ula nuiti ti ga Aalōn mavofodaiti, naati gila nō g̃a ta da puvgiti fe. Naa g̃a g̃e ga g̃oog̃o t̃gi, wo-mavofodaiti kpein be.

⁹«Siegi zu wa g̃ena la wa-yooi zu, wa g̃ena lia kōmave wo zili nuiti daalōḡma, ti laale wo wu, wa puvgi ve, wo goo g̃aabain, naazu nà g̃ize wo zu, nēi g̃e ga G̃oog̃o GALAGI wa-G̃ALAGI. Nà wo unmō, g̃e wo g̃ula wo zili nuiti zea. ¹⁰Wa puvgi ve, wa-g̃oozunee voloiti, ta wa-volo wolaiti, ta alugi ma volo mōungiti, siegi zu wo gala zalaḡaiti kulazu la, ta ziilei zalaḡaiti. Tog̃a g̃e ga zabui, wa-G̃ALAGI g̃ize wo zu. Nà ga G̃oog̃o GALAGI, wa-G̃ALAGI.»

SIEI É ZO SINAYI GIZEI MA, É ZEELI MOABE G̃WEPELEMAUḶ

(10:11—21:35)

Izelaye nuiti seḡe vai Sinayi gizei vō be

¹¹Konagi velesiei, ma alugi velesiei ma volo uuufeleg̃i (20) ma, tonabiingi zegeni seḡe vele padegai maazu, nii zeele woo g̃esui g̃eni bu. ¹²Izelaye nuiti ti zegeni Sinayi tevebai zu, ti li, eg̃evelei devei veeni la, é vile ta-zie vai va. Tonabiingi loni Palan tevebai zu. ¹³Ma mōun ge g̃eni ga nii ti va zeḡe ti-uuuzuvē, eg̃evelei G̃oog̃o GALAGI ná-devei g̃eni la, nii ti sōlōni Moize ya.

¹⁴Nu bulugi nii gaaleai ba Zuda ná-poogi wu, naa mōunpa ka é vileni pelei ma. Zuda mavofodaiti ta-nu bulugiti ti g̃eni Aminadaḡe ná-doun zunui Naason

ná-deveiti bu. ¹⁵Isakaal mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Sual ná-doun zunui Netaneyele ná-deveiti bu. ¹⁶Zabulōn mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Geelon ná-doun zunui Eliabe ná-deveiti bu.

¹⁷Naa volumna, ti seḡe vele padegai g̃ulakulani ba, G̃eeleson mavofodaiti ta Melali mavofodaiti ti seḡe, ti vile pelei ma.

¹⁸Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Luḡen ná-poogi wu, naa vileni pelei ma. Luḡen mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Sedeyuul ná-doun zunui Elisuil ná-deveiti bu. ¹⁹Simiyōn mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Sulisadayi ná-doun zunui mavofodai Selumiyele ná-deveiti bu. ²⁰Gade mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Deyuwele ná-doun zunui Eliazafe ná-deveiti bu.

²¹Naa volu, Kegate mavofodaiti ti ada padegai ma zōlaiti seḡeni, ti vile pelei ma. Leevi nui zōiti ti g̃eni seḡe vele padegai ṽeḡeḡe zu ba, ti to, aisa Kegate nuiti ti va va.

²²Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Efelayime ná-poogi wu, naa vileni pelei ma. Efelayime mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-deveiti bu. ²³Manase mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyele ná-deveiti bu. ²⁴Benzamen mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Gideyōni ná-doun zunui Aḡidan ná-deveiti bu.

²⁵Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Dan ná-poogi wu, naa g̃eni ga voluzui, é vile pelei ma. Dan mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Amisadayi ná-doun zunui Ayizezēl ná-deveiti bu. ²⁶Aseel mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Wōkelan ná-doun zunui Pagiyele ná-deveiti bu. ²⁷Nefetali mavofodaiti ta-nu bulugi g̃eni Enan ná-doun zunui Ayila ná-deveiti bu.

²⁸Izelaye nuiti ta-nu bulugiti ta-zeikpasui g̃eni ga ná, siegi zu ta la g̃ena siei woga da, ti va zeḡe ti-uuuzuvē.

Ti zegfe vai Sinayi

²⁹ Moize gēni nekoi, Madiyan nui Leyuwele ná-doun zunui Gōbabe ma: «Gá ga li zooli naa zu, nii Gōogō GALAGI minazegēni la gi ve, ga toḡa fe gi ve. Va, ade li, da gē gaane zu, mazōlō Gōogō GALAGI minazegēni ga toḡa faa vago gē Izelayele ve.» ³⁰ Gōbabe gēni ma: «Gè la vilesu è volu. Ziimai gā ga gè gale ma nà-zooli zu, nà-nufuseiti pō be.» ³¹ Moize gīlini ma, é gē ma: «Nà è maanēnezu, mina zegfe gi volu, mazōlō è tevebai nii zugwæ gola, ta adavēti gá zoo gi vu ná, da gē gi ve ga totuḡi. ³² Ni da gi maazana, da dōnō zōlō naama ani vagoiti kpein su, nii Gōogō GALAGI vaazu ti veezu gi ve.»

³³ Izelayele nuiti ti liini, ti zegfe Gōogō GALAGI ná-gizei ma, ti folo savago ziei woni. Naama volo savagoiti daawu, Gōogō GALAGI ná-minazegfe kesui gēni loni ti luḡō, é da ada gāizie ti ve, ve ta loogō ná. ³⁴ Siegi zu ta la zegfena la ti-vuuzuve, Gōogō GALAGI ná-tonabiingi gēni zelesu ti maazu foloi.

³⁵ Minazegfe kesui lii la gīlagila, Moize gēni GALA falii gēezu, é da gē: «Wuzegfe Gōogō GALAGI, è zili nuiti ti vaza, niiti ti è wānzegēzu, naati ti vela è va!» ³⁶ Siegi zu ta la zeina la, é gēni gēezu ma: «Va volu Gōogō GALAGI, da-nufuse bulu mōinmōingiti saama, ti ga Izelayele nuiti!»

Izelayele nuiti ta-unsuyeli lo fai

11 Foloi ta, nufuseiti ti unsuyelii loni, ti daazeeli Gōogō GALAGI ma. Siegi zu Gōogō GALAGI naa menini da, é yiigāawanani. Gōogō GALAGI ná-abui soni ti-vuuzuve, é naa gōbave gāla. ² Nufuseiti ti woogulani Moize ma, naa Gōogō GALAGI maanēne, abui za. ³ Ti naama adave laasei peeni ga Tabeyela (nii poluve ga «ada galai»), mazōlō ná

gā Gōogō GALAGI ná-abui soni ná ti-vuuzuve.

Bebei suai maaloli fai

⁴ Nu gīligiti ti gēni ga wēeinti Izelayele nuiti saama, naati ti-yiimave laaveni ga gaazugulapō vaiti. Názu gā Izelayele nuiti ti tōzeini la ga kpeei loa, ti da gē: «Ni gá la zoo gi da sua zōlō, gi mi!» ⁵ Gá gītoozu kalei zu, gi gēni miizu Ezipete yooi zu, geya la ba, ta kilikamaiti, ta pasetkegiti, ta yava laa kpaazagiti, ta yava baazagiti, ta yava velevelegiti! ⁶ Niizu gá ga gāna. Gi valage anii kpein ma, keni nō manegi, yeenōpe nō manegi!»

⁷ Manegi ma gāzavigi gēni egē kōlian-delegi ma gāei, gaazuve gē egē gulu mana maku neēnēgi, daaseigi ga bedeliume. ⁸ Nufuseiti ti bēna gūla, ti vaza, ti da zēve, ti da golowolo ga daamiani siḡa gōtui, baa ti siḡa kodai zu, ti gili digii zu, ti ke ga bulu velevelegi. Ná-neei gēai egē bulu velevelegi gulōi ba. ⁹ É gēni vuuzu kpidii ti-vuuzuve, ta nōdai.

¹⁰ Peleyegēi gīlagilagi vuuni ná-seḡe gōtai laave, é da kpeei loo. Moize nufuseiti gooi menini, ti da wōlō. Gōogō GALAGI wola yiigāawanani. Moize wola gaazugīlini. ¹¹ É gēni Gōogō GALAGI ma: «Lee vaa nōu gā è kēezu ga ze, nēi gē ga da-wotiḡe nui? Lee vaa zu gē la zalai zōlōni è gāazu? Da zoo gāle è niima nufuseiti kpein ta-gasōi la nōun unma? ¹² Nà gā gē niima nufuseiti kpein sōlōga baa? Nà gā gē ti vilega etea baa, è gēezu mā: «Ti vee yii la, egēvelei doun deei a da ná-niimifōlegi zo la,» gē naa gē eyesu gi zeeli naama yooi zu, nii è ma minazegfe boni ti-memewolani be, ga da feezu ti ya? ¹³ Mini gā nà suai zōlōna, gē va gaagwē niima nufuseiti kpein ba, ti wōlōzu kōba, ti da gē ma: «Suai ve gi ya, gi mi!» ¹⁴ Gè la zooga, nà gīla ko, gē va niima nufuseiti kpein ta-gasōi zegfe. Gola wuive mā! ¹⁵ Ni da pō è zaalai la

mà, zènvui zegfe, aisa è va sò gani, gè mina nà-maanɔŋɔi gá!»

Kundigi vuulɔfelaiti (70) pɛ vai Moize va

¹⁶ Gɔɔŋɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Zunu vuulɔfela (70) gaaɓe ba bè, è ti gɔla Izelayele gundigiiti saama, zunui niiti è ti gɔwɛ ga ta ga sɔbelama nua, nuɓuseiti ta-gundigiiti. Ua ga tiye GALA daagomi sege vɛɛɛi laaɓɛ, wo lo ná uɔɔma, wa tiye. ¹⁷ Nà yeizu ná, gè bɔɛ è uɔ, nà ta zegfe zènvui naa va, nii é è va, gè fe ti ya, naa gá a ke, wo niima nuɓuseiti ta-gasɔi zegfe uɔɔma, da gɔla è mina mɔ sege. ¹⁸ Da gɛ nuɓuseiti ma: «À bɔŋɔ nade lina voloi vaa zu, wa vaazu suai miizu, tɔɔzei wo wɔɓɔɛ Gɔɔŋɔ GALAGI woizu ga: Ee, ni gá la zoo gi sua mi! Gi gɛa gaane zu Ezipete yooi zu! Naa gá é ba, Gɔɔŋɔ GALAGI gá vaazu suai veezu wo ya, wo mi. ¹⁹ Wa vaazu miizu gɔ, é la nɔ ga folo gɔla faa, baa folo felegɔ, baa folo lɔɔlugɔ, baa folo puugɔ, baa folo vu-ufelegɔ (20). ²⁰ Kele wa yesu miizu eyesu alu gila, eyesu é gɔla wo-zokpai zu, un-pili wɔin da wo zo. Mazɔɔɔ wo Gɔɔŋɔ GALAGI vɛɛviliga, nii é wo zaama, wo wɔɓa gaazu, wo gɛ ma: Leeni vaa zu degemu gi zegɛai Ezipete yooi zu?» »

²¹ Moize googaavoteni, é gɛ ma: «Ni-ima nuɓuseiti gè ti zaama, gá ga zunu waaundɔzita (600 000), è minazegfe naati be ga ta suai mi alu gila daawu jɛgelein! ²² Ta baalagiti paa ti vɛ, ta nikeiti, é va kula gɛ ti va? Anɛ ni nu gá kpolodei wu galeiti kpein kpeezu ti vɛ, toga kula gɛ nei?»

²³ Gɔɔŋɔ GALAGI googaavoteni, é gɛ ma: «Gɔɔŋɔ GALAGI yee gá wola buga baa? Su la mɔ gɔozani, da naa gá, ni gɛte vɛ, baa zɛɛ vɛ, ga ni nii nà bo, toga da vile su.»

GALA Zènvui yei vai kundigi vuulɔfelaiti (70) ma

²⁴ Moize gɔlani, é Gɔɔŋɔ GALAGI laa-wooi wo nuɓuseiti ma. Naa volu, é zunu vuulɔfelaiti (70) gaaɓeni ba, ta-gundigiiti saama, é ti lo sege vɛɛɛi maagoolii zu. ²⁵ Gɔɔŋɔ GALAGI yeini tonabiingi zu, é bɔɛ pɔ. Zènvui nii é gɛni Moize va, é ta zegeni naa va, é fe kundigi vuulɔfelaiti (70) zea. Siegi zu zènvui yeini la ti ma, ti tɔɔzeini ga bɔɛa ege GALA goo wo nua, kele ti la gɛni lɛbini ga.

²⁶ Zènvui yeini balaa zunu felegɔ ma ti-vuuzuve, gilagi laaseigi gɛni ga Eledade, zɔi laaseigi gɛ ga Meedade. Zènvui yeini ti ma, mazɔɔɔ ti-laaseigi zɛveni zunu vuulɔfelaiti (70) saama, kele ti la gɛni zegeni ti-vuuzuve, ti va li sege vɛɛɛi uɔ be. Ti tɔɔzeini ga bɔɛa ege GALA goo wo nua. ²⁷ Zunu loun-goɔi ta bizeni, é li, é bo Moize ma, é gɛ ma: «Eledade ta Meedade ta GALA ná-kulakelema vaiti bosu ade-vuuzuve.»

²⁸ Nun ná-doun zunui Zozuwe, nii é gɛni ga Moize ná-kpɔba nui, é zo ná-doungo ziegi zu ma, naa gɛni ma: «Màligii, Moize, pele leve ti lugɔ, ti be naa gɛezu!»

²⁹ Moize gɛni ma: «Da mà lolo gɔlazu? Gɔɔŋɔ GALAGI ná-Zènvui yei Izelayele nuɓuseiti pɛ ma, ti gɛ ga GALA goo wo nuiti!» ³⁰ Moize ta Izelayele gundigiiti ti galeni ma ti-vuuzuve.

Kakalogiti

³¹ Gɔɔŋɔ GALAGI fiilei leveni kpolodei gá, é va ga kakalogiti, ti vu ti-vuuzuve maagoolii zu, é gaku ná ma ga folo gɔla sie liegɔ. Ti zooi maabidini, eyesu é le ga metele gila sɔligɔ. ³² Nuɓuseiti ti loni gɔŋɔma naama voloi, ta ma bidii kpein, ta mɔnɔ poluma voloi jɛgelein, ti da kakalogiti so. Nu nɔpɛ ge la gɛni segeni, é va yei kilo waasavago (3 000) zeeɔŋɔwu. Ti ti zuvieni, ti

da fo ti-vuuzuve maagoolii kpein su. ³³Suai naa yeni no ti-laave, ti la de numani, eyesu Gooḡo GALAGI yiigaaawana ti ma, é maanḡoɔi vee nubuseiti ba. ³⁴Ti naama adave laaseigi veeeni ga Kibelote-Gataava (nii poluve ga «gaazuḡulapo ḡabayegēiti»), mazḡḡo miná ḡa ti naati ma moinmoin maagooluni ná, niiti daamii vai ma gaazuḡulapo ti zoni.

³⁵Nubuseiti ti siei loozeini, ti zegē Kibelote-Gataava, ti va Gaseelote, ti vu miná.

Miliyame ta Aalón ti vaa vai Moize ma

12 Moize Kuse anzanui ta zegēni ga anza. Miliyame ta Aalón ti ḡeni vaazu ma. ²Ti ḡeni ma: «Moize ḡila no lei Gooḡo GALAGI bḡeai po! Kpḡeve ḡá balaagi gi vo!» Gooḡo GALAGI ti-wooi menini. ³Tama Moize ḡeni ga bḡḡo-maayei nu gola, é leve nui pe ba eteai zu. ⁴Gaamago no, Gooḡo GALAGI Moize lolini, naa vee Aalón va, ta Miliyame, é ḡe ti ma: «À ḡomi, wo savagḡo, GALA daaḡomi seḡe veei vo be.» Ti liini ná. ⁵Gooḡo GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo seḡe veei laave maazuve. É Aalón ta Miliyameni tolini. Ti felego ti vaani. ⁶É ḡeni ti ma: «À woilo, nii é bḡe, ḡe bo wo ma! Siegi zu GALA goo wo nu a ḡena la wo zaama, ná, Gooḡo GALAGI, ná da bḡḡo lee la kulakelemai zu, ḡe bḡe po segi zu. ⁷Kele é la ḡana ga ná-botigē nui Moize, nii é ga lada nui ná-pelewu vai kpein su. ⁸Ná da bḡe po ga wooi koleai, faa zubidi laade, ḡe bḡḡo lee la, é kà. Lee vaa zu wo la luani, wo da va ná-botigē nui Moize ma?»

⁹Gooḡo GALAGI yiigaaawanani ti laalḡḡo, é li. ¹⁰Tonabiingi zegēni no feya seḡe veei maazuve, geei vee Miliyame ma mee, koleai eḡe kobe kolegi. Aalón weleni ba, é ka ga é ḡea ga gee nu. ¹¹Aalón ḡeni Moize ma: «Soma máligii, è mina ḡá-ḡotoi ma ḡasoi la gi unma, gi keai ḡimalalai zu! ¹²Ee,

de-vaazeelai mina ḡe eḡe doin saai, é va zḡḡo, nii kpusei ta luulaai, aisa é va zḡḡo.»

¹³Moize woogulani Gooḡo GALAGI ma, é ḡe ma: «Ee, GALA, ná è maaneenezu, kede!»

¹⁴Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Ni keeḡe a la ḡeni laadei vuuni gaazuve, é la bēna ye ma unfegi zu, eyesu folo lofela? À kpḡe, é gula wo-vuuzuve va, é ke su ga folo lofela, naa voluma, wa yeezei bu nina, é va wo zaama.»

¹⁵Miliyame ḡulani ti-vuuzuve va, é ke ga folo lofela. Nubuseiti ti yeni ti-vuuzuve, eyesu é va, é lo ti zaama mḡḡo. ¹⁶Naa voluma, ti zegēni Gaseelote, ti li, ti vu Palan tevebai zu.

Kanaan yooi zuvete fai

(Tḡ Sevei Veesiei 1:19-33)

13 Gooḡo GALAGI bḡeni Moize vo, é ḡe ma: ²«Zunuiti teve, ti Kanaan yooi zuvete, ḡe feezu Izelaye nuiti be. Yeelo nu ḡila ba, bolodai ḡilagilagi zu, seḡeai kundigēiti saama.»

³Moize Gooḡo GALAGI wooi zoni, é zunuiti teveni, ti zegē Palan tevebai zu. Izelaye nuiti ta-ḡundigēiti ti ḡeni ga tiye.

⁴Ti-laaseigiti ti ḡeni ga:

Luben ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Samua, Zakuul ná-doun zunui.

⁵Simiyon ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Safate, ḡoli ná-doun zunui.

⁶Zuda ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Kalebe, Yefunee ná-doun zunui.

⁷Isakaal ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Yigale, Zozefe ná-doun zunui.

⁸Efelayime ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: ḡosea, Nun ná-doun zunui.

⁹Benzamen ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Paleti, Lafu ná-doun zunui.

¹⁰Zabulon ná-bolodai nḡḡo ḡeni ga: Gadiyele, Soddi ná-doun zunui.

¹¹Zozefe ná-bolodai ta Manasee, tḡḡo ḡeni ga: Gadi, Susi ná-doun zunui.

¹²Dan ná-bolodai nɔɔɔi ɣeni ga: Amiyele, Gemali ná-doun zunui.

¹³Aseel ná-bolodai nɔɔɔi ɣeni ga: Settuul, Mikayele ná-doun zunui.

¹⁴Nefetali ná-bolodai nɔɔɔi ɣeni ga: Naaɓi, Vɔfesi ná-doun zunui.

¹⁵Gade ná-bolodai nɔɔɔi ɣeni ga: Geyuwele, Maki ná-doun zunui.

¹⁶Zunuiti daaseigiti kana, niiti Moize ti leveni ga ti Kanaan yooi zuvete. Moize Nun ná-doun zunui Ǵosea laasei pɛeni ga Zozuwe.

¹⁷Moize ti levegai ma ga ti Kanaan yooi zuvete, é ɣeni ti ma: «À leve ga lekɔpemaɔve nu yeezazuve yooi zu vele, wo zeeli gize yooi vɔ pelei, ¹⁸wo ɣida zooi ná-fai wu. Wo ka velel é la, ta nui ti zeini ná, wo ti vete ni ti zuloge, ɓaa ni zebe la ti ya, ni ti mɔinve, ɓaa ni ti la mɔinni. ¹⁹Wo zooi vete, ve ti zeini ná, ni page, ɓaa ni nɔuve, ta-laa wolaiti ta ɣale, ni sigɣi ɣa ti ma, ɓaa ni é la ti ma, ²⁰ani ɓete you ve, ɓaa ani la ɓetea ga, gulua ta ga, ɓaa ti la ná? À yiilɔɔ! À zooi zu wulu waai tanigaa zeɣe.»

É ɣeni ga leezen waa mɔungi ma yeeɣɣalal.

²¹Zunui naati ti liini, ti zooi zuvete, é tɔɔzei Sin tevebai zu eyesu Legɔɓe, Lebɔ-Ǵamate ɣobaɔve. ²²Ti leeni lekɔpemaɔve nu yeezazuve yooi zu, ti zeeli Geeɓelɔn. Ayiman ta Seesayi ta Talemayi nuiti ti zeini ná, Anake mavofodaiti. Geeɓelɔn laai loni, é ke ga kona dɔfela aisa Soan va lo, nii é Ezipete yooi zu. ²³Ti zeelii ma Esekɔle nemei zu, ti leezen ansaɣɣi ma beke gila teveni ba, nii leezen ɣɔɔɣi ɣeni zeleni ba. Bui velel ma, ti dɔɔni gului ɣa, nu felegɔ da ɣɔma, ti seɣe. Ti gelenade wului ma waaiti seɣeni ɓalaa, ta kooleɣoolegiti. ²⁴Ti naama adave laasei pɛeni ga Esekɔle nemei (nii poluve ga «anii ɣɔɔɣi ma nemei»), tɔɔzei leezen ɣɔɔɣi va, Izelayele nuiti ti teveni ná. ²⁵Ti ɣaleni ma, ti zeɣe zooi vetesuve, folo vuunaanigɔ (40) ɣa ti keeni.

Nene puugɔ maazu felegɔiti (12) ta-voluvaawo gooi

²⁶Ti vaani, ti Moize ɣa, ta Aalɔn, ta Izelayele vɛbei kpein, Palan tevebai zu Kadese. Ti voluvaawo ti ma ga nii kpein ti kaani, ti zooi zu wulu waaiti deɣe ga tiye. ²⁷Wele poluvaawo gooi va, ti boni Moize ma: «Gi zeelini zooi naa zu, ve è gi leveni ná. Gaama va, zou ve, ve nɔɔɔi ta koin gulɔi voovaai ná, naa wulu waaiti pete. ²⁸Kele-o, nuiti ti zeini ná, ti wola zubaave. Taaiti ɓɔɔɔve, sigɣi ti ma. Gi Anake mavofodaiti ɓalaa peteɣe ná. ²⁹Amaleke nuiti ta zeini nu yeezazu velel. Ǵete nuiti, ta Yeeɓuse nuiti, ta Amɔɔl nuiti ta zeini gize yooi zu. Kanaan nuiti ta zeini Kpoloɔɔ Wolai laave, ta Zuluden nemei zu.»

³⁰Názu ɣa Kaleɓe ɣaabaani la ga é nubuseiti gaabe, niiti ti tɔɔzeini niina ga wuzegɣe Moize laalɔɣɔma. É ɣeni ti ma: «Ade li ná! Ada vɔni zooi ma, de seɣe. Mazɔɔɔ ma ɣaabaai ɣa ade ya.»

³¹Kele zunuiti ti ɣeni ga ná-siepoluiti, naati ti ɣeni ɣeezu ma: «Ma zobo ge la ade ve, de va laale nuuma nubuseiti bu, mazɔɔɔ ti zubaave de va.» ³²Ti tɔɔzeini Izelayele nuiti gaazu ga zooi naa ná-fai zuvalaga, nii ti liini ti ka, ti ɣeni ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toɣa ga zooi nii é naati paazu, niiti ti vaazu, ti zeɣe ga. Nuiti kpein gi ti ɣaai ná, ta ga nu ɣoozagiti. ³³Gi kooza nuiti kaave ná ɓalaa, Anake mavofodaiti, nu ɣoozagiti ma zuwuzui. Gi ɣe ti ɣoba, é ɣe gi ɣaazu, eɣe ɣa ɣe ga kotogiti nɔ, tiya ɓalaa, ti ɣaazu, gi ɣeni eɣe kotogaa nɔ!»

Izelayele nuiti kpaka fai

14 Izelayele nubuseiti kpein ti kpeei looni, ti nii wɔɔzu naama ɓidii. ²Ti unsuyelii loni Moize ta Aalɔn laalɔɣɔma. Nubuseiti kpein ti ɣeni ti ma: «Ni suɣila gi zaani Ezipete yooi zu, ɓaa tevebai zu! ³Leeni vaa zu Ǵooɣɔ GALAGI

pɔ ga é va ga giye niima yooi zu, ti va gi vaa ga kɔɔi, gi-anzaiti, ta gi-lointi, ti va gɛ ga gi zili nuiti daamianigi? É la gɛa gi vɛ ga faa vago baa, ga gi gɛale ma Ezipete yooi zu?»⁴ Ti gɛlagilagiti ti gɛni gɛezu bɔgɔ ma: «Ade yeelo kundigi gɛla ba, de gɛale ma Ezipete yooi zu!»

⁵Moize ta Aalon ti looni zooi ma, ti laavee Izelayele nubuseiti kpein gaazu, ti gɛaleai ba.⁶ Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nu felegɔ naati, ti gɛni zɔiti ba, teiti ti liini zooi zuvetsu, ti felegɔ ti ta-zegɛiti balini ga,⁷ ti gɛ Izelayele nubuseiti kpein ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toga ga zou vago wola.⁸ Ni Gɔogɔ GALAGI gɛa ade vɛ, toga ade lo zooi naa zu, é fe de vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulbi voovaai ná.⁹ Toga nɔ ga, à mina wuzegɛ Gɔogɔ GALAGI laalɔgɔma. À mina lua zooi naa zu nuiti ba, mazɔɔ ta gɛezu nɔ ga ade-gɔnɔ, niinigi é gɛa ti makesu, naa maagooza ti va, tama Gɔogɔ GALAGI gɛa ade va. Degɛmu, à mina lua ti va pa!»

¹⁰Nubuseiti kpein ti gɛni gɛezu, ti ti zɔɔ ga kɔtui, ti ti vaa, keɛ gaa-manɔ Gɔogɔ GALAGI ná-lebiyai gɛlani kelema Izelayele nuiti be GALA daagomi sege vɛlei maazu.¹¹ Gɔogɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Niima nubuseiti ta yesu bèlevilisu eyesu siegi begele zu? Ta yesu gɛlezu ga ti mina la dà, eyesu siegi begele zu? Anɛ gɛ poo gola mɔinmɔin kea ti zaama.¹² Nà dɔɔ zeebei vɛezu ti va, gɛ ti-ma zuwu gɛaleve, naa volu nà zii betezu, é gɛla è zu, nii sebei a wɔɔɔ, ta é mɔin Izelayele va!»

¹³Moize Gɔogɔ GALAGI woogaaivoteni, é gɛ ma: «Ezipete nuiti ti kwɛ ga da gɛ è niima nubuseiti kula ta-yooi va ga da-zebɛi.¹⁴ Ti boge niima you zu nuiti kpein ma. Ti menige ga da, Gɔogɔ GALAGI, da niima nubuseiti saama, da bɔgɔ læzu kpezekele. Ti menige ga da-lonabiingi gɛ zeleni ti maazu, da losu ti luɔɔ foloi tonabiingi

zu, ta kpidii abuzogi zu.¹⁵ Ni da niima nubusei kpein paana egɛ nu gɛla, zooti ti è-gɛevaiti ma woomeniga, è ti gɛai, naati ta vaazu gɛezu ma:¹⁶ «Gɔogɔ GALAGI la bɛna zobo sɔɔɔ, é va li ga nubusei teiti zooi naa zu, nii é ma gɔna woni ga é fe ti ya, naa gɛ é keai é ti vaa tevebai zu.»¹⁷ Niizu Màligii, nà è maaneɛezu, da-zobogi gɛla kelema ga zebɛi pe, egɛvelei è boni la gi ma ga:¹⁸ «Gɔogɔ GALAGI yii la da ga gɛla fala, kpetevɛ woogɛgɛladai zu, toga da faagaaza golai zuvaaye ta tɔ kologologi. Kele é la da ga sɔba nui levea ga sɔbalala nu, toga doun kɛɛgɛiti ta-vaagaaza golai zala ti-lointi ma, eyesu yamani zavasiɛi baa naanisiɛi.»¹⁹ Nà è maaneɛezu, niima nubuseiti suvaaye ga ta-vaagaaza golai, da-woogɛgɛladai maavele ma, egɛvelei nɔ è niima nubuseiti suvaayesu da, è zo ti gɛla voloi ma Ezipete yooi va, é zeeli za ma.»

²⁰Gɔogɔ GALAGI gɛni ma: «Gè ti maavaayega, egɛvelei è falia la.²¹ Kele egɛvelei gè vulua la ga gɛite, nɛi gè ga Gɔogɔ GALAGI, nà-lebiyai eteai pe daavegai, gè gɔnaa ga:²² Nui niiti ti nà-lebiyai gɛani, ta poo golaiti gè ti gɛeni Ezipete yooi zu, ta tevebai zu, ti sùgɔgɔ daa gɛa puu, ti la gɔloni bè,²³ ti taɔila kpalaa, ti la zooi naa gɛa, nii gè ma minazegɛ boni, gè gɔna su ti-memewolani be. Teiti kpein ti bèleviligi, taɔila kpalaa ge la lea ná.²⁴ Kele nà-botigɛ nui Kalebe, gɛ kili ka é gɛni naa vɛ, kɛvɛ bè ga woogɛgɛla nu eyesu gɔ. Naa gɛ é ba, nà le ga naa, ma yooi zu, vɛ é liini ná, mavofodaiti ta naa zɔɔɔ.²⁵ Tei Amaleke nuiti ta Kanaan nuiti ti zeini nɛmɛi zu, lina sobu nɔ, wa nuiti gaagalesu ma tevebai zu, wo li ga Seeli Kpolodei vɔ pelei.»

²⁶Gɔogɔ GALAGI gɛni Moize ta Aalon ma:²⁷ «Nà niima nubusei jɔiti zesu ná, ti da unsuyelii lo dàalɔgɔma, eyesu yeelɛ? Mazɔɔ gè Izelayele nuiti ta-unsuyeliiti

menige, ti tosu dàalɔɔɔma. ²⁸ Gɛ ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi gaa: Egevelei gè vulua la ga gite, nà wo zosu, egevelei wo wootti bogai la gòizu. ²⁹ Wa za tevebai tei su, wo-ma voomaiti ti la ná. Wòiti dɔin ti wo gʒaaluni, é zo kona vuufeleɔ (20) ma, é le zeemaazu, mazɔɔ wo unsuyelii loge dàalɔɔɔma, ³⁰ wo la mɔ la zooi naa zu, nii gè ma minazegegi woni, gè gona ga wa ze ga, keni Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui. ³¹ Kele wo-lointi, wo gɛni gʒeezu ma ta gʒe ga wo zili nuiti daamiani, nà liizu ga tiye ma yooi zu, ta zooi naa gʒwee, nii wo belevilgai. ³² Kele wɔun, wa zaazu tevebai tei su. ³³ Wo-lointi ta gʒeezu ga teveteve nuiti, kona vuunaanigɔ (40) laawu. Ta wa-woovaladai ma zalai zɔɔɔ gʒana, nii wo kea ga ze, eyesu wo pe wo za tevebai zu. ³⁴ Folo vuunaanigɔ (40) gʒa wo keeni zooi zuvete-suve, tama, wa wa-vaagʒaaza golai ma zalai zɔɔɔ kona vuunaanigɔ (40) laawu, kona gila, folo gʒilagi votogi zu. Wa kwɛe naazu ga wa gʒelena bà, wa bala. ³⁵ Nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, nà gʒa kpɔɛai. Ungo, zekana gè vaazu niima nubuse ɔɔiti sosu da, ti gʒilii va, ti wuzegɛ dàalɔɔɔma. Ta ɔɔeezu tevebai tei su, ti za ná.»

³⁶ Zunuiti Moize ti leveni ga ti zooi zuvete, ti gʒalegai ma ma, ti nuiti unsulebeni, ti unsuyelii lo daalɔɔɔma, ga zooi zu vaiti suvala pelei. ³⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI zunui naati dogani, ti za, tɔɔzei ti zooi ná-fai zuvalani. ³⁸ Zunuiti ti liini zooi zuvetesu, ti pe ti zaani, keni Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, naati nɔ gʒa ti yeni vulua.

Woozotala niinei

(Tɔ Sevei Velesiei 1:41-46)

³⁹ Siegi zu Moize Gɔɔɔɔ GALAGI laawooi woni da Izelayele nuiti ma, nubuseiti gola gʒaaleini. ⁴⁰ Poluma zobui, ti wuzegɛni ga sobuzobui, ti le gize yooi vɔ pelei, ti gʒe ma: «Gi koto gʒea, kele gʒa

ga le, ve Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛai, é vile ná va.»

⁴¹ Moize gɛni ti ma: «Leeni vaa zu wo zegɛzu Gɔɔɔɔ GALAGI wooi volu? Wo la zobo sɔɔɔga! ⁴² À mina le, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI la wo zaama. Wo zili nuiti ti mina wo vaa fuun. ⁴³ Mazɔɔɔ wa Amaleke nuiti kaazu lugɔ, ta Kanaan nuiti, wa bɔɔɔ vaa. Uelei wo voluavegai da Gɔɔɔɔ GALAGI va, é la mɔ gʒea wo va.»

⁴⁴ Ti daani mee, keni ti leeni gize yooi vɔ pelei, kele Gɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegɛ kesui la gɛni liini, ta Moize balaa, ti va gʒula ti-vuuzuve va. ⁴⁵ Amaleke nuiti ta Kanaan nuiti ti gɛni vuuni gize yooi zu, naati ti yeini, ti Izelayele nuiti sakpe, ti ti gʒologolo, ti vile ti volu, eyesu ti li, ve ná laaseigi ga Gɔɔɔema.

Tɔgi é lo vebeanii ba, ta puya zalaɔaiti

15 Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é gʒe ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti ɔɔ, è gʒe ti ma: Siegi zu wo zeelizu la zooi naa zu, gè vaazu feezu wo ve ga wo ze ná, ³ wa gʒena ɔɔ wo zalaɔaiti kula Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii abui galazu, gala zalaɔai, baa minazegɛ daazeeli zalaɔai, baa vebeanii nui daai gʒisu, baa zalaɔai nii é vilesu wa-GALA fai ma veti voloi ta va, wa ke ga nikei, baa baalagi, baa bolii, nii é gʒalazu, makugi neai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁴ Wa vebeanii kpɔ zalaɔa zua gʒilagilagi pe ba. Wa bulu vukɔ vagɔi kilo savagɔ bɔ ba, gaayɔgai ga gulɔi litele gʒila ta tukpe (1,5), ⁵ ta puya zalaɔai gʒe ga dɔɔi litele gʒila ta tukpe (1,5), ni zalaɔa zuai gʒa ga baala zivoi. ⁶ Ni baala sine wolai ve, wa vebeanii gʒe ga bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita, gaayɔgai ga gulɔi litele felegɔ, ⁷ ta puya zalaɔai gʒe ga dɔɔi litele felegɔ. Naama zalaɔaiti makugi gʒa nee Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁸ Ni nike zinei gʒa wo kulazu ga zalaɔai Gɔɔɔɔ GALAGI ve, é gʒe ga gala zalaɔai, baa minazegɛ daazeeli zalaɔai, baa é gʒe ga ziilei zalaɔai, ⁹ wa

bulu vukɔ vagoi kilo taavuugo ɓɔ ba ga vebeanii, gaayɔgai ga gulɔi litele savago, ¹⁰ ta puya zalaɗai ɗe ga doɔi litele savago. Zalaɗai ve, nii abui galazu, makugi neai Ƴooɗɔ GALAGI ve.

¹¹ «Pele ɗana wo maaneai wo nike zine zalaɗai gɗula la, ɓaa baala sinei, ɓaa baala sine yivoi, ɓaa boli yivoi. ¹² Toganii moɓin va vele-o-vele, vebeanii ɗa veɛ ti ɗilagilagi va. ¹³ Izelayele nu ɓooɓooi kpein maaneɗe ɛ naama loɗi zo, a ɗena zalaɗai ɗɗula, nii abui galazu, makugi neai Ƴooɗɔ GALAGI ve. ¹⁴ To ɗilagi naa no ɗa a zeɓi nubusei pe ma, ga faa ɗila no anɛ wɛɛin ɛ ga seikoɗɗoma nui, ɓaa na-peleyeɗe wo zaama wo-mavofodaiti kpein su, ni ta po ti zalaɗa ɗɗula, nii abui galazu, makugi neai Ƴooɗɔ GALAGI ve. ¹⁵ Nubusei pe ka toɗi naa zo, ga faa ɗila no toɗa la eɛe ɗilagilagi pe ma, Izelayele nu veɛ seikoɗɗoma nu va. Naa ɗa ɗe ga Ƴooɗɔ toɗi, wo-mavofodaiti kpein be, ta seikoɗɗoma nui, Ƴooɗɔ GALAGI ɗaazu. ¹⁶ To ɗilagi, ta deve ɗilagi no ɗa a ɗe na wo pe be, wa seikoɗɗoma nui.»

Bulu mɔungiti ma vebeanii

¹⁷ Ƴooɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: ¹⁸ «Boɛ Izelayele nuiti po, ɛ ɗe ti ma: Siegi zu wo zeelizu la zooi zu, ve ɗe losu wo luɗɔ, wo li na, ¹⁹ wo ma you zu bului miizu, wa ɗilazu zeɗe ba ga vebeanii Ƴooɗɔ GALAGI ve. ²⁰ Siegi zu wo bului moɓu da, wa ma mɔungi zeɗe ba, wo kula be ga zalaɗai, eɗevelei wa da molo niinei nɔnɔi zeɗe ba la. ²¹ Vebeanii ɗana, wa fe Ƴooɗɔ GALAGI ve, ɛ ɗula wa-vuului na-botii ɗea mɔungi zu, wo-mavofodaiti kpein su.

Tevezea ɗotoi ma zalaɗai

²² «Ni wa koto ɗeena, wo la gaagilini ma, wo la toɗi niiti kpein soni, niiti Ƴooɗɔ GALAGI ti veai Moize ya, ²³ ɛ zo naama voloi ma Ƴooɗɔ GALAGI deveiti feeni la, eyesu ɛ li wo-mavofodaiti po

velela velei, ²⁴ ni faagaazagi a ɗeena, ɛ la ɗeeni ga gaagilima, ɛ ɗe ga nubuseiti kweetala zu vaa, nubusei kpein ka nike zine bokpa gila kula ga zalaɗai, makugi neai Ƴooɗɔ GALAGI ve, ɛ ɓo vebeanii va, ta puya zalaɗai, eɗevelei deveai la toɗi zu, ta boli zinei, nii a ɗe ga koto gba zalaɗai. ²⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa kotoi gba Izelayele nubuseiti kpein be, su-vaa ɗa ye ti ve, toɗeɓe faagaazagi ve, ti keai, ti la gaagilini ma. Siegi zu ti vaazu la ga ta-zalaɗai, nii abui galazu, Ƴooɗɔ GALAGI ve, ta koto gba zalaɗai Ƴooɗɔ GALAGI ɗaazu, toɗeɓe ta-vaagaazagi vaa va, ti keai, ti la gaagilini ma, ²⁶ su-vaa ɗa ye Izelayele nubuseiti kpein be, ta seikoɗɗoma nuiti, mazɔɔo nubuseiti ti naama vaagaazagi ɗeɗe, ti la gaagilini ma.

²⁷ «Ni nu ɗila kpe no ve, ɛ kotoi ɗeai, ɛ la gaagilini ma, toɗa kona gila boli zaai ɗula ga koto gba zalaɗai. ²⁸ Zalaɗa ɗula nui ɗa kotoi gba Ƴooɗɔ GALAGI ɗaazu, nui naa ve, nii ɛ kotoi ɗeai, ɛ la gaagilini ma. Siegi zu ɛ kotoi gbazu la be, naa zu-vaa ɗa ye be. ²⁹ Siegi zu nu a koto ɗeena la, nii ɛ la gaagilini ma, to ɗilagi nii no ɗa a zeɓi nui pe ma, Izelayele nuiti ti ga zou lointi, ta seikoɗɗoma nuiti.

³⁰ «Kele nu-o-nu, nii a gaagili ma, ɛ kotoi ɗe, Izelayele nui, ɛ ga zou loin, ɓaa seikoɗɗoma nui, ɛ Ƴooɗɔ GALAGI loɗi ɗologologa, kpe ka leve na-nubuseiti ba, ɛ ɗula ti zaama. ³¹ Ɛ GALA daawooi veleviliga, ɛ na-deveiti kologolo, keni kpe ge leve na-nuiti ba. Na-faagaaza go-lai ma ɗasɔi ɗa la unma.»

Doogo foloi zo fai

³² Tei Izelayele nuiti ti ɗeni tevebai zu, ti zunui ta ɗaani, ɛ da kovii gale doogo foloi. ³³ Teiti ti soni na, ti vaani la Moize uo ta Aalon, ta nubuseiti kpein po. ³⁴ Ti makeni ma ga pagɔ, toɗeɓe faa noɗe ge la ɗeni de leveni, ɛ va vile naa va, nii a zoo ɛ ɗe la. ³⁵ Ƴooɗɔ GALAGI ɗeni

Moize ma: «Ta naama zunui vaa. Wa lii la wo-vuuzuve voluve, nubusei kpein ge so ga kötui.»³⁶ Názu gfa nubuseiti ti gfulani la la, ti-vuuzuve voluve, ti so ga kötui, eyesu é za, egevelei Góogó GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Geze yiizayiizagi ma levei

³⁷ Góogó GALAGI gfeni Moize ma: ³⁸ «Bo Izelayele nuiti ma ga, tiya-o, timavofodaiti-yo, ti geze yiizayiizagi lo tavéekoma zegeiti goizuve, ta geze gfaali biinii. ³⁹ Siegi zu wo geze yiizayiizagiti kaazu la, wa gfiže Góogó GALAGI ná-deveiti su, wo da ke, wo la bógó gákaga, wo va vile wo yiima vaiti polu, ta wa-gaazufulapóiti, niiti ti wo lóozu woovaladai zu. ⁴⁰ Naazu wa gfiže ná-deveiti kpein su, wo golo ti ve. Wa jade wa-GALAGI ve. ⁴¹ Nà ga Góogó GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo gfulaai Ezipete yooi va, ga é gfe ga wa-GALAGI. Ungo, nà ga Góogó GALAGI, wa-GALAGI.»

Kólee baka fai

16 Kólee, Yisegaal ná-doun zunui, Kefate ná-peleyegei wu, Leevi ná-bolodai zu zunui ta gfeni de, é Luβen ná-bolodai zu zunu savago veeni bógó va, Datan ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, ta Won, Peelete ná-doun zunui, ² ti wuzegeni Moize laalógóma, ti Izelayele nuiti nu unfelego puulólugó (250) veeni bógó va, niiti ti gfeni ga nubuseiti ta-gfundigfiiti, ti gfeni ga balaa nuiti tene nuiti maabógiti su, ti ga nuiti unfeimai ti ve. ³ Ti gfaaleeni ba Moize ta Aalónni daalógóma, ti gfe ti ma: «É kula gfa! Nubusei kpein ka padegai, Góogó GALAGI gfa ade pe ba. Zobogi begele gfa é wo ya, ga wo zeí Góogó GALAGI ná-bebei gfa nii?»

⁴ Siegi zu Moize naama yelilomaiti menini da, é laaveeni zooli ma. ⁵ Naa volu é bōeni Kólee vó, ta polu nuiti, é gfe ma: «Lina sobu, Góogó GALAGI gfa

naa le, nii é ga nōnōi ta nii padegai, a zoo maabugazu ba, nii é yiimazegezu la. ⁶ Wele nii wo vaazu keezu, Kólee ta polu nuiti kpein ta ani maku neene gala ligfiiti sege, ⁷ ti ti laave ga abulekaiti, ti ani maku neenegei vu ga, Góogó GALAGI gaazu. Nii Góogó GALAGI a yiimazege la, naa gfa padegai. É kula gfa, Leevi ma zuwuzuiti!»

⁸ Moize gfeni Kólee ma mōnō: «À woilo gōoi ma ga pagó, Leevi nuiti! ⁹ Naa gfa wo gaazu ga faa go baa, ga Izelayele ná-GALAGI yiimazege ga woye ye, Izelayele nubuseiti saama, é zobo fe wo ve, wo maabuğa ba, wo da botii gfe Góogó GALAGI ná-sege vele padegai wu, wo lo nubuseiti untugó, wo botii gfe toun be? ¹⁰ É ma zobogi veeve wo ve ga wo da maabuğa ba, wa é-gfeleaiti, Leevi nuiti. Naa gfa wo zalağa gfula nui losuve gfaiziezu mōnō? ¹¹ Naa gfa é kea da-o, danuiti-yo, wo gilia ba, wo wuzege Góogó GALAGI laalógóma! Mazóló Aalón gfa ga be, wo va gfe unsuyelii losu daalógóma?»

¹² Moize nu leveni ga ti Datan loli ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti. Kele ti gfeni ma: «Gi la liizu! ¹³ É gi gfula zou vagó va, ve nōnōi ta kōin guló voovaai ná, é va ga giye tevebai zu ga gi za, faa go gana baa? Da gfezu mōnō, è zeí gi unda baa? ¹⁴ É la vaani ga giye zou zu, ve nōnōi ta kōin guló voovaai ná! È la kpalagaa veeni gi ya, baa kpelea ga gōnō. Da niima nuiti kpein kaazu ga gaazufole nuiti? Ba-o, gi la liizu pe!» ¹⁵ Moize wola yiigfaawanani, é gfe Góogó GALAGI ma: «Mina yeezei ta-vebeanii wu! Gè la tagóli nōpe kulani zea, folo gfula balaa, anee soovale gila pa, gè la de faa nōu gfeeni ga tagfíla balaa!»

¹⁶ Moize gfeni Kólee ma: «Da-o, è volu nuiti-yo, é bō Aalón va, à gfula kelema lina Góogó GALAGI gakala. ¹⁷ Wo gfilagilagi, ani maku neene gala ligfiiti sege, è ani maku neenegei vu su, è va Góogó GALAGI gakala. Wa va ga ani maku neene gala

ligi unfelego puuloolugoo (250), da-o, Aaloo-o, wo gilaigilagi ga nonoi zo ya.»

¹⁸Ti gilaigilagi, ti ta-ani maku neene gala ligi zegeni, ti abulekaiti pu su, ti ani maku neenege vu ga. Ti pe ti loni GALA daagomi sege vele laave, Moize balaagi ta Aaloo. ¹⁹Kolee bebe gaaleeni ba ti laaloooma GALA daagomi sege vele laave.

Naazu, Goofo GALAGI na-lebiyai gfulani kelema bebe kpein be. ²⁰Goofo GALAGI geni Moize ta Aaloo ma: ²¹«À gula niima nubuseiti saama, na ti undaavilisu ganiganigi no!» ²²Kele Moize ta Aaloo ti laaveeni zoi ma, ti maaneeni wo, ti ge ma: «Ee, GALA! GALAGI nii deve kpeteanyiiti kpein zenuvi ma, da vaazu bebe kpein sosu ga nu gfulagi na-kotoi?»

²³Goofo GALAGI geni Moize ma: ²⁴«Boe nubuseiti po, e devei ve ti ya ga ti maagooza Kolee ta Datan ta Abilameni ta-zege gotaiti ba.»

²⁵Moize wuzegeni zoi ma. Izelayele gundigiiiti ti vileni polu, ti li Datan ta Abilame vo be. ²⁶E geni nubuseiti ma: «À maagooza kotoba nui teiti ta-zege gotaiti ba. À mina voofo ti-yeafooligi tanoope ba, ni wo la woinni, wo undaa va vili ta-gotoiti faa zu!» ²⁷Naazu, ti maagoozani Kolee ta Datan ta Abilameni ta-zege gotaiti ba.

Datan ta Abilame ti gfulani, ti lo ta-zege gotaiti daave, ta ti-anzaiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun lointi. ²⁸Moize geni ma: «Nii ga wa kwee da ga Goofo GALAGI ga e tevega, ga ge keewotii niti ke, ge la faa nope keezu bofo ve gana no. ²⁹Ni niima nubuseiti ta zaana ga nu zaa vele no, egevelei deveai la nubusei ma ga e za, naazu Goofo GALAGI laade e va vali ma, e va teve. ³⁰Kele ni Goofo GALAGI a fai ta geena, nii kejala la de geeni, ni zoi a laalaona, e ti bole

ta ti-yeafooligiti kpein, ti ma vului yei govealaazu, wa kwee naazu ga nui niiti ti neefulave Goofo GALAGI zu.»

³¹Moize beni no ga woo gaabela, zoi valini ga Datan ta Abilameni koofo. ³²Zoi laalaoni, e ti bole, ta ta-veleyegeiti, ta Kolee na-nuiti, ta ti-gooligiti. ³³Naama nuiiti ti yeini govealaazu ga ti ma vului, ta tonooiti kpein. Zoi laaguluni ti ma volu. Pele gana ti gaalani da, nubuseiti saama. ³⁴Ta-bee wooi menigai ma, Izelayele nuiiti kpein ti geni loni na maagoolii zu, ti bizeni, ti da kpee loo, ti ge ma: «Ade bize, zoi mina ade bole, ada balaa!» ³⁵Abui gfulani Goofo GALAGI vo be, e zunu unfelego puuloolooiti (250) gala, niiti ani maku neenege geni ti ya.

Be ga a zoo e maabuga GALA ba?

17 Goofo GALAGI boeni Moize vo, e ge ma: ²«Boe Elezaal vo, zalaga gfula nui Aaloo na-doun zunui, bo ma ga e ani maku neene gala ligiiti kula abui zu, e abulekaiti pu ya goozama, mazoolo digii naati ti padega. ³Nui niti, ti zaai ta-gotoi maavele ma, a ta-ani maku neene gala ligiiti sege, wo ti lofa, wo ti bete ga kolu boi sepegiti, nii a ve zalaga gulazuve ma. Digii naati ti padega, mazoolo ti vaave ga tiye po. Ta ge ga poogi Izelayele nuiiti be.»

⁴Zalaga gfula nui Elezaal ani maku neene gala ligiiti segeni, niiti ti ga kolu boigi, zunuiti niiti ti vaani ga tiye, abui naati galani. Ti ti lofani, ti ti ge ga ma sepegiti, ti pee zalaga gulazuve ma. ⁵Na ga e ga gizesui Izelayele nuiiti be, ga nu nope nii e la ga Aaloo mavofodai, maa la neeni, e va maabuga Goofo GALAGI va, e va ani maku neene kula ga zalagai gaazu, a va ge ege Kolee ta na-nubuseiti, egevelei Goofo GALAGI devei veeni la Moize ya ga e bo ma.

**Nubuseiti ti zelii lo fai
Moize ta Aalɔn ma**

⁶ Poluma zobui Izelayele nubuseiti kpein ti ɣeni zelii losu Moize ta Aalɔn ma, ti ɣe ma: «Wo Ɔɔɔɔ GALAGI ná-nubuseiti paave!» ⁷ Ti maabɔni ba Moize ta Aalɔn maagoolii zu. Ti ɣeai ma latisu GALA daagɔmi sege velei vɔ pelei, pete, tonabiingi vɛeni ma, Ɔɔɔɔ GALAGI ná-lebiyai ɣulani kelema. ⁸ Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daagɔmi sege velei laave. ⁹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: ¹⁰ «À ɣula bebei tei saama, ná ti-ma zuwu ɣaalevezu ɣani nɔ.» Ti laaveeni zooli ma. ¹¹ Naa volu Moize ɣeni Aalɔn ma: «Daani maku neene gala liɣii zefi fala, abulekaiti sege zalaɣa ɣulazuve, è pu su, è ani maku neeneɣi vu ga. Suvile, è lii la nubuseiti pɔ be, è koto gba vai ɣe, mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-ziiɣaawanai lokolevea, niizu maanɔɣɔi tɔzeida.» ¹² Aalɔn naa ɣeeni, nii Moize boni ma. É ani maku neene gala liɣii zefeni, é bize, é li nubuseiti saama. Naazu maanɔɣɔi tɔzeini niina ga zeelia nubuseiti ma. É ani maku neeneɣiti galani, é koto gba vai ɣe nubuseiti be. ¹³ É loni nuiti saama, niiti ti zaa ɣeni de na, ta niiti ti ɣeni vulua, maanɔɣɔi beni. ¹⁴ Nui lieɣɔi é zaani naama maanɔɣɔi zu, é ɣeni ga nu waapu-ugɔ maazu naanigɔ undɔfela (14 700), é ɣula niiti polu, ti undaavilini Kɔlee ná-fai zu. ¹⁵ Aalɔn ɣaleni ma Moize vɔ be GALA daagɔmi sege velei laave, siegi zu maanɔɣɔi beni la.

Aalɔn ná-tukpɔi

¹⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ¹⁷ «Devei ve Izelayele nuiti zea, ga bolodama ɣundigi ɣilagilagi tukpɔi ɣila fe è ya. Tukpɔ puugɔ maazu felegɔ (12) ɣa bolodama ɣundigiiti ta fe è ya. È ti ɣilagilagi laaseigi zève ese nɔnɔ ma. ¹⁸ Da Aalɔn laaseigi zève Leevi ná-bolodai ná-tukpɔi ma, mazɔɔɔ bolodama ɣundigi

ɣilagilagi ná-tukpɔi ɣa ɣe ná. ¹⁹ Da ti la GALA daagɔmi sege velei wu, zeele woo ɣesui ɣakalave, vɛ ada ɣe ɣomisú ná. ²⁰ Zunui nii gè yimazeɣezu la, naa ná-tukpɔi ɣa vɔnɔ ba, naa ɣa a ke gè Izelayele nuiti ta-unsuyelii be, nii ti bosu ɔɔizu yeenɔpe wo laalɔɣma.»

²¹ Moize naama leveiti feeni Izelayele nuiti zea. Bolodama ɣundigiiti ɣilagilagi tukpɔ ɣilagila feeni zea, é ɣe ga tukpɔ puugɔ maazu felegɔ (12). Aalɔn ná-tukpɔi ɣeni tɔnɔiti saama. ²² Moize ti laani Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, sege velei wu, nii zeele woo ɣesui ɣeni bu.

²³ Poluma zobui, Moize læni sege velei wu. É kaani ga Aalɔn ná-tukpɔi, nii é laani Leevi ná-bolodai laaseigi zu, é vɔnɔni ba, fulɔɔɔiti gaavuye, gulu waai é ga amandegi, naa ma bɔigi ɣeni ba. ²⁴ Moize tukpɔi kpein seɣeni volu sege velei wu, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, é li, é dee ga Izelayele nuiti. Ti naa ɣaani nii keai, ese ge ná-tukpɔ zefeni.

²⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Aalɔn ná-tukpɔi la volu zeele woo ɣesui ɣakalave. Toɣa makesu ná eɣe poogi niiti be, ta ɣe ti baka, naa ɣa a ke è ti beteve unsuyeli lo fai va ɣaazu, ti va za.»

²⁶ Moize keeni ɣana. É Ɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni, eɣevelei naa deveni la.

²⁷ Izelayele nuiti ti ɣeni Moize ma: «Wele, gi loa ya, ɣá zaazu neɣelein! ²⁸ Nu-o-nu a maabuɣa Ɔɔɔɔ GALAGI ná-sege velei va, naa ɣa zaazu! Zekana gi pe gi ɣaabelazu la?»

Zalaɣa ɣula nuiti ta Leevi nuiti tosuve

18 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Aalɔn ma: «Da-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-ɣe mavofodaiti, faaɣaaza golaiti kpein ti ɣeezu seizu naɣegai laalɔɣma, ma ɣasɔi ɣa la wo unma. Da-o, è-loun zunuiti-yo, faaɣaaza golaiti kpein ti ɣeezu, wazalaɣa ɣula wotii ma ziegi zu, wa ɣa naama ɣasɔi a la wo unma. ² È-ɣeeleaiti maabuɣa bɔɣɔ va, Leevi ná-bolodai, è-

gɛɛ ná-bolodai, ti ɣili è va, ti ɓɔ è va, wa è-loun zunuiti wo ɣe botii zu sege velei wu, nii zeele woo ɣesui bu. ³Ta da-levei zo, ti da sege velei kpein make, kele ti la maabuɣaa seizu ɲadegai ma zɔɔlaiti ba, anɛɛ zalaɣa ɣulazuve balaa, wa va lia zaazu, tiya-o, wa-o. ⁴Ta ɣe wo va, da-wotii zu, ta ɣe GALA daaɣomi sege velei wu wotii kpein su, ti da botii pe ke, nii maanɛai ga ti ke. Kele nu ɣili nɔpe ge la maabuɣaa wo va. ⁵Wa ɣa seizu ɲadegai ma ɣasɔi a ɣe wo unma, ta zalaɣa ɣulazuve, na-ziiɣaawanai loko la levea naazu, é va yei Izelayele nui daalɔɣɔma. ⁶À wele, gè yiimazegeni ga wo-ɣɛeleaiti, Leevi nuiti, Izelayele nui zɔiti saama, ta ga nɔnɔi, gè ti veeve wo ya ga ti GALA daaɣomi sege velei ma wotii ɣe. ⁷Dɔun da Aalɔn, wa è-mavofodaiti, wa wa-zalaɣa ɣula wotii ɣe, naa kpein su nii é vilesu zalaɣa ɣulazuve va, ta nii é ada ɲadega wolai, sege zuɣooza golai voluue, wo-ɣasɔi ɣana. Gè wa-zalaɣa ɣula wotii veeve wo ve ga faanɛi. Zɔi nɔpe a maabuɣana ná va, ga wo ɣevele, ta naama nui vaa.»

Zalaɣa ɣula nuiti ti-laamiizuve

⁸Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Aalɔn ma: «Woilo, nii dɔin Izelayele nuiti ti kulazu vebeani ɲadegaiti ba, na ɓɔɣɔi gè naa make fai ɣaliva è ma. Gè fea è ve, wa è-mavofodaiti, wɔnɔi ɣa ná, naa ɣa ɣe ga ɣooɣɔ tɔgi. ⁹Wele nii a ɣe ga wɔnɔi vebeani ɲadegaiti su, nii é ga nɔnɔi, naa a zegena ba, é ɣala: nii dɔin Izelayele nuiti ti keezu bè ga vebeaniiti moloi zu, ta koto gba zalaɣaiti, ta ná-faa zubete zalaɣaiti, ti vaazu ga tiye pè. Naama ani ɲadega wolaiti ta ɣe ga dɔnɔ, wa è-loun zunuiti. ¹⁰Wa ti mi ada ɲadegai ta. Zunuiti nɔ ɣa ta mi. Ta ɣe ga ani ɲadega wolaiti wo ve.

¹¹«É bude naa maazu, vebeanii niiti Izelayele nuiti ti feezu bè, da naa ɣilazuve zège. Gè naa kpein fea è ve, wa è-

loun zunuiti, ta è-loun anzanuiti, naa ɣa ga ɣooɣɔ tɔgi. Nuiti kpein ta ɣe da-velei wu, ti la tɔ kologoloni, ta zoo ti ta mi. ¹²Zooi va lɔnɔ mɔungiti ti feezu bè, gè naati balaa fea wo ve, naa ɣa é ga gulɔi, ta dɔɔ niinei, ta moloi, ¹³zooi va lɔnɔ mɔungi kpein ti vaazu la Ɔooɣɔ GALAGI vɔ. Nuiti kpein ta ɣe da-velei wu, ti la tɔ kologoloni, ta zoo ti ta mi.

¹⁴«Nii kpein Izelayele nuiti ta konana mà ga nɔnɔi, naa ɣea balaa ga wɔnɔ. ¹⁵Doun mɔungiti, ta togani mɔungiti, ta ti ve Ɔooɣɔ GALAGI ve, naati ta ɣe ga dɔnɔ. Keni è doun zunu mɔungi unmɔɔ, è togani yivo zine mɔungi balaa unmɔɔ, nii é la zooga é va ɣula ga zalaɣa. ¹⁶Zunu loin unmɔɔ ganii ɣa ɣula, a alu gila sɔɔɔna, sɔngoi ɣa ɣe ga wali ɣae lɔɔlugɔ, seizu ɲadegai ma valibogi zu, naama wali ɣaei ɣilagi ɣa ga galamu puugɔ. ¹⁷Kele mina va bu, ti va nike yivo mɔungi unmɔɔ, baa baala zivo mɔungi, baa boli yivo mɔungi, ta ga zalaɣa ani ɲadegaiti. Wa ti-ma ɲamai vaza zalaɣa ɣulazuve ma, wo ti-ma wulɔi ɣula ga zalaɣai, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɣɔ GALAGI ve. ¹⁸Ti-ma zuai ɣa ɣe ga dɔnɔ, eɣvelei zalaɣa zuaiti ta da ɣe la, ma ɣekegi ta ma balai é ga zeezazu velei, niiti ti ɣula ga dateɣe vai ma voogi. ¹⁹Ani ɲadegaiti kpein Izelayele nuiti ti segezu ba Ɔooɣɔ GALAGI ve ta-vebeaniiti su, gè naati fea wo ve, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, naa ɣa ga ɣooɣɔ tɔgi. Toɣa ga minazegegi é la ɣologologa ta é la valiboga, wo yɔɣɔzu wa Ɔooɣɔ GALAGI ta è-mavofodaiti.»

²⁰Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Aalɔn ma: «È la zou zɔɔɔga, ga è ɓɔɣɔi gele, Izelayele yooi zu, dɔnɔ nɔpe ge la ɣea ná, ti zaama. Na ɣa gè ga dɔnɔi ta da-betei Izelayele nuiti saama.

Leevi nuiti ti-laamiizuve

²¹«Puusiei nii kpein Izelayele nuiti ti kulazu, gè naa vea Leevi nuiti be ga

tɔnɔ, botii vaa zu ti keezu, nii ti keezu GALA daagomi sege velei wu. ²²Izelayele nuiti ti la mɔ maabuɣaa GALA daagomi sege velei va, ti va koto zefɛ, ti va za. ²³Leevi nuiti nɔ ɣa ta ɣe GALA daagomi sege velei wu wotiiti keezu, ni faaɣaaza gola ɣa ɣeena ná, tiya ɣa ma ɣasɔi a la ti unma. Togɣa ɣe ga ɣoɣɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. Ti la zou zɔɔɔga Izelayele nuiti saama, ²⁴mazɔɔɔ ná puusiei kpein feezu Leevi nuiti be ga tɔnɔ, nii Izelayele nuiti ti kulazu ɣoɣɔ GALAGI ve. Naa ɣa é kea, gè boni ti ma ga ti la zou zɔɔɔga Izelayele nuiti saama.»

Leevi nuiti ta-vuusiei

²⁵ɣoɣɔ GALAGI ɣeni Moize ma: ²⁶«Bo Leevi nuiti ma ga: «Siegi zu Izelayele nuiti ti vaazu ga puusieiti wo ɔɔ, gè feezu wo ya ga wɔnɔ, wa puusiei ɣula ba ga vebeanii ɣoɣɔ GALAGI ve, naa ɣa é ɣeezu ga puusiei ma vuusiei. ²⁷Wɔnɔ ma ɣuladai naa ɣa levezu ga, egevelei naa la, nii é ɣulazu molo logazuve ta dɔɔ betezuve. ²⁸Pele ɣana wa ta ɣula da la, wa balaagi, é ɣe ga vebeanii ɣoɣɔ GALAGI ve, é ɣula puusiei kpein ba, wo sɔɔɔsu Izelayele nuiti zea. Wa fe zalaɣa ɣula nui Aalɔn ya, é ɣe ga zalaɣai ɣoɣɔ GALAGI ve. ²⁹Faanɛi kpein wo sɔɔɔsu, wa vebeanii zefɛ ba ɣoɣɔ GALAGI ve, wa ma vagɔi zefɛ ba, é ɣe ga ma vagɔi nadegai segeai ba ye.»

³⁰«Da ɣe ti ma mɔnɔ: «Wa ma vagɔi ɣulana ba, mɔtai ɣa ɣe wo ve, Leevi nuiti, egevelei naa la, nii é ɣulazu molo logazuve ta dɔɔ betezuve. ³¹Wa mi, ve nɔpe ná neai wo ve, wa wa-veleyefɛiti, mazɔɔɔ wo-zalai ɣana, botii kpein faa zu nii wo keezu GALA daagomi sege velei wu. ³²Wo la faaɣaaza nɔpe kea ga naa, tɔɔzei wo ma vagɔi zefɛve ba bè. Naazu wo la Izelayele nuiti ta-vebeani nadegaiti kɔɔɔa ɣegelein, wo va za.»

Nade dei ná-fai

19 ɣoɣɔ GALAGI bɛni Moize ta Aalɔn ɔɔ, é ɣe ti ma: ²«Pete, devei nii ɣa é ɣoɣɔ GALAGI ná-tɔgi zu: À bo Izelayele nuiti ma, ti va ga nike zaa bɔigi, nii neevuzu la ba, baa maa va legɛfe, nii é la de wozawolini. ³Wa fe zalaɣa ɣula nui Eleazaal ya. Naa balaagi ɣa lii la wo-vuuzuve voluve, ti kɔdaaleve gaazu. ⁴Togɣa ma jamai ta zo, é yeebefɛai lo bu, é faza ná zeizu ɣe lofela GALA daagomi sege velei letema velei. ⁵Naa volu, ta nike zaai naa ɣala gaazu: ma ɣɔɔi, naa veɛ ma zuai va, ta ma jamai, naa veɛ ma booiti pe ba. ⁶Naa volu, zalaɣa ɣula nui ɣa sedele gulu buɣai zefɛ, ta ɣizɔɔpe tufa bifɔgi, ta geze bɔi sɔɔɔgi, é ti vili abuzogi zaamave, ve nike zaa bɔigi ɣalazu ná. ⁷Naa pe poluma, zalaɣa ɣula nui ɣa ná-segeiti gba, é bɔɣɔ maagba, aisa é va ɣale ma wo-vuuzuve, anɛɛ naa ve, kɔɔɔai ɣa ye de tɔgi letemazu eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁸Zɔi balaagi a nike zaai ɣala, naa ɣa ná-segeiti gba, é bɔɣɔ maagba, kɔɔɔai ɣa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁹Zunu ɣila nii nadegai tɔgi letemazu, naa ɣa nike zaai ma yuvui ɣaale ba, é lii la wo-vuuzuve volu velei, é pu ada nadegai ta, ve a make ná Izelayele nubuseiti be, nade dei bete vai zu, koto gba vai zu. ¹⁰Zɔi a nike zaai ma yuvui ɣaale ba, naa balaa ɣa ná-segeiti gba, kɔɔɔai ɣa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. Izelayele nuiti ta seikɔɣɔma nuiti, ta tɔgi nii zo eyesu ɣɔ.

¹¹«Nu-o-nu a vɔɔɣu nu vooma va, kɔɔɔai ɣa ye de, tɔgi letemazu, folo lofela laawu. ¹²Ni a bɔɣɔ nadena folo zavasiei ta dɔfelasiei, ga niima dei, togɣa nade. Ni naa la ɣeeni, kɔɔɔai ɣa ye de. ¹³Nu-o-nu nii a vɔɔɣu nu vooma va, é la bɔɣɔ nade fai ɣeeni, togɣa ɣoɣɔ GALAGI ná-sege vele nadegai ɣɔɔɔɔ. Naama nui be ka leve Izelayele nuiti ba. Tɔɔzei nade dei la vazani ma, kɔɔɔai ɣa ye de.

¹⁴«Tɔgi vete, nii maaneai ga wo so: Ni nu a zaana sege ɔtai wu, niiti kpein ti lɛezu ná, ta niiti kpein ti ɣeni ná, ti ɣɔzɔai ɣa ye de folo lɔfela laawu. ¹⁵Anɔnakai kpein daalaogai, dakulu ge la veeni da, naa ɣa ɣɔzɔ. ¹⁶Ni nu a vɔɔɣuna nu vooma va dɔbɔi zu, nu paa, baa é za bɔɣɔ ve, baa é vɔɔɣu nu ɣaei baa kabai va, kɔzɔai ɣa ye de folo lɔfela laawu.

¹⁷«Nii a ke é nade, ta nike zaai ma yuvui zefɛ, nii kulaai ga zalaɣai, é ɣala, koto gba vai zu, ti pu anɔnakai zu, ti zieungu zu ɔei vu ma. ¹⁸Zunui nii nade-ɣai tɔgi letemazu, naa ɣa ɣizɔɔpe tufa bɔfɔgi gila sege, é dɔ ziei wu, é ta vaza sege ɔtai wu, ve nui ta zaai ná, ta anɔnakaiti ma, ta nuiti kpein ma ti ɣeni ná. Toɣa ke ɣana nɔ naama nui ve, nii fɔɔɣuai nu ɣaeiti ba, baa nu voomai va, nii nui ta paai, baa saai bɔɣɔ ve, baa nii fɔɔɣuai kabai va. ¹⁹Nui nii nadeɣai tɔgi letemazu, naa ɣa a ziei vaza zɔi ma nii kɔzɔai. Toɣa naa ɣe foloi zavasiei ta dɔfelasiei ma. Folo lɔfelasiei, zunui kɔzɔai, naa ɣa ná-segeiti gba, é bɔɣɔ maagba. Kpɔkɔi, toɣa nade.

²⁰«Kele ni zunui nii kɔzɔai, é la bɔɣɔ padeni, kpe ka leve Izelayele nuiti ba, mazɔɔɔ toɣa ɣɔɔɣɔ GALAGI zeizu nade-ɣai ɣɔzɔzu. Tɔzɔzei nade ɔei la vazani ma, kɔzɔai ɣa ye de.

²¹«Izelayele nuiti ta niima lɔgi zo eyesu ɣɔ. Zɔi a nade ɔei vazana, naa ɣa ná-segeiti gba. Zɔi a vɔɔɣuna naama ɔei va, naa ɣa ɣɔzɔ eyesu kpɔkɔi zeeli. ²²Zunui kɔzɔai, anii kpein a vɔɔɣu ba, naati ta ɣɔzɔ, nu-o-nu a vɔɔɣu nui va, nii kɔzɔai, tɔ bɔɣɔi ɣa ɣɔzɔ eyesu kpɔkɔi.»

Miliyame zaa vai ta Meeliɓa ɔei

(Egeɔɔde 17:1-7)

20 Konagi ma alu mɔungi, Izelayele nubuseiti ti zeelini Sin tevebai zu, ti vu Kadese. Miná ɣa Miliyame zaani ná, ti maagulu ná.

²Zie la ɣeni ná. Nubuseiti ti ɣaaleeni ba Moize ta Aalɔn laalɔɣɔma. ³Ti kpɔei veeni Moize va, ti ɣe ma: «Ee, ni ɣá la ɣeni zaani, siegi zu gi-ɣeeleaiti ti ɣeni zaazu la, ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu! ⁴Leeni vaa zu wo vaai ga ɣɔɔɣɔ GALAGI ná-nubuseiti niima levebai zu, gi za ɣá ɣá-loganiiti? ⁵Leeni vaa zu wo zeɣeai ga giye Ezipete yooi zu, wo va ga giye niima adave nimizai zu? Nu la zooga é va ani nɔpe sin ve. Nu la koolegoolo gulu ɣaazu ve, baa kpelei, baa gelenade gului. Zie vɔɔ ɣa é la ná, nu va bɔɔle.»

⁶Moize ta Aalɔn ti maagoozani bebei va, ti li GALA daaɣomi sege velei laave, náve ɣa ti looni ná, ti laavee zooi ma. Názu ɣa ɣɔɔɣɔ GALAGI ná-lebiyai ɣulani la ti ve kelema. ⁷ɣɔɔɣɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ⁸«Da-lukpɔi zefɛ, wa è-lie Aalɔn, wo nubuseiti gaale ba. Wa bɔe fasa ɣɔtɔi vɔ ti ɣaazu, é ziei ve. Da ziei ɣulazu fasa ɣɔtɔi naa va, è fe nubuseiti zea, ti bɔɔle ta ta-loganiiti.»

⁹Moize liini, é ná-tukpɔi zefɛ ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu, egevelei naama levei veeni la zea. ¹⁰Moize ta Aalɔn ti bebei lolini fasa ɣɔtɔi vɔ be, nii é leeni ga tiye. Moize ɣeni ti ma: «À woilo, wɔiti wo ga kololala nuiti! Wo laave da baa, ga ɣá zoo gi ziei ɣula fasa ɣɔtɔi tei ba wo ve?»

¹¹Moize yeewuzegeni, é fasa ɣɔtɔi loɣa la ɣe fele ga ná-tukpɔi. Ziei ɣulani ga bɔɔɔa. Nubuseiti ta toganiiti ti zooni ti bɔɔle.

¹²Kele ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Moize ta Aalɔn ma: «Tɔzɔzei wo la laani dà, wo va nà-padedai wɔɔɔ Izelayele nuiti gaazu, naa maavele ma, wa la mɔ de, wa lo niima vebei lugɔ, wo va lii la naama yooi zu, nii gè feezu ti ve.»

¹³Meeliɓa ɔeiti kana, Meeliɓa laaseigi ɣa é ga «sakpegi.» Ná ɣa Izelayele nuiti ti kpɔei veeni ná ɣɔɔɣɔ GALAGI va. Ná ɣa mɔɔ é ná-lebiyai ɣulani ná kelema ti ve.

**Edome masagi gfele vai
Izelayele leve fai va ná-zooi zu**

¹⁴ Moize keelaiti teveni, ti zefge Kadese, ti li Edome masagi ɔɔ be. Ti gfeni ma: «È-gfèloin Izelayele gfe, è kpolɔiti kpein kwεε, nii gi sɔɔɔgai. ¹⁵ Kaite gi-memewolani ti liini Ezipete yooi zu, gi zeini ná kona mɔinmɔin daawu. Kele Ezipete nuiti ti gi zopele nɔuni, egfèvelei ti gi-memewolani sopele nɔuni la. ¹⁶ Gi bairni Gɔogɔ GALAGI woizu, é gi woomeni. É ná-geezugfeelai leveni, é gi gɔla Ezipete yooi va. Niizu gá Kadese, taai nii é vuuni da-yooi ma gfwepemave. ¹⁷ Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezɔ kpalagaa zu, baa kpelea, gi la wa-gɔɔɔyefge de bɔlezu. Gá vilesu nɔ pele wolai nɔ ma, gi la zefgezu ba, gi va li ga yeezazu vele, baa gɔvɛzu vele, eyesu gi da-yooi maazubude.»

¹⁸ Edome masagi googfaavoteni, é gfeni ma: «Wo la levesu ná-zooi zu. Ni naa laade, ná kɔɔi vεε wo va.»

¹⁹ Izelayele gfeelaiti ti gfeni ma: «Gá ziezɔ nɔ ga pele wolai, ni gá da-dei ta bɔlena, gá gá-loganiiti, gá songɔi ve è ya. Gi la faa gɔili nɔpe maagaazagabosu è ma, keni nɔ è va bu, gi zie gɔɔɔa, gi leve da-yooi zu.»

²⁰ Masagi ti woogfaavoteni, é gfe ti ma: «Wo la levesu vε!»

Edome nuiti ti Izelayele laagomini ga kɔɔɔɔgi, ti wola mɔin, ti wola yeeffaabaai, ²¹ ti pele besa ti lugɔ, ti va leve ta-yooi zu, naa gfa é keeni Izelayele nuiti ti liini la ga pele gɔili.

Aalɔn zaa vai

²² Izelayele nubuseiti kpein ti zefgeni Kadese, ti zeeli Gɔɔɔl gizei ma. ²³ Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn ɔɔ, Gɔɔɔl gizei ma, Edome yooi ma gfwepemave, é gfe ti ma: ²⁴ «Aalɔn gana va liizu memewolani pɔ, ti zaai. É la kɔɔzu zooi naa zu, nii gè vaazu feezu Izelayele nuiti

zea, mazɔɔɔ wo woozotalai gfeni ga ná-deveiti, Meeliba dei ná-faa zu. ²⁵ Aalɔn zefge ta ná-doun zunui Eleazaal, è le ga tiye Gɔɔɔl gizei ma. ²⁶ Da Aalɔn ná-zalaɔa gɔla zefgeiti kula kɔba, è ti loo ná-doun zunui Eleazaal gɔba. Naazu Aalɔn gfa li niina memewolani pɔ, toga za miná.»

²⁷ Moize naa gfeni, nii Gɔogɔ GALAGI deveni la. Ti savagɔ, ti leeni Gɔɔɔl gizei ma, nubuseiti gaazu. ²⁸ Moize Aalɔn ná-sefgeiti kulani kɔba, é ti loo ná-doun zunui Eleazaal gɔba. Aalɔn zaani ná, gize unmauve. Moize ta Eleazaal ti yeini, ti zefge gize unmauve. ²⁹ Izelayele nubuseiti kpein ti sugfwèeni ga Aalɔn zaa. Nubuseiti kpein ti ná-wɔɔɔi woni folo vu-usavagɔ (30) laawu.

**Izelayele nuiti ti zobo sɔɔɔ fai
Kanaan nuiti ma**

21 Masagi Alade, Kanaan nui, é gfeni zeini lekpemauve nu yeezazuve yooi zu, é menini ga Izelayele nuiti ta levesu ga Atalime vele. É laalèni ti wu, é tanigaa zo ti zaama ga duci. ² Izelayele nuiti ti minazefgeni Gɔogɔ GALAGI vε, ti gfe ma: «Ni da niima nubuseiti dɔɔna gi yeezu, gá ta-laaiti kpein kologolo metu.» ³ Gɔogɔ GALAGI Izelayele nuiti gooi zoni, é zobogi ve ti vε, ti pile sɔɔɔ Kanaan nuiti ma. Izelayele nuiti ti ti zuwuɔaaleveni, ti ta-laaiti kologolo. Ti naama adave laaseigi vèeni ga Gɔɔlema (nii poluve ga «é gologologa»).

Kaali nɔiti ta-vai

⁴ Izelayele nuiti ti zefgeni Gɔɔɔl gizei ma, ti li ga Seeli Kpolodei ɔɔ pelei, nii a ke ti Edome yooi maala. Kele nubuseiti iɔn ge leveni pelei zu. ⁵ Ti tɔɔzeini ga bɔɔa GALA daalɔɔma ta Moize, ti da gfe ma: «Lee vaa zu wo gi gɔlaai Ezipete yooi va, wo va ga giye, gi va za tevebai zu? Mazɔɔɔ bulu la ná, zie la ná, niima maanɔɔɔ laamianigi wɔinzegefa gi ma!»

⁶Názu gá Góogó GALAGI kaali jɔiti teveni la nubuseiti daalɔgɔma, ti da ti jɔi. Izelayele nubusei zaani ga gola. ⁷Nubuseiti ti vaani, ti Moize gá, ti gɛ ma: «Gi kotoi gɛeni, siegi zu gi bɔɛa la Góogó GALAGI laalɔgɔma ta da bɔgɔi. Niizu, soma è Góogó GALAGI maaneene, é kaali teiti kula gi ma!» Moize maaneenei woni nubuseiti be.

⁸Góogó GALAGI googaavoteni, é gɛ ma: «Kaalii bɛte ga kɔlui, è sele gulu goozagi va. Zɔi nɔpe kaali a piina, é gaaazuwuzegɛ, é wele kaalii tɔna ba, naa la zaa.» ⁹Moize kaalii bɛteni ga kɔlu bɔigi, é sele gulu goozagi va. É zo názu ma, nu nɔpe kaalii a la piina, é gaaazuwuzegɛ, é wele kaalii va, é ga kɔlu bɔigi, naa la mɔ gɛni za.

Minazegɛ zooi ma gɛwepelemave

¹⁰Naa voluma, Izelayele nuiti ti zegeni ti-vuuzuve, ti li, ti vu Wɔbɔte. ¹¹Ti zegeni miná, ti li Iye-Abalime, nii é tevebai zu, gaavotegai Moabe yooi ma, folo gɔlazu vele. ¹²Naa voluma, ti liini, ti vu Zeelede nemei zu, ¹³naa volu ti liini, ti vu zie wolai Aalenɔn volu vele, ziei naa gá é yeizu tevebai zu, é da gɔla Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, é ga kwepelegi Moabe yooi ta Amɔɔl nuiti ta-yooi yɔgɔzu. ¹⁴Naa gá é ba, bogɛ é gɔle, Góogó GALAGI ná-kɔɔ vaiti ma zɛvei zu ga: «Wagɛbe nii é Sufa, ta ma bekegiti, ta Aalenɔn, ¹⁵é bɔ ma bekegiti ba, ti yeizu Aal taai vɔ pelei, tiya gá ti ga Moabe gɛwepelegiti.»

¹⁶Ti zegeni miná, ti li Beel. Kɔɔyegɛi naa ná-fai gá é kɛeni Góogó GALAGI gɛni Moize ma: «Nubuseiti gaale ba, ná ziei veezu ti ya.» ¹⁷Izelayele nuiti ti niima wuyei looni, ti gɛ ma:

«Ziei gɔla kɔɔyegɛi zu, é le!

À maamusei wo!

¹⁸À kɔɔyegɛi vete,
nii kundigiiti ti bɔɔni,
nii nu wolaiti ti bɔɔni

ga ta-lukpɔi ta ta-bakɔiti.»

Ti zegeni tevebai zu, ti li Matana, ¹⁹ti li Naɔgaliyele, ta Bamɔte. ²⁰Ti liini nemei zu, nii é Moabe yooi zu, gizei nii daaseigi ga Pizega, naa unmauve, ve ná zele-gai tevebai maazu.

Izelayele pile sɔɔɔ fai masagi Sigɔn ma ta masagi Wɔge

(Tɔ Sevei Velesie 2:26—3:11)

²¹Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigɔn ma, ti gɛ ma: ²²«Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, baa kpelea, gi la wa-gɔɔyegɛ de bɔlezu. Gá vilesu nɔ pele wolai nɔ ma, eyesu gi da-yooi maazubude.»

²³Anɛ naa ve, Sigɔn gɛleni, é la beni ti va, ti va zie ná-zooi zu. É ná-kɔɔɔɔ nuiti pe gaaleeni ba, é li Izelayele nuiti daalɔgɔma tevebai zu, é kɔɔi vɛɛ ti va Yagfase. ²⁴Kele Izelayele nuiti ti vɔnini ma, ti ná-zooi pe sege, é zo zie wolai Aalenɔn ma, nu yeezazu vele, é li zie wolai Yabɔke vɔ pelei, nu gɔvɛzuvɛ, eyesu é li Amɔn nuiti ta-gɛwepelemave, folo gɔlazu vele, ná makega gɛni de kpekpe. ²⁵Izelayele Amɔɔl nuiti ta-laaiti kpein soni, é ze ti zu, Gesebon taai la ma mɛɛ, ta maagoolii zu geleiti pe. ²⁶Mazɔɔɔ Gesebon gɛni ga taa wola, ve Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigɔn gɛni zeini ná, é zo naama ziegi zu ma, é kɔɔi vɛɛni la Moabe masagi va, é zooi kpein segɛni, é zeeli zie wolai Aalenɔn ma. ²⁷Naa gá é ba, faagwe nuiti ti boni la, ti gɛ ma:

«À va Gesebon!

Sigɔn ná-taai lo volu,

é lo volu!

²⁸Mazɔɔɔ abui gá vukazu, é da gɔla Gesebon,

abuzogi vazaga, é da gɔla Sigɔn ná-taazuve,

é Aal gala Moabe yooi zu,

ta Aalenɔn ada gaagoozagiti maliɔiiti.

²⁹Maanɔgɔi gá è ve, Moabe!

È loa ya, Kemose ná-nubusei!
È-loun zunuiti ti vela.
È-loun anzanuiti ti gëa ga
Amool nuiti ta-masagi ná-duçiti,
ungo, Siçon masagi.
³⁰ Gi gá-meeinti pilini Amool nuiti ma!
Niizu zooi pe ge gologologa,
é zo Gesebon, eyesu é zeeli Diçon.
Eyesu é li Nofa, é li gite Meedeba,
gi ti kpein kologoloni!»

³¹ Zekana Izelayele nuiti ti zeini la
Amool nuiti ta-yooi zu. ³² Moize zou
zuvete nuiti teveni, ti li, ti Yazeel taai
vete. Taaiti kpein ti çeni ba, Izelayele nu-
iti ti naati soni, ti Amool nuiti kpe ná.

Izelayele nuiti ti pile sölöç fai Basan masagi Wöge ma

³³ Naa volu ti latini, ti li ga Basan vele.
Basan masagi Wöge çulani, ta ná-köçç
nuiti kpein, ti ti laaççomi, ti va köçi vee ti
va Edeleyi. ³⁴ Çöçç GALAGI çeni Moize
ma: «Mina lua toun ba, mazölöç gè dça
è yeezu, ta ná-köçç nuiti kpein, é vee
ná-zooi va. Da so, egëvelei è Amool nuiti
ta-masagi Siçon zoni da, nii é çeni zeini
Gesebon.»

³⁵ Izelayele nuiti ti Wöge vaani ta ná-
doun zunuiti, ta ná-köçç nuiti kpein. Nu
çila kpalaa ge la çulani. Ti ná-zooi zoni.

IZELAYELE NUITI KEAI MA MOABE NEMEI ZU

(22:1—36:13)

Balaame ta Balake ta-vai

22 Izelayele nuiti ti liini mçnç, ti
vu Moabe nemei zu zie wolai
Zuluden folo çulazu vele, Zeeliko
letemave. ² Sipçol ná-doun zunui Balake
naa kpein kaani, nii Izelayele keeni ga
Amool nuiti. ³ Moabe nuiti ti wola luani
nubuseiti mçin vai va. Moabe nuiti
sasubalini Izelayele nuiti tuçç. ⁴ Ti bççç
çyani ta Madiyan nuiti ta-çundigçiti,

ti çe naati ma: «Niima vee wolai
ça vaazu, ti zooi ta maaçoolii kpein
kologolo, egëvelei nikeiti ta da tufaiti
gaamii la dçççiti su.» Naama ziegi
zu Sipçol ná-doun zunui Balake çeni
masadai çeezu Moabe yooi unda. ⁵ È
keelaiti teveni Beyçol ná-doun zunui
Balaame ma Petçol, zie wolai Ufelate
çobave, zooi naa ça é zölçni su, é çe
naa ma: «Wele nubuseiti kulave Ezipete!
Ti vazaga adave pe, ti zeida ná-zooi
letemave. ⁶ Niizu ná è maanenezu ga è
va. Niima nubuseiti foovo bè, mazölöç
ti-zeebi wölöçvè nçnçi va. Tanisu ná zoo
naazu gè vala ti va, gè vni ti ma, gè ti
be, ti çula zooi va. Mazölöç gè kwee, zçi
da tuya loo be, tuyai ça naa ve, zçi da
foovo, naa voovoove.»

⁷ Moabe çewolaiti ta Madiyan çe-
wolaiti ti liini ga lobeanii, ungaizie vai
zu, ti va fe Balaame ya. Ti zeelini
Balaame vç be, ti Balake laawooi wo
ma. ⁸ Balaame ti woogaaivoteni, é çe
ma: «À ye ve za kçççi. Lina, ná nà-
googaaivotegi ve wo ya, egëvelei Çöçç
GALAGI a bçe la pç.» Moabe çundigçiti
ti niini pç be.

⁹ GALA ge vaani Balaame vç be, é
gaazaça, é çe ma: «Nui beçele ça ga niiti
ti è vç be?»

¹⁰ Balaame googaaivoteni, é çe ma:
«Nuiti be Sipçol ná-doun zunui Balake,
Moabe masagi ti levegai, ga ti çe mà:
¹¹ «Nubuseiti ti çulaai Ezipete yooi va, ni-
izu ti vça zooi zu mee. Va, è ti voovo
bè, tanisu ná zoo naazu gè ti zakpe, gè
ti be.» ¹² Kele GALA ge çeni Balaame
ma: «Mina vile ti volu, wo va li. È la ni-
ima nubuseiti foovoa, mazölöç tuyai ça
ti ma.»

¹³ Poluma zobui, Balaame liini, é çe
kundigçiti ma, niiti Balake ti leveni:
«À çale ma wa-yooi zu, mazölöç Çöçç
GALAGI la yeezeini bu ga gè vile wo
volu.»

¹⁴ Moabe zou zu gundigiiti ti wuzegeni, ti gale ma Balake ʋ be, ti gjeni ma: «Balaame la keeni, é va vile gi volu, gi va va.»

¹⁵ Balake kundigi giligaa leveni, ti mojin gola, é leve ma mɔngi va, ta unfemai veezu ti ve, é leve mojun keleiti ba. ¹⁶ Ti vaani Balaame ʋ be, ti gje ma: «Sipɔl ná-doun zunui Balake gje: «Soma, è mina gjele, è va è bɔ bà. ¹⁷ Nà è wola wɔɔɔ, nà naa pe ke, nii da maagaaza-gabo mà. Kele keni è va, è nubusei teiti foovo bè.» »

¹⁸ Balaame Balake ná-botigje nuiti googaavoteni, é gje ti ma: «Anɛ ni Balake ga vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la Gɔogɔ GALAGI, nà-GALAGI ná-devei tanɔpe kologfologa, ma wola, baa ma go.

¹⁹ Kele tama, wa balaa, à ye ve za kpɔkɔi. Nà pɔ gè naa gwee, nii Gɔogɔ GALAGI gja pɔ é fai ta wo mà de.» ²⁰ Kpidii GALA ge vaani, é gje Balaame ma: «Ni niima zunuiti ti vaa è lolisu, à li wa tiye. Kele mina faa nɔpe ke, keni nii nà bona è ma.»

²¹ Balaame wuzegeni sobui, é ná-soovale saai maagili, ti li ta Moabe gundigiiti.

Geezufeelai pele leve vai Balaame lugɔ

²² GALA ge yiigaawanani sie vai naa zu. Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai loni pelei zu, é besa tugɔ. Balaame gjeni ná-soovale saai gɔma, ná-botigje nu felegɔ vilegai polu. ²³ Soovale saai geezufeelai gjaani, bogja zɔkpɔi zea, kulaai maalaagagi zu, é loni pele zaamave. É zegeni pelei va, é li ga dɔbɔi zu vele. Balaame tɔzeini ga dogaa, é vaa la pelei zu.

²⁴ Geezufeelai liini, é lo goozama pele zokogi zu, leezen beleiti zɔgɔzu, kɔtu zigigi zɔɔla vele, é zɔɔla vele. ²⁵ Soovale saai Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai gjaani, é zigfa kɔtu zigigi va, é Balaame gɔgɔi bata kɔtu zigigi va. Naa balaa tɔzeini ga dogaa.

²⁶ Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai leveni ti va mɔnɔ, é li, é lo pele bogfologi zu, ve nu la zooga é va leve ná, ga nu yeezazu vele, baa nu gɔvezu vele. ²⁷ Siegi zu soovale saai kaani la, é veeni zooi ma, Balaame wu. Balaame yiigaawanani, é tɔzei ga sulogaa ga ná-tukpɔi. ²⁸ Gɔogɔ GALAGI soovale saai laave vieni, é bɔe Balaame ʋ, é gje ma: «Leeni ga gè keai ga de, è dɔgja ná zeizu gje sava?» ²⁹ Balaame googaavoteni, é gje ma: «Mazɔɔ è jɛgfulave sù. Ee, ni bogja zɔkpɔi gjeni zèa, gè gje è vaazu gani nɔ!» ³⁰ Soovale saai googaavoteni, é gje ma: «Nà laade gè va gje ga da-zoovale saai, nii da da ze kɔma yeenɔpe? Zekaa nei nà da è zo da pɔɔmazu baa?» É googaavoteni, é gje ma: «Ba!»

³¹ Gaamago nɔ, Gɔogɔ GALAGI Balaame gaazuve zegeni ma, é Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai gja, é loni pele zaamave, ná-bogja zɔkpɔi zea, kulaai maalaagagi zu. Balaame vileni jiiibiga, é nɔkɔ, é unpile zooi ma. ³² Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai gjeni ma: «Leeni vaa zu è da-zoovale saai logaai ná zeizu gje sava? Nà gja pàai, gè pele leve è lugɔ, mazɔɔ siei nii è tɔzeidai, undaavili pelei ve. ³³ Soovale saai kàave, é màala ná zeizu gje sava. Ni é la gjeni màalaani, é ga gè è vaa, gè tɔun ze vulua.»

³⁴ Balaame gjeni Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai ma: «Gè gaazave, mazɔɔ gè la gje kwee ga da loni tɔgɔ pelei zu. Ni siei nii wanave è ma, gè gale ma.» ³⁵ Gɔogɔ GALAGI ná-geezufeelai gjeni ma: «À li wa zunui teiti, kele keni nɔ è da woo gilagi nɔ wo, nii nà bo è ma.» Balaame ta kundigiiti Balake ti leveni, ti vileni pelei zu, ti da li.

³⁶ Siegi zu Balake menini da ga Balaame vaa, é liini, é daagomi Moabe taa wolai zu, nii é zou gwemave gobave, zie wolai Aalenɔn gobave. ³⁷ Balake Balaame gaazaagani, é gje ma: «Gè la

keela mɔungiti teveni baa, ga è va? Leeni vaa zu è la vaani gaamago no pò be? È ģeni ģisiezū ga gè la zooga gè va è wɔɔɔ?» ³⁸Balaame 'Balake woogaaivoteni, é ģe ma: «Wele, gè vaa è vɔ be. Da kaazu niina ga nà zoo bɔezu è vɔ bɔɔ vɛ ģana nɔ? Wooi nii GALA ka pu dà, naa nɔ ģa nà bo è ma.»

³⁹Balaame vileni Balake vɔlu, ti li Kiliyate-Ģutesɔte. ⁴⁰Balake nikeiti ta baalagiti kulani ga zalaģai, é Balaame nɔnɔi leve ma, ta kundigiiiti ti yeni polu, ti va.

Balaame tuya loo vai Izelayele nuiti be

⁴¹Poluma zobui, Balake vaani, é Balaame laaģomi, ti le Bamɔte-Baale, vɛ é ģeni Izelayele nubusei ģilazuve ģaazu ná.

23 Balaame ģeni Balake ma: «Zalaģa ģulazu lɔfela lo bè vɛ, è nike zine lɔfela ta baala sine lɔfela ģevele bete bè vɛ.» ²Balake naa ģeeni, nii Balaame boni. Balake ta Balaame ti nike zine ģila ta baala sine ģila kulani ga zalaģai, zalaģa ģulazuve ģilagilagi. ³Balaame ģeni Balake ma: «Gaalɔ, è lo da-ģala zalaģai ģoba. Nà maagoozazu, tanisu Ģooģɔ GALAGI ģa vaazu é daaģomi. Nà naama wooi laazeeli è ma, nii a kula kelema bè.» É liini gizei ta ma, nii gulu la ma. ⁴GALA ge ģulani kelema Balaame vɛ, naa ģeni ma: «Gè zalaģa ģulazu lɔfela loge, gè nike zinei ta baala sinei ģulauve ga zalaģai, zalaģa ģulazuve ģilagilagi.»

⁵Ģooģɔ GALAGI wooi vuuni Balaame la, é ģe ma: «Ģale ma Balake vɔ be, è bɔɔ pɔ ģani.» ⁶Balaame ģaleni ma Balake vɔ be, nii é ģeni ná-gala zalaģai ģoba, ta Moabe ģundigiiiti. ⁷Balaame faalaalii nii woni, é ģe ma:

«Moabe masagi Balake zeģevɛ ga ze Siili yooi zu gizeiti su.

É ģe mà: «Ua, è Zakɔbe mavofodai voovo bè!

Ua, è da-yiigaaawanai yei Izelayele laalɔģma!»

⁸Nà naa voovoozu ģale, nii GALA ge la foovooni?

Nà yiiģula ģale nubuseiti ma, siegi zu Ģooģɔ GALAGI yii la ģulani la?

⁹Nà yesu fasa ģizeiti unmave, gè pete, nà yena gizeiti unmave, gè pete, nubuse vɛ é zeizu ye, zɔģozu ģa ti va ta zii zɔiti.

¹⁰Be ģa a zoo é Zakɔbe mavofodai ma vɛbei gaalu,

baa é Izelayele nu bulugi gaalu?

Gè za, eģevelei sɔle nui zaa vɛlei la.

Gàabela vɛlei ģe ga nɔnɔi ģevelei.»

¹¹Balake ģeni Balaame ma: «Leeni ģa è kea ga ze? Gè è zeģevɛ ga è sili nuiti foovo, wele da ba, è da tuya loo ti vɛ!»

¹²É ģeni ma: «Nà ģena bɔɔa, gè la naa woga baa, nii Ģooģɔ GALAGI pua dà?»

Balaame ná-tuyai velesiei

¹³Balake ģe ma: «Ua pò be, de li ada taģili, vɛ da ti ģa ná. Da ti ģilazuve nɔ ģa, è la ti pe kaa, miná ģa da ti voovo ná nɔnɔn be.»

¹⁴É liini la Sɔfime kpalagave, Pizega gizei unmave, é zalaģa ģulazu lɔfela lo, é nike zine ģila ta baala sine ģila kula ga zalaģai, ti ģilagilagi maazu. ¹⁵Balaame ģeni ma: «Lo vɛ da-ģala zalaģai ģoba, gè li munu, gè Ģooģɔ GALAGI laaģomi.»

¹⁶Ģooģɔ GALAGI ģulani kelema Balaame vɛ, é wooi vu da, é ģe ma: «Ģale ma Balake vɔ be, è bɔɔ pɔ ģani.»

¹⁷Balaame ģaleni ma Balake vɔ be, naa ģeni loni ná-gala zalaģai ģobave, ta Moabe ģundigiiiti. Balake ģeni ma: «Leeni ģa Ģooģɔ GALAGI bogai?»

¹⁸Balaame faalaalii nii woni, é ģe ma: «Balake wuzegɛ, è woilo!

Sipɔɔ ná-doun zunui, woilo gòoi ma!

¹⁹GALA ge la ga nubusei, é va zɛɛi wo, baa nu vulu, é va zegɛ kpɔɛ wooi va.

Nii é bogai, é la naa ģea baa?

Togɔ woo wo, è la su vai ģea?

²⁰ Wele, gè devei zɔɔɔga ga gè tuya loo, GALA ge tuya loa, gè la segezu ma.

²¹ É la telebotala vaa g̃aani Zakɔbe va, é la sɔletala vaa g̃aani Izelayele nubuseiti ba.

G̃ooɔɔ GALAGI, é ga ná-GALAGI, naa g̃a tɔun polu,

toɔa masadai ma g̃oozunɛɛi zɔɔɔ ti ɔ be.

²² GALA ge ti g̃ulani Ezipete yooi va, suvikei g̃ulave ga teg̃ui zuvikei ti ve.

²³ Zogolai la ga faa nɔpe Zakɔbe mavofodai g̃aazu,

baa adɔbe vai Izelayele laalɔɔma.

Yeeg̃eg̃ala vagoi ma, toɔa da wo Zakɔbe ta Izelayele ma,

nii kpein GALA ge kɛezu.

²⁴ Niima nubuseiti ta wuzeg̃ezu eg̃e zalai,

toɔa g̃aalɔsu eg̃e zalai,

é da ná-sua zogai mi,

é da ná-sua zogai ma namai bɔle,

naa voluma g̃a niina a da laa la.»

²⁵ Balake g̃eni Balaame ma: «Ni è la ti voovooni, mina tuya loo ti ve, ga tago balaa.»

²⁶ Balaame goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Gè la boni è ma baa ga nà naati kpein nɔ g̃e, nii G̃ooɔɔ GALAGI bosu?»

Balaame ná-tuyai zavasiei

²⁷ Balake g̃eni Balaame ma: «Va deɔem̃u, nà liizu ga de adave tag̃ili,

tanisu GALA ka pete názu ga da nubusei niiti foovo ñun be. ²⁸ Balake liini ga

Balaame Peyɔɔl gizei unmave, nii é zeleni tevebai maazu. ²⁹ Balaame g̃eni

Balake ma: «Zalaɔa g̃ulazu lɔfela lo bè, è nike zine lɔfela ta baala sine lɔfela g̃evele b̃ete bè ve.»

³⁰ Balake naa g̃eeni, nii Balaame boni. É nike zine g̃ila ta baala sine g̃ila kulani ga zalaɔai, zalaɔa g̃ulazuṽe g̃ilagilagi.

24 Balaame peteni ga ñeuṽe G̃ooɔɔ GALAGI ve ga tuyai loo Izelayele

ve, é la m̃o g̃eni liini kulakelema g̃ili gaiziezu, eg̃e pelegi é g̃eni kɛezu la zɔɔma

ziegiti su, kele é g̃aazu latini tevebai letema vele. ² É g̃aazuwuzegeni, é Izelayele g̃a vuuni, eg̃evelei ná-bolodaiti ti

la. Názu g̃a GALA Zenvui yeini la tɔun ma. ³ Balaame faalaalii nii laazeelini, é

g̃e ma:

«Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi g̃aa,

zunui nii gaazuzeg̃eai ma, ná-keela wooi g̃aa,

⁴ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi g̃aa,

é Z̃ebei-P̃e-Maliɔii ná-kulakelemai g̃aazu,

siegi zu é loozu la sug̃ili, gaazuzeg̃e ma:

⁵ Ee Zakɔbe, da-zeg̃e g̃otaiti wola vage, ta è-niizuṽeti balaa, Izelayele!

⁶ Ti da yei ga zuviega eg̃e laasamagiti,

eg̃e kpeleiti, ti zie gobave,

eg̃e alɔwe gului, Maliɔii siingai,

eg̃e sedele gului, ti zielave.

⁷ Ziei g̃a yeizu, é da g̃ula seizuṽe,

zie m̃oinm̃oingiti ta ná-ani zuwuiti fae.

Ná-masagi g̃a zobogi zɔɔɔ Agage ma,

ná-masadai zebei g̃a wɔɔɔ.

⁸ GALA ge kulave Ezipete yooi va,

teg̃ui zebei g̃eg̃alal g̃a é zea,

toɔa zobo sɔɔɔ ziiti ma, ti ga sili nuiti,

é ti-ma g̃aeiti golowolo,

é ti zɔ ga ná-m̃einti.

⁹ Toɔa bili, é ṽe eg̃e zala zinei,

eg̃evelei zala zaai la,

be g̃a a kata ga é wuzeg̃e?

Nui nii a tuya loo è ve, tuya g̃a naa ve,

nui nii a è voovo, foovooi g̃a naa zo.»

¹⁰ Balake yiig̃aawanani Balaame ma, é yealog̃ani, é g̃eni Balaame ma: «Gè è lolige ga è va, è s̃ili nuiti foovo, wele, ná

zeizu g̃ea sava, è da tuya loo ti ve. ¹¹ Tei é g̃ea g̃ana, liina da-yooi zu! Gè boni ga

nà faañe m̃oinm̃oin ke è ve, kele G̃ooɔɔ GALAGI è valage faañeiti sɔɔɔ fai ma.»

**Balaame GALA ná-kulakelemaiti
bo fai Izelayele ná-faa zu**

¹² Balaame Balake woogfaavoteni, é gɛ ma: «Gè bɔeni ɣani keelaiti pɔ, è ti leveni mà: ¹³ «Aneɛ ni Balake ɣa vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la zooga faa nɔpe keezu ga ma vagɔ, ba a ma jɔu, Gɔogɔ GALAGI ná-devei laalɔɣma. Nà naa nɔ wo, nii Gɔogɔ GALAGI a bo mà.» ¹⁴ Niizu nà ga li nà-nubuseiti pɔ. Ua, nà naa læezu ga de, nii Izelayele nubuseiti ti vaazu keezu ga ɗa-nubuseiti, yegeɣalaiti su ti vaazu.»

¹⁵ Balaame faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi ɣaa,
zunui nii gaazuzegɛai ma, ná-keela wooi ɣaa,

¹⁶ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi ɣaa,
nii é Anii-Pɛ-Unda ná-faagwɛgiti feai zea,

é Zebei-Pɛ-Maliɣii ná-kulakelemai ɣaazu,

siegi zu é loozu la suɣili, gaazuzegɛ ma:

¹⁷ Nà petesu, kele niizu laade de,
nà sumɔsu, kele maa la de buɣani,
velela velel, somideɣai ta ɣa ɣulazu Zakɔbe mavofodai zu,

masadai ma lukpɔi ɣa gɛ Izelayele zaama,

nii a gɛ Moabe nuiti goizu loɣazu,
toɣa Sete ná-doun zunuiti kpein doɣa tɔungu zu.

¹⁸ Toɣa Edɔme yooi zo, é gɛ ga nɔnɔ,
sili nuiti su, Seyiil yooi ɣa zo,
Izelayele ɣa ná-zeeɣaabaai le.

¹⁹ Nui nii é ɣulazu Zakɔbe mavofodai zu,
naa ɣa masadai gɛ,
toɣa naati undaavili, niiti ti velazu, ti ɣula taaiti ba.»

**Balaame Izelayele zili nuiti
kologolo fai wo fai**

²⁰ Balaame Amaleke ɣaani. É faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«Amaleke ɣa é ga ziiti pe ti-ma mɔungu. Kele gaabelasu, toɣa ɣologolosu.»

²¹ É Ken nuiti kaani. É faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«È-zeizuve loge kpe,
è-laɣagi loge fasa ɣizeɛ ma.

²² Kele Ken nuiti ta ɣe ga abui laamianigi.

Gaabelasu, Asuul nuiti ta li ga woye, ti wo ɣe ga kasogɔ nuiti.»

²³ Gaabelasu, é faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«Ee, maanɔɣɔi nii é vaazu! Be ɣa a ye vulua GALA ná-keewotii luɣɔ?

²⁴ Kele keingiti ti ziei ɣa, ti vaazu, ti zegɛ Kitime,

ta Asuul nuiti maanɔɣɔ, ti Ebeel nuiti maanɔɣɔ.

Tɔ balaa toɣa liizu undaaviligi zu.»

²⁵ Balaame liini, é ɣale ma ná-zooi zu. Balake balaagi liini ga ɔɔ pelei.

**Izelayele nuiti ti bɔɣɔ loɔ vai
kɔɔɣɔ gani kɔɔ vaiti su**

25 Izelayele nuiti ti zeini Sitime. Nubuseiti ti tɔzeini ga bɔɣɔ loɔ kologologi zu, ta Moabe anzanu lointi. ² Naati ti ti lolini ga ti zalaɣai ɣula ta-ɣalagiti be. Nubuseiti ti vaani bu, ti zalaɣa laamii wo, ti nɔkɔ naati ta-ɣalagiti bu. ³ Ti ɔɔpɛeni naati ta-ɣalagi Baale-Peyɔɔl lebi vai va. Naama vai Gɔogɔ GALAGI yiigaawanani ti laalɔɣma. ⁴ Gɔogɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Nubuseiti kpein gaale ba, è ta-ɣundigiiti sele guluiti ba, foloi ɣa, gàazu, naa ɣa a ke nà-ziigaawanai zegɛ Izelayele maala.» ⁵ Moize ɣeni Izelayele lukpɔɣaaleve nuiti ma: «Wo ɣilagilagi ná-nuiti paa, niiti ti ɔɔpɛai Baale-Peyɔɔl lebi vai va.»

⁶Zunu gila ge geni Izelayele nuiti saama, é vaani ga Madiyan anzanu gila keegfeloointi saama, Moize ta Izelayele vebai kpein gaazu, naazu naati ti da wɔɔ, GALA daagfomi sege velel laave. ⁷Zalaḡa gula nui Aalɔn ná-doun zunui Eleazaal ná-doun zunui Finease naama vai gaa ma, é wuzegeni bebei zaama, é kpein zefge, ⁸é vile Izelayele zunui volu ná-sege gotai wu, é ti felegɔ pɛ sɔ wɔɔma, kpein zunui volokula, é anzanui zo kobuɔ. Naazu nimiza vai beni Izelayele nuiti saama. ⁹Nu waavuufelegɔ maazu naanigɔ (24 000) ḡa é zaani nimizai naa zu.

¹⁰Ḡɔɔḡ GALAGI bɔeni Moize wɔ, é ḡe ma: ¹¹«Zalaḡa gula nui, Aalɔn ná-doun zunui Eleazaal ná-doun zunui Finease ḡa é ná-ziiḡaawanai zefge Izelayele nuiti maala, ná-ziiɔolei ḡa é ma ti zaama, naa ḡa é kea, nɛi ḡe ga GALAGI, ná pɔ ga ti ná gila nɔ dɛbi, ná-ziiḡaawanai zu, ḡe la ma Izelayele nuiti ma zuwu ḡaaleveni. ¹²Naa ḡa é ba, da ḡe ma: «Ḡe minazegegi ḡea tɔun bɛ, nii a ḡe ga ziiḡe ma ungi. ¹³Togɔ ḡe ga tɔun nɔnɔ, ta mavofodaiti. Zalaḡa gula wotii ḡa ḡe ga tɔnɔ, yeeḡḡalal pɛ su, tɔzei é ná-ziiɔolei ḡulave kelema ná-GALAGI vɛ, é koto ḡba vai ḡeɔve Izelayele nuiti ta-vaa zu.»

¹⁴Izelayele zunui ti paani ta Madiyan anzanui wɔɔma, daaseigi ḡeni ga Zimeli, Salu ná-doun zunui. É ḡeni ga Simiyɔn ná-peleyege ḡundigii ta. ¹⁵Madiyan anzanui nii ti paani, daaseigi ḡeni ga Kɔzebi, keegɛ laaseigi ḡeni ga Suul, nii é ḡeni ga bolodama mɔinmɔin ma ḡundigii, kulaai bolodai gila su Madiyan yooi zu.

¹⁶Ḡɔɔḡ GALAGI bɔeni Moize wɔ, é ḡe ma: ¹⁷«Vala Madiyan nuiti ba, è ti-ma zuwu ḡaaleve. ¹⁸Mazɔɔɔ ti ḡeni ga wo zili nuiti, ti laavegai ga kelegele nɔi, Peyɔɔ ná-fai zu, ta Kɔzebi, nii é ḡeni ga

Madiyan ḡundigii ta ná-doun anzanui, nii é zaani, Peyɔɔ ná-nimiza voloi.»

Izelayele nuiti gaalu daa velesiei

¹⁹Nimiza vai naa levega voluma,

26 Ḡɔɔḡ GALAGI ḡeni Moize ta zalaḡa gula nui Eleazaal ma, nii é ga Aalɔn ná-doun zunui: ²«Á Izelayele vebai kpein gaalu, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, eḡevelei ta-veleyegeiti ti la, Izelayele nuiti kpein su, niiti ta zoo ti li kɔɔmave.» ³Moize ta zalaḡa gula nui Eleazaal, ti bɔeni ti wɔ Moabe nemei zu, Zuluden ḡobave, Zee-liko letemave, ti ḡe ma: ⁴«Ada vaazu gaalugi wosu, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, eḡevelei Ḡɔɔḡ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Izelayele nubuseiti pete, niiti ti ḡulani Ezipete yooi va:

⁵Izelayele nii daa ga Zakɔbe, ná-doun zunui mɔungi é sɔɔɔni, daaseigi ḡeni ga Luβen. Luβen ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti, ti ḡeni ga: Ḡeenɔke mavofodaiti, Palu mavofodaiti, ⁶Ḡeselon mavofodaiti, ta Kaalemi mavofodaiti. ⁷Luβen mavofodaiti tieḡɔi ḡeni ga zunui waavuunaani maazu savagɔ undɔfela puusavagɔ (43 730).

⁸Palu ná-doun zunui ḡeni ga Eliabe.

⁹Naa ḡa é ḡeni ga Nemuwele keegɛ, ta Datan, ta Abilame. Datan naa, ta Abilame ti ḡeni ga kundigii bebei untuḡɔ, ti wuzegeni Moize ta Aalɔn laalɔḡma, ta Kɔlee ná-nu bulugiti, sieḡi zu ti wuzegeni la Ḡɔɔḡ GALAGI laalɔḡma. ¹⁰Zooi laavalini, é ti maalɔḡu, ta Kɔlee, sieḡi zu ná-nu bulugiti ti zaani la, ta sieḡi zu abui zunui unfelegɔ puulɔɔlugɔ (250) ḡalani la. Ti ḡeni nubuseiti be ga kizesu vai. ¹¹Kele Kɔlee ná-doun zunuiti ti la ḡeni zaani.

¹²Simiyɔn ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Nemuwele mavofodaiti, Yamin mavofodaiti, Yakin mavofodaiti, ¹³Zeela mavofodaiti, ta

Sayile mavofodaiti. ¹⁴ Simiyon mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuufele maazu fele unfelegɔ (22 200).

¹⁵ Gade ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Sefon mavofodaiti, ɔ́agi mavofodaiti, Suni mavofodaiti, ¹⁶ Wɔzeni mavofodaiti, Eli mavofodaiti, ¹⁷ Alɔde mavofodaiti, ta Aleeli mavofodaiti. ¹⁸ Gade mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuunaanigɔ undɔɔlugɔ (40 500).

¹⁹ Zuda ná-doun zunuiti ti ɣeni ga ɛel ta Wɔnan. ɛel ta Wɔnan ti zaani Kanaan yooi zu. ²⁰ Zuda ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Seela mavofodaiti, Peelese mavofodaiti, ta Zeela mavofodaiti. ²¹ Peelese ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: ɔ́selon mavofodaiti ta ɔ́amule mavofodaiti. ²² Zuda mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔfela maazu lɔzita undɔɔlugɔ (76 500).

²³ Isakaal ná-doun zunuiti, eɣevelei ta-wolodamaiti ti la, ti ɣeni ga: Tɔla mavofodaiti, Puva mavofodaiti, ²⁴ Yasube mavofodaiti, ta Simelon mavofodaiti. ²⁵ Isakaal mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔzita maazu naani un-savagɔ (64 300).

²⁶ Zabulon ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Seelede mavofodaiti, Elon mavofodaiti, ta Yaa-leyele mavofodaiti. ²⁷ Zabulon mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔzita undɔɔlugɔ (60 500).

²⁸ Zozefe ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Manasee ta Efelayime. ²⁹ Manasee ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: Makiil mavofodaiti, Galaade mavofodaiti, nii é ɣeni ga Makiil ná-doun zunui. ³⁰ Galaade ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: Yeezeel mavofodaiti, ɔ́eeleke mavofodaiti, ³¹ Aseliyele mavofodaiti, Sikeme mavofodaiti, ³² Semida mavofodaiti, ta ɔ́eefeel mavofodaiti. ³³ ɔ́eefeel ná-doun

zunui Selɔfegade la ɣeni doun zunua zɔɔɔni, kele é doun anzanuiti sɔɔɔni, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, ɔ́ɔgela, Mileka ta Tiilesa. ³⁴ Manasee mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔɔlugɔ maazu felegɔ undɔfela (52 700).

³⁵ Efelayime ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Suteela mavofodaiti, Beekel mavofodaiti, ta Taɔan mavofodaiti. ³⁶ Suteela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: Elan mavofodaiti. ³⁷ Efelayime mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuusavagɔ maazu felegɔ undɔɔlugɔ (32 500). Zozefe ná-doun zunuiti kana, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la.

³⁸ Benzamen ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Beela mavofodaiti, Asebele mavofodaiti, Ayilame mavofodaiti, ³⁹ Sufame mavofodaiti, ta ɔ́ufame mavofodaiti. ⁴⁰ Beela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: Aalede mavofodaiti ta Naaman mavofodaiti. ⁴¹ Benzamen mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuunaani maazu lɔɔlugɔ undɔzita (45 600).

⁴² Dan ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Sugame mavofodaiti. ⁴³ Sugame mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔzita maazu naanigɔ unnaanigɔ (64 400).

⁴⁴ Aseel ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Yimena mavofodaiti, Yisevi mavofodaiti, ta Belia mavofodaiti. ⁴⁵ Belia ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ɣeni ga: ɔ́eebeel mavofodaiti ta Malekiyele mavofodaiti. ⁴⁶ Anzanu loun ɣeni Aseel ya, daaseigi ɣeni ga Seela. ⁴⁷ Aseel mavofodaiti tiegɔi ɣeni ga zunu waavuulɔɔlugɔ maazu savagɔ unnaanigɔ (53 400).

⁴⁸ Nefetali ná-doun zunuiti, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ɣeni ga: Yaaseyele mavofodaiti, Guni mavofodaiti, ⁴⁹ Yeezeel mavofodaiti, ta Sileeme

mavofodaiti. ⁵⁰Nefetali mavofodaiti tiegwi gfeni ga zunu waavuunaanigo maazu loolugo unnaanigo (45 400).

⁵¹Izelayele nuiti tiegwi gfeni ga zunu waaundzita maazu gila undofela pu-usavago (601 730).

Zooi gaagfwæ vai

⁵²Gooḡḡ GALAGI boeni Moize u, é gfe ma: ⁵³«Zooi gaagfwæ bolodaiti ba, é zoloo nuiti tiegwi ma. ⁵⁴Bolodaiti ti moindai, da zooi ve ti ya ga boolba, niiti ti loidai, è zooi tago ve ti ya. Ese gilagilagi ná-zooi ga ve zea, é zoloo ti-liegi ma. ⁵⁵Kele zooi gaa ga gfwæ ga kpakutoomai. Ta ti zoloo ga tɔnɔ, egevelei ti-gfeni ta-wolodaiti daaseigi la. ⁵⁶Zooi gaa ga gfwæ ga kpakutoomai, naati zɔḡzɔ, niiti ti wola moindai, ta niiti ti wola la moinni.»

Leevi nuiti gaalu daa velesiei

⁵⁷Leevi nuiti, ti gfaaluni, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti gfeni ga: Geeleson mavofodaiti, Kegate mavofodaiti, ta Melali mavofodaiti. ⁵⁸Leevi mavofodaiti ti gfeni ga: Libeni mavofodaiti, Geebelon mavofodaiti, Maali mavofodaiti, Musi mavofodaiti, ta Kolee mavofodaiti. Kegate Amelame zolooni. ⁵⁹Amelame anzai laaseigi gfeni ga Yokeebede, Leevi ná-doun anzanui, nii é zolooni Leevi ve Ezipete yooi zu. É dounḡa zolooni Amelame ve ga Aalon ta Moize, ta Miliyame, nii é gfeni ga ti-vaazeelai. ⁶⁰Niiti ti zolooni Aalon ve ti gfeni ga Nadabe, Abiyu, naa vee Elezaal va, ta Itamaal. ⁶¹Nadabe ta Abiyu ti zaani, naa gfeni siegi zu ti vaani la ga abu ḡiligi Gooḡḡ GALAGI gakala.

⁶²Niiti ti gfaaluni, zunuiti kpein é zo alu gila ma, é le zeemaazu, zunuiti ta zunu lointi, ti gfeni ga zunu waafelego maazu savago (23 000). Ti la gfeni ti veeni Izelayele nuiti ba, ti va ti gfaalu,

mazoloo zou la gfeni veeni ti ya Izelayele nuiti saama.

Gaalugi unseizuue

⁶³Naati ka Moize ta Elezaal ti ti gfaaluni Moabe nemeiti su, Zuluden gobave, Zeeliko letemave. ⁶⁴Niiti kpein Moize ta zalaḡa gula nui Aalon ti ti gfaaluni Sinayi tevebai zu, naa ta nɔpe ge la mo gfeni niiti saama. ⁶⁵Mazoloo Gooḡḡ GALAGI gfeni ti ma: «Ta zaazu tevebai zu.» Gila kpala ge la gfeni yeni vulua, é gula Yefunee ná-doun zunui Kalebe volu, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe.

Tɔgi é lo anzanuiti ta-vogani zegfe vaiti ba

27 Anzanu loun loolugo gfeni ná, ti laaseigi ga: Maala, Noa, Gogela, Mileka, ta Tiilesa. Ti-gfe laaseigi gfeni ga Sefefgade, Geefeel ná-doun zunui. Keeḡe wolani ti gfeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee, ta Zozefe. Anzanu naati ka ti vaani, ²ti lo Moize gakala, ta Elezaal, ta kundigwiiti, ta bebei kpein, GALA daagomi seḡe velei laave, ti gfe ma: ³«Gi-gfe zaave tevebai zu, kele é la gfeni naati ta-boḡi zu, niiti ti wuzegeni Gooḡḡ GALAGI laalḡḡma, Kolee ná-nu bulugiti, kele é zaani ga kpɔḡḡ ḡo-toi maavele, doun zunu la gfeni zea. ⁴Leeni vaa zu gi-gfe laaseigi a gula ná-bolodai zaama, tɔzei doun zunu valagi maavele ma? Gi-uɔɔda ve, gi-gfe keefelointi saama.»

⁵Moize liini ga ti-maavai Gooḡḡ GALAGI gakala. ⁶Gooḡḡ GALAGI gfeni Moize ma: ⁷«Gaamai ḡa Sefefgade ná-doun anzanuiti ti bosu. Da zooi ve ti ya, é gfe ga tɔnɔ, ti-gfe keefelointi saama. Tiya ḡa da ti-gfe nɔnɔ leve ti u. ⁸Da boe Izelayele nuiti pɔ, è gfe ti ma: Siegi zu zunui ta zaazu la, é la doun zunu yeni, wa ná-poganii ve ná-doun anzanui ya. ⁹Ni doun anzanu la zea, wa ná-poganii ve keefelointi zea. ¹⁰Ni

keegfelonga ti la be, wa ná-poganii ve keegfe keegfelointi zea. ¹¹Ni keegfelonga ti la keegfe ve, wa ná-poganii leve ná-nu gítefítegi ta vɔ bolodai zu, naa gá a ye zea. Togá gfe ga devei ta tɔgi Izelayele nuiti be, egevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Zozuwe gfe vai ga Moize votogi

(Tɔ Sevei Velesie 31:1-8)

¹²Gɔogɔ GALAGI gfeni Moize ma: «Le Abalime gizei nii ma, è wele zooli va, gè feezu Izelayele nuiti be. ¹³Da welezu ba, kele da balaagi da zaazu, è li è-memewolani pɔ, ti zaai, egevelei è-gfeeloin Aalɔn zaani la, é li memewolani pɔ ti zaai. ¹⁴Mazɔɔ wo gfeve ga kololala nuiti nà-devei laalɔɔma, Sin tevbai zu, siegi zu bebei zu nubuseiti ti maagaalii gfeni la, ti kpɔei vee bà. Wo la gfeni nà-jadedai maawuini nubuseiti gaazu, é lo ziei vai va, ti gfeni maalolisu.» (Naa gfeni ga Meeliba dei ná-fai é gfeni Kadese, Sin tevbai zu.)

¹⁵Moize bɔeni Gɔogɔ GALAGI vɔ, é gfe ma: ¹⁶«Gɔogɔ GALAGI é ga kpusei kpein ta-zenvuiti ta-GALAGI, da bɔɔɔi yimazegfe ga nu, è sei bebei unda, é gfe ga kundigii, ¹⁷nui nii a gfe losu ti untugɔ kɔɔɔzuveti, é da li ga tiye, é da va ga tiye, nii a ke Gɔogɔ GALAGI ná-nubuseiti ti mina gfe egevelei baalagiti ti la, ti make nu la ná.»

¹⁸Gɔogɔ GALAGI gfeni Moize ma: «Nun ná-doun zunui Zozuwe zegfe, zunu ve nii zenvui zeini su, da yeela ma. ¹⁹Da lili la, è sei zalaɔa gɔula nui Eleazaal gɔakala, ta bebei kpein, è deveiti fe zea ti gaazu. ²⁰Da da-gfundigilai ma zobogi ta ve zea, naa gá a ke Izelayele vebai gɔlo be. ²¹Togá zei zalaɔa gɔula nui Eleazaal gɔakala, naa gá da gaazaɔa tɔun be, ga anii nii daaseigi ga wuulimegi. Nii nɔpe a bona, vele gana Zozuwe ta Izelayele nubuseiti ta ta-gɔɔɔ vaiti so da.»

²²Moize keeni, egevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la zea. É Zozuwe zeini zalaɔa gɔula nui Eleazaal gɔakala, ta bebei kpein. ²³É yeeti daani ma, é deveiti fe zea, egevelei Gɔogɔ GALAGI boni la ma.

Tɔgi é lo zalaɔaiti ba

(Egeɔde 29:38-46)

28 Gɔogɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é gfe ma: ²«Niima levei laazeeli Izelayele nuiti ma, è gfe ti ma: Wa dama kpe, wo nɔnɔ ma vebeanii ve, yeegfegala vagɔi zu, é ga nà-zalaɔaiti, daamianigiti ti gɔalazu abui gá, ti bè ga ani maku neai. ³Da gfe ti ma: Folo-o-folo, wa kona gila baala sine felegɔ gɔula, nii neevuzu la ba, Gɔogɔ GALAGI ve ga gala zalaɔai, nii abui galazu. ⁴Da baala zivo gɔilagi gɔula ga zalaɔai sobui, è zɔɔma vaala zivoi gɔula kpɔkɔi, ⁵naa vee vebeanii va, nii é ga bulu vukɔ vagɔi kilo savagɔ, gaayɔgai ga wolive wulɔ vagɔi litele gɔila ta tukpe (1,5). ⁶Gala zalaɔai gana, folo-o-folo, nii é gfezu gɔulazu, egevelei deveai la Sinayi gizei ma. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai Gɔogɔ GALAGI ve. ⁷Wa puya zalaɔai bɔ baala zivo mɔungi va, ga dɔɔ baagi litele gɔila ta tukpe (1,5), ada nadagai zu gá wa puya zalaɔai naa gɔula ná, ga dɔɔ baagi Gɔogɔ GALAGI ve. ⁸Baala zivoi velesiei gá gɔula ga zalaɔai kpɔkɔi, vebeanii ta puya zalaɔai, niiti ti bɔgai sobu gelei va, naa ma ziiti nɔ bɔ ba. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai Gɔogɔ GALAGI ve.

Doogɔ foloi ma zalaɔaiti

⁹«Doogɔ foloi, wa baala zivo felegɔ gɔula ga zalaɔai, niiti ti kona gila nɔ gfe, neevuzu nɔpe ge la ba, è vebeanii vu ma ga bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita, gaayɔgai ga gulɔi, puya zalaɔai vu ma. ¹⁰Wa gala zalaɔai naa gɔula doogɔ foloi gɔilagilagi. Naa kpein ge bɔ gala zalaɔai va, é gɔulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaɔai.

Alugi laafulazuve ma zalaḡai

¹¹ «Alugi laafulazuve, wa nike zine bokpa felego ḡula ga gala zalaḡai Ḡooḡo GALAGI ve, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ḡe ti va. ¹² Wa vebeanii veḡe gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ḡilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ¹³ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi ve. Gala zalaḡai ve, zalaḡai nii abui galazu, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. ¹⁴ Puya zalaḡaiti ta ḡeezu ga dooi litele savago, é veḡe nike zine ḡilagi va, litele felego veḡe baala sinei va, ta litele ḡila ta tukpe (1,5) ge veḡe baala zivoi va. Gala zalaḡaiti kana, ta ḡe ḡulazu alugi laafulazuve, alu-o-alu, konagi zu. ¹⁵ Wa boli zinei ḡula balaa ga koto gba zalaḡai Ḡooḡo GALAGI ve. Naa kpein ge bo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaḡai.

Pakegi ma zalaḡaiti

(Levi Nuiti 23:5-14)

¹⁶ «Alu moḡungi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ḡa ḡeezu ga Ḡooḡo GALAGI ná-Pakegi.

¹⁷ «Alugi naa ma volo puugo maazu loolusiei (15) ḡa fetii lozeizu ma. Bului nii leve la su, naa ḡa wa ḡe miizu eyesu folo lofela. ¹⁸ Folo moḡungi, wa gaaleba padegai wo, wo la boti nope kea, eḡevelei wa da ke la, ¹⁹ wa nike zine bokpa felego ḡula ga gala zalaḡai Ḡooḡo GALAGI ve, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ḡe ti va. ²⁰ Wa vebeanii veḡe gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ḡilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ²¹ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi ve. ²² Wa boli zine ḡila kula ga koto gba zalaḡai, naa ḡa a ke koto gba vai ḡe wo ve. ²³ Naati kpein ta laazu gala zalaḡai

maazu, é ḡulazu sobu-o-sobu. ²⁴ Folo-o-folo, folo lofela laawu, wa naama laami-anigiti kula, nii abui galazu, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. Wa ti ḡula ga zalaḡai, é bo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaḡai. ²⁵ Foloji lofelasiei, wa gaaleba padegai wo, wo la boti nope kea, eḡevelei wa da ke la.

Pantekote voloi ma zalaḡaiti

(Levi Nuiti 23:15-22)

²⁶ «Zooi va loḡo moḡungiti ma ḡoozunee voloi, wo vaazu vebeanii veezu la Ḡooḡo GALAGI ve, ga ani niineiti, doḡoiti ma vetii, wa gaaleba padegai wo, wo la boti nope kea, eḡevelei wa da ke la. ²⁷ Wa nike zine bokpa felego ḡula ga gala zalaḡai, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lofela, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. ²⁸ Wa vebeanii veḡe gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ḡilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ²⁹ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi ve. ³⁰ Wa boli zinei ḡula balaa, naa ḡa a ke koto gba vai ḡe wo ve. ³¹ Wa suai niiti kula, neevuzu mina ḡe ti va, ta ta-buya zalaḡaiti. Naa kpein ge bo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii.

Puvu fee vetii ma zalaḡaiti

(Levi Nuiti 23:23-25)

29 «Alugi lofelasiei ma volo moḡungi, wa gaaleba padegai wo. Wo la boti nope kea, eḡevelei wa da ke la. Toḡa ḡe wo ve ga puvu fee yeei. ² Wa nike zine bokpa gila kula ga gala zalaḡai, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ḡe ti va, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. ³ Wa vebeanii veḡe gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ⁴ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi ve. ⁵ Wa boli zine ḡila kula ga koto gba zalaḡai, naa ḡa a ke koto gba vai

ge wo ve. ⁶Naama zalaḡaiti ta ɓo gala zalaḡaiti ba, niiti ti ḡulazu alu-o-alu ta folo-o-folo, ta ta-vebeaniiti, ta ta-buya zalaḡaiti, eḡevelei deveai la tḡgi zu ta-vaa zu. Zalaḡaiti be, niiti abui ti ḡalazu, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve.

Koto gba voloi ma zalaḡaiti

(Leevi Nuiti 23:26-32)

⁷«Alugi lɔfelasiei ma volo puuḡo ma, wa gaaleba naḡegai wo. Wa zugi zo, wo la boti nɔpe kea. ⁸Wa nike zine bokpa gila kula ga gala zalaḡai, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lɔfelaiti, neevuzu mina ge ti va, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. ⁹Wa vebeanii veɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ge ga bulu vuko vaḡo, gaayɔgai ga gulbi: kilo taavuuḡo nike zinei ve, ta kilo lɔzita baala sinei ve, ¹⁰ta kilo savagɔ baala zivoi ḡilagilagi ve. ¹¹Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo koto gba zalaḡai va, nii é ḡulazu koto gba voloi, ta gala zalaḡai, nii é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ta-buya zalaḡaiti.

Kota lo fetii ma zalaḡaiti

(Leevi Nuiti 23:33-44)

¹²«Alugi lɔfelasiei ma volo puuḡo maazu naanisiei (14) ma, wa gaaleba naḡegai wo, wo la boti nɔpe kea, eḡevelei wa da ke la. Wa fetii ḡula Ḡooḡo GALAGI lebi vai ma, wa naa ge folo lɔfela laawu. ¹³Wa nike zine bokpa puuḡo maazu savagɔ (13) ḡula ga gala zalaḡai, ta boli zine felegɔ, ta kona gila baala sine puuḡo maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ve. ¹⁴Wa vebeanii veɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ge ga bulu vuko vaḡo, gaayɔgai ga gulbi: kilo taavuuḡo nike zinei ḡilagilagi ve, ta kilo lɔzita baala sinei ḡilagilagi ve, ¹⁵ta kilo savagɔ baala zivoi ḡilagilagi ve. ¹⁶Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo gala zalaḡai va, é ḡulazu

folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ná-puya zalaḡai.

¹⁷«Foloi velesiei ma, wa nike zine bokpa puuḡo maazu felegɔ (12) ḡula ga zalaḡai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puuḡo maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va. ¹⁸Wa vebeaniiti ta puya zalaḡaiti peɛ zalaḡa zuaiti ba, kɔḡoḡi lieḡo zoloo ti-lieḡo ma, eḡevelei deveai la tḡgi zu. ¹⁹Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ná-puya zalaḡai.

²⁰«Foloi zavasiei ma, wa nike zine puuḡo maazu ḡila (11) kula ga zalaḡai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puuḡo maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va. ²¹Wa vebeaniiti ta puya zalaḡaiti peɛ zalaḡa zuaiti ba, kɔḡoḡi lieḡo zoloo ti-lieḡo ma, eḡevelei deveai la tḡgi zu. ²²Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ná-puya zalaḡai.

²³«Foloi naanisiei ma, wa nike zine puuḡo ḡula ga zalaḡai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puuḡo maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va. ²⁴Wa vebeaniiti ta puya zalaḡaiti peɛ zalaḡa zuaiti ba, kɔḡoḡi lieḡo zoloo ti-lieḡo ma, eḡevelei deveai la tḡgi zu. ²⁵Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ná-puya zalaḡai.

²⁶«Foloi lɔlusiei ma, wa nike zine taavuuḡo ḡula ga zalaḡai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puuḡo maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va. ²⁷Wa vebeaniiti ta puya zalaḡaiti peɛ zalaḡa zuaiti ba, kɔḡoḡi lieḡo zoloo ti-lieḡo ma, eḡevelei deveai la tḡgi zu. ²⁸Wa boli zinei ḡula ɓalaa ga koto gba zalaḡai. Naa kpein ge ɓo gala zalaḡai va, é ḡulazu folo-o-folo, ta ná-vebeanii, ta ná-puya zalaḡai.

²⁹ «Foloi lɔzitasiei ma, wa nike zine lɔsava gɔla ga zalaɣai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina gɛ ti va. ³⁰ Wa vebeaniiti ta puya zalaɣaiti pɛɛ zalaɣa zuaiti ba, kɔɣɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, egevelei deveai la tɔgi zu. ³¹ Wa boli zinei gɔla balaa ga koto gba zalaɣai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɣai va, ɛ gɔlazuu folo-o-folo, ta nɔ-vebeanii, ta nɔ-puya zalaɣai.

³² «Foloi lɔfelasiei ma, wa nike zine lɔfela gɔla ga zalaɣai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina gɛ ti va. ³³ Wa vebeaniiti ta puya zalaɣaiti pɛɛ zalaɣa zuaiti ba, kɔɣɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, egevelei deveai la tɔgi zu. ³⁴ Wa boli zinei gɔla balaa ga koto gba zalaɣai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɣai va, ɛ gɔlazuu folo-o-folo, ta nɔ-vebeanii, ta nɔ-puya zalaɣai.

³⁵ «Foloi lɔsavasiei ma, wa GALA debi gɔalebai wo. Naama voloi, wo la boti nɔpɛ kea, egevelei wa da ke la. ³⁶ Wa nike zine gɔla kula ga gala zalaɣai, baala sine gɔla, ta kona gila baala sine lɔfela, nɛɛvuzu mina gɛ ti va, makugi neai Gɔogɔ GALAGI vɛ. ³⁷ Wa vebeaniiti ta puya zalaɣaiti pɛɛ zalaɣa zuaiti ba, kɔɣɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, egevelei deveai la tɔgi zu. ³⁸ Wa boli zinei gɔla balaa ga koto gba zalaɣai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɣai va, ɛ gɔlazuu folo-o-folo, ta nɔ-vebeanii, ta nɔ-puya zalaɣai.

³⁹ «Naa gɔ wa ke Gɔogɔ GALAGI vɛ, wa-veti voloiti su, ɛ gɔla wa-vebeaniiti polu, wo ti laai gɔsu, ta wa-minazegɛ daazeeli zalaɣaiti, ti ga wa-gɔla zalaɣaiti, ta wa-vebeaniiti, ta wa-vuya zalaɣaiti, ta wa-yiilei zalaɣaiti.»

30 Moize devei naati kpein boni Izelayele nuiti ma, niiti Gɔogɔ GALAGI ti veeni zea.

Tɔgi ɛ lo minazegɛgiti ba

² Moize bɔeni Izelayele nuiti ma wolo-dama gɔndigɔiti pɔ, ɛ gɛni ti ma: «Devei vete, nii Gɔogɔ GALAGI feai: ³ Siegi zu zunui ta minazegɛzu la Gɔogɔ GALAGI vɛ, baa ɛ konai wo, ɛ vile fai ta va, nii ɛ pɔ ga ɛ ke, ɛ la mɔ daawooi zegɛa ma. Toɣa naa kpein ke, niiti ti gɔlaai da, ɛ bo.

⁴ «Ni anzalopoi ta, nii ɛ keɛgɛ nɔ-pelei wu dɛ, a minazegɛ keena Gɔogɔ GALAGI vɛ, ɛ bɔgɔ gɔli ga naa, ⁵ ni keɛgɛ a nɔ-minazegɛ fai ta nɔ-kona vai zugwɛena, ɛ bɔgɔ gɔliai la, ni keɛgɛ a maagɛna kpɔ, ɛ la faa woni tɔun tetegi, nɔ-minazegɛgiti ta nɔ-konaiti kpein ta ye ma, niiti ɛ bɔgɔ gɔliai ga tiye. ⁶ Kele ni keɛgɛ la yeezeini bu, yeei nɔ ɛ faa gɔwɛegai la su, minazegɛgiti ta konai kpein ɛ bɔgɔ gɔliai la, naati ti la mɔ yega ma. Gɔogɔ GALAGI gɔ suvaaye, mazɔɔ keɛgɛ la yeezeini ti wu.

⁷ «Ni toɣa zini be, ɛ minazegɛgaa gɛai na, baa ɛ bɔgɔ gɔliai na, ga kpɔɛi ta nii kulaai na da, ɛ bo, ⁸ ta sinigi a faa gɔwɛena su, ɛ maagɛ kpɔ tɔun tetegi voloi nɔ ɛ faa gɔwɛegai la su, nɔ-minazegɛgiti ta ye ma, ta konaiti ɛ bɔgɔ gɔliai ga tiye, ta ye ma. ⁹ Kele ni sinigi la yeezeini bu, voloi nɔ ɛ sugwɛesu da, ɛ minazegɛgɛ gaava, nii ɛ keai, ta kpɔɛi kulaai daave, niiti ɛ bɔgɔ gɔliai ga tiye, Gɔogɔ GALAGI gɔ suvaaye.

¹⁰ «Poanzai, baa anzanui ti gɛlɛai ba, minazegɛgɛ naa a bo, baa konai nɔpɛ kulaai daave, nii ɛ bɔgɔ gɔlizuu la, gɔliai ga ye de.

¹¹ «Anzanui nii ɛ zini be, naa a minazegɛgaa gɛena, baa ɛ bɔgɔ gɔli ga konai ta, ¹² sinigi a faa gɔwɛena su, ɛ maagɛ kpɔ, ɛ la yeɛgulani bu, ɛ va gɛle, nɔ-minazegɛgiti kpein ta ye ma, ta kona wooi nɔpɛ ɛ bɔgɔ gɔliai la. ¹³ Kele ni sinigi a gɛlena, voloi nɔ ɛ sugwɛesu da, nɔ-minazegɛgɛ kpein ta kona wooi kpein ɛ lo tɔ bɔgɔi va, baa daawooi va, naati

ti la yega ma. Sinigi ti gaaavaa, Gooḡḡ GALAGI gā suvaaye. ¹⁴ Sinigi gā zoo é ti ye ma, baa é minazegēgi kpein kologolo, baa konai kpein nii a zoo gēlezu la anii ta va. ¹⁵ Ni sinigi la gēleni, a maagēna kpɔ eyesu poluma zobui zeeli, anzai gā ḡili minazegēgi kpein su, ta kona woointi kpein su, é ti woga. É vaa bu ga é ti make, tɔzei é maagēga kpɔ, é la faa woni, foloi é meniga da. ¹⁶ Kele ni toḡa ti zegē ma, foloi tanigaani tevega voluma, kpega voluma ga suḡwē, toḡa anzai ná-faagaaza golai ma ḡasɔi zegē.»

¹⁷ Tɔḡiti kana, niiti Gooḡḡ GALAGI ti veeni Moize ya, é vile zunui ta anzai ti yɔḡzuvē va, doun kēegēi ta ná-doun anzanui ti yɔḡzuvē va, siegi zu é ga nu niinei, é kēegē ná-pelei wu de.

Pile sɔlɔ fai Madiyan nuiti ma

31 Gooḡḡ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ² «Izelayele nuiti tɔnɔi vɔtokula Madiyan nuiti ma, naa volu, da li niina è-memewolani pɔ, ti zaai.»

³ Moize bɔeni nubuseiti pɔ, é ḡe ti ma: «À zunui tanigaani maagili ga kɔḡḡ zɔlɔlɔi wo zaama, ti li Madiyan nuiti daalɔḡma, naa ḡa a ke, Gooḡḡ GALAGI ná-potokulai laazeeli Madiyan nuiti ma. ⁴ Bolodai ḡilagilagi zu, wa zunu waagila (1 000) kula ti zaama, wo ti leve kɔmave.»

⁵ Ti ziimazegēgi woni Izelayele nubuseiti saama, bolodai ḡilagilagi zu, zunu waagilagila (1 000), ti-liegɔi ḡeni ga zunu waapuḡḡ maazu felegɔ (12 000) ti maagiliai kɔḡḡ vai ma. ⁶ Moize ti leveni kɔmave, é Finease vee ti va, zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui, naa ḡa é ḡeni seizu nadegai ma zɔlɔlɔi seḡezu, ta puugiti é va da poogiti de la.

⁷ Ti kɔḡḡ zɔlɔlɔi seḡeni, ti li Madiyan nuiti daalɔḡma, eḡevelei Gooḡḡ GALAGI devei veeni la Moize ya. Ti zunuiti kpein paani, ⁸ é bɔ Madiyan

nuiti ta-masa dɔlɔḡḡ va, ti ga: Evi, Leekeme, Suul, Guul, ta Leeba. Ti Beyɔl ná-doun zunui Balaame balaagi vaani ga boḡa zɔkpɔi. ⁹ Izelayele nuiti ti Madiyan anzanuiti ta ti-lointi soni ga duɔiti, ti li ga tiye. Ti ta-zuaiti soni, ta ta-logani bulugiti kpein, é vee ti-yeagɔlɔgi kpein ba. ¹⁰ Ti abui loni ta-laaiti kpein ba, vɛti ti ḡeni zeini ná, ta ti-vuuzuvɛti kpein. ¹¹ Ti liini ga aniiti kpein ti ti zoni kɔmave, nuiti ti vee toganiiti ba. ¹² Ti liini ga duɔiti, ta kɔzɔganiiti, ta kɔɔi zu aniiti Moize vɔ, ta zalaḡa ḡula nui Elezaal, ta Izelayele vebɛi, naati ti ḡeni vuuni Moabe nemei zu, Zuluden ḡobave, Zeeliko letemave.

Kɔḡḡ nuiti nade fai

¹³ Moize ta zalaḡa ḡula nui Elezaal ta bebei ná-kundiḡiiti kpein ti wuzegēni, ti li, ti laagomisuvē, ti-vuuzuvē volu vɛlei.

¹⁴ Moize yiigaaawanani kɔḡḡgulubaiti ma, nu waagilagila kundiḡiiti, ta nu ungilagila kundiḡiiti, niiti ti vaani, ti zegē kɔmave. ¹⁵ Moize ti ḡaazaḡani, é ḡe ti ma: «Lee vaa zu wo niima anzanuiti kpein zegai vulua? ¹⁶ À ḡize su ga, tiya ḡa ti Balaame ná-tene gooi zoni, ti Izelayele nuiti dɔ woovaladai zu, Gooḡḡ GALAGI laalɔḡma, Peyɔl ná-fai zu, naa ḡa é vaani ga maanɔḡɔi Gooḡḡ GALAGI ná-nubuseiti saama. ¹⁷ Niizu niina, à zunu loungoiti kpein paa, wo anzanui kpein paa, niiti ti zunu vaa ḡwēegai na. ¹⁸ Anzanu loungoiti, niiti ti la de zunu laakoba vaa ḡwē, naati nɔ ḡa wa ti ye ná, wo ti make bɔḡḡ vɛ.

¹⁹ «Wɔun wa, à li, wo vu ada ḡila ade-vuuzuvē voluvē, wo ye ná folo lɔfela laawu, wɔiti wo nu vaai, baa wo vɔḡḡ pooma va, wa bɔḡḡ nade foloi zavasiēi, ta foloi lɔfelasiēi, wa-o, wa-luɔiti-yo. ²⁰ Wa seḡeiti kpein nade balaagi, sɔla kpein kpɛtai ga kɔlɔi, baa boli leḡa zegēi kpein, ta anijnaka kpein é ga gului.»

²¹ Zalaḡa ḡula nui Eleazaal b̄eni k̄oḡḡ nuiti p̄, ti zegeni k̄oḡmaue, é ḡe ti ma: «À wele faazeikpasui va, é t̄gi zu, ḡoḡḡ GALAGI ma levei veai Moize ya: ²²zanugi, walii, k̄lu b̄oḡi, k̄lui, fogagi, ta b̄b̄oḡi, ²³anii kpein nii a zoo l̄oḡu abui ḡa, é la ḡala, wa naa l̄o abui ḡa, é nade. Naa volu, wa ti l̄o balaa zie nade-gai wu. Kele, s̄oḡla kpein é la zooga l̄oḡu abui ḡa, wa naati d̄o n̄o zie nade-gai wu. ²⁴Wa wa-zegfeiti ḡba, foloi l̄ofelasiei, wa nade niina, naa volumna, wa zoo l̄oḡu ade-vuuzuve.»

K̄oḡoḡaniiti gaḡḡwee vai

²⁵ ḡoḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: ²⁶«Zalaḡa ḡula nui Eleazaal zegfe, é veé è va, ta nubuseiti ta-veleyegfeiti ma ḡfundigfiiti, wo k̄oḡoḡaniiti gaalu, d̄uḡiti ta toganiiti. ²⁷Da k̄oḡoḡanii naati gaḡḡwe su fele, ma vali saamai ve k̄oḡḡ nuiti zea, ma vali saamai ve nubusei z̄oiti kpein zea. ²⁸Nii é ḡeezu ga k̄oḡḡ nuiti t̄n̄oḡi, vebeanii ḡa zegfe ba, é ḡe ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi, nu ḡila ka zegfe nu und̄oḡluḡi (500) zaama, togani ḡila ka zegfe togani und̄oḡluḡi (500) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama. ²⁹Ma vali saamai nii feai ti ya, d̄a seḡe naa va, è fe zalaḡa ḡula nui Eleazaal ya, é ḡe ga vebeanii seḡeai ba ḡoḡḡ GALAGI ve. ³⁰Ma vali saamai nii é ḡeezu ga Izelayele nuiti t̄n̄oḡi, d̄a nu ḡila seḡe nu vuul̄oḡluḡi (50) zaama, è togani ḡila seḡe togani vuul̄oḡluḡi (50) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama, è ti ve Leevi nuiti zea, n̄iiti ḡoḡḡ GALAGI ná-seḡe vele nade-gai make fai ḡalivaai ti ma.»

³¹ Moize ta zalaḡa ḡula nui Eleazaal ti k̄eeni, eḡevelei ḡoḡḡ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³² K̄oḡoḡaniiti niiti k̄oḡḡ nuiti ti vaani la, naa ḡeni ga: baalagi ta bolii waaund̄oḡzita waavuul̄ofela maazu l̄oḡu

(675 000), ³³nike waavuul̄ofela maazu feleḡ (72 000), ³⁴soovale waavuul̄oḡzita maazu ḡila (61 000), ³⁵anzanu lounḡoi niiti ti la ḡeni de zunu laakoba vaa ḡwee, naati ti ḡeni ga nu waavuusavaḡo maazu feleḡ (32 000).

³⁶Ma vali saamai nii é ḡeni ga k̄oḡḡ nuiti t̄n̄oḡi, tieḡoḡi ḡeni ga: baalagi ta bolii waaunsavaḡo waavuusavaḡo maazu l̄ofela und̄oḡlu (337 500), ³⁷naa ḡa und̄oḡzita puul̄ofela maazu l̄oḡluḡi (675) zegfe ba, é ḡe ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi, ³⁸nike waavuusavaḡo maazu l̄oḡ-itai (36 000), naa ḡa puul̄ofela maazu feleḡi (72) zegfe ba, é ḡe ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi, ³⁹soovale waavuusavaḡo und̄oḡluḡi (30 500), naa ḡa puul̄oḡzita maazu ḡilagi (61) zegfe ba, é ḡe ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi, ⁴⁰nubuse waapu-uḡo maazu l̄oḡitai (16 000), naa ḡa nu vuusavaḡo maazu feleḡi (32) zegfe ba, é ḡe ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi. ⁴¹Vebeanii kpein é ḡeni ga ḡoḡḡ GALAGI n̄oḡi, Moize naa zegfe, é pu zalaḡa ḡula nui Eleazaal yeezu, eḡevelei ḡoḡḡ GALAGI ma levei veeni la zea.

⁴²Ma vali saamai é ḡeni ga Izelayele nubuseiti t̄n̄oḡi, nii Moize puuni ye, k̄oḡḡ nuiti t̄n̄oḡi volumna, ⁴³naa ḡeni ga: baalagi ta bolii waaunsavaḡo waavuusavaḡo maazu l̄ofela und̄oḡlu (337 500), ⁴⁴nike waavuusavaḡo maazu l̄oḡzita (36 000), ⁴⁵soovale waavuusavaḡo und̄oḡlu (30 500), ⁴⁶nubuse waapuuḡo maazu l̄oḡzita (16 000).

⁴⁷Ma vali saamai é ḡeni ga Izelayele nuiti t̄n̄oḡi, Moize nu ḡilagiḡi zegfe ni nu vuul̄oḡlud̄oḡluḡi (50) kpein ba, é togani ḡilagiḡi ḡula togani vuul̄oḡlud̄oḡluḡi (50) kpein saama, é ti ve Leevi nuiti zea, niiti ti ḡoḡḡ GALAGI ná-seḡe vele nade-gai makesu, eḡevelei ḡoḡḡ GALAGI ma levei veeni la zea.

Faanee wuufwee fai ma vebeaniiti

⁴⁸ Kooɓɓogiti deve gundiɓiiti, waagilagila kundigiiti, ta nu ungilagila kundigiiti, naati ti vaani naazu, ⁴⁹ ti gɛ Moize ma: «Gei gi ga da-wotigɛ nuiti, gi kooɓɓɔ nuiti gaaluga, niiti ti gɛa gá-leveti bu, ti gɛaavonigɛ, zunu gila kpalaa ge la yeni ná volu gi zaama. ⁵⁰ Gi gɛlagilagi gá vaazu ga zanu soolaiti Gooɓɓɔ GALAGI ɔɔ, ti gɛ ga vebeaniiti, nii gi ka, zanu balaiti, yooɓɓogiti, balaɓaegiti, goizu anigiti, ta kabu ansaiti, é gɛ ga koto gba anii tɔgi letemazu, gi-buseiti faa zu, Gooɓɓɔ GALAGI gaaazu.»

⁵¹ Moize ta zalaɓa gɛla nui Elezaal ti yeezeini naama soolaiti bu, ti ti veeni ti ya, ti betɛai ga zanugi. ⁵² Zanugi kpein nu waagilagila kundigiiti ta nu ungilagila kundigiiti ti gaaluni Gooɓɓɔ GALAGI ɔɔ, buɓɓegi gɛni ga kilo ungila puuloosava maazu naanigɔ (184). ⁵³ Kooɓɓɔ nuiti ɛɛ ge ná-koozoganii zɛgɛni ɓaɓɔ ɔɔ. ⁵⁴ Moize ta zalaɓa gɛla nui Elezaal ti zanugi zɛgɛni, nu waagilagila kundigiiti ta nu ungilagila (kundigiiti zea, ti lii la GALA daagɔmi sege ɔɔlei wu, é gɛ ga gɛzesui Izelaye nuiti ɔɔ, Gooɓɓɔ GALAGI gaaazu.

Galaade yooi vee vai Gade ta Luɓen mavofodaiti zea

(Tɔ Sevei Velesie 3:12-22)

32 Togani bulu golai gɛni Luɓen mavofodaiti ta Gade mavofodaiti zea. Ti kaani ga Yazɛel yooi ta Galaade yooi ta ga ada vago toganiiti to fai zu. ² Ti vaani, ti zeeli Moize ma, ta zalaɓa gɛla nui Elezaal, ta nubuseiti ta-gundiɓiiti, ti gɛ ti ma: ³ «Taaiti ti ga, Atalɔte, Dibon, Yazɛel, Nimela, Gɛsebon, Elealee, Sebame, Neebo ta Beyon, ⁴ zooi nii Gooɓɓɔ GALAGI feai Izelaye ɔɔ, toɓa ga zooi pagai togani lo fai ma. Tama, toganii wola moinɔ ge ya gei gi ga da-wotigɛ nuiti.» ⁵ Ti gɛni ma: «Ni gi zaalai

zooi ɔɔ, yeezei bu, é zooi nii ve gi ya, gei gi ga da-wotigɛ nuiti. Mina gi bude ga Zuluden volu ɔɔlei.»

⁶ Moize bolodama felegoi niiti googaaivoteni, é gɛ ti ma: «Wa ɔɔ wo ye ɔɔ, wo-gɛelointi ta gɛena lia kooɓɓɔ, naa gɛ gɛ gale? ⁷ Lee vaa zu wo ɔɔ Izelaye nuiti iɓɔteve ti lee vai zu zooi zu, nii Gooɓɓɔ GALAGI feezu ti ya? ⁸ Zekana kpein nɔ wo-gɛeni ti keeni la, siegi zu gɛ ti leveni la, ti zɛge Kadese-Baalenea, ti li, ti zooi ɔɔ. ⁹ Ti leeni, ti zeeli Esekale nemei zu, ti begai ma ga zooi ɔɔ, ti Izelaye nuiti iɓɔteveni ga ti mina li zooi zu, nii Gooɓɓɔ GALAGI feezu ti ya. ¹⁰ Gooɓɓɔ GALAGI yiiɓaawanani naama voloi, é gɛna, é gɛ ma: ¹¹ «Zunui niiti ti gɛlaai Ezipete yooi va, é zo kona vuufeleɓɔ (20) ma, é le zeemaazu, naati ti la gaazulaa zooi ma, nii gɛ ma gɛna woga ga ná feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe, mazooɔ ti la vileni gɔoi volu, ti va golo ɔɔ, ¹² é gɛla Kalebe volu, Yefunee ná-doun zunui, nii é ga Keenize nui, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, niiti ti vileni Gooɓɓɔ GALAGI laawooi volu, ti golo ɔɔ.»

¹³ «Gooɓɓɔ GALAGI yiiɓaawanani Izelaye nuiti ma, é ti leveteve tevbai zu kona vuunaanigɔ (40) laawu, eyesu naama yamanii kpein ge zɛge ná, niiti ti Gooɓɓɔ GALAGI wanama vai gɛni. ¹⁴ Wele, wa gɛ wo wo-gɛeni tosuɔ zɛgea, egevelei wo la ga kotoba nuiti ti zooɓɓɔ, wo Gooɓɓɔ GALAGI ná-ziiɓaawanai gaaɛezu ba Izelaye laalɔɓɔma. ¹⁵ Mazooɔ ni wo la gɛ keeni, wo va golo tɔun be, toɓa Izelaye ye nɔ tevbai zu, wa gɛ ga zabui wo niima nubusei kpein undaavili.»

¹⁶ Ti Moize woogaaivoteni, ti gɛ ma: «Ba-o, gá sasaiti nɔ losu ɔɔ, gá-logani bulugiti faa zu, gi taaiti to gá-ɔɔyeyegɛiti ɔɔ. ¹⁷ Goun gi letegi, gá ɓaɓɔ maaɓili ga kooɓɓɔ soolaiti gaazuvilei zu, gi lo

Izelayele nuiti untuḡ, eyesu gi lo ga tiye naama adave, ve ná veai ti ya. Gá-veleyegeiti gila nɔ ɣa ta ɣe yesu taaiti su, sigḡiti ti ti ma, nii a ke ti maalɔḡu zooi zu nubuseiti ba. ¹⁸Gi la ɣalega ma gá-veleiti bu, eyesu Izelayele nuiti gilag-ilagiti ti tɔnɔ ma yooiti sɔɔ. ¹⁹Kele gi la mɔ zou zɔɔɔga Zuluden volu vele, anee ná maagooza va, tɔzei gi gɔnɔ ma yooi zɔɔɔga Zuluden ɣakama ve folo ɣulazu velel.»

²⁰Moize ɣeni ti ma: «Ni wa minazegē gooi naa laazeelina, ni wa bɔḡ maagilina ga wo kɔɔi ɣɔ Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, ²¹ni wa-ɣɔḡ nuiti kpein ta bɔḡ maagili, ti Zuluden bude, Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, eyesu é sili nuiti kpein kpe ɣaazu, ²²ni wa ɣale ma, siegi zu nɔ zooi maagolozu la Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, faa la mɔ ɣea wo va, wa vie naazu Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, ta Izelayele letegi. Naazu, niima ada yɔḡzuvē ɣa ɣe ga wɔnɔ Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu. ²³Kele ni wo la ɣe keeni ɣana, wo koto ɣea Gɔḡɣ GALAGI laalɔḡma. À sugwēe ga wa-ɣotoi ɣa wo ɣɔḡzumen! ²⁴À taaiti to wa-veleyegeiti be, wo sasaiti to walogani bulugiti be. Nii é ɣulaa wo-la, wo bo, à zie ga naa.»

²⁵Gade mavofodaiti ta Luben mavofodaiti ti ɣeni Moize ma: «Da-wotigē nuiti gá ke, eɣevelei mǎligii devei wogai la. ²⁶Gi-lointi, gi-anzaiti, gá-loganiiti, ta gá-logani bulugiti ta ye Galaade taaiti su. ²⁷Gei gi ga da-wotigē zunuiti, gi pe gi maagilii ga kɔḡɣ zɔɔlaiti, gá Zuluden bude, gi kɔɔi ɣɔ Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, eɣevelei mǎligii bosu da.»

²⁸Moize devei veeni ta-vaa zu zalaɣa ɣula nui Elezaal ya, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é veē Izelayele wolo-dama veleyege ɣundigii ba. ²⁹É ɣeni ti ma: «Ni wa Gade mavofodaiti ta Luben mavofodaiti, wa Zuluden maazubudena vɔɔma, ti maagilii ga kɔḡɣ zɔɔlaiti, ti kɔɔi ɣɔ Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, eyesu zooi

maagolo wo ve, wa Galaade yooi ve ti ya ga tɔnɔ. ³⁰Kele ni ti la Zuluden budeni, ti ɣevele beteai va ɣe de, ga wo kɔɔi ɣɔ vɔɔma, ta ze wo zaama Kanaan yooi zu.»

³¹Gade mavofodaiti ta Luben mavofodaiti ti googaaivoteni, ti ɣe ma: «Gá naa ɣe, nii Gɔḡɣ GALAGI bogai gi ma, gei gi ga da-wotigē nuiti. ³²Gá bude, gi maagilii ga kɔḡɣ zɔɔlaiti, Gɔḡɣ GALAGI ɣaazu, Kanaan yooi zu, kele gá gɔnɔ ma yooi zɔɔɔ Zuluden ɣakala velel.»

³³Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon, ta Basan nuiti ta-masagi Wɔge, Moize naati ta-masada ta ta-yooiti feeni Gade mavofodaiti zea, ta Luben mavofodaiti, é veē Manasee ná-bolodai ɣilazuve va, nii é ga Zozefe ná-doun zunui, é veē ta-laaiti ba, ta ma yooiti ti ɣeni ti va.

³⁴Taai niiti Gade mavofodaiti ti ti loni, ti ɣeni ga: Dibon, Atalɔte, Alɔweel, ³⁵Atelɔte-Sofan, Yazee, Yɔgebeɣa, ³⁶Bete-Nimela, ta Bete-ɣalan, taaiti sigḡi ti ma. Ti sasaiti toni togani bulugiti faa zu.

³⁷Taai niiti Luben mavofodaiti ti ti loni, ti ɣeni ga: Gesebon, Elealee, ta Kiliyatayime, ³⁸Neebo, ta Baale-Meyon, naati ti-laaseigi valiboni, ta Sibema. Ti daaseigiti peeni taaiti ba, niiti ti ti loni.

³⁹Makiil mavofodaiti, nii é ga Manasee ná-doun zunui, naati ti liini Galaade laalɔḡma, ti vɔni ma, ti zobo sɔɔ Amɔɔl nuiti ma, ti ɣeni zeini ná, ti ti zege. ⁴⁰Moize Galaade yooi veeni ti ya, ti zeini ná. ⁴¹Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa wuzegeni, é li, é balagaiti so, é ti-laasei peeni ga Yayiil ná-taaiti. ⁴²Nɔba laaleeni Kenate wu, é so, ta taaiti ti ɣilini ba, é tɔ bɔḡɔi daaseigi veē ti va.

Izelayele nuiti tevesu veti

33 Peleiti pete Izelayele nuiti ti leveni da, ti ɣulaa ma Ezipete yooi va, ti zeidai kpasu, Moize ta Aalɔn

ti lomi ti luḡɔ. ²Moize ti-vuuzuveti ta ti-ziezuveti seveni, egʻevelei Ḡooḡɔ GALAGI ná-devei ḡeni la.

³Alu mɔungi ma volo puugɔ maazu loolugoi (15) ma, Pakegi voluma zobui, ti liini, ti zeḡe Lamesese. Izelayele nuiti ti ḡulani boḡɔ yeema zooi va, Ezipete nuiti kpein gaazu ḡeni ti va. ⁴Ezipete nuiti ti ḡeni ti-loun zunu mɔungiti maagʻuluzu, niiti Ḡooḡɔ GALAGI ti vaani. Tukpoi ḡana é daalɛni ta-galagiti bu.

⁵Izelayele nuiti ti zegeni Lamesese, ti li, ti vu Sukɔte. ⁶Ti zegeni Sukɔte, ti li, ti vu Etame, nii é tevebai gaabelazuve. ⁷Ti zegeni Etame, ti gaagʻale ma ga vogi Pi-Ḡaḡilɔte vele, Baale-Sefon folo ḡulazu velei, ti li, ti vu Migedole letemave. ⁸Ti zegeni Pi-Ḡaḡilɔte, ti leve Seeli Kpolodei zaamave, tevebai vɔ pelei. Ti folo savagɔ zie woni Etame tevebai zu, ti li, ti vu Mala. ⁹Ti zegeni Mala, ti zeeli Elime, ve zie un puugɔ maazu felegɔ (12) ḡeni ná, ta doo wulu vuulɔfela (70), miná ḡa ti vuuni ná. ¹⁰Ti zegeni Elime, ti li, ti vu Seeli Kpolodei ḡobave. ¹¹Ti zegeni Seeli Kpolodei ḡobave, ti li, ti vu Sin tevebai zu. ¹²Ti zegeni Sin tevebai zu, ti li, ti vu Doḡfeka. ¹³Ti zegeni Doḡfeka, ti li, ti vu Aluse. ¹⁴Ti zegeni Aluse, ti li, ti vu Lefidime, ve nubuseiti ti la ḡeni zie zlooni ná ga ti va boole.

¹⁵Ti zegeni Lefidime, ti li, ti vu Sinayi tevebai zu. ¹⁶Ti zegeni Sinayi tevebai zu, ti li, ti vu Kibelɔte-Ḡataava. ¹⁷Ti zegeni Kibelɔte-Ḡataava, ti li, ti vu Ḡaseelɔte. ¹⁸Ti zegeni Ḡaseelɔte, ti li, ti vu Litema. ¹⁹Ti zegeni Litema, ti li, ti vu Limon-Peelɛse. ²⁰Ti zegeni Limon-Peelɛse, ti li, ti vu Liḡbena. ²¹Ti zegeni Liḡbena, ti li, ti vu Lisa. ²²Ti zegeni Lisa, ti li, ti vu Keḡeelata. ²³Ti zegeni Keḡeelata, ti li, ti vu Safɛel gizei ma. ²⁴Ti zegeni Safɛel gizei ma, ti li, ti vu Ḡalada. ²⁵Ti zegeni Ḡalada, ti li, ti vu Makeelɔte. ²⁶Ti zegeni Makeelɔte, ti li, ti vu Taḡate. ²⁷Ti zegeni Taḡate, ti li, ti

vu Tala. ²⁸Ti zegeni Tala, ti li, ti vu Miteka. ²⁹Ti zegeni Miteka, ti li, ti vu Ḡasemɔna. ³⁰Ti zegeni Ḡasemɔna, ti li, ti vu Mɔseelɔte. ³¹Ti zegeni Mɔseelɔte, ti li, ti vu Benee-Yaakan. ³²Ti zegeni Benee-Yaakan, ti li, ti vu Ḡool-Gidegade. ³³Ti zegeni Ḡool-Gidegade, ti li, ti vu Yɔtebata. ³⁴Ti zegeni Yɔtebata, ti li, ti vu Abelɔna. ³⁵Ti zegeni Abelɔna, ti li, ti vu Esiyon-Geeḡeel. ³⁶Ti zegeni Esiyon-Geeḡeel, ti li, ti vu Sin tevebai zu, toḡa é ga Kadese. ³⁷Ti zegeni Kadese, ti li, ti vu Ḡool gizei ma, Edome yooi ḡwemave.

³⁸Egʻevelei Ḡooḡɔ GALAGI ná-devei woni da, zalaḡa ḡula nui Aalɔn lɛni Ḡool gizei ma, é za, Izelayele nuiti kulaa ma Ezipete yooi va ma ḡonagi vuunaanisiei (40) ma, alugi loolusiei ma volo mɔungi ma. ³⁹Aalɔn ná-konagi ḡeni ga kona ungila kona vuufele maazu savagɔ (123), siegi zu é zaani la Ḡool gizei ma.

⁴⁰Názu ḡa Alade masagi, Kanaan yooi zu nui, nii é ḡeni zeini zooi unda lekpe-mave nu yeezazuve, naa menini da ga Izelayele nuiti ta vaazu.

⁴¹Ti zegeni Ḡool gizei ma, ti li, ti vu Salemɔna. ⁴²Ti zegeni Salemɔna, ti li, ti vu Punon. ⁴³Ti zegeni Punon, ti li, ti vu Wɔboḡte. ⁴⁴Ti zegeni Wɔboḡte, ti li, ti vu Iye-Abalime, Moaḡe kwɛpele-mave. ⁴⁵Ti zegeni Iye-Abalime, ti li, ti vu Diḡon-Gade. ⁴⁶Ti zegeni Diḡon-Gade, ti li, ti vu Alemon-Diḡelatayime. ⁴⁷Ti zegeni Alemon-Diḡelatayime, ti li, ti vu Abalime gizeiti zɔḡɔzuve, Neebo gizei ḡakalave. ⁴⁸Ti zegeni Abalime gizeiti ma, ti li, ti vu Moaḡe nemei zu, Zuluden ḡobave, Zeeliko letemave. ⁴⁹Ti vuuni Zuluden ḡobave, é zo Bete-Ḡayesimɔte, é li Abele-Sitime, Moaḡe nemeiti su.

Kanaan yooi zo fai ma levei

⁵⁰Ḡooḡɔ GALAGI boeni Moize vɔ, Moaḡe nemeiti su Zuluden ḡobave, Zeeliko letemave, ⁵¹é ḡe ma: «Boe Izelayele nuiti pɔ, è ḡe ti ma: Siegi zu wo Zu-

luden budezu la, wo lo Kanaan yooi zu, ⁵²wa zooi zu nuiti kpein kpe luḡḡ, wo ta-ḡḡḡḡ ganigiti kpein kologolo, ti ti beteai ga kōtui, wo ta-vololibaiti kpein kologolo, ti beteai ga kolui gaawuungai, wo ta-zalaḡa ḡula adaveti kpein kologolo. ⁵³Wa zooi zegḡe ga wōḡḡ, wo zei ná, mazḡḡḡ gè zooi vea wo ya, é ḡḡe ga wōḡḡ. ⁵⁴Wa zooi ḡaaḡwe va, wa ke ga kpakutoomai, egḡevelei wa-wolodamaiti ti la. Niiti ti mōindai, wa ta-yooi wōḡḡ, wo fe ti ya, niiti ti la mōinni, wa ta-yooi ve ti ya, keḡe gola mina wōḡḡ. Eḡe ka naa zḡḡḡ, nii a ve zea ga kpakutoomai, wa ti zegḡe ga wōḡḡ, egḡevelei wo-ḡḡeeni ta-wolodamaiti ti la. ⁵⁵Keḡe ni wo la zooi zu nuiti kpeeni luḡḡ, ti zaama, niiti wa ti ye ná, ta ḡḡeezu ga ḡaingi, ti da vu wo-ḡaazuveti, ta ani ḡaazobagiti ti da wo-ḡo kakamaveti kpota, ta ḡḡe ga wo zili nuiti zooi naa zu, ve wo vaazu zeizu ná. ⁵⁶Názu ḡa ná wo zo da, egḡevelei gè de-veni la ga gè ti zo da.»

Kanaan yooi ma ḡwepelegiti

34 ḡḡoḡḡ GALAGI bōeni Moize ḡḡ, é ḡḡe ma: ²«Devei nii ve Izelayele nuiti zea, è ḡḡe ti ma: Siegi zu wo vaazu lēezu la Kanaan yooi zu, wele zooi va, nii é vaazu veezu wo ya ga wōḡḡ, Kanaan yooi, é vee ná-kwepelegiti ba. ³Lekpemave nu yeezazuve, wa-you ḡweḡi loḡ ḡa zei Sin tevbai zu, é le ga Edōme yooi zai-kpai. Folo ḡulazu velei, wo-ḡweḡi sogai lekpemave nu yeezazuve, naa ḡa liizu, é lo Kpoloḡe Wanai va, ⁴wo-ḡweḡi zu ḡa bilisu gize yōḡḡzuve Akelabime, lekpemave nu yeezazuve, é leve ga Sin vele, é zeeli Kadese-Baalenea, lekpemave nu yeezazuve. É li ga ḡasaal-Adaal vele, é leve ga Asemon vele, ⁵é zo Asemon, é lati, é li, é zeeli Ezipete ḡtudei ma, é vile Kpoloḡe Wolai va.

⁶«Wa-ḡwepelemave é folo liizu velei, naa ḡa ḡḡe ga Kpoloḡe Wolai.

⁷«Wele nii é ḡḡeezu ga wa-ḡwepelemave lekpemave nu ḡḡvezuve, é zo Kpoloḡe Wolai ma, wa kwegi la, eyesu é zeeli ḡḡḡḡ gizei ma. ⁸Wa ḡweḡi la, é zo ḡḡḡḡ gizei ma, é li Lebo-ḡamate, é vile Sedade va, ⁹é zo miná, é li ga Zifelon vele, é li, é vile ḡasaal-Enan va. Lekpemave nu ḡḡvezu vele ḡwepelegi ḡana.

¹⁰«Wa ḡwepelemave leve ba folo ḡulazu velei, é zo ḡasaal-Enan, é li Se-fame vele, ¹¹é zo miná, é yei Libela, Ayen folo ḡulazu velei, kwepelemave ḡa yeizu, é vile Kineelete bolodei va, folo ḡulazu velei, ¹²é yei mōḡḡ ga zie wolai Zuluden, é vile Kpoloḡe Wanai va. Wa-yooi ḡwegiti kana.»

¹³Moize Izelayele nuiti kalani ga ni-ima vaiti, é ḡḡe ti ma: «Zooi ḡana nii wo vaazu ḡaaḡweezu ga kpakutoomai, ḡḡoḡḡ GALAGI devea ga é ve boloda taavuugoi ta ma lukpegi ya. ¹⁴Mazḡḡḡ Luben nuiti ta-wolodamaiti, egḡevelei ta-veleyegēiti ti la, ti ta-yooiti seḡea, ta Gade nuiti ta-wolodamaiti balaa, egḡevelei ta-veleyegēiti ti la, Manasee ná-bolodai ḡilazuve balaagi ná-zooi zegḡea. ¹⁵Boloda felegoi naati ta boloda lukpegi, ti tōḡi zegḡea Zuluden volu velei, Zeeliko letemave, folo ḡulazu velei.»

Seikpasui é lo zooi ḡaaḡwee vai va

¹⁶ḡḡoḡḡ GALAGI bōeni Moize ḡḡ, é ḡḡe ma: ¹⁷«Wele zunuiti daaseigiti ba, ti vaazu zooi ḡaaḡweezu wo yōḡḡzu: zalaḡa ḡula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui é ga Zozuwe. ¹⁸Wa bolodama ḡundiḡii ḡilagilagi zegḡe ga ti zooi ḡaaḡwe. ¹⁹Naama zunuiti daaseigiti ta ga:

Zuda ná-bolodai zu, Yefunee ná-doun zunui Kaleḡe,

²⁰Simiyōḡḡ nōḡi, Amiyude ná-doun zunui Samiyele,

²¹Benzamen nōḡi, Kiselon ná-doun zunui Elidade,

²² Dan nɔnɔi, Yɔgeli ná-doun zunui Buki é ga kundigii,

²³ Zozefe mavofodaiti su,

Manasee nɔnɔi, kundigii Ganiyele, Efɔde ná-doun zunui,

²⁴ Efelayime nɔnɔi, kundigii Kemuwele, Sifetan ná-doun zunui,

²⁵ Zabolɔn nɔnɔi, kundigii Elisafan, Paalenake ná-doun zunui,

²⁶ Isakaal nɔnɔi, kundigii Paletiyele, Azan ná-doun zunui,

²⁷ Aseel nɔnɔi, kundigii Aiyiude, Selɔmi ná-doun zunui,

²⁸ Nefetali nɔnɔi, kundigii Pedagele, Amiyude ná-doun zunui.»

²⁹ Naati ka Gɔɔgɔ GALAGI devei veeni ti ya, ga ti Kanaan yooi gaaɣwe Izelayele nuiti zɔɣɔzu.

Leevi nuiti ta-laaiti

35 Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize wɔ, Moabe nemeiti su, Zuluden gɔbave, Zeeliko letemave. ² É ɣeni ma: «Devei ve Izelayele nuiti zea, ga ti va bu, ti taai tanigaa ve Leevi nuiti zea ta-yooi zu, nii ti sɔɔɔgai ga tɔnɔ, veti ta zoo ti zeí náti. Wa náti maagooliiti fe Leevi nuiti zea. ³ Naama laaiti ta ɣe ga ti-zeizuve. Ti-maagooliiti su ɣe ga ta-logani losuveti, ti-yeaɣɔligiti ti ɣe ná, ta ta-logani bulugiti. ⁴ Taaiti maagooliiti su, niiti wo ti veezu Leevi nuiti zea, zooi ɣa ɣe ba, é ɣaku ma ga metele undɔɔlugɔ (500), é tɔzei sigigiti ma, é li polu veleí maagoolii kpein su. ⁵ Wa kɔɣɔ, wo kwegi la taa volu veleí, ga metele waagila (1 000), é ɣaku ma kpoloo, taai ɣa ɣe zaamazuve. Vele ɣana zooi a ɣe la, ta-laaiti maagoolii zu. ⁶ Wa yeelo taa lozita va, wo fe Leevi nuiti be, ti ɣe ga maavela wosuve, nui niiti ti nu vaazu, ti la gaagilini ma, ta zoo ti vela, ti li ná, é vee taa vuunaanigɔ maazu felegɔ (42) ɣiligaa va. ⁷ Taaiti wo vaazu ti veezu Leevi nuiti be, tiegɔi ɣa ɣe ga puunaanigɔ maazu losava

(48), é vee ti-maagoolii ma yooiti ba, ti ɣilagilagi pe. ⁸ Taaiti wo vaazu ti zegezu Izelayele nuiti ta-yooiti su, mɔinda ɣa ɣula naati zea, niiti gola ti ya, tago nɔ ɣa a ɣula naati zea, niiti é la mɔinni ti ya. Bolodai ɣilagilagi ɣa ná-taai ta ve Leevi nuiti be, egevelei a zoloo da sɔɔɔgi ma, é vaazu bosu.»

Maavela laaiti

(Tɔ Sevei Velesie 4:41-43;
19:1-13; Zozuwe 20:1-9)

⁹ Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize wɔ, é ɣe ma: ¹⁰ «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: Siegi zu wo Zuluden budezu la, wo le Kanaan yooi zu, ¹¹ wa yeelo taai tanigaa ba, ta ɣe wo ve ga maavela laaiti, ni nu a nu vaana, é la gaagilini ma, é vela, é li ná. ¹² Naama laaiti ta ɣe wo ve ga maavela laaiti, jamai votokula nui va, naa ɣa a ke nu vaa nui mina za, aisa é va ɣula kelema nubuseiti gaazu, ná-tukpɔi ɣaa va leve. ¹³ Wa yeelo taa lozita va, ti ɣe ga maavela laaiti, ¹⁴ wa taa savagɔ ve Zuluden volu veleí, wo taa savagɔ ve Kanaan yooi zu. Naati ta ɣeezu ga maavela laaiti. ¹⁵ Naama laa lozitaiti ta ɣeezu ga maavela laaiti Izelayele nuiti be, ta weeinti, naa vee seikɔɣɔma nuiti ba, nu-o-nu nii a nu vaana, é la gaagilini ma, miná ɣa a vela, é li ná.

¹⁶ «Ni zunui ta a seipɔɣɔi logana ga kɔlu ani, naa za, toɣa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁷ Ni a sɔɔna ga kɔtu, naa za, toɣa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁸ Ni a dogana ga gulu, naa za, toɣa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁹ Jamai votokula nui ɣa nu vaa nui naa vaa, siegi zu é maazɔɔsu da. ²⁰ Ni zunui ta a zɔɔna seipɔɣɔi va ga woinzegemai, baa é ani zefɔ, é pili ma ga kisie ɔi, saa vaa ɣula su, ²¹ baa ni a dogana ga yeei, sili vaa zu, saa vaa ɣula su, toɣa ga nu vaa nu, ta paa. Jamai votokula nui naa ɣa nu vaa nui naa vaa, siegi zu é yeezeelizu la ma.

²² «Kele ni zunui ta a zɔɔna seɪnɔɔŋɔi va, é la gaagfilini ma, é la daani gɪsu, ɓaa é anii ta vili ma, é la daani gɪsu, ²³ ɓaa é la naa gaazu, eyesu é kɔtui loo ma, naa volu gɛ ga saai, é la ga sil-ɪnɔɔŋɔ, é la faa nɔu betezu daalɔɔŋɔma, ²⁴ nufuseiti ta tukpɔɔgaaleve, é zoloo tɔgi ma, nu vaa nui ta pamai votokula nui ti zɔɔŋɔ. ²⁵ Nufuseiti ta nu vaa nui gɪzo, ti kula pamai votokula nui ya. Nufuseiti ta gaagale ma maavela laai zu, ve pelaai, é li ná. Toɔga ye ná eyesu zalaɔa gɪla gɪndigi wolai, nii gulo padegai ziaai ma, naa za.

²⁶ «Ni nu vaa nui a ɓudena maavela laai ma gwegiti maazu, ve pelaai, é li ná, ²⁷ ni ta gɔmina ta pamai votokula nui taa voluve, naa paa, é la gɛa ga sɔba nu, nu vaa vaa zu. ²⁸ Mazɔɔɔ, nu vaa nui maaneve, é ye maavela laai zu, eyesu zalaɔa gɪla gɪndigi wolai za. Zalaɔa gɪla gɪndigi wolai zaa vóluma, nu vaa nui gɛa zoo é gɛale ma ná-poganii unda.

²⁹ «Deveiti kana wo ma vaa zu, wovavofodaiti kpein su, ve nɔpe wa zeí ná. ³⁰ Ni nui ta a nu loɔana, é za, ta nu vaa nui vaa, zeeleiti gooi ma. Kele zeele gɪla ge la kula gɛa, peelalai va ve nui ya ga ti paa.

³¹ «À mina yeezei walii wu, nu vaa nui yenvui vaa zu, nii maaneai ga é za, mazɔɔɔ keni ti naama nui vaa. ³² À mina yeezei walii wu, wo va pelei ve zea, é va gɪla maavela laai va, é va gɛale ma ná-zooi zu, aisa zalaɔa gɪla gɪndigi wolai va za. ³³ À mina zooi gɔzɔ, ve wo vaazu zeizu ná, mazɔɔɔ pamai gɛa ɔa zooi gɔzɔ. Koto gba vaa la gɛa pamai ná-faa zu nii puai, keni naama nui pamai, nii é pamai vuai. ³⁴ Wo la zooi naa gɔzɔa, ve wo vaazu zeizu ná, ve nà balaagi gè vaazu zeizu ná, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔgɔ GALAGI, nii é zeini Izelayele nui saama.»

Tɔgi é lo peleyeɛteiti ta-you vaiti ba

36 Peleyeɛge gɪndigiiti ti gɪlaai Galaade ná-bolodai zu, Makiil ná-doun zunui, Manasee ná-doun zunui, Zozefe ná-doun zunui ta-wolodamaiti saama, ti vaani Moize vɔ be, ti ɓɔe pɔ, ta Izelayele nui ta-veleyeɛge gɪndigiiti, ² ti gɛ ti ma: «Gɔɔgɔ GALAGI devei veeni màligii ya, ga é zooi gaagwe Izelayele nui ba ga kpakutoomai. Naa vóluma, màligii devei zɔɔɔni Gɔɔgɔ GALAGI ya, ga é gi-gɛeloin Selɓefgade ná-poganii ve ná-doun anzanuiti zea. ³ Ni ta vuluna Izelayele nui ta-wolodamai taɔili ma, ta-voganii gɛa zege gi-memewolani ta-voganii va, é veɛ bolodai naa, ná-poganii va, nii ti gɪliai ba, naa maavele ma, ta gɛa gɪlazu poganii la, nii gaagweai gi va ga kpakutoomai. ⁴ ɓɔɔyeema gɔnagi a zeelina Izelayele nui be, ta-voganii gɛa veɛ bolodai naa nɔnɔi va, nii ti gɪlizu ba, toɔga zege gá-wolodai nɔnɔ ma gelei va.»

⁵ Moize Gɔɔgɔ GALAGI ná-deveiti daazeelini Izelayele nui ma, é gɛ ti ma: «Zozefe mavofodaiti ta-wolodai gɛa gaa-mai wosu. ⁶ Pete nii Gɔɔgɔ GALAGI devei Selɓefgade ná-doun anzanuiti ma: Ta zeí naama nui be, niiti ta gɛ ti vɔ, ni nɔ ta zeí ti-gɛeni ta-wolodai zu. ⁷ Izelayele yooi zu, poganii tanɔpe ge la gɪlaa bolodai ta zu, é va li bolodai zɔi zu, kele Izelayele nui gɪlagilagi gɛa gɪli keɛgeni ta-wolodai ma voganii va. ⁸ Anzanu loin gɪlagilagi kpein poganii a gɛ zea, Izelayele nui ta-wolodaiti su, keni naa zeí zini be, keɛge ná-bolodai zu, naa gɛa a ke Izelayele nui gɪlagilagi ti ti-memewolani ta-voganii zɔɔɔ. ⁹ Poganii tanɔpe ge la gɪlaa bolodai ta va, é va li bolodai taɔili su, kele Izelayele nui ta-wolodaiti ta gɪli ti gɪlagilagi ta-voganii va.»

¹⁰ Selɓefgade ná-doun anzanuiti ti keeni, eɛvelei Gɔɔgɔ GALAGI ma levei

veeni la Moize ya. ¹¹ Selɔfegade ná-doun anzanuiti ti ga Maala, Tiilesa, G̃gela, Mileka ta Noa, ti zeini ti-g̃ɛɛ keɛg̃elointi ti-loun zunuiti be, ¹² ti zeini Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti be, ta-voganiiti ti yeni ti-g̃ɛeni ta-wolodai zu.

¹³Deveiti ta tɔgiti kana, niiti G̃oɔg̃o GALAGI feeni Izelayele nuiti zea, ga Moize maavele, Moabe nemei zu, Zuluden g̃obave, Zeeliko letemave.

Tɔ Sevei Velesiei

Sevei lɔzeizuvɛ ma woo mɔungiti

Gaalu Sevei ɣaabelazuvɛ ɣa dɛezu ga aɛye, ga Izelaye nuiti ti zeelia zou ɣwɛmavɛ, ti lɔ vai vɛ niina minazɛɣɛ zɔɔi zu. Tɔ Sevei Velesiei ɛ vilesu polu, Moize bɔɛ la ɣɛni su sava Izelaye nuiti pɔ (1:1—4:43; 4:44—28:68; 28:69—30:20). Moize ti looni ɣisu ga GALA nɔ-kɛwotiiti, nɔ-nɛɛbei zu, nii kwe ge la ba, ɛ kɛeni nɔ-nubuseiti tetegi: ɛ minazɛɣɛ bo ti vɛ, ɛ lo ti luɣɔ kona vuunaanigɔ (40) laawu tevbai zu, ɛ ti make ti zili nuiti ti la zieni ti wu, ɛ nɔ-deveiti ta nɔ-minazɛɣɛgiti fe ti ya.

Anɛɛ naa vɛ, ɛ la nɔ ga faiti ti ɣɛai, baa tɔɣi ɛ veeni naa ɣwɛɛ fai nɔ volu. Kele Moize ɣa bɔɛzu eɣɛ tenebo nui, nii zebei ba, ɛ ti loli ga ti ɣize ti-Maliɣii nɔ-woogɛɣiladai zu, ti lo naa ma, ti GALA kitei nɔ-kpɔfaamai ɣaizie. «Woilo, Izelaye! ɣɔɔɣɔ GALAGI ada-GALAGI ɣa ɛ ga GALA gila kpegi. Da ɣɔɔɣɔ GALAGI da-GALAGI nɛɛ vɛ ga ɛ-yii pɛ, ta ɛ-yenvui pɛ, ta ɛ-zuvikei pɛ» (6:4-5, boge Mat 22:37 zu). Niima wooi ɣa kɛai ga dɔɔɣi lɔzeizuvɛ Izelaye nuiti bɛ, ɛ lo ki-daaleve vɛlei va, ta folo-o-folo GALA fali vai.

Sevei nii ma ɣaagwɛsu naanigɔi ma ɣaabelagiti, felegɔi ɣa koozɔɣɛle bɔɛi wosu, ta kizɛsu vaa felegɔ: mɔunpa maa-muse wuyei ɛ lolisu ga «Moize nɔ-guyei» (ɣaagwɛsu 32), ta tuyai Moize tooni Izelaye woloda puugɔ maazu felegɔiti (12) bɛ (ɣaagwɛsu 33), naa volu, vɛ nɔ dɛezu vɛlei ziimazɛɣɛɣi ɣɛni la ga Zozuwe, ɛ lo Moize votogi zu, ɛ va li ga Izelaye minazɛɣɛ zɔɔi zu (ɣaagwɛsu 31), ta Moize nɔ-saa vai (ɣaagwɛsu 34).

Tɔ Sevei Velesiei tei su vaa wolai ɣa ga, «Tɔ sevei,» nii ɛ ɣaani GALA sei vɛlei wu Zeeluzalɛme, masagi Zɔziase nɔ-masadai ma ziegi zu (2Ma 22), naa ɣa ɛ ɣɛni

ga faiti falibo fai lɔzeigi GALA pelei ma, nii masa niinei tɔzeini. Su wooi ɣa ɣalasu seve mɔinmɔin su minazɛɣɛ pɔɔi zu (Masagiti, Zeeleemi), eyesu ɛ zeeli minazɛɣɛ niinei zu (Mat 4:4, 7, 10; Mak 12:32).

Niiti ti kalasu niizu, ta mɔun keleiti, Tɔ Sevei Velesiei ɣa dɛezu ga undaanɛi nii nubusei pɛ ge ɣaiziezu, keni nu golo GALA bɛ pɛ, nii ɛ ga Kizo Nui ta Unmɔɔ Nui, ɛ va legɔ sɔɔɔ, fai pɛ su.

MOIZE Nɔ-KPɔEZUGULA MɔUNGI

(1:1—4:44)

1 Sevei nii ɣa wooiti bosu, niiti Moize ti laazeelini Izelaye nuiti kpein ma, Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, tevbai zu, petu nɛmɛi zu Sufe letɛmavɛ. Nɛmɛi naa ɣa Palanni zɔɣɔzuvɛ ta taa naanigɔi zɔiti: Tɔfele ta Laban, naa vɛɛ ɣaseelote ta Di-Zaɣabe va. ²(Folo puugɔ maazu ɣila (11) sie ɣa ɛ nɔ, ɛ zo ɣɔɔɔɛbe gizei ma, ɛ va ga Seyiil ɣize ma vɛlei, ɛ zeeli Kadese-Baalɛna.) ³Kona vuunaanisiɛi (40) ma alu puugɔ maazu ɣilagi (11) ma volo mɔungi ma, ti ɣula vɔluma Ezipete yooi va, Moize bɔɛni Izelaye nuiti pɔ, eɣvɛlei ɣɔɔɣɔ GALAGI devei veeni la zea ta-vaa zu. ⁴Naa ɣɛni, siegi zu ɛ bɛni da ga vɔni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigɔn ma, nii nɔ-taa wolai ɣɛni ga ɣɛsɛbɔn, ta Basan masagi Wɔge, nii ɛ ɣɛni zeini Ase-talote ta Edeleyi.

⁵Zuludɛn volu vɛlei, Moabe yooi zu, minɔ ɣa Moize tɔzeini nɔ ga tɔɣi nii yɔɣɔzulea ga tiye, ɛ ɣɛ ti ma:

⁶ɣɔɔɣɔ GALAGI da-GALAGI bɔɛni de vɔ ɣɔɔɔɛbe gizei ma, ɛ ɣɛ ma: «Wo wola lɛbigɛ zeini gizei nii vɔ bɛ. ⁷À latina, wo li Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu, ta nɔ maaɣooliiti su, vɛ Kanaan nuiti ti zeini nɔ, Zuludɛn ma vetu nɛmɛi zu, ta gizeiti ma, naa vɛɛ zielavɛ ma nɛmɛi zu va, ta lekɛmavɛ nu yeezazuvɛ, ta

Kpolodɛ Wolai ɣobavɛti, eyesu ɛ zeeli Liban ɣizeiti ma, ta zie wolai Ufelate ma. ⁸À pete, gè zooni tɛi fea wo vɛ. À li, wo zooni naa zɛɣe ga wɔnɔ, nii nɔnɔn nà Gɔɔɣɔ GALAGI gè ma ɣona woni womeɛwolani be, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va, ga gè fe ti vɛ, ta timavofodaiti, ta zɛɣena ná.»

Moize tukpɔɣaaleve nuiti sei vai

(Egeɣɔde 18:13-27)

⁹Moize ɣeni ma mɔnɔ: naama ziegi zu, gè bɔeni wo vɔ ɣani, ga: «Gè la zooga, nà ɣila, gè va lo wo luɣɔ. ¹⁰Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI, wo maamɔinda, za wo mɔinda eɣe geegɔɔlɔgi ma zomideɣaiti. ¹¹Gɔɔɣɔ GALAGI, wo-memɛwolani ta-GALAGI, ta bɔ wo va ná zeizu ɣe ga waagila (1 000), ɛ tuya loo wo vɛ, eɣevelei ɛ minazɛɣeni la! ¹²Nà ɣila, nà wa-ɣasɔi zɛɣe ɣale, gè wa-vaiti gaagɔla ba, ta wa-bɔɛ vaiti? ¹³À yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ɣima nuiti, ti ɣelegɛlegai, ta luɣɔ vagɔi ti va, gè ti ze wo unda.» ¹⁴Wo gòɔɣaavoteni, wo ɣe mà: «Nii ɛ ɣisiaa su ga è ke, naa ɣa ga faa vagɔ.» ¹⁵Gè wa-wolodama ɣundiɣiiti seɣeni, ɣima nuiti, luɣɔ vagɔi ti va. Gè tanigaa ze wo unda ga nu waagilagila kundigiiti, nu ungilagila kundigiiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigiiti, ta nu vuupuu kundigiiti. Gè zɔiti ke ga faaɣaagɔlaba nuiti wa-wolodaiti su. ¹⁶Gè devei veeni naama ziegi zu, wa-lukpɔɣaaleve nuiti zea, gè ɣe ti ma: «À woilo wo-ɣeɛleaiti goo ma, wo ti lukpɔɣaaleve ti yɔɣɔzu vaiti su, ta ti-ɣeɛleaiti, ta wɛeinti, ga telebodai. ¹⁷À mina zeelɔɔɔɣɔzu ɣe nuiti su, wa woilo mɔne nuiti goo ma, ta zobobe nuiti. À mina lua nu nɔpɛ ba, mazɔɔɔ GALA ka po ge ga tukpɔɣaaleve vai. Ni fai ta a baana wo ya gola, wa vaa la pɔ be, gè gaagɔla ba.» ¹⁸Pele ɣana naama ziegi zu gè devei veeni la, ga nii kpein wa ke.

Kpakagi ɛ ɣɛeni Kadese

(Gaalu Sevei 13:1-33; 14:20-45)

¹⁹Ade zɛɣeni Gɔɔɔɛbe gizee vɔ be, de zie teveba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu vɛlei, eɣevelei Gɔɔɣɔ GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kadese-Baalenea. ²⁰Gè ɣeni wo ma: «Wo zeelia Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu, nii Gɔɔɣɔ GALAGI da-GALAGI fea de vɛ. ²¹Pete, Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI zooni laa wo ɣakala. À le, wo seɣe ga wɔnɔ, eɣevelei Gɔɔɣɔ GALAGI, wo-memɛwolani ta-GALAGI boni la wo ma. À mina lua. À mina bali.»

²²Wo pe wo maabuɣani bà, wo ɣe mà: «Ade zunui tanigaa leve, ti zooni zuvete, ti va, ti voluvaawo ade ma, pelei da zie la, taaiti vɛ da li ná, ti naati dɛɛ.» ²³Wo ɣisu vai naa nɛeni bè. Naa ɣa ɛ keeni, gè yeelo zunui puugɔ maazu felegɔ (12) va wo zaama, boloda ɣila, zunui ɣila. ²⁴Ti liini, ti le ga gize yooi vɔ pelei, eyesu ti li Esekɔle nemei zu, ti náti sumɔni. ²⁵Ti vaani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti dɛɛ ga adeye, ti voluvaawo, ti ɣe ma: «Zou vagɔ vɛ, nii Gɔɔɣɔ GALAGI da-GALAGI feezu de vɛ.»

²⁶Kele wo la keeni, wo va le. Wo bakani wa-GALAGI Gɔɔɣɔ GALAGI ná-devei laalɔɣɔma. ²⁷Wo bɔeni unsu wazɛɣe ɣotaiti bu, wo ɣe ma: «Tei ade wɔnzɛɣea Gɔɔɣɔ GALAGI ma, naa ɣa ɛ de ɣulaai la Ezipete yooi va, ɛ va de lo Amɔɔl nuiti zeezu, ti de undaavili. ²⁸Mini ɣa ade liizu ná? Ade-ɣeɛleaiti ti de iɣɔtevea, ti ɣe ma: «Nubusea vɛ ti wola mɔindai, ti wola ɣoozakoozagai ade va, taaiti be ti wola wɔɔɔɔɔ, sigɣi ti ma, ɛ ze geei va, gi Anake mavofodaiti kaave ná ɣite.»

²⁹Gè ɣeni wo ma: «À mina bali. À mina lua ti va. ³⁰Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI, nii ɛ loni wo luɣɔ, tɔ bɔɣɔi ɣa a kɔɔi ɣɔ wo vɛ, eɣevelei ɛ keeni la wo vɛ, wo ɣaazu, Ezipete yooi zu, ³¹naa volu teve-

bai zu, wo kaani miná, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI wo zefeni, egɛvelei zunui a ɗa ná-doun zunui zege la, pelei kpein su, eyesu wo zeeli niima adave.»³² Anɛe naa ve, wo la ɣeni laani Gɔogɔ GALAGI la, wa-GALAGI,³³ nii é ɣeni losu wo luɣɔ pelei zu, ga é wo-uuuzu ɣaizie, é ɣeni losu wo luɣɔ kpidií abuzogi zu, é pelei le ga woye, nii wo ziezú la, foloi é lo wo luɣɔ tonabiingi zu.

³⁴ Gɔogɔ GALAGI wo ɣisu vai ɣweeni, é yiiɣaawana, é minazege ɣani: ³⁵ «Ni-ima yamanii zu nufuse ɣɔiti taɣila kpalaa ge la zooli naa ɣaa, nii gè ma ɣona woga ga gè fe wo-memewolani zea, ³⁶ keni Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, tɔ ɣa a ka. Nà zooli naa ve zea, nii siaai su, ta ná-doun zunuiti, tɔzei sieve ga ziiimai.»

³⁷ Gɔogɔ GALAGI yiiɣaawanani mà balaa wa-vaa zu, é ɣe mà: «Da balaagi, è la mɔ lea ná. ³⁸ Kele Nun ná-doun zunui Zozuwe, ɗa-bɔba nui, naa ɣa le ná. Naa ipɔɔɔ, mazɔɔɔ toɣa é vaazu losu Ize-layelee nuiti tuɣɔ zooli zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo ɣeni ɣeezu ma ta ɣe ga wo zili nuiti daamiani, ta wo-loun zunuiti, niiti ti la faa vagɔi ta faa ɣɔi yɔɣɔzugwee za, naati ka ti leezu ná, naati ka gè feezu ti ve, ti seɣe ga tɔɔɔ. ⁴⁰ Kele wɔun, à gale ma, wo li volu tevebai zu, Seeli Kpolodei vɔ pelei.»

⁴¹ Wo ɣoɣaavoteni, wo ɣe mà: «Gi koto ɣea Gɔogɔ GALAGI laalɔɣma. Gá leezu, gi kɔɔi ɣɔ, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI gá-GALAGI devei vea la gi ya.» Wo ɣi-lagilagi wo wa-ɣɔɔɣɔ zɔɔlaiti seɣeni, wo ka ga faa go, wo leɛ vai gize yooi zu. ⁴² Kele Gɔogɔ GALAGI ɣeni mà: «Ge ti ma: À mina le, ta à mina kɔɔ ɣɔ, mazɔɔɔ gè la wo zaama ɣeɣelein, wo zili nuiti ta wo ɣologolo nɔ fuun.» ⁴³ Anɛe naa ve, gè bɔɔni ga bɔɔa wo vɔ, wo la woiloni, wo bakani Gɔogɔ GALAGI ya, wo leeni ga goizubɔɔi gize yooi zu. ⁴⁴ Názu ɣa Amɔɔl nuiti ti zeini gize yooi zu, ti ɣu-

lani, ti wo laaɣomi, ti vile wo volu egɛ kɔingiti, ti laale wo wu, é zo Seyiil lugi zu, eyesu é zeeli Gɔɔlema.

⁴⁵ Wo ɣalegai ma ma, wo wɔɔni Gɔogɔ GALAGI ɣakala, kele Gɔogɔ GALAGI la ɣeni woiloni wo-wooi ma, é woizubɔɔni.

⁴⁶ Naa ɣa é keeni wo yeni Kadese, wo wola lebi ná.

Edome ta Moabe ta Amɔn yooiti maazubude vai

2 Ade latini, de li ga tevebai zu vele, de Seeli Kpolodei ma vele zo, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI boni mà la. Ade folo mɔinmɔin keeni, de ɗa lati Seyiil ɣize yooi ma.

² Gɔogɔ GALAGI ɣeni mà: ³ «Wo lebiga latisu gize yooi tei ma. À latina ga lekpeɔve nu ɣvɔezu vele. ⁴ Devei nii ve nufuseiti zea, ga wa vaazu levesu wo-ɣeeleaiti Ezawu ná-doun zunuiti ta-ɣwepelemave, ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo va, kele à dama ga bɔɔɔ. ⁵ À mina laale ti wu, mazɔɔɔ gè la wo-ɣɔɔɔ losu nɔpe feezu ta-yooi zu, tɔzei gè Seyiil ɣize yooi veeve Ezawu ve ga nɔɔɔ. ⁶ Wa daamianigi zɔɔɔ ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, anɛe ziei wa ɣe kɔɔlezu, wa sɔɔɔ ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loove wo ve, wo-yeavaiti pe su, gweleve wo ma wa-ziei zu, teveba wolai nii zu. Kona vuunaanigɔ (40) ɣa Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ɣa wo va, wo la valani ani nɔpe ma.

⁸ Ade-ɣeeleaiti Ezawu ná-doun zunuiti ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti yeni ɣoozama, de leve ti va, de lago maagoozani Zuluden ma vetu nemei zu vele va, ta Elate, ta Esiyon-Geebeel. Naa volu, ade latini, de li ga Moabe tevebai zu vele.

⁹ Gɔogɔ GALAGI ɣeni mà: «À mina laale Moabe nuiti bu, wo mina kɔɔ vɛɛ ti va, mazɔɔɔ gè la ada nɔpe feezu wo

ya ná-zooi zu, Lɔte ná-doun zunuiti ka gè Aal yooi veai ti ya ga tɔnɔ.»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ɣeni zeini ná mɔungi, ma nubuseiti ti wɔɔlɔni, ti wola mɔin, ti ɣoozakooza eɣe Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya balaagi ti ɣeni ti vetesu eɣe Leefa mavofodaiti, velei nɔ Anake mavofodaiti ti la, keɛ Moabe nuiti ti ɣeni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² Ɔɔɔɔl nuiti ka ti ɣeni zeini Seyiil, Ezawu ná-doun zunuiti ti ti zoni, ti ti-ma zuwu ɣaaleve luɣɔ, ti ze ti-votogi zu, eɣevelei Ize-layeɛ keeni la zooi naa zu, nii é zea, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI feeni zea.)

¹³ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni ma mɔnɔ: «À wuzegena niizu, wo Zeelɛde ɣɔtudei buɛ.» Názu ɣa ade Zeelɛde ɣɔtudei budeni la. ¹⁴ Yeeɣɣɣalɛi ade keeni, de ɗa zie, é zo Kadese-Baalenea, é li Zeelɛde ɣɔtudei maazubude voloi vɔ, é ɣeni ga kona vuusava maazu lɔsava (38), eyesu zunuiti ti zeelini kɔɔɣɔ vai ma, naati kpein ti nɛɛle de zaama, eɣevelei Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma ɣonai woni la ti ve. ¹⁵ Ɔɔɔɔɔ GALAGI bɔɣɔi ɣeni ti laalɔɣɔma, é ɗa ti vaa, eyesu ti nɛɛle de zaama.

¹⁶ Siegi zu kɔɔɣɔ nuiti kpein ti nɛɛleni la nubuseiti saama ga ti za, ¹⁷ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni mà: ¹⁸ «Wa Moabe ɣwepelemave maazubudezu za, wo leve ga Aal taai ɣoba velei, ¹⁹ wa vaazu maabuɣazu Amɔn nuiti ba. À mina laale ti wu, wo mina kɔɔ veɛ ti va, mazɔɔɔ gè la ada nɔpe feezu wo ya Amɔn nuiti ta-yooi zu, Lɔte ná-doun zunuiti ka gè naa veai ti ya ga tɔnɔ.»

²⁰ (Naama adave leveni ga Leefa mavofodaiti ta-yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ɣeni zeini ná mɔungi, Amɔn nuiti ti ɣeni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti ɣeni ga nubuseiti ti wɔɔlɔni, ti wola mɔin, ti ɣoozakooza eɣe Anake mavofodaiti. Ɔɔɔɔɔ GALAGI ti ɣologoloni Amɔn nuiti, naati ti ti zo, ti ze ti-votogi zu. ²² Uele ɣana Ɔɔɔɔɔ GALAGI keeni la Edɔme nuiti be, ti ga Ezawu mavofodaiti,

niiti ti zeini Seyiil, siegi zu é Ɔɔɔɔɔ nuiti kologoloni la, naati ti ta-yooi zoni, ti ze ná ti-votogi zu, eyesu zaaɣaza. ²³ Avi nuiti ti zeini taa goiti su, eyesu é zeeli Gaza, Kafetɔɔɔl nuiti ti vaani, ti naati kologolo, ti ze ti-votogi zu.)

²⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣe ma: «À wuzegɛ, wo pele zo, wo zie wolai Aalenɔn buɛ. Wele, gè Ɔeseɓon masagi Sigɔn Amɔɔɔl nui la wo yeezu, ta ná-zooi. À tɔɔzei ga kɔɔi veɛ ba, wo ná-zooi zegɛ ga wɔnɔ. ²⁵ Za, nà tɔɔzeizu ga wo-vaaluabai la nubuseiti kpein su, niiti ti zeini geegɔɔɔɔgi wu, ta lua wo va. Siegi zu ti wo-maawooi menisu da, ta bali, ti ɣe nɔ unga wuulee wo luɣɔ.»

Ɔeseɓon masagi Sigɔn ná-zooi zo fai (*Gaalu Sevei 21:21-30*)

²⁶ De yeni Kedeemɔte tevebai zu, gè keelaiti teve Ɔeseɓon masagi Sigɔn ma, ga ziilei kpɛeiti. Gè boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi leve ɗa-yooi zu. Gá levesu ga pele zakpai nɔ, gi la zegɛzu ba, gi va li ga yeezazu vele, baa ɣɔvɛzu vele. ²⁸ Daami-ani kpein gá mi, ɗa ti vɔɔi gi ma, ziei nii kpein gá kpɔle, ɗa ti vɔɔi gi ma, gá levesu nɔ ná ɣɔɣɔa. ²⁹ Naa ɣa Ezawu ná-doun zunuiti ti keeni gi ve, niiti ti zeini Seyiil, zenɔ ɣana Moabe nuiti ti keeni la gi ve, niiti ti zeini Aal taazuve. Va bu gi leve, eyesu gi Zuluden maazubude, gi lɔ zooi naa zu, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI gá-ƆALAGI feezu gi ve.» ³⁰ Kele Ɔeseɓon masagi Sigɔn la ɣeni keeni, é va va bu, ade va leve pɔ be, mazɔɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI kigi baani, é ɣaazu-maavɔ, nii a ke é lɔ wo yeezu, eɣevelei wo petesu la za.

³¹ Naa voluma, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni mà: «Wele, gè tɔɔzeida ga gè Sigɔn ta ná-zooi lɔ wo yeezu. À tɔɔzei ga ná-zooi zegɛ ga wɔnɔ.» ³² Sigɔn ɣulani ga ná-kɔɔɔɔgi pe, ti laale ade wu, ti kɔɔi veɛ ade va Yagase. ³³ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ada-ƆALAGI ɗɔɔni de yeezu, de zobogi

zɔlɔni ma, ta ná-doun zunuiti, ta ná-nubuseiti pɛ. ³⁴Naama ziegi zu, ade ná-taaiti kpein soni da, de ti ɔlogolo. Ade nubuseiti suwuɔaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, gila kpalaa ge la ɔulani. ³⁵Toganiiti nɔ ɔa ade ti makeni bɔɔɔ vɛ, ta kɔɔzoganiiti, ade ti yevɛni taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶É zo Alɔwɛɛl, zie wolai Aalenɔn ɔomave, ta taai naa nii é nemei zu, eyesu é zeeli Galaade, taa nɔpɛ ge la ɔeni ná, nii ade la vɔnini ma, mazɔlɔ ɔɔɔɔɔ GALAGI da-ɔALAGI ti pɛ dɔɔni de yeezu. ³⁷Kele wo la ɔeni maabuɔani Amɔn nuiti ta-yooi va, anɛɛ zie wolai Yabɔke ɔomave, ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama adavɛti tanɔpɛ, niiti ɔɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni ade ya ga de baɔ ti maazu.

Basan masagi Wɔge ná-zooi zo fai

(Gaalɔ Sevei 21:31-35)

3 Ade latini, de li ga Basan vele. Basan masagi Wɔge ɔulani, ta ná-kɔɔɔɔ nu-iti kpein, ti ade laaɔgomi, ti va kɔɔi vɛɛ ade va Edeleyi. ²ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔeni mà: «Mina lua tɔun ba, mazɔlɔ gè dɔa è yeezu, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein, é vɛɛ ná-zooi va. Da so, eɔevelei è Amɔl nuiti ta-masagi Sigɔn zoni da, nii é ɔeni zeini ɔesebon.» ³ɔɔɔɔɔ GALAGI da-ɔALAGI Basan masagi Wɔge lɔɔni ade yeezu, é bɔ ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ba. De ti pɛ paani. Nu ɔila kpalaa ge la ɔulani. ⁴Názu ɔa de ná-taaiti pɛ soni da, taa vuulɔzita (60) ɔa é ɔeni Aaleɔɔbe yooi maagoolii zu, niiti Wɔge ɔeni masadai ɔeezu ti unda, Basan yooi zu. Taa ɔila kpalaa ge la ɔeni yeni, nii de la ɔeni soni. ⁵Naama laa wolaiti toga ɔeni de gola, sigi gaagoozagiti ti ti ma, ta kɔlu bog-iti nu ti loozu. Taaiti ti ɔeni ná balaa, ti moindai, niiti sigi ge la ɔeni ti ma. ⁶Ade taai naati pɛ kologoloni, eɔevelei de keeni la ga ɔesebon masagi, Sigɔn, nɔnɔiti. Ade nubuseiti pɛ suwuɔaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti.

⁷Kele ade toganiiti soni bɔɔɔ vɛ, ta kɔɔ-zoganiiti niiti ti ɔeni taai naati su.

⁸Zekana, naama ziegi zu, ade adave náti kulani la Amɔl nuiti ta-masa felegɔiti zea, zooi nii é Zuluden volu velei, é zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu é zeeli ɔeelemɔn gizei ma. ⁹(Sidɔn nuiti ti ɔeelemɔn gizei laasei pɛve ga, Siliyɔn, Amɔl nuiti ti daasei pɛɛ ga Seniil.) ¹⁰Ade zooi kpein soni, niiti ti ɔeni Basan masagi Wɔge ná-masadai zu: gize neme zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa vɛɛ Basan yooi va, eyesu é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹(Basan masagi Wɔge ɔila kpe ka é yeni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma ɔe-sui kpetɛai ga kɔtui, naa ɔa de Laba, Amɔn nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai ɔa ga metele naanigɔ, kogi ɔɛ ga metele felegɔ.)

Zuluden folo ɔulazu vele yooi ɔaagwɛɛ vai

(Gaalɔ Sevei 32:1-42)

¹²Naama ziegi zu, ade beni ga zooi naati kpein so. Lubɛn ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka gè zooi naa veeni ti ya, nii é Alɔwɛɛl letemave lekpema nu ɔvɛzuvɛ, zie wolai Aalenɔn ma, ta Galaade ɔize yooi ɔilazuve, é bɔ ná-taaiti ba. ¹³Manasee ná-bolodai ɔilazuve ɔa gè Galaade yooi mɔtai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii Wɔge ɔeni masadai ɔeezu unda. (Aaleɔɔbe maagoolii kpein, é bɔ Basan kpein ba, naa ɔa é ɔeni lolisu ga Leefa mavofodaiti ta-yooi. ¹⁴Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa ɔa é Aaleɔɔbe yooi kpein seɔeni, eyesu é zeeli Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɔwepelemave, é daaseigi vɛɛni Basan laaiti ba, zaagaza ta lolisu ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵Gè Galaade yooi veeni Makiil vɛ. ¹⁶Gè Galaade ɔilazuve veeni Lubɛn nuiti be, ta Gade nuiti, eyesu é zeeli zie wolai Aalenɔn ma, toɔa é ga kwepelegi, eyesu é zeeli zie wolai Yabɔke ma, Amɔn nuiti ta-ɔwepelemave. ¹⁷Folo liizu

ƣwepelemave ƣeni ga Zuluden ma vetu nemei, é zo Kineelete va, é zeeli Kpolodé Wanai ma. Folo ƣulazu ƣwepelemave ƣeni ga Pizega ƣizei ƣɔƣɔave.

¹⁸ Naama ziegi zu, gè niima levei veeni wo ya, ga: «Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI niima yooi vea wo ve, nii a ke é ƣe ga wɔɔɔ. Wɔiti kpein wo ga zunuiti, wa da ɔɔƣɔ maagɔli ga kooƣɔ zɔɔlaiti, wo leve wo-ƣeeleaiti tuƣɔ, Izelayele nuiti. ¹⁹ Wo-anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti nɔ ƣa ta ye ná, naama laaiti su gè ti veai wo ya. (Wa-loganiiti mɔinve, gè naa zuƣwɛ.) ²⁰ Wa ɔɔ wo-ƣeeleaiti ba, eyesu Ƣooƣɔ GALAGI doogo fe ti ve, egɣevelei é keai la wo ve, tiya ɔalaagi ti zooi zɔɔɔ ga tɔɔɔ, nii Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI feezu tiya Zuluden volu velei. Názu ƣa wa ƣale ma la wa-yooiti su, niiti gè ti veai wo ya.

²¹ Naama ziegi zu, gè devei veeni Zozuwe ya, gè ƣe ma: «È-ƣaazuve naa kpein kaani, nii Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI keeni ga masa felegɔiti, pele ƣana Ƣooƣɔ GALAGI a ke la ga masadai kpein, ve è vaazu levesu ná. ²² À mina lua ti va, mazɔɔɔ Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI ɔɔƣɔi ƣa é kɔɔi ƣoozu wo ve.»

Moize la lea Kana minazeƣe zooi zu

²³ Naama ziegi zu, gè Ƣooƣɔ GALAGI maaneneni, gè ƣe ma: ²⁴ «Màligii, Ƣooƣɔ GALAGI, è tɔzeidá ga è wɔɔɔ velei ta è-zɛbei lea ga ze, nèi gè ga ɔa-wotigɛ zunui, mazɔɔɔ galagi begele ƣa é geegɔɔlogi zu, ɔaa zooi ma, nii a zoo é vokɔɔɔ da-ƣee-wotiiti ma, ta da-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maanenɛzu ga è va bu, gè Zuluden maazubude, gè zou vagɔi naa ƣa, nii é zɔɔla velei, naama ƣize you vagɔi, ta Liban.» ²⁶ Kele Ƣooƣɔ GALAGI yiiƣaawanani mà wa-vaa zu, é la mɔ ƣeni pɔ ga é va gɔɔmeni. È ƣeni mà: «È kula ƣea! Mina mɔ ɔɔe pɔ ga naama vai ta. ²⁷ Le Pizega gizei ma, è ƣaazuzie, folo lizuzu velei, ta lekpeima velei nu ƣoozezuve, ta nu yeezazuve, ta folo ƣulazu velei, è

pete ga ƣaazuve, mazɔɔɔ è la Zuluden nii maazubudea pe. ²⁸ Deveiti fe Zozuwe ya, è iɔɔɔ, è sebelɔ, mazɔɔɔ toƣa é losu niima nufuseiti tuƣɔ, é zooi nii ve tiya ga tɔɔɔ, nii è vaazu petesu.» ²⁹ Ade yeni nemei zu, Bete-Peyɔɔ letemave.

Nu ƣolo vai GALA ná-tɔgiti be

4 Niizu, Izelayele nufuseiti, à woilo tɔgiti ta deveiti ma, gè wo ƣalasu da. À ti zo, wo make ti ma, naa ƣa a ke wo zenvui wo, wo zooi zɔɔɔ ga wɔɔɔ, nii Ƣooƣɔ GALAGI, wo-memewolani ta-ƢALAGI feezu wo ve. ² À mina ta vevei naa va, nii gè feezu wo ya, à mina tanɔpe seƣe ba. Wa ƣolo Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI ná-deveiti be, velei gè feezu la wo ya. ³ Wo-ƣaazuve naa ƣaani, nii Ƣooƣɔ GALAGI keeni, é lo Baale-Peyɔɔ va. Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI naati kpein undaavilini wo zaama, niiti ti uɔɔpeeni Baale-Peyɔɔ lebi vai va. ⁴ Wɔiti wo ƣilini Ƣooƣɔ GALAGI wa-ƢALAGI va, wo pe wa vulua za.

⁵ Wo suƣwɛ ga gè wo ƣalage ga tɔgiti, ta deveiti, egɣevelei Ƣooƣɔ GALAGI ná-GALAGI ma levei veeni la zèa, naa ƣa a ke wo so, wo make naama yooi zu, ve wo vaazu leezu ná, wo sɔɔɔ ga wɔɔɔ. ⁶ À so, wo make, naa ƣa a wo ƣe ga ƣima nuiti, ta kelegele nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti meni, ti ƣe ma: «Zii wolai nii ƣa ga ƣima nu, ti ƣelegelege.» ⁷ Zii begele ƣa é ná, anɛ zou wolaiti saama, nii ná-galagiti maabugaa ba, egɣevelei Ƣooƣɔ GALAGI da-ƢALAGI maabugaa la de va, siegi zu de woogulazu la ma? ⁸ Zii wolai begele ƣa é ná, nii tɔgiti ta deveiti ti zea, ti zɔlegai, egɣevelei niima logi la, gè feezu wo ya za?

Kulakelemaiti ti veai Sinayi gizei ma

⁹ Kele à dama ga ɔɔɔ, wo ɔaa wo-yenvui maazu, wo-zii ma voloi pe su, wa va yeema naama vaiti ma, niiti ti ƣeeni wo ƣaazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina

ɣula wo ɣisu. À ti le ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ À mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣakala, Ɔɔlebe gizei ma, siegi zu Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni mà la: «Niima nubuseiti gaale ba kàkalave, gè dàawooi le ga tiye, naa ɣa a ke ti tɔɔzei ga lua bà, ti-zii ma voloi pe su eteai zu, ti ti-lointi kala da.» ¹¹ Wo maabuɣani gizei va, wo lo kɔɣave. Abui soni gizei va, eyesu é le geezuve. Kpidii vɛeni, ta tonabiingi, ta bumugi. ¹² Ɔɔɔɣɔ GALAGI bɛeni abui zaamave wo vɔ. Wo kpɔe woiti menini, kele wo la ɣeni gaazuve ɣaani, wooi nɔ ɣa é ɣeni ná. ¹³ É ná-minazefegi ɣulani kelema wo vɛ, nii é wo leveni ga wo so, naa ɣa é ga tɔ puugoiti. Naa volu é ti zɛveni kɔtu ɣokolo felegoiti ma. ¹⁴ Naama ziegi zu, Ɔɔɔɣɔ GALAGI devei veeni zèa, ga gè wo ɣala ga deveiti ta tɔgiti, naa ɣa a ke, wo ti zo, wo da zie ga tiye zooi naa zu, nii wo vaazu læezu su, wo seɣe, é ɣe wo vɛ ga wɔnɔ.

Kɔɔɣɔ ganigiti kɔɔ vai maapee vai

¹⁵ Tɔɔzei wo la ɣeni nu nɔpe gaazu ɣaani, voloi Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni bɛezu la wo vɔ, abui zaamave, Ɔɔlebe gizei ma, à dama ga bɔɣɔ, ¹⁶ wo mina bɔɣɔ yaava, wo va kɔɔɣɔ ganigi ta bɛte bɔɣɔ vɛ, é va ɣe ga anii tanɔpe baagɣulaba, zunu ɣevele, baa anzanui, ¹⁷ baa suai ta ɣevele, nii é vulua eteai zu, baa wɔnii, nii é ɣovesu geezuve, ¹⁸ baa suai ta ɣevele, nii é bokposu zooi ma, baa kalei ta ɣevele, nii é ziei wu zooi wu. ¹⁹ À mina ungi wuzefɛ, wo va wele geezuve, wo va foloi vete, ta alugi, ta somidefaiti, ta niti kpein ti volozu geezuve, wo va nɔkɔ ti wu, wo va da ti lɛbi. Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI naama vai yege nubusei zɔiti zea, zooi ma geeɣɔlɔgi wu ná pe. ²⁰ Kele wɔun, Ɔɔɔɣɔ GALAGI liini, é wo ɣaizie, é wo volo abu zulugi naa zu, nii é ɣeni ga Ezipete yooi, é wo ɣe ga ná-nubuseiti, wo ɣe ga nɔnɔiti, eɣevelei wo la za.

²¹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI yiigaawanani mà wa-vaa zu, é ɣona, é ɣe, gè la Zuluden maazubudea, gè va lɔ zou vagɔi zu, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ya ga wɔnɔ. ²² Nɔun nà, nà zaazu defemu niima yooi zu, gè la Zuluden maazubudea negelein, kele wɔun, wa kpudezu, wo zou vagɔi naa zeɣe ga wɔnɔ. ²³ À dama, wo mina yeema minazefegi ma, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI segeni wo vɛ, wo va kɔɔɣɔ ganigi ta bɛte bɔɣɔ vɛ, é va ɣe ga anii tanɔpe baagɣulaba, nii a ɣe Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-deveiti daalɔɣɔma. ²⁴ Mazɔlɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣeeve eɣe abui, nii é anii pe galazu, GALAGI nii toloai.

²⁵ Siegi zu wo dointi sɔlɔɔsu da, ta dounlointi, wo lɛbi zeini zooi zu, wa ɣakana, wo kɔɔɣɔ ganigi ta bɛte ga ani nɔpe baagɣulaba, wo wa-ƆALAGI Ɔɔɔɣɔ GALAGI wanama vai ɣeeni, wo zi-igaaawana, ²⁶ gè geeɣɔlɔgi ta zooi zoga za ga zeeleiti wo laalɔɣɔma, kulafiliba zaa baungi ɣa zeeli wo ma, wo neele zooi ɣa, wo vaazu sɔlɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuluden budena, wo-zii zu la ɣoozaa ná, mazɔlɔɔ wa ɣologɔlo negelein. ²⁷ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa wo vaza nubuseiti saama, wo wola gaagɔlɔi zii ɣiligiti saama, vɛ Ɔɔɔɣɔ GALAGI a li ga woye ná. ²⁸ Miná, wa ɣe gala kiligiti debizu, nii nubusei yeei kpeteai ga gului baa kɔtui, é la zooga é va wozaga, baa é va faa meni, baa é va daami wo, baa é va ani maku meni. ²⁹ Miná ɣa balaagi wo vaazu Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaiziezu ná volu, wa ka, ni wa gaiziena ga wo-yiimave pe, ta wo-yenvui pe. ³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa-ɣidaaviligiti su. Naama ziegiti su ti vaazu, wa ɣale ma Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI vɔ, wo ɣolo gooi vɛ. ³¹ Mazɔlɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa ga maawɔingaa ƆALAGI, é la ɣelea wo va, é la wo ɣologɔloga, é la yeemaa

minazefegi ma, nii é ma gónai woni wome mewolani be.

Góogŋ GALAGI gŋla kpe nŋ gŋ é ga GALAGI

³²À gŋgaizie læ su, fai niiti kpein ti gŋei, aisa wo va zŋwŋ, kaipa GALA ge nuŋusei beteni, é kula etea, é zo gee bela, é li zŋwla vele, fai nii kegala la de gŋeni ga laavŋ vai, ta gŋea baa? Nu nii gŋegala vaa meniga baa? ³³Nuŋuse galagi ta laawoo meniga nei baa, é da bŋe abui zaamave, é la zaani, egŋevelei keai la ga woye?

³⁴Galagi begele gŋa é lia ná-nuŋuseiti gaiziezu, zii gŋiligiti saama, ga voluŋfultaiti, ta laavŋ vaiti, naa ve maabele vaiti ba, é kŋŋi gŋ ga yeei, é maalua vaiti ke, egŋevelei Góogŋ GALAGI wa-GALAGI keeni la wo ve, Ezipete yooi zu, wogŋaazuve naa gŋa? ³⁵É naa kpein deeni ga woye, wo gŋe kwæ ga Góogŋ GALAGI gŋa é ga GALA, taŋŋili nŋpe ge la ná tŋun polu. ³⁶Daawooi zegeni geezuve, wo meni, é wo gŋala, é ná-abu wolai læ ga woye zooi ma. Wo daawooiti menini, é gŋula abui zaamave. ³⁷Tŋŋzei é wome mewolani neeni ve, é yiimazefge ga timavofodaiti, ta ye ná ti volu vele, naa gŋa é kea, tŋ bŋŋŋi wo gŋula Ezipete yooi va, ga ná-zebe wolai, ³⁸é ziiti kpe wo luŋŋ, ti wola wŋŋŋai, ti zuba wo va, é wo lŋ ta-yooi zu, é fe wo ya ga wŋŋŋ, egŋevelei wo petesu da za. ³⁹À suŋwæ deŋŋemu za, wo make gŋ wo-yiimave, ga Góogŋ GALAGI gŋa é ga GALA gila kpegi, geezuve ta zooi ma, taŋŋili nŋpe ge la ná tŋun polu. ⁴⁰Wa ná-tŋgiti so, wo ti make, ta ná-deveiti, gè ti veezu wo ya za, naa gŋa a ke, wo undaane, wa wo-lointi ti yesu ná wa zaana, wo-zii zuŋŋooza zooi naa zu, nii Góogŋ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wŋŋŋ eyesu gŋ.

Maavela wo taa savagŋiti

⁴¹Moize yeeloni taa savagŋ va Zuluden folo gŋulazu vele, ⁴²ti gŋe ga

maavela laai naama nui ve, nii é la gaagŋilini ma, é nu va, é la wŋnzefeni pŋŋma, nu vaa nui gŋa vela, é li taai naa gila su, zenvui gŋa ye zea. ⁴³Luben ná-bolodamaiti tŋŋŋi gŋeni ga Beeseel, nii é gŋeni tevebai zu gize nemei ma, Gade nuniti tŋŋŋi gŋeni ga Lamŋte, Galaade yooi zu, Manasee nuniti balaa tŋŋŋi gŋe ga Gŋlan, Basan yooi zu.

MOIZE NÁ-KPŋEZUGŋLAI VELESIEI

(4:45—11:32)

⁴⁴Tŋŋi vete Moize deeni ga Izelayele nuniti. ⁴⁵Ti gŋeni ga deveiti, ta tŋgiti, ta kala gooitii é ti veeni Izelayele nuniti zea, ti gŋulaai ma Ezipete yooi va. ⁴⁶Naa gŋeni Zuluden volu vele, nemei zu, Bete-Peyŋŋ letemave, Amŋŋŋ nuniti ta-masagi Sigŋŋ ná-zooi zu, nii é gŋeni zeini Gesebon, nii Moize ta Izelayele nuniti ti kŋŋi veeni ba, ti vŋŋni ma, ti gŋulaai ma Ezipete yooi va. ⁴⁷Ti ná-zooi zegeni ga tŋŋŋ, ta Basan masagi Wŋge ná-zooi. Amŋŋŋ nuniti ta-masa felegŋi naati ti gŋeni Zuluden volu vele, folo gŋulazu vele. ⁴⁸Izelayele zeini ná kpein, é zo Alŋweel, zie wolai Aalenŋŋ gomave, é zeeli Siyon gize ma, nii é ga Gŋeelemon, ⁴⁹é bŋ Zuluden ma vetu nemei kpein ba, Zuluden folo gŋulazu vele, é zeeli Kpoloŋŋ Wanai ma, Pizega gŋize gŋŋŋave.

Tŋ Puugŋiti

(Egezuŋde 20:1-17)

5 Moize Izelayele nuniti pe tolini, é gŋe ti ma: À woilo, Izelayele nuŋuseiti, deveiti ta tŋgiti kaa, gè feezu wo ya za. À ti gŋala, wo ti zo, wo da ti gŋe. ²Góogŋ GALAGI da-GALAGI minazefge boni de ve, Gŋŋlebe gize ma. ³É la ga demewolani gila nŋ gŋa Góogŋ GALAGI minazefeni ti ve, kele dea balaa, dei pe de ve za, de vulua. ⁴Góogŋ GALAGI bŋŋeni wo vŋ, gŋaazuni ta gŋaazu, gize ma,

abui zaama. ⁵ Naama ziegi zu, gè loni wo yɔɔɔzu, wa Gɔɔɔɔ GALAGI, gè daawooi laazeeli wo ma. Mazɔɔɔ wo luani abui va, wo la ɣeni leeni gizei ma. Pete nii é boni, é ɣeni: ⁶ «Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI, nii é è ɣulani Ezipete yooi va, duɔla velei wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina ɣe è ve nɔn polu.

⁸ «Mina ani maaniini saɣa ɔɔɔɔ ve negelein, ga anii tanɔpe baagfulaba, niiti ti geegɔɔɔɔ zu, baa niiti ti zooi ma, baa zieiti bu zooi wu. ⁹ Mina nɔkɔ ti wu negelein, mina ti lebi negelein, mazɔɔɔ nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, da-GALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a da ɣeegɣeiti ta-vaa ɔɔi votokula ti-lointi ma, eyesu é zeeli yamanii zavasiei ta naanisiei ma, niiti ti màayosegezu ve. ¹⁰ Kele nà da woogɣi-ladai ɣe, eyesu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati be, niiti ti nèezu ve, ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI laaseigi wo fuun negelein, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣa naama nui leve ga sɔba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Doogɔ foloi leve ga maapeeba voloi, egɣevelei Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ Da botii ɣe folo lozитай zu, è da-wotii kpein ke. ¹⁴ Kele folo lofelasiei ɣa ga Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ná-doogɔ foloi. Mina boti nɔpe ke ma, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, da-wotige zunuiti-yo, da-wotige anzanuiti-yo, da-wotige nikeiti-yo, da-zoovalegiti-yo, anɛ da-logania kpein, anɛ weeinti niiti ti zeini è ɣɔɔɔma, naa ɣa a ke, da-wotige zunuiti ta da-wotige anzanuiti ti la loogɔ ga è ɣevele. ¹⁵ Da ɣize su ga è ɣeni ga duɔi Ezipete yooi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ɣa é è ɣulani ná ga ná-zeeɣaabaai. Naa ɣa é ba, Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI è levea ga è doogɔ foloi maapee.

¹⁶ «È-ɣee lebi ta è-lee, egɣevelei Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ma levei veeni la è ya, naa ɣa a ke è-zii ma voloiti sugooza, è da-eteai zie undaanɛi zu, naama yooi zu nii Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI feezu è ve.

¹⁷ «Mina nu vaa negelein.

¹⁸ «Mina weenzie bo negelein.

¹⁹ «Mina unma wo negelein.

²⁰ «Mina zee zeele woo wo negelein è-zeipɔɔɔi laalɔɔɔma.

²¹ «Mina gaazugula negelein è-zeipɔɔɔi anzai va. Mina gaazugula è-zeipɔɔɔi ná-pelei va, anɛ ná-kpalagi, baa ná-botige zunui, baa ná-botige anzanui, baa ná-nikei, baa ná-soovalegi, baa ani nɔpe é ga è-zeipɔɔɔi nɔkɔ.»

²² Wooti kana, Gɔɔɔɔ GALAGI ti woni wa-nubuseiti ma, é woogɣula la gizei ma, abui zaamave, tonabiingi zu, ta bumugi, é la tanɔpe daani ma. É ti zeveni kɔtu ɣokolo felegoiti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui

(Egezwɔde 20:18-21)

²³ Wo wooi menigai ma, nii é ɣeni ɣulazu kpidi zu, tama abui gizei va, wo vaani pɔ be, wa wa-wolodama ɣundigɣi-iti kpein, ta wa-ɣewolaiti, ²⁴ wo ɣeni: «Wele, Gɔɔɔɔ GALAGI gá-GALAGI ná-lebiyai lea ga giye, ta ná-bɔɔɔi ɣevelei, gi gooi meniga abui zaama, za gi kwɛɛga ga GALA ka zoo é bɔe nui ɔ, naa zoo é ye ná, é ye vulua. ²⁵ Kele niizu, lee vaa zu gá li ɔɔɔɔ lɔɔzu saai zu? Mazɔɔɔ abu wolai nii ɣa gi undaavili. Ni gá yena Gɔɔɔɔ GALAGI gá-GALAGI wooi menisu, gá za. ²⁶ Nu ɣila balaa ka ná nei eteai zu, nii é zenvu su GALAGI wooi meniga ga gi ɣevele, é da bɔe abui zaama, é ye vulua, é la zaani? ²⁷ Li da ɔɔɔɔi, è woilo naa kpein ma, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gá-GALAGI bosu, naa volu è ti wo gi ma, gá woilo ma, gi ke.»

²⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI wo-wooti menini, wo ɣeai ma bɔezu pɔ, é ɣe mà: «Gè ni-

ima nubuseiti daawooiti meniga, ti bogai è ma, gè vaa bu. ²⁹Ni nɔ ta la kevele vagɔi naati makena, ti lua bà ti-yiimave, ti nà-deveiti so yeenɔpe, nii a ke tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaane eyesu ɔɔ!
³⁰Li, è ɣe ti ma, ti ɣale ma ta-zegɛ ɣo-taiti bu. ³¹Kele dɔun, da yesu bà ve, nà deveiti, ta tɔgiti, ta faliiti bosu è ma, nii da ti ɣala da, ti so, ti da ke zooti naa zu, nii gè feezu ti ve ga tɔnɔ.»

³²Nii ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ ma levei vea wo ya, wa naa zo, wo da ke, à mina zegɛ gila kpalaa ba. ³³Wa zie ga pelei naa nɔ negelein, nii ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ wo leveai ma, naa ɣa a ke wo da-eteai zie undaanezi zu, wo-zii zuɣooza, zooti naa zu, nii wo sɔɔɔɔ zu ga wɔnɔ.

À wa-ɔɔɔɔ nɛɛ ve, wo ná-deveiti so

6 À wele deveiti ba, ta tɔgiti, ta faliiti, nii ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ dèveni ga gè wo ɣala da, nii a ke wo so, wo da ke, zooti naa zu wo loɔzu su, wo sege ga wɔnɔ, ²wo lua ɔɔɔɔ GALAGI va, wa-ɔɔɔɔ, wo ɣolo wo-zii ma voloi pe su ná-deveiti be, ta ná-tɔgiti, gè ti veai wo ya. Ta ga wɔnɔ, wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa ɣa a ke wo-zii zuɣooza. ³Naa ɣa é ba, Izelayele nubuseiti, à woilo ti ma, wo ɣaaba wo ɣolo ti ve, wo ti ɣe, nii a ke wo undaane, wo wola moin naama yooi zu, ve nɔnɔi ta koin guloi voovaai ná, egɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI, wo-memewolani ta-ɔɔɔɔ boni la wo ma.

⁴À woilo, Izelayele nubuseiti! ɔɔɔɔ GALAGI ada-ɔɔɔɔ ɣa é ga GALA gila kpegi. ⁵Da ɔɔɔɔ GALAGI da-ɔɔɔɔ nɛɛ ve ga è-yii pe, è-yenvui pe, ta è-zuvikei pe. ⁶Wooi niiti gè ti veezu è ya za, ta ɣe è-yiimave. ⁷È-lointi kala ga tiye, è yepɛ la ti ma, da ɣena zeini da-velei wu, ta da ɣena ziaa pelei zu, da ɣena laa, ta da wuzegena. ⁸Ti ɣe ga poogi, ti vee è-yeei va, ti ɣe ga poogi è-lovalave. ⁹Da

seve da-velei ma laamasagi ma, ta da-laa zigɛdave ma.

**Izelayele maa la nɛɛneni,
 é va yeema ná-GALAGI ma**

¹⁰Siegi zu ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ leezu la ga woye zooti naa zu, nii é ma ɣonai woni wo-memewolani be, Abalaame, ta Izaake, naa vee Zakɔbe va, ga é fe wo ve, ta taa wolaiti ti vagai, niiti wo la ti loni, ¹¹peleiti ti laavegai ga ani vagɔiti, wa laade wo va naati pu ti wu, kalɔyegɛiti ti wɔai, wa laade wo va ti wɔ, leezen beleiti, ta wolive wu-luiti, wa laade wo va ti zin, ¹²siegi zu wo laamiizu la, wo yiɣo, à dama ga bɔɣɔ, wa va yeema ɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é wo ɣulaai Ezipete yooi va, duɔla velei wu. ¹³À lua ɔɔɔɔ GALAGI va, wa-ɔɔɔɔ, tɔ ɣila kpe ka wa debi, wo ɣona daaseigi zu. ¹⁴À mina voɔpeɛ gala kiligiti tavaa va, nubuseiti ti wo-maagoolii zu ta-ɣalagiti, ¹⁵mazɔɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ ɣa wo zaama, ga GALAGI nii toloai. Toga yiigaawana wo laalɔɣma, é wo-ma zuwu ɣaaleve eteai zu.

¹⁶À mina ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ zuɣɔɣɔ, egɛvelei wo keeni la Masa. ¹⁷Kele à ɣolo ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔɔɔɔ ná-deveiti ta ná-tɔgiti be, ta faliiti è ti woni wo ma. ¹⁸Wa naa ɣe, nii ɔɔɔɔ GALAGI devezu ga sɔlege, ta page, naa ɣa a ke wo undaane, wo zoo wo zou vagɔi zɔɔɔ ga wɔnɔ, nii ɔɔɔɔ GALAGI ma ɣona woni wo-memewolani be, ¹⁹é wo zili nuiti kpein kpe wo luɣɔ, egɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI boni la.

²⁰Siegi zu, velela velei, wo-loun zu-nuiti ti wo ɣaazaɣasu da ga: «Lee vaa zu ɔɔɔɔ GALAGI da-ɔɔɔɔ kala gooi niiti, ta deveiti, ta tɔgiti feai wo ya?», ²¹wa ti woogaaavote ga: «Gi ɣeni ga duɔiti Falagɔn ya Ezipete yooi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɣa é gi ɣulani ná ga ná-zɛbei. ²²É laavɔɔ vaiti keeni gi ɣaazu, ta poo golaiti, nii é ɣeni ga Ezipete yooi ni-

miza vai, é gɛeni Falaɣɔn ta ná-peleyeɣei kpein daalɔɣɔma. ²³Kele gɔun, é gi ɣulani ná va, é va ga giye ve, é zoi ve gi ve, nii é ma minazeɣegi woni, é gona gi-memewolani be. ²⁴Ɔɔɣɔ GALAGI de-vei veeni ade ya, ga de tɔgi teiti so, de ke, de lua Ɔɔɣɔ GALAGI da-ƆALAGI va, naa ɣa a ke de undaane eyesu ɣɔ, é de-yenvui make, eɣevelei é keezu la zaaɣaza. ²⁵Adun de letema, toɣa ga telebo faa, ni da Ɔɔɣɔ GALAGI da-ƆALAGI ná-deveiti sona, de make, eɣevelei é boni la de ma.»

Kanaan nuiti ta ta-ɣɔɣɔ ganigiti

(Egeɣɔde 34:11-16)

7 Siegi zu Ɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI vaazu la ga woye, zoi naa zu wo segezu ga wɔnɔ, é ziiti kpein kpe wo luɣɔ, Ɔete nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, zii lofela ti moindai, ti-zebei wɔɔɔ wɔnɔi va, ²a ti loɔna wo yeezu, wa zobo sɔɔɔna ti ma, wa ti zuwuɣaaleve. À mina minazeɣe nɔpe ke ti ve, à mina ti maawɔingɔ. ³À mina vulu ɔɔɣɔ ma wa nubusei naati. À mina wo-loun anzanu ve ti-loun zunu ve, wo mina ti-loun anzanu zeɣe wo-loun zunu ve. ⁴Ni naa laade, ta wo-lointi segezu Ɔɔɣɔ GALAGI va, ti ɔa gala kiligiti debi. Ɔɔɣɔ GALAGI ɣa yiigaawana wo laalɔɣɔma, é wo-ma zuwu ɣaaleve gaamago nɔ. ⁵Wele velei wa ti zo da: Wa ta-zalaɣa ɣulazuveti golo, wo ta-zale ɣɔɔ ɣɔtuiti kpezeɣele, wo ta-zale ɣɔɔ wu-luiti teve ga, wo ta-ɣɔɣɔ ganigiti gala. ⁶Mazɔɔ wa ga nubuseiti ti padegai Ɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ve. É yimazeɣeni ga woye ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɣe ga nubuseiti ti wola vizɔgai.

Maligii ná-wooɣɣiladai ná-minazeɣe fai zu

⁷É la ga wo moin ɣa bogai zɔɔma nubuseiti ba, naa ɣa é keai, Ɔɔɣɔ GALAGI ɣililai la wo va, é yimazeɣe ga woye, mazɔɔ woun ka wo loidai nubuseiti kpein saama. ⁸Kele tɔzei Ɔɔɣɔ GALAGI wo neve ve, tɔzei toɣa pɔ ga é ná-minazeɣe konai laazeeli, nii é boni wo-memewolani ma, naa ɣa é kea, é wo ɣula ga ná-zeegaabaai duɔla velei wu, é wo ɣula Ezipete masagi Falaɣɔn ya. ⁹À sugwɛe degemu ga Ɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa é ga gaama ƆALA gila kpegi. Wooɣɣila GALAGI, é ná-minazeɣegi ta ná-wooɣɣiladai makesu eyesu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati be, niiti ti neezu ve, ta ti ná-deveiti sosu. ¹⁰Kele toɣa ɔa naati sala gaamago nɔ, é zoloo ta-ɣɛwotiiti ma, niiti ti maayosegezu, é ti undaavili. Toɣa naama nui zala gaamago nɔ, nii é maayosegezu, é zoloo ná-keewotii ma. ¹¹Wa deveiti so mu, ta tɔgiti, ta kala gooiti, wo ti make, niiti gè ti veezu wo ya za, wo ɔa zie ga tiye.

Tuyai é koloi zu

(Tɔ Sevei Velesiei 28:1-14)

¹²Ni nɔ wa ye woilosu tɔgiti ma, wo ti zo, wo zie ga tiye, Ɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa ná-minazeɣegi ta ná-wooɣɣiladai make wo ve, eɣevelei é gonani la wo-memewolani be. ¹³Toɣa wo ne ve, é tuya loo wo ve, é wo maamoin, é doun moimoin fe wo ya. Toɣa tuya loo wo ve zoi va loɔngiti ma: wa-moloi é ga beleegi, ta wa-loɔ ɔɔigi, ta wa-wuloi, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpuɣu vai maawɔɔ zoi zu, velei é minazeɣeni la, é gona wo-memewolani be, ga é fe wo ya. ¹⁴Wa-luyai ɣa wɔɔɔ ziiiti kpein tɔnɔi va. Zunu baa anzanu la ɣea wo zaama ga doun zɔɔɔtala nu, wa-logani bulugi zu, gila kpalaa ge la ɣea

ti zaama ga zivo vuulala gele. ¹⁵ Gōogō GALAGI gā seebe ꞑiti kpude wo maazu, é la naama dōfo ꞑoi tanope pēa wo va, niiti ti zeelini Ezipete yooi ma, wo naa zuḡwēe, kele toḡa ti leve naati ma, niiti ti wo maayosegezu ve.

¹⁶ Wa nubusei kpein suwuḡaaleve, niiti Gōogō GALAGI wa-GALAGI ti loḡzu wo yeezu, ta maawoin mina wo zo. À mina ta-gālagiti dēbi, toḡa ḡe ga balii wo ve.

Maliḡii gā ga ná-nubuseiti make nui

¹⁷ Wa ḡisiezū tanisu ga: «Zii niiti mōinve ḡi va, ḡá ti zoo ḡale?» ¹⁸ À mina lua ti va. À ḡitoo naa zu nō, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI kēeni ga Falagōn, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹ voluḡula wolaiti wo-ḡaazuve ti ḡaani, poogiti, ta laavōo vaa wolaiti, Gōogō GALAGI wa-GALAGI ná-zeegābaai, é wo ḡulani la Ezipete yooi va. Uele nō ḡana Gōogō GALAGI wa-GALAGI a naama nubuseiti kpein so da, niiti wo luazu ti va. ²⁰ Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā kaogiti teve ti laalōḡōma, eyesu ti naati kpein paa, niiti ti yesu ná, ti loḡguzu wo va. ²¹ Wo zasu mina bali ti ḡaazu, mazōḡō Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā wo zaama, GALAGI ve, bōḡōbai, ta maayikiai. ²² Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā zii naati kpe wo luḡō vaavaa, wo la zooga wo va ti-ma zuwu ḡaaleve gaamago nō, naa ḡa a ke, dōbō zūaiti ti mina mōin, ti va wuzegē wo laalōḡōma. ²³ Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā niima nubuseiti dō wo yeezu, ti ḡe unga wuulee, eyesu ti undaavili. ²⁴ Toḡa ta-masagiti dō wo yeezu, wa ti-laaseigi ḡaava geegōḡōḡi wu zoi ma, taḡila kpalaa ge la loga wo luḡō, eyesu wo ti pe kologolo. ²⁵ Ta-gālagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. À mina ḡaazuḡula wali va baa zanugi, nii é zeleni ti va. À mina ta zegē ve, a va ḡe wo ve ga balii, mazōḡō Gōogō GALAGI wa-GALAGI ti woinzegēve. ²⁶ À mina le ga

kōzōba ani wa-veleiti bu, wo va ḡōzō ga toun kevele. À naama anii gologolo, wo ḡele ba, wo deve ga kōzōba anii, mazōḡō toḡi gā ma.

Izelayele maagolo vai tevebai zu

8 Deveiti kpein ḡè ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zie ga tiye, naa ḡa a ke wo zenvui wo, wo maamōin, wo zoi naa zegē ga wōnō, nii Gōogō GALAGI ma ḡona woni wo-memewolani be. ² À ḡize peleiti kpein su, niiti Gōogō GALAGI wa-GALAGI wo zieni ga tiye kona vuunaanigō (40) laawu, tevebai zu, é baladai le ga woye, é wo voluḡula. É naa ḡēeni, nii a ke é wo ḡoozu vaa ḡitei ḡwēe, ni wa ḡolo ná-deveiti be, baa ni wa ḡele. ³ Ungo, é vaani bu, wo baladai ḡwēe, ta pului, é wo laamianigi ve ga manegi, nii wo la ḡeni kwēe, wo-memewolani balaa ti la ḡeni kwēe. Naa maavele ma, é ḡeni pō é wo ḡala ga nui la zenvui woga ga daamianigi nō, kele keni balaa ga woiti pe maavele ti ḡulazu Gōogō GALAGI la. ⁴ Wa-zegē la ḡeni zaḡani wo ḡōba, wo-ḡōḡō la veni wo wu, naama ḡona vuunaanigō (40) laawu. ⁵ À suḡwēe wo-yiimave ga Gōogō GALAGI gā wo maagolozu, eḡevelei zunui ná-doin maagolozu la. ⁶ À Gōogō GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti so mu, wo zie ga ná-peleiti, wo lua ba.

Suḡōḡōḡiti ta wo minazegē zoi zu

⁷ Mazōḡō Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā wo loḡzu zou vagoi zu, zoi nii ziei mōindai su, zieungiti ta zou deiti ti laani nemeiti su, ta ti ḡulazu gizeiti ba. ⁸ Zou ve, nii moloiti kpein ti betezu ga, ti-laa ga belee ta wōḡezegi, ta leezen belei, ta kooleḡoole gului, ta gelenade gului, ta wolive wului, ta kōin gulōi, ⁹ ve wo la kpala laamii woga ná, zou ve wo la valaga ani nōpe ma ná, kōlui ḡa ma va-saiti su, wa zoo wo kōlu bōḡi ḡula ma gizeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yiḡo, wa

Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI mama zou vagɔi vaa zu, nii é feai wo ya.

¹¹À dama, wo mina yeema Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma, wo va be ná-deveiti sosu, ta ná-fali wooiti, ta ná-tɔgiti, niiti gè ti veezu wo ya za. ¹²Siegi zu wo daami wosu la, wo yiɔ, siegi zu wo pele vagɔiti tosu da, wo ɔa ni ti wu, ¹³siegi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti mɔinzu la, walii ta zanugi mɔin wo ya, wo-yeaɔɔɔligi kpein ge mɔin, ¹⁴à dama, wo yiilaa mina ve ga wasogi, wo va yeema Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, duɔla velei wu. ¹⁵É loni wo luɔ, wo zie teveba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali ɔɔiti, ta akuɔɔɔtɔkaaliiti, ada vɔɔi, zie la ná, miná ɔa é ziei ɔulani ná fasai va. ¹⁶Tevebai naa zu, é wo ɔɔɔɔɔkulanani ga manegi, nii wo-memewolani ti la ɔeni kwɛ. É naa pe keeni, nii a ke é zeapakalai le ga woye, é wo voluɔɔɔɔɔ, naa volumna é faaneɔ ɔe wo ve. ¹⁷À dama, wo mina ɔe ma wo-yiimave: «Nà ɔɔɔɔɔi nà-zobogi ta nà-zebei ɔa gè niima naavoloiti ɔɔɔɔɔgai da.» ¹⁸Wa ɔiɔe Ɔɔɔɔɔ GALAGI zu, wa-ƆALAGI, mazɔɔɔɔɔ toɔa é zobogi vea wo ve, wo naama naavoloiti ɔɔɔɔ, eɔeɔvelei é ɔeezu la za mɔnɔ, ga ná-minazegegi maavele, nii é ma ɔonai woni wo-memewolani be.

¹⁹Ni gaama wa yeemana Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma, wa-ƆALAGI, wo vile gala kiligiti polu, wo ɔa ti lebi, wo ɔa nɔkɔ ti wu, nà ɔeezu ga woye za, ga wo undaa ɔa vili. ²⁰Ungo, wo undaa ɔa vili, eɔeɔvelei Ɔɔɔɔɔ GALAGI ziiti undaavilisu da wo luɔ, ni wo la woiloni Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ma, wa-ƆALAGI.

Izelayele nuiti ta-ɔololalai

9 À woilo, Izelayele nubuseiti! Wa ga va Zuluden maazubudezu za, wo li, wo ziiti kpe, ti wɔɔɔɔve wo va, ti-zebei wɔɔɔɔ wɔnɔi va, ta taa wolaiti su, siɔiɔi

ti ma, é zeii geei va, ²ta ga nubuseiti ti wɔɔɔɔɔi, ti wola ɔɔɔɔɔakooza, Anake mavofodaiti, wo ti ɔwee, wo ti-maawoo menini ga: «Be ɔa a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³À sugwee volu za, ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔɔɔɔi ɔa losu wo luɔ eɔe abui nii é galai wosu. Toɔa niima nubuseiti koloɔo, é ti unmaayeii wo ve, wa zobo ɔɔɔɔ ti ma, wo ti undaavili gaamago nɔ, eɔeɔvelei Ɔɔɔɔɔ GALAGI boni la wo ma.

⁴Siegi zu Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti ɔeezu la wo luɔ, à mina bo wo-yiimave: «Ada-zɔledai ve, é keezu Ɔɔɔɔɔ GALAGI zooi veezu la de ya, ga adɔnɔ.» Mazɔɔɔ zii niiti ta-vaa ɔɔi ɔa Ɔɔɔɔɔ GALAGI ti ɔeezu la wo luɔ. ⁵É la ga wo leleboge, ɔaa wo zolege wo-yiimave, naa ɔa é keezu wo vaazu ta-yooi zɔɔɔsu da ga wɔnɔ, keɔe zii naati ta-vaa ɔɔi ɔa é kea, Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, ti ɔeezu la wo luɔ, é daawooi laazeeli, nii é ma ɔona woni wo-memewolani be, Abalaame, ta Izaake, naa veɔ Zakɔbe va. ⁶À sugwee degemu ga, é la ga wo leleboge, naa ɔa é keezu, Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI niima you vagɔi veezu la wo ya, ga wɔnɔ, mazɔɔɔ wa ga nubuseiti ti zuvɔai.

Nubuseiti ta-vaagɔazagi é lo nike yivoi va

⁷À ɔiɔe su, wo mina yeema, velegi wo ɔeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI yi-igaaawana vaiti keezu la tevebai zu. É zo wo ɔula voloi ma Ezipete, eyesu wo zeeli adave tei, wo ɔeni wuzegezu Ɔɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma. ⁸Wo Ɔɔɔɔɔ GALAGI yiigaaawanani Ɔɔɔɔeɔe gizei ma, é yi-igaaawanani, wɔin ɔeni ma ga é wo-ma zuwu ɔaaave. ⁹Siegi zu gè leeni la gizei ma, ga gè minazege kɔtu ɔkologiti sege, minazegegi nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI keeni wo yɔɔɔzu wa tiye, gè yeni náve, eyesu folo vuunaanigo ta kpidi vuunaanigo (40), gè la daami woni, gè la ɔɔɔleni. ¹⁰Ɔɔɔɔɔ

GALAGI kɔtu ɣokolo felegɔiti feeni zèa, GALA ge ti zɛvɛai ga yeebɛɣai, ti zoloo wootti kpein ma, é ti woni wo ma gizei ma, abui zaamave, gaaleba voloi.

¹¹ Folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, Ɔɔɔɣɔ GALAGI minazegɛ kɔtu ɣokolo felegɔiti feeni zèa. ¹² É ɣeni mà: «Wuzegɛ, è yei gaamanɔ, è zegɛ gizei ma, mazɔɔɔ ɔa-nubuseiti, è logai ti luɣɔ, è ti ɣula Ezipete yooi va, ti koto wola ɣɛa. Ti zegɛa pelei va fala, nii gè deveni ga ti zie la. Ti kɔlu ɣaawuungai betea ga kɔɔɣɔ ganigi.»

¹³ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni mà: «Gè niima nubuseiti petega, ti zuvɔɔvɛ. ¹⁴ Be bà, gè ti-ma zuwu ɣaaleve, gè ti-laaseigi bale, é ɣula geegɔɔɔɔɔ wu. Zii niiti ta-zobogi wɔɔɔɔɔɔɔ, ti wola mɔindai, ti leve niiti ba, nà è ɣɛ ga naati ti-ɣɛɛ.»

¹⁵ Gè yeini, gè zegɛ gizei ma, minazegɛ kokolo felegɔiti ti zoni zèa, abui ɔa so gizei va. ¹⁶ Gè wɛleni, pete, wo kotoi ɣɛni Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI laalɔɔɔma. Wo nike yivoi beteni ga kɔlu ɣaawuungi. Wo zegɛni gaamago nɔ naama velei va, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-fai zɛvɛni. ¹⁷ Gè kokolo felegɔiti soni ga yee felegɔi, gè ti vili zooi ma, ti wolowolo wo ɣaazu.

¹⁸ Naa volumna gè laani Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɔɣɔwu, gè yeini ná, eɣɛvelei nɔ é ɣeni la mɔungi, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40), gè la daami woni, gè la ɔɔɔɔɔɔɔ, tɔzei koto wolai va, wo Ɔɔɔɣɔ GALAGI wanama vai ɣɛni, wo ziiɣaawana. ¹⁹ Mazɔɔɔ gè luani ziiɣaawanai naa va, ziiɣfulagi nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni su wo laalɔɔɔma, é ɣeni pɔ ga é wo-ma zuwu ɣaaleve. Kele názu mɔɔɔ, Ɔɔɔɣɔ GALAGI gɔɔɣaavoteni.

²⁰ Ɔɔɔɣɔ GALAGI wola yiiɣaawanani Aalɔn ma balaa, é ɣeni pɔ ga é undaavili. Gè maanɛeneni Aalɔn balaa vɛ naama ziegi zu. ²¹ Nii é ɣeni ga wa-ɣotoi ɣɛ ungi, nike yivoi naa wo kpeteni, gè

galani, gè fukɔ, gè ke ga fufiligi, gè ma vukɔi vili kɔtudei ɣa, nii é yeizu gizei ma.

Nubuseiti ta-vaagɛaaza kiligiti

²² Wo Ɔɔɔɣɔ GALAGI yiiɣaawanani mɔɔɔ Tabeyela, ta Masa, ta Kibelɔte-Gataava. ²³ Siegi zu Ɔɔɔɣɔ GALAGI wo leveni la ga wo zegɛ Kadese-Baalenea, é ɣɛ wo ma: «À le, wo zooi zegɛ ga wɔɔɔ, nii gè feezu wo ya,» wo woozotalai ɣɛni ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI, wo la ɣeni laani tɔun da, wo la ɣeni woiloni goo ma. ²⁴ Kaipa gè wo ɣwɛeni, wo la ɣoloni Ɔɔɔɣɔ GALAGI vɛ.

²⁵ Siegi zu Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ɣɛezu la, é wo-ma zuwu ɣaaleve, gè laani Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɔɣɔwu, gè yeini ná eyesu folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40). ²⁶ Gè falini, gè ɣɛ ma: «Màligii, Ɔɔɔɣɔ GALAGI, mina ɔa-nubuseiti ma zuwu ɣaaleve, ɔɔɔɔɔɔɔ è ti unmɔɔɔgai ga ɔa-zobogi, è kulaai Ezipete yooi va ga è-yei ná-zɛbei. ²⁷ Ɔɔɔɔ ɔa-wotigɛ nuiti su, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. Mina niima nubuseiti so ga ti-zɔ ɔɔɔ, ta ta-vaa ɔɔɔ, ta ta-ɣotoi maavele! ²⁸ Ni naa laade, zooi nii è gi ɣulaai su, naama nubuseiti ta ɣɛ ma: Ɔɔɔɣɔ GALAGI ti ɣulaɔɔ Ezipete yooi zu, é va ti vaa tevebai zu, tɔzei zobo ge la ɣeni bɛ, é va li ga tiye zooi naa zu, nii é ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga ɔa-nubuseiti, ɔɔɔɔɔɔɔ, niiti è ti ɣulaai ga ɔa-zobo golai, ta ɔa-yeɛɣaabaai.»

GALA ge ná-nubuseiti maavaaye fai

(Egeɔɔde 34:1-10)

10 Naama ziegi zu, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni mà: «Kɔtu ɣokolo felegɔi zaɣa ga ma mɔungiti kevele, è le pɔ bɛ, gizei ma, è kesui betɛ balaa ga gului. ² Nà wootti sevezu naama ɣɔtu ɣokologiti ma, wooi niiti ti ɣeni ma mɔungiti ma, niiti è ti wolowoloni, ɔa ti la kesui zu.»

³ Gè kesui beteni ga akasia wului, gè kɔtu ɣokolo felegɔi zaɣani, eɣɛvelei

ma mɔungiti ti ɣeni la, gè leeni gizei ma, kokolo felegɔiti ti zoni zèa. ⁴ Gɔɔɣɔ GALAGI sevei ɣeeni kokolo niineiti ma ga ma mɔungiti kevelei, tɔ puugɔiti é ti veeni wo ya gizei ma abui zaamave, voloi wo ɣaalɛeni ba la. É feeni zèa. ⁵ Gè ɣaleni ma, gè gizei yei, gè kokologiti daani kesui zu, nii gè kpeteni. Ti yege laani su, eɣevelei Gɔɔɣɔ GALAGI ma levei veeni la zèa.

⁶ (Izelayele nuiti ti zegeni Beelɔte-Benee-Yaakan, ti li Mɔseela. Miná ɣa Aalɔn zaani ná, ti maagulu. Ná-doun zunui Eleazaal zeini potogi zu ga zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai. ⁷ Ti zegeni miná, ti li Gudegoda, ti zege miná, ti li Yɔtebata, zoi ve ziei wola mɔindai ná. ⁸ Naama ziegi zu ɣa Gɔɔɣɔ GALAGI yiimazegeni la ga Leevi ná-bolodai, ga ti da Gɔɔɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui zege, ti lo kakala, nii a ke ti ná-botii ɣe, ti tuya loo nubuseiti be daaseigi zu, naa ɣa ti keezu zaagaza. ⁹ Naa ɣa é ba, Leevi nuiti ti la tɔnɔ zɔlɔni la zoi zu ti-ɣeeleaiti saama: Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa é ga tɔnɔi, eɣevelei Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè yeni gizei ma, eɣevelei é ɣeeni la ma mɔungi, folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). Gɔɔɣɔ GALAGI gɔɔɣaavoteni mɔnɔ niizu, é zege wo undaavili fai volu. ¹¹ É ɣeni mà: «Wuzegé, li, è lo niima nubuseiti tuɣɔ. Ti li zoi naa zu, ti sege ga tɔnɔ, nii gè ɣonani ti-memewolani be ga nà fe ti ya.»

Tɔgi é lo nebeɪ ta koloi ma vai va

¹² Niizu Izelayele nubuseiti, leeni ɣa Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI pɔ ga wo ke be? Toɣa nɔ ga wo lua ba, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo nee ve, wo debi ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe, ¹³ wo Gɔɔɣɔ GALAGI ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti, gè ti veezu wo ya za, naa ɣa a ke wo undaane.

¹⁴ Welé, geegɔlɔ sebele golai maagoozaai, naa ɣa ga Gɔɔɣɔ GALAGI

wa-ƐALAGI nɔnɔ, naa ve zoi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ Anɛ naa ve, wo-memewolani nɔ ɣa Gɔɔɣɔ GALAGI ɣilini ti va, wo ti nee ve, ti voluma, wa ve wo ga ti-mavofodaiti, wa ɣa é yiimazegéa ga woye ziiti saama, eɣevelei wo kaazu la za. ¹⁶ À valibo mu wo-yiimave, wo mina ɣɔgi baa ga Gɔɔɣɔ GALAGI laalɔɣma. ¹⁷ Mazɔlɔ Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI ɣa é ga GALAGI nii é galagiti unga, maliɣiiti ti-Maliɣii, GALAGI nii bɔɔɔɔɔ, zeegaabaai, maayiki, é la zeelɔzɔɣɔzu ɣeezu, é la lobeani zoga, ¹⁸ é telebodai ɣeezu podoin ve, ta poanzai, seikɔɣma nui neai be, é kɔnɔgi ta segei veezu zea. ¹⁹ À seikɔɣma nui nee ve, mazɔlɔ wo ɣeni ga seikɔɣma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ À lua Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI va, wo da debi, wo ɣili tɔ ɣila kpe nɔ va, wa ɣena ɣonaa, wo ɣona daaseigi zu. ²¹ Tɔ ɣa é ga wa-maamusei ma ungi, toɣa ga wa-ƐALAGI, toɣa é keewoti wolaiti kea wo ve, ti maayikiai, wo-ɣaazuve ti ɣa. ²² Wo-memewolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ɣeni ga nu vuulɔfela (70), niizu Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI wo ɣea ga maamɔin nu, eɣevelei geegɔlɔgi ɣaave zomideɣaiti ti la.

À Gɔɔɣɔ GALAGI nee ve, wo ɣolo ná-deveiti be

11 Wa Gɔɔɣɔ GALAGI wa-ƐALAGI nee ve, wo ná-deveiti so yeenɔpe, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooiti, ta ná-fali wooiti. ² Wo la ga wo-lointi kevele, niti ti la niima vaiti kwɛɛ, ti la ti ɣaani, wɔi wo ná za, wo naa ɣwɛɛ, nii Gɔɔɣɔ GALAGI wo ɣalani da, bɔɔlɔ velei, ná-zeegaabaai, ta ná-zɛbeɪ, ³ laavɔɔ voogiti, ta keewotiiti é ti laazelini Ezipete yooi zu, Falagɔn laalɔɣma, Ezipete masagi, ta ná-zoi kpein daalɔɣma, ⁴ nii é keeni ga Ezipete ɣɔɔɣɔ nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, velei é Seeli Kpolodei ɣaagaleni ma la, é vu ti ma, siegi zu ti

ɣeni wo zaɣalabosu la, é ti maalɔɔɣuni, ti ɳeɛle ɳeɣelein. ⁵Wo naa kpein kwɛɛ, nii é keeni wo ve tevebai zu, eyesu wo va zeeli niima adave, ⁶velei é Datan zoni da, ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, Luβen ná-bolodai zu, siegi zu zoi laalaoni da ti ɣɔɣɔwu, é ti maagulu ta ta-veleyeɣeiti, ta ta-zeɣe ɣotaiti, ta niiti kpein ti ɣeni loni ti volu, Izelayele nuiti saama. ⁷Mazɔɔwo wo keɛwoti wolai naa kpein kaani, nii ɔɔɔɣɔ GALAGI keeni.

⁸Naa ɣa é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a ke wo zebei zɔɔɔ, wo li, wo zoi zo, ve wo liizu, wo ná zeɣe ga wɔɔɔ, ⁹wo-zii zu ɣa ɣooza zoi naa zu, nii ɔɔɔɣɔ GALAGI ma ɣonai woni wo-memewolani be, ta timavofodaiti, zoi ve nɔɔɔ ta kɔin gulɔi voovaai ná. ¹⁰Mazɔɔwo zoi nii wo liizu, wo seɣe ga wɔɔɔ, é la ga Ezipete yooi ɣevele, ve wo ɣulaai ná. Miná wa la ani zuwui vazana, keni wo βena kɔ, eɣe guulu kpelei. ¹¹Zoi nii wo levesu, wo li, wo seɣe ga wɔɔɔ, toɣa ga zoi nii gizeiti ti su ta nemeiti, é yeβezu ga tona dei é zeɣezu geezuve. ¹²Zou ve nii ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ daazɔɔbosu, é ɣaaba ma, é zo konagi ma volo mɔungi ma, é li ma ɣaabelagi ɔɔ.

¹³Ni wa ɣolona deveiti be, gè ti veezu wo ya za, wo ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ neɛ ve, wo da lebi ga wo-yii pe, ta woyenvui pe, ¹⁴toɣa tonai vu wa-yooi zu, siegi zu maaneai é vu la, sama gelei ta foɣo gelei, wa wa-moloi ɣaale ba, nii é ga beleegi, ta wa-ɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ¹⁵toɣa tufa vagɔiti pu wa-ɔɔɔɔi zu, waloganii daamii vai zu, wa daami wo, wo yiɣo.

¹⁶Wa dama ga βɔɣɔ, wo mina βɔɣɔ ye ná, wo va ɣaka, wo va li ga gala kiligiti pɔ pelei, wo va ti lebi, wo va nɔkɔ ti wu.

¹⁷ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa yiɣaawana wo ma, é geeɣɔɔɔ laaɣulu, tona la vua, zoi la aniiti pɔɔɔga, wo undaa ɣa vili gaamano

zou vagɔi naa zu, nii ɔɔɔɣɔ GALAGI fea wo ve.

¹⁸Tɔɣi niiti gè ti veezu, wa ti zeve woyimave, ti ɣe wo ɣisu, ti ɣili wo-yeediti ba eɣe poogi, poogi ɣe wo-lovalave va. ¹⁹À wo-lointi kala ga tiye, wo yepe la ti ma, wa ɣena zeini wa-velei wu, ta wa ɣena ziaa pelei zu, wa ɣena laa, ta wa wuzegena. ²⁰Wa ti zeve wa-velei ma laamasagi ma, ta wa-laa zigidaave ma. ²¹Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su ɣa ɣooza, eɣe geeɣɔɔɔgiti siiti, niiti ti zelegai zoi maazu, naama yooi zu, nii ɔɔɔɣɔ GALAGI ma ɣona woni wo-memewolani be, ga é fe ti ya.

²²Mazɔɔwo ni wa ɣolona devei niiti pe be, gè feezu wo ya ga wo make, wo ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ neɛ ve, wo zie ga pelei kpein é wo ɣalaga da, wo ɣili tɔ ɣilagi va, ²³toɣa zii niiti kpein kpe wo luɣɔ, wa ziiti ta-yooi zeɣe ga wɔɔɔ, niiti ti moindai wo va, zebei ti va ti leve wo va. ²⁴Adave kpein wo ɣɔɣɔɔɔso ná ma, miná ɣa ɣe ga wɔɔɔ, wa-ɣwepelemave ɣa zeeli Liban tevebai ma, ta zie wolai Ufelate, eyesu é zeeli folo liizu vele bolodei ma. ²⁵Nu nɔpe ge la zooga é va wo zakpe, eɣevelei é boni la wo ma, ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ ɣa dualuagi ɔɔ nuiti su wo luɣɔ, ti zasu da bali, zoi kpein su ve wo levesu ná.

Tuyai ta foovooi

²⁶Gè tuyai ta foovooi zeida wo luɣɔ za, wo yiimazeɣe: ²⁷wa tuyai zɔɔɔ, ni wa ɣolona ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ ná-deveiti be, gè feezu wo ya za, ²⁸wa foovooi zɔɔɔ, ni wo la ɣoloni ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ ná-deveiti be, ni wa zegena pelei va, gè ma levei veezu wo ya za, wo ɣili gala kiligiti ba, niiti wo la ti ɣweɛ.

²⁹Siegi zu ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ɔɔɔɣɔ liizu la ga woye zoi naa zu, ve wo ná zeɣezu ga wɔɔɔ, wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo Eβale

gizeɪ ma. ³⁰Naama gize felegɔiti pɛ ta Zuluden volu velei, pelei nii ɛ folo lizu velei naa voluve, Kanaan nuiɪ ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuluden ma vetu nemei zu, Gilegale letemave, Mɔlee sene gului, naati kobave. ³¹Mazɔɔ wa ga va Zuluden buɛzu, wo li, wo zooi zo, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa sege ga wɔnɔ, wo zeɪ nɔ. ³²Wa dama, wo golo deveiti bɛ ta tɔgiti, gɛ ti veezu wo ya za.

TɔGITI TA DEVEITI

(12:1—26:19)

12 Wele tɔgiti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo ɗa zie ga tiye wo-zii ma voloi pɛ su, zooi naa zu, Gɔogɔ GALAGI, wo-memɛwolani ta-GALAGI feezu wo vɛ, ga wo sege ga wɔnɔ.

GALA falizuve gɛ gila nɔ

²Wa naama adaveti pɛ kpezegɛle, vɛ zii naati wo vaazu ti bɛɛzu, ti gɛni ta-galagiti debizu nɔ, gize gaagɔozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu. ³Wa ta-zalaɣa gulazuveti toka, wo ta-zale gɔɔ gɔtuiti kpezegɛle, wo ta-zale gɔɔ wu-luiti gala, wo ta-gɔɔgɔ ganigiti galegale, ti ga ta-galagiti, wo ti-laaseigi bale, ɛ gɩla adave nɔti, ɛ nɛɛle. ⁴À mina ti gɛɛ woti naama zii ta gɛ ga Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI. ⁵Kele Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɩa yimazegezu ga adave ta, wo-mavofodaiti kpein saama, vɛ nɔ a gɛ ga seizuve, minɔ gɩa wa li nɔ, wo ɗa nɔko bu. ⁶Minɔ gɩa wa gala zalaɣaiti kula nɔ, ta zalaɣaiti, ta puusieiti, ta gɩ-ladaiti, ta minazege daazeeli zalaɣaiti, ta vebeaniiti wo daai gɩsu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti. ⁷Minɔ gɩa balaa wa daami wo nɔ, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, wa-o, wa-veleyegeiti-yo, wo gɔozune naama ani vagɩ pɛ faa zu a gɛ wo ya, niiti Gɔogɔ

GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo vɛ ti zu.

⁸À mina faiti ke, egɛvelei ade keɛzu la za vɛ, eɛɛ ka naa gɛɛzu nɔ, nii pagai gaazu. ⁹Tɔɔzei wo la ɗɛ zeelini doogɔ bosuve, ta zooi zu, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ. ¹⁰Wa ga va Zuluden maazubudezu, wo zeɪ zooi zu, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, toɣa doogɔgi ve wo ya, ɛ wo gɩla wo zili nuiɪ kpein zea, ti wo-maagoolii zu, wa zeɪ zooi naa zu zii-ileigi zu. ¹¹Adave gɩa gɛ minɔ, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI a yimazege ga nɔ, vɛ daaseigi a ye nɔ va. Minɔ gɩa wa naati kpein kula nɔ, niiti gɛ wo levezu ti ma, wa-gala zalaɣaiti, ta wa-zalaɣaiti, ta wa-vuusieiti, ta wa-gɩladaiti, ta vebeaniiti wo minazegezu ga tiye Gɔogɔ GALAGI vɛ. ¹²Wa gɔozune Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotige zunuiti, ta wa-wotige anzanuiti, naa vɛɛ Leevi nuiɪ ba, ti zeini wa-laaiti su, mazɔɔ naati ti la zou nɔpɛ sɔɔnɔ wo zaama.

¹³À dama ga bɔgɔ, wo mina wa-gala zalaɣaiti kula adave tanɔpɛ nɔ, wa nɔ gɩa, ¹⁴kele wa wa-gala zalaɣaiti kula naama adave, vɛ Gɔogɔ GALAGI a yeelo nɔ va, wa-wolodai ta zu, minɔ gɩa wa naa kpein ke nɔ, nii gɛ wo levezu ma. ¹⁵Anɛɛ naa vɛ, siegi zu wɔin a wo zo da, wa zoo wo toganii ta vaa, wo ma zuai mi, ɛ zoloo tuyai ma, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI bosu wo vɛ, vɛ nɔpɛ wa zeɪ nɔ. Nui nii kɔɔɔai, baa nii naɗegai, ta zoo ti ta mi, egɛ nɔ velei nu dopa zuai baa goe suai miizu la. ¹⁶À mina nɔ jamai mi, kele wa pu ya zooi ma egɛ ziei.

¹⁷À mina wa-moloi ma vuusieɪ mi wo-zeizuve, ta wa-ɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivoiti, anɛɛ minazege ganii gila kpala, baa wa-vebeaniiti wo daai gɩsu, ta wa-gɩladaiti. ¹⁸Wa gɛ nɔ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, naama adave, vɛ ɛ

yeelosu ná va, miná gá wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotigɛ zunuiti, ta wa-wotigɛ anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa gɔozune Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɔazu, wa-wotii ma lɔnɔgiti kpein su. ¹⁹À mina yeema Leevi nuiti ma, eyesu pe wo-zii ma voloi pe su, wa-yooi zu.

²⁰Siɛgi zu Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuwɔɔɔzu la, egɛvelei é minazegeni la wo ve, ni sua wɔin a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a ne wo ve. ²¹Ni adave Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi gɛ ná, ná maagoozave wo va, wa-loganiiti Gɔogɔ GALAGI feezu wo ve, wa zoo wo ta zegɛ ma wolaiti su, baa ma goiti su, wo paa, egɛvelei gè devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, ve wo zeini ná, egɛvelei wo pɔ la. ²²Wa mi, egɛvelei nu a da dopa zuai baa goe suai mi la, nui kɔɔɔai, baa nii jɔdegai, naa felegɔ pe ka zoo é ta mi. ²³À dama nɔ, wo mina jamai mi, mazɔɔɔ jamai gá é ga zenvui, à mina zenvui bɔ suai va, wo va mi. ²⁴À mina ta mi jɛgelein, wa pu ya zooi ma egɛ ziei. ²⁵À mina mi, naa gá a ke wo undaane, wa wo-mavofodaiti, tɔɔzei wo naa gɛa, nii sɔlegai Gɔogɔ GALAGI gɔazu.

²⁶Kele wa-loganiiti wo ti veezu GALA be, ta minazegɛ daazeeli zalaɣaiti, wa li ga naati naama adave, ve Gɔogɔ GALAGI yeelosu ná va. ²⁷Wa gala zalaɣaiti kula, suai veɛ ma jamai va, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa gɔlazuvɛ. Wa-zalaɣai zɔiti ma jamai gá vaza Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa gɔlazuvɛ, wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸À gɛze devei niiti kpein su, gè feezu wo ya, à golo ti pe be. Naazu wo undaa gá ne, wa wo-mavofodaiti, tɔɔzei nii pagai, é zɔle Gɔogɔ GALAGI gɔazu, wa naa gɛezu.

Nu mina vokɔgɔ Kanaan nuiti ma

²⁹Siɛgi zu Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ziiti ma zuwu gɔalevezu la wo lugɔ, niiti wo liizu ti vɔ be, wo ti zo, siegi zu wo ti bɛezu la, wo ze ta-yooi zu, ³⁰à dama ga bɔgɔ, wo mina gɔ ga ta-valii, wo va vokɔgɔ ti ma, ti undaaviliga voluma wo lugɔ. À mina vɔɔpɛ ta-galagiti ta vaa va, wo va gaazaɣa bo ga: «Nubusei niiti ti gɛni ta-galagiti debizu gale? Gá pɔ gá balaagi gi ke ga ti gɛvele.» ³¹Wo gɛvelei mina gɛ gana Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI letema. Mazɔɔɔ zii naati ti gɛni fai ma zii pe kɛezu, niiti ti Gɔogɔ GALAGI gɔazu ga kɔɔɔba vaiti, ti wɔin la ma. Ti yeni liizu la, ti da ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zalaɣai ta-galagiti be.

13 Wa golo devei kpein be, nii gè feezu wo ya, wo make, à mina tanɔpe da ma, à mina tanɔpe sege ba.

Kɔogɔ gani kɔɔ nuiti maagfola vai Izelayele nuiti saama

²Tanisu GALA goo wo nui ta gá wuzegɛ wo zaama, baa kulakelema gaa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laavɔ, é maabele vai ta le ga woye. ³Ni poogi baa maabele vai é bogai, naa laa a zeelina, é gɛ wo ma: «Ade li, de vile gala kiligiti polu, de ti lebi,» tama wo la galagi naati kwɛɛ, ⁴à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, baa kulakelema gaa nui naa wooi ma, mazɔɔɔ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI segeve ga é wo volugula la, nii a ke é kwɛɛ ni neve wo ve, gaamai zu, ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe. ⁵Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɛla kpe nɔ gá wa vile polu, wo lua ba, wo golo ná-deveiti be, wo woilo goo ma, wo debi, wo gɛli tɔun ba. ⁶Maaneve ga ti GALA goo wo nui naa vaa, baa kulakelema gaa nui naa, mazɔɔɔ kpɔve ga nuiti ti kololalai gɛ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI laalɔgɔma, nii é wo gɔlani Ezipete yooi zu, é wo

ɣula duɔla velei wu, mazɔɔ é ɣeni pɔ ga é wo zeɣe pelei va, nii Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma levei veeni ga wo zie la. Wa faa ɲɔi lɔɔɣula ɣana ɔɔɣɔ zaama.

Wo wɔla mina wo ɣaka

⁷Ni è-ɣeeloin, è-lee ná-doun zunui, ɓaa è-loun zunui, ɓaa è-loun anzanui, ɓaa è yiima anzai, ɓaa è-wɔlai neai è ve, naa ta a sugɔɣɔna dɔɔɣuzu ga é è le ga, é ɣe è ma: «De li, de gala kiligiti debi,» tama ɔa-o, è-memewolani-yo, wo la ɣeni galagi naati kwee, ⁸galagiti ti ween nufuseiti saama, ti buɣama, ɓaa ɣoozama, ti zeini, é zo zou bela ga, é li zou bela ga, ⁹mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maawɔingɔ, mina maazasa, mina ná-kakagi lɔɔɣu. ¹⁰È maanɛɛve ga è paa. Yeewuzeɣe daalɔɣɔma mɔunpa, ga è paa, naa volumna, nufuseiti ti ɔ è va. ¹¹Da sɔ ga kɔtui, é za, tɔzei wɔin ɣea ma ga é è zeɣe Ɔoɔɣɔ GALAGI va, ɔa-ƆALAGI, nii é è ɣulani Ezipete yooi va, duɔla velei wu. ¹²Izelayele nuiti kpein ta meni, ti lua, nu nɔpe ge la mɔ naama ɣɛewoti ɲɔi ma zii ta ɣea wo zaama.

Kololala nuiti maagɔlo vai Izelayele nuiti saama

¹³Ni wa menina taai taɣila ná-faa zu, nii Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI feai wo ve ga wo zeɣe su, ¹⁴nu ɲakaiti kulaɛ wa-nufuseiti ɔɔɣɔi nɔ zaama, ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti debi,» tama wo la ɣeni galagi naati kwee, ¹⁵wa naa wuuzumɔ, wo ɣida bu, wo nuiti gaazaga ga pagɔ. Ni fai naa ɣa ga gaama, daazu ɣa ve nei, naama vaa ɲɔu wolai ɣɛɛve nei wo zaama, ¹⁶wa taa nuiti kpein paa ga boɣa zɔkpɔi, ta to-ɣaniiti. Wa koloɣolo ta su anii kpein. ¹⁷Wa kɔɔzoganii kpein gaale ba zaamazuve, wo taai ɣala ɲegelein, é veè ná-kɔɔzoganii va ga zalaɣai Ɔoɔɣɔ GALAGI ve. Adave ná ɣa ɣe ga ve ná ɣoloɣolo-

gai, taai la mɔ loga volu eyesu pe. ¹⁸À mina anii naa tanɔpe seɣe, nii maanɛɛ veai ba, naa ɣa a ke, Ɔoɔɣɔ GALAGI ná-ziiɣaawanai ɣaayei, é wo maawɔingɔ, é wo maamɔin, eɣevelei é ma ɣonai woni la wo-memewolani be, ¹⁹wa woilona Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI woo ma, wo ɣolo ná-deveiti be, ɣè ti veezu wo ya za, wo naa ɣe, nii sɔlegai Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazu.

Fai niiti tɔgi zeidai ti ma, é lo saa vai va

14 Wa ga Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-dointi. Saai a loona, à mina wen ɓaa pɔɔpale lɔ ɔɔɣɔ ma, ɓaa wo va wɔungi buye wo-lovala velei ga saa wɔɔi ma voogi. ²Mazɔɔɔ wa ga nufuseiti ti ɲadegai Ɔoɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ve, Ɔoɔɣɔ GALAGI yimazeɣeɛve ga woye, é wo ɣula ziiiti kpein saama eteai zu, ga wo ɣe ga nɔnɔ ye.

Sua ɲadegaiti ta ɲadetala geleiti

(Leevi Nuiti 11:1-47)

³À mina kɔzɔba ani nɔpe mi. ⁴À wele suai niiti ka wa zoo ti miizu: nikei, baalagi, ta bolii, ⁵dopai ma zii pe, goegi ma zii pe, gize wolii, dɔɔɔ vaalagi, dɔɔɔ wolii, ⁶suai nii kpein polokagi ɣaavaliai, é miizu, é ɔa te volu. ⁷Kele niiti wo la ti mia, anɛ ni ti-volokagi ɣaavalive, ɓaa ti miizu, ti ɔa te volu, naati ta ga niiti: ɲɔmei, zabei, ta fasa wolii, anɛ ni ta miizu, ti ɔa te volu, kele ti-volokagi ɣaa la valini. Wa ti leve ga ti ɣɔzɔve. ⁸Boigi ɓalaa, polokagi ɣaavalive, kele é la miizu, é va ɔa te volu, wa deve ga kɔzɔve. À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vɔɔɣu ti-ma voomai ta va.

⁹Zie wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa ɣa ga, niiti ma woekegi ti va, ta maagalai ti ma. ¹⁰Kele à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti va, ɓaa maagalala ti ma, wa naati deve ga ti ɣɔzɔve.

¹¹ Wa zoo wo wɔni padegai kpein mi. ¹² Kele wele niiti wo la zooga wo va ti mi: duai ma zii pe, kogɛi ma zii pe, ¹³ seevei ma zii pe, ¹⁴ ta kalawɔnii ma zii pe, ¹⁵ sizigoɔi ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpolode laave wɔnii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wɔnii ma zii tanigaa, ta zegbelutugi, ta devei.

¹⁹ Fuluani goi kpein kovegi ba, wa naati deve ga ti gɔzɔve, à mina naati mi. ²⁰ Kele wa zoo wo naati mi, niiti ti gɔvesu, ta ti padegai.

²¹ À mina sua mi, nii saai bɔgɔ ve. Wa zoo wo fe seikɔgɔma nui ta ya, é wo ɔɔ be, ga é mi, baa wo pɔdi weein ta ma. Mazɔlɔɔ wa ga nubuseiti ti padegai wa-GALAGI ve.

À mina boli yivooi gili ga dee ná-piimi dei.

Puusie gɔla vai ma logi

²² Kona-o-kona wa wa-balagi zu aniiti kpein ma vuusiei zege ba. ²³ Wa mi Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, naama adave, ve daaseigi a zeɛ ná, é geni ga wa-moloi ma vuusiei, ta dɔɔ niinei nɔnɔi, ta gulɔi nɔnɔi, é veɛ waloganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti ba, naa ga a ke wo lua Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI va eyesu gɔ, wozii ma voloi pe su. ²⁴ Siegi zu Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loozu la wo ve, é voova gola, tanisu wo la zooga wo va lii la, ve Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ge ná, tɔɔzei ná maagooza vai va, ²⁵ wa puusiei ɔɔdi, wo ma walii zege, wo lii la naama adave, ve Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii wɔin wo ma, toganii ma wolaiti ta ma goiti, ta dɔɔi, ta kpolebɔle ganiiti ta nu gaazulati, nii nɔpe neai wo ve, wo daami wo ná, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, wo goozune, wa-o, wa-veleyegeiti-yo.

²⁷ À mina yeema Leevi nuiti ma, ta ge wo zaama, mazɔlɔɔ ti la ada nɔpe sɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ ga wo gevele. ²⁸ Kona zavasavagi ma, wa konagi zavasiei ma vuusiei zege wa-balagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazuve. ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada nɔpe sɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ, naati ta va, ta seikɔgɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wa-laazuve, ti daami wo, ti yigɔ. Naazu Gɔogɔ GALAGI ga tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ge ti gɛezu.

Kuyeiti suvaaye konagiti

(Leevi Nuiti 25:1-7)

15 Konagi lɔfelasieiti kpein ma, wa kuyeiti suvaaye. ² Wele kuyeiti suvaaye pelei va: Siegi zu kuyei zuvaaye konagi ma zezei wosu da, Gɔogɔ GALAGI lebi vai ma, nu kpein é kuye veai sejnɔgɔi ma, é ga zou loin ga tɔun kevele, é mina ani nɔpe maaloli ma. ³ Wa zoo wo bɔi weeinti da ga ti ta-gɔyeyiti sala, kele wa wo-zejnɔgɔiti, zou lointi tɔnɔi ye ná, wo mina ani nɔpe maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la neeni ga bala nu va ge wo zaama, mazɔlɔɔ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ga pɔ ga é tuyai loo wo ve, é voova, zooi naa zu, nii é feezu wo ve ga wɔnɔ, ⁵ ni nɔ wa woilo Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti ge ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo da zie ga tiye. ⁶ Mazɔlɔɔ Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ga tuya loo wo ve, egvelele é minazegeni la. Naazu wa da wali gɔyeyi veɛ zou giligaa ma, wo la lɔɔ boga eyesu pe. Wa zeɛ zii mɔin-mɔin unda, kele tanɔpe ge la zeida wo unda.

⁷ Ni wo-zejnɔgɔi, zou loin ta a lɔɔna baladai zu, naama yooi zu nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, à mina gaazumaavo be, wo va be kuyei veɛzu ma. ⁸ Kele wa naa veɛ ma ga kuyei, nii a kula kpede ma vai zu negelein. ⁹ À dama, kisie nɔi mina lɔ wo-yiimave, wo va ge ma: «Konagi lɔfelasiei maabuɔa, kuyeiti

suvaaye konagi,» naa maavele ma, wo gaazu nɔi lo wo-zeɪnɔŋɔi zou loin va, é ga bala nui, wo la ani nɔpe fea zea. Mazɔɔ toŋa baazaŋa ga wo-lɔŋɔ Gɔoŋɔ GALAGI ma, wa gɛ ga sɔba nu. ¹⁰À kuyei vee ma, wo fe zea ga koozunɛi. À mina ke ga bala vaa. Naa a gɛena, Gɔoŋɔ GALAGI ga tuya loo wa-woti gɛai kpein ma, ta wa-woti gɛezuveti kpein. ¹¹Bala nuiti ta gɛ nɔ gɔ wo zaama zooti zu, naa ga é ba, gɛ wo levea ga wo gɛ ga faanɛ gɛɛ nu, wo yeavie gola wo-zeɪnɔŋɔi zou lointi be, ta maanɔŋɔ nuiti, ta bala nuiti ti zooti zu.

Duɔiti kula vai duɔlai zu

(Egeɔde 21:1-11; Leevi Nuiti 25:39-46)

¹²Ni wo-gɛeloin Ebulu nui ta, zunu baa anzanu, a bɔŋɔ vɔdina wo ma, toŋa botii gɛ wo ve kona dɔzita laawu. Kele konagi lɔfelasiei ma, wa fie, é zɛgɛ wo vɔ be, é li. ¹³Siegi zu wo fiesu la, ga é gɛ bɔŋɔ yeema, é zɛgɛ wo vɔ be, é li, à mina be ba, é va li ga yeapaka. ¹⁴Wa faanɛ gɛ be, é zoloo tuyai ma, nii Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI toa wo ve, wo seŋe wa-logani goiti ba, ta wa-moloi é ga beleegi, ta wa-lɔɔi. ¹⁵À gɛze su ga wa bɔŋɔi wo gɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI ga é wo unmoɔni. Naa ga é keezu, gɛ niima levei veezu la wo ya za.

¹⁶Ni wa-luci a gɛna, é la pɔ é zɛgɛ wo vɔ be, tɔzei é gɛlia wo va, wa wa-veleyegɛi, toŋa gaane zu wo vɔ be, ¹⁷naazu wa kɔlu gaazobagi zɛgɛ, wo goii vee wa-bogi va, wo bɔ. Naazu toŋa gɛ ga wa-wotigɛ nui eyesu gɔ. Wa ke gana nɔ ga wa-wotigɛ anzanui.

¹⁸Naa mina gɛ wo ve ga faaba, duɔ vie fai zu wo ve, é va li bɔŋɔ yeema, é zɛgɛ wo vɔ be, mazɔɔ é botii gɛa wo ve kona dɔzita laawu, é botii gɛa wo ve, nii a gɛ ga sala zɛgɛ nui nɔnɔi zeizu felegɔ gɛvele. Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo ve, naa kpein su, nii wo keezu.

¹⁹Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti, ti ga ma zineiti, à naati fe Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI ve. À mina boti gɛ ga wa-nikeiti ma yivo mɔungi. À mina wa-vaalagiti ma yivo mɔungiti maaleŋai leve. ²⁰Wa-o, wa-veleyegɛiti-yo, wa da mi konagi leve daa gɛlagila, Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI gaazu, naama adave, ve é yeelosu ná va. ²¹Ni neevuzu gɛ ba, ni toŋa lekpuzu, baa gaazugolea ve, baa neevuzu wola gɛli ge gɛ ba, à mina naa gɛla ga zalaŋa Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI ve. ²²Wa mi, ve wo zeini ná, nui nii kɔzɔai, baa nii padegai, naati seizu felegoiti pe ta zoo ti ta mi, eŋevelei nɔ nu a da dopai baa goegi mi la. ²³Kele à mina ma jamai mi eyesu pe. Wa pu ya zooti ma, eŋe ziei.

Pake fetii

(Egeɔde 12:1-20)

16 À gaaba, molo gɛlasu alugi ma, wo Pake fetii gɛla Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI lebi vai ma, mazɔɔ naama alugi ma bidii ta ga Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI wo gɛlani la Ezipete yooi va. ²Wa nikei gɛla ga Pake zalaŋai, baa baalagi, baa bolii, Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve a yeelo ná va, ga daaseigi gɛ ná. ³Bului levei su, à mina naa bɔ Pake daami-anigi va, wo va mi, kele folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Zi-izoole bului naa ga wo gɛtoo su ga wo zɛgɛni Ezipete yooi zu ga gaazuvilei. Naa maavele ma, wo-zii ma voloi pe su, wo-gɛ ka ye wo zɛgɛ voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴Naama volo lɔfelai kpein daawu, maa la neeni nu va levei vo gila kpalaa ka wo-zeizuve wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é gɛlazu ga zalaŋai folo mɔungi ma bɔkɔi, nu mina tanɔpe make, é va yesu sobui va zeeli. ⁵Wo la zooga wo va Pakegi ma zalaŋa zuai vaa taaiti pe nɔ zu, niiti Gɔoŋɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizuve. ⁶Keni nɔ ve Gɔoŋɔ GALAGI

wa-ƐALAGI yeelosu ná va, ga daaseigi Ɛe ná, miná Ɛa wa Pake zalaƐai Ɛula ná. Wa zalaƐa zuai Ɛdaaleve foloi daa ziegi zu, siegi zu wo wuzegeni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai Ɛili, wo mi naama adave, ve ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI yeelosu ná va. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-zegɛ Ɛotaiti bu. ⁸ Folo lozita laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo lofelasiei, wa maabo Ɛadegai wo ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI lebi vai ma. À mina boti noƐe ke naama volo ná.

Pantekote voloi ma vetii

(*Egezode 34:22; Leevi Nuiti 23:15-21*)

⁹ Wa dooƐo Ɛaalu ga dofela. Wa gaalu fai lozei, siegi zu moloi é ga beleegi, wa naa leve vai lozeina la, wo wolotoi lo su no feya. ¹⁰ Naa volu, wa dooƐoiti ma vetii Ɛula ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI lebi vaa ma. Wa vebeaniiti fe be, wo daai Ɛisu, é zoloo tuyai ma, nii wa-ƐALAGI a too wo ve. ¹¹ Wa Ɛoozune ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI Ɛaazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotige zunuiti, wa wa-wotige anzanuiti, wa Leevi nuiti ta Ɛe zeini walaaiti su, ta seikoƐoma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta Ɛe wo zaama, naama adave, ve ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI yeelosu ná va ga daaseigi Ɛe ná. ¹² Wa Ɛize su ga wo Ɛeni ga duoitii Ezipete yooi zu. Wa Ɛaaba, wo devei teiti so, wo zie ga tiye.

Kota lo fetii

(*Leevi Nuiti 23:33-43*)

¹³ Siegi zu wo besu la ga moloi loƐa, nii é ga beleegi, ta doo bete vai, wa kota vetii Ɛula, wa naa Ɛe folo lofela laawu. ¹⁴ Wa Ɛe koozuneei zu, wo da fetii Ɛula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotige zunuiti, wa wa-wotige anzanuiti, é ve Leevi nuiti ba, ta seikoƐoma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo lofela Ɛa wa ke fetii

Ɛa ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve é yeelosu ná va, tozei toƐa vaazu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa ke, naa Ɛa a ke, wo Ɛe koozuneei zu, nii kwe Ɛe la ba.

¹⁶ Ná zeizu Ɛa Ɛe sava konagi zu, zunuiti kpein ti Ɛula kelema ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI Ɛaazu, naama adave, ve a yeelo ná va: bului nii leve la su naama vetii zu, ta dooƐoiti ma vetii zu, ta kota vetii zu. Nu noƐe Ɛe mina Ɛula kelema ƐooƐo ƐALAGI Ɛaazu ga yeapaka. ¹⁷ Kele ese gilagilagi Ɛa va ga gala koo, é zoloo ná-soloƐo ma, eƐevelei ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI tuya loa be la.

TukpoƐaaleve nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI ti veezu wo ve, wa tukpoƐaaleve nuiti sei naati, ta kundigiiti wa-wolodaiti su, ti da nubuseiti tukpoƐaaleve ga telebodai. ¹⁹ À mina tukpoiti maave, à mina zeelozoƐo Ɛe, à mina lobeani zo, wo va yaava, mazolo lobeanii Ɛa da Ɛima nuiti gaazugole, é sobalala nuiti ta-vai maave. ²⁰ À Ɛaaba, wo tukpoƐaaleve ga soledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zie, wo zooi zegɛ ga wono, nii ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI feezu wo ve.

Faiti togi zeidai ti ma

²¹ À mina sale Ɛoo wului ta lo zalaƐa Ɛulazuve Ɛobave, nii wo vaazu kpetezu ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI ve. ²² À mina sale Ɛoo Ɛotu Ɛaalo naa Ɛobave, mazolo naama Ɛeewotii ma ziiti woinzegewe ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI ma.

17 À mina sua Ɛula ga zalaƐa ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI ve, nii neevuzuve tanoe Ɛe ba, é Ɛeni ga niki, Ɛaa baalagi, Ɛaa bolii, mazolo toƐa Ɛe ga kozo ba ani ƐooƐo ƐALAGI wa-ƐALAGI ve.

²Tanisu taaiti Gōogō GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ve, zunui ta, baa anzanui ta gā gē ta zu, é da wa-GALAGI Gōogō GALAGI wanama vai gē, é ná-minazegēgi gōlogōlo, ³é li, é da gala kiligiti debi, é da nōkō ti wu, é da nōkō foloi wu, ta alugi, baa somidegaiti kpein, nii é devei laalōgōma nii gē feeni. ⁴Wa ma woo menina feya, wo gfwē faa gē su, à ná wola wuube ga pagō. Ni gaama ve, fai naa gōleuē, faa nōi naa gēve Izelaye le nuiti saama, ⁵nu nōi naa, é gēni ga zunu baa anzanu, wa vaa la nu lēzuvē taazuvē, wo sō ga kōtuiti, é za. ⁶Nii maaneai é za, zeele felegō baa savago ná-zeele wooi gā wa lo ma, wo paa, zeele gila ná-zeele woo la kula gēa su. ⁷Zeeleiti ta gē ga ma mōungi ti kōtuiti pili ma, paa vai zu, nubusei mōtaiti ta bō ti va niina. Wa faa nōi gūla bōgō zaama gāna.

Faabaagiti ka ti-ma lukpōi gāa a leve GALA seizuree

⁸Ni fai ta a vaana, é vile nu vaa vaa va, baa kpōe vaa, baa nu maawana vaa, baa faa ta, nii kpaai, wa li ga naa, ve Gōogō GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ⁹Wa li, wo zalaḡa gūla nuiti, Leevi nuiti pete, ta tukpōgāaleve nui é ná. Wa ti gāazaḡa, ti tukpōi gāaleve wo ve. ¹⁰Wa ke gāna, egēvelei ta tukpōi gāaleve la wo ve, ve Gōogō GALAGI yeelosu ná va. Wa gāaba, wo zie ga naa, nii ta wo gāla da. ¹¹Wa zie ga tō gooi, ta wo gāla da, ta tukpōi naa ti gaalevezu, wo mina zeḡe ta-levei gila kpalaā ba. ¹²Ni nui ta a gēlena ga ná-wasogi maavele, é la woiloni zalaḡa gūla nui wooi ma, nii é Gōogō GALAGI wa-GALAGI ná-botii zu, baa tukpōgāaleve nui é ná, zunui naa gā za. Wa faa nōi gūla gāna Izelaye le nuiti saama. ¹³Nubuseiti ta menina, dualuagi gā ti kpein so, nu nōpe ge la mō waso fai naa ma zii ta gēa.

Masadai

¹⁴Siēgi zu wo lēezu la naama yooi zu, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, wo seḡe ga wōnō, wo zei su, tanisu wa vaazu gēezu ma: «Ade masa sei bōgō unda, egēvelei zii zōiti ti la, ti de-maagoolii zu.» ¹⁵Wa masagi naa zeḡe bōgō unda, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI a yimazeḡe la. Zou loin ta gā wa seḡe, wo sei bōgō unda, wo la zooga wo va yeelo wēen va ga wa-masagi. ¹⁶Masagi naa mina sooi wola mōin bōgō ya, é mina nubuseiti teve Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo mōinda gēya ná. Mazōlō Gōogō GALAGI gēni wo ma: «À mina mō gāle ma, wo va zie ga pelei ná.» ¹⁷Anzai mina mōin, kigi a va vote, a va zeḡe GALA ba. É mina walii wola gāale ba, baa zanugi.

¹⁸Siēgi zu a zeina la masa kpōkpōgi gā, toḡa tō sevei zeve bōgō ve, sevei ta zu, toḡa bo zalaḡa gūla nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹Naama zevei mina gūla zea, é da kala sii ma voloi pe su, naa gā a ke é Gōogō GALAGI ná-GALAGI gāazuluaba vai maagōli, é tō gooiti kpein so, ta deveiti, é da zie ga tiye, ²⁰naa gā a ke, é mina vili kibōlōmai zu, é va waso zou nuiti ma, é va zeḡe devei gila kpalaā ba, nii a ke, sii zuḡooza ná-masadai zu, ta mavofodaiti, Izelaye le nuiti saama.

Zalaḡa gūla nui

Leevi nuiti daamiizuve

18 Zalaḡa gūla nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai zōiti kpein, ti la zou nōpe sōlōga ga tōnō, egēvelei Izelaye le nui zōiti ti la. Ta ti-gōnōgi zōlō gāla zalaḡaiti su, ta ani vagōi kpein niiti ti veezu Gōogō GALAGI ve. ²Zou la gēa ti ya ga tōnō, zou lointi saama. Gōogō GALAGI gā é ga tōnōi, egēvelei tō bōgōi boni la wo ma.

³Wele, ve ná a gē ga zalaḡa gūla nuiti daamiizu, nubuseiti ta fe ti ya, niiti

ta nikei ɣula ga zalaɣai, ɓaa baalagi, ta ma ɓakigi ve zalaɣa ɣula nuiti zea, ta ma ɓalɔiti, ta ma buɗegi. ⁴Wa zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein fe ti ya, ga moloi nii é ga beleegi, ta ɗɔɔ niinei, ta gulɔi, ta baala deɣa mɔungi wa teve wa-vaalagiti ma. ⁵Mazɔɔ wa-wolodamaiti saama, Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yiimazegeve ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, é ti lo seizu ɲadegai ma wotii untuɣɔ daaseigi vaa zu eyesu ɣɔ.

⁶Siegi zu Leevi nui ta zegezu la Izelayele laai ta zu, ve é ɣeni zeini ná, tɔɔzei wɔinve ga é li ve Ɔɔɔɣɔ GALAGI yeelogai ná va, ⁷é ɗa botii ɣe, Ɔɔɔɣɔ GALAGI, ná-GALAGI laaseigi zu, eɣevelei nɔ keeɣeleaiti, Leevi nui zɔiti ti losu da Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣakala. ⁸Toga nɔnɔ ma laamianigi zɔɔɔ, é zoloo naati tɔnɔi lieɣɔi ma, naa la ɓɔni pogani va lɔnɔgi va, é ɲɔdizu, nii é sɔɔɔni keeɣeni zea.

Zee ɣala goo wo nuiti ta-vai

⁹Siegi zu wo leezu la zooi naa zu, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ve, à mina vɔkɔɣɔ keewoti ɲɔi naati ma, niiti zooi naa zu nuɓuseiti ti ti ɣeezu. ¹⁰Nu nɔpe ge mina ɣe wo zaama, nii a ná-doun zunui ɓaa ná-doun anzanui ɣula ga zalaɣai, é va gala abui ɣa. Nu nɔpe ge mina ungaizie vaa ɣe, ɓaa adɔɓee vaa, ɓaa zoɣo vaa, ɓaa mɔta vaa, ¹¹ɓaa foovoo vaa, ɓaa zenvu ɣaazaɣa faa, ɓaa sale vili ma vaa, ɓaa ɣɔve ɣaazaɣa faa. ¹²Mazɔɔ niiti ti naama vaiti keezu, naati wɔinzegeve Ɔɔɔɣɔ GALAGI ma, tɔɔzei zooi nii wo vaazu lɔɔzu su, nui ti zeini ná, naati ti ɓɔɣɔ veeni naama vaiti zea, naa ɣa é keezu Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa ti ɓeezu wo luɣɔ. ¹³Wɔun wo letegi, à ɓɔɣɔ ve Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ve, peelalazu mina ɣe wo va. ¹⁴Mazɔɔ zii naati wo vaazu ti ɓeezu, ta ɗa woilo adɔɓee nuiti gooi ma, ta ungaizie nuiti, kele wɔun wa, Ɔɔɔɣɔ

GALAGI wa-ƆALAGI la ɲɔ ga wo va naa ma zii tanɔpe ke.

GALA goo wo nu ɣiteiti

¹⁵Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa GALA goo wo nui ta wuzegezu wo ve ga nɔun kevele, wo-ɣeeleaiti saama. À woilo goo ma. ¹⁶Naa zolooge naa ma, nii wo maagaazaɣaboni Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma, voloi wo ɣaaleeni ba la Ɔɔɔleɓe gizee ma, wo ɣeni ma: «Gi la mɔ ɲɔ ga gi va Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa-ƆALAGI wooi meni, gi la mɔ ɲɔ gi va niima abu wolai ɣa. Gi la ɲɔ gi va za.» ¹⁷Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni mà naazu: «Gè vaa naa wu, nii ti bosu ɣani. ¹⁸Nà GALA goo wo nui ta wuzegezu ti ve, ti-ɣeeleaiti saama, ga è ɣevele. Nà dàawooi vu da, toɣa naa kpein bo ti ma, nii nà deve ma. ¹⁹Ni nui ta a ɣelena, ga é mina woilo naa ma, nii é bosu dàaseigi zu, nà ɓɔɣɔi, nà su ɓolo ve zea. ²⁰Kele ni gala goo wo nui ta a ɓɔena dàaseigi zu ga gaazumaanɛe, é wooi ta wo, nii gè la deveni ga é bo, ɓaa é ɓɔe gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa ɣa za.»

²¹Tanisu, wa ɓɔɣɔ ɣaazaɣasu, ga: «Gá wooi naa ɣwee ɣale, nii é la zegeni Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔ?» ²²Siegi zu gala goo wo nui ɓɔezu la Ɔɔɔɣɔ GALAGI laaseigi zu, gooi la vileni su, naa la ɣeeni, nii é bogai, Ɔɔɔɣɔ GALAGI laade é va naama wooi wo. Gaazulee nɔ ɣa gala goo wo nui naa, a naa wo da. À mina va bu, é va wo laavɔ.

Maavela laaiti

(*Gaalu Sevei 35:9-34; Zozuwe 20:1-9*)

19 Siegi zu Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI vaazu ziiti kpeezu la, niiti é ɲɔ é ta-yooi ve wo ya, siegi zu wo ti ɓeezu la, wo ze ta-laaiti su, ta ta-veleiti bu, ²wa taa savago ye ná ye zooi zu, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ. ³Wa peleiti to ti va, nii a ke nu vaa nui ɗa lɔɔɣuzu ɣaizie ná, wa zooi

valisu ga savago, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wānō.

⁴Wele velei nu vaa nui maaneai la, é bōgō maavela la, taai naati gila su, zenvui va gīzo: ni é seinoḡōi vaave, é la gaagilini ma, naa ná-wānzegema gī ge la gēa kisu kaipa. ⁵A gēna nō ga tanisu ti li ta bōlai dōbōi zu, gulu levezuve, a yena gului vōsu, zoovei gūla ma ungi gā, é bōlai zaḡa, é za. Zunui naa gā zoo é vela, é li taai naati gila su, zenvui gīzo, ⁶naa gā a ke, namai votokula nui mina lia vilesu polu, ná-ziiḡaawana wolai zu, é va so, ni sie ḡooza ka a wo, é va zeeli taai naa ma, a va paa, tama zunui naa maa la neeni, é va za. Wānzegema vaa la gēa ti yōḡōzu kaipa ta seinoḡōi, é paai. ⁷Naa gā é ba, gē devei vea wo ya, ga wo yeelo taa savago va bōḡō ve ye.

⁸Ni Gōogō GALAGI wa-GALAGI a wayooi zuwāwōna, eḡevelei é minazegeni wo-memewolani be, é zōoi kpein fe wo ya, nii é minazeḡea ga é fe wo ya, ⁹ni nō wa devei niiti so, wo dā zie ga tiye, nii gē feezu wo ya za, wo Gōogō GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo zie sienōpe su ga ná-pelei, wa taa savago la taa savagoi niiti ma bōḡō ve, ¹⁰naa gā a ke, nu la sōbalala nu vaa, ma namai va vu zōoi nii zu, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wānō, nu vaa nama ḡotoi la gēa wo va naazu.

¹¹Kele ni wānzegemai gā nui ta ḡisu seinoḡōi laalōḡōma, é da gaaveene, é so, é dogā, naa za, é vela, é li, é zei naama laai tagīla su, ¹²ná-taazu ḡewolaiti ta nu leve kalama, a vaana, ti fe namai puai, naa votokula nui ya, naa gā a ke é za. ¹³À mina maawōingā, wa Izelayele nade ḡana sōbalala nui namai ma puai, wa ḡe gaanēi zu.

Kwemave ma maape ta zee zeele vai

¹⁴Siegi zu wo zeizu la zōoi naa zu, Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wānō, à mina kwe ma ḡōtui zegē

daazuve, nii é wo-zeinoḡōi ḡwegi leezu, nii nu mōungiti ti daani, ti vaai ma.

¹⁵Zeele ḡilagi ná-zeele wooi la zoga nu ḡilagi laalōḡōma, é va lo ná-faaḡaazagi va, baa ná-faa ḡōi, baa kotoi tanōpe nu a ke. Fai pe gaa gā gūla ba nō, ga zeele felegō baa zeele savago ná-zeele wooi maavele. ¹⁶Ni zee zeelei a zeei vēena nui ta ma, faa ḡōi ta ma vaa zu, ¹⁷nu felegōiti ti zakpegai, naati ta va Gōogō GALAGI ḡakala, zalaḡa gūla nuiti ta tukpōḡaaleve nuiti kakala, niiti ti botii zu naama ziegi zu. ¹⁸Tukpōḡaaleve nuiti ta naa wuubē ga pagō gola. Ni ta kaana ga zeelei zeei woni, zee zeele wooi nō gā é boni keḡḡeloin laalōḡōma, ¹⁹naazu wa naa ḡe la, nii é wāinni ga é ḡe ga keḡḡeloin. Uele ḡana wa faa ḡōi gūla la bōḡō zaama. ²⁰Zōiti ta menina, ta lua, nu nōpe ge la mō naa ḡeḡāla vaa ḡōi ta gēa wo zaama. ²¹À mina maawōingā ḡe, devei gā ḡe ga: Zenvui voto ka ḡe ga zenvui, nu ḡaazuḡezegi voto ka ḡe ga nu ḡaazuḡezegi, nu niiga voto ka ḡe ga nu niiga, nu yeei voto ka ḡe ga nu yeei, nu ḡōḡōi voto ka ḡe ga nu ḡōḡōi.

Kōḡō vai ma loḡiti

20 Siegi zu wo liizu la kōḡōmave wo zili nuiti daalōḡōma, wo sooiti ka, ta kōḡō wotoloiti, ta kōḡō nuiti, ti mōindai wo va, à mina lua ti va. Mazōwō Gōogō GALAGI wa-GALAGI nii é wo ḡulani Ezipete yooi va, naa gā wo va. ²Wa gēna ḡevele betea ga wo va kōi lōzēi, zalaḡa gūla nui ḡa maabuḡa wo va, é bō kōḡō nuiti pō. ³Toga ḡe ma: «À woilo ma, Izelayele nuiti! Wo vaa za, ga wo kōi ḡō wo zili nuiti daalōḡōma. À mina iḡōteve wo-yiimave. À mina lua, wo zasu mina bali, wo-ḡīgi mina zupu ti ḡaazu. ⁴Mazōwō Gōogō GALAGI wa-GALAGI ḡa losu wo luḡō, é kōi ḡō wo ve wo zili nuiti daalōḡōma, naa gā a ke é wo ḡīzo.»

⁵Naa voluma, kundigfiiti ta bɔe kɔɔɔɔ nuiti pɔ, ti gɛ ti ma: «Nui ta gɛ wo zaama nei baa, nii é pele logai, é la de niineni? É gale ma ná-taazu, a va za kɔɔmaɓe, nu gɛli ge va niine mɔunpa. ⁶Nui ta gɛ wo zaama nei, nii é leezen belei lebeai, é la de ma waa mɔungi gɛlani? É gale ma ná-taazu, a va za kɔɔmaɓe, nu gɛli ge va ná-leezen belei ma waa mɔungi gɛla. ⁷Nui ta gɛ wo zaama nei, nii é anzanu ta maazogai, é la de fuluni? É gale ma ná-taazu, a va za kɔɔmaɓe, taɓɓi ge va ná-anzanu maazogai ze.» ⁸Kundigfiiti ta bɔe kɔɔɔɔ nuiti pɔ mɔɔɔ, ti gɛ ti ma: «Nui ta gɛ wo zaama nei, nii é luazu, iɓɔteveai? É gale ma ná-taazu, a va keegɛleaiti iɓɔteve ga bɔɔɔ gɛvele.» ⁹Siegi zu kundigfiiti ti besu da ga bɔe kɔɔɔɔ nuiti pɔ, ta kundigfiiti sei niina nu bulugiti unda.

¹⁰Siegi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti bɔɔɔ ve wo ya, kɔɔɔɔ vaa mina gɛ ba. ¹¹Ni ta vaana wo gɛsu vai wu, ti taai laalao wo ɓe, ta-nubuseiti kpein ta gɛ ga wa-wotigɛ nui, ti gɛ ga wa-luciti. ¹²Ta gɛlena wo gɛsu vai va, ti kɔɔi laale wo wu, wa lati taai ma, wo sei kele su. ¹³Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ dɔ wo yeezu, wa zunuiti kpein paa ga boɔa zɔkɔɔi. ¹⁴Kele anzanu, ta doungeiti, ta toganiiti, ta kɔɔ-zoganiiti wa ka taazuɓe, wa naati kpein sege bɔɔɔ ɓe. Kɔɔzoganiiti wa ti gɛla wo zili nuiti zea, wa naa zegɛ, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ é naa veezu wo ɓe. ¹⁵Zekana wa ke la ga naama laaiti kpein ti maagoozaai wo va, niiti ti la bɔni naama yooi va, nii wo zeini su. ¹⁶Kele naama laaiti ma nubuseiti, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é gɛ wo ɓe ga wɔɔɔ, nii kpein é yenvuzu ná, à mina tanɔɔe ze vulua. ¹⁷Wa niiti kpein suwugaaleve, niiti ti ga Gete nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Kanaan nui, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya,

¹⁸naa gɛ a ke, ti mina wo gɛla ga ta-gologolo keewotiiti ti keezu, ta-galagiti debi vai zu, wo va ta gɛ ti gɛvele, wo va kotoi gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI laalɔɔɔma.

¹⁹Siegi zu wo taai zeizu la kele su, sugooza, aisa wo va so, à mina zoove ɓe maagoolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, kele à mina ti ɓe. Mazɔɔɔ dɔbɔzu wulu la ga nubusei, nii wa li kɔɔi loozu ma. ²⁰Gului niiti ti la gwaa woga, nu va ma waai mi, naati nɔ gɛ wa zoo wo ti ɓe. Wa zoo wo ti zegɛ, ti gɛ ga gului, wo kɔɔɔɔ zɔɔlaiti kpete ga tiye taai naa laalɔɔɔma, nii wo maalatigai, wo ze ma, é kɔɔi gɔɔzu wo laalɔɔɔma, eyesu é loo bu.

Ni ta nu vaana, nu la paa nui gwee

21 Zooi nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wɔɔɔ, ni ta nui ta vaana ná, wo ma voomai gɛ dɔbɔi zu, wo la nu vaa nui gweeni, ²wa-gundigfiiti ta wa-lukpɔgaaleve nuiti ta li naama adave, ti ná yɔɔɔzuɓe gɔɔɔ, é zo poomai ɓe ɓe va, é zeeli maagoolii ma laaiti su, ³ti gɛ kwee nii maabuɔaai. Naama laai ma gundigfiiti ta nike zaa yivoi zegɛ, nii é la de botii gɛeni, un-bawulu la de vilini unba. ⁴Ta lii la kɔtudei ta ɓe ɓe, nii é la da ga vɔa eyesu gɔ, ɓe nu la de wozawolini ná, baa nu va ani vaza ná. Miná gɛ ta nike yivoi ma zaai bobogave wolo ná, kɔtudei wu.

⁵Názuve gɛ zalaɔa gɛla nuiti, Leevi nuiti ta maabuɔa la ná va, mazɔɔɔ tiya gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yimazegeai ga tiye, ga ti gɛ ná-botii zu, ti da tuyai loo daaseigi zu. Tiya gɛ ti maaneai, ti kpɔe vaiti gaagɛla ba, ta dogɛ vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶Naa volu, kundigfiiti ti taai naa zu, nii deai ga maabuɔave poomai va, ta yagba nike zaa yivoi maazu, nii kpobogave woloai kɔtudei wu. ⁷Ti gɛ ma: «Gi-yeeiti ti la gɛeni ga, nui nii ma pama ɓuu nua, gi

gaaʒuʒe la faa nɔpɛ kaani, ɛ va lo ba, gá gɛ su ga zeele. ⁸Ee, Gɔogɔ GALAGI, ɔa-nubuseiti maavaaye, Izelayele nuiti, ɛ ti unmoogai. Mina sobalala nu vaa vai ma gasci la ti unma.» Pele gɔana namai puai ma goto gba vai a gɛ la ti ve. ⁹Wa sobalala nu vaa vai ma gasci zegɛ boɔɔ unma gɔana, tɔzei wo naa gɛa, nii solegai Gɔogɔ GALAGI gɔazu.

Duo anzanuiti ta-vai

¹⁰Siegi zu wo liizu la, wo kɔci loo wo zili nuiti ma, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ti lo wo yeezu, niiti wo ti gɛezu ga duɔiti, tanisu ti zaama, ¹¹wo zaama ta a duo anzanu vago ta gɔana, woin so, ɛ po ga ɛ zeɛ be ga anza. ¹²Togɔa lii la ná-pelei wu. Anzanui gɔa nɔngi buye, ta ɛ zeezaingiti teve. ¹³Togɔa ná-duo zegɛi vu, nii ɛ gɛni kɔba. Togɔa zeɛ sinigi ná-pelei wu, ɛ wɔbo keegɛ ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a levena, togɔa vile polu niina, ɛ gɛ ga sinigi, naa gɛ ga anzai. ¹⁴Su a gɔozana, woin a zegɛna zunui ma, togɔa be ba, ɛ li ve ná neai be. Zunui la zooga ɛ va poɔi, baa ɛ va do duɔla zu, tɔzei ɛ laa koba, ti bo faa ma.

Doun zunu mɔungiti tosuve

¹⁵Ni anza felego a gɛna zunui ta ya, tanisu togɔa gilagi nee ve, ɛ leve zɔi va. Ni ti felego ta dointi soɔona be, tanisu doun zunu mɔungiti gɛ ga anzanui naa nɔnci, nii gola la ziimani. ¹⁶A gɛna pogani gɔagwea ná-doun zunuiti zɔɔɔzu, ɛ la zooga ɛ va doun mɔun tosuve ve anzanui naa ná-doun zunui ya, nii gola neai be, ɛ va kula naa ná-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa gɔa ɛ ga doun mɔungiti. ¹⁷Keni anzanui naa gola la neeni be, ɛ ná-doun zunui gwee ga doun zunu mɔungiti, ɛ pogani ma veeda felego ve zea, zeaɔɔligi kpein su. Mazɔbo doun zunui naa gɔa ɛ ga suvikei ma mɔungiti, doun mɔun tosuve gɔa ga tɔun nɔnci.

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸Ni zunui ta gɔa ná, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazule, ɛ la gɔloni keegɛ ta dee ve, ni ta maagolona, kele ɛ la gɔloni, ¹⁹keegɛ ta dee ta so, ti lii la taa gundigiiti po be, taa zigidave. ²⁰Ta gɛ kundigiiti ma: «Gi-loun zunui vete, kpakagai, gaazule, ɛ la gɔloni gi ve, ɛ gɛa ga kologolo nu, ta doɔ boɔle nu.» ²¹Ná-taazu zunuiti kpein ta so ga kɔtui, ɛ za. Wa faa poɔi loɔɔɔɔla gɔana boɔɔ zaama. Izelayele nuiti kpein ta ma wooi menina, ta lua.

Nu zelegai ma voomai ná-fai

²²Ni zunui ta a faa poɔi ta gɛena, soloogai ga ɛ za, wo sele gului va, ²³ma voomai maa la neeni ɛ va kpidi gɛ zelene gului va. Wa maagɔlu ma yeei nɔ, mazɔbo nii selegai gului va, naa gɔa ga foovooi GALA gaazu. À mina zooi gɔzo, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnci.

À lua wo-wɔɔlaiti kɔligiti ba

22 Wa wo-gɛeloin ná-nikei baa ná-baalagi gɔana, toai ya, à mina gaazumaavɔo gɛ, keni wo lii la po. ²Ni wo la zeini ada gila wa wo-gɛeloin naa, maagoozave wo va, baa wo la kweeni, à li ga toganii wa-velei wu, wo make ba wa-velei wu, eyesu ɛ maagaaazagabo, názu wa fe zea. ³Zekana wa ke la ga ná-soovalegi, baa ná-segei, baa ani nɔpɛ nɔ wo-gɛeloin a toona ya, wo ka, à mina gaazumaavɔo vaa gɛ la. ⁴Ni wa wo-gɛeloin ná-soovalegi gɔana, baa ná-nikei, toai pelei zu, à mina gaazumaavɔo, wo va leve ba, wa bo ba, wo buzegɛ.

Tɔgiti ɛ lo faa mɔinmɔin ba

⁵Anzanu mina zunu zegɛ loo gɔba, zunu mina anzanu zegɛ loo gɔba, niiti kpein ti naama vai gɛezu, naati ta ga etea gologolo nuiti Gɔogɔ GALAGI gɔazu.

⁶Ni wa wōni laḡa kaana pelei zu, é gu-lui zu, baa zōoi ma, ma leei v̄eni ma ḡainti ma, baa ma yivoiti, à mina ma leei ta ma yivoiti kp̄osu, wo va ti zeḡe. ⁷À be ma leei va, é ḡove, é li. Wa zoo wo ma yivoiti seḡe. Wa ziena ḡana, wo undaa ḡa nee, wo-zii zuḡooza.

⁸Ni wa pele niine lona, kōmave ḡaanemeai, keni wo sasai lo pele ḡōmave, é ḡaku ma, nu a va ḡula ná, é va loo, a zaana, ma loḡo a va v̄e wo va.

⁹À mina ani ḡiligaa zin wa-leezen belei zu, ni naa laade, nii nōpe a zolōna ná, leez̄inti, ta ani waai zōiti, tōḡi ḡa ḡe ti ma. ¹⁰À mina nike zinei ta soovale sinei b̄osu, wo va ti lo unbawulu ḡilagi wu, ti va wozai woli wo v̄e. ¹¹À mina seḡe loo ḡōba, nii felei zupuai ga baala deḡai ta zezei.

¹²Seḡei nii wo fevelesu b̄oḡo ma, wa geze yizayizagi lo goizu naanigōiti ba.

Vulu vai ma maapee tanigaani

¹³Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti b̄o faa ma, naa v̄oluma, naa w̄oinzeḡe ma, ¹⁴é zee vaiti k̄pete anzanui laaloḡōma, é kisie n̄oi wo, é lo ba, é ḡe ma: «Gè la ḡeni ma bea zegeni, gè fuluai ma, gè vile polu,» ¹⁵naazu, anzanui keeḡe ta dee ta ma bea voogi zeḡe, ti lii la taa ḡundigiiti p̄o taa ziḡidave, ti-zeizuve. ¹⁶Keeḡe ḡa ḡe ti ma: «Gè d̄oun anzanui veeni zunui tei be ga vului, kele é maabo, ¹⁷é t̄ozeida ga maabo, ga weenzi nu v̄e, é la ma bea zegeni. Kele poogi v̄ete, nii é deezu ga d̄oun anzanui ma beai ḡeni de.» Ta maazaa k̄pidii ma lasuzeḡei z̄uvie taa ḡundigiiti gaazu, nii jamai vazagai su. ¹⁸Taa ḡundigiiti ta zunui naa zo, ti faa la ma, ¹⁹t̄ozei é Izelayele anzanu beai ta maabo, keni ti alamanii loo ma, ga wali ḡaei unḡila (100), é fe anzanu loun-goi keeḡe ya. Toḡa ye zea ga anzai eyesu saai, ma zobo n̄ope ge la m̄o ḡea be, é va ḡele ba.

²⁰Kele tama, ni keeve ga gaama, an-zanu lounḡoi ná-k̄pea vai ma voogi la ḡaani, ²¹ta anzanu lounḡoi ḡula, ti to keeḡe ná-pelelave, ná-taazuiti ta so ga k̄t̄ui, é za, t̄ozei é etea ḡologolo faa ḡea Izelayele nuiti saama, é kologologi ḡe, keai ma keeḡe ná-pelei wu. Pele ḡana wa faa n̄oi loḡula la b̄oḡo zaama, nii é wo ḡōz̄oz̄u.

Dakoba vaiti maape ti va

²²Ni ta zunui ta zona, é ḡa la ga an-zanui é zini be, ta ti felego pe paa, zunui ta anzanui. Wa faa n̄oi loḡula ḡana Izelayele nuiti saama.

²³Ni anzalopoi ta maazoge zunui ta v̄e, ta ḡomina ta zunui taḡili taazuve, é la koba, ²⁴wa li ga ti felego taa ziḡidave, wo ti z̄oḡo ga k̄t̄ui, ti za. Anzanu lounḡoi ḡa za, t̄ozei é la k̄pee looni, anee ni taazuve v̄e, zunui ḡa za, t̄ozei é baaḡulaa sejn̄oḡoi anzai ma. Wa faa n̄oi loḡula ḡana b̄oḡo zaama. ²⁵Ni d̄ōb̄oi zu ḡa zunui ḡomigai ná ga anzanu lounḡoi, nii maazogai, ni a sona, é la koba, zunui é dakobai wogai, naa ḡila n̄o ḡa a za. ²⁶À mina faa n̄ope ke ga anzalopoi, maz̄l̄oḡo é la faaḡaaza faa n̄ope keeni, nii soloogai saai ma. É b̄oḡo ḡaani faabaagi laawu n̄o, eḡvelei zunu a vala la sejn̄oḡoi va, é paa. ²⁷Anzalopoi maazogai, zunui ḡomigai da d̄ōb̄oi zu, é k̄pee loove, kele nu la vaani, é va b̄o ba.

²⁸Ni zunui ta anzalopoi ta ta ḡomina, nii nu la de maazoni, é so zee va, é laa la, ti ti zo ná, ²⁹zunui daai la, naa ḡa wali ḡae vuul̄oḡo (50) ve d̄oun keeḡei ya, toḡa seḡe, é ḡe ga anza, t̄ozei toḡa é ma bea zeḡeai. Kele é la pilega, sii ma voloi pe su.

23 Nu n̄ope ge la keeḡe anzai tan̄ope seida ga anza, é mina baaḡula keeḡe ma ḡana.

Nui niiti maaneai ga ti gūla maabōgi zaama

²Zunu nōpe nii pōlōgēzēgāin woloai, baa seēgagai, naa la lōa Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu.

³Wēen loun la lōa Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu, anē ti-mavofodai vuusiei ve, é la lōa Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu.

⁴Amōn nuiti ta Moabe nuiti ti la lōa Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu, anē ti-mavofodai vuusiei ve, é la lōa Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu. ⁵É gē gāna eyesu gō, tōzei wo gūlazuvē Ezipete yooi va, ti la gēni vaani wo vō pelei zu ga bulu baa zie, kele ti Beyōōl nā-doun zunui Balaame leeni ga wo laalōgōma, nii é gēni Petōōl, Meezōpōtami yooi zu, ga é wo voovo. ⁶Kele Gōōgō GALAGI wa-GALAGI la gēni keeni, é va woilo Balaame wooi ma, é foovooi latini wo ve ga tuyai, mazōōō Gōōgō GALAGI wa-GALAGI wo nēve ve. ⁷Wa-eteai pe su, à mina yizoolē ga ta-yiilei faa, baa ta-undaanē vaa.

⁸À mina Edōme nuiti wānzēge, mazōōō wo-gēelointi be, à mina Ezipete nuiti wānzēge, mazōōō wo gēni ga seikōgōma nuiti ta-yooi zu, ⁹doun zunuiti ti ti zōōōsu ti-mavofodai zavasiei zu, naati ta zoo ti lō Gōōgō GALAGI nā-maabōgi zu.

Kōōgō nuiti puuzuvē jade fai

¹⁰Siegi zu wo liizu la kōōmavē wo zili nuiti daalōgōma, wa wa-gōōlāgāi vuuna, à dama, wo mina faa nōpe ke, a wo gōōō. ¹¹Ni zunui ta a gēna nā, é gōōō tōgi letemazu, maagōōōōō kpidii, togā gūla wo-vuuzuvē va, é mina le nā ga foloi. ¹²Kpōōō voloi, togā maagba, foloi a daana, togā zoo niina é lō volu wo-vuuzuvē.

¹³Wa adavē ta leve ba wo-vuuzuvē voluvē, eteavē, minā gā wa gē liizu

nā dōōōzu. ¹⁴Kōōgō nui gīlagilagi gā sōōlai ta make nā-kasōi zu, siegi zu maagālasu da, togā zēgei wō, naa volu a bēna, é nā-kpōoi maagūlu. ¹⁵Mazōōō Gōōgō GALAGI wa-GALAGI gā ziezū wo-vuuzuvē, é da wo make, é zobogi ve wo ve, wo pile sōōō wo zili nuiti ma. Wo-vuuzuvē kpein maanēve, é jade, GALA ge mina faa zoolōtala nōpe ka wo zaama, nii a gē ga zabu, é voluave wo va.

Tōgi é lo duōiti ba

¹⁶Duōi a velana, é zēge maligii vō be, é va, é lōōgū wo vō be, à mina gaagāle ma volu maligii vō be. ¹⁷Togā ye wo zaama wa-yooi zu, ve nā a nē be, wa-laai ta zu, ve a gē nā gaane zu. À mina suziga.

Walii nui sōōōsu kōōōōōgi zu

¹⁸Kōōōōō anzanu nōpe baa kōōōōō zunu nōpe ge mina gē Izelayele nuiti saama, galagi tanōpe debi vaa ma. ¹⁹Anzanui baa zunui a kōōōōōōō gēena, ti sala, à mina va ga ma walii tanōpe Gōōgō GALAGI wa-GALAGI nā-pelei wu, minazēge daazeeli vaa zu. Mazōōōōō ti felegō pe ti maayo ge la Gōōgō GALAGI wa-GALAGI ve.

Kuyei maalamai ba

²⁰À mina wo-gēeloin gāta ga é maalamai la walii ma, baa daamianigi ma, baa ani nōpe ma, nii nu a sege ga é ta la ma. ²¹Wa zoo wo wēen gāta ga é maalamai la ma, kele à mina maalama gūla wo-gēeloin ya, naa gā a ke Gōōgō GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo ve, wo-yeavaiti kpein su, zōoi naa zu, nii wo liizu wo sege ga wōōō.

Minazēge faiti

²²Wa minazēge bona Gōōgō GALAGI wa-GALAGI ve, à mina suōōōō, wo daazeeli. Mazōōōōō Gōōgō GALAGI wa-GALAGI gā ma gūyēi bē wo ma, wa koto zēge ga naa. ²³Ni wa bōōōōō zona, wo la

minazege boni, wo la koto gɛeni. ²⁴Kele minazege goo a gɛlana wo-laave, wo bo, keni wo so, wo daazeeli Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI ve, egevelei wo kulaa la yi-ima, wo boga wo-laave.

Sie velei zu laamii

²⁵Ni wa lɔna wo-zeipɔgɔi ná-leezen belei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yigo, kele à mina ta vu wa-anipaka zu, wo va lii la. ²⁶Ni wa lɔna wo-zeipɔgɔi ná-kpalagi zu, moloi é ga beleegi, wa zoo wo ma gɔpɔgi ta gaavolososo ga yei, kele à mina wɔlɔɔ lɔ wo-zeipɔgɔi ná-moloi zu, wo va ta leve.

Vulu zaa vai

24 Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti ye liizu la, woinzege ma, tɔzei é fai ta gɛ naa va, nii é la neeni be, toga vulu zaa zevei bete, é fe zea, é pile, é gɛla ná-pelei wu, ²naa a zegena pɔ be, é li, é ze volu zunu gɛli be, ³ni woin a zegena naama zunui ma, é vulu zaa zevei bete, é fe zea, é kula ná-pelei wu, baa zunu gɛabelagi ná, nii é gɛa seini, naa za, ⁴zunu mɔungi é pileni, naa la mɔ zooga é va sei ga anza, kɔzɔa vɔluma, mazɔɔ naa gɛ ga fai kɔzɔai Gɔogɔ GALAGI gaaazu. À mina zooi zu-laave ga kotoi, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ.

Tɔgi zeikɔlgiti

⁵Siegi zu zunui anzai zeizu la ga niine, suvaa gɛ ye ga kɔgɔ vai, daaloba woti vaa la laa unma, toga ye ná-peleyegei yeema, eyesu kona gila, anzai é fuluai, é naa goozunee vai gɛ.

⁶À mina wo-zeipɔgɔi ná-molo ziga gɔdai ta etei ti felegɔ zefe vɔɔma ga kpɔunma. À mina vɔɔ gɛite etei gɛla zea, mazɔɔ wa naa gɛena, keeve ege wa zen-vui gɛla zea.

⁷Ni wa zunui ta gɛana, é nu vului ta unmaai wo-gɛelointi Izelayele nuiti

saama, é dɔ duɔlai zu, baa é pɔdi, keni unma nui naa za. Wa faa ɔɔi lɔgɛla gɛna bɔgɔ zaama.

⁸À dama ga gee zeebei, wo naa kpein so, wo zie la, nii zalaɛa gɛla nui Leevi nuiti ti wo gɛlasu da. Wa devei naati so, wo zie ga tiye, nii gè feeni ti ya. ⁹À gɛze naa zu, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI keeni ga Miliyame, wo gɛai ma siei wosu, wo gɛlaai ma Ezipete yooi va.

¹⁰Wa kuyei veena wo-zeipɔgɔi ma, à mina le ná-pelei wu, wo va ma bɔunma ani zege, ¹¹wa kuye zo nui maaboun eteave, é va ga ná-kpɔunma anii wo vɔ eteave. ¹²Ni bala nui ve, é ná-sege wolai veai wo ya ga kpɔunmai, aisa wo va la, keni wo ná-kpɔunma anii gaagale ma, wo fe zea. ¹³À mina be tevesu pɔ pa, foloi a gɛna daa, naa gɛ a ke a gɛna laa, é pee bɔgɔ ma, é tuya loo wo ve. Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ naama vai leve wo ve ga telebodai.

¹⁴À mina tooma vaa gɛ ga zeapaka nui, baa maanɔgɔ nui, wo va ná-folo wotii ma zalai gologolo, é gɛni ga Izelayele nu, baa seikɔgɔma nui nii é zeini wo zaama, wa-yooi zu. ¹⁵Keni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi va da, mazɔɔ toga ga zeapaka nui, kpalave ga zalai zɔɔɔ fai. Ni naa laade, toga kpee loo Gɔogɔ GALAGI woizu wo laalɔgɔma, ma gɔtoi gɛ la wo unma.

¹⁶Nu la doun kegeiti paa ti-lointi ta-goto gɛai vaa zu, nu la dointi paa ti zɔɔɔ nuiti ta-goto gɛai vaa zu. Ese gilagilagi gɛ za tɔ bɔgɔi ná-kotoi vaa zu, nii é keai.

¹⁷À mina tukpɔgaaleve ga zeelɔzɔgɔzu, wo va seikɔgɔma nui lɔ, baa podoin. À mina poanzai ná-segei zo ga kpɔunma. ¹⁸À gɛze su ga wo gɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI wo unmɔni. Naa gɛ é kea, gè devei nii veezu ga wo zie la.

¹⁹Siegi zu wo moloi levezu la wa-balagave, wa yeemana molo gɛlii ta ma kpalagi zu, à mina gɛale ma, wo va sege.

À ze ná. Toɣa ye ná seikɔɣɔma nuiti be, ta podointi, ta poanzaiti, naa ɣa a ke Ɔɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo ve, fai kpein su wo kɛezu. ²⁰Wa wolive wului ma waai loɣana ga, à mina zie vogi zu, niiti ti yegai ma bekegiti ga, naati ta ɣe ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²¹Zenɔ ɣana, siegi zu wo leezeinti kulazu la, à mina ɣale ma vogi zu, wo va ma ɣɔpɔgi mɔtaiti kula, niiti ti yegai ma bekegiti ba, naa ɣa ɣe ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²²À ɣize su ga wo ɣeni ga duwiti Ezipete yooi zu. Naa ɣa é ba, gè devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zie la.

25 Kpɔe a ɣena zunu felegɔiti zɔɣɔzu, ta li tukpɔɣaalevezuve, zɔi peai, faa la ɣea naa va, sɔba nui veelala. ²Ni maaneve ga é loɣa, tukpɔɣaaleve nui ɣa pɛe zooi ma, é doɣa pee nui ɣaazu ga kpakɔ je tieɣɔi, nii soloogai ná-faa ɣologologi ma. ³Kele é la loɣaa, é va buɔe kpakɔ je uuunaanigɔi (40) maazu, ti va ye doɣazu, ti va poova ma gola, wo va wo-ɣeɣeloin ɣaazu unfe seɣe.

⁴À mina nikei laave ɣili, a ɣena moloi ɣaaliaga.

Poanza zeɪ vai, nii é la de doun zɔlɔɔni

⁵Geɣelointi ta zeina ada ɣila, gilagi za, é la doun zunu yeni, nii saai, naa anzaɪ la ɣula kooi va, é va zeɪ nu ɣili be, kele keɣeloin ɣa vile polu, é sei ga anza, é keɣeloun vai laazeeli. ⁶Doun zunu mɔungɪ anzanui naa sɔlɔɔsu, toɣa leve ga keɣeloin saai naa ná-doun zunui, naa ɣa a ke daaseigi naa mina loo ya Izelayele nuiti saama. ⁷Ni wɔin la zunui naa ma ga é va nimɔɣɔi zeɪ, anzanui ɣa li taa ɣundigɪiti pɔ be taa zigɪdave, é ɣe ti ma: «Nimɔɣɔi ɣeleve ga é mina keɣeloin laaseigi ye Izelayele nuiti saama, é la pɔ é va sèi, nèi gè ga nimɔɣɔi.» ⁸Taa

ɣundigɪiti ta toli, ti bɔe pɔ. Ni a lona kpaan, é ɣe: «Gè la pɔ gè va seɣe,» ⁹nimɔɣɔi ɣa maabuɣa ba taa ɣundigɪiti gaazu, é naa ná-savalagi ɣula kɔɣɔ va, é laadei vu gaazu. Toɣa bo, é woɔɣula la, é ɣe: «Zunui nii é la pɔ ga keɣeloin ná-pelei ɣaa va lo, naama nui ɣa ɣe ga nii ɣevelei.» ¹⁰Daaseigi ɣa veɛ ba Izelayele nuiti saama ga: «Zunui nii kɔɣɔa zavalagi ɣulaai kɔɣɔa, naa ná-pelei.»

Nepi loɣi

¹¹Siegi zu zunu felegɔiti ti nepii ɣɔɔzu la, ni gilagi anzaɪ a maabuɣana ti va, é ɣe é sinigi ɣula zɔi ya, naa be doɣazu, anzanui naa a yeemaalena, é zunui zo tuɣɔ, ¹²wa zeei leve ba. À mina maawɔingɔa.

Zee ɣɔɣɔganiiiti

¹³Kilo ɣɔtuɪ ma zii felegɔ mina ɣe wo ya wa-bɔlɔi zu, gilagi wui, zɔi wuɣeɣi veɣa. ¹⁴Kɔɣɔganii ma zii felegɔ mina ɣe wo ya wa-velei wu, gilagi wola wɔlɔlɔ, zɔi wola loi. ¹⁵Kilo ɣɔtuɪ ta kɔɣɔganii, niiti ta ɣe wo ya, keni ti zɔle, ti zoloo su kpein nɔ, naa ɣa a ke wo-zii zuɣooza naama yooi zu, nii Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ve. ¹⁶Mazɔlɔɔ nu nɔpe é ziezɔ ɣana, nu nɔpe é yaava vai naa ɣeezu, naa maayo ge la Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ve.

Amaleke nuiti ta-vai

¹⁷À ɣize su velei Amaleke nuiti ti wo zoni da pelei zu, wo ɣulazuve Ezipete yooi zu, ¹⁸velei ti vileni la wo volu, ti voluzu nuiti so, fike la ɣeni wo zu, wo bɔlɔai, tɔnzei ti la ɣeni luazu GALA ba. ¹⁹Siegi zu Ɔɔɔɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI dooɣɔ feezu la wo ve, é wo ɣula wo zili nuiti zea, ti wo-maagfoolii zu, zooi naa zu é feezu wo ve ga wɔnɔ, à Amaleke nuiti ma zuwu ɣaaleve geɣɔlɔgi wu, ti-laaseigi bale, ta-ɣisiei jeɣe. À mina yeema naa ma pa, wo ke.

Minazege zooni zu wulu waa mɔungiti

26 Siegi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, siegi zu wo segezu la, wo zeɪ nɔ, ²wo gɪlagi-lagi gɔ ta zege zooni ma lɔnɔ mɔungi va, é vaazu sɔlɔsu zooni naa zu, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya, toga ti vu kpɔlɔgi zu, é li ve Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu nɔ va ga daaseigi gɛ nɔ. ³Toga li, é zalaɣa gɪla nui gɔ, nii é botii zu naama ziegi zu, é gɛ ma: «Nà deezu za ga Gɔogɔ GALAGI da-GALAGI ga gè lɔa zooni naa zu, nii Gɔogɔ GALAGI gɔnani ade-memewolani be nɔ-faa zu, ga é fe de ve.» ⁴Zalaɣa gɪla nui gɔ kpɔlɔgi gɪla zea, é sei Gɔogɔ GALAGI nɔ-zalaɣa gɪlazuve gɔakalave. ⁵Zunui gɔ bɔe Gɔogɔ GALAGI nɔ-GALAGI gɔaazu, é gɛ: «Kèwola gɛni ga Alame nui, siezie nu, é yeini Ezipete yooi zu ga nu bulu ko nɔ, é zeɪ nɔ, ti gɛ ga zii wola nɔ, ti zebe, ti wola mɔin. ⁶Kele Ezipete nui ti gi zopele nɔuni, ti gi wɔinzege, ti gi lɔ duɔla baa golai zu. ⁷Názu gɔ gi kpee looni la Gɔogɔ GALAGI woizu, gi-memewolani ta-GALAGI. É gi bala gooiti menini, é gá-maawɔin gɔ, ta gá-bɔlɔ, ta gá-voluɣulai, ⁸é gi gɪlani Ezipete va ga nɔ-zeegaaabaai, naa gɛni ga kiteve vaa wola Ezipete nui ti be, ta poogiti, ta laavɔ vaiti. ⁹Naa volu, é loni gi luɣɔ, é va ga giye niima yooi zu, é zooni nii ve gi ve ga faanɛ, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi voovaai nɔ. ¹⁰Naa gɔ é ba, ee, Gɔogɔ GALAGI, gè vaa è vɔ za ga zooni nɔ-tɔnɔ mɔungiti, zooni nii è fea bè.» Naa voluma, toga kpɔlɔgi zeɪ Gɔogɔ GALAGI nɔ-GALAGI gɔakala, é nɔkɔ bu. ¹¹Naa volu, wa goozune, wa Leevi nui ti, ta seikɔgɔma nui ti wo zaama, ani vagoiti kpein su, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI fea wo ve, wa wa-veleyeɣeiti.

Kona savago vuusieiti

¹²Siegi zu wo besu la ga wo zɔlɔ ganiiti kpein ma vuusieɪ zege ba, konagi zavasieɪ ma, puusieɪ gɔnagi ma, wa feena Leevi nui ti zea, ta seikɔgɔma nui ti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani zɔlɔ, ti mi, ti yiɣo, ve wo zeini nɔ, ¹³naazu, wa nii wo Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɔaazu, wo gɛ ma: «Nii kpein é ga dɔnɔ nɔ-pelei wu, gè naa gɪla nɔ, gè fe Leevi nui ti zea, ta seikɔgɔma nui ti, ta podointi, ta poanzaiti, é zoolo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la da-leveiti taɣila kpala kologoloni, baa gè va yeema ta ma. ¹⁴Gè la puusieɪ nii ta zegeni ba, gè va mi saa wɔlɔ wo faa zu, gè la ta zegeni ba, siegi zu kɔzɔa gɛni de la, gè la ta veeni gɔve ya. Gè Gɔogɔ GALAGI nɔ-GALAGI wooi zoge, gè zie ga da-leveiti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵Ye geezuve, è gɔazulo è-zeizu nade-gai va, geeɣɔlɔgi ungave, tuya loo danubuseiti be, Izelayele nui ti, ta zooni nii è feai gi ve, eɣevelei è ma gɔnai woni la gi-memewolani be, zooni ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi voovaai nɔ.»

Minazege goo gɔabelagi

¹⁶Za, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɔa bɔezu wo vɔ, ga wo nɔ-deveiti so, ta nɔ-tɔgiti. Wa golo ti ve, wo ti zo ga yimave pe, ta wo-yenvui pe. ¹⁷Wo minazegea za Gɔogɔ GALAGI ve, ga toga gɛ ga wa-GALAGI, ta wa zie ga pelei naa, nii é dea ga woye, wo ziima vaiti ke, wo golo nɔ-deveiti ta nɔ-tɔgiti be, wo woilo gooi ma. ¹⁸Gɔogɔ GALAGI letemazu, é minazegea wo ve za, ga wa gɛ be ga nubuseiti ti wola vizɔgai, niiti ti gɔlozu nɔ-deveiti be. ¹⁹Ungo, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI gɔa pɔ wo yeeleve ziiti pe ba, é ti bɛteai, wo lebiyai zɔlɔ, wo-lɔɣɔi gɪla, wo-losuve wɔlɔ, wo gɛ ga nubuseiti ti nade-gai be, eɣevelei é boni la.

MINAZEGĒGI NIINE VAI

(27:1—28:68)

Tōgi zeve vai

27 Nubuseiti ta-ġewolaiti ti vileni Moize volu, é tōgi veeni Izelayele nuiti zea, é ġe ti ma: Wa deveiti kpein so, nii ġè feezu wo ya za. ²Foloi wa Zuluden bude la, wo lo zooli naa zu, nii Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI feezu wo ve, wa kōtu baazagi ma zigġigi ġaale ba, wo kobegi zie ma. ³Wa zie wolai budena, wo tō gooi kpein seve kōtui naati ma. Wa lo ġana naama yooi zu, nii Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI feezu wo ve, ve nōnoi ta kōin gulōi voovaai ná, eġvelei Ġōoġō GALAGI, wome mewolani ta-ĠALAGI minazegēni la wo ve. ⁴Wa Zuluden budena, wa kōtu zigġigi lo Ebale gizei ma, eġvelei ġè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zie ti ma. ⁵Naama adave nō ġa wo zalaġa ġulazuve losu ná Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI ve, ga kōtuiti, nii kōlu ani la de vōoġuni ba. ⁶À mina Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI ná-zalaġa ġulazuve lo ga kōtu zaġaai. Wa gala zalaġaiti kula be naama zalaġa ġulazuve. ⁷Wa ziilei zalaġaiti kula, wo naa mi náve nō, wo ġoozune Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI ġaazu. ⁸Wa niima lo gooit kpein seve kōtu zigġigi ma ga pagō, nu da zoo é kala ga pagō.

⁹Naa voluma, zalaġa ġula nui Leevi nuiti ti vileni Moize volu, é bōeni mōno Izelayele nuiti kpein pō, é ġe ti ma: Izelayele nubuseiti, à maagē kpō, wo woilo! Za, wo ġea ga Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI ná-nubuseiti. ¹⁰À ġolo degēmu Ġōoġō GALAGI wa-ĠALAGI laawooi ve. À ná-deveiti so kpaan, ta ná-tōgiti ġè ti veezu wo ya za.

¹¹Naama volo ná nō ġa Moize niima levei veeni la nubuseiti zea, é ġe ti ma: ¹²Siegi zu wo Zuluden budezu

la, Simiyōn ná-bolodamaiti, ta Leevi nōnōiti, ta Zuda nōnōiti, ta Isakaal nōnōiti, ta Zozeŋe nōnōiti, ta Benza-men nōnōiti, ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nubuseiti be. ¹³Lubēn ná-bolodamaiti, ta Gade nōnōiti, ta Aseei nōnōiti, ta Zabulōn nōnōiti, ta Dan nōnōiti, ta Nefetali nōnōiti, ta lo Ebale gizei ma, ti foovooi loo.

Foovooiti

¹⁴Leevi nuiti ta kpōei zegē, ti bo Izelayele nuiti ma ga woo wola, ti ġe ma: ¹⁵«Foovoo nu ġa ga nui naa, nii é kōoġō ganigi ta betezu, é pōne, baa é vololibai betezu ga kōlu ġaawuungai, ga é to ada maalōoġuai ta zu, naa ġeġala ani beteaiti, maayo ge la Ġōoġō GALAGI ve.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

¹⁶«Foovoo nu ġa ga naa, zōi é baagfulazu keeġe ta dee ma.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

¹⁷«Foovoo nu ġa ga naa, zōi é ti ġwepelemave ma ġōtui zegēzu daazu ta seinoġōi, é ta vili vō pelei zu.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

¹⁸«Foovoo nu ġa ga naa, zōi a gaazugole nui ġaka.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

¹⁹«Foovoo nu ġa ga naa, zōi é tukpōġaaleve vai maavesu seikōġōma nui laalōġōma, baa podoin, baa poanzai.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

²⁰«Foovoo nu ġa ga naa, zōi a la ga keeġe anzai ta, mazōlō é baagfula keeġe ma.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

²¹«Foovoo nu ġa ga naa, zōi a la ga suai ma zii nōpe.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

²²«Foovoo nu ġa ga naa, zōi a la ga baazeelai, keeġe ná-doun anzanui, baa dee ná-doun anzanui.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

²³«Foovoo nu ġa ga naa, zōi a la ga mōein.» Nubusei kpein ka ġe ma: «Amina!»

²⁴«Foovoo nu ǵa ga naa, zoi é seijnǵǵi vaazu dǵǵuzu.» Nubusei kpein ka ǵe ma: «Amina!»

²⁵«Foovoo nu ǵa ga naa, zoi a lobeani zo, ga é sǵbalala nui vaa.» Nubusei kpein ka ǵe ma: «Amina!»

²⁶«Foovoo nu ǵa ga naa, zoi nǵpe é la ǵe unfema veeni tǵ gooi niiti be, é ti zo yǵǵe, é la zieni ga tiye.» Nubusei kpein ka ǵe ma: «Amina!»

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

Tō Sevei Velesiei 7:12-24)

28 Ni wa ǵolona ga pagǵ Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ve, wo ná-deveiti so, wo zie ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ǵa wo ǵe ga ma mǵungi, wo wǵǵǵ ziiiti kpein ba eteai zu. ²Ni wa ǵolona Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ve, wele tuyaiti ba, é vaazu ti loozu wo ve: ³Tǵǵa tuya loo wo ve taazuve, ta balaǵai zu. ⁴Tǵǵa tuya loo wo ve, é doun mǵinmǵin fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga bǵǵǵ, é wa-nikeiti gaawǵǵ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ⁵Tǵǵa tuya loo wa-bǵǵgiti ta wa-baǵa liǵiiti ma. ⁶Tǵǵa tuya loo wo ve, wa ǵena lia, ta wa ǵena vaa.

⁷Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa wo zili nuiti suvaza, ta vaana laaleezu wo wu. Ta zie ga pele ǵila nǵ, ta ǵena vaa wo laalǵǵma, kele ta vela wo va, ti li ga pele lǵfela. ⁸Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa tuya loo wo ve, é molo ǵotaiti daave, wo bǵǵǵ zǵǵ wo-yeavai pe su. Ungo, Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ǵa tuya loo wo ve zoi naa zu, nii é feezu wo ve.

⁹Ni wa ǵolona Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ná-deveiti be, wo zie ga pelei naati, é ti lǵa ga woye, tǵǵa wo ǵe ga ná-nubuseiti ti nadegai be, eǵevelei é minazegeni la. ¹⁰Eteai zu nubuseiti kpein ta ka ga Ǵǵǵǵ GALAGI laaseigi ǵa wosu wo ve. Ta unfema ve wo ve. ¹¹Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa ani vagǵi kpein gaavǵni wo

ve, zoi naa zu, nii é minazegena, é ǵona ma vaa zu wo-memewolani be, ga é fe wo ya: tǵǵa doun mǵinmǵin fe wo ya, waloganiiiti ti buǵu, ti mǵin, é daamianigi ve wo ya ga bǵǵǵ. ¹²Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa ná-naavolo makesu vagǵi laalao wo ve, geezuve, é tonai vu wa-yooi zu ma yeeǵǵǵalai ma, é tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei keezu. Wa kuyei ve zoi mǵinmǵin ma, kele wa bǵǵǵ wo bǵǵǵ la ǵea ba ga wo kuye zeǵe. ¹³Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa tosu mǵungi ve wo ya ziiiti kpein saama, wo la ǵea ga ma ǵaabela. Wa ye loni velelavǵ nǵ, wo la yeida bu, ni nǵ wa woilosu Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ná-deveiti ma, gè ti veezu wo ya za, wo ǵolo ti ve, wo zie ga tiye, ¹⁴wo mina zeǵe gila kpalaa ba, devei nii kpein gè feai wo ya za, wo mina ǵili gala kiligiti ba, wo va ti lebi.

Foovooi taǵiligaa

(Leevi Nuiti 26:14-46)

¹⁵Kele ni wo la ǵe ǵoloni Ǵǵǵǵ GALAGI wa-ǴALAGI ve, ni wo la ǵaabaani, wo va ná-deveiti ta ná-tǵgiti so, wo va zie ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, wele foovooiti ba, ti vaazu zeelizu wo ma: ¹⁶Tǵǵa wo ǵoto taazuve, ta balaǵai zu. ¹⁷Tǵǵa wa-bǵǵgiti ta wa-baǵa liǵiiti koto. ¹⁸Tǵǵa wo ǵoto, é la doun mǵinmǵin fea wo ya, é va daamianigi ve wo ya ga bǵǵǵ, é va wa-nikeiti gaawǵǵ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ¹⁹Tǵǵa wo ǵoto, wa ǵena lia, ta wa ǵena vaa.

²⁰Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa yeebe maanǵǵi va, é va wo laalǵǵma, ta faazupui, ta wo ǵologolo fai, fai kpein su wa ǵe keezu, eyesu wo ǵologolo metu, su la ǵooza wo neele, tǵǵzei wo ǵelea ba, wo faa nǵiti ke.

²¹Ǵǵǵǵ GALAGI ǵa dǵǵ zeebei ǵili wo va, nii a wo-ma zuwu ǵaaleve zoi naa zu, nii wo vaazu sǵǵǵsu ga wǵǵ. ²²Tǵǵa wo bǵǵ ga kǵǵǵ kolegi, kǵǵǵpadimai, ta kǵǵǵǵǵǵǵ ma zii pe. Tǵǵa

fɔɔvɔgi vili wa-balagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zeebeiti. Naama maanɔɔɔti kpein ta vile wo volu, eyesu wo undaavili. ²³ Geegɔɔɔgi é wo maazuve, naa ɔa baa ege kɔlu bɔigi, zooi wo ma, naa baa ege kɔlui. ²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa fu-filigi ta naɔaegi leve wa-yooi zu tonai votogi zu, naati ka ta ɔe vuuzu wo ma, ti zege geezuve, eyesu wo-ma zuwu ɔaaleve.

²⁵ Toɔa va bu, wo bize wo zili nuiti ba, ni wa ziena ga pele ɔila nɔ, wo da li ti laalɔɔma, pele lɔfela ɔa wa vela la ti va. Fai niiti ta ɔe zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. ²⁶ Wo-ma voomaiti ta ɔe ga wɔniiti ta dɔɔ zuaiti daamianigi, nu nɔpe ge la vaa, é va ti niikpi wo maazu.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo va, egevelei é ɔeni la ga Ezipete nuiti, ta puzegulagi, ta dɔɔɔ, ta maabelegi niiti ti la zalea. ²⁸ Toɔa titi seebei vili wo ma, ta gaazugolei, ta ɔimalalai, ²⁹ wo da yeevee meme foloi, egevelei gaazugolei nuiti ta da ke la kpidii zu. Wo-ɔeevai tanɔpe su la beta. Yeenɔpe, keni nɔ nuiti ti da loo wo ma, ti wo yeabale, nu nɔpe ge la bɔga wo va, é va wo maalobo.

³⁰ Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui taɔili ka naa bea. Nui ta a pele lona, taɔili ka a zeii naa wu. Nui ta a kpele levena, tɔ bɔɔɔ la ma waai ta mia.

³¹ Ta wa-nikeiti paa wo ɔaazu, kele wo la ma zuai tanɔpe mia. Ta wa-zoovalagiti unma wo ɔaazu, wo la sɔɔɔga volu negelein. Wo zili nuiti ta wa-vaalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu nɔpe ge la bɔga wo va. ³² Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta lɔ zii ɔiligiti zeezu, wa ɔe naa ɔaazu, ti wɔin da wo zo, kele wo la zooga wo va faa nɔpe ke. ³³ Zii wo la kwee, naa ɔa a wa-yooi ma lɔnɔgi mi, ta botii kpein wo keezu, naama lɔnɔgiti, nuiti ta ɔe nɔ loozu wo ma ɔ, ti da wo ɔologolo.

³⁴ Naama vaiti ta ɔena ɔea wo ɔaazu, wo da ti ɔa, wo-ɔigi ɔa ɔula wo ya. ³⁵ Gɔɔɔɔ

GALAGI ɔa divologi lo wo-niibiiti ba, ta wo-balaiti, toɔa lo wo-busei kpein ba, é zo wo-ɔɔɔave, é le wɔungi zu, nii é la ɔeɔega eyesu pe.

³⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo lɔ duɔlai zu, wa wa-masagi wa sei bɔɔɔ unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-memewolaniyo, wo la ɔeni kwee negelein. Wa lɔ gala kiligiti debi vai zu, niiti ti ga gultiti, ta kɔtuiti. ³⁷ Nubuseiti kpein Gɔɔɔɔ GALAGI a li ga woye ti vɔ be, wa-vai ɔa ti laavo, wo ɔe ti ve ga faalaalii, ti da neɔɔɔula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu mɔinmɔin faza wa-balagi zu, kele tago nɔ ɔa wa sɔɔɔ, mazɔɔɔ kotogiti ta ti pe kologolo. ³⁹ Wa leezen beleiti teve, wo boti ɔe ti zu, kele wo la dɔɔ zɔɔɔga ba, wo va kpɔle, wo la ma waa ɔila kpalaa sɔɔɔga, wo va kula, mazɔɔɔ belekpelegiti ta ti pe mi.

⁴⁰ Wolive wului ɔa ɔe wa-yooi ɔa ná pe, kele wo la gulo zɔɔɔga ma waai va ga mɔinda, anee nii wa ɔe siezu bɔɔɔ ma, mazɔɔɔ wa-wolive ma vuai ɔa a ɔe vuuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔɔɔ, kele ti la ɔea ga wɔnɔ, mazɔɔɔ ta ti lɔ duɔlai zu. ⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zooi ɔaa lufaiti.

⁴³ Seikɔɔɔma nuiti ta ɔe wo zaama, tilosuve ɔa li ga wɔɔɔa wɔnɔi va, wɔun wa ye nɔ yeizu bu ɔ. ⁴⁴ Tiya ɔa ta ɔe kuyei veezu wo ma, kele wɔun wo la ani nɔpe sɔɔɔga, wo va kuye ve ti ma. Ta ɔe wo lugɔ, wo ɔe ga ti volu velei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, é vile wo volu, é wo zo, eyesu wo-ma zuwu ɔaaleve, tɔɔzei wo la ɔologo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve, wo va ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti, niiti é ti veeni wo ya. ⁴⁶ Ta ɔe wo ve wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maabele vaiti, wa ɔisɔɔɔ ga ti maavele.

⁴⁷ Tɔɔzei wo la botii ɔeeni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve ga koozuneei, wo-yiimave va zole, siegi zu anii pe ge

gēa voovani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti Gōogō GALAGI ti levesu wo laalōgōma, wa botii gē ti yeezu, pului zaama, ta kpōole wōin, wo gē sege vēeloi zu, wo vala anii kpein ma, unbawului nii é ga kōlu gelei, naa gā ta pili wo gōba, eyesu wo-ma zuwu gāaleve. ⁴⁹ Gōogō GALAGI gā va ga zii ta wo laalōgōma, é zege goozama, zou bela ga, nii wo la daawooi menisu, toga loo wo ma, egē kogēi a gē loozu ná-daamianigi ma. ⁵⁰ Togā gē ga zii ná, zunuiti ti su, ti gāazu-maavōai, ti la unfema vea kewola vōlō vē, ti la dōungo maawōingāa. ⁵¹ Ta waloganii mi, ta wa-yooi va lōnōgiti, eyesu ti wo-ma zuwu gāaleve. Wa za ga pului, mazōlō ti la molo yēga wo ya, baa dōoi, baa guloi, baa nikeiti, baa baalagiti, baa boliiti, eyesu ti wo pē wo undaavili.

⁵² Ta wa-laaiti sei kele su, eyesu sigfi gaagōozagiti wo gīgi ti va, naati ti loo bu, wa-yooi zu ná pē, ta wa-laaiti kpein sei kele su zōoi zu ná pē, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo vē. ⁵³ Siegi pē daawu wo zeidai la kele su, wo zili nuiti ta ye bōizu wo la, eyesu volugfulai naa zu, wo dā wo-lointi mi, ungo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti Gōogō GALAGI wa-GALAGI vaazu ti veezu wo vē. ⁵⁴ Zunui nii ná-fai wola gāaneai wo zaama, naa gā wele kēegēloin va ga pōuda, ta nēebe anzai, ta doin niiti ta ye dē zea, ⁵⁵ ga é mina ná-dointi ma zuai ta ve ti tanōpe zea, make fai zu be ga tō bōgōi ná-daamianigi, mazōlō ani nōpe ge la mō zea, tōnzei volugfulai va, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai va kele su. ⁵⁶ Anzanui nii ná-fai wola gāaneai wo zaama, é la gēni zoosu é va gōgōave vee zou nakai ma, naa gā gāazu pōi lo nēebe zinigi va, ta ná-doun zunui, ta ná-doun anzanui, ⁵⁷ mazōlō togā wōin ga é doun negi ta doun lagagi mi dōogūzu, nii é sōlōgāi, wōin galui leveai nō feya, tōnzei

volugfulai va, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la tō gooi teiti kpein soni, ti sevei zu, wo va zie ga tiye, wo va naa lebi, nii lebiyai bē, maayikiai, Gōogō GALAGI wa-GALAGI, ⁵⁹ Gōogō GALAGI gā wo loḡa ga laavōo vai, wa wō-mavofodaiti, ga dōfo zeebeiti tagili wo ma, ta seebē pōiti tagili wo ma. ⁶⁰ Dōfo zeebei kpein é pēeni Ezipete nuiti ba, wo gēni luazu ti va. Togā naa kpein pēe wo va. ⁶¹ Naa voluma, togā va ga seebei ma zii pē ta dōfoi niiti ti-laasei ge la woni tō sevei nii zu, eyesu wo-ma zuwu gāaleve. ⁶² Wo mōin va ga somidegaiti tieḡo, wo wola maa gā lōi, tōnzei wo la ḡoloni Gōogō GALAGI wa-GALAGI laawooi vē. ⁶³ Egēvelei nō é nēeni la Gōogō GALAGI vē ga é faaneēi gē wo vē, wo wola mōin, zēnō ḡana a nē la bē mōnō ga é wo undaavili, wo ḡologōlo, wo ḡula zōoi naa va, nii wo vaazu lōzū su, wo sōlō ga wōnō.

⁶⁴ Gōogō GALAGI gā wo vaza eteai zu ná pē, nubuseiti saama. Wa gala kiligiti debi, nii wa bōgōi wo la gēni kwēe, baa wō-memewolani, galagiti ti ga gului, ta kōtui. ⁶⁵ Zii naati saama, wo la gēa gaane zu, wo la zeida ada, vē wa doogō sōlō ná. Gōogō GALAGI gā wo lō zii zoolei zu, wo gāazu dā zoole, ipōtevei dā bōi wo la, ⁶⁶ gaa nōpe ge la gēa wo luḡo vele vaiti ba, wa gē dualuagi zu, kpidi vee folo va, kito ge la gēa wo vē wa-eteai vaa zu. ⁶⁷ Sobui a zeelina, wo dā gē: «Ee, ni kpōkōi gēni de!» Kpōkōi wo gē ma: «Ee, ni sobui gēni de!» Tōnzei dualuagi maavele ma, nii wo sōlōsu wo-yiimave, ta naama vaiti maavele wa gē ti gāazu. ⁶⁸ Gōogō GALAGI gā wo vile Ezipete velei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii gē gēni wo ma: «Wo la mō ka volu pē.» Miná, zinaa pē ta anzaa pē, wa bōgō ve wo zili nuiti bē, ga ti wo ḡeya, wo gē ga duōiti. Kele, nu nōpe ge la wo ḡeyaa.

MOIZE NÁ-KPƆEZUGŪLA ĠAABELAGI

(28:69—30:20)

⁶⁹Wele minazegē gooti ba Ġoogŋ GALAGI feeni Moize ya, naa gŋeni Izelayele ná-faa ma Moabe yooi zu, é bŋ minazegēgi va, nii é boni ti ve Ġoolebe gize ma.

Faiti GALA ge ti gŋeni Izelayele nuiti be

29 Moize Izelayele nuiti kpein tolini, é gŋe ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa bŋgŋi wo-gaazuve, nii Ġoogŋ GALAGI keeni Ezipete yooi zu, ga masagi Falagŋ, ta ná-botigŋe nuiti kpein, ta ná-zooi pē. ²Wo volugŋula vaa wolai gŋaani, nii é seini ti ma, wo gŋeni ga zeelei poogiti ta maabele vaiti su, é ti gŋeni. ³Kele za-aŋfaza, Ġoogŋ GALAGI la kwēe kigi veeni wo ve, baa wozagŋa gŋaazuve, baa faa meni goiyegŋe.

⁴Tòge wo luŋŋ tevebai zu eyesu kona uuunaanigŋ (40), wa-zegŋe la zagŋani wo gŋba, wa-zavala ge la zagŋani wo gŋgŋa. ⁵Wo bēde la vileni bulu mii vaa va, baa dŋ bŋle vaa, anē gaazulati gani nŋpe, naa gŋa a ke wo kwēe ga nà ga Ġoogŋ GALAGI, wa-ĠALAGI.

⁶Ade zeelīai ma adave tei, Ġesebon masagi Sigŋon ta Basan masagi Wŋge, naati ti gŋulani, ti ade laagŋomi, ti kŋŋi vee ade va, ade pile sŋlŋni ti ma. ⁷Ade ta-yooi zoni, de fe Luŋen ná-bolodaiti zea ga tŋŋ, ta Gade ná-bolodaiti, naa vee Manasee ná-bolodai gŋlazuve va. ⁸À gŋolo minazegēgi tei ma woiti be, wo zie ga tiye, naa gŋa a ke wo-gŋevaiti pe subete.

Minazegēgi gŋa ga sŋbelama vaa GALA gaazu

⁹Wa za losu Ġoogŋ GALAGI wa-ĠALAGI gŋaazu, wo pē, bolodama

gundigŋiiti, kewolaiti, ta kundigŋiiti, Izelayele zunuiti kpein, ¹⁰wo-lointi, wo-anzaiti, ta seikŋgŋma nuiti ti wo zaama wo-uuuzuve, ti gului levezu wo ve, baa ti ziei zagŋazu wo ve. ¹¹Wa za ve, ga wo lŋ minazegēgi zu, nii Ġoogŋ GALAGI wa-ĠALAGI pŋ é bo wo ve za, ga konaiti, ¹²naa gŋa a ke wo gŋe ga ná-nubuseiti, tŋ bŋgŋi gŋe ga wa-ĠALAGI, egŋevelei é boni la wo ma, egŋevelei é ma gŋonai woni la wo-memewolani be, Abalaame, ta Izaake, naa vee Zakŋbe va. ¹³Wa gŋila nŋ laade, Ġoogŋ GALAGI va gŋe niima minazegēgi wosu wo ve, ga konaiti, ¹⁴toŋa wosu wo ve, wŋiti wo loni za Ġoogŋ GALAGI da-ĠALAGI gŋaazu, ta zŋiti balaa ti ga de-mavofodaiti ti la de zŋlŋni.

Maanŋe gŋa kŋŋŋ gani kŋŋ vai va

¹⁵Wo kwēe velel ade gŋeni la Ezipete yooi zu, velel ade ziiti ta-yooiti maazubudeni la, ve wo zieni ná. ¹⁶Wo kŋŋŋ gani nŋŋnŋgŋiti kaani, ti ga gului, ta kŋtui, naa vee wali gŋae va, ta zanugi. ¹⁷Nu nŋpe ge mina gŋe wo zaama, zunu, baa anzanu, baa peleyegŋe, baa bolodai ta, nii kigi a zegŋe za Ġoogŋ GALAGI ada-ĠALAGI va, é va li zii naati ta-gŋalagiti debizu. À lua, ga nu nŋpe ge mina gŋe wo zaama, egŋe gului nii ma zapei ga nu vaa ani, baa ani wana. ¹⁸Nu nŋpe ge mina gŋe wo zaama, niima gŋona woiti meniga volumna, é va bŋgŋ maamuse, é va gŋe: «Fai pē ka zoloo nŋun be, anē ni nà vilesu kisu vaiti nŋ volu.» Ni zooi nii zebēai naa a maanŋŋi zŋlŋna, zŋi nii fŋai naa balaa gŋa ta zŋlŋ. ¹⁹Ġoogŋ GALAGI la vaa bu, é va maavaaye. Kele ná-ziiŋaawanai gŋa zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maavele ma, foovoo vaiti kpein ti zevēai niima zevēi tei su, naati ta la unma, toŋa daaseigi gŋaava, é kula eteai zu. ²⁰Nii a ke maanŋŋ, Ġoogŋ GALAGI gŋa kpeteve Izelayele wolodamaiti kpein

ba, egɛvelei minazegɛgi zu voovoo vaiti kpein seveai la, niima lo sevei zu.

Kɔɔɔ gani kɔɔ vai ma zalai

²¹ Wo-mavofodaiti ti vaazu, wo-loun zunuiti ti wuzegɛzu, wa zegena ná, ta wɛɛin é vaazu, é zegɛ zou gɛli su goozama, ta zooti nii zu maanɔɔɔiti kaana, ta seebeiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti vɛai ba, ²² zooti pɛ galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é va ani nɔpɛ sin ná, ani nɔpɛ ge la tɔnɔ ga, tufa nɔpɛ ge la mɔ bɛta ga, é gea ga faazupui gɛvele nii é gɛni Sɔdɔme, ta Gɔmɔɔl, ta Adema, ta Sebɔyime, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-ziiɔaawanai ta ná-ziiɔfulagi zu, ²³ ziiiti kpein ta gɛ ma: «Leeni vaa zu Gɔɔɔɔ GALAGI niima yooi zogai gani? Leeni gɛ é ga niima yiiɔaawana wolai?» ²⁴ Ta ti woogaaavote, ti gɛ ma: «Nii gɛɛve, tɔɔzei ti gɛleɛ minazegɛgi va, nii ti-memewolani ta-GALAGI Gɔɔɔɔ GALAGI keeni ti yɔɔɔzu, é ti gɛlaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ Tɔɔzei ti liive, ti gala kiligiti debi, ti nɔkɔ gala kiligiti bu, ti la gɛni ti gɛwɛ kaipa, é la veeni ti ya ga tɔnɔ. ²⁶ Naa gɛ é kea, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-ziiɔaawanai va zooti nii laalɔɔɔma, é va ga maanɔɔɔ vai kpein, nii seveai niima lo sevei zu. ²⁷ É ti loɔɔɔlani ta-yooi zu ga ná-ziiɔaawanai, ta ná-ziiɔfulagi, naa vɛɛ ná-ziiɔmalevei va. É ti bɛ, ti li zou gɛli su, vɛ ti zeini ná de za.»

²⁸ Fai niiti ti loɔɔɔlani, Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI gɛ é naati kwɛɛ. Kele niiti ti gɛlaai kelema, naati ta ga adɔnɔ, da de-lointi eyesu gɔ, naa gɛ é ga tɔgi nii zu woointi, nii maaneai, de so, de zie la.

Galema volui GALA pɔ

30 Woi niiti gɛ ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta vaazu gɛɛzu. Ni wa ti zona volu ga niine wo-yiimave, nufuseiti saama, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu wo bɛɛzu, wo vaza náti, ² ni wa gɛalena ma, wo va volu Gɔɔɔɔ

GALAGI wa-GALAGI tɔ, ni wa woilona gooi ma, wo gɛlo bɛ ga wo-yiimave pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, wa wo-lointi, nii kpein nɔ gɛ feezu wo ya za, ³ naazu, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo niine, é wo maawɔingɛ, toɔga wo gɛale ba, é va ga woye, wo gɛla nufuseiti saama, vɛ wo gɛa vazani ná. ⁴ Anɛ ni wa gɛ pela velei zu, zou bela ga, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ li, é wo gɛaizie náve, é wo gɛale ba, ⁵ é va ga woye naama yooi zu, nii wo-memewolani ti sɔɔɔɔgai, wa segɛ ga wɔnɔ. Toɔga wo undaane, é wo mɔin, wo leve wo-memewolani ba. ⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo val-ibo wo-yiimave, wa wo-mavofodaiti, naa gɛ a ke wo nɛɛ vɛ ga wo-yiimave pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, naazu, wa zɛnvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gɛ ti zɛveai wo vɛ, naa gɛ zeeli wo zili nuiti ma, ni-iti ti wo maayosegɛzu, ti wo wɔinzegɛ. ⁸ Wɔun wa, wa gɛale ma, wo va tɔun pɔ volu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gɛ feezu wo ya za. ⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ undaanɛi gɛ wo vɛ, é wo-gɛɛvaiti kpein subete, wo buɔu ga doun mɔinmɔin, wa-loganiiti gola gɛaawɔɔɔ, daamianigi voova wo ya. Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛ wɔin ga wa-undaanɛi volu, egɛvelei é wɔinni la ga wo-memewolani ta-undaanɛi, ¹⁰ ni nɔ wa woilo gooi ma, wo gɛlo ná-tɔgiti bɛ, ta ná-deveiti, niiti ti zɛveai tɔ sevei nii zu, siegi zu wo gɛlesu ma la, wo va pɔ, ga wo-yiimave pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ.

Tɔgi gɛ nu yiimave

¹¹ Devei gɛ feezu wo ya za, é la baani, é va bude wa-zɛbeɛ maazu, baa maa va goozama wo va. ¹² É la geegɔɔɔlɔgi zu, wa wa gɛ ma: «Bɛ gɛ a lɛ geegɔɔɔlɔgi zu gi vɛ, é vaa la gi vɛ, é va su vai wo gi ma, naa gɛ a ke, gi so, gi zie la?» ¹³ É la kpolodei volu velei, wa va gɛ ma: «Bɛ gɛ a bude gi vɛ kpolodei volu velei, é vaa la gi vɛ, é su vai wo gi ma, naa gɛ a ke gi so, gi

zie la?»¹⁴ Wooi ɣa wo ɣoba nɔ, toɣa wo-laave, ta wo-yiimave, ga wo so, wo zie la.

Zenvui ta saai

¹⁵ À wele, za gè zenvui ta undaanɛi zaida wo luɣɔ, gè saai ta maanɔɣɔi balaa seida wo luɣɔ. ¹⁶ Devei gè feezu wo ya za, naa ɣa é ga, wo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ vɛ, wo zie ga pelei, nii é dea ga woye, wo ɣolo ná-deveiti be, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooiti, naa ɣa a ke wo zenvui wo, wo moin, wo tuyai zɔɔɔ Ɔooɣɔ GALAGI ya, wa-ƆALAGI, naama yooi zu, vɛ wo liizu ná, wo seɣe ga wɔnɔ. ¹⁷ Kele ni wo-ɣigi a zɛfena tɔun ba, ni wo la keeni, wo va ɣolo be, wa bɔɣɔ yɛna ná, wo da nɔkɔ gala kiligiti bu, wo da ti lebi, ¹⁸ ná wo loozu ɣisu naa luɣɔ za ga wo undaa ɣa vili. Wo-zii zu la ɣooza naama yooi zu Zuluden volu velei, vɛ wo vaazu liizu ná, wo seɣe ga wɔnɔ.

¹⁹ Gè geɛɣɔɔɔgi ta zooi zoga za ga zeelei wo laalɔɣɔma, ga wo yiimazeɣe zenvui ta saai ti yɔɣɔzu, tuyai ta foovooi ti yɔɣɔzu. À yiimazeɣe ga zenvui, naa ɣa a ke, wo zenvui wo, wa wo-mavofodaiti. ²⁰ À yiimazeɣe ga wo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ vɛ, wo ɣolo tɔun be, wo ɣili ba ɣɔ, mazɔɔɔ toɣa é ga wo-yenvui, é wo-zii zuɣoozazu, wo va zeii zooi naa ɣa, nii é ma ɣona woni ga é fe wo-memewolani zea, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va.

MOIZE NÁ-FALIMAI TA SAA VAI

(31:1—34:12)

31 Moize bɛɛni Izelayele nuiti kpein pɔ ɣani, é ɣɛ ti ma: ² «Niizu gè kona ungila puufelegɔ (120) zɔɔɔga, gè la mɔ zooga gè va lo wo luɣɔ. Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni mà, gè la Zuluden nii maazubudea. ³ Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI bɔɣɔi ɣa lo wo luɣɔ. Zii naati ti zeini ná, toɣa naati kologolo wo luɣɔ,

wo zoo wo ta-yooi zeɣe ga wɔnɔ. Zozuwe ɣa é losu wo untuɣɔ, eɣevelei Ɔooɣɔ GALAGI bogai la. ⁴ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa ti ɣologolo, eɣevelei é Amɔɔl masagiti kologoloni da, Siɣon ta Wɔge ta ta-yooi. ⁵ Toɣa zobogi ve wo vɛ, wo vɔni zii naati ma, wa ti zo kpein nɔ, eɣevelei gè wo leveni la. ⁶ À yiilɔɔ, wo zebezeɣe! À mina lua, ti mina wo zasubali, mazɔɔɔ Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI bɔɣɔi ɣa liizu wo volu, é la yeebega wo va, é la ɣɛlea wo va.»

Zozuwe vile fai Moize votogi zu

⁷ Naa volu, Moize Zozuwe lolini, é ɣɛ ma Izelayele nuiti kpein gaazu: «Yiilɔɔ, è zebezeɣe, mazɔɔɔ da ɣa é leɛzu ga ni-ima nubuseiti naama yooi zu, nii Ɔooɣɔ GALAGI ma ɣona woni ti-memewolani be, é va fe ti ya. Da ɣa é vaazu liizu ga tiye, ti seɣe ga tɔnɔ. ⁸ Ɔooɣɔ GALAGI bɔɣɔi ɣa lo è luɣɔ, toɣa ɣɛ è va, é la yeebega è va, é la ɣɛlea è va. Mina lua ani nɔpɛ ba, è zasu mina bali.»

Tɔ sevei ɣala yeeɣɛɣalaiti

⁹ Moize niima lɔ gooiti kpein seveni, é kaliva zalaɣa ɣula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losuve ɣeni ga ti da Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, ta Izelayele ɣundigiti kpein. ¹⁰ É niima levei veeni ti ya, é ɣɛ ti ma: «Konagi lɔfelasiei ɣilagilagi kpein ma, kuye zuvaaye konagi laawu, kota vetii ma ziegi zu, ¹¹ siegi zu Izelayele nuiti kpein ti vaazu la, ti lo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣakala, naama adave, vɛ é yeelosu ná va, wa tɔ gooi nii ɣala ná Izelayele nuiti kpein be. ¹² Wa nubuseiti kpein gaale ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta wɛɛinti ti seikɔɣɔmai zu wo zaama, naa ɣa a ke ti pɛ ti tɔgi ɣala gooi meni, ti Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazuluabai maalele, ti niima lɔ gooiti kpein so, ti da zie la, ¹³ ti-lointi balaa, niiti ti la kwɛɛ, naati ta meni, ti Ɔooɣɔ GALAGI wa-

ƆALAGI Ɔaazuluabai maalele, yeenɔpe, wo-zii ma voloi pe su, naama yooi zu wo vaazu seƆezu ga wɔnɔ, wo Zuluden buɔea vɔluma.»

Izelayele nuiti ta Ɔe ga woovalada nuiti

¹⁴ ƆooƆo ƆALAGI Ɔeni Moize ma: «Wele, è-zii Ɔaabelazuve maabuƆa. Ua ga Zozuwe, wo lo GALA daaƆomi seƆe velei wu, miná Ɔa gè nà-deveiti feezu zea ná.» Moize ta Aalon ti liini, ti lo GALA daaƆomi seƆe velei wu.

¹⁵ ƆooƆo ƆALAGI Ɔulani kelema ti ve miná, tonabiingi zu, é lo GALA daaƆomi seƆe velei laave. ¹⁶ É bɔeni Moize vɔ, é Ɔe ma: «Wele, nágo ve na, è li è-memewolani pɔ, ti zaai. È zaa vɔluma, niima nubuseiti ta vaazu kologologi Ɔeezu ta gala kiligiti, naama yooi zu, ve ti vaazu liizu ná. Ta Ɔele bà, ti minazefegi gologolo, nii gè keeni ti ve. ¹⁷ Naa maavele ma, nà yiƆaawana ti ma naama voloi zu. Nà Ɔele ti va, gè voluave ti va. Naazu, nubuseiti ta Ɔe ga zii taƆili daamiani, kpɔɔ mɔinmɔin ka zeeli ti ma, ta faabaagiti. Naama voloi, Izelayele nuiti ta Ɔe bɔƆo ma: «Gaamazu, tei ada-GALAGI la mɔ de zaama, naa Ɔa é keezu, niima maanɔƆiti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama ziegi zu nà voluave ti va pegelein, faa Ɔoi kpein faa zu, nii ta ke, ta Ɔaavotena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii zève niizu. Da ve Moize, Izelayele nuiti kala da, ti ɔa too, naa Ɔa a ke, guyei naa Ɔe bè ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁰ Nà liizu ga tiye zooi naa zu, ve nonɔi ta koin gulɔi voovaai ná, gè minazefeni, gè Ɔona ti-memewolani be, ta daami wo, ti yiƆo, ta zeí ná, anii pe ge voova ti ya, názu Ɔa ta Ɔaavote da gala kiligiti ma, ti ɔa ti lebi, ta zii gologolo, ti nà-minazefegi gologolo. ²¹ Siegi zu maanɔɔ mɔinmɔingi zeelizu la ti ma, ta faabaagi, naazu guyei nii Ɔa Ɔe ga zeelei ti laalɔɔma. Mazɔɔ ti-mavofodaiti ti la

yeemaa, ti va be too vai va. Gè ti-yiimave Ɔevelei Ɔwee niina, aisa gè va li ga tiye zooi naa zu, nii gè minazefeni, gè ma Ɔona wo ti ve.» ²² Naama volo ná nɔ Ɔa Moize guyei naa zeveni la, nii é Izelayele nuiti kalani da.

²³ Naa vɔluma, ƆooƆo GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é Ɔe ma: «Yiilɔ, è zebzege, mazɔɔ ɔa Ɔa è vaazu liizu ga Izelayele nuiti naama yooi zu, nii gè minazefeni ma vaa zu, gè Ɔona. Nɔun nà, nà Ɔeezu è va.»

²⁴ Siegi zu Moize beni da ga tɔ gooit kpein seve, seve Ɔila su, ta la yeni voluzu, ²⁵ é niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti Ɔeni ƆooƆo GALAGI ná-minazefeni kesui zefezu, é Ɔe ti ma: ²⁶ «À tɔ sevei nii zefeni, wo da ƆooƆo GALAGI wa-GALAGI ná-minazefeni kesui Ɔobave. Togɔ yesu ná, é Ɔe ga zeelei Izelayele nubuseiti daalɔɔma. ²⁷ Tɔzei ba ga, gè kwee wa ga kololala nuiti, wo bakage. Ni za, nà vulua wo zaama, wo ɔa wuzefeni ƆooƆo GALAGI laalɔɔma, wa vaazu keezu Ɔale, sàa vɔluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama Ɔewolaiti gaale ba màaƆoolii zu, ta kundiƆiti kpein, gè guyei ma woiti bo ti ma, nà geegɔɔgi ta zooi zosu ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁹ Gè kwee, gè Ɔe, sàa vɔluma, keni nɔ wo bɔɔ Ɔɔɔ, wo zefeni pelei va, nii gè ná-fai zèveai. Naazu kpɔɔi Ɔa zeeli wo ma velele velei, tɔzei wa ƆooƆo GALAGI wanama vai Ɔe, wo zie veleiti ta vaazu ná-ziiƆaawanai maalolisu wo ma.»

³⁰ Naa vɔluma, Moize guye woiti kpein ɔeni ga Izelayele nu vebei, ti ti pe menini.

Moize ná-guyei

32 Ee, geegɔɔgi, woilo, nà bɔezu. Da ve, ee, zooi, dàawooiti meni! ² Nà-faafwegi vu eƆe tonai, gòoi zie eƆe nɔdai, eƆe dubui é tufa leteni Ɔa, eƆe sabalagi é tufai Ɔa.

³ Mazɔɔw nà Gɔogɔ GALAGI laaseigi wosu.

À ada-GALAGI maamuse!

⁴ Toɣa ga fasai, ná-kɛwotii laazeelive, ná-peleiti pe solege, woogɛgila GALAGI ve, telebotala vaa la ziima, toɣa telebogai, é zole.

⁵ Wɔun wa, tɔun tetemazu, wo yaavaue, wo la mɔ ga ná-dointi, tɔɔzei sɔgi ɣa wo va, wa ga yaava nuiti, ta soletala nuiti.

⁶ Gimalala nubuseiti, ɣi ge la ti ma, Gɔogɔ GALAGI zopelei ɣana wo ve? Wo-ɣɛ laade baa, wo bɛte nui? Tɔ laade é va wo bɛte, é va wo ze?

⁷ À ɣize wɔɔwɔɔ voloiti su, wo ɣida yeeɣɣgala ɣilagilagi ma ɣonag-iti bu.

À wo zɔɔɔ nuiti gaazaɣa, ta dɛɛ ga woye. À wa-nu vɔɔɔiti gaazaɣa, ta wo ɣala da.

⁸ Siegi zu nii é Anii-Pe-Unda, é zooi veeni la nubuseiti be, é nubuseiti gaagwe, ti vaza zooi ɣa, é zooiti kwegi la, é zoloo GALA dointi tieɣi ma.

⁹ Gɔogɔ GALAGI nɔɔɔi ɣa é ga ná-nubuseiti, Zakɔbe ná-dointi ka ti ga nɔɔɔ.

¹⁰ É Izelayele ɣaani tevebai zu, ná zupakai, ve nu la zeini ná, keni suaiti kpain gooi nɔ.

É seseboni, é seɣe, é kula su, é ɣaaba ma, eɣe gaazuleegi.

¹¹ Kɛɛve eɣe kogei nii paai ma yivoiti maalogazu, é ɣovesu ná-zivoiti maazu, é ɣovegi zuvie, é ti zeɣe, é ti zo ga ɣovedɛɣaiti, é da li ga tiye.

¹² Gɔogɔ GALAGI ɣila kpe nɔ ɣa é loni ti luɣɔ, gala kili gila kpalaa ge la ɣeni bɔni ba.

¹³ É leeni ga tiye zooi ɣaagfoozazuve, é ti ɣɔnɔkulani ga kpalaga aniiti.

É ti ɣɔnɔkulani ga kɔin gulɔi, é ɣulazu fasai va,

é wolive wuluiti pɔnɔni kɔtuɣɔtu zooi zu.

¹⁴ É ti ɣɔnɔkulani ga nike zaaiti ta-nɔnɔi, ta boli zaaiti ta-nɔnɔi, é veɛ baala suai ma wuloiti ba, ta Basan yooi zu vaala golaiti, ta ma woli zineiti,

ta molo vapagi é ga beleegi, ta dɔɔ bɔi papagi.

¹⁵ Su la ɣoozani, Yesulun, nii é ga Izelayele,

é bɔɣɔ maalɔɔɔai ma, é bakani.

É wɔɔɔni, é bakpa, gaazuve da volo.

É ɣelɛni GALAGI va, nii é tɔun kpetɛai, é ná-kizo fasai velevili.

¹⁶ Izelayele nuiti ti GALA diini toloi ma, tɔɔzei ti gaaveeni, ti vile gala kiligiti polu, ti ziiɣaawanani ga ti zie vele ɔɔiti.

¹⁷ Ti ɣɛa zalaɣaiti kulazu inɛgiti be,

niiti ti la vɔɔ ga gala, niiti ti la ti ɣweɛ, ti ɣulaai ga niine, niiti wo-memewolani ti la ɣeni ti lebizu.

¹⁸ Izelayele, è yeema è make vasai ma, nii è zɔɔɔɔgai la,

è yeema GALA ma, nii é zenvui veai è ya.

¹⁹ Siegi zu Gɔogɔ GALAGI naa ɣaani la, é yiiɣaawanani,

tɔɔzei ná-doun zunuiti ta ná-doun anza-nuiti ti baagɔni ma.

²⁰ É boni, é ɣe ma: «Nà voluavesu ti va, fai nii é vaazu ti zɔɔɔsu, nà naa vete názu.

Mazɔɔw nubuseiti be, ti yaavaai, dointi be, ti la ga woogɛgila nu.

²¹ Ti kɛa ga tolo nu ga naa maavele, nii é la ga gala,

ti ziiɣaawana ga kɔɔɣɔ ganigiti.

Nà balaa, nà ti ɣɛɛzu ga tolo nuiti ga naa maavele, nii é la ga zii nɔpe.

Nà ti yiiɣaawanazu ga zii ta, nii ɣi ge la ma.

²² Mazɔɔw nà-ziiɣaawana abui soga, toɣa galai wosu, eyɛsu é zeeli ɣovealaazu bogi zu,

toɣa zooli ta gaa aniiti miizu,
 é soga gizeiti kɔgiti ba.
²³ Nà maanɔɣɔi ɣiizisu ti ma,
 nà nà-mɛɛinti kpein pilisu ti ma.
²⁴ Pului ɣa ti ɣologolo,
 kɔkɔpadimai vɛɛ ti va, dɔɔɔi ti vaa.
 Gè suaiti teve ti ma, ti da ti vali ga ga
 ti-piigai,
 ta kaali ɔɔiti ma wanai.
²⁵ Koi yɔɣɔzuɛti, boɣa zɔkɔɔi ɣa ɣe ti
 volu miná,
 é da ti vala ti-lointi ma,
 peleiti bu, dualuagi ɣa zeeli ti pe ma,
 zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
 ta piimibɔlegiti, ta kewola vɔlɔiti, ti pe.
²⁶ Wɔin ɣeni mà ga gè ti pe ma zuwu
 ɣaaleve,
 nubuseiti ti mina mɔ ɣisɛ ti zu eteai zu.
²⁷ Kele gè luani ga ti zili nuiti ti mina
 ɣeɣɣula nɔnɔn su,
 ti va ɣisɛ ga ta-zobogi ɣa é naa ɣea,
 ɔɔɔɔ GALAGI laade, é va naati kpein
 ke.
²⁸ Izelayele ɣa ga zii, nii balagai ɣi pagɔi
 ma,
 ti valage kelegelegi ma.
²⁹ Ni ti ɣeni ga ɣima nu,
 ta la ɣe faiti zɔɣɔzuɣaazu,
 ti ɣida velele vele vaiti bu.
³⁰ Kɔɔɔɔ nu ɣilagi ɣa zoo ɣale é nu waag-
 ɔla (1 000) kpe?
 Baa nu felegɔi nɔ nu waapuugɔi (10 000)
 bɛ?
 Naa la be naa ɣe, ni ti make vasai la ɣeni
 ti vɔdini,
 ni ɔɔɔɔ GALAGI la ɣeni yeezegeni ti
 maazu.
³¹ Mazɔɔɔ ti zili nuiti ti kwee ga,
 ta-ɣalagi é ti makesu, naa la ga Izelayele
 ná-GALAGI ɣevele.
³² Ti ɣeeve eɣe kpelei, nii ma zuwui
 zefɛai Sɔdɔme,
 ta ga kpelei nii seɣɛai ɔmɔɔɔ.
 Ma lɔɔɔi gwaai wanave,
 leezen bele ma waai wanave.
³³ Ta-lɔɔi ɣa ga kaali wanai,

toɣa ga pɛɛɣaali wana ɔɔi.
³⁴ Kele pete, nɔnɔn nà, ɔɔɔɔ GALAGI,
 nii gè kevele bɛɛɛai dɔɔɔɔɔ,
 gè make ba ti laalɔɔɔma.
³⁵ Nà ɣa gè ga potokula nui, gè ti zala,
 velei soloogai la ti ma,
 siegi zu ti-ɣɔɔɔi bunesu la.
 Mazɔɔɔ ti ɣologolo foloi maabuɣa gola,
 nii deveai ti ma, naa wola maabuɣa.»
³⁶ Ungo, ɔɔɔɔ GALAGI ɣa ná-nubuseiti
 tukɔɔɔaaleve ga telebodai,
 toɣa ná-botiɣe nuiti maawɔingɣa,
 siegi zu é kwɛesu la ga ti-zebei bega,
 nu la mɔ ti zaama a ɣe ga duɔ, baa bɔɔɔy-
 eema nu.
³⁷ Názu, toɣa ɣe ma:
 «Wa-yee ɣalagiti ta mini mu?
 Mini ɣa fasai ná, nii wo ɣeni ɣitosu ba?»
³⁸ Galagiti ti ɣeni wa-zalaga zua wulɔiti
 miizu,
 ti da wa-vuya zalagai ma lɔɔi bɔle,
 ti wuzegɛ lɛɛ, ti bɔ wo va.
 Ti ɣe wo vɛ ga wo make anii.
³⁹ À sugwɛɛ degɛmu, ga nà ɣila kpe ka
 gè ga GALAGI,
 taɣili ge la ná nɔnɔn polu.
 Nà ɣa nà da paai wo,
 nà ɣila kpe nɔ ɣa nà da zenvui ve,
 nà ɣa gè maawanai woni, nà ɣa gè
 kedesu,
 nà sona, nu nɔpe ge la zooga é va kula
 zèa.
⁴⁰ Mazɔɔɔ gè yeelea geezu,
 gè dɛɛ, gè ɣe ma:
 «Eɣevelei gè vulua la ga ɣite, eyesu ɣɔ,
⁴¹ gè nà-boɣa zɔkɔɔi ɣaalia,
 gè wuzegɛa potokulai ma,
 nà nɔnɔn botokulazu màayoseɣe nuiti ma,
 gè naati kpein sala, niiti ti wɔnzegɛai.
⁴² Sili nuiti ti-jamai ɣa nà-mɛɛinti so eɣe
 dɔɔi,
 nà-boɣa zɔkɔɔi ɣa yiɣo ga nuiti ma zuai,
 ta nu maawanaiti ta duɔiti ti-ma jamai,
 ta sili nuiti ta-ɣundigiiti tɔungiti.»
⁴³ Zii ɣiligiti, à goozune ná-nubuseiti ma!

Gɔɔgɔ GALAGI ɔa nά-botigɛ nuiti ti zaa vai votokulazu, toɔa potokulai ɔɛɛzu sili nuiti ma, toɔa koto gba vai ɔɛɛzu zooti ve, nά-nubuseiti be.

⁴⁴ Moize ta Nun nά-doun zunui Zozuwe ti vaani, ti niima wuye wooyi kpein kala nubuseiti be, naati ti menini.

Keni nuiti ti ɔolo

⁴⁵ Moize begai ma ga niima wooyi kpein bo Izelayele nuiti ma, ⁴⁶ ɛ ɔeni ti ma: «A ɔize niima wooyi kpein su, nii gɛ keɛzu ga zeele wooi wo laalɔɔma za. Wa wo-lointi kala ga tiye, naa ɔa a ke, ti ɔolo tɔgi nά-deveiti kpein bu, ti zie la. ⁴⁷ Mazɔɔ ɛ la ga wafuun goo wo ve, wa-eteai ɔa su, niima wooi maavele ma, wo-zii zu ɔa ɔooza naama yooi zu, nii wo vaazu sɔɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuluden budena.»

Moize zaa vai wo fai

⁴⁸ Naama volo nά nɔ, Gɔɔgɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁴⁹ «Le Abalime ɔize nekpeiti ma, ɛ le Neebo gizei ma, nii ɛ Moabe yooi zu, Zeeliko letemave, ɛ Kanaan yooi vete, nii gɛ feezu Izelayele nuiti be ga tɔnɔ. ⁵⁰ Da zaazu gizei naa ma, nii ɛ vaazu lɛɛzu ma, ɛ li ɛ-memewolani pɔ, ti zaai, egɛvelei ɛ-lie Aalɔn zaani la Gɔɔl gizei ma, ɛ li memewolani pɔ ti zaai. ⁵¹ Tɔɔzei wo la ɔɛeni ga lada nu bɛ Izelayele nuiti saama, Meelifa ɔeiti pɔ be, Kadese, Sin teubai zu. Wo la ɔeni vaani bu, nά-nadedai va ɔula kelema Izelayele nuiti gaazu. ⁵² Da ye ɔoozama, ɛ zooti naa ɔa ga ɔaazu, nii gɛ feezu Izelayele nuiti be, kele ɛ la lea nά.»

Moize tuya loo vai Izelayele nuiti be

33 Tuya vete, nii GALA nui Moize tooni Izelayele nuiti be, aisa ɛ va za. ² ɛ ɔeni ma:

Gɔɔgɔ GALAGI vaave, ɛ zɛge Sinayi gizei ma,

ɛ wuzegɛve ti ve, egɛ foloi, ɛ zɛge Seyiil yooi zu,

toɔa volozu, ɛ zo Palan ɔizei ma zoligo, paave, ɛ ɔula nά-geezuɛela nadegai waawaagiti saama,

tɔ sevei ɔeni zea, abui ba.

³ Ungo, nubuseiti neɛve ɛ ve,

ɔa makesu naati ma, niiti ti ga ɔnɔiti, ta vuuni ɛ ɔɔɔwɔ, ti ɔa ɛ-laawooi meni.

⁴ Ada-vaa ɔa ɛ tɔgi veeni la Moize ya, Zakɔbe nά-nubuseiti ti sɔɔɔ ga tɔnɔ.

⁵ ɛ ɔeni ga masagi Yesulun unda, siegi zu nubuseiti ta-ɔundigɛiti ti maabɔni da,

ta Izelayele wolodamaiti.

⁶ Lubɛn zii zuɔooza, ɛ mina za, nά-nubuseiti ti la moinni, naati ye nά ɔ.

⁷ Wele nii ɔa ɛ boni, ɛ lo Zuda va:

Ee, Gɔɔgɔ GALAGI, woilo Zuda wooi ma. Lo tuɔɔ, ɛ lii la nά-nubuseiti pɔ.

Zeeiti ti maalobo,

ɔa bɔɔɔi ɔe ga nά-kpɔba nui sili nuiti daalɔɔma.

⁸ Leevi letegi, ɛ ɔeni ma:

Ee, Gɔɔgɔ GALAGI! ɛ wuulimegi ta tumimegi veeni ɔa-lada wotigɛ nuiti zea, Leevi mavofodaiti,

niiti ɛ ti volugulaai Masa,

ɛ ti zakpe Meelifa ɔeiti pɔ be.

⁹ Leevi, nii ɛ ɔɛɛzu keɛɔe ta dee ta-vaa ma:

«Gɛ la welezu ti va!»

Teigi ɛ la zeelɔɔɔɔzu ɔɛeni nά-doun zunuiti ta keɛɔɔlɔinti zɔɔɔzu, keai ga woogɔɔgila nu ɛ-laawooi ɔila nɔ ve, ta ɔa-minazɛɔeɔe.

¹⁰ Leevi nuiti ta ɔa Zakɔbe nά-nuiti kala ga ɔa-leveli,

ti Izelayele nuiti kala ga ɔa-lɔgi,

ti ani maku neɛnɛgiti gala ɛ ve,

ti gala zalaɔai ɔula ɔa-zalaɔa ɔulazuve.

¹¹ Ee, Gɔɔgɔ GALAGI, ta bɔ ta-zɛbei va, ɛ tuya loo botii kpein ma, ti keɛzu ga yeei.

Ti zili nuiti ta-ɔaabaai ɔologolo, niiti kpein ti ti woinzɛɔeɔe,

tanope ge mina ungi wuzegfe mōnō eyesu pe.

¹² Benzamen letegi, é ġeni ma:

Ġōogō GALAGI neeβe nui, toġa zeini zi-ileigi zu toun koba,

GALA ka é makesu yeenope, toġa zeini ná-gizeiti saama.

¹³ Zozefe letegi, é ġeni ma:

Ġōogō GALAGI tuya loove ná-zooi ve, ga nōda vagōi é zegzezu geezuvē, ta zou wu de wolaiti,

¹⁴ ta gulu waa vagōiti, foloi ti bōizu, ta gulu waai kpein neai, ti vōnōsu alu-olu,

¹⁵ ta vebeani vagōiti, gize vōlvzagagiti ti feezu,

ta wōlvōlvōi zu ġizeiti ta-lōnō pagōiti.

¹⁶ Tōnōgi nii fizogai gola, é zooi laavegai. GALA nii é ġulani kelema kpōvō goi zu, nii abui ġeni sosu ba, naa ná-faanēei va, é ġe ga masa bōlvōgi Zozefe unba, teigi ziimazegēgi wogai da,

é ġe ga keēġelointi ta-ġundiġii.

¹⁷ Unfemai ġa Zozefe ve!

Suzeelive eġe nike zinei.

Mine felegōi ġa ba, eġe wōlvōlvō legui, naati ka a da ziiti siġa la,

é ti laavili, é li ga tiye zou βela ga.

Minei gilagi ġa é ga Efelayime nubuse waawaagiti,

zōi ġa é ga Manasee ná-nubuse mōinmōingiti.

¹⁸ Zabulōn letegi, é ġeni ma:

Zabulōn, ġoozunē da-vōdi loo vaiti su.

Isakaal, dōun zei kpe da-zeġe ġotaiti bu.

¹⁹ Wa nubuseiti toli wa-ġize ġaaġoozagiti ma,

wa zalagaiti kula ga telebodai, kpolodei ta zielave naġaēgi ta ġe ga zabu, wo naavolo mōinmōin sōlvō.

²⁰ Gade letegi, é ġeni ma:

Maamusei ġa Ġōogō GALAGI ve, nii é zou wolai veezu Gade ve.

Gade ġa loogosu eġe zala zaai, a da ná-sua zogai vali ga, é so kōġōiti ma, é li nōunkalagi vō.

²¹ É yiimazegēni ga ma vagōi, ve ná makegai βe, kundigī laamiizuve ġana.

Toġa é loni nubuseiti untuġō, é telebodai zie, eġvelei GALA ge pō la, é zoloo faa zōlegaiti ma, ti wogai Ize-layele ná-faa zu.

²² Dan letegi, é ġeni ma:

Dan ġa ga zala bokpagi, nii é vilisu, é zegē 'Basan yooi zu.

²³ Nefetali letegi, é ġeni ma:

Nefetali yiġoa ga faanēei, é Ġōogō GALAGI ná-tuyaiti pe sōlvōga.

Ná-zooi é seġezu ga nōnō, toġa zo folo ġulazu, é li lēkpema nu yeezazuve.

²⁴ Aseel letegi, é ġeni ma:

Aseel ġa ga tuya nu, Zakōβe ná-doun zunuiti saama.

Undaanē ġe βe ye, keēġelointi saama, kōġōi ġa lō gulbi wu.

²⁵ Ná-taazuve, sōġōgiti ta ġe ga kōlui ta kōlu bōigi,

ná-kēdeyay ye zea, sii ma voloi pe su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pokōġōma la ná!

Toġa geeġōlvōgi botasu, é va é bō è va, maayikive, toġa tonabiingiti su.

²⁷ Ġōogō GALAGI ġa ga nu lōoguzuve, toġa ga da-bōba nui ġōogō zooi ma.

Toġa è zili nui βe è luġō,

é ġe è ma: «Suwuġaaleve!»

²⁸ Naazu Izelayele zeini ziileigi zu, Zakōβe ná-dointi ta-dēungi ġa ġulazu ga pagō ye,

zooi ná zu, ve moloi, é ga beleegi, naa vōnōsu ná, leezen βelei ná, geezuvē da nōdai vaza ná ma.

²⁹ Izelayele nuiti, wo undaanēve! Beni ka ti wo ġevele, wōi wo ga nubuseiti Ġōogō GALAGI ti ġizogai?

Toġa ga wa-ġōōġō zepēgi, nii é vaazu é bō wo va.

Toġa balaa ga boġa zōkōi, nii wo pile sōlvōsu da.

Wo zili nuiti ta vaana wo ɔɔ ga
 ɔɔɔmaayei,
 wa ɔɔɔlo ta-ada ɔɔɔoozagiti kpein ma.

Moize zaa vai

34 Moize zegeni Moabe nemei zu,
 é le Neebo gizei ma, Pizega un-
 mave, Zeeliko letemave. ɔɔɔɔ GALAGI
 zooi kpein deeni la, é zo Galaade yooi
 zu, eyesu é zeeli Dan taai ma, ²Nefe-
 tali yooiti, ta Efelayime ta Manasee, ta
 Zuda yooi, é zeɪ folo liizu vele bolodeɪ
 va, ³ta lekɔemave nu yeezazuve yooi, ta
 Zeeliko nemei, taai nii doɔ wuluiti ti su,
 é zeeli Soɔwaal. ⁴ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni ma:
 «Zooi ɔana, gè minazegeni la, gè ɔona
 Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakɔbe, gè ɔɔ
 ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti be.» Gè
 deɔve ga de, è ka ga ɔaazuve, keɔ è la
 la ná pe.»

⁵Miná ɔa ɔɔɔɔ GALAGI ná-botigɔ
 nui Moize zaani ná, Moabe yooi zu,
 eɔvelei ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔni
 la. ⁶ɔɔɔɔ GALAGI maɔɔɔluni miná,
 nemei zu, Moabe yooi zu, Bete-Peyɔɔ

letemave. Nu noɔpe ge la ná-kabayegɔi
 ɔweeni, eyesu niizu. ⁷Moize kona un-
 puufelegɔ (120) zɔɔɔni, siegi zu é za-
 ani la. Gaazu maa la ɔni bidini, ta la
 ɔni ɔulani ná-zɔbeɪ la. ⁸Izelayeɔe nuiti ti
 Moize ná-saa wɔɔɔi woni folo vuusavago
 (30) laawu, Moabe nemei zu. Naa volu,
 ɔɔɔi ta gaaneɔni é woni Moize ná-fai
 zu, naati gaabelani.

⁹Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni
 ga ɔima yenvui, mazɔɔɔ Moize yeelaani
 ma. É zo názu ma, Izelayeɔe nuiti ti
 ɔloni be, ti zie é zoloo deveiti ma, ni-
 iti ɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰Kaipa, GALA goo wo nu la mo
 wuzegɔni Izelayeɔe nuiti saama ga Moize
 ɔvele, nii ɔɔɔɔ GALAGI ɔni kaazu
 ɔaazuni ta ɔaazu. ¹¹Nu noɔpe ge la
 vokɔɔɔga ma, poogiti ta maabeɔe vaa
 wolaiti su, nii ɔɔɔɔ GALAGI teveni
 ga é ti ɔɔ, Ezipete masagi Falagɔn
 ɔaazu ta ná-botigɔ nu wolaiti, ta ná-
 nubuseiti kpein, ¹²ta zebesu ɔeɔwotiiti ti
 maayikiai, niiti Moize ti ɔeɔni Izelayeɔe
 nuiti gaazu.

Zozuwe

Ná-Sevei

Sèvei lɔ̀zeizuvɛ ma woo mɔ̀ungiti

Zozuwe ná-sevei ɔ̀fa Kanaan yooi zo fai læzu, ta Izelaye wɔlodamaiti sei velei zooi naa zu. Zozuwe, nii é ɔ̀fɛni ga Moize votogi, naa ɔ̀fa é loni ti luɔ̀.

Sèvei nii zu vaiti ti ɔ̀fɛni, é zo kona waagila unnaanigɔ̀ (1 400) ma, é li kona waagila unfelegɔ̀ puunaanigɔ̀ (1 240) ziegi zu vɔ̀, aisa Yesu Kilista va zɔ̀lɔ̀. Naa kpein ge ɔ̀fɛni kona vuusavagɔ̀ (30) ɔ̀fɛgala laawu (14:10).

Izelaye nufuseiti kulaai ma Ezipete yooi zu, ti kɛni ga kona vuunaanigɔ̀ (40), aisa ti va lɔ̀ minazegɛ zooi zu, nii é ga Kanaan yooi.

Kanaan yooi zo fai ɔ̀fɛvele bɛteni ga faa savagɔ̀:

1 Kanaan yooi zo fai, (gaagwesu 1 é li 12 vɔ̀).

2 Zooi ɔ̀faagwɛ vai, (gaagwesu 13 é li 21 vɔ̀).

3 Zozuwe ná-eteai ɔ̀faabelagi, (gaagwesu 22 é li 24 vɔ̀).

GALA ge zooi veeni ná-nufuseiti zea, é ná-minazegɛgi laazeelini, nii é boni ti-memewolani bɛ, é niine ga Moize maavele.

GALA ta Izelaye nuiti zɔ̀ɔ̀zuvɛ, é lo Kanaan yooi vai va, faa ve bɔ̀lɔ̀bai, egɛ ti ɔ̀gula vai Ezipete yooi zu. Ti ɔ̀gula vai Ezipete yooi va, GALA bɔ̀ɔ̀bi ɔ̀fa é ti maaloboni, é kɔ̀ɔ̀i ɔ̀n ná-nufuseiti bɛ, ti li luɔ̀ɔ̀ma pile sɔ̀lɔ̀gai zu.

Zooi ɔ̀faagwɛ vai, nii sɔ̀lɔ̀gai, ta nii é la de zɔ̀lɔ̀ni, é va ve ɛsɛ gilagilagi ya, naa ɔ̀fa GALA ná-nɛɛbei læzu, ga Izelaye nuiti pɛ ge bɔ̀ɔ̀ you zɔ̀lɔ̀ ga tɔ̀nɔ̀. Naama ɔ̀fisiei ɔ̀fa de adavɛti daaseigiti kalasu la, gaagwesui tanigaani su (gaagwesu 13, 15 ta 16 zu).

Kanaan yooi zo fai, ta gaagwɛ vai, ɔ̀fa GALA ná-woogɛgiladai læzu, ná-minazegɛgiti daazeeli vai zu, keɛ Zozuwe ná-sevei ɔ̀fa dɛzu balaa ga keni nufuseiti ti zebezege. Izelaye nuiti sei vai zii ɔ̀iligiti saama, niiti ti la GALA kwɛɛ, naa ɔ̀fɛni ga faabaagi, é ti li ki-daalevelalai ma. Naa ɔ̀fa é kɛni Zozuwe nuiti gaalɛni ba Sikeme, ti minazegɛ volu ga niine, naa ɔ̀fa bogai ga kpɛ ɔ̀faabelagi gaagwesu 24 zu. Nufuseiti ti minazegɛni ga ti botii ɔ̀fɛ GALA bɛ. Izelaye nuiti, ta ta-yooi ná-faa vɔ̀lɔ̀mai, ma bɔ̀zeɔ̀fulai lɔ̀zeizuvɛ ɔ̀fana, sienɔ̀pɛ su keni Izelaye nuiti ti loo ɔ̀isu ga zimazegɛgi ti boni, ti lɔ̀ va faabaagi zu, keni ti naa laazeeli.

Zozuwe zeɛ vai nufuseiti unda

1 ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI ná-botigɛ nui Moize zaa vɔ̀luma, ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI ɔ̀fɛni Nun ná-doun zunui Zozuwe ma, Moize ná-kpɔ̀ba nui: ²«Nà-botigɛ nui Moize zaa. Niizu, ɔ̀fɛvele bɛtena, ɔ̀a-o, niima nufuseiti-yo, wo Zuluden bude, wo lɔ̀ zooi naa zu, nii gɛ feezu Izelaye nuiti zea. ³Adave nɔ̀pɛ wo-ɔ̀ɔ̀ɔ̀ a lona ná ma, gɛ miná vea wo vɛ, egɛvelei gɛ boni la Moize ma. ⁴Wa-yooi ɔ̀fa zo tevbai ma, eyesu é zeeli liɓan ɔ̀izeiti ma, ta zie wolai Ufulate, ɔ̀fete nuiti ta-yooi kpein ka ɔ̀fɛ su, é zeɛ Kpolodɛ Wolai va, folo liizu velei. ⁵Nu nɔ̀pɛ ge la loga è luɔ̀, è-zii ma voloi pɛ su. Nà ɔ̀fɛ è va, egɛvelei gɛ ɔ̀fɛni la Moize va, gɛ la yeebega è va pɛ, gɛ la ɔ̀fɛlea è va nɛgelein. ⁶Yiilɔ̀, è zebezege, mazɔ̀lɔ̀ è-zaalai zu ɔ̀fa niima nufuseiti ti zooi zɔ̀lɔ̀su da ga tɔ̀nɔ̀, nii gɛ ma minazegɛ boni ti-memewolani bɛ, ga nà feezu ti ya. ⁷Keni nɔ̀ è yiilɔ̀, è zebezege ga pagɔ̀, è ɔ̀lo tɔ̀ gooi kpein bɛ, nii nà-botigɛ nui Moize seveni è vɛ, è zie la, è mina zegɛ ba, è va li ga yeeza, baa ɔ̀vɛi, naazu da zobo sɔ̀lɔ̀ fai kpein su, è kɛzu. ⁸È ɔ̀fa tɔ̀ sevei nii ɔ̀fala, è ɔ̀fa yepe ga su woiti, è ɔ̀fisie ti zu folo vɛɛ

kpidi va, naa g̃a a ke è g̃olo su wooi pe be, mazɔɔw názu g̃a è-g̃eévaiti subetezu la, è zobo sɔɔw fai kpein su, è keezu. ⁹Gè la boni è ma baá ga, yiilɔw, è zebezege? Mina lua ani nɔpe ba, è zasu mina bali, mazɔɔw nà, G̃oog̃ GALAGI, da-G̃ALAGI, nà g̃e è va, ve nɔpe è liizu ná.»

Zuluden bude vai ma g̃evele b̃etei

¹⁰Zozuwe niima leveiti feeni nubuseiti ta-g̃undig̃iiti zea, é g̃e ti ma: ¹¹«À zie ade-vuuzuve ná pe, wo devei ve nubuseiti zea, ga ti daamianigi g̃evele b̃ete b̃og̃ɔ ve, mazɔɔw folo savago vóluma, wa Zuluden nii b̃udezu, wo li, wo zoi zega ga wɔnɔ, nii G̃oog̃ GALAGI wa-G̃ALAGI feezu.»

¹²Zozuwe b̃eni Luben ná-bolodai vɔ, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai g̃ilazuve, é g̃e ti ma: ¹³«À g̃ize devei zu, nii G̃oog̃ GALAGI ná-botig̃e nui Moize feeni wo ya, é g̃e wo ma: «G̃oog̃ GALAGI wa-G̃ALAGI zoi vea wo ya, é doog̃ogi ve wo ya.» ¹⁴Wo-anzaiti, ta wo-lointi, ta wa-loganiiti ta ye Zuluden voluve folo g̃ulazu velei, zoi naa zu nii Moize feeni wo ya, kele zunuiti kpein, ti ga kɔog̃ɔ nuiti, wa b̃ude, wo lo wo-g̃eeleaiti untug̃ɔ kɔmave, wo yeeve ti ve, ¹⁵eyesu G̃oog̃ GALAGI wa-G̃ALAGI doog̃o fe ti ve ga wo g̃evele, ti zoi naa zɔɔw, nii é feezu ti ve. Naa vóluma, wa g̃ale ma niina wɔnɔ ma yooi zu, wo zeí ná pe, Zuluden folo g̃ulazu velei, eg̃evelei G̃oog̃ GALAGI ná-botig̃e nui Moize boni la.»

¹⁶Ti Zozuwe woog̃aavoteni, ti g̃e ma: «Devei kpein è fea, gá naa kpein so, ve nɔpe è gi levesu ná, gá li miná. ¹⁷Gá g̃olo è ve, eg̃evelei gi g̃oloni la Moize ve. G̃oog̃ GALAGI, da-G̃ALAGI g̃e è va, eg̃evelei é g̃eni la Moize va. ¹⁸Zoi nɔpe a bakana da-g̃undig̃ilai laalɔg̃oma, é la g̃oloni da-leveiti kpein be, ta naama nui vaa. Yiilɔw nɔ, è zebezege!»

Zeeliko zuvete fai

2 Nun ná-doun zunui Zozuwe nene felegɔ leveni dɔog̃uzu, ti zega Akaasia nemei zu, é g̃e ti ma: «À li, wo zoi zuvete, ta Zeeliko b̃ɔɔb̃ɔ.» Ti liini, ti ji kologolo anzanui ta ná-pelei wu, nii daaseigi g̃eni ga Laɔabe.

²Ti g̃eni Zeeliko masagi ma: «Wele, Izelaye nuiti seelive ve kpidi, ga ti zoi zuvete.» ³Zeeliko masagi keelai leveni Laɔabe ma, é g̃e ma: «Zunuiti fe gi ya, ti jiai da-velei wu, mazɔɔw zoi zuvete fai g̃a ti vaai ma.» ⁴Kele anzanui zunui felegɔiti segeni, é ti lɔog̃u, é g̃e ma: «Gaamazu, zunui naati ti vaani p̃ò be, kele gè la g̃eni ti-zegezu g̃wee. ⁵Sig̃i daave laag̃ulu ziegi zu, fitilimave, ma zunuiti ti g̃ulani, ti li, gè la kwee, ve ti liai ná. À suvile, wo vile ti volu, wa ti g̃og̃ɔzumeensu.»

⁶Tɔun é ti leeni pele g̃omave doog̃o bosuve, é ti lɔog̃u geze baku zig̃igi wu, nii é kevele b̃eteni b̃og̃ɔ ve ná-pele g̃omave. ⁷Masagi ná-keelaiti ti vileni ti volu pelei naa zu, nii é liizu Zuluden maalevesu velei. Ti g̃ulani nɔ taai va feya, ti sig̃igi laag̃ulu ti volu velei.

Laɔabe ta nene felegɔiti ta-woolaamai

⁸Laɔabe leeni pele g̃omave doog̃o bosuve, é ma weinti ka, aisa ti va la. ⁹É g̃eni ti ma: «Gè kweeeni ga G̃oog̃ GALAGI niima yooi veeve wo ve, dualuagi gi zoga, ve yɔg̃zuvuve nubuseiti kpein sasu g̃a balizu wo lug̃ɔ. ¹⁰Mazɔɔw gi menini ga G̃oog̃ GALAGI Seeli Kpolofoi vɔɔni su wo lug̃ɔ, siegi zu wo g̃ulani la Ezipete yooi va. Gi naa menini, velei wo Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔiti soni da, Sig̃on ta Wɔge, ti g̃eni masadai g̃eezu Zuluden volu velei, folo g̃ulazu velei, wo ti zuwug̃aaleve ta ta-nubuseiti, wo ta-yooi gologolo. ¹¹Gi naama vaiti menigai ma, gi iɔn ge levea. Nu nɔpe zii la la, é va lo wo lug̃ɔ. Tɔozei G̃oog̃ GALAGI

wa-GALAGI ɣa é ga GALA, geegɔɔlɔgi zu ta zooi ma. ¹²Niizu, à ɣonana bè, ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, ga faanɛi gè keai wo ve, wa buuɣwɛɛ, wa balaagi wo faanɛɛ ɣe nà-peleyeɣei ve. À poogi ta ve zèa, nii nà la da. ¹³À minazeɣe bè ga wa kèe ye vulua, ta dèe, ta kèe ná-dointi, ta tɔnciti kpein, wo la vaa bu, gi va za.» ¹⁴Zunui niiti ti ɣeni ma: «Ni nɔ wo la gi maalɔni, gi ɣonaa gi-yenvui ma, gá ɣe ga woogɛɣila nu gá-minazeɣegi zu, gá ɣe ga faanɛɛ wuuɣwɛɛ nu è ve, siegi zu ɔɔɔɔ GALAGI zooi veezu la gi ve.»

¹⁵Laɣabe ná-pelei ɣeni loni taai ma zigigi va, sigigi ɔoɔzuve bɔɣɔi ɣa é ɣeni zeini ná. Naa ɣa é keeni, é zooni é zunu felegɔiti kula fenetelei laave, é ti yei ga galui. ¹⁶É ɣeni ti ma: «À li ga gize yooi zu velel, ni naa laade, wo la ɣulaa wo bɛɛ nuiti zea. À lɔɣu ná folo savagɔ laawu, eyesu ti ɣale ma. Naa volu, wa pele zo niina.» ¹⁷Zunu felegɔi naati ti ɣeni ma: «Wele, velel gá minazeɣegi a ye ma la, nii è boga ga gi ke è ve, faa la ɣea gi va: ¹⁸Aisa gi va va zooi zu, galu bɔigi nii ɣili fenetelei laave, nii gi ɣulaai daave, gi vile, è è-ɣɛɛ, ta è-lee, ta è-ɣeeleaiti, ta da-veleyeɣei kpein gaale ba da-velei wu. ¹⁹Nu nɔpe a budena da-velei ma bofalagi maazu, é ɣula eteave, naa ma pamai ɣa la tɔ bɔɣɔi unma, faa la ɣea gi va. Kele ni gá yeevɔɔɣuna naa taɣila kpala ba, niiti ti è va pelei wu, naa ma pamai ɣa la gi unma. ²⁰Ni da gi maalɔna, faa la gi va, é lo konai va, gi bogai è ve.» ²¹É ɣeni ti ma: «É ɣe, eɣevelei wa-minazeɣegi la!» É beni ti va, ti li. É galu bɔigi ɣilini ná-fenetelei laave.

²²Ti liini, ti zeeli gize yooi zu, ti ye ná, eyesu folo savagɔ, eyesu ti ɣaizie nui ti ɣale ma. Ti ɣaizie nuiti ti ti ɣaizieni pele ɣobave ná pe, ti la ti ɣaani. ²³Zunu felegɔiti ti yeini volu, ti zefe gize yooi zu, ti Zuluden bude. Ti zeelini Zozuwe vɔ be, Nun ná-doun zunui, ti voluvaawo ma ga nii kpein é zieni.

²⁴Ti ɣeni Zozuwe ma: «Gaama ve, ɔɔɔɔ GALAGI zooi kpein feeve ade ve, mazɔɔɔ zooi zu nubuseiti kpein sasu ɣa balizu ade luɣɔ.»

Zuluden bude vai

3 Zozuwe wuzegeni poluma zobui, ta Izelayele nuiti kpein ti zefe ti-vuuzuve Akasia nemei zu, ti li, ti vu Zuluden zielave, ti ji miná, aisa ti va bude. ²Folo savagɔ voluma, nubuseiti ta-ɣundigiiti ti ti-vuuzuve maagakuni, ³ti devei niiti fe ti ya: «Siegi zu wa zalaɣa ɣula nuiti kaana la, Leevi nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-minazeɣe kesui zefeai, wa zefe niina wo-vuuzuve wo ná, wo vile ti volu. ⁴Wa zɔɣɔzu ɣe bɔɣɔ va wa minazeɣe kesui, ga kilo ɣila. À mina maabuɣa ba. Wa pelei ɣwɛɛ naazu, nii wa zie la, mazɔɔɔ kaipa wo la de zieni ga ná velel.»

⁵Zozuwe ɣeni nubuseiti ma: «À bɔɣɔ nade, mazɔɔɔ lina, ɔɔɔɔ GALAGI ɣa laavɔɔ vaa wolaiti keezu wo zaama.» ⁶É ɣeni zalaɣa ɣula nuiti ma: «À minazeɣe kesui zefe, wo lo nubuseiti tuɣɔ siei zu.» Ti minazeɣe kesui zegeni, ti lo nubuseiti tuɣɔ.

⁷ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Za nɔ, nà tɔzeizu ga è wɔɔɔa Izelayele nuiti gaazu, ti kwɛɛ ga nà ɣɛɛzɛ è va, eɣevelei gè ɣeni la Moize va. ⁸Devei nii ve zalaɣa ɣula nuiti zea, niiti ti minazeɣe kesui zefeɛzu, ga ta zeelina Zuluden zie wolai laave, ti-ɣɔɣɔi a lona ziei wu, ti lo miná.»

⁹Zozuwe bɔeni Izelayele nuiti kpein pɔ, é ɣe ti ma: «À maabuɣa, wo woilo ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI laawooiti ma. ¹⁰Pete velel wa kwɛɛ da ga zenvu su GALAGI, toɣa wo zaama, toɣa Kanaan nuiti kpe wo luɣɔ, ta ɔete nuiti, ta Geeve nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amɔɔ nuiti, ta Yeebuse nuiti: ¹¹Eteai pe Maligii ná-minazeɣe kesui ɣa Zuluden budezu wo ɣaazu. ¹²À yeelo zunu pu-

ugɔ maazu felegɔ (12) va niina, Izelaye le wolodaiti su, boloda gila, nu gila. ¹³Siegi zu zalaɣa gɔla nuiti ti Gɔɔgɔ GALAGI, eteai pe Maligii ná-minazege kesui zegezu, naati ti-gɔgɔi vilesu la Zuluden wu, zie wolai gɔ levesu fele, ziei é zegezu maazu vele, naa gɔ lo, gaale ba ege sigigi.»

¹⁴Nubuseiti ti ta-zege gotaiti peeni su, Zuluden bude vai zu. Zalaɣa gɔla nuiti ti minazege kesui zegeni, ti lo ti lugɔ. ¹⁵Molo leve ziegi zu gɔni de, Zuluden a da ve yeenɔpe, é bude ma gakegiti maazu. Siegi zu zalaɣa gɔla nuiti ti minazege kesui zegezu la, ti-gɔgɔi maayebeni la ziei wu, ¹⁶ziei nii é gɔni yeizu, é da zefe maazu vele, naa zuzoni, é la mo gɔni yeizu, é loni gaagooza ege sigigi, é li gɔozama, é zo Adame taai ma, é li Saaletan vele. Kele toun, buu vele, ziei nii é yeizu Kpolodɛ Wanai vɔ pelei, Zuluden ma vetu nemei zu, naa gɔni yeizu, eyesu é vɔ. Nubuseiti ti leveni Zeeliko letemave. ¹⁷Zalaɣa gɔla nuiti ti gɔni Gɔɔgɔ GALAGI ná-minazege kesui zegezu, ti loni Zuluden zie laazuve, ná vɔai. Ti yeni loni ná kpaan, eyesu nuiti kpein ti leve, ti-gɔgɔi maavɔai.

Kizesu gɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12)

4 Nubuseiti kpein kpegai ma ga Zuluden bude, Gɔɔgɔ GALAGI gɔni Zozuwe ma: ²«À yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) va, boloda gila, nu gila. ³À bo ti ma, ti li, ti kotu puugɔ maazu felegɔ (12) zege, Zuluden zie laazuve, ve zalaɣa gɔla nuiti ti gɔa loni ná, wo li ga tiye adave wo jiiizu ná, za bidii.»

⁴Zozuwe zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) tolini, niiti é yeeloni ti va, Izelaye le nuiti saama, boloda gila, nu gila, ⁵é gɔ ti ma: «À leve Gɔɔgɔ GALAGI ná-minazege kesui gakalave, wo li Zuluden zie laazuve, wo gɔlagilagi kotui gɔazie,

é da gɔma, wo sege ga Izelaye le wolo-dai liegɔi, ⁶naa gɔ a ke, é gɔ ga poogi wo zaama. Sienɔpe su wo-loun zunuiti ta wo gaazagana la ga: «Niima gɔtuiti ta ga leeni wo ve?», ⁷wa gɔ ti ma: «Zuluden leveni su fele Gɔɔgɔ GALAGI ná-minazege kesui lugɔ, siegi zu é gɔni zie wolai budezu la. Niima gɔtuiti ta ga gize-sui Izelaye le nuiti kpein be eyesu gɔ, é deɛ ga Zuluden leveni su fele.»

⁸Izelaye le nuiti ti naa gɔeni, nii Zozuwe boni ti ma. Ti kotu puugɔ maazu felegɔ (12) zegeni Zuluden zie laazuve, kotu gɔlagila Izelaye le wolodai gɔlagilagi ve, egevelei Gɔɔgɔ GALAGI deeni la ga Zozuwe. Ti liini ga tiye ti-vuuzuve, ti ti la ná. ⁹Zozuwe kotu puugɔ maazu felegɔ (12) gɔligaa loni Zuluden zie laazuve, ve zalaɣa gɔla nuiti ti gɔni loni ná, niiti minazege kesui gɔni ti ya. Kotui naati ta ná zaaɣaza.

¹⁰Zalaɣa gɔla nuiti ti gɔni minazege kesui zegezu, ti yeni loni Zuluden zie laazuve, eyesu devei nii kpein Gɔɔgɔ GALAGI boni Zozuwe ma, nubuseiti ti naati kpein ke. Zozuwe deveiti kpein keeni, egevelei Moize feeni la zea. Nubuseiti ti gaazuvileni, ti leve. ¹¹Siegi zu nubuseiti kpein ti leveni da zie volu vele, Gɔɔgɔ GALAGI ná-minazege kesui ta zalaɣa gɔla nuiti ti leveni, ti lo nubuseiti untugɔ. ¹²Luben ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɔlazuve, naati ta-zunuiti ti gɔni ziezɔ Izelaye le nui zɔiti tugɔ, ti maagil-iai ga kɔɔgɔ zɔɔlaiti, egevelei Moize ma levei veeni la ti ya. ¹³Kɔɔgɔ nu waavu-unaanigɔ (40 000) gɛgɛala, ti maagil-iai ga kɔɔgɔ zɔɔlaiti, naati ka ti liini kɔɔgɔ vai ma, Gɔɔgɔ GALAGI gɔazu, Zeeliko nemei zu. ¹⁴Naama voloi, Gɔɔgɔ GALAGI Zozuwe wɔɔloni Izelaye le nuiti gaazu, ti unfema veeni ná-kundigilai ve, egevelei nɔ ti keeni la Moize ve, sii ma voloi pe su.

¹⁵ Góogó GALAGI gēni Zozuwe ma:
¹⁶ «Devei ve zalaḡa ḡula nūiti zea, ti zeele woo ḡesui zeḡezu, ti le, ti ḡula Zuluden zie laazuve.» ¹⁷ Zozuwe naama levei veeni zalaḡa ḡula nūiti zea, é ḡe ti ma: «À le, wo ḡula Zuluden zie laazuve.» ¹⁸ Siegi zu zalaḡa ḡula nūiti, niiti ti Góogó GALAGI ná-minazeḡe kesui zeḡezu, ti ḡulani la zie laazuve, ti-ḡóḡó lo kakei ma, Zuluden dēi laani su volu, é náti pē daave, é da yei, eḡevelei é ḡēni la pólmazu.

¹⁹ Nubuseiti ti Zuluden budeni, alu mōungi ma volo puugó ma. Ti liini, ti vu Gilegale, Zeeliko ḡwēpelemave, folo ḡulazu velei. ²⁰ Kótu puugó maazu felegóiti (12) ti ti zeḡēni Zuluden zie laazuve, Zozuwe naati toni Gilegale. ²¹ Naa volu é ḡēni Izelayele nūiti ma: «Ni yeei ta, wo-mavofodaiti ti ti-ḡēni gaaza-ḡasu da ga kótu niiti ta ga leeni? ²² Wa gaale ga tiye, velei Izelayele nubuseiti ti Zuluden budeni la ga ḡóḡa vóó, ²³ mazóó Góogó GALAGI wa-GALAGI Zuluden vóóni su daazuve, eyesu wo leve, eḡevelei é keeni la ga Seeli Kpolodei gi luḡó, nii a ke gi bude. ²⁴ É naa ḡēni, nii a ke eteai zu nubuseiti kpein ti kwee velei ná-zebēi wóóbai la, naa ḡa a ke wa balaagi wo lua Góogó GALAGI wa-GALAGI va, wo da dēbi.»

5 Amóól nūiti ta-masagiti kpein ti zeini Zuluden folo liizu velei, ta Kanaan masagiti ti zeini Kpolodei Wolai laave, ti menini ga Góogó GALAGI Zuluden vóóni su Izelayele nūiti tuḡó, eyesu ti leve. Ti ipó ge leveni, nu nópe zii la ḡēni lóóni, é va lo Izelayele nūiti tuḡó.

Buzeḡe niinegiti tati fai pelevolu

² Naama ziegi zu nó, Góogó GALAGI ḡēni Zozuwe ma: «Kótuiti kpete ga bogfai, é tatipelevolu vai lóózei volu Izelayele nu niinei niiti ta-vaa zu.»

³ Zozuwe kótuiti kpeteni ga bogfai, é Izelayele nūiti tatini pelevolu gizei ḡobave, Alalóte (nii poluve ga «tatipelevolui»). ⁴ Pete, lee vaa zu Zozuwe ti latini pelevolu: Zunui nii kpein ná-konagi zeelini kóóḡó vai ma, ti ḡulani Ezipete yooi zu, naati pe ti zaani pelei zu, tevebai zu, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va. ⁵ Ti pe ti latini pelevolu. Kele zunu loin kpein é zóóóni pelei zu, tevebai bude ziegi zu, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va, nu la ḡēni naa tanópe tatini pelevolu. ⁶ Izelayele nūiti ti yeni ziezu tevebai zu, é ḡe ga kona vuunaanigó (40), eyesu zunūiti, ma ḡeḡalamaiti, niiti ti zeelini kóóḡó vai ma, ti ḡulazuve Ezipete yooi va, naati ti za. Tóózei ti la ḡēni Góogó GALAGI wooi zoni. Góogó GALAGI ḡonani ga é la ti yeḡa ná, ti va zóóí naa ḡa ga ḡaazu, nii é minazeḡēni, é ḡona ná-faa zu ti-memewolani be, ga é fe ade ve, ve nónó ta kóin gulóí voovaai ná. ⁷ Ti-loun zunūiti ka é ti zeini ti-voḡogi zu. Zozuwe ti latini pelevolu, tóózei ti la ḡēni de latini pelevolu, ta-zie wo siegi zu tevebai zu.

⁸ Siegi zu ti zunūiti pe tatini da pelevolu, ti yeni ada ḡilagi, ti-vuuzuve, eyesu ti ḡede. ⁹ Naa voluma, Góogó GALAGI ḡēni Zozuwe ma: «Za, ḡe Ezipete unfegi zeḡea wo ḡaazu.»

Naa ḡa é ba, adave ná laaseigi vēeni ga Gilegale.†† Daaseigi naa ḡa é ba zaḡaza.

Pake fetii ta manegi be fai

¹⁰ Siegi zu Izelayele nūiti ti ḡēni vuuni la Gilegale, ti Pake fetii ḡulani alugi ma volo puugó maazu naanisei (14) ma bókóí, Zeeliko nēmei zu. ¹¹ Poluma voloi nó, ti zóóí va lónógi ta miini, bului nii leve la su, ta ani ḡae ḡeegai. ¹² Poluma voloi nó ḡa manegi beteveni la vuu vai va, tóózei ti ḡēni zoosu ti ḡónó sáóó ga

††5:9 *Gilegale*: daaseigi nii ti maabuḡaai va ta «seḡeai.»

zooi zu ziinziin ganigiti ma waaiti. Mane ge la ma ɣeni ná Izelayele nuiti be, ti ɣeni niina Kanaan yooi zu ziinziin ganigiti miizu naama ɣonagi.

Ɔooɣɔ GALAGI ná-koo ɣundigfii vaa vai

¹³Foloi ta, Zozuwe ɣeni Zeeliko ɣobave, é ɣaazuwuzegeni, é zunui ta ɣa, é loni kakalave, ná-bogɔ zɔkpɔi ɣulaai maalaɣagi zu, é zoni zea. Zozuwe maabuɣani ba, é gaazaɣa, é ɣe ma: «Da ga gá-nui ta, baa gi zili nuiti ti ta?»
¹⁴Zunui googaaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o. Nà ga Ɔooɣɔ GALAGI ná-koo ɣundigfii, unkula vele ɣa gè su.»

Zozuwe nokoni, é unpile zooi ma, é ɣe ma: «Màligfii, nà ga da-wotige nui, da-levei ɣa ga beɣeleni?»¹⁵ Ɔooɣɔ GALAGI ná-koo ɣundigfii googaaavoteni, é ɣe ma: «Da-zavalagiti kula ɣɔɣɔa, mazɔɔ adave è loni ná, naa jadede.» Zozuwe gooi zoni, é ke ɣana.

Zeeliko zo fai Izelayele nuiti be

6 Zeeliko taai laaɣuluni kpekpe, Izelayele nuiti maavele ma. Nu la ɣeni lɛezu, nu la ɣeni ɣulazu.² Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Wele, gè Zeeliko laa è yeezu, ta ná-masagi, ta ná-kooɣɔ nu ɣezegzegigiti kpein.³ Folo lɔzita laawu, da-o, da-ɣooɣɔ nuiti-yo, folo-o-folo wa da lati taai ma, naa ɣe ɣila folo ɣila.⁴ Zalaɣa ɣula nu lɔfela, niiti baala mine uvugi ti ɣilagilagi ya, naati ta lo minazegé kesui luɣɔ. Folo lɔfelasiei, wa lati taai ma, ná ɣe lɔfela, zalaɣa ɣula nuiti ta uvugi ve niina.⁵ Siegi zu nubuseiti ti baala sine uvugi ve wooi menisu da sugoozaai, ese pe ka kpeei loo vɔɔma, taai ma zigigiti ta wolo gaamago nɔ. Nubuseiti ta taai zo, ese ge lo ga letegi.»

⁶Nun ná-doun zunui Zozuwe zalaɣa ɣula nuiti tolini, é ɣe ti ma: «À minazegé kesui zegé, zalaɣa ɣula nu lɔfela baala sine uvu dɔfela zegé, ti lo Ɔooɣɔ

GALAGI ná-minazegé kesui luɣɔ.»⁷ Naa voluma é ɣeni nubuseiti ma: «À li, wo lati taai ma, kooɣɔ zunu ɣezegzegigiti kpein ti lo Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui luɣɔ.»

⁸Nubuseiti ti keeni, egevelei Zozuwe devei veeni la. Zalaɣa ɣula nu lɔfelaiti, ti uvu dɔfelaiti segeni, kpeteai ga baala sine mineiti. Ti loni Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui luɣɔ, ti tɔzei ga uvugi vea. Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui vileni ti volu.⁹ Kooɣɔ nui tanigaa ti ɣeni loni zalaɣa ɣula nuiti tugɔ, niiti ti ɣeni uvugi veezu, ta kooɣɔ nui zɔiti ti vileni kesui volu. Ti ɣeni ziezu uvugi wooi ma.¹⁰ Zozuwe naama levei veeni nubuseiti zea, é ɣe ti ma: «À mina kpee loo pa, nu mina wo woomeni, woo ɣila kpalaa mina ɣula wo-laave, eyesu foloi nà devei ve la wo ya, ga wo kpeei loo. Wa woogula niina.»¹¹ Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui latini taai ma, ná ɣe ɣila. Naa volu ti liini ti-vuuzuve, ti ji ná kpidi.

¹²Zozuwe wuzegeni ga sobuzobui. Zalaɣa ɣula nuiti ti Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui zegeni.¹³ Zalaɣa ɣula nu lɔfelaiti, ti uvu dɔfelaiti segeni, niiti ti beteai ga baala sine mineiti, naati ti vileni pelei zu mɔnɔ, Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui luɣɔ, ti da ti ve. Kooɣɔ nui tanigaa ti loni ti luɣɔ, kooɣɔ nui zɔiti ti vileni Ɔooɣɔ GALAGI ná-minazegé kesui volu. Ti ɣeni ziezu uvugi wooi nɔ ma.¹⁴ Ti latini taai ma, ná ɣe ɣila, foloi velesiei. Naa volu ti gale ma ti-vuuzuve. Ti keeni ɣana nɔ folo lɔzitai kpein su.

¹⁵Foloi lɔfelasiei ma, ti wuzegeni ga gosui, ti lati taai ma, ná ɣe lɔfela ɣana nɔ. Naama volo ɣila kpegi nɔ ti latini taai ma ga dɔfela.¹⁶ Dɔfelasiei ma, zalaɣa ɣula nuiti ti uvugi veeni, Zozuwe ɣeni nubuseiti ma: «À kpeei loo, mazɔɔ Ɔooɣɔ GALAGI taai vea wo ve!»¹⁷ Taai ɣa ɣulazu ga zalaɣai Ɔooɣɔ GALAGI ve, ta su aniiti kpein. Keni kologolo anzanui

Laḡabe ḡila kpe nɔ ḡa a ye vulua, ta ni-iti kpein ta ḡe ba ná-pelei wu, mazɔɔ toḡa é zunuiti dɔɔḡuni, niiti ade ti leveni. ¹⁸Kele à dama! À bɔḡɔ zo, wo dama ga nii maapei ba Ḣooḡɔ GALAGI ve. À mina naa tanɔpe seḡe, nii maapei ba, wo va Izelaye vevuze lo nimizai zu, wo va maanɔḡi ve ba. ¹⁹Walii kpein, ta zanugi, ta kɔlu bɔi sɔɔlaiti, ta kɔlu zɔɔlaiti, naa kpein feeve Ḣooḡɔ GALAGI ve. Ta vuuzu Ḣooḡɔ GALAGI ná-naavolo makesuve.»

²⁰Ti puuugi veeni. Nubuseiti ti meni-gai ma, ti kpeei looni, ti woogula la, sigigi woloni gaamago nɔ. Nubuseiti ti vilini taazuve, ese ge lo ga letegi, ti taai zo. ²¹Ti taai zu nubuseiti pe suwugaaeveni, zunuiti ta anzanuiti, nu niineiti ta nu vɔloiti. Anee nikeiti pe ka ti ti zuwugaaeveni, ta baalagiti, ta soovalegiti.

Laḡabe ta ná-nuiti make fai

²²Zozuwe ḡeni zunu felegɔiti ma, ni-iti ti zoi zuveteni: «À li koloḡolo anzanui ná-pelei wu, wo anzanui naa ḡula, ta nɔnɔiti kpein, eḡevelei wo minazegeni la be, wo ḡona.» ²³Zunu felegɔiti ti liini zou zuvete fai ma, naati ti liini, ti Laḡabe ḡula, ta keeḡe, ta dee, ta keeḡeleaiti, ta nɔnɔiti kpein, ti ná-nuiti pe kula. Ti baa ti maazu, ti ti vu Izelaye nuiti pu-uzuve voluve. ²⁴Ti taai ḡalani, ta nii kpein é ḡeni ná. Keni walii, ta zanugi, ta kɔlu bɔi sɔɔlaiti, ta kɔlu zɔɔlaiti, ti naati puuni Ḣooḡɔ GALAGI ná-naavolo makesuve. ²⁵Zozuwe koloḡolo anzanui Laḡabe yenvui makeni, ta ná-peleyeḡe, ta niiti kpein ti ḡeni ga nɔnɔ. É zeini Izelaye nuiti saama eyesu zaḡgaza. Mazɔɔ é keelaiti dɔɔḡuni ga pagɔ, ni-iti Zozuwe ti leveni Zeeliko vete fai ma.

²⁶Naama ziegi zu, Zozuwe niima ḡonai woni, é ḡe ma: «Naama zunui ḡa ga foovoo nu Ḣooḡɔ GALAGI ḡaazu,

nii a wuzegɔ, é ḡe é Zeeliko taai lo volu. Ná-doun zunu mɔungi yenvui ḡa a ye buulaagi ma yeḡe wɔɔ vai zu. Ná-doun zunu ḡaabelagi yenvui ḡa a ye kɔḡiti too vai zu.»

²⁷Ḣooḡɔ GALAGI ḡeni Zozuwe va, tɔḡi ḡulani zoi pe su.

Akan ná-kotoi

7 Izelaye nuiti ti woovalada vaa wola ḡeeni, é lo aniiti ba, niiti Ḣooḡɔ GALAGI maapei veeni ti va, ga nu mina ta zegɔ. Zuda ná-bolodai zu nui ta, nii daa ga Akan, Kaalemi ná-doun zunui, nii é ga Zabedi ná-doun zunui, Zabedi nɔnɔ ma ḡeeḡe ḡeni ga Zeela. Akan naa ḡa é ma anii tanigaa zegeni bɔḡɔ ve. Ḣooḡɔ GALAGI wola yiḡaawanani Izelaye nuiti ma.

²Zozuwe yeni Zeeliko, é zunuiti teve Ayi taazuve, Bete-Aven ḡobaue, Beetele folo ḡulazu vele, é valini ti ma ga ti ma yoi zuvete. Nenegi naati ti liini, ti Ayi vete. ³Ti ḡaleni ma Zozuwe vɔ be, ti ḡe ma: «Nubusei kpein ge mina li, zunu waafeleḡ (2 000) baa waasavago (3 000) nɔ li, ta vɔni Ayi ma. Mina nubusei kpein kɔɔɔ, de-zakpeḡɔiti ti la mɔinni.»

⁴Naa ḡa é keeni ti kɔḡɔ nu waasavago (3 000) leveni, ti li, ti laale taai wu, kele Ayi laaveaiti ti ti beeni. ⁵Ayi nuiti ti zunu vuusavago maazu lozita (36) ḡeḡala vaani ti va. Ti vileni zɔiti polu, ti zegɔ nu læzuve taazuve. Ti vɔnini ti ma taai ma ḡizei yeizuve, eyesu ti zeeli zanu kulazuve. Nubuseiti ti iḡe ge leveni, ti vala ta-zobogi pe ma.

⁶Zozuwe ta Izelaye ḡewolaiti ti ta-zegɔiti balini ga, ti fufiligi vu tɔungiti ma, ti la zoi ma Ḣooḡɔ GALAGI ná-minazegɔ kesui ḡakalave, ti yeni ná, kɔkɔi zeeli. ⁷Zozuwe ḡeni ma: «Ee, Mǎligii, Ḣooḡɔ GALAGI, lee vaa zu è Zuluden maazubudeai ga niima nubuseiti, gi lo vai ve Amɔɔl nuiti zeezu baa, ga ti

gi undaavili? Ni gi yeni sugfala Zuluden zie wolai volu vele! ⁸Ǹun ǹa, M̀aligfii, leeni g̀a ǹa bo, niizu Izelayele nuiti ti vella ti zili nuiti ba? ⁹Kanaan nuiti ta zii zciti ti zeini zooli zu, ta sugweesu, ta gi maagoolizu, ti gi-laaseigi g̀aava, é g̀ula zooli g̀a. Naazu leeni g̀a è keezu ga è-laasei golai?»

¹⁰G̀ooḡ GALAGI g̀eni Zozuwe ma: «Wuzegf! Lee vaa zu è yesu laani zooli ma, è laabada? ¹¹Izelayele kotoi g̀eeve. Ti minazegegi g̀ologologe, nii g̀e boni ti ve. Ti maapeba aniiti segeve, ti ga ǹnnciti, ti ti unma, ti zeei wo, ti d̀o b̀ooḡ aniiti saama. ¹²Naa g̀a é ba, Izelayele nuiti ti la loga ti zili nuiti tuḡ, ti va zie ti wu. Ta ye velazu ǹo ḡo ti zili nuiti ba, mazl̀o tiya b̀ooḡo ti g̀ea ga maapeba anii. G̀e la yesu ḡo g̀eezu wo va, ni wo la naa g̀ologoloni, nii é wo zaama ga maapeba anii. ¹³Wuzegf, è nubuseiti toli, è ti jade. Bo ti ma ga ti b̀ooḡo jade lina vaa ma, mazl̀o wele nii g̀a G̀ooḡo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI bosu: Maapeba anii g̀a wo zaama, Izelayele nuiti. Wo la zooga wo va zie wo zili nuiti bu, ni wo la naa g̀ulani b̀ooḡo zaama. ¹⁴Lina sobu, wa vaazu, wo lo g̀aazu ga boloda vele. Naa volu bolodai nii G̀ooḡo GALAGI a yeelona ba, naati ta b̀ooḡo le ga koi vele. Peleyegei nii G̀ooḡo GALAGI a yeelona ba, naama zunuiti ta b̀ooḡo le niina ga gilagila. ¹⁵Zoi ǹope a zona ga s̀oba nui, ga toḡa é maapeba anii zegfai, toḡa g̀ala ta ǹnciti kpein, t̀ozzei é G̀ooḡo GALAGI ná-minazegegi g̀ologologe, é baagfala ma vaa g̀ea Izelayele nuiti saama.»

Akan ná-kotoi ma zalai zl̀o fai

¹⁶Poluma zobui, Zozuwe wuzegfeni ga sobui, é Izelayele nuiti toli ga boloda vele. Zuda ná-bolodai g̀a é zoni. ¹⁷É ti lolini ga koi vele. Zeela ná-koi g̀a é

zoni. É Zeela ná-koi lolini. Zabedi ná-peleyegei g̀a é zoni. ¹⁸É naama velayegei lolini ga zunui g̀ilagilagi. Akan g̀a é zoni, Kaalemi ná-doun zunui, nii é ga Zabedi ná-doun zunui, Zabedi ǹnci ma g̀eegei g̀eni ga Zeela, Zuda ná-bolodai zu.

¹⁹Zozuwe g̀eni Akan ma: «D̀oun zunu, lebiyai ve G̀ooḡo GALAGI ve, Izelayele ná-GALAGI, unfemai ve be, naa le ga ze, nii è keai, mina d̀ooḡo bà.»

²⁰Akan Zozuwe woogfaavoteni, é g̀e ma: «Gaama ve, g̀e kotoi g̀eeve G̀ooḡo GALAGI laalooḡma, Izelayele ná-GALAGI. Wele nii g̀a g̀e keai: ²¹G̀e segeungi g̀aani Babilone zegfai, pagai gola, é k̀oozoganiiiti saama, ta wali g̀ae unfelego (200), ta zanu pagoi nii bupnegi ga galamu undoolugoo (500), g̀aazugulani ti va, g̀e ti zegfai. Ti loogfube niina zooli wu, ǹa-sege g̀otai wu, wali g̀aei g̀a bu.»

²²Zozuwe numaa leveni Akan ná-sege g̀otai wu. Ti bizeni, ti li, ti aniiti d̀ooḡuai g̀a sege g̀otai wu, wali g̀aei laani bu.

²³Ti ti pe kulani sege g̀otai wu, ti vaa la Zozuwe ve, ta Izelayele nuiti pe, ti ti vu G̀ooḡo GALAGI g̀akala. ²⁴Zozuwe ta Izelayele nuiti ti Zeela ná-dounloin Akan zoni, ta walli, ta segeungi, ta zanu kpui, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-nikeiti, ta ná-soovalegiti, ta ná-baalagiti, ta ná-sege g̀otai, é b̀o zeagflogi kpein ba, ti li ga tiye Akool nemei zu.††

²⁵Zozuwe g̀eni Akan ma: «Lee vaa zu è maanooḡo zaidai gi ma? G̀ooḡo GALAGI maanooḡo zai è ma za!» Gaamanoo Izelayele nuiti pe ti sooni ga kotui, é za. Ti ná-nuiti pe sooni ga kotui, ti za. Naa volu, ti ti pe gala ta zeagflogiti. ²⁶Naa voluma ti kotu zigfigi loni maazu, nii é ná-zaagfaza. G̀ooḡo GALAGI yeegulani ná-ziigaawanai zu. Naa g̀a é kea naama adave laasei peai la ga Akool nemei zu, daaseigi naa g̀a é ba zaagfaza.

††7:24 Akool: daaseigi nii ti maabufgaa va ta «maanooḡo.»

Ayi taai zo fai

8 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Mina lua, è zasu mina bali ɲegelein. Kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣe, wo li, wo laale Ayi taai wu. Mazɔɔɔ gè Ayi masagi laa è yeezu, ta ná-nubuseiti kpein, ná-taai ta ná-zooi pɛ. ²Da Ayi zo ta ná-masagi, eɣevelei è Zeeliko ta ná-masagi zoni da. Kele niizu, niiti ta ɣe ga wɔnɔ kɔɔzo-ganii zu, naa ɣa ɣe ga ti-yeaɣɔligiti, ta ta-loganiiti. Kɔɔɔɔ nui tanigaa laɔɣu taa voluve.»

³Zozuwe ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣeni, ti vile pelei ma, ti li, ti laale Ayi taai wu. Zozuwe yeeloni kɔɔɔɔ nu ɣezɣeze waabuusavagɔ (30 000) va, é ti leve kpídii. ⁴É niima levei veeni ti ya, é ɣe ma: «À li, wo laɔɣu taai voluve. À mina maagooza gola taai va, wo ɣevele bɛte wo pɛ. ⁵Nɔn nà, gá nubuseiti ti bà, gá maabuɣazu taai va. Ayi nuiti ta ɣulana gi laaɣomisu, eɣevelei ti keeni la mɔungi, gá velazu ti va. ⁶Ta ɣula, ti vile gi volu, eyesu gi ti yeeleve taai va, mazɔɔɔ ta ɣe ma: «Ta velazu gi va, eɣevelei é ɣeeni la zɔi zu.» ⁷Wa ɣula dɔɔɣu velei zu, wo taai zo. Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI dɔa wo yeezu. ⁸Siɣi zu wo wɔnisu da taai ma, wa abui lo ba. Wa ke, eɣevelei Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi la. À zie ga devei, nii gè fea wo ya.» ⁹Zozuwe ti leveni, ti li, ti laɔɣu Beeteleni zɔɣɔzuve ta Ayi, Ayi folo liizu velei. Zozuwe yeni nubuseiti saama naama bidii.

¹⁰Zozuwe wuzɣeni sobuzobui, é ná-kɔɔɔɔ nuiti pɛte, naa volu é loni ti untuɣɔ, ta Izelayele ɣundiɣiiti, ti li Ayi laalɔɣma. ¹¹Kɔɔɔɔ nuiti kpein ti vileni polu, ti yeni liizu ɣana, eyesu ti zeeli taai letemave. Ti vuuni Ayi lekɣemave nu ɣɔvezuve, nemei ɣeni ti yaɣɔzu ta Ayi. ¹²Zozuwe zunu waadɔɔlugɔ (5 000) zɣeni, é ti laɔɣu Beetele ta Ayi ti yaɣɔzuve, taa voluve folo liizu velei. ¹³Kɔɔɔɔ nuiti ti zeini ti-vuuzu biingi,

lekɣemave nu ɣɔvezuve. Niiti ti ɣeni ti makesu voluzu velei, naati ti ɣeni taa voluve folo liizu velei. Zozuwe jiini naama bidii nemei zaamave.

¹⁴Siɣi zu Ayi masagi suɣweeni da, é ná-zunuiti buzɣeni gaamanɔ, ti suvile, ti ɣula taai va, ti li kɔɔɣɔzuve, ti lo Izelayele laalɔɣma, Zuluden ma vetu nemei letemave. Masagi ɣi ge la ɣeni ba ga ni nua laɔɣuve taa voluve tɔun daalɔɣma. ¹⁵Zozuwe ta Izelayele nuiti ti keeni eɣe ta voni ti ma, ti vela, ti li ga tevebai zu velei. ¹⁶Ti taazu nubuseiti kpein tolini ga ti vile ti volu. Ti vileni Zozuwe volu, ti yeeleve taai va. ¹⁷Nu nɔpɛ ge la ɣeni yeni Ayi ta Beetele taazuve, nii é la ɣeni ɣulani, é va li Izelayele nuiti kɣeezuve. Ti taa laalaogai yeni, ti vile Izelayele nuiti polu.

¹⁸Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Da-bɛɛin maale Ayi letema velei, mazɔɔɔ nà dɔɔzu è yeezu.» Zozuwe kɣeein maalenii taai letegi. ¹⁹Zozuwe yeemaalegai ma nɔ feya, zunuiti ti laɔɣuni, naati ti ɣulani, ti vili taai zu. Ti leeni, ti so, ti abui vili ba.

²⁰Ayi nubuseiti ti weleni volu velei, ti duului ɣa, é da ɣula taai va, é da le geezuve. Ti la mɔ ɣeni zobo nɔpɛ sɔɔɔni, ti va vela ga yeezazu vele baa ɣɔvezu vele. Pele leveni ti luɣɔ ná pɛ, mazɔɔɔ Izelayele nuiti ti ɣeni velazu, ti da li ga tevebai zu vele, naati ti ɣaleni ma ti bɛe nuiti daalɔɣma. ²¹Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti kaai ma ga zunuiti ti laɔɣuni, naati ti ɣulaa, ti taai zo, taai ɣala luului ɣeni læezu, ti ɣaavoteni Ayi nuiti ma, ti laale ti wu. ²²Kɔɔɔɔ nui zɔiti balaa, ti ɣulani taai va, ti li, ti vɛɛ zɔiti ba. Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kalini. Ti zobo sɔɔɔni ti ma, nu ɣila kpala a ge la ɣulani, ti la gila kpala a zeni vulua. ²³Kele ti Ayi masagi ma vului zoni, ti vaa la Zozuwe vɔ.

²⁴Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kpein paani, niiti ti ɣeni balaɣaiti su, ta tevebai

zu, vɛti ti vileni ti volu náti, ti ti pɛ paani ga ta-wogɔ zɔkpɔiti, é zeeli ma gɔabelagi ma. Naa voluma, Izelayele zunuiti kpein ti leeni taazuve, ti taazu nufuseiti mɔta zuwugɔaleve. ²⁵ Uele gɔana, naama voloi, nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) undaavilini da, zunu, anzanu, nii kpein é gɛni ga Ayi nufuse. ²⁶ Zozuwe ná-kpɛɛin maalegai yeni de, eyesu Ayi nufuseiti kpein suwugɔaleve. ²⁷ Anɛɛ naa ve, Izelayele nuiti ti toganiiti ta ani vagoiti soni ga kɔzɔganiiti, niiti ti gɛni taazuve, egevelei Gɔogɔ GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya.

²⁸ Zozuwe Ayi galani, é ná gɔlogolo, ná gɛ ga tevebai eyesu gɔ, zekana ná la zaagɔza. ²⁹ Ti Ayi masagi zelɛni gului va, é yeni ná eyesu kpɔkɔi zeeli. Foloji gɛai ma daazu, Zozuwe devei veeni ga ti ma vooma yei, ti kula gului ma. Ti pilini ya nu leezuve taazuve, ti kɔtu zigigi vuuni ma, naa gɔ ná zaagɔza.

Tɔ zɛvei gɔala fai nufusei kpein gaazu

³⁰ Zozuwe zalaɔa gɔlazuve lɔni Ebale gizei ma, Gɔogɔ GALAGI vɛ, Izelayele ná-GALAGI. ³¹ É toni, egevelei Gɔogɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ma levei veeni la Izelayele nuiti zea, niiti ti zɛveai Moize ná-tɔgi zu: zalaɔa gɔlazuve nii togai ga kɔtuiti, niiti kɔlu ani la vɔɔgɔni ti va. Ti gala zalaɔaiti ta zii-ilei zalaɔaiti kulani ná Gɔogɔ GALAGI vɛ. ³² Tɔgi nii Moize seveni, Zozuwe naa zu woiti seveni kɔtuiti ma, Izelayele nuiti gaazu. ³³ Naama ziegɛ kpein su, Izelayele nuiti kpein, kewolaiti, ta kundigɛiti, ta tukpɔgɔaleve nuiti, ti gɛni lɔni Gɔogɔ GALAGI ná-minazegɛ ke-sui maagoolii zu, Leevi nuiti ti ga zalaɔa gɔla nuiti naati gaazu, teiti ti segezu. Seikɔgɔma nuiti ta Izelayele nu bɔɔbɔgiti, ti gɛni ná. Ti gɛlazuve gɛni lɔni Galizime gizei letemave, ti gɛlazuve gɛni Ebale gizei letemave, egevelei Moize, Gɔogɔ GALAGI ná-botigɛ nui boni la

kaite, ga ti ɔa tuyai loo la Izelayele nufuseiti be.

³⁴ Naa voluma, Zozuwe tɔ gooiti kpein kalani, tuya loo bɔɛiti ta foovoo geleiti, egevelei nɔ é gɛni la tɔgi ma zɛvei zu. ³⁵ Zozuwe ti pɛ kalani Izelayele nu vɛbeiti kpein gaazu, nii kpein nɔ Moize feeni ga devei, é la tanɔpɛ zeni voluzu, naa gɛni anzaiti gaazu, ta doungoiti, ta seikɔgɔma nuiti.

Gabaɔɔn nuiti ta-gelegele nɔi

9 Ma wooi zeelini masagiti kpein ma, niiti ti zeini zooiti su, niiti ti Zuluden folo liizu velei, gize yooiti su, ta Kpoloɔɔ Wolai laave ma nemei, eyesu é zeeli Liban yooi ma gɛzeiti ma. Gɛte masagiti, ta Amɔɔl geleiti, ta Kanaan geleiti, ta Feeleeze geleiti, ta Geeve geleiti, ta Yeebuse geleiti, ² ti gɔaleeni ba, ti zoloo su ga ti laale Zozuwe ta Izelayele nuiti bu.

³ Gabaɔɔn nuiti ti naa kpein menini, nii Zozuwe keeni ga Zeeliko ta Ayi. ⁴ Ti kelegele nɔi bɛteni, ti li, egɛ ta ti leve sie ma, ti bɔɔɔ zagaiti pɛɛ ta-zoovalegiti kɔma, ti kɔɔ woole vɔɔzagaɔgiti sege, baliai ga, ti daɔa. ⁵ Savala pɔɔmaiti ti gɛni ti gɔgɔa, ti ti lagagai, ti bɔgɔ maagili ga sege vɔɔmaiti. Buluiti ti ti bɛteni, naati ti vɔɔni niina, ti vuinfuin. ⁶ Ti vaani Gilegale, ti Zozuwe vɛɛ, ti bɔɛ ti vɔ ta Izelayele zunuiti, ti gɛ ma: «Gi zɛgeve gɔozama zooi ta zu, gi va, gi wo maanɛne ga ade minazegɛ bo yɔgɔzu.»

⁷ Izelayele zunuiti ti Geeve nui naati googaaivoteni, ti gɛ ti ma: «Bɛ gɔ é kwɛɛ, ni wo la ga gi-zɛipɔgɔiti ta? Niizu gi la zooga gi va minazegɛ bo wo vɛ.»

⁸ Ti gɛni Zozuwe ma: «Gá pɔ gi gɛ ga ɔa-wotigɛ nuiti.» Zozuwe gɛni ti ma: «Bɛ gɔ ga woye, mini gɔ wo zɛgeai ná?»

⁹ Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Da-wotigɛ nuiti gi zɛgeve zooi ta zu, gɔozama, gi va, tɔzɛi Gɔogɔ GALAGI, ɔa-GALAGI maawooi va. Gi maawooi

menige, ta nii kpein é kɛeni Ezipete yooi zu, ¹⁰velei é Amɔɔl nuiti ta-masagiti soni da, niiti ti ɣeni masadai ɣeezu Zuluden volu velei, ɔ̄sebon masagi Siɣon, ta Basan masagi Wɔ̄ge, nii é ɣeni zeini Ase-talɔte. ¹¹Gá-ɣewolaiti, ta gá-you zu nuiti kpein ti ɣeni gi ma: «À sie ɣnɔ̄giti seɣe ya, wo li, wo Izelaye nuiti ka, wo ɣe ti ma: «Gá ɔ̄ gi ɣe ga wa-wotiɣe nuiti. Ade minazeɣe bo yɔ̄ɣɔzu.» ¹²Gá-buluuiti pete, ti badia ɣeni de, siegi zu gi ti zefeni la ga sie ɣnɔ̄gi, gi da ɣula gá-veleiti bu, foloi gi siei lɔ̄zeini la, ga gi va wo ɔ̄ be. Wele, niizu ti vɔ̄a, ti da vuinfuin. ¹³Niima lɔ̄ wooleiti pete, ti ma niine ɣeeve de, gi ti laave, ti valia ga. Gá-zefɛiti pete, ta gá-zavalagiti, ti pe ti ɔ̄lɔ̄zafaga, tɔ̄zei sie ɣoozagi va.»

¹⁴Izelaye nuiti ti ta-laamianigiti seɣeni, keɣe ti la ɣeni ɔ̄oɣɔ GALAGI ɣaazagani. ¹⁵Zozuwe ziilei fai ma minazefegi ɣeeni ti yɔ̄ɣɔzu, é baa ti-yenvui maazu. Nubuseiti ta-ɣundigiiti ti minazefeni, ti ɣona.

¹⁶Folo savagɔ levegai ma, minazefegi woga volumna ti ve, pete nii é ɣeeni, Izelaye nuiti ti kweeni ga ti-zeinɔ̄ɣɔiti be, ti ɣeni zeini ɣoba. ¹⁷Izelaye nuiti ti zefeni ti-zeizuve, ti folo savagɔ zie wo, ti zeeli ta-laazuve. Naama laaiti ta ga: Gabagɔn, Kefila, Beelɔte, ta Kiliyate-Yeyalime. ¹⁸Izelaye nuiti ti la ɣeni ti vaani, tɔ̄zei konai va bebeiti ta-ɣundigiiti ti boni, ɔ̄oɣɔ GALAGI, Izelaye ná-GALAGI laaseigi zu. Keɣe nubuseiti ti unsuyelii loni kundigiiti daalɔ̄ɣma. ¹⁹Kundigiiti kpein ti dɛeni ga nubuseiti, ti ɣe ti ma: «Giya ɣa gi konai woni ti ve, ɔ̄oɣɔ GALAGI, Izelaye ná-GALAGI laaseigi zu, niizu ade la zooga ade va vɔ̄ɣu ti va. ²⁰À wele, velei ade vaazu ti zosu da, da ti yesu vullua, de mina ɔ̄oɣɔ GALAGI ɣaazu ɣu lo ɔ̄ɣɔ va, tɔ̄zei konai va, gi boni ti ve.» ²¹Kundigiiti ti ɣe ti ma: «Ta yesu vullua. Keɣe keni ti da kovii ɣale, ti da ziei

zaɣa nubuseiti kpein be.» Naa ɣa é ɣeni ga kundigiiti ta-leveli.

²²Zozuwe Gabagɔn nuiti tolini, é ɣe ti ma: «Leeni vaa zu wo gi yaavani, wo kula eɣe wa ɣe ɣeni zeini ɣoozama, tama wo zeini gi ɣobave nɔ? ²³Niizu, wo voovoove, wo la mɔ̄ ɣula duɔ̄lai zu, eyesu ɣɔ, wa kovii ɣale, wo da ziei zaɣa, ná-GALAGI ná-pelei wu.»

²⁴Gabagɔn nuiti ti googaavoteni, ti ɣe ma: «Gi kɛeni ɣana, tɔ̄zei ti gi ɣobavaawoni, ga ɔ̄oɣɔ GALAGI, da-GALAGI de-vei veeni ná-botigiɣe nui Moize ya, ga toɣa zooi kpein feezu wo ya, é ɣe wo gaa nui kpein undaavili, wa ɣena lia ga zeida ga. Wo vaazuve, gi wola luani, é lo gi-yenvui va. Naa ɣa é kɛeni, gi naa ɣeeni. ²⁵Gá niina è yeezu, gi zo, eɣevelei soloogai la è ɣaazu, nii solegai.»

²⁶Pele ɣana Zozuwe baani la ti maazu, ga Izelaye nuiti ti mina ti vaa. ²⁷É ti losuve ɣeeni ga ti da kovii ɣale, ti da ziei zaɣa nubuseiti be, ta ɔ̄oɣɔ GALAGI ná-zalaga ɣulazuve, naama adave, ve é vaazu yeelosu ná va. Naa ɣa ti yegai keezu eyesu zaagaza.

Kɔ̄i é ɣnɔ̄ni Gabagɔn ta maagoolii zu

10 Zeeluzaleme masagi Adɔ̄ni-Seedeke menini ga Zozuwe taai zoga, nii é ga Ayi, é kologolo metu, nii é kɛeni ga Zeeliko taai ta ná-masagi, naa ɣeɣalal ɣa é kɛeni ga Ayi ta ná-masagi. É menini balaa ga Gabagɔn nuiti ti yɔ̄ɣɔzobeteni ta Izelaye nuiti, ta zeini ti zaama. ²É wola luani, mazɔ̄lɔ̄ Gabagɔn ɣeni ga taa biin gola, eɣevelei nɔ masa taaiti ti la, é wɔ̄lɔ̄ni Ayi va, naa veɣe, zunuiti kpein ti ɣeni ga kɔ̄ɣɔ nu ɣezefezegiti. ³Naa ɣa é kɛeni, Zeeluzaleme masagi Adɔ̄ni-Seedeke keelaiti teveni ɔ̄eebelɔn masagi ɔ̄ɣame ma, ta Yaalemute masagi Pileyame, ta Lakise masagi Yafia, ta Egelon masagi Debiil, ga é wo ti ma ga: ⁴«À va, wo yeeve bè, ade Gabagɔn zakpe, tɔ̄zei

ná-nuiti ti ziilei minazegēgi woga yōgʒu ta Zozuwe, ta Izelayele nuiti.»

⁵Naa gʒa é kēeni, Amɔɔl nuiti ta-masa dɔɔlugɔiti, ti woolaani ma, Zeeluzaleme gelei, ta Gēebelɔn gelei, ta Yaalemute gelei, ta Lakise gelei, ta Egelon gelei, ti lo ta-zalavusuiti untugʒ, ti li Gabagʒɔn laalɔgʒma. Ti Gabagʒɔn zeini kele su, ti laale taai wu.

⁶Gabagʒɔn nuiti ti keelaiti teveni Zozuwe ma ti-vuuzuve Gilegale, ti gē ma: «Mina gēle ɔa-wotigē nuiti gi va. Ua fala, è bɔ gi va, è gi gʒizo, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-masagiti ti zeini gize yooi zu, ti yeezoga, ti va gi laalɔgʒma.»

⁷Zozuwe ta kɔɔgʒ nuiti kpein ti lēeni, ti zegē Gilegale, ta ná-kɔɔgʒ nu gēzegēzegiti. ⁸Gʒogʒ GALAGI gēni Zozuwe ma: «Mina lua naama masagiti ba, mazɔɔ gè zobogi vea è vɛ, è vɔni ti ma, ti tagʒila kpalaa ge la zooga é va è zakpe.»

⁹Zozuwe jiiini piin ziezū, é zo Gilegale. É gʒulani ti viliba, é loo ti ma.

¹⁰Gʒogʒ GALAGI ti zuvazani Izelayele nuiti tugʒ, kɔɔi gʒogʒoloni ti ya Gabagʒɔn gʒakalavɛ. Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔni ti ma, ti vile ti volu pelei zu, é lēzu gize yōgʒzuvɛ Bete-Gʒolon, eyesu ti zeeli Azeeka ta Makeeda. ¹¹Siegi zu Amɔɔl nuiti ti gēni velazu la Izelayele nuiti ba, ti ɔa yei ga pelei, é gize yōgʒzuvɛ Bete-Gʒolon, Gʒogʒ GALAGI saktu wolai yeini ti ma, é zegē geezuvɛ, é ɔa vu ti ma, eyesu é zeeli Azeeka. Naa nui wola vaani, é leve Izelayele nuiti ta-nu vaai va ga boḡa zɔkpɔi.

¹²Naama volo ná, Zozuwe woogʒulani Gʒogʒ GALAGI ma, yeei Gʒogʒ GALAGI feeni la Izelayele nuiti be ga ti pile sɔɔɔ Amɔɔl nuiti ma. Zozuwe woogʒulani Izelayele nuiti kpein gaazu, é gē:

«Foloi, lo kpe Gabagʒɔn maazuve!
Alugi, lo Ayalon nemei maazuve!»

¹³Foloi loni, é la jiiikpini. Alugi balaa loni, eyesu nubuseiti ti potokulai gē ti

zili nuiti ma. Naa zevɛvɛ «Telebo nui ná-sevɛi» zu. Foloi loni, é teai ma, é la daani eyesu folo gʒila kpalain. ¹⁴Folo gʒila kpalaa ge la de gēeni ga naama voloi gēvele, naa lugʒ baa naa vɔluma, ga Gʒogʒ GALAGI va woilo nui woo ma gʒana, mazɔɔ Gʒogʒ GALAGI gʒa é gēni kɔɔi gʒozu Izelayele nuiti be.

¹⁵Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti galeni ma ti-vuuzuvɛ Gilegale.

Zozuwe masagiti paa vai

¹⁶Masa dɔɔlugɔi naati ti velani, ti lɔɔgʒu Makeeda, pugi zu. ¹⁷Nui tanigaani ti Zozuwe gʒobavaawoni, ti gē ma: «Masa dɔɔlugɔiti dɔɔgʒuvɛ Makeeda, pugi zu.»

¹⁸Zozuwe gēni ma: «À kɔtu wolaiti kilikili, wo da pugi laave, wo zunuiti sei ná, ti naa make. ¹⁹Wɔun wa, à mina loogʒo, à vile wo zili nuiti polu, à pele leve ti lugʒ, ti mina le ta-laazuvɛti, mazɔɔ Gʒogʒ GALAGI wa-GALAGI ti lɔa wo yeezu.»

²⁰Zozuwe ta Izelayele nuiti ti beni ga yeezeeli ti ma, nágo ti va ti-ma zuwu gʒaaleve, keni pela geleiti nɔ, niiti ti liini ta-laaiti su, niiti sigʒigi ti ma. ²¹Naa volu, nubuseiti kpein gaazɔlegai vaani ga pagɔ ti-vuuzuvɛ, Zozuwe vɔ be, Makeeda. Naa vɔluma, ma yooi kpein su, nu nɔpe ge la mɔ gēni bɔezu Izelayele nuiti daalɔgʒma.

²²Zozuwe gēni ti ma: «À pugi laalao, wo masa dɔɔlugɔiti kula su, wo va ga tiye pɔ.» ²³Zekana ti kēeni la, ti masa dɔɔlugɔiti kulani pugi zu, ti li ga tiye pɔ, Zeeluzaleme masagi, Gēebelɔn masagi, ta Yaalemute masagi, naa vɛ Lakise masagi va, ta Egelon masagi. ²⁴Siegi zu ti masagi naati kulani la, ti va ga tiye Zozuwe vɔ, Zozuwe Izelayele zunuiti kpein tolini, ta kɔɔgʒ nu gʒundigʒiiti niiti ti bɔni ba kɔɔgʒzuvɛ, é gē ti ma: «À maabugʒa bà, wo gʒɔgʒlo masagi niiti kɔɔa.» Ti maabugʒani ba, ti gʒɔgʒlo ti-gʒdavɛti. ²⁵Zozuwe gēni ti ma: «À mina lua, wo zasu mina bali. À yiilɔ, wo zebezegē, mazɔɔ vele gʒana Gʒogʒ

GALAGI wo zili nuiti sosu da, niiti wo vaazu ti zakpesu.»

²⁶Naa voluma, Zozuwe ti vaani, é ti zele gulu loolugɔiti ba. Ti yeni zeleni ná eyesu kpɔkɔi. ²⁷Foloi daa ziegi zu, Zozuwe devei veeni, ga ti ti-ma voomaiti kula guluiti ba, ti ti vili ya pugi zu, ve masagiti ti looguni ná. Naa voluma, ti daagulu ga kɔtu wolaiti. Naati ta ná zaagaza.

Zooi lekpemave nu yeezazuve zo fai

²⁸Zozuwe Makeeda zoni naama voloi nɔ. É taa veaiti kpein suwuɣaaleveni ta ta-masagi, é la ɣeni gila kpala zeni vulua. É Makeeda masagi zoni, eɣevelei é Zeeliko masagi zoni da.

²⁹Zozuwe ta Izelayele nuiti ti zegeni Makeeda, ti li Libena, ti laale bu. ³⁰Ɔɔɔɣɔ GALAGI taai naa ta taa masagi looni Izelayele nuiti zeezu. Ti taa veaiti kpein suwuɣaaleveni, ti la gila kpala zeni vulua. Zozuwe ma masagi zoni, eɣevelei é Zeeliko masagi zoni da.

³¹Zozuwe ta Izelayele nuiti ti zegeni Libena, ti li Lakise. Ti seini kele su, ti laale bu. ³²Ɔɔɔɣɔ GALAGI Lakise looni ti yeezu, ti naa zoni foloi velesisi. Ti taa veaiti kpein suwuɣaaleve, niiti ti ɣeni ná, eɣevelei ti keeni la ga Libena. ³³Geezeel masagi Ɔoolame vaani Lakise maalobosu. Kele Zozuwe vɔnini ma, ta ná-nubuseiti, é la gila kpala zeni vulua.

³⁴Zozuwe ta Izelayele nuiti ti zegeni Lakise, ti li Egelon. Ti seini kele su, ti laale bu. ³⁵Ti soni ma volo ɣilagi nɔ. Ti taa veaiti kpein suwuɣaaleveni, niiti ti ɣeni ná. Zozuwe ná zɔfologoloni ma yee nɔ, eɣevelei é keeni la ga Lakise.

³⁶Zozuwe ta Izelayele nuiti ti zegeni Egelon, ti li Geebelɔn, ti laale bu. ³⁷Ti taai zoni, ti masagi ta nubuseiti pe suwuɣaaleve, ta taa goiti ti ɣeni ba, naati su nubuseiti, eɣevelei ti keeni la ga Egelon. Zozuwe taai ɣologoloni metu, é la ɣeni nu ɣila kpala zeni vulua.

³⁸Naa voluma, Zozuwe ta Izelayele nuiti ti ɣaleni ma Debiil vele, ti laale bu.

³⁹Ti taai zoni, ti taa masagi zo, ta taa goiti kpein ti ɣeni ba. Ti nubusei kpein suwuɣaaleveni, niiti ti ɣeni ná, ti la gila kpala zeni vulua. Zozuwe Debiil ta ná-masagi zoni, eɣevelei é Geebelɔn zoni da, ta ná-masagi, ta Libena ta ná-masagi.

⁴⁰Zozuwe zooi pe soni, é pile soɔɔni masagiti ma, ti ɣeni gize yooi zu, ta lekpemave nu yeezazuve yooi zu, ta zielave ma nemei, ta niiti ti ɣeni gize ɣaagoozagiti ma. É nu vului kpein suwuɣaaleveni, é la nubusei ɣila kpala zeni ná, eɣevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ma levei veeni la. ⁴¹É naa yɔɣɔzuve ma yooi pe soni, é zo Kadese-Baalenea, é zeeli Gaza, ta Ɔɔsen lugi zu, é zeeli Gabagɔn. ⁴²Kula laa ɣila kpegi nɔ zu, é zobo soɔɔni masagiti kpein ma, é ta-yooiti pe so, mazɔɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɣeni kɔɔi ɣɔɔzu ná-nubuseiti be. ⁴³Naa voluma, Zozuwe ta Izelayele nuiti ti ɣaleni ma ti-vuuzuve Gilegale.

Kɔɔ wolai ɣɔɔ vai Meelome dei ɣobave

11 Siegi zu Ɔasɔɔ masagi Yabin menini da ga Zozuwe pile soɔɔɔɔ, é keelaiti teveni Madon masagi Yɔɔɔɔɔɔ ma, ta Simelon masagi, ta Akesafe masagi, ²ta naati ma ti ɣeni zeini gize yooi zu lekpemave nu ɣɔɔɔɔɔɔ, ta Zuluden ma vetu nemei zu, zie wolai Zeezeezalete lekpemave nu yeezazuve, ta zielave ma nemei zu, ta folo liizu vele, Dɔɔɔ yooi zu. ³É ta leveni Kanaan nuiti ma, folo ɣulazu vele, ta folo liizu vele, ta Amɔɔɔ nuiti, ta Ɔete nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Yeebuse nuiti ti gize yooi zu, ta Geeve nuiti ti Ɔeelemɔn gize ɣɔɔɔɔɔɔ, Misepa yooi zu. ⁴Naama masagiti ta ɣɔɔɔɔɔɔ nuiti kpein ti ɣulani. Ti ɣeni ga bebei nii mɔɔndai, eɣe kpolodei ɣoba ɣaɣaegi. Soo bulugi ta wotoloiti ti ɣeni ti ya, ti wola mɔɔnni gola. ⁵Naama masag-

iti kpein ti yeezoni, ti li, ti-vuuzuve βete Meelme dei gobave, ga ti kooi ɔ̄ Izelayele laalɔ̄ɔ̄ma.

⁶ Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ɔ̄eni Zozuwe ma: «Mina lua ti va, mazɔ̄ɔ̄ lina, niima yeeɔ̄ɔ̄galai ma, na ti lɔ̄zu Izelayele nuiiti zeezu, ti maawana, ti za. Da ta-zooiti kɔ̄ɔ̄vɔlu patai leve, è ta-wotoloiti gala.»

⁷ Zozuwe ta ná-kooi nuiiti ti ɔ̄ulani ti viliba, ti laale ti wu Meelme dei gobave.

⁸ Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ti lɔ̄ni Izelayele nuiiti zeezu, ti vɔ̄ni ti ma, ti vile ti vɔlu, eyesu ti zeeli Sidon taa wolai vɔ̄ be, eyesu ti zeeli Miselefote-Mayime, eyesu ti zeeli Misepa nemei zu, folo ɔ̄ulazu velei. Ti pile sɔ̄lɔ̄ni ti ma, eyesu ti la nu vulu ɔ̄ila kpalaa zeni ná. ⁹ Zozuwe ti zoni, eɔ̄velei Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ma levei veeni la zea. É ta-zooiti kɔ̄ɔ̄vɔlu nataiti teveni, é ta-wotoloiti gala.

Masagiti ta-laaiti so fai

¹⁰ Naama ziegi zu, Zozuwe ɔ̄alesuve ma ga vogi, é Ɔ̄asɔ̄l zoni, é ma masagi vaa ga boɔ̄a zɔ̄kɔ̄i. Toun, mɔ̄ungi Ɔ̄asɔ̄l ɔ̄a é ɔ̄eni ga masadai naati kpein ma laa wolai. ¹¹ Ti naa ɔ̄ologoloni, ti nuɔ̄usei kpein suwuɔ̄aaleve, nu vulu nɔ̄pe ge la ɔ̄eni yeni ná. Ti Ɔ̄asɔ̄l ɔ̄alani. ¹² Zozuwe masagi naati ta-laa wolaiti kpein soni balaa, é ti ɔ̄ologolo, é ma masagiti ta-nuɔ̄useiti kpein suwuɔ̄aaleve, eɔ̄velei Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ná-botigɔ̄ nui Moize ma levei veeni la. ¹³ Anɛ naa ve, Izelayele nuiiti ti la ɔ̄eni taa wolai taɔ̄ila kpalaa galani, niiti ti vuuni gizeiti ma, keni Ɔ̄asɔ̄l nɔ̄, nii Zozuwe galani. ¹⁴ Izelayele nuiiti ti naavoloi kpein seɔ̄eni bɔ̄ɔ̄ vɔ̄, ta taazuve ma loganiiti, kele ti nuɔ̄usei kpein ma zuwu ɔ̄aaleveni, ti la nu vulu ɔ̄ila kpalaa zeni ná. ¹⁵ Devei nii kpein Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI feeni ná-botigɔ̄ nui Moize ya, Moize feeni ɔ̄ana nɔ̄ Zozuwe ya, naa ma ge ti pe keeni ɔ̄ana nɔ̄. É la ɔ̄eni devei naa tanɔ̄pe soni ga faavalagaazu vaa.

Zooi niiti Zozuwe ti zoni

¹⁶ Zozuwe zooi kpein soni: gize yooi, ta zooi nii é lekpeɔ̄ave nu yeezazuve, ta Ɔ̄osen yooi kpein, ta zielave ma nemei kpein, ta Zuluden ma vetu nemei, ta gize yooi pe, ta lekpeɔ̄ave nu ɔ̄vɔzeuve ma nemei pe. ¹⁷ É masagiti soni, é ti vaa, é zo Galake gizei, nii é Seyiil gobave, lekpeɔ̄ave nu yeezazuve, eyesu é zeeli Baale-Gade, Liban vetugi zu, Ɔ̄eelemɔ̄n gizei ɔ̄ɔ̄ɔ̄ave, lekpeɔ̄ave nu ɔ̄vɔzeuve. ¹⁸ Kooi naa Zozuwe peeni naama masagiti ba, ti lebini ga ga gola. ¹⁹ Taa nɔ̄pe ge la ɔ̄eni ná, niiti ti zolooni ziilei faa ma ta Izelayele nuiiti, keni Gabagɔ̄n, vɔ̄ Ɔ̄eeve nuiiti ti ɔ̄eni zeini ná. Izelayele nuiiti ti kooi ɔ̄oni, ti taai pe so. ²⁰ Ti-ɔ̄igiti kpaai vai zegeni Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI vɔ̄, ga ti kooi ɔ̄ Izelayele laalɔ̄ɔ̄ma, nii a ke naa ti vaa, é mina ti maawɔ̄ingɔ̄, kele keni é ti zuwuɔ̄aaleve, eɔ̄velei Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²¹ Naama ziegi nɔ̄ zu, Zozuwe liini, é Anake mavofodaiti sakpe, niiti ti ɔ̄eni zeini Ɔ̄eebelɔ̄n ɔ̄izeiti ma, ta Debiil, ta Anabe, ta Zuda ɔ̄ize yooi zu, ta Izelayele ɔ̄ize yooi zu. É ti zuwuɔ̄aaleveni, é ta-laa wolaiti kologolo. ²² Zii nii é ga Anake, naama nu nɔ̄pe ge la ɔ̄eni yeni Izelayele yooi zu ɔ̄egelein. Tanigaani ti ɔ̄eni zeini nɔ̄ Gaza laai zu, ta Gate, ta Asedɔ̄de. ²³ Zozuwe zooiti pe seɔ̄eni, eɔ̄velei Ɔ̄ooɔ̄ GALAGI faiti kpein boni la Moize ma. Zozuwe feeni Izelayele nuiiti be ga tɔ̄nɔ̄, é gaagwe ti va, ga ti ze velei bolodaiti su. Ziileigi lɔ̄ni zooi zu, kooi vai be.

Masagiti niiti Moize vɔ̄nini ti ma

12 Masagiti pete, niiti Izelayele nuiiti ti vɔ̄nini ti ma, Zuluden folo ɔ̄ulazu velei, ti ze ta-yooiti su, é zo zie wolai Aalenɔ̄n ma, eyesu é zeeli Ɔ̄eelemɔ̄n gizei ma, folo ɔ̄ulazu velei, Zuluden ma vetu nemei zu. ² Ma mɔ̄ungi

gɛni ga Sigɔn, Amɔɔl nuiti ta-masagi, nii é gɛni zeini Gɛsebon, ná-masadai zoni Alɔwɛɛl ma, nii é zie wolai Aalenɔn ma vɛtugi laave, é zeeli Galaade yooi gɛ-lazuve, eyesu zie wolai Yabɔke vɔ be, nii é gɛni ga Amɔn nuiti ta-gwɛpelemave. ³Zuluden ma vɛtu nemei gɛni zea, folo gɛlazu velei, ta zie wolai Zeeneezalɛte, lekɛmave nu gɔvɛzuvɛ, é zeí Kɔlodɛ Wanai va, Bete-Yesimɔte gɔbave, ta lekɛmave nu yeezazuve, zooi nii é Pizega gɛize gɔgɔave.

⁴Basan nuiti ta-masagi Wɔge, nii é gɛni ga Leefa mavofodai ma gaabelagi ta, é gɛni masadai gɛɛzu Asetalɔte ta Edeleyi unda. ⁵É gɛni masadai gɛɛzu Gɛelemɔn gizei ta Saleka ta Basan yooi pe unda, eyesu é zeí Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-gwɛpelemave va, ta Galaade gɛlazuve unda, eyesu é zeí Gɛsebon masagi Sigɔn ná-kwɛpelemave va.

⁶Gɔɔgɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ta Izelayeɛle nuiti ti vɔnini naama masa felegɔiti ma. Moize ta-yooi veeni ga tɔnɔ Lubɛn ná-bolodai ya, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɛlazuve.

Masagiti niiti Zozuwe vɔnini ti ma

⁷Masagiti petɛ, niiti Zozuwe ta Izelayeɛle nuiti ti vɔnini ti ma Zuluden folo liizu velei, é zo Baale-Gade, Liban vɛtugi zu, é zeeli Galake gizei ma, nii buzegeai Seyiil vele. Zozuwe ti veeni Izelayeɛle wolodaiti zea ga tɔnɔ, é gaagwe ti va. ⁸Naama yooiti ti gɛni gize yooi, ta zielave ma nemei, ta Zuluden ma vɛtu nemei, ta gize wolaiti ma, ta Zudee tevebai zu, ta lekɛmave nu yeezazuve yooi zu. Zooi naati ti gɛni ga Gɛte nuiti ta-yooiti, ta Amɔɔl nuiti, naa vɛɛ Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ba, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁹Masagiti ti pile sɔlɔɔni ti ma, ti gɛni ga niiti: Zeeliko masagi, Ayi

masagi Beetele gɔbave, ¹⁰Zeeluzaleme masagi, Geebelɔn masagi, ¹¹Yaalemute masagi, Lakise masagi, ¹²Egɛlon masagi, Geezɛɛl masagi, ¹³Debiil masagi, Geedɛɛl masagi, ¹⁴Gɔɔlema masagi, Alade masagi, ¹⁵Libena masagi, Adulame masagi, ¹⁶Makeeda masagi, Beetele masagi, ¹⁷Tapua masagi, Geefeɛɛl masagi, ¹⁸Afeke masagi, Lasalon masagi, ¹⁹Madon masagi, Gasɔɔl masagi, ²⁰Simelon-Melon masagi, Akesafe masagi, ²¹Taanake masagi, Megido masagi, ²²Keedɛse masagi, Yɔkeneyame masagi é gɛni Kaalemele, ²³Dɔɔl masagi é gɛni Dɔɔl yooi zu, Gɔyime masagi é gɛni Gilegale gɔbave, ²⁴Tiilesa masagi. Masagiti tiegɔi gɛni ga nu vuusavagɔ maazu gɛla (31).

Zooi niiti ti la de zoni

13 Zozuwe vɔɔzɔgani niina. Gɔɔgɔ GALAGI gɛni ma: «Wele, è vɔɔzɔ-gaga, tama zooi wɔɔɔvɛ de ná, nii é la de zoni. ²Zooi vɛte, zegai ná: Filiseti nuiti ta-yooiti kɛpin, ta Gesuul nuiti ta-yooi kɛpin. ³É zo Sigɔɔl dɛi ma, é yeizu Ezipete yooi zu vele, Ekelɔn kwemave lekɛmave nu gɔvɛzuvɛ, naama adave pe ka levezu ga Kanaan nuiti ta-yooi. Miná gɛa Filiseti nuiti ta-masada lɔɔlugɔiti ma laa wolaiti ti ná, Gaza, Asedɔde, Asekalon, Gate, ta Ekelɔn, ta Avi nuiti ta-yooi lekɛmave nu yeezazuve. ⁴Kanaan yooi pe ka de ná balaa, maaneai é zo, é zo Meyala ma, nii é ga Sidɔn nuiti tɔnɔi, eyesu é zeeli Afeke, Amɔɔl nuiti ta-gwɛpelemave, ⁵ta Geebale nuiti ta-yooi, ta Liban kɛpin, folo gɛlazu velei, é zo Baale-Gade, Gɛelemɔn gizei gɔgɔave, eyesu é zeeli Lebo-Gamate, ⁶nuiti kɛpin ti zeini gize yooi zu, é zo Liban, é zeeli Miselefɔte-Mayime, Sidɔn nuiti kɛpin. Nà ti bæɛzu Izelayeɛle nuiti tuɔɔ. Naa gɛa é ba, naati kɛpin fe Izelayeɛle ya ga kpakutoomai, eɔvɛvelei gè ma levei veeni

la, ⁷zooi tei gaagwæena, è fe boloda taavuugɔiti zea, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuvæ.»

**Zooi gaagwæe vai
Zuluden folo gɪlazuvæ velei**

⁸Manasee ná-bolodai gɪlazuvæ zɔi ta Luβen ná-bolodai, ta Gade nɔnɔi, naati ti ta-yooi zɔlɔnɔi. Gɔɔgɔ GALA ná-botigɛ nui Moize feeni ti ya Zuluden folo gɪlazuvæ velei, ⁹é zo Alɔwæel, zie wolai Aalenɔn laave, eyesu é zeeli taa wolai ma, é petugi zaamave, é ɔ gize nemei kpein ba, é zo Meedeβa, eyesu é zeeli Dibon, ¹⁰ta Amɔl nui ta-masagi Sigɔn, nii é gɛni masadai gɛezu Gɛseβon, naa ná-taa wolaiti kpein, é zeeli Amɔn nui ta-gɔwɛpelemave. ¹¹É ɔ Galaade yooi balaagi va, ta Gesuul nui ta-yooi, ta Maakate nui, ta Gɛelemɔn gize, ta Basan kpein é zeeli Saleka, ¹²ta Wɔge ná-masadai kpein Basan yooi zu, nii é gɛni ga Leefa mavofodai ma gɛabelagi, é masadai gɛeni Asetalɔte ta Edeleyi. Moize zobogi zɔlɔnɔi niima masagiti ma, é ti ɔ ta-yooi gɛ. ¹³Kele Izelaye nui ti la gɛni Gesuul nui ta Maakate nui kpeeni, naa gɛ é kea ti zeini Izelaye nui ti saama, zaagɛza.

¹⁴Leevi ná-bolodai gɪla kpe ka é la gɛni zou zɔlɔnɔi ga nɔnɔ. Kele gala zalagaiti, ti ga Gɔɔgɔ GALAGI Izelaye ná-GALAGI nɔnɔi, naa gɛ é ga tɔnɔi, eɛvelei é woni la tɔn ma.

Luβen ná-bolodai ná-zooi

¹⁵Moize Luβen ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɛvelei ta-veleyeɛfeiti ti la. ¹⁶Zooi ti sɔlɔnɔi, é zoni Alɔwæel, zie wolai Aalenɔn laave, ta taa wolai é petugi zaamave, gize nemei kpein ma Meedeβa gɔbave, ¹⁷é li Gɛseβon, ta ma laa wolai kpein ti gize nemei ma: Dibon, Bamɔte-Baale, Bete-Baale-Meyon, ¹⁸Yaasa, Kedeemɔte, Meefaate, ¹⁹Kiliyatayime,

Sibema, Seelete-Gasagaa petugi ma gize ma, ²⁰Bete-Peyɔl, Pizega gize gɔgɔave, ta Bete-Gayesimɔte. ²¹Gize nemei maave laa wolai naati kpein poluma, ti Amɔl nui ta masagi Sigɔn ná-masadai ma yooi kpein sɔlɔnɔi, nii é gɛni masadai gɛezu Gɛseβon. Moize zobogi zɔlɔnɔi Sigɔn ma, ta Madiyan gundigiti, ti gɔloni Sigɔn vɛ, ti zeini zooi zu: Evi, Leekeme, Suul, Guul, ta Leefa. ²²Ungazie nui Balaame, Beyɔl ná-doun zunui gɛni naati saama, niiti Izelaye nui ti ti vaani ga boɛa zɔkpɔi. ²³Luβen mavofodaiti ta-gɔwɛpelemave gɛni ga Zuluden, ta zielave.

Luβen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, eɛvelei ta-veleyeɛfeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Gade ná-bolodai ná-zooi

²⁴Moize Gade ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɛvelei ta-veleyeɛfeiti ti la. ²⁵Nii ti sɔlɔnɔi ga zooi ná gɛni ga: Yazeel, ta Galaade laa wolaiti kpein, ta Amɔn nui ta-yooi gɪlazuvæ, é zeeli Alɔwæel, Laba letemave, ²⁶é zo Gɛseβon, é zeeli Lamate-Misepee, ta Betɔnime, é zo Maɛanayime, é zeeli Debiil gɔwɛpelemave, ²⁷ta nemei zu, Bete-Galame, Bete-Nimela, Sukɔte, ta Safon, Gɛseβon masagi Sigɔn ná-masadai ma yooi mɔtai. Naama yooi kpein é gɛni zie wolai Zuluden voluvæ. Zuluden gɛni zou gɔwɛpelemave, nii é folo liizu velei, eyesu é zeeli zie wolai Zeenezalete gɛabelazuvæ, lekpemave nu gɔvɛzuvæ.

²⁸Gade mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, eɛvelei ta-veleyeɛfeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

**Manasee ná-bolodai gɪlazuvæ ná-zooi,
nii é folo gɪlazuvæ velei**

²⁹Naa voluma, Moize Manasee ná-bolodai gɪlazuvæ nɔnɔi veeni zea, gaagwæ ti va, velei ta-veleyeɛfeiti ti la. ³⁰Zooi ti sɔlɔnɔi, naa gɛni ga Basan, é

zo Maġanayime, Basan masagi Wəge ná-masadai ma yooi kpein, ta Yayiil ná-taa go vuulɔzita (60), ti kpein ti vuuni ma yooi zu. ³¹Naa vóluma, ti Galaade yooi ġilazuvə zɔɔɔni, ta Asetalɔte ta Edeleyi, Basan masagi Wəge ná-masadai ma laa wolaiti. Ti ti pe ġaagwə Makiil mavofodaiti ba, Manasee ná-doun zunui, velei ta-veleyeġeiti ti la.

³²Zooi ġana, nii Moize feeni Moabe yooi ma nemeiti su, Zuludən volu velei, Zeeliko letemave, folo ġulazu velei. ³³Moize la ġeni zou veeni Leevi mavofodaiti zea. Ġooġɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ġa é ga tɔɔni, eġvelei é boni la ti ma.

Kanaan yooi ġaagwə vai Zuludən folo liizu velei

14 Wele nii Izelayele nuiti ti sɔɔni ga tɔɔ, Kanaan yooi zu, nii zalaga ġula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta boloda veleyeġeiti ta-ġundġiiti ti feeni ti ya. ²Zou ġaagwə vai ná, boloda taavuugɔi ta ma lukpegi va, naa ġeeni ga kpakutoomai, eġvelei Ġooġɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ³Mazɔɔ Moize zooi veeni niina boloda felegoiti ta ma lukpegi ya, Zuludən volu velei, folo ġulazu velei, é la ġeni ta veeni Leevi nuiti zea. ⁴Zozefe mavofodaiti ti ġeni ga boloda felego, Manasee ta Efelayime, kele ti la ġeni zou veeni Leevi nuiti zea, keni nɔ ta-laaiti, ta ná maagooliiti, ta-loganiiti faa zu, ta ve ta ti-ġligiti make ná. ⁵Izelayele nuiti ti keeni, eġvelei Ġooġɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya, ti zooi ġaagwəeni.

Ġeebelɔn laai ta ma yooi vee vai Kalebe ya

⁶Zuda ná-bolodamaiti ti maabugani Zozuwe va Gilegale. Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nii é ġeni ga Keenize nui, naa ġeni ma: «È naa ġwəe, nii Ġooġɔ

GALAGI boni GALA nui Moize ma, nɔn nà-faa zu, ta dɔun da-vaa zu, siegi zu ade ġeni la Kadese-Baalenea. ⁷Gè kona vuunaanigɔ (40) zɔɔni niina, siegi zu Ġooġɔ GALAGI ná-botigə nui Moize tɔveni la, gè zeġe Kadese-Baalenea, gè li zooi zuvete fai ma. Gè voluvaawoni ma, ga soledai ziimave. ⁸Kele zunuiti ti ġeni bà, naati ti nubuseiti iġtəveni. Kele nɔn nà, gè zieni ga woogəġiladai Ġooġɔ GALAGI, nà-GALAGI ná-pelei. ⁹Naama volo ná, Moize niima ġonai woni, é ġe ma: «Gaamazu, zooi nii è ziaa su, naa ġa ġe ga dɔni, wa è-mavofodai, eyesu ġɔ, tɔzei è zivə woogəġiladai zu ga Ġooġɔ GALAGI, da-ĠALAGI ná-pelei.» ¹⁰Niizu pete, é ġea ga kona vuunaanigɔ maazu lɔɔlugɔ (45), siegi zu Ġooġɔ GALAGI bɔeni la Moize vɔ, Izelayele ġeai ma siei wosu tevebai zu, é mà vului makega ga ná-minazegəgi maavele. Za, gè kona vuulɔsava maazu lɔɔlugɔ (85) zɔɔga. ¹¹Siloge de, eġe naama voloi nɔ, yeei Moize tɔveni da siei ma, zebəi ġa de bà kooġɔ vaa zu, eġvelei é ġeni bà la naama ziegə zu, nà zoo de gè da li, gè da va. ¹²Niizu, gize yooi naa ve zèa, nii Ġooġɔ GALAGI ma minazegəgi woni bè ma volo ná. Mazɔɔ è menini naama voloi nɔ ga Anake mavofodaiti ta ná, taa wolaiti ta ná, sigi ti ma. Ġooġɔ GALAGI ġe bà nɔ, nà ti bə, eġvelei Ġooġɔ GALAGI boni la.»

¹³Zozuwe tuya looni Kalebe ve, Yefunee ná-doun zunui, é Ġeebelɔn ve zea ga nɔnɔ. ¹⁴Dele ġana Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, Keenize nui, Ġeebelɔn zɔɔni da ga nɔnɔ eyesu za-ġaza, tɔzei é zieni ga woogəġiladai, Ġooġɔ GALAGI ná-pelei zu, Izelayele ná-GALAGI. ¹⁵Mɔungə, Ġeebelɔn laaseigi ġeni ga Kiliyate-Aaleba. Aaleba ġeni ga zunui nii unfemai ġeni be gola, Anake mavofodaiti saama.

É zo nàzuvə ma niina, kooi bəni zooi zu, ziileigi ġeni ná pe.

Zuda ná-bolodai ná-zooi

15 Zooi nii kpakutoomai feeni Zuda ná-bolodai ma vele yegheiti zea, é zeelini Edome gwepemave Sin tevbai zu, lekpemave nu yeezazuve. ² Pele gana, ta-gwepemave lekpemave nu yeezazuve, naa liini la Kpolodé Wanai gaabelazuve, é zeí lekpemave nu yeezazuve yooi va, ³ é li, é too ma lekpemave nu yeezazuve, gize yagzuvu Akelabime, é leve ga Sin vele, é le lekpemave nu yeezazuve Kadese-Baalenea, é leve miná ga Geselon vele, é le Adaal, é lati Kaalekaa vele, ⁴ é leve naa volu ga Asemon vele, é lo Ezipete gótudei va, kwepeligi loni Kpolodé Wolai va. Naa gá é ga wo-gwégi lekpemave nu yeezazuve.

⁵ Folo gfulazu veleí, kwepemave gñeni ga Kpolodé Wanai, eyesu é zeí ti loolave va ta Zuluden.

Lekpemave nu gñezuvu, kwemave zoni kpolodéi zuzeizuvu, nii é ti loolave ta Zuluden. ⁶ É læni ga Bete-Gógela vele, é leve Bete-Alaba, lekpemave nu gñezuvu, é lo kotui va, ti gñezu ma Bógan, Luben ná-doun zunui tañila daasei kana, ⁷ kwepemave liini Debiil, é leve Akool nemei zu, é li lekpemave nu gñezu veleí Gilegale, é gize yagzuvu Adumime letemave, kotudei vò be, lekpemave nu yeezazuve. Naa volu é leve En-Seemese zieungiti pò be, é too ma En-Loge. ⁸ Kwepeligi læni, é leve ga Bene-Ginome vetugi zu vele, Yeebuse nuiti ta-gñizei gñgave, nii é ga Zeeluzaleme, lekpemave nu yeezazuve. Kwepeligi untæni gizei ma, nii é vuuni folo liizu veleí, Ginome vetugi zu, Lefayime vetugi gaabelazuve, lekpemave nu gñezuvu. ⁹ É zo gize unmauve, é yei, é zeeli Nefetoa ðeungiti ma, é li Efelon gizei ma laaiti pò pelei, aisa é va li ga Baala vele, nii é ga Kiliyate-Yeyalime. ¹⁰ É zo Baala, kwepemave, é lati folo liizu veleí, Seyiil gñizeiti pò pelei, é leve Dòbò gñizei

gñgave, lekpemave nu gñezuvu, naa gá é ga Kezalon, é yei Bete-Seemese, é leve Timena. ¹¹ É zege miná, é zeeli Ekelon gize gñgave, lekpemave nu gñezuvu, é va Sikelon, é leve Baala gizei vò be, é li Yabeneyele, é lo Kpolodé Wolai va.

¹² Folo liizu veleí ma gwemave gñeni ga Kpolodé Wolai laave. Ule gñana kwepemaveti ti gñeni la, é lo zooi va, é veeni Zuda mavofodaiti zea, egevelei ta-veleyegeiti ti la.

Kalebe ná-zooi zo fai bógò ve

(Tukpogaleve Nuiti 1:10-15)

¹³ Ti Yefunee ná-doun zunui Kalebe nonoi veeni zea Zuda mavofodaiti saama, egevelei Gógò GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya: Kiliyate-Aaleba, nii é ga Geebelon. Aaleba gñeni ga Anake memewolai. ¹⁴ Kalebe Anake mavofodaiti kpæni: Seesayi nuiti, Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹⁵ É zegeni miná, é li é Debiil nuiti sakpe. Mungi Debiil laaseigi gñeni ga Kiliyate-Seefeel. ¹⁶ Kalebe gñeni ma: «Nà doun anzanui Akesa ve naama nui ve ga anza, nii a Kiliyate-Seefeel zakpe, é so.» ¹⁷ Kalebe keegfeloín Kenaze ná-doun zunui Wóteniyele gá é ná zoni. Kalebe ná-doun anzanui Akesa veeni be ga anza.

¹⁸ Seelíai ma sinigi vò be, é ðæni ga naa, ga naa kpalagi ta vali keegfe Kalebe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zege ná-soovalegi gñoma. Kalebe gaazagani, é gñe ma: «Leeni gá woin è ma?» ¹⁹ É googfaavoteni, é gñe ma: «Faanæ gñe bè! Zieungaa ve bè, mazòwò zooi é sèidai su, lekpemave nu yeezazuve, naa vòvò.» Kalebe zieungiti feeni be maazu veleí, ta buu veleí.

Zuda mavofodaiti ta-laaiti

²⁰ Zuda mavofodaiti ta-wolodai nonoi gñana, egevelei ta-veleyegeiti ti la. ²¹ Zuda mavofodaiti ta-laaiti

ti ɣeni lekɣemave nu yeezazuve, Edome ɣwepelemave letegi, naati ti ɣeni ga: Kabeseyele, Edeel, Yaguul, ²²Kina, Dimona, Adada, ²³Keedese, ɔasool, Itan, ²⁴Zife, Teeleme, Bealɔte, ²⁵ɔasool-ɔadata, Keliyɔte-ɔeselon, nii é ga ɔasool, ²⁶Amame, Sema, Mɔlada, ²⁷ɔasaal-Gada, ɔesemon, Bete-Palate, ²⁸ɔasaal-Suale, Beel-Seeɓa, Biziyɔtiya, ²⁹Baala, Iyime, Aseme, ³⁰Eletɔlade, Kezile, ɔoolema, ³¹Sikelage, Mademana, Sansana, ³²Lebayɔte, Sileɣime, Ayen, ta Limon. Taa wolai liegoi ɣeni ga taa vuufelego maazu taavuugo (29), ta ma laa goiti.

³³Taai niiti ti ɣeni zielave ma nemei zu, naati ti ɣeni ga niiti: Esetawɔle, Sɔleya, Asena, ³⁴Zanoa, En-Ganime, Tapua, Ename, ³⁵Yaalemute, Adulame, Soko, Azeeka, ³⁶Saalayime, Aditayime, Gedeela, ta Gedeelɔtayime. Taa wolai liegoi ɣeni ga puugo maazu naanigo (14), ta ma laa goiti.

³⁷Senan, ɔadasa, Mighedale-Gade. ³⁸Dileyan, Misepee, Yɔketeyele, ³⁹Lakise, Bɔsekate, Egelon, ⁴⁰Kabon, Laamase, Kitelise, ⁴¹Gedeelɔte, Bete-Dagon, Naama, ta Makeeda. Taa wolai liegoi ɣeni ga puugo maazu lozita (16), ta ma laa goiti.

⁴²Libena, Etɛel, Asan ⁴³Yifeta, Asena, Nesibe, ⁴⁴Keyila, Akezibe, ta Maleesa. Taa wolai liegoi ɣeni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁴⁵Ekelon ta ma laa goiti, ta ma balaɣaiti, ⁴⁶taa wolai nii kpein é Asedɔde ɣobaɓe, ta ma laa goiti, Ekelon ta Kpoloɔɔ Wolai ti yɔɣɔzuve.

⁴⁷Asedɔde ta ma laa goiti, ta ma balaɣaiti, ta Gaza ta ma laa goiti, ta ma balaɣaiti, eyesu é zeeli Ezipete ɣɔtudei ma, é li Kpoloɔɔ Wolai laave.

⁴⁸Gize yooi ma vele geleiti ti ɣeni ga: Samiil, Yatiil, Soko, ⁴⁹Dana, Kiliyate-Sana, nii é ga Debiil, ⁵⁰Anabe, Esetemo,

Anime, ⁵¹ɔasen, ɔolon, ta Gilo. Taa wolai liegoi ɣeni ga puugo maazu ɣila (11), ta ma laa goiti.

⁵²Alabe, Luma, Eseyan, ⁵³Yanume, Bete-Tapua, Afeeka, ⁵⁴Gumeta, Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga ɔeebelon, ta Siyool. Taa wolai liegoi ɣeni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁵⁵Maon, Kaalemele, Zife, Yuta, ⁵⁶Zizeleyele, Yokedeyame, Zanoa, ⁵⁷Kayen, Gibea, ta Timena. Taa wolai liegoi ɣeni ga puugo, ta ma laa goiti.

⁵⁸Galegule, Bete-Suul, Gedool, ⁵⁹Maalate, Bete-Anɔte, ta Eletekon. Taa wolai liegoi ɣeni ga dozita, ta ma laa goiti.

⁶⁰Kiliyate-Baale nii é ga Kiliyate-Yeyalime, ta Laba. Taa wolai liegoi ɣeni ga felego, ta ma laa goiti.

⁶¹Tevebai zu geleiti ti ɣeni ga: Bete-Alaba, Midin, Sekaka, ⁶²Nibesana, Iil-Meela, ta En-Geedi. Taa wolai liegoi ɣeni ga dozita, ta ma laa goiti.

⁶³Zuda mavofodaiti ti la ɣeni zooni ti va Yeebuse nuiti kpe, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzaleme, naati ta de zeini ná zaagaza ta Zuda nuiti.

Zozefe mavofodai ná-zooi

16 Zozefe mavofodai ná-zooi é solooni ga kpakutoomai, ma ɣwepelei tɔzeini Zuluden va, Zeeliko ɣobaɓe, folo ɣulazu vele, zieungi letemave, nii é kpoole ɔei veezu taa nuiti zea. É zegeni miná, é le ga gize yooi zu vele, tevebai zu, é li Beetele. ²É zegeni Beetele, é li ga Luze vele, é leve Aaleke nuiti ta-ɣwepelemave Atalɔte vele. ³Naa volu é yeini folo liizu vele, ga Yafelete nuiti pɔ pelei, eyesu Bete-ɔolon ná ɣɔɣɔwu vele, é zeeli Geezeel, é lo Kpoloɔɔ Wolai va. ⁴Zooi ɣana, nii é ɣeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔi, Manasee ta Efelayime.

Efelayime ná-bolodai ná-zooi

⁵Zooi vete, nii é veeni Efelayime mavofodaiti zea, egevelei ta-veleyegeiti ti la: Folo gɔlazuzi velei, ta-ɣwepelemave zoni Atalɔte-Adaal, é zeeli Bete-Ɔlon ná maazu velei. ⁶É loni Kpoloɔfɛ Wolai va, folo liizu velei. Lekpemave nu ɣvɛzuvɛ, kwepelemave liini ga Mikemetate vele, é lati ga folo gɔlazuzi velei, é Taanate-Silo maaleve, é li ga Yanoa vele. ⁷Miná ɣa é yeini ná ga Atalɔte vele, ta Naalata, é lo Zeeliko va, é vile Zuluden va. ⁸É zoni Tapua, é li folo liizu velei, Kana kotuɔɔɛi vɔ be, é lo Kpoloɔfɛ Wolai va. Naa ɣa é ɣeni ga Efelayime mavofodai nɔnɔi, egevelei ta-veleyegeiti ti la, ⁹é ɔvɔ taa wolaiti ba, ta ma laa goiti, niiti ti makeni ti ve, Manasee mavofodai ná-zooi zu. ¹⁰Efelayime nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kanaan nuiti kpe, niiti ti ɣeni zeini Geezeel. Naati ta zeini ti zaama, za-afaza, kele Efelayime nuiti ti boti baagi kpein daani ti unma.

Manasee ná-bolodai ɣilazuvɛ ná-zooi, nii é folo liizu velei

17 Zooi ta veeni Manasee mavofodai ya, toɣa é ɣeni ga Zozefe ná-doun zunu mɔungi. Makiil ɣeni ga Manasee ná-doun zunu mɔungi, é ɣe ga Galaade keeɣɛ, toɣa é Galaade ta Basan yooiti sɔlɔɔni, Zuluden folo ɣulazuzi velei, mazɔlɔ é ɣeni ga kɔɔɣɔ nu wola. ²Manasee mavofodai zoiti ti zoiti sɔlɔɔni, Zuluden folo liizu velei, egevelei ta-veleyegeiti ti la. Abiyeezel mavofodaiti ti ta zɔlɔɔni, ta Geeleke mavofodaiti, ta Aseliyele mavofodaiti, ta Sikeme mavofodaiti, ta Geefeeel mavofodaiti, ta Semida mavofodaiti. Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti kana, egevelei ta-veleyegeiti ti la.

³Manasee wolodamai ta ɣeni ná, daa ga Selɔfegade, doun zunu la ɣeni zea, keni nɔ anzanu lointi, ti-laaseigiti kaa:

Maala, Noa, Ɔɔgela, Mileka, ta Ti-ilesa. Selɔfegade ɣeni ga Geefeeel ná-doun zunui. Keeɣɛ wolani ti ɣeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee. ⁴Ná-doun anzanui naati ti vaani zalaga ɣula nui Eleazaal vɔ be, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta kundigiiti, ti ɣe ti ma: «Ɔɔɔɣɔ GALAGI devei veeni Moize ya, ga é zou ve gi ya, gi-ɣee keeɣelointi saama.» Ti zou veeni ti ya, ti-ɣee keeɣelointi saama, egevelei Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-devei ɣeni la. ⁵Manasee ná-bolodai zou puugɔ zɔlɔɔni, Galaade ta Basan yooiti ti la naama gaalugi zu, niiti ti Zuluden folo ɣulazuzi velei, ⁶mazɔlɔ Manasee ná-doun anzanuiti ti zou zɔlɔɔni ná-doun zunuiti saama. Galaade yooi ma ge ɣe ga Manasee ná-doun zunui zoiti tɔno.

⁷Manasee ná-kwepelemave zoni Aseel ma, é li Mikemetate nii é Sikeme letemave, é zega miná, é yei Yamin vele, En-Tapua nuiti pɔ be. ⁸Tapua yooi ɣeni ga Manasee mavofodaiti tɔno, kele Tapua taai, nii é ɣeni Manasee kwepelemave, miná ɣeni ga Efelayime mavofodaiti tɔno. ⁹Kwepelemave loni Kana kotuɔɔɛi va nu yeezazuvɛ. Kele taa wolai niiti ti ɣeni ga kotuɔɔɛi volu velei nu yeezazuvɛ, naati ti ɣeni ga Efelayime nɔnɔ, anee ni ti ti ɣeni Manasee yooi ma. Manasee ná-kwepelegi leveni kotuɔɔɛi ɣoba, lekpemave nu ɣvɛzuvɛ, é zeii Kpoloɔfɛ Wolai va. ¹⁰Naa ɣa é keeni, Efelayime ná-zooi liini ga lekpelema velei nu yeezazuvɛ, Manasee nɔnɔi ma ge li ga lekpelema velei nu ɣvɛzuvɛ. Kpoloɔfɛ Wolai ɣeni ga kwemave, folo liizu velei. Lekpemave nu ɣvɛzuvɛ, é zeini Aseel va, folo ɣulazuzi velei, é zeii Isakaal va.

¹¹Manasee taa wola mɔinmɔin sɔlɔɔni balaa Aseel ná-zooi zu ta Isakaal. Ta ga Bete-Seyan ta ma laa goiti, Yiɔbeleyame ta ma laa goiti, é vee Dɔɔl balaagi va, ta ná-kovi savagoiti, niiti ti ga En-Dɔɔl, Taanake, ta Megido, ta ma nubuseiti pe, ta ma laa goiti pe. ¹²Anee naa ve, Man-

asee ná-nuiti ti la ǵeni zooni ti va taa wolai naati su nuiti so, Kanaan nuiti ti yeni zeini ma yooi zu. ¹³ Siegi zu Izelayele nuiti ti zebei zólóoni da, ti Kanaan nuiti dóni boti baagiti kée vai zu, kele ti la ǵeni zooni ti va ti bé.

Ta bɔ fai Zozefe mavofodai ná-zooi va

¹⁴ Zozefe mavofodaiti ti vaani, ti baazaǵa Zozuwe ma, ti ǵe ma: «Leeni vaa zu è zoi tago nɔ veai gi ya, ga kpakutoomai? Tama Ǵooǵo GALAGI tuya loa gi ve gola, niizu gi wola mɔinda gola.»

¹⁵ Zozuwe ti woogaaivoteni, é ǵe ti ma: «Ni wo wola mɔinda gola, ni Efelayime ǵize yooi la mɔ kula ǵea wo va, à li Feeleeze nuiti ta-lóóiti su, ta Leefa mavofodaiti, wo ná ta maazaǵa bɔǵo ve.»

¹⁶ Zozefe mavofodaiti ti ǵeni ma: «Gaa-mai ve gize yooi la kulaa gi va, naa volu kolu wotoloiti ta Kanaan nuiti zea, ti zeini petugi zu, niiti ti Bete-Seyan, ta niiti ti logai ba, ta niiti ti zeini Zizeleyele petugi zu.» ¹⁷ Zozuwe ǵeni Efelayime nuiti ta Manasee nuiti ma, ti ga Zozefe mavofodaiti: «Wa ga nubuseiti ti wola mɔinda, wo-zebei wólóba, wo la mɔ vóniga zou go nɔ ma. ¹⁸ Kele wa gize yooi zefe, nii dóboi ma. Wa maazaǵa, wo zeí ná pé. Wa Kanaan nuiti kpe, anee kolu wotoloiti ta ti ya, zebei ǵe ti va.»

Zooi ǵaagwée vai boloda lɔfelai zóiti ba

18 Izelayele nuiti ti zoi zogai ma, ti maǵolo, ti ǵaaléeni ba Silo. Ti GALA daagomi seǵe veleí loni ná. ² Boloda lɔfela ǵa é yeni Izelayele nuiti saama, niiti ti la ǵeni de tóni zólóoni.

³ Zozuwe ǵeni naazu Izelayele nuiti ma: «Yeegǵala lielego ǵa de wo kéezu faalakobai zu, wo va li, wo va zoi zefe ga wóno, nii Ǵooǵo GALAGI, womemewolani ta-GALAGI feai wo ve? ⁴ À yeelo zunu savago va bolodai ǵilagilagi zu, ná ti levesu ada. Ta wuzegezu, ti zoi

zúbize, ti ta-wolodamai nóni vete, ti ná-fai zeve, ti vaa la pò be. ⁵ Ta kéezu su lɔfela, ti ǵaagwée bɔǵo va. Zuda ǵa yesu ná-kwepelemave, lekpemave nu yeezazuve. Zozefe ná-peleyegei ǵa yesu ná-kwepelemave, lekpemave nu ǵóvezuve.

⁶ Wa zoi ǵaagwéezu su lɔfela, wo va ve pò ga ma zevei. Nà kpakutoomai ǵeezu wo ve, ve nɔ Ǵooǵo GALAGI da-GALAGI ǵaazu. ⁷ Kele Leevi mavofodai la zou nɔpe sólóga ga nóni wo zaama, mazóló Ǵooǵo GALAGI ná-zalaǵa gula vai ǵa é ga tóni. Nii é ga Gade ná-bolodai, ta Luβen ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ǵilazuve, naati ti tóni zólóge na, Zuluden volu veleí, folo ǵulazu veleí, nii Moize, Ǵooǵo GALAGI ná-botigé nui feeni ti ya.»

⁸ Zunuiti ti yeeloni ti va ga ti zoi ǵaagwée, naati ti pele zoni. Aisa ti va li, Zozuwe niima leveiti feeni ti ya, é ǵe ti ma: «À li, wo zie zoi zu, wo ǵaagwée sevei zu, naa volu wo ǵale ma pò be. Silo ve nɔ ǵa, gè kpakutoomai ǵeezu ná wo ve, Ǵooǵo GALAGI ǵaazu.»

⁹ Zunui naati ti liini, ti zie zoi zu, ti ǵaagwée sevei zu, ti ke su lɔfela, eǵevelei taa wolaiti ti la. Ti ǵaleni ma Zozuwe vɔ be, ti-vuuzuve Silo. ¹⁰ Zozuwe zoi ǵaagwéeni Izelayele nuiti ba ga kpakutoomai Silo, Ǵooǵo GALAGI ǵaazu, é bolodai ǵilagilagi nóni ve zea.

Benzamen ná-bolodai ná-zooi

¹¹ Zoi ma mɔungi kpakui looni ma, naa ǵeni ga Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nóni, eǵevelei ta-veleyegeiti ti la. Ná-zoi ǵwegi ǵeni Zuda ná-bolodai ta Zozefe mavofodaiti ta-wolodaiti zóǵzuve. ¹² Lekpemave nu ǵóvezuve, ti ǵwegi zoni Zuluden va, é le Zeeliko ǵobave, lekpemave nu ǵóvezuve, é le gize yooi zu folo liizu veleí, é li, é vile Bete-Aven levebai va. ¹³ Kwepelemave leveni ga Luze vele, nii daa ga Beetele, lekpemave

nu yeezazuve, naa volu é yeini ga Atalote-Adaal vele gize maazuve, nii é Bete-Gʻolon ná gʻɔgʻwu vele, lekpemave nu yeezazuve. ¹⁴Folo gʻulazu vele, kwepelemave liini, é lati kpolodei ɔ pelei, é zo gizei va, nii é Bete-Gʻolon letemave, lekpemave nu yeezazuve, é li, é lo Kiliyate-Baale va, nii é ga Kiliyate-Yeyalime, Zuda mavofodaiti ta-laa wolai. Folo liizu vele gʻwepelegi gʻana.

¹⁵Lekpemave nu yeezazu vele ma gʻwegi zoni Kiliyate-Yeyalime va, é liini folo liizu vele Nefetoa dʻeungiti pɔ be, ¹⁶miná gʻa é yeini ná gize gʻɔgʻave, nii é zeleni Bene-Ginome vetugi maazu, Lefayime vetugi zu, lekpemave nu gʻvezuve. É yeini Ginome vetugi zu, Yeebuse nuiti ta-gʻize gʻobuve, lekpemave nu yeezazuve, eyesu é zeeli En-Loge. ¹⁷É latini lekpema vele nu gʻvezuve, é lo En-Seemese va, naa volu é lo Gelilote va, gize yɔgʻzuvu Adumime letemave. É zo miná, é yeini kotui naa ɔ be, nii daa ga Bɔgan, LuBen ná-doun zunui taḡila daasei kana. ¹⁸É leveni gizei gʻobuve lekpemave nu gʻvezuve, nii selegai Zuluden ma vetu nemei maazu, é yeini petu nemei zu. ¹⁹É liini Bete-Gʻogela goba, lekpemave nu gʻvezuve, é li, é lo Kpolode Wanai va ga nu gʻvezu vele tosuvu Zuluden va. Lekpemave nu yeezazuve vele gʻwepelegi gʻana.

²⁰Folo gʻulazu vele, Zuluden gʻa é gʻeni ga kwemave.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gʻana, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la, ta ta-gʻwepelemaveti é lati ti ma.

²¹Benzamen mavofodaiti ta-laa wolaiti ti gʻeni ga niiti, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la: Zeeliko, Bete-Gʻogela, Emeke-Kesise, ²²Bete-Alaba, Semalayime, Beetele, ²³Avime, Pala, Wɔfela, ²⁴Kefaal-Amɔnayi, Wɔfeni, ta Geeba. Taa wolai lieḡi gʻeni ga puugɔ maazu felegɔ (12), ta ma laa goiti.

²⁵Gabaḡɔn, Lama, Beelote, ²⁶Misepee, Kefila, Mɔsa, ²⁷Leekeme, Yiilepeyele, Taleyala, ²⁸Seela, Elefe, Yeebuse, nii é ga Zeeluzaleme, Gibeate, ta Kiliyate. Taa wolai lieḡi gʻeni ga puugɔ maazu naanigɔ (14), ta ma laa goiti.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gʻana, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la.

Simiyɔn ná-bolodai ná-zooi

19 Zooi velesiei kpakui looni ma, naa gʻeni ga Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la. Ta-yooi gʻeni Zuda nɔnɔi zaamave. ²Ta-yooi zu laaiti ti gʻeni ga niiti: Beel-Seeba, Seeba, Mɔlada, ³Gasaal-Suale, Bala, Aseme, ⁴Eletolade, Betule, Gʻɔlema, ⁵Sikelage, Bete-Maalekaɔte, Gasaal-Suza, ⁶Bete-Lebayote, ta Saluḡen. Taa wolai lieḡi gʻeni ga puugɔ maazu savago (13), ta ma laa goiti.

⁷Ayen, Limon, Eteel, ta Asan. Taa wolai lieḡi gʻeni ga naanigɔ, ta ma laa goiti, ⁸ta taa goiti kpein ti naama laa wolaiti maagoolii zu, eyesu é zeeli Baalate-Beel, nii é ga Lamate, lekpemave nu yeezazuve yooi zu.

Simiyɔn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gʻana, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la. ⁹Simiyɔn mavofodai ná-zooi zegeni Zuda nuiti tɔnɔi va, mazɔɔ Zuda mavofodaiti ta-yooi ti sɔɔnɔi, gola baagoni ti ma. Naa gʻa é keeni, Zuda ná-zooi Simiyɔn mavofodaiti maalatini.

Zabulɔn ná-bolodai ná-zooi

¹⁰Zooi zavasiei kpakui looni ma, naa gʻeni ga Zabulɔn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, egʻevelei ta-veleyegeiti ti la. Ta-yooi ma gʻwepelemave zeelini Salide. ¹¹É læni folo liizu vele, Maleyala vele, é ze Dabeesete va, naa volu kotudɛi nii é yeizu Yɔkeneyame gʻakalave. ¹²É zo Salide, é latini folo gʻulazu vele, Kiselote-Tabɔɔl gʻwepelemave, é

vile Dabelate va, é le Yafia. ¹³É zegeni miná, é leve folo gfulazu velel ga Gita-Geeffel vele ta Ita-Kasin, é lo Limon va, é lati, é zeeli Neyá. ¹⁴Lekpemave nu gvvezuve, kwepemave latini, é li Ganaton, é lo Yifeta-Ele vetugi va. ¹⁵É bɔ Katate va, ta Nagalale, ta Simelon, ta Yideyala, ta Beteleyeme. Taa wolai liegoi gjeni ga puugo maazu felego (12), ta ma laa goiti.

¹⁶Zabulɔn mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, egfevelei ta-veleyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Isakaal ná-bolodai ná-zooi

¹⁷Zooi naanisiei kpakui looni ma, naa gjeni ga Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, egfevelei ta-veleyegeiti ti la. ¹⁸Tayooi zu laaiti ti gjeni ga niiti: Yizeleye, Kezulote, Suneme, ¹⁹Gafalayime, Siyon, Anaqalate, ²⁰Labite, Kisiyon, Abese, ²¹Leemete, En-Ganime, En-Gada, ta Bete-Pasese. ²²Ta-gwepemave loni Tabɔɔl va, Saqasima, ta Bete-Seemese, é lo Zuluden va. Taa wolai liegoi gjeni ga puugo maazu lozita (16), ta ma laa goiti.

²³Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, egfevelei ta-veleyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Aseel ná-bolodai ná-zooi

²⁴Zooi loklusiei kpakui looni ma, naa gjeni ga Aseel mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, egfevelei ta-veleyegeiti ti la. ²⁵Tayooi zu laaiti ti gjeni ga niiti: Gelekate, Gali, Beetɛn, Akese, ²⁶Alameeleke, Ameade, Miseyale. Folo liizu velel ta-gwepemave zeini Kaalemele va, ta Sigɔɔl-Libenate. ²⁷Naa volu, folo gfulazu velel, é latini ga Bete-Dagon vele, é lo Zabulɔn yooi va, ta Yifeta-Ele vetugi, é li lekpemave nu gvvezu velel, é zeeli Bete-Emeke ta Neyiyele, é loni Kabule va nu gvvezuve, ²⁸Ebelon vele, ta Legɔbe, ta Gamon, ta Kana, eyesu é zeeli Sidɔn wolai ma. ²⁹Kwepemave

lati mɔnɔ Lama vele, é lo Tiil taa wolai va sigigi ma, Gɔza vele, é li, é lo Kpolodɛ Wolai va, ga Akezibe yooi vɔ pelei, ³⁰é bɔ Uma va, ta Afeke, ta Legɔbe. Taa wolai liegoi gjeni ga puufelego maazu felego (22), ta ma laa goiti.

³¹Aseel mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, egfevelei ta-veleyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Nefetali ná-bolodai ná-zooi

³²Zooi lozitasiei kpakui looni ma, naa gjeni ga Nefetali mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, egfevelei ta-veleyegeiti ti la. ³³Ta-gwepemave zeelini Geelefe zɔli, é zo Saanime sene gului, ta Adami-Neekɛbe, ta Yabeneyele, é zeeli Lakume, é lo Zuluden va. ³⁴É latini folo liizu velel, ga Azenɔte-Tabɔɔl vele, é zefe miná, é li, é lo Gukoke va, é zeil Zabulɔn yooi va ga nu yeezazu velel, é lo Aseel yooi va folo liizu velel, ta Yeguda, Zuluden gjeni ga folo gfulazu velel. ³⁵Taa wolaiti sigigi gjeni ti ma, naati ti gjeni ga: Sidime, Seel, Gamate, Lakate, Kineelele, ³⁶Adama, Lama, Gasɔɔl, ³⁷Keedese, Edeleyi, En-Gasɔɔl, ³⁸Yileyon, Migedale-Ele, Gooleme, Bete-Anate, ta Bete-Seemese. Taa wolai liegoi gjeni ga puugo maazu taavuugo (19), ta ma laa goiti.

³⁹Nefetali mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gana, egfevelei ta-veleyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Dan ná-bolodai ná-zooi

⁴⁰Zooi lofelasiei kpakui looni ma, naa gjeni ga Dan mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, egfevelei ta-veleyegeiti ti la. ⁴¹Tayooi zu laaiti ti gjeni ga niiti: Solaya, Esetawole, Iil-Seemese, ⁴²Saalabin, Ayalon, Yitela, ⁴³Elon, Timenata, Ekelɔn, ⁴⁴Eletekee, Gibeton, Baalate, ⁴⁵Yegude, Benee-Belake, Gate-Limon, ⁴⁶Yaalekon dei, ta Lakon, é bɔ zooi va, é Zafa letemave.

⁴⁷ Dan mavofodaiti ti valani ta-yooi ma. Dan mavofodaiti ti læeni naazu, ti kɔɔi vɛɛ Leeseme va. Ti vɔnini taai naa ma, ti su nubusei pe pa ga bogɔ zɔkpɔi, ti sege ga tɔnɔ, ti zeɪ nɔ́. Ti ti-memewolai Dan laaseigi vɛɛni Leeseme va.

⁴⁸ Dan mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi gɔna, egɛvelei ta-veleyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Timenate-Seela laai vee vai Zozuwe ya

⁴⁹ Siegi zu Izelayele nuiti ti beni la ga zooi gaaɣwɛ bɔɣɔ va, ti kwɛgiti da, ti zooi ta veeni Zozuwe vɛ, Nun ná-doun zunui, é gɛ ga nɔnɔi ti zaama. ⁵⁰ Egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ná-devei gɛni la, taa wolai é yimazegɛni la, naa gɔ ti feeni zea, Timenate-Seela, nii é gɛni Efelayime gɛize yooi zu. É taai naa loni volu, é zeɪ nɔ́.

⁵¹ Zooiti kana, niiti zalaɣa gɔla nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta peleyege gɔndigɛiti ti Izelayele wolodaiti su, ti gaaɣwɛni ga kpakutoomai, Gɔogɔ GALAGI gaaɣu, Silo, GALA daaɣomi sege vɛlei laave. Pele gɔna ti zooi gaaɣwɛ vai gaabelani la.

Maavela wo taa lɔzitaiti

(Gaalu Sevei 35:9-34;

Tɔ Sevei Vesie 4:41-43; 19:1-13)

20 Gɔogɔ GALAGI bɔɛni Zozuwe vɔ, é gɛ ma: ² «Bɛ Izelayele nuiti pɔ, é gɛ ti ma: «À taaiti kpɛte bɔɣɔ vɛ ga maavela laaiti, nii gɛ ma vai woni wo ma ga Moize maavele. ³ Nu vaa nui nii a nu vaana, é la gaaɣilini ma, é ga tevezea vaa nɔ, toɣa zoo é vɛla, é li ná. Toɣa gɛ ga wo-velazuve, jamai votokula nui va. ⁴ Nu vaa nui gɔ vɛla, é li ma laai taɣila su, toɣa lo sigɛdave, é ná-fai le ga taa gɔndigɛiti. Naati ta yeezei bu, é ye ti vɔ be taazuve, ti ada ve zea, vɛ a ye ná. ⁵ Jamai votokula nui a vilena polu, ti la nu

vaa nui vɛa zea. Mazɔɔ é la gaaɣilini ma, é va seɪnɔɣɔi va, é la gɛni ga naa zili nu pɔɔma zu. ⁶ Toɣa ye naama laazuve, eyesu é gɔla keɛma nubuseiti gaazu, ti ná-tukpɔi gaaɛve, baa eyesu zalaɣa gɔla gɔndigɛi wolai, nii é botii zu naama yeeɣɛgalai, naa za. Naama ziegi zu gɔ nu vaa nui a gɛle ma la ná-peɛi wu, ná-taazuve, vɛ é vɛlani, é zege ná.»

⁷ Ti yimazegɛni ga Keedese, taai nii é Galilee, Nefetali gɛize yooi zu, ta Sikɛme, nii é Efelayime gɛize yooi zu, ta Kiliyate-Aaleɓa, nii é lolisu balaa ga Geebelɔn, é Zuda gɛize yooi zu. ⁸ Zuluden voluve, Zee-liko folo gɔlazu vɛlei, ti yeeloni Beeseɛl va, é zɛleni tevebai maazu, Luben yooi zu, ta Lamɔte, nii é Galaade, Gade yooi zu, ta Golan, nii é Basan, Manasee yooi zu. ⁹ Taaiti kana, ti yeeloni ti va, ti gɛ ga maavela laaiti, Izelayele nuiti be, ta seikɔɣɔma nuiti ta gɛ ti zaama, nu-o-nu nii a nu vaana, é la gaaɣilini ma, naa gɔ zoo é vɛla, é li ná, jamai votokula nui la pa, aisa é va gɔla keɛma nubuseiti gaazu, ná-tukpɔi gaa va leve.

Leevi nuiti ta-laa wolaiti

21 Leevi nuiti ta-veleyege gɔndigɛiti ti vaani zalaɣa gɔla nui Eleazaal vɔ be, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta Izelayele wolodai zɔiti ta-veleyege gɔndigɛiti, ² Silo, Kanaan yooi zu. Ti bɔɛni ti vɔ, ti gɛ ma: «Gɔogɔ GALAGI de-vei veeni Moize ya, ga taaiti ti ve gi ya, ga gi zeɪ ti zu, ta ti-maaɣooliiti, vɛ gá-loganiiti ta gɛ laamiizu ná.» ³ Izelayele nuiti ti taai tanigaa zegɛni ta-yooiti su, ta ti-maaɣooliiti, ti fe Leevi nuiti zea, egɛvelei Gɔogɔ GALAGI ná-devei gɛni la.

⁴ Kpakutoomai zolooni mɔunpa su Kegate mavofodaiti ta-veleyegeiti ma. Ti zaama, Leevi nuiti ti gɛni ga zalaɣa gɔla nui Aalɔn mavofodaiti, naati ti taa puugɔ maazu savagɔ (13) zɔɔɔni kpakutoomai zu, niiti ti Zuda, Simiyɔn, ta Benzamenni ta-wolodaiti ta-yooiti su. ⁵ Kegate mavo-

fodai zõiti ti taa puugõ zõlõõni kpakutoomai zu, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu, ta Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai gílazuve ná-zooi zu.

⁶Geeleson mavofodaiti ti taa puugõ maazu savagõ (13) zõlõõni kpakutoomai zu, Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai gílazuve ná-zooi zu, nii é zeini Basan yooi zu.

⁷Melali mavofodaiti, egfevelei ta-veleyegeiti ti la, ti taa puugõ maazu felegõ (12) zõlõõni Luben ná-bolodai ná-zooi zu, ta Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta Zabulõn ná-bolodai ná-zooi zu.

⁸Izelayele nuiti ti naama laaiti ta ti-maagfooliiti feeni Leevi nuiti zea ga kpakutoomai, egfevelei Gõogõ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kegate mavofodai ná-taa wolaiti

⁹Zuda ná-bolodai ná-zooi zu, ta Simiyõn ná-bolodai ná-zooi zu, taai niiti ti ti veeni naati zea, ti-laaseigiti kaa, ¹⁰ti gñeni ga Kegate ná-peleyegeiti tõõõ, Aalõn mavofodaiti saama, Leevi ná-bolodai zu. Mazõlõõ tiya gña kpakutoomai ti zoni mounpa.

¹¹Ti Kiliyate-Aaleba veeni ti ya, nii é ga Geebelõn, Zuda gize yooi zu, ta maagfooli. Aaleba gñeni ga Anake keegfe.

¹²Kele kpalagiti ta taa goiti ti gñilini ma laai va, naati ti veeni Yefunee ná-doun zunui Kalebe ya ga nõõõ.

¹³Taai niiti ti veeni zalağa gula nui Aalõn mavofodaiti zea, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Geebelõn, taai naa gñeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Libena, ¹⁴Yatiil, Esetemoa, ¹⁵Gõõõn, Debiil, ¹⁶Ayen, Yuta, é vee Bete-Seemese va. Taa wola taavuugõ gñana, ti sõlõõni Zudani ta Simiyõn ta-wolodaiti ta-yooi zu. ¹⁷Taai niiti ti ti zõlõõni Benzamen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Gabagõn, ta Geeba, ¹⁸é

vee Anatõte va, ta Alemon, taa wola naanigõ. ¹⁹Taa wolai liegõ zalağa gula nuiti Aalõn mavofodaiti ti sõlõõni, é gñeni ga taa wola puugõ maazu savagõ (13), é vee ti-maagfooliiti ba.

²⁰Leevi nuiti ti ga Kegate mavofodai zõiti ta-veleyegeiti, naati ti taa wolaiti sõlõõni ga kpakutoomai, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu. ²¹Taai niiti ti ti zõlõõni, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Sikeme, taai naa gñeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Efelayime gize yooi zu, naa vee Geezeel va, ²²ta Kibesayime, é vee Bete-Gõõõn va, taa wola naanigõ. ²³Taai niiti ti ti zõlõõni Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Eletekee, ta Gibeton, ²⁴ta Ayalon, é vee Gate-Limon va, taa wola naanigõ. ²⁵Taai niiti ti ti zõlõõni Manasee ná-bolodai gílazuve ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Taanake, é vee Gate-Limon va, taa wola felegõ. ²⁶Taa wolai liegõ Kegate mavofodai zõiti ti sõlõõni, é gñeni ga taa wola puugõ, é vee ti-maagfooliiti ba.

Geelesome mavofodai ná-taa wolaiti

²⁷Leevi veleyegeiti ti ga Geeleson mavofodaiti, taai niiti ti ti zõlõõni Manasee ná-bolodai gílazuve ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Gõõõn, nii é Basan yooi zu, taai naa gñeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, é vee Beesetela va, taa wola felegõ. ²⁸Taai niiti ti ti zõlõõni Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Kisiyon, ta Dabelate, ²⁹ta Yaalemute, é vee Enganime va, taa wola naanigõ. ³⁰Taai niiti ti ti zõlõõni Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Miseyale, Abedon, ³¹Geelekatte, é vee Leğõbe va, taa wola naanigõ. ³²Taai niiti ti ti zõlõõni Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagfooliiti, naati ti gñeni ga: Keedese, nii é Galilee yooi zu, taai naa gñeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta,

ta Gamote-Dool, é vee Kaaletan va, taa wola savago. ³³Taa wolai liegoi Geeleson mavofodaiti ti solooni, é geni ga taa wola puugo maazu savago (13), é vee ti-maagooliiti ba.

Melali mavofodai ná-taa wolaiti

³⁴Taai niiti ti ti veeni Leevi ná-peleyegei motaiti zea, ti ga Melali mavofodaiti, Zabulon ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti geni ga: Yokeneyame, Kaaleta, ³⁵ta Dimena, é vee Naqalale va, taa wola naanigo.

³⁶Taai niiti ti ti solooni Luben ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti geni ga: Beesael, Yaasa, ³⁷ta Kedeemote, é vee Meefaate va, taa wola naanigo.

³⁸Taai niiti ti ti solooni Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti geni ga: Lamote, nii é Galaade yooi zu, taai naa geni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Maganayime, ³⁹ta Gesebon, é vee Yazael va, taa wola naanigo. ⁴⁰Taa wolai liegoi Melali mavofodaiti ti solooni kpakutoomai zu, ti ga Leevi ná-peleyegei motaiti, é geni ga taa wola puugo maazu felego (12).

⁴¹Taa wolai liegoi Leevi nuiti ti solooni, Izelayele nui zaiti saama, é geni ga taa wola vuunaanigo maazu losava (48), é vee ti-maagooliiti ba. ⁴²Taa wolai naa gilagilagi pe, zooi geni maagoolii zu, pele gana é geni la, é lo taa wolai naati kpein ba.

GALA ge ná-minazefegi laazeeli vai

⁴³Dele gana Goofo GALAGI zooi kpein feeni la Izelayele nuiti be, nii é ma gonai woni ti-memewolani be. Ti segeni ga tona, ti zeini ná. ⁴⁴GALA ge doogogi veeni ti ya ta-you gwemaveti pe, egfevelei é ma gonai woni la ti-memewolani be. Ti zili nu nape ge la vonini ti ma, é boni ti va, ti pile soloo ti zili nuiti kpein ma, ta la loni ti lugfo. ⁴⁵Faaneei kpein Goofo GALAGI ma minazefeni ga é ke Izelayele

nubuseiti be, vele gana naa pe daazeelini la, tanape sunaka la geni yeni.

Bolodai niiti ti zeini Zuluden folo gulazu vele

22 Zozuwe Luben zunuiti tolini ta Gade zunuiti, ta Manasee ná-bolodai gilazuve ma zunuiti, ²é gfe ti ma: «Wo naa kpein keeve, nii Goofo GALAGI ná-botigfe nui Moize ma levei veeni wo ya, wo goluve na-devei kpein be. ³Wo la beteveni wo-gfeleaiti ba sienape su, eyesu zaagaza, wo devei naa zoge, wo zie la, nii Goofo GALAGI wa-GALAGI feeni wo ya. ⁴Niizu, Goofo GALAGI wa-GALAGI doogfo fea wo-gfeleaiti be, egfevelei é boni la ti ma. À pele zona, wo li wa-zefge gotaiti bu, wa-yooi zu, nii Goofo GALAGI ná-botigfe nui Moize feeni wo ya ga wona, Zuluden volu vele. ⁵À dama, wo zie ga devei, wo tugi zo, nii Goofo GALAGI ná-botigfe nui Moize feeni wo ya. À Goofo GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo ná-deveiti so, wo zie la, wo gili toun ba, wo debi ga wo-yiimave pe, ta wo-yenvui pe.»

⁶Zozuwe tuya looni ti ve, é ti vile, ti li ta-laaiti su. ⁷Moize zou veeni Manasee ná-bolodai gilazuve ya ga wona, Basan yooi zu. Zoma lukpegi wona ma yooi solooni Zuluden folo liizu vele, ti zeini ná ta ti-gfeleaiti. Siegi zu Zozuwe ti vileni da, ga ti li ta-zefge gotaiti bu, é tuya looni ti ve, ⁸é gfe ti ma: «À gale ma, wo li wa-zefge gotaiti bu ga naavolo wolaiti, ta togani bulu golaiti, ta wali mainmoin gola, ta zanugi, ta kolu boigi, ta kolui, ta segeiti. Wa wo-gfeleaiti, à koozoganii gaafwe va, nii wo kulaai wo zili nuiti zea.»

⁹Luben ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, naa vee Manasee ná-bolodai gilazuve va, naati ti zegeni Izelayele nuiti po be Silo, Kanaan yooi zu, ti gale ma Galaade yooi zu, zooi nii ti solooni

ga tɔnɔ Moize ya, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-devei zu.

**Zalaɣa ɣulazuve,
é ɣeni Zuluden volu velei**

¹⁰ Siegi zu ti zeelini la Zuluden laave, ti ɣeni de Kanaan yooi zu vele, Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, ti zalaɣa ɣulazuve loni zielave, gola maayikini. ¹¹ Izelayele nui zɔiti ti menini ga Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, ti zalaɣa ɣulazuve loge Zuluden laave, Kanaan yooi zu vele, Izelayele nui zɔiti koba velei.

¹² Izelayele nui zɔiti ti menigai ma, ti kpein ti ɣaaleeni ba Silo, ti va li ga kɔɔi ti laalɔɣɔma. ¹³ Ti zunuiti teveni Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, Galaade yooi zu. Nuiti ti ti leveni, ta ɣeni ga Finease, zalaɣa ɣula nui Eleazaal ná-doun zunui, ¹⁴ kundigɔ puugɔ bɔni ba, boloda ɣila kundigɔ ɣila. Ti pe ti ɣeni ga kundigɔii ta-veleyegeiti bu, Izelayele wolodamaiti su.

¹⁵ Ti liini Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, Galaade yooi zu, ti bɔeni ti vɔ, ti ɣe ti ma: ¹⁶ «Wele nii ɣa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-nubuseiti ti boga: Lee vaa zu wo woovaladai ɣeezu, wo wuzege Izelayele ná-GALAGI laalɔɣɔma? Lee vaa zu wo zefezu Gɔɔɔɔ GALAGI volu nizu? Mazɔɔɔ wa zalaɣa ɣulazu lona bɔɔɔ vɔ za, wo la wuzegeni Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɣɔma baa? ¹⁷ Ade faaɣaaza gola ɣeeni Peyɔɔɔ, de la de beni ga nade naa ma zaagaza, anee nii é kpɔɔɔi laani de ma. Naa la kulani baa? ¹⁸ Wa ga voluave za Gɔɔɔɔ GALAGI va! Ni wa wuzegena za Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɣɔma, lina, zii ɣa ɣula Izelayele nubusei kpein ma. ¹⁹ Zooi nii feai wo ya ga wɔnɔ, ni naa ɣɔɔɔvɔ wo ɣaazu, à va naama yooi zu, nii é ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔi, vɔ é

seizuve betɔai ná, wo zeɔi gi zaama. Kele à mina wuzege Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɣɔma, à mina wuzege gi laalɔɣɔma, wo va bɔɔɔ zalaɣa ɣulazu lo, é ɣula Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI nɔnɔi volu. ²⁰ Siegi zu Zeela ná-doun zunui Akan faaɣaaza golai ɣeeni la, é vile aniiti ba, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI maapɔei vɔeni ti va, é ti zegeni, Izelayele nubuseiti kpein ti Gɔɔɔɔ GALAGI ná-ziɣaawanai zɔɔɔni, wo naa zugwɔe ga pagɔ. Tɔ ɣila ta ɣeni de, undaa va vili ná-faa nɔi vaa zu.»

²¹ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, naati ti Izelayele wolodai zɔiti ta-ɣundigɔiiti googaavoteni, ti ɣe ti ma: ²² «Gɔɔɔɔ GALAGI, GALAGI ɣeɣala la ná, ungo GALAGI ɣeɣala la ná, Gɔɔɔɔ GALAGI naa ɣwɔe! Izelayele balaa ka kwɔe! Ni kpaka faa ɣa gi keai ma, baa woovalada vaa, é mina gi ɣizo za voloi! ²³ Ni gi zalaɣa ɣulazuve loge, nii a ke gi zefɔ Gɔɔɔɔ GALAGI va, gi va da gala zalaɣaiti kula ná, ta vebeaniiti, ta zii-ilei zalaɣaiti, Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi gi zakpe! ²⁴ Kele ba-o, naa laade! Gi nii ɣeevɔ, gi ɣoozuvilini, gi da ɣisie ga lina ɣa lina, wo-mavofodaiti ti mina ɣe gi-mavofodaiti ma: «Lee bɔfaama ɣa é wo yɔɔɔzu, wa Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI? ²⁵ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi la Zuluden ɣeeni ga kwepelemaɔvɔ ade yɔɔɔzu baa? Wɔnɔ la Gɔɔɔɔ GALAGI ná-faiti su!» Wo-mavofodaiti ta ɣe ga zaɔu, gi-mavofodaiti ti betevɔ Gɔɔɔɔ GALAGI lɔbi vai va. ²⁶ Naa ɣa é keeni, gi ɣe bɔɔɔi ma: «Ade zalaɣa ɣulazuve lo.» É la ga gi va ɣe gala zalaɣa ɣulazu ná, baa zalaɣa ɣiligaa, ²⁷ é ɣe nɔ ga zeele vaa ade yɔɔɔzu, ta ade-mavofodaiti zɔɔɔzu, ada zegena ná, gi Gɔɔɔɔ GALAGI lɔbi vai ɣe tɔ bɔɔɔi ɣaazu, ga gá-gala zalaɣaiti, ta gá-yiilei zalaɣaiti, ta gá-zalaɣa ɣiligaiti. Nii gi pɔ ga é mina ɣe, naa ɣa ga, yeeta, wo-mavofodai mina ɣe ɣɔnɔi ma:

«Wa-vaa la Góogó GALAGI ná-faa zu!»
²⁸ Gi gjeni ma, ni yeeta ta naama bœei wona gi ma, baa gi-mavofodaiti ma, gá ti woogfaavote, gi gje ti ma: «À Góogó GALAGI ná-zalağa gúlazuve ma zii vete, nii gi-memewolani ti kpeteni, é la ga gala zalağaiti ti va da gúla ná, baa zalağa gíligaa, kele é gje ga zeelei ade yóğózu.»
²⁹ Naa maagooza gi va, gi va wuzegje Góogó GALAGI laalóğóma, gi va voluave Góogó GALAGI va za, gi va zalağa gúlazuve lo, gi va da gala zalağaiti kula ná, ta vebeaniiti, ta zalağa gíligiti, gi va bude Góogó GALAGI, gá-GALAGI ná-zalağa gúlazuve maazu, nii é seizuue gákalaué.»

³⁰ Siegi zu zalağa gúla nui Finease ta kundigiiti, ta peleyegje gundigiiti, ti naama woozúgúla gooiti kpein menini da, nii Luben ná-nuiti ti boni ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti, ti yi-ileini. ³¹ Zalağa gúla nui Elezaal ná-doun zunui Finease gjeni Luben ná-nuiti ma, ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti: «Gi kwæega za ga Góogó GALAGI gja ade zaama, tózei wo la woovalada vaa gjeni Góogó GALAGI laalóğóma. Wo la Izelayele nuiti dœoni Góogó GALAGI yeezu, é va faa jœu gje ga tiye.»

³² Zalağa gúla nui Elezaal ná-doun zunui Finease ta kundigiiti, ti zegeni Luben ná-nuiti pœ be, ta Gade ná-nuiti, Galaade yooi zu. Ti vaani Kanaan yooi zu, Izelayele nuiti pœ be, ti voluvaawo. ³³ Poluvaawogi naa Izelayele nuiti zii-ileini, ti GALA mama, ti la mœ gjeni faa woni ga ti va li, ti va kœ vœ Luben ná-nuiti ba, ta Gade ná-nuiti, ti va zœoni naa glogologo, nii ti zeini su. ³⁴ Luben ná-nuiti ta Gade ná-nuiti ti daaseigi vœeni zalağa gúlazuve naa va, ga «zeelei,» mazóœo ti gjeni ma: «Toğa ga zeelei ade yóğózu ga Góogó GALAGI gíla kpe ka é ga GALAGI.»

Zozuwe ná-falima woo gjaabelagiti

23 Kona mœinmœin ge leveni, Góogó GALAGI doogogi veai ma Izelayele nuiti zea, é ti gúla ti zili nui zea, niiti ti gjeni ti-maagoolii zu. Zozuwe wola vœlœzagani niina. ² Zozuwe Izelayele nuiti kpein tolini, ta-gewolaiti, ta-gundigiiti, ta-lukpœgaaaleve nuiti, ta-góogó nu gundigiiti. É gjeni ti ma: «Gè wola vœlœzagaga. ³ Wœun, wo naa kpein kaa, nii Góogó GALAGI wa-GALAGI kœeni ga zii gíligiti, wa-vaa zu. Mazóœo Góogó GALAGI wa-GALAGI gja é kœœi gœoni wo vœ. ⁴ Wele, gè zœœi veeni wo ya ga kpakutoomai, egfevelei wa-wolodaiti ti la, zii naati ti zo fai yegai voluzu, ta ziiti kpein gè ti-ma zuwu gjaaleveni, é zo Zuluden va, eyesu é zeeli Kpolodœ Wolai ma, folo liizu velei. ⁵ Góogó GALAGI wa-GALAGI ti laavili, ti maagooza wo va, é ti bœ wo lugœ, wa ta-yooi zegje ga wœœ, egfevelei Góogó GALAGI wa-GALAGI boni la wo ma.

⁶ «À gjaaba ga zœbei pe, wo naa kpein so, wo zœ la, nii seveai, Moize ná-tœ sevei zu, wo mina zegje ba ga yeezai, baa ga gœvei. ⁷ À mina zupu, wa zii niiti ti yegai wo zaama. À mina ta wo wa-gœna wo faiti su. À mina ti lebi. À mina nœkœ ti wu. ⁸ Kele à gíli Góogó GALAGI wa-GALAGI va, egfevelei wo kœezu la zaağaza.

⁹ «Naazu Góogó GALAGI gja nufuse mœinmœingiti kpe wo lugœ, niiti ti zœbei wola wœœlai, eyesu za zeeli, nu nœpe ge la de loni wo lugœ, é va zœœ wo la. ¹⁰ Wo zaama, nu gílagi gjeni nu waagilagi (1 000) bœezu, mazóœo Góogó GALAGI wa-GALAGI gjeni kœœi gœœzu wo vœ, egfevelei é boni la. ¹¹ À dama ga bœœœ gola, à Góogó GALAGI wa-GALAGI nœœ vœ.

¹² «Mazóœo ni wa voluavena tœun ba, wo gíli ziiti ba, ti de wo zaama, wo vulu bœœœ ma wa tiye, ni wa zupuna

wa tiye, ¹³à suǵwɛɛ ga Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI la yeɣa zii niiti kpɛɛzu wo luǵɔ, kele ta ǵɛ wo ʋɛ ga tumɔi, ta balii, ta kpakɔi é wo loǵazu, ta ǵaingi é wo-ǵaazʋɛ, eyesu wo undaavili zou vagoi zu, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI feeni wo ʋɛ.

¹⁴«Nɔ̃n nà, nà ga va zaazu. Niizu à suǵwɛɛ ga pagɔ wo-yiimave ta wa-ǵisiei zu, ga Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-minazegɛ kpɛɛ vagoiti ma wooi gila kpalaá supaka la yeni. Ti pe daazeel-ive wo ʋɛ, gila kpalaá supaka la yeni. ¹⁵Eǵɛvelei Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-minazegɛ kpɛɛ vagoiti boni la wo ma, ti laazeeli wo ʋɛ, toǵa maanɔǵɔ vaiti daazeeli wo laalɔǵɔma, eyesu é wo-ma zuwu ǵaaleve, wo ǵula zou vagoi ǵa, nii é feai wo ʋɛ. ¹⁶Ni wa minazegɛgi ǵologolona, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI boni wo ʋɛ, wo li, wo ɗa gala kiligiti ɗɛbi, wo ɗa nɔkɔ ti wu, Ɔɔɔɔ GALAGI ǵa yiǵaawana wo ma, toǵa wo ǵula zou vagoi naa va, nii é feai wo ʋɛ, wo undaavili.»

Gaaleba ǵaabelagi ti boni Sikeme

24 Zozuwe Izelaye le wolodamaiti kpein gaaleeni ba Sikeme. É Izelaye le ǵɛwolaiti tolini, ta kundigiti, ta tukpɔǵaaleve nuiti, ta kɔɔǵɔ nu ǵundigiti. Ti loni GALA gaazu.

²Zozuwe ǵeni nufuseiti kpein ma: «Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelaye le ná-GALAGI wooi ǵaa: «Suǵooza gola, wo-memewolani, Teela ɗɔɔɔ, Abalaame ta Naǵɔlni ti-ǵɛɛ, naati ti zeini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ti ǵeni gala kiligiti debizu. ³Gè wo-memewola Abalaame zɛǵeni zie wolai Ufelate volu vele yooi zu. Gè zieni la Kanaan yooi zu ná pɛ. Gè mavofodai mɔinni gola, gè Izaake ve zea ga doun zunui. ⁴Gè Zakɔbe ta Ezawu veeni Izaake ya. Gè Seyiil ǵize yooi veeni

Ezawu ʋɛ ga nɔkɔ. Zakɔbe ta ná-doun zunuiti ti liini Ezipete yooi zu.

⁵« Suǵoozaai ma, gè Moizeni ta Aalɔn leveni, gè maanɔǵɔ vaa mɔinmɔin daa Ezipete yooi ma, naa voluma gè wo ǵula ná. ⁶Gè wo-memewolani kulani Ezipete yooi va, wo zeeli kpolodei ma. Ezipete nuiti ti vileni wo-memewolani polu ga wotoloiti, ta soo ɓize zalavusuiti, ti zeeli Seeli Kpolodei ʋɔ be. ⁷Wo-memewolani ti kpeei looni ǵòizu. Gè kpidi ɔ̃ni wo yɔǵɔzu wa Ezipete nuiti, gè kpolodei ǵaǵale ma, gè pu ti ma, é ti maalɔɔǵu. Wo naa kpein suǵwɛɛ ga pagɔ, nii gè keeni ga Ezipete nuiti. Wo yeni zeini tevebai zu, eyesu suǵooza.

⁸« Gè liini ga woye Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuluden volu vele, folo ǵulazu vele. Ti kɔɔi ʋɛɛni wo va, kele gè zobogi veeni wo ʋɛ, wo pile sɔɔɔ ti ma. Wo ta-yooi zɛǵeni ga wɔkɔ, gè ti ǵologoloni wo luǵɔ. ⁹Sipɔɔl ná-doun zunui Balake, Moabe masagi wuzɛǵeni, é Izelaye le zakpe. É Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame lolini, ga é wo voovo. ¹⁰Kele gè la ǵeni keeni, gè va woilo Balaame wooi ma, tuyai ǵa é tooni wo ʋɛ. Gè wo ǵulani Balake yeezu.

¹¹« «Wo Zuluden maazubudeni, wo va Zeeliko. Naama laa wolai zu nuiti ti wo zakpeni, gè zobogi ve wo ʋɛ, wo pile sɔɔɔ ti ma. Pele nɔ ǵana wo sɔɔɔni la Amɔɔl nuiti ma, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Ɔɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Ɔeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ¹²Gè kaogiti teveni wo luǵɔ, ti Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi teiti kpeeni wo luǵɔ, ti ti maǵooza wo va, wa-woǵa zɔkpɔi baa wa-mɛɛin laade, wo va ti ɓɛɛ la. ¹³Gè zooi veeni wo ʋɛ, nii wo la tii ǵɛɛni ma, ta taa wolaiti wo la ti loni, wo zeizu ti zu, ta leezen beleiti, ta wolive wuluiti, niiti wo la ti ziinni, kele wo ma waaiti miizu.»

Izelayele nuiti ti yiimazege vai ga Gʻooḡ GALAGI lebi vai

¹⁴Zozuwe ḡeni ti ma: «Niizu, à lua Gʻooḡ GALAGI va, wo debi ga soledai ta woogefiladai. À gala kiligiti kula boḡ zaama, niiti wo-memewolani ti ḡeni ti lebizu zie wolai Ufelate volu vele ta Ezipete yooi zu. À Gʻooḡ GALAGI lebi.

¹⁵Ni é la neeni wo ve ga wo Gʻooḡ GALAGI lebi, à yiimazege za ga galagi naa, nii wa debi, baa naati niiti wo-memewolani ti ti lebinini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, baa Amool nuiti ta-galagiti, niiti wo zeini ta-yooi zu. Nà-o, nà-peleyegei-yo, gá Gʻooḡ GALAGI lebi.»

¹⁶Nubuseiti ti googaavoteni, ti ḡe ma: «Naama ḡisiei maaḡooza gi va, gi va ḡele Gʻooḡ GALAGI va, gi va gala kiligiti debi! ¹⁷Mazool Gʻooḡ GALAGI, gá-GALAGI ḡa é gi ḡulani Ezipete yooi va, gá gi-memewolani, zoi ni gi ḡeni su ga duḡiti. É poo golaiti keeni gi ḡaazu, é gi makeni pelei zu, ve kpein gi zieni ná, ta nubuseiti kpein saama, niiti gi ta-yooi maazubudeni. ¹⁸Gʻooḡ GALAGI ḡa é nubuseiti kpein kpeeni gi luḡ, ma un ge da ma mee ga Amool nuiti ti ḡeni zeini zoi tei su. Gá balaagi, gá Gʻooḡ GALAGI lebi, mazool toḡa ga gá-GALAGI.»

¹⁹Zozuwe ḡeni nubuseiti ma: «Wo la zooga wo va Gʻooḡ GALAGI lebi, mazool GALAGI ve padegai, GALAGI ve toloai, é la wa-ló kologogiti su-vaayega, ta wa-ḡotoiti. ²⁰Wa ḡelena ba, wo da gala kiligiti debi, toḡa ḡale ma wo laalḡma, é faa noi ḡe ga woye. É faanxi ḡea volumna wo ve, toḡa wo-ma zuwu ḡaaleve.»

²¹Nubuseiti ti Zozuwe woogaavoteni, ti ḡe ma: «Ba-o! Gʻooḡ GALAGI ḡa gá debi.» ²²Zozuwe ḡeni ti ma: «Wo ḡea ga zeeleiti, wa boḡi wo laalḡma, ga wa ḡa wo yiimazegea ga Gʻooḡ GALAGI, ga wo debi.» Ti googaavoteni, ti ḡe ma: «Gá ga ma zeeleiti.»

²³Zozuwe ḡeni ti ma: «Ni naa ve, à beteve gala kiligiti ba, ti wo zaama, wo lati Gʻooḡ GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, ga wo-yiimave pe.» ²⁴Nubuseiti ti googaavoteni, ti ḡe ma: «Gá Gʻooḡ GALAGI lebi, gá-GALAGI, gi golo ná-deveiti be.»

Minazefegi unso fai

²⁵Naama volo ná Sikeme, Zozuwe minazefegi unsoni nubuseiti be, é toḡi ve ti ya, ta deveiti. ²⁶Zozuwe niima vaiti kpein seveni GALA ná-To Sevei zu. É kotu wolai zefeni, é gaaló sene gului wu, nii é ḡeni Gʻooḡ GALAGI zeizu padegai.

²⁷Zozuwe ḡeni nubuseiti ma: «Wele, kotui nii ḡa ḡeezu ga zeele ade laalḡma, mazool wooi kpein Gʻooḡ GALAGI bogai ade ma, é naati pe menige. Ungo, toḡa ḡe ga zeele wo laalḡma, ga wo mina ḡele wa-GALAGI va.» ²⁸Ti begai ma, Zozuwe yeebeni nubuseiti ba, ese ge li, é ze ná-poganii unda.

Zozuwe zaa vai

²⁹Naama vaiti poluma, Nun ná-doun zunui Zozuwe, Gʻooḡ GALAGI ná-botigē nui zaani, ná-konagi ḡeni ga kona ungila kona puugo (110). ³⁰Ti maḡuluni zoi naa zu, nii é solooni ga non, Timenate-Seela, Efelayime ḡize yooi zu, Gaase gize lekpema ve nu ḡovezuve.

³¹Izelayele nuiti ti ḡeni Gʻooḡ GALAGI lebizu, Zozuwe zii ma voloi pe su, saa volumna balaa, kewolai naati sii ma voloi pe su, niiti ti yeni vulua Zozuwe ná-siegi kpein su, ti naama vaa wolaiti kpein kaai, niiti Gʻooḡ GALAGI ti ḡeeni Izelayele ve.

³²Zozefe ma ḡaaiti Izelayele nuiti ti vaani ga tiye, ti zefē ga tiye Ezipete yooi zu, ti naati maḡuluni Sikeme taazuve, zou goi naa zu, nii Zakobe geyani ga wali ḡae ungila (100), Gamool mavofodaiti ma, nii é ḡeni ga Sikeme keeḡe. Ná ḡeeni ga Zozefe mavofodaiti tonḡ ma yooi ta.

³³Aalɔn ná-doun zunui Eleazaal nii é veeni ná-doun zunui Finease ya, ɓalaagi zaani. Ti maagfuluni gizei ma, Efelayime gize yooi zu.

Tukpɔɔaaleve Nuiti

Ta-Zevei

Sevei laazeizuve

Faiti ti zevei Tukpɔɔaaleve nuiti ta-zevei zu, naati toge naama vaiti ba, niiti ti gʒeni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, Zozuwe gʒai ma loni ti untugɔ, eyesu naama gʒonagiti ti be niiti ti gʒeni Samiyele ná-siegi zu, aisa masadai laɔ va ze.

Niima vaiti ti gʒeni kona waagila un-savagɔ puulɔsava (1 380) ta kona waagila puulɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuve, baa kona waagila unfele puufelegɔ (1 220) ta kona waagila puulɔlugɔi (1 050) yɔɔɔzuve, aisa Yesu Kilista va zɔlaɔ.

Naama laaseigi, ga tukpɔɔaaleve nuiti, naa gʒa ga nuiti ti zobogi zɔlaɔni GALA bɔɔɔi yeezu, é la ga faawo bo faa gʒila nɔ, kele ti loni nubuseiti untugɔ faiti pe su, ti gʒe ga ta-gundigʒiiti. Ti bolodamai tanigaani kula balaa faabaagiti su.

Tukpɔɔaaleve nuiti ta-zevei gʒaagʒwee su ga faa wola savagɔ:

1) Ma mɔungi gʒa naama vaiti deezu, niiti ti gʒeni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, eyesu Zozuwe za (1:1 é li 2:10).

2) Fai velesiei gʒa deezu, velegi GALA ga da ná-nubuseiti unmoɔ da, é yeelo nuiti ba, é ti leve ti unmoɔ fai naa gʒe (2:11 é li 16:31).

3) Fai zavasiei gʒa deezu ga faazupui gʒeni gʒeezu Izelayele wolodama nuiti saama, aisa masadai va ze kpasu (gaagʒwesu 17 é li 21).

Faiti kpein ti gʒeni ga Izelayele nuiti, tukpɔɔaaleve nuiti ta-zevei zu, naati ti gʒeni tɔzei ti yɔɔɔzuve gʒevelei va ta GALA. Siegi zu ta la woovaladai gʒena la ga GALA, nubuseiti ti bena ti maanɔɔɔ, niiti ti zeini ti zaama, ta ti-maagʒoolii zu geleiti balaa. Kele ta la gʒalena ma GALA

ma, ti woogʒula ma ga é bɔ ti va, GALA ge gʒeni ti unmoɔsu. Yeenɔpe nɔ, tegai gʒeni ti volu ga ti nɔkɔ gala kiligiti bu, niiti ti gʒeni Kanaan yooi zu, baa ti vile GALA polu ta bɔɔɔi ta-gʒulagaaneezui vaa ma (gaagʒwesu 17 é li 18), baa ti yeema GALA ná-deveiti ma (gaagʒwesu 19 é li 21). Ta la gʒena naa gʒea, undaavili pelei gʒa ti bena so, ni GALA ge la vaani, é va bɔ ti va.

Fai zavasiei gʒa naa læezu, velei Izelayele nuiti ta la gʒe la, ni ta bɔɔɔi yeema nɔ, ti volu la zeini GALA ba. Togʒa deezu degʒemu ga, GALA ná-nubuseiti, gaaza-gʒagi gʒa ga, keni é gʒwee, ga zobogi begele gʒa ti woinni ti ta-eteai zie su? Soloo faa gʒa ga ná nei, ga ese ge ná-eteai zie, egʒevelei soloogai la nɔ gaazu?

Lekpemaɔ nu yeezazu vele wolodaiti ta-yooi zo fai

1 Zozuwe zaai ma, Izelayele nuiti ti Gʒoɔɔ GALAGI gʒaazagani, ti gʒe ma: «Gi zaama, be gʒa a li mɔunpa, é kɔɔi vee Kanaan nuiti ba?»

² Gʒoɔɔ GALAGI gʒeni ma: «Zuda mɔunpa ka a li, gè zooli laa zeezu.»

³ Zuda nuiti ti gʒeni ti-gʒeeloin Simiyɔn ná-nuiti ma: «Ade le wo bɔ gi va zooli naa vaa zu, nii feai gi ya, ade Kanaan nuiti sakpe, gá balaa gá vile wo volu, ade li naama yooi zu, nii feai wo ya.»

Simiyɔn ná-nuiti ti vileni ti volu ti li. ⁴ Zuda nuiti ti læeni, Gʒoɔɔ GALAGI Kanaan nuiti dɔɔni ti yeezu, ta Feeleeze nuiti. Ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani naati ba Beezeke. ⁵ Ti masagi Adɔni-Beezeke gʒaani Beezeke, ti sakpeni, ti zobogi zɔlaɔni Kanaan nuiti ma, ta Feeleeze nuiti. ⁶ Adɔni-Beezeke bizeni, kele ti vileni polu, ti so, ti zeezinekpogiti ta kɔɔɔzinekpogiti teveni ba. ⁷ Adɔni-Beezeke gʒeni ma: «Masa puulɔfela (70), niiti ti ti-yeezinekpogiti, ta ti-gʒɔɔzinekpogiti teveni ba, naati ti gʒeni daamianigi mɔtai yevezu, nii é gʒeni

loozu, é ɗa ɣula nà-tabalii ɣa. GALA ge naa ɣea ga ze, nii gè kɛeni.» Ti liini la Zeeluzaleme, miná ɣa é zaani ná.

⁸Zuda nuiti ti laaleeni Zeeluzaleme wu, ti soni. Ti ma laai zu nubuseiti pe paa, ti abui lo taai va. ⁹Naa volumna, ti liini ti kɔɔi vɛɛ Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini gize yooi zu, ta lekpemave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleve ma nemei zu.

¹⁰Zuda nuiti ti kɔɔi vɛɛni Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini Geeɓelɔn, nii daaseigi ɣeni mɔungi ga Kiliyate-Aaleba. Ti zobo sɔlɔni Seesayi nuiti ma, ta Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹¹Ti zegeni miná, ti li ti Debiil nuiti sakpe. Mɔungi, Debiil laaseigi ɣeni ga Kiliyate-Seefeɛl. ¹²Kaleɓe ɣeni ma: «Nà dòn anzanui Akesa ve naama nui vɛ ga anza, nii a Kiliyate-Seefeɛl zakpe, é so.» ¹³Kaleɓe deɣei Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyele ɣa é ná zoni. Kaleɓe ná-doun anzanui Akesa veeni be ga anza. ¹⁴Seelii ma sinigi vɔ be, é deeni ga naa, ga naa kpalagi ta vali keɣɣe Kaleɓe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zeɣe ná-soovalegi ɣɔma. Kaleɓe gaazaɣani, é ɣe ma: «Leeni ɣa wɔin è ma?»

¹⁵É goɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Faanɛɛ ɣe bè! Zieungaa ve bè, mazɔlɔ zooi è sèidai su, lekpemave nu yeezazuve, naa vɔvɔ.» Kaleɓe zieungiti feeni be maazu vele, ta buu vele.

¹⁶Ken nuiti, Moize nekoï mavofodaiti, ti zegeni Zeeliko, Dɔza Taa Wolai, ta Zuda nuiti, ti li ti zeï nubuseiti saama, tevebai zu Zuda yooi zu, vɛ ná Alade lekpemave nu yeezazuve. ¹⁷Zuda nuiti ti ɓoni ti-ɣeeloin Simiyɔn ná-nuiti ba, ti li ti Kanaan nuiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Sefate. Ti nubuseiti kpein suwuɣaaleveni, ti taai ɣologolo negelein. Ti taai naa laasei pɛeni ga ɣɔlema (nii poluve ga «é ɣologologa»). ¹⁸Zuda nuiti ti Gaza zoni balaa, ta Asekalo, ta Ekelo, ta naama laa wolaiti maɣoolii ma yooiti.

¹⁹ɣooɣɔ GALAGI ɓɔɣɔi ɣeni ti va, naa ɣa é kɛeni Zuda nuiti ti zoo, ti gize yooi zo. Kele ti la ɣeni zooni, ti va petugi zu nuiti kpe, mazɔlɔ naati, kooɣɔ wotoloiti ti ɣeni naati zea, nii é ga kɔlu geleiti. ²⁰Kaleɓe Geeɓelɔn zɔlɔni, eɣvelei Moize ma levei veeni la. É Anake mavofoda savagɔiti kɛeni ná. ²¹Benzamen mavofodai la ɣeni Yeebuse nuiti kɛeni, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzaleme, naati ta de zeini Zeeluzaleme zaagaza, ta Benzamen mavofodai.

Lekpemave nu ɣɔvezu vele wolodaiti ta-yooi zo fai

²²Zozefe mavofodai balaa liini, é laale Beetele wu, ɣooɣɔ GALAGI ɣeni ti va. ²³Ti nuiti teveni ga ti Beetele taai vete, nii mɔungi daaseigi ɣeni ga Luze. ²⁴Keelaiti ti zunui ɣila kaani, é ɗa ɣula taazuve, ti ɣeni ma: «Pele le ga giye, vɛ gá lɔ ná taazuve, gá faanɛɛ ɣe è vɛ.» ²⁵Pelei ta leɛ la taazuve, é naa leeni ga tiye. Ti taa nuiti kpein paani, kele ti zunui naa ta ná-peleyeɣei yeni ná, naati ti li. ²⁶Zunui naa liini ɣete nuiti ta-yooi zu, é taai loni ná, é daasei pɛeni ga Luze, daaseigi naa ɣa é ba zaagaza.

²⁷Manasee nuiti ti la ɣeni Bete-Seyan nuiti kɛeni, ta Taanake nuiti, ta Dɔɔl nuiti, ta Yibeleyame nuiti, ta Megido nuiti, ta ti-vaalobaiti kpein. Kanaan nui naati ti yeni zeini ma yooi zu. ²⁸Siegi zu Izelayele nuiti sebei wɔlɔni la, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti ɗa ke, kele ti la ɣeni ti beeni.

²⁹Efelayime nuiti ti la ɣeni Kanaan nuiti kɛeni, niiti ti ɣeni zeini Geezeel, naati ti yeni zeini Efelayime nuiti saama.

³⁰Zabulo, nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kitalon nuiti kpe, ta Naɣalole nuiti. Kanaan nui naati ti yeni zeini Zabulo, nuiti saama, kele naati ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti ɗa ke.

³¹Aseel nuiti ti la ɣeni Ako nuiti kɛeni, ta Sido, nuiti, ta Aalaɓe nuiti, ta

Akezibe nuiti, ta G̃eleba nuiti, ta Afike nuiti, ta Leg̃ɔbe nuiti. ³² Aseel mavofodaiti ti zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti g̃eni zeini zooti naa zu, mazɔɔɔ ti la g̃eni ti beeni.

³³ Nefetali nuiti ti la g̃eni Bete-Seemese nuiti kpeeni, ta Bete-Anate, ti yeni zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti g̃eni zeini zooti naa zu. Kele ti g̃eni boti baagi veezu taa wola feleg̃ɔi naati su nuiti zea, ti da ke.

³⁴ Amɔɔl nuiti, ti Dan ná-nuiti kpeeni, ti le gize yooi zu, ti la g̃eni vaani bu ga ti yei nemei zu. ³⁵ Amɔɔl nuiti ti yeni zeini Gaal-G̃eelese, ta Ayalon, ta Saalebime, kele Zozefe mavofodai zebei g̃eni liizu ga wɔɔɔa ti laalɔɔɔma, ti g̃eni boti baagi veezu ti ya, ti da ke. ³⁶ Amɔɔl nuiti ta-g̃wepemave liini gize yɔɔɔzuve Ake-labime, é zo Seela, é li ná volu vele.

Izelayele nuiti ti la g̃eni g̃eni ga woogefila nu

2 G̃ooɔɔ GALAGI ná-keelai zegeni Giligale, é va Bókime, é beeni Izelayele nuiti pɔ, é g̃e ti ma: «Gè wo g̃ulani Ezipete yooi va, gè vaani ga woye zooti naa zu, nii gè minazegeni ná-faa zu, gè ma g̃onai wo, wo-memewolani be. Gè g̃eni ma: «Eyesu g̃ɔ, gè la nà-minazegegi g̃olog̃ologa wo letema. ² Wɔun wa, wo la minazegè boga niima yooi ma nubuseiti be, wa ta-zalaɔa g̃ulazuveti toka.» Kele wo la woiloni g̃doi ma. Lee vaa zu wo naa g̃eni? ³ Názu g̃a gè g̃eni la ma, gè la ti beezu wo luɔɔ, ta yesu wo g̃oba, ta-g̃alagiti ti g̃e ga baliiti wo luɔɔ.»

⁴ Siegi zu G̃ooɔɔ GALAGI ná-keelai niima woiti boni la Izelayele nuiti ma, nubuseiti ti tɔɔzeini ga wɔɔɔa. ⁵ Ti naama adave laasei peeni ga Bókime (nii poluve ga «gɔɔɔ nuiti»). Ti zalaɔaiti kulani ná G̃ooɔɔ GALAGI ve.

Zozuwe zaa vai

⁶ Zozuwe yeebeni nubuseiti ba, Izelayele nuiti ti liini ti zooti zege, ti g̃ilagilagi zeí ná-poganií unda. ⁷ Nubuseiti ti g̃eni G̃ooɔɔ GALAGI lebizu, Zozuwe zii ma voloi pe su, ta kewolai naati kpein taziégi zu, niiti ti g̃eni ma ta Zozuweni, ti keewoti wolaiti kpein kaani, niiti G̃ooɔɔ GALAGI ti g̃eni, Izelayele ná-faa zu.

⁸ Nun ná-doun zunui Zozuwe, G̃ooɔɔ GALAGI ná-botig̃e nui zaani, siegi zu nákonagi g̃eni la ga ungila puug̃ɔ (110). ⁹ Ti maag̃uluni ná-zooti ma, nii é sɔɔɔni ga nɔɔ Timenate-G̃eelese, Efelayime g̃ize yooi zu, Gaase gize lekpemave nu g̃vɔɔzuve. ¹⁰ Ma g̃eg̃alamaiti kpein balaa ti zegeni ná, ti za, ti li ti-memewolani pɔ, ti zaai. G̃eg̃alama g̃ili ge wuzegeni naati poluma, nii é la g̃eni G̃ooɔɔ GALAGI g̃wɛɛ, anɛ keewotii nii é keeni Izelayele ná-faa ma.

Nubuseiti ti g̃ele vai G̃ooɔɔ GALAGI va

¹¹ Názu g̃a Izelayele nuiti ti G̃ooɔɔ GALAGI wanama vai g̃eni la, ti Baale galagiti debini. ¹² Ti g̃eleni G̃ooɔɔ GALAGI va, ti-memewolani ta-GALAGI, nii é ti g̃ulani Ezipete yooi va, ti vile gala kiligiti polu, nubuseiti ta-galagiti saama, niiti ti ti-maag̃oolii zu. Ti g̃eni nɔɔɔsu ti wu, ti da G̃ooɔɔ GALAGI yiiɔaawana. ¹³ Uele g̃ana ti g̃eleni G̃ooɔɔ GALAGI va, ti da Baaleni debi ta Asetaateiti.

¹⁴ G̃ooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele nuiti ma. É beni ti va, toosu nuiti ti loo ti ma, é la ti maaloboni. É ti lɔɔni ti zili nuiti zeezu, niiti ti g̃eni ti-maag̃oolii zu, ti la zobo sɔɔɔni, ti va lo ti zili nuiti daalɔɔɔma. ¹⁵ Siɛnɔpe su ta la liina la kɔɔmave, G̃ooɔɔ GALAGI g̃eni sug̃olog̃olosu ti ya, egevelei é boni la ti ma, é ma g̃onai wo. Uele g̃ana ti lɔɔni la iɔɔteve wolai zu.

¹⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI tukpɔɔgaaleve nuiti buzegeni, niiti ti ti ɔɔɔɔni, ti ti ɔɔɔɔ ti zili nuiti zea, niiti ti ɔɔni loozu ti ma. ¹⁷ Kele ti la ɔɔni woilosu ta-lukpɔɔgaaleve nuiti gooi ma. Ti ɔɔni nɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔzu ga gala kiligiti, ti da nɔkɔ ti wu. Ti ɔɔni zegezu gaamanɔ naama velei va, nii ti-memewolani ti zieni la, niiti ti ɔɔloni ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-devei ve, ti la ɔɔni ɔɔɔɔɔni naati ma, ti zie velei ɔɔni ye. ¹⁸ Sienɔpe su Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni tukpɔɔgaaleve nui levesu da, ɔɔni ɔɔɔɔzu naa va, ɔɔni ti unmɔɔ, ɔɔni ti ɔɔɔɔ ti zili nuiti zeezu, tukpɔɔgaaleve nui naa nɔ-yeegɔɔgalai kpein su. Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI a la nɔ-nubuseiti kaana, ti da kpeei loo unbawului wu, ti zili nuiti zea, ti da ti maanɔɔɔ, ti maawɔin ɔɔni sosu. ¹⁹ Kele siegi zu tukpɔɔgaaleve nui a la zana la, nubuseiti ti ɔɔna tɔɔzei ga ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ mɔɔɔ, ɔɔni leve ti-memewolani tɔɔɔni va, ti vile gala kiligiti polu, ti da ti lebi, ti da nɔkɔ ti wu, ti la ɔɔni yeebesu ti-zɔ ɔɔni ba, ta ta-ɔɔkpaitei.

GALA ge Izelayele loɔ vai voluɔɔɔɔɔɔɔɔ zu

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔɔaawanani Izelayele ma, ɔɔni ɔɔni ma: «Tɔɔzei niima nubuseiti ti nɔ-minazegegi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, nii gɔɔni ti-memewolani be, tɔɔzei ti la ɔɔloni gɔɔni ve, ²¹ nɔɔn nɔ, gɔɔni la mɔ zii niiti gila kpala kpea, teiti ti yegai nɔ, eyesu Zozuwe za, ²² naa ɔɔni a ke gɔɔni ti ɔɔni ga Izelayele voluɔɔɔɔɔ anii, gɔɔni kwee, ni ta zie ga nɔ-pelei, egevelei ti-memewolani ti zieni la, ti golo bɔɔ.» ²³ Gɔɔɔɔ GALAGI zii naati zeni nɔ, ti zeni ziiileigi zu, ɔɔni la ɔɔaazuvileni ga ti ɔɔni, teiti ɔɔni la ɔɔni ti loɔni Zozuwe yeezu.

3 Ziiti pete, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti yeni zooli zu, ga ti ɔɔni ga voluɔɔɔɔɔ anii Izelayele ve, tiya ɔɔni ti la ɔɔni Kanaan yooi zo fai ma ɔɔni ta ɔɔni. ² Naa ɔɔni ungi ɔɔni ga ɔɔɔɔɔɔɔ niinei, ɔɔni wuzegɔɔzu Izelayele nuiti saama, niiti ti la kɔɔɔɔ vaa ɔɔni, naati ti kɔɔɔɔ vai maalele. ³ Gɔɔɔɔ

GALAGI Filiseti nuiti ta-masada loɔɔɔɔɔ ma nubuseiti zeni zooli zu, ta Kanaan nuiti kpein, ta Sidɔn nuiti, ta Geeve nuiti ti ɔɔni zeni Liban ɔɔni ma, ɔɔni zo Baale-Geelemɔn gizee ma, eyesu ɔɔni zeeli Lebo-Gamate. ⁴ Zooli naati ti ɔɔni nɔ, Izelayele voluɔɔɔɔɔ vai ma, ni ta golo deveiti be, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni ti-memewolani zea ga Moize maavele.

⁵ Izelayele nuiti ti zeni Kanaan nuiti saama, ta Gete nuiti, ta Amɔɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁶ Ti zooli naati su nuiti ti-loun anzanuiti seini ga ti-anzaiti, ti ti-loun anzanuiti fe naati ti-loun zunuiti be ga ti-anzaiti, ti da ta-ɔɔlagiti debi.

Wɔteniyele,

tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda

⁷ Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɔni. Ti yeemani Gɔɔɔɔ GALAGI ma, ta-GALAGI, ti li ti da nɔkɔ Baaleni bu, ta Aseelani. ⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔɔaawanani Izelayele ma, ɔɔni ti ɔɔni Meezɔɔɔtami masagi Kusan-Liseyatayime ma. Ti duɔɔɔɔ ɔɔni Kusan-Liseyatayime yeezu ga kona dɔɔsava. ⁹ Ti kpeei looni Gɔɔɔɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu wuzegeni Izelayele nuiti be, naa ti ɔɔni, Wɔteniyele ɔɔni ga naa, nii ɔɔni ga Kenaze nɔ-doun zunui, Kalebe degɔni. ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-Zenvui ɔɔni tɔɔn ba. ɔɔni ɔɔni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda. ɔɔni liini ga kɔɔni Kusan-Liseyatayime laalɔɔɔɔma, Meezɔɔɔtami masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi veeni be, ɔɔni pile ɔɔni naa ma. ¹¹ Ziileigi ɔɔni zooli zu nɔ pe, kona vuunaanigo (40) laawu. Kenaze nɔ-doun zunui Wɔteniyele zaani.

Eɔɔɔɔ,

tukpɔɔgaaleve nui Izelayele unda

¹² Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɔni mɔɔɔ. Naa maavele ma, Gɔɔɔɔ GALAGI Moabe masagi Egelon iɔɔɔɔɔni, ɔɔni wuzegɔɔ Izelayele

laalɔɣma. ¹³Egelon Amɔn nuiti kpɔni bɔɣɔ va, ta Amaleke nuiti, ti li ti laale Izelaye wu, ti zobogi zɔlɔɔni ma, ti kpe ti kula Zeeliko va, Dɔza Taa Wolai, ti so. ¹⁴Izelaye nuiti ti lɔɔni duɔlai zu, Moabe masagi Egelon yeezu, kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu.

¹⁵Izelaye nuiti ti kpeei looni Gɔɔɣɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu leveni ti ma ga Egude, Benzamen nui, Geela ná-doun zunui, nii é ɣeni ga kɔve nui. Izelaye nuiti ti valini ma ga é li ga maazoloo ganii Egelon vɔ, Moabe masagi. ¹⁶Egude bogɔ zɔkpɔi bɛteni bɔɣɔ ve, ga gaavelegi, é ɣe ga zeelo felegɔ ta tukpe (2,5), é gilini ná-saamaɣiligi va ná-seɣei wu, ga zeezazu vele kpalai ma. ¹⁷É liini é maazoloo ganii ve Egelon ya, Moabe masagi. Tama Egelon ɣeni ga zunui, nii gola wɔɔlɔni. ¹⁸Siegi zu é beni da ga maazoloo ganii ve zea, é yeebeni zunuiti ba, ti li, teiti ti vaani ga anii naati. ¹⁹Seeliai ma kɔɣɔ ganigiti pɔ be, ti ga kɔtui, Gilegale ɣobave, é ɣaleni ma volu, é ɣe masagi ma: «Ee, masagi, keela woo ɣa zèa, è ve, é ga dɔɔɣuzu vaa.»

Masagi devei veeni ga ti be ba, niti kpein ti ɣeni ná, naati pe ti ɣulani pelei wu. ²⁰Názu ɣa Egude maabugani la masagi va, é ɣeni zeini sangasoi wu maazuve, nii é makeni bɔɣɔ ve doogɔ bosuve maazuve, fiilei ɣa. Egude ɣeni ma: «GALA ná-keela wooi ɣa é zèa, ga é wo è ma.» Masagi wuzegeni ná-kpɔkpɔgi zu. ²¹Egude ɣɔvei maaleni yeezazu vele, é bogɔ zɔkpɔi mɛenni, é pu ba kogi zu. ²²Ma ungi balaa lɔɔni, ma mɛengi lɔa volumna, mawulɔi zieni ma mɛengi ma, é naa laagulu. Mazɔlɔɔ bogɔ zɔkpɔi folokulani ga polu vele, é la ɣeni mɛenni, é va kula. ²³Egude ɣulani ga pele volu vele, é daagulu, é sɔɣɔgi loo.

²⁴Siegi zu é ɣulani la, masagi ná-botigɛ nuiti ti liini ti naa vete, ti kaani ga sangasoi ma velelaveti daaguluni, sɔɣɔgi

loo. Ti ɣeni ma: «Tanisu, toga ɣe latini pelei volu.» ²⁵Ti bɔlɔni ga maabɔunga, kele tei é la ɣeni sangasoi ma velelaveti daalaoni maazuve, ti kpakui zegeni, ti daalao, pete ti-maliɣii ɣeni laani zooi ma, saai.

²⁶Tei ti wola lebinii maabɔungi ɣa, Egude velani. Kɔɣɔ ganigiti ti ga kɔtui, é naati pɔ be maazubudeni, é vela é li Seyila. ²⁷Seeliai ma miná feya, é puugui veeni Efelayime ɣize yooi zu. Izelaye nuiti ti yeini, ti zegɛ ɣize yooi zu, é loni ti untuɣɔ.

²⁸É ɣeni ti ma: «À vile pòlu, mazɔlɔɔ, Gɔɔɣɔ GALAGI Moabe nuiti dɔa wo yeezu, wo zili nuiti.» Ti vileni polu, ti Zuluden maalevesuveti so Moabe yooi letemave, ti la nu nɔpe zeni ná, é va zie wolai maazubude. ²⁹Naama voloi, ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani Moabe nuiti ba, ti pe ti ga zunuiti ti zuloga, kɔɣɔ nu ɣezɛɣezɛgiti, gila kpalaa ge la ɣulani. ³⁰Naama voloi, Moabe unmaayeini Izelaye yeewu. Ziileigi lɔɔni zooi zu, eyesu kona vuulɔsava (80) laawu.

Samegaal, tukpɔɣaaleve nui Izelaye unda

³¹Tɔun poluma, Anate ná-doun zunui Samegaal ɣa é wuzegeni. É zunu undɔzita (600) vaani Filiseti nuiti ba, ga nike maabɛ lukpɔi kɔlu ɣaazɔbagi ga. Tɔ balaa é Izelaye nubuseiti unmɔɔni.

Deeɓola, tukpɔɣaaleve nui Izelaye unda

4 Egude zaa volumna, Izelaye nuiti ti tɔazeini ga Gɔɔɣɔ GALAGI wanama vai ɣea. ²Gɔɔɣɔ GALAGI ti lɔɔni Kanaan masagi Yabin yeezu, nii é ɣeni masadai ɣeezu Gasɔɔl taa wolai unda. Ná-kɔɣɔ ɣundigii ɣeni ga Sisela, é ɣeni zeini Galɔsete-Goyime. ³Kɔlu wotolo untaavuugɔ (900) ɣa é ɣeni Yabin ya, é Izelaye nuiti gola zopele nɔuni, kona vuufelegɔ

(20) laawu. Naati ti kpeei looni Ɔɔɔɔɔ GALAGI woizu ga é ɓɔ ti va.

⁴Naama ziegi zu, Lapidote anzai Deebola, GALA goo wo anzanui, é ɓeni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele yooi zu.

⁵É ɓeni zeizu dɔɔ wului wu, ti daasei pɛeni ga Deebola ná-dɔɔ wului, Lama ta Beetele ti yɔɔɔɔɔɔɔ, Efelayime ɓize yooi zu. Izelayele nuiti ti ɓeni liizu pɔ be faawo bo fai ma. ⁶Foloji ta, é keela leveni Balake ma, Abinoame ná-doun zunui, Keedese nui, Nefetali yooi zu, é ɓe ma: «Wele, Ɔɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI devei, nii veeve è ya: «Li è zunu waapuugɔ (10 000) laasei seve, Nefetali ná-bolodai zu, ta Zabulɔn ná-bolodai, è lo ti luɓɔ, wo li Tabɔɔɔl gizei ma.

⁷Nà vaazu ga Yabin ná-kɔɔɔɔ ɓundigii Sisela è ɔɔ, zie wolai Kison ɔɔ be, ta ná-wotoloiti, ta ná-salavusuiti, nà ti lɔɔzu è yeezu.» »

⁸Balake Deebola woogaaivoteni, é ɓe ma: «Ni da vile pɔlu, nà li, kele ni è la vileni pɔlu, ɓe la lia.»

⁹É googaaivoteni, é ɓe ma: «Nà vilesu è volu, de li, kele è la lebiya zɔɔɔɔga pelei naa zu, è ɓɔɓɔ lɔɔzu su, mazɔɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɓa Sisela lɔɔzu anzanu yeezu.» Deebola vileni Balake volu, ti li Keedese. ¹⁰Balake Nefetali ná-bolodai lolini Keedese, ta Zabulɔn ná-bolodai. Zunu waapuugɔ (10 000) vileni polu, Deebola vɛeni ti va, ti li.

¹¹Ma ziegi nɔ zu, Geebeel, Ken nui, betevɛeni Ken nui zɔiti ba, Ɔɔɔɔɔ mavo-fodaiti, Moize nekoi, é liini é ná-sege ɓotai lo Keedese, Saananime sene gului ɓobave.

¹²É woni Sisela ma, ga Abinoame ná-doun zunui Balake lea Tabɔɔɔl gizei ma. ¹³Sisela ná-salavusuiti gaaleeni ba, ta kɔlu wotolo untaavuugɔ (900). Ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ti liini Ɔalɔsete-Gɔyime, zie wolai Kison ɔɔ be. ¹⁴Deebola ɓeni Balake ma: «De liina! Za ɓa Ɔɔɔɔɔ

GALAGI Sisela lɔɔzu la è yeezu, è pile sɔɔɔ ma. Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɓɔɓɔi ɓa losu è luɓɔ.» Balake loni zunu waapuugɔ (10 000) untuɓɔ, ti Tabɔɔɔl gizei yei. ¹⁵Ɔɔɔɔɔ GALAGI Sisela beeni ta ná-wotoloiti, ta ná-salavusuiti, é ti pe kpeeni ga ɓoga zɔkɔɔi Balake luɓɔ. Sisela ɓulani ná-wotoloi zu, é vile ɓɔɔɔɔ, é vɛla. ¹⁶Balake vileni wotoloiti polu, ta salavusuiti, eyesu ti zeeli Ɔalɔsete-Gɔyime, ti Sisela ná-salavusuiti kpein paani. Nu ɓila kpala ge la ɓeni ɓulani.

¹⁷Sisela bizeni ɓɔɔɔɔ, é li Ken nui Ebeel anzai Yayele ná-sege ɓotai wu, mazɔɔɔ ziileigi ma minazegɛgi ɓeni Ɔasɔɔɔ masagi Yabin ta Geebeel ná-peleyegɛi ti zɔɔɔɔ. ¹⁸Yayele ɓulani, é Sisela laagomi, é ɓe ma: «Le ve, màligii, le pɔ be. Mina lua!» É leeni ná-sege ɓotai wu, naa pɛmazegɛi vɛeni ma.

¹⁹É ɓeni ma: «Soma è zie ve zèa, ɓe ɓɔɔle, kpɔɔle wɔin ɓa mà.» É kɔɔ woolei laalaoni nɔnɔi su, é fe zea, é ɓɔɔle, naa volu, é segei vɛe ma.

²⁰Sisela ɓeni ma: «Li è lo sege ɓotai laave, ni nu a vaana, é è gaazaga ga: «Nu ɓa ve?», da ɓe ma: «Ba-o!» »

²¹Sisela wola ɓɔɔɔ ɓeni de, é jiini poun. Geebeel anzai Yayele, sege ɓotai ma wulu gaazobagi ta zegɛni, é pɛe mal-itoi va, é maabuga ba vaavaa, é kpado nɔngi va, é folokula é zoi zo, é zaani.

²²Balake yɛni Sisela beezu, é va ná, Yayele ɓulani é daagomi, é ɓe ma: «Ua gè zunui le ga de, nii è gaizieu.» É leeni naa ɔɔ be, é Sisela ɓa laani zoi ma, saai, sege ɓotai ma wulu gaazobagi nɔngi volokulaai.

²³Zekana, naama volo ná, GALA ge zobogi veeni la Izelayele nuiti be, ti pile sɔɔɔ Kanaan masagi Yabin ma. ²⁴Izelayele nuiti ta-zobogi liini ga wɔɔɔɔ, Kanaan masagi Yabin laalɔɔɔma, eyesu ti-ma zuwu gaaleve.

Deebola ná-guyei

5 Naama voloi Deebola ta Abinoame ná-doun zunui Balake ti guyei looni, ti gɛ ma:

² Izelayele, eɛe nɔungi viege, kɛvele bɛte ga é kɔɔi ɔɔ,

nubuseiti ti bɔɔɔ veeve ga ti kɔɔi ɔɔ:
Gɔɔɔ GALAGI mama!

³ Masagiti, à woilo mà! Kundigɛiti, à woilo!

Nà guyei loozu, ungo, nɔn, nà guyei loozu Gɔɔɔ GALAGI ve,

gè guyei loo Gɔɔɔ GALAGI lɛbi vai ma, Izelayele ná-GALAGI!

⁴ Ee, Gɔɔɔ GALAGI, siegi zu è Seyiil gɛzei yeini la,

è vaai ma, è zege Edɔme yooi zu, zooli balini, tonabiingi yeebeni tonai va, é vu.

⁵ Gizeiti ti buseni è luɔɔ,
Sinayi gizei ná-Gɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI.

⁶ Anate ná-doun zunui Samegaal ná-siegi zu,

Yayele ná-siegi zu, peleiti kpein ti laaɣuluni,

sie wo nuiti ti ɣeni ziezu ga kaku peleiti.

⁷ Eɛe pɛ ge gɛleni Izelayele laa wolaiti ba, ti gɛleni ti va,

eyesu nà, Deebola, gè wuzegɛ, gè wuzegɛ, eɣɛ doun deei Izelayele ve.

⁸ Izelayele nuiti ti yiimazegeni ga gala kiligiti,

gaamago nɔ, kɔɔi vaani ta-velelaveti. Kɔɔɔ nui waavuunaanigo (40 000) ga é Izelayele,

kele kɔɔɔ zepe gila kpalaa ge la ná, anee mɛen gɛla kpalaa.

⁹ Zii ga zoolezu Izelayele ɣundigɛiti ta-vaa zu,

ti bɔɔ veai nubuseiti saama, ga ti kɔɔi ɔɔ.

À mamagi ve Gɔɔɔ GALAGI ve!

¹⁰ Wɔiti wo lɛezu soovale saa ɣolegiti kɔma,

wɔiti wo zeini sege wolaiti su, wɔiti wo ziezu peleiti su, à ɣiɣaizie!

¹¹ Niiti ti zieungiti kobave, ti da ziei ɣaaɣwe,

ta Gɔɔɔ GALAGI ná-faanɛiti maamusezu,

ná-faanɛiti Izelayele ɣundigɛiti tetema, siegi zu Gɔɔɔ GALAGI ná-nubuseiti ti

yeini la, taa wolai ma zigɛdaveti.

¹² Wuzegɛ Deebola, wuzegɛ!

Gaalɔ, guye gɛla too!

Abinoame ná-doun zunui Balake, wuzegɛ!

Li ga da-luɔiti.

¹³ Nui mɔtai zegai zobobe nuiti su,

GALA ge feeni naati be, ga ti ze nubuseiti unda,

Gɔɔɔ GALAGI feeni bè, ga nɔn gè gɛ kɔɔ ɣundigɛiti saama!

¹⁴ Niiti ti pile sɔɔɔgai Amaleke ma, naati kulave Efelayime.

Benzamen vileni ti volu, toɣa ta-ɣɔɔɔ nuiti saama.

Makiil ná-peleyegɛi kundigɛiti kulani.

Zabulon ná-bolodai ma ge gaalu bo nuiti fe, ti sevei gɛ ga seve gɛ nui ná-tukpɔi.

¹⁵ Isakaal ná-kundigɛiti ti ɣeni Deebola va,

Isakaal ɣa Balake va, ti yeini nɛmɛi zu.

Luben ná-nuiti saama, bɔɔɔɣaai woni, kpɔɛzuɣulai woni, goolaama la ɣulani su.

¹⁶ Lee vaa zu è yeni loni togani makesu felegɔi yɔɔɔzu,

è da woilo togani make nuiti kpain gooi ma?

Luben ná-nuiti saama, bɔɔɔɣaai woni, kpɔɛzuɣulai woni, goolaama la ɣulani su.

¹⁷ Galaade yeni Zuluden volu velei.

Dan la zegeni ná-batoiti koba.

Aseel yeni zeini kpoloɔɛi laave,

é zeini kpe, ziileigi zu, ná-bato losuve.

¹⁸ Zabulɔn ɔa ga ga nubusei, nii teɔɔeai saai zu,
Nefetali balaagi, zenɔ ɔana é la,
kɔɔɔzuvɛ.

¹⁹ Masagiti, ti ziliai ga giye, Kanaan
masagiti,
ti kɔɔi vɛɛni gi va Taanake, Megido deiti
pɔ be,
kele ti la liini ga ani nɔpe, wali baa
kɔɔzɔgani.

²⁰ Geegɔɔɔgi zu, somideɔgaiti ti kɔɔi
ɔɔɔni,
ti vileni ti zie veleiti ba, ti Sisela zakpe.

²¹ Zie wolai Kison ti yeveni, é yei ga tiye,
wɔɔwɔɔɔ de wolai, zie wolai Kison.

De zie ga zebei!

²² Sooiti ti leveni ga kpizeii,
ti-volokagiti tugi da ɔgula, ti-lugi da ɔgula
zooi ma.

²³ ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔeni
ma:

«À Meelɔze voovo! À foovo, wo ná-taai
zu nuiti foovo!

Mazɔɔɔ ti la vaani, ti va bɔ ɔɔɔɔɔ
GALAGI va,

ti va bɔ ɔɔɔɔɔ GALAGI va, kɔɔɔɔ
ɔɔɔɔɔɔiiti saama!»

²⁴ Yayele ɔa ga tuya nu anzanuiti saama,
Ken nui Geebɛel anza!

Tuyai ɔa be, anzanuiti saama,
niiti ti zeini seɔe ɔotaiti bu!

²⁵ Sisela ziei valini ma,
é nɔɔɔi veeni naa ya.

É nike piimi dei ma wuloi veeni zea
lebiya bɔɔle jakai zu.

²⁶ É gulu ɔaazɔɔɔɔɔ zoni ga yei gilagi,
é botiɔe nuiti ta-malitoi zeɔe ga yeezai.
É Sisela loɔani ga malitoi, é naa nɔɔngi
valini su!

É tooni, é nɔɔngi bota.

²⁷ É zeini Yayele ɔɔɔɔɔwu,
é looni, é la.

É zeini kɔɔɔɔwu, é looni.

Ue é zeini ná, miná ɔa é looni ná, é zu-
maale, é za.

²⁸ Maazuvɛ, fenetele laave,

miná ɔa Sisela dee weleni ná, daavɔ, é
ɔe:

«Lee vaa zu ná-wotoloi lebisu, é la
vaazu?»

Lee vaa zu ná-wotoloiti ti liizu vaa?»

²⁹ É ɔeni naa wosu nɔ ɔɔ,

nii ná-botiɔe ɔɔma anzanuiti ti boni:

³⁰ «Salavusuiti ti kɔɔzɔganiiti ka ga
bɔɔɔɔa,

ti da ti ɔaagwe bɔɔɔ va:

Anzalopo ɔila, baa anzalopo felegɔ,
naa ve kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi ya.

Sisela ɔa seɔe zupu vagɔi zɔɔɔsu,

seɔeiti ti vodaai, ti zuvuai,

seɔe zuvua felegɔi ɔa loo zobo sɔɔɔ nui
ɔɔba.»

³¹ Ee, ɔɔɔɔ GALAGI, é zili nuiti un-
daavili ɔana!

Kele niiti ti è neai ve,

naati ti volo ga foloi ɔevele, a ɔena toa
gola!

Ziileigi lɔɔni zooi zu kona vuunaanigo
(40) laawu.

Madiyan nuiti ti Izelayele bɔɔ vai

6 Izelayele nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI
wanama vai ɔeɔni mɔɔɔ. Naa ti lɔɔni
Madiyan nuiti zeezu, kona dɔfela laawu.

² Madiyan nuiti ti Izelayele wola bɔɔni.

Madiyan nuiti ta-vaa ɔa é keeni, Ize-
layele nuiti ti lɔɔɔzuvɛti kɔpeteni la

gizeiti ba, ta pugiti, ta fasaiti. ³ Siɛgi zu
Izelayele nuiti ta la tii ɔeɔna la, Madiyan

nuiti ti ɔeni lezu ta Amaleke nuiti, siezie
nuiti ti ga folo ɔulazu vele nuiti, ti li ti

laalɔɔɔma. ⁴ Ti vuuzuvɛ beteni zooi zu,
ti da zooi zu ɔulanumai kpein koloɔolo,

Gaza maagoolii zu. Ti la ɔeni daami-
ani nɔpe zesu Izelayele nuiti zea, anɛɛ

baalagiti, baa nikeiti, anɛɛ soovalegiti.

⁵ Ti ɔeni vaazu ga ta-loganiiti, ta ta-zeɔe
ɔotaiti, eɔe koto kpulugiti, nu la ɔeni

zooga, é va ti ɔaalu, tiya-o, ta-ɔɔmeiti-
yo, ti ɔeni vaazu zooi zu, zooi ɔoloɔolo
fai ma.

⁶ Izelayele wola valani, tɔɔzei Madiyan nuiti ba, Izelayele nuiti ti kpee looni Gɔɔɣɔ GALAGI woizu. ⁷ Siegi zu ti kpee looni la Gɔɔɣɔ GALAGI woizu, Madiyan ná-faa zu, ⁸ é GALA goo wo nui leveni ti ma, naa ɣeni ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɣaa: «Gè lɛeni ga woye, gè wo ɣula Ezipete yooi va, gè wo ɣulani duɔlai ma velei wu. ⁹ Gè wo ɣi-zoni, gè wo ɣula Ezipete nuiti zea, ta niiti kpein ti ɣeni wo maanɔɣɔzu, gè ti be wo luɣɔ, gè ta-yooi ve wo ya. ¹⁰ Gè ɣeni wo ma: Nà ga Gɔɔɣɔ GALAGI, wa-GALAGI, à mina nɔkɔ Amɔɔl nuiti ta-ɣalagiti bu, niiti wo zeini ta-yooi zu. Kele wo la woiloni ɣoɔi ma.» »

GALA ge vali vai Zeedeyɔn ma ga é Izelayele unmɔɔ

¹¹ Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai vaani Wɔfela taazuve. É zeini sene gului wu, nii é ɣeni loni Zoase ná-zooi zu, Aɓiyezɛɛl ná-peleyeɣei wu nui. Ná-doun zunui Zeedeyɔn ɣeni moloi loɣazu, dɔɔ ɓɔigi betezuɣe, é da dɔɔɣu Madiyan nuiti ba. ¹² Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai ɣulani keɛma be, é ɣeni ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa è va, kɔɔɣɔ nu wolai!»

¹³ Zeedeyɔn gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ee, màliɣii, ni Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa gi va, lee vaa zu niima maanɔɣɔ vaiti kpein ti zeizu gi ma? Poo golai naati ta mini, niiti gi-memewolani ti-ma vaiti boni gi ma, siegi zu ti ɣeni la gi ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa é gi ɣulani Ezipete yooi zu?» Niizu é ɣelea gi va, é gi lɔ Madiyan nuiti zeezu.»

¹⁴ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣaavoteni ma, é ɣe ma: «Li ga naama zɛbei, nii è è va, da Izelayele nuiti unmɔɔ, è ti ɣula Madiyan nuiti zeezu. Nà laade ɓaa, gè va ɣe è levesu?»

¹⁵ Kele Zeedeyɔn ɣeni ma: «Ee, màliɣii, leeni ɣa nà Izelayele nuiti kizo da? Nà-peleyeɣei ɣa gaalɔidai Manasee ná-

bolodai zu, nà ɣa gè ga dounɔi kèè ná-doun zunuiti saama.»

¹⁶ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ma: «Kele nà ɣe è va, da zobo sɔɔɔ Madiyan nuiti ma, eɣe zunu ɣila nɔ.»

¹⁷ Zeedeyɔn ɣeni ma: «Ni è zaalai laa mà, poo fe zèa, nii nà kwèe da, ga Màliɣii, da ɣa è ɓɔɛzu pɔ. ¹⁸ Nà è maanɛɛnezu, mina maagooza ve va, eyesu gè va ga nà-vebeanii, gè da è ɣɔɣɔwu.»

Naa ɣeni ma: «Nà yesu ve, eyesu è ɣale ma, è va ve.»

¹⁹ Zeedeyɔn liini é boli bokpagi bete, é ɓɔ bulu vukɔi kilo vuusavagɔ (30) va, é naa beteni ga bului, nii leve la su. É suai vuuni kpɔɔɔgi zu, é sua ɗei vu pɔɔ ligii zu, é li ga tiye pɔ sene gului wu, é sei kakala.

²⁰ GALA ná-geezuɣeelai ɣeni ma: «Suai zɛɣe ta bului nii leve la su, ti la kɔtu wolai tei maazu, è sua ɗei vu ti ma.» Zeedeyɔn gooi zoni. ²¹ Tukpɔi é ɣeni Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai ya, é naa zokpai loni suai va, ta bului nii leve la su. Abui soni kɔtu wolai va, é suai ɣala, ta bului nii leve la su. Naa volu, Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai jɛɛleni gaazu. ²² Zeedeyɔn kwèeni ga Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai ve. É kpee looni, é ɣe: «Màanɔɣɔa, Màliɣii, Gɔɔɣɔ GALAGI! Mazɔɔɔ gè Gɔɔɣɔ GALAGI ná-geezuɣeelai ɣaa, ga gàazuve.»

²³ Kele Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ma: «Yiilei, mina lua, è la zaazu.»

²⁴ Zeedeyɔn zalaɣa ɣulazuve loni náve Gɔɔɣɔ GALAGI ve, é daasei pɛeni ga: «Ziilei GALAGI.» Toɣa de ná, zaagaza Wɔfela taazuve, Aɓiyezɛɛl ná-peleyeɣei zaama.

Zeedeyɔn Baale ná-zalaɣa ɣulazuve gologolo fai

²⁵ Ma ɓɔkɔi nɔ, Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Zeedeyɔn ma: «È-ɣeé ná-nike zinei zo,

kona dɔfela gelei. Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔologolo, nii é ga è-ɔɛ nɔnɔi, sale ɔɔ wului é loni koba, naa balaa ɔologolo. ²⁶Naama ɔizei maazuve ɔa è zalaɔa ɔulazuve betezu ná, ga pagɔ, ɔɔɔɔ GALAGI, da-ɔALAGI ve. Da nike zinei velesiei zo, è kula ga gala zalaɔai, sale ɔɔ wului nii è kologolosu, naa ɔa da seɔe, è ke ga kovii.»

²⁷Zeedeɔn zunu puugɔ zegeni ná-botigɛ nuiti saama, é naa ɔɛni nii kpein ɔɔɔɔ GALAGI boni ma. Kele é la ɔeni zooni, é va naa ɔe ga foloi, keni kpidi, tɔɔzei é ɔeni luazu keɔɔ ná-peleyegei va, ta taaveaiti. ²⁸Siegi zu taaveaiti ti wuzegeni la ga sobuzobui, ti peteni ga Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔologoloni, sale ɔɔ wului ɔologoloni, nike zinei ɔilagi ɔulani ga gala zalaɔai zalaɔa ɔulazuve, naa beta niinei. ²⁹Ti ɔeni ɔɔɔ ɔaazagasu, ti da ɔe: «Be ɔa é naa ɔeai?»

Siegi zu ti ɔeni gaazagagi wosu da, ti ɔeni ti ma: «Zeedeɔn ve, Zoase ná-doun zunui, naa ɔa é naa ɔɛni.»

³⁰Gaamanɔ, taaveaiti ti ɔeni Zoase ma: «È-loun zunui ɔula, keni é za, mazɔɔ é Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔologologa, ta sale ɔɔ wului é ɔeni ná ɔobave.»

³¹Zoase maɔoolii zu nubuseiti goɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Wa ɔa wa Baale maalogi wo be ɔaa? Wa ɔa wa ɔ ba, wo kizo? Nu-o-nu a Baale maalobona, ta naama nui vaa, aisa lina sobu. Ni Baale ɔa ga gala, é ɔɔɔ maalogi wo ɔɔɔ ve, tɔɔzei ti ná-zalaɔa ɔulazuve bezeɔelega.»

³²É zo naama voloi ma, ti Zeedeɔn laasei pɛni ga Yelubaale (nii poluve ga «baale ɔɔɔ maalobo»), tɔɔzei ti ɔe ma: «Baale ɔɔɔ maalobo tɔun daalɔɔma, tɔɔzei é ná-zalaɔa ɔulazuve ɔologoloni.»

Zeedeɔn poogi ɔaizie vai

³³Madiyan nuiti ta Amaleke nuiti, siezie nuiti ti ga folo ɔulazu vele

nubuseiti, ti ɔaaleeni ba, ti Zuluden bude, ti li ti vu Zizeleyele nemei zu. ³⁴ɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Zeedeɔn ma, é lo su. É puugɔ veeni, é Abiyezeel ná-peleyegei lolini, ti vile polu. ³⁵É keelaiti teveni Manasee ná-zooi zu, ti naati tolini ti vile polu. É keelaiti teveni Aseel ná pe, ta Zabulon, ta Nefetali, naati ti leeni ti ti laagomi.

³⁶Zeedeɔn ɔeni GALA ma: «Ni da pɔ, è Izelayele ɔizo ga ze, eɔvelei è bogai la, ³⁷wele, nii ɔa gè falizu è ma, ná baala kolɔi veezu zooi ma, molo loɔazuve. Ni nɔɔai a vuuna baala kolɔi nɔ ma, zooi nii é maɔoolii zu, ná pe maavɔai ye de, ná kwee gè ɔe da pɔ è Izelayele ɔizo ga ze, eɔvelei è bogai la.»

³⁸Uele nɔ ɔana é ɔɛni la. Poluma zobui, é wuzegeni ga sobuzobui, é li é baala kolɔi luɔa, ma nɔɔai kokoi laaveni.

³⁹Zeedeɔn ɔeni GALA ma: «Mina yi-igaaawana mà, gaazaga gila kpe nɔ ɔa gè bosu ga de, poo gaabelagi é vile baala kolɔi va, tɔ ɔila kpe nɔ vɔai ye de, kele nɔɔai zooi maave kpein zebe maɔoolii zu.»

⁴⁰GALA ge naa nɔ ɔɛni mɔnɔ kpidi naa. Baala kolɔi ɔila kpe nɔ ɔa ɔai yeni de, nɔɔai vuuni zooi ma ná pe.

Zeedeɔn

ta kɔɔɔ nu unsavagiti (300)

7 Poluma zobui, Yelubaale, nii é ga Zeedeɔn, ta ná-kɔɔɔ nuiti ti vileni pelei zu, ti liini ti vu ɔalɔde zieungi ɔobave. Madiyan nuiti ti vuuni ti ɔovezu velei, é zo Molee ɔizei va, eyesu ma nemei zu. ²ɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeɔn ma: «Nubusei é è volu, naati gola moinve, gè va va bu, ti va pile ɔɔɔ Madiyan nuiti ma. Naa a ɔɛna, Izelayele nuiti ta waso nɔun ma, ti ɔisie ga ti ɔɔɔ zebei ɔa ti ɔɔɔ unmɔɔgai da. ³Ni-ima gaazagagi wo da-ɔɔɔɔ nuiti saama, è ɔe ma: «Be ɔa é wo zaama, é luazu sasu da bali? É maɔooza Galaade ɔizei

va, é li ná-taazu.» » Ná-kɔɔɔɔ nui zunu waavuufele maazu felegɔ (22 000) ɔa é ɔaleni ma, é yeni ná ga zunu waapuugo (10 000).

⁴Kele ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Kɔɔɔɔ nuiti gola mɔinve de. Yei ga tiye kɔtudei vɔ be, miná ɔa suwɛengi wosu ná. Nii ná ɔe è ma: «Nii ɔa vile è volu,» naa ɔa vile è volu. Kele nii kpein ná ɔe è ma: «Nii mina vile è volu, wo va li,» naa mina vile è volu, wo va li.»

⁵Zeedeyɔn yeini ga ná-zunuiti kɔtudei laave. ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Nui nii kpein a laave ziei ɔa, é da kpɔle ga gilei ɔevele, naati sege zɔiti ba, ti vilesu ni-ibiga, ti da bɔɔle, è ti vu ye.» ⁶Nui niiti ti ɔeni ziei bɔlezu, ti sege ga yeei, ti to la, naati ti ɔeni ga zunu unsavagɔ (300). Zɔiti kpein ti vileni niibiga, ti laave ziei ɔa, ti da kpɔle.

⁷ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zunu unsavagɔ (300) niiti ti ziei bɔlea ga yeei, naati ka gè wo unmwɔsu ga ti maavele, gè Madiyan nuiti dɔ wo yeezu. Nubusei mɔtaiti ti ɔale ma ta-veleiti bu.»

⁸Naa volu, Zeedeyɔn Izelayele zunuiti kpein gaɔaleni ma, ese ge li ná-sege ɔotai wu, é zunu unsavagɔ (300) nɔ make, naati ma ti ta-laamianigiti segeni, ta ta-vuvugiti. Tama Madiyan nuiti ti ɔeni vu-uni ti yeedɔɔwuvu nɔ nemei zu.

Zeedeyɔn zili nuiti ta-ɔɔɔɔ nui ta segi wo fai

⁹Naama bidi ná, ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Li, è laale Madiyan nuiti bu ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, mazɔɔɔ gè ti laa è yeezu. ¹⁰Ni da luazu ga è yei ná, à yei ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, wa da-wotige nui Pula. ¹¹Woilo, è naa meni nii ti bosu, naa ɔa è zebelɔ, da yei naa volu è laale ta-ɔɔɔɔɔɔ wu.» Zeedeyɔn niiti yeini ta ná-botige nui Pula, naati ta-ɔɔɔɔɔɔ ma mɔungi vɔ be. ¹²Madiyan nuiti, ta Amaleke nuiti, ta folo ɔulazu vele nuiti, ti vazaga ɔeni de nemei zu, ti mɔin gola, ege kotogiti, nu la

bena zoo é va ta-nɔmeiti gaalu, ti mɔinni ege kpolodei ɔobave ɔaɔaegi.

¹³Zeedeyɔn zeeliani ma ná, wele zunui ta ɔeni segi zuɔulazu bɔɔlai ta ma. É ɔeni ma: «Sɛsuvɛ, wele wɔɔlezegi ma bului gila ge ɔilililini, é li é loo Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, seeliani ma sege ɔotai vɔ be, é loɔani maazuve ta buuve va, é toka zoi ma.»

¹⁴Bɔɔlai googaaivoteni, é ɔe ma: «Ani ɔili nɔpe ta ga ná, keni Zoase ná-doun zunui Zeedeyɔn ná-bogɔ zɔkpɔi, Izelayele zunui, nii GALA ge zobogi veai be, ga é pile sɔɔɔ Madiyan ma, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti.»

¹⁵Siegi zu Zeedeyɔn segi zu wooi menini da, ta poluwo gooi, é nɔkɔni, é ɔale ma Izelayele nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, é ɔe ti ma: «À wuzegɛ, mazɔɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI zobogi vea wo ve, wo pile sɔɔɔ Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ nuiti ma.»

¹⁶Zeedeyɔn zunu unsavagɔiti (300) gaagwɛeni su sava, é puuvugi veeni kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi pe zea, ta pɔɔ ligi zupakai, nii ti ɔeni sɔmɔgi ɔaazosu, ti dɔ su. ¹⁷É ɔeni ti ma: «Wa ɔe nɔn petesu, wo da naa nɔ ɔe, nii gè keezu. Nà zeelina nɔ feya ta-ɔɔɔɔɔɔ ɔobave, nii gè keezu, wo naa ɔe. ¹⁸Siegi zu gè puuvugi vezu la, niiti kpein ti bà, wa puuvugi ve wa balaagi ta-ɔɔɔɔɔɔ maagoolii zu, wo ɔe ma: «ɔɔɔɔ GALAGI ve, Zeedeyɔn ve!» »

ɔɔɔɔ GALAGI zobogi vee vai Izelayele ya

¹⁹Zeedeyɔn ta zunu ungilagiti (100) ti zeelini Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, aisa kua zaamai. Naati ti kɔɔɔɔɔ maabeve nuiti maavaliboni nɔ feya. Gaamago nɔ, Zeedeyɔn ta ná-nuiti ti puuvugi veeni, ti pɔɔ ligiiti golo, niiti ti ɔeni zoni ti ya. ²⁰Ti-zeizu savagɔiti pe ti puuvugi veeni, ti ta-vɔɔ ligiiti golo. Ti sɔmɔgi zoni ga ti-ɔvɛi, puuvugi ɔe ti-yeezai ɔa, ti da fe, ti da kpeei loo, ti ɔe ma: «À sogi wo ga wa-wogɔ zɔkpɔi ɔɔɔɔ

GALAGI vɛ, ta Zeedeyɔn vɛ!»²¹ Ti ɣilagilagi pɛ ge yeni loni losuvɛ, kɔɔlaɣai maagoolii zu, zunuiti kpein ti velani ti ɣula kɔɔlaɣai va ga kpizeɪ, ti da kpeeɪ loo.²² Zunu unsavagɔɪ (300) ɣɛai ma puvuɣi vɛezu, ɔɔɔɣɔ GALAGI vaani bu, ga teiti ti ɣeni kɔɔlaɣai zu, ti vɛɛ bɔɣɔ ma ga bogɔ zɔkpɔiti. Kɔɔlaɣai zu nui mɔ-taiti ti bizeni, eyesu ti li Bete-Sita, ti li ga Seleela vele, ti zeeli Abele-Megɔla taa wolai vɔ bɛ, Tabate gobavɛ.

Izelayele ɣɔɔɣɔ nui zɔiti ti vaa vai kpɔbai ma

²³ Izelayele zunuiti ti ɣaaleeni ba, Nefetali geleiti, ta Aseel ta Manasee geleiti, ti vileni Madiyan nuiti polu.²⁴ Zeedeyɔn keelaiti teveni Efelayime ɣize yooi zu nɔ pɛ, ti ɣɛ ma: «À yei wo Madiyan nuiti daagɔmi, wo zie levesuveti so ti luɣɔ, eyesu Bete-Bala, ta Zuluden levesuveti.» Ti Efelayime zunuiti kpein tolini, ti yeini ti zie levesuveti so, eyesu Bete-Bala, ta Zuluden levesuveti.²⁵ Ti Madiyan nuiti ta-ɣundigɪ felegɔ zoni, Wɔlebe ta Zeebe, ti Wɔlebe vaani fasai ma, daaseɪ peai ga Wɔlebe vasai, ti Zeebe vaani dɔɔ bɔi kpetezuvɛ, nii daaseɪ peai ga Zeebe nɔ-dɔɔ bɔi kpetezuvɛ. Ti vileni Madiyan nuiti polu, ti liini ga Wɔlebe nɔungi, ta Zeebe nɔungi, ti fe Zeedeyɔn ya, Zuluden volu veleɪ, folo ɣulazu veleɪ.

Efelayime nuiti ta-yiɣaawana vai

8 Efelayime zunuiti ti ɣeni Zeedeyɔn ma: «Leeni vaa ɣa è keai ga giye? Lee vaa zu è la gi lolini, è liizuvɛ Madiyan nuiti sakpesu?» Ti laaleeni bu, ti bɛɛ gola.

² Zeedeyɔn ti woɔɣaavoteni, é ɣɛ ti ma: «Lee vaa wola ɣa gè keai, nii nu a pokɔɣɔna wɔnɔ ɣɛai ma? Efelayime nuiti, wo-losuvɛ wo naa ɣɛai, posuyevɛi naa la wɔɔlɔni, é va leve Abiyezɛɛl nɔ-peleyɛɣɛi nɔnɔ ma lɔɔ bɔi kpetɛzi

va? ³ Naa pɛ poluma, wa ɣa GALA ge Madiyan ɣundigɪti Wɔlebe ta Zeebe lɔɔni wo yeezu. Lee vɔkɔɣɔma vaa ɣa gè keeni ga woye naazu?» Zeedeyɔn nɔ-googaaavotegi ti yiileini, ti zege zi-igaaawanai volu.

Zobo ɔɔɔɔ fai Madiyan masagiti ma

⁴ Zeedeyɔn zeelias ma Zuluden ma, ta zunu unsavagɔiti (300), ti maazubudeni, ti wola bɔɔbai, kele ti ɣeni nɔ ti zili nuiti kpɛezu.⁵ Zeedeyɔnni seelias ma Sukɔte taa wolai zu, é ɣeni taaveaiti ma: «Nà wo maanɛnɛzu, à bulua ve zunuiti zea, niiti ti màazaasu, mazɔɔɔ ti bɔɔba, tama nà de Zeeba ta Salemuna bɛezu, niiti ti ga Madiyan masagiti.»

⁶ Sukɔte ɣundigɪti ti googaaavoteni, ti ɣɛ ma: «Leeni vaa zu gá daamianigi ve da-ɣɔɔɣɔ nuiti zea? È yeezie Zeeba ta Salemunani bu, baa ti lɔ è yeezu?»

⁷ Zeedeyɔn ɣeni ti ma: «Ni é ɣɛa ɣana, siegi zu ɔɔɔɣɔ GALAGI Zeeba ta Salemuna lɔɔzu la zèezu, nà wo zuvala ga tevebai zu ɣaingiti ta ɣaingi ma zii pɛ.»

⁸ Zeedeyɔn zegeni nɔ, é li Penuwele, é fali ɣilagi naa nɔ woni ma laaveaiti ma. Penuwele nuiti ti googaaavote gilagi naa nɔ woni da, nii Sukɔte nuiti ti boni la.⁹ È ɣeni Penuwele nuiti ma: «Siegi zu kɔɔi a bena la, nà ɣalena ma ziileigi zu, nà walaaveaiti ta-vele ɣaagooza golai loka.»

¹⁰ Zeeba ta Salemuna ti ɣeni Kaalekɔɔl ta ta-ɣɔɔɣɔ nuiti, ti-liegɔ ɣeni ga zunu waapuugɔ maazu lɔɔlu (15 000). Naa nɔ ɣa é yeni ti ya, folo ɣulazu vele nuiti ta-ɣɔɔɣɔ nuiti su zunu waaungila waavuufelegɔ (120 000) kpein ge zani, niiti ti ɣeni kɔɔi ɣɔɔzu ga bogɔ zɔkpɔi.¹¹ Zeedeyɔn læni ga tevetevɛ nuiti ta-veleɪ, Nɔba folo ɣulazu veleɪ ta Yɔgebegɛ, é liini é kɔɔlaɣai zakpe, nii é laani bɔɣɔ la, maagili la ɣeni ma.¹² Madiyan masa felegɔiti, Zeeba ta Salemuna, ti velani. Zeedeyɔn vileni ti volu,

ti ti zo, dualuagi lɔɔni ta-ɔɔɔɔɔɔ nuiti su, ti vaza.

Sukɔte ta Penuwele nuiti sulogɔ vai

¹³ Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zefezuve kɔɔmave, é leeni ga pelei, é gize yɔɔɔɔɔɔ Geelése. ¹⁴ É zunu loungoi ta zoni, Sukɔte nuiti saama, é gaazaɔa, naa Sukɔte ɔɔndiɔiti ta kewolaiti daaseigi zeveni, é fe zea, ti ɔɔni ga zunu vuulɔfela maazu lɔfela (77). ¹⁵ Naa volu, é vaani Sukɔte nuiti pɔ be, é ɔɔe ti ma: «À wele Zeeba ta Salemuna va, niiti wo pɔɔmuni ta-vaa zu, wo da ɔɔe mà: «Zeeba ta Salemuna ti lɔa é yeezu baa, gi va daami-ani fe da-nuiti zea, niiti ti bɔɔɔai?» » ¹⁶ É Sukɔte taa ɔɔewolaiti soni, é tevebai zu ɔɔaingiti kula, ta ɔɔaingi ma zii pe, é ti zu-vala da. ¹⁷ É Penuwele taaveaiti ta-vele ɔɔaɔɔooza golai lokani balaa, é zunuiti paa.

¹⁸ Zeedeyɔn ɔɔni Zeeba ta Salemuna ma: «Zunuiti ti ɔɔni ɔɔale, niiti wo ti vaani Tabɔɔl?»

Ti ɔɔoɔaavoteni, ti ɔɔe ma: «Ti ɔɔni ga è ɔɔevele, ti ɔɔevelei ɔɔni eɔe masa dounɔa.»

¹⁹ Zeedeyɔn ɔɔni ti ma: «Kèeleaiti kana, gi dee ma. Nà ɔɔonazu ɔɔoɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ni wo ti yeni vulua, wo la ti vaani, ɔɔè la bena wo vaa pe!»

²⁰ É ɔɔni ná-doun zunu mɔɔngi Yeeteel ma: «Wuzefe, è ti vaa!» Kele zunu loungoi la ɔɔni ná-bogɔ zɔkpɔi ɔɔulani su, tɔɔzei é ɔɔni luazu, mazɔɔɔ zunu loungoi nɔ ɔɔni de de.

²¹ Zeeba ta Salemuna ti ɔɔni Zeedeyɔn ma: «Wuzefe, è gi vaa da bɔɔɔi! Mazɔɔɔ velei zunui la, zekana ná-zebai la!» Zeedeyɔn wuzefeni, é Zeeba ta Salemuna vaa. Naa volu, é ta-ɔɔmeiti kɔbu yɔɔɔɔɔ vagoiti sefeni.

Zeedeyɔn ɔɔele vai masadai va

²² Izelayele zunuiti ti ɔɔni Zeedeyɔn ma: «Zei ga masagi gi unda, da zefena ná è-loun zunui, naa volu è-lounloin,

mazɔɔɔ è gi ɔɔizoga gi ɔɔula Madiyan nuiti zea.»

²³ Zeedeyɔn ɔɔni ti ma: «Gè la zeizu wo unda ga masa, anee dɔun zunui ve, baa dɔunloin. ɔɔoɔɔ GALAGI ɔɔa é zeizu wo unda ga masagi.» ²⁴ Zeedeyɔn ɔɔni ti ma mɔɔɔ: «Nà faa ɔɔila bosu wo ma ga wo ke: Wo ɔɔilagi zanu goizu anigi ɔɔila fe bè, aniiti su ti zogai kɔɔi zu.» Zanu goizu anigiti ti ɔɔni Madiyan nuiti zea, tɔɔzei vele ɔɔana tevebai zu nuiti ti ɔɔni la.

²⁵ Ti ɔɔni ma: «Gá ti ve ga koozune.» Ti sege wolai zuvieni, ese ge da goizu anigi vili su, é ɔɔula naa zu, nii é sogai kɔɔi zu. ²⁶ Zanu goizu anigi Zeedeyɔn sɔɔɔɔni, ti pe buɔɔe ɔɔni ga kilo vuufeleɔ (20). É kɔbu yɔɔɔɔi sɔɔɔɔni balaa, ta sege bɔi pagɔiti, niiti Madiyan masagiti ti bena too ɔɔba, ta yɔɔɔɔ vagoiti, ti ɔɔni ta-ɔɔmeiti kɔbu. ²⁷ Zeedeyɔn zalaɔa ɔɔula zefei beteni la, nii é ga kakazu gelei, é daani ná-taazuve, Wɔfela. Miná ɔɔa Izelayele nuiti ti bɔɔɔ ɔɔɔɔni ná, tɔɔzei ti ɔɔni nɔkɔsu bu. É ɔɔni ga balii Zeedeyɔn ve ta ná-peleyegei.

Zeedeyɔn zaa vai

²⁸ Madiyan ɔɔloni Izelayele ve, ti la mɔ ungi wuzefeni pe. Zoi zeini ziileigi zu, kona vuunaanigo (40) laawu Zeedeyɔn zii ma voloi pe su.

²⁹ Zoase ná-doun zunui Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, ɔɔaleni ma, é zeí ná-pelei wu. ³⁰ Zeedeyɔn doun zunu vuulɔfela (70) zɔɔɔni, kpɔɔɔ gelei, mazɔɔɔ an-zai wola mɔɔinni. ³¹ Anzai Sikeme, nii é la ɔɔni vuluni ga zɔiti kevele, naa doun zunu ɔɔila sɔɔɔni be balaa, é naa laasei pɔeni ga Abimeeleke.

³² Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zani, kele é pɔɔzafagi woni undaaneei zu. Ti maagɔluni keeɔe Zoase ná-kabayegei zu, Wɔfela taazuve, nii é ɔɔni ga Abiyezeel ná-peleyegei nɔɔi.

³³ Siegi zu Zeedeyɔn zaani la, Izelayele nuiti ti tɔɔzeini ga koloɔologi ɔɔa ta

Baaleni, ti Baale-Belite ɣeni ga ta-ɣalagi. ³⁴Izelayele nuiti ti la ɣeni ɣizeni Ɔɔɔɣɔ GALAGI zu, ta-ƆALAGI, nii é ti vieni, é ti ɣula ti zili nuiti kpein zeezu, niiti ti ɣeni ti-maaɣoolii zu. ³⁵Ti la ɣeni faanɛi wu-ufweeni, ga tago nɔpe, é va lo Zeedeyɔn ná-peleyeɣei va, nii é ga Yelubaale, faa vagɔi nii kpein é keeni Izelayele letema.

Abimeeleke zeɪ vai ga masagi Sikeme

9 Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, naa ná-doun zunui gila, nii é ga Abimeeleke, naa ɣa é liini kekeni pɔ be Sikeme, é bɔɛ dee ná-peleyeɣei wu nufuseiti pɔ, é ɣɛ ti ma: ²«À Sikeme nu wolaiti gaazaɣa, wo ɣɛ ti ma: «Leeni ɣa fizɔgai wo ma, Yelubaale ná-doun zunuu vuulɔfelaiti (70) ti zeɪ wo unda, baa nu ɣila nɔ zeɪ wo unda?» À ɣize su ga wo ta ɣa ga ze, ada ga pama ɣilagi.»

³Kekeni ti liini ti naama woointi daazeeli Sikeme nu wolaiti kpein ma. Naati kpein ti ɣitoni Abimeeleke va, mazɔɔɔ ti ɣeni ma: «Gi ta ve.» ⁴Ti wali ɣae vuulɔfela (70) veeni zea, ti seɣe Baale-Belite lebi velei wu. Abimeeleke nu pakaiti ta teveteve nuiti seɣeni ga naama walii, ti vile polu. ⁵Naa volumna, é liini keeɣe ná-taazuve Wɔfela, é keeɣe Yelubaale ná-doun zunuu vuulɔfelaiti (70) paa, é ti pe paani kɔtu ɣilagi maazu. Keni Yɔtame ɣila kpe, Yelubaale ná-doun zunui, nii gola loini ti zu, naa la ɣeni zaani, tɔɔzeɪ é loɔɣuni. ⁶Sikeme nu wolaiti kpein ta Bete-Milo nufuseiti kpein ti ɣaalɛni ba, ti Abimeeleke zeɪ ga masagi, ti naa ɣeni sene gului wu Sikeme, zalaɣa ɣɔtu ɣaagfoozagi ɣobave.

Yɔtame ná-faalaalii

⁷Naa kpein ge woni Yɔtame ma. É liini é lo Galizime gizei unmaɛve, é bɔɛni ti vɔ, é woɔgula la, é ɣɛ ma:

À woilo gɔo ma, Sikeme nu wolaiti, ni wa pɔ ga GALA ge wo woomeni!

⁸Gulu wolaiti ti liini,

ga ti gulɔi zie masagi ma, é zeɪ ti unda.

Ti ɣeni wolive wului ma:

«Zeɪ gi unda ga masagi.»

⁹Kele wolive wului ti woogaaɔoteni, é ɣɛ ti ma:

«Gè be mà waai ma wulɔi vee vai va baa, nii ta da GALA ta nufuseiti debi la, gè li gè bɔɔɣɔ bɔɔɣɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹⁰Guluiti ti ɣeni naazu kooleɣoole gului ma:

«Ùa, è zeɪ gi unda ga masagi!»

¹¹Kele kooleɣoole gului ɣeni ti ma:

«Gè ɣele mà neɛi va, ta mà waa vagɔi, gè li gè bɔɔɣɔ bɔɔɣɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹²Guluiti ti ɣeni leezen ansaɣɔgi ma:

«Ùa, dɔun è zeɪ gi unda ga masagi.»

¹³Kele leezen ansaɣɔgi ɣeni ti ma:

«Gè ɣele ná-dɔɔi va, nii é GALA ta nuiti koozunɛɛzu, gè li gè bɔɔɣɔ bɔɔɣɔ ga gè zeɪ guluiti unda?»

¹⁴Názu ɣa guluiti kpein ti ɣeni la ɣain ba wului ma:

«Ùa, è zeɪ gi unda ga masagi.»

¹⁵ɣain ba wului ti woogaaɔoteni, é ɣɛ ti ma:

«Ni wo-yiimai ɣana, wo gulɔi zie mà, wo kè ga masagi wo unda,

à va wo loɔɣu mà niinigi wu.

Ni wa ɣelena, abui ɣa ɣula mà ɣaingiti su,

é Liban sɛdele guluiti gala.»

¹⁶Yɔtame ɣeni ma mɔnɔ: «Niizu deɣemu, kisie vagɔi ɣa wo bogai nei, ta soledai, Abimeeleke zeɪ vai zu ga masagi? Faa vagɔ ɣana nei wo keai Yelubaale ná-peleyeɣei letema? Wo unfemai veeve be nei, é zoloo ná-keɛwoti vagɔiti ma, niiti é ti ɣeɛni?

¹⁷Mazɔɔɔ kèe kɔɔi ɣɔɔni wo ve, é ɣikulani zenvui zu kɔɔmaɛve, é wo ɣulani Madiyan nuiti zea. ¹⁸Wɔun, wo wuzeɣea kèe ná-peleyeɣei laalɔɣɔma za, wo ná-doun zunuiti paani, zunuu vuulɔfela (70), kɔtu ɣilagi maazu. Wo ná-botigɛ anzanui ná-doun zunui Abimeeleke lo Sikeme ga masagi, tɔɔzeɪ

toɔa ga wo-ɔɔeloin. ¹⁹Ni kisie vagɔi ɔana wo bogai za, ta soledai, Yelubaale letema, ta ná-peleyegei, Abimeeleke wo yiima vai ɔe wo ve, wa balaa wo ziima vai ɔe! ²⁰Ni naa laade, abu ɔila ka ɔula Abimeeleke zu, nii a Sikeme nu wolaiti gala, ta Milo veleyegei, abu ɔila ka ɔula Sikeme nu wolaiti su, ta Bete-Milo nuiti, nii a Abimeeleke gala!»

²¹Yɔtame velani é li é loɔɔu Beel, mi-ná ɔa é yeni ná, é maagooza keɔɔeloin Abimeeleke va.

Nuiti ti wuzegɔe vai Abimeeleke laaloɔɔma Sikeme

²²Abimeeleke ɔeni ga kundigɔi Ize-layele unda kona savagɔ laawu. ²³Naa volumna, GALA ge googaaɔaalala yenvui looni Abimeeleke ta Sikeme nu wolaiti zoɔɔzu, naati ti wuzegeni daaloɔɔma, ²⁴toɔzei faa ɔni va é keeni ga Yelubaale ná-doun zunu vuuloɔfelaiti (70), naa ɔa a ke ti ma pamai la Abimeeleke unma, toɔzei ti-ɔɔeloin ve, toɔa é ti vaani, Sikeme nu wolaiti ti bo ba. ²⁵Nii a ke ti zoo Abimeeleke la, Sikeme nuiti, ti nuiti seini gizeiti unma ve, ti ti loɔɔu taa wolai ɔobave, naama zunuiti ti ɔeni loozu nuiti ma, niiti ti ɔeni levesu ti ɔobave. Ma wooi woni Abimeeleke ma.

²⁶Yeeta, Ebede ná-doun zunui Gaale, ta keɔɔelointi ti ɔeni levesu Sikeme. Sikeme nu wolaiti kpein ti laani da. ²⁷Ti liini ta-leezen beleiti su, ti ma waaiti kula, ti ti bete, ti koozune vetii ɔula, ti li ta-ɔalagi ná-pelei wu, ti daamii wo, ti boole, ti Abimeeleke ɔoto. ²⁸Ebede ná-doun zunui Gaale ɔeni ɔeezu ma: «Be ɔa é ga Abimeeleke, be ɔa é ga Sikeme, gi va botii ɔe Abimeeleke ve? Yelubaale ná-doun zunui laade baa, Zebule laade é va ɔe ga ná-keelai? À botii ɔe Gamool zunuiti be, nii é ga Sikeme keɔɔe. ɔoun, leeni vaa zu gá botii ɔe Abimeeleke ve? ²⁹Ni nui ta a niima nubuseiti ta-ɔundigilai veena zèa! Nà la Abimeeleke

maagooza. Nà la ɔe Abimeeleke ma: «Li é ta bo da-zalavusuiti ba, é va è kooi ɔo!»

» ³⁰Zebule taa masa golai, naa menini nii Gaale boni, Ebede ná-doun zunui, gola yiiɔaawanani. ³¹É keelaiti teveni dooɔɔu Abimeeleke ma, é ɔe ma: «Wele, Ebede ná-doun zunui Gaale, ta keɔɔelointi ti vaave Sikeme, ti taai wuzegɔe è laaloɔɔma. ³²Keni niina è baɔa ga kuai, wa nubuseiti ti è va, à loɔɔu ti va balaɔai zu. ³³Sobui, foloi a ɔulana, da wuzegɔe è yei ti ma taa wolai zu. Siegi zu Gaale ta polu nubuseiti ta wuzegɔena la è laaloɔɔma, da naa ɔe la, nii da-zebei a zoo da.»

³⁴Abimeeleke ta nubuseiti ti ɔeni polu, ti wuzegeni ga kuai, ti li ti loɔɔu Sikeme ɔobave, ti boɔo zeini su ga naanigo. ³⁵Ebede ná-doun zunui, Gaale ɔulani, é lo taa zigɔdave. Abimeeleke ta nubuseiti kpein ti ɔeni polu dooɔɔu velei zu, ti ɔulani kelema.

³⁶Gaale ti ɔaani, é ɔe Zebule ma: «Wele nubuseiti ba, ti gizei yeizu.»

Zebule googaaavoteni, é ɔe ma: «Gizeiti ma niinigi ɔa è kaazu ga numaa ve.»

³⁷Gaale ɔeni ma mɔno: «Nubuseiti be ti yeizu zou zaamave, bebei ɔa vaazu ga ungaizie sene gului ma velei.»

³⁸Zebule googaaavoteni, é ɔe ma: «Da-boɔzuɔula vagɔiti ta mini, dei è ɔeni ɔeezu ma: «Be ɔa é ga Abimeeleke, gi va botii ɔe be?» Nubuseiti ta ga naa, è ɔeni ti velevelesu? Liina niina è kooi ve ba!»

³⁹Gaale loni Sikeme nu wolaiti tuɔo, é kooi ve Abimeeleke va. ⁴⁰Abimeeleke vileni polu, é vela naa va. Nu moimoin maawanani ti za, tanigaa ti looni, aisa ti va zeeli taa zigɔdave. ⁴¹Abimeeleke ɔweni Aluma. Zebule Gaale beeni ta keɔɔeleaiti, ti la zooni ti va ye Sikeme.

Abimeeleke Sikeme ɔologolo fai

⁴²Poluma zobui, Sikeme nubuseiti ti ɔulani balaɔai zu. Naa woni Abimeeleke

ma, ⁴³é ná-kɔ̄ɔɔɔ nuiti seɣeni, é ti ɣaaɣwe su ga seizu savagɔ, é lɔ̄ɔɔɔ ɔ̄alaɣai zu, ti pelei ɔ̄oun. É kaai ma ga nufuseiti ta ɣulazu taa wolai zu, é wuzegeni ti laalɔ̄ɔɔma, é ti zakpe. ⁴⁴Abimeeleke ta nu zeizu lieɔ̄ɔi é polu, ti vazani, ti loni taa zigfidave, nu bulu felegɔiti ti vuuni naati kpein ma, niiti ti ɣeni ɔ̄alaɣai zu, ti ti zakpe. ⁴⁵É laaleeni taai wu, é luva loni ba folo ɣila negelein. Yɔ̄vele é va legɔ̄ taai zo, é zu nufuseiti pe paa ti ɣeni ná. É taai lokani, é kpoloi vaza ná.

⁴⁶Siɣi zu Migedale-Sikeme nu wolaiti ti naa menini da, ti velani ti li ti lɔ̄ɔɔɔ zegfei zu, ta-ɣalagi Belite ná-pelei wu. ⁴⁷É woni Abimeeleke ma ga Migedale-Sikeme nu wolaiti pe ti ɣaaleeni ba. ⁴⁸Abimeeleke leeni Salemon gize ma, ta nufuseiti ti ɣeni polu. É zoovei zegeni, é gulu bekegi levega, é kula ba, é da ɣɔ̄ma. Naa volu, é ɣeni polu nufuseiti ma: «Wo naa ɣaa, nii gè keai, à suvile wo ke, eɣvelei gè keai la.» ⁴⁹Nufuseiti kpein ese ge gulu beke gilagila teveni, ti vile Abimeeleke volu. Ti liini ti gulu bekegiti pu zegfei laave, ti abui lo ba, ti naa ɣala, ta nii kpein é ɣeni ná. Zekana ti Migedale-Sikeme taaveaiti kpein undaivilini la, nu waagila (1 000) keɣala ɣeni de, zunuiti ta anzanuiti.

Abimeeleke zaa vai

⁵⁰Naa voluma, Abimeeleke liini Teeɣese. É laaleeni taai wu, é so. ⁵¹Pele ɣaaɣfoozaga golai ɣeni taa zaamaave, ve zunuiti ta anzanuiti ti ɣeni lɔ̄ɔ̄ɔ̄ɔ̄ fuzu ná, ta taa nu wolaiti. Ti daaɣuluni ɔ̄ɔ̄ɔ̄ ma, ti le kɔ̄maave. ⁵²Abimeeleke vaani pele ɣaaɣfoozagi va be, ve ná ɣeni ga ti-lɔ̄ɔ̄ɔ̄ɔ̄ɔ̄, é laaleeni bu, é maabuɣa peleva va, ga é abui lo ba. ⁵³Názu ɣa anzanui ta molo zigɔ̄ ɣ̄ɔ̄t̄ui looni la Abimeeleke nɔ̄ungi zu, é nɔ̄unkalagi wolowolo. ⁵⁴Gaamago nɔ̄, é zunu loungei lolini, nii é ɣeni ná-kɔ̄ɔ̄ɔ̄ zɔ̄ɔ̄lai

zegezu, é ɣe ma: «Da-wogɔ̄ zɔ̄kɔ̄ɔ̄i ɣula su, è pàa, naa ɣa a ke ti mina da ga ɣe ma: «Anzanu ɣa é paani.» » Zunu loungei ɔ̄ɔ̄ɔ̄ni, é za. ⁵⁵Izelaye zunuiti ti kaai ma ga Abimeeleke za, ese ge liini ná-taazu.

⁵⁶Uele ɣana GALA ge Abimeeleke ná-faa ɔ̄ɔ̄i zalani la ɔ̄ ɔ̄ɔ̄ɔ̄i ma, nii é keeni ga keeɣe, ɔ̄ɔ̄ɔ̄ɔ̄i keeɣeloun vuulɔ̄felaiti (70) paa vai va. ⁵⁷GALA ge Sikeme nuniti ta-va ɔ̄ɔ̄i votokulani tiya ɔ̄ɔ̄ɔ̄i ma. Uele ɣana Yelubaale ná-doun zunui Yɔ̄-tame ná-foovooi laazeelini la.

Tɔ̄la ta Yayiiil,

tukpɔ̄ɔaaleve nuiti Izelayele unda

10 Abimeeleke zaa voluma, Pua ná-doun zunui Tɔ̄la, nii é ɣeni ga Dodo ná-dounloin, Isakaal ná-bolodai zu nui ta, naa ɣa é wuzegeni ga é Izelaye unmō. É ɣeni zeini Samiil, Efelayime ɣize yooi zu. ²É ɣeni Izelaye ga tukpɔ̄ɔaaleve nui kona vuufelegɔ̄ maazu savagɔ (23) laawu. Naa voluma é zaani, ti maagɣuluni Samiil.

³Yayiiil Galaade nui ɣa é zeini potogi zu, ga tukpɔ̄ɔaaleve nui Izelaye unda, kona vuufelegɔ̄ maazu felegɔ̄ (22) laawu. ⁴Ná-doun zunui ɣeni ga puusavagɔ (30), ti ɣeni zeizu soovale vuusavagɔiti (30) kɔ̄ma, taa vuusavagɔ (30) ɣa é ɣeni ti ya, ti ti-laaseigi vɔ̄eni ga Yayiiil ná-taaiti, zaagaza naa nɔ̄ ɣa é ti va, ta vuuni Galaade yooi zu. ⁵Yayiiil zaani, ti maagɣuluni Kamon.

Amɔn nuiti ti Izelayele nuiti kɔ̄ɔ̄ɔ̄ vai

⁶Izelayele nuiti ti ɣɔ̄ɔ̄ɔ̄ GALAGI wanama vai ɣɔ̄eni mōɔ̄. Ti Baaleni debini, ta Asetateiti, ta Siili nuiti ta-ɣagalagiti, ta Sidɔn nuiti ta-ɣagalagiti, ta Moabe nuiti ta-ɣagalagiti, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti. Ti ɣeleni ɣɔ̄ɔ̄ɔ̄ GALAGI va, ti la mō ɣeni debizu. ⁷ɣɔ̄ɔ̄ɔ̄ GALAGI yiigaaawanani Izelayele ma, é ti vɔ̄di Filiseti nuiti ma, ta Amɔn nuiti. ⁸É zo

naama ŋonagi ma, eyesu kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu, ti Izelayele nuiti maanɔŋni, ti ti nimiza. Teiti ti ŋeni Zuluden folo ŋulazu vele, Amɔɔl nuiti ta-yooi zu Galaade. ⁹Amɔn nuiti ti Zuluden budeni, ti kɔɔi vɛɛ Zuda va, ta Benzamen, ta Efelayime vɛleyeŋei. Izelayele nuiti ti ŋeni kidaavili golai zu. ¹⁰Izelayele nuiti ti bainni ŋooŋ GALAGI woizu, ti ŋe ma: «Gi kotoi ŋea è laalɔŋma, mazɔɔɔ gi ŋelea è va, gá-GALAGI, gi da Baaleni debi.»

¹¹ŋooŋ GALAGI ŋeni Izelayele nuiti ma: «É zo Ezipete nuiti ma, é li Amɔɔl nuiti pɔ, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti, ¹²ta Sidon nuiti, ta Amaleke nuiti, ta Maon nuiti, naati kpein ti wo nimizani, kele siegi zu wo kpee looni la goizu, gè la ŋeni wo ŋizoni, gè va wo ŋula ti ya baa? ¹³Kele wa ya, wo ŋeleni bà, wo da gala kiligiti debi. Naa ŋa é ba, gè la mɔ wo ŋi-zosu mɔnɔ. ¹⁴À li wo kpeei loo gala kiligiti goizu, niiti wo yiimazeŋeai ga tiye, ti wo ŋizo wa-maanɔŋ ziegi zu!»

¹⁵Izelayele nuiti ti ŋeni ŋooŋ GALAGI ma: «Gi kotoi ŋea, gi zo, eŋevelei è pɔ la. Kele yiilɔ, è gi ŋizo za!» ¹⁶Ti gala kiligiti kulani bɔŋ zaama, ti ŋooŋ GALAGI lebi. ŋooŋ GALAGI la ŋeni vaani bu, ga Izelayele ye kpɔbi zu.

¹⁷Amɔn nuiti ti ŋaaleeni ba, ti ta-ŋɔlaŋai vu Galaade, Izelayele nuiti ti ŋaaleeni ba balaa, ti ta-ŋɔlaŋai vu Misesa. ¹⁸Nubuseiti ta Galaade ŋundigiti ti bɔŋ ŋaazaŋani ga: «Zunui be ŋa a laale Amɔn nuiti bu? Toŋa ŋe ga Galaade nuiti kpein ta-ŋundigii.»

Zefetee,

tukpɔŋaaleve nui Izelayele unda

11 Galaade nui Zefetee ŋeni ga kooŋ nu wola. É ŋeni ga kologolo anzanui ná-doun zunui, ti yɔŋɔ zu ta zunui daa ŋeni ga Galaade. ²Zunui naa bɔŋ anza balaa ge zunu lointi sɔɔɔni. Naati ti wɔɔɔni, ti Zefetee beeni peleyeŋei

wu, ti ŋe ma: «È la pogani zɔɔɔga gi-ŋe ná-pelei wu, mazɔɔɔ da ga anzanu ŋili ná-doun zunu.» ³Zefetee velani, é maagooza keeŋeleaiti ba. É liini é ze i Tɔbe yooi zu. Nu pakaiti ma bulugi vileni polu, ti da siepolui wo.

⁴Yeefegalai tanigaa voluma, Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va. ⁵Tei Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va, Galaade ŋewolaiti ti liini, ti Zefetee loli Tɔbe yooi zu. ⁶Ti ŋeni Zefetee ma: «Ua è ŋe ga gá-ŋɔɔŋulubai, ade Amɔn nuiti sakpe.»

⁷Zefetee Galaade ŋewolaiti googfaavoteni, é ŋe ti ma: «Wo la ŋeni wɔnzegeni baa, wo va kpè, wo kùla kèè ná-peleyeŋei va? Lee vaa zu wo vaazu pɔ niina, tei wo kidaaviligi zu baa?»

⁸Galaade ŋewolaiti ti ŋeni Zefetee ma: «Naa mu ka é keai gi vaa è vɔ be volu niizu, è lo gi lugɔ, è Amɔn nuiti sakpe, è ŋe ga gá-ŋundigii, è bɔ Galaade nuiti kpein ba.»

⁹Zefetee Galaade ŋewolaiti googfaavoteni, é ŋe ti ma: «Wa liina ga ze volu, gè Amɔn nuiti sakpe, ni ŋooŋ GALAGI a ti lɔna zèezu, nà ŋa ga ŋe ga wa-ŋundigii.»

¹⁰Galaade ŋewolaiti ti ŋeni Zefetee ma: «ŋooŋ GALAGI ŋa ga zeelei, nii gi bosu gá zie ga è-wooi.» ¹¹Zefetee vileni Galaade ŋewolaiti polu, ti li. Nubuseiti ti yeeloni ba, ti ke ga kundigii, ta kooŋulubai bɔŋ unda. Zefetee naa kpein sugulani, nii ti zolooni ma ta kewolaiti, ŋooŋ GALAGI gaazu Misesa.

Zefetee ná-keela wooi leve fai Amɔn nuiti ma

¹²Zefetee keelaiti teveni Amɔn masagi ma, é ŋe ma: «Leeni ŋa é è ŋisu dàalɔŋma, è vaazu è da kɔɔi vɛɛ nà-zooi va?»

¹³Amɔn nuiti ta-masagi keelaiti googfaavoteni, é ŋe ti ma: «Toŋa ga Izelayele ŋulazuve Ezipete yooi va, ti

nà-zooi zegeni, é zo zie wolai Aalenɔn va, é li zie wolai Yabɔke ɔɔ bɛ, é zeeli Zuluden ma nemei ma. À mináti fe zèa, ziileigi zu.»

¹⁴Zefetee keelaiti teveni volu ga nине Amɔn nuiti ta-masagi ma, ¹⁵ti lini ti gɛ ma: «Zefetee bogɛ ga: Izelaye le la Moabe you zegeni, baa Amɔn nuiti ta-you. ¹⁶Tɔɔzei Izelaye le lɛni é zege Ezipete, é zieni ga tevebai zu velei, eyesu é zeeli Seeli Kpolodɛi ma, é zeeli Kadese. ¹⁷Názu gá Izelaye le nuiti ti keelaiti teveni la Edɔme masagi ma, ti gɛ ma: «Soma gi leve ga dá-yooi zu vele.» Kele Edɔme masagi la gɛni kɛeni, é va woilo. Ti ta leveni balaa Moabe masagi ma, naa balaa gɛleni. Izelaye le nuiti ti yeni Kadese.

¹⁸«Ti zieni tevebai zu, ti latini Edɔme yooi ma, ta Moabe yooi, ti va ga Moabe yooi folo gɔlazu velei, ti vuuni zie wolai Aalenɔn voluve, ti la lɛni Moabe yooi zu, mazɔɔ Aalenɔn gá é ga Moabe you gfwegi.

¹⁹«Izelaye le nuiti ti keelaiti teveni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon ma, Gesebon masagi, ti gɛ ma: «Soma, gi zie dá-yooi zu, gi leve, gi li ve gi liizu ná.» ²⁰Kele Sigon la gɛni wola laani Izelaye le la, é va va bu ga naa va leve ná-zooi zu. É ná-nubuseiti kpein gaaleeni ba, ti ti bɔun Yaɔase, ti kɔɔi ve ti va.

²¹«Gɔɔɔ GALAGI, Izelaye le ná-GALAGI, Sigon ta ná-nubuseiti dɔɔni Izelaye le yeezu, é pile sɔɔɔ ti ma. Izelaye le zooi kpein soni, ve Amɔɔl nuiti ti gɛni ná. ²²Ti Amɔɔl nuiti ta-yooi kpein soni, é zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu é zeeli zie wolai Yabɔke ma, é zo tevebai ma, é zeeli Zuluden ma.

²³«Niizu niina, ni Gɔɔɔ GALAGI, Izelaye le ná-GALAGI, Amɔɔl nuiti kpea ná-nubuseiti Izelaye le luɔɔ, dá pɔ è ti bɛ ná baa? ²⁴Nii nɔpe dá-galagi Kemɔse feezu è ya ga è so, è la naa zoga baa? Nii kpein Gɔɔɔ GALAGI, gá-GALAGI seizu

gi luɔɔ ga gi sege, gi la naa zegea baa? ²⁵È vizɔge mu Balake va baa, Sipɔɔl ná-doun zunui, Moabe masagi? É Izelaye le zakpeni nei baa, baa é kɔɔ veeni ba? ²⁶É gea ga kona unsavago (300) Izelaye le zeini Gesebon, ta Alɔweel, ta taaiti ti gɛli-iai ti va, ta taa wolaiti kpein ti zie wolai Aalenɔn laave. Leeni vaa zu wo la gɛni ti gɔlani ti ya naama ziegi zu? ²⁷Nɔn nà, gè la kotoba vaa nɔpe kɛeni è laalɔɔma, dá gá è faa ɔɔi gɛezu ga ze, è kɔɔi ve vai nɔn ba. Gɔɔɔ GALAGI, tukpɔɔaaleve GALAGI, gɛ za ga tukpɔɔaaleve nui Izelaye le nuiti ta Amɔn nuiti zɔɔɔzu!»

²⁸Amɔn nuiti ta-masagi la gɛni woiloni naama woointi ma, niiti Zefetee gɛni ti wosu ma.

Zefetee ná-minazegegi ta ná-pile sɔɔɔ fai

²⁹Naazu ve, Gɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Zefetee ma, é Galaade ta Manasee yooiti maazubudeni, é leve Misepa Galaade yooi zu, segeai ma miná, é lini luɔɔ, é laale Amɔn nuiti bu. ³⁰Zefetee minazegeni Gɔɔɔ GALAGI ve, é gɛ: «Ni gaamazu dá zobo feena bè, gè pile sɔɔɔ Amɔn nuiti ma, ³¹nà nu mɔungi naa ve è ve, gè kula ga gala zalaɔgai, nii a gula ná-pelei wu, é va dàagomisu, ná zobo sɔɔɔna Amɔn nuiti ma kɔɔi zu, gè gale ma.»

³²Zefetee leveni é li Amɔn nuiti daalɔɔma, é kɔɔi ve ti va, Gɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni zeezu. ³³É ti wola zɔgologoloni taa wola vuufelegɔ (20) zu, é zo Alɔweel, Minite vele, eyesu é zeeli Abele-Kelamime. Amɔn nuiti ti gɔloni Izelaye le nuiti bɛ.

Zefetee ná-doun anzanui ná-fai

³⁴Zefetee gɛleni ma volu ná-pelei wu Misepa. Wele, ná-doun anzanui gá é gɔlani, é daagomi ga tamadegiti ta kua wo faiti. Ná-doun gɛla kpegi gɛni de, zunu loun la gɛni zea, baa anzanu loun. ³⁵É

kaani nɔ feya, é ná-segeiti balini ga, é gɛ ma: «Ee, dɔun anzanu! È kpɔ̀lɔa, da m̀aanɔɔɔ nuiti saama! Gè minazege boge Gɔɔɔɔ GALAGI g̃aazu, gè la zefea nà-minazegei volu.»

³⁶ É g̃eni ma: «Kèè, ni è minazege boga, Gɔɔɔɔ GALAGI g̃aazu, nii kulaai è laave, è bo, naa gɛ ga ze, niizu Gɔɔɔɔ GALAGI d̃ɔnɔ vɔtokula è zili nuiti ma, Amɔn nuiti.» ³⁷ É g̃eni keegɛ ma: «Faa g̃ila ka gè falizu è ma, è ke bè, alu felegɔ ve bè, gè li ga b̀ɔɔlaiti gizei ma, gi nà-kpea wɔlɔi wo.»

³⁸ Zefetee googaavoteni, é gɛ ma: «Li!» É valini ma ga alu felegɔ. É liini gizei ma, ta b̀ɔɔlaiti, ti nà-kpea wɔlɔi wo. ³⁹ Alu felegɔi vɔluma, é g̃aleni ma keegɛ vɔ be, naama ge ná-minazegegi laazeelini la. É la g̃eni de zunu vaa g̃wɛɛ.

Naama yeei g̃a ma lɔgi zeini la Izelaye zaama ga, ⁴⁰ kona-o-kona, Izelaye anzalopoitɔi ti da li, ti wɔlɔ ga folo naanigɔ Zefetee ná-doun anzanui ná-faa zu, nii é ga Galaade nui.

Zii g̃ɔɔi Efelayime ta Galaade yɔɔɔzu

12 Efelayime wolodai ma zunuiti ti g̃aaleeni ba, ti Zuluden b̃ude, ti li Safon, ti g̃eni Zefetee ma: «Leeni vaa zu è levegai, è li, è kɔɔi vɛɛ Amɔn nuiti ba, è la gi lolini, gi va vile è volu? Gá pɔ gi d̃a-velei g̃ala, gi è bɔ ba, è g̃ala.»

² Zefetee ti woogaavoteni, é gɛ ti ma: «Kpɔɔ wola g̃a é g̃ea loni gi va gá nà-nubuseiti, é lo gi yɔɔɔzuvɛ va gá Amɔn nuiti. Siegi zu gè wo lolini la, ga wo va wo bɔ bà, wo la vaani wo va bɔ bà, wo va kùla ti ya. ³ Siegi zu gè kaani la ga gè la zooga g̃itosu wo va, gè g̃ikulani zènvui zu, gè liini nà g̃ila, gè Amɔn nuiti sakpe. Gɔɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni zèezu. Lee vaa zu za wo vaazu dàalɔɔg̃oma, ga wo kɔ vɛɛ bà?»

⁴ Efelayime nuiti ti g̃eni g̃eezu: «Wa ya, Galaade nuiti, wa ga Efelayime nuiti ti velaai, ti li Manasee.» Naa g̃a é keeni,

Zefetee Galaade zunuiti kpein gaale ba, é kɔɔi vɛɛ Efelayime nui naati ba, ti pile sɔlɔɔ ti ma. ⁵ Galaade nuiti ti Zuluden maalevesuveti soni Efelayime letemave. Pela nuiti ti g̃eni zegezu Efelayime, naa ta a la g̃ena: «Nà pɔ gè leve,» Galaade nuiti ti g̃eni gaazag̃asu, ti gɛ ma: «Da ga Efelayime nuiti ta?» A la g̃ena ti ma: «Ba-o,» ⁶ ti g̃eni g̃eezu ma: «Da gɛ «Sibɔlete.» » É g̃eni g̃eezu «Zibɔlete,» mazɔlɔɔ ti la g̃eni zoosu ti va bo ga pagɔ. Naa g̃a é g̃eni keezu, Galaade zunuiti ti g̃eni ti zosu, ti da ti g̃ɔdaaleve Zuluden maalevesuve. Efelayime zunuiti ti undaavilini naama vai zu, é g̃eni ga nu waavuunaani maazu fele (42 000).

⁷ Zefetee g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu kona dɔzita laawu. Naa vɔluma Galaade nui Zefetee zaani, ti maag̃uluni Galaade laa wolai ta zu.

Ibesan ta Elon ta Abedon, tukpɔɔgaaleve nuiti

⁸ Tɔun poluma, Beteleyeme nui Ibesan g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu. ⁹ É doun zunu vuusavagɔ (30) zɔlɔɔni, ta doun anzanu vuusavagɔ (30), é ti veeni Izelaye wolodama g̃iligiti be ga anzai, é anzanuiti fuluni ná-doun zunuiti be, ti g̃ula Izelaye wolodama g̃iligiti su. É g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu, kona dɔfela laawu. ¹⁰ Naa volu, Ibesan zaani, ti maag̃ulu Beteleyeme.

¹¹ Tɔun poluma, Zabulɔn nui Elon g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu kona puugɔ laawu. ¹² Saai ma, ti maag̃uluni Ayalon, Zabulɔn yooi zu.

¹³ Tɔun poluma, Abedon, Pilaton nui G̃ilele ná-doun zunui g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu. ¹⁴ É doun zunu vuunaanigɔ (40) zɔlɔɔni, ná-dounloin g̃eni ga puusavagɔ (30), ti ga zunuiti, ti pɛ ti g̃eni zeizu soovale vuulɔfela (70) g̃ɔma. É g̃eni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelaye yooi zu kona

dɔsava laawu. ¹⁵Naa volu, Pilaton nui Gilele ná-doun zunui Abedon zaani, ti maagfulu Pilaton, Efelayime yooi zu, Amaleke nuiti ta-gize yooi zu.

Samesɔn zɔɔɔ fai

13 Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai gɛeni mɔnɔ. Gɔɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni Filiseti nuiti zeezu kona vuunaanigɔ (40) laawu.

²Zunui ta gɛni Soley, Dan ná-bolodai zu, daa gɛni ga Manoa. Anzai gɛni ga doun zɔɔɔtala nui, é la gɛni zooni é va doun zɔɔɔ. ³Foloi ta, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai gɔɔɔɔ anza nui naa ve, é gɛ ma: «Wele, da ga doun zɔɔɔ-tala anzai, è la de doun zɔɔɔni, da kogi zefezu, kele è doun zunu zɔɔɔ. ⁴Niizu, dama ga bɔɔɔ, mina dɔɔ bɔɔle, baa ani nɔpe a nu gaazulati, ta è mina ani mi, nii kɔɔɔ. ⁵Mazɔɔɔ da vaazu kogi zefezu, è doun zunu zɔɔɔ. DOUNGOI naa gɛ yesu dee gɔɔɔ, é galiva GALA ma, eyesu pe, maa la neeni, é va nɔngi wo, baa kpelei. Togɛ a tɔɔzei ga Izelayele gɔɔɔ Filiseti nuiti zeezu.»

⁶Anzanui liini ná-koizu, é gɛ sinigi ma: «GALA nui ta vaave pɔ be, é gɛa gɔɔɔni ga GALA ná-geezugeelai ta, gaamazu maayikiye. Gè la gaazagani ga ve segeai ná, ta é la laasei deeni ga ze. ⁷Kele keve mà: «Wele, da vaazu kogi zefezu, è doun zunu zɔɔɔ. Niizu mina dɔɔ bɔɔle, baa gaazulati gani, ta mina ani mi, nii kɔɔɔ, tɔɔzei dOUNGOI naa yege dee gɔɔɔ, é galiva GALA ma, eyesu saa voloi zeeli.»

⁸Manoa Gɔɔɔɔ GALAGI valini, é gɛ ma: «Ee, Màligi, GALA nui è teveni, é vaana mɔnɔ gi vɔ be, é gi gɔɔɔni ga nii maaneai gi ke dOUNGOI ná-fai zu, nii é zɔɔɔ!»

⁹GALA ge Manoa wooi menini, GALA ná-geezugeelai vaani mɔnɔ anzanui vɔ be, siegi zu é gɛni zeini la kpalagave, sinigi Manoa la gɛni ba ná. ¹⁰É suvileni

é bize, é li, é bo sinigi ma, é gɛ ma: «Wele, zunui nii é vaani pɔ be zɔɔɔ, é gɔɔɔ kelema bè mɔnɔ.»

¹¹Manoa wuzegeni, é vile anzai volu, ti li zunui vɔ be, é gɛ naa ma: «Da gɛ nei è bɔɔai anzanui nii vɔ?»

Naa googaaivoteni, é gɛ ma: «Nà ve.»

¹²Manoa gɛni ma: «Niizu è-laawooi a vilena su, tɔɔi begele gɛ gá so dOUNGOI ná-faa zu, leeni gɛ gá ke?»

¹³Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai googaaivoteni, é gɛ ma: «È-anzai maaneve é bɔɔɔ zo naa pe su, nii gè boni ma. ¹⁴É mina leezen ansaɔɔgi ma waai mi, é mina dɔɔ bɔɔle, baa gaazulati gani, é mina ani nɔpe mi, nii kɔɔɔ, é zie ga devei naa, egɛvelei gè boni ma la.»

¹⁵Manoa gɛni Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai ma, naazu: «Va bu gi è zuzo, gi boli yivo gɔɔɔ kpete è ve.»

¹⁶Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai googaaivoteni, é gɛ ma: «Aneé ni da sɔɔɔ, gè la da-laamianigi ta mia, kele ni da pɔ è gala zalaɔɔi gɔɔɔ GALAGI ve, naa gɛ!» Manoa la gɛni kwee ga Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai ve.

¹⁷É geezugeelai gaazagani, é gɛ ma: «È-laaseigi? Naa gɛ a ke, nii è bogai, naa laa a zeelina, gi zoo gi è wɔɔɔ.»

¹⁸Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai googaaivoteni, é gɛ ma: «Lee vaa zu è gaazagasu dàaseigi ma? Daasei be maayikiai.»

¹⁹Manoa boli yivoi zefeni, é kpɔ vebanii va, é gala zalaɔɔi gɔɔɔ kɔtu wolai ma Gɔɔɔɔ GALAGI ve. Laavɔ vaa gɛni, siegi zu Manoa ta anzai ti gɛni welezu la, ²⁰abuzogi gɛni læzu geezu velei, é da zefɛ zalaɔɔi gɔɔɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai læni zalaɔɔi gɔɔɔ ma abuzogi zu. Manoa ta anzai ti naa gɛni ma, ti looni zooi ma, ti laave. ²¹Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai la mɔ gɛni gɔɔɔni kelema Manoani be ta anzai. Manoa

kwɛɛni naazu ga Ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai ɣeni de.

²²Manoa ɣeni anzai ma: «Da zaazu ti, mazɔɔɔ de GALA kaa.»

²³Anzai googaavoteni, é ɣe ma: «Ni Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni pɔ ga é de vaa, é la bɛna da-vebeanii ta gala zalaɣai zo, é la bɛna naama vaiti kpein deɛ ga deye, é la bɛna naama vaiti kpein bo de ma.»

²⁴Anzanui doun zunu zɔɔɔni, é daasei pɛɛ ga Samesɔn. Doungoi wɔɔɔni, Ɔɔɔɔ GALAGI tuya looni be. ²⁵Ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui tɔzeini ga botii ɣɛa la Maɣanee-Dan, Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɔɔzube.

Samesɔn Filiseti anzanui vulu vai

14 Foloi ta, Samesɔn yeini Timena, é Filiseti nuiti ta-anzalopoi ta ɣaani. ²É ɣalegai ma ma, é boni kɛɛɣe ta dee ma, é ɣe ti ma: «Gè anzanui ta ɣaave Timena, Filiseti anzalopoi saama, à li wo naa vulu bè ga anza.»

³Kɛɛɣe ta dee ti ɣeni ma: «Anzanu la è-ɣɛeleaiti ti-loun anzanuiti saama ba, ta da-nubuseiti kpein, è liizu anzanu zeɣezu Filiseti nuiti pɔ be, naama latipelevolulala nuiti?»

Samesɔn ɣeni kɛɛɣe ma: «À naa zeɣe bè, mazɔɔɔ naa zolooge mà.»

⁴Kɛɛɣe ta dee ti la ɣeni kwɛɛ ga Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa é loni naama vaiti untuɣɔ, mazɔɔɔ naa ɣeni kpɛ ɣelegele gaiziezu é lo Filiseti nuiti ba. Naama ziegi zu Filiseti nuiti ka ti ɣeni zeini Izelayele nuiti unda.

⁵Samesɔn yeini Timena ta kɛɛɣeni ta dee, ti zeelini leezen belei vɔ be, gaamago nɔ zala bokpagi ɣulani, é da zikɔ, é daɣomi. ⁶Ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma, zea jakai, é zalai zoni, é bali ga, eɣevelei nu a da boli yivoi vali ga la. Kele é la ɣeni naa woni kɛɛɣe ta dee ma. ⁷É yeini é bɔɛ anzanui vɔ, naa ná-fai wola nɛeni be.

⁸Foloi tanigaani tevegai ma, é ɣaleni ma ga é li é vului ɣe, é zeɣeni pelei va, é li é zalai ma vooimai vete. É kɔingiti kaani, ti zalai ma vooimai zu, ta kɔin gulɔi. ⁹É ta zeɣeni ya, é da zie, é da kɔmɔ pelei zu. Siegi zu é zeelini la kɛɛɣe ta dee vɔ be, é ta veeni ti ya, naati ti ta miini. Kele é la ɣeni boni ti ma ga é kɔin gulɔi ɣulani zala vooimai zu.

Samesɔn faalaalii wo fai Filiseti nuiti ma

¹⁰Samesɔn kɛɛɣe yeini anzanui vɔ be. Samesɔn vulu vai ma laagolii woni, mazɔɔɔ zekana nu niineiti ti ɣeni keezu la. ¹¹Ti kaai ma, ti yeeloni nu vuusavago (30) va ga ná-siepoluiti, ti ɣe ba.

¹²Samesɔn ɣeni ti ma: «Nà faalaalii ta wosu wo ma. Ni wa poluwona mà, aisa fetii ma volo lɔfelai va be, nà seɣewuzegɛ vuusavago (30) ve wo ya, ta seɣe wola vuusavago (30). ¹³Kele ni wo la zooni wo va poluwo mà, wa ɣa wa seɣewuzegɛ vuusavago (30) ve zèa, ta seɣe wola vuusavago (30).»

Ti ɣeni ma: «Da-vaalaalii wo, gi meni.»

¹⁴É ɣeni ti ma:

«Nii é mii wosu, nu laamianigi ɣulave naa zu,

Nii subaai, nɛɛ gelei ɣulani naa zu.»

Folo savago laawu, nu niineiti ti la ɣeni zooni ti va faalaalii voluwo. ¹⁵Foloi naanisiei, ti ɣeni Samesɔn anzai ma: «È-zinigi nɛɛneso, é faalaalii voluve wo é ma, è va è bo gi ma, ni naa laade, gá è ɣalazu, da-o, da-veleyegɛi-yo. Wo gi lolige ga wo loo gi zu baa?»

¹⁶Samesɔn anzai tɔzeini ga wɔɔɔa daalɔɣoma, é da ɣe: «È la nɛeni ve! Wɔin la è ma! È faalaalii woga nà-zou zu nuiti ma, è la poluve leeni ga ze!»

Kele é ɣeni ma: «Gè la poluwoni kèe ma, anɛɛ dèe balaa, da ɣa ga poluwo é ma?»

¹⁷É ɣeni wɔɔɔzu goizu fetii ma volo lɔfelaiti kpein daawu, foloi lɔfelasiei é

faalaalii voluve woni ma, mazɔɔ anzanui bɔini da. Naa liini gaamanɔ é bo ná-nubuseiti ma.

¹⁸Foloi lɔfelasiei, aisa foloi va da, taazuve nu niineiti ti ɣeni Samesɔn ma: «Leeni ɣa jemigai kɔin gulɔi va, be ɣa subaai zalai va?»

É ti woɔɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Ni wo la ɣeni wozai wolini ga nà-nike zaai, wo la bena goɔɣaavote sɔɔɔ.»

¹⁹Ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini ma, é yeini Asekalɔn. É zunu vuusavagɔ (30) vaani, é ta-zɔɔlaiti seɣeni, é seɣe wolaiti feeni naati zea, niiti ti faalaalii voluve woni. Naa volu, gola yiiɣaawanai ɣa é ɣaleni ma la keeɣe ná-pelei wu.

²⁰Ti Samesɔn anzai veeni zunu loun-
goi naa ya, nii é ɣeni ga bɔɔlai vulu vai zu.

Samesɔn potokulai wo fai Filiseti nuiti ma

15 Yeeɣeɣalai tanigaa levegai ma, moloji é ga beleegi, naa leve ziegi zu, Samesɔn liini laaliizu anzai ma ga boli yivoi, é da ɣe: «Nà leezu ànzai ná-pelei wu.» Kele anzai keeɣe la ɣeni keeni, é va le ná.

²Naa ɣeni ma: «Gè ɣea laani da ga woin la è ma, gè fea è-wɔɔlai ya ga anza. Deɣe anzanui la vani, é va leve tɔun ba baa? Naa zeɣe tɔun potogi zu.»

³Samesɔn ɣeni ti ma: «Niizu gè la mɔ ɣea ga sɔba nu Filiseti nuiti ta-vaa zu, ni nà faa nɔu ɣeena ga tiye.» ⁴Samesɔn liini, é kove unsavagɔ (300) zo, é felefelegiti wɔɔngiti gili bɔɔɔ va, é sɔmɔgi ɣili ti-wɔɔn felegɔiti saama. ⁵É abui loni sɔmɔgiti ba, é yeebe koveiti ba, ti vile Filiseti nuiti ta-moloiti su, nii é ga beleegi, ma ɣiliiti ta ma mɔɔiti ti ɣala, ta wolive beleiti.

⁶Filiseti nuiti ti ɣeni ma: «Be ɣa é ni-ima vai ɣeai?»

Ti ɣeni ti ma: «Samesɔn ve, Timena nui nekoi, tɔɔzei naa anzai zeɣeve, é fe bɔɔlai

ya ga anza.» Filiseti nuiti ti liini, ti anzanui naa ɣala, ta keeɣe.

⁷Samesɔn ɣeni ti ma: «Zekana wo keezu la baa? Gè la mɔ looɣoga eyesu gè nɔnɔ votokula wo ma.» ⁸É laaleeni ti wu, é ti zuloɣani gola. Naa volu, é li é zeɣe Etame pugi zu.

Samesɔn vee vai Filiseti nuiti zea

⁹Filiseti nuiti ti liini ti vu Zuda yooi zu, ti vaza Leyi vele. ¹⁰Zuda nuiti ti gaazaɣagi woni, ti ɣe ma: «Lee vaa zu wo keai gi laalɔɔɔma?»

Ti ɣeni ti ma: «Gi vaave ga gi Samesɔn ɣili, gi naa votokula, nii é keai ga giye.»

¹¹Naa ɣa é keeni, Zuda yooi zu zunu waasavagɔ (3 000) liini Etame pugi zu, ti ɣe Samesɔn ma: «È la sugwɛe baa ga Filiseti nuiti ta zeini ade unda? Leeni ɣa é keai ga giye?»

É ti woɔɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Gè ti zoge, eɣevelei ti sɔɣai la.»

¹²Ti ɣeni ma: «Gi vaave gi è ɣili, naa volu gi è ve Filiseti nuiti zea.»

Samesɔn ɣeni ti ma: «À ɣona bè, ga wo la pàa wa bɔɔɔi.»

¹³Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Ba-o, ɣa pɔ nɔ ga gi è ɣili, gi è leve ti vɔ, kele gi la è vaazu.» Ti gilini ga galu niine felegɔ, ti kula pugi zu. ¹⁴Siegi zu ti zeelini la Leyi, Filiseti nuiti ti kpeeɣe looni ga koozunɛi, ti daaɣomi. Ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma gaamanɔ. Galuiti ti ɣeni zee va, naati ti ɣeni eɣe gezei, nii abui galaai, gili ɣaluiti pe ti vuuni ya, ti ɣula zee va. ¹⁵É soovalegi nekpɛ ɣae niinei ɣaani, é yeemaaleni, é seɣe, é zunu waagila (1 000) paani ga naa.

¹⁶Samesɔn ɣeni ma: «Gè poomaiti gaale ba ga soovale nekpɛ ɣae gilagi, ungo gè zunu waagila (1 000) paa, ga soovale nekpɛ ɣae gilagi.»

¹⁷ Siegi zu é bení la ga bɔɛ, é soovale nekpe ɔaegi vilini ya. Ti naama adave laasei pɛeni ga Lamate-Leyi.

¹⁸ Kpɔɔle wɔin wola bɔini da, é woɔɔfulani Gɔɔɔɔ GALAGI ma, é ɔe: «Da ɔa é kizo faa wolai nii ɔeai ga zɛei, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui, niizu nà ga za ga kpɔɔle wɔin, nà ga loo tatipevolulala nuiti zeezaama?» ¹⁹ Gaamana, GALA ge kɔtui ma yɛɛi laalaoni, nii é Leyi, ziei ɔfulani ná, Samesɔn bɔɔleni, ziilei tɔɔn, ziila é zɛbei zɔɔɔ volu. Naa ɔa é keeni ti zieungi naa laasei pɛeni ga En-Gakolee, naa ná-zieungi, toɔa de ná zaagaza Leyi.

²⁰ Samesɔn ɔeni ga tukpɔɔaaleve nui Izelaye yooi zu, Filiseti nuiti ta-ziegi zu kona uuufelegɔ (20) laawu.

Samesɔn ná-fai Gaza taazuve

16 Samesɔn liini Gaza taazuve, é kologolo anzanui ta ɔaani ná, é leeni naa ná-pelei wu. ² Ti ɔeni Gaza nuiti ma: «Samesɔn zeelive taazuve.» Ti nu ɔulazuve kpein makeni kpídii, ti da maabɔun taa zigídave. Aneɛ naa ve, ti ɔaaleini kpídii nɛgelein, ti deve ga ti paa sobui.

³ Samesɔn yeni laani doin eyesu kua zaamai. Kua zaamai, é wuzegeni, é taai ma zigígi ma bo seveiti soni ta daamasa felegɔiti, é kpo sɔɔɔgi va, é ti pe pu ɔma, é li ga tiye gize unmaɔe Geebelɔn letemaɔe.

Dalila Samesɔn yaava vai

⁴ Tago zugoozaai ma, Samesɔn anzanui ta nɛeni ve, nii daa ɔeni ga Dalila, é ɔeni zeini Sɔleke nɛmei zu. ⁵ Filiseti nuiti ta-ɔfundigíiti ti liini naa vɔ be, ti ɔe ma: «Nɛeneso deɛ, è kwɛe ve ná-zɛbe wolai zɛɔezu ná, ta velei ga zobo sɔɔɔ da ma, gá gilizu, gi vɔni ma, gi ɔilagilagi ɔa wali ɔaei waagila ungila (1 100) fe è ya.»

⁶ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Nà è maaneɛnezu, ve da-zɛbe wolai zɛɔezu ná,

soma è ná le ga ze, ta leeni ɔa nu a è ɔili la, nu vɔni è ma.»

⁷ Samesɔn goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Ni nu a ɔilina ga kile galu niine lofela, niiti ti la de vɔɔni, zɛbei ɔa ɔula zèa, nà ɔe nɔ eɔe nui mɔtaiti kevele.»

⁸ Filiseti nuiti ta-ɔfundigíiti ti vaani ga kile galu niine lofelaiti Dalila vɔ, niiti ti la ɔeni de vɔɔni. É gilini ga naati. ⁹ Kele ti nuiti doɔɔɔni koba pelei wu. Anzanui ɔeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» É kile galui naati suleveleveni eɔe nɔ geze vube ga ɔala abu ɔa. Ná-zɛbei zɛɔezuve la ɔeni ɔwɛeni.

¹⁰ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Wele, è gaabologazu, zɛeiti ka è ti woga mà. Niizu nà è maaneɛnezu, soma è naa le ga ze, nii nu ɔa è ɔili la.»

¹¹ É ɔeni ma: «Ni ta ɔilina ga galu vɔɔni niineiti, ti la de botii ɔeeni ga tiye, zɛbei ɔa ɔula zèa, nà ɔe nɔ eɔe nui mɔtaiti kevele.»

¹² Dalila galu vɔɔni niineiti seɔeni, é gili ga tiye. Naa voluma, é ɔe ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» Nuiti ma ti ɔeni loni koba pelewuve. Kele galuiti ti ɔeni zeei va, é ti leveniga eɔe geze ɔaali ɔila nɔ.

¹³ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Zaagaza da gaabologazu, zɛeiti nɔ ɔa è ti wosu mà. Deɛ ga ze, nii nu ɔa è ɔili la.»

Samesɔn ɔeni ma: «Ni da ndun kpaɔa lofelaiti felena geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului, nà vala nà-zɛbei ma, nà ɔe eɔevelei nubusei mɔtaiti ti la.»

¹⁴ Keai ma niizu, Dalila nɔun kpaɔa lofelaiti feleni geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului. É ɔeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!»

É wuunni, é ɔula ná-niimenii zu, é kpako guluiti tɔɔɔfulani.

¹⁵ Dalila ɔeni ma: «Da zoo ɔale è ɔe mà: «Gè è nɛɛve ve.» È la laani dà! Wele, ná zeizu ɔea sava, è da gaabologɔ, è la keeni, è va da-zɛbe wolai zɛɔezuve le ga

ze.»¹⁶ Tei folo-o-folo é ɣeni kpɔɔzu, é ɔa zelií lo ma ga daawooiti, saa wɔin soni.

¹⁷ É ɣoozu vai pe boni ma, é ɣe ma: «Kpeka la de wɔɔɣuni nɔnungi va, tɔzei gè yeni dèe ɣoozu, gè ɣaliva GALA ma. Ni nɔnungi a wona, nà vala nà-zèbei ma, nà ɣe eɣevelei nubusei mɔtaiti ti la.»

¹⁸ Dalila kaai ma ga é ɣoozu vai pe boga ma, é wooleveni, ti Filiseti nuiti ta-ɣundigíiti toli, é ɣe ti ma: «À vaana niizu, mazɔɔ é ɣoozu vai pe boga mà.» Filiseti nuiti ta-ɣundigíiti ti liini pɔ be, ga wali-iti ya. ¹⁹ É Samesɔn laani ɣɔɣɔi ma, naa pi, naa volu é zunui ta lolini, naa nɔundeɣa velea lɔfelaiti teve ga. Pele ɣana é tɔzeini la ga vɔniga ma, tɔzei ná-zèbei ɣulani zea.

²⁰ É ɣeni ma: «Filiseti nuiti ta ta é zo, Samesɔn!»

É wuunni, é ɣula ná-niimenii zu, é ɣe ɔɔɣɔ ma: «Nà ɣulazu, eɣevelei gè keai la mɔungiti su, gè ɔɔɣɔ vie!» É la ɣeni kwee ga ɣooɣɔ GALAGI zeeɣa polu.

²¹ Filiseti nuiti ti soni, ti gaazuɣeze felegɔiti kulani su. Ti yeini la Gaza, ti gili ga kɔlu ɔɔi yɔɔɣɔi, ti pili kasoi ɣa, é ɔa molo ziga ɣɔtui lati.

Samesɔn ná-potokulai ta saa vai

²² Anɛ naa ve, nɔnungi buyega voluma, nɔundeɣai tɔzeini ga lea nɔnungi ma.

²³ Tama, Filiseti nuiti ta-ɣundigíiti ti ɣaaleeni ba, ga ti zalaɣa wola ɣula ta-ɣalagí Dagon ve, ti ɣoozune. Ti ɣeni ɣeezu: «Gá-ɣalagí gi zili nui Samesɔn loa gi yeezu.»

²⁴ Siɛgi zu nubuseiti ti kaani la, ti ɣoozuneeni, ti ta-ɣalagí maamuse, ti ɣe ma:

«Gá-ɣalagí gi zili nui lba gi yeezu, toɣa é ɣeni gá-yooi ɣologolosu, é ɔa gá-nu mɔinmɔingiti paa.»

²⁵ Tei ti wola ɣoozuneeni, ti ɣeni ma: «À Samesɔn loli, é va é ɣaogi wo gi ve!» Ti Samesɔn lolini, é ɣula kasoi ɣa, é

ɔa ɣaogi wo ti ɣaazu. Ti toni pelei ma beɣegiti zɔɣɔzuve.

²⁶ Samesɔn ɣeni zunui loungoi ma, nii é ɣeni sosu zee va: «Lo tɔɣɔ, è zèe veɛ kpeɣegiti ba, niiti pelei zeini ti ɣa, gè yeeve ti ve.»

²⁷ Pele wolai naa laaveni ga nubusei, zunuiti ta anzanuiti, Filiseti nuiti ta-ɣundigíiti kpein ti ɣeni ná. Seizeibosuve pele ɣomave, miná pe ka naa laaveni, nu waasavago (3 000) ɣa é ɣeni ná, zunuiti ta anzanuiti, ti ɣeni welezu Samesɔn va, é ɔa ɣaogi wo. ²⁸ Samesɔn woogulani ɣooɣɔ GALAGI ma, é ɣe ma: «Màligii, ɣooɣɔ GALAGI! Nà è maaneɛnezu, ɣize sù, ee, GALA, zèbei ve bè, niizu, naa ɣe ɣila kpe nɔ, gè gàazuɣeze felegɔi vaa vɔtokula Filiseti nuiti ma!»

²⁹ Samesɔn yeeveeni zaamazuu beɣe felegɔiti be, pelei ɣeni zeini ga, é wɔɔɣu ti va, zɔi ɣeni zeezazuve, zɔi ɣe kɔvezuve.

³⁰ Naa volu é ɣeni ma: «Gi za vɔɔma gá Filiseti nuiti!» É ti laavilini ga zèbei pe, pelei woloni Filiseti nuiti ta-ɣundigíiti ma, ta bebei, nii é ɣeni ná. Nii é paani saazuve, naa mɔinni é leve keai ma vuu- lua gele va.

³¹ Keeɣeleaiti ta ná-nuiti kpein, ti yeini, ti ma vooimai zeeɣe, ti lii la, ga ti maagulu Sɔleya ta Esetawole ti yɔɣɔzuve, keeɣe Manoa ná-kabayeeɣi zu. É ɣeni ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele yooi zu kona vuu-felegɔ (20) laawu.

Mika ná-zalaɣa ɣulazuve

17 Zunui ta ɣeni zeini Efelayime ɣize yooi zu, daaseigi ɣeni ga Mika. ² É ɣeni dee ma: «È-ɣi ka su ga ti wali ɣaei waagila ungila (1 100) unmani è ya, è unma nui voovooni gàazu. Nà ɣa gè walii naa ɣulani è ya, toɣa pɔ be.»

Dee ɣeni ma: «ɣooɣɔ GALAGI tuya loo dɔun zunui ve!»

³ É wali ɣaei waagila ungilagi (1 100) veeni dee ya, naa ɣeni ma: «Nà ni-ima wali ɣaei veezu ɣooɣɔ GALAGI ve

ga nà bɔɔɔi zeei, é ɔɔ doun zunui ve, ga vololibai ta kɔɔɔ ganigi é ga kɔlui gaawuungai. Zekana gè feezu la è ya volu.»

⁴É wali ɔɔai veeni dee ya. Dee wali ɔɔai unfelegɔi (200) zegeni, é fe kɔlu ɔɔawuun nui ya. Naa vololibai ta kɔɔɔ ganigi beteni ga kɔlu gaawuungai. Ti ti vuuni Mika ná-pelei wu.

⁵Mika naa, ada zɔlɔni ná-pelei wu, ve é ɔɔni nɔkɔsu ná ti wa. É zalaɔa ɔɔla zegfei ta pele wu zalei taɔɔiligaa beteni, é ná-doun zunui ta zeii ga ná-zalaɔa ɔɔla nui.

Mika ná-zalaɔa ɔɔla nui

⁶Naama ziegi zu, masa ge la ɔɔni Izelaye le unda. Ese ge ɔɔni naa nɔ ɔɔezu, nii pagai gaazu. ⁷Zunu loungoi ta ɔɔni Beteleyeme laai zu, Zuda yooi zu, Zuda ná-bolodai zu. É ɔɔni ga Leevi nui ta, é ɔɔni seikɔɔmai zu. ⁸Zunui naa zegeni Beteleyeme taazuve, Zuda yooi zu, é li zeizu adave ta, ve a zeii ná. É yeni ziezu pelei zu, é zeeli Efelayime ɔɔze yooi zu, eyesu é zeeli Mika ná-pelei wu.

⁹Mika ɔɔni ma: «Da zegezu mini?»

É goɔgaavoteni, é ɔɔ ma: «Nà ga Leevi nui, Beteleyeme, Zuda yooi zu, nà liizu gè zeii ve nà zoo zeizu ná.»

¹⁰Mika ɔɔni ma: «Ye pɔ be, è ɔɔ ga kèe, ta zalaɔa ɔɔla nui bè, nà wali ɔɔai puugɔ ve è ya kona gilagi laawu, é bɔ segeiti ba, ta daamianigi.»

Leevi nui ná-botii lɔzeini. ¹¹É vaani bu ɔɔana, é ye zunui naa vɔ be, naa balaa yeezeini bu, é deve ga ná-doun zunui ta. ¹²Mika Leevi nui zeini zalaɔa ɔɔla wotii unda, zunu loungoi naa ɔɔni ga ná-zalaɔa ɔɔla nui. É naa laazuveeni ná-pelei wu. ¹³Mika ɔɔni ma: «Niizu, gè kweega ga ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ faane ɔɔ bè, tɔzei Leevi nui nii ɔɔa bà ga zalaɔa ɔɔla nui.»

Zou ɔɔaizii vai Dan mavofodaiti be

18 Naama ziegi zu, masa ge la ɔɔni Izelaye le unda. Dan mavofodaiti ti ɔɔni zou ɔɔaizii, ve ta zeii ná. Mazɔlɔ eyesu naama ziegi zu zeeli, ti la ɔɔni de zou zɔlɔni Izelaye le veleyegei zɔiti saama. ²Dan mavofodaiti ti zunu ɔɔzegeze dɔlugɔ ɔɔlani bɔɔɔ zaama, ti zege Sɔleya ta Esetawole, ti li ti zooi vete, ti ziezie su. Ti ɔɔni ti ma: «À li, wo zooi zuvete.»

Ti zeelini Efelayime ɔɔze yooi zu, eyesu ti li Mika ná-pelei wu, ti pi ná. ³Ti maabuɔaai ma Mika ná-pelei wa, ti Leevi zunu loungoi wooi vaaɔɔulabai ɔɔweeni, ti ɔɔle ma, ti ɔɔ ma: «Be ɔɔ paai ga de ve? Leeni ɔɔ è keezu ve? Leeni vaa zu è yesu ve?»

⁴Nii kpein Mika keeni be, é naati boni ti ma, é ɔɔ ti ma: «Toɔa ɔɔa sàla, gè ɔɔa ga ná-zalaɔa ɔɔla nui.»

⁵Názu ɔɔa ti ɔɔni ma la: «Gá è maaneenezu, GALA gaazaɔa de, gi kwee ni siei gi tɔzeida, toɔa zoloo.»

⁶Zalaɔa ɔɔla nui ti woɔgaavoteni, é ɔɔ ti ma: «À li ziileigi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔa wo va, siei zu wo tɔzeizu.»

⁷Zunu lɔlugɔ naati ti liini, ti zeeli Layise. Ti nubuseiti kaani ti zeini ná, ti laai bɔɔ la, ga Sidɔn nuiti kevele, ti yi-ileidai kitogi zu. Nu nɔpe ge la ɔɔni ti bɔlɔzu ti-maagoolii zu, baa é va zeii ti unda. Ti maagoozani Sidɔn nuiti ba, kpɔfaama la ɔɔni ti yɔɔzu ta nu nɔpe.

⁸Zunu lɔlugɔ naati ti ɔɔlani ma, ti li ti-ɔɔeleaiti pɔ be Sɔleya ta Esetawole, naati ti ɔɔni ti ma: «Lee vaa ɔɔa siei ma?»

⁹Ti ɔɔni ti ma: «À wuzegfe! Ade le ti laalɔɔma, mazɔlɔ gi zooi ɔɔave, gola vage. Toɔa ɔɔle! Wa zeini nɔ, wo la faa wosu! À mina ɔɔ ga dɔve nui. À pele zo, wo li wo zooi naa zo! ¹⁰Wa zeelina náve, wa nubuseiti ka ná, ti laai bɔɔ la. Zou ve ɔɔla wɔlɔai, GALA ge fea wo ya,

ada ve nu la valaga ani nɔpe ma ná, anii nii kpein nɔ é eteai zu.»

¹¹ Zunu undɔzita (600), Dan mavofodaiti su, naati ka ti ta-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti segeni, ti zefɛ Sɔleya ta Esetawɔle. ¹² Ti leeni, ti kɔɔlaɔgai vu Kiliyate-Yeyalime voluve, Zuda yooi zu. Naa ɔa é ba, naama adave laasei peai ga Maɔane-Dan, zaɔɔa (nii poluve ga «Dan ná-kɔɔlaɔgai»). ¹³ Ti zefɛni miná, ti li Efelayime ɔize yooi zu, eyesu ti zeeli Mika ná-pelei wu.

¹⁴ Zunu lɔɔlugɔi niiti ti liini Layise yooi zuvetesu, naati ti ɔeni ti-wɔɔlaiti ma: «Wo sugwɛ nei baa, ga zalaɔa ɔula zefɛi ɔa pelei nii ta wu, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, ta kɔɔɔ ganigi tagɔli, nii é ga kɔlu ɔaawuungai? À naa leve, nii wa ke.» ¹⁵ Ti ɔaleni ma miná, ti le Leevi zunu lɔɔngoi ná-pelei wu, Mika ná-pelei wu, ti tuvɔgi wo. ¹⁶ Názu niina, Dan mavofodaiti, nu undɔzita (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya, ti ɔevele betɛai kɔɔɔ vai ma, naati ti ɔeni loni pelevɛ. ¹⁷ Zunu lɔɔlugɔi niiti ti liini zooi zuvetesu, naati ti leeni, ti vololibai zefɛ, ta zalaɔa ɔula zefɛi, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi, nii é ɔeni ga kɔlu ɔaawuungai. Zalaɔa ɔula nui ɔeni loni pelevɛ ta nu undɔzita (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya.

¹⁸ Zalaɔa ɔula nui zɔiti kaai ma, ti le Mika ná-pelei wu, ti vololibai zefɛ, ta zalaɔa ɔula zefɛi, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi é ga kɔlu ɔaawuungai, é ɔeni ti ma: «Leeni ɔa wo keezu miná?»

¹⁹ Ti goɔɔavoteni, ti ɔe ma: «Maagɛ kpɔ! Yeevɛ la, è vile gi volu, ɔe ga ɔeeɔe gi vɛ, ta zalaɔa ɔula nui. Fizɔge è ma nei baa, è ɔe ga zalaɔa ɔula nui zunu ɔilagi nɔ vɛ, baa è ɔe ga zalaɔa ɔula nui bolodai vɛ, ta peleyeɔe vɛ, Izelaye yooi zu?»

²⁰ Zalaɔa ɔula nui wola ɔoozune naama vai zu. É zalaɔa ɔula zefɛi zefɛni, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, é vile nuɔuseiti saama.

²¹ Ti pele zoni, ti ɔa li, ti dɔungoiti toni lugɔ, ta toganiiti, ta kasɔiti.

²² Ti maagoozaai ma Mika ná-pelei va, Mika zeinɔɔɔiti ti bɔɔ lolini, ti vile Dan ná-nuiti polu. ²³ Ti ɔeni kpeei loozu Dan ná-nuiti polu, naati ti ɔaleni ma, ti ɔe Mika ma: «Leeni ɔa keai, è toligi wosu ɔana?»

²⁴ É ti woɔɔavoteni, é ɔe ti ma: «Ná-galagiti gè ti beteni, wo ti zefɛa, é vɛ zalaɔa ɔula nui va, wo lia ga tiye, lee ɔili ka niina zɔgai zèa, wa gaazaɔa mà vaa zu?»

²⁵ Dan ná-nuiti ti goɔɔavoteni, ti ɔe ma: «Mina gi woizubɔɔ! Tanisu gi zaama, nui tanigaa yiigaawana, ti loo è ma. Togɔ ɔe ga è undavili faa, wa ɔaveleyeɔe.» ²⁶ Dan ná-nuiti ti pele zoni, ti ɔa li. Mika kaai ma ga ta-zobogi wɔɔvɛ nonɔi va, é ɔaleni ma, é li ná-pelei wu.

Dan mavofodaiti ti zeii vai Layise

²⁷ Nii kpein Mika kpeteni, zekana Dan ná-nuiti ti naati segeni la, ti li ga tiye, é vɛ zalaɔa ɔula nui va, é ɔeni zea. Naa vɔluma, ti laaleeni Layise wu, ti nuɔuseiti paa, niiti ti ɔaaleini, ti laai bɔɔ la, ti zeini ziileigi zu, naa volu ti abui loni taai va. ²⁸ Nu nɔpe ge la ɔeni vaani, é va bɔ ti va, mazɔɔ ti maagoozani Sidɔn yooi va, kpɔfaama la ɔeni ti yɔɔzu ta nu nɔpe, ná ɔeni nemei zu, nii é Bete-Legɔbe.

Dan ná-nuiti ti taai loni volu, ti zeii ná. ²⁹ Ti taai laasei pɛeni ga Dan, ti-memewola Dan laaseigi, Izelaye ná-doun zunui, kele mɔungi daaseigi ɔeni ga Layise. ³⁰ Dan ná-nuiti ti vololibai naa ɔaalɔni ná, ti Zonatan zeii ga zalaɔa ɔula nui, Dan mavofodaiti be, nii é ɔeni ga Geelesome ná-doun zunui, Moize ná-dounloin. Naa mavofodaiti ka ti ɔeni naama wotii ma, eyesu ti li ga tiye duɔlai zu. ³¹ Vololibai nii Mika kpeteni, ti naa makeni, GALA pelei nii é ɔeni Silo, naa ná-yeegɔgalai kpein daawu.

Gíbea laaveaiti ta-vaa ɲɔi

19 Naama ziegi zu, masa ge la ɣeni Izelayele unda. Leevi nui ta ɣeni ná, é ɣeni zeini Efelayime gize yooi ɣaabelazuve, é anzai ta zegeni Beteleyeme Zuda yooi zu, nii é la vuluni ga zɔiti kevele. ²Kele anzanui naa bɔɔɔ ɔɔni kologologi zu, é zegeni pɔ be, é gale ma keeɣe vɔ be Beteleyeme, é keeni ná ga alu naanigɔ. ³Sinigi wuzegeni, é li pɔ be, é va bɔe pɔ, é ziila, é lii la. Ná-botigɛ zunu loungoi ɣeni ba, ta soovale felegɔ. Anzanu loungoi naa leeni keeɣe ná-pelei wu, siegi zu keeɣe zunui ɣaani la, é yeezeini bu ga koozune.

⁴Nekoi, anzanu loungoi keeɣe, naa yeevilini su, é ye naa vɔ be, é ke ná ga folo savagɔ. Ti da daamii wo, ti da bɔɔle, ti da ɲi ná. ⁵Foloi naanisiei, ti wuzegeni ga sobuzobui, Leevi nui ɣevele beteni ga é li. Kele anzanu loungoi keeɣe ɣeni nekoi ma: «Ani go mi, è zebe zɔɔɔ, wa li niina.»

⁶Ti zeini, ti daamii wo, ti bɔɔle vɔɔma ti felegɔ. Naa volu anzanu loungoi keeɣe ɣeni anza zinigi ma: «Deve, è ɲi ve, è yiille.» ⁷Anza zinigi wuzegeni ga é li, kele nekoi ɣilini ma, é kpidi ɣila keeni ná mɔɔɔ. ⁸Foloi ɔɔlusiei, é wuzegeni ga sobuzobui ga é li. Anzanui keeɣe ɣeni ma: «Nà è maaneenezu, ani go mi, wo naa maabɔun, foloi gaayei.» Ti felegɔ pe ti daamii woni.

⁹Anza zinigi wuzegeni, ga ti li ta an-zai nii é la ɣeni fuluni ga zɔiti kevele, ta ná-botigɛ zunu loungoi, kele anzai keeɣe ɣeni ma: «Wele foloi gaayeiɔa, woza lia, à ɲi ve, foloi lia. À ɲi ve, è yiigaaleti, lina wa wuzegɛ ga sobuzobui, wo vile pelei zu, è li da-laazu.» ¹⁰Anza zinigi la ɣeni pɔ ga é va ɲi ná, é wuzegeni, é li. É zeelini Yeebuse ɣakalave, nii é ga Zeeluzalame, ta soovale felegɔiti ti maagiliai, ta anzai nii é la ɣeni vuluni ga zɔiti kevele.

¹¹Siegi zu ti zeelini la Yeebuse, foloi wola liini niina. Botigɛ zunu loungoi ɣeni maliɣii ma: «Ade li, de lati Yeebuse nuiti ta-laai tei ma, ade ɲi ná.»

¹²Maliɣii googaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, ade la laazu zii ɣiligiti ta-laazu, ve Izelayele nu la ná, ada ɲiizu Gíbea.» ¹³É ɣeni mɔɔɔ ná-botigɛ zunu loungoi ma: «Ade li, de maabuɣa nuuma adaveti ta va, Gíbea baa Lama, de ɲi ná.» ¹⁴Ti yeni ziezu eyesu foloi da, siegi zu ti maabuɣani la Gíbea va, nii é Benzamen yooi zu. ¹⁵Ti latini eyesu ti zeeli miná, ti ɲi Gíbea. Leevi nui leeni, é lo taa zaamave. Nu nɔpe ge la ɣeni suzoni, é va daazuvee ná-pelei wu, ga é ɲi ná.

¹⁶Gaabelasu, kewola vɔɔi ta vaani kpɔkɔi, é zegɛ boti ɣeezuvɛ kpalagave, zunui naa ɣeni ga Efelayime ɣize yooi zu nui ta, é ɣeni zeini Gíbea, kele náve nuiti ti ɣeni ga Benzamen nuiti. ¹⁷É ɣaazuwuzegeni, é weein ɣa taa zaamave. Kewolai ɣeni ma: «Da liizu mini? Da zegɛzu mini?»

¹⁸É googaavoteni, é ɣe ma: «Gá zegɛzu Beteleyeme Zuda yooi zu, gá li-izu Efelayime ɣize yooi ɣaabelazuve, miná ɣa gè zɔɔɔni ná. Pàave, gè zegɛ Beteleyeme Zuda yooi zu, nà liizu ɔɔɔɔ GALAGI ná-pelei wu, kele nu nɔpe ge la ná, nii é yeezeizu bù. ¹⁹Tama, tufai ɣa gi ya soovalegiti kɔɔɔ fai zu, ta bului balaa, ta dɔɔi, gi ve ga ànzai ta nà-botigɛ nui, gi bedɛ la ani nɔpe ba.»

²⁰Kewolai ɣeni ma naazu: «Ziilleigi ɣe è ve! Gè minazegɛa ga è-maavai pe, è la ɲia taa zaamave.» ²¹É ti leeni ná-pelei wu, é tufai ve soovalegiti zea. Sieveaiti ti ɣɔɣɔiti maagbani, naa volu ti daamii wo, ti bɔɔle.

²²Siegi zu ti ɣeni goozuneezu la, taazuve zunuiti, nu ɲakaiti, ti vaani ti ɣaku pelei ma, ti da daa zigɛ, ti da ɣe kewola vɔɔi ma, pele kee nui: «Zunui ɣula, nii teai è vɔ be, gi bedɛ ɣula la!»

²³ Pele kee nui gulani, é li ti ɔɔ be, é gɛ ti ma: «Ba-o, kèeleaiti, à mina faa ɲɔu gɛ, nà wo maaneenezu, tɔɔzei zunui nii gɛ ga mà ween, à mina tɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ faa gɛ. ²⁴ Wele dɔun anzanui va, kpeaai, ta zunui anzai, nà gɔlazu ga naati. À loo naati ma, wo naa gɛ nii wo wɔinni wo ke. Kele à mina tɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ faa wolai naa gɛ ga zunui nii.»

²⁵ Zunui naati ti la gɛni woiloni goo ma. Nàzu gɛ Leevi nui anzai zoni la, é kula eteave. Ti vuuni ma, ti voova ma, é zo kpidii ma eyesu sobui, naa volu sobu-zobui ti yeebe ba. ²⁶ Sobui, anzanui naa vaani, é loo zunui naa ná-pelelave, ve sinigi gɛni ná, eyesu woza gɛla.

²⁷ Sobui sinigi wuzegɛni, é pelei laalao, é gɔla, é va li ná-sie ma. Kele anzanui naa, é ga anzai nii é la gɛni fuluni ga zɔiti kevele, é naa gɛani laani nu lɛzuvɛ pelei wu, zeeiti peai kɔɔɔɔɔɔ ma. ²⁸ É gɛni ma: «Wuzegɛ, de li!» Kele googaavote ge la gɛni veeni. Sinigi segɛni, é pee soovalegi gila kɔma, é vile pelei zu, é da li ná-taazu.

²⁹ Seelii ma ná-pelei wu, é bogɛai zegɛni, é anzai leveleve, é ke ga ma bulukpulu puugɔ maazu felegɔ (12), é teveni Izelayele yooi zu ná pe. ³⁰ Niiti kpein ti naa gɛani, ti gɛni ma: «Nii gɛgɛla vaa nɔpe ge la de gɛeni, nu la de ta gɛani, kaipa Izelayele nuiti ti lɛeni, ti gɔla Ezipete yooi va, eyesu zaagɛza. À gɛisɛ su, wo bɔɔɔ gɛ, wo deve wo!»

Izelayele nuiti ti devei wo fai Benzamen nuiti daalɔɔma

20 Izelayele nuiti kpein ti vaani, é zo Dan é li Beel-Seeba, eyesu Galaade yooi zu, bebei gɛaleeni ba Gɔɔɔɔ GALAGI gɛkala egɛ nu gɛla nɔ Misepa. ² Nubuseiti ta-gɔndigɛiti kpein, ti ga Izelayele wolodamaiti, ti gɛni GALA ná-nubuseiti ta-maabɔgi zu, zunu waaunnaanigɔ (400 000) gɛni ná, niiti ti gɛni ziezɔ gɔɔɔa, bogɛa zɔkɔɔi gɛni ti ya.

³ Benzamen nuiti ti menini ga Izelayele nuiti ti lɛeni Misepa. Izelayele nuiti ti gɛni ma: «Uelei faa ɲɔi nii vaai la, à naa wo lɛe gi ma.»

⁴ Leevi nui nii ti anzai vaani, naa gɛni ti ma: «Ànzai nii é la gɛni vuluni ga zɔiti kevele, gá naa gɛ gi vaani Gibeá Benzamen yooi zu, ga gi ɲi ná. ⁵ Taaveaiti ti laaleeni nɔun bu. Kpidii, ti pelei maalatini, ve gè gɛni ná, ti gɛ ti pàa. Ti vileni ànzai volu, ti ye laazu la eyesu ti paa. ⁶ Gè ma vooimai zegɛni, gè teveleve, gè sei su puu maazu fele (12), gè teve Izelayele yooi zu ná pe. Tɔɔzei namaba vai é ga tɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ niima zii gɛa Izelayele yooi zu. ⁷ Wele, Izelayele nuiti wo kpein ka, wo gɛaleai ba, à unpilena, wo faa gɛla deve!»

⁸ Nubusei kpein ge wuzegɛni sɔ gilagi zu, ti gɛ ma: «Nu gɛla kɔɔɔa ge la gɛalesu ma ná-sege gɔtai wu, nu gɛla kɔɔɔa ge la liizu ná-pelei wu. ⁹ Wele nii ade keezu niina ga Gibeá nuiti, ada kɔakutoomai gɛezu, ade kwɛe nii da ke ga tiye. ¹⁰ Izelayele wolodai kpein su, ada nu puugɔ zegɛzu nu ungilagi (100) zu, ta nu ungila (100) nu waagilagi (1 000) zu, ta nu waagila (1 000) nu waapuugɔi (10 000) zu, ta liizu ti daamiani gaizie nubuseiti be, naa gɛ a ke ta galena ma, ade Gibeá zo, nii é Benzamen yooi zu, egɛvelei ta-namaba vaa ɲɔi la, ti keai Izelayele yooi zu.» ¹¹ Zekana Izelayele zunuiti kpein ti gɛaleeni ba la taai laalɔɔma, egɛ zunu gɛla kpe nɔ.

¹² Izelayele wolodaiti ti zunuiti teveni Benzamen ná-peleyegɛi ma, ti gɛ ma: «Namaba vai, nii ɲɔudai, naa gɛveve gale wo zaama? ¹³ Gaamago nɔ, su mina gɔooza, à nu nakaiti fe gi ya, niiti ti Gibeá, gi ti undaavili, gi faa ɲɔi gɛla Izelayele zaama gana!»

Benzamen nuiti ti la gɛni keeni, ti va woilo ti-gɛeleaiti goo ma, Izelayele nuiti. ¹⁴ Benzamen nuiti ti zegɛni ta-laa wolaiti su, ti gɛale ba Gibeá, ti va li ga kɔɔi

Izelayele laalɔɔɔma. ¹⁵Benzamen nuiti gaalumi ma volo ná, ti ɔeni ga, zunu waavuufele maazu lozita (26 000), niiti boɔa zɔkpɔi ɔeni ti ya, Gibeaa taaveaiti ti la naama ɔaalugi zu, tɔzei naati tiegi ɔeni ga nu undɔfela (700), ti ga kɔɔɔɔ nu ɔezeɔɔzegegi. ¹⁶Naama ɔɔɔɔɔ nuiti saama, kɔve nui ɔeni ti zaama ga nu undɔfela (700), naati kpein ti ɔeni zoosu ti kɔtui vili ga felevelegi, ti la voola nu undega ɔila kpegi va. ¹⁷Ti Izelayele nuiti gaalumi balaa, ti ɔeni ga nu waunaanigɔ (400 000), niiti boɔa zɔkpɔi ti ya, ti ga kɔɔɔɔ nuiti, Benzamen nuiti ti la naama ɔaalugi zu.

Kɔɔi ɔɔɔ vai

Benzamen nuiti daalɔɔɔma

¹⁸Izelayele nuiti ti wuzegeni, ti le Beetele, ti GALA gaazaɔa, ti ɔe ma: «Gi zaama be ɔa a le de mɔunpa, é Benzamen nuiti sakpe?»

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Zuda nuiti ka ta le ti tɔzei.»

¹⁹Geelaalaoni nɔ feya, Izelayele nuiti ti wuzegɔ ti ta-ɔɔɔlaɔai vu Gibeaa ɔɔbave. ²⁰Ti ɔulani, ti li ga ti kɔɔi veɔ Benzamen nuiti ba, ti bɔɔɔ zeini su, ti lo Gibeaa laawu. ²¹Benzamen nuiti ti ɔulani Gibeaa, ti Izelayele nui vaani kɔɔɔɔzuvɔ naama volo ná ga nu waavuufele maazu fele (22 000). ²²Nubuseiti, Izelayele nuiti, ti bɔɔɔ iɔɔɔɔɔni, ti ɔevele beteni kɔɔɔɔ vai ma mɔɔɔ ga niine naama adave nɔ, ve ti ɔeni vuuni ná folo mɔungi. ²³Izelayele nuiti ti leeni, ti wɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eyesu kpɔkɔi zeeli. Ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ti ɔe ma: «Gi maaneve nei gi kɔɔ laale Benzamen nuiti bu, gi-ɔeveleaiti?»

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ti ma: «À li ti laalɔɔɔma.»

²⁴Poluma zobui, Izelayele nuiti ti laaleeni Benzamen nuiti bu volu, ná zeizu velesiei. ²⁵Ná zeizu velesiei naa, Benzamen nuiti ti ɔulani Gibeaa, ti ti

laagomi, ti nu waapuugɔ maazu losava (18 000) vaani Izelayele ɔɔɔɔɔ nuiti ba, kɔɔɔɔzuvɔ, ti zoogai boɔa zɔkpɔi vilisu.

²⁶Izelayele nuiti kpein, ti ma vebeiti ti leeni Beetele. Ti yeni zeini ná, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔakala, ti da wɔɔ, ti zugi zo eyesu kpɔkɔi, ti gala zalaɔaiti kula, ta zilei zalaɔaiti Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ²⁷Ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔani mɔɔɔ. Naama ziegi zu, miná ɔa Ɔɔɔɔɔ GALAGI náminazege kesui ɔeni ná. ²⁸Elezaal ná-doun zunui, Finease, nii é ga Aalɔn ná-dounloin, naa ɔa é ɔeni botii zu naama ɔonagi. Ti ɔe ma: «Gi maaneve gi li mɔɔɔ, gi gi-ɔeveleaiti sakpe, Benzamen mavofodaiti, baai gi loogɔ?»

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ti ma: «À li, mazɔɔɔ lina, ná zobo feezu wo ve, wo pile sɔɔɔ ti ma.»

²⁹Izelayele nuiti, ti zunuiti seini dɔɔɔɔɔ Gibeaa maagoolii zu. ³⁰Naa volu, ti liini, ti laale Benzamen nuiti bu ná foloi zavasiei. Ti bɔɔɔ zeini su kɔɔɔɔ vai ma Gibeaa lugɔ, eɔevelei ma mɔun felegɔi ɔeni la. ³¹Benzamen nuiti ti ɔulani kɔɔɔɔ vai ma, ti beni bɔɔɔ va, ti yeebeteve taai va. Ti tɔzeini ga nuiti paa nubuseiti saama, eɔevelei nɔ ti keeni la mɔungiti su, pelei naati su, nii gilagi leezu ga Beetele vele, gilagi da li ga Gibeaa vele balaɔai zu. Izelayele zunui ti paani, é ɔeni ga nu vuusavagɔ (30).

³²Benzamen nuiti ti ɔeni ɔeezu ma: «Ade voniga ti ma ga mɔungi nɔ ɔevelei.»

Kele Izelayele nuiti ti ɔeni ɔeezu: «Ade vela ti va, de ti beteve taai va, de li ga tiye pelei zu.»

³³Izelayele zunui kpein ge zegeni losuveti, ti bɔɔɔ ɔevele bete Baale-Tamaal. Izelayele ná-nuiti ti loɔɔɔni, naati ti zegeni Maalee-Geeba, ve ti ɔeni ná. ³⁴Kɔɔɔɔ nu ɔezeɔɔze waapuugɔ (10 000), niiti zeelobai woni ga tiye Izelayele zaama, naati ti zeelini Gibeaa ɔakalave. Kɔɔi wola bɔini, kele Benza-

men nuiti ti la ɣeni kwɛɛ ga maanɔŋɔi ɣa vaazu ti ʋ. ³⁵Ɔɔŋɔ GALAGI Benzamen nuiti sakpeni Izelaye ʋɛ, naama voloi, Izelaye zunu waavuufelegɔ maazu ɔɔlugɔ unɣila (25 100) paani, ti pɛ ti zoogai kɔɔi ɣɔɔzu ga boɣa zɔkpɔi.

³⁶Benzamen nuiti ti kweɛni ga Izelaye nuiti ti pile sɔɔɔga ti ma. Izelaye zunuiti ti keeni, eɣɛ ta ɣɛ velazu Benzamen nuiti ba, keɛ ti-ɣɣi ɣeni ta-ɣɔɔɔ nuiti ba, niiti ti ɔɔɣuni ɣibeɛ ɣobave. ³⁷Názu ɣa nui naati ti ɔɔɣuni, ti ɣulani la, ti loo ɣibeɛ zu, ti vaza taazuve, ti nuiti undaavili. ³⁸Ti zolooni ma ta Izelaye ɣɔɔɔ nui zɔiti, ga ti abui lo, ma luului wuzegɛ taazuve, é ɗa le geezuve.

³⁹Izelaye zunuiti ti ɣaavoteni volu ti ma, ga kɔɔɣɔi. Benzamen nuiti ti nu ʋu-ʋavago (30) ɣɛɣala vaani niina ti va, naa maavele ma, ti ɣeni ɣɛɛzu ma: «Ti voluazoga, ti ɗa vela ade va, eɣɛvelei é ɣeni la kɔɔɣɔ volo mɔungɪ zu.»

⁴⁰Gaamanɔ, duulu wolai tɔɔzeini ga wuzegɛa taazuve. Benzamen nuiti ti latini, ti ka ga abuzogi ɣa ta-laai va, ma abuzogi ɗa le geezuve. ⁴¹Názu ɣa Izelaye zunuiti ti ɣaleni ma la Benzamen nuiti daalɔɣɔma, naati ti wola zuluani. Mazɔɔɔ ti undaaviligi ɣaani, nii é ɣeni ti lugɔ. ⁴²Ti voluaveni Izelaye zunuiti ba, ti ɗa li ga tevebai zu vele. Keɛ kɔɔi la ɣeni ɓɗeni ti maazu, niiti ti zegeni taazu velei, naati ti ɣeni ti vaazu, tɔɔzei ti ɣeni ti yɔɣɔzu. ⁴³Izelaye nuiti ti Benzamen nuiti maalatini, ti vileni ti volu, ti ɗa ti vaa, ʋɛ kpein ti ɣeni ɣɛɛzu ti loogɔ ná, eyesu ɣibeɛ letemave, folo ɣulazu velei. ⁴⁴Ti Benzamen zunu waapugɔ maazu ɔɔsava (18 000) vaani, ti pɛ ti ga kɔɔɣɔ nu ɣɛɛɣɛɣɛɣɛgiti. ⁴⁵Niiti ti yeni vulua, naati ti bizeni, ti li tevebai zu, Limon fasai ʋɔ pelei, ti nu waadɔɔlugɔ (5 000) vaani naati saama pelei zu, ti vile ti volu, eyesu ti zeeli ɣidome, ti nu waafelegɔ (2 000) vaa ti va miná.

⁴⁶Benzamen nui lieɣɔi é zaani, é ɣeni ga zunu waavuufele maazu ɔɔɔlu (25 000), ti pɛ ti ga kɔɔɣɔ nu ɣɛɛɣɛɣɛɣɛgiti. ⁴⁷Zunu undɔzita (600), niiti ti voluaveni, ti vela ti li tevebai zu, Limon fasai ʋɔ pelei, naati ti yeni miná eyesu alu naanigɔ. ⁴⁸Naa voluma, Izelaye nuiti ti ɣaavoteni Benzamen nuiti daalɔɣɔma, ti ɗa zunuiti paa ga boɣa zɔkpɔi taaiti su, ta toganiiti, ta niiti kpein nɔ ti ɣeni ti ɣaazu lugɔ. Ti abui loni taaiti kpein ba, ma yooi zu, niiti ti ti ɣaani.

Benzamen mavofodai ʋuu vai su volu

21 Zunuiti ti ɣonani Misepa ga ti la mɔ ti-loun anzanu vea Benzamen nu ʋɛ ga vulu.

²Nubuseiti ti vaani Beetele, ti yeni zeini ná GALA kakala eyesu kpɔkɔi. Ti yeni zɔngɔzu, ti ɗa wɔɔɔ gola, ³ti ɗa ɣɛ ma: «Leeni vaa zu, Ɔɔŋɔ GALAGI, Izelaye ná-GALAGI, niima vaa ɲɔu zii ɣɛai Izelaye? Leeni vaa zu Izelaye valagai za ná-bolodai gila ma?»

⁴Poluma zobui, nubuseiti kpein ti wuzegɛni ga sobuzobui, ti zalaɣa ɣulazuve loni náɛ. Ti gala zalaɣaiti kulani ta ziilei zalaɣaiti. ⁵Naa volu, Izelaye nuiti ti ɣeni ɓɔɣɔ ma: «Izelaye wolodai kpein su, ma begele ɣa é laade zaama, gaalebai zu, Ɔɔŋɔ GALAGI ɣaazu?» Mazɔɔɔ ti konai woni naama nui laalɔɣɔma, nii é la vaani Ɔɔŋɔ GALAGI ɣakala Misepa, é woni ga ta naama nui vaa.

⁶Izelaye nuiti ti-ɣɛeloin Benzamen ná-fai ma maawɔin ti zoni, ti ɗa ɣɛ ma: «Za, bolodai gila kpetevea Izelaye va. ⁷Leeni ɣa ada ke ti ʋɛ, nii a ke niiti ti ye-gai vulua, naati ti anza zɔɔɔ? Tɔɔzei de ɣonani Ɔɔŋɔ GALAGI ʋɛ, ga de la deloun anzanuiti ta vea ti ya ga anza.» ⁸Ti ɣeni ma: «Nui ta ɣa ná nei baa, Izelaye ná-bolodaiti saama, nii é la leeni Misepa, Ɔɔŋɔ GALAGI ɣakala?» Ti kaani

ga Yabeese nii é Galaade, naa ná-nu ɣila kpala ge la ɣeni vaani kɔɔlagai zu, ta maabɔgi zu. ⁹Ti nubuseiti gaalugai ma, Yabeese nii é Galaade, ti la ɣeni naa ná-nu ɣila kpala kaani.

¹⁰Nubuseiti ti kɔɔɣɔ nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) leveni, ti devei ve ti ya, ti ɣe ti ma: «À li Galaade yooi zu, wo Yabeese laaveaiti pe paa, anzanuiti pe ta doungeiti. ¹¹Wele velel wa ke la, à zunuiti kpein suwugaaleve, ta anzanui kpein niiti ti zunu vaa ɣwɛɛ.»

¹²Kɔɔɣɔ nui naati ti anzalopo bea unnaanigɔ (400) ɣaani Yabeese taaveaiti saama, Galaade yooi zu, niiti zunu la ɣeni de vɔɔɣuni ti va. Ti liini ga tiye, Silo kɔɔlagai zu, Kanaan yooi zu.

¹³Nubuseiti kpein ti keelaiti teveni Benzamen nuiti ma, niiti ti lɔɔɣuni Limon fasai ma, nii a ke ti yɔɣɔzubete, ziileigi ɣe ti zaama. ¹⁴Benzamen nuiti ti ɣaleni ma. Ti anzanuiti feeni ti ya, niiti ti la ɣeni ti vaani Yabeese, Galaade yooi zu, kele é la ɣeni kula ɣeeni ti va.

¹⁵Benzamen nuiti maawɔin nubuseiti soni, tɔɔzei ɔɔɔɣɔ GALAGI zege naka wɔɔni Izelayele wolodamaiti saama. ¹⁶Bebei ma ɣundigɔiti ti ɣeni ma: «Ada ke ɣale, de va anzanu zɔɔɔ zɔiti be, ti yegai vulua, tɔɔzei Benzamen anzanuiti kpein undaavilige?» ¹⁷Ti ɣeni ma mɔɔɔ: «Niiti ti yegai vulua Benzamen nuiti saama, naati ti ta-voganiiti make, naa ɣa a ke bolodai ta ɣaa mina vala ba Izelayele zu. ¹⁸Kele ade la zooga de

va de-loun anzanui ta ve ti ve ga anza.» Mazɔɔɔ Izelayele nuiti ti konai woni, ti ɣe ma: «Naama nui ɣotove, nii a anza ve Benzamen nui ta ya!» ¹⁹Ti ɣeni ma: «Wele kona-o-kona ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-fetii ɣa da ɣula Silo, nii é Beetele lekpe-mave nu ɣvɛzuvɛ, é lo pelei naa va folo ɣulazu velel, nii é zegezu Beetele é da li Sikeme, ta Lebɔna lekpe-mave nu yeezazuvɛ.»

²⁰Naa volu, ti niima levei veeni Benzamen nuiti zea, ti ɣe ti ma: «À li wo lɔɔɣu ná, leezen beleiti su. ²¹Siegi zu wo Silo anzalopoiiti kaazu la, ti da kuai wo, ti da lati, wa ɣula leezen belel zu, wo ɣilagilagi ɣa anzalopo ɣila so bɔɣɔ ve ga anza, wo li ga tiye Benzamen yooi zu. ²²Ni ti-ɣeeni, baa ti-ɣeeleaiti, ta vaana ti baazaɣa gi vɔ be, gá ɣe ti ma: «À gi maawɔingɔ, mazɔɔɔ gi la anzanu zɔɔɔni ti ve kɔɔi zu. Wa laade wo va fe ti ya, ni wa ɣeni de, wa la ɣe ga soba nu.»

²³Zekana Benzamen zunuiti ti keeni la, ti anzanuiti segeni ga ti-lieɔi, é ɣula anzalopoiiti saama, niiti ti ɣeni kuai wosu Silo, naa volu ti li ga tiye. Ti ta-laaiti to volu, ti zeí ná, ta-voganiiti saama ti ɣilagilagi pe. ²⁴Naama ziegi nɔ zu, Izelayele nui zɔiti ti liini ta-wolodaiti su, ta-veleyegeiti bu, ti ɣilagilagi ti zeí ta-voganiiti unda.

²⁵Naama ziegi zu, masa ge la ɣeni Izelayele unda. Eɛe ge ɣeni naa nɔ ɣeezu, nii pagai gaazu.

Lute

Ná-Sevei

Lute ná-sevei lózei velei

Be gá é ga sevei nii gē nui: Nu la kwēe.

Sevei nii zu bōe ma ungi: GALA ná-zaalai ta ná-gaazumaawōingfai gá naati kōnō fe, niiti ti gīgi losu ba.

Sevei nii gē siegi: Kona waagila kona ungila (1 100) siegi zu, Yesu Kilista zólō siegi yeelugō.

Lute ná-fai zie velei gá de gīgi loozu tukpōgaaleve nuiti ta-ziegi zu, ti gēai ma Izelayele nubuseiti untugō.

Sevei nii gē ungi ta gá ga, é dee egēvelei anzanu gīli ge vaani la, é ze GALA ná-nubuseiti saama. Naa maavele ma, sevei nii gāa: Lute ná-woogēgiladai maabakpasu, nii nu gá vokōgō ma, é lo sinigi ná-peleyegei va, é vee Izelayele ná-GALAGI va. Togá naa gēvelei lēezu, egēvelei GALA ge Moabe nui Lute mōein veeni la, ná-woogēgiladai vaa zu. Lute ta deemōin Naomi ti maanōgōni mōungi ti gēni ga maawōin nuiti, kele ti gūlani naa zu, ti gē ziileigi zu ta undaanēi. Sevei nii zu vai zugula ve ga pagō, togá lōgō vago wosu, é lo woogēgiladai va ga nubuseiti zōgōzu nēbei maavele, ta é vile GALA ná-kitogi va é nui zu.

Boaze gēvele beteni ga é Lute unmwō, tōzei ba: Elimeeleke nii é gēni ga ná-nu bōbōngi, zobo ge la gēni be, é va unmwō. Boaze gá ga Kilista ma voogi, nii paai naa laaeelizu, nii togī la zooni é va ke: É nuiti unmwōni.

Lute ná-doun zunui zólō fai gá ga sevei nii zu vai ma biingi: Doin naa gá é gēni ga masagi Davide kēegē wolai, togá ga kēegē wolaiti ti ta.

Lute Moabe anzanui gá Yesu Kilista bōgōi mavofodai zaama. (Matiyo 1:5)

Elimeeleke ná-peleyegei ná-maanōgō vai

1 Tukpōgaaleve nuiti ta-ziegi zu, pului looni Izelayele nuiti ta-yooi zu. Beteleyeme laai é Zuda yooi zu, naama zunui ta liini ta anzai ta ná-doun zunui felegōiti, ga ti lago ze Moabe yooi zu. ²Zunui naa laaseigi gēni ga Elimeeleke, anzai laaseigi gēni ga Naomi, ta ná-doun zunui felegōiti daaseigiti ti gēni ga Maalon ta Kiliyon. Ti gēni ga Efelata nuiti, Beteleyeme laai zu Zuda yooi zu. Ti zeelii ma Moabe yooi zu, ti zeizuve beteni ná. ³Naomi zinigi Elimeeleke zaani, anzanui gīla ko yeni niina ná, ta ná-doun zunui felegōiti. ⁴Ti Moabe anzanuiti seini. Gilagi laaseigi gēni ga Wōlepa, felesici laaseigi gē ga Lute. Ti zeini ná kona puugo laawu. ⁵Maalon ta Kiliyon ti zaani balaa ti felegō pe. Naomi yeni ná, balagai ná-doun felegōiti ma ta sinigi.

Lute ta Naomi ti lii vai Beteleyeme

⁶É yeni Moabe yooi zu, é meni ga Gōogō GALAGI undaanēe laa ná-nubuseiti be, é daamianigi vea ti ya. É wuzegēni, tō-o, ná-doun anzaiti-yo, ga ti zegē Moabe yooi zu. ⁷Ti zegēni ti-zeizuve, ta ná-doun anza felegōiti, ti vile pelei ma, ga ti gāle ma Zuda yooi zu. ⁸Naomi gēni naazu ná-doun anza felegōiti ma: «À gāle ma, ese ge li dee ná-pelei wu. Gōogō GALAGI faabōgō gē wo ve, velei wo kea la wo-zinigiti be, niiti ti zaai, ta wo kea la nà balaa be. ⁹Gōogō GALAGI wo gīlagilagi zeivele betē zini pelei wu, wa gē bu!» É ti neeneni. Ti tōozeini ga wōlōa. ¹⁰Ti gēni ma: «Ba-o, ada liizu wōoma fá-nubuseiti pō be.»

¹¹Naomi gēni ti ma: «À gāle ma, dōun anzanuiti! Lee vaa zu wa vile pōlu? Doun zunua ta kōozu mōnō baa, ta gē ga wo-zinigiti? ¹²À gāle ma, dōun anzanuiti. À li! Mazólō gōla vōlōve na, gē va ze zini be. Anēe balaa nà gēezu

ma: «Kito ka bè, ga za bidii, gè ve zini be ga gè zunu lounfa zóló,»¹³ wa naati maaboun ga ti wóló, wa gèle wo zeí vai va zini be naazu baa? Ba-o, doun anzanu! Mazóló nà-kpóló wólóve wónó va, ta mónó Góogó GALAGI yeewuzegève dàalóoma.»

¹⁴ Ti wólóni mónó. Wólépa deemón neeneni, ti bali ma, kele Lute gílíni ba.
¹⁵ Naomi gèni Lute ma: «Pete, è-zeebó gálega ma ná-nubuseiti pò ta ná-galagiti. Gále ma, è vile è-zeebó volu.»

¹⁶ Kele Lute gèni ma: «Mina bói dà ga gè zege è volu, ga gè gèle è va! Ue dá li ná, ná li miná, ve dá zeí ná, ná zeí miná. Da-nubuseiti ta gè ga ná-nubuseiti, dá GALAGI gá gè ga ná-GALAGI.¹⁷ Ue dá za ná, ná za miná, màagulu ná. Góogó GALAGI sò ná-ziigaawanai pè su, ni ani gíli ka kpètevena è va, é gúla saai volu!»
¹⁸ Naomi kaai ma ga wóinve ga ti li vóoma, é zeni kana niina.

¹⁹ Ti felegó ti zieni vóoma, eyesu ti zeeli Beteleyeme. Siegi zu ti læni la Beteleyeme, taai kpein ge buseni ti maavele ma, anzanu ti gèni gèezu ma: «Naomi gá nei baa?»²⁰ É gèni ti ma-o: «À mina mò tòli ga Naomi,[¶] keni Mala.^{§§} Mazóló Zebei-Pè-Maligíi eteai baa mà.
²¹ Diizuve, zèei laavega gèni de, Góogó GALAGI vaa ga ze zèapakai. Lee vaa zu wa tòli ga Naomi? Tózei Góogó GALAGI voluavega bà, Zebei-Pè-Maligíi màanóga.»

²² Zekana Naomi ta ná-doun anzai Lute, Moabe nui, ti vaani la, ti zege Moabe yooi zu. Ti zeelini Beteleyeme, moloi nii daa ga wólézege, naa leve vai lózeidai nò kpein.

Lute molo góogó yeve vai Boaze ná-kpalagave

2 Naomi zinigi ná-nui ta gèni ná. É gèni ga zobobe nu kpetai, Elimeeleke ná-peleyegei wu, daaseigi gèni ga Boaze.² Moabe nui Lute gèni Naomi ma: «Nà è maaneezu ga è va bu, gè li molo góogó gaiziezuve kpalagave, naama nui wosuve, nii a màawóingá.» É gèni ma: «Li, doun anzanu.»

³ É liini molo góogó gaiziezuve kpalagi ta zu, molo leve nuiti pogi zu. É zolooni nò kpein ga kpalagi naa gèni ga Boaze nónó, nii é gèni ga Elimeeleke ná-peleyegei wu nui.

⁴ Ná tago keai ma, Boaze vaani, é zege Beteleyeme, é gè molo leve nuiti ma: «Góogó GALAGI gè wo va!» Ti googáavoteni, ti gè ma: «Góogó GALAGI tuya loo è ve!»

⁵ Boaze gèni ná-botigé zunui ma, nii é gèni welezu molo leve nuiti ma: «Anzanu loungoi nii gá ga be ná-doun?»⁶ Botigé zunui é gèni welezu molo leve nuiti ma, naa googáavoteni, é gè ma: «Moabe anzanu loungoi ta ve, nii ti vaai ta Naomi, ti zege Moabe yooi zu.⁷ É boge mà ga gè va bu, é dá molo góogó giti gaizie, molo giliiti zóogózu, molo leve nuiti polu veleí, é dá ti gáale ba. Paa yee ma za sobui, toga loni nò eyesu niizu, é lago loogoge nò kotai wu.»

⁸ Boaze gèni Lute ma: «Woilo, doun anzanu, mina li molo góogó gaiziezu kpalagi kili su, mina maagóoza ve va, ye ná-botigé anzanu ba.⁹ Wele ve moloi levezu ná kpalagi zu, è li ti volu. Gè ná-botigé zunuiti tenege ga ti mina wóogú è va. Siegi zu kpóole wóin è zosu da, dá li zie ligíiti pò be, è bóole ga nii botigé zunuiti ta safa.»¹⁰ É vileni niibíga zooi ma,

[¶]1:20 Naomi: daaseigi nii poluve ga «koozunee anzanui.»

^{§§}1:20 Mala: daaseigi nii poluve ga «ziibóló anzanui.»

é nòkò, é gɛ ma: «Gè zaalai zɔlɔɔgɛ gɛalɛ è gɛazu, ga è gɛezu mà bebe, nɛi gè ga wɛɛn anzanui?» ¹¹Boaze googaaivoteni, é gɛ ma: «Ti naa kpein bogɛ mà, nii è kea è-leemɔɔn vɛ, è-zinigi zaa voluma, vɛlei è zɛgɛai la è-gɛɛ ta è-leeni ba, ta zɔoi è zɔlɔɔgai su, ga è va nubuseiti pɔ, niiti è la gɛa ti gɛwɛɛ pɔlɔmazu. ¹²Gɔogɔ GALAGI naa gɛ è vɛ, nii è kea. Gɔogɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, nii è vaa, è lɔɔgu kovegi wu, naa è gɔnɔkula ga gola.» ¹³Lute gɛni ma: «Ee, Màligii, gè zaalai zɔlɔɔga è gɛazu! Mazɔlɔ è gàanɛnɛa, ta è bɔea pɔ, è ziiila, nɛi, gè ga da-wotigɛ anzanui. Anɛ naa vɛ, nɔn, gè la ga da-wotigɛ anzanuiti gila kpalaa kevele.»

¹⁴Daamii ziegɛ zu, Boaze gɛni ma: «Maabugɛ, è daamii wo, da-bulu bugai lɔ guulu dabai wu.» É zeini molo leve nuiti kobave. Boaze ani gɛa gɛegai veeni zea. É miini, é yiɔ, é mɔtai make. ¹⁵Naa volu é wuzegɛni posuyevɛi ma. Boaze ni-ima levei veeni ná-botigɛ zunuiti zea, é gɛ ti ma: «À yeezei bu ga é posuyevɛi gɛ balaa molo giliiti zɔɔzɔ. À mina kpɔlɔ. ¹⁶Anɛ wa ma gɔpɔgi tanigaa gula ma giliiti ba, ga wo zɛ ná, é zɛvɛ, wo mina zelilo ma.»

¹⁷É posuyevɛi gɛni kpalagave eyesu kpɔkɔi. É naa loɔani, nii é zɛveni. É kilo vuusavagɔ (30) bɔlɔ gila daaveni ga molo gɛamagi nii daa ga wɔɔlezegi. ¹⁸Nii é zɛveni, é naa zɛgɛni, é lii la taa zu, é dɛni ga deemɔɔn. É ná-daamianigi mɔtai balaa gulani, é ti ve zea. ¹⁹Deemɔɔn gɛni ma: «Mini gɛa è posuyevɛi gɛai ná za? Mini gɛa è botii gɛai ná za? Tuya gɛa naa vɛ, zɔi é è zesebogai!» É naa kpein sufɔlani deemɔɔn ma, nii kpein é zieni su. Naa volu, é gɛni ma: «Zunui nii gè botii gɛai pɔ be, daa gɛa ga Boaze.» ²⁰Naomi gɛni ná-doun anzai ma: «Gɔogɔ GALAGI tuya loo naama nui vɛ, teigi é maawɔngai gɛezu naati be, ti vulua, ta naati be, niiti ti zaai!» Naomi gɛni ma mɔnɔ: «Zunui naa gɛa ga da-nu

gitegɛite, toɔa ga naati ti ta, niiti ti-losuve ga ti de unmmɔ.»

²¹Moabe nui Lute ta laani ma, é gɛ ma: «Kɛɛvɛ mà balaa: «Ye ná-botigɛ nuiti ba, eyesu ti be ga ná-moloi leve.» ²²Naomi gɛni ná-doun anzai Lute ma: «Naa vage, dɔun anzanu, ga è gɛ ná-botigɛ anzanuiti ba, naa gɛa a ke nu mina è bɔlɔ kpalagi taɔili su.»

²³Naazu, é yeini Boaze ná-botigɛ anzanuiti ba, é da posuyevɛi gɛ, eyesu moloi nii daa ga wɔɔlezegi ta moloi nii daa ga beleegi, naati ti leve vaiti kpein ti be. Naa pɛ su é gɛni deemɔɔn vɔ be.

Lute ná-maaneɛni

3 Yeeta Lute deemɔɔn Naomi gɛni ma: «Dɔun anzanu, ná pɔ gè è zeivele bɛte, naa gɛa a ke è gɛ undaaneɛi zu. ²È kweeni ga Boaze nii è gɛa ná-botigɛ anzanuiti ba, naa gɛa ga da-nui ta. Tama za kpɔkɔi, toɔa liizu moloi gaaɛɛzu, ná-molo loɔfazuve. ³Maagba, è gulo maku neɛnɛgi zie bɔɔɔ ma, è da-zɛgɛ vagoiti too, è yei molo loɔfazuve. Mina bɔɔɔ lɛɛ la, eyesu é be ga daamii wo, é bɔɔle. ⁴Siegi zu é liizu la, é la, ná vɛte, vɛ é laazu ná. Naa volu maabugɛ ba, è segei tago wuzegɛ kɔɔɔiti ma, è la. Tɔ bɔɔɔgo, toɔa naa wo è ma, nii maaneai ga è ke.» ⁵Lute googaaivoteni, é gɛ ma: «Nà naa kpein ke, nii è boga mà.»

⁶É yeini molo loɔfazuve, é naa kpein keeni, nii deemɔɔn deveni ma. ⁷Boaze laamiini, è bɔɔle, koozunɛni ziimave. É liini, é la molo giliiti poluve. Lute vaani naazu vaavaa, é segei zɛgɛ kɔɔɔiti ma, é la. ⁸Kua zaamai, zunui naa wuunni kami, é lati, é ka ga anzanui ta gɛa laani kɔɔɔiti bu. ⁹É gɛ ma: «Be gɛa ga de?» Naa googaaivoteni, é gɛ ma: «Nà vɛ, Lute vɛ, da-wotigɛ anzanui. Baa màazu, mazɔlɔ vɛlei è la ga gi bɔɔɔ nu, unmmɔ fai ma losuve veevɛ è ya nɔn tetema.»

¹⁰É gɛni ma: «Gɔogɔ GALAGI tuya loo è vɛ, dɔun anzanu! Faa gaaɛɛlagi nii gɛa

da-woogefiladai læezu mɔɔɔ, é leve ma mɔɔngi va, mazɔɔɔ è la nu niineiti gaizieni, bala nua, baa kpete nua. ¹¹Niizu, dɔɔn anzanu, mina lua jɛgelein. Nà naa kpein ke è vɛ, nii è bosu, mazɔɔɔ nubuse pe ge sugwɛɛ ga da ga anzanu zɔɔbelama. ¹²Gaamai vɛ ga unmɔɔ fai ma losuve gɛ zɛa, kele tagili ka ná, nii é nɔɔn tugɔ. ¹³Ni vɛ. Lina, ni toga pɔ é unmɔɔ fai ma losuve gɛ è vɛ, é ke. Kele ni é la nɛeni be ga é ke è vɛ, gɛ gɔna Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, nɔɔn, nà ke è vɛ. Yɛ laani eyesu sobu.»

¹⁴É yeni laani kɔɔɔiti bu eyesu sobui. É wuzegeni ga kpidiɔidigi, nu la de zooga è va nu maabɛɛgaga gɛ. Mazɔɔɔ Boaze gɛni ma: «Maa la nɛeni ga nu va sugwɛɛ ga anzanu lævɛ molo logfazuvɛ.» ¹⁵É gɛni ma: «Da-zɛgɛ wolai zuvie, è so.» É soni. Naa su lɔzita gɔɔɔni moloi zu, é pu su, é daale bu. Naa volu é læeni taa zu.

¹⁶Lute vaani deemɔɔn vɔ be. Naomi gɛni ma: «Da vɛ baa, dɔɔn anzanu?» Lute naa kpein sugulani, nii zunui naa keeni be. ¹⁷É gɛni ma: «É su lɔzita veeve bè moloi zu, é gɛ mà: «È la lia ga yeapaka è-leemɔɔn vɔ be.»» ¹⁸Naomi gɛni ma: «Yɛ vɛ, è yiilei, dɔɔn anzanu, eyesu è kwɛɛ velei niima vai vaazu besu da, mazɔɔɔ zunui nii la doogɔ nɔɔpe boga jɛgelein, keni a niima vai gɛabelana za.»

Lute vulu vai Boaze vɛ

4 Boaze liini taa zigɔdave, é zeì ná. Pete, zɔi unmɔɔ fai ma losuve gɛni zea, nii Boaze ná-fai woni, naa vaani, é da leve. Boaze gɛni ma: «Uaa læ vɛ, zeì læ vɛ.» Naa vaani, é zeì. ²Boaze nu puugɔ zɛgɛni taa gɛwolaiti saama, é gɛni ti ma: «À zeì læ vɛ.» Ti zeini. ³Naa volu é gɛni naama nui ma, nii unmɔɔ fai ma losuve gɛni zea: «È sugwɛɛni ga Naomi va, é zɛgɛ Moabe yooi zu. Togfa pɔ é zou buɔɔai vɔɔdi, nii é ga ade-gɛeloin Elimeeleke nɔɔɔi. ⁴Gè gɔsievɛ ga gè naa wo è ma, ga è geya taa veaiti gaazu,

ta nà-nubuseiti ta-gɛwolaiti gaazu. Ni da pɔ è unmɔɔ, unmɔɔ. Ni è la unmɔɔsu, deɛ ga ze, gè gɛ kwɛɛ, mazɔɔɔ da gɛ mɔɔnpa ma losuve è ya. Nà gɛ é zɛa dɔɔn è voluma.» É googaaivoteni, é gɛ ma: «Nà pɔ gè zooi unmɔɔ.»

⁵Boaze gɛni ma: «Foloi è zooi gɛyazu la Naomi ma, da Moabe nui Lute balaagi zeì naama ziegɛ zu, nii é ga poanzai, nii a ke vofoda gɛ sinigi va, nii saai, niiti ta ná-poganii zɛgɛ.» ⁶Zɔi unmɔɔ fai ma losuve gɛni zea, naa googaaivote, é gɛ ma: «Ni naa vɛ, gè gɛlea unmɔɔ tosuve va, gè mina va nà-poganii gologolosu. Unmɔɔ fai ma losuve zɛgɛ ga dɔɔɔ, mazɔɔɔ gè la zooga gè va unmɔɔ.»

⁷Izelaye nui saama mɔɔngi, faa nɔɔpe a la gɛna gɛlia ba, é lo unmɔɔ faa va, baa anii maavalibo faa va, gilagi bɛna ná-savalagi gɛla gɔɔɔi gɛ, é fe zɔi ya, naa bɛna gɛ ga poogi Izelaye nui be ga naama vai bɛtea. ⁸Zɔi unmɔɔ fai ma losuve gɛni zea, naa gɛni Boaze ma: «Zooi gɛya bɔɔgɛ vɛ,» é ná-savalagi gɛlani gɔɔɔa.

⁹Boaze gɛni naazu kewolaiti ta nubuseiti kpein ma: «Wo gɛa ga zeeleiti za, ga nii kpein é gɛa ga Elimeeleke nɔɔɔ ta Kiliyon, naa vɛɛ Maalon va, gè naati pe geyaa Naomi ma. ¹⁰Gè Moabe nui Lute zeida balaa, é gɛ ga ànza, nii é gɛni ga Maalon anzai, ga nii saai naa laaseigi mina jɛɛle ná-poganii zaama, naa gɛ a ke nii saai naa laaseigi yɛ gɔ kɛgɛleaiti saama, sɔɔɔ taa zigɔdave. Wo gɛa ga ma zeeleiti za.»

¹¹Nubusei niiti kpein ti gɛni taa zigɔdave ta kewolaiti, ti gɛni ma: «Gá ga naama zeeleiti! Anzanui é læezu da-velei wu, Gɔɔgɔ GALAGI ke ga Zakɔɔbe anza-iti Lasele ta Leani kevele, niiti ti felegɔiti ti Izelaye veleyegɛi logai! Da bɔɔɔi balaa, tuyai gɛ è ma Efelata, ta è lɔɔɔ zɔɔɔ Beteleyeme! ¹²Vofodai nii Gɔɔgɔ GALAGI feezu è ya ga anzanu loungoi nii maavele, é da-veleyegɛi gɛ ga Peelese

ná-peleyegei g̃evele, nii Tamaal sɔ́lɔ́ni Zuda vɛ!»

¹³Boaze Lute zegeni, é ke ga anza, é daani volu. G̃oog̃ GALAGI vaani bu Lute kogi zege, é doun zunu zɔ́lɔ́. ¹⁴Anzanu-iti ti g̃eni Naomi ma: «Mamagi g̃a G̃oog̃ GALAGI vɛ, nii é la vaani bu, è va vala za peleyegei make nui ma, GALA ge ke daaseigi wɔ́lɔ́ Izelayele nuiti saama faan! ¹⁵Doin nii g̃a è-yenvui niine, é è make d̃a vɔ́lɔ́zafana, mazɔ́lɔ́ è-loun anzai nii è neai be, ta fizɔ́gai è vɛ zunu loun lɔ́fela va, naa g̃a é sɔ́lɔ́gai.» ¹⁶Naomi doin zegeni, é pɛɛ yii la. Tɔ́ g̃a é kulani su.

¹⁷Anzanuiti ti g̃eni ga seijnɔ́g̃iti, naati ti g̃e ma: «Doun zunu zɔ́lɔ́ga Naomi vɛ!» Ti daasei pɛɛni ga Wɔ́bɛde. Tog̃a é g̃eni ga Izayi keɛge, é g̃e ga Davide keɛg̃ewola.

Davide memewolaiti

¹⁸Peelese mavofodaiti ta ga: Peelese G̃eselon zɔ́lɔ́ni, ¹⁹G̃eselon Lama zɔ́lɔ́, Lama Aminadaɓe zɔ́lɔ́, ²⁰Aminadaɓe Naason zɔ́lɔ́, Naason Salema zɔ́lɔ́, ²¹Salema Boaze zɔ́lɔ́, Boaze Wɔ́bɛde zɔ́lɔ́, ²²Wɔ́bɛde Izayi zɔ́lɔ́, ta Izayi Davide zɔ́lɔ́.

Samiyele

Ná-Seve Mɔungɪ

SAMIYELE NÁ-FAI

(1:1—7:17)

Ane lii vai GALA sei velei wu Silo

1 Efelayime zunui ta ɣeni Lama, Sɔfe ɣovii ma, Efelayime ɣize yooi zu. Daaseigi ɣeni ga Elekana. É ɣeni ga Yelɔɣame ná-doun zunui, kɛwola ɣeni ga Tɔɣu ná-doun zunui Eliyu. Tɔɣu naa, keɛɣe ɣeni ga Sufe. ²Anza felegɔ ɣa Elekana seini. Ma mɔungɪ laa ɣeni ga Ane, felesiei laa ɣe ga Penina, dointi ti ɣeni Penina ve, kele ta la ɣeni Ane ve.

³Kona-o-kona Elekana bena zeɣe ná-taazuve, é li Silo, é nɔkɔ Gɔɔɣɔ GALAGI wu, Fai-Pe-Maliɣii. Eli ná-doun zunu felegɔiti, Gɔfeni ta Finease, naati ti ɣeni ga Gɔɔɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti Silo taazuve. ⁴Zalaɣai ɣula laa ɣilagila, Elekana ve, é bena ma zuai ta ɣaagwe Penina ta ná-dointi ba. ⁵Kele Ane nɔnɔi bena wɔɔɔ ga seizu felegɔ, tɔzei Ane wola neeni Elekana ve, anɛ ni GALA ge la ɣeni doun veeni naa ve. ⁶Sinian-zai Penina la ɣeni looɣosu ga gaazu unfe seɣeai, mazɔɔɔ Gɔɔɣɔ GALAGI la ɣeni doun veeni be. ⁷Kona-o-kona, naa nɔ ɣa ti ɣeni daawu. Penina da Ane yiibɔɔ, tee laa ɣilagila Gɔɔɣɔ GALAGI zeɪ velei wu.

Ti yeni naazu konagi ta, Ane tɔzei ga é da wɔɔ, é da ɣele daami wo fai va. ⁸Sinigi Elekana gaazaɣani, é ɣe ma: «Ane, lee vaa zu è wɔɔzu, è da ɣele daamianigi va? Togɣa ɣale, è ɔɔɣɔ maawɔnzɔ? Nà ɣila gè la vizɔni doun puugɔ va è ve baa?»

Ane ná-GALA maaneɛnei

⁹Ti daamii wogai ma, ti ɔɔle Silo, Ane wuzegeni, é li zalaɣa ɣulazu velei, zalaɣa ɣula nui Eli ɣeni zeini ná-kpɔkpɔgi ɣa, Gɔɔɣɔ GALAGI zeɪ velei laave. ¹⁰Tɔzei ziibɔɔba ɣeni de koozu gola, é Gɔɔɣɔ GALAGI maaneɛnei, é da wɔɔ gola. ¹¹É minazegegi woni, é ɣe: «Ee, Gɔɔɣɔ GALAGI, Fai-Pe-Maliɣii! Ni da ná-kpɔɔi vetena, è gàazumaawɔingɣa, ni è la yeemani mà, ni da doun zunu veena bè, nà fe è ve, Gɔɔɣɔ GALAGI, sii ma voloi pe su, kpeka la vɔɔɣua nɔundegɣai ta kpelei va eyesu pe.»

¹²Tei Ane lebini Gɔɔɣɔ GALAGI valizu, Eli ɣeni dakɔɔgiti jii kpi pelei zumɔsu. ¹³É ɣeni naa lakɔɔgiti kaazu, ti da jii kpi, kele nu la ɣeni woo nɔpe menisu, mazɔɔɔ Ane ɣeni GALA falizu yiimave. Eli ɣisieni ga dɔɔi ɣa é Ane zogai. ¹⁴Eli ɣeni Ane ma: «Da ɣulazu niima ɣevelei zu yeele? Li, è da-lɔɔi ɣula ɣaazu ada ɣili pele.»

¹⁵Ane googaaivoteni, é ɣe ma: «Ba-o, màliɣii, dɔɔ lei é va ɣe bà, gè la dɔɔ ɔɔleni, baa gaazulati gani nɔpe. Kele zii ɣa é ɔɔɔzu kɔɔzu. Nà ve ga gè nà-ziibɔɔi le ga Gɔɔɣɔ GALAGI. ¹⁶Mina pète ga anzanu jakai, ziibɔɔ latevegai ɣa é kea gè lebiga nà-GALA falii zu.»

¹⁷Eli googaaivoteni, é ɣe ma: «Ni naa ve, li, ziileigi ɣe è ve, Izelayele ná-GALAGI è woogaaivote, nii è falia ma, é naa ve è ya!»

¹⁸Ane Eli woogaaivoteni, é ɣe ma: «Da-nubɔɣɔɔlai zoo é ye bà.» Naa woga voluma Ane ve, é liini, é daamii wo, gaazuve zeɪ ga pagɔ. ¹⁹Poluma zobui, kpidiɔidiɔi, Elekana ta ná-peleyegɣe pe ti liini, ti nɔkɔ Gɔɔɣɔ GALAGI wu, naa voluma, ti ɣaleni ma, ti li ta-laazu Lama.

Elekana ɔedeni anzai Ane ma, Gɔɔɣɔ GALAGI ge naa maawɔingɣaani. ²⁰Ane kogi zegeni naama ɣonagi nɔ laawu, é zunu loun zɔɔɔ, é ɣe ma: «Doin nii laa

ɔa ga Samiyele, mazɔɔwɔ gɛ faliye Ɔɔɔɔ GALAGI ma.»

Ane ná-doin ɔfalivaa vai GALA ma

²¹ Naa voluma, Elekana ta ná-peleyeɔei pe ti ɔeni liizu mɔɔwɔ Silo, ga ti naama zalaɔai ɔgula, nii ta ɔa kula kona-o-kona, Ɔɔɔɔ GALAGI ve, ta é ná-minazegɛgi laazeeli, nii é keeni. ²² Kele Ane la ɔeni vileni ti volu naama ziei zu, é ɔeni sinigi ma: «Nà naa maabɔnsu, eyesu doin laaɔgula niimii va, naazu nà lii la niina Silo, gɛ fe Ɔɔɔɔ GALAGI ve, nii a ke doin tei ge ye Ɔɔɔɔ GALAGI ya, sii ma voloi pe su.»

²³ Sinigi Elekana ɔeni ma: «Ke eɔevelei è devea la, naa maabɔn eyesu è doin laaɔgula niimii va. Ɔɔɔɔ GALAGI ge ke, nii é minazegɛa la, naa laazeeli.» Ane yeni ná, é ɔa niimii ve dɔngoi ya, eyesu naa laaɔgula niimii va.

²⁴ Doin laaɔgulaai ma niimii va, dee Ane seɔeni, é lii la Silo, anɛ ni dɔngoi lɔida ɔeni de de. É kona savagɔ nike zinei zɛɔeni, é veɛ bulu vukɔi kilo vuusavagɔ (30) va, ta kɔɔ woole ɔila daavegai ga ɔɔi. ²⁵ Ti niki vaani, ti kula ga zalaɔai, naa voluma, ti liini ga dɔngoi Eli vɔ. ²⁶ Ane ɔeni ma: «Ee, málɔíí, è-ɔí ka naa zu nei baa, ga anzanui ta vaani, é ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI vali è ɔɔbave? GALA ka kàazu, eɔevelei è vulua la ga ɔíte, gaamazu nà ɔeni de. ²⁷ Wele, doin nii ɔa gɛ ɔeni falizu GALA ma. Tama Ɔɔɔɔ GALAGI fea zèa. ²⁸ Nà balaagi, nà pɔ ga gɛ kaliva Ɔɔɔɔ GALAGI ma, toɔa ga nɔɔ sii ma voloi pe su.» Ti nɔkɔni nà Ɔɔɔɔ GALAGI wu.

Ane ná-mama guyei

2 Ane GALA falini ɔani: «Zii laavege ga koozunɛi, Ɔɔɔɔ GALAGI zaalai zu. Gɛ unbuzegɛi zɔɔɔga Ɔɔɔɔ GALAGI zalai zu,

nà zoo niina gɛ bɔɛ, gɛ sili nuiti googaaavote,

kòozunɛve, tɔzei GALA ge bɔga bà.

² Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔgala la ná, tɔ ɔila kpe ka ɔadegai.

È ɔgula tɔun polu, gala kili ge la ná, gala kili ge la ná, é va ɔe ga fasai, ga ɔɔɔ ma ƆALAGI ɔevele.

³ À wa-waso kpɛiti kpelana mu pele zu, ta poomu gooiti ti ɔea ɔulazu wo-laaveti. Mazɔɔwɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga GALAGI, nii é fai pe kwɛe, toɔa é nubuseiti ta-ɔeewotiiti buɔegi ɔɔɔɔsu.

⁴ Kɔɔɔguluba wolaiti ta-ɔilegiti ti galegalea,

kele zebesulala nuiti ti zɛbei zɔɔɔga.

⁵ Zɔiti ti yiɔɔa ɔea de, naati ta laamiani gaiziezu.

Kele niiti mu pului ɔea ti ma, ti la mɔ bedeni ga ti boti ɔe pe, ti va ɔɔɔ wɔɔɔ.

Doun zɔɔɔtala anzanui doun lɔfela zɔɔɔga, zɔi ma doin ɔea mɔinni zea, naa maaloga.

⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa a ɔa paai wo, é lati, é zenvui ve,

tɔ ɔa a ɔa nui yenvui yei ɔvealaazu,

tɔ nɔ ɔa balaa a ɔa nui yenvui ɔgula ɔvealaazu.

⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔila kpe ka a ɔa baladai ve,

é kpetei balaa fe.

Tɔ ɔa a ɔa nui maayeri,

kele toɔa ɔa nui unbuzegɛ balaa.

⁸ Toɔa ɔa bala nui wuzegɛ, é kula fufiligi zu,

é zeapaka nui wuzegɛ, é kula kpogagi zu,

é seizu ve ti ya, seizumaanɛgiti saama,

é unfema losuve ve ti ya.

Zooi ma bedegiti, ta ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔɔɔ,

tiya ɔa é eteai zeini ti ma.

⁹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔa baa ná-woogɛɔila nuiti maazu, ti-ziezuve pe.

Kele faa jɔu gɛ nuiti undaa gɛ vili kpidii zu,
mazɔɔɔ nu nɔpe ge la vɔniga faa ma, ga tɔ bɔɔɔi zebei.

¹⁰ Zɔiti ti wuzegezu Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma,
ti kpein ti zu gɛ gɔlogolo.

Gɔɔɔɔ GALAGI gɛ yesu geegɔɔɔɔɔɔ zu, é bain ga tiye, ege geebade lugi.

Toɔa eteai lukpɔɔaaleve, é zeeli zou bela ga naa pe.

Toɔa zobogi ve ná-masagi ya,
nii é gulɔi ziaai ma, é ta vee sebei va.»

¹¹ Naa pe poluma, Elekana gɛaleni ma, ná-taazu Lama, kele zunu loungoi Samiyele yeni Silo, é da botii gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ve, zalaɔa gɛula nui Eli gɔbaue.

Eli ná-dointi ta-vai

¹² Eli ná-doun zunuiti ti gɛni ga nu jakaiti, ti la gɛni unfesu Gɔɔɔɔ GALAGI ma. ¹³ Wele, ti zie velei gɛni ga nii, nii ti gɛni keezu ga bebei: nu nɔpe é vaazu ga zalaɔai kula vai ma, zalaɔa gɛula nui ná-botigɛ nui gɛni liizu, naama nui vɔ be, siegi zu zalaɔa zuai gɛezu la abui gɛ, é da gɛli, a gɛna lia sua zɔɔ mite wolai gɛ zea, nii jiiigai ga ga savago.

¹⁴ É bena mite wolai lɔ anipakai zu, nii é ga digii, baa pɔɔ liɔii, ni naa laade kokoi, nii nɔpe mitei naa a lɔɔna ba, naa gɛ é ga zalaɔa gɛula nui nɔɔɔi. Naa gɛ ti gɛni keezu ga Izelayele nuiti kpein, niiti ti gɛni vaazu Silo zalaɔa gɛula vai ma. ¹⁵ Yeeta bena gɛle gite, ti va gɛ ti zalaɔa zuai ma wulɔiti gala, zalaɔa gɛula nui ná-botigɛ nui bena va, naama nui vɔ be, é gɛ ma: «Zalaɔa gɛula nui ná-mɔ suai ve, mazɔɔɔ é la vaazu giliai ta zosu, ma un-dui nɔ gɛ é pɔ.»

¹⁶ Ni zunui nii ti ná-zalaɔai gɛulazu, naa a gɛna ma: «Zena de, gi be ga ma wulɔi gala, da va niina, nii nɔpe è pɔ, è naa zegɛ,» zalaɔa gɛula nui ná-botigɛ nui bena gɛ ma: «Ba, keni è fe niizu, é la na keeni, nà ta zegɛ ga zeeɔaabaai.»

¹⁷ Niima zunu loungoiti sɔgi wola jɔumi, Gɔɔɔɔ GALAGI gɛazu, tɔzei ve-beanii niiti nuiti ti gɛni feezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, zunu loungoi niiti ti gɛni naa gɛezu ga fuun gani.

¹⁸ Kele doungoi Samiyele gɛni ná-botii gɛezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, kɔba zegɛi gɛni ga zalaɔa gɛula zegɛi.

Samiyele ta sɔɔɔɔ nuiti

¹⁹ Kona kula laa gɛlagila, Samiyele dee bena sege maavɔnigi bɛte be, ta la gɛna lia ta sinigi Silo, zalaɔa gɛula vai ma, é gɛni liizu ga naama zegɛi ná-doin vɔ.

²⁰ Eli tuya looni Elekana ta anzai ve, é gɛ ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI va bu ga é doun gɛligaa zɔɔɔ è-anzai nii va, niiti ta gɛ ga Samiyele votogi, nii é fea Gɔɔɔɔ GALAGI ve.» Naa voluma, ti gɛaleni ma ta-laazu.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI Ane maawɔingaaani, polu gɛ ga Ane zunu loun savago, ta anzanu loun felegɔ gɛligaa zɔɔɔni volu. Naama ziegi zu Samiyele gɛni ba, é da wɔɔɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI gɛazu.

Eli ta ná-dointi

²² Eli vɔɔɔzagani niina ga gola. É ná-doun zunuiti sie velei ma woo menini, é vile Izelayele nuiti ba, é menini ga ná-doun zunuiti ta vɔɔ laazu ga anzanu-iti, niiti ti gɛaleezu ba GALA daagɔmi sege velei laave. ²³ Eli gɛni ná-doun zunuiti ma: «Leeni gɛ gè menisu, é vile wo va? Ese pe ka wo-lɔɔɔ jɔi wosu, tɔzei wo zie velei la vani. Leeni vaa zu wo naa gɛezu? ²⁴ Dɔun zunuiti, à yeegɛula naazu, nii gè menisu é vile wo va, naa la vani. Wa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-nubuseiti diizu tɔ kologologiti ma. ²⁵ Ni nui ta a koto gɛena bɔɔla nubusei ta laalɔɔɔma, GALA ka é ga tukpɔɔaaleve nui naazu, kele zɔi é kotoi gɛezu, Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi laalɔɔɔma, be gɛ a naama nui maavaawo?» Eli nii kpein boni, kele ná-doun zunuiti ti la gɛni keeni, ti va ti-gɛe

wooi zo, tɔɔzei Ɔɔɔɔ GALAGI deveni niina ga ti za.

²⁶ Samiyele ma zunu loungoi ɣeni wɔɔɔzu, é ɗa GALA ta nubuseiti ziilaa.

Nimizai é zeini Eli ná-peleyegfei ma

²⁷ Yeeta GALA goo wo nui ta vaani, é ɣe Eli ma: «Woiilo niima nii GALA ge bosu è ma: È sugwɛɛ kala, ga è-memewolani keai ma Ezipete yooi zu, Falaɣɔn ná-pelei wu ga duciti, gè ɓɔɔɔ lɛeni ga tiye, tiya-o, ta-veleyegfeiti-yo. ²⁸ Izelayele veleyegfei kpein saama, è-memewola Aalɔn ɣa gè yiimazeɣeni la, ga é ɣe ga nà-zalaɣa ɣula nui. É ɗa lo nà-zalaɣa ɣulazuve, é ɗa nà-zalaɣaiti daazeeli mà, é ɗa ani maku neenegiti gala bè, ta é ɗa gàazaɣa. Gè ti-laamiizu veeni, tɔ-o, mavofodai-o, zalaɣa zuaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti vaazu la. ²⁹ Toɣa ɣale mu, wo bele ɣulazu nà-zalaɣaiti ta nà-vebeaniiti ba, nii gè ma levei veai, ga é ɗa ɣe nà-pelei wu? Lee vaa zu è è-loun zunuiti fizɔsu bà? Wo ɗa ɓɔɔɔ ɣɔɔɔkula ga zalaɣa zuai va-suveti, niiti nà-nubuseiti, Izelayele nuiti, ti vaazu la pɔ?»

³⁰ «Naa ɣa é ba, tei é ɣea ɣana, nèi gè ga Izelayele ná-GALAGI, gdoi ɣa é ga nii: Gè minazegeni è ve, ɗa-o, ɗa-veleyegfeiyoyo, ta è-memewolani tɔɔ ma veleyegfei balaa, ga wa ɣa wo ga nà-botigɛ nuiti yeenɔpe eyesu ɣɔ. Kele, ndun nà, Ɔɔɔɔ GALAGI, nà bosu è ma ga minazegegi naa li poun. Mazɔɔɔ nà ɗa ɣaazu unfegi ve naati be, niiti ti dèbizu, kele niiti ti bèlɛlalazu, unfegi ɣa ɗa yei ga tiye.

³¹ Su la gooza, nà vaazu ɗa-veleyegfei, ta è-memewola nɔɔɔ ma veleyegfei zuvikei ɣulazu ti ya, naa ɣa a ke, nu vɔɔɔzaɣa nɔpe ge mina mɔ ɣe ɗa-veleyegfei wu.

³² Da wele, è è zili nui ɣa, é ɗa ɣaaba sèi velei ma. Fai pe ka ɣe ga pagɔ Izelayele veleyegfe ve, naama ziegi zu nu la mɔ ke-wola vɔɔ nɔpe kaa, ɗa-velei wu. ³³ Naa pe ge ɣeɛ va, nà vaazu è-mavofodai gila

makesu, nà-zalaɣa ɣulazuve ɣobave, nii a ke é ɗa nimiza ɓɔɔɔ ma, ga toloi ta kitevei. Názu ma, ɗa-veleyegfei wu nui mɔtaiti kpein ta za, ti-ma niinelai zu.

³⁴ «Nii é vaazu ɣeezu ga è-loun felegɔiti, Ɔɔfeni, ta Finease, naa ɣa é ɣeezu ga poogi è ve, ga nii gè bosu gaamai ve, tɔɔzei, ti felegɔ pe ta zaazu folo ɣila kpe. ³⁵ Naa volumna, nà yiimazeɣe ga zalaɣa ɣula nu ɓɔɔɔ ve, gè sei, nii a ɣe ga lada nu, toɣa zie ga nà-kiseiti, ta zii-mai vaiti. Nà mavofodai bete ba, nii a ye ná ɣɔ, é ɣe ga zalaɣa ɣula nui, masagi ɣoba, nii gè yiimazeɣezu la, gè gulɔi zie ma. ³⁶ Zɔi a ye vulua è-mavofodai zu, naa ɣa va zalaɣa ɣula nui naa vɔ be, é vile jiiibiga kakala, nii a ke é va wali ɣilagi zɔɔɔ, baa bulu buɣa ɣila ko. Toɣa zalaɣa ɣula nui naa maaneene, é ɣe ma: Soma, è boti ve zèa, zalaɣa ɣulazuve, nii a ke gè bulu buɣa go zɔɔɔ ga kɔɔɔgi.»

Samiyele loli fai GALA be

3 Zunu loungoi Samiyele ɣeni Ɔɔɔɔ GALAGI ná-botii ɣeezu, Eli ɣobave. Naama ziegi zu, Ɔɔɔɔ GALAGI la ɣeni ɓɔeni nuiti pɔ, valafala, ti la mɔ ɣeni ná-kulakelema vaiti sɔɔɔsu valafala.

² É ɣeni ga kpidi ta, zalaɣa ɣula nui Eli ɣeni laani daazuve, naama ziegi zu Eli ɣaazuve maabidini niina. É la mɔ ɣeni wozagaazu fɔɔɔ. ³ Samiyele balaa ɣeni GALA sei velei wu, é ɣeni laani minazege kesui ɣobave, naazu GALA ná-fitinai ɗa zo de. ⁴ Naama ziegi zu, Ɔɔɔɔ GALAGI Samiyele lolini, Samiyele ɣe ma: «Nà ɣaa!»

⁵ Samiyele bizeni, é li Eli vɔ be, é ɣe ma: «Nà ɣaa, mazɔɔɔ è tɔlige.»

Eli googaavoteni, é ɣe ma: «Gè la toli boni, ɣale ma, è li, è la.» Samiyele liini, é la volu.

⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI Samiyele lolini volu. Samiyele wuzegeni, é li Eli vɔ be, é ɣe ma: «Nà ɣaa, mazɔɔɔ è tɔlige.»

Eli googfaavoteni, é gfe ma: «Dòun zunu! Gè la toli boni, li, è la.»

⁷ Samiyele ma ge la gfeni de Góogf GALAGI gfwæ, tózei kaipa naa la gfeni de bœni tó bôgfi vó.

⁸ Góogf GALAGI Samiyele lolini volu, ná zeizu zavasiei. Samiyele gfeni ma Eli vó be, é gfe ma: «Nà gaa, mazóló è tòligæ.»

Eli gaagfaani niina ga Góogf GALAGI gfa é doungoi lolisu. ⁹ Eli gfeni Samiyele ma naazu: «Liina, è la, ni dá toli kili menina, dá gfe ma: «Bœna, Góogf GALAGI, dá-wotigfe nui woiloge.» » Samiyele liini, é la daazuve.

¹⁰ Góogf GALAGI vaani, é lo kobave, é toli ga ma mœungiti kevele, é gfe ma: «Samiyele! Samiyele!»

Samiyele googfaavoteni, é gfe ma: «Bœna, mazóló nêi gè ga dá-wotigfe nui gòiloge.»

¹¹ Góogf GALAGI gfeni Samiyele ma: «Nà vaazu faa laazu Izelayele nubuseiti ma, nu-o-nu a ma wooi menina, daa gfa vó. ¹² Naama voloi, maanôgfi nii kpein gè deveai Eli ta ná-peleyegfei ve, nà ti pe daazeeli, gè la gila kpalaa zega voluzu.

¹³ Gè deuve la ga, nà ná-peleyegfei vee-lalazu eyesu gfi, mazóló é gfa sugfwæ ga ná-dointi ta bêlelalazu, kele é la keeni, é va naati maagfólo. ¹⁴ Naa gfa é ba, gè gona Eli ná-peleyegfei ve, gè gfe ma: «Za-lağai baa vebeaniti ti la zooga ti va Eli ná-peleyegfei ná-kotoi gba eyesu pe.» »

¹⁵ Samiyele yeni laani eyesu geelaalao. Naa volumna, é wuzegfeni, é GALA sei velei ma velelaveti daalao. Kele nii GALA ge boni ma, é gfeni luazu ga é va naa wo Eli ma. ¹⁶ Kele Eli tolini, é gfe ma: «Samiyele, dòun zunui!»

Doungoi googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gfa.»

¹⁷ Eli gfe ma: «Lee gfa Góogf GALAGI bogai è ma? Mina tanœpe dœogfu bà. GALA ka è zo ná-ziiğfaawanai pe su, ni dá gila kpalaa dœogfuna bà!» ¹⁸ Samiyele

daani ma kpe, é ti pe daazeeli ma, é la gfeni tanœpe dœogfuni Eli va. Eli gfeni ma: «Tó gfa é ga Góogf GALAGI, é naa gfe, nii pagai gaazu.»

¹⁹ Samiyele gfeni wólózu, Góogf GALAGI gfeni ba yeenœpe, wooi gilagilagi kpein é gfeni bosu, Góogf GALAGI laaseigi zu, ti pe daa gfeni zeelizu. ²⁰ Naa gfa é keeni, Izelayele kpein, é lœzei Dan, é zeeli Beel-Seeŋa, ti pe ti kwœeni, ga Samiyele gfa ga Góogf GALAGI ná-keelai. ²¹ Góogf GALAGI la gfeni beni gfula vai va kelema Silo, mazóló miná gfa é gfeni bôgfi læzu ná ga Samiyele, é da daawooi læ la.

4 Samiyele gfeni naama wooi laazeel-izu Izelayele pe ma, nii é gfeni sôlôsu Góogf GALAGI ya.

Minazege kesui zefge vai Filiseti nuiti be

Izelayele nuiti ti gfulani ga ti Filiseti nuiti daagfomi ga kœi, Izelayele ná-kœuvebei vuuni Eben-Ezeel. Filiseti nuiti ti tœni vu Afeke taazuve. ² Filiseti nuiti ti lopele beteni kœogf vai ma, ti kœi lœzeini ta Izelayele nuiti. Kœi bœini ga gola, Filiseti nuiti ti zeelini Izelayele nuiti ma, ti nu waanaanigó (4 000) gœgala vaani ti zaama, kœogfzuve. ³ Zoiti ti velani, naati ti galegai ma ma kœlağai zu, Izelayele lotuğfoti ti gfeni bôgfi gaazagasu ga: «Lee vaa zu Góogf GALAGI ade yegana Filiseti nuiti ti dá vœni ade ma?» Ti gfeni bôgfi ma: «Ade li Silo, ade va ga GALA ná-minazege kesui. Naa a gœna ade zaama, toğa ade gfi zo ade zili nuiti zeei ma.»

⁴ Ti numaa leveni Silo, Góogf GALAGI ná-minazege kesui gfulama, Fai-Pe-Maliğii, nii é zeini seelubeinti unda. Zalağa gfula nui Eli ná-doun zunu felegziti Gœfeni ta Finease ti yeni minazege kesui volu, ti va.

⁵ Ti zeelii ma ga minazege kesui kœlağai zu, Izelayele gœuvebei woogfu-

lani ga koozuneei, eyesu zooli bali ti wu, ve ti g'eni ná. ⁶Filiseti nuiti ti zong'oo wooi naa menigai ma, ti g'eni b'og'oo g'aazag'asu, ti da g'e ma: «Kpee wolai nii voluve g'a ga leeni, Ebulu nuiti ta-g'oolag'ai zu?» Ti menini ga G'oo'oo GALAGI ná-minazeg'e kesui g'a ti vaai la Izelayele ná-k'oolag'ai zu. ⁷Ti wola luani, ti da g'e b'og'oo ma: «Ade maan'og'oo, t'oozei GALA ge va Ebulu nuiti ta-g'oolag'ai zu, é la g'ea g'ana p'oloma. ⁸Ade maan'og'oo-o! Be g'a a ade g'ula zebesu galagi niiti zea? Galagi teiti ka ti maan'og'oo ma zii m'oinmoin seini Ezipete nuiti ma, teubai zu. ⁹À zasulo! Filiseti nuiti, wo g'e ga zunu b'og'oo b'og'oo! Wo mina va loozu du'olai zu, Ebulu nuiti zea, eg'evelei ti g'ea la wo ya du'olai zu, naa g'a é ba, à zunuyai g'ena, wo k'ooi g'oo.»

¹⁰Filiseti nuiti ti k'ooi loozeini, ti v'onini Izelayele ma, ese pe ge da b'ize ga loog'ua ná-sege g'otai wu. Ti v'onini Izelayele ma ga gola, nu waavuusavago (30 000) g'a é zaani Izelayele va. ¹¹Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeg'e kesui zeg'eni, Eli ná-doun zunu feleg'ooiti ma, G'ofeni ta Finease, naati ti za k'ooi zu.

Eli ta ná-doun anzai ti zaa vai

¹²Naama volo g'ilagi na, zunu g'ila ge b'izeni, é g'ula k'oolag'ai zu, é g'eni ga Ben-zamen mavofodai zu nui ta, é vaani Silo, ná-segeiti balivaliai ga, fufiligi n'ungu pe unma, zii b'oloi maavele ma. ¹³Teai ma taazuve, Eli g'eni zeini ná-k'p'ok'p'og'i g'a, pele g'obave, é da maab'ungu wo, t'oozei zii g'eni zoolezu ga GALA ná-minazeg'e kesui ma vai. Zunui tei paai ma, é nuuma wooi wo taazuve, nubuseiti pe ti k'peei g'ulani bu.

¹⁴Eli naama beei menigai ma, é gaazag'ag'i woni, ga: «Lee ma bee g'a é loozu?»

Zunui tei ge vaani, ga é naama vai laazeeli Eli ma. ¹⁵Naama ziegi zu, Eli zii ma voloi g'eni ga kona vuutaavuu maazu lo'sava (98), gaazu'g'oleni niina. ¹⁶Zunui

g'eni Eli ma: «P'elave, g'e zeg'e k'oo'oo'ooze za na.»

Eli g'eni ma: «Leeni g'a keai, d'oun zunu?»

¹⁷Keelai goog'aa'voteni, é g'e ma: «Izelayele b'izaa Filiseti nuiti ba, gi loove bu ga gola. É-loun zunu feleg'ooiti saave vol'oo k'ooi zu, G'ofeni ta Finease. GALA ná-minazeg'e kesui balaagi zeg'eve Filiseti nuiti be.» ¹⁸Siegi zu keelai b'oeni la, é vile minazeg'e kesui va, Eli g'ulani ná-k'p'ok'p'og'i g'a, é b'ude b'og'oo maazu, é loo k'p'og'i g'obave, k'p'oboi woloni, é za. Maz'ol'oo, Eli vol'oozag'ani niina, é wuini b'og'oo ma balaa. Eli Izelayele luk'p'og'aa'leveni kona vuunaanig'oo (40) laawu.

¹⁹Ná-doin, Finease anzai g'ogi g'aaw'ooni niina. É menigai ma, ga ti GALA ná-minazeg'e kesui zeg'eve, naa voluma, keem'oo'in ta sinigi ti zaa, anzanui nii zeini g'oo'oo'oolu, é doin z'ol'oo, t'oozei koozu wanai soni gaaman'oo. ²⁰Tei é g'eninina zaazu, anzanui niiti ti g'eni koba, naati ti g'eni ma: «Mina lua, maz'ol'oo è zunu loun z'ol'oo'oo.» Kele é la vol'oo g'eni w'iloni naa ma, é va ta zeg'e ba ti ve. ²¹É doin laasei p'eeni ga I-Kab'ode (nii poluve ga «lebiya la mo ná»). Maz'ol'oo é g'eni ma: «GALA ná-lebiyai zeg'ea Izelayele va.» Keai ma naa wosu, é g'isieni, é vile GALA ná-minazeg'e kesui va, nii Filiseti nuiti ti seg'eni, ta keem'oo'in ta sinigi ti zaa vai. ²²É woog'ulani, é g'e ma: «Ungo, lebiyai g'ula Izelayele va, maz'ol'oo Izelayele zili nuiti ti lia ga GALA ná-minazeg'e kesui.»

Minazeg'e kesui vai Filiseti nuiti p'oo be

5 Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeg'e kesui zeg'eni Eben-Ezeel, ti lii la Ased'ode taazuve. ²Ti t'eeni ta-g'alagi Dagon ná-pelei wu, ti da maaniini sag'ai naa g'obave. ³Ased'ode nuiti ti wuzeg'eni sobuzobui, ti ka ga Dagon g'a laani daaveai zooli ma, G'oo'oo'oo GALAGI ná-

minazege kesui gʻakalave. Ti buzegefi, ti to tosuve. ⁴Poluma zobui mɔnɔ, ti wuzegefi kpidiɓidigi, ti ka ga Dagon gʻa laani daaveai mɔnɔ zooi ma, Gʻoogʻo GALAGI ná-minazege kesui gʻakalave, nɔungi ta zee felegoiti teveai ba, ti vaza-gai kprofalagi maazu, kpusei nɔ gʻa é yeni ná niina. ⁵Naa gʻa é kea, Dagon ná-zalaḡa gʻula nuiti, ta niiti kpein ti læezu Dagon ná-pelei wu Asedode, ti la da ga zie kprofalagi ma, zaaḡaza.

⁶Gʻoogʻo GALAGI ná-zebai læeni ga Asedode nuiti, é dualuagi lɔni ti zu, é puzeḡulagi vɛeni ti va, Asedode ta ná-zooi pɛ su. ⁷Asedode nuiti ti naama vai gʻaai ma, é da gʻe ga tiye, ti gʻeni ma: «Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui la lebiga ada-laazuve, mazɔɔ zeei ná-zebai gʻa ade laalɔḡoma, ada-o, adagalagi Dagon-o.»

⁸Ti Filiseti gʻundigiiti tolini Asedode taazuve, ti ti gʻaazaḡa, ti gʻe ma: «Lee gʻa ada ke ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui nii?»

Naati ti ti woogʻaavoteni, ti gʻeni ti ma: «Keni Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui leve Gate.» Ti liini ga GALA ná-minazege kesui miná. ⁹Kele ti lia voluma la, Gʻoogʻo GALAGI wuzegefi Gate taai laalɔḡoma. Dualua golai lɔni ti pɛ su, puzeḡulagi ti zoni, é lɔzei doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ.

¹⁰Gaamago nɔ, ti GALA ná-minazege kesui gʻulani naa va, ti lii la Ekelɔn. Kele ti zeelii ma la Ekelɔn, Ekelɔn nuiti ti kpee wolai looni, ti gʻe ma: «Ti va ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui ada-laazuve, nii a ke ade za, adeya-o, ada-nubuseiti-o!» ¹¹Tiya balaa, ti Filiseti gʻundigiiti tolini, ti gʻe ti ma: «À Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui gʻaagale ma ná-zooi zu, ni naa laade, gi kpein gʻá vaazu zaazu, giya-o, gʻá-nubuseiti-o!» Mazɔɔɔ nuiti ti gʻeni zaazu ga duɔi taazuve ná pɛ. Mazɔɔɔ GALA ge ná-zebai læeni ga tiye gola. ¹²Nui niiti saai a la

voola ti va, puzeḡulagi gʻa é bena naati so, naa maavele ma, taai zu nubuseiti kpain gooi læeni geegʻɔḡgi zu.

GALA ná-minazege kesui gʻaagale ma vai Izelayele yooi zu

6 Gʻoogʻo GALAGI ná-minazege kesui keeni ga alu dɔfela Filiseti nuiti ta-yooi zu. ²Filiseti nuiti, ti ta-zalaḡa gʻula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti gaaleeni ba, ti gʻe ti ma: «Leeni gʻa gʻá ke ga Gʻoogʻo GALAGI ná-minazege kesui? À pele le ga giye, nii gʻá leve da, gi daazeeli ná-zooi zu.»

³Naati ti ti woogʻaavoteni, ti gʻe ma: «Ni wa Izelayele ná-GALAGI ná-minazege kesui levesu ná-zooi zu, à mina ma jakai nɔ leve. Keni wo faazubete zalaḡaa gʻula be. Wa naa gʻeena, wa gʻede, wa kwɛɛ læeni vaa zu é wuzegezu wo laalɔḡoma sienɔpe.»

⁴Filiseti nuiti ti ti gʻaazaḡani volu ga: «Faazubete zalaḡai ma zii begele gʻa gʻá kula?»

Zalaḡa gʻula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti ti ti woogʻaavoteni, ga: «À zanu sɔɔla lɔɔlugɔ betɛ, é gʻe ga puzeḡulagi vaagʻulabai, ta zanu sɔɔla lɔɔlugɔ, nii é gʻeezu ga inegiti baagʻulabai, naa gʻa é zoloosu Filiseti gʻundigi lɔɔlugɔiti tieḡoi ma, mazɔɔɔ kpakɔ ḡilagi nɔ gʻa seel-iai wo ma, wa-o, wa-gʻundigiiti-yo. ⁵À wa-uzzeḡulagiti ta inegiti baagʻulabaiti kpetɛ, niiti ti faa zuḡologologi gʻeezu zooi zu, wo zɛba wo lebiyai ve Izelayele ná-GALAGI ve, tanisu toḡa ná-ziiḡaawanai ye ná, é bosu wo laalɔḡoma, wa-o, wa-gʻalagiti-yo, ta wa-yooi. ⁶À mina gʻikpa ga Falagɔn ta Ezipete nuiti kevele. Wo gʻize su, ga GALAGI nii gʻa é naati kpɔɔni ga kevele mɔinmɔin, eyesu naati ti be Izelayele va, é gʻula duɔlai zu.

⁷«À wotolo niinei betɛna, wo nike zaa felegɔ zɛge, niiti ti-ma yivoiti ti niimii bɔlezu, nike zaai niiti unbawului laade laani ti unma kaipa. Wo ti ḡili wotoloi

va, kele wo li ga ti-ma yivoiti togani make pelei wu. ⁸À Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui zeḡe, wo da wotoloi zu, wo zeba wo kesui taḡili seḡe, wo zanu soḡlaiti pu su, niiti wo ti ḡulaai ga wa-vaa zuḡete zalaḡai, Ğooḡḡ GALAGI ve, à naama ḡesui la minazeḡe kesui ḡoba, wotoloi zu, wo be wotoloi va, é da li. ⁹Wa losu, wo da wele nikeiti ba. Ni ta li-ina ga Izelayele yooi zu vele, kwepelema vele, ve vele Bete-Seemese ná, wa kwee naazu, ga Izelayele ná-GALAGI ḡa é maanḡḡi niiti seida ade ma. Kele, ni ti la liini ga naa vele, ada ḡe ma naazu: «Tḡ laade zee va ḡe ade va, kele niima vai vaave nḡ boḡḡ ve.»

¹⁰Filiseti nuiti ti zieni ga naama lene gooi. Ti koima nike felegḡi zegeni, ti ti ḡili wotoloi va, ti nike yivoiti te togani make pelei wu. ¹¹Ti Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui laani wotoloi zu, ta kesui nii zanu soḡlaiti ti su, puzeḡḡulagi ta ingiti baagḡulabai. ¹²Nike zaaiti ti liini ga Bete-Seemese vele, ti lete nḡ tein, ti da li ga bainga, ti la ḡeni zegeni pelei va, ti va li ga yeezazu vele, baa ḡvvezu vele. Filiseti ḡundiḡiiti ti yeni ti volu, eyesu ti zeeli Bete-Seemese ḡwepelema ve.

¹³Bete-Seemese nuiti ti ḡeni neme wolai zu, molo levezuve. Ti minazeḡe kesui ḡaai ma, ti wola ḡoozuneeni. ¹⁴Wotoloi zeelini Bete-Seemese nui, Zozuwe ná-kpalagi zu, wotoloi loni kḡtu wolai ḡoba ve. Nuiti ti wotoloi ma wuluiti teveleveni, ti balivali, ti zeba ti nike felegḡiti ke ga gala zalaḡai Ğooḡḡ GALAGI ve. ¹⁵Leevi nuiti ti Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡulani wotoloi zu, ta kesui nii zanu soḡlaiti ti ḡeni su, ti ti la kḡtu wolai maazu. Naama volo ḡilagi nḡ, Bete-Seemese nuiti ti gala zalaḡaiti kulani Ğooḡḡ GALAGI ve, ta zalaḡai taḡiligaa. ¹⁶Siegi zu Filiseti ḡundiḡiiti ti miná ḡaai ma la, ti ḡaleni ma naama voloi nḡ Ekelḡn.

¹⁷Filiseti nuiti ti faazuḡete zalaḡai ḡulani Ğooḡḡ GALAGI ve. Zanu soḡla loḡḡḡ ḡeni de, nii é ḡeni ga ta-vuzeḡḡulagi vaagḡulabai, é zoloo ta-laa wola loḡḡḡi niiti tieḡi ma: Asedḡde, Gaza, Asekalḡn, Gate, ta Ekelḡn. ¹⁸Inegiti baagḡulabaiti balaa ti ḡeni ná, naa balaa zolooni taai naati ma, niiti Filiseti ḡundiḡi loḡḡḡiiti ti zeini ti unda, é loḡzei taa wolaiti ma, niiti siḡiḡi ti ma, é li taa goiti pḡ, niiti siḡiḡi ge la ti ma. Kḡtu wolai nii Leevi nuiti ti Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui laani ma, Bete-Seemese nui Zozuwe ná-kpalagi zu, naa ḡa de ná, zaagaza, ga niima vaiti ma zeelei.

¹⁹Ğooḡḡ GALAGI yeeveeni Bete-Seemese nuiti ma, nu vuuloḡfela (70) ḡa é zaani ti zaama, mazḡḡḡ ti wele ni minazeḡe kesui zu. Bebei kpein ge naama zaa wḡḡi woni, tḡzei Ğooḡḡ GALAGI vḡḡḡuni ti va gola. ²⁰Bete-Seemese nuiti ti ḡeni ma: «Be ḡa a zoo é lo Ğooḡḡ GALAGI ḡaazu, GALA naḡegai nii? Be vḡḡda ḡa ada zoo ade ná-minazeḡe kesui leve ná, nii a ke é zeḡe ade vḡ be?» ²¹Ti keelaiti teveni Kiliyate-Yeyalime nuiti ma, ti ḡe ti ma: «Filiseti nuiti ti Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡaagḡalega ma, à va, wo seḡe, wo lii la wa-laazu ve.»

7 Kiliyate-Yeyalime nuiti ti vaani, ti Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui zeḡe, ti lii la, ti te Abinadaḡe ná-pelei wu, gizei ma. Ti yiimazegeni ga ná-doun zunui Eleazaal, ga é da make Ğooḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui va.

Izelayele nuiti paa vai volu Ğooḡḡ GALAGI vḡ

²É loḡzei minazeḡe kesui va voloi ma Kiliyate-Yeyalime, suḡoozani gola, kona vuufelegḡ (20) leveni niina. Naazu Izelayele nuiti kpein ti ḡeni balakpalasu, mazḡḡḡ wḡin ḡeni ti ma, ga ti va volu Ğooḡḡ GALAGI vḡ. ³Samiyele ḡeni Ize-

layele veleyegei pe ma: «Ni wa galesu ma Gooḡ GALAGI ma ga wo-yii pe, à gala kiligiti kula bōḡ zaama, ta saleiti ti-laa ga Asetaatee, wo ḡili Gooḡ GALAGI va ga wo-yii pe, wo tō ḡila kpe debi, naazu toḡa wo ḡizo, é wo ḡula Filiseti nuiti zea.»⁴ Izelayele nuiti ti Baaleni ta Asetaateiti kpein kulani bōḡ zaama, ti la mō ḡeni ani ḡili nōpe debini, keni Gooḡ GALAGI ḡila kpe nō.

⁵Samiyele ḡeni ti ma: «À Izelayele nuiti kpein gaale ba Misepa, ḡè Gooḡ GALAGI maanēne wa-vaa zu.»

⁶Ti gaalēni ba Misepa, ti da ziei zaḡa, ti da pu ya zooi ma, Gooḡ GALAGI ḡaazu. Ti zugi zoni naama voloi, ti laani zō ga ga ta-ḡotoiti, ti ḡe ma: «Gi ko-toi ḡea Gooḡ GALAGI laalḡōma.» Misepa ḡa Samiyele ḡeni ná ga Izelayele ná tukpōḡaaleve nui.

Izelayele vōni fai Filiseti nuiti ma

⁷Siēgi zu Filiseti nuiti ti menini da ga Izelayele ḡaaleve ba Misepa, ta-ḡundigī lōlugōiti ti deveni ga ti va ti kōci vee Izelayele va. Izelayele nuiti ti ma wooi menigai ma, ti luani ga gola Filiseti nuiti ba. ⁸Ti ḡeni Samiyele ma: «Mina maagē kpō, è da woḡula ade ve Gooḡ GALAGI ma, ada-GALAGI, nii a ke é ade ḡizo Filiseti nuiti ma.»

⁹Samiyele baala zivoi zegēni, nii é ḡeni de niimii bōlezu, é kula ga gala zalaḡai Gooḡ GALAGI ve. Naa voluma, é Gooḡ GALAGI maanēneni Izelayele ve, Gooḡ GALAGI goḡaavoteni.

¹⁰Siēgi zu Samiyele ḡeni gala zalaḡai ḡulazu la, Filiseti nuiti ti maaḡugani Izelayele va, ga ti kōci vee ba. Kele naama volo ná, Gooḡ GALAGI geeḡade lu golai vilini ti zaama, é ti bē, ti voluazo. Izelayele nuiti ti vōnini ti ma. ¹¹Izelayele nuiti ti ḡulani Misepa va, ti vile Filiseti nuiti polu, ti da ti bē, ti da ti vaa, ti yeni Filiseti nuiti polu, eyesu ti zeeli Bete-Kaal taa ḡōḡwuve.

¹²Samiyele woḡulani, é ḡe ma: «Gooḡ GALAGI bōḡe ade va, eyesu ade zeeli ve.» É kōtu wola ḡila segēni, naazu é kpado Misepani zōḡzuvē, ta Seen, é daaseigi vee ga Eḡen-Ezēel (nii poluve ga «kpōba ḡōtui»). ¹³Filiseti nuiti gaazu unfegi zegēni naazu pa, ti la mō ḡeni budeni ta-ḡwepelemaave maazu, ti va vili Izelayele yooi zu vele. Mazōlō Gooḡ GALAGI yeewuzegēni ti laalḡōma Samiyele zii ma voloi pe daawu. ¹⁴Izelayele laa wolaiti kpein, niiti ti ḡeni Filiseti nuiti zea, naati kpein, ti gaḡaleni ma volu, ti zeeli Izelayele ya, é zo Ekelōn, é li Gate, é vee naa maḡoolii ma yooi pe ba, ti ḡulani ti ya. Ziileigi ḡeni Izelayele nuiti zōḡzu ta Amōl nuiti.

¹⁵Samiyele ḡeni ga tukpōḡaaleve nui, sii ma voloi pe daawu, Izelayele yooi zu. ¹⁶Kona-o-kona, Samiyele bēna leve zooi zu, é tōzei Beetele, é li Gile-gale, é zeeli Misepa, é da Izelayele nuiti tukpōḡaaleve, naama laaiti su. ¹⁷Naa pe poluma, é bēna ḡale ma Lama, ve ná-pelei ḡeni ná, miná ḡa é bēna Izelayele nuiti tukpōḡaaleve ná. Ná nō ḡa é zalaḡa ḡulazuvē beteni ná Gooḡ GALAGI ve.

MASA FAI LŌZEI VELEI

(8:1—12:25)

Masa gaizie vai Izelayele ve

8 Samiyele vōlōzaḡagai ma, é ná-doun zunuiti seini votogi zu, tukpōḡaaleve vai ma, Izelayele yooi zu. ²Ná-doun zunu mōungi laaseigi ḡeni ga Zowele, felesiei laaseigi ḡe ga Aḡiya. Ti zeini Beel-Seeḡa, ga ti da tukpōḡaaleve miná. ³Kele ti la ḡeni vileni ti-ḡee Samiyele zie velei volu. Tei walii ná-neebei ḡeni ti-yiimave ga gola, ti ḡeni lobeaniiti sosu, ti da tukpōi ḡaaleve ga telebotalai.

⁴Naa ḡa é kēeni, Izelayele ḡundigīiti kpein ti maabōni Lama, Samiyele vō bē.

⁵ Ti ġeni Samiyele ma: «Da ġaa, è vɔɔza-ġagai, tama è-lointi ti la ziezu ga pagɔ, ga è ġevele. Naa ġa é ba, masa seina gi unda, nii a ġe gi levezu, eġevelei é ġeezu la zɔɔma yooiti su.»

⁶ Naama wooi wanani Samiyele ma, ga ti ġee vai ma: «Masa sei gi unda, nii a ġe gi levezu.» Samiyele Ġooġɔ GALAGI valini. ⁷ Ġooġɔ GALAGI Samiyele wooġaavoteni, é ġe ma: «Woilo Izelayele nuiti gooi ma, nii ti maagaaazagaboga, yeezei naa wu. Mazɔɔɔ da laade ti va ġe ġelezu è va, nà ġa ti ġelezu bà, ga ġe mina mɔ ġe ga masagi ti unda. ⁸ Nii ti keezu ga de, naa nɔ ġa ti keezu ga ze kaite, é lɔɔzei voloi ġe ti ġulani la Ezipete yooi va, duɔlai zu, ta da ġele bà, ti da gala kiligiti debi. ⁹ Naa ġa é ba, nii ti boga naa ġe ti ve, keke ti lene ga gola, è naati dee ga tiye, nii kpein a ġe ga masagi zɔgiti.»

¹⁰ Samiyele liini, é Ġooġɔ GALAGI wooi pe daazeeli bebei ma, niiti ti ġeni ġeezu ma, é masa sei ti unda.

¹¹ Samiyele ġeni ti ma: «À woilo fai niiti ma, niiti ti ġeezu ga masagi zɔgi: mounpa, toġa wo-loun zunuiti seġe, é ti ġe ga ná-salavusuiti. Ti ġe ga ná-kɔɔġɔ wotolo bize nuiti, baa ná-sooiti kpize nuiti, baa niiti ti ziezu tɔ bɔġɔi ná-wotoloi ġakalave. ¹² Toġa yiimazeġe ga tanigaa, é ti ġe ga nu waagilagilagiti ta-ġundigiti, é tanigaa ġe ga nu vuvulɔɔludɔɔlugiti ta-ġundigiti salavusuiti saama. Toġa tanigaa ġe ga ná-wozawoli nuiti, zɔiti ti ġe ga ná-molo leve nuiti. Toġa taġiligaa zegġe, é ti ġe ga ġain bo nuiti, ti da kɔɔġɔ zɔɔlaiti gain, ta ma wotoloi va zɔɔlaiti. ¹³ Toġa wo-loun anzanuiti seġe, é tanigaa ġe ga gulo maku neene kpete nuiti, baa daaġoli wo nuiti, baa bulu bete nuiti. ¹⁴ Toġa wa-balagiti seġe, ta wa-leezen beleiti, ta wa-wolive bele vapagiti, é ti ve ná-botigġe nu wolaiti zea. ¹⁵ Toġa puusiei ġula wa-ani zuwuiti ba, ta wa-leezen beleiti, é ti ve ná-

nu wolaiti zea, ta ná-botigġe nu wolaiti.

¹⁶ Toġa wa-wotigġe nuiti, zunuiti ta anzanuiti seġe, naa bɔ wa-nu niineiti ba, niiti ti ga zebesu geleiti, ta wa-zoovalegiti, ti da botii ġe be. ¹⁷ Toġa wa-loganiiti ma vuusieiti seġe, wa bɔġɔi, wa ġe ga ná-duciti. ¹⁸ Naama voloi, wa kpeei loo ga wa-masagi laalɔġɔi, nii wo yiimazeġeai la, keke Ġooġɔ GALAGI la woiloga wo-woo ma.»

¹⁹ Izelayele nuiti ti la ġeni keeni, ti va Samiyele wooi zo, ti ġeni ma: «Gá vaa ġana! Gi ġe masagi ġe nɔ gi unda, ²⁰ naa ġa a ke, gá balaa gi ġe ga zɔɔma yooiti kevele, gá-masagi da gi lukpɔġaaleve, é da lo gá-ġɔvɔbebeiti tuġɔ, gi da kɔɔi ġɔ vɔɔma.»

²¹ Samiyele begai ma ga Izelayele nuiti ta-bɔei naati meni, é ti pe daazeelini Ġooġɔ GALAGI ma. ²² Ġooġɔ GALAGI ġeni Samiyele ma: «Yeezei naa wu, nii ti maagaaazagaboga è ma, masagi ze ti unda.»

Naa voluma, Samiyele ġeni Izelayele nuiti ma: «Ese pe ge liina ná-taazu.»

Sayile soovale saaiti gaizie vai

9 Zunui ta ġeni Benzamen mavofodai zu, nii daa ġeni ga Kise, Abiyele ná-doun zunui ġeni de, Abiyele keeġe ġeni ga Selɔɔl, Selɔɔl keeġe ġe ga Bekɔlate, Bekɔlate keeġe ġe ga Afia, Afia balaa ġeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta ná-doun zunui. Kise ġeni ga zebesu nu. ² Zunu loun ġila ge ġeni Kise nii ya, nii daaseigi ġeni ga Sayile, zunui lounġo vapa ge ġeni de. Izelayele nuiti saama, tanɔpe ge la ġeni zeelini su pagi zu, é goozani é leve ti pe ba.

³ Yeeta, Kise ná-soovale saaiti ti looni ya, é da ġe ná-doin Sayile ma: «Botigġe nui ġila seġe, wo li, wo soovale saaiti gaizie.» ⁴ Sayile ta ná-botigġe nui ti Efelayime ġize yooi zubizeni, ti leve miná va, ti li ga Salisa yooi zu vele, ti la soovale saaiti kaani. Ti liini mɔnɔ ga

Saalime yooi zu vele, ta Benzamen yooi zu vele, kele ti la ti g'aani pe.

⁵ Ti zeel'ai ma Sufe yooi zu, Sayile g'eni ná-botig'e nui ma: «De g'ale ma taazu, ni naa laade, k'èe g'a vaazu yeemazu soovale saaiti fai ma, é yiizool'e ga deye.»

⁶ Ná-botig'e nui g'eni ma: «GALA goo wo nui ta g'a taai nii zu é de luḡḡ, tḡḡi wola ḡulave, nii nḡpe é bosu, naa g'a da vilesu. De li, de gaazaḡa, baḡ toḡa de lii vele le da-ziei niizu.»

⁷ Sayile g'eni ná-botig'e nui ma: «Ungo, kele leeni g'a de liizu la zunui t'ona pḡ? Daamianigi bega da-b'ol'oit su, vebeani ḡili ge la de ya, nii da fe GALA goo wo nui ya. Leeni g'a é de ya?»

⁸ Ná-botig'e nui g'eni ma: «Wali ḡila ka de z'èa, nà naa ve GALA goo wo nui ya, é pelei le ga deye, nii da zie la.»

⁹ (M'ungi, Izelaye nui pḡ be, ta la g'ena lia GALA gaazaḡasu, ti be na g'e b'ḡḡ ma: «À va, ade li wozaḡaa nui vḡ be.» Maz'ol'ḡ nii daaseigi ga «GALA goo wo nui» za, naa laa g'eni ga «wozaḡaa nui.»)

¹⁰ Sayile g'eni ná-botig'e nui ma: «Gaama g'a è ya, de liina.» Ti liini ga taai naa zu vele, ve GALA goo wo nui g'eni ná. ¹¹ Ti g'eai ma taa ḡizei l'èezu, ti ḡomini ga anzalopoit, ti d'a gizei yei zie zaḡazuve, ti naati gaazaḡani, ti g'e ma: «Wozaḡaa nui g'a nei taazuve?»

¹² Anzalopoit ti ti woḡaavoteni, ti g'e ma: «Ungo, paa g'a feya wo luḡḡ, paave za g'a-laazuve, t'ḡzei taai k'pein ka za zalaḡa ḡulazu, zalaḡa ḡula adave ma. À li fala. ¹³ Wa vaazu kaazu, wa l'èena nḡ feya taazuve, é va g'e é li zalaḡa ḡula adave daamii vai ma. À liina fala, wa ka, t'ḡzei nuḡuseiti ti la daami woga t'oun polu, maz'ol'ḡ toḡa tuyai loo zalaḡai ma pe, niiti ti loligai, naati ti va daami wo.»

Sayile lii vai Samiyele vḡ be Lama

¹⁴ Ti liini taazuve, nu l'èezuve taai zu, Samiyele d'a ḡula ga ti vḡ pelei, é va li zalaḡa ḡula adave.

¹⁵ Tama Sayile va g'e é va, folo ḡila ge yeni naa luḡḡ, ḡḡḡ GALAGI niima vai le ga Samiyele. ¹⁶ É g'e ma: «Lina, niima yeeg'eḡalai nḡ zu, nà zunui ta levesu è ma, é ḡula Benzamen yooi zu. Da ḡul'oi zie ma, è ke ga masagi nà-nuḡuseiti unda, Izelaye nui. Toḡa ti unm'ḡḡ, é ti ḡula Filiseti nui zea. Maz'ol'ḡ g'e nà-nui t'ab'ol'oi g'aa, g'e ti b'ain gooi meniga.»

¹⁷ Samiyele Sayile g'aa ma, ḡḡḡ GALAGI g'eni ma: «Zunui nii g'a g'e g'eni ná-fai wosu è ma, nii g'a é masadai ḡ'èezu nà-nuḡuseiti unda.»

¹⁸ Sayile maabug'ani Samiyele va, nu l'èezuve taazuve, é g'e ma: «Wozaga na nà-pelei le ga ze.»

¹⁹ Samiyele goḡaavoteni, é g'e ma: «Nà g'a g'e ga wozaḡaa nui, lo t'ḡḡ, de li zalaḡa ḡula adave. Ada laamiizu v'ḡma za, lina sobu, nà be na ga d'a-ḡidaavili faiti k'pein sug'ula è ma, nà be niina è va, è d'a li. ²⁰ Nii é ga soovale saaiti, ti loai ya ma volo zavasi'e g'a, mina mḡ yiizool'e ga naati, maz'ol'ḡ ti naati kaave na. Kele é b'ude naa maazu, ani v'ag'oi niiti k'pein ti Izelaye yooi zu, naati ta ga be n'ḡḡ? Da laade baa? Da-o, è-g'e ná-peleyeḡeiyoy?»

²¹ Sayile goḡaavoteni, é g'e ma: «Lee vaa zu è naa wosu m'è? N'èi g'e ga Benzamen mavofodai zu nui ta nḡ, nii gaal'oidai Izelaye wolodai k'pein su. K'èe ná-pelei lei é va l'oi Benzamen wolodamai k'pein saama baa?»

²² Samiyele l'èeni ga Sayile, ta ná-botig'e nui, daamii wo pelei wu, é seizu v'ag' ve ti ya velelave, naama nu v'usavag'oit (30) saama, niiti ti lolini daamii wo fai ma. ²³ Samiyele g'eni daḡoli wo nui ma: «Va ga suai g'e g'ea feeni è ya, ga è make ba ye.»

²⁴ Daḡoli wo nui sua balai zeg'eni, é v'èe baalobai pe ba, é vaa la, é da Sayile ḡakala. Samiyele g'eni Sayile ma naazu: «Nii g'a g'e g'ea makeni è ve, siegi zu g'e nui toligai ma la daamii vai ma, toḡa

ná, miina.» Zekana é g̃eeni la Sayile ta Samiyele ti daamii woni ʋɔɔma naama voloi. ²⁵Naa volumna, ti zegeni zalaḡa ḡula adave, ti yei ga taazu vele. Samiyele ta Sayile ti liini, ti zeii dooḡo bosuve, pelei maazuve, ti da yepe.

Samiyele gulɔi zie vai Sayile ma

²⁶Poluma zobui, Sayileni ta ná-botig̃e nui ti wuzeg̃eai ma, Samiyele Sayile lolini dooḡo bosuve pelei maazuve, é g̃e ma: «De liina, g̃è è ʋu ga pele.» Sayileni ti vileni pelei ma ta Samiyele, ti da li. ²⁷Ti zeelii ma taai ḡwemave, Samiyele ḡeni Sayile ma: «Bo da-wotig̃e nui ma, é leve velelaṽe.» Naa liini ga velela velei. Samiyele ḡeni Sayile ma: «Lo d̃e, nii ḡooḡo GALAGI bogai, g̃è naa le ga de.»

10 Samiyele ná-gulɔ woolei laalaoni, nii é ḡeni zea. É gulɔi ʋuuni Sayile n̄ungi ma. É neeneni ga daave komagai, é g̃e ma: «ḡooḡo GALAGI gulɔi ziaa è ma, è va g̃e ga ná-nubuseiti ta-lotug̃ɔi. ²Za, da balina ma, da liizu, è ḡula zunu feleg̃o ma Lasele ná-kabai ḡobave, Selesa Benzamen yooi zu, ta vaazu g̃eezu è ma: «Soovale saai niiti è ḡea liini ti ḡaiziezu, ti ti ḡaa. È-g̃e la m̄o yiizoolesu ga naati, wa-yiizoolesu ga è ma niina, é da boḡo ḡaazaḡa ga: Tog̃a ke ḡale, é va ná-doun zunui ḡa?»

³«Da zegena miná, da lago liizu poun, è zeeli gulu wolai ma, é Tabɔɔl. Wa ḡomis̄u miná, wa zunu savag̃o, ti da li Beetele GALA debi vai ma, boli yivo savag̃oi ḡa ma m̄ungi ya, bulu savag̃oi zoni felesiei ya, k̄ɔɔ woole ḡila ge zoni savasiei ya, daavegai ga d̄ɔi. ⁴Ta vaazu laaliizu è ma, ti bulu feleg̃o ve è ve, yeezei bu.

⁵«Naa volumna da zeelizu Gibeae-Elyime, ʋe Filiseti nuiti ta-ḡundiḡii gila ge zeini ná. Da ḡena lea taazuve, wa ḡomis̄u wa GALA goo wo nuiti ma bulugi, ti da zeg̃e zalaḡa ḡula adave, geing̃ein gani gein nuiti ti ti luḡo, ti da

k̄nigi g̃ein, ta papai, ta tamadegiti, ti da koolei ve. GALA goo wo nui naati, ti da GALA ná-kulakelema vaiti bo. ⁶ḡooḡo GALAGI ná-Zenvui ḡa yeizu è ma, da balaagi, è da GALA ná-kulakelema vaiti bo ga ti g̃evele, da valibosu, è g̃e ga nu niine. ⁷Niima vaiti k̄pein daa ḡa zeelina, da kw̃ee naazu ga GALA ka è va. Naazu nii maaneai ga è ke, naa g̃e.

⁸«Naa pe poluma da tosu da t̄uḡo, è li Gilegale, ná vaazu, g̃è è ḡa ná, gala zalaḡaiti kula vai ma, ta ziilei zalaḡaiti. Da m̄aɔɔunsu ná folo lofela laawu, eyesu g̃e va, g̃è naa le ga de, nii maaneai ga è ke.»

⁹Sayile voluaveni n̄o feya Samiyele va, é da li, GALA ge zii maavaliboni, nii k̄pein Samiyele boni ma, ti pe daazeelini naama voloi n̄o. ¹⁰Seelii ma Gibeae, GALA goo wo nu bulugi daaḡomini, GALA Zenvui yeini ma, t̄o balaa é vili ti zaama, é da GALA ná-kulakelema vaiti bo. ¹¹Z̄ɔiti k̄pein ti ḡeni kw̃ee kaite, ti kaai ma, é da GALA ná-kulakelema vaiti bo, GALA goo wo nuiti saama, ti ḡeni boḡo ḡaazaḡasu, ga: «Leeni ḡa keai ga Kise ná-doun zunui? Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?»

¹²Naama nui ta ḡeni ma: «Be ḡa mu é ga ta-ḡalam̄ɔin?» Miná ḡa faalaalii naa z̄ɔɔni ná, ga: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?» ¹³Sayile begai ma ga GALA ná-kulakelema vaiti bo, é liini zalaḡa ḡula adave.

¹⁴Sayile keeḡe keeḡeloin ḡeni ma: «Mini ḡa wo ḡea liini ná, wa da-wotig̃e nui?»

É ḡeni keeḡe keeḡeloin ma: «Gi ḡea liini soovale saaiti gaiziezu, kele gi la ti ḡaani, naa ḡa é kea, gi lia, gi Samiyele ḡaazaḡa.»

¹⁵Keeḡe keeḡeloin ḡeni ma: «Leeni ḡa mu Samiyele boga wo ma?»

¹⁶Sayile gooḡaavoteni, é g̃e ma: «Keeve n̄o gi ma, soovale saaiti kaave na.» Kele Sayile la ḡeni keeni, é va naa

wo keeḡe keeḡeloin ma, nii Samiyele boni, é vile masa fai va.

**Sayile zeï vai
ga masagi Izelayele unda**

¹⁷ Samiyele Izelayele nufuseiti pe tolini Ḡooḡo GALAGI gaazu Misepa, ¹⁸ é ḡe ti ma: «Ḡooḡo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ḡaa: «Nà ḡa ḡe Izelayele ḡulani Ezipete yooi zu, ḡe lee la. Ḡè wo unmoḡ, ḡè wo ḡula Ezipete nuiti zea, ta zḡma masa zḡoiti, niiti ti ḡeni wo woinzeḡezu.» ¹⁹ Wa ḡa za, wo ḡelezu wa-GALAGI va, tama ka é wo ḡizoni wa-yiibolbi yeḡḡalalai, ta wa-maanḡoḡ voloiti su. Wo ḡe ndun ma: «Masa sei gi unda.» Naa ḡa é ba, à ḡaale ba Ḡooḡo GALAGI ḡakala ga bolodama velei, ta peleyeḡe velei.»

²⁰ Samiyele Izelayele nuiti teveni ga bolodama velei, Benzamen ná-bolodamaiti ka zeelobai woni ga tiye. ²¹ Samiyele Benzamen ná-bolodamaiti teveni ga peleyeḡe velei, ziimazeḡegi zolooni Mateli ná-peleyeḡei ma, naati saama, Kise ná-doun zunui Sayile ḡa ziimazeḡegi zolooni ma. Ti gaizieni, kele ti la kaani. ²² Ti Ḡooḡo GALAGI ḡaazaḡani volu, ti ḡe ma: «Zunui taḡili kana baa, nii paai ve?»

Ḡooḡo GALAGI ti woogaaivoteni, é ḡe ti ma: «À wele, dḡḡuḡe kasḡiti poluḡe.»

²³ Ti bizeni, ti li, ti vaa la, é lo bebei zaama, gaagḡoozani ti pe ba. ²⁴ Samiyele ḡeni bebei pe ma: «À wele, zunui tḡi ka Ḡooḡo GALAGI yiimazeḡeni la, keḡala nḡpe ge la wo zaama.»

Ti pe ti woogḡulani, ti da ḡe ma: «Masagi lebi ḡeke faan!»

²⁵ Naa voluma, Samiyele daani ma kpe é naa le ga tiye, niiti maaneai ti ḡe ga masagi laamiizuve ta tosuḡe, é lati, é seḡe, é da Ḡooḡo GALAGI lebizuve. Kpeḡai ma, é nufuseiti pe gaagḡaleni ma, ese ge li ná-taazu. ²⁶ Sayile balaa ge ḡaleni ma ná-taazu, Giḡea, soḡelama nui tani-

gaa ti vileni polu, niiti GALA ge puuni ti yiima, ga ti ḡili tḡun ba. ²⁷ Anḡe naa ve, nu pakai tanigaa ti ḡeni ná, ti da ḡe ma: «Lee ma bḡba ḡa nii a zoo keezu ade ve?» Ti ḡeni belelalazu, ti la ḡeni vebeani nḡpe feeni be. Kele Sayile la ḡeni faa woni.

Sayile vḡni fai Amḡn nuiti ma

11 Amḡn nuiti ta-masagi Naḡase vaani ga ná-kḡḡebei, é Yabeese taai zeï kele su, nii é Galaade yooi zu. Yabeese nuiti ti ḡeni Naḡase ma: «Ade minazeḡe bo yḡḡzu, ḡá ḡolo é ve.»

² Kele Naḡase ti woogaaivoteni, ga: «Ni wa pḡ ade minazeḡe bo yḡḡzu, keni wo va bu, ḡè wo yeezazu vele ḡaazuḡeḡegiti kula su, wo ḡilagilagi pe, ḡè unfegi vu Izelayele nuiti pe gaazu ga naa.»

³ Yabeese ḡewolaiti ti ḡeni Naḡase ma: «Dḡḡo ḡila ku ve gi ve, gi keelaiti teve Izelayele yooi zu ná pe. Ni nu nḡpe ge la zḡḡni, nii a kḡḡba ve gi ve, ḡá bḡḡo ve è ya naazu.»

⁴ Keelaiti ti zeelini Giḡea, Sayile ná-taazuḡe, ti naama vai pe bo taazuḡe nui pe ma. Bebei pe ge wḡḡni. ⁵ Naa zolooni nḡ Sayile da zeḡe kpalagave ga ná-nikeiti. É gaazaḡagi woni, é ḡe ma: «Lee ḡa keai ga nufuseiti ti wḡḡzu?» Ti Yabeese nuiti daawooi laazeelini ma.

⁶ Naama wooiti menigai ma Sayile ve, GALA Zenvui yeini ma, ziḡaawanani ga gola. ⁷ Sayile nike feleḡo zoni, é ti vaa, é subulukpulu, é fe keelaiti zea, é ti leve Izelayele yooi zu ná pe, é vali ti ma ga: «Nu nḡpe é la keeni, é va li kḡḡḡzuḡe Sayile ta Samiyele volu, zekana ma nui ná-nikeiti ta bulukpulu da.» GALA maapeigi yeini Izelayele nuiti pe ma, ti lua gola, ti ḡulani, ti da li ná, eḡe nu ḡila nḡ. ⁸ Sayile ti ḡaaluni Beezeke. Izelayele wolodamai zḡiti ti ḡeni ga nu waaunsavagḡo (300 000), Zuda wolodamaiti ti ḡe ga nu waaunsavagḡo (30 000).

⁹Ti ġeni Yabeese ġeelaiti ma: «À li, wo ġe Yabeese nuiti ma, Galaade yooi zu: «Lina, wa unmwōgi zōwō, siegi zu foloi gaalsu da.» » Keelaiti ti liini, ti naama wooi wo Yabeese nuiti ma, é ġeni ga koozuneé wola ti ve. ¹⁰Ti ġeni Amōn nuiti ma: «Lina gá bōġf ve wo ya, nii nōpe wo pō, wo naa ġe ga giye.»

¹¹Poluma voloi, Sayile ná-kōvvebei ġaagfwēeni su ga savagō. Ti lōni Amōn nuiti ta-ġwōlaġai zu ga gosui, ti yeni naati paazu, eyesu folo gaalgai. Zoiti ti la ġeni zaani, naati ti vazani ga gilagila, ti tanōpe ti la ġeni volu fele.

¹²Izelayele nuiti ti ġeni Samiyele ma: «Beni ka ti ġeni ġeezu ma: «Sayile la masadai ġea gi unda?» À ti ve gi ya, gi ti vaa.»

¹³Kele Sayile ġeni ti ma: «À mina nu nōpe paa za ġeġala foloi, mazōwō Ġōoġf GALAGI fōnifaamai vea ade ve za, Ize-layeleye nuiti.»

¹⁴Samiyele ġeni Izelayele nuiti ma: «À va, ade li Gilegale, ade laa la Sayile ná-masadai maazu, ade maabakpa.»

¹⁵Bebei pe ge ġaaleeni ba Gilegale. Ti bo Ġōoġf GALAGI ġaazu, ti maabakpa, ga Sayile ġa ga masagi. Ti ziillei zalaġaiti kulani Ġōoġf GALAGI ve. Sayile ta Ize-layeleye nuiti pe ti wola ġoozuneeni.

Samiyele ná-falima bōeiti

12 Samiyele ġeni Izelayele nuiti ma: «Wo kaa, ġè woiloga wo-woo ma, nii wo ġea pō, ġè naa pe kea wo ve, ġè masagi zeida wo unda. ²Za volumna, masagi nii ġa a da lo wo luġf niina. Nōdun ġè lo ga wo luġf, é lōzwei mà loungo yee ma, é zeeli za ma. Ġè vōlōzaga ga, nōndegaiti ti ġolea, dōinti balaa kana ti wo zaama. ³Nà losu za wo ġaazu, ġè wo ġaazaga, à ġōoġfaavote, Ġōoġf GALAGI ġaazu, ta masagi nii é gulōi ziaai ma. Wo zaama, be ġa ġè ná-nike, baa ná-soovale kula zea? Be ġa ġè mōneā, baa ġè suzigāa, wafuun? Be ġa é lobeani vea zèa,

nii a ke ġè ġaazu veē ma, ná-faagfaazagiti ma? À bo deē mà, ni nà ġe ani nōpe kulani nu ya telebotala maazu, nà ti pe gaagfale ma.»

⁴Ti ġōoġfaavoteni ga: «È la gi mōneni, è va gi zuziġa fuun, è la balaa lobeani nōpe kulani nu ya.»

⁵Samiyele ġeni ti ma volu: «Ġōoġf GALAGI, ta wa-masagi, ta ga zeelei, ga wo la sō kaani bà, nii wa pēelala su.»

Ti ġeni ma: «Ungo, zekana é la.»

⁶Samiyele ġeni nufuseiti ma, mōnō: «Ġōoġf GALAGI ġa é yiimazeġeni ga Moize ta Aalōnni ga ti wo-memewolani kula Ezipete yooi zu. ⁷Naa ġa é ba, à ġaaleena ba Ġōoġf GALAGI ġakala, ġè wo ġitoo naama vaa wolaiti su, niti é ti ġea wo ġizo faa zu, wa-o, wo-memewolani-yo.

⁸«Zakōbe ta ná-nufuseiti, ti liai ma Ezipete yooi zu, kpōlōi yeni zeizu ti ma, ti Ġōoġf GALAGI lolini, ga é bō ti va, naa ġa é keeni Ġōoġf GALAGI Moize ta Aalōnni teveni, ti ti ġula Ezipete yooi va, ti va ga tiye, ti zei zōoi nii zu, ve ade ná za. ⁹Kele wo-memewolani ti ġeleni Ġōoġf GALAGI va, ta-ĠALAGI. Naa ġa é keeni, Ġōoġf GALAGI yeebeni ti va la, ti lō Ġasōl ġōoġfulubai Sisela yeezu, ta Filiseti nuiti, ta Moabe masagi, niti ti kōoi veeeni ti va. ¹⁰Ti woogfulani mōnō Ġōoġf GALAGI ma, ti la zō ga ta-ġotoiti, ti ġe ma: «Ġōoġf GALAGI, gá ga sōba nu, mazōwō gi ġelea è va, gi da kōoġf ganigiti debi, Baaleni, ta Asetateiti. Kele gi unmwō niizu, è gi ġula gi zili nuiti zea, naa a ġeena, gá è lebi.» ¹¹Naa volumna, Ġōoġf GALAGI Zeedeyōn leveni, é Bedan leve, ta Zefetee, é gaabela ga ze, nà Samiyele, ga é wo ġizo wo zili nuiti ma, niiti ti ġeni wo-maagfoolii zu, naa ġa é kea, wo zeini zileigi zu zōoi zu.

¹²«Wo Amōn nuiti ta-masagi Naġfase ġaai ma, é da va kōoi veezu wo va, wo ġeni mà: «Masa sei gi unda.» Wo

naa gɛ, ege Ɔoɔɔ GALAGI lei, é va gɛ ga wa-masagi. ¹³Wa-masagi gaa mu, egevelei wo yiimazegea la da, ta wo maagaazagaboga da mà. Ɔoɔɔ GALAGI gɛ é seida wo unda. ¹⁴É lozei za ma, ni wa Ɔoɔɔ GALAGI lebina, wo botii gɛ be, wo golo be, ni wo la wuzegeni ná-tɔgiti daalɔɔma, ni wa-o, wa-masagi-yo, wa vilena Ɔoɔɔ GALAGI volu, fai pe ka gɛ ga pagɔ. ¹⁵Kele ni wo la wiloni gooi ma, wa wuzegena ná-deveiti daalɔɔma, Ɔoɔɔ GALAGI gɛ yeewuzegɛ wo laalɔɔma ga gola, egevelei é keeni la ga wo-memewolani.

¹⁶«À ye losuveti, wo laavɔɔ vaa wolai gɛ, nii Ɔoɔɔ GALAGI vaazu keezu wo gaaazu. ¹⁷Fogoi lei ade va gɛ su baa? Nà Ɔoɔɔ GALAGI valizu, é yeebe geebadei va, ta tonai, ti va, wo kwɛɛ ga naati ga faa ɲɔ wola gɛ wo kea Ɔoɔɔ GALAGI gaaazu, ga wo masa gaizie bɔɔɔ vɛ.»

¹⁸Samiyele Ɔoɔɔ GALAGI valini, naama voloi Ɔoɔɔ GALAGI tonai vuuni, é geebadeiti too. Izelayele nuiti pe ti luani Ɔoɔɔ GALAGI va, ta Samiyele. ¹⁹Ti pe ti ɣeni Samiyele ma: «Da-ƆALAGI maaneene gi vɛ, nii é ga Ɔoɔɔ GALAGI, nii a ke gi mina za, mazɔɔɔ gá-gotoi zɔiti pe poluma, gi ta laa ma, ga gi masa gaizie bɔɔɔ vɛ.»

²⁰Samiyele ɣeni ti ma: «À mina lua. Wa gɛ wo niima vaa ɲɔi gɛa, kele à mina voluave Ɔoɔɔ GALAGI va, kele à debi ga wo-yii pe. ²¹Wa voluavena ba, naa volu gɛ ga wo vile kɔɔɔ ganigiti polu, niiti zobo ge la ti vɛ, ti va bɔ nu va, baa ti va nu ɣizo, mazɔɔɔ ta ga fuun ganiiti. ²²Nɛvɛ Ɔoɔɔ GALAGI vɛ, ga é wo gɛ ga ná-nubuseiti, naa gɛ é ba, é la gɛlea wo va, mazɔɔɔ toɣa pɔ ga lebiyai ve daasei golai vɛ. ²³Niima é ga ndun tetegi, GALA ge kizo naama gɔto wolai gɛɛ vai ma, tɔun daalɔɔma, ga gè va be maaneenei wosu wo vɛ. Nà yesu wo ɣalasu ga pelei pagai, ta solegai. ²⁴Wa ma, à lua Ɔoɔɔ GALAGI va, wo debi

gaamai zu, ga wo-yii pe. Mazɔɔɔ à ɣize faa wolaiti su, é ti gɛai wo gaaazu. ²⁵Kele ni wa faa ɲɔi gɛɛna, wo unda gɛ vili, wa-o, wa-masagi-yo.»

SAYILE NÁ-MASADAI

(13:1—31:13)

Izelayele baka fai Filiseti nuiti daalɔɔma

13 Sayile ná-konagi ɣeni ga pu-usavagɔ (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigo maazu felegɔ (42) gɛ é keeni masadai zu, Izelayele unda.

²Sayile yeeloni salavusu waasavagɔ (3 000) va, Izelayele nuiti saama, nu waafelegɔ (2 000) yeni koba Mikemase ta Beetele ɣize yooi zu, mɔta waagilagi (1 000) vileni ná-doun zunui Zonatan volu, ti li, ti ze Gibeá, Benzamen yooi zu. Sayile nubusei mɔtaiti gaagɛleni ma, ese ge li ná-pelei wu.

³Yeeta, Zonatan Filiseti nuiti ta-ɣɔɔlagai zoni, nii é ɣeni Geeba. Naama wooi zeelini Filiseti nuiti ma. Sayile ɣeni ti puuugi ve Izelayele yooi zu ná pe, mazɔɔɔ é ɣeni bosu, é da gɛ ma: «Keni Ebulu nuiti pe ti sugwɛɛ.» ⁴Izelayele nuiti pe ti menini ga Sayile Filiseti nuiti ta-ɣɔɔlagai zoge, naa maavele ma, Izelayele wainzegea Filiseti nuiti ma. Izelayele ɣɔɔvɛbei pe ge gaaleeni ba Sayile goba, Gilegale.

⁵Filiseti nuiti balaa, ti ta-ɣɔɔvɛbei gaaleeni ba, ga ti kɔɔi vɛɛ Izelayele va. Kɔɔɔ wotolo waasavagɔ (3 000) gɛ é ɣeni ti ya, soo bize zalavusu waadɔzita (6 000), salavusuuti ti moín, é gɛ kpolodei laave ɲagaegi. Ti tɔɔɔ ma ɣɔɔlagai vuuni Mikemase, folo ɣulazu vɛlei Bete-Aven letemave. ⁶Izelayele nuiti ti kaai ma ga faabaagi gɛ ti daawu, mazɔɔɔ ti zili nuiti ti ti ɣatani, ti ɣeni loɔɔguzu pugiti su, petugiti su, zegɛiti su,

kotu yegfeiti su, ta zieyegfeiti su niiti ti zuwɔai. ⁷Eɓulu nuiti saama, tanigaa ti Zuluden maalevesuve budeni, ga ti li, ti loɔɟu Gade ta Galaade yooi zu.

Naazu Sayile ɣeni de Gilegale, ná-kɔɔɓebei koba, ti ɗa ɓali ga dualuagi. ⁸Folo lofela laawu, ti ɣeni Samiyele ɓouns, mazɔɔ é boni ga toɟa vaazu. Kele é la ɣeni de vaani Gilegale, kɔɔɟ nuiti ti tɔɔzeini ga ti ɗa vaza, ti ɗa zegfe Sayile goba.

Sayile ná-faaɟaazagi

⁹Sayile ɣeni ti ma: «À va ga zalaɟa loganiiti pɔ, gala zalaɟaiti, ta ziilei zalaɟaiti.» To ɓɔɟɔi é gala zalaɟai ɟulani. ¹⁰Kpesuve ga kula, Samiyele ɗa zeeli ná. Sayile liini, é daaɟomi, é tuwɔ.

¹¹Samiyele ɣeni ma: «Lee ɟa è keai?»

Sayile googaavoteni, é ɟe ma: «Siegi zu gè kaa la, ga nà-kɔɔɟ nuiti ta ta zegfe kòba, ɗa ma, è la vaani fala toligi ma, nii bogai, Filiseti nuiti ma gaaleai na ba Mikemase, ¹²gè ɣeni ma: «Filiseti nuiti ta vaazu ti loo gi ma Gilegale, aisa gi va ɓooɟ GALAGI maaneene!» Naa ɟa é kea, gè ɟeelala vaa ɟea, gè gala zalaɟai ɟula.»

¹³Samiyele ɣeni Sayile ma: «È ɟi-malala vaa ɟeeve, è la ɟoloni devei naa ve, nii ɓooɟ GALAGI, ɗa-GALAGI feai è ya. Ni è ná-devei zoni, é ɟea vaazu bu ɗa-veleyegfei ye masadai zu eyesu ɟɔ, Izelaye unda. ¹⁴Kele tei è la ɟoloni ɓooɟ GALAGI ná-deveiti be, ɗa-masadai la yega ná ɟɔ. ɓooɟ GALAGI devea ga é ziima nui ɟaizie, é naa zeini ná-nubuseiti unda, Izelaye nuiti.»

Kɔɔɟ nuiti ti ɟevele ɓete vai

¹⁵Naa voluma, Samiyele zegfe koba Gilegale, é li Gibea, Benzamen yooi zu. Sayile ná-kɔɔɟ nuiti gaaluni, niiti ti ɣeni koba, ti ɟe ga nu undɔzita (600). ¹⁶Sayile ta ná-doun zunui Zonatan, ta ta-ɓooɟ nuiti, niiti ti ɣeni ti va Geeba, Benzamen yooi zu, ti lopele beteni kɔɔɟ vai ma,

naazu Filiseti nuiti ɓalaa, ti lopele ɓetea Mikemase. ¹⁷Faa zugologolo kɔɔɓebei ɟulani Filiseti nuiti ta-ɓooɟaɟai zu, ti ɟaaɟwe su ga savago, ma mɔungiti ti Wɔfela velei zoni, Suale yooi zu vele. ¹⁸Felesieiti ti li ga Bete-ɓolon vele, savasieiti ti li ga kwepelema velei nii é liizu ga petugi zu vele, nii daa ga Sebɔyime vetugi, tevebai vɔ pelei.

¹⁹Naama ziegi zu, ɟain bo nu nɔpe ge la ɣeni Izelaye yooi zu ná tanɔpe, mazɔɔ Filiseti nuiti ti ɣeni ma: «Ade pele ɓesa Eɓulu nuiti tuɟɔ, ga ti mina bogɟa zɔkpɔ ɓaa kpeen ɓete ɓɔɟɔ ve.»

²⁰Keni, Izelaye nuiti pe ti ɓena li Filiseti nuiti pɔ be, ga ti ta-wozawoli nikeiti ta-ɟaliiti gaali, ta zooveiti, naa vele zegfe wɔɔ ɟɔluiti ba, ta kotu wolo ɟɔluiti.

²¹Siegi zu wozawoli nikeiti ta-ɟaliiti, ta kotu wolo ɟɔluiti, ta gaazava koluiti, ta zooveiti, ti-ɟaa a la zaana, ɓaa togani make nuiti ta-ɟɔlu ɟaazɔɓagi zokpai zole fai zu, keni ti li Filiseti nuiti pɔ be.

²²Kɔɔɟ voloi zeelii ma, bogɟa zɔkpɔ nɔpe ge la nu nɔpe zea, anee kpeein, keni Sayile ta Zonatan ni ɟa ta ɣeni ti ya.

²³Filiseti ɟɔɔɓebei gila ge vaani, é gize yɔɟzu velei zo Mikemase ɟɔɓave.

Zonatan kɔɔi vele vai Filiseti nuiti ta-ɓooɟaɟai gila ba

14 Yeeta, Sayile ná-doun zunui Zonatan ɣeni ná-kɔɔɟ zɔɔla zegfe nui ma: «Ua, de li Filiseti ɟɔɔɓebei nii vɔ be, nii é kwepelegi volu velei.» Kele Zonatan la ɣeni faa woni keegfe ma.

²Sayile ɣeni zeini Gibea taa ɟwemave, gului ta wu, nii daa ga gelenade gului, nii é Migelon. Kɔɔɟ nu undɔzita (600) ɟeɟala ɟa é ɣeni zea. ³Zalaɟa ɟula nui, nii é ɣeni loni naa goba, zalaɟa ɟula zegfe koba, daa ɣeni ga Ayiya, Ayituɓe ná-doun zunui. Ayituɓe keegfeloini ɣeni ga I-Kabode. Ti-ɟee laaseigi ɣeni ga Finease, Eli nii é ɣeni ga zalaɟa ɟula nui

Silo, naa ná-doun zunui. Nu nɔpɛ ge la ɣeni suɣwɛɛ ga Zonatan lia ada.

⁴Pelei nii Zonatan soni, nii a ke é zeeli Filiseti ɣɔɔɔɔgi ma, ma velei ɣeni laani fasa ɣaazoba felegɔi yɔɣɔzuve, niiti ti-laa ga Bɔsese, ta Senee. ⁵Ma mɔungi ɣeni loni lekpemave nu ɣɔvɛzuve Mikemase letemave, felesiei ɣeni loni lekpemave nu yeezazuve Geeba letemave.

⁶Zonatan ɣeni zunu loungoi ma: «Da, de vala tatipelevolulala nui teiti ta-ɣɔɔlaɣai va, tanisu ɣɔɔɔɔ GALAGI ɣa vaazu bɔsu de va. Mazɔɔɔ zobogi ɣa be, é kizogi wo, ga nu bulu ko nɔ, eɣvelei a keɛ la ga nu bulu golai.»

⁷Zunu loungoi ɣeni ma: «Nii é è ɣisu, de naa ɣɛ. De li, kɛvele bɛtɛve ga gè vile è volu, ve nɔpɛ è pɔ ga de li ná.»

⁸Zonatan ɣeni ma: «Da ziezu vaavaa, de zeeli nui niiti ma, eyesu de ɣula ti viliba. ⁹Ni ta de ɣaana, ti ɣɛ de ma: «À lo miná, à mina zɛɣe ná, eyesu gi zeeli wo ma,» da ye de-losuve, de la lia ti vɔ be. ¹⁰Kele ni ta ɣɛena de ma: «À le ve,» da liizu, naa ɣa é dɛɛzu ga ɣɔɔɔɔ GALAGI ɣa vaazu bu, de vɔni ti ma.»

¹¹Siegi zu ti bɔɣɔ lɛni la, ga Filiseti nui naati, niiti ti ɣeni kɔɔlaɣai naa zu, naati ti bairni, ti ɣɛ ma: «À wele Ebulu nui ba! Ti ɣula zɛɣeiti su, vɛti ti ɣɛa lɔɣuni náti.» ¹²Ti ɣeni Zonatan ta zunu loungoi ma, nii é kɔɔɣɔ zɔɔlaiti segezu: «À le ve, gi bɔɣɔ le ga woye.»

Zonatan ɣeni ná-botigɛ nui ma: «Uile pòlu, de le gize unmave. Mazɔɔɔ ɣɔɔɔ GALAGI zobogi vea Izelayele ya, ga é vɔni ti ma.»

¹³Zonatan vɛeni ya, é da zie. Filiseti nui ti ɣeni loozu Zonatan ɣɔɣɔwu, zunu loungoi ná-kɔɔɣɔ zɔɔlaiti ti ɣeni zea, naa da ti vaa ga polu velei. ¹⁴Nu vuufelegɔ (20) ɣa Zonatan ta ná-kɔɔɣɔ zɔɔla zɛɣe nui, ti paani ada lɔlɔi koi miná. ¹⁵Filiseti ɣɔɔlaɣai zu ɣeni nɔ wuulee, bebeiti kpein ti ɣeni ná maagoolii zu laaiti su, ti pɛ ti luani. Dualuagi taa make kɔɔɔɔgi

zoni, ta ɣɛpi ɣɔɔ gelei nii é ɣeni Filiseti nui zea. Naa pɛ poluma, zooi tɔɔzeini ga é da bali, naa ti mɔta ɣɛ unga wuulee.

¹⁶Taa maabe nui, niiti Sayile ti vileni Gibeaa taai ma, nii é Benzamen yooi zu, naati ti Filiseti nu bulugi ɣaani, ti da vaza, ti da li pele ungi pɛ su. ¹⁷Sayile ɣeni ná-kɔɔɣɔ nui ma, niiti ti ɣeni koba: «À gaalugi wo dɛɛ, wo ka niiti ti ɣulaai ade zaama, ti li.» Ti gaalugi woni, ti ka ga Zonatan ta ná-kɔɔɣɔ zɔɔla zɛɣe nui, ti la ti zaama.

¹⁸Sayile ɣeni Ayiya ma: «Maabuɣa ga ɣɔɔɔɔ GALAGI ná-minazɛɣe kesui.» Mazɔɔɔ naama voloi minazɛɣe kesui ɣeni Izelayele nui zea. ¹⁹Siegi zu Sayile ɣeni bɔɛzu la zalaɣa ɣula nui vɔ, zɔngɔi wola ɣeni wɔɔɔzu Filiseti nui saama. Sayile ɣeni zalaɣa ɣula nui ma: «Yeegula niina naa zu.»

²⁰Sayile ná-kɔɔɣɔ nui gaalɛni ba, ti li kɔɔɣɔzuve. Ti ti zili nui kaani, ti da bɔɣɔ vaa ga boɣa zɔkɔiti, é ɣeni ga faazupu wolai. ²¹Ebulu nui ti ɣeni Filiseti nui zea de, duɔlai zu, ti yeni ti volu, ti li kɔɔlaɣai zu, naati ti latini ga Izelayele nui pɔ pelei, ti vɛɛ naati ba, niiti ti ɣeni Sayile ta Zonatan volu. ²²Izelayele nui balaa, niiti ti lɔɣuni Efelayime ɣize yooi zu, naati ti menini ga Filiseti nui ti velani, ti ɣulani, ti da Filiseti nui kpe, ti da ti vaa. ²³Naama voloi ɣɔɔɔɔ GALAGI unɔɔgi veeni Izelayele ve, ti yeni kɔɔi ɣa eyesu ti leve Bete-Aven va.

²⁴Ma voloi Izelayele nui ti wola bɔɔni, mazɔɔɔ Sayile ti vileni foovooi laawu, é ɣɛ ma: «Ni gè la de wanagulanii sili nui ba, zɔi nɔpɛ a daami wona, kpɔkɔ va ɣɛ é zeeli, ma nui voovooɛ.» Naa maavele ma, nu nɔpɛ ge la ɣeni daamiani nɔpɛ miini.

²⁵Ti pɛ ti zeeli dɔɔi ta zu, ve gului ta ɣeni ná, kɔin gulɔi ma yeɣe zu, é da vu ya zooi ma. ²⁶Ti zeelii ma gului naa ma, ti pɛ ti kaani, kɔin gulɔi da yei la.

Kele tanope ge la gñeni yeevileni ga, é va te la, mazɔɔ ti gñeni luazu foovooi va, nii Sayile tooni. ²⁷ Kele Zonatan la gñeni keeɣe wooi menini, siegi zu naa gñeni foovooi loozu la bebei laalɔɣɔma. Kpakui é gñeni zoni zea, é naa looni kɔin gulɔi gña, é dɔ la, gaamago gaazuzeini ga pagɔ. ²⁸ Kɔɔɣɔ nui gila ge gñeni ma: «È-ɣe foovooi loove ga: Zɔi a daami wona za, naama nui voovooe. Togfa é kea, ese pe suvikei gulaai.»

²⁹ Zonatan gñeni ma: «Kèe gña é kpɔɔi zeida bebei ma. À welena, velei gè zèbeɔ zɔɔɔga la, kɔin gulɔi nii ta gɔmɔgai ma bè. ³⁰ Ni kɔɔɣɔ nui pe ti daami woni za, ga aniiti ti zogai kɔɔi zu, ade gña Filiseti nui paazu, é leve nii va keai.»

³¹ Naama voloi Izelayele vɔnini Filiseti nui ma, ti ye ti volu ti zèɣe Mikemase, ti zeeli Ayalon. Ti zuvikei pe ge gfulani niina ti ya. ³² Ti looni ani naati su ti zogai kɔɔi zu. Ti baalagiti ta nikeiti ta nike yivoiti soni, ti ti vaa náve nɔ, ti da suai ve ma pamai va, ti da mi. ³³ Nui ta vaani, é gñe Sayile ma: «Nubuseiti ta ga kotoi gñe Gɔɔɣɔ GALAGI laalɔɣɔma, ta suai veezu ma pamai va, ti da mi.»

Sayile bainni ga tiye, é gñe ti ma: «Wa ga woovalada nui! À kɔtu wolai ta gñilikili fala, wo vaa la ve. ³⁴ Naa volumna, à leve ga boga ese pe ma, ga ti gñaale ba pɔ be, ese ga gñena vaa, é va ga ná-nikei, baa ná-baalagi, ve gña maaneai ga ti ta-loganiiti kɔdaaleve ná, ta da mi niina, naa gña a ke, ti mina kotoi naa ma zii gñe Gɔɔɣɔ GALAGI laalɔɣɔma, ga ti da suai ve ma pamai va, ti da mi.» Naama bɔkɔi, ese pe ge vaani ga ná-togani, ti kɔdaaleve miná. ³⁵ Sayile zalaɣa gfulazuve beteni miná Gɔɔɣɔ GALAGI ve. Naa gña é gñeni ga ma mɔungi, nii é kpeteni Gɔɔɣɔ GALAGI lebi vaa ma.

³⁶ Sayile gñe ma: «Ade li za bidii, ade loo Filiseti nui su, eyesu geelaalao, ade ti-gɔligiti sege ga zeeɣaabaai, ade mina be nu gñila kpalaa ba, zenvui va ye su.»

Nuiti ti gñeni ma: «Nii neai è ve, naa gñe.»

Kele zalaɣa gñila nui gñe ma: «Ade Gɔɔɣɔ GALAGI gaazaɣa de.»

³⁷ Sayile Gɔɔɣɔ GALAGI gaazaɣani, é gñe ma: «Nà zoo nei gè yei Filiseti nuiti polu? Nà liina, da ke nei baa, è ti lo gi yeezu, gi vɔni ti ma?» Kele GALA ge la gñeni googaaivoteni naama voloi.

³⁸ Sayile Izelayele gñundigiiti pe gaaleeni ba, é gñe ti ma: «À faiti buuvete ga pagɔ, wo gñe kwee kotoi nii keai za. ³⁹ Gè gɔnaa Gɔɔɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, Izelayele ná-unmɔɔ GALAGI, ga: Zɔi é niima vaa nɔi gñeai, keni é za, anee balaa dɔun zunui Zonatan ve.» Kele bebei zaama, nu nɔpe ge la gñeni googaaivoteni.

⁴⁰ Sayile da gñe ti ma: «Wo pe à lo ga vepema gñila pele, nà-o, dɔun zunui Zonatan-o, gi lo ga vepema gñila pelei, gi felegɔ.»

Nuiti ti gñeni ma: «Nii nɔpe è pɔ, naa gñe.»

⁴¹ Sayile gñeni Gɔɔɣɔ GALAGI ma: «Izelayele ná-GALAGI! Gaamai gñila kelema.» GALA ná-googaaivotegi é feeni, naa Sayile ta Zonatan zoni, faa zèɣe nubuseiti ba niina. ⁴² Sayile devei veeni, ga kpakutoomai gñe ti yɔɣɔzu ta ná-doun zunui Zonatan. Naa gñeai ma, Zonatan gña é zoni.

⁴³ Sayile gñeni Zonatan ma: «Nii è keai, bo dee mà.»

Zonatan gñeni ma: «Gè kɔin gulɔi tago gɔɣɔge ga tukpɔi bogi, nii é gña zèa. Nà gaa, kèvele beteve ga gè za.»

⁴⁴ Sayile gñe ma: «È gaamai woga, keni è za, Zonatan. GALA ge sò ná-ziiɣaawanai pe su, ni è la zaani.»

⁴⁵ Kɔɔɣɔ nuiti ti gñeni Sayile ma: «È gñe ma lee? Zonatan za! Naa li poun! Nii é gña ga zabui, é zobogi ve Izelayele ve sili nuiti ma. Gi gɔnaa Gɔɔɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga gi la vaa bu pe, ga nɔundeɣai gñila kpalaa ge va loo zooi ma,

mazɔɔɔ, nii é keai za, é naa g̃eeve GALA ná-kpɔbai zu.» Naa g̃a é keeni kɔɔgɔ nuiti ti Zonatan g̃izoni da saai ma.

⁴⁶ Sayile la mɔ g̃eni vileni Filiseti nuiti polu, naati ti g̃aleni ma ta-yooi zu.

Sayile ná-fɔnifaamaiti sili nuiti ma

⁴⁷ Sayile masadai zɔɔɔgai ma Izelaye le unda, é kɔɔi ṽeeni sili nuiti pe ba, ti g̃eni maagoolii zu, Moabe nuiti, Amɔn nuiti, Edome nuiti, Sɔba yooi zu masadaiti, ta Filiseti nuiti. Naama g̃ɔɔi pe su, é g̃eni vɔnisu sili nuiti ma. ⁴⁸ É ná-zebesulai l̃eeni, siegi zu é vɔnini da Amaleke nuiti ma, é Izelaye le g̃ula naati zea, niiti kpein ti g̃eni zeaɔɔligiti segezu ga zeeɔaabaai.

⁴⁹ Sayile zunu lounɔa zɔɔɔni, ti-laaseigiti ti g̃eni ga: Zonatan, Yisevi, ta Malekisua. É doun anzanu felegɔ zɔɔɔni balaa, ma mɔungi laa g̃eni ga Mee-labe, felesiei laa g̃e ga Mikale. ⁵⁰ Sayile anzai laa g̃eni ga, Ayinoame, Ayimaase ná-doun anzanui g̃eni de. Sayile ná-kɔɔg̃ulub̃a wolai laa g̃eni ga, Abeneel, Neel ná-doun zunui, Neel naa g̃eni ga, Sayile keeɔe deg̃ei. ⁵¹ Tɔɔzei, Kise nii é ga Sayile keeɔe, naati ta Neel g̃a ti g̃eni g̃ee ma, ti-g̃ee laa g̃eni ga, Abiyele.

⁵² Siegi kpein Sayile keeni masadai zu, kɔɔi g̃eni nɔ ti yɔɔɔzu ta Filiseti nuiti ga zeeɔaabaai. Naa g̃a é keeni, Sayile a la zunui ta g̃aana, é ga zebesu nu, baa é ga ziilɔɔ nu, é g̃eni naa zeegezu, é dɔ ná-kɔɔɔɔgi zaama.

GALA kele vai Sayile va

15 Yeeta, Samiyele g̃eni Sayile ma: «Nà g̃a G̃ɔɔgɔ GALAGI t̃eveni, ga g̃e gulɔi zie è ma, è g̃e ga Izelaye le ná-masagi, niiti ti ga ná-nuiti. Woilo naa ma, nii é pɔ g̃e bo è ma. ² G̃ɔɔgɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi g̃aa: «K̃i ka su ga Izelaye le zeegezuve Ezipete yooi zu, Amaleke nuiti ti pele besani tug̃ɔ. ³ Naa g̃a é ba, li, è vala ti va, è ti-yeaɔɔligiti pe kona GALA ma. Nii kpein

é ga fuluani, naati pe suwuɔaaleve, è mina gaazumaawɔing̃aa nɔpe ke, tɔɔzei zunuiti ma, é li anzanuiti pɔ, ta doun-goiti, naa ṽee niimibɔlegiti pe ba, nikeiti balaa, ta baalagiti, ñɔmeiti, ta soovalegiti.»

⁴ Sayile ná-kɔɔṽebebei gaal̃eeni ba, é ti gaalu Telayime taazuve. Izelaye le wolodai zɔiti ta-g̃ɔɔgɔ nuiti ti g̃eni ga nu waaunfelegɔ (200 000), Zuda wolodai zu geleiti ti g̃eni ga, nu waapuugɔ (10 000). ⁵ Sayile loni ti lug̃ɔ, eyesu ti zeeli Amaleke nuiti ta-laai g̃obave, é zeba é nuiti pile, ti lɔɔgu, ti pelel̃ boun, ti lug̃ɔ nemei zu. ⁶ Sayile g̃eni Ken nuiti ma: «À mina ye Amaleke nuiti saama, à maagooza ti va. Gè la pɔ ga nii gè seizu ti ma, wa va wɔnɔ zɔɔɔ su, mazɔɔɔ, wo g̃eni ga woog̃eg̃ila nu Izelaye le nuiti be, ti zeegezuve Ezipete yooi zu.» Ken nuiti ti gulani Amaleke nuiti saama.

⁷ Sayile Amaleke nuiti paa vai lɔɔzeini G̃avila, é ye ti volu, ti zeeli Suul, taai nii é Ezipete g̃obave, folo gulazu velel̃. ⁸ Sayile Amaleke nuiti ta-masagi Agage zoni ga ma vului, é nubusei m̃otaiti suwuɔaaleve ga bog̃a zɔɔkpɔi. ⁹ Kele Sayile ta ná-kɔɔg̃ɔ nuiti ti Agage yeni ṽulua, ta togani ṽagɔiti, niiti ti zoni kɔɔi zu, baalagiti, nikeiti, boliiti, togani niiti ti wola wulɔai, ta baala zivoiti, ti la g̃eni keeni, ti va naati suwuɔaaleve. Kele zɔiti ti la g̃eni vani, tosu la ti va, naati ka ti ti zuwuɔaaleve.

¹⁰ G̃ɔɔgɔ GALAGI b̃ɔeni Samiyele ṽɔ, é g̃e ma: ¹¹ «Gè nimizaa b̃ɔg̃ɔ ma, ziimazege vai zu ga Sayile, ga g̃e ke ga masagi, mazɔɔɔ é voluavega bà, nà-devei nii g̃e fea zea, é la zieni ga naa.» Samiyele yiibɔl̃ɔni koozu, kp̃idii ñegelein, é g̃eni G̃ɔɔgɔ GALAGI maaneenezu.

¹² Poluma zobui, Samiyele wuzeg̃eni ga sobuzobui, é li é Sayile g̃a. É yeni pelel̃ zu, é meni ga Sayile l̃eeni Kaalemele gizee

ma, ga é gízesu ani vile ná, naa voluma, é g'alení ma, é yei ga Gilegale vele.

¹³ Samiyele zeelíai ma Sayile ma, naa daag'omini, é g'e ma: «G'ooḡoḡo GALAGI tuya loo è ve! Devei níi G'ooḡoḡo GALAGI feai zèa, gè kea.»

¹⁴ Samiyele g'eni ma: «Míní g'a baalag-iti kpain gooi zegezu ná, níi gè menísu, ta níkeítí kpain gooi, é loozu g'òízu?»

¹⁵ Sayile g'eni ma: «K'ooḡoḡo n'uiti ka ti yíimazeg'eai ga baalag'iti ta níkeítí ma vapag'iti, ti zeg'e ga tiye Amaleke n'uiti p'o be, ga ti va g'e ga zalaḡ'ai, da-G'ALAGI, G'ooḡoḡo GALAGI ve. Gí m'otaiti suwuḡaaleve negelein.»

¹⁶ Samiyele g'eni Sayile ma: «G'we mína! Naa kula g'ea su. Be gè naa wo è ma, níi G'ooḡoḡo GALAGI deeni ga ze kpidii tevegai.»

Sayile g'eni ma: «Awa, b'ena.»

¹⁷ Samiyele g'eni ma: «Siegí zu è la g'eni b'ooḡoḡo g'aazu la ga soḡelama nu, názu g'a è g'ea la ga masagí Izelayele wolo-damaiti unda, G'ooḡoḡo GALAGI g'a é gul'oi z'ie è ma, è g'e ga masagí Izelayele unda.

¹⁸ Tama G'ooḡoḡo GALAGI è z'ie velei lea, é devei ve è ya, ga è lí, è Amaleke n'uiti suwuḡaaleve, kotoba nui naati, è k'ooi veé ti va, eyesu è ti zuḡ'olog'olo. ¹⁹ Lee vaa zu è la g'oloni G'ooḡoḡo GALAGI ná-devei ve? Lee vaa zu è G'ooḡoḡo GALAGI wanama vai g'eezu, è da aniiti seḡ'e, níiti ti zogai k'ooi zu?»

²⁰ Sayile g'eni Samiyele ma: «Nà ma, k'òlove G'ooḡoḡo GALAGI ná-devei ve, níi é fea zèa, níi é tèvegai k'èevai ma, gè naa g'eeve, gè g'ale ma ga Agage, Amaleke n'uiti ta-masagí, gè nui m'otaiti suwuḡaaleve G'ooḡoḡo GALAGI ve. ²¹ Kele k'ooḡoḡo n'uiti ka ti baalag'iti ta níkeítí ma vapag'iti seḡ'eai, anii naati su ti zogai k'ooi zu, níiti maanea g'eni de ga maap'eei veé ti va G'ooḡoḡo GALAGI ve, ti naati seḡ'eve ga ti va g'e ga zalaḡ'ai Gilegale G'ooḡoḡo GALAGI ve, níi é ga da-G'ALAGI.»

Woozogi vizog'e zalaḡ'ai va

²² Samiyele googaavoteni, é g'eni ma: «G'ooḡoḡo GALAGI w'oinve néi ga zalaḡ'aiti ta gala zalaḡ'aiti, eg'evelei w'oinḡ'ai la ga nu g'olo daawooi ve?»

Wele, woozogi vizog'e zalaḡ'aiti ba, koloi vizog'e é leve baala sineiti ma wul'oi va.

²³ Maz'ol'oo z'oi é kololalai g'eezu, naa n'ouve eg'evelei ungaiz'ie wo fai la. B'ooḡoḡo maayeilalai n'ouve, ta ga g'evelei n'o ta ani g'oo vai.

Tei è G'ooḡoḡo GALAGI laawooi viliga ya, t'o balaa é è viliga ya, é masadai g'ula è ya.»

²⁴ Sayile kp'eei zeg'eni, é g'e Samiyele ma: «Gè kotoi g'ea, maz'ol'oo gè G'ooḡoḡo GALAGI ná-devei g'olog'ologa, ta d'oo ma lené gooití, è ti veai zèa. Gè sum'oga dualuagí ma, ga gè mína k'ooḡoḡo n'uiti ziiḡaawana, gè woiloga naa ma, níi ti maag'aazag'aboga mà. ²⁵ Nii gè è maaneenezu la, naa g'a ga, è soma è nà-kotoi níi zuvaaye, è va, de lí, gè n'oko G'ooḡoḡo GALAGI wu.»

²⁶ Samiyele googaavoteni, é g'e ma: «Ba-o, de la líizu w'oo'ma, maz'ol'oo è G'ooḡoḡo GALAGI ná-deveiti daavilig'e, naa g'a é kea, t'o balaa é è laavilig'a, é masadai g'ula è ya Izelayele unda.»

²⁷ Tei Samiyele g'eni voluavesu, ga é g'ale ma, Sayile soni ná-seḡ'eí lak'ol'ogí va, é valí ga, ma buḡ'ai ye zea. ²⁸ Samiyele g'eni ma: «Uele g'ana G'ooḡoḡo GALAGI Izelayele masadai valízu ga la, é kula è ya za, é fe tag'íli zea, níi fizog'ai è va. ²⁹ Suḡ'wee ga Malig'íi níi é ga Izelayele ná-lebiyai, é la zee woga, é la níimiza b'ooḡoḡo ma ga nubusei g'evele.»

³⁰ Sayile g'eni ma volu: «Gè kotoi g'eeve, kele anee naa ve, soma è unfema ve zèa nà-nubuseiti ta-g'undig'íiti gaazu, ta Izelayele n'uiti p'e gaazu. Soma è vile p'òlu, de lí, gè n'oko da-G'ALAGI

wu, nii é ga Góogɔ GALAGI.»³¹ Samiyele vileni Sayile volu, ti li, Sayile nɔkɔ Góogɔ GALAGI wu.

³² Samiyele ɣeni ti ma: «À va ga Amaleke masagi Agage pɔ.» Agage ɣeni vaazu koozuneai, é da ɣisɛ ga saai ɣa na a bude maazu. ³³ Kele Samiyele ɣeni Agage ma: «Da-wogɔ zɔkpɔi ɣa é an-zanui ma mɔinmɔin balani ti-lointi ma, naa maavele ma, da balaa è-lee ɣa vala è ma za.» Samiyele Agage vaani Gilegale, Góogɔ GALAGI ɣaazu.

³⁴ Naa voluma, Samiyele ɣaleni ma Lama, Sayile balaa ge ɣaleni ma ná-taazu Gíbea. ³⁵ Samiyele la mɔ ɣeni ɣaleni ma volu, é va li Sayile ɣa vaa ma, eyesu saa voloi zeeli. Kele Sayile ma yi-izooloi ɣeni ma, mazɔɔɔ Góogɔ GALAGI ɣaleni niina Sayile va, é ɣe Sayile mina mɔ ɣe ga masagi.

GALA ge yiimazeɣe vai ga Davide ga masa niinei

16 Góogɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «Da yesu wɔɔzu, eyesu yeele, Sayile ná-faa zu? Nɔn gè ɣeɛa ba, nii a ke gè Izelayele masadai ɣula zea. Da-wulɔ minei laave, è li Beteleyeme taazuve. Nà è levesu Izayi ná-pelei wu, mazɔɔɔ gè yiimazeɣeve ga ná-doun zunui gila, ga é ɣe ga masagi.»² Samiyele ɣeni ma: «Naa ɣa zoo é ɣe ɣale? Sayile a menina, toɣa pàa.» Góogɔ GALAGI ɣeni ma: «Nike bokpa gila seɣe, è lii la, da ɣeezu ma: «Pàave zalaɣa ɣulazu Góogɔ GALAGI ve.»³ Da Izayi loli zalaɣa ɣulazuve. Nii gè pɔ ga è ke, nà naa le ga de niina. Nui nii gè deezu ga de, naa ɣa è gulɔi ziezu ma bè.»

⁴ Samiyele ɣoloni Góogɔ GALAGI wooi ve, é liini Beteleyeme. Taa ɣewolaiti ti Samiyele ɣaai ma, ti yiizooleni, ti gaazaɣa, ti ɣe ma: «È vaa ungi ɣa ga faa vago baa?»⁵ Samiyele ɣeni ti ma: «Ungo, pàave zalaɣa ɣulazu Góogɔ GALAGI ve. À bɔɣɔ padena zalaɣa ɣula vai ma, wa

va niina pɔ pelei.» Samiyele Izayi ta ná-dointi tolini ga ti bɔɣɔ nade, ti va zalaɣa ɣulazuve.

⁶ Naati paai ma, Samiyele Eliabe ɣaani, é da ɣe bɔɣɔ ma: «Tanisu nii ɣa Góogɔ GALAGI yiimazeɣeai la.»⁷ Kele Góogɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «È ɣaazu mina gula kpusei ta kooza velei va, mazɔɔɔ gè la yiimazeɣeni la. Gè la faiti petesu ga egevelei nuiti ti kaazu la. Nubusei belagi ɣa nɔ ga nii é kaazu ga ɣaazuve, kele nɔn, nà da wele nui yiimave.»

⁸ Naa voluma, Izayi Abinadabe lolini, é de ga Samiyele, kele Samiyele ɣeni ma: «Góogɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii balaa.»⁹ Naa voluma, é vaani ga Sama. Samiyele ɣeni ma volu: «Góogɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii balaa.»¹⁰ Izayi ná-doun bɔfela læni ga Samiyele ɣana nɔ, kele Samiyele ɣeni ma: «Góogɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii tanɔpe.»

¹¹ Samiyele Izayi ɣaazaɣani, é ɣe ma: «È-loun zunuiti tie ka ná baa?» Izayi ɣeni ma: «Ti-ma loungoi ɣa dɔbɔi zu, é da baalagiti make.» Samiyele ɣeni ma: «Nu leve, ti toli, é va, tɔzei ade la zalaɣa laamii lɔzeizu polu, keni a vaana.»

¹² Izayi nu leveni, ti Davide loli, é va. Davide ɣeni ga zunu loungoi, é ɣeni ga kpɔi nu, gaazuɣezeiti seidai su ga pagɔ, dɔɔai balaa ga pagɔ. Góogɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «Tɔ ɣaa, wuzeɣe, è gulɔi zie ma.»¹³ Samiyele gulɔi minei zegeni, é gulɔi zie Davide nɔngi ma, keɣfelointi gaazu. Góogɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Davide ma naama voloi, é yeni ba ɣɔ. Samiyele begai ma, é ɣaleni ma Lama.

GALA Zenvui zeɣe vai Sayile va

¹⁴ Góogɔ GALAGI ná-Zenvui zegeni Sayile va, zenvu nɔi ta levega ɣeni de Góogɔ GALAGI ve, naa da nɔngi zeɣe ma. ¹⁵ Sayile ná-botigɛ nuiti ti ɣeni ma: «Gi suɣwee ga GALA ge zenvu nɔi ta

levega, nii é dɔungi zegezu ma. ¹⁶Naa ɔa é ba, ni da devei veena nɔ gi ya, gá nu ɔaiziezu, nii soogai kɔnigi ɔeinsu, naa ɔa a ke, siegi zu zenvu nɔi a dɔungi zegena ma, geingein gani ɔein nui ɔa kɔnigi ɔein, naazu dɔungi zu ɔa la ga pagɔ.»

¹⁷Sayile ɔeni ti ma: «Zèe ɔa bu, à geingein gani ɔein nu ɔaiziena bè, wo vaa la pɔ.» ¹⁸Ná-botigɛ nui gila ge kpɔei zegeni, é ɔe ma: «Gè zunu loungoi ta ɔaave Beteleyeme taazuve, Izayi ná-dointi saama, sooge kɔnigi ɔeinsu. Toɔa ga kɔɔɔ nu wola, é bude naa maazu, sooge bɔezu ga pagɔ, page gola, ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ba.»

¹⁹Sayile keelaiti teveni Izayi ma ga ti ɔe ma: «Masagi ɔe è Davide leve ma, è-loin nii é baalagiti makesu.» ²⁰Izayi bu-lui tanigaa zegeni, ta kɔlɔ woole ɔila, nii dɔɔi su, ta boli yivo ɔila, é ma ɔasɔi la soovalegi volu, ná-doin Davide li ga tiye Sayile vɔ. ²¹Davide zeelini nɔ feya Sayile vɔ be, é lɔ naa ná-botii zu. Davide ná-fai ne vele ma Sayile ve, é seɔeni, é ke ga ná-kɔɔɔ ɔɔɔlaiti sege nui. ²²Sayile keela leveni Izayi ma, é ɔe ma: «È-loin Davide ná-fai wola nɛve bè, be é ye kɔba, é da boti ɔe bè.» ²³É lɔzei naama voloi ma, zenvu nɔi GALA ge ɔeni tevesu, naa a la Sayile nɔungi zegena ma, Davide bena kɔnigi zegɛ, é da ɔein. Sayile nɔungi zu ɔeni laazu ga pagɔ, é lago vizɔ, zenvu nɔi maagooza ba.

Goliath malimasakɛei leve fai Izelayele nuiti ma

17 Filiseti nuiti ti ta-ɔɔɔɔɔgiti gaaleeni ba, ti va kɔɔi loo. Ti bɔɔɔ ɔaaleeni ba Soko, Zuda yooi zu. Ti ta-ɔɔɔɔɔgai vuuni Efese-Damime, Soko ta Azeeka ti yɔɔɔzuve. ²Sayile ta Izelayele ɔɔɔɔɔgiti balaa ti bɔɔɔ ɔaaleeni ba. Ti ta-ɔɔɔɔɔgai vu Ela vetugi zu, ti lopele beteni kɔɔɔ vai ma, Filiseti nuiti daalɔɔma. ³Naa ɔeai ma, Filiseti

nuiti ti ɔeni gize ɔila ma, Izelayele nuiti balaa ti ɔe gize taɔili ma, ɔɔla vele, petugi ɔe ti yɔɔzu.

⁴Filiseti nuiti ta-ɔɔɔɔɔgulubai ɔila ge ɔulani ti zaama. Gate taazuve nu ɔeni de, daaseigi ɔeni ga Goliath, sɔligi ɔeni ga, metele savago. ⁵Maafilia ɔeni de ga kɔlu bɔi bɔɔɔɔ, kɔlu zegɛ nii é ga kaka make gelei, naa balaa ɔeni ga kɔlu bɔi, buɔegi ɔeni ga kilo vuulɔzita (60). ⁶Kpekazuveti makega ɔeni de ga kɔlu bɔi kokologiti, kpɛen goi é ɔeni zeleni kpaki poluve, naa balaa ɔeni ga kɔlu bɔi. ⁷Ná-kpɛen wolai ma wului baagoni, ege sege vele nui ná-ɔba gului, nii a da segei vu ma, kpɛen ma mɛengi wuɔegi ɔeni ga kilo lɔfela. Ná-kɔɔɔ zepɛ sege nui ɔeni loni tuɔɔ.

⁸Filiseti nui loni Izelayele ɔɔɔɔ nuiti daawu, é ɔe ti ma: «Lee vaa zu wo lopele betezu kɔɔɔ vai ma? Nɔun ná ga Filiseti nui, wa ma, wa ga Sayile ná-duɔiti. À nu ɔila kula, é va gi kɔɔi ɔe gá tɔ. ⁹Ni a vɔnina mà, é pàa, gá ɔe ga wa-luɔiti, kele ni ná ɔa ga vɔni ma, gè paa, wa ɔe ga gá-luɔiti. ¹⁰Za, gè malimasakɛei levea ga Izelayele ɔɔɔɔgiti! À nu ɔila kula, gi kɔ gá tɔ.» ¹¹Siegi zu Sayile ta ná-kɔɔɔgiti ti Filiseti nui naa wooi menini da, ti za-subalini, ti wola lua.

Davide lii vai Izelayele ɔɔɔɔɔgai zu

¹²Davide ɔeni ga Efelata veleyeɔe wu nu, Izayi ná-doun zunui gila, nii é ɔeni zeini Beteleyeme, Zuda yooi zu, doun zunu lɔsava ɔa é ɔeni zea. Sayile ná-siegi zu, Izayi vɔlɔɔɔɔani niina ga gola. ¹³Izayi ná-doun zunu mɔun savagoiti ti vileni Sayile volu kɔɔɔɔzuve. Ma mɔungi laa ɔeni ga Eliabe, felesiei laa ɔeni ga Abinadabe, savasiei laa ɔeni ga Sama. ¹⁴Davide ɔa é ɔeni ga doungoi ti pe su. Die savagoiti ti vileni Sayile volu kɔɔɔɔzuve. ¹⁵Davide ɔeni liizu kɔɔɔɔgai zu, é da ɔale ma Beteleyeme, keeɔe ná-baalagiti make fai zu. ¹⁶Sobu ɔilagila,

kpɔkɔ ɔ̄ilagila, Filiseti nui ɔ̄eni losu Izelayele laawu. É keeni ga folo vuunaanigɔ (40).

¹⁷ Názu ɔ̄a Izayi ɔ̄eni la ná-doun zunui Davide ma: «Kilo vuusavagɔ (30) zeɔe, ani ɔ̄ae ɔ̄eegai zu, è lii la, ta bulu puugɔi, è ti ve è-lieni zea, kɔɔlagai zu. ¹⁸ Folo-maze puugɔi niiti balaa seɔe, è li, è fe ta-ɔ̄ɔ ɔ̄undigɔi ya, nii é nu waagila (1 000) unda. Li, è ka, ni è-lieni kedeɔe, da ɔ̄ena vaa, ti sabaliua ve è ya, è vaa la pɔ. ¹⁹ Da ti ɔ̄aazu Sayile vɔ be, ta Izelayele ɔ̄ɔɔɔɔgi pe, Ela vetugi zu. Ta kɔɔi ɔ̄a, ta Filiseti nuiti.»

²⁰ Poluma zobui, Davide wuzegeni ga sobuzobui, é keeɔe ná-baalagiti kaliva nu ɔ̄ili ma, ga naa da ti make. Kasɔi nii maaneeni ga é lii la, é naa zegeni, eɔ̄evelei keeɔe boni ma la. Davide zeelini nɔ kpein, siegi zu kɔɔvebei ɔ̄eni lopele betezu la kɔɔɔ vai ma, ta ti da kɔɔ beei loo. ²¹ Izelayele nuiti ti lopele beteni, Filiseti nuiti ti lopele bete, kɔɔɔ vai ma. ²² Davide ná-kasɔiti kalivaani kasɔ make nui ma, é li ga kɔɔɔzu velei, é dieni tuu. ²³ Davide ɔ̄eai ma bɔezu dieni pɔ, é kaani ga, zunu ɔ̄ila ka ɔ̄ulazu Filiseti nuiti saama, daa ga Goliata, Gate nu ɔ̄eni de, é da ma bɔe ɔ̄ilagi nɔ wo. Davide gooi menini. ²⁴ Izelayele ɔ̄ɔɔɔɔ nuiti kpein ti kaai ma, ti wola luani, ti vela. ²⁵ Ti da ɔ̄e bɔɔ ma: «Wa zunui nii ɔ̄aazu? Togɔ na va mɔnɔ, ga é Izelayele voomu, zɔi nɔpe a zoo é zunui nii vaa, masagi ɔ̄a naavolo mɔinmɔin fe ma nui ya, é ná-doun anzanui ve be ga vului, naa volu é ma nui keeɔe ná-peleyeɔe ɔ̄i gɔla mului zu, Izelayele yooi zu.»

²⁶ Davide zunuiti gaazaɔani, niiti ti ɔ̄eni koba, é ɔ̄e ti ma: «Leeni ɔ̄a ta fe naama nui ya, nii a zoo é Filiseti nui nii vaa, é unfe kasɔi zeɔe Izelayele unma? Filiseti nui nii ɔ̄a ga leeni, tatipelevolulala nui tei, a zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomu?» ²⁷ Ti Da-

vide woogaaavoteni, ga minazeɔe gooi nii bogai naama nui vaa ma, nii a zoo é paa.

²⁸ Die Eliabe goomenini, ti da yepe ta zunuiti. É yiigaawanani, é ɔ̄e Davide ma: «Lee ɔ̄a è vaai keezu ve? Be ɔ̄a è baala kpulu koi yegai zea, tevebai zu? Gè da-wasogi ɔ̄wee, ta kibɔɔlɔmai, nii é è-yiimave. É vaave ga è kɔɔɔzuve ɔ̄a.»

²⁹ Davide die ɔ̄aazaɔani, é ɔ̄e ma: «Leeni ɔ̄a gè kea ga faa ɔ̄i? Gaazaɔa nɔ ɔ̄a gè boga.» ³⁰ Davide voluaveni die va, é gaazaɔagi wo ga kɔɔɔ nui taɔili, é ma gaazaɔa gilagi nɔ woni, ga nu mɔinmɔin, ti da woogaaavote gilagi nɔ ve zea.

Davide bɔɔ ɔ̄i gɔla vai ga ti kɔ ta Goliata

³¹ Davide bɔe wooi zeelini ese pe ma, Sayile bɔɔi balaa menini, é Davide lolini. ³² Davide ɔ̄eni Sayile ma: «Màligi, nu nɔpe ge mina bɔɔi iɔ̄teve Filiseti nui tei ná-faa zu, nèi gè ga da-wotiɔe nui, ná liizu, gi kɔ gá tɔ.»

³³ Sayile ɔ̄eni Davide ma: «Ba! È la zooga liizu laaleezu Filiseti nui nii wu, mazɔɔɔ da ga zunu loungo nɔ, tama togɔ ga kɔɔɔ nu kaite ma loungo zie su.»

³⁴ Davide ɔ̄eni Sayile ma: «Siegi zu nèi gè ga da-wotiɔe nui, ná la ɔ̄ena kèe ná-baala kpulugiti makesu la, zalai baa file zuai ta a la vaana ga é togani gila kula baala kpulugi zaama, ³⁵ gè bena vile polu, gè toganii naa ɔ̄i daave. Ni zalai baa file zuai a la ɔ̄alena ma, é laale bù, gè bena so kɔma lejai va, gè ye dogazu, gè paa. ³⁶ Vele ɔ̄ana gè zalai ta file zuai ma mɔinmɔin paani la. Zekana nɔ gè keezu la ga Filiseti nui nii, tatipelevolulala nui tei, mazɔɔɔ é zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomuga. ³⁷ Gɔɔɔ GALAGI nii é kùla zalai ta file zuai zaingiti zea, naa ɔ̄a zoo é kùla Filiseti nui tei zea.»

Sayile ɔ̄eni Davide ma: «Liina, Gɔɔɔ GALAGI ye è va.» ³⁸ Naa woga voluma, Sayile Davide maagilini ga tɔ bɔɔi ná-kɔɔɔ zɔɔlaiti, é kɔlu bɔi bɔɔɔgi lɔ

unba, é kaka make kolu zegfei loo kɔba. ³⁹Kɔɔɔɔ maaɣili zɔɔlai naati poluma, Davide Sayile ná-bogfa zɔkɔɔi ɣilini zaama, é ɣe é zie la, kele é la ɣeni zooni é va zie. Tɔɔzei, é la ɣeni naa ma polɔma. É ɣeni Sayile ma, naazu: «Gè la zooga gè va zie ga niiti pe, gè la ma polɔma.» Davide ti kpein kula bɔɔɔ ma. ⁴⁰É ná-tukɔɔi zegeni, é yei kɔtudei gobave, é yimazegfe ga kɔtu lɔɔlugu náve, niiti ti maaloungai, é ti lɔ ná-bɔɔɔi zu, é ná-felevelegi zegfe, é li Filiseti nui laalɔɔɔma.

Davide vɔni fai Gɔliate ma

⁴¹Filiseti nui ta ná-kɔɔɔɔ zepɛ seɣe nui balaa, nii é ɣeni tuɔɔ, ti ɣeni maabuɣazu Davide va, vaavaa. ⁴²Filiseti nui weleni ga pagɔ, é Davide ɣaai ma, é legeni su, mazɔɔɔ zunu loungo ɣaazui ɣeni ba, é ga kɔɔi nu, pagai, dɔɔɔai. ⁴³Filiseti nui bainni ga Davide, é ɣe ma: «Da kàazu ga gile ba, é vaazu dàalɔɔɔma ga kpakuiti?» Kpegai ma ga Davide voovo, ná-galagiti kpein daaseigi zu, ⁴⁴é ɣeni Davide ma: «Va ve, gè è-ma zuai ve wɔniiti zea, ta dɔɔɔ zuaiti, ga ti-ɣɔnɔgi.»

⁴⁵Davide gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Dɔun da vaazu dàalɔɔɔma ga bogfa zɔkɔɔi, ta kpeein, naa ve kpein goi va, kele nɔun ná vaazu è laalɔɔɔma ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, Fai-Pɛ-Maliɣii, Izelayele ɣɔɔɔɔɔi ná-GALAGI, nii è poomugai. ⁴⁶Za, ɔɔɔɔ GALAGI zaalai zu, ná vɔnisu è ma, gè è vaa, gè dɔungu leve è va. Foloji va ɣe é li za, ná Filiseti ɣɔɔvebeiti ma vɔomaiti keezu ga wɔniiti, ta dɔɔɔ zuaiti kɔnɔgi. Naazu etea pe ka kwɛ ga GALA ka Izelayele ve. ⁴⁷Bebei nii pe ka kwɛ ga ɔɔɔɔ GALAGI ɣa da nu ɣizo, bogfa zɔkɔɔ vaa la ba, baa kpeein. Mazɔɔɔ, ɔɔɔɔ GALAGI ɣa po ge ga kɔɔi, toɣa wo lɔɔzu za gi yeezu.»

⁴⁸Gaamago nɔ, Filiseti nui tɔɔzeini ga ɣevele betea, é va maabuɣa Davide va. Davide suvileni ga biza a kɔɔɔɔzuve, é da li Filiseti nui laaɣomi su. ⁴⁹Davide

yeelɔɔni ná-bɔɔɔi zu, é kɔtu ɣila seɣe, é pili ga ná-felevelegi. Kɔtu li nɔ, é vile Filiseti nui lovalave, é lɔ nɔungu zu, Filiseti nui ɣila unga, é laave zoi ma. ⁵⁰Davide vɔni pelei ɣana Filiseti nui ma, bogfa zɔkɔɔ la ɣeni zea, keni ná-felevelegi nɔ, ta kɔtu ɣila kpe naa nɔ ɣa é Filiseti nui zɔɔni la, é paa. ⁵¹Davide bizeni, é zeeli Filiseti nui ma, é naa ná-bogfa zɔkɔɔi ɣila ma laɣagi zu, é nɔungu leve ba. Filiseti nui ti kaai ma ga, ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔɔ zaa, ti velani.

⁵²Izelayele ta Zuda ɣɔɔɔɔ nui ti vileni Filiseti nui polu, ti da kɔɔ beei loo, ti yeni Filiseti nui kpeezu, eyesu ti zeeli petugi gobave, ta Ekelɔn taa zigfidave. Filiseti nui niiti ti ti vaani, naati ma vɔomai vazani Saalayime velei ma, eyesu é zeeli Gate ta Ekelɔn. ⁵³Izelayele nui ti zegeni Filiseti nui polu, ti ɣale ma naati ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔɔ zaa, ti da naati zeagɔligiti seɣe. ⁵⁴Davide Filiseti nui nɔungu zegeni, é lii la Zeeluzaleme. Kele é naa ná-kɔɔɔɔ zɔɔɔɔɔ puuni ná-seɣe ɣotai wu.

⁵⁵Siegi zu Sayile Davide ɣaani la, é da li Filiseti nui laalɔɔɔma, é ná-kɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Abeneel ɣaazagani, é ɣe ma: «Zunu loungoi nii ɣa ga be ná-doun zunu?» Abeneel ɣeni ma: «Ee, masagi, GALA ka kàazu, eɣevelei è vulua la ga ɣite, gaamazu gè la naama vai ɣwɛ.» ⁵⁶Masagi ɣeni ma: «Gaazaɣa bo, è ɣe zunu loungoi nii keɣe ɣwɛ.» ⁵⁷Davide ɣalegai ma ma, kpegai ma ga Filiseti nui vaa, Abeneel loni tuɔɔ, ti li Sayile vɔ be. Filiseti nui nɔungu ɣeni de zoni Davide ya. ⁵⁸Sayile Davide ɣaazagani, é ɣe ma: «Doungo, be doun zunu ɣa ga de?» Davide gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà ga da-wotigfe nui Izayi ná-doun zunui, Beteleyeme nui.»

Zonatan ná-nebeɛi é vile Davide va

18 Davide beɣai ma ga bɔɛ Sayile vɔ, Zonatan ɣilini Davide va ziimave. É Davide neeni ve, eɣe tɔ bɔɔɔi. ²Naama

voloi, Sayile la g̃eni beni Davide va, é va li k̃eɛɛɛ ɔ ɔ be, é Davide makeni g̃oba. ³Zonatan ta Davide ti minazeɛɛ boni yɔɔɔzu, tɔɔzei Zonatan Davide ñeɛni ve, eɛɛ ɔ ɔ bɔɔɔɔi. ⁴É ná-seɛɛ wolai g̃ulani g̃oba, é fe Davide ve, naa veɛ ná-k̃ɔɔɔɔ zefeiti ba, é ná-bog̃a zɔkɔɔi ta ná-kilegiti feeni Davide ve, ta ná-saamaɔiligi. ⁵Ue ñɔpe Sayile a la Davide leve ná k̃ɔ-mave, Davide g̃eni ṽonisu naa ma, naa g̃a é k̃eɛni, Sayile pileni da ná-k̃ɔɔɔɔ nu-iti unda. Davide ná-fai wola ñeɛni bebei ve, ta Sayile ná-botig̃e nu wolaiti.

Sayile toloi g̃ula vai ga Davide

⁶Davide begai ma ga Filiseti nui vaa, ti g̃alegai ma ma, ti zeɛɛ k̃ɔɔɔɔzuṽe, anzanuiti ti g̃ulani Izelaye leaaiti pe su, ti masagi Sayile laaɔfomi, ti da kuai wo, ti da guyei loo, ga koozune woo wola, ti da tamadegiti ta geing̃ein ganigi taɔg̃iligaani gein. ⁷Ti pe ti g̃eni guyei loozu ṽɔɔma ga koozuñeɛi, ti da g̃e ma: «Sayile ṽonini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge ṽoni nu waavuupuugiti ma!»

⁸Sayile naama vai zegeni ga faa ñɔu, é yiigaawana ga gola, é da g̃isie ga: «Ta waa seizu vuupuugiti feezu Davide ya, ti da waa seizu g̃ilagilagiti fe z̃ea. Masadai ñɔ g̃a é la de zea.» ⁹É l̃ɔzei naama voloi ma, Sayile g̃eni welezu Davide va niina ga toloi.

¹⁰Poluma voloi, GALA ge zenvu ñɔi gila teveni, é l̃ɔ Sayile zu, é t̃ɔzei ga é da kulakelema vaiti bo ná-pelei wu. Davide g̃eni ná-k̃onigi g̃einsu, eɛɛvelei é g̃eni k̃eezu la z̃ɔɔma voloit̃i su. Sayile ná-k̃p̃eɛin g̃eni zoni zea. ¹¹Sayile ná-k̃p̃eɛin vilini, é da g̃e b̃ɔɔɔ ma: «Nà s̃ɔɔzu, g̃e k̃pad̃ɔ pelei va.» Kele ná zeizu g̃eni fele, Davide da zeɛɛ tuɔɔ.

¹²Sayile luani Davide va, mazl̃ɔɔ G̃ɔɔɔɔ GALAGI g̃eni Davide volu, kele é zeɛɛa t̃ɔun polu. ¹³Naa g̃a é k̃eɛni, Sayile Davide maag̃oozani la b̃ɔɔɔ va, é sei

salavusu waagila (1 000) unda. Davide ta ná-salavusuiti, ti b̃ena li k̃ɔɔɔɔzuṽeti. ¹⁴Ue ñɔpe Davide a la li ná, é g̃eni zobogi z̃ɔɔɔsu fai pe su, mazl̃ɔɔ G̃ɔɔɔɔ GALAGI g̃eni polu. ¹⁵Sayile naama ṽonifaama wolaiti kaai ma, ta ṽeɛni ná-duai va. ¹⁶Kele Davide ná-fai wola ñeɛni Izelaye ve, ta Zuda nufuseiti pe be, mazl̃ɔɔ toɔɔa é g̃eni losu ti luɔɔ ta-g̃ɔɔɔɔ vaiti su.

Davide Mikale vulu vai

¹⁷Yeeta, Sayile g̃eni Davide ma: «W̃ɔin g̃a mà ga g̃e d̃ɔun anzanu m̃ɔungi Meelaɛ ve è ve ga vului, ni da g̃ena bè ga k̃ɔɔɔɔlufa wola, è da lo G̃ɔɔɔɔ GALAGI ná-k̃ɔɔɔɔ tuɔɔ.» Naa wosuve be, é g̃eni g̃isiezu ga: «Nà b̃ɔɔɔɔi g̃e la paazu, Filiseti nuiti ka ti paazu.» ¹⁸Davide googaavoteni, é g̃e ma: «Nà ga leeni, b̃aa tosuve beɛgele g̃a é k̃eɛ velei va, Izelaye yooi zu, g̃e g̃e ga masagi nekoi?» ¹⁹Kele siegi zeeliai ma, ga Sayile ná-doun anzanui Meelaɛ ve Davide ya ga anzai, k̃eɛɛ t̃atini, é fe Meɔɔla nui Adeliyele ya ga vului.

²⁰Sayile ná-doun anzanui velesiei, nii daa g̃eni ga Mikale, naa Davide ñeɛni ve. Sayile menigai ma, koozuñeɛni ga gola. ²¹Mazl̃ɔɔ é g̃eni g̃eezu b̃ɔɔɔ ma: «Nà feezu be ga vului, nii a ke, é g̃e be ga balii, Filiseti nuiti ti paa.» Sayile g̃eni Davide ma volu: «Da zoo è g̃e ga ñekoi niina.»

²²Sayile g̃eni ná-botig̃e nu wolaiti ma, ti b̃ɔɔ Davide ɔ ga pag̃ɔ, ti g̃e ma: «Davai nea masagi ta ná-nufuseiti be. Va bu za ga è g̃e ga masagi nekoi.» ²³Sayile ná-botig̃e nu wolaiti ti liini, ti naama wootti daazeeli Davide ma. Kele Davide ti woogaavoteni ga: «Toɔɔa wo g̃aazu ga faa go b̃aa, ga ñɔun g̃e g̃e ga masagi nekoi? Nà ga bala nu ñɔ, ta tosu wola la bà.»

²⁴Sayile ná-botig̃e nu wolaiti ti liini, ti Davide ná-googaavotegi laazeeli Sayile ma. ²⁵Sayile g̃eni ti ma: «À g̃e Da-

vide ma: «Masagi la vulu zongo g̃aiz-
iezu ná-doun anzanui vaa zu. Nii no
woin ma, naa g̃a é ga, zunu ani laayɔɔ
ungila (100), Filiseti nuiti saama, naa g̃a
é g̃eezu ga ná-wanaɣulai sili nuiti ba.» »
Sayile naa woni, nii a ke, é Davide un-
daavili Filiseti nuiti zea.

²⁶ Sayile ná-botig̃e nu wolaiti ti vaani,
ti naa wo Davide ma. Naama wooi Da-
vide enekeni, nii a ke, é g̃e ga masagi
neko. Kui nii masagi toni, naa va g̃e é
zeeli, ²⁷ Davide ta ná-kɔɔg̃ɔ nuiti ti liini
ti Filiseti nu unfeleg̃ɔ (200) va, ti naati
ta-zunu aniiti daayɔɔg̃ɔgiti teve. Davide
vaani ga ti pe gaavɔnigai, é fe masagi
ya, nii a ke, é g̃e ga naa neko. Sayile
ná-doun anzanui Mikale veeni Davide ve
ga anza. ²⁸ Sayile gaag̃aai ma ga G̃ɔɔg̃ɔ
GALAGI g̃a Davide va, ta Davide neeve tɔ
ɔg̃ɔɔi ná-doun anzanui Mikale ve, ²⁹ Say-
ile ná-dualuagi wɔɔɔɔni, é lo Davide va,
é g̃eni naa wainzegezu niina no yeenɔpe.

³⁰ Naama ziegi zu, Filiseti g̃undig̃i-
iti ti g̃eni liizu ga kɔɔi, Izelayele nuiti
daalɔg̃ɔma. Kele ti lii laa g̃ilagila ga kɔɔi,
Davide bena zobo sɔɔɔɔ gola, é leve Say-
ile ná-kɔɔg̃ɔfulubaiti pe ba. Naa g̃a é keeni,
tɔg̃ɔi g̃ɔɔɔni gola.

Zonatan Davide maalobo fai

19 Sayile ɔɔeni ná-doun zunui
Zonatan vɔ, ta ná-botig̃e nu
wolaiti, ga ti Davide va. Kele Sayile
ná-doun zunui Zonatan Davide neeni ve
ga gola. ² É Davide g̃oba vaa woni, é g̃e
ma: «K̃e Sayile g̃a pɔ ga é è va. Naa g̃a
é ba, wele ɔg̃ɔ ma, lina sobu, mina
g̃ula kelema, lɔɔɔɔ. ³ Gá k̃e, gá vaazu
g̃ulazu, gi ziezie kpalagi naazu, ve è
lɔɔɔɔuai ná. Nà ɔɔezu k̃e vɔ ga da-vai,
gè kisu vai g̃wee, é vile è va, gè va, gè
bo è ma.»

⁴ Zonatan g̃eni Davide maamuse ɔɔeiti
bosu keeg̃e Sayile g̃oba, é g̃e ma: «Masagi
mina ɔg̃ɔ g̃e ga sɔba nu ná-botig̃e
nui Davide ná-faa zu, mazɔɔɔ é la faa

g̃aazani è ma. Kele ná-botii pe keeve ga
undaane è ve. ⁵ É g̃ikulani zenvui zu, é li,
é Filiseti nui va, naa g̃eni ga unmɔɔ faa
wola, nii G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI keeni Izelayele
pe be. Da ɔg̃ɔɔi è miná g̃aani, è g̃oozune
naama vai zu. Lee vaa zu mu da li ɔg̃ɔɔ
lɔɔɔɔ kotoi naama zii zu, ga è sɔbalala
nui ma jamai vu, lee vaa zu da Davide
va no fuun?»

⁶ Sayile woiloni Zonatan ná-kp̃eiti
ma, é g̃e ma: «Gè g̃onaa G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI
ma, nii é vulua, ga Davide la zaa.»

⁷ Zonatan Davide lolini, é naama ɔɔeiti
pe bo ma, é lo Davide lug̃ɔ, é lii la Sayile
vɔ be. Davide ná-botii lɔɔzeini Sayile vɔ
be ga m̃ungi g̃evele.

Davide g̃izo fai anzai Mikale ve

⁸ Tei kɔɔi lɔɔzeini volu, Davide liini, é
kɔɔi vee Filiseti nuiti ba, é vɔni ti ma ga
gola, naati ti vela ba.

⁹ Zenvu jɔi nii G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI teveni,
naa lɔɔni Sayile zu, é g̃eni zeini ná-
pelei wu, ná-kp̃eini zoni zea. Davide g̃eni
zeini, é da k̃onigi g̃eni. ¹⁰ Sayile g̃eni pɔ
ga é Davide zɔ, é kp̃adɔ pelei va ga ná-
kp̃eini. Kele Davide lekpeni kp̃eini lug̃ɔ,
kp̃eini ɔadɔ pelei va. Davide ɔizeni, é
vela. Ma ɔidii no, ¹¹ Sayile keelaiti teveni
Davide ná-pelelave, ga ti ná make, ti va
paa sobui. Kele Davide anzai Mikale boni
ma, é g̃e ma: «Ni è la velani za ɔidii, lina,
è zaa.»

¹² É kulani fenetelelɔ laave, é ze. Da-
vide velani, é li. Pele g̃ana é g̃ulani
la. ¹³ Naa volumna, Mikale pele wu zalei
zegeeni, é da betei zu. É boli g̃ɔɔɔi zeg̃e, é
dɔ unba, é segei vee ma.

¹⁴ Siegi zu Sayile keelaiti teveni da, ga
ti Davide zo, é g̃eni ti ma: «É la g̃edeni.»
¹⁵ Sayile ti gaag̃aleni ma, ga ti Davide
vete. É g̃eni ti ma: «À ze ná-betei zu, wo
vaa la pɔ, nii a ke gè paa.» ¹⁶ Keelaiti ti
g̃aleni ma volu, wele, pele wu zalei g̃a é
g̃eni laani betei zu, boli g̃ɔɔɔi laani unbu.

¹⁷ Sayile ɣeni Mikale ma: «Lee vaa zu è yàavaai ɣani, è be sili nui va, é vèla?» Mikale googaaivoteni, é ɣe ma: «Tɔ ɣa keai mà: «Zèna, gè li. Ni naa laade, nà è vaazu.»»

Davide vèla vai Samiyele vɔ be

¹⁸ Davide vèla vèlei ɣana, é li Samiyele vɔ be Lama. Nii pe Sayile keeni, é naati pe boni Samiyele ma. Naa voluma, ti felegɔ ti liini, ti zeì Nayote. ¹⁹ Nuiiti ti liini ti ɣe Sayile ma: «Wele, Davide ɣa Nayote, Lama ɣobave.» ²⁰ Sayile nuiiti teveni ga ti Davide zo. Kele ti liai ma, ti GALA goo wo nu bulugi ɣaani, ti da kulakelema vaiti bo, Samiyele loni ti luɣɔ, GALA Zenvui yeini ti ma, tiya balaa, ti da kulakelema vaiti bo. ²¹ Sayile menigai ma, é taɣiligaa leveni mɔnɔ, naati balaa, ti da kulakelema vaiti bo. Sayile taɣiligaa leveni ná zeizu zavasiei, naati balaa, ti da kulakelema vaiti bo. ²² Sayile bɔɣɔi liini Lama. Seelii ma zিয়েge wolai ma, nii é Seeku taazuve, é gaazaɣagi woni, é ɣe ma: «Mini ɣa Samiyele ta Davide ti ná?» Ti googaaivoteni, ti ɣe ma: «Ta Nayote, Lama ɣobave.» ²³ Diizuve miná, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa pelei zu, é ɣeni kulakelema vaiti bosu, é da li, eyesu é zeeli Nayote, Lama ɣobave. ²⁴ Seelii ma, é segei ɣulani ɣɔba tɔ balaa, é da kulakelema vaiti bo, tɔ balaa Samiyele ɣaazu. É looni sugili, maapakai yeni laani zoi ma, naama voloi, ta ma bidii. Naa ɣa é kea, ti ɣeni ma: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiiti saama baa?»

Davide ta Zonatan ta-woolaamai

20 Davide velani, é zège Nayote, Lama ɣobave. É liini, é Zonatan ɣaazaɣa, é ɣe ma: «Leeni ɣa gè kea? Nà-faagaaazagi ɣa ga leeni, kotoi begele ɣa gè kea è-ɣee laalɔɣɔma, é ɣeezu é pàa?» ² Zonatan googaaivoteni, é ɣe ma: «Naa li poun! È la zaa. Kèe la de faa nɔpe keeni,

ni é la boni mà. Lee vaa zu mu kèe nii lɔɣguzu bà? Faa nɔpe ge la naazu.» ³ Davide ɣeni ma: «Nà ɣonazu è ve ga è-ɣee kweeni ga bɔɔlai ɣa ga de, toɣa ɣe ɣisieni nɔ ga: «Kenì Zonatan mina faa ɣwee niima vai zu, ni naa laade, zii ɣa bɔɔ.» Kele gè ɣonaa ɣɔɔɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma, deì è vulua, nà bosu è ma ga kɔɣɔ lo daa ɣila nɔ ɣa é gi yɔɣɔzu gá saai.»

⁴ Zonatan ɣeni Davide ma: «Nii nɔpe è pɔ, bo mà, nà ke è ve.» ⁵ Davide ɣeni ma: «Lina ɣa é ga alu niinei ma vetii, maaneve gè daami wo masagi ná-tabalii ɣa. Kele va bu, gè li, gè lɔɣɔ dɔbɔi zu, eyesu foloi zavasiei kpɔkɔ. ⁶ Ni è-ɣee a kaana ga gè la ná, da ɣe ma: «Davide màaneveve ga gè be ba, é li fala ná-taazu Beteleyeme. Mazɔɔ ná-peleyegei pe ka zalagai ɣulazu, nii ta da kula kona-o-kona.» ⁷ Ni a ɣena ma: «Naa vage,» naazu ziileigi ɣa bè da-wotige nui. Kele, ni a yiiɣaawanana, kwee ga é de-vea ga é pàa. ⁸ Da woogegiladai le ga ze naazu, nèi gè ga da-wotige nui, mazɔɔ de minazegèa bɔɣɔ ve ga nebeì, ɣɔɣɔ GALAGI laaseigi zu. Ni nà ɣe ga sɔba nu faa nɔpe su, pàa da bɔɣɔi, kele mina li ga ze è-ɣee vɔ.»

⁹ Zonatan ɣeni ma: «Naama ɣigi maagooza bà poun! Ni nà kweena ga kèe ɣa pɔ é faa nɔpe ɣe ga de, nà bo è ma.» ¹⁰ Davide ɣeni Zonatan ma: «Ni è-ɣee ɣa è woogaaivotena ga nɔuda, be ɣa è tevesu ga é bo mà?» ¹¹ Zonatan ɣeni Davide ma: «Da, de li dɔbɔi zu.» Ti felegɔ ti liini dɔbɔi zu.

¹² Zonatan ɣeni ma: «Gè minazegèa ɣɔɣɔ GALAGI laaseigi zu, Izelayele ná-GALAGI, ga lina, baa lina a levena, niima yeegegalai nɔ ma, nà kèe goozu ɣaazaɣasu, gè ná-kisieiti kwee. Ni ná-kisieiti page, é vile è va, naazu nà bo è ma. ¹³ Kele, ni kèe ɣa pɔ é faa nɔpe ɣe ga de, gè la keeni, gè va bo è ma, ɣɔɣɔ GALAGI sò ná-ziiɣaawanai pe su. Nà be è va, è li zi-

ileigi zu. Góogó GALAGI gè è va, egevelei é gèni la kèè va. ¹⁴Ni nà de vulua, zie bè ga Góogó GALAGI ná-woogégiladai, nii a ke gè mina za. ¹⁵Da-woogégiladai mina zefé màvofodaiti ba, anee balaa, Góogó GALAGI gá è zili nuiti pe kulazu eteai zu.»

¹⁶Zonatan minazefegi gèeni ti yóogózu ta Davide ná-peleyegei. Kpegai ma, é gè ma: «Ni da minazefegi nii glogolona, Góogó GALAGI gá è loğa ga è zili nuiti ta-bakoi.»

¹⁷Naa voluma Zonatan gèni Davide ma, é gona ga toğa nêe ve eyesu gó. Mazóló Zonatan Davide nèeni ve ege tó bógó.

¹⁸Zonatan gèni ma: «Lina, ta kwèesu ga è la vaani alu niinei ma vetii zu, tózei è-zeizuve nakai gá gèezu lee. ¹⁹Lina a levena, li ve è lóogfuni ná, siegi zu ni-ima vaiti pe tózeini la, da lóogfú Ezele gótui góbave. ²⁰Nà kilegi vilisu sava kótui vó pelei, gè da tete anii ta ma. ²¹Naa voluma, nà nà-botigé zunu loungoi levesu, ga é ti zefé. Ni nà gèna ma: «Wele, kile kaeiti ta è volu vele, gale ma, è ti zefé,» naazu, da zoo vaazu, mazóló fai pe page è luğó. Gè gónaa Góogó GALAGI ma, nii é vulua, ga faa nòpe ge la ná, nii da lua ba. ²²Kele ni nà gèna zunu loungoi ma: «Li poun, kile kaeiti maagoozave è va,» naazu, li, mazóló Góogó GALAGI gá é pó ga è li. ²³Wooi gána de giliai ba, bógó yóogózu, da-o, nà-o, Góogó GALAGI va bu, de ye woogégiladai zu, eyesu gó.»

Sayile deve vai ga é Davide va

²⁴Davide liini, é lóogfú dóbó zu. Alu niinei ma vetii gúla yeei, kpókoi, masagi liini, é ze tabalii gákala daami wosuve. ²⁵Masagi zeini seizuve, ve a da gè ná pólóma, é voluzei pelei va, Zonatan ze é gáavote ma, Abenèel ze Sayile goba, kele Davide zeizuve nakai gèni de. ²⁶Sayile la gèni faa nòpe boni naama

voloi, é gèni gísiezu ga naa gá gè kózo ba vai ta gèeni kazemazu. ²⁷Kele, fetii ma voloi velesiei, Sayile Davide zeizuve nakai gáai ma mónó, é Zonatan gáaza-gáni, é gè ma: «Toğa gále gè la Davide gáazu daami wosuve, wogi, ta za?»

²⁸Zonatan googáavoteni, é gè ma: «Davide gòla màanèeneve ga gè be ba, é li Beteleyeme. ²⁹Kèeve mà: «Nà è maanèenezu, yeebe bà, gè li. Mazóló, gá zalağa gúlazu peleyegei wu, gá-laazu, diè tòlige ma vai ma. Naa gá é ba, va bu bè, gè li gè gaazula nà-nuiti ma.» Naa gá é kea, Davide la feti laamii woni è vó be.»

³⁰Sayile wola yiigaawanani Zonatan ma, é gè ma: «Da ga tuva vele nòu anzanui ta kololala anzanui ná-doun zunui. Gè sugwèe ga è Izayi ná-doun zunui gèa ga è-wólai, da-unfe kana, è-lee ná-unfe ge gè lee. ³¹Kele, woilo nii ma, gè bosu è ma: ni nu laali nuu gá vulua, è la gèa ziilei su pe, è la masadai zólóga eyesu pe. Naa gá é ba, nu leve naa luğó, ti so, ti vaa la pò, keni é za.»

³²Zonatan kèegé Sayile woogáavoteni, é gè ma: «Lee vaa zu é zaazu? Lee gá é kea?» ³³Sayile ná-kpèein vilini ga é Zonatan zó. Zonatan gaagáani naazu ga kèegé deveve ga é Davide vaa. ³⁴É wuzegèni ga ziigaawanai, é la daami woni naama voloi. Tózei zii gèni zolezu ga Davide ná-faa, kèegé gèni poomusu ga gola.

Davideni ti vali vai ta Zonatan

³⁵Poluma zobui, Zonatan liini dóbó zu, ve ti zolooni ná ma, ta Davide. Botigé zunu loungo gíla ge gèni polu. ³⁶É gèni naa ma: «Bize, è li, kile kaeiti gè ti vilisu, è ti yeve.» Botigé zunu loungoi bizeni, Zonatan kile kae gíla pilini, é kpude naa maazu. ³⁷Zunu loungoi maabugáai ma, kile kaei badózuve va, Zonatan gèni ma: «Kile kaei maagoozave è va. ³⁸Li ga suvile, mina ye miná!» Zonatan ná-botigé zunu loungoi méeinti gaaleeni ba,

é li ga tiye maligii vɔ. ³⁹ Zunu loungoi la geni faa nɔpe gaagaani, keni Zonatanni ta Davide ga ti geni gaagaazu yɔɔzɔ. ⁴⁰ Zonatan ná-kilegi, ta ná-mɛinti feeni ná-botigɛ zunu loungoi ya, é gɛ ma: «Li ga tiye taazu.»

⁴¹ Zunu loungoi liai ma, Davide gɔlani dɔɔguzuvɛ kotu zigigi voluvɛ, é nɔkɔ ná zeizu gɛ savu, Zonatan gɔakala, é unpile zooli ma. Ti felegɔ ti bɔɔɔ neeneni, ti lebi wɔlɔzɔ, Davide bɔɔɔ ge wola wɔlɔni. ⁴² Naa voluma, Zonatan geni Davide ma: «Li ziileigi zu. Gize bɔla vai ma minazegegi zu, de felegɔ de boga yɔɔzɔ, Gɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, de gɛ ma: «Gɔɔɔ GALAGI va bu, de ye woofegiladai zu, eyesu gɔ, da-o, na-o, ta demavofodaiti!»»

21 Davide wuzegeni, é li, Zonatan balaa ge gale ma, é le taazu.

Davide vela vai Ayimeeleke vɔ be

² Davide liini Nɔbe, zalaɔa gɔla nui Ayimeeleke vɔ be. Naa kaai ma, é daagomini ga kpalii, é gaazaɔa, é gɛ ma: «Lee vaa zu da gila è vaazu, nu nɔpe ge la è volu?» ³ Davide googaavoteni, é gɛ ma: «Masagi tɛvege keela ma, é gɛ: «Nu nɔpe ge mina faa gwee niima vai zu, nii gè è levesu ma, ta devei nii gè feezu è ya.» Naa ga é kea, gè ada lea ga nà-nufuseiti ga gi gomi ná. ⁴ Daamiani kpegele ga é è ya gani? Bulu lɔɔlɔgɔ ve zèa, baa nii nɔpe da sɔlɔ.»

⁵ Zalaɔa gɔla nui googaavoteni, é gɛ ma: «Bulu gili ge la zèa, keni nii makegai Gɔɔɔ GALAGI vɛ. Da zoo ti zezezu, è li ga tiye da-nuiti be, ni ti la anzanu vaa gɛeni niizuvɛ.» ⁶ Davide googaavoteni, é gɛ ma: «Sienɔpe su gi nii gɛgala vai ta ma la, tɔ ka gi ma, é vile anzanu vai va. Ni gá gena lia kɔɔɔzuvɛ ta nɔ, nà-siepoluiti pe ta-gɔɔɔ zɔɔlaiti pe nadege, toɔa buɔe naa maazu, niima ziei zu.» ⁷ Zalaɔa gɔla nui bulu nadeɔai naati feeni Davide ya, mazɔlɔ taɔgili ge la

geni ná. Bului naati fea geni de Gɔɔɔ GALAGI vɛ, naa voluma ti ti gɔlani zalaɔa gɔla labalii ga, ti maavalibo fai zu ga ma niinei.

⁸ Naama voloi, Sayile ná-botigɛ nui ta geni Gɔɔɔ GALAGI ná-zalaɔa gɔlazuvɛ, ga é fai ta gaagɔla ba, ti yɔɔzɔ ta GALA. É geni ga Edome nu, daa ga Dɔwege, tɔ ga é geni ga Sayile ná-baala make nui ta-gundigii. ⁹ Davide zalaɔa gɔla nui Ayimeeleke gaazaɔani volu, é gɛ ma: «Kpɛin la è ya, baa boɔa zɔkpɔ? Masagi ná-keela ziegii nii gɛvɛ ga gaazuvile vaa, tɔ ga é kea gè la ná maazɔlɔni, gè va nà-boɔa zɔkpɔi zezɛ, baa kɔɔɔ zɔlɔi taɔgili.» ¹⁰ Zalaɔa gɔla nui googaavoteni, é gɛ ma: «Filiseti nui Gɔliate ná-boɔa zɔkpɔi ga é vɛ, nii è paani Ela petugi zu. Maavelevege segei ta zu, toɔa laani zalaɔa gɔla zezɛi voluvɛ. Ni da pɔ ga é sege, sege, tɔzei taɔgili ge la gi ya vɛ, keni tɔ nɔ.» Davide geni ma: «Fe zèa, tɔzei kegala la ná.»

Davide lii vai Filiseti nuiti pɔ be Gate

¹¹ Davide wuzegeni, é vela Sayile va, naama voloi nɔ. É liini Akise vɔ be, Gate masagi. ¹² Akise ná-botigɛ nu wolaiti ti geni ma: «Davide la ga nii baa, zooli ma masagi? Nii lei ti geni guyei loozu be, ti da kuai wo, ti da gɛ ma: «Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge vɔni nu waavuupuugiti ma?»»

¹³ Davide naama woosti segeni ga sɔbelama vaa, é wola lua Gate masagi Akise va. ¹⁴ Davide bɔɔɔ gɛeni ga bologɔ nui Filiseti nuiti gaazu, é da zeevozebaiti ke kpogiti ma, é da be daade nagi va, naa da yei kpelei ga. ¹⁵ Akise geni ná-botigɛ nu wolaiti ma: «Wa kaazu wa bɔɔɔi ga zunui tei nɔungi zezɛa ma! Lee vaa zu wo vaazu la pɔ? ¹⁶ Bologɔ nu vala ka é mà baa, wo vaazu ga niima gelei ga é da bologɔ vaiti ke gazu? Wa gisiezɔ ga nii ga leezu nà-pelei wu baa?»

Davide gʒee vai ga koo lotufɔi

22 Davide zegeni miná, é li, é loɔɔu Adulame vugi zu. Keeɣelointi ta ná-peleyegei wu nuiti pe ti menigai ma, ti liini pɔ be. ²Naa voluma, maanɔɔɔ nuiti pe, ta niiti kuyei ɣeni ti ma, ta niiti ti ɣoozu la ɣeni neeni, naati pe ti ɣaalɛeni ba Davide ɣoba, é ɣe ga ta-ɣundigii. Ti ɣeni ga nu unnaanigɔ (400) ɣeɣala.

³Davide zegeni miná, é li Misepee, Moabe yooi zu. É ɣeni Moabe masagi ma: «Nà è maanɛenezu, ga kɛeni ta dèe ti va, ti ze i ve, eyesu gè da sò pelei ɣa, ɣooɔɔ GALAGI ve.» ⁴Davide liini ga keeɣe ta dee, Moabe masagi ná-koizuve. Ti yeni miná siegi naa pe su Davide keeni dɔɔɣui zu.

⁵Yeeta, GALA goo wo nui Gade ɣeni Davide ma: «Gula dɔɔɣui nii zu, ɣale ma, è li Zuda yooi zu.» Naazu Davide liini, é lo ɣeelete loɔɔi zu.

Sayile Ayimeeleke vaa vai ta ná-peleyegei wu nuiti

⁶Sayile ɣeni Gíbea, é zeini gizei ma, tamalise wului ma niinigi wu, ná-kpɛein zoni zea, ná-botigɛ nuiti kakugai ma. É menini ga ti Davide ta ná-nuiti kaave. ⁷É ɣeni ná-botigɛ nuiti ma: «Benzamen nuiti, à woilo ɣooi ma! Wa ɣisiesu ga Izayi ná-doun zunui nuu ɣa kpalagiti fe wo pe zea, ta leezen beleti? Wa ɣisiesu ga toɣa wo ze i nu ungilagilagiti unda, ta nu waagilagilagiti unda baa? ⁸Lee vaa zu mu, wo pe wo yaavai loɔɔu mà? Mazɔɔɔ wo tanɔpe ge la boni mà ga dòn zunui ti, ta Izayi ná-doun zunui, Davide, ti minazegeni yɔɔɔzu. Wo tanɔpe ge la yiizooleni ga é va dɛe ga ze, ga dòn zunui ɣa ná-botigɛ nui laavilisu mà, nii a ke é bali le tũɣɔ, eɣevelei ade kaazu la za.»

⁹Edome nui Dɔwege, nii é ɣeni Sayile ná-botigɛ nu wolaiti saama, naa Sayile woɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Gè Izayi ná-doun zunui ɣaave, é va Nɔbe, Ayitube

ná-doun zunui Ayimeeleke vɔ be. ¹⁰Ayimeeleke ɣooɔɔ GALAGI ɣaazagage Davide ve, é daamianigiti fe zea, é Filiseti nui ɣoliata ná-boga zɔkpɔi ve zea.»

¹¹Masagi nuiti teveni, ga ti va ga Ayitube ná-doun zunui Ayimeeleke, nii é ɣeni ga zalaɣa ɣula nui, ta ná-peleyegei wu nuiti pe, ti ga zalaɣa ɣula nuiti Nɔbe. Ti pe ti vaani, ti boɣɔ le ga masagi. ¹²Sayile ɣeni ma: «Woilo ga pagɔ, Ayitube ná-doun zunui!» Naa gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Gò i loge, màligii.»

¹³Sayile ɣe ma: «Lee vaa zu wa Izayi ná-doun zunui wo woyai loɔɔu mà? Lee vaa zu è bului ta boɣa zɔkpɔi veai zea, è ɣooɔɔ GALAGI ɣaazaga be, nii a ke, é wuzegɛ dàalɔɣɔma, é bali le tũɣɔ, eɣevelei é keezu la za?» ¹⁴Ayimeeleke masagi woɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Dawotigɛ nuiti saama, be ɣa é ga woɔɣeɣila nu, ga Davide ɣevele? É ga è-nekoi, é ga è make nui, naa pe poluma tɔ lei unfema wolai va ɣe zea da-velei wu baa? ¹⁵Ma mɔun ge la ga nuu balaa, gè va ɣe GALA ɣaazagasu be. Kele naa li poun! Gè la ɣisieni kaipa ga gè woya lo è ma. Tɔ ɣa é ba, mina niima ɣasɔi la ùnma, baa ná-peleyegei wu nubuseiti unma, mazɔɔɔ gè la faa nɔpe kwɛe niima vai zu.»

¹⁶Masagi ɣeni ma: «Ayimeeleke, da zaazu, wa da-veleyegei wu nuiti pe.»

¹⁷Naa voluma masagi ɣeni make nuiti ma, ti ɣeni kobave: «À li, wo ɣooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti paa, mazɔɔɔ tiya balaa ti boɣe Davide va, ti ɣea kwɛeni ga toɣa velazu, ti la boni mà.» Kele, masagi ná-botigɛ nuiti ti la ɣeni keeni, ti va yeewɔɔɣu ɣooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti ba. ¹⁸Masagi ɣe vele ɣana Dɔwege ma: «Li, è zalaɣa ɣula nuiti paa.» Edome nui Dɔwege ɣa é latini, é zalaɣa ɣula nuiti paa. Naama voloi, zunu vuulɔsava maazu loɔɔugɔ (85) ɣa é paani, niiti zalaɣa ɣula zegɛi ɣeni ti ɣɔba. ¹⁹É Nɔbe nuiti paani mɔnɔ ga boɣa zɔkpɔi, zalaɣa ɣula nuiti ta-laazuve. É tɔɔzeini

zunuiti ma, é li anzanuiti, ta doungoiti pɔ, naa vɛɛ niimibɔlegiti ba, ta balaa nikeiti, ta soovalegiti, ta baalagiti, é ti pe paani.

²⁰ Keni Abiataal, nii é ɣeni ga Ayimeeleke ná-doun zunui, é ga Ayitube ná-doun loin, naa ɣila kpe nɔ ɣa é zooni é vela, é li Davide vɔ be. ²¹ Abiataal boni Davide ma ga Sayile Ɔɔɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti paave. ²² Davide ɣeni Abiataal ma: «Gè gaagaani ga Edome nui Dowege ɣa li nɔ ti, é niima vaiti daazeeli Sayile ma, tɔzei é ɣeni Nɔbe naama voloi. Da-veleyeɣei wu nuiti saa vai ma ungi ɣa é ga ze. ²³ Naa ɣa é ba, ye kɔba, mina lua, mazɔɔ zoi é zɛnvui ɣaiziezu, toɣa da balaa è-yenvui ɣaiziezu. Kele ni da kɔba, nà è make ga pagɔ.»

Davide Keyila taai unmwɔ vai

23 Ti vaani, ti ɣe Davide ma: «Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea Keyila taai wu, ti da moloi unma molo loɣazuve.» ² Davide Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazaɣani, é ɣe ma: «Nà zoo nei gè li, gè kɔɔi vɛɛ Filiseti nui niiti ba?» Ɔɔɔɔ GALAGI googaavoteni, é ɣe ma: «Ungo, li, da vɔnisu ti ma, è Keyila taai ɣula ti ya.»

³ Kele Davide ná-nuiti ti ɣeni ma: «Zuda yooi zu mu ka gi ná dualuagi zu, gá liina laaleezu Filiseti nuiti bu Keyila, ta la vɛa dualuagi va baa?»

⁴ Davide Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazaɣani volu, Ɔɔɔɔ GALAGI googaavote, é ɣe ma: «Wuzegɛ, è li Keyila, mazɔɔ nà Filiseti nuiti dɔɔzu è yeezu.»

⁵ Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiti ti da li Keyila, ti kɔɔi vɛɛ Filiseti nuiti ba, ti naati ta-logani bulugi zo, ti vɔni naati ma ga gola. Dele ɣana Davide Keyila nuiti unmwɔni da. ⁶ Siegi zu Ayimeeleke ná-doun zunui, Abiataal ɣeni velazu la Davide vɔ be Keyila, é liini ga zalaɣa ɣula zɛɣei ya, ti ɣeni Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazaɣasu da.

⁷ Ti liini, ti ɣe Sayile ma: «Davide ɣa Keyila.» Sayile ɣe ma: «GALA ge daa

zèezu, mazɔɔ é bɔɣɔ lɔa bali ɣa, ga dii vai é le taai naa zu, kpogi da, ta pilisuiti.»

⁸ Sayile ná-nuiti pe gaaleeni ba, ga ti li, ti Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiti sei kele su, Keyila taazuve. ⁹ Davide sugwɛeni ga Sayile maabɔtevea, é ɣeni zalaɣa ɣula nui Abiataal ma: «Va ga zalaɣa ɣula zɛɣei.» ¹⁰ Davide ɣeni ma: «Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, gè meniga ga Sayile ɣa ɣevele betezu ga é va, é Keyila taai ɣologolo nɔn maavele ma. ¹¹ Keyila ɣundigiiti ta vaazu fèezu zea baa? Tɔun ka vaazu ga ɣite, eɣevelei gè menigai da, nèi gè ga da-wotigɛ nui? Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, zoo è naa le ga ze.» Ɔɔɔɔ GALAGI googaavoteni, é ɣe ma: «Ungo, toɣa vaazu.»

¹² Davide ɣeni ma volu: «Sayile ɣa vaana, Keyila ɣundigiiti ta vaazu gi levesu pɔ baa, nà-o, nà-nuiti-yo?» Ɔɔɔɔ GALAGI ɣe ma: «Ta wo levesu pɔ.»

¹³ Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiti ti ɣulani Keyila taai va. Ti ɣeni ga nu undɔzita (600) ɣeɣala, ti li ve ta zoo ti li ná. Sayile menigai ma ga Davide ɣulaa taai va, é ná-kɔɔɔɔ ɣaagaɣaleni ma.

Zonatan ná-daalimai

¹⁴ Davide zeelini Zife tevebai zu, é zei gize ɣakamaɛ ná zelegai. Sayile ɣeni ɣaiziezu folo-o-folo, kele GALA ge la ɣeni feeni zea.

¹⁵ Davide sugwɛeni ga Sayile vilega polu, ga é paa. É yeni Ɔɔɔlesa, Zife tevebai zu. ¹⁶ Názu ɣa Sayile ná-doun zunui Zonatan wuzegeni la, é vile pelei ma, ga é li Ɔɔɔlesa, é Davide ipɔɔ GALA ná-fai zu. ¹⁷ É ɣe ma: «Mina lua, mazɔɔ kèe Sayile, yee la zeelia è ma pe. Da masadai ɣeezu Izelayele unda, nɔn gè ɣe ga da-zeikobai. Kèe bɔɣɔi sugwɛe ga zekana é ɣeezu la.» ¹⁸ Ti felegɔ ti minazefegi ɣeɣeni yɔɣɔzu, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu. Davide yeni Ɔɔɔlesa, Zonatan ɣale ma ná-taazu.

Sayile voola vai Davide va

¹⁹Zife nui tanigaa ti liini Gibea, Sayile va be, ti ge ma: «Davide loogfube gi zaama, doogfube Goolesa, ada zelegiti Gakila gize ma, tevebai zu lekpehave nu yeezazuve. ²⁰Ee, masagi, ni da po ga e Davide zo, va no, ga fe e ya.»

²¹Sayile ti woogaaavoteni, e ge ti ma: «Goofo GALAGI tuya loo wo ve, woi maawoin wo zogai. ²²Nà wo maanezezu, a li de, wo tevesuветi kwee, be ga e kaa? Mazoloo ge menige ga kelegelege gola. ²³A faiti buuветe, wo doogfuzuветi kwee, naa vooluma wo va, wo ma gaamai wo ma. Na ye wo volu, naazu ade li. Ni tofa zoi zu, na gaize Zuda yoi ma zokogi pe su.»

²⁴Zife nuiti ti toni da Sayile lugfo, ti da li Zife. Naazu Davide ta na-koofo nuiti, ti geni Maon tevebai zu, Zuluden ma vetu nemei zu, nii e tevebai zu lekpehave nu yeezazuve.

²⁵Sayile ta na-koofo nuiti ti liini gaizezu. Davide menigai ma, e yeini, e ze fasa gizeiti saama, Maon tevebai zu. Sayile menigai ma, e vileni Davide volu tevebai zu. ²⁶Sayile ta na-koofo nuiti ti geni ziezu gize gakamave gilazu velei, Davide ta nonciti ti da zie zoola velei. Davide geni velazu ga suvile Sayile va. Sayile ta na-koofo nuiti ti genina zeelizu Davide ta na-koofo nuiti ma, ti va ti maafaku, ti ti zo, ²⁷eyesu keela zeeli Sayile ma, e ge ma: «Va fala! Filiseti nuiti ti koi va zoi va.» ²⁸Sayile galeni ma ga volu velei, e zege Davide volu, e li, e Filiseti nuiti daagomi, ga koi. Naa ga e keeni ti miná laasei peeni ga Zeefaagfwe Vasai.

Davide gele vai Sayile vaa vai va

24 Davide zegeni miná, e li, e ze En-Geedi, adaveti náti maazoloo baai. ²Sayile galegai ma ma, e zege Filiseti nuiti polu, e menini ga Davide ga

En-Geedi yoi ma levebai zu. ³E yeeloni nu waasavago (3 000) va, niiti ti ga salavusu gezegezegiti Izelaye yoi ná pe su. To-o, naati-yo, ti li Davide ta na-koofo nuiti gaizezu, eyesu ti zeeli dofo Woliiti Ta-Vasaiti ma.

⁴E zeelini baala sasai ma, nii e geni pele gobave, pugi ta geni miná. Sayile looni pugi naa zu, ga e lo dofo zu. Davide ta na-nuiti ti geni pugi naa bomave.

⁵Davide na-koofo nuiti ti geni ma: «Pete yeegefala ga nii Goofo GALAGI ma minazege boni, ga e e zili nui lo e yeezu, nii a ke nii neai e ve, e naa ge la.» Davide wuzegeni, e li, e Sayile na-segei laave ta leve ba, Sayile la looni ga naa. ⁶Davide naa geai ma, zii dogani, tozei e Sayile na-sege wolai ta leveni ba. ⁷E ge na-koofo nuiti ma: «Goofo GALAGI make, ga ge mina nii gefala vai ta ge eyesu pe, ge va yeeloo maligii ma, nii Goofo GALAGI guloi ziaai ma, mazoloo Goofo GALAGI ga e guloi ziaa ma.»

⁸Davide na-koofo nuiti suzoni ga naama wooi, e la keeni, naati ti va vala Sayile va. Sayile wuzegeni, e gula pugi zu, e da li.

⁹Naa vooluma, Davide wuzegeni, e gula pugi zu, e vile Sayile volu, e da toli, e ge ma: «Ee, masagi! Maligii!» Sayile weleni volu, Davide vileni niibiga, e unpile zoi ma, e noko. ¹⁰Davide geni Sayile ma: «Lee vaa zu e woilosu naati goo ma, niiti ti geezu e ma: «Davide ga po e faa po ge ga de?» ¹¹Da dofo e naa gaa za ga e-gaazugezeiti, ga Goofo GALAGI gea za e looni zeezu, pugi zu. Ti gea geni ma, ge e vaa, kele ge e yege ná, ge ge ma: «Ge la yeeloozu maligii ma, mazoloo tofa Goofo GALAGI yimazegeai la, nii e guloi ziaai ma.» ¹²Ee, kee, weleni da-zege wolai lakolgi va, e zea. Ni ge da-zege wolai lakolgi ta levea ba, kele ge la e vaani, gaaga ga naa ga sili vaa la kisu, baa buzege daalofoma vaa, ge la balaa koto geeni e laalofoma.

Doun ka è gàiziezu ga è pàa. ¹³ Góogó GALAGI gá é g̃eezu ga tukpɔ́g̃aaleve nui de yɔ́g̃ɔ́zu, ɗa-o, nà-o. Góogó GALAGI gá n̄n̄n̄i votokula è ma, kele n̄n̄n̄ gè la yeevɔ́g̃ɔ́zu è va. ¹⁴ Eg̃eɓelei faalaalii wɔ́lɔ́mai bosu la ga: «Supɔ́u nuiti nɔ́ gá supɔ́i gá ɗa g̃ɔ́la ti zu.» Kele, n̄n̄n̄, z̄ēēi la g̃ēa è laalɔ́g̃ɔ́ma. ¹⁵ B̄ē gá mu Izelayele masagi liizu daalɔ́g̃ɔ́ma ga kooi? B̄ē gá è uilesu polu? Gile voomai, koe fɔ́fɔ́ goi nɔ́. ¹⁶ Góogó GALAGI gá telebodai g̃e, tɔ́ gá é g̃eezu ga tukpɔ́g̃aaleve nui de yɔ́g̃ɔ́zu, ɗa-o, nà-o, tog̃a màalobo, tog̃a tukpɔ́i lo b̄è, é kùla è ya.»

¹⁷ Davide begai ma ga naama b̄ēēiti bo Sayile ma, Sayile gaazaɓani, é g̃e ma: «D̄oun zunu Davide, ɗa b̄ēg̃ɔ́b̄ēg̃ɔ́ ka gè è woomenisu nei baa?» Sayile t̄ōzeini ga é ɗa wɔ́lɔ́ gola. ¹⁸ Naa vɔ́luma, é g̃eni Davide ma: «È leleboge, é leve n̄n̄n̄ ba, mazɔ́wɔ́ è nubɔ́g̃ɔ́lai g̃ēa b̄è, n̄n̄n̄ gè faa j̄ɔ́i g̃e ga ɗe. ¹⁹ È nubɔ́g̃ɔ́lai g̃ɔ́la kelem̄a za, nii è keezu b̄è, t̄ōzei Góogó GALAGI g̃ēa f̄eeni è ya, kele è la p̄àani. ²⁰ Ni nui ta a g̃ɔ́lana sili nui viliba, tog̃a ɗa ze ná, é li b̄ēg̃ɔ́ yeema baa? Nii è kea b̄è za, Góogó GALAGI b̄ēg̃ɔ́i naama g̃ɔ́lanu-mai ve è ya. ²¹ Gè kw̄ēga niina ga, ɗa g̃eezu ga masagi, Izelayele masadaɓi gá zeɓi ga pagɔ́ è yeezu. ²² Ḡonana b̄è, Góogó GALAGI laaseigi zu, ga è la màvofodai g̃aalevea, naa vɔ́luma, è la k̄ēē v̄elei laaseigi baalega.»

²³ Davide ḡonani Sayile v̄e. Sayile g̃aleni ma ná-taazu, Davide balaa ta ná-k̄ōg̃ɔ́ nuiti ti g̃ale ma ti-lɔ́g̃ɔ́zuuɓe.

25 Naama ziegi zu Samiyele zaani. Izelayele nuiti pe ti g̃aaleeni ba, ti ná-saa wɔ́lɔ́i wo, ti maag̃ɔ́luni ná-taazuuɓe Lama.

Nabale faan̄e wuuɓ̄w̄eetalai g̃ēe vai ga Davide

Naa vɔ́luma, Davide vileni pelei ma, é li ga Palan teɓebai zu vele. ² Zunui ta g̃eni Maon, é ga kpete nu wola, k̄oligiti ti

g̃eni Kaalemele taa goi zu. Baalagi g̃eni zea ga waasavago (3 000), bolii g̃e zea ga waagila (1 000). Niima ziegi zu é g̃eni Kaalemele, é ɗa ná-baalagiti maaleg̃ai leve. ³ Zunui nii g̃eni ga Kalebe mavofodai zu nui ta, daa g̃eni ga Nabale, anzai laa g̃e ga Abigayile. É g̃eni ga g̃ima anzanu, pagai balaa, kele sinigi ná-fai baani, supɔ́u.

⁴ Davide menini teɓebai zu ga Nabale gá ná-baalagiti maaleg̃ai levezu. ⁵ É yeeloni zunu loungo puugo va, ná-nuiti saama, é g̃e ti ma: «À li Kaalemele, wo Nabale luuɔ́ b̄è. ⁶ Wo g̃e ma: «È-zii zuɓooza! Ziileigi g̃e è v̄e, ɗa-o, ɗa-veleyeɓe-yo, ta nii pe é ga ɗ̄ōnɔ́. ⁷ Gè menige ga ɗa ɗa-vaalagiti maaleg̃ai levezu. Tama ɗa-vaala make nuiti ti g̃ēa gi va, gi la faa j̄ɔ́u g̃eeni ga tiye, ti la valani ani n̄pe ma, yeeg̃eɓ̄alal naa pe su, nii ti kea Kaalemele. ⁸ Ti g̃aazaɓa ma, ta zoo ti bo è ma. Naa gá é ba, yeezei n̄-zunu loungoiti bu ga pagɔ́, t̄ōzei gi vaa gi zoloo feti voloi ma. Naa maavele ma, nii n̄pe é è ya, naa ve gi ya, gei gi ga ɗa-wotig̃e nuiti, gá è-loun zunui Davide.» »

⁹ Davide ná-zunu loungoiti seeliai ma, ti naama wootti pe daazeelini Nabale ma, Davide laaseigi zu. Naa vɔ́luma ti maage kpɔ́. ¹⁰ Nabale ti woog̃aavoteni, é g̃e ti ma: «B̄ē gá é ga Davide? B̄ē gá é ga Izayi ná-doun zunui? Niizu botig̃e nu mōinmōin ka v̄elazu, ti zeg̃e ta-lu keeg̃eiti pɔ́ be. ¹¹ N̄n̄n̄ gè n̄-b̄ului, ta n̄-ziēi zeg̃e, ta n̄-suai, nii gè kevele beɓeai n̄-baala maaleg̃a leve nuiti be, gè fe naama nuiti zea, niiti gè la ti-zeg̃e zu g̃w̄e?»

¹² Davide ná-zunu loungoiti ti volu-azoni, ti g̃ale ma, ti Nabale ná-kp̄ēiti pe daazeeli Davide ma. ¹³ Davide g̃eni naazu ná-k̄ōg̃ɔ́ nuiti ma: «Wo g̃ilagilagi pe ge ná-boɓa z̄okp̄ōi g̃ili zaama.» Davide ta ná-nuiti pe ti ta-wog̃a z̄okp̄ōiti gilini zaama. Nu unnaanigo (400) gá é vileni polu, nu unfeleg̃o (200) ye kas̄oiti koba.

Abigayile bɔ fai Davide va ga ná-gĩmalai

¹⁴ Nabale ná-botigɛ nu gĩla ge liini, é naama vaiti pe daazeeli Nabale an-zai Abigayile ma, é gɛ ma: «Davide kee-laiti tevege, ti zege tevebai zu, ga ti gá-galamɔin luwɔ, kele é la yeezeini ti wu ga pagɔ. ¹⁵ Nui naati ma, ti gɛni ga nu vagɔ gi vɛ, ti la faa nɔu nɔpe keeni ga giye, ani nɔpe ge la gĩlani gi ya, yeegegĩalai naa pe su, nii gi keeni ti goba. ¹⁶ Kpidii vɛɛ folo va, ti gɛa gi ma ga sigigi, yeegegĩalai naa pe su, nii gi keeni ti goba, gi da baalagiti kɔnɔkula. ¹⁷ Naa gɛ é ba, gĩsɛ naazu ga pagɔ, nii da ke, mazɔɔ ni è la faa gɛeni, maanɔɔi gɛ é vaazu gá-galamɔin vɔ, ta ná-peleyegɛi. Tɔ ma, toga ga nu naka, nu la zooga faa nɔpe bosu ma.»

¹⁸ Abigayile suvileni, é bulu unfelegɔ (200) zege, kɔɔ woole felegɔ dɔɔi zu, baala dɔɔlugɔ niiti ti gɛvele betɛa gɛni de niina, kɔɔ gani zu lɔɔlugɔ ani gɛe gee-gai zu, leezen vɔɔi zeepe ungila (100), ta koolegɔole fɔɔi ma buun ba unfelegɔ (200), é ti pe daani soovalegiti kɔma. ¹⁹ É gɛ ná-botigɛ nuiti ma: «À lo tũgɔ, nà wo volu.» Sinigi Nabale la gɛni faa nɔpe kwɛe naama vaiti su.

²⁰ É gɛni zeini ná-soovalegi gɔma, é da yei, gizei gɛni gaazu lugɔ. Naazu ma Davide ta ná-kɔɔɔ nuiti ti da va ga pɔ pelei, gaamago é bɔɔ gɛani naati kakala.

²¹ Naazu Davide begai ga gɛ bɔɔ ma: «Gè nii gɔligiti makege nɔ fuun tevebai zu, ga ta mina loo ya, é nà-faa vagɔi zuloa ga faa nɔi. ²² GALA ge sò ná-ziiɣaawanai pe su, ni é zo za ma, é li lina vɔ, nà zunu gĩla kpalaa ze ná vulua Nabale ná-pelei wu.»

²³ Abigayile Davide gɛai ma, é gĩlani ná-soovalegi gɔma ga suvile, é gɛazuyei zoi ma, é nɔkɔ Davide gɔgɔwu. ²⁴ Naa voluma é looni kɔɔwu, é gɛ ma: «Màligii, va bu ga niima vaa nɔi pe ge gɛ gɛ ga ùmma gɛasɔ! Va bu, nɛi gè ga da-wotigɛ

anzanui, gè bɔɛ è vɔ, woilo gòo ma. ²⁵ Màligii, mina wele nu nakai Nabale va, mazɔɔ daaseigi soge gɛzegeze: daa gɛ ga Nabale, poluve ga nu nakai, tama vele gɛna é zieu la. Nɛi gè ga da-wotigɛ anzanui, gè la zunu loungoiti kaani, niiti è ti leveni. ²⁶ Kele gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma dei è vulua, ga Gɔɔgɔ GALAGI gɛ é pele besaga è lugɔ ga è mina lo nu vaa vaa zu, baa è va potokulai gɛ bɔɔ vɛ. Màligii è zili nuiti pe ti gɛ ga Nabale gɛvele. ²⁷ Yeezei vebeanii nii wu, gè vaa la, è gaagwe zunu loungoiti ba, niiti ti è volu, màligii. ²⁸ Soma è nà-faa nɔi zuvaaye bè, nɛi gè ga da-wotigɛ anzanui. Dàave da ga Gɔɔgɔ GALAGI gɛ masadai veezu è ya, da-o, da-veleyegɛi-yo, mazɔɔ màligii da losu gɛezu Gɔɔgɔ GALAGI ná-kɔɔɔ vaiti su. Ni nu a welena è zie velei va, è-zii ma voloiti su, nu la è gɛ ga sɔba nu. ²⁹ Ni nui ta a vilena è volu ga é è vaa, Gɔɔgɔ GALAGI da-GALAGI gɛ màligii è-yenvui make goba, nii a ke è ye fulu nuiti saama. Kele toga è zili nui yenvui vili ya poun, egɛ felevele ka ani vili ya. ³⁰ Siegi zu Gɔɔgɔ GALAGI besu la ga faa vagɔi naati pe ke è vɛ, niiti é minazegeai ga tiye è vɛ, é è gɛ ga Izelayele ná-totugɔi, ³¹ màligii è-yii la bɔɔa è gɔozu, baa è va nimiza bɔɔ ma ga è va gɛ nu vaani nɔ fuun, baa è va potokulai gɛ bɔɔ vɛ. Siegi zu Gɔɔgɔ GALAGI besu la ga faa vagɔi gɛ è vɛ, màligii, gɛze sù, nɛi gè ga da-wotigɛ anzanui.»

³² Davide gɛni Abigayile ma: «Mamagi gɛ Gɔɔgɔ GALAGI vɛ, Izelayele ná-GALAGI, nii é è levega za dàagomisu. ³³ Tuya gɛ è ma da-gĩmala vagɔi ma vaa zu, tuya gɛ è ma balaa è pele besa fai zu tũgɔ ga gè mina nu vaa, gè mina potokulai gɛ bɔɔ vɛ. ³⁴ Gaamazu gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, nii é vulua, ga é pele besage tũgɔ ga gè mina faa nɔu gɛ ga de. Ni naa laade, ni è la gɛni dàagomini fala, é

zo niizu ma, é li lina sobui ɔɔ, zunu gɪla kpala ge la mɔ ɣeni yega vulua Nabale ná-pelei wu.»³⁵ Davide yeezeini vebeanii wu, nii Aɓigayile vaani la pɔ, é ɣe naa ma: «Gale ma, è li da-velei wu, ziileigi ɣe è ɔɔ. Gè è woomeniga, gè yeezei bu, eɣevelei è bogai la mà.»

Davide Aɓigayile zegfe vai ga anza

³⁶ Aɓigayile zeelii ma, é kaani ga Nabale ɣa fetii ɣulazu eɣe masa. Gola ɣoozuneeni, dɔɔi sogai, é la ɣeni faa nɔpe boni naa ma, eyesu sobui. ³⁷ Kele sobui, Nabale ná-dɔɔi ɣulaai ma gaazu, anza naama vaiti pe boni ma, niiti ti levegai. Nabale yii doɣani, suvidi. ³⁸ Folo puugo levegai ma, ɣooɣɔ GALAGI doɣani, é za.

³⁹ Davide menigai ma ga Nabale zaa, é ɣeni ma: «Mamagi ɣa ɣooɣɔ GALAGI ɔɔ, nii é màaloboga, siegi zu Nabale ɣeni pɔomusu la. Mamagi ɣa be, é pele besaga tũɣɔ, ga gè mina faa ɲɔu ɣe. Tɔ ɣa é Nabale ná-faa ɲɔu ɣasɔi la tɔ ɓɔɣɔ unma.»

Naa volumna, Davide keela leveni Aɓigayile ma ga naa ɣe ga anza. ⁴⁰ Ti zeelini Aɓigayile ɔɔ be Kaalemele, ti ɣe ma: «Davide gi levege è ɔɔ be, mazɔɔɔ toɣa pɔ ga è ɣe ga anza.» ⁴¹ É wuzegeni gaamanɔ, é nɔkɔ zooli ma, é ɣe ma: «Kèvele betevɔ, ga gè ɣe ga duɔi, gè da màligii ná-botigɔ nui ti kɔɣɔiti maagba.» ⁴² Naa volumna é wuzegeni, é ze soovalegi ɣɔma, é vile pelei ma ta Davide ná-keelaiti, ná-botigɔ anzanu ɔɔlugɔ ɣa é maazaani. Uele ɣana é ɣeeni la ga Davide anza.

⁴³ Tei Davide Zizeleyele nui Ayinoame zegeni, ti felegɔ ti ɣeni ga Davide anza-iti. ⁴⁴ Mikale nii é ɣeni ga Davide anza mɔungɔ, naa keeɣe Sayile feeni Paleti ɔɔ ga vului, Layise ná-doun zunui, nii é ɣeni ga Galime nui.

Davide ɣele vai volu Sayile vaa vai va

26 Zife nui ti liini Gibeaa, ti ɣe Sayile ma: «Davide ɔɔɣuɔe ɣakila

ɣizee ma, tevebai ɣobave.»² Sayile liini Zife tevebai zu, ga é Davide ɣaize. Nu waasavago (3 000) ɣa é ɣeni polu, niiti ti ga salavusu ɣezegzegiti Izelayele yooi ná pe su. ³ É ná-kɔɔlaɣai vuuni ɣakila ɣizee ma, tevebai ɣobave pele laave. Naama ziegi zu Davide ɣeni niizu tevebai zu. É menigai ma ga Sayile vilege polu, é da ɣaize tevebai zu, ⁴ é nenegiti teveni dɔɔɣutu, é kweeni naazu ga Sayile vaa ga ɣite.

⁵ Davide wuzegeni, é vile pelei ma, é zeelini ɔɔ Sayile ná-kɔɔɓɔgi vuuni ná, é wele ga pagɔ, é Sayileni daazuve ɣa, ta ná-kɔɔɣulubai Aɓeneel, Neel ná-doun zunui. Sayile ɣeni laani kɔɔlaɣai zaamave, ná-salavusuiti ti laani maagoolii zu.

⁶ Davide ɣete nui Ayimeeleke lolini, ta Aɓisayi, Seluya ná-doun zunui, Zoabe keeɣeloin, é ti ɣaazaɣani, é ɣe ti ma: «Wo zaama, gá be ɣa gi liizu Sayile ɔɔ be, kɔɔlaɣai zu?» Aɓisayi ɣe ma: «Nɔn, kèvele betevɔ ga de li.»

⁷ Davide ta Aɓisayi ti ɔɔni kɔɔvebei zaama ga kpiddi, ti Sayile ɣaani laani zaamazuve, kɔɔlaɣai zu, ná-kpeein ɓadɔai unbuave zooli ma. Aɓeneel ta salavusuiti ti laani maagoolii zu.

⁸ Aɓisayi ɣe Davide ma: «GALA ge è zili nui ɔɔ za è yeezu. Va bu gè sɔ ga kpeein, ná ɣe ɣila nɔ, felesie vaa la ba.»

⁹ Kele Davide ɣeni Aɓisayi ma: «Mina paa! Mazɔɔɔ be ɣa a yeeloo naama nui ma, nii GALA ge yiimazeɣeai la, é gulɔi ziaai ma, ma nui ɣe ga sɔbalala nu?» ¹⁰ Gè ɣonaa ɣooɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga ɣooɣɔ GALAGI ɓɔɣɔi ɣa é nii yen-vui zegfezu ga saai, ɓaa é undaavili kɔɔi zu. ¹¹ ɣooɣɔ GALAGI kizo naa ma, gè va yeevɔɣu naama nui va, nii é gulɔi ziaai ma. Kpeein nɔ zegfe, nii é unbuave, ta zie woolei, de li.»

¹² Davide kpeein ta zie woolei zegeni, niiti ti ɣeni Sayile unbuave, ti da li. Nu nɔpe ge la ti ɣaani, nu la looni ga ná,

tanɔpe ge la balaa wuunni, ti pe ti ģeni jiiizu, mazɔɔ ǾoǾǾ GALAGI jiiimeni wolai leveni ga tiye.

¹³ Davide petugi maaleveni, é lo gize unmauve Ǿoozama, ti yǾǾzu Ǿooza ta Sayile ná-kɔɔlaǾai. ¹⁴ É tɔɔzeini ga woǾǾula Neeel ná-doun zunui Abeneel ma ta ná-kɔɔvebei, é ģe ma: «Abeneel, è la ǾooǾaavotesu?» Abeneel ģeni ma: «Be ģa ga de, deí è bainsu masagi woizu?»

¹⁵ Davide kpɔei zegeni volu, é ģe Abeneel ma: «Da ga zunu ģiteǾite, è ģeǾala nɔpe ge la Izelayele, lee vaa zu mu è la masagi makeni, è-maliǾii? Mazɔɔ nufuseiti saama nui ta vaave, ga é è-maliǾii da-masagi vaa. ¹⁶ Nii è keai, é la vani. Gè ģonaa ǾoǾǾ GALAGI ma, nii é vulua, ga wo maaneve ga wo za, mazɔɔ wo la masagi makeni, wo-maliǾii, nii ǾoǾǾ GALAGI ģulɔi ziaai ma. Welena! Mini ģa masagi ná-kpɛin ta ná-zie woolei ti ná, niiti ti ģea unbuave?»

¹⁷ Sayile Davide wooi ģweeni, é ģe ma: «Dòun zunu Davide, è-wooi ģa gè menisu ba?» Davide ǾooǾaavoteni, é ģe ma: «Ungo, masagi maliǾii, Ǿdoi ģa è menisu.» ¹⁸ É ģeni ma: «Lee vaa zu maliǾii vilesu pòlu, nèi gè ga ná-botiǾe nui? Lee ģa gè kea? Faa ɔoi begele ģa é ga sǾǾi?» ¹⁹ Niizu, maliǾii, soma é woilo Ǿdoi ma, nèi gè ga ná-botiǾe nui: Ni ǾoǾǾ GALAGI ģa é è laavilisu mà, naazu é soma é yeezei zalaǾa ģila bu, naa ziilei, kele ni nuiti ka ti è laavilisu mà, ǾoǾǾ GALAGI ģa ma nuiti foovo, mazɔɔ ta kpɛezu ga ti kùla zoi va za, nii ǾoǾǾ GALAGI feai ná-nufuseiti zea ga tɔɔ, keeve eǾe ta ģe ģeezu mà: «Li, è gala kiligiti debi.» ²⁰ Kele, ee! Mà jamai mina vu kae ǾoǾǾ GALAGI ģaazu ģɔpoluma, mazɔɔ Izelayele masagi liive ga kɔoi koe fɔfɔ go nɔ laalɔǾma, eǾe ta ģe kakalo kpɛezu gizeiti ma.»

²¹ Sayile bainni, é ģe ma: «Gè kotoi ģea. Ĵale ma è va, dòun zunu Davide, mazɔɔ gè la mɔ faa ɔou nɔpe kea ga

de, tɔɔzei zènvui vizɔga za è Ǿaazu. Ĵimalala vaa ģa gè keai, gè faaǾaaza golai ģea.» ²² Davide ǾooǾaavoteni, é ģe ma: «Masagi, da-beein ģa é ve, da-wotiǾe nui ģila ge va é seǾe. ²³ ǾoǾǾ GALAGI ģa ese pe ná-telebodai, ta ná-wooǾeǾiladai zulɔɔǾi ve zea, mazɔɔ ǾoǾǾ GALAGI ģea è veeni zèa za, kele gè la vaani bu, gè va yeevɔǾu naa va, nii ná-Ǿulɔi ziaai ma. ²⁴ EǾevelei è-yenvui vizɔga la Ǿaazu za, nà balaa zènvui vizɔ Ǿana kae ǾoǾǾ GALAGI ģaazu, é kùla ki-daaviligi pe su.» ²⁵ Sayile ģeni Davide ma: «ǾoǾǾ GALAGI tuya loo è ve, dòun zunu Davide. Da vaazu faa wola mɔin-mɔin keezu, nii nɔpe da tɔɔzei, ti pe su ģa nee.» Naa voluma Davide liini ga vɔ pelei, Sayile balaa ge li ná-taazu.

Davide lɔǾu vai volu Filiseti nuiti pɔ be

27 Davide ģisieni, é ģe ɔoǾǾ ma: «Yeeta Sayile ģa vaazu vɔnisu mà, é pàa. Nii pagai ga gè ke, naa ģa ga gè vela, gè li, gè lɔǾu Filiseti nuiti ta-yooi zu, nii a ke Sayile looǾo Ǿaizieu Izelayele yooi zu, naazu kùla Ǿana zea.» ² Davide wuzegeni, ta nu undɔzitai (600) niiti ti ģeni ba, ti li Maoke ná-doun zunui Akise vɔ be, Gate masagi. ³ Davide ta ná-kɔɔǾo nuiti ti liini, ti zeí Gate masagi Akise Ǿoba, ese pe ta ná-peleyeǾei, Davide balaa, anza felegɔiti ti ģeni zea, Ayinoame Zizeleyele nui, ta Kaalemele nui Abigayile poanzai, nii Nabale zeni. ⁴ Ti liini, ti naa laazeeli Sayile ma, ga Davide vela, é li Gate. Sayile looǾoni Davide Ǿaizie vai va.

⁵ Davide ģeni Akise ma: «Ni da ke è faaɔǾǾ ģe bè, seizu ve zèa dɔɔɔzu laai ta zu, ve nà li, gè zeí ná. Mazɔɔ é la ga faa vagɔ ga nèi gè ga da-wotiǾe nui, gè zeí è Ǿoba, masa taai zu.» ⁶ Naama voloi nɔ Akise Sikelage laai veeni zea. Tɔ ģa é kea Sikelage ģeni la ga Zuda masagiti

tɔnɔ eyesu za. ⁷ Davide keeni Filiseti yooi zu ga kona gila, alu naamigo.

⁸ Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiti ti ɣeni liizu, ti da kɔɔi vɛɛ Gesuul nuiti ba, ta Giileze nuiti, ta Amaleke nuiti, nufusei niiti ti ɣeni zooi naazu kaite Suul letegi, é zeeli Ezipete yooi ɣwɛpelemave. ⁹ Davide ɣeni naama yooi zugologolosu, é la ɣeni zunu baa anzanu yesu vulua. É ɣeni vaazu ga baalagiti, boliiti, nikeiti, soovalegiti, nɔmeiti, ta segeiti, a la ɣalena ma, é ɣeni liizu Akise vɔ be. ¹⁰ Akise bena Davide ɣaazaɣa, é ɣe ma: «Beni ka za wo kɔɔi vɛai ti va?» Davide ɣeni googaavotesu, é ɣe ma: «Zuda yooi lekpemave nu yeezazuve,» baa «Yelaameyele yooi lekpemave nu yeezazuve,» baa «Ken yooi lekpemave nu yeezazuve.» ¹¹ Davide la ɣeni nu nɔpe zesu vulua, é ɣeni ga zunu, baa anzanu, é va lii la Gate vɔ, mazɔɔɔ é ɣeni ɣeezu bɔɔɔ ma: «Ti mina poluvaawo bo ga sɔgi ɣa nii baa nii.» Naa nɔ ɣa Davide ɣeni keezu, yeeɣɣalal pe daawu, nii é keeni Filiseti nuiti ta-yooi zu. ¹² Akise laani Davide la ga gola, é da ɣe bɔɔɔ ma: «Davide bɔɔɔ wɔinzeɣea ná-nuiti ma, Izelaye nuiti, toɣa yesu bù ɣɔ, é da botii ɣe bè.»

28 Naama ziegi zu Filiseti nuiti ti ta-ɣɔvɛbeɪ ɣaaleeni ba, ga ti kɔɔi vɛɛ Izelaye va. Akise ɣeni Davide ma: «Kenì è kwɛɛ ga da-o, da-nuiti-yo, wa ɣeezu gi vɔ pelei kɔɔi nii zu.» ² Davide ɣeni Akise ma: «Naa vage, da vaazu kaazu, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, nii gè vaazu keezu.» Akise ɣeni Davide ma volu: «Gè è zɛɣea ga màke nui, eyesu ɣɔ.»

Sayile lii vai

gɔvɛ laawooleve anzanui ta vɔ be

³ Ná laa yɔɔɔzu, Samiyele zaani, Izelaye pe ge ná-saa wɔɔi wo, ti maagfulu ná-taazuve Lama. Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti pe kulani Izelaye yooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma.

⁴ Filiseti nuiti ti ɣaaleeni ba, ti ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔ vu Suneme. Sayile Izelaye pe gaaleeni ba, ti ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔ vu Gileboa.

⁵ Sayile Filiseti nuiti ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔ ɣaai ma, dualuagi soni, sasubalini gola. ⁶ Sayile ɣooɣɔ GALAGI ɣaazaɣani, kele ɣooɣɔ GALAGI la keeni, é va googaaavote, ga segiti, baa gaazaɣa sɔɔlaiti, baa GALA goo wo nuiti maavele. ⁷ Sayile ɣeni ná-botigɛ nuiti ma: «À anzanui ta ɣaizie bè, nii a zoo é gɔvɛiti daawooleve, gè li pɔ be, gè gaazaɣa.» Ná-botigɛ nu wolaiti ti ɣeni ma: «Anzanui ta ɣa En-Dɔɔɔ, nii a da gɔvɛiti gaazaɣa.»

⁸ Sayile bɔɔɔ maavaliboni, é sege ɣiliga loo ɣɔba, é zunu felegɔ vile volu, ti li En-Dɔɔɔ, ti zeelini anzanui vɔ be ga kpiddi, Sayile ɣe ma: «Nà pɔ ga è velela vele vaiti bo bè, ga è gɔvɛi ta laawooleve bè, nii gè ɣeezu, è toli.»

⁹ Anzanui ɣeni ma: «È sugwɛɛ sɔ ga Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti kulave zooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, da ɣeezu è balii le tũgɔ baa? Sàa vai ɣa è pɔ baa?»

¹⁰ Sayile ɣonani ɣooɣɔ GALAGI laaseigi zu, é ɣe ma: «Gè ɣonaa ɣooɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa nɔu nɔpe ge la ɣula niima vai zu, é va zeeli è ma.»

¹¹ Anzanui ɣeni ma: «Be ɣa è ɣeezu gè toli è vɛ?» Sayile ɣe ma: «Samiyele loli bè.» ¹² Siegi zu anzanui Samiyele ɣaani la, é wola bɔinni, é ɣe Sayile ma: «Lee vaa zu è yaavazu? Da ɣa è ga Sayile.»

¹³ Masagi ɣeni ma: «Mina lua, kele begele ɣa è kaazu?» Anzanui ɣe ma: «Galagi ta ma zii ɣa gè kaazu, é da ɣula zooi wu.»

¹⁴ Sayile ɣe ma: «Kevelei ɣa ɣale?» Anzanui googaaavoteni, é ɣe ma: «Kɛwola vɔɔi ve de, é leezu, maavelevelegai ga segei.» Sayile kwɛeni ga Samiyele vɛ, é unpileni zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁵ Samiyele ɣeni Sayile ma: «Lee vaa zu è ná-dooɣogi zugologologai? Lee vaa zu è tòlisu?» Sayile googaaavoteni, é ɣe

gʒai mà: «É la vilesu gi volu kɔɔɔzuvɛ.»
¹⁰Naa gʒa é ba, à wuzegɛ lina sobuzobu, ɔa-o, ɔa-galamɔin ná-botigɛ nuiiti-yo, niiti ti vilegʒai è volu, à wuzegɛ sobui, woza zu a gʒena kala, wo ɔa li.»

¹¹Poluma voloi sobuzobui, Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiiti ti wuzegɛni fala, ti gale ma Filiseti nuiiti ta-yooi zu. Filiseti nuiiti ti liini Zizeleyele.

Amaleke nuiiti ti loo vai Sikelage zu

30 Amaleke nuiiti ti kɔɔi vɛeni Sikelage va, ta Zuda yooi va, lɛkpemave nu yeezazuve. Siɛgi zu Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiiti ti zeelini la foloi zavasiɛi Sikelage, ti kaani ga ti taai gʒologʒoge, ti galaai ga abui. ²Ti anzanuiti soni, ta niiti pe ti gʒeni taazuve, doungo vɛɛ kpakolo ba. Ti la gʒeni nu nɔpɛ paani, keɛle ti ti zoni, ti pele zo, ti ɔa li. ³Davide ta ná-kɔɔɔɔ nuiiti ti zeelii ma taazuve, ti taai gʒaani galaai. Ti-anzanuiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti, ti zogai ga kɔɔ luɔiti, ti li ga tiye. ⁴Davide ta nubuseiti ti gʒeni polu, ti tɔɔzeini ga bainga, ti ɔa wɔɔ, eyesu zebei pe ge gʒula ti ya. ⁵Ti Davide anza felegɔiti pe soni ga duɔi, Ayinoame Zizeleyele nui, ta Abigayile poanzai, nii Kaalemele nui Nabale zeni.

⁶Davide yii wola bɔɔɔni, mazɔɔɔ nubuseiti ti gʒeni gʒeezu, ti sɔ ga kɔtui, é za, tɔɔzei ti gʒilagilagi pe ti yii gʒeni zolezu ga ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti ta-vai. Keɛle Davide bɔɔɔ gʒalivaani Gɔɔɔɔ GALAGI ma, ná-GALAGI, é zebe niine zɔɔɔni volu.

⁷Davide gʒeni zalaɔa gʒula nui Ayimeeleke ná-doun zunui Abiataal ma: «Ua ga zalaɔa gʒula zegɛi, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gʒaazagʒasɔ da.» Abiataal vaani la, é fe zea. ⁸Davide Gɔɔɔɔ GALAGI gʒaazagʒani, é gʒe ma: «Nà zoo nei gè vile niima nuiiti polu? Nà vilena ti volu, nà ti gʒɔɔzumen nei?» Gɔɔɔɔ GALAGI googʒavoteni, é gʒe ma: «Vile ti volu, ɔa

ti gʒɔɔzumeensu, nii pe ti liai la, è ti pe unmɔɔ.»

⁹Davide ta ná-nu undɔɔitaiti (600) ti vileni peleii ma. Ti zeelii ma Beɔɔɔɔ kɔtudei ma, tanigaa ti yeni miná. ¹⁰Davide vileni nɔ peleii ma, nui naati polu, ta nu unnaanigɔ (400), nu unfelegɔ (200) zɔiti ti bɔɔni, ti la zooni ti va Beɔɔɔɔ kɔtudei buɛ, naati ti yeni miná.

¹¹Ti Ezipete zunui ta gʒaani ɔɔɔi zu, ti so, ti lii la Davide vɔ. Ti bului veeni zea, é mi, ti ziei ve zea, é bɔɔɔɔ, ¹²ti koolegʒoolegi ma waa vɔɔi ta veeni zea, ta zeepe felegɔ leezɛn vɔɔi zu. Kpegai ma ga daamii wo, é zebe zɔɔɔni, mazɔɔɔ é keeni ga folo savagɔ, ta kpidi savagɔ, é la daami wosu, é la bɔɔɔɔɔ.

¹³Davide gaazagʒani, é gʒe ma: «Be ná-nu gʒa ga de? Mini gʒa è zegɛzu ná?» É googʒavoteni, é gʒe ma: «Nà ga Ezipete zunui loungo, Amaleke zunui ta ná-duɔ gʒa ga ze, folo savagɔ gʒa ná-duɔ keegʒei tɔai ya, mazɔɔɔ gè la gʒedeni. ¹⁴Kɔɔi gʒa gi liai gi too, Kelete yooi zu lɛkpemave nu yeezazuve, Zuda yooi, ta Kalebe yooi lɛkpemave nu yeezazuve, gi abui loge balaa Sikelage va.»

¹⁵Davide gaazagʒani, é gʒe ma: «Da ke è lo tɔɔɔ, de zeeli kɔɔɔɔgi naa ma?» Ezipete zunui loungoi gʒeni Davide ma: «Gona bè GALA daaseigi zu, ga è la pàa, ta è la fɛa ná-duɔ keegʒei ya, naa a gʒena, nà lo è luɔɔ, de zeeli ti ma.»

Davide zie vai Amaleke nuiiti bu

¹⁶É loni Davide luɔɔ, ti zeeli Amaleke nui naati ma, ti vazagai naama you yɔɔzuvɛ, ti ɔa daamii ta kpɔɔlei wo, ti ɔa fetii gʒula, koozunɛɛi maavele ma, é lɔɔzei naama ani mɔinmɔingɛ vaa va, nii ti soni kɔɔi zu, Filiseti yooi, ta Zuda yooi zu. ¹⁷Davide kɔɔi vɛeni ti va gosui, é ye ti vaazu, eyesu poluma voloi kpɔkɔi. Tanɔpɛ ge la gʒulani zea, keni zunui loungo unnaanigɔiti (400), niiti ti zeini jɔmeiti kɔma, ti vela. ¹⁸Davide

naati pe unmooni, niiti Amaleke nuiti ti ti zegeni, é anza felegciti balaa unmooni. ¹⁹ Ti la geni valani nu gila kpalaa ma, doungoa zu, kpakologaa zu, zunu loungo, baa anzanu loungo, nii pe é zoni kooi zu, ti la valani gilazu balaa ma. Nii pe ti kulani ti ya, Davide galeni ma ga ti pe. ²⁰ Davide togani velevelegiti, ta ma baazagiti soni, nui niiti ti geni loni togani bulugi naati tugɔ, ti geni gɛezu ma: «Á ka, nii ga Davide sogai kooi zu.»

Koozoganii gaaɣwee vai

²¹ Davide zeelini nu unfelegciti (200) ma, niiti ti bɔloni, ti la geni zooni ti va vile polu, ti yeni Bezool kotufɛi vɔ be. Naati ti vaani Davide laagomisu, ta nui niiti ti geni polu. Davide maabugani ti va, é ti luvɔ. ²² Nui niiti ti geni Davide volu, nu noiti ta nu jakai tanigaa ti geni ti zaama, ti da ge ma: «Tei ti la ade maazaani kooɣɔzuvɛ, nii pe ade sogai kooi zu, tɔnɔ la ba, keni ti-anzaiti, ta ti-lointi nɔ ga ta ve ti ya, ti da li.» ²³ Kele Davide geni ti ma: «Kɛelointi, à mina naa ge, ga nii Gooɣɔ GALAGI feai ade ya, mazɔlɔ é ade makega, é naati dɔ ade yeezu, niiti ti laaleai ade wu. ²⁴ Be ga é woilosu wo-woo ma niima vai zu? Zoi diai kooɣɔzuvɛ, ta nii zegai kasɔiti koba, tɔnɔi ga gɛezu ga gevele, ti gaagwe yooɣɔzu vɔɔma.» ²⁵ Uele gɛana è gɛeni la, é lɔzei naama voloi ma, é li ga naa lugɔ velei, ti naa gɛeni ga tɔgi, ta devei Izelaye yooi zu, zaagɛza tɔgi naa ga ná.

²⁶ Davide liai ma Sikelage, aniiti ti zogai kooi zu, é naati gaagweeni, é ta leve bɔlɔlaiti ma, Zuda gundigiiti, é ge ti ma: «Wo-zabai gaa, kulaai anii naati su, ti zogai kooi zu, nii kɔai Gooɣɔ GALAGI zili nuiti daalɔɣma.» ²⁷ Uele gɛana é keeni la Beetele geleiti be, é ta leve Lamote gundigiiti ma ti lekpemave nu yeezazuvɛ yooi zu, é ta leve Yatiil gundigiiti ma. ²⁸ É ta leve Alɔweel gundigiiti ma, ta Sifemote gundigiiti, é ta leve Esete-

moa gundigiiti ma. ²⁹ É ta leve Lakale gundigiiti ma, é ta leve Yelaameyele laa wolaiti su gundigiiti ma, ta Ken laa wolaiti su gundigiiti ma. ³⁰ É ta leve Goolema gundigiiti ma, ta Bɔɔl-Asan gundigiiti, é ta leve Atake gundigiiti ma. ³¹ É ta leve Geebelɔn gundigiiti ma, ta ve kpein Davide ta ná-kooɣɔ nuiti ti leveni ná.

Sayile zaa vai

(1 Dɔlɔ Sevei 10:1-12)

31 Filiseti nuiti ti kooi vɛeni Izelaye nuiti ba. Izelaye nuiti ti velani ti va, ti-ma moinmoin ge zaani ti zaama, Gileboa gizei ma. ² Filiseti nuiti ti gaavoteni ga gitegite Sayile ma, ta ná-doun zunuiti. Ti ná-doun zunuiti paani: Zonatan, Abinadabe, naa vɛe Malekisua va. ³ Kooi gaavoteni Sayile nɔ ma niina. Kile pili nuiti ti kaani, é wola lua.

⁴ Sayile geni ná-kooɣɔ zɔɔla zegɛ nui ma: «Da-woga zɔkpɔi gɛula ma lagagi zu, è pàa, nii a ke tatipelevolulala nui niiti ti mina va pàazu, ti va baagɛula mà.» Kele naa la geni keeni, tɔzei é geni balizu ga dualuagi. Sayile bɔɣɔi da ná-boga zɔkpɔi zegɛ, é lɔ ga. ⁵ Ná-kooɣɔ zɔɔla zegɛ nui kaai ma ga é zaa, tɔ balaa é lɔni nɔnɔ ma woga zɔkpɔi ga, ti pe ti za.

⁶ Uele gɛana Sayile ta ná-doun zunu savagciti ti zaani la folo gila kpegi, ta ná-kooɣɔ zɔɔla zegɛ nui, é vɛe ná-kooɣɔ nuiti ba. ⁷ Izelaye nui niiti ti geni petugi volu velei, ta zɔiti ti geni Zuluden volu velei zɔɔma gakei ma, ti kaai ma ga Izelaye gɔvɛbevei vɛla, ta Sayile vɛe ná-dointi ba, ti za, tiya balaa ti gɛulani ta-laaiti su, ti vɛla. Filiseti nuiti ti vaani, ti ze i naama laaiti su.

⁸ Poluma voloi Filiseti nuiti ti vaani koo lɔbɔi zu, nii a ke ti poomaiti kɔligiti sege. Ti Sayile ta ná-doun zunu savagciti ma voomaiti kaani Gileboa gizei ma. ⁹ Ti Sayile nɔungi leveni ba, ti ná-kooɣɔ zɔɔlaiti sege. Naa volu ti ta-vɔnifaamai

ma wooi laazeeli Filiseti yooi ná pe su, daazeeli nubuseiti ma ta ta-ḡḡḡ ganigiti ta-veleiti bu. ¹⁰Ti Sayile ná-kḡḡḡ zḡḡḡḡ daani Asetaateiti ta-velei wu, ti ma voomai zele Bete-San zigigi va.

¹¹Siegi zu Galaade yooi zu Yabeese laaveaiti, ti naa menini da, nii Filiseti nuiti ti keai ga Sayile, ¹²kḡḡḡḡ nu

ḡezegzegigiti ti va, naati ti vileni pelei ma, ti jri piin ziezū, ti va, ti Sayile ma voomai ḡula Bete-San zigigi va, ti ná-doun zunū savagḡiti ma voomaiti seḡe balaa, ti li ga tiye Yabeese, ti ti ḡala miná. ¹³Ti ti-ma ḡaeiti seḡeni, ti naati maagulu, tamalise wulūi wu, nii é Yabeese. Naa volūma, ti zugḡ zoni folo lofela laawu.

Samiyele

Ná-Sevei Velesiei

DAVIDE NÁ-MASADAI

**Sayile ta Zonatan
ti zaa vai wo fai Davide ma**

1 Sayile gfenina zaani, siegi zu Davide galeni ma la, é va, é zeí Sikelage, kpegai ma ga vóni Amaleke nuiti ma. É folo felego gfeni Sikelage. ²Foloi zavasiei, zunui ta gfulani Sayile ná-kólağai zu, é va, koba zefgeiti balivaliai ga, fufiligi vuuni nçungi ma. Seeliai ma Davide goba, é looni zoi ma, é nõkõ Davide gçgçwu.

³Davide gaazağani, é gfe ma: «Mini gfa é zefgezu ná?» É googaavoteni, é gfe ma: «Pèlave, gè zefge Izelayele ná-kólağai zu.» ⁴Davide gfeni ma: «Lee gfa keai? Nà è maaneenezu, bo deé mà.» Naa gfeni ma: «Izelayele gçvvebei bizaa kçoi va, ti zunui mçinmçin paa ti zaama. Sayile bçgçoi ta Zonatan ti zaa.»

⁵Davide zunui loungoi naa gaazağani, nii é gfeni poluvaawogi wosu, é gfe ma: «È kwæge gale ga Sayile ta ná-doun zunui Zonatan ti zaa?» ⁶Zunui loungoi googaavoteni, é gfe ma: «Solooge nõ kpein ga gè gfa Gileboa gizei ma, gè Sayile gfa, é da zele ga ná-kpæin ma ungi, kçagç wotoloiti ta soo bize zalavusuiti ti da maabuğa ba. ⁷É weleni volu, é kà, é tòli, gè gfe ma: «Yoo, masagi.» ⁸É gaazağani, é gfe mà: «Be gfa ga de?» Gè gfe ma: «Nà ga Amaleke nu.» ⁹É gfeni mà: «Maabuğa bà, è pàa. Mazólõ gaazulatigi sòga, anee ni zenvui gfa de sù.» ¹⁰Gè maabuğani ba, gè paa, mazólõ gè kaani ga é la mç yenvua ná-tooi volu ma. Naa voluma gè masa bçólõgi gfula unma, gè

balai gfula zeei va. Tiya gfa, pàave ga tiye màligii va.»

¹¹Davide gçba zefgeiti soni, é ti valivali ga. Koba nuiti pe ti ta-zefgeiti balivalini ga ga kebele. ¹²Ti saa wólõ woni, ti bçgç maawçin, ti zugi zo eyesu kpõkõ, Sayile ta Zonatan ta-vaa zu, naa vee Gçogç GALAGI ná-kçvvebei va, ta Izelayele nuiti pe ta-vaa zu, niiti ti zaani kçoi zu.

¹³Davide zunui loungoi gaazağani volu, nii é poluvaawogi woni ma, é gfe ma: «Mini nu gfa ga de?» Naa googaavoteni, é gfe ma: «Kèe gfa ga Amaleke zunui ta, nii paai seikçgçmai ma zoi nii zu.» ¹⁴Davide gfeni ma volu: «Lee vaa zu è la luani, è yeemaalega, è naama nui vaa, nii Gçogç GALAGI yimazefgeai la, é gulbi ziaai ma?»

¹⁵Davide ná-kçagç nui gila tolini, é gfe ma: «Va, è paa.» Kçagç nui Amaleke nui naa vaani. ¹⁶Davide gfeni ma: «È zaa vai ma ungi gfa ga da bçgçoi, mazólõ da bçgç gfa è bçgç maalõ, siegi zu è gfa la ma: «Nà gfa gè naama nui vaa, nii Gçogç GALAGI yimazefgeai la, é gulbi ziaai ma.»»

Saa wólõ wuyei Davide tooni Sayile ta Zonatan ma

¹⁷Davide saa wólõ wuyei nii feteni, é too Sayile ta Zonatan ma. ¹⁸É devei veeni ga ti Zuda mavofodaiti pe kala ga ma guyei. Guyei ve daa ga «Kilegi.» Seveve «Telebo nui ná-sevei» zu.

¹⁹Izelayele, da-gçagç nu wolaiti ti zaa, da-gçzeiti ma!

Togfa gale kçagçfuluba wolaiti toai?

²⁰À mina ma wooi laazeeli Gate, ma wooi mina wo Asekalõn koi yçgçzuveti,

nii a ke Filiseti anzanu loungoiti ti mina gfoozune,

nii a ke tatipelevolulala nuiti ti-loun anzanuiti ti mina guyei loo,

ti va da kuai wo.

²¹ Ee, Gileboa gizeiti, dubu mina mo vu wo ma, ta tona, tii nape ge mina mo ge wo-gakamaveti, e va da bete.

Mazoloo na ga baagulaai na koofo nuiti ta-goofo zepigiti ma, Sayile na-koofo zepigi, nii guloi la mo ziaa ma eyesu pe.

²² Zonatan na-kilegi la gea gulazu volu, aisa e va sili nuiti paa, e la gea zegezu koofooti sebei lufu, Sayile na-boga zokpoi la gea gaagalesu ma, keni a la losuve geena.

²³ Sayile ta Zonatan ti gea neeni nuiti be, ti-zii ma voloi pe su, ti la balaa gaagweeni saai zu. Ti zuvileni, e leve kogeyiti ba, ti gaaba, e leve zalaiti ba.

²⁴ Izelayele anzanu loungoiti, a wolo Sayile na-faa zu, nii e gea sege biingiti toozu wo goba, ti vagai, e gea zanu soolaiti gilizu wa-zegeyiti ba.

²⁵ Toga gale koofuluba wolaiti toai koo zaama?

Naa geeye gale, Zonatan zaai gize unmaave?

²⁶ Zii ga bolozu koozu da-vaa zu, Zonatan, keeloin, boola vagoi nii gola gea neeni be. Da-woola vai wola gea vani ndun be, e va e leve anzanu na-nebebi va.

²⁷ Toga gale koofuluba wolaiti toai? Toga gale koofo nu wolai niiti undaaviligai?

Davide zeii vai ga Zuda masagi Geebelon

2 Naama vaiti poluma, Davide Goofo GALAGI gaazagani, ga ni toga zoo liizu, e zeii Zuda laa wolai gila su. Goofo GALAGI googaaivoteni, e ge ma: «Ungo, da zoo liizu.» Davide ge ma: «Taai ma begele zu?» Goofo GALAGI ge ma: «Geebelon.»

² Davide liini zeizu minaa ta anza felegoyiti, Zizeleyele nui Ayinoame, ta Abigayile, poanzai nii Kaalemele nui Nabale zeni. ³ E liini balaa ga na-koofo nuiti pe, ta ta-veleyegeiti, ti li, ti zeii Geebelon maagoolii zu laaiti su. ⁴ Zuda nuiti ti vaani minaa, ti guloi zii Davide ma ga e ge ga Zuda masagi.

Davide menini ga Yabeese nui niiti ti Galaade, ti Sayile maaguluve. ⁵ Davide keelaiti teveni ti ma, e ge ti ma: «Goofo GALAGI tuya loo wo ve, toozei woogefiladai naa va, nii wo kea wo-maligii Sayile ve, ga wo maaguluva. ⁶ Goofo GALAGI bofoi balaa zoo e nubofilai ta woogefiladai ge wo ve. Na wa-nubofilai gegala ge wo ve. ⁷ A zebzege, wo ge ga gaabaa nu wolaiti. Wo-maligii Sayile zaa, kele a sufwee ga Zuda nuiti ti guloi zii ve ma, ga ge ge ga ta-masagi.»

Isebaale zeii vai ga Izelayele masagi

⁸ Naama ziegi zu, Sayile na-koofulubai, Neel na-doun zunui Abeneel liini ga Sayile na-doun zunui Isebaale Maaganayime taazuve. ⁹ E liini, e dee ga naa ga e ga masagi Galaade, Asuul, Zizeleyele, Efelayime, ta Benzamen yooiti unda, subuga zu Izelayele yooi kpein. ¹⁰ Sayile na-doun zunui Isebaale na-konagi geni ga puunaanigo (40), siegi zu e zeini la ga Izelayele masagi. Kona felego ga e keeni masadai zu. Kele Zuda wolodamaiti ti gilini Davide va. ¹¹ Davide masadai geeni Zuda wolodai unda kona dofela, alu dozita laawu Geebelon.

Tetele kooi Zuda ta Izelayele yoozu

¹² Neel na-doun zunui Abeneel ta Sayile na-doun zunui Isebaale na-koofo nuiti ti zegeni Maaganayime, ti da li ga Gabaon vele. ¹³ Seluya na-doun zunui Zoabe ta Davide na-koofo nuiti balaa ti vileni pelei ma, ti zeizu felego pe ti gomi kpoigi gobave nii e Gabaon, ti lopele

bete, zóiti ti lo zie voluue, zóiti balaa ti lo zie voluue.

¹⁴ Abenêel feni Zoabe ma: «Nà pɔ ga ða-zunu loungoi tanigaa ta nònɔi tanigaa ti kɔ ga gilagila.» Zoabe feni ma: «Zêe fã bu.» ¹⁵ Kɔɔfɔ nu puugɔ maazu felegɔ (12) gɔlani Benzamen ma wolo-damaiti saama, ta Sayile ná-doun zunui Isebaale letegi, salavusu puugɔ maazu felegɔ (12) gɔla Davide ná-kɔɔfɔ nuiiti saama. ¹⁶ Kɔɔfɔ nui gilagilagi zili nu zoni nɔungi va, é bofã zɔkpɔi lo ko kakamaue, eyesu ti pe ti loo wɔɔma. Ti Gabaɔɔn ɔɔbave miná laasei peeni ga Bofã Zɔkpɔ Balagi. ¹⁷ Kɔɔi wuzefeni ti yɔɔzɔ, é bɔi. Davide ná-nuiti ti zieni Abenêel ta Izelayele nuiti bu naama voloi.

¹⁸ Seluya ná-doun zunu savagɔ feni salavusuiti saama: Zoabe, Abisayi, ta Azayele. Azayele vegani bɔɔfɔ ma, é bize, ege dopai é ðɔɔɔi zu. ¹⁹ É vileni Abenêel volu, é ða kpe. É vileni naa volu, é la zefeni polu, é va li ga yeezazu vele baa ɔɔvezu vele. ²⁰ Abenêel ungi latini, é gaazafagi wo, é ge ma: «Azayele, ða fã è pòlu?» Azayele ge ma: «Ungo, nà ve.» ²¹ Abenêel feni ma: «Li ga yeezai, baa ɔɔvei, è vile salavusu zunu loungoi nii gila polu, è ná-kɔɔfɔ zɔɔlaiti kula zea.» Kele Azayele la feni keeni, é va zefi polu. ²² Abenêel feni ma volu: «Zefi pòlu, lee vaa zu è diizu è vaa vai ma? Nà zoo gale gè wele è-liê Zoabe gaazu?» ²³ Kele Azayele la feni keeni, é va zefi polu. Abenêel ná-kpein ma ungi lo Azayele ɔɔgi zu, é gɔla ga polu vele. É looni gaama, é za ná nɔ. Nu nɔpe a la zeelina ve Azayele zaai ná, keni a la lo.

²⁴ Zoabe ta Abisayi ti vileni nɔ Abenêel volu, foloi daazuve kpein ti ða zeeli Ama ɔɔzei ma, Giya letemaue, Gabaɔɔn tevebai zu vele. ²⁵ Benzamen nuiti ti ɔɔaleeni ba, ti bun bɔɔfɔ ma Abenêel ɔɔbave, ti gize unmaue zo. ²⁶ Abenêel ða woogɔla Zoabe ma, é ge ma: «Ade

la loogɔga kɔɔi ɔɔzɔ bɔɔfɔ laalɔɔma ga bofã zɔkpɔi? È la gaagaaazu ga nima vaiti gaabelagi fã ga faa nɔu? Lee fã è maabɔunsu, è va bo ða-nuiti ma ga ti zefi ti-geelointi polu?» ²⁷ Zoabe googaaivoteni, é ge ma: «Gè ɔɔnaa ɔɔɔfɔ GALAGI ma, nii é vulua, ni è la feni bɔeni gana, ná-nuiti ti gɔa yesu wo beezu eyesu lina sobu.» ²⁸ Zoabe puuugi veeni, kɔɔvebei pe ge loni, ti loogɔ kɔɔi va ta Izelayele nuiti kpe vai va.

²⁹ Abenêel ta ná-kɔɔfɔ nuiti ti zieni naama bidii pegelein, Zuluden ma vetu nemei zu, ti zeeli Zuluden ma, ti kpude, ti Bitelon maaleve, ti zeeli Maɔanayime.

³⁰ Zoabe zefi ma Abenêel volu, é ná-kɔɔvebei pe gaaleeni ba. É gɔla Azayele volu, nu puugɔ maazu taavuugɔ (19) ɔɔligaa fã ti la feni bɔeni toligi ma, Davide ná-nuiti saama. ³¹ Kele Davide ná-nuiti ti nu unsavagɔ nu vuulɔzita (360) vaani Benzamen nuiti ta Abenêel ná-nuiti saama. ³² Ti liini ga Azayele ma voomai, ti maagulu keege ná-kabai zu Beteleyeme. Zoabe ta ná-kɔɔfɔ nuiti ti piini piin ziezɔ, ti zeeli Geebelɔn geelaalaosuve.

3 Kɔɔi lebini Sayile ná-peleyegei ta Davide ná-peleyegei yɔɔzɔ, kele Davide ná-peleyegei zɔbei feni liizu ga wɔɔɔa, Sayile ná-peleyegei zɔbei ða li ga velevelega.

Davide ná-doun zunuiti ti zɔɔɔni Geebelɔn

² Davide doun zunua zɔɔɔni Geebelɔn. Ma mɔungi laa feni ga Amenɔn, Zizeleyele nui Ayinoame ná-doun zunui. ³ Felesiei laa ge ga Kileyabe, Abigayile ná-doun zunui, Kaalemele nui Nabale ná-poanzai. Savasiei laa feni ga Abesalɔme, Maaka ná-doun zunui, Gesuul masagi Talemayi ná-doun anzanui. ⁴ Naanisiei laa ge ga Adɔniya, Gagite ná-doun zunui. Dɔɔlusiei laa feni ga Sefatiya, Abitale ná-doun zunui, ⁵ ta

dɔzitasiei laa gɛ ga Yiteleyame, Davide anzai Egela ná-doun zunui. Davide ná-doun zunuiti kana, ti zɔlɔɔni be Geebelɔn.

Abenɛɛl gili vai Davide va

⁶ Kɔɔi gɛai ma Sayile ná-peleyegei ta Davide ná-peleyegei yɔɔɔzu, Abenɛɛl losuve maabakpani Sayile ná-peleyegei wu. ⁷ Anzai gɛni Sayile ya, nii é la vuluni ga zɔiti kevele, daa ga Lisepa, Aya ná-doun anzanui. Isebaale da zeliu lo Abenɛɛl ma, é gɛ ma: «Lee vaa zu è laai kɛɛ anzai gɔba?» ⁸ Naama woiti ti wola wanani Abenɛɛl ma, é gɛ Isebaale ma: «Da kàazu ga gile, nii é botii gɛezu Zuda ve baa? Kaite nà woogɛgɛladai gɛezu è-gɛɛ Sayile ná-peleyegei ve, naa veɛ keɛgɛlointi ba, ta bɔɔlaiti. Gè la vaani bu, è va loo Davide yeezu. Da gɛ è faagaa za daazu ùnma za, anzanui nii maavele ma. ⁹ GALA ge sò ná-ziiɣaawanaiti pe su, ni gè la losuve kpein kɛeni, naa laazeeli vai zu, nii Gɔogɔ GALAGI minazegea la Davide ve, é konai wo maazu, ¹⁰ é gɛ toɣa Izelayele ta Zuda masadai gɛlazu Sayile ná-peleyegei ya, é fe Davide ya, é lɔɔzei Dan, é li 'Beel-Seeba.» ¹¹ Isebaale la gɛni zooni é va googaaavote ga woo gɛla kpala, mazɔlɔɔ é gɛni wola luazu ba.

¹² Abenɛɛl keelaiti teveni Davide ma, é gɛ ma: «Be gili ka nɔnɔ ga zooi nii? De minazege ke yɔɔɔzu, nà zoo gè bɔ è va, gè Izelayele pe tati è ma.» ¹³ Davide gɛni ma: «Zèè gɛ bu, da minazege bɔɔɔ yɔɔɔzu, kele faa gɛla kpe maazu: da gɛna vaa, keni è va deɛ ga Sayile ná-doun anzanui Mikale.» ¹⁴ Naama ziegi zu, Davide keelaiti teveni Sayile ná-doun zunui Isebaale ma, é gɛ ma: «Ànzai Mikale ve zèa, nii gè fuluai ga Filiseti nuiti ta-zunu ani laayɔɔɔ ungilagi (100).»

¹⁵ Isebaale Mikale zegeni sinigi Paletiyele vɔ be, Layise ná-doun zunui. ¹⁶ Paletiyele vileni polu, é da wɔlɔ, é

yeni polu, ti zeeli Baɣfulime. Ti zeeliani ma niina, Abenɛɛl gɛni ma: «Galena ma, è li.» É gɛlani ma.

¹⁷ Abenɛɛl bɔeni Izelayele gɛwolaiti pɔ, é gɛ ti ma: «Kaite wɔin gɛa wo ma ga Davide gɛ ga wa-masagi. ¹⁸ Yeeɣɛɣgalai zeelia, wo naama gɛɛwotiiti ke. Mazɔlɔɔ Gɔogɔ GALAGI minazegeve, é gɛ ma: «Nà-botiɣe nui Davide gɛ gè nà-nuiti Izelayele nuiti unmoosu ga maavele, gè ti gɛla Filiseti nuiti zea, ta ti zili nuiti pe zea.» »

¹⁹ Abenɛɛl bɔeni gana nɔ Benzamen mavofodai vɔ. Naa voluma é liini Geebelɔn, é naama vaiti daazeeli Davide ma, nii ti zoolooni ma ta Izelayele nui mɔtaiti, naa veɛ Benzamen mavofodai zu nuiti ba. ²⁰ É zeelini Davide vɔ be Geebelɔn, ta zunu vuufeleɔiti (20), niiti ti maazaani. Davide daami wola gɛvele beteni ti pe be. ²¹ Abenɛɛl gɛni Davide ma: «Nà liizu, gè Izelayele nuiti pe gaale ba da-zobogi wu, màligii masagi, minazegegi gɛ gɛ wo yɔɔɔzu, da masadai gɛ, velei nɔpe è pɔ la.» Naa voluma Davide yeebeni Abenɛɛl va, é li ziileigi zu.

Zoabe Abenɛɛl vaa vai

²² Su la gɔozani, Zoabe ta Davide ná-nuiti ti da unkula, ti zegɛ kɔɔmave ta. Ti vaani ga ani mɔinmɔin, niiti ti ti zoni kɔɔi zu. Abenɛɛl la mɔ gɛni Davide vɔ be Geebelɔn, mazɔlɔɔ Davide bɛni ba, é li ziileigi zu. ²³ Siegi zu Zoabe ta ná-siepoluiti ti zeelini la, ti gɛni ma: «Nɛɛl ná-doun zunui Abenɛɛl gɛa vaani masagi vɔ be, naama ge be ba, é li ziilei su.» ²⁴ Zoabe liini masagi vɔ be, é gɛ ma: «Lee gɛ è keai? Abenɛɛl vaave è vɔ be, dɔun è ze ná, é li bɔɔɔ yeema. ²⁵ È Nɛɛl ná-doun zunui Abenɛɛl gɛwɛɛ sɔ! Ni paave è vɔ be, naa gɛ nɔ ga é è yaava, é è lii veleititi ta è vaa veleititi kwɛɛ, naa voluma é naa pe kwɛɛ, nii è keezu.»

²⁶ Zoabe gɛlani masagi vɔ be, é keelaiti teve Abenɛɛl volu. Ti Abenɛɛl gaaɣaleni

ma, é zefge ziezefgei ɔ be zoligo, nii é Sila. Davide gfwæ faa la gfeni naa zu. ²⁷ Abenæel galegai ma ma Geebelon, Zoabe liini la doogfuzu, taai ma zigfidave goozu vele, ege a gfe doogfuzu vaa wosu naa ma. Ti zeelii ma miná, Zoabe bogfai looni Abenæel gogi zu, é paa, nii a ke é degei Azayeale vaa vai votokula.

²⁸ Davide naama wooi menigai ma, nii keai, é gfeni ma: «Nà-o, nà-masadai-yo gi-zo ge la Næel ná-doun zunui Abenæel zaa vai zu Gooḡo GALAGI gaazu eyesu gɔ. ²⁹ Ma gsaɔi pe ka laazu Zoabe ta ná-peleyegei unma! Mavofodai zu mina vala pe ga: kalapa kole nu, baa gee nu, baa nui a gfe zelesu ga tukpoi, é da zie, baa nii a za ga bogfa zokpoi, baa nui daamianigi a be valasu zea.» ³⁰ Zoabe ta degei Abisayi ti Abenæel vaani, mazolo é ti-legei Azayeale vaani Gabagɔn gɔɔi zu.

³¹ Davide gfeni Zoabe ta kooḡo nuiti pe ma, ti gfeni polu: «À wo gɔba zefgeiti bali ga, wo boḡo maagfili ga saa wolo wo segei, wo Abenæel ná-saa wolo wo.» Davide gfeni ziezū pooma gesui volu vele.

³² Ti Abenæel maagfuluni Geebelon, Davide kpeei gɔlani bu. Eyesu nubuseiti pe ti gfeni koba, ti da wolo. ³³ Masagi saa wolo wuyei nii looni Abenæel ma, é gfe ma:

«Lee vaa zu è zaai, Abenæel, ga nu jakaiti saa vele?

³⁴ È-yeeti su la gfa gɔlini, yoloḡo la gfa è-gɔḡoiti su, kele è-ma vooimai loove, ege nui nii toosu nuiti ti valaai ba.»

Nubuseiti pe ti tɔozeini ga woloa volu.

³⁵ Naa voluma ese pe ge boini Davide la ga é daami wo, siegi zu foloi gfeni ná la de, kele é konai nii woni, é gfe ma: «GALA ge sò ná-ziiḡaawanai pe su, ni ná bulu buḡa gila kpalaa miina, baa gè daamiani nɔpe mi, foloi va gfe é da.» ³⁶ Nubuseiti pe ti faa gfwæni, é lo naa va, ti va bu, egevelei ti gfeni vaazu la masagi gfe vai pe bu. ³⁷ Kooḡobeiti pe ta Izelayele pe ge

kweeni naama voloi ga masagi zo ge la Næel ná-doun zunui Abenæel ná-saa vai zu.

³⁸ Masagi gfeni ná-botigfe nuiti ma: «Wo suḡwæ nei baa, ga masa gila ta é ga nu wola gila, naa gɔ toai za Izelayele?

³⁹ Masa guloi zieve mà, kele zebe wola la de zèa. Seluya ná-doun zunui niiti ma, ta ga zebesu nu wolaiti. Gooḡo GALAGI boḡo faa nɔu gfe nui zala, é zoloo ná-faa nɔi ma.»

Isebaale zaa vai

4 Siegi zu Sayile ná-doun zunui Isebaale menini la ga Abenæel zaa Geebelon, zebai gɔlani zea, ta dualuagi Izelayele nuiti pe soni. ² Zunu felego gfeni Isebaale ná-devei wu, ti ga kooḡo kundigiiti, gilagi laa gfeni ga Baana, zoi laa ga Leekabe, ti-gfe gfeni ga Benzamen nui Limon, Beelote taazuve nu gfeni de. (Beelote gfeni ga Benzamen nuiti po. ³ Beelote nuiti ti velani, ti li, ti zei Gitayime, ti-mavofodaiti ta de miná zaaḡa.)

⁴ Zunu loun gila ge gfeni Sayile ná-doun zunui Zonatan ve, kooḡo felego pe maaleḡefegai. Zizeleyele gɔɔi ma ziegi zu, kona doolugo gɔ é gfeni zea. Sayile ta Zonatan ti zaa wooi vaai ma, doun zo anzanui seḡeni, é vela la, é ye gaazuvilei zu, é too, naa gɔḡo felegoiti ti gɔla bu. Daa gfeni ga Mefibaale.

⁵ Beelote nui Limon ná-doun zunui felegoiti Leekabe ta Baana ti læni Isebaale ná-pelei wu folo gaalḡgai, naa gfeni laani folo niimenii zu. ⁶ Ti læni pele goozuve ege ta gfe molo zefgezu, ti bogfai vu kogi zu. Naa volu Leekabe ta keḡfeloim Baana ti velani, ti li. ⁷ Ti læni pele goozuve, siegi zu é gfeni laani la, é da loogo ná-betei zu daa vele wu, ti paa. Ti nɔungi leveni ba, ti bize la, ti ni piin ziezū Zuluden ma vetu nemei zu. ⁸ Ti liini ga Isebaale nɔungi masagi Davide ɔ Geebelon, ti gfe ma: «Sayile ná-doun

zunui Isebaale nɔungi ɣa, è zili nui Sayile nii é ɣea è ɣaiziezu ga é è vaa. Ɔoɣɔ GALAGI màligii masagi nɔnci votokulaa Sayile ta mavofodaiti ma za.»

⁹Davide Beelɔte nui Limon ná-doun zunu felegɔiti googaavoteni, Leekabe ta Baana, é ɣe ti ma: «Gè ɣonaa Ɔoɣɔ GALAGI ma, nii é vulua, nii é ùnmɔɔ-gai, é kùla kidaaviligiti pe su, ¹⁰zɔi é vaani pò Sikelage, é Sayile zaa vai wo mà, é ɣeni kaazu ga woo niine vago ɣa é daazeelizu mà, gè ɣeni ti so, ti paa, naa ɣa é ɣeni ga ná-woo niine vagoi zulɔnɔgi, nii gè feeni zea. ¹¹Siegi zu mu faa ɣɔu ɣe nui ti wo sɔbalala nui vaazu la ná-pelei wu, daazuve, gè la ma ɣamai maagaaza-ɣaboga wo ma baa, nii é wo-yeeiti ma? Nà wo ɣulazu zooli va!»

¹²Gaamago Davide devei veeni ná-nuiti zea, ti ti vaa, naa voluma ti ti-yeeiti ta ti-ɣɔɣɔiti teve ti va, ti ti zele Geebelɔn kpoigi ɣobave. Ti Isebaale nɔungi zegeni, ti maɣfulu Abenɛel ná-kabai zu Geebelɔn.

Izelayele masagi Davide

(1 Dɔɔ Sevei 11:1-3)

5 Izelayele wolodamai zɔiti pe ti vaani Davide vɔ be Geebelɔn, ti ɣe ma: «Ada ga zii ɣila, ta ɣama ɣila. ²Kaite Sayile ná-masadaï ma ziegi zu gi unda, ɔa ɣa è ɣeni losu Izelayele ná-kɔɔiti tuɣɔ. Ɔoɣɔ GALAGI minazegeni è ve, é ɣe ma: «Da ɣa è ɣeezu ga ná-nubusei Izelayele maabe nui, è ɣe ga ná-totugɔi.» ³Izelayele ɣewolaiti pe ti vaani masagi Davide vɔ be Geebelɔn. Miná ɣa ti minazegé keeni ná yɔɣɔzu Ɔoɣɔ GALAGI ɣaazu. Ti gulbi zieni ma, kee vai zu ga Izelayele pe ma masagi.

⁴Davide ná-konagi ɣeni ga puusavago (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigɔ (40) ɣa é keeni masadaï zu. ⁵É kona ɔɔfela ta alu ɔɔzita ɣeeni Geebelɔn, Zuda wolodamaiti unda, é ke ga kona vuusavago maazu savago (33)

masadaï zu Zeeluzaleme, Zuda ta Izelayele wolodamaiti pe unda.

Zeeluzaleme zo fai

(1 Dɔɔ Sevei 11:4-9; 14:1-2)

⁶Masagi ta ná-kɔɔɣɔ nui ti liini Zeeluzaleme laalɔɣɔma, nii a ke ti kɔɔi veɛ Yeebuse nui ti ba, niiti ti ɣeni zeini naama yooi zu. Naati ti ɣeni Davide ma: «È la lea taai nii zu pe! Mazɔɔɔ anee gaazugole nui ti ta dekpɔ nui ti ta è laavili.» Naa volu ɣeni ga Davide la lea taazuve pe. ⁷Kele Davide Siyon zoni, taai nii makegai ga sigi gaagoozagiti, ti ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.»

⁸Naama voloi, Davide ɣeni ná-kɔɔɣɔ nui ti ma: «Zɔi é pɔ é zie Yeebuse nui ti bu, é leve nɔ ga zie yei vele, é zooli wu, toɣa zeeli ti ma, dekpɔ nui ta gaazugole nui niiti woinzegeve mà.» Miná ɣa faalaalii naa zegeni ná ga: «Gaazugole nui ta dekpɔ nui ti la lea pelei wu.» ⁹Davide zeini taazuve, é ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.» É ta ɔni taai zebei va ga peleiti ta sigigiti, niiti é ti loni maagoolii zu. ¹⁰Davide zebei ɣeni liizu ga wɔɔɔɔ, tama Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maligi ɣeni ba.

Tiil masagi Gilame ná-keelaiti

(1 Dɔɔ Sevei 14:1-2)

¹¹Tiil masagi Gilame keelaiti teveni Davide ma, é sedele guluiti teve ma, ta pele maalee nui ti, naa veɛ kɔtu zaɣa nui ti ba. Ti masa pelei loni Davide ve. ¹²Davide kwæni naazu ga Ɔoɣɔ GALAGI tɔun toga ga Izelayele masagi, ta é ɣeni ná-masadaï ɣaawɔɔɔɔzu, ná-nubuseiti maavele ma, Izelayele nui ti.

Davide ná-doun zunuiti ti zɔɔɔni Zeeluzaleme

(1 Dɔɔ Sevei 3:5-9; 14:3-7)

¹³Davide zegelai ma Geebelɔn, é li zeizu Zeeluzaleme, é anza ɣiligaa vuluni, ta é tanigaa ze, niiti ti la vuluni

ga zoiti kevele. É doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔ́ɔni naati ba. ¹⁴ Davide ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti zɔ́ɔni Zeeluzaleme: Samua, Sɔ́babe, Natan, Salɔ́mɔn, ¹⁵ Yiɓaal, Elisua, Neefege, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ta Elifeelete.

**Davide ná-fɔ́nifaamaiti
Filiseti nuiti ma**

(1 Dɔ́ɔ Sevei 14:8-16)

¹⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini la ga ti Davide zeida ga Izelayele masagi, ti guloi zie ma, ti læni gaizie vai ma. Davide ma wooi menini, é yei kɔ́ɔlagai zu. ¹⁸ Filiseti nuiti ti vaani ga kɔ́ɔi, ti vu Lefayime vetugi zu. ¹⁹ Davide Gɔ́ogɔ́ GALAGI gaaazafani, é gɛ ma: «Nà zoo nei gè li Filiseti nuiti daalɔ́ɔma? Da ti ɔ́ nei zèezu ɓaa?» Gɔ́ogɔ́ GALAGI googaavoteni, é gɛ ma: «Li, tɔ́zei zefge ma nɔ́pe ge la ba, nà Filiseti nuiti dɔ́ɔzu è yeezu.»

²⁰ Davide zeelini Baale-Pelasime, é vɔ́ni ti ma miná. Davide fɛni ma: «Gɔ́ogɔ́ GALAGI zefge wɔ́ɔɔ sili nuiti ta-fɔ́ɔɔngi va tɔ́ɔɔ, egevelei ziei a da kaagfai golo la.» Naa gɛ é kɛeni, ti ná laasei pɛeni ga Baale-Pelasime (nii poluve ga «Maligfii nii é zefge wɔ́ɔɔ»). ²¹ Filiseti nuiti ti ta-fɔ́ɔɔngi ganigiti tooni ya miná, Davide ta ná-kɔ́ɔngi nuiti ti naati sege.

²² Filiseti nuiti ti galeni ma volu ga kɔ́ɔi, ti vu Lefayime vetugi zu. ²³ Davide Gɔ́ogɔ́ GALAGI gaaazafani volu. Naa googaavoteni, é gɛ ma: «Mina ti laagfomi. Gula ga ti volu velei, da zeelizu ti ma guluiti tetemave. ²⁴ Siegi zu è nu fɔ́ɔngi lugi menisu da guluiti saama, zuvile, è va, mazɔ́ɔɔ názu gɛ gè losu da è luɔ́ɔ, nii a ke gè vɔ́ni Filiseti nuiti ma.»

²⁵ Davide naa gɛeni, nii Gɔ́ogɔ́ GALAGI boni ma. É vɔ́nini Filiseti nuiti ma, é da ti ɓe, é zo Geeɓa, é zeeli Geezeel.

**Davide lii vai
ga minazefge kesui Zeeluzaleme**

(1 Dɔ́ɔ Sevei 13:1-14)

6 Davide Izelayele gɔ́ogɔ́ nu vɔ́pag-iti gaaleeni ba volu, ti gɛ ga nu waavuusavago (30 000). ² Naa volumna, é vileni pelei ma ta naama gɔ́ɔɔɔɔbeiti pɛ, ti da li Baalee-Zuda ga ti va ga GALA ná-minazefge kesui, nii Gɔ́ogɔ́ GALAGI laaseigi maalolisu ma, Fai-Pɛ-Maligfii, é zeini seelubeinti unda. ³ Ti minazefge kesui gɔ́ɔɔɔɔ Abinadabe ná-pelei wu gize unnavave, ti da wotolo niinei zu. Abinadabe ná-doun zunuiti Uza ta Ayiyo gɛ ti fɛni loni wotoloi luɔ́ɔ. ⁴ Ti minazefge kesui zefge Abinadabe ná-pelei wu gize unnavave, ti da lii la. Ayiyo fɛni ziezu wotoloi luɔ́ɔ. ⁵ Davide ta Izelayele nuiti pɛ ti fɛni gɔ́oɔɔɔɔzu Gɔ́ogɔ́ GALAGI gaaazu, ti da geingein ganigi ma ziiti pɛ gein, niiti ti ɓetɛai ga sipele gului, naa vɛɛ kɔ́nigiti ba, ta papaiti, tamadegiti, sekeiti, ta kɔ́tegitu.

⁶ Ti zeelii ma Nakon ná-molo logazuvɛ, nikeiti ti buneni, ti fɛni gɛezu, ti GALA ná-minazefge kesui loo. Uza yeemaaleni, é so. ⁷ Gɔ́ogɔ́ GALAGI yigaaawanani Uza ma, é dogɛ náve nɔ́, tɔ́zei ná-faagaazagi va. Uza zaani miná, GALA ná-minazefge kesui gɔ́ɔɔɔɔ.

⁸ Davide yigaaawanani, mazɔ́ɔɔ Gɔ́ogɔ́ GALAGI nii gɛgɛala logfai woni ga Uza. Ná laasei ge vɛeni ga Peelese-Uza (nii poluve ga «é gulave Uza ma»), naama laaseigi gɛ de é ba zaaɔza. ⁹ Naama voloi Davide wola luani Gɔ́ogɔ́ GALAGI va, é da ɓɔ́ngi gaaazaga ga: «Nà zoo gale gè le ga Gɔ́ogɔ́ GALAGI ná-minazefge kesui pɔ́ be?» ¹⁰ Davide la fɛni vaani bu, é va li ga Gɔ́ogɔ́ GALAGI ná-minazefge kesui pɔ́ be, Davide ná-taa wolai zu. Ti liini la Gate nui Wɔ́ɔɔɔɔ-Edɔ́me ná-pelei wu. ¹¹ Gɔ́ogɔ́ GALAGI ná-minazefge kesui yeni ná alu savago laawu. Gɔ́ogɔ́ GALAGI

tuya looni Gate nui Wɔ̀bɛde-Edɔme ve ta ná-peleyegei pe.

Minazegfe kesui zeeli vai Zeeluzaleme

(1 Dɔ̀b Sevei 15:25—16:3)

¹²É woni Davide ma ga Gɔ̀ogɔ GALAGI tuya loove Wɔ̀bɛde-Edɔme ná-peleyegei ve ta nɔ̀nɔiti pe, GALA ná-minazegfe kesui maavele ma. Názuve Davide lini, é GALA ná-minazegfe kesui zegfe Wɔ̀bɛde-Edɔme ná-pelei wu, é lii la Davide ná-taa wolai zu, koozunɛe wolai zaama. ¹³Minazegfe kesui zegfe nuiti ti kɔ̀gɔ lo dɔ̀zita gɛai ma, Davide nike zine wola gila ta nike bokpa gila kulani ga zalaɣai. ¹⁴Davide gɛni kuai wosu ga zebei pe Gɔ̀ogɔ GALAGI gɛazu, maagɣil-iai nɔ ga geze zegfe, kulaai ga zalaɣa gɣula nuiti ta-zegfe. ¹⁵Uele gɛana Davide ta Izelayele nuiti pe ti liini la ga Gɔ̀ogɔ GALAGI ná-minazegfe kesui Zeeluzaleme, ga koozune wooiti ta puvu fɛe wooiti.

¹⁶Tei Gɔ̀ogɔ GALAGI ná-minazegfe kesui gɛni lɛezu Davide ná-taa wolai zu, Sayile ná-doun anzanui Mikale lɔni, é da wele fenetele laave. É masagi Davide gɛani, é da vili, é da kuai wo Gɔ̀ogɔ GALAGI gɛazu. É Davide veleveleni yimave.

¹⁷Ti vaani ga GALA ná-minazegfe kesui, ti da sege gotai wu, nii Davide toni be. Davide gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kulani Gɔ̀ogɔ GALAGI ve. ¹⁸Davide begai ma ga zalaɣai naati kula, é tuya looni nuɣuseiti be, Gɔ̀ogɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii laaseigi zu. ¹⁹É zeba é daamianigi gɛagɣwe Izelayele nuiti pe ba, zunuiti ta anzanuiti, ese gilagilagi ɣulu gɣilagila sɔ̀ɔni, ta sua mɔ̀gai, é veɛ leezen vɔ̀ɔi ma ɣuun gilagila ba. Naa vɔ̀luma, ese pe ge gɣaleni ma ná-pelei wu.

²⁰Davide gɣaleni ma ná-pelei wu ga é tuya loo ná-pele wu nuiti be. Sayile ná-doun anzanui Mikale daagomini, é gɛ ma: «Ee! Gaamazu Izelayele masagi

lebiya zɔ̀ɔge za, é gɔ̀ba nakai gɣulave ná-botigfe nuiti ta-wotigfe anzanuiti gaazu, ege zunu nakai ta nɔ!» ²¹Davide Mikale woogɛavoteni, é gɛ ma: «Gɔ̀ogɔ GALAGI gɛ gè nà-koozunɛe gɣulaai gaazu, nii é yimazegfeai ga ze, é è-gɛe ye ná, ta ná-peleyegei pe, é kè ga ná-nuɣuseiti Izelayele nuiti ta-lotugɣi. Nà koozunɛe gɣula de volu, debi vai ma. ²²Nà de ɔ̀gɔ velevelesu volu, é leve nii va keai, gè ɔ̀gɔmaayei. Kele naa pe ge gɛe va, lebiyai gɛ ve bè, botigfe anzanui naati zea, niiti é vaazu ti ma.» ²³Sayile ná-doun anzanui Mikale la gɛni doun zɔ̀ɔni, eyesu é za.

GALA ná-minazegfe Davide mavofodaiti be

(1 Dɔ̀b Sevei 17:1-15)

7 Tei masagi Davide zeini ná-pelei wu, ta Gɔ̀ogɔ GALAGI doogɔ feeni zea, é kula sili nuiti pe zea, niiti ti gɛni maagoolii zu, ²é gɛni GALA goo wo nui Natan ma: «Wele! Nà piizu masa pelei wu, nii togai ga sedele gului, GALA ná-minazegfe kesui ma ge da ɣi sege vele wu.» ³Natan masagi woogɛavoteni, é gɛ ma: «Li, nii nɔpe é è yiima, è ke, mazɔ̀ɔ Gɔ̀ogɔ GALAGI gɛ è va.»

⁴Kele naama bidii, Gɔ̀ogɔ GALAGI ɔ̀ɔeni Natan vɔ̀ gɛni: ⁵«Li, è gɛ nà-botigfe nui Davide ma: «Gɔ̀ogɔ GALAGI wooi gaa: Da gɛ è gɛezu è pele lo bè, ve nà zeí ná? ⁶É lɔ̀zei Izelayele nuiti kula yee ma bè Ezipete yooi zu, é zeeli za ma, sèizu la ga pele wu, gè gɛni ti va sege vele wu, GALA daagomi sege vele wu. ⁷Yeeɣegalai nii pe gè keeni Izelayele nuiti polu, gè gɛni totugɣiti seizu, kele ti zaama be gɛ gè gɛni ma: Lee vaa zu wo la pele losu bè ga sedele gului?»

⁸«Pete, nii gɛ è liizu niina, è bo nà-botigfe nui Davide ma: «Gɔ̀ogɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi gaa: Nà gɛ gè è zegeni baala makesuve tufa leteiti su, gè è gɛ ga nà-nuɣuseiti Izelayele nuiti

ta-lotuḡbi. ⁹Nii pe è yeevua bu, zèḡe è va naati pe su, gè è zili nui ti pe suwuḡaaleve. Nà ləbiya laasei feezu è ya, ga etea nu wolaiti tənɔi ḡevele. ¹⁰Nà seizu veezu nà-nubusei Izelayele nui ti zea, ve ta zeì ná, ti la luaa ani nɔpe ba, telebotala nui ti la mɔ tɔzeida ga ti va dá ti bɔlɔ ga ma mɔungi zu ḡevele, ¹¹egʻevelei tukpɔḡaaleve nui ti tazieḡi ḡeni la, niiti gè ti zeini nà-nubusei Izelayele nui ti unda. Nà doogogi veezu è ya, gè è unmɔ è zili nui ti ma. Naa vɔluma, nɔn nà, Ḡooḡɔ GALAGI, nà deezu ga de ga da-veleyeḡei ḡa ḡeezu ga masa peleyeḡei.

¹²« Siḡi zu è lii voloi zeelizu la è-memewolani pɔ, nà è-mavofodai ta bɔḡbɔḡ sei ga è-votogi masadai zu, gè ná-masadai zeì. ¹³Tɔ ḡa é vaazu pele losu bè, nà baa ná-masa kpɔkpɔḡi maazu eyesu ḡɔ. ¹⁴Nà bɔḡbi nà ḡe be ga ḡeeḡei, tɔun ge ḡe bè ga doun zunu. Ni a faa jɔu ḡeena, nà maḡɔlo, egʻevelei doun keeḡei a da ná-doin maḡɔlo la. ¹⁵Kele gè la nà-nubɔḡlai maḡoozaa ba pe, egʻevelei gè maḡoozani la Sayile va, nii gè dikpini, gè è vile ga potogi. ¹⁶Da-veleyeḡei ta da-masadai ta zeì ga pagɔ ḡaazu eyesu ḡɔ, da-masa kpɔkpɔḡi la niikpiga eyesu ḡɔ.»

¹⁷Natan liini, é niima bɔeiti pe ta ma ḡulakelemaiti pe daazeeli ga pagɔ Davide ma.

Davide ná-maanɛenei

(1 Dɔl Sevei 7:16-27)

¹⁸Naa ḡeai ma, Davide liini, é zeì Ḡooḡɔ GALAGI ḡaazu, é GALA fali ḡani: «Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, nà ga leeni, nà-peleyeḡei balaa ka ga leeni, è lizu dàazeelizu, ve gè ná? ¹⁹È la mɔ naa ḡaani ga faa wola, Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, è minazeḡea volu bè, nèi gè ga da-wotiḡe nui, ga velela vele vaiti ti maḡoozaai, é vile nà-masa peleyeḡei va. Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, velei ḡana da da

nubusei zo da nei? ²⁰Lee ḡili ka nà bo è ma, é veè nii va? Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, da bɔḡbi è kwèe, nèi gè ga da-wotiḡe nui. ²¹Da-minazeḡeḡi ta da-leveiti maavele ḡa é kea, è niima vaa wolaiti kea, è lati, è ti ḡula bè kelema, nèi gè ga da-wotiḡe nui.

²²«Ee, Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, è wɔlɔve! Nu nɔpe ge la ga è ḡevele, gaamazu gala kili nɔpe ge la ná, é ḡula è volu, egʻevelei nɔ gi menigai la ga giwoiyegʻeiti. ²³Eteai zu, zii beḡele ḡa é ga da-nui ti Izelayele nui ti kevele, nii è liai, è ti unmɔ, ti ḡe ga da-nubuseiti, ta è bɔḡ wɔlɔ? È la zii ḡiligi tanigaa beeni baa ta ta-ḡalagiti da-nubuseiti tuḡɔ, niiti è ti unmɔḡgai, è ti ḡula Ezipete yooi va. ²⁴È da-nubusei Izelayele nui ti seida ga ti ḡe ga da-nubuseiti eyesu ḡɔ. Da ma, Ḡooḡɔ GALAGI, è ḡea ga ta-GALAGI.

²⁵«Niizu niina, Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, soma kae, è baa da-minazeḡeḡi maazu, nii kea bè, nèi gè ga da-wotiḡe nui, ta nà-masa peleyeḡei ve. Ke, egʻevelei è boga la. ²⁶Naazu da lebiyai zɔlɔ eyesu ḡɔ, ta nui ti ḡe ma: «Ḡooḡɔ GALAGI, Fai-Pe-Maliḡii ḡa é ga Izelayele ná-GALAGI!» Nèi gè ga da-wotiḡe nui Davide, nà-masa peleyeḡei mina niikpi pe è ḡaazu. ²⁷Mazɔlɔ, ee, Ḡooḡɔ GALAGI Fai-Pe-Maliḡii, Izelayele ná-GALAGI, da bɔḡbi ḡa è dea ga ze, nèi gè ga da-wotiḡe nui, ga da masa peleyeḡei losu bè, naa ḡa é kea gè gaabaa zɔlɔḡga, gè niima maanɛene wooi laazeeli è ma.

²⁸«Niizu niina, Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, da ḡa è ga GALA, è-laawooiti ta ga gaamai, da ma ka è minazeḡea bè ga undaanɛeì nii, nèi gè ga da-wotiḡe nui. ²⁹Soma mu niina, è tuya loo nà-masa peleyeḡei ma, nii a ke é ye ná ḡɔ è ḡaazu. Mazɔlɔ, Màliḡii, Ḡooḡɔ GALAGI, da ḡa è minazeḡea, da-luyai maavele nɔ ḡa a ke, nèi gè ga da-wotiḡe nui, nà-masa peleyeḡei tuya zɔlɔ.»

**Davide zobo sɔɔɔ fai
zɔɔma ziiti ma, ti maagoolii zu**

(1 Dɔɔɔ Sevei 18:1-13)

8 Naa voluma Davide vɔnini Filiseti nuiti ma, é ti gaazu unfe sege, é ta-gaabaai gɔla ti ya.

²É vɔnini balaa Moabe nuiti ma. Niiti é ti zoni, é ti laani zooi ma, é ti gaagwe su ga seizu savago ga galui. Nu zeizu savagoi zaama, é seizu felegoiti paani, é seizu gɔlagi ye vulua. Moabe nuiti ti gɔloni Davide ve, ti da mului zala ma.

³Naa voluma Davide vɔnini Sɔɔba masagi Gadadeezeeɔ ma, Leɔɔɔbe ná-doun zunui, siegi zu é gɔni liizu la ga ná-masadaɔ zeida volu zie wolai Ufelate maave. ⁴Davide soo bize zalavusu waagila undɔfela (1 700) zoni, ta sie kɔɔɔa zalavusu waavuufelegɔ (20 000). É wotolo bize zoo ungila (100) makeni. É mɔtaiti kɔɔɔvulu nataiti teveni.

⁵Siili yooi zu nuiti ti gɔni Damase, naati ti vaani bɔsu Sɔɔba masagi Gadadeezeeɔ va. Davide nu waavuufelegɔ maazu felegɔ (22 000) vaani ti va. ⁶Naa voluma, Davide kundigiti seini Damase yooi zu Siili nuiti saama. Siili nuiti ti gɔloni Davide ve, ti da mului zala ma. Gɔɔɔɔ GALAGI gɔni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é gɔni liizu ná ga kɔɔi. ⁷Davide zanu kɔɔɔɔ zepɔgiti segeni, niiti ti gɔni Gadadeezeeɔ ná-salavusuiti zea, é li ga tiye Zeeluzaleme. ⁸Davide kɔlu bɔi mɔinmɔin segeni masagi Gadadeezeeɔ ná-taa wolaiti su, Beeta ta Beelotayi.

⁹Siegi zu Gamate masagi Tɔyi menini da ga Davide vɔnige Gadadeezeeɔ ná-kɔɔvebeiti pe ma, ¹⁰é ná-doun zunui Yolame leveni Davide ma ga é tɔvɔ, ta é mama fala vai zu Gadadeezeeɔ va, é vɔni ma, tɔvɔzei Tɔyi ta Gadadeezeeɔ ti gɔni kɔɔi gɔ na gɔ. Yolame liizuvɔ, é liini ga sɔɔlai ma zii pe, niiti ti gɔni ga walii, zanugi, ta kɔlu bɔigi. ¹¹Masagi Davide ti

veeni Gɔɔɔɔ GALAGI ve, egevelei é keeni la niina ga walii ta zanugi, nii é kulani zɔɔma zii gɔligiti zea, niiti é vɔnini ti ma: ¹²Edome nuiti, Moabe nuiti, Amɔn nuiti, Filiseti nuiti, ta Amaleke nuiti, ta nii kpein é soni kɔɔi zu, é kula Sɔɔba masagi Gadadeezeeɔ ya, Leɔɔɔbe ná-doun zunui.

¹³Davide kɔɔɔi mɔta gɔlani, siegi zu é galeni la ma, fɔnigai ma Edome nu waapuugɔ maazu lɔsavai (18 000) ma, Kpolo Uɔtugi zu. ¹⁴Naa voluma, é kundigiti seini Edome yooi ná pe su. Edome nuiti pe ti gɔloni Davide ve. Gɔɔɔɔ GALAGI gɔni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é gɔni liizu ná ga kɔɔi.

**Davide ná-botige nu
wolaiti daaseigiti**

(1 Dɔɔɔ Sevei 18:14-17)

¹⁵Davide masadaɔ gɔeni Izelaye pe unda, é gɔni tukpɔi gaalevezu ga sɔledai ná-nubuseiti pe be. ¹⁶Seluya ná-doun zunui Zoabe ga é gɔni ná-kɔɔvebeiti unda, Ayilude ná-doun zunui Zɔzafate gɔ ga seve make nui, ¹⁷Ayitube ná-doun zunui Sadɔke, ta Abiataal ná-doun zunui Ayimeeleke ti gɔ ga zalaɔa gɔla nuiti, Selaya gɔ ga seve gɔ nui. ¹⁸Yegɔyada ná-doun zunui Benayaɔu ga é gɔni Kelete nuiti ta Peelete nuiti unda, niiti ti gɔni ga masa make nuiti. Davide ná-doun zunuiti ti gɔni ga zalaɔa gɔla nuiti.

Davide yeezei vai

Zonatan ná-doun zunui Mefibaale wu

9 Davide gaazaɔagi woni, é gɔ ma: «Sayile ná-pele wu nui ta yege nei vulua? Nà pɔ gè woogɔgɔlada gɔ be, Zonatan maavele ma.» ²Sayile ná-peleyegei wu botige nui gila ge gɔni ná, daa ga Siba. Ti vaani la masagi vɔ be. Davide gaazaɔani, é gɔ ma: «Da ga é ga Siba?» É googaaivoteni, é gɔ ma: «Nà gɔ gè ga Siba, da-wotige nui.» ³Masagi da gaazaɔa, é gɔ ma: «Nu vulu nɔpe ge la yeni Sayile ná-peleyegei wu, nii

nà zîe be ga GALA ná-woogefiladai?» Sîba googaaivoteni, é gfe ma: «Zonatan ná-doun zunui gila ka de ná, nii kôgô felegô pe maalegefegai.» ⁴Masagi gfeni ma: «Mini gfa é ná?» Sîba googaaivoteni, é gfe ma: «Togfa Lodebaal, Makiil ná-pelei wu, Amiyele ná-doun zunui.» ⁵Masagi Davide nu leveni, ti li, ti sege Lodebaal, Amiyele ná-doun zunui Makiil ná-pelei wu.

⁶Siegi zu Sayile ná-dounloin, é ga Zonatan ná-doun zunui Mefibaale zeelini la Davide gakala, é nòkoni masagi wu. Davide tolini, é gfe ma: «Mefibaale!» Naa gfe ma: «Wele ná va, da-wotigfe nui.» ⁷Davide gfeni ma: «Mina lua. Nà woogefilada gfeezu è ve, è-gfe Zonatan maavele ma. Nà è-gfowola Sayile ná-zooi pe feezu volu è ya, da bôgô da gfe laamiizu ná-tabalii gfa folo-o-folo.» ⁸Mefibaale nòkoni, é gfe ma: «Masagi, lee vaa zu è yiizoolèzu ga ze, nèi gè la vizoni gile voomai va?»

⁹Masagi Sîba lolini, Sayile ná-botigfe nui, é gfe ma: «Nii kpein é gfa ga Sayile ta ná-peleyegfe nòkò, gè ti pe fea è-maligii ná-dounloin ya. ¹⁰Da ve-o, è-loun zunuiti be-o, da-wotigfe nuiti be-o, wa gfeezu tii gfeezu be. Nii wa sòkòna, wo vaa la, naa gfa é gfeezu ga è-maligii ná-peleyegfe gònogi. Mefibaale bôgô gfa gfeezu laamiizu ná-tabalii gfa folo-o-folo.» Sîba ma, zunu loun puugô maazu lólugô (15) gfa é gfeni zea, ta botigfe nu vuufelegô (20). ¹¹Sîba gfeni masagi ma: «Nii kpein màligii masagi bogai mà, nèi gè ga da-wotigfe nui, nà ti pe kèezu.» Mefibaale ma ge gfeni daami wosu masagi ná-tabalii gfa, egfe masagi ná-doin ta. ¹²Zunu loun gfla ge gfeni Mefibaale ya, nii daa gfeni ga Mika. Sîba ná-pele wu nuiti pe ti gfeni botii gfeezu Mefibaale ve. ¹³Mefibaale yenì Zeeluzaleme, é da laami masagi ná-tabalii gfa. Kôgô felegôiti pe maalegefeni.

Amòn masagi Davide ná-keelaiti unfe fai

(1 Dòlò Sevei 19:1-5)

10 Naa voluma Amòn masagi zaani, ná-doun zunui Ganun zeipotogi zu ga masagi. ²Davide gfeni ma: «Nà woogefilada gfeezu Ganun ve, egfevelei kèegfe Nağase woogefiladai gfeni la bè.» Davide ná-botigfe nui tanigaa leveni ga ti bena fe be kèegfe zaa vai zu. Siegi zu Davide ná-botigfe nuiti ti zeelini la Amòn yooi zu, ³Amòn lotugôiti ti gfeni ta-masagi Ganun ma: «Da kaazu ga è-gfe ná-lebiya gfa é kèezu Davide gaaneene nua levesu la è ma baa? Taai gfwè fai ta pete fai laade baa, nii a ke ti va kologolo yeeta?»

⁴Ganun Davide ná-keelaiti soni, ti ti-beleiti gilazuveti bo, ti ti gôba zègeiti tevega, é zo bu, é le ti-zaamave letemave, ti be ti va, ti da li. ⁵Davide menini nii keai. É keela leveni ti lugô, mazòkò naati ti wola unfeni. É gfe ti ma: «À ye Zeeliko eyesu wo-beleiti ti le volu, wa va niina.»

Davide vóni fai Amòn ta Siili nuiti ma

(1 Dòlò Sevei 19:6-19)

⁶Amòn nuiti ti kaani ga ti bôgô wainzegea Davide ma. Ti salavusuiti gaizieni zou giligaa zu: salavusu waavu-ufelegô (20 000) Siili nuiti saama ti Bete-Legôbe, ta Sôba, salavusu waagila (1 000) Maaka masagi vò be, ta salavusu waapuugô maazu felegô (12 000) Tòbe vò pelei. ⁷Davide menigai ma, é Zoabe leveni ti laalôgôma, ta Izelaye gôvèbeiti pe.

⁸Amòn nuiti ti gfulani, ti lo kôgô vai ma, ta-laa wolai laave. Siili zalavusuiti, niiti ti zegeni Sôba ta Legôbe ta Tòbe, é veè Maaka zalavusuiti ba, naati pe ti gfeni loni ye kò lòkò zu. ⁹Zoabe kaai ma ga kôgôzuvè gfa fele vòkoma, velelave ta voluzu vele, é yeeloni kôgô nu gzezegzegiti ba, é ti vile Siili nuiti daawu

kooḡḡ vai ma. ¹⁰É kooḡḡvai mətai ma lotuḡḡlai ḡalivaani keeḡḡloin Abisayi ma, naati ti lo Amən nuiti daawu kooḡḡ vai ma. ¹¹Zoabe ḡeni keeḡḡloin Abisayi ma: «Ni Siili nuiti zeevi ka moinna mà, da va, è bə bà. Ni Amən nuiti zeevi ka moinna è ma, nà va, gè bə è va. ¹²Zeebezeḡe, ade kooḡḡ, de da-nuḡḡseiti maalobo, ta da-GALAGI ná-taaiti. ḡooḡḡ GALAGI naa ḡe, nii pagai gaazu!»

¹³Zoabe ta ná-kooḡḡvai ti lopele beteni kooḡḡ vai ma, Siili nuiti daalooḡḡma, naati ti velani ba. ¹⁴Amən nuiti ti kaai ma ga Siili nuiti ti vela, tiya balaa ti velani Abisayi va, ti li ta-laazu. Zoabe zeeḡeni Amən nuiti polu, é ḡale ma Zeeluzaleme.

¹⁵Siili nuiti ti kaai ma ga Izelayele nuiti ti vəniga ti ma, ti ta-ḡooḡḡvai pe gaaleeni ba. ¹⁶Masagi ḡadadeezeeḡ keela leveni, ga ti Siili nui zoiti gaale ba, niiti ti zie wolai Ufelate volu velei. ḡadadeezeeḡ ná-kooḡḡfulubai Səbake loni ti luḡḡ, ti zeeli Geelame.

¹⁷Davide faa ḡweegai ma su, é Izelayele ḡooḡḡ nuiti pe gaaleeni ba, ti Zuluden buḡe, ti li Geelame. Siili nuiti ti ḡevele beteni ga ti vala Davide va, ti kooḡḡ loozeini. ¹⁸Kele ti velani Izelayele nuiti ba. Davide kooḡḡ wotolo undəfela (700) zu zalavusuiti paani, ta soo biḡe zalavusu waavuunaanigə (40 000). Zeezeelini balaa ta-ḡooḡḡfulubai Səbake ma, naa za náve. ¹⁹Tei masagi niiti kpein ti bəni ḡadadeezeeḡ va, ti kaani ga Izelayele ziaa ti wu, ti ziileigi ḡaizieni yooḡḡzu ta Izelayele, ti ḡolo Izelayele ve. Naa voluma Siili nuiti ti ḡeni luazu ga ti va li bəsu Amən nuiti ba.

Davide ta Bate-Seeḡa ta-vai

11 Poluma ḡonagi, yeeḡḡḡalal nii masagiti ta da lii la kooḡḡzuve, Davide Zoabe ta ná-kooḡḡ nu wolaiti teveni, ti lo Izelayele ḡooḡḡ nuiti kpein tuḡḡ. Ti Amən yooi zuḡologoloni, ti ta-

laa wolai Laḡa zeḡ kele su. Kele Davide yeni Zeeluzaleme.

²Yeeta kpəkə voloi, Davide wuzeeḡeni folo piimenii zu, é da ziezie dooḡḡ bo-suve, ná beteeai ná-masa pelei ḡomave. É yeni miná, é anzanui ta ḡa, é da maagba, gola vagai. ³Davide nu leveni ga ti anzanui naa volu ḡaazaḡa bo. Ti ḡe ma: «Eliame ná-doun anzanui Bate-Seeḡa ve, ḡete nui Ilii anzai.» ⁴Davide numaa leveni, ti li, ti toli. É vaani Davide və be, naa la koba. Tə ma kpega ḡeni de nə feya ga pade fai ḡe ná-alugi ḡa voluma. É ḡaleni ma ná-pelei wu. ⁵Naa voluma, é kaani ga kogi ḡa ma, é keela leve Davide ma, é ḡe ma: «Kogi ḡa mà.»

⁶Davide keela leveni Zoabe ma ga naa ḡete nui Ilii leve ma. Zoabe devei veeni naa ya, ga é li masagi və be. ⁷Ilii zeelini Davide ma, naa Zoabe ta kooḡḡvai maagaazagabo ma, ta kooḡḡ ḡevelei. ⁸Naa voluma Davide ḡeni ma: «Li da-ḡoizu, é looḡḡ.» Kulaai ma masagi və be, naa veebeanii leveni ma. ⁹Kele Ilii la ḡeni keeni, é va li ná-pelei wu. É laani masagi ná-pelelave, ta maliḡii make nuiti.

¹⁰Ti boni Davide ma ga Ilii la liini ná-pelei wu. Davide tolini, é ḡe ma: «Siḡi ḡa è zegezu ma, lee vaa zu è la liini da-ḡoizuve?» ¹¹Ilii gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Minazeeḡe kesui, ta Izelayele kpein, é vee Zuda va, ta piizu kotaiti bu, kooḡḡfulubai Zoabe ta ná-salavusuiti ta kooḡḡ loḡi va. Nà zoo ḡale, gè naati ze miná, gè li nà-pelei wu, gè laami, gè bəle, ta gè la ànzai ḡoba? GALA ka kàazu, eeḡvelei é vulua la ga ḡite, gaamazu gè la naama vaa zii ḡea eyesu pe.»

¹²Davide ḡeni ma: «Ye vee mənə za, lina, gè be è va, è li.» Ilii yeni Zeeluzaleme naama voloi, ta poluma zobui. ¹³Davide tolini ga ti daami wo vəvəma pə be, é dəvə veeni zea, naa ye kpəlezu eyesu dəvə so. Kele kpəkəi, Ilii liini mənə, ti la ta maliḡii make nuiti. É la keeni, é va li ná-pelei wu.

¹⁴Poluma zobui Davide seve g̃eeni Zoabe ma, é fe Ilii ya ga é lii la. ¹⁵Sevei naa zu wooi g̃eni ga nii: «Ilii vile velelabe, ve k̃ooi b̃oidai ná, wo g̃ula volu, wo maagooza ba, nii a ke ti yeezeeli ma, é za.»

¹⁶Zoabe g̃eai ma taai zeizu kele su, é Ilii vileni, ve ná zogai kpe ti zili nuiiti tavalavusu wolaiti be. ¹⁷Niiti ti g̃eni taai naa zu, naati ti g̃ulani, ti k̃ooi vala Zoabe va. Ti salavusui tanigaa ta g̃ulufai tanigaa vaani Davide ná-k̃oõbebei va. G̃ete nui Ilii g̃eni naati saama, ti zaai.

¹⁸Zoabe wooleveni Davide ma, é k̃ooi g̃evelei pe sug̃ula ma. ¹⁹Zoabe g̃eni keelai ma, nii é g̃eni liizu ga woolevegi: «Da bena ga k̃oõg̃zuve vai pe bo masagi ma, ²⁰ni a yiig̃aawanana, é è g̃aazaḡa ga: «Lee vaa zu wo wola maabuḡaai taai va g̃ana k̃oõḡ zieg̃i zu? Wo la sug̃wee ga nu g̃a zoo yesu sig̃igi ungave, é kilegi vili? ²¹Wo-g̃i ka su nei baa anzanu g̃a é Yelubeesete ná-doun zunui Abimeeleke vaani Teebese? É la g̃eni yeni sig̃igi ungave, é k̃otu wolai vili ma, é paa? Lee vaa zu wo wola maabuḡaai sig̃igi va?» Da g̃e ma niina: «Da-wotig̃e nui G̃ete nui Ilii balaa saave k̃ooi zu.»

²²Keelai liini ga é woolevegi wo Davide ma, nii a ke nii pe Zoabe boni ma, é li, é bo Davide ma. ²³É g̃eni Davide ma: «Taai maabe nuiiti ti g̃ea de zieni gi wu, ti g̃ulani gi laalḡḡma, ti va d̃ob̃oi zu, kelegi ti laavilige, eyesu taa zig̃idave. ²⁴Názu g̃a kile pili nuiiti ti yega la sig̃igi ungave, ti kilegiti pili, masagi da-zalavusui tanigaa zaave, da-wotig̃e nui G̃ete nui Ilii g̃a naati saama, niiti ti zaai.»

²⁵Davide g̃eni keelai ma: «Nii g̃a da bo Zoabe ma: «Mina niima vai zeg̃e ga faaba. K̃ooi zup̃aka la da ga g̃ula. Gaaba, é taai zo, é kologolo.» Li, é Zoabe ip̃od̃o ga naama wooi.»

²⁶Sieg̃i zu Ilii anzai menini da ga sinigi zaa, é naa ná-saa w̃ol̃oi woni. ²⁷Saa w̃ol̃oi ma voloiti tevegai ma, Davide nu leveni

daag̃omisu, é naa leeni ná-pelei wu, é g̃e ga anzai, é doun zunu z̃ol̃oni be. Kele nii Davide keeni, naa wanani G̃ooḡḡ GALAGI ma.

GALA goo wo nui Natan zelilo fai Davide ma

12 G̃ooḡḡ GALAGI Natan leveni Davide ma. É liini p̃o be, é g̃e ma: «Zunu feleg̃o g̃eni taai ta zu, zoi ga kpete nu, b̃oolai ga bala nu. ²Nikeiti ta baalagiti ti m̃oinni kpete nui ya. ³Baala saa yivo g̃ila kpe ño g̃a é g̃eni bala nui ya, nii é geyani, é da to, naa g̃eni baag̃ozo p̃o be ná-dointi koba. É g̃eni zunui ná-daamianigi miizu, é da b̃ool̃e ná-ziaw̃oi zu, é da la zeeloko zu, é g̃eni zea eg̃e ná-doun anzanu. ⁴Yeeta ween g̃ulani kpete nui ma, kele t̃oun ge la g̃eni p̃o ga é va ná-tog̃anii ta zeg̃e, baalagiti baa nikeiti saama, é va gili ma weein ve ga k̃oñgi. É liini, é bala nui ná-baala saa yivoi zo, é kpete ga ma weein g̃oñgi.»

⁵Davide wola yiig̃aawanani naama zunui ma, é g̃e Natan ma: «Gè g̃onaa G̃ooḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, ga nui nii é naama vai g̃ea, maaneve ga é za. ⁶Baala zivoi é seḡeai, toḡa naama veeda naanig̃oi ve, maz̃ol̃o é la gaazu-maaw̃ing̃aa g̃eeni.»

⁷Natan g̃eni Davide ma naazu: «Da g̃a è ga zunui naa! G̃ooḡḡ GALAGI Izelayele ná-GALAGI wooi g̃aa: «Nà g̃a gè gul̃oi ziaa è ma ga è g̃e ga Izelayele masagi, gè è g̃ula Sayile ya. ⁸Gè è-malig̃ii Sayile ná-pelei lo è yeezu, gè anzaiti pu è yeezu, gè è ze ga Izelayele ta Zuda unda ga masagi. Ni naa pe ge g̃ea ga faa go, k̃evele betea g̃ea de ga gè vebeani g̃iliga la ma. ⁹Lee vaa zu mu è dàawooi velevelesu, è da w̃anama vai g̃e? È G̃ete nui Ilii vaave ga bog̃a z̃ok̃p̃oi, è anzai zeg̃e, è ke ga d̃oño, t̃o b̃oñoi ma è paa ga Am̃on nuiiti ta-wog̃a z̃ok̃p̃oi. ¹⁰Naa g̃a é ba, toomai la m̃o zeg̃ea da-velei va pe, maz̃ol̃o è p̃el̃evelega, è G̃ete nui Ilii an-

zai zeŋe ga dɔɔ.›¹¹ Gɔɔŋ GALAGI wooi ɣaa: «Nà vaazu ga maanɔŋɔi è ɔɔ, è ɣɩla da-veleyeŋe ni wu, nà è ɔɔŋɔi anzaiti seŋezu è ɣaazu, gè ti ve nu ɣɩli zea, é la ga tiye ese pe gaazu. ¹²Dɔun è dɔɔni ɣeeve dɔɔŋfuzu, nɔun nà nii ɣeezu Ize-laye pe gaazu, folo wolai.»

¹³Davide ɣeni Natan ma: «Gè kotoi ɣea Gɔɔŋ GALAGI laalɔŋɔma.» Natan ɣeni Davide ma: «Gɔɔŋ GALAGI da-ɣotoi maavaayeŋa, è la mɔ zaazu. ¹⁴Kele tei niima vai maavele ma, è yeeɣeɣalai vea Gɔɔŋ GALAGI zili nuiti zea ga ti woo ɣɔi wo ma, doin sɔɔɔgai è ve, toɣa za.»

Davide ná-faaɣaazagi ma zalai

¹⁵Natan ɣaleni ma ná-koizu. Gɔɔŋ GALAGI seebe wolai vilini dounɣoi ma, nii Ilii anzai sɔɔɔni Davide ve. ¹⁶Davide GALA maaneeni dounɣoi ve. É zugi zoni, é ni piin laani zoi ma. ¹⁷Ná-pelei wu wotiŋe nu wolaiti ti looŋoni ba ga é wuzegɣe, kele é ɣleni, é la keeni, ti va laami ɔɔɔma.

¹⁸Folo lofela voluma, dounɣoi zaani. Davide ná-botiŋe nuiti ti la ɣeni zoosu ti va bo ma, mazɔɔɔ ti ɣeni ɣeezu ɔɔŋɔi ma: «Dounɣoi ɣeai ma vulua, é la wiloni ade-woo ma. Ada zoo ɣale, ade ɣe ma, dounɣoi zaa? Toɣa faa ɣɔi ɣe ga ɔɔŋɔi.»

¹⁹Davide kaani ga ná-botiŋe nuiti ta ɔɔezu laa wu. É gaagaani ga dounɣoi zaa. É ti ɣaazaŋani, é ɣe ma: «Dounɣoi zaa faa?» Ti ɣe ma: «É zaa.»

²⁰Naazu Davide wuzegeni zoi ma, é maagba, é gulu maku neeneŋi zie ɔɔŋɔi ma, é ná-seŋe maavalibo, é li Gɔɔŋ GALAGI ná-pelei wu, é nɔkɔ ná. Naa voluma é liini ná-koizu, é ɣe ti daami-anigi ve zea, é laami. ²¹Ná-botiŋe nuiti ti gaazaŋani, ti ɣe ma: «Nii è keai, naa voluve ɣa ga leeni? Siegi zu dounɣoi ɣea la vulua, è zugi zoge, è da wɔɔ. Tei é zaa, è wuzegɣe, è da laami.» ²²É ti wooɣaavoteni, é ɣe ma: «Siegi zu doun-

ɣoi ɣea la de vulua, gè ɣea zugi zosu, gè da wɔɔ, mazɔɔɔ gè ɣea ɣeezu ma: «Be ɣa é kwɛɛ ni Gɔɔŋ GALAGI la màawɔingɔ, é va dounɣoi yenvui ye su?» ²³Ni é zaa, lee vaa zu nà li zu sosu? Naama zobo ka bè, gè zenvui vu su? Nɔun nà liizu ɔɔ pelei, kele tɔun ge la mɔ vaazu ga ɔɔ pelei.»

Salɔmɔn zɔɔɔ fai

²⁴Davide maabuŋani anzai Bate-Seeba va, é gaaneene, é laani koba, naa doun zunu ɣɩli sɔɔɔ be volu, é daasei peɛ ga Salɔmɔn. Gɔɔŋ GALAGI dounɣoi naa neeni ve, ²⁵é naa leeni ga Davide ga GALA goo wo nui Natan maavele. Naama nebei maavele ma, dounɣoi laaseigi veeni ga, Yedidia (nii poluve ga «Gɔɔŋ GALAGI neeɣɔŋɔi»).

Davide Amɔn nuiti ta-laa wolai Laɓa zo fai

(1 Dɔɔ Seve 20:1-3)

²⁶Naama ziegi zu kɔɔɣulubai Zoabe laaleeni Amɔn nuiti ta-laa wolai Laɓa wu, é masa koizuve zoni. ²⁷Názu ɣa é keelaiti teveni la Davide ma, é ɣe ma: «Gè laalea Laɓa wu, gè buu vele ɣoizuve zoga vɔɔ, ve zie makesuve ná.

²⁸Kɔɔvebei mɔtai ɣaaleena ba mu, è va, è taai ze kele su da ɔɔŋɔi, è so. Gè la ɔɔ ga gè so, ma lebiyai pe ge va va ɔɔ.»

²⁹Davide kɔɔvebei mɔtai pe gaaleeni ba, é li, é laale Laɓa wu, é naa zo. ³⁰Davide masa ɔɔɔlɔgi zegeni, nii é ɣeni tamasagi unma. ɔɔɔlɔgi naa ɣeni ga zanu tetelegi, buɣegi ɣeni ga kilo vuusavago (30), kɔtu zɔngɔ baagi ɣɩla ge ba. Ti dɔɔni Davide unma. É ɣɩlani taai naa zu ga ani moinmoin, niiti é ti zoni kɔɔi zu. ³¹Nubusei niiti ti ɣeni zeini ná, é naa tanigaa ɣeeni ga sii zie nuiti, kɔtu golo nuiti, gulu ɔɔ nuiti, é tanigaa ɣe ga biliki loɣa nuiti. Uele ɣana é keeni la ga nubuseiti pe, niiti ti ɣeni Amɔn laaiti su.

Naa voluma, Davide ta kɔɔvebeiti pe ti gʒaleni ma Zeeluzalɛme.

Amenɔn ta Tamaal ta-vai

13 Naa voluma, pete nii é gʒeni, zeela gila ge gʒeni Davide ná-doun zunui Abesalɔme ya, pagai ga gola, daa ga Tamaal. Davide ná-doun zunui Amenɔn wɔinni la. ² Amenɔn zeebeni ga ziiɓɓɔɓi, é vile ná-seelai Tamaal va, nii wɔin gʒeni ma. É gʒeni Amenɔn gʒaazu ga fai maayikiyai, ga é va maabuɗa naa va, mazɔɔɔ naa la gʒeni de zunuu vaa gʒwee. ³ Amenɔn bɔɔlai ta gʒeni ná, gola gʒeegʒegai, daa ga Yɔnadabe, Davide keegʒeloin Simea ná-doun zunui gʒeni de. ⁴ É gʒeni Amenɔn ma: «Lee vaa zu dei è ga masa doin, è ɓɔɓɔ maawɔinzu gʒani sobu-ɔ-sobu? È la pɔ è va bo mà?» Amenɔn googaavoteni, é gʒe ma: «Tamaal gʒa wɔin mà, kèeloin Abesalɔme ná-seelai.» ⁵ Yɔnadabe gʒe ma: «La betei zu, è ɓɔɓɔ gʒe ga seeɓe nui. Siegi zu è-gʒe a vaana la, da gʒe ma: «Va bu, ná-seelai Tamaal va, é daamii ve zèa, é kpete gʒaazu, tɔ ɓɔɓɔi é fe zèa, gè mi.»

⁶ Amenɔn laani, é ɓɔɓɔ gʒe ga seeɓe nui. Masagi liini welezu ma, Amenɔn gʒe masagi ma: «Nà è maanɛɛnezu, soma ná-seelai Tamaal va, é degʒe buun felegɔ bete gʒaazu, tɔ ɓɔɓɔi é ti ve zèa, gè ti mi.» ⁷ Davide keela leveni Tamaal ma ná-pelei wu, é gʒe ma: «Li è-lie Amenɔn ná-pelei wu, è kɔnɔ gili.»

⁸ Tamaal liini die Amenɔn vɔ be, é ka laani, é bulu vukɔi yɛbeni, é gaayo, é degʒe buun felegɔ bete die gʒaazu, é gili. ⁹ É ma ligʒii zegʒe, é daaloka gaazu. Kele Amenɔn gʒaleni daami va. É gʒe ma: «À nuiti kula ná-pelei wu!» Eɛe pe ge gʒulani ná-pelei wu. ¹⁰ Amenɔn gʒeni niina Tamaal ma: «Uaana ga degʒe buungiti dàa veleii wu, miná gʒa è ti veezu ná zèa da ɓɔɓɔi, gè ti mi.» Tamaal liini ga degʒe buungiti, é ti beteni die Amenɔn vɛ, naa laa veleii wu. ¹¹ Siegi zu é gʒeni feezu la zea,

Amenɔn soni, é gʒe ma: «Ua, de la, zeela!» ¹² Tamaal gʒe ma: «Ba, diɛ, mina vu mà! Naa la da ga gʒe Izelayele. Mina unfetala vai naa gʒe! ¹³ Naa gʒea voluma, mini gʒa nà li ná ga nà-unfegi? Da balaa, da ɓɔɓɔ gʒula naazu ga unfetala nu Izelayele. Lee vaa zu è la lia, è bo masagi ma? É la gʒeɛa fèe vai va è vɛ.» ¹⁴ Kele Amenɔn la gʒeni keeni, é va woilo goo ma, é soni ga maabaai, é vu ma, é laa la.

¹⁵ Naa gʒeai ma, maayo ge zegʒeni Amenɔn vɛ, é naa wɔinzegʒeni ga gola, é leve naa ná-nɛɛbei va, nii é gʒeni zi-ima. É gʒeni naa ma: «Wuzegʒena vɛ, è li!» ¹⁶ Tamaal gʒeni ma: «Ba! Mina kpè gʒana, naa gʒa gʒe ga faa ɲɔu wola, é leve nii va, è keai ga ze niina.» Kele é la keeni mɔnɔ, é va woilo goo ma. ¹⁷ É ná-botigʒe zunuu loungoi lolini, é gʒe ma: «Anzanu loungoi nii gʒula mà pelei wu, è pelei vilisu ga polu veleii.» ¹⁸ Botigʒe zunuu loungoi kulani eteave, é pelei vilisu ga polu veleii.

Segʒe vapagi ta gʒeni Tamaal gʒɔba, pɔnɛai, naama zegʒe ma zii gʒa masagi ná-doun anzanuiti ti bena too gʒɔba, niiti ti la de zunuu vaa gʒwee. ¹⁹ Tamaal zuvuui vuuni nɔungi ma, é ná-sege vɔnɛgi vali ga, nii é gʒeni kɔba, é yeela unma, é da li ga wɔɔba.

²⁰ Keegʒeloin Abesalɔme gʒeni ma: «È-gʒeloin Amenɔn vuuve è ma baa? Nii gè bosu è ma niina, zeela, maagʒe kpɔ, da-zeelai vɛ. Mina naama vai zegʒe yii vɔ.» Tamaal yeni niina die Abesalɔme ná-pelei wu, egʒe anzanui nii sinigi gʒeɛai ba.

²¹ Masagi Davide naama vaiti menini, é wola yiiɗaawana. ²² Abesalɔme la gʒeni faa nɔpe boni Amenɔn ma. É naa wɔinzegʒeni, mazɔɔɔ naa vuuni ná-seelai Tamaal ma.

Abesalɔme potokulai gʒe vai ná-seelai vɛ

²³ Kona felegɔ voluma, baala maaleɗa leve nuiti ti gʒeni Abesalɔme ya Baale-Gasɔɔl, Efelayime gʒɔbaue. É masagi ná-

doun zunuiti pe tolini ná. ²⁴É liini masagi ɔ be, é gɛ ma: «È kweeni ga nɛi gè ga da-wotigɛ nui nà nà-baalagiti maalegai levezu. Masagi soma tɔ-o, ná-botigɛ nuiti-yo, wo va pò be, nɛi gè ga da-wotigɛ nui.» ²⁵Kele masagi gɛni ma: «Ba-o, doun zunuu, gi pe gi la vaazu, naa ga gɛ ga kaso wola è unma.» Abesalome bɔni da, kele masagi gɛleni toligi va, é tuya looni nɔ be.

²⁶Abesalome gɛni ma: «Ni è la mɔ keeni è va va, va bu kɛloin Amenɔn li, é gi maaza.» Masagi gɛni ma: «Lee vaa zu é liizu, wo maazaasu?» ²⁷Abesalome ná-kpɔidai maavele ma, masagi beni Amenɔn va, ti li ta masagi ná-doun zunuiti pe.

²⁸Abesalome devei veeni ná-botigɛ nuiti zea, é gɛ ti ma: «Wa Amenɔn gɛana feya koozuneai ga dɔɔi, ta nà gɛna wo ma: «À Amenɔn loɣa,» názu wa paa niina. À mina lua, nà ga gè devei veai wo ya. À zebezege, wo gɛaba.» ²⁹Abesalome ná-botigɛ nuiti ti ná-devei zoni, ti Amenɔn va. Gaamago masagi ná-doun zunui zɔiti ti wuzegɛni daami wosuɛ, ese ge le ná-soovale fuului gɔma, é vela.

³⁰Ti yeni pelei ma, Davide meni ga Abesalome masagi ná-doun zunuiti pe paave, gila kpala ga le gɛlani. ³¹Masagi wuzegɛni, é ná-segeiti balivali ga, é la zoi ma. Ná-botigɛ nu wolaiti pe ti gɛni loni koba, ta-zegɛiti balivaliai ga.

³²Davide kɛɛgɛloin Simea ná-doun zunui Yɔnadabe kpɔei zegɛni, é gɛ ma: «Màligɛni masagi mina gɛsiɛ ga masagi ná-doun zunuiti pe ka ti zaai, Amenɔn gɛla ka saai. Kaite yeei é vuuni la ná-seelai Tamaal ma, Abesalome gɛni gɛezu, toga paazu. ³³Màligɛni masagi mina niima vai zefɛ mu yii ɔ, é va da gɛsiɛ ga ná-doun zunuiti pe ka ti zaai. Amenɔn gɛla nɔ gɛ saai.»

³⁴Abesalome bɔɔɔi velave.

Siegi zu ada maabe nui weleni la goozama, é nu moimɔin golai gɛani,

ti da va ga polu vele, gize gɛkamave. ³⁵Yɔnadabe gɛni masagi ma: «Welena masagi ná-doun zunuiti ba, ti vaazu, egevelei nɔ gè gɛa bosu la è ma, nɛi gè ga da-wotigɛ nui.» ³⁶Kpesuve ga bɔɛ, masagi ná-doun zunuiti ti unkulani. Ti pe ti wɔlɔni ga gola, masagi balaa ta ná-botigɛ nuiti ti wɔlɔni gola.

³⁷Abesalome velani, é li Gesuul masagi Talemayi ɔ be, Amiyude ná-doun zunui. Davide gɛni ná-doun zunui zaa wɔɔi wosu folo-o-folo. ³⁸Abesalome yeni pela vele zu Gesuul, é ke ga kona savago. ³⁹Masagi Davide loogoni Abesalome bɛɛ vai va, mazɔɔɔ gaaneɛna gɛni de niina Amenɔn zaa vai zu.

Abesalome gale ma vai Zeeluzaleme

14 Seluya ná-doun zunui Zoabe kaani ga masagi yiimaaleida Abesalome letegi. ²É keela leveni Tekoa, ti va ga anzanui ta, nii gola zoogai faa bɛtezu, é gɛ ma: «Bɔɔɔ gɛ ege da gɛ saa wɔɔ wosu, è saa wɔɔ zegɛi loo gɔba, mina gulɔ maku neene sie bɔɔɔ ma, gɛazuɛ gɛ ege anzanui nii é ná-nui ta zaa wɔɔ wosu kaite. ³Da li niina masagi ɔ be, nii gè bosu è ma, è naa wo ma.» Zoabe naa leeni la, nii maaneeni é bo masagi ma.

⁴Tekoa anzanui liini masagi ɔ be, é nokɔ bu, é gɛ ma: «Ee, masagi, kizo.» ⁵Masagi gɛni ma: «Leeni gɛ è pɔ?» É gɛni ma: «Masagi! Nà ga poanzai, sinigi zaa. ⁶Doun zunuu felegɔ gɛ é gɛa zèa, nɛi gè ga da-wotigɛ anzanui. Ti felegɔ ti kɔɔni dɔɔɔi zu, nu la ná, é va ti gɛagwe, zoi da bɔɔɔlai loɣa, é paa. ⁷Peleyegɛi pe buzege vele gɛana dàalɔgɔma, ti gɛ mà: «Zoi é bɔɔɔlai vaai, fe, gi paa, tɔɔzei é kɛɛgɛloin vaave. Uele gɛana gá pogani zefɛ nui undaavili da gaama.» Ta naa gɛena, ta nà-kito gaabelagi gɔlogolosu naazu. Sinigi laaseigi ta mavofodai gɛ jeele zoi gɛ.»

⁸Masagi ġeni anzanui ma: «Li ċa-laazu, nà deveiti feezu ċa-vaa zu.»

⁹Tekoa anzanui ġeni ma: «Màliġii masagi, niima vaagfaazagi ye ga giye, gá nà-peleyegei, masagi ġe ga sɔbalala nu, ta mavofodaiti, niima vai zu.» ¹⁰Masagi ġeni ma: «Ni nu nɔpe ka zeli lona è ma niima vai zu, vaa la pò, toġa è ye ná.»

¹¹Anzanui kpɔei zegeni volu, é ġe ma: «Masagi soma, é minazeġe bè Ġoogɔ GALAGI laaseigi zu, ga potokula nui mina ta veè nà-maanɔġi va, ga é va zoi vaa, nii zegai zèa.» Masagi googfaavoteni, é ġe ma: «Gè ġonaa Ġoogɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga è-loin unma undegai gila kpalaa ge la loa zoi ma.»

¹²Anzanui ġeni ma: «Da va bu nei, màliġii masagi, gè faa ġili bo de è ma, nèi gè ga ċa-wotiġe anzanui?» Masagi ġe ma: «Bɔena.» ¹³Anzanui kpɔei zegeni volu, é ġe ma: «Lee vaa zu mu è ġisie ġana, é lo GALA ná-nubuseiti ba? Mazɔɔ wooi niiti maavele ma, è ti wogai feya, masagi, è bɔġo ġweege ga sɔba nu, mazɔɔ è la Abesalɔme ġaagaleni ma, nii è kpeai. ¹⁴Yeeta ade pe ada zaazu, eġe ziei puai ya zoi ma, nu la zooga zevèzu. GALA ge la ċa ga zenvu ġula nu ya, kele toġa ċa pelei ġaizie ga nii kpeai, é mina ye pela velei zu. ¹⁵Da kaana, pàai gè bɔe è vɔ, toġa ga nubuseiti kevelei ġa, é màaluai, gè ġe bɔġo ma: «Nà liizu, gè bɔe masagi vɔ, tanisu toġa zie ga nà-tene gooi, nèi gè ga ná-botigè anzanui. ¹⁶Tanisu toġa ke é baa màazu, nèi gè ga ná-botigè anzanui, zunui naa laalɔġoma, nii é ġea pɔ é gi laazeġe etea, gá dɔun zunui, ga é gi ġula nubuseiti saama, niiti GALA ge yimazeġeai ga tiye ga ti ġe ga nɔnɔ.» ¹⁷Kèeve bɔġo ma: «Màliġii masagi laawooi ġa ġe ga ziilei kpɔe bè.» Mazɔɔ màliġii masagi ġeeve eġe GALA ná-geezuġelai ga é faa vagoi ta faa nɔi yɔġozuġula. Ġoogɔ GALAGI ċa-GALAGI ye è va.»

¹⁸Masagi ġeni anzanui ma: «Nà balaa, nii gè è ġaazaġasu ma, mina tanɔpe dɔɔġu bà.» Anzanui ġe ma: «Màliġii masagi, bɔena.» ¹⁹Masagi kpɔei zegeni volu, é ġe ma: «Zoabe lei é va ġe volu niima vai pe su?» Anzanui ġe ma: «Ee, màliġii masagi, GALA ka kàazu, eġevelei è vulua la ga ġite, nii kpein màliġii masagi boga, nu la zooga zezzezu ba, è va li ga yeeza baa ġvèzu vele. Ti pe ka ga gaamai, ċa-wotiġe nui Zoabe ġa é tèvega, ga gè bɔe è vɔ. Nii kpein maaneai ga gè bo, nèi gè ga ċa-wotiġe anzanui, tɔ ġa é ti pe pua dà. ²⁰Ni ċa-wotiġe nui Zoabe naa ġea, toġa pɔ é niima vai ġula ga kevelei taġili. Kele ġigi ġa màliġii ya, eġe GALA ná-geezuġelai. Nii kpein é ġeezu zoi zu, é ti pe kwèe.»

²¹Masagi liini, é ġe Zoabe ma: «Nii è boga, gè vaa bu. Liina, è va ga zunu loungoi Abesalɔme ve.» ²²Zoabe nɔkɔni masagi wu, é ġe ma: «GALA ge tuya loo è ve, masagi! Gè kweega ga è yiilaave mà, tɔzei è naa ġea, nii gè bogai è ma, nèi gè ga ċa-wotiġe nui.» ²³Zoabe wuzegeni, é li Gesuul, é Abesalɔme zezze ná, é vaa la Zeeluzaleme.

²⁴Masagi ġeni ma: «Abesalɔme mina zeeli pò be, é li ná-pelei wu.» Abesalɔme liini ná-pelei wu, é la ġaazulaani masagi ma.

Davideni ta Abesalɔme ti yɔġozubete vai

²⁵Izelayele yooi zu, Abesalɔme ġegala la ġeni ná pagi zu, é zo kɔġvave, é le unmave, ná pe paga ġeni de. ²⁶Konagi besu ġilagila, é ġeni nɔungi wosu, mazɔɔ nɔun deġai ġeni wuizu ma. Ti bena nɔun deġai ġoġo, é ġe ga, kilo felegɔ ta tukpe (2,5), eġevelei masagi ná-kɔġgiti ti la. ²⁷Abesalɔme zunu loun savago zɔɔni, ta anzanu loun ġila, nii é ġeni ga anzanu vapa gola, daa ġeni ga Tamaal.

²⁸Abesalɔme keeni ga kona felegɔ Zeeluzaleme, é la liini masagi ġakala.

²⁹Yeeta é Zoabe lolini ga é naa leve masagi vɔ be, keɛ Zoabe la ɣeni keeni, é va li pɔ be toligi ma. Abesalɔme tolini ná velesiei zu, keɛ Zoabe la ɣeni keeni. ³⁰Názu ɣa Abesalɔme ɣeni la ná-botigɛ nuiti ma: «À wele! Zoabe ná-kpalagi ɣa nɔnɔi ɣoba. À li, wo abui vili ba.» Abesalɔme ná-botigɛ nuiti ti abui vilini Zoabe ná-kpalagi va. ³¹Zoabe wuzegɛni, é li Abesalɔme vɔ be, é gaazaɣa, é ɣe ma: «Lee vaa zu da-wotigɛ nuiti ti abui logai ná-kpalagi va?» ³²Abesalɔme goɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Gè è lolige, è la keeni, è va va. Gè ɣea ɣeezu, gè è leve, è masagi gaazaɣa, è ɣe ma: «Lee vaa zu sɛɣeai Gesuul, gè va? Maanɛeni nɔ gè ye ná.» Nà pɔ niina ga gè ɣe masagi ɣakala niizu, ni nà ga sɔba nu, é pàa!» ³³Zoabe liini masagi vɔ be, é naa ná-doin laawooiti pe daazeeli ma. Masagi Abesalɔme lolini. Diai ma, é nɔkɔ masagi wu. Masagi Abesalɔme nɛnɛni ga daave komagai.

Abesalɔme wuzegɛ vai Davide laalɔɣma

15 Naa vóluma Abesalɔme kɔɔɣɔ wotolo ɣila ta sooiti gaizieni bɔɣɔ vɛ, ta nu vuulɔɔlugɔ (50), niiti ti ɣeni bizezu ná-wotoloi ɣakala. ²É ɣeni wuzegɛzu ga sobuzobui, é lo pele ɣobave. Nu nɔpe a la ɣena lia masagi vɔ be tukpɔɣaaleve vai ma, Abesalɔme ɣeni gaazaɣasu, é ɣe ma: «Da ga taa bɛgele zu nu?» Naa a la ɣena ma: «Nà ga Izelaye le wolodai zu nui ta.» ³Naazu Abesalɔme ɣeni ɣeezu ma: «È lii ungi vage, keɛ nu nɔpe ge la masagi vɔ be, a woilo è-woo ma.» ⁴É bena ɣe ma volu: «Ee, ni nà ɣa gè ɣeni tukpɔɣaalevezu zooi nii zu, niiti kpein kpɛ baa goomaɣaali ti yɔɣɔzu, ta la ɣe vaazu pɔ, nà ma, nà la ɣe ta-lukpɔi ɣaalevezu ga telebodai.» ⁵Ni nui ta a la maabugana ga é nɔkɔ be, é ɣeni yeemaalesu ma, é so, é buzegɛ, é nɛne. ⁶Zekana Abesalɔme ɣeni keezu

la ga nui pe nɔ a ɣe liizu masagi vɔ be tukpɔi ɣaaleve vaa ma, naa ɣa é yeni keezu, é nɛ Izelaye le nuiti be.

⁷Kona naanigɔ vóluma, Abesalɔme ɣeni masagi ma: «Va bu, gè li ɣeebelɔn, gè minazegɛgi laazeeli, nii gè kea ɣooɣɔ GALAGI vɛ. ⁸Mazɔɔɔ nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè minazegɛ keeni, siegi zu gè ɣeni la Gesuul, Siili yooi zu. Gè ɣeni ma: «Ni ɣooɣɔ GALAGI a gaagalena ma Zeeluzaleme, nà zalaɣa ɣula be.» ⁹Masagi ɣeni ma: «Li, ziileigi ɣe è vɛ.» Abesalɔme liini ɣeebelɔn.

¹⁰Keai ma miná, é keelaiti teveni Izelaye le wolodaiti pe ma, é ɣe ti ma: «Siegi zu wa puu fɛ woovi menina la, wa ɣe ma: «Abesalɔme ɣea ga masagi ɣeebelɔn.» ¹¹Nu unfelegɔi (200) niiti Abesalɔme ti lolini, ti zegɛ Zeeluzaleme, ti vile polu ladalai zu, ti la ɣeni faa nɔpe kwɛ ná-kisie zu. ¹²Keai ma zalaɣai ɣulazu, é nu leveni Gilo taazuve ga ti Gilo nui Ayitɔfele loli, é ɣeni ga Davide ná-tene bo nui. Woyai zebei wola wɔɔɔni, ta nubusei ɣeni liizu ga mɔinda Abesalɔme volu.

Davide vela vai

¹³Nui ta vaani, é ɣe Davide ma: «Izelaye le nuiti ti ɣaavotega Abesalɔme ma.» ¹⁴Davide ɣeni ná-botigɛ nuiti ma, niiti kpein ti ɣeni koba Zeeluzaleme: «À wuzegɛ, ade vela, mazɔɔɔ ade ɣula ɣelegele kili ge la ná Abesalɔme ya. À suvile, wo li, ni naa laade, toɣa zuvilezu ga é zeeli ade ma, é faa ɣu ɣe ga ad-eye, ta é le taazuve ga boɣa zɔkpɔi, é da nuiti paa.» ¹⁵Masagi ná-botigɛ nuiti ti ɣeni ma: «Masagi, nii nɔpe è devezu, gá è yeema.»

¹⁶Masagi ta ná-peleyegɛi pe ti vileni ɣɔɣɔa, ti vela, keɛ é anza puugɔ yeni ná, niiti ti la vuluni ga zoiti kevele, ga ti da wele kooi ma. ¹⁷Masagi ɣulazuve taai va ta nubuseiti pe, ti lago loni pele ɣaabelagi ɣobave. ¹⁸Ná-botigɛ nuiti kpein ti

geni levesu koba, ta tɔ bɔɔɔi make nuiti niiti ti geni ga Kelete nuiti ta Peelete nuiti, naa vɛɛ Gate nu undɔzitaiti (600) ba, niiti ti zegeni Gate, ti vile masagi volu, ti da lo tuɔɔ.

¹⁹ Masagi geni Gate nui Itayi ma: «Lee vaa zu da balaa è vilesu gi volu? Gale ma, è li, è ye masa niinei goba, mazɔɔɔ da ga ween ve, ti è gɔlaai da-yooi va. ²⁰ È vaave pɔ be su la de gɔozani, nà è vilesu gale mɔnɔ gɔɔɔma za gi volu? Gè la de vɔɔ kwɛɛ mini gɔ gè liizu ná. Gale ma, è li wa è-gɛɛlointi. Gɔɔɔ GALAGI zoo è nubɔɔɔlai ta woogɛgiladai gɛ è vɛ.» ²¹ Itayi masagi woogaaivoteni, é gɛ ma: «Gè gɔnaa Gɔɔɔ GALAGI ma, nii è vulua, ta da balaa ma dɛi è vulua, ga vɛ nɔpɛ mɔligii masagi è lizu ná, nà è volu, saai zu baa zenvui zu.» ²² Davide googaaivoteni, é gɛ ma: «Naa vage. Levena mu velelavɛ.» Gate nui Itayi leveni velelavɛ ta ná-nubuseiti pe, é vɛɛ ta-veleyegɛiti ba. ²³ Bebei levesuve, nubuseiti pe ti geni wɔɔɔzu. Masagi Seedelɔn vetugi budeni, ta polu nuiti pe. Ti tevbai zu velel zoni.

Davide woogɛgila botigɛ nuiti ze fai Zeeluzaleme

²⁴ Zalaɔa gɔla nuiti Sadɔke ta Abiataal balaa ti geni ná, ta Leevi nui niiti ti geni GALA ná-minazegɛ kesui zegɛzu. Naati ti minazegɛ kesui laani zooli ma, eyesu nubusei pɛ ge be ga gɔla taai va. ²⁵ Masagi geni Sadɔke ma: «Gale ma ga GALA ná-minazegɛ kesui taazu. Ni Gɔɔɔ GALAGI gɔ pɔ é faabɔɔɔ gɛ bè, toɔa va ga ze volu, é va bu gè ná-minazegɛ kesui gɔ, ta seizuve. ²⁶ Kele ni a gɛɛna mà: «Ziima nu la mɔ ga de,» naazu é sò velel é pɔ la.» ²⁷ Masagi geni zalaɔa gɔla nui Sadɔke ma volu: «Da wozagaazu? Gale ma, é li taazu ziileigi zu, wo-loun felegɔiti ti wo maaza, è-loin Ayimaase, ta Abiataal ná-doin Zonatan. ²⁸ Nɔn nà maabɔungu

wosu gɔɔɔzu tevbai zu, zie maalevesuve gobave, eyesu gè wo-laagɛela zɔɔɔ.» ²⁹ Sadɔke ta Abiataal ti galeni ma ga GALA ná-minazegɛ kesui Zeeluzaleme, ti ye ná.

³⁰ Davide geni Wolive gɛzei læzu, é da wɔɔ, é segei veai nɔungu ma, é geni ziezu ga kɔɔa nakai. Zoiti pe ti geni polu, ti segeiti pɛeni tɔungiti ma balaa, ti da le ga wɔɔa. ³¹ Ti vaani, ti gɛ Davide ma: «Ayitɔfele gɔ woya gili nuiti saama, niiti ti Abesalɔme volu.» Davide geni ma: «Ee, Gɔɔɔ GALAGI, Ayitɔfele ná-tene gooiti supaka gɔla.»

³² Davide zeelii ma gize unmave, vɛ nu nɔkɔsu ná GALA bu, Aaleke nui Gusayi gɔlani ga polu velel, kɔba zegɛi valiai ga, fufiligi nɔungu ma. ³³ Davide geni ma: «Ni da vilena pòlu, da gɛɛzu ga kàɔ. ³⁴ Kele ni da galena ma taazu, é gɛ Abesalɔme ma: «Ee, masagi, nà ga dawotigɛ nui, gè botii gɛa è-gɛɛ vɛ eyesu za zeeli, niizu niina da gɔ gè botii gɛɛzu è vɛ,» naazu da zoo è pele besa bè Ayitɔfele ná-tene gooiti tuɔɔ. ³⁵ Zalaɔa gɔla nuiti Sadɔke ta Abiataal ta gɛɛzu è va. Nii nɔpɛ da menina masagi ná-pelei wu, da li, è bo ti ma. ³⁶ Ti-loun felegɔiti ta ná, Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase ta Abiataal ná-doun zunui Zonatan. Wooi nɔpɛ wo menisu, naati ka wa vali ti ma, ti va, ti bo mà.» ³⁷ Davide bɔɔlai Gusayi galeni ma naazu taazu, siegi zu Abesalɔme geni læzu la Zeeluzaleme.

Davide ta Mefibaale ná-botigɛ nui Siba

16 Davide lago leveni nɔ gize unmave va, é Mefibaale ná-botigɛ nui Siba gɔ, é vaazu daagomisu ga soovale felegɔ ti maagilii ta ti gasɔgilii ga bulu unfelegɔ (200), ta leezen vɔɔ buun ungila (100), naa vɛɛ gulu waa ungila (100) kili ba, ta kɔɔ woole gila dɔɔi zu. ² Masagi gaazagani, é gɛ ma: «Lee gɔ è pɔ è ke ga nii pɛ?»

Síba goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Soovalegiti ta ga masagi ná-peleyeg̃ei n̄n̄n̄, ti d̄a zeí ti g̃ma, búluí ta gulu waaiti ti g̃e ga g̃n̄ngi buzeg̃e niinegiti be, d̄oó g̃e ga kp̄ole d̄ei naati be, ta b̄ol̄ tevebai zu.» ³Masagi g̃eni ma volu: «Mini g̃a mu d̄a-galam̄in ná-doun zunui ná?» Síba masagi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Zeg̃e Zeeluzaleme, maz̄l̄w̄ é g̃ea g̃eezu b̄og̃ ma: «Izelaye veleyeg̃ei g̃a k̄e ná-masadaí ve z̄e niina.» ⁴Masagi g̃eni Síba ma naazu: «Ni zekana é la, nii pe é ga Mefibaale n̄n̄n̄, g̃è ti pe fea è ya.» Síba g̃eni ma: «Nà n̄k̄su è g̃og̃wu. Davaab̄og̃i zoo é ye bà, màlig̃í.»

Simeyi Davide voovoo vai

⁵Masagi Davide zeelíai ma Baḡfulime, zunui ta ḡulani taa goi naa zu, é ga Sayile ná-peleyeg̃ei wu nui ta. Zunui naa laaseigi g̃eni ga Simeyi, é ga Geela ná-doun zunui. É g̃eni vaazu ga Davide voovoa, ⁶é d̄a k̄tuiti pili Davide ta ná-botig̃e nui ma, an̄e ni nubuseiti ta salavusuiti ti ḡakuni naa ma, k̄v̄ezu velei ta zeezazu velei. ⁷Simeyi g̃eni woog̃fulazu, é d̄a Davide voovo, é d̄a g̃e ma: «Leve, leve, nu vaa nui, nu ḡakai! ⁸G̃og̃ GALAGI Sayile ná-peleyeg̃ei ma ḡamai laa è unma, Sayile nii è masadaí g̃eezu potogi zu. G̃og̃ GALAGI masadaí ḡula è ya, é fe è-loin Abesal̄me ya. Wele d̄a va za, è maaw̄indai, eg̃evelei soloog̃ai la è ma, maz̄l̄w̄ d̄a ga nu vaa nui.»

⁹Názu g̃a Seluya ná-doun zunui Abisayi g̃eni la masagi ma: «Lee vaa zu nu g̃a gile vooḡai nii ye ná, é d̄a màlig̃í masagi voovo? Va bu g̃è li, g̃è n̄ung̃i leve ba.» ¹⁰Masagi goog̃aavoteni, é g̃e ma: «W̄n̄oi g̃a naa zu ga leeni, Seluya ná-doun zunuiti? Maz̄l̄w̄ ni G̃og̃ GALAGI g̃a keai ma é f̄oovo, be g̃a a zelilo ma?» ¹¹Naa voluma Davide g̃eni Abisayi ta ná-botig̃e nui pe ma: «Ni d̄oun zunui nii g̃è s̄l̄w̄gai nà b̄og̃i, naa g̃a g̃eezu é p̄a, Benzamen nui nii la kea,

é va leve naa va baa? À ze ná d̄oin, é foovooí loo, maz̄l̄w̄ G̃og̃ GALAGI g̃a é boga ma. ¹²Tanisú G̃og̃ GALAGI g̃a nà-maan̄og̃i vetesu, é za voovooí lati ga tuyai.»

¹³Davide ta ná-nuiti ti g̃eni liizu n̄, Simeyi balaa g̃eni ziezu Davide gobave gize ḡakamave, é d̄a foovooí loo, ta é d̄a k̄tui ta fufiligiti pili. ¹⁴Gaabelagi, masagi ta polu nui ti zeelini, ti wola b̄ol̄ai. Miná g̃a ti loog̃oi ná.

Abesal̄me zeeli vai Zeeluzaleme

¹⁵Abesal̄me ta Izelaye nubuseiti pe ti leeni Zeeluzaleme, Ayit̄fele g̃eni ba. ¹⁶Siegi zu Davide b̄ol̄ai Aaleke nui ḡusayi zeelini la Abesal̄me gobave, é g̃eni ma: «Masagi lebi g̃eke, é lebi g̃eke faan!» ¹⁷Abesal̄me g̃eni ḡusayi ma: «Da-woog̃eg̃iladai pe kana, é vile è-w̄ol̄ai va? Tog̃a g̃ale, è la vileni polu?» ¹⁸ḡusayi goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Ba, nui nii G̃og̃ GALAGI ta nubusei niiti, naa veé k̄w̄og̃ nui pe ba, ti yiimazeg̃eai la, naa g̃a g̃è vilesu polu, g̃è ye koba. ¹⁹T̄oun v̄ol̄, nui ma zii pe tei nà d̄a botii g̃e be. B̄ol̄ai ná-doun zunui la ga de baa? Uelei n̄ g̃è g̃ea la ga è-g̃e ná-botig̃e nui, zen̄ ḡana g̃è botii g̃eezu la è ve.»

²⁰Abesal̄me g̃eni Ayit̄fele ma: «À d̄a ten̄egi wo v̄w̄ma. Ada ke g̃ale?» ²¹Ayit̄fele goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Li, è la ga è-g̃e anzaiti, niiti ti la vuluni ga z̄oit̄i kevele, é ti yeg̃ai masa pelei wu, ga ti d̄a make. Izelaye pe ka kw̄e naazu ga è leg̃ea è-g̃e zu, naazu niiti pe ti è volu, ta zeb̄e z̄l̄w̄.» ²²Ti sege ḡotai loni Abesal̄me ve, doog̃o bosuve ná b̄eteai pelei maazu, miná g̃a é laani ná ga keeg̃e anzaiti, niiti ti la vuluni ga z̄oit̄i kevele, Izelaye nui pe gaazu.

²³Naama ziegi zu k̄nye g̃eni Ayit̄fele ná-tene gooit̄i pe ba, eg̃e nu g̃a GALA b̄og̃i ḡaazaga, zekana ná-tene gooit̄i pe ti g̃eni la Davide ve ta Abesal̄me balaa be.

Gusayi Ayitofele
ná-tene gooi maagaali vai

17 Ayitofele gēni Abesalome ma: «Be gè yeelo nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) va, gè vile Davide volu za bidii nɔ. ²Nà zeelizu ma siegi zu kpɔɔɔai la, zebe la mɔ zea. Nà faa zupui vilisu pɔ be. Niiti kpein ti polu, naati ti bize, gè masagi gila nɔ vaa. ³Naa voluma gè gale ma ga nufuseiti pɛ. Mazɔɔɔ ni zunui naa a zaana, nii è gaizieu, nufuseiti pɛ ta gale ma è vɔ. Ti zeii ziileigi zu.» ⁴Naama wooi zolooni Abesalome ta Izelaye nu wolaiti pɛ ma.

⁵Abesalome gēni ma: «Aaleke nui Gusayi loli dɛɛ, ade tɔ balaa goomeni.» ⁶Gusayi laei ma Abesalome vɔ be, Abesalome gaazaɣani, é gɛ ma: «Wele nii gɛ Ayitofele boga, gi naa gɛ, nii é bogai, baa gɛgi tagili ka è vɛ?» ⁷Gusayi Abesalome woogaavoteni, é gɛ ma: «Niima gelei zu, Ayitofele ná-tene gooi la vani.» ⁸Gusayi gēni ma: «È è-gɛɛ gɛwɛɛ sɔ ta ná-nuiti! Ta ga zebesu zalavusuiti, ti vileve ege zuluɔbui, nii ma yivoi gɛlaai zea dɔɔɔi zu. È-gɛɛ gɛ ga kɔɔgɔ nui, é la vaazu kpidii gɛezu nufuseiti saama. ⁹De bɔɛzu gani, toɣa gɛ loɔgɛa kɔtu yegei ta zu, baa ade tagili. Ni tɔ gɛ zeina ga da-gɔɔgɔ nui tanigaa ti zaana ti ya, ma wooi ga meni é wo ga: «Abesalome ná-nuiti ti loa bu.» ¹⁰Naazu, anɛ zebesu zalavusui, niiti zala yii ti goozu, naati pɛ ta gɛ ipɔtevei zu. Mazɔɔɔ Izelaye pɛ ge kwɛɛ ga è-gɛɛ gɛ ga kɔɔgɛfuluba wolai, ta kɔɔgɔ nu wolaiti ta ba. ¹¹Nà pɔ ga Izelaye nuiti pɛ ti gɛale ba è gɔba, é loɔzei Dan, é zeeli Beel-Seeba, da-gɔɔvɛbeɛi gɛ mɔin ege kpolodei laave ma paɣaegi. Da bɔgɔɔi è lo ti luɣɔ kɔɔgɔzuvɛ. ¹²Ada zeelizu Davide ma ade ta, vɛ dɔɔgɛuai ná, ade loo ma, egevelei nɔɔai a da vɛɛ la zooi ma. Tɔ-o, ná-siepoluiti-yo, tanɔpɛ ge la gɛla ade ya. ¹³Ni a loɔgɛna taai ta zu, Izelaye nuiti pɛ ta va ga galuiti, ade

taai naa mɛɛn petugi zu, é kobave, eyesu kɔtu gɛla kpala ge mina mɔ gɛ ná.»

¹⁴Abesalome ta Izelaye nuiti pɛ ti gēni ma: «Aaleke nui Gusayi ná-tenegei vizɔge, é leve Ayitofele nɔɔɔi va.» Mazɔɔɔ Gɔɔgɔ GALAGI deveni ga é Ayitofele ná-tene pagɔi loo bu, nii a ke é va ga maanɔgɔi Abesalome ma.

Davide Zuluden bude vai

¹⁵Gusayi liini zalaɣa gɛla nuiti Sadɔke ta Abiataal vɔ be, é Ayitofele ná-tene gooi laazeeli ti ma, ta nii tɔ bɔgɔi é bogai Abesalome ta Izelaye nu wolaiti pɛ ma. ¹⁶É gēni ti ma volu: «À nu leve fala Davide ma, é bo ma ga, é mina ni za tevebai zu zie maalevesuve gɔbave, kele é Zuluden bude, é li poun, nii a ke ti mina za ta ná-siepoluiti.»

¹⁷Zonatan ta Ayimaase ti gēni Enlogele, botigɛ anzanui gila ge gēni liizu, é da keela wooi wo ti ma, nii maanɛni ga ti li, ti bo Davide ma. Mazɔɔɔ ti maa la gēni nɛni ga ti le taazuve, naa gɛ a ke nu mina ti gɛ. ¹⁸Kele zunu loungo gɛla ge ti gɛani, é li, é bo Abesalome ma. Keela felegɔti ti liini ga gaazuvile, ti liini, ti le Baɣulime zunui ta ná-pele wu. Zieyegɛ gēni ná-koizuvɛ, ti loɔgɛni zegɛi naa zu. ¹⁹Pele deei sege wolai zegeni, é pɛɛ zegɛi la, é ani gɛe zigai vuuni ma, nu nɔpɛ ge la bena gaaga ga ani gɛ ná.

²⁰Abesalome ná-keelaiti ti vaani anzanui naa vɔ be, ti gɛ ma: «Mini gɛ Ayimaase ta Zonatan ti ná?» Anzanui ti woogaavoteni, é gɛ ma: «Ti ziei budea.» Ti naati gaizieni, kele ti la gēni Ayimaase ta Zonatan gɛani. Ti galeni ma Zeeluzaleme.

²¹Ti liai ma, Ayimaase ta Zonatan ti gɛlani zieyegɛi zu, ti li, ti keela wooi wo Davide ma. Ti Ayitofele ná-tene gooi laazeelini Davide ma, nii é boni daalɔgɛma. Naa voluma ti gēni ma: «À wuzegɛ, wo ziei bude ga suvile.» ²²Davide ta nui niiti kpein ti gēni polu, ti Zu-

luden budeni. Geelaalaosuve kaani ga ti pe ti levega.

²³ Ayitofele kaai ma ga ná-tene gooi la zoni, é leeni ná-soovalegi gɔma, é li ná-taazu. Kpegai ma ga vali ná-pele wu nuiti ma, é ɔɔɔ zeleni, é za, ti maaɔfulu keeɔ ná-kabai zu.

Davide zeeli vai Maɔanayime

²⁴ Davide zeelini Maɔanayime. Abe-salome ta Izelayele ɔɔɔɔ nuiti pe ti Zuluden budeni. ²⁵ Abesalome Amasa ɔeeni ga ná-kɔɔɔfulubai, Zoabe votogi zu. Amasa tona ge ɔeni ga Izelayele zunui ta ná-doun zunu, nii daa ɔeni ga Yitela. Amasa dee laa ɔeni ga Abigayile, Naɔase ná-doun anzanui, nii é ɔeni ga Zoabe dee Seluya baazeelai. ²⁶ Izelayele nuiti ta Abesalome ti ta-ɔɔɔlaɔgai vuuni Galaade yooi zu.

²⁷ Davide zeelii ma Maɔanayime, zunui tanigaa ti daaɔomini: Naɔase ná-doun zunui Sɔbi, é ga Laba nui, Amɔn nuiti ta-laa wolai, ta Lodebaal nui Amiyele ná-doun zunui Makiil, naa veɛ Baalezilayi va, Loɔelime nui Galaade yooi zu. ²⁸ Zunui niiti ti vaani ga daama aniiti, ta anipakaiti, ta diɔiiti, ti va ga moloi nii é ga beleegi ta wɔɔlezegi, ti va ga bulu vukɔi, ta ani ɔae ɔeegaiti, ti va ga tɔɔɔ baazagiti ta ma velevelegi. ²⁹ Ti vaani mɔnɔ ga kɔin gulɔi, ta nike piimi dei ma wulɔi, naa veɛ folomazegi va, ta baalagiti. Ti naati pe feeni Davide ta ná-nubuseiti zea, nii a ke ti laami, mazɔɔɔ ti ɔeni ɔeezu ɔɔɔɔ ma: «Numai niiti ti ɔɔɔa ga siei ti boga tevebai zu, pului ta kpɔɔle wɔin ɔana ti ma.»

Abesalome ná-kɔɔɔbebi loo vai bu

18 Davide kɔɔɔɔ nuiti gaaluni, ni-iti ti ɔeni polu. É nu waagilag-ila kundigiiti ta nu ungilagila kundigi-iti seini ti unda. ² Davide kɔɔɔbebi ɔaagweeni su sava, é ma mɔungi ve Zoabe ya, é felesiei ve Zoabe keeɔɔeloin

Abisayi ya, Seluya ná-doun zunui, é savasiei ve Gate nui Itayi ya. É zeba é ɔe tɔ ɔɔɔɔi toɔa vilesu ti volu kɔɔɔɔzuve.

³ Kele kɔɔɔɔ nuiti ti ɔeni ma: «Kpele-o, è la vilesu gi volu! Mazɔɔɔ ni gá ve-lana, é la ɔea ga faa biin gi zili nuiti gaazu, anee balaa gi ɔilazuve pe ka za-azu, ti la naa ɔea ga faa biin. Kele da ɔila, è ɔeeve eɔe nu waapuugɔ (10 000) gi zaama. É ɔula naa volu balaa, fiɔɔge ga è ye taazuve, è da kpɔbai leve gi ma.»

⁴ Masagi ɔeni ti ma: «Nà naa ɔeezu, nii pagai wo ɔaazu.» Masagi loni taa zigida-ve ɔobave, siegi zu kɔɔɔbebi ɔeni ɔula-lazu la, nu ungilagilagiti ta nu waagilag-ilagiti. ⁵ Masagi devei veeni nu savagɔ niiti zea, Zoabe, Abisayi, ta Itayi, é ɔe ti ma: «Nà wo maanezezu, à mina faa ɔɔɔ ɔe ga zunu loungoi Abesalome.» Bebebi pe ge masagi woomenini, é da devei naa ve kɔɔɔbebi ma ɔundiɔiiti zea, é vile Abe-salome va.

⁶ Kɔɔɔbebi lɔni ɔɔɔi va ga ti Izelayele nuiti daaɔomi ga kɔɔi. Ti kɔɔi lɔni ga, Efelayime lɔɔi zu. ⁷ Davide ná-kɔɔɔɔgi vɔnini Izelayele gelei ma ga gola, nu waavuufelegɔ (20 000) ɔa ti paani Izelayele va. ⁸ Kɔɔɔɔ nuiti ti vazani ma zou ɔeɔegi naa zu. Naama voloi nui liegi é za-ani ɔɔɔi zu, naa mɔinni, é leve niiti ba, boɔa zɔkpɔi ti vaani.

Zoabe Abesalome vaa vai

⁹ Abesalome weleni, é ɔɔɔɔ ɔa Davide ná-nuiti kakala. É bizeni ná-soovale fuului ɔɔma, naa li, é lɔ sene gulu wola ta ma ɔɔɔi zu. Abesalome nɔungi batani gulu bekegiti zɔɔɔzuve, é yeni zeleni geegɔɔɔgi ta zooi yɔɔɔzuve, ná-soovale fuului ɔula bu, é da li. ¹⁰ Kɔɔɔɔ nui ɔila ge kaani, é li, é bo Zoabe ma. É ɔe ma: «Gè Abesalome ɔaave zeleni sene gului va.» ¹¹ Zoabe ɔeni ma: «È kaave! Leeni vaa zu è la paani náve nɔ? Nà la wali ɔae puugɔ ve è ya ta saamaɔili gila.» ¹² Kele kɔɔɔɔ nui gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ba-o, anee ni

wali gae waagila (1 000) ka da la kɔɔ, è fe zèa, gè la kea, gè va yeelo masagi ná-doun zunui ma, mazɔɔ gi goomenini, é fali nii wo wo ma, da-o, Abisayi-yo, ta Itayi, é gɛ wo ma: «À dama ga nu nɔpe ge mina faa ɲɔu gɛ ga zunu loungoi Abesalɔme.»¹³ Tɔ vɔɔ ni gè gikulani zènvui zu, gè paa ná, gè ke egɛ faa la gɔla su, masagi a la meni nɔ, mazɔɔ faa la da ga loɔgu ba, da bɔɔɔi balaa è la bena màavaawo.»¹⁴ Zoabe gɛni ma: «Gè la nà-yeegɛgalai gologolosu è ma!» É kpaku gaaazoba savagɔ zɛgɛni, é li, Abesalɔme yenvui su de zelɛni gului va, é ti badɔ naa yii va.¹⁵ Zunu loungo puugɔi niiti ti gɛni Zoabe ná-kɔɔɔ zɔɔlaiti segezu, naati ti gɛkuni Abesalɔme ma, ti mɔta va.

¹⁶ Zoabe puugɔi vɛɛni ga ti loogɔ kɔɔi va. Ná-kɔɔvɛɛbeɛi gɛaleni ma, ti zɛgɛ Izelayeɛ nuiiti polu.¹⁷ Ti Abesalɔme zɛgɛni, ti pili zɛgɛ boma goozu golai ta zu, ti kɔtu zigɛ golai lo maazu. Názu Izelayeɛ nuiiti eɛe ge da li vɔ da.

¹⁸ Abesalɔme gɛai ma vulua, é kɔtu gɛla kpadɔni Masagi Ná-Petugi zu ga gɛzesui, mazɔɔ é gɛni gɛɛzu bɔɔɔ ma: «Zunu loun la bè, nii tɔɔɔi gɛ ye ba eyesu gɔ.» É tɔ bɔɔɔi daaseigi vɛɛni gɛzesu gɔtɔui naa va, zaagaza daa gɛ ga «Abesalɔme ná-gɛzesu gɔtɔui.»

Davide Abesalɔme zaa vai meni fai

¹⁹ Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase gɛni Zoabe ma: «Va bu, gè li, gè niima woo niine vagɔi laazeeli masagi ma, ga Gɔɔɔɔ GALAGI ná-gaamai vea zea, é un-mɔɔga, é kula sili nuiiti zea.»²⁰ Zoabe gɛni ma: «È la zooga gɛɛzu ga woo niine vagɔ laazeeli nu za, da zoo gɛɛzu la yee gɛli, keɛ za è la zooga liizu niima wooi wosu, mazɔɔ masagi ná-doun zunui zaaɛ.»²¹ Zoabe gɛni Etiyɔpi zunui gɛla ma: «Nii è kaai, li, è naa wo masagi ma.» Zunui naa nɔkɔni Zoabe gɔɔɔwu, é wuzɛgɛ, é li ga kpizeɛ.²² Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase kpɔɛi zɛgɛni volu, é gɛ

Zoabe ma: «Nii a gɔlana su, naa gɔla su! Keɛ be bà, gè bize Etiyɔpi zunui volu.» Zoabe googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Lee bize gɛ è pɔ è bo, bɔɛ? Da-undaanɛɛ nɔpe ge la nii gɛgɛla woo laazeeli vai zu.»²³ Ayimaase gɛni ma volu: «Nii a gɔlana su, naa gɔla su! Keɛ nà pɔ gè bize.» Zoabe da gɛ ma niina: «Bizena mu.» Ayimaase bizeni, é li ga Zuluden ma nemei zu vele, é leve Etiyɔpi zunui va.

²⁴ Davide gɛni zeini taai ma zigɛdave goozu veleɛi. Taai maabe nui leeni sigɛgi gɛ, é wele zeemaalegi zu, é zunu gɛla ka, é da va ga kpizeɛ.²⁵ Taai maabe nui woogulani, é daazeeli masagi ma. Masagi gɛni ma: «Ni tɔ gɛla be, toga vaazu ga woo niina vagɔ.» Zunui naa gɛni maaɔɔgazu ga kpizeɛ.²⁶ Taai maabe nui weleni mɔnɔ, é zunu gɛli ka, é da va ga bizaa, é woogulani sigɛda make nui ma, é gɛ ma: «Wele zunu gɛli ba, é vaazu ga bizaa tɔ gɛla.» Masagi gɛni ma: «Tɔ balaa toga vaazu ga woo niine vagɔ.»²⁷ Taai maabe nui gɛni ma: «Nà kaazu ga ma mɔungi bize vele gɛɛve egɛ Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase.» Masagi gɛ ma: «Nu vagɔ ve, toga vaazu ga woo niine vagɔ.»

²⁸ Ayimaase maaɔɔɔani masagi va, é gɛ ma: «Fai pe ka ziezu ga pagɔ!» É nɔkɔni masagi wu, é gɛ ma: «Mamagi gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, da-GALAGI, nii é va bu, è vɔni naati ma, niiti ti gɛa wuzɛgɛni màligii masagi laalɔɔɔma.»²⁹ Masagi gaazaɔani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Abesalɔme gɛdege faa la ba?» Ayimaase googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Siɛgi zu Zoabe gɛa tɛvesu la è vɔ be ga botigɛ nui taɔɔili vɔɔma, gè gɛa nuiiti kaazu, ti da wola gɛ unga wuulee, keɛ gè la kwɛe lee ma vaa wuulee be.»³⁰ Masagi gɛni ma: «Zie su, è lo vɛ.» Ayimaase zieni su, é da maaɔɔɔngi wo.

³¹ Etiyɔpi zunui unkuɔlani názuɛ, é gɛ ma: «Woo niine vagɔ gɛ gè vaazu daazeelizu màligii masagi ma, mazɔɔ

Ḡooḡḡ GALAGI da-ḡaamai vea è ya, é è unmooḡa, é è ḡula è zili nuiti zea.»³² Masagi gaazaḡani, é ḡe ma: «Zunu lounḡoi Abesalome ḡedeḡe faa la ba?» Etiyopi zunui ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nii seeliai zunu lounḡoi naa ma, é zeeli faan màliḡfi masagi zili nuiti ma, ta niiti ti wuzegezu daalooḡoma.»

Davide ná-doun zunui zaa wolo

19 Masagi boloni ziimaave naazu, é læezu ga woloa pele ḡaagoozagi wu sigidave, é da ḡe ma: «Ee, doun zunui, Abesalome, doun zunui! Ee, doun zunui, Abesalome! Ni ndun ḡe zaani nò è-votogi zu! Ee, Abesalome, doun zunui, doun zunui!»

² Ti liini, ti ḡe Zoabe ma: «Masagi ḡa wolozu, é da boḡḡ maawoin Abesalome ná-faa zu.»³ Naama voloi ma vonifaamai ma ḡoozuneei latini ga saa wolo nubusei pe be, mazolo ti menini ga masagi ḡaazufilive ná-doun zunui zaa vai zu.⁴ Ma volo ḡilagi nò, kooḡḡ nuiti pe ti leeni taazuve ga dooḡui, egḡe kooḡḡ nuiti ti velaai kooi va, ti da unfe.⁵ Masagi seḡei veeni ḡaazu, é da ḡe nò ma: «Ee, doun zunui Abesalome! Ee, Abesalome doun zunui, doun zunui!»

⁶ Zoabe leeni pò be pelei wu, é ḡe ma: «È unfeḡi yeida za ga da-ḡooḡḡ nuiti, niiti ti wo-yenvuiti kizoga, da-o, è-loun zunuiti ta è-loun anzanuiti-yo, naa veè è-anzaiti pe ba.»⁷ Niiti ti è woinzeḡezu, naati ka è ti nœezu ve, è naati woinzeḡe, niiti ti è nœezu ve. È dea za ga da-ḡooḡḡ ma ḡundigfiiti ta da-ḡooḡḡ nuiti, naati zenvui la ga ani nœpe è ḡaazu. ḡe kweega niina ga ni Abesalome yeni vulua, ḡi pe ḡi za, naa a la nœ è ve.⁸ Wuzegḡe niina, è ḡula mu, è boḡe da-ḡooḡḡ nuiti pò ga iḡooḡ woointi. Mazolo ḡe ḡonaa Ḡooḡḡ GALAGI ma ga ni è la ḡulani, nu nœpe ge la yega è va za bidii. Naa ḡa nœ è ma, é leve maanoḡḡi pe ba, niiti ti zeeliai è ma, é zo da-lounḡo zie su ma, é zeeli za ma.»

⁹ Masagi ḡulani naazu, é ze sigidave. Ti daazelini kooḡḡ nuiti pe ma ga masagi ḡanu, é zeini sigidave. Ti pe ti ḡaaleeni ba koba.

Davide ḡale ma vai Zeeluzaleme

Abesalome ná-kooḡḡ nuiti ti velani, ese ge li ná-pele wu.¹⁰ Izelaye veleyeḡei pe bu nuiti ti ḡeni ḡeezu boḡḡ ma: «Masagi ḡa é ade unmooḡa ade zili nuiti ma, ma un ge da ma ga, tḡ ḡa é ade unmooḡa Filiseti nuiti ma. Kele niizu Abesalome maavele ma, é vela, é ḡula zoi va.¹¹ Abesalome nii ade ḡuloi ziaa ma, ga é ḡe ga ada-masagi, naa zaa kooi zu. Leeni ḡa mu wo maaboḡunsu, Davide loli fai zu, é va ze volu ga masagi?»

¹² Nii é ḡeni wosu Izelaye yooi zu ná pe, Davide menini, é wooleve ga ti bo zalaḡa ḡula nuiti ma, Sadoke ta Abiataal, ti ḡe ti ma: «À li, wo ḡe Zuda wolodai ma ḡundigfiiti ma: «Lee vaa zu wo ḡeezu ga gaabela wo vaa vai zu ga masagi seizuve?»¹³ Wa ga masagi keegelointi, wo ḡe ga zii ḡila, ta pama ḡila. Leeni vaa zu mu wa ḡe ga nu gaabela wo vaa vai zu ga masagi?»¹⁴ À ḡe Amasa ma: «Da ga zii ḡila, ta pama ḡila. GALA ge sò ná-ziigaawanai pe su, ni ḡe la è ḡeeni ga kooḡfulubai Zoabe votogi zu.»¹⁵ Naa maavele ma, Davide Zuda nuiti pe kigi ḡaavoteni boḡḡ ma egḡe nu ḡila nò. Ti ḡeni masagi ma naazu: «Ḡale ma, è va, wa da-wotigḡe nuiti.»

Davide Simeyi maavaaye fai

¹⁶ Masagi ḡaleni ma volu, é zeeli Zuluden laave. Zuda nuiti pe ti liini ga kpizei Gilegale, ga ti masagi laaḡomi, é ziei leve.¹⁷ Geela ná-doun zunui Simeyi, Benzamen nui nii é ḡeni ga Baḡulime nui, naa vileni Zuda nuiti polu, ti li masagi laaḡomisu.¹⁸ Ta Benzamen nu waagila (1 000) ka ti liini. Sayile ná-peleyeḡei wu botigḡe nui Siba liini balaa, ta ná-doun zunu puuḡo maazu looḡooḡi

(15), naa vɛɛ ná-botigɛ nu vuufelegɔ (20) va. Ti pe ti yeini ga gaazuvilei Zuluden laave masagi laagomisu. ¹⁹Naama zie su, bebei da ziei leve ga masagi ná-peleyegɛi, ta é naa gɛ, nii neai masagi vɛ. Masagi Zuluden levegai ma, Geela ná-doun zunui Simeyi looni masagi gɔgɔwu, ²⁰é gɛ ma: «Màligii masagi mina sò ga nà-faagaazagi, é mina gɛze su ga foloi é gɛni gɛluzu la Zeeluzaleme va, gɛ faa jɔu gɛeni la, é va naa make yii ma. ²¹Mazɔɔw nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui, gɛ sugwɛɛ ga gɛ koto gɛvɛvɛ, nà gɛ gɛ ga nu mɔngi Zozefe mavofodaiti saama, gɛ va, gɛ màligii masagi laagomi.»

²²Seluya ná-doun zunui Abisayi gɛni ma naazu: «Simeyi maa la nɛeni, é va za baa? Teigi é masagi voovoai, nii Gɔgɔ GALAGI gulɔi ziaai ma?» ²³ Davide googaaivoteni, é gɛ ma: «Lee gɛ é ade yɔgɔzu, Seluya ná-doun zunuiti, wa-o, nà-o? Wo liizu bɔgɔ gɛɛzu ga sili nui kevele. Za gɛ nei ga ku, nii nu gɛ Izelayele nui ta vaa ma? Ladalai la zèa za baa ga nà masadai gɛɛzu de Izelayele unda?» ²⁴Masagi latini Simeyi ma, é gɔnani bɛ, é gɛ ma: «È la zaa.»

Mefibaale woozugula fai Davide vɛ

²⁵Sayile ná-doun loin Mefibaale balaa gɛ liini masagi laagomisu. É ɔɔzei naa gɛluzu voloi ma Zeeluzaleme va, é zeeli naa gɛle ma voloi ma, Mefibaale la gɛni gɛaabaani kɔgɔiti ma, é la belei woni, é la ná-segeiti gbani balaa. ²⁶Seeliai ma masagi vɔ be, naa gaazagani, é gɛ ma: «Mefibaale, leeni vaa zu è la vileni pòlu?»

²⁷É masagi woogaaivoteni, é gɛ ma: «Ee, màligii masagi, nà-botigɛ nui gɛ é yàavaai, ni naa laade, gɛ gɛni ma: «Nà nà-soovalegi gɛvele betezu, gɛ ze kɔma, gɛ vile masagi volu, mazɔɔw nà ga maalegɛfe nu.» ²⁸Kele nà-botigɛ nui vaa è vɔ be, é zɛɛi vɛɛ mà. Kele màligii masagi, da ga ege GALA ná-geezugeelai.

Nii nɔpɛ soloogai è gɛazu, naa gɛ. ²⁹Kèwola Sayile ná-peleyegɛi wu nui tanɔpɛ ge la gɛa ani gɛli maabɔunsu è ya keni saai, kele anɛɛ naa vɛ, è yeezeive nɔun bu, gɛ gɛ naati saama, niiti ti daami wosu da-labalii gɛ. Zobogi begele gɛ é bè ga gɛ kpɔba gɛli fali màligii masagi ma?»

³⁰Masagi googaaivoteni, é gɛ ma: «Da-bɔezugula mɔinmɔngi ye ná kana, gɛ devɛvɛ ga wo Sayile ná-zooiti gaagwɛ va, wa Siba.» ³¹Mefibaale gɛni masagi ma: «Siba ti pe sege vɔɔ vɛ. Tei nɔ màligii masagi gɛlesu ma ga vagɔ, naa gɛ gɛ gɛa pɔ.»

Davide Baalezilayi mɛɛin vee vai

³²Galaade nui Baalezilayi balaa zegɛni Lɔgelime, é va masagi vuuzu ga pele Zuluden zielave, ta é vali naa ma zielave. ³³Kona vuulsava (80) gɛwola vɔɔ gɛni de. Tɔ gɛ é gɛni masagi bedema vai pe gaagɛluzu ba, naa gɛai ma Maɔanayime, tɔɔzei é gɛni ga kpete nu wola. ³⁴Masagi gɛni Baalezilayi ma: «Uile pòlu, de ziei bude, de li Zeeluzaleme, nà è bedema vai pe gaagɛluzu ba pò be.»

³⁵Kele Baalezilayi googaaivoteni, é gɛ ma: «Sii ma gɔnagi yega voluzu ga dielegɔ, gɛ vilesu è volu, de li Zeeluzaleme? ³⁶Kona vuulsava (80) gɛ é zèa, gɛ la mɔ zoosu gɛ va ani vagɔ ta ani jɔi yɔgɔzugula. Nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui, gɛ la vɔɔ zoosu gɛ va naati taneɛi yɔgɔzugula, niiti gɛ ti miizu, ta niiti gɛ ti bɔlezu. Gɛ la zoosu balaa gɛ va guye loo zunuiti ta guye loo anzanuiti goo vaagɛluzaba gɛ. Lee vaa zu nà li gɛɛzu ga màligii masagi unma gɛa?» ³⁷Nà Zuluden budezu nɔ, de lago li. Gɛ la gɛte kwɛɛ lee vaa zu masagi da li mɛɛin veezu gɛni. ³⁸Va bu, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui, gɛ gɛle ma nà-pelei wu, gɛ za nà-taazu, kɛɛ ta dèe ta-gabaiti koba. Welɛ da-wotigɛ nui Kimegɛame va, toɔa yesu è

volu, nii nɔpe è pɔ è ke bè ga ma vago, naa gɛ be.»³⁹ Masagi ɣeni ma: «Zèe ɣa bu, be Kimeɣame vile pòlu, nii nɔpe è pɔ, nà ke be. Nii nɔpe wɔin è ma, nà ke è ve.»

⁴⁰ Eɛe pe ge Zuluden buɗeai ma, masagi balaa kpudeai ma, é Baalezilayi neeneni ga daave komagai, é tuya loo be. Naa volumna Baalezilayi ɣaleni ma ná-taazu. ⁴¹ Masagi liini ga Gilegale vele, Kimeɣame ɣeni polu. Zuda ɣɔuvebei pe, ta Izelayele ɣɔuvebe ɣilazube pe ge ɣeni ná, siegi zu masagi ɣeni Zuluden buɗezu la.

Maaɣaalii loɔ vai Zuda ta Izelayele yɔɣɔzu

⁴² Kele Izelayele nuiti ti maabuɣani masagi va, ti gɛ ma: «Lee vaa zu gi-ɣeelointi Zuda nuiti ti vaai, ti è zeɣe dɔɔɣuzu, ti Zuluden buɗe ga de, da-o, da-veleyegfei-yo, ta nubusei niiti pe ti ɣea è volu?»⁴³ Zuda nuiti ti ti woɣaavoteni, ti gɛ ma: «Gá-o, masagi-yo, gi bɔge é leve wo va. Toɣa ɣale wo yiigaawanazu naazu? Gi zeɣe ka bogai masagi va baa? Baa vebeani begele ɣa é fea gi ya?»⁴⁴ Izelayele nuiti ti ɣeni ma: «Masagi ɣa ga ɣɔɔ ná zeizu gɛ puu, é leve wo va, gi leve ɣa Davide bɔɣɔi ma, é leve wo va. Toɣa ɣale mu, wo gi veɣelalazu ɣani? Gei gi ɣea ga nu mɔungi, gi gɛ ma: «Ade va ga ada-masagi.» » Kele Zuda nuiti ta-woɣaavotegi yeeɣaabaani, é leve Izelayele nuiti tɔɔi va.

Seeba baka fai Davide laalɔɣɔma

20 Nu nakai ta ɣeni náve, daa ga Seeba, é ɣeni ga Benzamen nui, Bikeli ná-doun zunui. É puvugi veeni, é woɣɣula, é gɛ ma: «Faa la ade yɔɣɔzu ada Davide, ade la bɔni faa nɔpe ma ada Izayi ná-doun zunui. Adei de ga Izelayele nuiti, eɛe pe ge li ná-pele wu!»² Izelayele nui zɔiti pe ti zeɣeni Davide va, ti vile Bikeli ná-doun zunui Seeba volu. Keni Zuda nuiti nɔ ɣa ti yeni ta-masagi va, ti

yeni polu, ti zeɣe Zuluden zielave, eyesu ti zeeli Zeeluzalème.

³ Davide zeelii ma masa pelei wu, é anza puugɔiti gaizieni, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, niiti é ti yeni ga ti da wele kooi ma. É ti vuuni pele ɣila bu, ve ná makegai ga pagɔ. É ɣeni ti bedema vaiti pe gaagɣulazu ba, kele é la mɔ ɣeni laani ti ɣoba pe. Naati ti yeni pele laagɣulugai wu eyesu ti zaa voloi zeeli, ti ta-eteai zie eɣe poanzaiti.

Zoabe Amasa vaa vai

⁴ Masagi ɣeni Amasa ma: «Gè folo savago vea è ya, è Zuda ɣɔuvebei pe toli bè, wo va ve.»⁵ Amasa masagi ná-devei laazeelini, kele kui leveni, nii masagi toni.

⁶ Davide ɣeni Abisayi ma: «Bikeli ná-doun zunui Seeba ɔɔɔɔ, é leve Abe-salɔme va niina. Liina mu, é lo masa make kɔuvebei luɣɔ, wo vile polu, é mina loɔɣuzu zɔɔɔ taa wolai ta zu, nii sigɣi ma, ve ade yee la zeelia ma ná.»⁷ Abisayi liini ga Zoabe ná-kɔuvebei, ta Kelete nui, naa veɣe Peelete geleiti ba, ta kɔɔɣuluba ɣiteiti. Ti zeɣeni Zeeluzalème, ti li Bikeli ná-doun zunui Seeba zosuve.

⁸ Ti zeelii ma kɔtu wolai ma, nii é Gabaɣɔn, ti Amasa ɣaani, é da va ga ti vɔ pelei. Zoabe saamaɣiligi ta ɣilini ná-seɣei maazu, boɣa zɔkpɔi ɣeni ma laɣagi zu, giliai saamaɣiligi va. Siegi zu Zoabe ɣeni maabuɣazu la Amasa va, boɣai looni. ⁹ Zoabe ɣeni Amasa ma: «É ɣedeɣe, kèeloun?» É Amasa belei zoni ga zeezai, é neene ga daave komagai. ¹⁰ Amasa la ɣeni boɣa zɔkpɔi ɣaani ga pagɔ, nii é ɣeni Zoabe ɣɔve ɣa. Naa zeba é boɣai lo kogi zu, é koozu zɔɔlaiti pu zooi ma. Amasa zaani gaamanɔ, Zoabe la mɔ ɣeni boɣai vuuni ba, ná va gɛ fele. Naa volumna Zoabe ta keɣɣeloin Abisayi ti pele zoni, ti vile Bikeli ná-doun zunui Seeba ɣaizie vai ma.

¹¹ Zoabe ná-kóogó nui gila ge feni loni Amasa ma vooimai gjobave, é da gfe ma: «Zóiti kpein ti Zoabe ta Davide vó, naati ti vile Zoabe volu.» ¹² Amasa maagókóni ma namai zu pele gzezi zu. Kóogó nui naa kaai ma ga kóovebei pe ka vaazu, ti da lo, é Amasa ma vooimai zegeni pelei zu, é da kpalagi ta zu, é segei veé ma. ¹³ Poomai zegéai ma pelei zu, kóogó nui ti pe ti leveni, ti vile Zoabe volu, Bikeli ná-doun zunui Seeba gjaizie vai ma.

Seeba ná-fai gfaabelasuve

¹⁴ Ti Izelayele yooi ná pe subizeni, ti li ga Abele-Bete-Maaka vele. Beel nui ti pe ti gjaaleeni ba, ti vile Zoabe volu. ¹⁵ Zoabe ta ná-kóovebei ti zeelini Abele-Bete-Maaka taai ma, ti sei kele su. Ti sigígi loni taai laalógóma, é zeeli taai ma zigígi gfejala. Nubusei niiti ti feni Zoabe volu, naati ti tóozeini ga sigígi wufula, nii a ke é va golo.

¹⁶ Anzanui ta feni ná, é ga gíma nu, naa yeni taazuve, é bain, é gfe ma: «À woilo dee! À bo Zoabe ma, é soma é maabuğa ve, nà pò gè bõe pò.» ¹⁷ Zoabe maabuğani, anzanui gfe ma: «Da gja è ga Zoabe?» É gfe ma: «Eyei, nà ve.» Anzanui gfe ma: «Woilo gdo ma, nèi gè ga da-wotigfe nui.» Zoabe gfe ma: «Góilogé.» ¹⁸ Anzanui gfe ma: «Móungi ti feni gfezu ma: À li, wo gaazağa bo Abele, naama vai gja gaağula ba.» ¹⁹ Gá naama nuiti sama, niiti ti yiileidai, ta ti ga woogefíla nuiti Izelayele. Da ma, doun, da pò è taai naa gologolo, nii é Izelayele ga taa biin gola! Lee vaa zu è pò è Góogó GALAGI nonci gologolo?»

²⁰ Zoabe feni ma: «Naa li poun! Gè la vaani taa gologolo faa ma, baa gè ani nòpe sugologolo. ²¹ Naama vaa laade. Kele Efelayime gíze yooi zu zunui ta gja ná, daa ga Seeba, Bikeli ná-doun zunui ve. Naa gja é wuzegéai masagi Davide laalógóma. À tó gíla nò ve zèa, gè maagooza taai va.» Anzanui gfe Zoabe

ma: «Naa zolooga! Gá nòungi vili niina è ma sigígi volu vele!»

²² Anzanui liini, é bõe seinoğóiti pò ga gímalai. Ti Bikeli ná-doun zunui Seeba nòungi leveni ba, ti pili Zoabe ma. Zoabe puuugi veeni, ese pe ge vaza, ti zegfe sigígi ma, ti gale ma ta-veleiti bu. Zoabe galeni ma masagi vò be Zeeluzaléme.

Davide ná-botigfe nu wolaiti daaseigiti

²³ Zoabe feni Izelayele góovebeiti pe unda. Yegóyada ná-doun zunui Benaya gja é feni Kelete nuiti ta Peelete nuiti unda. ²⁴ Adólame gja é feni pólótó wotiiti unda. Ayilude ná-doun zunui Zózafate feni ga seve make nui. ²⁵ Seva feni ga seve gfe nui, Sadóke ta Abiataal ti gfe ga zalağa gíla nuiti. ²⁶ Yayiil nui iila feni balaa ga zalağa gíla nui Davide ve.

Kona savagó vului loo vai

21 Davide ná-siegi zu, pului looni, é ke ga kona savagó. Davide Góogó GALAGI gjaazağani, naa googaaavote, é gfe ma: «Sayile maavele ve, ta ná-peleyegei, é ga nama vuu veleyegei, mazóló é Gabagón nuiti paani. ² Masagi Gabagón nuiti tolini. Ti la feni ga Izelayele nu, kele Amóol nuiti mótaiti ge feni de. Izelayele nuiti ti minazegeni ti ve ga ti la naati pa, kele anee naa ve, Sayile ná-gaaabaai é feni zea Izelayele nui ti ta Zuda nuiti be, é feni gfezu, é ti zuwuğaaleve. ³ Davide feni Gabagón nuiti ma: «Lee gja nà ke wo ve? Lee gja nà kula ga zalağai niima gto gba vai zu, nii a ke wo tuya loo Góogó GALAGI ná-nubuseiti be?»

⁴ Gabagón nuiti ti googaaavoteni, ti gfe ma: «Kpœi é gi yóğózu gá Sayile ta ná-peleyegei, su la betea ga walii baa zanugi, gá lei balaa gá Izelayele nui tanòpe paa.» Masagi feni ti ma: «Lee gja mu wo pò gè ke wo ve?» ⁵ Ti googaaavoteni, ti gfe ma: «Tei zunui

nii g̃ea g̃eezu, é gi undaavili, ta é gi zuwugaaleve Izelayele yooi ná p̃e su, ⁶gi b̃edei g̃a mavofodai zu zunu l̃ofela va, gi ti zele gului va G̃ooḡ GALAGI g̃aazu, Sayile nii G̃ooḡ GALAGI yiimazegeni la, naa ná-taazuve Gibeá.» Masagi g̃eni ma: «Nà ti l̃ozu wo yeezu.»

⁷Masagi Zonatan ná-doun zunui Mefibaale yeni ná, t̃ozei minazegegi va, ti keeni ỹoḡzu ta Sayile ná-doun zunui Zonatan, G̃ooḡ GALAGI g̃aazu. ⁸Kele masagi Aya ná-doun anzanui Lisepa ná-doun zunu feleg̃iti soni, niiti é ti z̃l̃w̃ni Sayile ve, Aalem̃ni ta Mefibaale, ta Sayile ná-doun anzanui Meelabe ná-doun zunu l̃olug̃iti, é ti z̃l̃w̃ni Meg̃la nui Baalezilayi ná-doun zunui Adeliyele ve. ⁹É ti ve Gabaḡon nuiiti zea, ti ti zele gize unmaue G̃ooḡ GALAGI g̃aazu. Ti nu l̃ofela p̃e ti zaani ṽw̃ma. Ti zaani n̄ é zoloo moloi nii daa ga w̃olezegi, naa leve volo m̃ungi ma.

¹⁰Aya ná-doun anzanui Lisepa saa w̃l̃ wo seḡei zegeni, é p̃e wu fasai ma, molo leve volo m̃ungi, eyesu tonai vu ti ma, é g̃eni w̃niiti k̃p̃eezu poomaiti ma foloi, é d̃a d̃w̃b̃ zuaiti k̃p̃e k̃pidii. ¹¹Ti liini, ti naa wo Davide ma, nii Aya ná-doun anzanui Lisepa keeni, Sayile an-zai nii é la g̃eni vuluni ga z̃iti kevele.

¹²Davide liini naazu, é Sayile ma g̃aeiti ta ná-doun zunui Zonatan ma g̃aeiti maavali Yabeese nuiiti ma, Galaade yooi zu. Maz̃l̃w̃ naati ka ti ti-ma ṽoomaiti seḡeni Bete-San taa zaamaue, ve Filiseti nuiiti ti ti zel̃eni ná, sieḡi zu ti ṽnini la Sayile ma Gileboa. ¹³Ti zegeni miná ga Sayile ma g̃aeiti ta ná-doun zunui Zonatan ma g̃aeiti, ti va ga tiye, ti k̃p̃o z̃iti ba, ti zel̃eni. ¹⁴Ti liini, ti Sayile ma g̃aeiti ta Zonatan ma g̃aeiti maaḡulu Sayile keeḡe Kise ná-kabai zu, Seela, Benzamen yooi zu. Ti masagi ná-deveiti p̃e daazeelini. Naa voluma GALA ge z̃ooi maaw̃ing̃aani.

K̃w̃i niiti ti g̃w̃ni Filiseti nuiiti daal̃ḡma

(1 D̃ol̃ Sevei 20:4-8)

¹⁵K̃w̃i t̃ozeini m̃w̃ni Filiseti nuiiti ta Izelayele ỹoḡzu. Davide ta ná-k̃w̃oḡ nuiiti ti liini, ti vala Filiseti nuiiti ba. Davide b̃l̃ba g̃eni de niina. ¹⁶Lafa mavofodai zu nui nii daa g̃eni ga Yisebi-Benode g̃eni g̃eezu, é Davide vaa. Bog̃a z̃k̃p̃o niinei g̃eni keelave, k̃p̃ein é g̃eni zea, ma meḡgi g̃eni ga kolu b̃oḡi, buḡegi ga kilo savago ḡeg̃ala. ¹⁷Kele Seluya ná-doun zunui Abisayi vaani, é b̃ Davide va, é Filiseti nui va. Davide ná-k̃w̃oḡ nuiiti ti g̃eni ma naazu: «È la m̃ ṽilega gi volu k̃w̃oḡzuve, naa g̃a a ke Izelayele ná-lanboi mina za.»

¹⁸K̃w̃i taḡili su m̃w̃ni, Filiseti nuiiti daal̃ḡma G̃obe, G̃usa nui Sibekayi Safe vaani, naa balaa g̃eni ga Lafa mavofodai ta. ¹⁹Naa volu k̃w̃i taḡili su m̃w̃ni Filiseti nuiiti daal̃ḡma G̃obe, Beteleyeme nui Yaalee-W̃olegime ná-doun zunui Eleganan Gate nui G̃oliate vaani, nii ná-k̃p̃ein ma wului w̃l̃w̃ni, eḡe seḡe vele nui ná-gba gului. ²⁰K̃w̃i taḡili su m̃w̃ni Gate, zunui ta g̃eni ná, koozai, zeebeg̃aiti ta k̃oḡb̃eg̃aiti ti ga d̃zi-tad̃zita, ti p̃e k̃p̃oga ḡe ga puufele maazu naani (24). É g̃eni ga Lafa mavofodai ta t̃ balaa. ²¹É malimasakeei leveni ga Izelayele nuiiti, Davide keeḡeloin Simea ná-doun zunui Zonatan paani. ²²Lafa mavofoda naanig̃i niiti ti z̃l̃w̃ni Gate, ti p̃e ti zaani Davide ta ná-k̃w̃oḡ nuiiti zeezu.

Davide ná-guyei

(Guyeiti 18)

22 Davide niima wuyei looni G̃ooḡ GALAGI ve, sieḡi zu naa unm̃w̃ni da, é kula sili nuiiti k̃p̃ein zeezu, ma un ge la ma meḡ ga Sayile. ²É g̃eni ma: «G̃ooḡ GALAGI g̃a ga ná-fasai, ná-sig̃gi, ùnm̃w̃ nui,

³ GALAGI nii é ga nà-fasai, ve gè lɔɔɔfuzu ná,
 nà-kɔɔɔɔ zepɛgi, zobogi nii é kizosu,
 nà-siɔi gaagoozagi, dɔɔɔɔzuvɛ,
 kizo nui, nii é kizosu tosu nuiti ma.
⁴ Mamagi ɔa ɔɔɔɔ GALAGI ve!
 Siɛgi zu gè tolini da, gè vieni, gè ɔula sili
 nuiti kpein zea.
⁵ Mazɔɔɔ saai ma ɔe lakpatakpagiti ti
 màaɔɔɔleni,
 é ɔa màalua, eɔeɔvelei kɔtufɛi la, é faa
 zuɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔeɔeɔ.
⁶ ɔɔvealaazu ɔaluiti ti veleveleni mà,
 saai ná-tumɔiti ti ɔe tɔɔɔɔ, ti ɔa màalua.
⁷ Nà-kidaaviligi zu, gè woɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ
 GALAGI ma,
 gè woɔɔɔɔɔɔɔ nà-GALAGI ma,
 é yeni ná-masa pelei wu, é ɔɔɔɔɔeni,
 nà-kpee wooi looni goizu.
⁸ Naazu, zooi ɔalini, é niikpi,
 geɔɔɔɔɔɔɔ ma wuulaagiti ti ɔalini,
 ti niikpini ná-ziiɔaawanai maavele ma.
⁹ Duului ɔa ɔulazu sokpayeɔeiti su,
 abui nii é galai wosu, naa ɔa ɔula daave,
 ga tiɔiɔekai é ɔa ɔala.
¹⁰ É geɔɔɔɔɔɔɔ zieni su, é yei,
 tonabiin gaagɔiɔigai kɔɔɔɔ wu.
¹¹ É lɛeni seelubein ɔɔma, é ɔa ɔove,
 é ɔula kelema fiilei ɔovegiti kɔma.
¹² É ɔɔɔɔ maaveleveleni ga kpidii, é
 lɔɔɔɔ su,
 fiile wolai ma bidii zu, tonabiin gaagɔiɔi-
 gai zu.
¹³ Wozakalagi, nii é ɔeni tɔɔɔɔ,
 abulekaiti ti ɔeni zosu ba.
¹⁴ ɔɔɔɔ GALAGI ɔa zikɔzu geɔɔɔɔɔɔɔ zu,
 GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa wooi ɔa
 ɔulazu.
¹⁵ É meeinti pilini ga é sili nuiti suvaza,
 é mainmainti pilini, nii a ke ti voluazo.
¹⁶ Kpoloɔe ɔomave ɔulani kelema,
 eteai ma wuulaagiti maa ɔe kala,
 ga ɔɔɔɔ GALAGI ná-kpaazaɔai
 maavele,
 ta sokpayeɔeiti su viilei!
¹⁷ É yeemaaleni, é ye geezuvɛ, é nɔn so,

é mɛen, é kùla zie wolaiti ga.
¹⁸ É kùlani sili nu wolai ya,
 niiti ti wɔinzɛɔeɔzu, tama ti zubaai nɔn
 ba.
¹⁹ Ti wuzɛɔeni dàalɔɔɔma nà-kidaavili
 foloi,
 keɔe ɔɔɔɔ GALAGI ɔa é loni pòlu.
²⁰ É kùlani faabaagi zu,
 é kùlani, mazɔɔɔ nɛɛve be.
²¹ ɔɔɔɔ GALAGI vaani bu, é sò eɔeɔvelei
 nà-telebodai la,
 é keeni bè, eɔeɔvelei zèeiti pade pelei la,
²² mazɔɔɔ gè ɔɔɔɔ GALAGI ná-peleiti
 soɔe,
 gè la maagoozani nà-GALAGI va, ga faa
 ɔɔɔ ɔe vaa maavele.
²³ Gàazu ɔa ná-tɔgiti ba yeenɔpe,
 gè la zɛɔeɔzu ná-deveiti ba.
²⁴ Gè ɔeni ga ziiimai ɔe nui,
 gè ɔɔɔɔ zoni ga gè mina faaɔaaza gola
 ɔe.
²⁵ ɔɔɔɔ GALAGI sàlani nà-telebo fai
 maavele ma,
 eɔeɔvelei nɔn ɔadegai la tɔun gaazu.
²⁶ Zoi é è ve ga woɔɔeɔɔila nui, ɔa ɔe naa
 ve ga woɔɔeɔɔila nui,
 zoi peelalazu la ba, peelalazu la è va naa
 letema.
²⁷ Zoi ɔadegai, ɔa ɔa-ɔadɛdai lɛezu ga
 naa,
 niiti ti ga yaava nuiti, ɔa ɔa-ɔimalai
 lɛezu ga naati.
²⁸ Da maanɔɔɔ nuiti kizosu,
 ɔa welezu gaazulɛɛ nuiti ba, è ti maayei.
²⁹ Da ɔa è ga nà-wozakalagi, ee, ɔɔɔɔ
 GALAGI!
 ɔɔɔɔ GALAGI ɔa nà-kpidii zu ɔe kala.
³⁰ Ni ɔa bà, nà vili salavusu bulugi
 zaama,
 ni nà-GALAGI ɔa bà, nà vili gè buɔe
 sigiɔi maazu.
³¹ GALA ná-peleiti daazeelive,
 ɔɔɔɔ GALAGI laawooi ɔoleve.
 GALA ka ga kɔɔɔɔ zepɛgi naati kpein be,
 niiti ti lɔɔɔɔzu tɔun polu.

³² Mazɔɔ bɛ ɣa é ga GALA, ni Ɔɔɔɔ
GALAGI laade?

Be ɣa é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

³³ GALA ka é ga nà-siɣi gaaɣoozagi, nii
zeɣaabaai,

é nà-pelei bɛte ga pagɔ.

³⁴ Toɣa kòɣɔti kɛɛzu, eɣe dopai ɣɔɣɔti,
é tò ada ɣaaɣoozagiti.

³⁵ Toɣa é màalelezu ga kɔɔɔ vai,

kilegi é ga kɔlu bɔɣi kpili fai baai, zèeiti
ta meɛin vilisu ga naa.

³⁶ Unmɔɔgi è bosu ga ze, naa ɣa é ga nà-
kɔɔɔ zepɛgi,

ɔa-bɔbaiti ta sèbelɔɔzu.

³⁷ È-zaalai zu, nà ziezɔ valafala,

kòɣɔti ti la liizu ga.

³⁸ Nà vilesu sili nuiti polu, gè ti
zugologolo,

gè la ɣalega ma, ni gè la ti-ma zuwu
ɣaaleveni.

³⁹ Gè ti-ma zuwu ɣaaleveni, gè ti vali ga,
ti la mɔ wuzɛɣe,

ti loo kòɣɔ wu.

⁴⁰ Da sàamaɣilizu ga zebei kɔɔɔ vai ma,
ɔa sili nuiti toozu bu bè.

⁴¹ Da sili nuiti kpɛɛzu tùɣɔ,

nà wòinzeɣe nuiti kologolo.

⁴² Ti kpɔba nu ɣaizaa, ti la sɔɔɔni,

ni ta Ɔɔɔɔ GALAGI lolina, naa la ti
woɣaavotesu!

⁴³ Nà ti ɣɛɛzu ga zooli ma vufiligi,

gè ti wolowolo, gè zie ti zu, eɣe pele zu
valavalai.

⁴⁴ È kùla nà-nubuseiti ta-ɔaka fai laawu,
è màkega ga zii ɣiligiti ta-ɣundigii.

Nubuseiti gè la ti ɣweɛ, naati ta botii
ɣɛɛzu bè.

⁴⁵ Wɛɛinti ta vaazu, ti ɔa tè su.

Nà ti levena nɔ feya, ti ɣolo bè gaamanɔ.

⁴⁶ Wɛɛinti ta iɣɔtevei zu,

ti zasu ɔa bali, ta ɣena ɣulaa ta-zigigi zu.

⁴⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa vulua! Mamagi ɣa
be, toɣa é ga nà-fasai!

Ese pe ge nà-GALAGI maamuse, nà-kizo
fasai.

⁴⁸ GALAGI é zobo feeze bè, gè nònɔ
votokula,

é ziiti kolozu bè,

⁴⁹ ɔa kùlazu sili nuiti zea.

Da sèizu wòinzeɣe nuiti unda,

è kùla nu ɣoiti zea!

⁵⁰ Naa ɣa é ba, nà è maamuse zii ɣiligiti
saama, ee, Ɔɔɔɔ GALAGI!

Nà guyei loo è-laaseigi lebi vaa ma.

⁵¹ Ɔɔɔɔ GALAGI unmɔɔ faa wolai ɣea
ná-masagi vɛ.

Toɣa woɣɛɣiladai ɣɛɛzu naa vɛ, nii gulu
ɣadegai ziaai ma,

nii é ga Davide, ta mavofodai, eyesu ɣɔ!»

Davide ná-woo ɣaabelagiti

23 Davide ná-woo ɣaabelagiti kaa:
Davide bɔɛ wooi, Izayi ná-doun
zunui,

tosu ba nu wolai bɔɛ wooi,

nii Zakɔbe ná-GALAGI yimazeɣeai la, é
gulɔi ziaai ma,

Izelayele yiima wuye loo nui.

² Ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui bɔɛa ga
màavele,

é daawooi vua dà.

³ Izelayele ná-GALAGI bɔɛa,

Izelayele ná-fasai ɣeni mà:

«Zoi é masadai ɣɛɛzu nuiti unda ga
telebogi,

ta é kɛɛzu GALA gaazuluabai zu,

⁴ kulave ga foloi, é ɣulazu sobui,

é volozu geezuvɛ, vɛ tonabiin ge la ná,

ma zezei ta tonai ti ɔa tufai vɔnɔ zooli
ma.»

⁵ Nà-peleyeɣeai la ɣana baa GALA gaazu?

Tɔɔzei é ɣɔɣɔ minazeɣe kɛɛvɛ bè,

é gaaɣula ba, é make ga pagɔ.

Toɣa vaazu ga nà-kizogi,

é zìima vaiti daazeeli.

⁶ Kele nu ɣakaiti kpɛin kɛɛvɛ eɣe ɣaingiti
ti vilisu ya,

tɔɔzei nu la ti zeɣe ga yeapaka.

⁷ Zoi é pɔ é ti zeɣe,

keni é kɔlui baa kpɛɛin ma wului zeɣe,

ti ɣala abui zu návɛ nɔ.»

**Davide ná-kóogfuluḅa
wolaiti daaseigiti**

(1 Dɔɔɔ Sevei 11:10-47)

⁸Wele Davide ná-kóogfuluḅa wolaiti daaseigiti ba: Ma mɔungi ɣeni ga Yósebe-Baseebete, Taakemɔn mavofodai, é ɣeni ga kóogfuluḅa savagɔiti ta-lotugɔi. Daa ɣeni balaa ga Esenee nui Adino. Tɔ ɣa é nu undɔsava (800) vaani uɔɔma kóogɔ laa ɣila su.

⁹Tɔun polumai ɣeni ga Dodo ná-doun zunui Eleazaal, Aɣoa nui ta ná-doun loin. É ɣeni kóogfuluḅa savagɔiti saama, niiti ti yeni Davide va, siegi zu ti malimasakei leveni la ga Filiseti nuiti, naati gaaleai ma ba kóogɔ vai ma, naazu Izelaye ɣɔɔvebei ɔa ɣula volu, ti ɔa lóogɔ.

¹⁰Kele Eleazaal loni kpaan, é yeni Filiseti nuiti paazu, zeei bata bogɔ zɔkɔɔi va ga kpɔɔi. Naama voloi Góogɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelaye ya, kóovebei maabugani Eleazaal va nɔ ga ti poomaiti kɔligiti sege.

¹¹Tɔun polumai ɣeni ga Sama, Gálaal nui Agee ná-doun zunui. Filiseti nuiti ti ɣaaleeni ba Leyi. Tɔɔɔ belei ta ɣeni náve, Izelaye nuiti ti ɣeni velazu Filiseti nuiti ba. ¹²Kele Sama loni kpalagi zaama, é ná zo volu, é ɔa Filiseti nuiti paa. Góogɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelaye ya.

¹³Yeeta molo levei lóozeizuve, kóogfuluḅa vuusavagɔiti (30) saama, nu savagɔ yeini Davide ɣoba Adulame vugi zu, siegi zu Filiseti ɣɔɔɔɔgi gila ge ɣeni ɣaalezu la ba Lefayime vɔtugi zu. ¹⁴Davide ɣeni názu ná-dóogɔ wosuve, siegi zu Filiseti ɣɔɔɔɔgi gila ge zeini la Beteleyeme. ¹⁵Ani woin ta Davide zoni nɔ sa, é ɣe ma: «Be ɣa a va bè ga Beteleyeme taa loave ma dayeɣei zu ɔei ta pò, gè kpɔle?» ¹⁶Kóogfuluḅa savagɔiti ti lóoni Filiseti ɣɔɔɔɔɔi zu, ti ziei zaɣa zieyeɣei zu, é Beteleyeme taa loave. Ti vaani la, ti fe Davide ya, kele é la ɣeni keeni, é va

kpɔle. É feeni Góogɔ GALAGI ve, é pu ya zooi ma. ¹⁷É ɣeni ma: «Góogɔ GALAGI kizo nii ɣeɣala vai ɣee vai ma! Kulave ege ná ɣe naama nuiti ma namai bólezu, niiti ti ɣikulaai ti-yenvuiti su, ti li.» É ɣleni kpɔle vai va.

Lóogɔ ɣula faa wolai ɣana kóogfuluḅa wola savagɔi naati ti keeni.

¹⁸Zoabe keegeloin Abisayi, Seluya ná-doun zunui ɣa é ɣeni ga nu savagɔiti ta-ɣundigii. Tɔ ɣa é nu unsavagɔ (300) vaani ga ná-kpeein. É lóogɔ zɔlɔoni naazu nu savagɔiti saama. ¹⁹Tɔɔɔ ɣulani ti savagɔ zaama, é ɣe ga ta-ɣundigii, kele é la ɣeni zeelini nu savagɔ mɔungiti su.

²⁰Benayaɣu, Yegɔyada ná-doun zunui, é ɣeni ga kóogfuluḅa wolai ta ná-dounloun, nii é ɣeni ga Kabeseyele nu, é lóogɔɣula faa wolaiti keeni. Benayaɣu naa ɣa é Moabe ɣɔogfuluḅa wola felegɔ vaani. Tɔ ɣa balaa, kóole vukɔi yeni uuuzu foloi ta, é yeini zieyeɣei bomave, é zalai va. ²¹Tɔ ɣa mɔnɔ é Ezipete nui ta vaani, nii gola maayikini, kpeein zoni zea. Tukɔ nɔ ɣa é ɣeni zoni Benayaɣu ya, é vili Ezipete nui naa ma, é naa ná-kpeein ɣula zea, é paa la. ²²Lóogɔ ɣula faa wolaiti kana Benayaɣu keeni, Yegɔyada ná-doun zunui, é lóogɔ wola zɔlɔoni kóogfuluḅa wola savagɔ ɣiligi niiti saama. ²³É lebiya wola zɔlɔoni nu vuusavagɔiti (30) pe ba, kele é la ɣeni zeelini nu savagɔ mɔungiti su. Davide seini tɔ bɔɔɔi make zalavusuiti unda.

²⁴Niiti balaa ti ɣeni nu vuusavagɔiti (30) saama: Zoabe keegeloin Azaye, Beteleyeme nui Dodo ná-doun zunui Eleganan, ²⁵Sama ta Elika, Gálɔde nu felegɔiti, ²⁶Peelɔte nui Geelɔse, Tekoa nui Ikeese ná-doun zunui Iila, ²⁷Anatɔte nui Abiyezeel, Gusa nui Mebunayi, ²⁸Aɣoa nui Salemon, Netɔfa nui Maɣalay, ²⁹Netɔfa nui Baana ná-doun zunui Geelɔbe, Libayi ná-doun zunui Itayi, Gibɔa nui Benzamen yooi zu,

³⁰ Pilaton nui Benayaḡu, Naḡalee-Gaase nui ḡidayi, ³¹ Alaba nui Abi-Alebon, Baaleḡume nui Azemavete, ³² Saalebon nui Eliaba, Benee-Yasen, Zonatan, ³³ ḡalaal nui Sama, Alaal nui Salaal ná-doun zunui Ayiame, ³⁴ Aḡasebayi ná-doun zunui Elifeelete, Maaka zunui ta dounloun ḡeni de, Gilo nui Ayitḡefele ná-doun zunui Eliame, ³⁵ Kaalemele nui ḡeselayi, Alabe nui Paalayi, ³⁶ Soḡa nui Natan ná-doun zunui Yigeyale, Gade nui Bani, ³⁷ Amḡn nui Seeleke, Beelḡte nui Naalayi, nii é ḡeni Seluya ná-doun zunui Zoabe ná-kḡḡḡ zḡalaiti seḡezu, ³⁸ Iila ta Galeḡe, Yeeteel nu feleḡḡiti, ³⁹ ta ḡete nui Ilii.

Ti pe kpḡga ḡeni ga nu vuusava maazu lḡfela (37).

Davide Izelayele nuiti daaseigiti seve vai

(1 Dḡlḡ Sevei 21:1-26)

24 Yeeta ḡḡḡḡ GALAGI yiiḡaawanani mḡḡ Izelayele nuiti ma, é Davide li ti laalḡḡma ga, é Izelayele ta Zuda nuiti daaseigiti seve. ² Masagi ḡeni naazu ná-kḡḡḡlulubai Zoabe ma, nii é ḡeni koba: «Leve Izelayele yooi ná pe su, é zo Dan, é li Beel-Seeḡa, nufuseiti daaseigi zeeve, nii a ke gè ti-lieḡḡi ḡwee.» ³ Zoabe ḡeni ma: «Da-ḡALAGI é ga ḡḡḡḡ GALAGI, naa ke é nufusei mḡḡn su ga seizu ungila (100), ta màliḡii masagi ka ga ḡaazu! Kele leeni ve màliḡii masagi pḡ ga é naa ḡeḡala vai ḡe?»

⁴ Kele masagi la zegeni wooi volu, nii é boni Zoabe ta kḡḡvebei ma ḡundigfiiti ma. Ti vileni pelei ma ga ti li, ti Ize-layele nuiti daaseigiti seve. ⁵ Ti Zuluden buḡeni, ti vu Alḡweel, taa wolai yeeza-zuue nii é Gade nemei zaama, Yazael ḡobave. ⁶ Ti zegeni miná, ti li Galaade ḡovi ma ta Taatime-ḡḡdesi yooi. Ti zesu, ti li ga Dan-Yaan vele eyesu ti zeeli Sidḡn. ⁷ Ti zeelini Tiil taa wolai zu siḡiḡi

ma, naa volu ti liini ḡeeve ta Kanaan laa wolaiti pe su. Gaabelagi zu, ti zeeli Beel-Seeḡa, Zuda yooi zu lekpeḡave nu yeezazuue. ⁸ Uele ḡana ti zooi ná pe subizeni la, alu taavuugḡ folo vuufelegḡ (20) laawu, ti ḡaleni ma Zeeluzaleme. ⁹ Zoabe daasei sevei ma voluvaawogi woni masagi ma: Izelayele ḡeni ga zunu waaundḡsava (800 000), niiti ta zoo lizu kḡḡ ma, Zuda geleiti ti ḡeni ga zunu waaundḡlugḡ (500 000).

¹⁰ Gaamago Davide gaḡaani ga toḡa ga soḡa nu, mazlḡḡ é nufuseiti daaseigiti seveni. É ḡeni ḡḡḡḡ GALAGI ma: «ḡe faaḡaaza gola ḡea ga nii ḡee vai! Naa ḡa é ba, ḡḡḡḡ GALAGI, sḡvaaye ga ná-faa ḡḡi kae, nḡi gè ga da-wotiḡe nui, mazlḡḡ gè kweeni ga gè nii ḡeeve eḡe ḡimalala nu.»

¹¹ Davide wuzegeai ma poluma zobui, ḡḡḡḡ GALAGI bueni GALA goo wo nui Gade vḡ, nii é ḡeni Davide ḡoba, é ḡe ma: ¹² «Li, è ḡe Davide ma: «ḡḡḡḡ GALAGI wooi ḡaa: Nà faa savagḡi niiti gila seizu è ma, yiimazeḡe ga gila, gè sei è ma.» » ¹³ Gade liini Davide vḡ be, é keela wooi wo ma, é ḡe ma: «Leeni ḡa è pḡ ga gè sei è ma: Kona dḡfela pului ḡe da-yooi zu? Baa alu savagḡ é da biḡe è zili nuiti ba, ti wuzegezu è laalḡḡma? Ni naa laade, dḡḡi va da-yooi zu folo savagḡ laawu? ḡisie su ga pagḡ, è yiimazeḡe, è naa wo mà, nii nà li, gè bo tève nui ma.» ¹⁴ Davide Gade woḡaavoteni, é ḡe ma: «Ziibḡḡ wolai ḡa gè su! Ade loo ḡḡḡḡ GALAGI yeezu, mazlḡḡ ná-gaazumaawḡḡḡḡai zuwḡḡḡḡ, kele gè mina loo nuiti zeezu!»

¹⁵ ḡḡḡḡ GALAGI dḡḡ zeebei leveni Izelayele yooi zu, ma yee zobui nḡ eyesu é zeeli kui ma teveai ba. É tḡzei Dan, é zeeli Beel-Seeḡa, é zunu waavulḡfela (70 000) vaa. ¹⁶ Tei geezugeelai ḡeni yeemaalesu Zeeluzaleme ma ga é kologolo, ḡḡḡḡ GALAGI nimizani buḡḡ ma ga naama vaa ḡḡi. É ḡeni geezugee-

lai ma, nii é ģeni faa zuġologologi ġeezu nubuseiti saama: «Yeei læna ba, naa kula ġea su.» Geezuġeelai ģeni niina Yeebuse nui Alavena ná-molo loġazuve ġobave.

¹⁷ Davide geezuġeelai ġaai ma, é da nubuseiti paa, é ģeni Ġooġo GALAGI ma: «Nà ġa ġè kotoi ġeai, nà ġa ġè faaġaazagi ġeai. Kele nubusei niiti, leeni ġa ti kea? Dòġa mu, nà ġila, nà-o, nà-peleyeġeiyoyo.»

¹⁸ Naama voloi nò, Gade liini Davide uò be, é ġe ma: «Wuzeġe, è li Yeebuse nui Alavena ná-molo loġazuve, è zalaġa ġulazuve ßete ná Ġooġo GALAGI ve.»¹⁹ Davide liini ná, eġeuelei Ġooġo GALAGI valini la Gade ma ga é bo ma.²⁰ Alavena ġaazuwuzegeni, é masagi ġa ta ná-botigfe nuiti, ti da va. É liini naazu, é nòko masagi ġoġowu.²¹ É gaazagfa, é ġe ma: «Toġa ġale, màliġii masagi, è vaazu pò, nèi ġè ga da-wotigfe nui?» Davide ġe ma: «Ġè vaa, ġè molo loġazuve ve ġeya è

ma, ġè zalaġa ġulazuve ßete ná Ġooġo GALAGI ve, nii a ke dfoi nii maagooza nubuseiti ba.»

²² Alavena ģeni Davide ma: «Molo loġazuve zeġe. Zalaġai nii è pò è kula, è naa ġula. Nikeiti ka gala zalaġai vai zu, wotoloi ma wuluiti ta nikeiti gili wuluiti ta ġe ga kovii.²³ Ee, masagi, ġè ti pe fea è ya. Ġooġo GALAGI é ga da-GALAGI, naa yeezei kae è wu ga pagò.»

²⁴ Kele masagi ģeni Alavena ma: «Bao, nà geyazu è ma ga songoi ġiteġitegi. Ġè la gala zalaġa ġulazu nà-GALAGI Ġooġo GALAGI ve, nii ġè la ßòlòni ma.» Davide molo loġazuve ġeyani ta nikeiti ga wali ġae vuulòlugò (50).²⁵ É zalaġa ġulazuve beteni miná Ġooġo GALAGI ve, é gala zalaġaiti ta ziilei zalaġaiti kula. Názu ġa Ġooġo GALAGI zoi maawoingfaani la, dfoi maagooza Izeleye va.

Tene Faalaaliiti

Sevei lózeigi

Tene Faalaaliiti ma zevei gá ga gíma zevei ta. Gíma zevei naa ta gá é ga Zóbe nónoi, ta Tenebo Nui nónoi. Bóolozu gíni ga Salómón nónoi (1:10; 10:1; 25:1), gíma nu zebele golai Izelaye nui. Góogó GALAGI gímalai veeni zea ye (1Ma 5:9-13). Kele gíma nui tagíligaa ti gíni ná, Izelaye gíngui zu. Naati ti losu gíeni sevei nii gíe vai va (22:17; 24:23), Aguul ta Lemuwele bábá (30:1; 31:1).

Kidafaawui ma ungi ta gíma nuii tagílagiti ti gíni ga «gímalai,» naa gá ga gaamai, nii koleai ga wooi ma moinmoin: Faagfaagai, kelegelegi, kisie vagó, faagwegi, nu zie vele vagó (1:1-5). Gímalai nii gá ga zenvui zu gímalai, kalagi nu a zie la.

Niima zevei zu, gímalai nii gá leezu «tene faalaaliiti» su. Naa zeive su tago ga kevele felegó, ti ziezu vóoma, ti dá bógó laavokógó, ti dá bógó laazeeli, baa ti dá gíe bógó laalógóma. Zekana faalaalii ma moinmoin ge la, é zo gaagwesu 10 é li 31 zu. Kele tanisu, ma lotodai tanigaa zugóozave (é zo gaagwesu 1 é li 9; 31:10-31).

Tóozeizuve nó gá sevei nii woo bíngi veai naa, nii é ná-kala gooi pé unda: Solooge ga nu lua Góogó GALAGI va (1:7; 3:7; 8:13; 9:10; 22:4; 31:30; naa gígalaiti). Naama gímalai gá losu eteai zu faiti kpein ba: Nufuseiti ta-bófaamai, faazeikpasui, tónoba vaiti, vulu vai, botigé vai, ta naa gígalaiti.

Baalobazu múngi zu (é zo gaagwesu 1 é li 9 zu), sevei gíe nui gá ná-kalagi veezu, ege doun keegei é ná-doun zunui gílasu (1:10; 2:1; 4:1; ta naa gígalaiti), mazóóó vele gána Góogó GALAGI naati

kalasu da, niiti é ti neai ve (3:12). Gímalai, pokógógai nufusei ma (1:20; 8:1; 9:1), nii é zenvui ma gíela wooi laazeelizu (3:16, 18, 22), é gíe Titigi laalógóma (9:13), nii é nuii teezu ga, é ti li kotoi gíe vai ma, naama voogi bógó gá é ga kologolo anzanui (2:15; gaagwesu 5). Mazóóó nui bógó gímalai la zea, keni é fali (2:3, 4). GALA ka a dá fe (2:6), ná-Zenvui vó (1:23).

Sevei vaalobazuve velesiei (é zo gaagwesu 10 é li 31) gaa gá belazu ga anzanu vagó ná-fai, nii sulogai, Gímalai ma gítoosui (31:10-31).

Sevei lózeigi ta seve ungi

1 Salómón é gíni ga Davide ná-doun zunui, ta Izelaye masagi, naa ná-tene faalaaliiti.*

² Ti gíe ungi gá ga ti nu gíala ga gímalai, ti nu gíevele bíte, é kpóeiti gaaga, niiti ti woni ga kelegelegi.

³ Ti nui gíala ga sie velei ná-eteai zu, kelegelegi vó, é lelebo, é zóle, é zoloo su.

⁴ Ti gí pagó ve naati zea, niiti ti la de faa moinmoin kweeni, ti faagwegi ta kidafaawui ve zunu loun-goiti zea.

⁵ Gíma nui woilo, toga ta bó ná-soofaalai va, zoi kelegelegai, naa gá zie vele vagó zóóó.

⁶ Ta zoo ti tene faalaalii ma lóogufu vai tanigaani kwee, ta gíma nuii daawoiti ma lóogufu vaiti poluveti.

⁷ Góogó GALAGI gaazuluabai gá é ga faagwegi lóozeizuve,[†] faagfaagalala nui gá dá gímalai velevele ta kalagi.

*1:1 Faalaali laaseigi, ta Salómón laaseigi ma vaa zu, wele sevei lóozeizuve.

†1:7 Wele veti: 9:10; 15:33; 31:30; Zób 28:28; Guy 111:10.

Dama ga zunu loungo nɔiti

⁸ Dòun zunu, woilo, è dama ga faagwɛgi,
è sɔlɔsu è-ɣɛɛ ya,
mina è-lee ná-tene gooiti da ɣoba.

⁹ Mazɔɔ ta ɣɛ ga masa bɔɔɔ pagɔi è
unba,
ta ɣɛ ga kɔbu ani vagɔi è ɣɔbu.

¹⁰ Dòun zunu, ni faa nɔu ɣɛ nuiti ta pɔ,
ti è ɣaazule,
mina yeezei bu.

¹¹ Ta ɣɛna ma: «Uile gi volu!
Ade li de nuiti tevesuve maabɔun, de ta
vaa,
de laale nui ta wu lein nɔ,[‡] anɛɛ ni é la
faa ɣaazani.

¹² De ti-ma vului bɔle, eɣɛvelei
ɣɔvɛalaazu a da ke la,
ti nɛɛle nɛɛleɛin ga naati kevele, niiti ti
yeizu kabai zu.

¹³ Ade ti-ɣɔli pagɔiti seɣɛ,
de da-veleiti buulaave da.

¹⁴ Da ɔnɔ zɔɔsu gi vɔ,
ada bɔsu wali bɔɔ ɣilagi ma ade pɛ!»

¹⁵ Dòun zunu, mina vile ti volu, è va zie
ga ta-velei,
maagooza ta-velei va.

¹⁶ Mazɔɔ ti-ɣɔɣɔiti suvileve faa nɔu ɣɛɛ
vai zu,
ti zuvileve pamai vuu zu.

¹⁷ Mazɔɔ toɣa ga fuun faa,
wɔnɔi da tumɔi ɣa, é ɔa zeɛ tuɣɔ.

¹⁸ Kele tiya bɔɣɔi ɣa ti yaavai zeizu bɔɣɔ
luɣɔ,
tiya bɔɣɔi ti-yenvui ɣa ti balii laazu tuɣɔ.

¹⁹ Zekana naati gaabelazuve la,
niiti ti ta-betei wosu ga kakama vaiti su,
tɔnɔ nɔi ɣa ɔa sɔɔɔ nui undaavili.

ɣimalai ɣa toligi wosu ta tenegi

²⁰ ɣimalai ɣa kpeei loozu taazuve peleiti
su,

toɣa woogfulazu maabɔ bosuветi.

²¹ É toligi wo maabɔ bosuve,
é ná-keela wooi wo taa loave, é ɣɛ:[¶]

²² «ɣimalala nuiti, wa ɣimalala vaiti
nɛɛzu vɛ, eyesu yeele?

Nɛɛɣfulasu nuiti, wo-yiimai ɣa ɣɛɛzu ga
nɛɛɣfulasui, eyesu yeele?

Faagaaɣaalala nuiti, wa yesu faagwɛgi
wɔinzɛɣɛzu, eyesu yeele?

²³ À woilo ná-tene gooiti ma!
Wele ná ná-keleɣɛlegi ve wo ya,
ná dàawooiti ɔɛɛ ga woye.

²⁴ Tɔɔzei gè wo lolini, wo ɣɛɛ,
tɔɔzei gè yeeleteni, nu nɔpɛ ge la ma wele
woni,

²⁵ wo ná-tene gooiti kpein pilini ya,
wo la vaani ná-zelilomaiti bu,

²⁶ naa ɣa é ba, ná balaagi, ná wo nɛɛ,
siegi zu maanɔɣɔi vaazu wo vɔ,
ná nɛɛɣfula wo zu, siegi zu kidaaviligi
zeelizu la wo ma,

²⁷ siegi zu kidaaviligi vaazu la wo vɔ, eɣɛ
fiile wolai,

siegi zu maanɔɣɔi zeelizu la wo ma, eɣɛ
tɔngɔɔ fiilei,

siegi zu koozuviligi ta kidaaviligi vaazu
la wo vɔ.

²⁸ Naazu, ta woogfula mà, gè la ti
woogaaavotega,
ta ɣàizie, ti la kàa.[§]

²⁹ Toɣa ɣɛ ɣana, tɔɔzei ti faagwɛgi
wɔinzɛɣɛvɛ,

ti la yiimazegeni ga ɣɔɔɣɔ GALAGI
ɣaazuluabai,

³⁰ tɔɔzei ti la vaani ná-tene gooiti bu,
ti laabɛɛluni ga ná-zelilomaiti,

³¹ ti zie velei ma lɔnɔgi ɣa a ɣɛ ga ti-
ɣɔnɔgi,

ti bɔɣɔ lene gooiti ta ɣɛ ga ti-laamianigi,
eyesu mɔtai ye.

³² Mazɔɔ ɣimalala nui ná-kakagi ɣa ɔa
paa,

[‡]1:11 *lein nɔ*: Boge Ebulu wooi zu ga: *fuun nɔ*, baa *fai un ge la ba*.

[¶]1:21 Faawo bo nuiti ti bɛna zeɛ taa loave (31:23; Lut 4:11; Zɔb 29:7).

[§]1:28 Wele veti: Zel 11:11; Mis 3:4.

faaḡaḡaalala nui ná-ziizoolalalai ga
 ɓɔḡɔ, naa ḡa a da too ya.
³³Kele zai a woilo ḡdoi ma, naa ḡa ze
 gaaneɛi zu,
 é ná-eteai zie ziileigi zu, é la luaa
 maanɔḡɔi va.»

Gimalai ḡa ga ani ɓiingi dɔḡfuai

2 Dòun zunu, ni da dàawooiti sona,
 ni da nà-deveiti makena è-yiimave,
²ni da woilona ḡimalai ma,
 è è-yii ve kelegelegi ya,
³ungo, ni da woogʼulana faaḡaḡai ma,
 ni da kelegelegi ḡaiziena,
⁴ni da ḡaiziena ga walii ḡevele,
 ni da daana ma kpe, è ḡaizie ga naavolo
 ḡevele,**
⁵názu ḡa è Ḣoḡɔ GALAGI ḡaazuluabai
 ḡweesu da,
 da zoo è GALA kwɛɛ.
⁶Mazɔɔ Ḣoḡɔ GALAGI ḡa a da ḡimalai
 ve,
 daawooi ḡa a da faaḡwegi ta kelegelegi
 ve.
⁷Toḡa undaanɛ vai makesu soɓe nuiti
 be.
 Eḡe kɔḡɔ zɛpegi, toḡa naati make, niiti
 ti ziezue telebodai zu.
⁸Niiti ti ta-eteai ziezue ga soledai, toḡa ɓo
 naati ba.
 Niiti ti be ga woogʼḡila nuiti, toḡa ɓaa
 naati ta-velei maazu.
⁹Da zoo è faiti zɔḡɔzuḡa, telebodai, ta
 soɓe fai, ta faagaamai,
 è pele vagoiti kpein kwɛɛ.
¹⁰Mazɔɔ ḡimalai ḡa va é ze è-yiimave,
 faaḡwegi ḡa ḡe ga è yiima vaiti.
¹¹Kidafaawui ḡa è make,
 kelegelegi ḡa ɓaa è maazu,
¹²ga ti è unmo, ti è ḡula pele niiti su,

ta nu niiti ta-yaava ɓɔɛiti,
¹³niiti ti ḡeɓe gaama velei va,
 ti da zie ga pelei subidai.
¹⁴Ti-yiimai ga faa niiti ḡe vai,
 ti ḡoozunezu ga ti lo woya vai zu.
¹⁵Ti zie velei maavegai,
 ta-veleiti suzei.
¹⁶Naazu, da ḡizo weenzie anzanui ná-
 tegai ma,
 é ga kologolo anzanui woo neɛnegiti ti
 da,††
¹⁷nii keleai sinigi va, é ḡeni zea ma niine
 yei,
 é yeema ná-vulu minazegegi ma, nii é
 boni ná-GALAGI laaseigi zu.‡‡
¹⁸Mazɔɔ maalaavena saai vo pelei, ve
 ná ga seizuve,
 sie velei ḡa liizu la ḡvealaazu.¶¶
¹⁹Niiti kpein ti liizu po be, taḡila kpalaa
 ge la ḡalega ma volu, é va va,
 taḡila kpalaa ge la zenvu velei ḡaa.
²⁰Yiimazegge ga nu vagoiti sie velei,
 zie ga telebo nuiti sie velei.
²¹Mazɔɔ soɓe nuiti ta ze zoi§§ zu,
 gaama nuiti ta ye zeini ná.
²²Kele nu niiti toḡa ḡula ná,
 woovele nuiti ta ḡula ná va.

Nu ḡito GALA ba

3 Dòun zunu, mina yeema nà-kala
 gooiti ma,
 make nà-deveiti ma è-yiimave.
²Mazɔɔ ta ta vili da-voloi lieḡoiti su, ta
 è-zii ma ḡonagiti,
 ti undaanɛi ve è ve.
³Mina vala woogʼḡiladai ma, ta gaamai,
 ti ḡili ḡɔbu, è ti zɛve è-yiimave.
⁴Naazu, da zaalai zɔɔ GALA ta
 nubuseiti zea,
 è loḡo vagoi zɔɔ, è leve ga ḡima nui.

**2:4 Wele veti: 3:14-16; 8:11; 16:16; Zɔɓ 28:12-19; TbN 7:11; 9:16-18.

††2:16 Wele veti: 5:3, 20; 7:5.

‡‡2:17 Wele ve: Mal 2:14-16.

¶¶2:18 Tati pelei taḡila ɓalaa ka ga nii: ná-pelei maalaavena ga saai vo pelei.

§§2:21 zoi: Naa ḡa ga minazegge zoi. Wele veti: Zen 17:8; Guy 37:29.

5 Galiva Gooḡo GALAGI ma ga è-yiimave pe,
 mina voluzei è òḡo gelegelegi va.
 6 Ziimai g̃aizie è-g̃eevaiti kpein su,
 toḡa è zie vele vagoiti dee ga de.
 7 Mina òḡo zege ga g̃ima nu,
 lua Gooḡo GALAGI va, è maagooza faa ḡoi va.*
 8 Toḡa ge ga kedeyai è-busei ve,
 ta è-g̃aeiti niine vai.
 9 Gooḡo GALAGI l̃ebi, ga è zoloo gani vagoiti,
 ta è zoloo ganii ma m̃ungiti kpein.
 10 Naazu, da-molo g̃otaiti daa g̃a ve gola,
 da-oo liḡiiti daa g̃a ve ga doo niineiti.
 11 Doun zunu, mina gele Gooḡo GALAGI na-maagoloi va,
 mina na-zelilomai velevele.†
 12 Mazoloo nii Gooḡo GALAGI neai ve,
 naa g̃a a da zeli lo ma,
 eḡevelei doun keeḡei a da ke la na-doun zunui ve, nii neai be.

G̃imalai ta undaaneei

13 Undaanee nu g̃a ga naama zunui, nii é g̃igi zolooḡai,
 zunui nii é ga kidafaawu nui!
 14 Mazoloo kulanumai é solooosu, naa vizooḡe walii nonoi va,
 na-t̃onooḡi vizooḡe zanu kitei va.
 15 Fizoḡe é leve k̃otu z̃onḡo baagi pe ba,
 è yiima anii tanooḡe ge la vizooḡa ga t̃oun kevele.‡
 16 Sii zuḡoozai g̃a g̃imalai yeezai g̃a,
 k̃ovei g̃a, naavoloi ta l̃ebiyai g̃a é miná.
 17 Peleiti é nu vilesu ti va, naati page,
 na-peleiti kpein ta g̃omisu undaaneei oo be.

18 Toḡa ga zenvu wului¶ naati be, niiti ti sosu kpe,
 niiti ti makesu ma, naati undaaneeve.§
 19 Gooḡo GALAGI na-g̃imalai g̃a é zooi beteni la,
 na-kelegelegi g̃a é geeg̃olooḡi beteni la.
 20 Na-g̃imalai oo, zou wu deiti kulave, ti la zooi ma,
 tonabiingiti ti da tonai vu.
 21 Doun zunu, g̃ili kelegelegi va, ta kidafaawui,
 mina zege ti volu eyesu g̃o.
 22 Mazoloo ta ge ga zenvu vagoi è ya,
 da ge naazu ga zaalamai.
 23 Naazu, è-g̃i su g̃a gala, è da li ga l̃ii vele,
 è-g̃ooḡoi la zigaa.
 24 Ni da laana, maag̃ili la gea è ma,
 da-ḡiimenii g̃aagaane.
 25 È la luaa kulafiliba vaaba ba,
 baa faa zuḡologolooḡi nii a zei nu ḡoiti ma.
 26 Mazoloo Gooḡo GALAGI g̃a ge ga da-g̃itogi,
 toḡa balii kpein sege è luḡo.
 27 Sienooḡe su zobogi è ve la,
 mina gele, è va be òosu naati ba, niiti ti balaai.
 28 Mina ge è-zeiḡooḡoi ma:
 «Li è va volu, lina, na fe!»
 Tama anii è ya, nii da fe zea.
 29 Mina faa ḡou bete g̃isu, è-zeiḡooḡoi laalooḡoma,
 nii t̃oun ka zeini kpe è g̃oba.
 30 Mina nu noḡe sakpe wafuun,
 ni é la faa ḡou noḡe keeni ga de.
 31 Mina g̃aazuḡula toosu nuiiti ba,
 è mina vokooḡo ti zie vele ma.

*3:7 Boge m̃onoo W̃ol 12:16 zu.
 †3:11 Niima wooyi boge m̃onoo Ebu 12:5-6 zu. Wele balaa veti: Z̃ob 5:17, 1K̃o 11:32.
 ‡3:15 Wele ve: 2:4.
 ¶3:18 zenvu wului: Wele veti: 11:30; Zen 2:9.
 §3:18 undaaneeve: Boge na tanigaa ga sii zuḡoozai. Wele veti: 4:10, 13; 9:11; 13:14; TbN 7:12.

³² Mazɔɔ yaava nuiti maayosegeve
 ƆooƆ GALAGI ve,
 kele toƆa da Ɔoozu vai le ga naati niiti ti
 zolegai.
³³ ƆooƆ GALAGI Ɔa da nu Ɔoi ná-
 peleyegei voovo,
 naazu ma, toƆa da tuya loo telebo nuiti
 seizuve ve.
³⁴ ToƆa da ƆeƆgula ƆeƆgulasu nuiti su,
 kele toƆa da Ɔaazu vagoi lo boƆomaaye
 nuiti ba.**
³⁵ Lebiyai Ɔa a Ɔe Ɔa Ɔima nuiti tɔɔɔi,
 kele faaƆaƆaalala nuiti tɔɔɔi Ɔa Ɔe Ɔa
 unfegi.

Doun keeƆei ná-tene gooiti

4 Dòun zunuiti, à woilo ƆeƆe lene
 gooiti ma,
 à woilo ga pagɔ, wo kelegelegi Ɔwee.
² Nà kala pagɔ veezu wo ya,
 à mina nà-kala gooiti pili ya.
³ Gè Ɔeni kèe ya, ga doun zunu Ɔilagi,
 dèe nèeni ve gola, eƆe doun zunu Ɔila
 kpegi.
⁴ Kèe Ɔeni kàlasu, é da Ɔe mà:
 «Dàawooiti so ga è-yii pe,
 nà-deveiti so, da zenvui wo.
⁵ Ɔimalai Ɔaizie, ta kelegelegi,
 mina yeema dàawooiti ma, mina zegé ti
 va.
⁶ Mina Ɔele Ɔimalai va, toƆa bo è va,
 nee ve, toƆa baa è maazu.
⁷ Wele Ɔimalai lozeigi va: Ɔimalai
 Ɔaizie,
 kelegelegi Ɔaizie ga è zɔɔo ganii kpein.††
⁸ Boɔɔ, toƆa è wuzegé,
 ni da Ɔilina ba, toƆa Ɔe ga lebiya è ve.
⁹ ToƆa boɔɔ pagɔi lo è unba,
 é è maagili ga masa boɔɔ maayikiai.»
¹⁰ Woilo dòun zunu, dàawooiti gaƆa,
 naazu, da è-zii zuƆooza.‡‡

¹¹ Gè è Ɔalage ga Ɔimalai ma velei,
 gè lo è luƆo telebo peleiti su.
¹² Ni da Ɔena ziaa Ɔana, è-ƆoƆo zu la
 Ɔataga,
 ni da Ɔena bizaa, è-ƆoƆo la zigaa.¶¶
¹³ Ɔili kpaan è maagolo vai va, nii è
 sɔɔɔgai, mina too ya,
 ye Ɔilini ba, mazɔɔ naa Ɔa è-yenvui su.
¹⁴ Mina zie ga nu Ɔoiti ta-velei,
 mina vile naati kevelei volu, niiti ti faa
 Ɔoi Ɔeezu.
¹⁵ Maagooza ta-velei va, mina zie la,
 zegé ba, è zie ye.
¹⁶ Mazɔɔ faa Ɔo Ɔe nui naati, ti la pia,
 ni ti la faa Ɔoi Ɔeeni,
 ta vala piimenii ma, ni ti la nui ta looni.
¹⁷ Mazɔɔ ti-Ɔoɔo Ɔa ga faa Ɔoi,
 ta-boɔo loo Ɔa ga suƆoulai.
¹⁸ Telebo nuiti ta-velei Ɔeeve eƆe, gee-
 laalaosu wozakalagi,
 nii ma wozakalagi Ɔaa yesu wɔɔɔzu,
 eyesu foloi te.
¹⁹ Faa Ɔo Ɔe nuiti ta-velei Ɔeeve eƆe
 kpidii,
 ti la ti ƆoƆoziƆa ani Ɔwee.
²⁰ Dòun zunu, woilo dàawooiti ma,
 woilo ga pagɔ kpòe woiti ma.
²¹ Mina yeema ti ma,
 kele make ti ma è-yiimave.
²² Mazɔɔ niiti ti yeezeizu ti wu, ta va
 ga zenvui naati po,
 ti kedeyai ve ti-busei ya.
²³ Make è-yii ma, é leve anii pe ba,
 mazɔɔ toƆa zenvui wo fai ma ungi su.
²⁴ Mina be è-laave va, é va da zeeiti bo,
 mina è-lakolɔgiti ze ná, ti va da yaava
 boeiti bo.
²⁵ Ɔaazulo Ɔakala velei va,
 wele Ɔakalave ga pagɔ.
²⁶ Pelei zubete, ve è ziezú ná,
 pelei è laai da, zie ga naa.

**3:34 Boge mɔɔɔ, ga geleke woo zeeve vɔɔɔmai, veti: Zak 4:6; 1Pi 5:5.

††4:7 Wele Yesu ná-faalaalii va, é bogai Mat 13:45-46 zu.

‡‡4:10 Wele ve: 3:18.

¶¶4:12 Wele veti: 3:23; 4:19; 10:9; Guy 18:37; Eza 40:30-31.

toḡa ḡa zo, ga tɔ bɔḡɔi ná-kotoi va ḡaluiti nɔ.
 23 Undaa ḡa vili, tɔzei é la zooni bɔḡɔ zosu,
 ná-bologai ḡa a ḡa paa.

Zeelaga vai

6 Dòun zunu, ni è bɔḡɔ ḡeɛve ga zeelagai è-wɔɔlai ta maaguye vai zu, ni è minazegeni è-zeipɔḡɔi ve,⁸
 2 ni è bɔḡɔ ḡilia ga è-laawooiti, ni è bɔḡɔ ḡea ga kasogɔ nu ga è-laawooiti maavele,
 3 naa ma, nii ḡa ke dòun zunu, bɔḡɔ vie, tɔzei è loa è-zeipɔḡɔi yeezaama, li è bɔḡɔmaayei be, è bɔi ḡa ga maaneɛnei.
 4 Mina va bu, niimenii va lo è-ḡaazu, baa è-ḡaazugɔḡigiti ti va pɛɛ ma mɛɛ.
 5 Bɔḡɔ vie ga dopai ḡeɛvele, é ḡulazu dosoiti zea,
 eḡeɛvelei wɔnii a ḡa ke la, é ḡula wɔni zo nui ná-tumɔi zu.

Naka nui ná-fai

6 Dei è ga naka nui, li lɛɛ pupuiti pɔ be, è ti vete,
 ti zie veleitii sumɔ, è ḡigi zɔɔɔ.
 7 Ta-wɛlema nu la ná,
 ta-ḡalamɔn la ná, ta-ḡundigɔ la ná,
 8 ta ḡa ti-ḡɔnɔgi bɛte, fogɔ undaagɔlazuve,
 ti ti-laamianigi ḡaale ba molo leve ziegi zu.
 9 Naka nui, ḡa yesu laani, eyesu yeele?
 Siegi bɛgele ḡa è wuzegɛzu la, è ḡula ḡa-niimenii zu?
 10 È lago ni, è lago ḡaazuvɛɛ ma,
 è yeeiti ḡa bɔḡɔ ma, è lago zaamale,**

11 kele naama ziegi zu, baladai ḡa ḡula è viliba eḡɛ siezie nui,
 nimizai zeeli è ma eḡɛ kɔɔḡɔ nui.

Yaava nui ná-fai

12 Nu nakai ḡa ga telebotala nui, toḡa a ḡa li ga zɛɛ bɔɛiti boga,
 13 é ḡa ḡaazuve loo ma, é ḡa ḡɔḡɔiti gaalɔḡa,
 é ḡa poogiti ke ga yeebɛḡaiti,
 14 yaava ḡisiei nɔ ḡa é ziimave,
 faa nɔi nɔ ḡa a ḡa ḡisie su yeenɔpe,
 é ḡa kpɔɛleve vai ḡɛ.
 15 Naa ḡa é ba, kologolo fai ḡa ḡɛ ga kulafilibai,
 naa ḡa ba ḡila nɔ, é gologolo, ma zale la ná.††

Nii ḡɔḡɔ GALAGI wɔinzeḡɛzu

16 Faa lozita ḡa ná, nii bɛɛḡulaai ḡɔḡɔ GALAGI ve,
 toḡa vɔɔ ga ḡɔfela, niiti ti ga maapei:
 17 gaazuleɛ ḡaazui, zɛɛ wo negi,
 nui sɔ ge la ba, nuiiti ti naa ma jamai vuuzu ga ti-yeeiti,
 18 nu yii nii é ḡisiezɔ telebotala vaiti su, nu ḡɔḡɔiti ti zuvilaai bizezu faa nɔu ḡeɛzuve,
 19 zɛɛ zeelei, é zɛɛ zeele wooi wosu,
 ta zɔi é kpɔɛi levezu ḡeɛḡelointi zɔḡɔzu.

Wɛenziegi zakpe pelei

20 Dòun zunu, ḡize è-ḡɛɛ ná-deveiti su, mina è-lee ná-tɛne gooitii too ya!
 21 Make ti ma yeenɔpe è-yiimave,
 ti zele ḡɔbu.
 22 Ta lo è luḡɔ ḡa-ziei zu,
 ti è make è-laazuve,
 ti yepe è vɔ, ḡa wuunna.
 23 Mazɔɔɔ devei ḡa ga lanboi,

§6:1 Zeelaga vai wola ḡeni Izelaye nuiiti saama, nii a ke ti baa ta-naavoloiti maazu, ni kuye zegɛ nui la kuyei ḡulani, zeelagai ḡa é bena kula, é bena kpɔunmai leve ga koligi ta, baa ná-nui ta (Zen 43:9; 44:32; Eza 38:14; Guy 119:122). Naa ḡeḡala vai ḡa Tene Faalaalii Zɛɛi pɔ, é tɔgi zeii ma (11:15; 17:18; 20:16; 22:26; 27:13).

**6:10 Wele ve: 24:33-34.

††6:15 Wele veti: 1:26; 24:22; Zɔb 34:20.

kalagi gɛ ga wozakalagi,
zelilogi ta maagoloi, ta ga pelei é lo zen-
vui va.

²⁴ Ta è make weenzie anzanui zie velei
ma,

ta è-zeijnɔɔɔ anzai ná-kpɔe neenegi ma.^{‡‡}

²⁵ Mina gaazuɔɔɔ ná-pagi va è-yiimave,
mina bɔɔɔ ye ná, é va è zegɛ ga
gaazuɔɔɔɔgiti.

²⁶ Mazɔɔɔ kologolo anzanui maavele
ma, da vala da-bulu buɔai nɔ ma,
kele anzanui é zini be, da gɛ è vala è-
yenvui pe ma.

²⁷ Nu ga zoo nei é abui lo ná-zuvai zu,
é la ná-segeiti kpein gala baa?

²⁸ Nu ga zoo nei é zie abulekai ga,
é la kɔɔɔɔiti gala baa?

²⁹ Zeno gɔana é la, ga naama nui nii é
vilesu seijnɔɔɔ anzai volu,
a vɔɔɔɔna ba, salalalai la yega.

³⁰ Nu la unma nui veleviliga, nii é unmai
wosu ga é kogi zulaave,
tɔɔzei ani la zea, nii a mi.

³¹ Anɛ naa ve, ni ta sona, maanɛve é
potogi ve ga seizu lɔfela,
ani vɔɔɔi kpein é ná-pelei wu, toɔa naa
pe fe.^{¶¶}

³² Kele zɔi é weenziɛgi gɛezu anzanui vɔ,
naa valage faagaagɔai ma,
da naa gɛena, da bɔɔɔ gologolosu, da
bɔɔɔi.

³³ Toɔa kpɔɔi zɔɔɔ ta baagɔlamai,
ná-unfegi la bega eyesu gɔ.

³⁴ Mazɔɔɔ toloi ga da anzazinigi yiigula,
é la maawɔingɔ gɛa, yeei é potokulai
gɛezu la.

³⁵ É la unmɔɔ gani nɔpe soga,

é la vaa bu jɛgelein, anɛ ni da lobeani
mɔinmɔin tevesu.

Weenzo anzanui ga da zunu loungoi gɔaka

7 Dòun zunu, mina yeema dàawooiti
ma,
nà-deveiti make.

² Ni da pɔ è zenvui wo, nà-deveiti so,
è make nà-kala gooiti ma, egɛ è-
gaazuleegi.

³ Ti lo yeebɛgɔiti ba, egɛ balaɔaegiti,
ti zɛve yiimave.

⁴ Gimalai leve ga è-vaazeelai,^{§§}
è kelegelegi leve ga è-wɔɔlai,

⁵ ga ti è gɔzo weenzie anzanui ma,
ta è-zeijnɔɔɔ anzai ná-tɛga bɔe neenegiti
ma.

⁶ Foloi ta, gè gɛni loni nà-fenetelei laave,^{*}
gè da wele eteave.

⁷ Gè buzege niinegiti kaani, ti la de faa
pe poluɔwɛɛ,
ti zaama, zunu loungoi ta gɛni ná, bala-
gai gɔigi ma.

⁸ É gɛni zieu taazuve pelei zu, adave
tɔna ve naama anzanui ta gɛni loni
ná,

é liini ga naa ná-pelei vɔ pelei.

⁹ É gɛni ga fitili pɛezuve, foloi liini niina,
kpidiini tɔzeini niina ga vea.

¹⁰ Kele wele, anzanui daagɔmini,
maagɔliai egɛ kologolo anzanu, yaava
gɔigi be.

¹¹ É da zɔngɔ, su la zoga,
kɔɔɔiti ti la yega loni kpe ada gɔla.

¹² Taa zaamave veleiti su, ta ada wolaiti,
adave pe ka é ná-balii laazu ná.

^{‡‡}6:24 Wele 5:3 zu, ta sugɔlazuve.

^{¶¶}6:31 Nii voluve ga ga keni ma nu potogi ve. Tɔgi ná-devei gɛni ga ma nu potogi ve ga ma vɛɛda felegɔ, baa naanigɔ, baa ni gola zu ga baagɔna, ma nu ma vɛɛda lɔɔlugɔi ve (Egz 22:1-16).

^{§§}7:4 **baazeelai**: Nɛɛbe wooi ga ga nii, tɔ ga é naa læezu nii é lolisu ga «nɛɛbe anzanui,» Guye Vagɔi zu (GyU 4:9-10, 12; 5:1).

^{*}7:6 **Fenetelei laave**: Fɔɔɔɔ zooiti su feneteleiti daalaoga gɛni de, kɔlu ansa velevelegiti ti vileni ti la, é da ta gɔla foloi ma zezeiti da. Nui a gɛna pelei wu, toɔa nu vete, kele nu la yega etea velei, é va ma nu vete.

¹³ É zunu loungoi zo, é neene,
 é gaazulo gaazuve va, é gfe ma:
¹⁴ «Ziilei zalağaiti ka gè gea ti gfulazu,
 za nɔ gfa gè nà-minazegegi laazeelii la.†
¹⁵ Wele nii gfa é kea gè gfula, gè va è
 laagomisu,
 gè gea pɔ gè è gfa, gè è gaa.
¹⁶ Gè nà-betei gaaβetea, ga dasuzegēi
 suvuai,
 ta geze zegēi é ga Ezipete gelei.‡
¹⁷ Gè dàazuve makugi nea ga,
 miilegi, ta alowēgi ta kanelegi.
¹⁸ Ua de lo ziimağēgi zu, eyesu sobui
 zeeli,
 de lo bɔğɔyiimai ma nebebi zu.
¹⁹ Mazɔɔw sìnigi la ve, pelei wu,
 diive sie gfoza ma.
²⁰ É wali mɔinmɔin segeve ya,
 keni alugi a zeina gize la, é va va.»
²¹ É vɔnini ma ga ná-kelegelegi,
 é meenni ga ná-woo neenegiti.
²² Gaamago nɔ, é vileni anzanui naa
 volu,
 ege niki ti liizu la paazuve,
 ege bologfa nui, ti gilizu ga, ti maagolo,
²³ eyesu meein so zii va,
 ege wɔnii é gaazuvilezu ga é vili tumɔi
 zu,
 é la ineinesu ga zenvui, é faabaagi laawu.
²⁴ Dòun zunuiti, niizu niina, à woilo gdoi
 ma!
 À dama ga dàawooiti!
²⁵ Wo-yii mina valibo, é va vile anzanui
 niima zii volu!
 À mina gfa, wo va vile ná-pelei va!
²⁶ Mazɔɔw ná-nu maawanaiti mɔinve, ni-
 iti ti zaai,
 ta niiti é ti undaaviligai, ti gfeni ga zebesu
 nu wolaiti.

²⁷ Ná-pelei gfa é ga gɔvealaazu velei,
 nii é yeizu saai zeizuve.

Gimalai ga woofulazu

⁸ À woilo, gimalai gfa toligi wosu,
 kelegelegi gfa woofulazu.†
² Togfa loni ada gaagoozagiti maazuve
 pele gɔbave,
 pele zagalaveti.
³ Taa loave, sigfi daaveti,
 nu leezuve taazuve, togfa woofulazu:
⁴ «Nuiti, wa gfa gè woofulazu wo ma,
 nubuseiti, wa gfa gè bɔezu wo vɔ.
⁵ Wɔiti wo la de faa mɔinmɔin kweeni, à
 kidafaawui maagɔli,
 faagaagfaalala nuiti, à gfe ga kelegele
 nuiti.
⁶ À woilo deɛ, mazɔɔw faa biin ka gè bosu
 wo ma,
 telebo kpɔeti ka ti gfulazu dàave.
⁷ Mazɔɔw gaama bɔeti ka gè ti wosu,
 màaņēgi gfa ga zee bɔeti.
⁸ Dàawooiti kpein solege,
 tanɔpe su la zeini, baa é va gfe ga zee bɔe,
 baa yaava bɔe.
⁹ Ti pe gaagfalage naama nui ve, nii
 kelegelegai,
 ti gɔle naama nui ve, nii kalagai.
¹⁰ Nà-kalagi gè bosu ga woye, à naa wɔin
 gfe, é leve walii va,
 faagwēgi vizɔge zanugi va, anee zanu
 kitei.
¹¹ Mazɔɔw gimalai vizɔge kɔbu yɔɔɔɔ
 vagɔiti ba,
 ani vago nɔpe ge la zooga vokɔɔɔsu tɔun
 ma.§
¹² Nòun nà, nà ga gimalai, seizuve gfa ga
 kidafaawui,
 sòoge faagwēgi ta kidafaawui zɔɔɔsu.

†7:14 Nui nii ti ná-zalağai gfulazu, naa βena zalağfa zuai gfulazuve mi ta ná-peleyegei (Lev 7:12-15), folo mɔungi ta felesiei (Lev 7:15-16). Zunu loungoi nii lolige naama laamii wosuve.

‡7:16 Ezipete gfezei wola gfeni gfaiziezu, songoi wola baani (Eza 19:9; Ezk 27:7). É gfeni ga kpetei ma voogi (31:22).

†8:1 Wele ve: 1:20.

§8:11 Wele ve: 2:4.

¹³ G̃oog̃o GALAGI gaazuluabai ga é ga, è zili ga faa ɲɔi.

Niiti gè ti wɔnzeg̃ezu, ta ga, gaazulei, wasogi, faa ɲɔu vele, ta zee wo daave.

¹⁴ Tene goo vagoiti, ta kidafaawui ta ga n̄n̄n̄, nà ga gè ga kelegelegi, zobogi ga ga n̄n̄n̄.

¹⁵ Masagiti ta masadai g̃eezu n̄n̄n̄ sabui zu, kundig̃iiti ti tɔgiti sei, niiti ti zolegai.

¹⁶ Sabui zu ga kundig̃iiti ti kundig̃ilai g̃eezu la, ta seizumaan̄eg̃iti ti pe ta ga tukp̄ogaaleve nuiti ti zolegai.

¹⁷ N̄n̄n̄ nà, naati kpein neeve bè, niiti ti n̄eezu ve, niiti ti g̃aiziezu, naati ta p̄ete.

¹⁸ Naavoloi ta l̄biyai ta ga n̄n̄n̄ n̄n̄n̄, ta undaan̄eei ta ani vagoiti ti yesu ná g̃o.

¹⁹ Nà-t̄n̄og̃i vizog̃e, é leve zanugi va, an̄ee zanu kitei, kulanumai gè feezu naa baag̃ove walii va.

²⁰ Nà ziezu telebo pelei zu, pilege sole pelei ba,

²¹ gè va ani vagoi ve naati be, niiti ti n̄eai ve,

gè ta-veleiti buulaave ga naavoloi.

²² Gè g̃eni G̃oog̃o GALAGI ya, ** kaite ná-botiiti t̄ozeizuve,

aisa ná-boti m̄ungiti tan̄ope ge va g̃e.

²³ Gè zeini kaite w̄ol̄w̄ol̄,

aisa eteai va bete.

²⁴ Siegi zu gè z̄ol̄n̄ni da, kpolodei la g̃eni de ná,

baa zieungiti, zieiti ti va da g̃ula ti zu.

²⁵ Gè z̄ol̄n̄ni pe, aisa gizeiti ti va bete, aisa gize b̄ufeg̃iti ti va g̃ula,

²⁶ GALA ge la g̃eni de z̄ooi beteni, ta zou ȳog̃z̄uv̄eti,

an̄ee eteai ma vufili m̄ung̃i.

²⁷ Gè g̃eni ná niina, siegi zu é geeg̃ol̄ogi zeini su la,

é kw̄egi la, é tati zie wolai ma.

²⁸ Siegi zu é tonabiingiti seini su la geezuve,

é zebei ve zieungiti be, ti da g̃ula ga keegaabaai.

²⁹ Siegi zu é kpolodei g̃w̄egi laani la, zieiti ti mina bude maazu,

siegi zu é eteai ma wuulaagi g̃azavini da,

³⁰ gè g̃eni koba, eg̃e ná-botig̃e g̃undig̃i,

gè g̃eni kuai wosu gaazu yeen̄ope,

³¹ gè da kuai wo ná-etea bet̄eai zu,

gè da n̄a-zillaai z̄ol̄n̄ nubuseiti saama.

³² Niizu d̄oun zunuiti, à woilo ḡooi ma, wa g̃e ga undaan̄ee nuiti, ni wa ziena ga n̄a-peleiti!

³³ À woilo n̄a-kala gooiti ma,

wa g̃e ga g̃ima nuiti.

À mina da g̃oba pe!

³⁴ Undaan̄ee nu ga ga naati, niiti ti woilosu ḡoo ma,

niiti ti losu n̄a-pelelave folo-o-folo,

ti gaabaazu n̄a-pelelave ma!

³⁵ Maz̄ol̄n̄ z̄oi a kà, naa zenvui z̄ol̄n̄ga,

é G̃oog̃o GALAGI ná-kp̄obai z̄ol̄n̄ga.

³⁶ Kele z̄oi n̄ope é la g̃oloni bè, naa ga b̄og̃ b̄ol̄zu,

niiti kpein ti w̄inzeg̃ezu, saai neeve naati be.»

G̃imalai ga toligi wosu

9 G̃imalai ná-pelei loni, é ma b̄ede d̄ofelaiti sag̃ani.

² É toganiiti paani, é d̄ooi g̃evele bete,^{††}

é tabalii gaabeteni.

³ É ná-botig̃e anzanuiti teveni toli bosuve,

ti l̄eeni adav̄eti, da g̃e ná, è zele taai maazu, ti da g̃e:

**8:22 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: *G̃oog̃o GALAGI ȳimazeg̃eni ga ze, G̃oog̃o GALAGI g̃eyani, G̃oog̃o GALAGI s̄ol̄n̄ni, baa G̃oog̃o GALAGI kp̄eteni.*

††9:2 Folo g̃ulazu vele yooiti su, ti b̄ena d̄ooi zupu ga ani maku neenegiti, nii a ke ti ta veé ná-neéi va (Eza 5:22).

⁴ «Woititi wo la de faa moimoin kwee, à vaa lee ve.»

É boni naati ma, niiti ti la gfelegeleni, é gfe:

⁵ «À va, à nà-bului ta mi, à dooi bôle, nii gè supuai.

⁶ À gfele nuiti ta-ziepolui va, niiti ti la de faa moimoin kwee, wa zenvui wo.

À zie ga kelegele pelei!

⁷ Zoi a zeli lo waso nui ma, naa ga da belelalai zoloo,

zoi a nu joi maagolo, naa ga da poomugi zoloo.

⁸ Mina pæegulasu nui zogi wo ma, mazoloo toga è woinzege,

kele gîma nui zogi wo ma, toga è nee ve.

⁹ Ungo, gîma nui lene, ta ga bo ná-gîmalai va.

Telebo nui gîala, ta ga bo ná-faagwægi va.

¹⁰ Gîmalai loozeigi^{‡‡} ga é ga Gooḡḡ GALAGI gaazuluabai,

è GALA Nadegai gfwæ, é ga kidafaawui.^{¶¶}

¹¹ Mazoloo ndun nà, gîmalai, sàbu zu, è-zii ma voloiti su ga gooza,

è-zii ma gonagiti sugooza.^{§§}

¹² Ni da ga gîma nu, da sugulanumai zoloo,

ni da ga waso nu, da gîla kpe ka da sulonogi zoloo.»

Titigi ga toligi wosu

¹³ Titigi ga ga ege anzanui é zongozu, é la faa gaagaazu, é la faa gfwæ.

¹⁴ Toga zeini ná-pelêlave, seizuve ga ga adaveti ti zelegai taai maazu.

¹⁵ É da teve nuiti toli, niiti ti liizu ga pele zakpai,

¹⁶ «Zoi é la de faa moimoin kwee, naa gale ma, é va ve!»

Zoi balagai gîgi ma, é gfe naa ma:

¹⁷ «Ziei unmaai nee ve, daamianigi é miizu doogfuzu, naa nee ve!»

¹⁸ Ti la sugwæ ga ta ta li laazu goveiti ma,

niiti anzanui naa ti lolisu, naati ta niina govealaazu.

Tene gooi ma ziiti

10 Salomôn ná-tene faalaaliiti.

Gîma loun zunui ga da gfe ga keege ná-koozunæi, faagaagaalala loun zunui gfe ga dee ná-ziizooli.

² Naavoloi soloo pelei joutai, é la faa vaa eyesu pe,

kele nii é ná-eteai ziezû telebogi zu, naa ga da gîzo saai ma.

³ Gooḡḡ GALAGI la telebo nui yegana, é va bôlo ga pului,

kele toga gfele nu joi yiima vaiti ba.

⁴ Zoi é la yeevea faa va, naa ga da gfe ga bala nu,

kele zeemavebogi ga da nu bete.

⁵ Nii é ani gaaleezu ba, fogô undaagû-lazuve, naa ga ga doun zunui, nii kelegelegai,

kele zoi é niizu molo leve ziegî zu, doun zunui ga ga naa, nii baa ga gula ma.

⁶ Tuyaiti ta vuuni telebo nui unmave, kele nu joi laawooiti ta da tooma vai maalooḡu.

⁷ Telebo nui ná-kizesui ga da gfe ga tuyai taḡiligaani be,

kele zeemai ga da wo nu joi daaseigi ma.

⁸ Zoi gîgi ma ziimave, naa ga da deveiti so,

kele nui é kpæzugula jakaiti bosu, naa ga da boḡḡ loo ya.

^{‡‡}9:10 Wele 1:7 zu, ta sugulazuve.

^{¶¶}9:10 È GALA Nadegai gfwæ: Tanigaa ta bosu ga: nu nadegaiti ta-vaagwægi.

^{§§}9:11 Wele ve: 3:18.

⁹ Zoi é ziezu soledai zu, naa gfa ziezu zi-ileigi zu, kele zoi é ziezu ga pele zuzeigiti, naa volu gfa gfula.

¹⁰ Nii é gaamai loogfuzu boolaiti ba,* naa gfa ti boobzu, kele zoi é zeliu losu ti ma gaamai zu, naa gfa vaazu ga ziileigi.[†]

¹¹ Telebo nui laawooiti ta ga zenvu deungi,[‡] kele nu noi laawooiti ta da tooma vai maalooofu.

¹² Woinzegemai gfa da sakpegi gaazo, kele neebei gfa da faagaazagi pe suvaaye.[¶]

¹³ Kelefele nui laawooi gfa da gfe ga gima boei, kele faagaagaalala nui volube nonoi gfa ga kpakoi.

¹⁴ Gima nuiti ta da faagfwegi gfaale ba, kele siegi zu faagaagaalala nui boezu la, maanogoi maa la mo goozani ba.

¹⁵ Kpete nui yeafooligi gfa be ga taa wolai sigigi ma, kele bala nui na-maawoin gfa da kologolo.

¹⁶ Telebo nui na-tonogi gfa da lo tufo, é zenvui wo, kele nu noi zolooigi gfa da gfe ga faa noi gfe anii.

¹⁷ Zoi é woilosu tene gooi ma, naa zenvu velei zefea, kele zoi é gefezu zelilomai va, naa bofo loa ya.

¹⁸ Wooveledai gana, da woinzegemai loofuna, zoi é levesu ga tofo gologologi gfa, naa gfa ga gimalala nui.

¹⁹ Zoi é kpoei zugulazu gola, é la bega to kologologi gfezu, kele zoi a laave zo, naa gfa ga zunui, nii gi pagoi ma.

²⁰ Telebo nui laawooiti ta ga walii nadagai, kele tosu la faa noi gfe nuiti ta-gisiei va.

²¹ Telebo nui laawooiti ta da bo nufuse moinmoin ba, kele gimalala nuiti ta da za, tozei ti valage faagaagai ma.

²² Goofo GALAGI laa luyai gfa a da kula-gaaneezui ve, é la koozuvi faa nope pilega polu.[§]

²³ Faa noi gfe vai gfa ga gago faa gimalala nui ya, egevelei gimalai gfe vai la ga gago faa gima nui ya.

²⁴ Nii nu noi luazu ba, naa gfa a da soloo, kele nii telebo nuiti ta woin gfe, naa gfa da ve ti ya.

²⁵ Siegi zu tongolo fiilei levesu da, nu noi gfa da neele! Kele telebo nui gfa loni ani ma, nii é na eyesu go.

²⁶ Egevelei ani bodai a da ke la ga nu niigai, duului balaa ga vuuna nu gaazuve a da ke la, zekana naka nui la, naati be niiti ti tevesu.

²⁷ Goofo GALAGI gaazuluabai gfa da nui na-eteai zugoosa, kele faa noi gfe nui na-konagiti su gfa da buga.**

²⁸ Telebo nui na-maaboongi volu gfa gfe ga koozuneei,

*10:10 *nii é gaamai loogfuzu boolaiti ba*: Ebulu wooi zu, naa gfa ga: zoi é gaazu gilagi veezu ma.

†10:10 *kele zoi é zeliu...ziileigi*: Uele gana é la geleke woo zeeve solomai zu. Puuzu losavai gaabelasuve gfa Ebulu woo zeevei bogai ve volu.

‡10:11 Wele ve: 3:18.

¶10:12 Boge monoo veti: Zak 5:20; 1Pi 4:8.

§10:22 Tati pelei tagili balaa ka ga nii: *Nubusei na-kpobi la zooga tanope kposu ba*.

**10:27 Wele veti: 11:31; 13:21; 14:26-27; 19:23.

kele faa ɲɔu ɣe nuiti ta-ɣitogi ɣa ɣologolo.

²⁹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-pelei ɣa ga sigigi woogefɣila nuiti maagoolii zu, kele toɣa ga naati kologolo sabu, niiti ti faa ɲɔi ɣeezu.

³⁰ Telebo nui la ɲiikpiga eyesu pe, kele faa ɲɔu ɣe nuiti ti la yega zooi zu.

³¹ Telebo nui laave ɣa ɗa ɣimalai wo, kele yaava nuiti neɣi ɣa leve ga.

³² Telebo nui lakɔlogiti ti nuɓɔɣɔlai ɣwee,

kele faa ɲɔu ɣe nuiti daave yaavave.

11 Ɔɔɔɣɔ GALAGI maapei ɣa ga zee ɣɔɣɔ bo ganiiti,

kele kiloiti ti laazeelii, naati neɛve be.^{††}

² Wasogi volu anii ɣa é ga wainzegemai, kele ɣimalai ɣa loni ɓɔɣɔmaayei nuiti kobave.

³ Ladalai ɣa loni sɔle nuiti tuɣɔ, kele yaava nuiti ta-woyai ɣa ɗa lati, é ti ɣologolo.

⁴ Naavoloi la levea ga ani nɔpe, tukpɔɣaaleve voloi, keni telebodai ɣee vai nɔ ɣa a nu ɣizo saai ma.

⁵ Telebo nui ná-ladalai ɣa ɗa ná-eteai zɔle,

kele faa ɲɔu ɣe nui ɓɔɣɔ vaa ɲɔi ɣa a ɗa too.

⁶ Telebo nui ná-sɔlegi ɣa ɗa kizo faabaagiti ma, kele woovele nuiti koozu ɣisiei ɣa ɗa ɣe ga balii, ti ɣɔɔ la.

⁷ Siegi zu nu ɲɔi zaazu la, ná-kitogi pe ge ɣologologa,

ná-kitogi é ɣeni ga naavoloi, naa loa ya.

⁸ Telebo nui ɣa ɣula kidaaviligi zu, faa ɲɔu ɣe nui vile potogi zu.

⁹ Nui é ɣeezu GALA ba, naa ɣa ɗa zɔiti kologolo ga daawooiti, kele telebo nuiti ɣimalai ɔɔ, ta ɣizo.

¹⁰ Siegi zu telebo nuiti undaaneezu la, taai kpein koozu ɣa ɗa ne, siegi zu faa ɲɔu ɣe nuiti undaavilisu da, nuiti ta ɗa woogula ga koozuneei.

¹¹ Sɔle nuiti daa luyai ɣa ɗa va ga ɓɔɣɔzɔɔɔɔgi ta-laazuve.

Kele faa ɲɔu ɣe nuiti daa ɓɔei ɣa ɗa kologolo.

¹² Zɔi é seɲɔɣɔi velevilisu, naa la ga faaɣaagaa nu,

kele nui nii é faa ɣaagaaazu, naa ɣa ɗa maage kpɔ.

¹³ Fama wo nui ɣa ɗa ɗɔɔɣuzo vaiti kula kelema,

kele sɔbelama nui ɣa ɗa ti make goozu.

¹⁴ Siegi zu totuɣɔ vago la zooi ve la, nuɓuseiti ta ɗa loo bu,

kele kizogi ɣa ɗa zɔɔɔ tene bo nu mɔin-mɔingiti zea.

¹⁵ Zɔi é yeelaazu ween maaguyei ɣa, toɣa ɓaa ma,

kele zɔi é ɣeezu zeelaga^{‡‡} vai va, naa ɣa ɣe ziileigi zu.

¹⁶ Anzanu vagoi ɣa ɗa lebiyai zɔɔɔ, suɓa zunuiti ti naavoloi zɔɔɔ.

¹⁷ Zunui é nuɓɔɣɔlai ɣeezu, naa ɣa keezu ɓɔɣɔ nɔ ve,

kele supɔu zunui ɣa ɓɔɣɔ maanɔɣɔzu.

¹⁸ Faa ɲɔu ɣe nui ɣa ɗa yaava lɔnɔgi ɣaizie,

kele zɔi é telebodai ɣeezu, naa ɣa ɗa zala ɣitei zɔɔɔ.

¹⁹ Zekana, telebodai gaabelazuve ɣa ga zenvui,

kele zɔi é vilesu faa ɲɔi volu, naa ɣa saai laagomisu.

²⁰ Ɔɔɔɣɔ GALAGI la wɔinni ga naati, niiti ti-yiimaave laavegai ga yaavai, kele toɣa losu naati polu, niiti ti ziezu ga sɔledai.

²¹ Gaamazuu, faa ɲɔu ɣe nuiti salalalai la yega,

kele telebo nuiti ti-mavofodaiti ta ɣizo.

^{††}11:1 Wele veti: 16:11; 20:10, 23; Lev 19:36; Amɔ 8:5; Mis 6:9-12.

^{‡‡}11:15 *Zeelaga*: Wele 6:1 zu, ta sugfulazuve.

22 Anzanui nii pagai, kele balagai g̃igi ma,
keɛve ege zanu balaɣaegi piligai boigi zokpai va.^{¶¶}

23 Telebo nuiti woinma vaa g̃ila kpegi nɔ ɣa faa vagɔi.

Nii nɔ faa nɔu ɣe nuiti ta zoo ti g̃ito ba, naa ɣa nɔ ga GALA ná-ziiɣaawanai.

24 Tanigaa ta da faanɛi ɣe gola, tama ti da wola bete.

Tanigaa ma ti da g̃ikpa naavoloi ma gola, tama ti da vala.

25 Faanɛ ɣe nui ɣa da sɔlɔɔgi wo gola, zɔi a nu ɣɔ ga kpɔledɛi, tɔ balaa ka kpɔledɛi zɔlɔɔ.

26 Nufuseiti ta da molo make nui voovo, zɔi é ɣeezu, é va pɔdi ga daabaai, kele ta da tuya loo naa ve, nii é liizu la ga é pɔdi.

27 Zɔi é faa vagɔi ɣee vai ɣaiziezu, naa ɣa da undaanɛi zɔlɔɔ,

kele zɔi é faa nɔi ɣaiziezu, faa nɔi ɣa da zeeli naa ma.

28 Zɔi a voluzei ná-naavoloi va, naa ɣa loo bu,

kele telebo nuiti gaa ɣa wɔlɔ ege gulu wola, nii gaalaagi mɔindai.

29 Zɔi a gooɣaavazagi lɔna ná-peleyegei wu, toɣa sulɔnɔgi zɔlɔɔ ga fiile wolai,

faaɣaɣaalala nui ɣa ɣe ga g̃ima nui ná-duɔi.^{§§}

30 Telebo nui ná-keɛwotiiti ta ga zenvu wului,*

g̃ima nui ɣa da nui taɣiligaa vile pele va.

31 Ni telebo nui ɣa zalai zɔlɔɔsu gaamano eteai zu,

koleve balaa ga, faa nɔu ɣe nui ta kotoba nui, ta ti-zalai zɔlɔɔ![†]

12 Zɔi nɛai be ga maagolo, faagwɛgi woin ɣa naa ma,
kele zɔi zeliɔmai ɣaawanazu la, naa la gelegeleni.

² Nu vagɔi ɣa da ɢooɣɔ GALAGI ná-undaanɛi zɔlɔɔ,

kele ɢooɣɔ GALAGI ɣa da naama nui veelala, nii é kisie nɔiti bosu.

³ Supɔu vai la da ga nui losu betea, kele zɔi sɔlegai naa lɔ la ɣulaa.

⁴ Ziilɔɔ anzanui ɣa da sinigi nɔungi wuzegɛ,

kele anzanui é unfetala vai ɣeezu, toɣa sinigi va ga kae wana zeebei.

⁵ Telebo nuiti ta-g̃is̃ieiti ta faa zɔle faiti nɔ va,

kele faa nɔu ɣe nuiti sie velei ɣa nɔ ga yaavai.

⁶ Faa nɔu ɣe nuiti daawooiti ta ga baliiti ti nui vaazu,

kele telebo nuiti daawooiti ta da ti g̃izo.

⁷ Faa nɔu ɣe nuiti ta lokana, ti la mɔ ɣea ná!

Kele telebo nuiti ta-velei ɣa ye loni kpaan.

⁸ Nui ɣa da maamusei zɔlɔɔ, é zoloo ná-kisie vagɔiti ma,

kele zɔi kigi la zɔleni, naa woin ɣa zegɛ.

⁹ Fizoɣe nu ɣe ga nui zobo ge la be, botiɣe nu g̃ila nɔ ɣe è ya,

è va ɣe ga nui tɔɣɔi ɣulaai, kele é valasu kɔnɔgi ma.

¹⁰ Telebo nui ɣa da ɣaaba ná-toganiiti ma,

kele faa nɔu ɣe nuiti koozu vai ɣa ga gaazumaavoi nɔ.

¹¹ Zɔi é ná-tii ɣeezu, naa ɣa daamianigi zɔlɔɔ ga bɔlɔɔa,

kele zɔi é vilesu gaavalaba vaiti polu, naa valage g̃igi ma.

^{¶¶}11:22 Folo ɣulazu vele yooi zu anzanuiti ti bena zanu balaɣaegi vili ɣana ti-zokpaiti ba (Zen 24:47; Ezk 16:12).

^{§§}11:29 Tɔɔzei kuyeiti ba, é ti zegɛai nɔ, é la ɣidaani bu. Wele veti: 14:9; 22:7.

*11:30 *zenvu wului*: Wele veti: 3:18; Zen 2:9.

[†]11:31 Wele ve: 10:27. Niima wootti boge mɔnɔ, geleke woo zɛve uɔlɔmai zu, 1Pi 4:18 zu.

12 Nu ƚɔi ƚaazu ƚa da ƚula faa ƚɔu ƚe nuiti daamiizuve va, kele telebo nuiti ma zapei ƚa a da gwaa wo.

13 Faa ƚɔu ƚe nui ƚa da ƚɔ ga to ɓɔƚɔi ná-zeeiti ma valii, kele sole nui ƚa da ƚula faabaagiti kpein su.

14 Nui laawooi ɔɔ, toƚa zoo é undaanee wola ƚaale ba, eƚeƚelei nu a da ná-botii ma zalai zɔɔɔ da.

15 Ƙimalala nui ná-pelei zolege to ɓɔƚɔi ƚaazu, kele ƚiima nui ƚa da woilo zɔiti tene gooi ma.

16 Ƙimalala nui ƚa da ná-ziiƚaawana ƚula kelema gaamago ɔɔ, kele ƚiima nui ƚa da ná-daazuƚɔli vaiti buuɓɔle.

17 Nui é gaamai ƚulazu kelema, naa ƚa telebo fai leezu, kele zee zeele ƚa da yaavai ƚe.

18 Kpɔezugula ƚakaiti ta da maawana wo eƚe boƚa zɔkpɔi, kele ƚiima nuiti daawooi ƚa da va ga kedeyai.

19 Gaama nui ƚa ye ná ƚɔ, kele zɔi é zeei wosu, naa la lebiga.

20 Niiti ti faa ƚɔiti kpetezu, naati ziiimaveti daavege ga yaava vaiti, niiti ti nuiti tenesu ga faa vagoi, naati ta da koozuneei zɔɔɔ naa zu.

21 Maanɔƚɔ nɔpe ge la zeelia telebo nui ma, kele kpɔɔi ƚa da ƚe faa ƚɔu ƚe nuiti unma.

22 Ƙɔɔƚɔ GALAGI la wɔinni ga zee wo nuiti, kele toƚa gaama wo nuiti polu.

23 Ƙiima nui la da ga ná-faaƚwegi zulea, kele ƚimalala nui ƚa da zeze ga ná-faaƚaƚaalalai.

24 Niiti ti botii ƚeezu gola, naati ta da lo faa wolaiti untuƚɔ, kele ƚaka nuiti ta da lo duɔlai zu.

25 Ziiizoolei a ƚena nui yiimave, toƚa da ɔɔ, kele iƚɔɔɔ ɓɔei ƚa da nui ƚoozune.

26 Telebo nui ƚa da ƚe ga velela vago ɓɔɔlaiti be, kele faa ƚɔu ƚe nuiti sie vele ƚa da ti ƚaka.

27 Sua ɓe nui nii ɔɔɔveai, naa la sua zɔɔɔga, é va gee. Faa vagoi, nii pagai ti pe ba nubusei ná-faa zu, naa ƚa ga é ƚe ga botiƚe nu.

28 Ƙe telebodai ƚeezu ná, miná ƚa zenvui ná,[‡] naama vele ƚa nu ƚizosu saai ma.

13 Ƙiima loun zunui ƚa da ƚize maagoloi zu, keeƚe bogai la, kele waso doun zunui la da ga woiloga zeliiloma ƚila kpalaa ma.

² Da zoo è ani vagoiti zɔɔɔ ga nu laawooiti maavele, kele faa ƚɔu ƚe nuiti ta-etea ziei ƚa ga toomai.

³ Zɔi a dama ga daawooiti, naa ƚa zenvui makesu, zɔi é kpɔei wola zuguɔlazu, é la ƚidaazu bu, naa ƚa da ɓɔƚɔ loo ya.

⁴ É la faa vaa ɔɔɔve nui ma, gaazu va ƚula ani va, kele botiƚe nu wolai ƚa da naa zɔɔɔ, nii wɔin ma.

⁵ Telebo nui ƚa da zee ɓɔeiti wɔinzege, kele nu ƚɔi ƚa da unfe fai ƚe, ta toƚɔ ƚogololo fai.

⁶ Zɔi é sie vele ɔɔɔlegai, telebodai ƚa da naa make, kele faa ƚɔi kotoba nuiti ti keezu, naa ƚa a da ti undaavili.

⁷ Tanigaa ta keezu eƚe ta ɓete, tama ani nɔpe ge la ti ya, tanigaa ti ɓɔƚɔ ƚe eƚe bala nu, kele anii ti ya ga gola.

[‡]12:28 Wele veti: 3:18; 10:11.

⁸ Tanisu naavolo nui gá dā ani zala, é va zenvui unmo, kele bala nu la woiloga zeliloma ma.

⁹ Telebo nui gá volozu, ege wozakalagi gola volozu, kele faa n̄ou gē nui gēve ege lanboi, nii é zaazu.

¹⁰ Sakpegi kpein ka ḡulazu wasogi zu, ḡimalai gá naati zea, niiti ti woilosu tenegiti ma.

¹¹ Naavoloi nii s̄ol̄ogai gá wuugi, gaa gá dā vala ba, kele nii s̄ol̄ogai vaa, vaa, naa gaa gá dā wo.ɔ.

¹² Nui ná-kitogi a ḡologolona, togá dā ziiɓɔ, kele nui yiima vai a gēena, naa gēve ege zenvu wului.[¶]

¹³ Zoi a wooi velevilina, naa gá suboloḡom̄, kele zoi a devei zona, naa gá ma zalai zɔɔ.

¹⁴ Ḡima nui ná-kalagi gá ga zenvu d̄eungi,[§] togá dā kaka faiti kpude nu maazu, niiti ta gē ga nu zaa vaa.

¹⁵ Kevele vagoi gá dā zaalai la nu ma, kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va.**

¹⁶ Ḡima nu la faa ḡea, ni é la ḡigaizieni su, kele ḡimalala nuiti ta dā ta-ḡimalala vaiti sule.

¹⁷ Keelai n̄ouɗai, naa gá dā lo maanoḡoi zu, kele gooleve nui solegai, naa gá dā faiti subete.

¹⁸ Baladai ta unfegi gá naama nui luḡ, nii é ḡelezu maagoloi va,

kele zoi a va tene gooit bu, naa gá lebiyai zɔɔ.

¹⁹ Togá ga faa vago nui woinma vai laazeeli, kele ḡimalala nuiti ti la woinni ga ti yeeɗula faa n̄oi zu.

²⁰ Nui é ziezu ḡima nuiti polu, togá dā gē ga ḡima nu, kele zoi é zeizeisu ḡimalala nuiti koba, naa gá faabaagi zɔɔ.

²¹ Maanoḡoi gá kotoba nuiti polu, undaan̄ei gá dā telebo nui zala.^{††}

²² Zunu vagoi gá dā poganii ye ná mavo-fodaiti be, kele kotoba nui ná-s̄ol̄ogiti makege ga telebo nuiti t̄on̄.

²³ Bala nui ná-woza wogai zu gá a dā ḡon̄gi zɔɔ ná, ga boɔba, kele telebotalai gá dā ḡon̄gi ḡologolo.

²⁴ Zoi é ḡelezu ná-doun zunui loɗa vai va, naa la neeni be, zoi é neezu ve, naa la ineinega maagoloi vai va.

²⁵ Telebo nui gá dā daami wo, ziila, kele faa n̄ou gē nuiti koozu pakai gá dā ye de.

14 Ḡima anzanui ná-peleyegei loni, kele ḡimalala gelei n̄on̄i woloni to boɗi.

² Zoi é ziezu telebodai zu, naa gá dā zie Ḡooḡ GALAGI gaazuluabai zu, kele zoi é ziezu ga yaava veleiti, naa gá dā pelevele.

³ Ḡimalala nui gá dā maagoloi zɔɔ ga daawooiti maavele, ḡima nuiti ti-lakɔlogiti ta dā ti make.

⁴ Ve woza woli nike la ná, daamianigi gá daamii pakai zu, kele nike zinei zuvikei gá a dā t̄on̄ golai ve.

[¶]13:12 *zenvu wului*: Wele veti: 3:18; Zen 2:9.

[§]13:14 *zenvu d̄eungi*: Wele ve: 3:18.

**13:15 *Kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va*: Tati pelei taɗili balaa ka ga nii: *Kele yaava nuiti ta-velei zie la baave.*

^{††}13:21 Wele ve: 10:27.

⁵ Zeelei solegai, é la zee woga pe,
kele zee zeelei ga da zee boeiti bo.

⁶ Anee ni neegfulasu nui ga gimalai
gaizie, é la soɔɔga,
kele kidafaawu nui ga da faagwégi zɔɔɔ
yɔɔge nɔ.

⁷ Maagooza faagaaɔaalala nui va,
mazɔɔɔ é la gi gila kpalaa fea è ve.

⁸ Kidafaawu nui ga da sie velei vete,
tɔɔzei toɔga ga gima nui,^{‡‡}
faagaaɔaalala nui ta da loo ya ta-
gimalalai va.

⁹ Gimalala nui ta da neegula zɔɔɔzubete
vai zu,
kele undaaneei ga da ge soɔle nui
saama.^{¶¶}

¹⁰ Eɛe nɔ ga é ná-ziizolei gwee, ta ná-
koozuneei,
nu gili ge la zooga é va nɔnɔ zɔɔɔ naa
zu.

¹¹ Faa nɔu ge nui ta-velei ga wolo,
kele soɔle nui ta-zegfe gotai gaa ga
wɔɔɔ.^{§§}

¹² Nu mɔinmɔin ka gisiesu ga pelei ti ma
page,
kele tɔun, ta pelei ma, nii gaabelasu, é
liizu ga tiye, é ti lo saai zu.

¹³ Neei ga zoo é ziizolei
gaazumaalɔɔɔ,
koozuneei ga zoo é gaabela ga ziizolei.

¹⁴ Kɔzɔba nui ga da ná-keewotiiti ma gu-
lanumai zɔɔɔ,
kele nu vagɔi ga goozune nɔnɔ ma zie
veleiti ma gulanumai zu.*

¹⁵ Nui nii é la de faa mɔinmɔin kwee,
toɔga da la naati kpein da, niiti ti
wosu ma,
kele kidafaawu nui ga da zie ga kelegefe.

¹⁶ Gima nui ga da lua faa nɔi va, é
voluave,
kele gimalala nui ga da yiigaawana, é ke,
tɔɔzei daave boɔɔ la.

¹⁷ Ziigula nui ga da gimalala vaiti ke,
nui kigaizie nɔi ziimave, toɔga da
wɔinzegemai maaloli boɔɔ ma.

¹⁸ Nui ti la de faa mɔinmɔin kwee, naati
ta-vogani ga é ga gimalalai,
kele kidafaawu nui ta-masa boɔɔɔgi ga
é ga faagwégi.

¹⁹ Nu nɔiti ta da unmaaye nu vagɔiti be,
faa nɔu ge nui balaa ta da ke gana nɔ
telebo nui ta-velelave.

²⁰ Bala nui la neeni nu nɔpe be, anee
sejnɔɔɔiti,
kele kpete nui wɔɔlaiti mɔinve gola.

²¹ Zɔi é sejnɔɔɔi wɔinzegezu, naa ga koto
gfeezu,
kele undaanee nu ga ga naa, nii é
maanɔɔɔ nui maawɔingaaazu.

²² Niiti ti gisiesu faa nɔi zu, naati ta kaka
pelei ma,
kele niiti ti gisiesu faa vagɔi zu, naati ta
keezu nubɔɔɔɔlai ta gaamai zu.

²³ Botii kpein ka kulanumai ba,
kele pului ga kpɔezugula wafuungi volu.

²⁴ Gima nui ta-masa boɔɔɔgi ga é ga ta-
naavoloi,
gimalala nui ta-vaagaaɔaalalai ga é ga
ta-litigi.

²⁵ Gaama wo zeelei ga da zenvuiti kizo,
kele zee wo zeelei ga ga yaava nu.

²⁶ Zɔi é luazu Gɔɔɔɔ GALAGI va, naa ga
kito gola zɔɔɔ,
ná-doun zunui ti dɔɔɔɔzuzɔ zɔɔɔ pɔ be.†

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI gaazuluabai ga é ga
zenvu dfeungi,

^{‡‡}14:8 Tati pelei taɔili balaa ka ga nii: *Kidafaawu nui ná-gimalai ga da bo ba, é sie velei vete.*

^{¶¶}14:9 Tati pelei taɔili balaa ka ga niiti: *kele gi pagɔi ga soɔle nui be, baakele soɔle nui ta pɔ ti undaaneei zɔɔɔ.*

^{§§}14:11 Wele ve: 3:33.

*14:14 Tati pelei taɔili balaa ka ga nii: *kele nu vagɔi gfevelei vizɔge nɔnɔi va, baakele nu vagɔi gfevelei gaaɔoozave nɔnɔi va.*

†14:26 Wele ve: 10:27.

toḡa nu ḡizo saai ná-baliiti ma.
²⁸ Nubusei ná-m̄oin ḡa é ga masagi ná-lebiyai,
 kele nubuseiti maavele vai ḡa ḡa kundigii ḡologolo.
²⁹ Z̄oi zii la ḡula fala, naa ḡa ná-ḡimala wolai leezu,
 kele ziiḡula nui ḡa ḡa ná-ḡimalalai zule.
³⁰ Ziileigi ḡa é ga kpusei ná-sii zuḡoozagi,
 kele toloi ḡa é ga seebei ma ḡaeiti su.
³¹ Nu a bala nui maanḡona, è Kpete Nui velevelega,
 kele nu a maanḡoḡo nuiti maawoingana, è ti Bete nui lebiya.
³² Faa ḡou ḡe nui ná-yaavai ḡa ḡa toka,
 kele kitogi ḡa ḡa ḡe telebo nui ya, eyesu saai.
³³ ḡimalai ḡa ḡa zei kelegele nui yiimave,
 naa ḡweege balaa ḡimalala nuiti saama.
³⁴ Telebodai ḡee vai ḡa ḡa zoi w̄oḡo,
 kele kotoi ḡa ga nubuseiti kpein unfe faa.
³⁵ Masagi ná-unfemai ḡa ḡa ḡe botige nui naati be, niiti ti botii ḡeezu be ga ḡimalai,
 kele z̄oi é unfe fai ḡeezu, ná-ziiḡaawanai ḡa ḡa zeeli naa ma.

15 Gooḡaavote paḡoi ḡa ḡa ziiḡulagi ḡaaye,
 kele nu maawana ḡoi ḡa ḡa kp̄oi zuw̄oḡo.
² Z̄oi é kalagi wosu ga ḡimalai, toḡa ḡa kala w̄oin ḡe nu ma,
 kele ḡimalala nui ḡa ḡa ḡimalala vaiti n̄o wo.
³ ḡooḡo GALAGI ḡaazuve ḡa adave pe,
 é ḡa nu ḡoiti ta nu vagoiti sum̄o.
⁴ Nu laawoo vagoiti k̄eeve eḡe zenvu wulu wolai,
 kele faa ḡou ḡe neḡi ḡa ḡa ziiḡologologi ḡe.
⁵ ḡimalala nui ḡa ḡa k̄eeḡe ná-tene gooiti pelevele,
 kele z̄oi é yeezeizu zelilomai wu, naa ḡa ḡa ḡoḡo leezu ga ḡima nu.

⁶ Naavolo m̄oinm̄oin ka é telebo nui ná-pelei wu,
 kele nii kpein nu ḡoi s̄oḡosu, toḡa ḡa ḡe ga ziiḡolei ma ungi.
⁷ ḡima nuiti daawooi ḡa ḡa faagweḡi vaza,
 kele faagaaḡaalala nuiti ziiimave la ḡana.
⁸ ḡooḡo GALAGI maapei ḡa ga faa ḡou ḡe nuiti ta-zalaḡaiti,
 kele s̄ole nuiti ta-ḡALA maaneene woointi neeve be.
⁹ ḡooḡo GALAGI maapei ḡa ga faa ḡou ḡe nui z̄ie velei,
 kele naama nui neeve be, nii é vilesu telebodai volu.
¹⁰ Z̄oi é zegezu faa vagoi volu, faa wola ḡa la ma ga maaḡolo,
 z̄oi é zelilomai w̄oinzegezu, naa undaa ḡa vili.
¹¹ ḡooḡo GALAGI ḡovealaazu ta undaavili zegezaḡai, zu vaiti kpein kw̄ee,
 nubuseiti zii ḡwee fai ḡa ga leeni t̄oun be!
¹² Waso nui neebe vaa la ga nu z̄elii lo ma,
 é la ḡa ga li ḡima nuiti p̄o be.
¹³ Koozuneei ḡa ḡa nu ḡaazuve volo,
 kele ziiḡoḡo ḡa ḡa nu ḡaalei.
¹⁴ Kelegele nui ḡa ḡa ḡaaba faa maaḡoli vai ma yeenpe,
 kele ḡimalala nui ḡoḡoḡi ḡa ḡa ḡe ga ḡimalala vaiti n̄o.
¹⁵ Maanḡoḡo nui zii ma voloi kpein ḡouve,
 kele z̄oi undaaneai, naa ḡa ḡa ḡe feti ḡula vai laawu n̄o ḡo.
¹⁶ Fizoḡe nu ḡa ani go n̄o z̄oḡo, è ḡe ga ḡooḡo GALAGI ḡaazuluaba nu,
 è va li naavolo wola z̄oḡosu, nii ziiḡoḡo polu.
¹⁷ Fizoḡe nu tufa wuulugi ma laamii wo,
 kp̄eteai neebe zu,
 è va li n̄ike wul̄oi miizu, ni w̄oinzegemai ḡa ná.
¹⁸ Ziiḡula nui ḡa ḡa kp̄eiti suw̄oḡo,
 kele z̄oi ziiḡaa la wana fala, naa ḡa ḡa sakpegiti gaaye.

¹⁹Naka nui ná-pelei g̃ẽve ege g̃ain sasai, kele sole nuiti ta-velei g̃aa g̃a s̃oli.

²⁰G̃ima loun zunui g̃a da keege goozune, kele faag̃aag̃aalala zunui g̃a da dee velevoli.

²¹G̃imalalai g̃a ga koozun̄ei naama nui ve, nii balagai faag̃aag̃ai ma, kele zunui kelegelegai, toga da zie soledai zu.

²²Faa m̄oinm̄oin ka da g̃azavi, ti la zolooga t̄ozei gaazaatalai va, kele ti zu g̃a da bete, ni tenebo nua ta ná.

²³Koozune vaa ve zunui ve, siegi zu é b̄og̃ woog̃aavotegi veezu la, ziilei faa ve, ni kp̄ei a wona ga bo yeegef̃jala!

²⁴Kelegele nui g̃a da zie ga pelei, nii é læezu geezuv̄e z̄envui v̄o be, naa g̃a kizosu ḡv̄ealaazu ma, nii é buu velel.

²⁵G̃oog̃ GALAGI g̃a da waso nuiti ta-velei g̃ologolo,

kele toga da baa poanzai g̃oligiti maazu.

²⁶G̃oog̃ GALAGI maapei g̃a ga kisie n̄oti,

kele kp̄e v̄ag̃oti ka a da va ti wu.

²⁷Z̄oi é w̄oinni vele-o-vele, é bete, toga da ná-peleyegei lo kp̄oi zu,

kele z̄oi é lobeanii w̄oinzegezu, naa zii zu g̃a goozu.

²⁸Telebo nui g̃a da g̃igaizie, aisa é va goog̃aavotegi ve,

kele faa n̄ou g̃e nuiti ta da faa n̄oi vaza ga laave.

²⁹G̃oog̃ GALAGI maag̃oozave faa n̄ou g̃e nuiti ba,

kele toga da woilo telebo nuiti ta-maaneene wootti ma.

³⁰Nub̄og̃lai ma g̃aazuv̄e g̃a da koozun̄ei ve,

nui a woo niine v̄ag̃i menina, toga da īn̄o, é zeeli ma g̃aeti ma.

³¹Z̄oi é woilosu tene gooiti ma, ta b̄o ba etea z̄iei zu,

naa zeizu g̃a g̃ima nuiti saama.

³²Z̄oi é g̃elezu ga z̄elii mina lo ma, naa g̃a b̄og̃ velevelesu,

kele z̄oi é woilosu tene gooiti ma, naa g̃a g̃i pag̃oti s̄o.

³³G̃oog̃ GALAGI g̃aazuluabai g̃a da nu g̃ala ga g̃imalai,[‡]

aisa nu va lebiya s̄o, keni è b̄og̃-maayei p̄e.[¶]

16 Nuiti ta da ta-vaiti seikpasu, kele G̃oog̃ GALAGI g̃a woo gaabelagi zea.

²Ese p̄e ka da g̃isie ga nii kpein é keezu page,

kele G̃oog̃ GALAGI g̃a é de-g̃ev̄aiti ma ungi ma lukp̄i g̃aavezu.

³Da-vaiti p̄e ze G̃oog̃ GALAGI yeezu, da-vaa zeikpasuiti su g̃a bete.

⁴Ani kpein kp̄ete ungi g̃a ná, G̃oog̃ GALAGI ve,

ane faa n̄ou g̃e nuiti, ta ná maan̄og̃ voloi ve.

⁵Waso nuiti maayo ge la G̃oog̃ GALAGI ve,

koleve ga ti zalalalai la yega.

⁶Faag̃aaza golai g̃a da gba ga nub̄og̃lai ta gaamai,

G̃oog̃ GALAGI g̃aazuluabai v̄o, nu g̃a da maag̃ooza faa n̄oi va.

⁷Nui z̄ie velel a n̄ena G̃oog̃ GALAGI ve, toga da ti ȳog̃z̄ubete ta sili nuiti.

⁸Fiz̄oge ani goi nu s̄o, é s̄o telebodai zu,

è va s̄o golai wo, yaavai zu.

⁹Nui g̃a da faa zeikpasui g̃e, kele G̃oog̃ GALAGI g̃a lo k̄og̃v̄olu p̄e.

¹⁰Masagi a g̃ena b̄ea, daawooi g̃a ga GALA gooi,

a g̃ena tukp̄i g̃aaveva, daave mina wooveleda g̃e.

[‡]15:33 Wele 1:7 zu, ta sug̃ulazuv̄e.

[¶]15:33 Wele ve: 18:12.

11 G̃og̃ GALAGI wainve ga kiloiti ti laazeelii,
toḡa devezu, velei k̃og̃ ganiiti maaneai ti ḡe la.[§]

12 Faa ḡou ḡee vai maayoseḡeve masagiti be,
mazol̃o telebodai ḡeai ḡa a da ná-zobogi maawui.

13 Masagi wainve ga naati, niiti ti-laawooiti solegai,
naati neeve be, niiti ti b̃ezu ga gaamai.

14 Siegi zu masagi yiḡaawanazu la, ná-ziiḡulagi ḡeeve eḡe saa ḡeelai,
kele ḡima nui ḡa zoo é gaabe.

15 Siegi zu masagi ḡaazulo pelei vasu da,
naa ḡa é ga zenvui,
ná-nub̃og̃lai ḡeeve eḡe foḡo ḡulazu lon-abiingi.^{**}

16 ḡimalai zol̃o fai vizog̃e zanu kitei ḡaale ba vai va,
keleḡelegi maab̃og̃ai leveḡe walii va!^{††}

17 Sol̃e nuiti ta-velei ḡa é ga, è voluave faa ḡai va,
zoi é ḡaabaazu sie velei ma, naa ḡa zenvui ḡizosu.

18 Wasogi ḡa a da va ga nu ḡolog̃olo fai,
kib̃ol̃omai ḡa a da va ga tooi.

19 Fizog̃e nu b̃og̃maayei, wa b̃og̃maayei nuiti,
wo va li b̃osu k̃ozog̃anii ma, wa waso nuiti.

20 Zoi é ḡidaazu kala gooiti bu,^{‡‡} naa ḡa undaañei zol̃o,
undaañe nu ḡa ga naama nui, nii é ḡi-tosu G̃og̃ GALAGI va.

21 Zoi é ga ḡima nui ziimave, naa ḡa ta da ḡe ma, keleḡele nui,
kp̃e neeñegi ḡa a da pile sol̃o.

22 ḡimalai ḡa da zenvui ve naati zea, niiti ti ziezu la,

ḡimalala nuiti salai ḡa ga ḡimalalai.

23 Ni ḡimalai ḡa nui yiimave, toḡa da b̃e ga kidafaawui,
ná-yepei é bosu, naa ḡa da faa vaa meni nuiti ma.

24 Kp̃e vagoiti keeve eḡe k̃oin gulbi,
nii neai zenvui ve, pagai ga kede ganii kpusei vaa zu.

25 Ta ḡa ná, sie velei zolegai gaazu,
kele gaabelazuve ḡa ga saa velei.

26 Pului ḡa da ḡe ga botiḡe nui ná-kp̃obai,
daave ḡa da di botiḡe vai ma.

27 Nu nakai ḡa da faa ḡai ḡevele bete,
daawooiti keeve eḡe abulekai, é galai wosu.

28 Yaava nui ḡa da kp̃eiti teve,
z̃og̃zuzie nui ḡa da b̃ola nuiti bali ma.

29 S̃uḡou nui ḡa da seḡog̃i yaava,
é naa vile pelei va, nii ḡoufai.

30 Zoi é ḡaazuveezu ma ga é ḡisie yaava ḡee vaiti su,

é lak̃og̃iti pu bu, naa b̃ega ga faa ḡai ḡe.

31 Undeḡa ḡolegiti ta ga lebiya w̃ol̃og̃i,
ta da zol̃o soledai zu.

32 Zoi zii la ḡula fala, naa vizog̃e k̃og̃ulubai va,
nui é b̃og̃ zosu, naa vizog̃e zoi va, é ta wolai zosu.

33 Ta da kp̃akutoomai ḡe ga, ti velela vele vaiti kw̃e,
kele G̃og̃ GALAGI ḡa a da deve ḡaabelagi wo.

17 Fizog̃e bulu buḡa ṽo goi ḡe nu ya,
è da mi ziileigi zu,
nu va ḡe pelei naa wu, daamiani pag̃i k̃pein ge ná, kele sak̃pegi la b̃ega ná.
2 Botiḡe nui é ga ḡima nui, naa ḡa da zei doun zunui unda, nii é baag̃ulama vai ḡeezu.

§16:11 Wele 11:1 zu, ta sug̃ulazuve.

**16:15 Foḡo ḡaabelasu lonai ḡa é deezu ga tufaiti p̃oño siegi zeelia. Toḡa ga k̃petei ta koozuñei ma voogi (TSV 11:14).

††16:16 Wele ve: 2:4.

‡‡16:20 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: *zoi é ga kidafaawu nui*, baa *zoi é woilosu GALA daawooi ma*.

Togfa nɔɔɔ zɔɔɔ poganii zu gʒegʒeleaiti saama.

³ Wali gʒaei ta zanugi, ti gʒaa gʒa dʒa wun ga abui, ma nɔɔɔ va gʒula ba, vele gʒana Gʒoɔɔ GALAGI nuiti zii volugʒulazu la.

⁴ Zɔi é faa nɔi gʒeezu, togfa da woilo faa nɔu gʒe nuiti goo ma, zɛɛ nui gʒa dʒa woilo, woo nɔu wo negiti goo ma.

⁵ Da nɛɛgʒulana bala nui zu, Kpɛte Nui gʒa è unfesu, zɔi é gʒoozunɛɛzu sejnɔɔɔɔi ná-maanɔɔɔ vai zu, salalalai la yega.

⁶ Nu vɔɔɔɔi ta-lɛbiya wɔɔɔɔɔi gʒa é ga ti-lounlɔinti, lɔinti ma zaalai gʒa é ga ti zɔɔɔɔɔ nuiti.

⁷ Nu woozuguʒzei la zolooni faagʒaaɔaalala nui ma, zekana nɔ, zɛɛi la zolooni la kundigʒii ma.

⁸ Tanigaa ta dʒa gʒisɛ ga, lobeanii gʒa gʒe ti vɛ ga undaanɛɛi, naa gʒa ta bɔɔɔ zɔɔɔ su, ta-vai pɛ su.

⁹ Zɔi é pɔ é nɛɛ nuiti bɛ, naa gʒa dʒa tɔ kologʒogiti suvaaye, niiti ti gʒeai la, tɔɔzei dʒa gʒena sugʒulaa kenein, naa gʒa dʒa è-wɔɔɔlɔiti maagʒooza è va.

¹⁰ Zeliloma gilagi gʒa dʒa faa vaa kelegele nui ma, é leve kpako nɛ ungila (100) ba, ta faagʒaaɔaalala nui loɔa la.

¹¹ Nu nɔi gʒa dʒa buzege daalɔɔɔma vai nɔ gʒaizɛ, keelai é la maawɔingʒa gʒea, naa gʒa dʒa leve daalɔɔɔma.

¹² Nu gʒomi ga filɛ zua leei, nii ná-zivoiti kulaai zea, naa vizɔge, è va gʒomi ga faagʒaaɔaalala nui é ná-titidai zu.^{¶¶}

¹³ Ni nu a faa vagɔi zalana ga faa nɔi, maanɔɔɔɔi la zɛgʒea maala pɛ.

¹⁴ Sakpegi lɔɔzei, naa gʒa é ga è ziei luɔɔɔɔɔsuve laavie, zɛgʒe ná, aisa kpɔɛi va leve.

¹⁵ Nii é losu faa nɔu gʒe nui volu, ta zɔi é telebo nui veelalazu, ti felegɔ pɛ ti maayosegʒeve Gʒoɔɔ GALAGI vɛ.

¹⁶ Walii a gʒena gʒimalala nui ya, leeni gʒa a kɛ la?

Togfa zoo é gʒimalai gʒeya la baa? Kele gʒi pagɔ la zea.

¹⁷ Bɔɔla nui gʒa dʒa nɛɛbei gʒe yeenɔpe. Gʒegʒeloin gʒa dʒa kpɔbai gʒe, faabaagi a vaana.^{§§}

¹⁸ Keni nui balagai gʒigi ma, naa gʒa a dʒa minazɛge, é bɔɔɔ gʒe ga zeelagai, nu gʒiligi ná-kuyei zala vai zu.*

¹⁹ Nui kpɔɛba vai neai bɛ, tɔ kologʒologi nɛɛvɛ bɛ.

Zɔi kibɔɔɔɔmai su, naa wɔinvɛ ga é bɔɔɔ gʒologʒolo.

²⁰ Nui yaavai ziimave, é la undaanɛ zɔɔɔɔga, zɔi é ga ne felegi, naa gʒa lɔ nimizai zu.

²¹ Zɔi é faagʒaaɔaalala loun zunui zɔɔɔsu, ziizoolei gʒa dʒa gʒe ma. Gʒimalala loun zunui, kɛɛgʒe gʒoozu la ga nɛ.

²² Ziilaai gʒa ga kedɛya zabu wola, kele kitevei gʒa dʒa nui zunɛgi bɛ.

²³ Yaava nui gʒa dʒa lobeanii zo, ti dɔɔɔɔ segei wu, nii a kɛ é tukpɔi maave.

²⁴ Gʒimalai maabuɔave kelegele nui va, kele gʒimalala nui gaazuve gʒa liizu faiti pɔ, niiti é la zooga é va ti zɔɔɔɔ.

²⁵ Faagʒaaɔaalala loun zunui kɛɛgʒe gʒa dʒa gʒe ziiɔɔɔɔi zu, é gʒe ga ziiɔɔɔɔɔɔɔɔɔ naa vɛ, nii é zɔɔɔɔga.

^{¶¶}17:12 Wele veti: 2Sa 17:8; Wɔz 13:8.

^{§§}17:17 Tati pelei taɔgʒili balaa ka ga nii: *gʒegʒeloin ta gʒa dʒa zɔɔɔ faabaagi ma voloi vaa zu.*

*17:18 Wele 6:1 zu, ta sugʒulazuve.

²⁶ É la zolooni, nu va fuun gani gŭla
sɔbalala nui ya,
toŭa ga telebotala vaa, è va unfema nui
loŭa.

²⁷ Nui nii é ziaa faa moinmoin su, naa gŭa
da dama, é mina bɔe ga gola,
keleŭele nui gŭa da yeefegŭalai zeŭe, é da
ŭisie.

²⁸ Gimalala nui balaa a da leve ga gŭima
nu, ni toŭa zoo maagŭesu kɔɔ.

Zoi é laagŭulusu, naa gŭa é ga zunui nii
keleŭelegai.

18 Nui nii kpalai ga gŭakalave nɔ,
toŭa da maagŭooza zoiti ba,
toŭa da yiigŭawana, gŭima vai kpein
daalɔŭma.

² Gimalala nui yiima vaa la ga faagŭaŭaa
vai,

keni ná-kisieiti sule vai.

³ Siegi zu nu nɔi vaazu la, woinzegemai
gŭa da vile polu, ti va.

Unfegi gŭa da vile baagŭulamai volu.

⁴ Nui bɔe wooyiti ti da, ta ga ziei bu-
uzeidai gola,
gŭimalai ma deungi gŭa ga kotudei, é
zulusu.

⁵ Maa la neeni, nu va lo faa nɔu gŭe nui
volu,

è va telebo nui veelala ná-gaamai zu.

⁶ Gimalala nui ná-kpɔeiti ta da sakpegi
loo,

daawooi gŭa da doŭgai maaloli ma.

⁷ Gimalala nui a gŭena bɔea, toŭa da bɔŭŭ
gologolo fai gŭe,

kpɔŭŭ wooyiti ta da gŭe ga baliiti, é gŭo ga
tiye.

⁸ Zɔŭŭzuzie nui ná-kpɔeiti keeue eŭe ani
nemigiti,

ta da yei ti zeeli nu gŭoozuve.

⁹ Zoi é ná-botigŭe vai maagŭonɔɔsu,
ta ga ani gŭila, ta zoi é kologolosu.

¹⁰ Gɔŭŭ GALAGI gŭa ga sigŭi golai,

telebo nui gŭa da bize, é li ná, é gŭe ziileigi
zu.

¹¹ Kpɔe nui ná-naavoloi gŭa é ga ná-taa
wolai,

toŭa da gŭigaizie ga toŭa ga sigŭi, nii a
zoo tɔun makesu.

¹² Siegi zu wasogi nui yiimave laavesu
da, kologolo geei zeelia.

Aisa è va unfemai zɔɔɔ, keni è zoo bɔŭŭ-
maayeizu.[†]

¹³ Zoi é googŭaavotegi veezu, aisa é va
woilo kpɔe ma, é wosu,
toŭa ná-gŭimalalai gŭula kelema, é zɔngɔ
zele bɔŭŭ va.

¹⁴ Kisie vagɔi gŭa zobo fe nui ve, é zie
seebei wu,

kele kisie vagɔi a valibona ga ipɔtevei, be
gŭa a pu su volu?

¹⁵ Keleŭele nui woinve ga é faagŭwegi
zɔɔɔ,

gŭima nui gŭa da gŭaaba ga é woilo kpɔeiti
ma, ta nu gŭala.

¹⁶ Faanɛi gŭa da peleiti daalao,
é nu laazeeli nu wolaiti ma.[‡]

¹⁷ Nu mɔungi é baazaŭazu, toŭa da gŭe
eŭe toŭa gaamai zea,

eyesu tukpɔŭŭŭŭ va é gooyiti sakpe.

¹⁸ Kpakutoomai gŭa da sakpegi be,

toŭa da balaa nu wolaiti seŭe unga.

¹⁹ Nu zeeli vai baave gŭeŭeloin ma, nii
maawanaai, é leve taa wolai va, nii
sigŭi ma.

Kpɔe gŭeue eŭe sigŭi laave ma zɔŭŭgiti.

²⁰ Eŭe ka da daawooiti ma lɔnɔgiti kɔŭŭ,
é yiŭo ga tiye,

toŭa yiŭo ga niiti, dakɔlɔgiti ti ti veai.

²¹ Saai ta zenvui ta zoo zɔɔɔsu nui neŭi
zabui zu.

Zoi kpɔezugŭulai neai be, keni é va subolo
gŭmɔ fai wu.

²² Nui a anzai zɔɔɔna, é undaanɛi
zɔɔɔga,

[†]18:12 Wele ve: 15:33.

[‡]18:16 Wele ve: 17:8.

faaneɛ ɣa naa, ɛ sɔɔɔɔgai Ɔɔɔɔɔ GALAGI ya.

²³ Bala nui ɣa ɔa bɔɛ ga maaneene wooi, kpete nui googfaavotegi wo ga zeeɣaabaai.

²⁴ Nui nii bɔɔlai mɔindai, ta polu kɔɔɔ vai ma, keɛ la wɔɔla ɣitei ɣa ɔa ɣili ɛ va, ɛ leve ɛ-ɣeeloin va.

19 Fizoɣe nu ɣe ga bala nu, ɛ eteai zie ladalai zu, ɛ va ɣe ga faaɣaagaalala nui, nii zeai.

² Ɛ la vizɔni nu noɣe ma, ɛ va vala faaɣweɣi ma, zɔi ɛ ɣɔɣɔzuvilezu, toɣa ɔa faaɣaazagi ɣe.

³ Nui na-gimalalai ɣa ɔa na-pelei ɣaavala ba, ɛ ɔa yiɣaawana Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma niina.

⁴ Naavoloi ɣa ɔa nui wɔɔlai mɔin gola, keɛ bala nui bɔɔlai ɣa ɔa ɣele ba.

⁵ Zee zeelei zalalalai la yega, doɣai la voolaa naa va, nii ɛ zeei vazasu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka ɔa sɔbelama nui maamuse gaazu, ese ka pɔ ɛ ɣe ga naa bɔɔlai, nii ɛ faaneɛi ɣeezu.

⁷ Bala nui la neeni keeɣelointi be, baa mu na-siepoluiti, naati ta ɔa maagooza ba.

Sieɣi zu ɛ wɔinni la ga ɛ bɔɛ ti vɔ, ti la mɔ koba.

⁸ Ɛ kigaiziei maagɔli, ɔa naa ɣeezu ɔa bɔɣɔi ɔa-undaaneɛi vaa ma, ɔa ɣilina ɣimalalai va, ɔa undaaneɛi zɔɔɔ.

⁹ Zee zeelei zalalalai la yega, zɔi ɛ zeei vazasu, naa ɣa bɔɣɔ loozu ya.

¹⁰ Ɛ la vizɔni ɣimalalala nui ma, ɛ va eteai zie gaane zu,

sɔnaga duɔi va ɣe ga kundigfiiti deve nu.

¹¹ Nui na-gimalalai ɣa a ɔa vɔni da na-ziiɣulagi ma,

toɣa be ga lebiya, ɛ na-faawanamaiti suvaaye.

¹² Masagi na-ziiɣulagi maayikiɛve eɣe zalai ziko wooi, keɛ na-faaneɛi ɣeeve eɣe noɔdagi, nii ɛ tu-fai ɣa.

¹³ Faaɣaagaalala loun zunui ɣa ga keeɣe na-nimizai.

Kpɔelebe anzanui ɣeeve eɣe zie goi, nii ɛ vilesu peinpein maa la levezu.

¹⁴ Nu ɣa zoo ɛ pelei ta anii kpein sɔɔɔ ga pogani ɛ-ɣeeni zea, keɛ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣila kpe no ɣa a zoo, ɛ ɣima anzanui ve nu ya.

¹⁵ Doɔvɛi ɣa ɔa nui wui bɔɣɔ ma, zɔi nakaai, pului ɣa so.

¹⁶ Nii ɛ devei zosu, naa ɣa baazu zenvui maazu,

zɔi ɛ la ɣaabaazu sie velei ma, naa ɣa za.

¹⁷ Zɔi a bala nui maawoingɣa, loɔɔ kana ɛ feezu Ɔɔɔɔɔ GALAGI ya,

naa ɣa naa ve zea, nii maaneɛi ga ɛ sɔɔɔ.

¹⁸ Ɛ-loun zunui maagɔlo gelegele, sieɣi zu kitogi na la de,[¶]

keɛ mina wɔin ga paa vaa.

¹⁹ Nui ziiɣulazu, keni ti ani ɣula zea.

Ni ti la ani ɣulani zea, ti zobo fea be ga ɛ tɔzei volu.[§]

²⁰ Woilo tene gooitɛ ma, va zelilomai wu, gaabelasu, ɔa ɣe ga ɣima nu.

²¹ Nui ɣa ɔa faa mɔinmɔin kevele bete na-kisieɛi zu, keɛ Ɔɔɔɔɔ GALAGI na-devei ɣa daa a ɔa zeeli.

²² Nii nubuseɛi pɔ nui na-fai zu, naa ɣa ɛ ga woogɣiladai,

keɛ tama, bala nui vizɔge woovalada nui va.

[¶]19:18 *sieɣi zu kitogi na la de*: Tati pelei tagɣili balaa ka ga nii: *mazɔɔɔ kito ka de na*.

[§]19:19 *ti zobo fea be ga ɛ tɔzei volu*: Tati pelei tagɣili balaa ka ga niiti: *ta tɔzei volu, baa ta ta bɔ baa vai va*.

²³ Ɔɔɔɔ GALAGI Ɔaazuluabai Ɔa ɔa ɔɔ nu va, è zenvui wo,**
anii pe ge Ɔe è ya, è kpidiiti sie, maanɔɔ
la zeelia è ma.

²⁴ Naka nui Ɔa ɔa yeelɔ baƆa Ɔokoi zu,
kele ɔɔ vai daave, naa ba.

²⁵ Siegi zu ti waso nui loƆazu la, zɔi é la
de faa mɔinmɔin kwɛeni, naa Ɔa ɔa
Ɔi ɔɔɔ,
zelii lo kelegele nui ma, toƆa faaƆwegi
zɔɔɔ.

²⁶ Zɔi é keeƆe zopele ɔɔzu, é dee ɔe,
naa Ɔa ɔa doun zunui é unfe fai Ɔeezu, ta
baaƆulama vai.

²⁷ Dɔun zunu, ɔa bena woilosu kala gooi
ma,
ɔa voluave faaƆwe kpɔeiti ba.

²⁸ Zeele ɔɔi Ɔa ɔa tukpɔƆaaleve vai
Ɔaavala ba,
faa ɔɔu Ɔe nuiti daave Ɔa ɔa telebotalai
mi.

²⁹ Tukpɔi Ɔevele beteeve ga é loo ɔeeƆu-
lasu nuiti ma,
doƆa bakɔi Ɔa ga faaƆaƆaalala nuiti
polu zaamave nɔɔɔ.

20 Dɔɔi Ɔa ga ɔeeƆulasu anii, kpɔle
anii é nu Ɔaazulatisu, toƆa ga
zɔɔlema anii,

nu-o-nu é ɔɔɔ loozu ya su, naa la zooga
é va Ɔe ga Ɔima nu.

² Masagi a yiigaawanana, maa Ɔa ɔa yiki
eƆe zalai ziko wooi,
ɔei ɔa masagi ná-ziiƆaawanai
Ɔaazuleena, è-yenvui Ɔa faabaagi
laawu.

³ Nu maafooza sakpegi va, naa Ɔa ga
lebiya vaa.
Keni Ɔimalala nui Ɔa ɔa ɔa woizubɔɔ, é lo
su.

⁴ Dɔɔve nui la Ɔe keeni, é va wozai woli
ma yeefƆalagai,
anii la Ɔea ná, nii a teve molo levei zu.

⁵ Kisieiti ti nubusei yiimave, ta ga ziei
buuzeidai,
kelegele nui Ɔa soogai ta zaƆazu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka ɔa ná-woofƆiladai
zule,

kele mini Ɔa ɔɔbelama nui a Ɔa ná?

⁷ Telebo nui Ɔa ziezu ná-ɔledai zu,
undaanee vaa wola Ɔa naa, ná-dointi be,
a zegena naa.

⁸ Siegi zu masagi zeizu la
tukpɔƆaalevezuve,
toƆa ɔa faa ɔɔi yɔƆɔzuƆa, ga wele laa Ɔi-
lagi nɔ.

⁹ Be Ɔa a zoo é Ɔe ma: «Ziimave
Ɔoleavena,
Ɔe ɔadega koto la mɔ bà?»

¹⁰ Nu kiloi ta kɔɔɔ ganii ma zii felegɔiti
seƆe, é va nuiti yaava,
naa Ɔa ga Ɔɔɔɔ GALAGI maapei ba
vaa.††

¹¹ Zunu loungoi Ɔa ɔa ɔɔɔ Ɔevele le ga
ná-keewotiiti,
nu ka ni ɔɔi Ɔa va, é zɔle.

¹² Nu woieƆei é faa menisu, nu Ɔaazuve
é wozafaaazu,
Ɔɔɔɔ GALAGI Ɔa é ti Ɔilagilagi pe
kpetea.

¹³ Mina ɔiimenii wola nee ve, è mina
gaabela baladai zu.

WuzeeƆe ga sobuzobui, ɔa daamiani
ɔɔɔ, è ɔɔɔ ba.

¹⁴ Ani Ɔeya nui Ɔa ɔa Ɔe ma: «É la vani!
É la vani!»

Kele a zegena ná, é ɔɔɔ maamuse ga anii
naa zɔɔɔ fai.

¹⁵ Zanugi ma vaa la baani, kɔbu ani vagoi
mɔinve,

kele anii nii Ɔizogai ti pe ba, naa Ɔa é ga,
nu laawooi é faaƆwegi veezu.

¹⁶ Ni nui ta a ɔɔɔ Ɔena ga zeelaga è vo
be, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii
è la kwɛe,

**19:23 Wele ve: 10:27.

††20:10 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve.

ná-segei zege ga kpounmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwæ.

¹⁷ Daamianigi unmaai, mounpa toga da nee,

kele naa volu, toga da ge ga kotui, é nui laave laave.

¹⁸ Faiti ti gazavisu, ti laa ga da zeeli ga tene pagoti maavele.

Da gena lia koomave, gaalugi wo, è faiti kpete.

¹⁹ Zoi é fama bœi vazasu, naa ga doogfuzu vaiti kulazu.

À mina bo faa ma, wa nuiti ti kpæzugula nakaiti bosu.

²⁰ Zoi a kœege voovo ta dee,^{‡‡}

zii ga loo, ege lanboi é zaazu kpidi boii zu.

²¹ Poganii sôlôgai ga gaazuvilei moun-pagi zu,

tuya la gea ma naa volu.

²² Mina ge ma: «Nà nònò votokula!»

Gito Gôogô GALAGI va, toga è gizo.

²³ Gôogô GALAGI maape ge ga kôgô ganii daa la zeelini,

é la vaa zee gïloi wu.^{¶¶}

²⁴ Gôogô GALAGI ga é losu nui lufo ná-eteai zu.

Nubusei ga zoo gale é pelei gwæ, nii é ziezú la?

²⁵ Polu la vani nui ma, è va ani ve Gôogô GALAGI ve ga gaazuvilei,

baa è minazege pe, è va legá gïgaizie su.^{§§}

²⁶ Gima masagi ga da faa jou ge nuiti so, é faa la ti ma, maawcinga la su.

²⁷ Nui ná-faaagaaga gïgi ga ga lanboi, nii Gôogô GALAGI feai,

toga é nui yiimave vaiti pe fegelefegelesu.

²⁸ Nubôgôlai ta woogegiladai ga a da masagi make,

ná-nubôgôlai ga é ná-masa kpôkpôgi zeí vele bêtezu la.

²⁹ Zebœi ga é ga buzege niinegiti ta-vadai,

kewola vobiti ta-unfemai ga é ga undega golegi.

³⁰ Maawana valai ga ga faa jou gede salei,

zekana é la, dogai ga da zeeli kisieiti ma, niiti ti looguai.

21 Masagi yii ga Gôogô GALAGI yeezu, ege ziei é yeizu, é da lii la, ve nœpe ná neai be.*

² Ese ka da gisie, ga nii kpein é keezu page,

kele Gôogô GALAGI ga é de gee vaiti ma ungi ma lukpoi gaavezu.

³ Nui a telebo fai ta sole fai geena, naa ga fizogai Gôogô GALAGI gaazu, é leve zalaifaiti ba.

⁴ Gaazuleei ta waso zenvui, faa jou ge nuiti ta-eteai kpein ka ga kotoi.

⁵ Zoi é gaabaazu, é faazeikpasuiti ke, naa zolôgi zu ga wôlo,

kele zoi é faiti keezu ga gaazubadii, naa ga li é lo pului zu.

⁶ Niiti ti ta-betei zolôsu zœi zu, ta ga faagaagaalala nuiti ti bizezu, ti lo saai zu.

⁷ Faa jou ge nuiti ta-zupoi ga da li ga tiye,

mazolô ti la vaani bu, ti va ladalai ge.

⁸ Namaba nuiti ta da vile pele gôngugi volu,

kele lada nuiti sie velei zolege.

⁹ Fizoge nu zeí fiile zosuve sokogi zu pele gômave,

^{‡‡}20:20 Faa jou wola ga ga nii to ge zeini ma kpaan, zoi a la kologolo, ti bena naa va (Egz 21:17; Lev 20:9; TSV 27:16).

^{¶¶}20:23 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve.

^{§§}20:25 Wele ve: TbN 5:3-5.

*21:1 Pete velei é keeni la ga Nebukadenezal (Dan 4:28-29, 32) ta Siluse (Eza 45:1-3; Esd 6:22). Wele veti: 16:1, 9; 19:21; 20:24.

wo va li b̄osu zeizu ma, wa kp̄elevelve anzanui.

¹⁰Faa ɲɔu ɣe nui yiimai ɣa ga faa ɲɔu ɣee vai,

anee b̄ɔɔlai b̄ɔɔɔi, é la loga maazu.

¹¹Maagolo bakɔi a zeelina waso nui ma, zɔi é la de faa m̄oinm̄oin kw̄ee, naa b̄alaa ɣa da ɣi s̄ɔɔɔ,

da ɣima nui ɣalana, toɣa da faagw̄egi z̄ɔɔɔ.

¹²Telebo nui[†] ɣa da ɣida naa kpein bu, nii é ɣeezu faa ɲɔu ɣe nuiti ta-velei wu,

siegi zu ti l̄ɔɔzu la maanɔɔɔi zu.

¹³Nui nii é la woilosu maaw̄oin nui ná-kpee wooi ma,

tɔ b̄ɔɔɔi ɣa kpeei loo, é la googaavote s̄ɔɔɔga.

¹⁴Faan̄eei é ɣeezu d̄ɔɔɣuzu, naa ɣa da zi-iḡaawanai ɣaayei.

Lobeanii é levesu d̄ɔɔɣuzu, naa ɣa da zi-iḡula golai ɣaayei.[‡]

¹⁵Toɣa ga koozune vaa telebo nui ve, s̄ɔɔe fai a ɣena ɣea,

kele naa ɣa ga nimiza vai faa ɲɔu ɣe nui ve.

¹⁶Nui nii é zegezu ɣi pagɔi ma velei va, ná-dooɣo bosuve ɣa ɣeezu ga ɣoveiti ta-maab̄ogi zu.

¹⁷Zɔi b̄ɔɔɔyiimai neai be, toɣa kpalai ɣw̄ee,

zɔi é b̄ɔɔɔ veai d̄ɔɔi ya, ta etea ɣaazufu-lapɔi, é la betea eyesu pe.

¹⁸Faa ɲɔu ɣe nui ɣa é ga telebo nui un-m̄ɔɔ ganii,

yaava nui ɣe ga s̄ɔɔe nuiti t̄ɔɔɔi.

¹⁹Fizoge nu zeii zooi ta zu naa v̄ɔai, è mina zeii kp̄elevelve anzanui ɣoba, ziiɣaawanaai.

²⁰ɣima nui zeizuve, nu ɣa da ani naavolo vaḡɔiti ka ná, ta gul̄ makegaiti,

faaḡaaḡaalala nui ɣa da naati suvaza, ni-iti ti zea.

²¹Zɔi é ɣaabaazu, é ɣe ga telebo nu, ta wooḡeḡilada nu, sii zu ɣa ɣooza, toɣa zo ga telebodai ta unfemai.

²²ɣima nui ɣa laaleena taa wolai wu, nii salavusu ɣeezegezegegi ti maabeezu, é siḡigi loka, nii taai ɣitogai ba.

²³Zɔi é baazu daave maazu ta negi, naa ɣa b̄ɔɔɔ ɣizo kidaavili faa m̄oinm̄oin ma.

²⁴Neegulasu nui ɣa ga waso nui, ta gaazulee nui,

nii waso datevegai diizu faiti kee vai ma.

²⁵Naka nui ɣa da za, t̄ɔɔzei ziima vaiti daa la zeelizu,

maz̄ɔɔɔ é la p̄ɔ é va yeevee fai n̄ɔpe ba.

²⁶Yeen̄ope, toɣa gaazuḡulap̄ɔi laawu, kele telebo nui ɣa da ti pe kw̄ee, é la ta makega b̄ɔɔɔ ve.

²⁷Faa ɲɔu ɣe nuiti ta-zalaɣai ɣa ga zi-imazie ganii,

s̄ɔnaga ta vaana kulazu ga kisie ɲɔi.

²⁸Zee zeelei undaa ɣa vili,

kele zɔi é gaamai wosu, nii é menini, zobo ka naa ve sien̄ope su é b̄ɔe.

²⁹Faa ɲɔu ɣe nui ɣa da b̄ɔɔɔ ɣula ga lada nu,

kele s̄ɔɔe nui ɣa da ɣaaba sie velei ma.

³⁰Nubusei ná-ɣimalai, ta ná-kelegelegi ta ná-kisiei,

naati tan̄ope ge la zooga, é va li ɣooɣo GALAGI yiimai laalɔɣma.

³¹Ta da sooiti maaḡili k̄ɔɔɔɔ voloi laalɔɣma,

kele pile s̄ɔɔɔ fai ɣa ɣooɣo GALAGI yeezu.

22 T̄ɔɔɣulagi vizoge naavolo wolaiti ba,

è unfe zoiti ma, naa vizoge, é leve walii va ta zanugi.

²Kpete nui ta bala nui ti b̄ɔge faa ɣila ma: ɣooɣo GALAGI ɣa é ti felego pe kpet̄ea.

[†]21:12 *telebo nui*: Tati pelei taḡili b̄alaa ka ga nii: *telebo GALAGI*.

[‡]21:14 Wele veti: 17:8, 23.

³ Gima nui gá da maanɔŋɔi gá é vaazu, é lekpe tugɔ,
kele nui é la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa
gá da zie ná gobave, é ma bɔɔɔi zɔɔɔ.
⁴ Bɔŋɔmaayei ta Gɔɔŋɔ GALAGI gáazu-
luabai ma gulanumai gá ga,
kulagaanezui, ta unfemai, ta sii
zugoozai.
⁵ Yaava vele, gaingiti ka ti su, ta baliiti,
maaneai nu maagooza ba,
ni è-yenvui wɔin gá è ma.
⁶ Doungoi gála ga pelei maaneai é zie la,[¶]
aneɛ siegi zu é vɔɔzagaŋsu da, é la zegea
ba.
⁷ Kpete nui gá da ze, bala nui unda.
Kuye zege nui gá ga duoi, kuye vɛɛ nui
ya.
⁸ Zoi a telebotalai vaza, toga teve ga
maanɔŋɔi,
ná-zobogi gá gologolo, nii é toomai
gɛɛzu la.
⁹ Nui é nubɔŋɔlai gɛɛzu seɲɔŋɔiti be,
toga tuyai zɔɔɔ,
tɔɔzei ta bɔsu ná-daamianigi ma ta bala
nui.
¹⁰ Nɛɛgulasu nui be, kpɔɛi gá be,
goomaagaaliiti ta poomugiti ta be.
¹¹ Ni nu wɔinve é gɛ ga masagi nɛɛɔŋɔi,
keni kisie vagoiti ti nɛɛ be, ta nɛene
kpɔɛiti.
¹² Gɔɔŋɔ GALAGI gá welezu faagwegi
ma,
kele toga da yaava nui ná-kisieiti supu.
¹³ Naka nui gɛ: «Zalai gá loni eteave,
é mina lia bálizu ga pelei zu taa
zaamave!»
¹⁴ Weenzie anzanuiti daave gá ga zegeza-
gai sugoozaai,
nui Gɔɔŋɔ GALAGI yiiŋaawanazu ma,
naa gá loo su.[§]

¹⁵ Gimalalai gɛlive doungoi yii va,
maagolo bakɔi gá maagooza ba.
¹⁶ Zoi é bala nui laazugɔlizu, é va tɔɔɔ
sɔɔɔ ba,
ta zoi é vebeaniiti feezu kpete nui vɛ,
naati gaabelazuve gá gɛ ga baladai.

Gima nuiti daawooiti

¹⁷ Dama, è woilo ga pago gima nuiti gooi
ma,
yiilaalao faagwegi lugɔ, gè feezu è ya.
¹⁸ Mazɔɔɔ fizoge è ti make gɛsu,
è gɛvele bɛte yeenɔɛ, è da ti zugula.
¹⁹ Wɔinve ga è gɛto Gɔɔŋɔ GALAGI va,
naa gá é ba, za, ná è gálasu, da balaagi.
²⁰ Gè la tene gooiti ta kidafaawu vaiti
seveni è ma,
ná zeizu va gɛ ga puusavago (30), ** baa?
²¹ Naati ta kala kitei ve è ya, soloogai ki-
togi ma.
Ni nui ta a è levena, gaamai gáizieu,
da zoo è faa gaamaiti bo ma, kisugala.
²² Mina lo bala nui ná-zobotalai ma, è va
maavo,
mina maawɔin nui maanɔŋɔ
tukpɔgaalevezuve.
²³ Tɔɔzei Gɔɔŋɔ GALAGI gá ti maalobo,
toga naama nuiti zenvui gɛla ti ya, niiti
ti zɔiti zeagɔligiti kulazu ti ya.
²⁴ Mina ziiŋaawanawana nu zeizei,
mina ziiŋgula nu gɛ ga ziepolupɔŋɔ,
²⁵ è va li bɔŋɔ maagolozu ga sie vele,
è va bali la bɔŋɔ lugɔ da-eteai zu.
²⁶ Mina gɛ naati saama, niiti ta gɛ ga
zeelagaiti,
ziingao faa zu, ta kuye zege vaa zu.^{††}
²⁷ Mazɔɔɔ ni ani la è ya, è va sala,
ta è bɔŋɔ vetei gɛla è ya, è laazu ga.

[¶]22:6 Tati pelei taŋili balaa ka ga niiti: *doungoi maagolo ga sie vele, baa doungoi maagolo ná-eteai bɔzei ziegi zu.*

[§]22:14 Wele veti: 2:16; 5:3, 5; 6:24; 7:5.

**22:20 *puusavago*: Nii wola la goleni Ebulu wooi zu. Tati pelei taŋili balaa ka ga niiti: *mounpa, baa niiti ti wola vagai.*

^{††}22:26 Wele 6:1 zu, ta sugulazuve.

28 Mina kwepelema vɔɔzagaɣi zeɣe daazu,
nii è-memewolani ti daani.

29 Ni da zunui ta ɣaana ɣigi ma ná-botii zu,
toɣa zoo é botii ɣe masagiti be,
é mina ye naati saama, niiti ti la ga sɔbe-lama nu.

23 Ni da ɣena zeini daami wosuɔɔe taɓali ɣa,
wa unfema nui ta, dama ga ná-fai.‡‡

2 Ta ɣula da-vului la,
ni è ɣulukpuɣe.

3 Mina daamiani pagɔiti nɔ vete,
tanisu ta feezu è ya kisie nɔi maazu.

4 Mina ɔɔɣɔ ɔɔɔ ga è ɔete vai,
ɣele vɔɔ ma ɣisiei va.¶¶

5 È ɣeezu nɔ, è ɣaazulo naavoloi va, tɔun é bega ga nɛele,
mazɔɔɔ toɣa kovegiti tosu ɔɔɣɔ va, é ɣove, é li ɣoozama, eɣe koɣei é geezuɔe.

6 À mina ɔɔ daamiani ma, wa nui é ga ziiɔɔɔɔɣɔ nui,
è ɣaazu mina ɣula daamiani pagɔiti ba.

7 Mazɔɔɔ nui ve kpegai na ga deve, é ɣe ma: «Laami, è ɔɔɔle.»

Kele gaamai zu, é la è vɔ ziiɔɔɔɔɔe.

8 Da unpili ga ma buɣai è miai,
woo neɛɛgiti è ti wogai, ti la mɔ faa vaa.

9 Mina ɔɔe faaɣaagaalala nui vɔ,
toɣa è ɔɔe woo vagoiti baagula.

10 Mina kwepelema vɔɔzagaɣi maavalibo,

è va wɔin ga è podointi ta-yooi zeɣe.‡‡‡

11 Tɔɔzei ti maalobo nu wola ɣa ná,
GALA ɔɔɣɔi ɣa ti maalobo è laalɔɣɔma.

12 Yiilɔɔ maagfoloi wu, è sɔɔɔsu,
è woilo faaɣwegi ma ɣalagi ma, é wosu ga de.

13 Mina ineine ga è-loin maagfolo vai,

aneɛ ni da dogazu ga kpako nɛ tieɣɔ, é la zaa.

14 Naa ɣa zoo é kaka faiti kpude maazu,
niiti ta la ɣe ga undaavili faa.

15 Dòun zunui, ni da ɣilina ɣimalai va ga è-yii pe,
nà koozunɛɛ wola zɔɔɔ naa zu.

16 Siegi zu è ɔɔɔzu la ga gaamai,
toɣa bè ga koozunɛɛ wola.

17 Mina ɣaazugula faa nɔu ɣe nuiti ba,
kele yeɛnɔpe ɣolo ɣooɣɔ GALAGI ve.

18 Mazɔɔɔ da velela velel zɔɔɔ,
da-ɣitogi ga ɣologfologa.

19 Woilo gòo ma ga pagɔ, dòun zunui, è ɣe ga ɣima nu,
è yiiɔɔle sɔle pelei va.

20 Mina vile dɔɔ ɔɔle nuiti polu,
baa naati niiti ti ɔɔɣɔ veezu daamii neɛɛgiti zea.

21 Mazɔɔɔ dɔɔ ɔɔle nuiti, ta ɣulukpu nuiti, ta da gaabela nimizai zu,
niimɛni wo nuiti balaa, ná tago vena, ti ɔɔɣɔ maagfili ga sege zaɣaiti.

22 Woilo è-ɣɛɛ wooi ma, nii é è zɔɔɔga,
mina è-lee velelele, siegi zu é vɔɔzagaɣu da.

23 Gaamai ɣaizie, ta ɣimalai, ta kalagi, ta faawuuzumɔgi,
mina ti zugologolo.

24 Telebo nui keeɣe ɣa da ɣe koozunɛɛi zu ɣɔ,
undaanɛɛ nu ɣa ga naa, nii é ɣima loun zunui zɔɔɔsu.

25 È-ɣɛɛ ta è-lee ti ɣoozunɛ è ma,
naama undaanɛɛi ɣe ga anzanui naa nɔnɔ, nii é è zɔɔɔga eteai zu.

26 Dòun zunui, la nɔun da,
è sɛe velel wuuzumɔ.

27 Mazɔɔɔ kologfologo anzanui ɣa ga zeɣeɣaɣai sugoozaai,

‡‡23:1 *dama ga ná-fai*: Tati pelei taɣili balaa ka ga nii: *dama ga nii è è-ɣakalave*.

¶¶23:4 Tati pelei taɣili balaa ka ga nii: *ɣe ga keleɣele nu è kwepelezu*.

‡‡‡23:10 Wele veti: 15:25; 22:28; TSV 19:14.

wæenzië anzanui g̃a ga kɔlɔyeg̃ei sulɔidai.*

²⁸ Tog̃a d̃a pele b̃ɔungi wo, eg̃e toosu nu, tog̃a d̃a zunu m̃ainm̃ain ke ga woovalada nu.

²⁹ B̃e g̃a é kpeei loozu ga: «Ee, d̃e, m̃aanɔg̃a?»

B̃e g̃a kp̃e wafuungiti ti losu ba, maa d̃a wana un ge la ba?

B̃e g̃a gaazug̃ez̃eiti kp̃oidai su?

³⁰ Naati, niiti ti l̃ebisu d̃ɔɔ b̃ɔlezuve, t̃ei ti d̃ɔɔ zupuiti kp̃olezu.†

³¹ Mina wele d̃ɔɔi va pelei va, é nesu, é d̃a volo ṽẽlei zu, é d̃a yei vaa.

³² Tog̃a d̃a gaabela ga, é nui ni eg̃e kaalii, é nu wo eg̃e kp̃okpo g̃anii ma wanai ba.

³³ È-g̃aazuve g̃a faa g̃iligiti ka, è-g̃igi ta è-laawooiti ta zupu.‡

³⁴ Tog̃a g̃e è g̃isu, eg̃e d̃a g̃e laani kp̃olod̃ei zaamave, eg̃e b̃ato zu nui, é zeleni ga ma wului, fiile wolai d̃a niikpi.

³⁵ È d̃a g̃e ma: «Ta d̃ɔg̃azu, gaa la wanazu ga ze, ti pooleni ga kp̃akɔi, g̃e la gaag̃aani! Nà wuunsu yeel̃e? Keni g̃e ani zɔlɔɔ, nii nà kp̃ole m̃ɔnɔ!»

24 Mina gaazug̃ula faa ɲɔu g̃e nuiti ba, mina w̃oin ga ta-ziepolui.

² Mazɔlɔɔ ta-g̃is̃is̃ei g̃a nɔ ga ti sug̃olog̃olo, ti d̃a b̃ɔe, é vile faa ɲɔi va, ti vaazu keezu.

³ Pelei g̃a d̃a lo ga g̃imalai, keleg̃elegi g̃a a d̃a sapez̃ie.

⁴ Faag̃wegi g̃a a d̃a buuveti daave ga ani vagoiti ti vizog̃ai.

⁵ Zunui g̃igi ma, tog̃a ga zunui suzeel̃iai, zoi faag̃wegi zea, ta g̃a d̃a b̃ɔ sebei va.

⁶ Mazɔlɔɔ faazeikpasu vag̃ɔi g̃a d̃a zoo è k̃ɔɔi g̃ɔ la, tene bo nuiti ta-m̃oin g̃a kizogi a d̃a zɔlɔɔ su.

⁷ Gimalala nui la zooga é va g̃ima vaiti gaag̃a.

Naa g̃a é ba, keni é d̃a maag̃e kp̃ɔ, ta g̃ena taa vaiti devea.

⁸ Zoi ná-kis̃is̃ei g̃a é faa ɲɔi g̃e, naa laa g̃a g̃e ga tɔg̃ɔ g̃olog̃olo kalam̃oin.

⁹ Gimalala nui ná-kidafaawui g̃a ga kotoi, ɲeeg̃ulasu nui maayoseg̃e ṽe nufuseiti be.

¹⁰ Da ip̃otevena kp̃ɔlɔi ma ziegi zu, è-z̃eb̃ei maa g̃a ṽẽṽẽle!

¹¹ Naati unm̃ɔɔ, niiti ti liizu ga tiye ga ti ti lo saai zu, naati kizo, niiti ti liizu ga tiye kazemazu, ga ti ti vaa.

¹² Mina g̃e ma: «Ee, g̃e la g̃ea sug̃w̃e!» GALA nii é fai p̃e kw̃e, nii é g̃ẽzu è-yiimave, naa la zɔg̃ɔz̃ug̃w̃e b̃aa?

Ungo, zoi é è-yenvui makesu, naa kw̃e, tog̃a ese gilagilagi zala, eg̃evelei ná-keewotiiti ti la.

¹³ D̃oun zunu, k̃oin gulɔi g̃ɔm̃ɔ, mazɔlɔɔ k̃oin gulɔi vage, ma nemigi g̃a ñe è-laave.

¹⁴ G̃itoo su, ga g̃imalai vage da-eteai ma vaa ma.

Ni d̃a zooña è zie la, d̃a zoo è g̃oozune ṽẽlela ṽẽlei, d̃a-g̃itogi la g̃olog̃ologa.

¹⁵ Mina woya lo telebo nui ná-pelei ma, ga faa ɲɔu, mina seizuṽe g̃olog̃olo.

¹⁶ Mazɔlɔɔ añe ni telebo nui loo la ga g̃ẽzu l̃ofela, tog̃a wuzeg̃e, kele faa ɲɔu g̃e nuiti su g̃a d̃a bezeg̃ele ga maanɔg̃ai.

¹⁷ Mina g̃oozune ni è zili nui a loona, ni a l̃ɔña kp̃ɔlɔi zu, mina kua wo ga koozuñẽi.

*23:27 Wele ṽe: 5:5.

†23:30 Wele 9:2 zu, ta sug̃ulazuṽe.

‡23:33 Wele ṽe: 6:10-11.

¹⁸ G̃og̃o GALAGI ɣa naa ɣa ga wanama vaa,
é la mɔ yiigaawana ma.

¹⁹ Mina yiigaawana naati ta-vaa zu, niiti ti faa ɲɔi ɣeezu,
mina ɣaazuɣula faa ɲɔu ɣe nuiti ba.

²⁰ Mazɔɔ kulanuma la naati tuɣɔ, niiti ti faa ɲɔi ɣeezu,
ti-yenvui ɣa za eɣe lanboi.

²¹ Dòun zunu, unfe G̃og̃o GALAGI ma ta masagi.

Mina vɔɔkpɔ naati ba, niiti ti pɔ ga ti fai pe falibo.[¶]

²² Mazɔɔ ti gologolo fai ɣa ɣula ti viliba,
be ɣa é kpɔbi ɣwɛɛ, nii G̃og̃o GALAGI ta masagi, vaazu seizu ti ma?

Gima nuiti ta-lenɛgi taɣiligaa

²³ Wele nii ɣa ɣima nuiti ti boga mɔnɔ.
Topolui ɣa ga faa ɲɔi tukpɔi ɣaalevezuve.

²⁴ Ni tukpɔgaaleve nui a ɣena faa ɲɔu ɣe nui ma:

«Sɔ ge la è va,»
nubuseiti ta foovo, ziiti ti yiigaawana ma.

²⁵ Kele tama zɔiti ti faa ɲɔu ɣe nui veelalazu,
naati ta ɣe gaane zu, tuya ɣa loo ti ve, é ɣe ga ta-undaaɛɛ.

²⁶ Googaaɔotegi é veezu ga gaamai,
naa ɣa ga bɔɔlalai ma voogi.

²⁷ Aisa è va da-velei lo,
keni è etea vele wotiiti ke de,
è da-balagi ɣevele bete, é zoloo molo levei ma.

²⁸ Mina zeele woo wo fuun è-zɛɲɔɣɔi laalɔɣɔma,
mina nu yaava ga è-laawooi.

²⁹ Mina ɣe ma: «Nà sosu, eɣevelei é sònɔ da,
nà seizu zunu tei zea, eɣevelei é keni la ga ze.»

³⁰ Gè leveni ɲaka nui ta ná-kpala kpelamave,
ɣimalala nui ná-leezen belei laave.

³¹ Wele, kpolo ɣaingiti ta gui ɲɔiti ti ɣeni vɔnɔsu ná pe,
sigigi é ɣeni ma ga sasai, naa woloni.

³² Gè naa ɣaai ma, gè tɔɔzeini ga ɣigaizie,

nii gè peteni, ɣigi gè sɔɔɔni naa ma, é ɣeni ga:

³³ è lagooni ɲɔ, è lagooni ɣaazuveɛ ma fɔin ɲɔ,
è zaamale, è yeeiti da bɔɣɔ ma.

³⁴ Naama ziegi zu, baladai ɣa na va è vɔ,
eɣe nui é ɣulazu è viliba,
maanɔɣɔi ɣula è viliba eɣe toosu nui.

Salɔmɔn ná-tene faalaalii taɣiligaani

25 Wele Salɔmɔn ná-tene faalaalii tanigaani ba mɔnɔ, niiti Zuda masagi Ezeekiase ná-nuiti ti ti ɣaaleeni ba.[§]

² Ada GALA debizu tɔɔzei dɔɔɣuzu vaiti ba, é ti ɣeezu,
ada masagiti debizu siegi zu ti ta-wotiiti kulazu la kelema.

³ Ade la kwɛɛ, geei wuzegveɛ é ɣwe mini,
baa mini ɣa zooi bomave ɣwegai ná.
Ade la zooga, de va masagiti ta-ɣisɛiti kwɛɛ balaa.

⁴ Ni nu a wali ɣaei ma ɲɔɣɔiti kulana ba,
ɣain bo nui ɣa kpete ga anɲaka.

⁵ Ni nu a faa ɲɔu ɣe nuiti kpeena masagi maagoolii zu,
toɣa ná-zobogi wɔɔɔ, a ɣena telebodai ɣea.

[¶]24:21 *niiti ti pɔ ga ti fai pe falibo*: Tati pelei taɣili balaa ka ga nii: *niiti ti ga lɔɣɔ ba nuiti*.

[§]25:1 Wele sevei lɔɔzeizuve.

⁶ Mina ɓɔɓɔ wɔɔɔ masagi ɓaazu,
mina zeɪ nu wolaiti seɪzuve. ^{**}

⁷ Mazɔɔɔ fiɓɔge ti ɓe ma: «Ua è zeɪ un-
fema zeɪzuve,»

ti va li è unfesu nu wolaiti gaazu.

⁸ Nii ɗa ka, naa mina ɓe ga zaɓu, è va
suvile ga nu loliga tukɓɓaalevezu.

Ni nui naa ɓɔɓe velei a è unfena, leeni ɓa
ɗa ke?

⁹ Ni kpɔɔe a ɓena wo yɔɓɔzu wa è-
zeɪɓɔɓɔ, a gaagula ba wa ta,
kele mina taɓili ná-ɗɔɓɔfuzu vaa ɓula
kelezu.

¹⁰ Tɔɔzei a menina, toɓa è voomu,
è-ɓɔɓɔ ɓa gologolo eyesu ɓɔ. ^{††}

¹¹ Kpɔɔei maabeteai ga pagɔ, naa wola
vage,

egɓe zanu sɔɔlai, maagiliai ga wali ɓaei.

¹² Zɔi é woilosu ɓima nui ná-tene gooi
ma ga pagɔ,

toɓa be ga zanu balagaeɓi ɓevele, ta
zanu kitei ma ɓɔɓu anigi.

¹³ Molo leve voloi ma lieɓi zu, zie lei ɓa
ɗa ɓe ga nu yiilei ganii.

Zekana, googɓila keelai a zegena ná-
siei ma, toɓa ɗa maliɓii yiilei.

¹⁴ Nui é wasosu ga faanee ɓee vai, tama
é la keezu,

kulave ga tonai, nii é maaluai, kele é la
vaazu.

¹⁵ Maabɔungi ɓa nu a ɗa vɔni da kundigii
ma,

woo neenegi balaa ɓa ɗa nu ɓaei wolo.

¹⁶ Da kɔin gulɓi ɓaana, kɔmɔ nɔ ga è-ma
liegɔi,

mazɔɔɔ ni ɗa gola ɓɔmɔna, ɗa unpili da.

¹⁷ Mina ɗa ga laali è-zeɪɓɔɓɔ ma
valafala, ni naa laade,

toɓa ɓɔɓɔ ga ɗa-vai, è wɔinzeɓe ma.

¹⁸ Nui a zee zeele wooi wona, seɓɔɓɔɓi
laalɔɓɔma,

gaawanave gulu ɓakɔ wolai ná-dogai va,
ta bogɓa zɔkpɔi, ta meen gaazobagi.

¹⁹ È ɓito yaava nui va, kidaavili foloi,
keɓve egɓe ɗa ɓe daami wosu ga è-ɓiigai,

é ɓiikpisu, ɓaa è zizi è-ɓɔɓɔ ma, é
ɓalizu.

²⁰ È guyei loo nui ve, nii ziizoolezu,

keɓve egɓe ɗa ɓe ná-segei ɓulazu kɔba
kɔɔle voloi, ɓaa è zie ɓodai vu seɓe
ɓaei ma.

²¹ Ni pului ɓa è zili nui ma, daamianigi
ve zea, é mi,

ni kpɔɔle wɔin ɓa ma, ziei ve zea, é
ɓɔɔle. ^{‡‡}

²² Mazɔɔɔ abulekaiti kana è puuzu
unmave,

Ɠɔɓɓɔ GALAGI ɓa è ɓɔnɔ fe.

²³ Lekpemave nu ɓɔɓezu vele viilei ɓa ɗa
va ga tonai,

kpɔɔɓɔɓula mɔinmɔingi ɓa ɗa va ga zɔiti
ta-yiɓaawanai.

²⁴ Fiɓɔge nu zeɪ fiile zosuɓe sokogi zu
pele ɓɔmave,

wo va li ɓɔsu zeizu ma, wa kpɔɔleve
anzanui.

²⁵ Keela woo vagɔi é vaazu, é zegɓe
goozama,

naa ɓeeve egɓe zie lei, nii ɗa fe nui ya,
kpɔɔle wɔin ma gola.

²⁶ Telebo nui é ɓɔɓɔ yesu ná, faa ɓɔu ɓe
nui ɓaazumaayiki ma,

naa ɓeeve egɓe zieungi kpɔɔɓai, ɓaa zeɪɗe
goi kɔɔɓai.

²⁷ É la vani ga nu kɔin gulɓi ɓɔmɔ
gola,

ɓaa è va lebiyai ɓaizie ɓɔɓɔ ve ga gola. ^{¶¶}

²⁸ Taa wolai maagɔkɔ zobo ge la ná,

^{**}25:6 Wele ve: Luk 14:8-10.

^{††}25:10 Tati pelei taɓili balaa ka ga nii: *è la mɔ zooga è va pele leve maawɔin woiti tugɔ.*

^{‡‡}25:21 Boge mɔnɔ Wɔl 12:20 zu.

^{¶¶}25:27 Tati pelei taɓili balaa ka ga nii: *kele nu faa biingiti kala, naa ɓa fiɓɔɓi.*

zekana zunui la, nii é la zooga vónisu ná-ziiḡaawanai ma.

26 Lebiyai wola la zolooni ḡimalalala nui ma, eḡevelei kóole vukoi, naa la zolooni da fogoi ma, ta tonai nii é vaazu molo leve ziegi zu.^{§§}

² Foovooi nii un ge la ba, é la faa vaa, keeve eḡe soologi é ḡovesu, baa sevezevegoi é ḡovesu, ti la zeizu.

³ Kpakoi bēteve sooi laalḡḡoma, kalafei ḡe ga soovalegi nḡḡ, kpakoi ḡe ga ḡimalalala nui zaamave nḡḡ.

⁴ Mina ḡimalalala nui woogaaavote ga ná-ḡimalalalai ḡevele, è va ḡe ga toun kevele da bḡḡi.

⁵ ḡimalalala nui woogaaavote, é zoloo ná-ḡimalalalai ma, a va ḡisie ga toḡa ga ḡima nu.

⁶ Zoi é keela woo ḡalivaazu ḡimalalala nui ma, naa ḡa ḡḡḡiti tevezu ga, ta toḡa gaazuvile vaa moinmoin sei luḡḡ.

⁷ Uelei meḡele nui ḡḡḡiti ti zu la yḡḡe, vele ḡana zebe la la faalaalii ya, nii ḡimalalala nui bosu.

⁸ ḡimalalala nui maamuse vai ḡeeve eḡe nu a va li kḡtui ḡilizu felevelegi va.

⁹ Gaingi é zoni dḡzo nui ya, vele ḡana faalaalii la ḡimalalala nui laave.

¹⁰ Uelei kpein vili nui la, é nubusei kpein maawanazu, pele ḡana naama nui la, nii é ḡimalalala nui zegezu botiḡe vai ma, baa teveteeve nui.

¹¹ Eḡevelei gilei a da gale da ma, ná-unpiliḡi ma,* zekana é la ga ḡimalalala nui, é ḡalesu ma ná-ḡimalalalai ma.

¹² Da nu ḡaana daai da ga gola ḡeḡeḡeḡe, ḡimalalala nui ná-fai ḡa vizḡ ná-fai va.

¹³ Naka nui ḡa da ḡe ma: «Zalai ḡa pelei zu,

sua ḡi ḡa ziezu taazuve pelei zu!»

¹⁴ Eḡevelei kpogi a da lati da ná-sanieleiti ga,

zekana paka nui a da lati da ná-betei zu. ¹⁵ Naka nui ḡa da yeelo daami anijakai zu,

kele toḡa da ka ga kḡḡḡ vaa wola ve, é va dḡ laave.

¹⁶ Naka nui laave bḡḡḡ la ga ḡiḡi ḡa ma, é leve zunu lofela va, niiti ta zoo ti googaaavote fe ga kelegelegi.

¹⁷ È bḡḡḡ vili kḡpei ḡa, nii é la loni é va, keeve eḡe gilei a ye levesu, è so goii va.

¹⁸ Eḡe titi nui é abulevegiti pilisu, ta meeinti é da nui paa bḡḡḡ maagfoolii zu,

¹⁹ pele ḡana zunui naa la, nii é seijḡḡḡi yaavazu, naa voluma, é ḡe ma: «Soleya vaa nḡ ve.»

²⁰ Kovi valagi ḡa da abui za, siegi zu ne fele ge la ná la, kḡpei ḡaa ḡa da yei.

²¹ Tigii ḡa da abulekai ve, kovii abui ḡaazo, kḡpeleve zunui ḡa da kḡpei ḡaazule.

²² Famai ḡeeve eḡe daamiani neenegi, toḡa da yei, eyesu é zeeli nui yiimave.

²³ Wali ḡaei peai penei maazu, vele ḡana kḡe neenegiti ti la, ti nui yiimave ma vaa ḡiiti maalḡḡḡu.

²⁴ Nui wainzegemai daavegai, toḡa da maalḡḡḡu ga laawooiti, é da yaavaiti kḡete ḡoozu.

²⁵ Ni a ḡena kḡe vagḡiti boga, mina la da, mazḡḡḡ ná-kisieiti sulaavege ga faa ḡi.

²⁶ Kelegelege gola ná-wainzegemai loḡḡu vai zu,

kele nubusei pe ge bega ga ná-sḡḡi ḡwee.

²⁷ Zoi a zeeḡi wḡ, tḡ bḡḡḡ ḡa loo su,

§§26:1 É zo Gainbogi ma, é li Latagi vḡ, tona maanea la da ga vu Izelaye ye yooi zu.

*26:11 Boge mḡḡ 2Pi 2:22 zu.

zoi a kɔtui gɪlikilina, toɣa loo tɔ bɔɣɔi nɔ ma volu.

²⁸ È nui ta maawana ga zeeveemai, naa ɣa ga è zili la.

Wooveledai ma bɔei wo fai ɣa da va ga faa zugologologi.

27 Mina ɣɔmazei ga nii a ɣe lina, mazɔɔwɔ è la naa ɣwee, nii é ɣeezu za.†

² È-laave mina è maamuse, nu ɣiligiti ze ná, ti ke.

Nu ɣiligi naa ɣe, da bɔɣɔi è-laave mina ke.

³ Kɔtui wuiwe, naɣaegi wupɛgi wui, kekele ziiɣaawanai ɣimalala nui buzegezu, naa wuiwe ti felegɔ pe ba.

⁴ Ziiɣaawanai ɣɔuve, ziiɣulagi ɣeeɣaaba,

kekele be ɣa a lo toloi lugɔ?

⁵ Fizoɣe è zelii lo nui ma kekele zu, è va maagɣe kpɔ bɔɔla vai ma.

⁶ Nu wɔɔlai ná-zelilomai, ɣa ná-woogɣɣiladai lee zu, nu zili nui è neene vai, naa ɣa ga yaava vaa nɔ.

⁷ Zigo nui ɣa da ɣele kɔin gulbi va, pulu nui ɣa da ani wanai ɣa ga ɣemige.

⁸ Siezie nui maa ɣa ɣoozana seizuve va, keeve eɣe wɔnii maagoozaai ná-dagagi va.

⁹ Gulbi ta gulɔ maku neeneɣi, ta da nu yiiɣaane,

bɔɔla vai ná-gaanɛi ɣa da koozunɛi ve nu ya, é leve da bɔɣɔ enekegi va.

¹⁰ Mina betewe è-wɔɔlaiti ba, ta è-ɣee bɔɔlaiti.

Ni da ɣena faabaagi zu, mina bize, è va li è-ɣeeloin vɔ be,

mazɔɔwɔ sie mɔinmɔin su, è-zeiɣɔɣɔi maabuɣaai è va, naa vizɔɣe é leve è-ɣeeloin va, maagoozaai è va.

¹¹ Zie ga ɣimalalai dɔun zunu, ziimave laa ɣa ve ga koozunɛi,

nà zoo ɣe naati googaaavote, niiti ti vaazu mà.

¹² ɣima nui a faabaagi ɣaana, é da va, toɣa da ɔɔɣu.

Nui nii é la de faa mɔinmɔin kwee, naa ɣa da li nɔ ga yiima vele, eyesu é suboloi ɣɔmɔ.

¹³ Ni nui ta a bɔɣɔ ɣena ga zeelaga è vɔ be, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwee,

ná-seɣei zeeɣe ga kpɔunmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwee.

¹⁴ Ni nui ta a tuya loona seiɣɔɣɔi ve, é woogula la sobuzobui, toɣa leve be ga foovooi.

¹⁵ Kpɔeeve anzanui ɣeeve eɣe ziei, é vilesu peinpein, maa la levezu tonai va voloi.

¹⁶ Da wɔinna ga è gaabe, keeve eɣe da ɣe fiilei zosu ga yeei,

baa è gulbi vu yeave ga è make.

¹⁷ Kolui ɣa da kolui ɣaali, nui ɣigi ɣaazu ɣa da zeeɣe ma, seiɣɔɣɔi ná-siepolui vɔ.

¹⁸ Zoi é welezu koolegoole gului ma, toɣa ma waai ta mi,

zoi é maligiɣi makesu, toɣa lebiya zɔɔwɔ.

¹⁹ Velei nu bɔɣɔ ɣaazuve ɣaazu la ziei wu,

vele ɣana nu ɣigi a da è-vaagɣulabai lee la.

²⁰ ɣovealaazu ta undaavili zeeɣezagai ti zulaa la vega,

zekana é la, nubusei yiimai laa la zeelia pe.

²¹ Zanugi ta wali ɣaeiti, ta da vete abui ɣa,

kekele nui lukpoi ɣaa ɣa levezu, é zoloo daaseigi ma.

²² Anee ni da ɣimalala nui zigazu kodai zu ga etei, eɣevelei nu a da kpazii ziga la,

è la zooga è va ná-titigi ɣula ba.

†27:1 Wele ve: Zak 4:13-16.

²³Da-loganiiti gilagilagi g̃evelei g̃w̃e ga pag̃,

g̃aaba gola da-logani bulugiti ma.

²⁴Mazɔɔ kpetei la zeeyega ma eyesu g̃ɔ, masa bɔɔlogi la yega nu unba yeenɔpe.

²⁵Siegi zu è tufa wɔɔi levezu la,[‡] tufa un-dui g̃a da wuzeg̃e,

gizeiti ma lufaiti gaa g̃a le ba,

²⁶da-baalagiti maalegaiti ta g̃e ga è maag̃ili zɔɔlaiti,

boliiti ta g̃e ga da-balagi g̃eya aniiti,

²⁷boliiti ta-niimi dei maañeɔṽe, é kula g̃e ga è-laamianigi,

wa da-veleyeg̃ei, ta da-wotig̃e anzanuiti maavaiti.

28 Faa ñɔu g̃e nui g̃a da bize, añe ni nu la kpeezu,

kitogi g̃a telebo nuiti zea, eg̃e zala bokpagi.

²Siegi zu kpakagi la zɔɔi zu, kundig̃ila g̃aiz̃ie nuiti ta da m̃ɔin.

Kele kundig̃ii a zeina, kelegelegai é g̃ala, faiti ta da zie ga pag̃ɔ.

³Zunui é ga bala nui, é maawɔin nuiti maañɔg̃ɔzu,

toɓa ga faa zugologolo tonai, é pului loozu.

⁴Niiti ti g̃elezu GALA ná-t̃ɔgi va, naati ta da faa ñɔu g̃e nuiti maamuse,

kele niiti ti g̃olozu t̃ɔgi ṽe, naati ta da laale ti wu.

⁵Niiti ti b̃ɔg̃ɔ veezu faa ñɔi ya, naati ti la s̃ɔle fai tañɔpe gaag̃aazu,

kele niiti ti b̃ɔg̃ɔ g̃ilizu G̃ɔɔg̃ɔ GALAGI va, naati ta da faiti pe gaag̃a.

⁶Fiz̃ɔge nu g̃e ga bala nui, è da zie s̃ɔledai zu,

è va li g̃eezu ga kpete nui, nii sie vele ga wooveledai.

⁷Z̃ɔi é g̃olozu GALA ná-t̃ɔgi ṽe, doun zunu g̃ana kelegelegai,

kele z̃ɔi é vil̃esu t̃ɔva vele ñɔu nuiti polu, naa g̃a da va ga unfegi keeg̃e ṽɔ.

⁸Z̃ɔi é ná-s̃ɔɔɔgi maam̃ɔinzu ga talama walii, nii datevegai,[¶]

naa g̃a s̃ɔɔɔgi g̃aaleezu ba naa ṽe, nii a maawɔin nuiti maaw̃ɔing̃a.

⁹Ni nu a voluavena, ga é mina woilo GALA ná-t̃ɔ gooi ma,

ná-GALA falii w̃ɔin g̃a zeg̃e GALA ma.

¹⁰Z̃ɔi é telebo nuiti kakasu, é ti vile pele ñɔi ma,

toɓa loo zeg̃ei zu, nii é b̃ɔai.

Kele niiti ti z̃iezu ga s̃ɔledai, undaañeii g̃a naati tug̃ɔ.

¹¹Kpete nui g̃elegelege b̃ɔg̃ɔ ñɔ g̃aazu, kele bala nui kelegelegai, naa g̃a zoo é polug̃ula.

¹²Siegi zu telebo nuiti ti kundig̃ilai z̃ɔɔɔsu da, lebiya g̃a da g̃e lee ese pe be.

Kele siegi zu nu ñɔiti ti wuzeg̃ezu la, ese ka da loog̃u.

¹³Z̃ɔi é ná-t̃ɔ kologologiti d̃ɔɔg̃uz̃u, naa la g̃ula b̃ɔg̃ɔ numa,

kele GALA ka da naa zuvaaye, z̃ɔi é laazu z̃ɔ ga é g̃ele ti va.

¹⁴Undaañe nu g̃a ga naama nui, nii yeeñɔpe é luazu faa ñɔi g̃ee vai va,

kele z̃ɔi é g̃ikpaazu, é da faa ñɔi g̃e, naa g̃a lo maañɔg̃ɔi zu.

¹⁵Velei zalai la, é z̃ik̃ɔzu, ta file zuai pului ma,

vele g̃ana faa ñɔu g̃e nui la, nii é masadai g̃eezu nufuseiti unda, ti valagai.

¹⁶Kundig̃ii a valana g̃igi ma, toɓa da telebotalai wola g̃e,

kele z̃ɔi é g̃elezu kakama ani mii vai va, toɓa da lebi kundig̃ilai zu.

¹⁷Nui nii nu vaa vai ziimave, toɓa da bize ga lia ná-kabayeg̃ei ṽɔ peleii, nu ñɔpe ge mina pele besa tug̃ɔ.

[‡]27:25 É zo Gainbogi ma, é li Abui ṽɔ.

[¶]28:8 GALA ge t̃ɔgi zeini naama vai ma. Wele ṽeti: Eg̃z 22:45; Lev 25:35-37; TSV 23:20-21; Ezk 22:12.

¹⁸ Nu-o-nu nii sie velei zɔlegai, naa ɣa ki-zogi zɔɔɔ,
 kele sɔletala nui, é pele zubili felegɔi ziezɔ, toɣa loo gila su.

¹⁹ Zɔi a tii ɣeezu ná-zooi ma, naa ɣa laamianigi zɔɔɔ,
 kele zɔi é vilesu fuun faiti polu, naa ɣɔnɔgi ɣa ɣe ga daanɔɣɔwogi.

²⁰ Nui é ga lada nui, zee laa ɣa ve ga tuyai,
 kele zɔi é wɔinni é bɛte ga gaazuvilei, maanɔɣɔi la voola ba.

²¹ É la vizoni ga nu zeelɔzɔɣɔzui ɣe nufuseiti zɔɣɔzu,
 anɛɛ naa ve, nui ɣa zoosu é faa ɲɔi ɣe bulu buɣai zɔɔɔ fai zu.

²² Zunui é ga gaazuɣulapɔ nui, toɣa da kpetei ɣaizie ga gaazuvilei,
 toɣa da yeema ga baladai ɣa vaazu pɔ.

²³ Zɔi é zeliu losu seɲɔɣɔi ma, gaabelasu naa ɣa da ná-faanɛi wuugwee,
 é leve zɔi va é maamusei wosu ga negi.

²⁴ Nu-o-nu é kaazu ga faa ɲɔu laade, ga é keeɣe ta dee maavo,
 é la vizoni toosu nu va.

²⁵ Zunui nii sɔɔɔgi la ziileida, toɣa da kpɔei wuzegɛ,
 kele zɔi é bɔɣɔ ɣalivaazu ɣɔɔɣɔ GALAGI ma, toɣa ɣe anii pe su nɔ yaɣaba.

²⁶ Dei è laazu da-ɣiɣaizieiti nɔ la, da ga ɣimalala nu,
 kele zɔi é ziezɔ ga ɣimalai, faabaagiti ta voola ba.

²⁷ Zɔi é faanɛi ɣeezu bala nuiti be, é la yega kpala zu,
 kele zɔi é ɣaazuvɛezu ma, seɲɔɣɔi ná-kpɔɔi lugɔ, toɣa foovoo mɔinmɔin sɔɔɔ.

²⁸ Siegi zu faa ɲɔu ɣe nuiti ti zeizu la kundigilai zu, ese pe ka da lɔɣɔ,
 kele siegi zu ti loozu bu la, telebo nui ma mɔinmɔin ka da ɣula kelema.

29 Zunui nii maaneai ga zeliu lo ma,
 é da ɣɔgi baa ga,
 toɣa ɣologolo ga kulafilibai, sosu la ɣaa.

² Telebo nuiti ta mɔinna, nufuseiti koozu ɣa da ne,
 kele nu ɲɔiti ta zeina kundigilai zu, nufuseiti ta da kpalagi wo.

³ Zɔi é pɔ ga é zie ga ɣimalai, naa ɣa da keeɣe ɣoozune,
 kele zɔi é vilesu kologolo anzanuiti polu, naa ɣa da ná-naavoloiti kologolo.

⁴ Masagi ɣa da ná-zooi bɛte, siegi zu é ziezɔ la ga telebodai,
 kele a lobeanii maalolina, toɣa naa ɣologolo.

⁵ Nui é bɔɔlaiti tɛezu su,
 toɣa balii laazu kɔɣɔi wu.

⁶ Faa ɲɔu ɣe nuiti ta da ɣe ga kasɔɣa nui,
 tiya bɔɣɔi ta-lɔ kologologiti faa zu, sɔle nuiti ta da pile sɔɔɔ, ti ɣoozune.

⁷ Telebo nui naa ɣwee, nii maaneai é ɣe bala nuiti be,
 kele naama ɣi ge la faa ɲɔu ɣe nui ma.

⁸ Neeɣulasu nuiti ta da kpɔe abui vili taa wolai zu,
 kele ɣima nuiti ta da ziigaawanai ɣaayei.

⁹ Ni ɣima nui ta ɣimalala nui ta ɣena tukpɔi ma,
 ɣimalala nui yiigaawanava, baa é ɲeei wo, é la bɔɔɔa.[§]

¹⁰ Nama vuu nuiti ta da telebo nui wɔinzegɛ,
 kele sɔle nuiti ta da baa zenvui maazu.

¹¹ ɣimalala nui ɣa da ná-ziigaawana vaiti kpein kula kelema,
 kele ɣima nui ɣa da bɔɣɔ zo, é la nɔnɔiti kula kelema.

¹² Siegi zu kundigii woilosu da zee bɔɛiti ma,
 niiti ti botii ɣeezu zeewu, naati pe ta da ɣe ga woovalada nuiti.

¹³ Bala nui ta maanɔɣɔ nui, ti bɔge faa ɣila ma:

§29:9 Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: *toɣa la nɔ yiigaawana, baa é ɲee, tama nu la bɛga pe.*

Góogó GALAGI gaazuve veeve ti felego pe be, ga ti da wele la.

¹⁴ Masagi nii é zobobelala nuiti ta-lukpoi gaaivezu ga gaamai, ná-masadai ga da ye zea gó.

¹⁵ Kpakoi ta zelilomai, ta da gímalai ve, kele zunu loungoi pilegai bógó yeema, toga da dee unfe.

¹⁶ Siegi zu nu jóiti ti moinzu la, to kologologi zu ga da wóóó, kele telebo nuiti ta gfe ga ta-loobui ma zeelei.

¹⁷ Ni da è-loun zunui maagolona, é la è yiizoolé vaa gfa, kele toga è yiilei ga gola.

¹⁸ Siegi zu GALA ge la kulakelema wosu da, nubuseiti ta da eteai zie faazupui zu.

Undaané nu ga ga naama nui, nii naazu, é golozu GALA ná-togi ve.

¹⁹ Nu la da ga botigé nui maagolo ga kpóezufulai, mazóóó ané ni toga naa gaaagaazu, nii é wosu ma, é la goloa negelein.

²⁰ Da nu gaana, é da bóé, é la gígaiziezu, nu ga gíto gímalala nui va, é leve toun ba.

²¹ Ni nu a botigé nui laanéna ná-nu ninelai zu, toga gaabela ga kololalai.**

²² Ziiqula nui ga da kpóei leve, zóí ziiqulazu valafala, naa ga da to kologogogiti ke.

²³ Wasogi ga da nui maayei,

kele bógómaayei ga da nui wóóó.

²⁴ Zóí é yeezeizu unma nui wu, naa ga da bógó nimiza, tózei é foovooi gfwéé, é naama nui laalógóma, nii é gfelezu ga é mina va, é va zeele wooi wo.††

²⁵ Da gfa lua nuiti ba, toga ga balii, kele zóí é galivaazu Góogó GALAGI ma, naa yiileive.

²⁶ Ma moinmoin ka ná, ti da kpóbai gfaizie ta-gúndigii ya,‡‡ kele ese maalobo fai ga Góogó GALAGI ya.

²⁷ Telebotala nuiti woin ga da zege telebo nuiti ma, sole nuiti maayosegeve faa joi gfe nuiti be.

Aguul ná-kpóeiti

30 Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpóeiti.¶¶ Zunui nii ná-deve woiti ti Itiyele ná-faa ma. Itiyele ná-faa ma, ta Ukale.

² Gaama ve, ná ga gímalala nui, gè leve nubuseiti kpein ba, nubuse gfelegelegi la zèa.

³ Gè la gímalai gálani, gè la GALA Nadegai ná-faagfwegi gfwéé.§§

⁴ Bè ga é læni geególógi zu, GALA pó be, é zege ná, é yei?

Bè ga é fiilei zoga, é ye zea?

Bè ga é zieiti pua ná-segei la?

Bè ga é zóoi gfwegiti kpein daa?

**29:21 Tati pelei taqili balaa ka ga nii: *tofa gaabela ga é bógó vete ga pele wu loun zunui gila.*

††29:24 Maanénei é wosu foovooi ba kelemave kpaun, ga ti soba nui gúla kelema. Wele veti: Lev 5:1; TgN 17:2.

‡‡29:26 *ti da kpóbai gfaizie ta-gúndigii ya:* Tati pelei taqili balaa ka ga nii: *ti pó ga totugó ti-wooi meni baa totugó yeezei ti wu.*

¶¶30:1 Tanisu Aguul geni ga gíma nui ta, egfevelei Etan ta Geeman ti geni la (1Ma 5:11). *Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpóeiti:* Tati pelei taqili balaa ka ga nii: *Masa nui Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpóeiti.* Ni naa ve tama, Aguul geni mu ga Isemayeke mavofodai gila. Wele ve: Zen 25:13-14.

§§30:3 Tati pelei taqili balaa ka ga niiti: *kele gè nuiti ta-vaagfwegi gfwéé, baa tama gè la nu nadegaiti ta-vaagfwegi gfwéé.*

Daasei ka be, ná-doun zunui laasei ka be?
Bo dee, ni è kwæ!

⁵ GALA daawooi gílagilagi pe ka ga gaamai.

Togá ga kooḡ zepēgi naati be, niiti ti loḡfuzu bu.

⁶ Mina tanope da daawooiti ma, ni naa laade, togá è loḡa, è vete ga zæ nu.

⁷ Ḡooḡ GALAGI, nà faa felego valizu è ma,

naati ke bè, aisa nà-eteai va be:

⁸ màke, gè mina kpæ naka wo, baa zæiti, mina kè ga bala nu, baa kpete nu wola. Naa ve zèa nɔ, nii fizogai mà, gè eteai zie.

⁹ Mazolo anii pe ga voovana zèa, nà va lia gèlezu è va,

gè va gē ma: «Be ḡa é ga Ḡooḡ GALAGI?»

Baa mu, maanogɔi a boina dà, gè boḡḡ gē ga unma nu,

gè baagula nà-GALAGI ma ḡana.

¹⁰ Mina va botigē nu ma, maligii ḡaazu. É mina è voovo, da-vaagaaazagi ma ḡasoi ḡa la è unma.

¹¹ Nui tanigaa ta ná, ta da ti-gēe ḡoto, ti la tuya loa ti-lee ve.

¹² Nui tanigaa ta ná, ti boḡḡ ḡaazu ga ti nadege,

tama, ti la gbani, ti va ḡula ta-ḡozoba vaiti su.

¹³ Nui tanigaa ta ná, ti ḡaazuleai, ti da wele nui pe ba fawuu.

¹⁴ Nui tanigaa ta ná, ti-niigaiti ti ga boḡa zokpoiti,

ti-balɔ ḡaeiti ti ga boḡaiti, ti da maanogɔ nuiiti mi,

ti va pæle, ti ḡula eteai zu,

ti va bala nuiiti suwugaaleve, ti ḡula nubuseiti saama.

¹⁵ Moolei ná-doun anzanuiti ti fele, ti-laasei ka ga: Fe! Fe!

Ani savagɔ ḡa ná, ti-yii la leida eyesu pe, eyesu pe ti la ḡea ma: «É kula ḡea.»

¹⁶ Ḡovealaazu, doun zolɔtala anzanui, zoi, nii zie la ga kpoole woinzege ma, kele ti-naanisiei ḡa ná balaa, abui, nii é la ḡea ma: «É kula ḡea.»

¹⁷ Nui ḡaazugezeiti é nēegulazu la keegē zu, é da woozotalai gē ga dee, kotudei ma ḡalawoniiti ta ti ḡula su, kogē yivoiti ti ti mi.*

¹⁸ Faa savagɔ ḡa ge la de gaagaaani, kpudeai màazu:

¹⁹ kogēi ḡove pelei geezuve, kaalii bokpo pelei fasai ma, batoi ná-pelei kpolodei zaamave. Kele naanisiei balaa ḡa ná: zunui zie vele é lo anzalopoi va.

²⁰ Wele vele wēenzo anzanui a da ke la: a yiima vaiti keena ziilei, é laamave bale, é gē: «Gè la faa nɔu nɔpe keeni.»

²¹ Faa savagɔ ḡa ná, niiti ta da eteai niikpi, é la ziaa bu:

²² duoi a zeina ga masagi, ḡimalala nui a zobo solɔna, é da ḡonogɔ zolɔ,

²³ anzanui kelebai wogai da, naa a zeina zini be.

Kele naanisiei balaa ḡa ná: duo anzanui é zeizu duo dee votogi zu.

²⁴ Sua naanigo ḡa ná eteai zu, ti wola loidai gola,

anæ naa ve, ti wola ḡige dageleve:

²⁵ pupuiti, zebe nɔpe ge la ti va, kele ta da ti-ḡonogɔ ḡevele bete fogoi,

²⁶ fasa woliiti,[†] zebe la ti va, kele ta da ti-vuuzuve bete fasaiti su,

²⁷ kotogiti, masa ge la ti unda,

ta da boḡḡ zei su, ti ma bulugi da ḡula,

²⁸ kooloiti, niiti nu a da ti zo nɔ ga yeei, ta da lo masagiti ta-masa peleiti bu.

***30:17** Nii voluve ḡa ga faanæ wuugweetala loun zunui ma voomai la kaba zolɔga, togá ye ná file wōniiti be.

[†]**30:26 fasa woliiti:** Naati ta ga tufa mi zua goiti, ta da moin volu gizeiti ma. Wele balaa veti: Lev 11:5; Guy 104:18.

²⁹Fuluani savagɔ ɔa ná,
ti zie velel, ta ti maanɛ velel ga pete
gani:

³⁰zalai, nii ziilɔai é leve suaiti pe ba,
é la ɔula volu nu nɔpe be,

³¹tɛɛ zinei,[‡] nii a ɔa ɔaalɔ kɔɔɔvɔlu
valagiti ga, baa mu boli zinei.

Kele naanisiei balaa ɔa ná:

masagi é loni ná-kɔɔvebei untuɔɔ, ti ɔa
li.

³²Ni é ɔeni ga ɔimalala nui, è ɔa waso,
baa ni é ɔeni kigaizie nɔiti bosu,[†]
za vɔluma, bɔɔɔ zo.

³³Mazɔɔɔ nɔnɔi logaai ɔa nu a ɔa gulɔi
zɔɔɔ da,

sokpa logai ɔa namai a ɔa ɔula su,
ziiɔaawanai ɔaazuleai ɔa kpɔei a ɔa ɔula
su.

Tenɛgi é veeni masagi ya

31 Masagi Lemuwele[§] laawooiti.
Kalagiti dee ti woni da.

²Lee ɔa ná bo è ma, dɔun zunu?

Lee ɔa ná bo è ma, kɔɔzu loin?

Lee ɔa ná bo è ma, dɔun zunu, gè mi-
nazegeni ga gè sɔɔɔ?

³Mina è-zuvikei ve anzanuiti zea,^{**}

ta ɔa-veleit, naati zea, niiti ta ɔa masag-
iti kaka.

⁴É la zolooni masagiti ma, Lemuwele,
é la zolooni masagiti ma, ga ti va dɔɔi
bɔle,

baa naati, niiti ti kundigilai ɔɛɛzu, ti va
gaazulati gani bɔle.^{††}

⁵Mazɔɔɔ a ti zona, ti mina yeema tɔgi
laawooiti ma,

ta ti mina maawɔin nuiti ta-ɔaamai
maavalibo.

⁶Nu gaazulati kpɔle anii ve naa ya, nii
undaa vaazu vilisu,
ta dɔɔi ve maawɔin nui ya.

⁷É kpɔle, é yeema ná-baladai ma,
é mina ɔitoo ná-maanɔɔi zu.

⁸Laalao è bɔɛ, è naati maalobo, niiti ti la
zooga ti va bɔɛ,

è naati kpein maalogi wo, niiti kelebai
wogai ga tiye.

⁹Laalao è bɔɛ, è tukpɔi ɔaaleve ga
telebodai,

è maanɔɔi nui maalobo ta bala nui.

Anzanu zɔbelamai ná-fai

¹⁰Undaanɛ nu ɔa ga naa, nii a anzanu
zɔbelamai zɔɔɔ,

tosuve wɔɔɔɔve kɔbu ani vagoiti sɔngɔi
va.

¹¹Sinigi laave da,
ani vagɔ nɔpe ge la valaga ná-pelei wu.

¹²É la ɔa ga kazemazu vaa nɔpe ke ga
sinigi,

kɛni faa vagɔi nɔ, sii ma voloiti pe su.

¹³Togɔ ɔa baala degai ɔaizie ta gezei,
é ɔa boti ɔe ga zeeiti ga koozunɛi.

¹⁴Ege yaagɔ batɔi,

togɔ ɔa zɛge ga ɔnɔɔgi ɔoozama.

¹⁵Togɔ ɔa wuzɛge ga kpidiɔidigi,

é daamianigi ve ná-peleyɛgei ya,
é ná-deveiti fe ná-botigɛ anzanuiti zea.

¹⁶É ɔisie kpalagi ta zu, é geya,

é leezen belei leve ba, ga ná-botii
zulɔnɔgi.

¹⁷Togɔ ɔa botii ɔe ga suvikei pe,

[‡]30:31 *tɛɛ zinei*: Tati pelei taɔili balaa ka ga niiti: *sooi, zabei*.

[†]30:32 Tati pelei taɔili balaa ka ga nii: *ni è tɔɔzeida ga kigaiziei woga*.

[§]31:1 *Lemuwele*: Nu la masagi nii ɔwɛɛ. *Masagi Lemuwele laawooiti, kalagi niiti dee...*: Tati pelei taɔili balaa ka ga nii: *Masa masagi Lemuwele laawooiti, niiti dee...*
Ni naa ve tama, Lemuwele ɔeni mu ga Isemayelev mavofodai gila. Wele 30:1 zu, ta sugulazuve.

^{**}31:3 Nii ɔa bɔɛzu, é vile anza velel wu anzanu moimmoingiti ba masa pelei wu,
niiti ta la zoo ti masagi zɛge sie vele va. Wele veti: 5:9-11; 1Ma 11:1; Neg 13:26.

^{††}31:4 Wele veti: 16:10, 12; Guy 72:1-4; TbN 10:16-17.

zea la valaga ḡ.

¹⁸ Toḡa petesu ga zeavaiti su ḡa βetezu, toḡa da ḡaazuba, é da botii ḡe kpidii, abu zezei ḡa.

¹⁹ Toḡa da kenagi zo ga yeei, é da gezei βali,

é kena kpakui zo ga yeeβegaiti.

²⁰ Zezi maaleḡe maanogḡ nuiti ta-βaba vai ma,

toḡa ga faaneḡ ḡe nu bala nuiti be.

²¹ É la lua kōle va, é vile ná-pelei va, tōzei seḡe vagoiti ta ti pe zea.

²² Toḡa da dasuzegḡeiti kpete tō βogḡi, geze βoi seḡeiti ta^{‡‡} zea.

²³ Sinigi ḡa ga seizumaanegḡi ese pe ge kwee, ti da unfe ma,

tiya ḡa ta da zezi taa vaawo bosuḡeti.

²⁴ Toḡa da seḡeiti fele, é da ti vōdi, é da saamaḡiligi fe yaagḡoiti zea.

²⁵ Zeβei ta unfemai, ta be ga maagḡili zōlai,

toḡa da nee laa ḡakama, a ḡena ḡisiaa velela vele vaiti su.

²⁶ Toḡa da βeḡe ga ḡimalai, sooge kalagi wosu ga woogḡegiladai.

²⁷ Toḡa da wele fai kpein ma, é ziezu ná-peleyegei wu,

é la loogoga botii va.

²⁸ Ná-dointi ta da wuzegḡe, ti va ti da maamuse.

Maamuse vai ḡa da ḡe ga guyei sinigi la.

²⁹ É ḡe ma: «Anzanui moinuḡe, ti-losuḡeti βōlōai,

kele dōun da, è budeḡe ti pe maazu.»

³⁰ Zaalai ḡa ga yaava ani, padai ḡa da leve,

kele anzanui é luazu ḡōogḡ GALAGI va, naa ḡa maaneai ga é maamusei zōlō.

³¹ À kpōlōzuḡe ma lōnogi ve zea!

Wo maamuse vaiti bo, taazuḡe neḡelein é vile keewotiiti pe ba!

^{‡‡}31:22 *geze βoi seḡeiti ta*: Seḡe zōngḡ baabaagiti keni ga tiye, ti ḡeni ga zobodai ma voogi. Wele veti: 7:16; Zen 41:42.

Misee

Ná-Sevei

Sevei laozeigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti geni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é nɔnɔ ma wotii gʒeeni gaamai zu, é zo kona undɔfela puunaanigɔi (740) ma, é zeeli kona undɔfelai (700) ma, aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eteai zu. Uelei nɔ Ezayi keeni la, é bɔeni Zuda masadai zu nubuseiti pɔ, siegi zu naati ti geni la kpɔei maazu ta Asiili yooi zu zalavusuiti.

Misee bɔeni goomeni nuiti pɛ pɔ, ga ta-yooi, mɔun ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzaleme, toɟa vaazu zosu, eɟevelei é gʒeeni la ga Samali, Izelayele ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona undɔfela puufelegɔ maazu felegɔi (722) ma, é zeeli kona undɔfela puufelegɔ maazu gɪlagi (721) ma, aisa Yesu va zɔlɔ eteai zu. É ti looni gɪzu ga, faabaagi é vaazu, faa nɔiti ti ti gʒeeni, naa zuboloi gʒana ti vaazu kɔmɔsu, mɔun ge la ma mɛɛ ga telebotala vaiti ti ti gʒeezu ga bɔɔɔ.

GALA goo wo nui gʒa pɔ ga, GALA ge faiti daazale, naa gʒea ga ti vilega laawu ta nu wolaiti, ta nubuseiti ta-gʒundigɪ wolaiti, ta zobobe nu wolaiti, ta totugɔiti, ta tukpɔɟaaleve nuiti, ta zalaɟa gʒula nuiti. É sakpegi wuzegeni balaa GALA goo wo nuiti daalɔɟma, ni-iti ti gʒeni nubuseiti kakasu ga minazege kpɔeiti, ti da gʒe ma, zobo ge la mɔ ná, faa nɔpe ge va valibo niima vaiti su.

Misee ná-tɛnɛ gooiti maavele ma, toɟa pɔ ga zɔiti ti woilosu gooi ma, ti gɪ-gaizie ti ziimazege pagɔ wo, ti gʒolo nɔ GALA ziimai vɛ, ti unfemai wo, ti zɔiti nɛɛ vɛ (6:8). Naama lenɛ gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai vileni polu, GALA ge vaazu keezu ga niine, velela velei ná-nubuseiti be.

Misee ná-sevei gɔɟɔloge keela woo felegɔ ma, ti vilɛsu bɔɔɔ volu, ti da gʒomi: GALA ka bosu ga toɟa vaazu ná-nubuseiti tukpɔɟaalevezu, é ti maagolo (gaagʒwesu 1 é zeeli gaagʒwesu 3 ma, gaagʒwesu 6:1 é zeeli gaagʒwesu 7:7 ma), kele é minazegeni be balaa, ga toɟa kizo (gaagʒwesu 4 é zeeli 5 ma, gaagʒwesu 7:8 é li gaagʒwesu 20), é ti vu su volu, é ti lɔ kundigɪ wu, nii a gʒula Davide mavofodai zu (gaagʒwesu 5:1-4a).

1 Wooti ka ga niiti Gɔɟɔ GALAGI ti laazeelini Mɔlesete nui Misee ma, Zuda masa savagɔiti ta-yeeɟɟalaiti, Yɔ-tame, ta Aɟaze ta Ezeekiase. Kulakele-mai naati ti vileni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzaleme.

GALA ná-tukpɔɟaaleveai Izelayele laalɔɟma

² Nubuseiti pɛ à woilo!

Zooi ta wɔiti wo zooi gʒa, à gʒida bu!

Maliɟii Gɔɟɔ GALAGI gʒa yesu seizu
nadegai,

é zeele wooi wo wo laalɔɟma!

³ Wele Maliɟii gʒana gʒula seizuve,

é yei, é da gɔɟɔzie zalaɟa gʒula adaveti
su.

⁴ Gizeiti ti da buse kɔɟɔwu,

petugiti sulaa da lao,

eɟe kedoi gʒaa gʒa gʒe wuunsu abui gʒa,

eɟe zie a gʒe gizei yeizu.

⁵ Naa pɛ ka ga Zakɔbe mavofodaiti ta-lɔ
kologologi,

Izelayele vɛlɛyɛɟei ná-kotoi maavele ma.

Be gʒa é Zakɔbe liizu tɔ kologologi ma?

Ná-taa wolai Samali laade baa?

Be gʒa é Zuda liizu ani gʒɔ vaiti ma?

Zeeluzaleme laade baa?

⁶ Maliɟii gʒeni ma: «Naa ma, nà Samali
gʒeezu ga kɔtu zigɪgi dɔbɔi zu,

ti da leezen belei la ma,

nà ná-kɔtuiti kilikili, ti la nemei zu,

gè kpale ná, ma wuulaagiti ti maagala.

⁷ Ná-kɔɟɔ gani kpɛɛaiti su gʒa gʒalegale,
ná-tɔnɔ nɔiti pɛ ti gʒala.

Ná-vololiba zaḡaaiti, gè naati subulukpulu, tɔɔzei naati ti βeteni ga ná-kologologi ma ḡulanumai, ta vaazu ḡeezu ga kologologi taḡiligaa ma ḡulanumai.»

GALA goo wo nui ná-ḡɔlɔi

⁸ Naa ḡa é kēezu gè ḡaaleizu, gè ḡa wɔlɔ, gè ḡa zie ga ḡɔḡɔa ḡakai, kɔba ḡakai, gè ḡa kpeei loo eḡe kovei, gè ḡa kpalagi wo eḡe saa wɔnigi.

⁹ Mazɔlɔɔ maanɔḡɔi seeliai Samali ma, é la ḡulaa su pe.

É zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzaleme taa zigɔdave,

ve nà-nubuseiti ti zeini ná.

¹⁰ À mina daazeeli Gate taazuve, à mina wɔlɔ!

Bete-Leafela nuiti à ḡilikili fufiligi zu!

¹¹ Safiil nuiti, à leve ga ḡɔba ḡakai ta w-unfegi!

Saanan nuiti ti la zoosu ti va ḡula taa va. ḡɔlɔi ḡa wosu Bete-ḡayesele taazuve, kpɔba zobo ge la mɔ ná.

¹² Malɔte taaveaiti sasú ḡa balizu ta-ḡulanumaiti ma vaa zu.

Mazɔlɔɔ nimiza vai ḡɔḡɔ GALAGI tevegai

é zeelia Zeeluzaleme taa zigɔdave ma.

¹³ Lakise laaveaiti, à wa-ḡɔḡɔ wotoloiti ta sooiti kevele βete.

Wo vokɔḡɔni Izelayele ná-woovaladai ma,

wo Zeeluzaleme lɔ tɔ kologologiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nubuseiti à bali ma wa Mɔleesete-Gate nuiti.

Akezibe taa wolai la ḡea ga

kula faa zu ani Izelayele nubuseiti ta-masagiti be.

¹⁵ Maligii ḡa wo lɔɔzu nu niine yeezu Maleesa nuiti.

Izelayele ḡundigiiiti ti-lɔḡɔ ḡulaai, ta velazuve ḡaizie Adulame vugi zu.

¹⁶ À wɔungiti bo, wo ti buye ma, Zeeluzaleme taaveaiti,

kpaanagi ḡe wo unma, eḡe duai nɔungi, à wo yiima lointi ta-wɔlɔi wo, mazɔlɔɔ ta liizu ga tiye duulai zu, ti maagooza wo va.

Tooma nuiti

2 Maanɔḡɔ ḡa naati tugɔ, niiti ti telebotala vai ḡevele βetezu, ti ḡa ḡisie faa ḡɔi zu, ta ḡena laani kpidiil! Geelaa a laona, ti vile kēe vai volu, siegi zu ma zobogi ti ve la.

² Ti ḡa ḡaazugula kpalagiti ba, ti ḡa ti zeḡe,

ta peleiti, ti ḡa ti zeḡe.

Ti ḡa loo nuiti ma, ti ḡa ta-vele wu zɔlɔlaiti seḡe,

ti ḡa ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa ḡa é ba, ḡɔḡɔ GALAGI wooi ḡaa: «Nà maanɔḡɔi ḡevele βetezu niima nu ziti daalɔḡɔma,

wo la zooga wo va ḡɔgi ḡula bu, wa ḡena ziaa, keni wo wɔungi vile, mazɔlɔɔ yeeḡeḡalalai é vaazu toḡa ga nimiza ziegi.»

⁴ Naama volo ná, ta wo laalɔ guyei zu, ti ḡa maawɔin wuyei loo wo ma ga:

«Giya ḡa gi ḡologologai metu!

ḡá-nubuseiti ti valaga ta-yooiti ma!

Zɔiti ta gi βeezu ḡá-balagaveti,

ti ḡa ti ḡaagwe βɔḡɔ va!

Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵ Tama, wo tanɔpe ge la mɔ nɔnɔ zɔlɔɔga zooi zu,

nii ḡɔḡɔ GALAGI ná-nubuseiti ti gaagwēezu.

Zɔiti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶ Ta zee βɔei wosu, ti ḡa ḡe ma:

«À mina zee βɔei wo fuun.

Nu mina zee βɔei wo ga naama zii, ga:

Baagɔluma vai la zeḡea ma!

⁷ Anee naa ve, leeni ḡa é wosu Zakɔbe ná-nubuseiti saama?

ḡɔḡɔ GALAGI yiigaaawana fala baa?

Ná-faa ḡevele ḡa nei baa?»

GALA ge gɛ ma: «Dàawooiti ti la zolooni
 ga pagɔ,
 naama nui vɛ, nii é telebodai gɛɛzu baa?
 8 Kele wogi mɔnɔ, wo nà-nubuseiti keeni
 ga wo zili nuiti.

Wa sege wolai gɔlazu segefuzegeiti
 maazu,
 naati kɔba ti levesu wo gɔba ziileigi zu,
 ti da zege kɔɔmave.

9 Wa nà-nubuseiti ti-anzaiti kpɛɛzu ti
 zaama,
 wo ti gɔla ti yiima veleiti bu,
 lebiya voganii gè feai ti ya,
 wa naa gɔlazu ti ya, ti la sɔlɔɔga pɛ.

10 À wuzege! À liina!
 Mazɔlɔ niima yooi la ga dooɔo bosu,
 tɔɔzei ná-kɔzɔi maavele ma, toɔɔa vaazu
 gɔlogɔlosu ga gola.

11 Nui ta a vaana, é da kpize jakai wo,
 é da zɛɛ bɔɛiti bo, ga:
 «Nà bosu wo ma,
 wa vaazu dɔɔi zɔlɔɔsu ta gaazulati
 ganiiti.»
 Zɛɛ bɔɛ wo nui naa gɔ soloogai niima
 nubuseiti ma!»

**GALA ka Izelayele nu
 vului mɔtaiti gaale ba**

12 «Nà vaazu wo pe wo gɔaaleɛzu ba, Za-
 kɔbe mavofodaiti,
 nà vaazu wo gɔaaleɛzu ba, Izelayele nu
 vului mɔtaiti,
 nà wo gɔaale ba, egɛ baalagiti ti sasa gɔ-
 lagi zu,
 egɛ baala kpulugiti ti laamiizu ada gɔla.
 Nu gɔ gɛ bebe wolai zɔngɔ wooi menisu.»
 13 Zɔi é pelei gɔlazu, naa gɔ lo ti luɔɔ.
 Ta pelei gɔla, ti gɔaba,
 ti leve sigɔdave, ti gɔla ga naa vele.
 Ta-masagi gɔ lo ti luɔɔ,
 Gɔɔɔɔ GALAGI gɔ a gɛ ti untuɔɔ.

Izelayele gundigiiti ta-lo pele nɔi

3 Gè gɛ ma:
 «À woilo, Zakɔbe mavofodai ma
 gundigiiti,

wɔi wo zeini Izelayele nubuseiti unda!
 Wo-losuve la ga wo va zie ga sɔledai baa?

2 Wa gɛlezu faa vagɔi va,
 faa nɔi gɔ neai wo vɛ,
 wa nuiti kɔlɔgi gɔlazu ti ma,
 wo ti ma zuai gɔla ti-gɛaiti ma.»

3 Ti-laamianigi gɔ nɔnɔ ga nà-nubuseiti
 ma zuai.

Ta ti-gɔlɔgi gɔlazu ti ma,
 ti ti-gɛaiti galegale.
 Ti ti zɔbulukpulu,
 egɛ suai, nu gilizu kɔlu ligii zu.

4 Naa gɔ é ba, ta woogɔlana Gɔɔɔɔ
 GALAGI ma ga é bɔ ti va,
 Maligii la ti woogɔavotega pɛ,
 kele toɔɔa voluave ti va,
 tɔɔzei faa nɔi va, ti keeni.

**GALA goo wo nuiti
 ti Izelayele yaavazu**

5 Gɔɔɔɔ GALAGI wooi gɔa, é ga nii,
 GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
 niiti ti ná-nubuseiti kakasu, é gɛ ma:
 «Ni ta ani lɔɔna ti-la,
 ta da gɛ ma naazu fai pe ge zolooga,
 kele ta da kɔɔi vɛɛ naati ba,
 zɔiti ti la ani lɔɔni ti-la.

6 Wa gɛ niina kpidii zu,
 wo la mɔ kulakelema gɔa!
 Uelela vele vaiti bo fai bega!
 Kpidii gɔ vɛɛ niina wo ma, egɛ foloi a
 daana,
 foloi zu gɔ bidi wo vɛ.»

7 Zɔiti ti faiti bosu ma yeelugɔ, baa gɔ
 gɔla ti ma,
 adɔbɛɛ nuiti ta unfe!
 Ti pe ta gɔazulɔɔɔɔɔ,
 mazɔlɔ GALA ge la ti woogɔavotega pɛ.

8 Kele nɔnɔ, dàavege ga gaabaai ta Gɔɔɔɔ
 GALAGI ná-Zenvui,
 ta sɔledai, ta zɛbei,
 ga gè Zakɔbe mavofodai ná-tɔ kologɔlog-
 iti dɛɛ la,
 ta gè Izelayele ná-kotoi lɛɛ la.

Zeeluzaleme gologolo fai

⁹À woilo degemu nii ma,
Zakobe mavofodai ma gundigiiti,
woi wo zeini Izelayele nubuseiti unda!
Wa sole fai woinzegezu,
wo telebodai maave.

¹⁰Wa Siyon losu ga nu vaai,
wo Zeeluzaleme lo ga supoi.

¹¹Ta-gundigiiti ta tukpoi gaalevezu
lobeanii maazu.

Keni ti ta-zalağa fıula nuiti sala pe, ti va
nuiti kala ga to gooi.

Keni ti ta-GALA goo wo nuiti sala pe ga
walii, ti va velela vele vaa wo.

Ti da voluzei Gooğo GALAGI va, ti da ge
ma:

«Gooğo GALAGI la gi zaama baa?
Da ma, maanooğo nope ge la zeelia gi ma.»

¹²Naa ga e ba, wo maavele ma,
Siyon ga woli, ege kpalagi,
Zeeluzaleme ga ge ga kotu zigigi,
dobei ga GALA pelei ma gizee maaboole.

GALA ka masadai ge Siyon

4 Yeegefala gaabelagiti ta zeelina,
Gooğo GALAGI na-Pelei ma gizee gaa
ga gooza, e lo gizeiti pe maazu,
toğa lo gize goiti pe maazu,
nubuse vebei ga ge liizu po be.

²Zii giligiti ta ge liizu na, ti da ge ma:
«À va ade le Gooğo GALAGI na-gizee ma,
Zakobe na-GALAGI na-Pelei wu,
naa ga a ke, e na-peleiti de e ga adeye,
ade va zie ga na-peleiti.»

Mazooç Siyon ga togi a zefe na,
ta Gooğo GALAGI laawooi ga zooç
Zeeluzaleme no.

³Toğa zaamazu logi wo nubuse moin-
moin zooçzu,

toğa ge ga zii wolaiti ta-lukpoğaaleve
nui, anee zoiti ti maagoozaa.

Ta ta-ğooğo woğa zokpoiti ke ga kaliiti,
ti ta-beeinti ke ga molo leve woğaiti.

Zii la mo valaa zii va,
nu la mo kooğo vaa ma gala boga.

⁴Ese ka na-leezen bele la ziileigi zu, ta
na-koolegoole gulu belei,
nu nope ge la boola maalua moç,
mazooç Gooğo GALAGI, Fai-Pe-Maliğii,
ga e boga.

⁵Zooçma nubuseiti ta ziezu ta-galagiti
daaseigi zu,
kele giya ma, ga ye ziezu Gooğo GALAGI
ada-GALAGI laaseigi zu, eyesu go.

GALA ka na-baala kpulugi gaale ba

⁶Gooğo GALAGI wooi gaa:
«Naama volo na, na na-baalagiti gaale
ba,

zoiti ti maalegefegai, ta zoiti ti zuvazagai,
niiti ge ti zopele moini.

⁷Zoiti ti maalegefegai, na naa motaiti
make,

zoiti ti maagoozani, ge naati ke ga zii
wola.

Gooğo GALAGI ga masadai ge ti unda,
Siyon gizee ma,

e zo nazuve ma, eyesu go.

⁸Da ve, Zeeluzaleme gizee, e welezu
nubuseiti ma,

ege baala make nui e wele baala kpulugi
ma,

da ga va da-masadai zooçsu volu, nii e
geni e ya moungi.

Zeeluzaleme ga ge volu ga masadai ma
laa wolai.»

**Zeeluzaleme na-voluğulai
ta unmoç fai**

⁹Lee bee ga wo toozu niizu, niizu
Zeeluzaleme nubuseiti?

Masa ge la mo wo ve baa?
Wo lene nui zaa baa,

tabai wo zosu gani, ege anzanu a ge doun
zooçsu?

¹⁰Siyon laaveaiti, a boço zubili ga tabai,
wo kpalagi wo, ege anzanui e doin
zooçsu!

Mazooç wa gfulazu taai va,
wo ze doço wolai zu,

wa liizu, eyesu wo zeeli Babilone.

Kele miná gá wa unmoogi zóó ná,
Góogó GALAGI gá wo geya volu,
é wo gúla wo zili nuiti zea.

¹¹ Kele niizuve, zii moimoin ge gáalea
ba wo laalógóma,

ti da gá ma:

«Baagula faan wa-laai ma!

Ade Siyón taai tei kologolosuve gá!»

¹² Kele ti la Góogó GALAGI ná-devei
gáwee,

ti la kisu vaiti gaagaazu,

ti la kwée ga é ti gáaleuve ba,

egé molo gíliiti, é ti vu ti-logazuve.

¹³ Siyón nuiti, à wuzegé, wo moloi lojá!

Nà minei losu wo va, é ga kólui,

gè wo-volokagi gá egé kólu bóigi,

wa nubuse moimoin deeve góogówu,

wa ti-yeagóligi kpein ke ga Góogó
GALAGI nónó,

ta-naavoloi kpein ka gá ga Góogó
GALAGI nónó, eteai pe Maligíi.

¹⁴ Kele niizu, à wa-góogó nuiti gaale ba,
Siyón nuiti!

Ta ga ade zeí kele su,

ti Izelayele ná-kundiígíi lojá gaazuve ga
tukpói.

Masagi gá zóó Beteleyeme

5 Da ve, Beteleyeme Efelata,
dei è ga taa goi Zuda laa wolaiti
saama,

è ɔ́ be gá nu gúlazu ná bè,

zói a zeí Izelayele nubuseiti unda,

nii ná-fai loozeizuve gúlaai wólówóló ma
ziégí zu,

yeegefálaiti ti levegai kaite.

² Naa gá é ba, Góogó GALAGI gá de a
gáazuzegé ná-nubuseiti ba,

eyesu naama yeei zeeli, yeei anzanui
naa,

nii maaneai é doin zóó, naa sóó.

Keegéleai mótaiti ti yesu dúlái zu,

naati ti va volu, ti vu Izelayele nui zóiti
ma.

³ Toun ka zeí ga pagó,

é lo ná-baala kpulugiti tugó ga Góogó
GALAGI ná-zobogi,
ga Góogó GALAGI maaniagi, nii é ga ná-
GALAGI.

Ná-nubuseiti ta zenvui wo ziileigi zu,

mazóó ese pe ka bóó adave pe,

eyesu zou bela ga ná pe.

⁴ Naa gá gá ga ziileigi!

Siegi zu Asiili nuiti ta vaa la, ti lo gá-yooi
zu,

ti lo gá-vele vagóiti bu,

gá totugóiti ta kundigí moimoin teve ti
laalógóma.

⁵ Ta-góogó zóólaiti sabui zu,

ta-zobogi gá gá Asiili yooi ma, Nimelóde
yooi.

Tó bóogói tojá gi gúla Asiili nuiti zeezu,

siegi zu ta gá-you gáwepelemave
maazubudena la, ti lo gá-yooi zu.

Izelayele nubuseiti ti zii gíligiti su

⁶ Izelayele nubusei mótaiti ta ye nubuse
moimoin saama,

ta gá egé nóda pagó Góogó GALAGI
tevesu,

ba egé sabalagi é vuuzu tufai gá,

zee la laani nu nópe ma,

ki ge la loni nubuse va.

⁷ Izelayele nubusei mótaiti ta ye ziiti
saama,

nubuse moimoin saama,

ti zu gá baa, egé zalai é dóó zuaiti
saama,

baa egé zala bokpági é toganiiti saama.

Siegi zu é levesu da, é da góogólo ti ma, é
da ti vali ga,

nu nópe ge la kulaa zea.

⁸ À yeevee wo-bóogóogóiti ma,

ta móno wo zili nuiti pe ti góogólo!

GALA ka ná-nubuseiti jade

⁹ Góogó GALAGI wooi gaa:

«Naama volo ná,

nà wa-góogó zooiti pe kula zooi va,

gè wa-góogó wotoloiti pe kologólo.

¹⁰Nà wa-yooi ma laa wolaiti pe kologolo, gè ada biingiti suvaza, veti wo voluzeidai naati ba.

¹¹Nà zogo vaiti pe kula wo zaama, ungaizie nu nɔpe ge la mɔ gɛa wo yeema.

¹²Nà kɔɔɔ ganigiti kula wo zaama, gulu zaɣaaiti ta kɔtu zigigiti, wo la mɔ nɔkɔga ani nɔpe bu, nii wo kɔpetai ga yeei.

¹³Nà wa-zale ɣɔɔ wuluiti tɔɔɣula, gè wa-laaiti kologolo.

¹⁴Nà potokulai gɛ zii ɣiligiti ma, ti la ɣoloni bè, ga ziiɣaawanai ta ziiɣulagi.»

Tukpɔi é Maligii ta ná-nubuseiti zɔɣɔzu

6 À woilo degɛmu naa ma, nii ɣɔɔɔ GALAGI bosu:

Wuzeɣe, è lukpɔ gizeiti kakala, gize goiti ti è-wooi meni!

²À woilo, wa ve, gizeiti, ɣɔɔɔ GALAGI ná-tukpɔɣaaleveai ma, wa balaa zoi wu bedegiti ti la niikpiga pe!

Mazɔɔɔ tukpɔi ɣa ɣɔɔɔ GALAGI ta ná-nubuseiti zɔɣɔzu, kpɔei ɣa ti yɔɣɔzu ta Izelayele nuiti.

³Maligii gɛ ma: «Nà-nubuseiti, leeni ɣa gè keai ga woye?

Leeni ɣa gè wo ɔɔɔni la?

À gɔoi ɣaavote deɛ!

⁴Tɔɔzei gè wo ɣulani Ezipete yooi va, wo va ve!

Gè wo unmɔɔni, gè wo ɣula duɔlai zu!

Gè Moize ta Aalɔn ta Miliyameni toni wo lugɔ!

⁵Nà-nubuseiti, à ɣize su ga, Moabe masagi Balake faa ɣɔi leveni wo laalɔɣɔma,

wo ɣize naa zu, nii Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame googaaavoteni da.

Gè yeni wo va, é zo Sitime é li Gilegale, wo kèewotiiti kaani, niiti ti zɔlegai, nèi gè ga ɣɔɔɔ GALAGI.»

Nii ɣɔɔɔ GALAGI pɔ ga nubusei da ke

⁶Leeni ɣa nà li gè lo da, ɣɔɔɔ GALAGI ɣaazu,

siegi zu gè liizu nɔkɔsu da tɔun bu, GALAGI é Anii-Pe-Unda?

Gala zalaɣaiti ka nà li ga tiye pɔ baa, ti ga kona gila nike yivoiti?

⁷ɣɔɔɔ GALAGI ɣa yeezei nei, baala sine ɔulugiti bu?

Baa gulɔi ma boigi la eɣe zie wolaiti?

Baa gè dɔun mɔungi ve nà-tɔ kologolog-iti faa zu,

nii a ke é nà-kotoiti suvaaye?

⁸Ee, ɔa ve nui, ti è ɣalage ga tuva vele vagoi,

ta nii ɣɔɔɔ GALAGI wɔinni ga è ke,

toɣa ga è zie ga ɔɔledai,

woogɛɣiladai neɛ è ve, è ɔa zie la,

è zie ga pagɔ unmaayezi zu, ga ɔa-GALAGI yiima vele.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ɣɔɔɔ GALAGI ɣa ɔɔzezu taa wolai ɔɔ, ɣimalai ɣa ga nu unfe daaseigi ma:

«À woilo zeli ma, é losu wo ma, wo maagolo vai zu,

wo woilo naa wooi ma, zɔi é devei wosu!

¹⁰Nà zoo nei gè va bu ga faa ɣɔu gɛ nuiti ti ta-veleiti buulaave ga naavoloi ɔɔɔgai yaavai zu?

Ta zee ɣɔɔɔ bo ganiiti, ti la kula ɣeeni su, naati wɔin la mà?

¹¹Gè la zeliɔga naati ma baa,

zɔiti ti zee ɣɔɔɔ ganiiti segezu ta-ɔɔɔ zu, ti ɔa nuiti yaava la?

¹²Taai tei su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,

taaveai teiti ta ɔa zeei wo, yaava neɣi ɣa é ti-la.

¹³Naa ɣa é ba, nà wo zopele ɣɔuzu eyesu wo zeebe,

gè wo ɣologolo wa-ɣotoiti faa zu.

¹⁴Wa daami wo, wo la yiɣoa, pului la zeɣea wo ma.

Zoi wa make, naa la makega.

Zoi wa baa maazu,
 nà naa gologolo ga kooi.
¹⁵ Wa faza, kele wo la tevea.
 Wa wolive wulbi bete, wo la wo-maavaa
 gfa ga ta,
 wa doo borigi bete, kele wo la ma looi ta
 pa kpolea.
¹⁶ Wa ziezu ga pele nɔi masagi Wɔmeli
 deeni,
 ta Akabe ná-peleyegei zie velei gfa wo
 ziezu la.
 Naa gfa é ba, nà vaazu ga wa-laai
 gologolo sabui.
 Nà wo gfa ga nɛɛgulusu anii,
 nà-nubuseiti ta-unfegi ma gasoi gfa la wo
 unma.»

**GALA keelai wolo vai
 nubuseiti ta-yaava vai zu**

7 Ee! Maaɔɔɔɔ! Gè gfa ga naama nui,
 é vaazu gulu waa gfulazuve, ti bega
 voluma ga ti gfula ga,
 ege zoi é gulu waa gɔpɔgiti gaiziezu kula
 nuiti polu velei.
 Kele leezen gila kpala ge la ná, nu a mi,
 koolegfoole gwaa ma nɛene gila kpala,
 nii gòla wɔindai ma.
² Woogefila nuiti ti bega zoi gfa,
 sole nu nɔpe ge la mo ná.
 Nu vaa gisiei nɔ gfa é ti pe ziimave,
 ti da bɔgɔ gfaaveene, ti gilagilagiti pe.
³ Ti gelegelege faa nɔi gfeezu, ti yee la gfula
 su.
 Kundigiti ta tukpɔgaaleve nuiti ta
 lobeanii gfulazu nuiti zea ga
 maabaai,
 nu wolaiti ti da ti yiima vai wo ti ma,
 ti pe ta zoloosu faa gfula ma.
⁴ Zoi pagai ti zaama, naa gfeve ege gfaingiti
 ti gfaaleai ba,
 ti zaama, zoi solegai ti pe ba, naa nɔu é
 leve gfaingi ma lɔbɔgelegi va.
 Wele, wo zala voloi gana va,
 nii wo make nuiti ti boni, GALA goo wo
 nuiti.
 Niizu, wa niina kitevei zu.

⁵ Mina la è-wɔɔla la,
 mina voluzei è-nɛɛɔɔɔɔ va.
 Dama, è mina laalao è bɔgɔ anzai gfaazu.
⁶ Mazɔɔɔ doun zunui gfa keege wainzege,
 doun anzanui wuzege dee laalɔgɔma,
 leemɔɔin ná-doun anzai wuzege
 daalɔgɔma,
 ese sili nui gfa gfa ga to bɔgɔi ná-peleyegei
 wu nuiti.

Nu la GALA ná-maawɔingai la

⁷ Nɔun nà, nà welezu ga Gɔogɔ GALAGI
 vo pelei,
 nà gitoso ná-kizo GALAGI va,
 ná-GALAGI gfa gòogfaavote.
⁸ Sili nui, mina gfoozune ná-faa zu!
 Mazɔɔɔ ni ná loona, nà wuzege volu.
 Ni ná zeini kpidiu zu,
 Gɔogɔ GALAGI gfa bè ga wozakalagi.
⁹ Nà va Gɔogɔ GALAGI ná-ziiɔaawanai
 wu,
 tozei gè kotoi gfeeni daalɔgɔma.
 Kele yeeta toga màalogi wo,
 é gfula ga ze, é tò wozakalagi gfa,
 nà ná-telebodai ma gfeewotii gfa.
¹⁰ Toga gfa sili nuiti gaazu, unfegi lo ti
 gaazu,
 teiti ti geni gfeezu mà:
 «Mini gfa degemu da-GALAGI, Gɔogɔ
 GALAGI ná?»
 Ta ti leeve gɔgɔwu, ege taazuve
 valavalai, nà ti vete!
¹¹ Wele, naama voloi gana va,
 yeei wa-laa wolai ma zigigiti ti losu da.
 Wele, naama volo ná,
 ta gfa bɔ wa-yooi va, kwemaveti.
¹² Naama volo ná, nuiti ta va è vo be,
 ti zefge Asiili yooi zu, ti zefge Ezipete yooi
 zu,
 ti zefge zie wolai ma,
 ti zefge kpolodei ma ná pe,
 ti zefge gizeiti ma.
¹³ Zoi moɔta zu gfa wo, gaa nuiti maavele
 ma,
 naa gfa gfa ga ta-gfeewoti nɔiti ma zalai.
¹⁴ Lo da-nubuseiti untugɔ ga da-lukpɔi,

baala kpulugiti be ti ga dɔnɔi,
ti ya ɔila be ti zeini dɔbɔi zu, Kaalemele
gizei ma!

Ti zoo ti laami Basan lufa leteiti su, ta
Galaade gizei ma,

egɛvelei é ɔeni la, mɔungi ma voloiti su!
¹⁵ Egɛ foloi è gi ɔulani la Ezipete yooi va,
laavɔ vaiti ke gi ve.

¹⁶ Zii ɔiligiti ta ti vete, ti wola unfe,
aneɛ zobogi pe ka ti ya.

Ta yeeveɛ la, ti laavɔ vai ma,
ti-woizuveti ta bɔɔ.

¹⁷ Ta fufiligi ɔɔmɔ egɛ kaalii,
egɛ kpokpo aniiti ti zooi ɔa.
Ta ɔula ga duai ti-ɔɔɔfuzuveti,
ti va ga sasubalii ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ, ɔá-
GALAGI,
ta lua da-zobogi va.

¹⁸ GALA, be ɔa é ga è ɔvele,
a zoo é faaɔaaza golai be, é tɔ kologologi
zuvaaye,

da-nubusei mɔtaiti be, ti ga da-nuiti?
Dei è la da ga ye ziiɔaawanai zu eyesu
ɔɔ,

mazɔɔ è-yiimai ɔa ga è woogɔɔladai
ɔɛ.

¹⁹ Da gi maawɔingɔazu mɔɔɔ,
è la ɔá-vaagɔaaza golaiti petega,
da ɔá-ɔotoiti kpein pili ya kpolodɛi ma
valii zu.

²⁰ Ungo, da da-woogɔɔladai ɔula
kelema Zakɔbe mavofodaiti be.

È è-zaalai ɔula kelema Abalaame mavo-
fodaiti be,
egɛvelei è ma minazegɛgi woni da kaite
wɔɔwɔɔɔi gi-memewolani be.

Naŋuume

Ná-Sevei

Wooi lózeigi

Naŋuume ná-sevei ɣa Ninive wolo vai wosu ma yeelugɔ, Asiili nuiti ta-masada ma laa wolai, nii Izelayele ɣeni duɔlai ti ya. É zeveni Tebese zo siegi laawu Asiili nuiti be kona undozita puulozita maazu savagɔ (663) ma, aisa Yesu va zɔɔɔ eteai zu, ta Ninive wolo ziegi laawu Babilone nuiti be kona undozita puugɔ maazu felegɔ (612) ma, aisa Yesu va zɔɔɔ eteai zu.

Faa wola zeizu savagɔ ɣa è niima zevai zu: Faa mɔungi ɣa faiti pe deezu é ti zu ɣe kala, ta é GALA ná-zobogi le, é masada ɣeezu la kpeteaniiti kpein unda, ta é eteai lukpɔɣaalevezu la (1:2-8). Fai velesiei ɣa zobogi naa ɣula velei leezu keɔma naama ziegi zu ɣundiɣilai zie velei zu, Naŋuume ná-foloi zu, Ninive taa wolai naa ɣologolo fai zu, nii é ɣulani naa zu, naa ɣeni ga Zuda nuiti fie fai (1:9-2:3). Fai savasiei ɣa Ninive zugologolo pelei leezu, ta zobogi nu a pokɔɣɔ ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ɣeni nɔ ga, é Ninive ɣologolo fai nɔ laazeeli. Kele Naŋuume ɣa náve ɣologolo fai leezu ga, keeve ga GALA ná-tukpɔɣaaleveai. Taa wolai, wasogi ta nu vaai ta kologologi su, Ninive ɣa ga nufusei ná-zobogi, kpeteai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Naŋuume ná-sevei ɣa leezu ga adeye, é vile niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii pe deveve ga gaavala ba.

Tukpɔ vai Ninive laai laalɔɣɔma

1 Keela wooi ɣa ga nii, é wosu Ninive [¶]ma. Naŋuume Elekɔse nui ná-kulakelema zevai.

² ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣa ga GALAGI nii toloai ta potokula nui.

Togɔ nɔnɔi votokulazu, ná-ziiɣaawanai maayikiɔve gola,

togɔ da nɔnɔi votokula sakpeɣɔɣiti ma, togɔ da ná-ziiɣaawanai zeii yiima sili nuiti daalɔɣɔma.

³ ɣɔɔɣɔ GALAGI yii la da ga ɣula fala, ná-zobogi zuwɔɔɔve, kele é la da ga faa ɣu ɣe nui zalalalai ye ga.

Fiile wolai ɣa da lokoleve, siegi zu é levesu da.

Tonabiingiti ka ti ga kɔɣɔa vufiligiti.

⁴ Togɔ da zeli lo kpolodei ma, é fɔ su, togɔ da zie wolaiti pe fɔ su.

Basan ta Kaalemele lufaiti ti bɔikpɔi, Liban lufa vuaiti ti voolo. ^{§§}

⁵ Siegi zu é wuzegezu la, gizeiti ta da bali,

gize goiti ti da niikpi, eteai zasu ɣa da bali gaazu, eteai é bɔ gaa anii pe ba.

⁶ Be ɣa a zoo é lo tugɔ ná-ziiɣaawanai zu?

Be ɣa a ye loni tugɔ, zii a ɣulana?

Ná-ziiɣulagi ɣa da ɣe egɔ abui tevegai, aneɔ kɔtu wolaiti ta da vuka tugɔ.

⁷ ɣɔɔɣɔ GALAGI vage,

togɔ ga nu lɔɣfuzu kidaavili foloi.

Togɔ da baa naati maazu, zoiti ti lɔɣfuzu pɔ be.

⁸ Togɔ Ninive ɣologolo metu ga zievegi é vuuzu ya,

é sili nuiti daavili kpidiu zu.

[¶]1:1 Ninive ɣeni ga Asiili yooi ma masa taa wolai.

^{§§}1:4 Basan, ta gulu beleiti ti Kaalemele gizei ma, é veɔ Liban ɣizeiti ba, mináti ka aniiti ti bena wola bete ná, naama yooi yɔɣzuvɔ.

Nii ɔa wosu Zuda ma

⁹Leeni ɔa wo ɔisiesu su ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma?

Togfa é faa zuɔologologi ɔeai metu, kidaaviligi vaala la ɔea fele!

¹⁰Ti ɔeeve ege kpɔvɔi zu ɔaingiti ti velevelegai ɔɔɔ ma, ti dɔɔi ɔɔlezu eyesu é ti zo. Ta gala metu ege tufa vɔɔi.

Nii ɔa wosu Ninive ma

¹¹È vɔ be ɔa nu zeeɔai ná, nii é ɔeni ɔisiesu faa nɔi zu ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma, é da nu naka ɔisiei wo.

Nii ɔa wosu Zuda ma

¹²ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: «Anee ni wo zili nuiti mɔinve, ti zuɔa, ta njele, gila kpalaa ge la yega ná. Anee ni gè wo unfeni, gè la mɔ naa taɔili kea pe. ¹³Nà wo viesu niina, gè wo ɔula wo zili nuiti ta-luɔlai zu, gè wa-yɔɔɔɔiti galeɔale, ti vie wo ma.»

Nii ɔa wosu Ninive masagi ma

¹⁴Wele nii ɔa ɔɔɔɔ GALAGI deveai è laalɔɔma: «È la è-mavofoda zɔɔɔga, è-laaseigi va veɔ ti va, nà da-ɔɔɔɔ ganigiti ti ga gului ɔa kɔlu ɔaawuungaiti kula da-ɔalagi ná-pelei wu, gè ti ɔologolo. Nà da-ɔabayeei bete, mazɔɔ nɔn gaazu, wo la mɔ ga ani nɔpe.»

Nii ɔa wosu Zuda ma

2 À wele keelai va, é gizeiti ma, é da va ga woo niine vagɔi, é ziilei fai laazeelizu. *

Zuda nuiti, à GALA fai ma vetiiti kevele bete, wo wa-minazeeɔegiti daazeeli GALA be! Mazɔɔ nu nakai la mɔ ziaa wo zaama pe, é ɔologologa metu.

Ninive wolo vai ma ɔulakelemai

²È ɔologolo nui ɔana va è laalɔɔma. Da-ada fiingiti make! ɔaaba, è wele peleiti ma, zaamaɔili, è ɔaaba ga zeebi pe! ³Mazɔɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔa Zakɔbe mavofodaiti ta-lebiyai veezu ti ya volu,

é Izelayele ná-bɔɔlɔlai ve zea volu. Toosu nuiti ti ti ɔaavalani ba, ti ta-leezen belei ɔologolo.

⁴Ani ɔɔigi ɔa siaai kɔɔɔɔ nuiti ta-ɔɔɔɔ zeeɔegiti ma, ta-zalavusuiti maagilive ga sege ɔɔigiti. Siegi zu ti ɔeeve beteai la kɔɔɔ vai ma, kɔɔɔ wotoloiti kpɔive ege abui, kpeeinti ti da bali.

⁵Kɔɔɔ wotoloiti ti da bize taazuve ga ziiɔaawanai, ti da bize adaveti, da ti ɔa nɔ ga sɔmɔgiti ti ɔaazogai, ti da bize mini-o-mini ege mainmain.

⁶Ninive masagi ɔa ná-kɔɔɔɔlulubaiti tolistu, kele ta ziezu, ti zu da bali.

Ti zo nuiti ta bizezu ga lia sigigi vɔ be, ɔɔɔ maalobosuve beteve miná. ⁷Zie wolai luɔɔzosuve laave vieni, masa pelei woloni!

⁸Ti anzanu masagi maɔnakai vilega, ti lia la, ná-botige anzanuiti ta kpalagi wosu ege poopogiti, ta-yiibɔɔi zu, ta ɔeeɔegiti sulogazu.

⁹Ninive ɔeni ga zie make digi wolai, kele ziei pe ge vua ya, é ɔula su.

*2:1 Wele ve: Eza 52:7.

«À lo, wa ve! À lo, wa ve!» Kpeei g'ana é loozu,
 kéle pela nui tanɔpe ge la g'alení ma.
¹⁰ À ná-waliiti zewe, à ná-zanugiti zewe!
 Taai ná-naavoloi la bega pe,
 ani vagoi letele ka é vuuni ná.
¹¹ Tooma vai, nama vuu vai, ta nu vaa vai!
 Nuiti ipɔteveve ti-yiimave,
 ti-piibiiti su dá bali,
 ti lotzulevea, ti-g'aazuveti maavala.

Fɔnimai woga ga zalai

¹² Leeni g'a keai ga zalai ná-zeg'ei?
 Ue zala yivoiti ti g'eni g'ɔnɔgi zɔɔɔsu ná,
 nu nɔpe ge la g'eni ti bɔɔzɔ ná,
 zala zinei a la liina ti-g'ɔnɔ gaiziezuvɛ.
¹³ Zala zinei g'eni suai zosu ma yivoiti be,
 é dá tanigaa g'ɔdaaleve zala zaaiti be,
 é ná-zeg'ei laave su ga daamianigi,
 é sulaave ga suaiti, é ti valivaliai ga.
¹⁴ G'ɔog'ɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi g'aa:
 «Wele, ná g'a gè è laalɔg'oma,
 ná da-g'ɔog'ɔ wotoloiti kɛezu ga zuvui,
 dá-zala yivoiti kpein ta za kɔɔmave.
 Toomai è kɛezu eteai zu, ná g'a gè naa besu,
 nu la mɔ dá-g'eelaiti goomeniga.»

Maanɔg'ɔi g'a nama vuu laai ve

3 Maanɔg'ɔi g'a nama vuu laai ve,
 nii é masadá g'ɛezu yaavai maazu,
 é ná-kpetei wosu ga toomai,
 yeenɔpe toga toomai g'ɛezu!
² Kpakɔi lugi g'a é menisu ná,
 wotoloiti kɔg'ɔ lugi ta sooiti tugi,
 kɔɔg'ɔ wotoloiti tugi ná.
³ Soo bize nuiti ti dá kɔɔi loo,
 bog'a zɔkpɔiti ti dá piikpi,
 meeinti ti dá mainmain zaɣa.
 Nu maawanai laawɔɔɔa,
 nu voomai g'e adave pe nɔ,

nu la zooga gaalusu,
 nu dá zie poomaiti ma nɔ g'ɔ!
⁴ Naa pe ge g'ɛeni tɔɔzei kolog'olo anzanui
 ná-kolog'ologi va,
 ná-pagi lɔg'ɔ g'ulaai, gola zoogai sale vai la.
 É g'eni nufuseiti ta zii g'iligiti maamiizu,
 ga ná-kolog'ologiti ta ná-sale vaiti maavele.
⁵ G'ɔog'ɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi g'aa:
 «Wele, ná g'a gè è laalɔg'oma,
 ná da-lookɔbai g'ulazu è g'ɔba, gè pɛɛ è g'aazu,
 gè è-maanakai le ga zii g'iligiti,
 zɔɔma masa zooiti ti baag'ula è ma.
⁶ Nà kava luulai vilisu è ma,
 gè unfegi yei ga de,
 gè è g'e ga pete ganii.
⁷ Nu nɔpe a è g'aana, toga vela è va,
 é g'e ma: «Ninive golog'ologa.
 Be g'a a maawɔing'a?»
 Mini g'a ná gaaneene nua zɔɔɔ ná è ve?»
⁸ È vizɔ ka bogai Tebese †va baa,
 taa wolai é g'eni vuuni zie wolai Nile ma bekegiti zɔg'ɔzuvɛ,
 ziei g'akuni ma, zie wolai dá make,
 naa g'e ma ga sig'igi?
⁹ Etiyɔpi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
 ta-zobogi volu la g'eni g'ulaa.
 Pute nuiti ta Libi nuiti, ta naati ka ti yeezoni.
¹⁰ Anɛɛ naa ve, tɔ balaagi liini duɔlai zu,
 ungo, ti soni ga duɔi, ti lii la,
 ná-doungoiti balaa, ti ti vaani taazuvɛ ná pe.
 Nuiti ti zeizumaanɛeni, ti naati seg'eni ga kpakutoomai,
 ná-kundig'i wolaiti kpein, ti yɔɔɔg'ɔi loni ti va.
¹¹ Dá balaagi, dá-labai g'a è zo eg'e dɔɔi,
 dá lɔɔɣu.

†3:8 Tebese g'eni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asiili masagi Asuulebanipale kolog'oloni.

Da balaagi, da looguzu gaizie,
è va gùla è zili nuiti zea.

Ninive ná-zobotalai é va boḡo gùla

¹² È-voluzeizuveti pe ti gea ga
koolegfoole gului, nii ma waai ga
yogʻyogʻo.

Nu a ma wului niikpina no feya,
ti vu ya naama nui laave, zoi é woinni é
mi.

¹³ Da-zalavusuiti pete,
anzanuiti no gana ti è ya,
da-yooi laaveti daalaoga gola è zili nuiti
tuḡo,
abui ta-zogʻogiti gala.

¹⁴ Ziei zaḡa boḡo ve, tʻʻzei da ga va zeizu
kele su,
ta bo è maalobo fai va.

Pene vobiti kpete, è biliki loḡazuveti to!

¹⁵ Kele da zaazu, è gùla abui zu,
ba è za kooi zu.

Da gologolo eḡe daaiti, niiti koto zivoiti
ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nubuseiti ti buunni va eḡe koto
zivoiti,

ti buunni va eḡe koto kpulugiti.

¹⁶ Da-yaagʻoiti ti moinni, ti leve geezuve
zomideḡaiti ba.

Eḡe koto zivoiti ti anii pe miizu, ti gove.

¹⁷ È maazuvete nuiti ta ge eḡe kotogiti,
da-wotiḡe nuiti ti ge eḡe koto kpulugiti,
ti vuuzu gulu velevele koiti ga, koole zieḡi
zu.

Foloi a gùlana, ti zeeḡe ná, nu la mo ti
gaa.

Nu la mo kwee, ve ti liai ná.

¹⁸ Asiili masagi, da-gundigʻiiti ti nia,
ti la wuunga eyesu gʻo.

Da-gʻogʻulubaiti ti la mo niikpisu
negelein!

Da-nubuseiti ti vazaga gizeiti ma,
nu nope ge la ti gaaleezu ba.

¹⁹ Da-nimizai zo kelegele kili ge la ná!

Palai loa è va, nii é la valoa pe!

Fai nii seidaì è ma, zoiti pe ti menisu,
ta yealogʻazu no è ma.

Be ga è-zo no ta la zeelini ma, è gʻeni
keezu yeenoḡe?

Abakuke

Ná-Sevei

Wooi loozeizuve

Abakuke ná-sevei gá GALA goo wo nui gaaazulo pelei læezu ga adehye, faabaagi ma yeegefalaí zu, nui ve é nu giligiti tabloí zolwosu, é da zelií lo faa nwi ma, é woofula GALA ma, ta é goozune, siegi zu é ná-googaaivotegi zolwosu da. Niima zewei gæni kona undozitai (600), aisa Yesu Kilista va zolw eteai zu, naama ziegi zu gá Babilone nuiti ti zeini la folo gfulazu velei goba yooiti unda, názu gá Izelayele nubuseiti ti gæni bõgõ gaaazagfasu da, ziizolei zu, ga, ta-eteai gá vaazu gæezu gale, ta ti yõgõzuvu gá vaazu gæezu gale ta GALA.

GALA ge daawoo wo nui woogaaivoteni, é keela woo ve zea, nõnõ ma ziegi zu nuiti ta-vaa ma, ta yeegefalaí zu nubuseiti pe ta vaa ma, è gæ ga woogegila nu GALA be, naa gá a zobogi ve è ve è eteai zie (2:4) è maabõungi wo ga ladalai, eyesu GALA ge losuve gæ (Gaagwesu 3).

Woza a baana, sie moínmoín su, nu gá da Abakuke ná-sevei maaloli, nii a ke è naama gítogi zolw. Põle ná-tenegi é boni ga GALA ná-nubuse moúngiti, nui ná-woogegiladai é vile GALA ba, naa gá é kidaalevei læezu Yesu Kilista ná-GALA ma (Wõl 1:17, Gal 3:11, Ebu 10:38 vete balaagi).

1 Keela wooi gá ga nii, GALA ge dæeni ga GALA goo wo nui Abakuke.

GALA goo wo nui GALA toli fai ga é bõ ba

² Nà yesu è lolisu eyesu siegi bægele zeeli, Gõõgõ GALAGI, ga è kpõbai gæ?

È la woilosu gõoi ma.

Nà kpeei loozu ga: «É bõida!»

È la unmoõgi wosu?

³ Leeni vaa zu è telebotala vaiti pe dæezu ga ze?

Leeni vaa zu è vaazu bu, è gæ ga maanõgõ vai vete nu?

Toomai ta nubuse maanõgõ vai nõ gá gè kaazu màagfoolii zu,

sakpegi ta kpõ vaiti nõ gá ti gæezu adave pe.

⁴ Naa maavele ma, nu la mõ ziezu ga tõi, sõle faa la mõ ziezu.

Mazolwõ faa nõu gæ nuiti ti la vaazu bu, telebo nuiti ti va boti gæ,

tukpõiti ti gaalevezu, ta levezu yaavai maazu.

GALA ná-googaaivotegi

⁵ Maligii gæ ma: «À gaaazulo dæe zii giligiti ba,

wo laa gá võ ga duai.

Mazolwõ wa yesu vulua, wo naa gá, nii é vaazu gæezu,

fai naa é gæezu, nu a la bona wo ma, wo la bena la da.

⁶ Nà vaazu ga Babilone nuiti,

sunõu nubuseiti, ti ziliai,

ti bizezu eteai zu

ga boa yooiti kula ti ya.

⁷ Ti maayikive, ti maalua,

tiya bõgõ gá ti ti yiima vai levezu ga ta-zobogi.

⁸ Ta-zooiti kpizeve, é leve kõi va,

ta-niigi gaaawanave, é leve zulubuiti tõnõ va, ti nu bæezu kpidii.

Ta-zoo bize nuiti ti gõgõa loga, ti zegæ goozama, ti va,

ti gõve egæ kogæi, é loozu ná-daamianigi ma.

⁹ Nubusei naati pe ta vaazu tooma vai nõ ma,

ti gaaazulogai nõ ti-gakalave va,

ti da duciti gaale ba egæ pagægi,

¹⁰ ti da jeegula masagiti su,

ti da kundigiti jee.

Ada biin ge la ti gaaazu ga faa,

ta polõi zigítõna sigígi va, ti læ ga ti naati so,

¹¹ ti leve ege fiile wolai, ti li ná taḡili,
ti ge ga sɔba nui, ta-zebei ga ti keezu ga
ta-ḡalagi.»

**GALA goo wo nui woofula
vai GALA ma volu**

¹² Kele kaite wɔɔwɔɔ, da ga è ga Ḣooḡɔ
GALAGI,

da ga nà-GALAGI, nadegai, gi la zaa!
Ḣooḡɔ GALAGI, nà-fasai é màkesu,
è yimazegea ga gi zili nui niiti, è zobogi
ve ti ya,

è ge ti tukpoi la gi unma.

¹³ È-ḡaazuveti nadege gola,
è va va bu ga è faa nɔi ga,
è la zooga zeizu kpe, è da wele nimiza
vai va.

Leeni vaa zu è welezu nɔ, è la faa nɔpe
bosu,

naa zu, nii yaava nuiti ti bosu?

Leeni vaa zu è maag̃esu kpɔ,
siegi zu nu nɔiti ti zɔiti kologolosu da,
tama naati sɔlegai ti va?

¹⁴ Da nubuseiti sosu, ege kpolodei wu
ḡaleiti,
ege ani vulu goiti ti-ma un ge la ná.

¹⁵ Mazɔɔɔ Babilɔne nuiti ta nuiti sosu,
ege kalei kalagi sosu,
ti va ga tiye ta-lumɔi zu,
ti ti vu bɔḡɔ ma ta-zeemai zu.

Naazu ta ḡoozuneezu, ti naḡai ḡula.

¹⁶ Ti da zalaḡai ḡula ta-lumɔiti be,
ti ani maku neenegiti gala ta-zeemaiti be,
mazɔɔɔ naati sabui zu, ta zoo ti laami,
daamianigi mɔin ti ya, gola nee.

¹⁷ Ti ye nɔ ta-lumɔiti suwosu,
ti da zii ḡiligiti paa, maawɔingfa la su?

Telebo nui ga zie ná-kidaalevei zu

2 Nɔun nà yesu nà-ada makesuve,
gè loni sig̃igi ga,
ga gè kwee nii GALA ge bosu mà,
ta velei nà nà-kpee woointi gaavote da.
² Ḣooḡɔ GALAGI ḡooḡaavoteni, ga niima
woointi:

«Nii gè deezu ga de, naa zeve,

yeevoze ba kokologiti ma,
naa ga a ke nuiti ti da kala ga pagɔ.

³ Yeeḡeḡalai la de zeelini
ga kulakelemai tei daa va zeeli,
kele toḡa na maabuḡa keeyeei va,
é la valiboga pe.

Sulebi pa, maabɔun,
mazɔɔɔ daa ga zeeli nɔ ti,
é la zegea ma pe.

⁴ Nui daavegai ga wasogi, é la zɔlega
ziimave,
kele telebo nui ga zie ga ná-kidaalevei
maavele.

⁵ Gaamazu, dɔɔi yaavave,
gaazulee nui la da ga zeida kpe,
toḡa da ḡodayegei zuwɔɔɔ ege
ḡovealaazu.

Zii la leida ege saai.

É da li nɔ ga zooiti soga,
é da nubuseiti pe gaale ba bɔḡɔ ma.»

Nimizai ga gaazumaavɔɔ nuiti tuḡɔ

⁶ Nubuseiti ti zogai,
ti pe ta vaazu neeḡulasu bɔei wosu ti
laalɔḡɔma, ta faalaalii,

ti da ge ma: «Nimizai ga naama nui luḡɔ,
zɔi é aniiti gaaleezu ba, tama nɔnɔ laade!
É da ta bɔ maag̃uye ḡasɔiti ba!
Da yesu naa ga, eyesu yeele?»

⁷ Zɔiti wo kuyei veeni ti ma, ti la
wuzegea gaamanɔ?

Niiti ta ge badɔzu wo ma, ti la wuzegea
baa?

Tiya balaa, ta loo wo ma!

⁸ Tɔɔzei wo looni zii mɔinmɔin ma,
nubusei mɔitaiti pe ta loo wo ma,
tɔɔzei nubusei pamai va wo puuzu,
faa zuḡologologi zu wo keezu ga zooiti,
ta taa wolaiti, ta ta-laaveaiti!

Nimizai ga woovalada nuiti tuḡɔ

⁹ Nimizai ga naama nui luḡɔ,
zɔi é kakama anii ḡaaleezu ba ná-
peleyegei ve,
nii a ke é ze epe pe unda,
ga maanɔḡɔ mina zeeli ma.

¹⁰Da-veleyegefi ná-unfe fai gá na è deveai,
 è nubusei ma moinmoin kologoloni,
 è valaga da-eteai ma.
¹¹Mazóló sígígi zu gótuiti ta kpeei loo,
 pelei unsuve wuluiti ti daazo.

Nimizai gá tooma nuiti tugó

¹²Nimizai gá naama nui lugó,
 é jamai vuuzu, é taai lo da,
 é taai vuuzu ga faagaaza golai.
¹³Siegi zu nubuseiti ti botii gʒeezu la,
 naama aniiti faa zu ti galazu abui gá,
 ziiti ti da bógó bóló wafuun,
 naa la ga Gʒogó GALAGI ná-devei baa,
 nii é ga Fai-Pe-Maliqii?
¹⁴Mazóló etea nubusei pe ka Gʒogó
 GALAGI ná-lebiyai gʒwee ga pagó,
 egʒevelei ziei kpolodei bomave zulaave-
 gai da.

**Nimizai gá naama nui lugó,
 zai é ddoi losu seipogó la**

¹⁵Nimizai gá naama nui lugó,
 zai é ddoi losu seipogó la,
 keai egʒe anivebei, é so,
 é bógó maanakai gula, ti da ka!
¹⁶Lebiyai da sóló, naa gá valibo ga è
 maaboo,
 da bógó balaagi, ddoi bóle, è gabei gula!
 Da-voloi gá zeelizu,
 è bóle ga Gʒogó GALAGI ná-ziiqaaawana
 daawoi.
 Da-lebiyai gá valibo ga è unfegai.
¹⁷Faa zugologologi é gʒeeni Liban,
 naa voto ka gula è ma.
 Suaiti undaavili fai gá la è unma, ga é è
 leeve.
 Mazóló è nubuseiti jamai vuuni,
 è tooma vaiti keeni zoi laalógóma,
 ta ná-taa wolai, ta su nubuseiti.

Nimizai gá kógó gani kóo nuiti tugó

¹⁸Leeni gá kógó ganigi paazu, nii
 neeligi nui kpetezu?
 Baa kólu gaawuungai kpeteai ga salei,

é losu nuiti tugó zee vaiti su?
 Mazóló zoi é kpetezu, naa gá bógó gʒali-
 vaazu ná-kpeteanii ma,
 kógó ganigi é la bœzu.
¹⁹Nimizai gá naama nui lugó,
 é gʒeezu gulu bugai ma:
 «Gaazuzegʒe ma!»
 É gʒeezu kótui ma, é la bœzu: «Wuzegʒe!»
 Ta zoo nei ti nu gála baa?
 Pete dee, zanugi ta wali gaei zeleni ba,
 kele zenvu viile gila kpalaa ge la su.
²⁰Gʒogó GALAGI bógó gá zeini ná-pele
 nadegai wu.
 Eteai pe ge maagʒe kpó, toun gaazu!

GALA gʒuyei

3 GALA goo wo nui Abakuke ná-GALA
 falii, é ga maawoin wuyei.
²Gʒogó GALAGI, gè naa menini, nii è
 keeni,
 gè luani da-gʒeewotii va, ee, Gʒogó
 GALAGI.
 Da-gʒeewotiiti ti vile su gi gaaazu!
 Ti gula kelema konagiti daawu!
 Kele da-yiigaawanai zu, gʒize
 da-maawoinjai zu.
³GALA paave é zegʒe Teeman,
 GALA Nadegai vaave é zegʒe Palan gʒizeiti
 ma.

Lo!

Ná-maayikii gá vœeni geególógi ma,
 ná-lebiyai eteai laavege.
⁴Keewe egʒe wozakalagi ma voloi,
 ma zezeiti ti da volo, é gula zeave,
 ná-zobogi ma lógózu vai gana!
⁵Dófo zeebei gá kakala vele, é da li,
 kóló kpadima zeebe gá kógó vogiti su.
⁶Siegi zu a lona da, zoi gá niikpi,
 siegi zu é welezu la, zii gʒiligiti sasu gá
 bali,
 gize wólówólógi ti buse,
 kaite gʒize nemeiti ti vuka,
 veti ti gʒeni môngi ga peleiti, é da zie la.
⁷Gè Kusan nuiti ta-zegʒe gótaiti kaa, ti
 gaaavalagai ba,
 Madiyan yooi ma veleiti subezegʒelega.

⁸ Ee, G̃oog̃o GALAGI, è yiig̃aawanave zie wolaiti ma baa?

È yiig̃ulave ti laalɔg̃oma, è yiig̃aawana kpolodei ma baa?

È losu kɔɔg̃o wotoloiti su, ma zooiti ti liizu ga de pile sɔɔsuve?

⁹ È da-g̃oog̃o g̃ilegi betea, da-m̃einti ta ga minazegegiti, è ti woni. Lo!

Da zooi valizu su ga zie wolaiti.

¹⁰ Gizeiti ta è g̃aana, ta da bali, sabalagi da zooi yebe, kpolode wolai da ziko, é da ma lakpatakpagi le geezuve.

¹¹ Foloji ta alugi ti ye loni losuve, da-m̃einti ti ziezu ta-wozakalagi g̃akala, ta da-b̃ein é volozu ma wozakalagi g̃akala.

¹² Da eteai zubizezu ga ziiig̃ulagi, è ziiti d̃eve ga ziiig̃aawanai.

¹³ Da vaazu da-nubuseiti ta-b̃oba vai ma, è b̃o da-masagi va è seidai. Da faa ñu g̃e nui ná-pelei ungi levezu ga, è kologolo, è p̃e su m̃e. Lo!

¹⁴ Da gi zili nuiti ta-g̃undig̃iiti t̃ungiti kpotasu ga ti b̃og̃o m̃einti.

Ti g̃eni eg̃e fiile wolai, ti yeizu gi ma ga ti gi zuvaza, ti da koozuñe beei loo,

ti g̃evele beteai ga zoi maanɔg̃ai, ti kologolo d̃oog̃uzu.

¹⁵ È pelei laa da-zooiti be kpolodei wu, zie wolai wu é zulusu.

¹⁶ Gè naama wooi menini, gè g̃e unga wuulee.

Dàkɔlg̃iti ti da bali, mà g̃aeiti su da g̃e ỹoog̃e, gè ye ná, gè da bali.

Kele maañeve ga gè zeì kpe, gè kidaavili foloi maab̃un, foloi é vaazu gi zili nuiti daalɔg̃oma.

¹⁷ Kooleg̃oole gului la m̃o waa p̃e, leezen belei la m̃o gwaa woga p̃e, wolive wului waa vai g̃a da nuiti kaka, nu tii g̃e ve, é la ani ñpe sɔɔga ná. Baalagiti ta boliiti gaa g̃a vala ba ta-zasaiti su, ñike zasa la m̃o g̃ea ná.

¹⁸ Kele ñun nà, nà g̃oozuñezu G̃oog̃o GALAGI maavele ma, ziimave laave ga koozuñei, nà-GALAGI maavele ma, é kizosu.

¹⁹ M̃alig̃ii G̃oog̃o GALAGI g̃a é ga nà-zobogi,

tog̃a k̃og̃iti feg̃asu bu, ga dopai ññoiti kevele,

é zie ga ze gize wolaiti ma.

Guye loo g̃undig̃ii ññoì ve. É loozu ga k̃onigiti.

Sofoni

Ná-Seveí

Wooi lɔ́zeizuve

GALA goo wo nui Sofoni, ná-tene gooi woni kona undɔzita (600) aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eiteai zu, aisa Abakuke va ná-tenegi wo. Siegi zu é ɣeni tenegi wosu da, masagi Zɔziase la ɣeni de GALA fi ma valibo fai zeini kpasu (2Ma 23:1-28) ta Zuda masadai ɣeni faazupui laawu ma yeegɛɣalai. GALA keelai ɣa naati googaaavotesu, zɔiti ti ɣisiesu ga GALA maavaa ɣa nei nubuseiti ba, ta faiti ta nei ɣeezu zeema? Toɣa GALA tosuve leeze faa mɔinmɔin su: GALA ka va é Zuda nui ti Zeeluzalame nui tukpɔɣaaleve (1:1—2:3), toɣa Zuda maagoolii ma nubuseiti kologolo (2:4-15), naa voluma, toɣa Zeeluzalame niine volu, kpega voluma ga faa nɔi ma zapei pe tɔɔɣula, é nubuseiti zeí naa, ti ga unmaayei nui ti, ti valagai, nii a ke, ti nubusei pe sie velei maavalibo (3:1-20).

Sofoni ɣa bosu é kole, ga GALA ná-nubuseiti ti la zooga ti yɔɣɔzuve va gole ta GALA, ni naama nubuseiti ti la ɣulani ná metu, niiti ti ti ya bɔɣbi nɔ talɔnɔgi ɣaiziesu, é leve GALAGI nɔnɔi va. Kele toɣa zeele wooi wosu ga, GALA ka ɣaabaazu ye naati ma, niiti ti zooi zu ga bɔɣmaayei nubuseiti (2:3; 3:12).

1 Wooi niiti ka ɔ́ɔɔɣ GALAGI ti woni Sofoni ma, Zuda masagi Zɔziase, Amon ná-doun zunui, ná-yeegɛɣalai zu. Sofoni ɣeni ga Kusi ná-doun zunui, naa keegɛ ɣe ga Gedalia, naa keegɛ ɣe ga Amalia, naa keegɛ ɣe ga Ezeekiase.

Eiteai pe tukpɔɣaaleve vai

² ɔ́ɔɔɣ GALAGI wooi ɣaa: «Nà vaazu anii kpein suwuɣaalevezu, niiti ti yenvuzu eiteai zu.

³ Nà nubusei pe kologolosu ta suaiti,

gè wɔniiti pe kologolo ta kaleiti pe, gè naa gologolo, nii é nu nɔiti kɔɣzigiɣazu.

Nà nu vului ma zuwu ɣaalevezu eiteai zu.»

ɔ́ɔɔɣ GALAGI wooi ɣana.

Fai é kɔ́ɔɣ gani kɔ́ nui daalɔɣma

⁴ «Nà yeewuzegezu Zuda nubuseiti daalɔɣma,

Zeeluzalame nui kpein daalɔɣma, gè Baale lebi nui mɔtaiti pe suwuɣaaleve adave tɔna ba,

ta zɔiti ti botii ɣeezu be, ti pe uɔɔma ta zalaɣa ɣula nui ti.

⁵ Nà naati pe kologolo, niiti ti leeze pelee ɣomave,

ti da nɔkɔ ná aniiti pe bu, ti volozu geegɔlɔgi zu,

ta zɔiti ti nɔkɔsu bù, ti da ɣona mà, nèi gè ga ɔ́ɔɔɣ GALAGI,

ti lati ti da minazegegiti bo ta-ɣalagi Mɔlɔke ve.

⁶ Nà naati kologolo, zɔiti ti voluavegai bà, nèi gè ga ɔ́ɔɔɣ GALAGI,

ta zɔiti ti la ɣaiziesu, ti la wɔinni ti va nà-kpɔba zɔlɔ, ba ti va ɣaazaga.»

Fai é nu wolaiti daalɔɣma

⁷ À maagɛ kpɔ, Maligii ɔ́ɔɔɣ GALAGI ɣaazu,

mazɔlɔ ɔ́ɔɔɣ GALAGI ná-foloi maabuɣaa!

Mazɔlɔ ɔ́ɔɔɣ GALAGI zalaɣai ɣevele beteve,

é naati gba, zɔiti é ti loligai.

⁸ ɔ́ɔɔɣ GALAGI ɣe ma: «Tama, nà-zalaɣa ɣula voloi,

nà laale kundigiiti bu, ta masa dointi, ta niiti kpein ti weeinti ta-maagilii ma zii wosu.

⁹ Naama volo ná, nà vɔɔɣu naati ba, zɔiti ti budezu GALA sei velei ma bofalagi maazu, ege zii ɣiligiti,

ti ti-maliḡii ná-pelei wuulaave ga
naavoloi, sɔɔɔgai toomai zu ta
yaavai.»

Fai é wosu yaaḡoiti daalɔḡma

¹⁰ Ḡɔḡḡ GALAGI wooi ḡaa:

«Tama, naama volo ná,
ta kpee woo wolai meni Kale zifidave,
ta zɔngɔ wooi Koi Niinei zu vele,
ta ani ḡolo lu ḡolai ḡizeiti ma.

¹¹ À kpeei loo, Buu Uele Ḡoizu nuiti,
mazɔɔɔ yaaḡoiti pe ta zaazu,
wali ḡaizie nuiti pe ti zuwuḡaa ḡa
levezu.»

Fai é wosu kibɔɔɔma nuiti daalɔḡma

¹² «Naa zu, ná Zeeluzaleme
zuvɛḡeɛfɛḡeɛ ga fitinai,

nà vɔḡḡu zunuiti pe ba,
ti zeini su kpee, eḡe dɔɔi buuveai,
ti da bo yiimave ga:

«Ḡɔḡḡ GALAGI la faa nɔpe kea,
ma vago baa ma nɔu!»

¹³ Toosui ḡa wo ga ta-naavoloiti,
ta-veleiti ta ḡologolo.

Ta peleiti to, kele ti la nia ti wu,
ti leezen beleiti da, kele ti la ma lɔɔi ta
bɔlea.»

Ḡɔḡḡ GALAGI ná-foloi

¹⁴ Ḡɔḡḡ GALAGI ná-folo wolai
maabuḡaa,

maabuḡaa, gaazuvileve é da va,
kpee nɔi ḡa é loozu Ḡɔḡḡ GALAGI ná-
foloi,

salavusui ziiḡogai ti pe ba, naa bɔḡɔi ḡa
kpee wolai loo.

¹⁵ Toḡa ḡe ga ziiḡaawana voloi,
kidaavili foloi ta koozuviligi,
faa zḡologolo foloi ta faaḡaavalabai.
Foloi naa ḡa ḡe ga kpidi, é ḡe ga kpidi
bɔii,

foloi naa ḡa ḡe ga tonabiingi ta bɔmugi.

¹⁶ Naama volo ná, salavusuiti ta puvugi
ve,

ti kɔɔ beei loo taa wolaiti daalɔḡma
sigifi ti ma,

ta ti zu vele ḡaaḡoozagiti daalɔḡma.

¹⁷ «Nà nubuseiti dɔ kidaaviligi zu,
ta zie eḡe gaazuḡole nuiti, ti da yeevee
meme,

mazɔɔɔ ti kotoi ḡea dàalɔḡma, nɛi ḡe
ga Ḡɔḡḡ GALAGI.

Ti-ma jamai ḡa vu adave pe eḡe fufiligi,
ti-ma voomaiti ta luula eḡe kavai.»

¹⁸ Ta-waliiti ta zanugi ti ti ya
naati ti la zooga ti va ti ḡizo
Ḡɔḡḡ GALAGI ná-ziiḡaawana voloi.

Ná-ziiḡaawana abui ḡa eteai pe
kologolo.

Gaamazɔ, naa maa ḡa yiki,
toḡa eteai zu nubuseiti pe suwuḡaaleve.

Toligi é wosu bɔḡmaayevei vai zu

2 À ḡaale ba, wo maabɔ,
wɔi wo ga zii, unfe ge la wo ma,

² aisa deve zɛvee va ḡula,
foloi va leve eḡe molo bɔoloi,
aisa Ḡɔḡḡ GALAGI ná-ziiḡaawana va
zeeli wo ma,

aisa Ḡɔḡḡ GALAGI ná-ziiḡaawana voloi
va zeeli!

³ À Ḡɔḡḡ GALAGI ḡaizie, wɔi wo ga
bɔḡmaayevei nuiti zɔoi zu,
wo ḡolozu ná-deveiti be!

À telebodai ḡaizie ta bɔḡmaayevei.

Tanisɔ toḡa wo ye ná Ḡɔḡḡ GALAGI ná-
ziiḡaawana voloi.

Nimizai ḡa folo liizu vele nuiti tuḡɔ

⁴ Kulaai ḡa wo Gaza va tete,

Asekaln ḡologolo,

Asedɔde nuiti ti be ná, ga folo ḡaalḡai
kpekpe,

Ekelɔn nuiti ti ḡula ná va.

⁵ Maanɔḡɔi ḡa wo ve, Kelete nuiti,
kpolodei ḡoba zeii wo nuiti!

GALA ná-tukpɔi ḡa wo laalɔḡma, é ḡe
ma:

«Kanaan, é ga Filiseti nuiti ta-yooi,

nà è gologolosu, nu vulu nɔpɛ la mɔ ɣɛa ná.

⁶Da-yooi, kpolodɛi laave, miná ɣa valibo ga togani laamiizuve, zooi baala make nuiti ta ɣɛ bizezu su, ti da baalagiti ta-zasai lo ná.»

⁷Kpolodɛi laave tɔna ka ɣɛ ga Zuda nubusei mɔtaiti tɔnɔ.

Ta ɣɛ liizu ga ta-loganiiti ná, ti da laami. Kpɔkɔi, ti da loogɔ Asekalɔn veleitɛ bu, mazɔɔɔ ɔ́ɔɔɔ GALAGI, ta-ɔ́ALAGI ɣa ti maalobo, é ta-vai valibo ga pagɔ.

Nimizai ɣa folo ɣulazu vele nuiti tuɣɔ

⁸«Gè Moabe nuiti ta-boomu gooiti menini,

ta woo nɔi Amɔn nuiti ti boni, ti baagfulani nà-nubuseiti ma, ti da ta-yooi zuwɔɔɔ ga naati ta-yooi, ti ɣɛni seɣezu.»

⁹ɔ́ɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maligii Izelayele ná-GALAGI wooi ɣaa:

«Naa ɣa é ba, eɣɛvelei gè vulua la ga ɣite,

Moabe ɣa ɣɛ ga Sɔdɔme ɣɛvele, Amɔn nuiti ti ɣɛ ga Gɔmɔɔ ɣɛvele, tufa nɔi letele nɔ ɣa a ɣɛ vɔnɔsu náve, kpolo ɣula yɛɣɛi nɔ ɣɛ ná, zooi gologolo metu eyesu ɣɔ.

Nà-nubusei mɔtaiti ta loo ti zu, nà-zooi zu nuiti ta ye ná, naati ta naa zeɣɛ ga tɔnɔ.»

¹⁰Naa ɣa zeelizu ti ma ga ta-wasogi ma zalai,

tɔzɛi ti baagfulani ɔ́ɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maligii, ná-nubuseiti ma, ti ta-vaiti gaawɔɔɔ, naati ti loo bu.

¹¹ɔ́ɔɔɔ GALAGI ɣa ná-maayikii le ga tiye,

mazɔɔɔ toɣa eteai ná-galagiti kpein kologolo.

Naazu, anɛɛ zii niiti ti maagfoozaai, ti pɛ ta lebiyai ve be, eɛɛ gilagilagi ɣa naa ɣɛ tɔ bɔɣɔi zeizuve.

Nimizai ɣa lekpɛma velei nu yeezazuve nuiti tuɣɔ

¹²Etiyɔpi nubuseiti balaa, nà-bɔɣa zɔkpɔi ɣa ti zubota.

Nimizai ɣa lekpɛma velei nu ɣɔvezuve nuiti tuɣɔ

¹³ɔ́ɔɔɔ GALAGI ɣa yeewuzɛɣɛ nu ɣɔvezu vele yooi laalɔɣɔma, toɣa Asiili undaavili, é Ninive gologolo, naa ɣɛ ga zou vɔɔi eɣɛ tevebai.

¹⁴Taai vuuzuve ɣa, toganiiti ta ɣɛ vɛezu ná,

ta suai ma ziiti kpein, buungiti ta deveiti ta ɣɛ zelesu ma bedɛgiti ba kpidi.

Nu da wɔniiti goomeni peleitɛ ma veneteleitɛ da,

nu ɣa yesu kpofalagi nɔ ma, è pelei wu-ugologologai ɣa, sedele dakaiti ta ɣula ná.

¹⁵Wele leɛ taa wolai va, koozunɛɛi ɣɛni su,

su nubuseiti ti ɣɛni kaazu ga ta zeini zi-ileigi zu,

ti da ɣisɛ ga ti ɣɛɣala la ná.

É woloa, é ɣɛa ga dɔbɔ zuaiti pɛezuve!

Zɔiti dɔin ti levesu ná

ta foei vɛezu, ti yeevɛɛ la.

Nimizai ɣa Zeeluzaleme nuiti tuɣɔ

3 Nimizai ɣa kololala laai ve, kɔzɔai, é ga nu vaa laai!

²É la woiloni toligi ma,

é la vaazu maagfoloi wu,

é la bɔɣɔ ɣalivaazu ɔ́ɔɔɔ GALAGI ma,

é la voluzeizu ná-GALAGI va.

³Ná-kundiɣiiti ti ná

ta ga zalaiti ti zikɔzu,

ná-tukpɔɣaaleve nuiti ta ga zulubuiti ti kpegi wosu kpidi,

ti la tanɔpɛ makesu, ti va mi sobui.

⁴Ta-ɔ́ALA goo wo nuiti ti la ga totuɣɔ vago,

ta ga yaava nuiti.

Ta-zalaŋa ɣula nuiti ti la unfema veezu
aniiti be ti veai GALA be,
ta ná-tɔgiti kologolosu.

⁵ Anee naa ve, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa ná,
taazuve,

é da ɔɔɔ le ga telebo nu ve,
é la faa ɲɔu nɔpe keezu.

Sobu-o-sobu, zefema la ba, toɣa ná-
tukpɔiti gaalevezu.

Kele faa ɲɔu ɣe nui la da ga unfe pe.

⁶ «Gè ziiti suwugaalevea,
gè ti-velesuɔeti suɣologolo.

Gè koi yɔɔɔɔɔɔɔti kologologa,
nu nɔpe ge la mɔ ziezu náti.

Ta-laa wolaiti sunakai ɣe de,
nu ɣila kpalaa ge la mɔ zeini ná.

⁷ Kele gè ɣeni ma:

«Da unfe mà, è tene gooi zo,
naa ɣa a ke, è-zeizuve mina ɣologolo.»

Gè ti loɣani sie mɔinmɔin su,
kele ti ɣeni ɣaazuvilezu ga faa ɲɔi ɣea,
ti-ɣeevai pe su.»

⁸ Ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɣaa: «Naa ɣa é ba,
à màabɔun,

ungo, à naama voloi màabɔun,
yeei gè vaazu wuzegezu la kɔɔzoganii
vaa zu.

Gè devea ga gè ziiti ta masadaiti gaale
ba,

ga gè nà-ziigaawana wolai ze ti ma.

Eteai pe ka ɣala ga nà-ziigaawana abui.»

Tukpɔi ɣaawaaiti

⁹ «Naazu nà nubuseiti maavalibo,
nà ti-lakɔlgiti pade,

ta fàli, nèi gè ga Ɔɔɔɔ GALAGI,
ti pe ta dèbi ga yiimave pe.

¹⁰ Anee Etiyɔpi dɛ wolai volu vele nuu,
dèbi nui, niiti gè ti vazani,
ta va pɔ ga ta-vebeaniiti.

¹¹ Naama volo ná, nà-nubuseiti,
wo la mɔ unfega ga wo luva veleiti faa,
kotoi niiti wo ti ɣeeni dàalɔɔma.

Nà naati pe kula wo zaama,
zɔiti ti laavegai ga wasogi,

wa be niina waso fai va nà-gize padegai
ma.

¹² Nà nubuseiti make wo zaama,
ti ga ɔɔɔɔmaayei nuiti ta ti valagai,
ta ɣe velesu Ɔɔɔɔ GALAGI volu.

¹³ Izelayele nubusei mɔtaiti ta ɣe vulua,
ti la mɔ telebotala vaa nɔpe kea,
ti la mɔ zee nɔpe boga,
ti la mɔ yaava vaa nɔpe kea ga ti-laave.
Ta zoo ti daami wo, ti niimeni vagoi wo,
nu nɔpe ge la ti maalua.»

Minazefegi Siyɔn ve

¹⁴ Ee, Siyɔn nubuseiti, à vuka ga
koozuneei!

Ee, Izelayele nuiti, à ɣɔkɔ ga koozuneei!
Ee, Zeeluzalame nubuseiti, à ɣoozune ga
wo-yiimave pe!

¹⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI peelala vai ma ɣasɔi
zefea wo unma,

é wo zili nuiti kpea wo volu.

Izelayele ná-masagi, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa
wo zaama,

maa la mɔ neeni wo va lua maanɔɔɔ va.

¹⁶ Naama volo ná, ta ɣe Zeeluzalame ma:
«À mina lua, Siyɔn nubuseiti,
wo iɲɔ ge mina leve pa!

¹⁷ Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI
ɣa wo zaama,

ga kɔɔɔɔ ɣulubai é wo ɣizosu.

Toɣa wo ɣaanenezu ga ná-neebei,
toɣa koozune wuyei loo wa-vaa zu.»

¹⁸ Maligii ɣe ma: «Nà maanɔɔɔ vaiti kpe
wa-ɔeti voloiti ba,

niiti ti ɣea wo unma ga kasɔi ta
zelilomai.

¹⁹ Wele, naama ziegi zu, nà vɔɔɔɔ naati
pe ba,

niiti ti wo zopele ɲɔuni.

Nà naati balo, niiti ti lekpuzu,
zɔiti ti loai ya, gè naati gaale ba.

Nà wo ɣe ga unfema nuiti,
wo-lɔɔɔi ɣula zooiti pe su,
ɔeti unfegi zeelini wo ma náti.

²⁰ Naama ziegi zu, nà va ga woye volu,
siegi zu gè wo ɣaalɛezu ba la volu,

nà wo-laaseigi wɔɔlɔ, lɛbiyai gɛ wo vɛ
eteai zu nɔbuseiti pɛ saama.
Nà naa gɛ siɛgi zu,

gè wa-vaiti maavalibosu da, wa bɔɔɔi wo
gɛaazu.»
Gɔɔɔɔ GALAGI gɛa é boga.

Azee

Ná-Sevei

Wooi lózeigi

Niima zevéi gá GALA goo wo nui Azee losuve læezu GALA sei vèlei lo fai zu Zeeluzaleme, Zuifuiti galegai ma ma ti gúla dułai zu Babilóne, ve ti gèni ná kona undózitai (600) lózeizuve. É woo mójnmójn feeve ade ya, niiti GALA ge ti woni kona undólugó puufelegó (520) ma, aisa Yesu Kilista va zóló.

Zuifui mójngiti ti vaani ti gúla dułai zu, kona undólugó puusavagó maazu lósavai (538) ma, aisa Yesu Kilista va zóló, naati ka ti maaneeni ti GALA sei vèlei lo volu nii Babilóne nuiti ti goloni kona undólugó puulósvava maazu lófelai (587) ma, ti iño ge leveni fala. Naa gá é keeni GALA ná-keelai nubuseiti ta-gúndigíiti maaneenezu ga ti botii lózei volu. Naama wotii lózei volu kona undólugó puufelegó (520) ma. Azee gá naati iñódozú zóiti pe ti woilosu gooi ma, ga nubuseiti ta-valadai, ta aniiti kpetelalai, naa lózeive GALA sei vèlei kologologai, é ye ná nó (1:1-14), é boni ti ma ga, GALA sei vèle niinei ná-pagi ta ná-łebiyai gá búdezu zóí nónóí maazu nii é woloni (2:1-9), naa lo fai gá gè ga zabu, kózo ba vai be, ta baladai nii GALA ná-nubuseiti ti saama (2:10-20). Zólóbabele zou zève gúndigíi, Davide mavofodai, GALA ge minazegé gola gèeni naa ve, velela vèlei ma vaa zu (2:20-23).

GALA sei vèlei ma maabóungi, gá va, łebiyai gè be, é leve ma mójngi va, é zólóosu GALA zea, ga ná-botigè nui maavele, é yimazegèzu la, naa gá é vaazu Izelayele nubuseiti kevelei læezu ti gúla vóluma dułai zu. Azee ná-tene gooití maavele ma, é iñódozú veeni ná-yeegègalai zu nubuseiti be, ti gúla

iñótevei zu, ti bógó ve botii ya, tózei faa niineiti ba GALA ge kpetezu.

GALA sei vèlei lo fai volu ma yeegègalai

1 Masagi Daliyuse ná-masadai ma góna felesiei ma alu dózitasiei ma volo mójngi ma, Góogó GALAGI bóeni GALA goo wo nui Azee vó, ga é daazeeli Zuda you zève gúndigíi Zólóbabele ma, Seyaletiyéle ná-doun zunui, ta zalağa gúla gúndigíi wolai Zozuwe ma, Yewósadake ná-doun zunui, é gè ti ma: ²Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligíi wooi gaa: «Niima nuiti ta gèezu ma: <Yeegègalai la de zeelini, ga Góogó GALAGI zèi vèlei va lo volu.>»

³Góogó GALAGI laawooi laazeelini ti ma, GALA goo wo nui Azee ya, é gè ti ma: ⁴<Yeegègalai gá nei wo ve baa, wo zèi wa-vele vagoiti bu, ti maaneai, tama GALA sei vèlei gologologai?>

⁵Naa gá é ba, Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligíi wooi gaa: «À gída bu ga pagó, fai é laazu wo ma. ⁶Wo ani mójnmójn fazaga, kele tago nó gá wo sólóosu, wa daami wosu, é la kula gèezu ga woye, wa bóolezu, kele é la wo yiileizu, wa bógó maagilizu, die ge la zeida wo ma, botigè nui zalai gá gèezu, egè a gè vuuzu bólo zagai zu.»

⁷Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligíi wooi gaa: «À gída bu ga pagó, fai é laazu wo ma. ⁸À le gizeiti ma, wo va ga guluiti, wo sèi vèlei lo. Naazu kóozu gá nèe miná, ná łebiyai zóló.» Góogó GALAGI gá é boga. ⁹<Wo gígi loni ani mójnmójn ba, kele tago nó gá wo sólóoni wa-balagaveti. Nágoi gá wo vaani la wa-veleiti bu, kele gè laa viilei vuuni ma, gaavala ba. Leeni vaa zu?> Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligíi wooi gaa: «Tózei sèi vèlei vai va, kologologai, tama wo pe wa gáabaazu wa-veleiti nó ma. ¹⁰Naa gá é keezu, geególógi la keezu, é va dubui ve, zoi la vaazu bu, ani a va vónó. ¹¹Nà gá gè

ƒɔɔvɔgi maaloliga zooti ma, ta gizeiti ma, ta kpalagiti ma, ta leezen beleiti, ta wolive beleiti, ta ziinziin ganigiti kpein zooti ma, ta nubuseiti ta suaiti pe, é ɔ̀kula nubuseiti ta-wotiiti pe ma.»

¹²Zɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔ̀gula ɔ̀gundiɔi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nubusei mɔ̀taiti pe, niiti ti vaani ti ɔ̀gula duɔlai zu, naati pe ti ɔ̀gɔɔɔɔ GALAGI, ta-GALAGI wooi zefeni ga gaamai, niigi GALA goo wo nui Azee boni ti ma. Keela wooi ɔ̀gɔɔɔ GALAGI ta-GALAGI feeni zea, é naa ɔ̀aabelani ga pagɔ, nubuseiti ti luani ɔ̀gɔɔɔ GALAGI va. ¹³Naa voluma, Azee, ɔ̀gɔɔɔ GALAGI ná-keelai é teveni, é ɔ̀gɔɔɔ GALAGI wooi woni ti ma, é ɔ̀fe ti ma: «Nà ya, nà wo va!» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI wooi ɔ̀gana. ¹⁴ɔ̀gɔɔɔ GALAGI zebe niine veeni Zuda you zevɛ ɔ̀gundiɔii Zɔɔɔɔɔɔɔɔ ve, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔ̀gula ɔ̀gundiɔi wolai Zozuwe ve, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nubusei mɔ̀taiti pe be, niiti ti vaani ti ɔ̀gula duɔlai zu. Ti pe ti liini ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii zai velei wu, ti botii ɔ̀ɔzei, ¹⁵naa ɔ̀ɔeni, masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma alu dozitasiei ma folo vuufelegɔ maazu naanigɔi (24) ma.

GALA sei velei niinei ná-pagi

2 Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔ̀gona felesiei ma alugi ɔ̀felasiei ma volo vuufelegɔ maazu ɔ̀ilagi (21) ma, ɔ̀gɔɔɔ GALAGI laawooi laazeelini ga GALA goo wo nui Azee maavele, é ɔ̀fe ma: ²«Nii ɔ̀a da bo Zuda you zevɛ ɔ̀gundiɔii Zɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔ̀gula ɔ̀gundiɔi wolai Zozuwe ma, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nubuseiti mɔ̀taiti pe ma, niiti ti vaani ti ɔ̀gula duɔlai zu, ɔ̀fe ti ma: ³«Be ɔ̀a é wo zaama, é niima ɔ̀GALA sei velei tei kaani ná-pada mɔ̀ungi zu? Wa petesu ɔ̀ale niizu? É la mɔ wo ɔ̀aazu ga

ani nɔ̀pe niizu, kele?» ⁴ɔ̀gɔɔɔ GALAGI wooi ɔ̀gaa: «Niizu, zebezeɔe, Zɔɔɔɔɔɔɔɔ. Zebezeɔe, zalaɔa ɔ̀gula ɔ̀gundiɔi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui.» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI wooi ɔ̀gaa: «À zebezeɔe, wa ve, zooti zu nubuseiti pe.» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔ̀gaa: «À ɔ̀ɔɔ ve botii ya, mazɔɔɔ nà wo va. ⁵Ge naama minazefegi ɔ̀eni no ve, siegi zu wo ɔ̀gulari la Ezipete yooi va. Nà-Zenvui ɔ̀a wo zaama, à mina lua ɔ̀egelein!»

⁶Mazɔɔɔ ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔ̀gaa: «Naa voluma mɔ̀nɔ, su la mɔ ɔ̀goozazu ge ɔ̀geɔɔɔɔɔɔ bali ta zooti, ta kpolodei ta zooti. ⁷Nà zii ɔ̀iligiti pe keezu unga wuulee, ta-naavoloiti pe ta va ve, nà niima ɔ̀GALA sei velei laave ga padai.» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii ɔ̀a é boga. ⁸ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔ̀gaa: «Walii kpein ka ga nɔnɔ, zanugi kpein ka ga nɔnɔ. ⁹Naazu, niima ɔ̀GALA sei velei niinei ɔ̀a va, é da volo, é leve ma mɔ̀ungi va.» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii ɔ̀a é boga. «Nà ziileigi zai miná.» ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔ̀gana.»

Tuyai ma minazefegi bogai nubuseiti be, ti ɔ̀ɔzeai

¹⁰Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔ̀gona felesiei, ma alu taavuusiei ma volo vuufelegɔ maazu naanisiei (24) ma, ɔ̀gɔɔɔ GALAGI ɔ̀eni GALA goo wo nui Azee va, é ɔ̀fe ma: ¹¹«ɔ̀gɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔ̀gaa: «Zalaɔa ɔ̀gula nuiti gaazaga, ti ɔ̀fe fe è ve niima vaiti su: ¹²Ni zalaɔa zua ɔ̀adegai ta a ɔ̀ena nui ta ná-seɔe la, seɔe naa a vɔɔɔɔɔna bului va, ba ɔ̀nɔgi ta, ba dɔɔi, ba gulɔi, ba daamiani nɔ̀pe nɔ, naama anii ɔ̀a ɔ̀ade niina baa?» » Zalaɔa ɔ̀gula nuiti ti googaaavoteni, ti ɔ̀fe ma: «Ba-o.» ¹³Azee ti ɔ̀aazafani mɔ̀nɔ, é ɔ̀fe ti ma: «Ni nui ta a ɔ̀ɔɔɔna, tɔɔzei é vɔɔɔɔni nu voomai ta va, ni a vɔɔɔɔna daamianigi tanɔpe ba, naa ɔ̀a ɔ̀ɔɔɔ niina baa?» Zalaɔa ɔ̀gula nuiti ti googaaavoteni,

ti gɛ ma: «Ungo, toɣa ɣɔzɔ.»¹⁴ Názu ɣa Azee kpɛi zɛɣeni la, é ɣɛ ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣaa: «Degɛmu zekana ni-ima nubuseiti ti la, zekana zii nii la gàazu, zekana ta-woti zulɔnɔgi kpein ge la, nii ti feezu bè ɣana, kɔzɔvɛ.

¹⁵Niizu, à ɣida lɛɛ bu ga pagɔ, nii é vaazu ɣɛɛzu, é zo za ma, é li. Aisa wo va kɔtuiti da bɔɣɔ maazu, Gɔɔɣɔ GALAGI zeɪ vɛlei lo fai zu, ¹⁶leeni ɣa é ɣɛɛni ga woye? Ni nui ɣigi ɣana panisu vu-ufelegɔ (20) va ná-kpalagi zu, puugɔi nɔ ɣa é sɔlɔɔsu ná. Ni nui ɣigi ɣana litele vuulɔɔlugɔ (50) va ná-dɔɔi vɔ be, pu-ufelegɔi (20) nɔ ɣa é sɔlɔɔsu ná. ¹⁷Gè vɔɔɣuni wo va, gè wa-wotiiti pɛ ma lɔnɔ fai ɣaavala ba, ga siinziin ganigiti ta-zeebeiti, ta sakɔtuiti, keɛ wo la zɛɣeni yee ma, wo va va pɔ.» Gɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣana. ¹⁸«Za ɣa ga alugi laavu-usiei ma volo vuufelegɔ maazu naanisei (24), yeei Gɔɔɣɔ GALAGI zeɪ vɛlei lo fai lɔzɛini la. Niizu, à ɣida lɛɛ bu ga pagɔ, nii é vaazu ɣɛɛzu, é zo za ma, é li. ¹⁹Kebe ani zuwu nɔpɛ ge la mɔ wo ya kotaiti su, keɛ? Leezen belei, ta kooleɣoole guluiti,

ta gelenade guluiti ta wolive wuluiti, tanɔpɛ ge la gwaa woni, jɛgelein. Keɛ é zo za voloi ma, nà nà-tuyai zuwɔɔlɔzu wo vɛ.»

Minazɛɣɛgi é woni Zɔlɔɔbabele vɛ, Maligii yimazɛɣeni la

²⁰Ma volo naa nɔ, alugi ma volo vuufelegɔ maazu naanigɔi (24) ma, Gɔɔɣɔ GALAGI bɔɛni mɔnɔ Azee vɔ, ná zeizu velesiei zu, é ɣeni ma: ²¹«Bɔɛ Zɔlɔɔbabele vɔ, Zuda you zɛvɛ ɣundigii, è ɣɛ ma: «Nà vaazu geegɔlɔgi jiiikpisu ta zooi. ²²Nà vaazu masagiti tokasu, gè zii ɣiligiti ta-masadaiti ma zobogiti kologolo, gè kɔɔɣɔ wotoloiti daavɛ ta ti bize nuiti, sooiti ta za, ti ɣɔma nui ti bɔɣɔ va.» ²³Gɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maligii wooi ɣaa: «Keɛ naama volo ná, nà boti ɣalivaazu è ma, nà-botigɛ nui, Zɔlɔɔbabele, ɛi è ga Seyaletiyele ná-doun zunui.» Gɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣana. «Gè yimazɛɣea ga de, gè è ɣɛ ga nà-balaɣaegi, nii nu ɣa da poogi ɣɛ la.» Gɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maligii wooi ɣana.»

Zakali

Ná-Sevei

Sevei lózei velei

Nu a la zo Zakali ná-sevei laasei pee ga kito sevi. Togá deezu gēzegēze velegi Izelayele nubuseiti ta-gítogi laazeelini la wólwólbi zu. Sevei nii gāagwēwesu ga seizu felego niiti ti la bōni.

Ma mōungi é zo gaagwesu 1 ma é zeeli gaagwesu 8 ma, naati seveve é lózei kona undólugo puufelego (520) ma, é yei undólugo puugo maazu lósavai (518) ma, aisa Yesu va zóló. Ti gēni botii gēezu vóoma yeegēgala gila su ta GALA goo wo nui Azee. Naama GALA gooitii ta ga kulakelemaiti. Izelayele ná-kito mōungi gēni ga naazu GALA sei vele wolai lo fai, ta Zeeluzalēme vilē fai tosu gītegītegi zu, kundigīi Zólóbabele, ta zalaga gūla nui Zozuwe gā ti gēni naama vaiti untugō.

Felesiei gēni ga yeegēgalai maabōun fai, siegi zu GALA ge vaazu masadai gēezu la zōoi gā ná pe.

Zakali ná-sevei gāabelazu velei, é zo gaagwesu 9 ma é zeeli 14 ma, ti zēveai zōiti poluma lago poun, naati ta laabakpasu gola faa wola mōun felegōi naati ma.

Maliḡii ná-toligi é bosu ga Izelayele nuiti

1 Masagi Daliyuse ná-masadai ma gōnagi velesiei, ma alu dōsavasiei ma, Gōogō GALAGI bōeni GALA goo wo nui Zakali v, Beeleekia ná-doun zunui, Ido ná-doun zunui balaa gēni de, é gē ma: ²Gōogō GALAGI wola yiigāawanani wo-memewolani ma. ³Gē ti ma: «Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii wooi gāa: À gale ma wo va pò, Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii wooi gāna. Nà balaa nà gale ma wo v. Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii gā

é boga. ⁴À mina gē ga wo-memewolani kevele, niiti GALA goo wo nu mōungiti ti gēni gēezu ti ma: «Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii wooi gā é ga nii: À zege wo zie vele pōiti ta wo-zō pōiti polu.» Kele ti la gēni keeni, ti va woilo gōo ma, ti la gōo zoni, Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii wooi gāna. ⁵Mini gā za wo-memewolani ti ná? GALA goo wo nuiti balaa ti yege vulua eyesu gō baa? ⁶Kele tama, dàawooiti, ta nà-deveiti gē ti veeni nà-botigē nuiti, GALA goo wo nuiti zea, naati ti wo-memewolani kōgōzumēenni. Ti ti zie velei maavaliboni, ti gē ma: «Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii gi zoge velei é deveni la, é zoloo gi zie veleitii ta gi-zōgiti ma.» »

Kulakelemai ma mōungi: Soo bulugi

⁷Masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma, alu puugo maazu gīlasiei (11) daa ga Seebate, naa ná-folo vuufele maazu naanigōi (24) ma, Gōogō GALAGI bōeni GALA goo wo nui Zakali v, Beeleekia ná-doun zunui, é ga Ido ná-doun zunui balaa: ⁸Naama bidii gē kulakelemai ta gāani. Gē zunu gīla kaani zeini soo maabōikpōigiti gōma, é gēni loni milete guluiti saama petu kpomave. Soo maabōikpōigiti, ta soo maaleiteigiti, ta soo gōlegiti ti gēni loni polu velei. ⁹Gē gaazagani, gē gē ma: «Maliḡii, lee ma zoo gā ga niiti?» Geezugēelai nii é gēni bōezu pò, naa gēni mà: «Nà vaazu ti-vaagūlabai leezu ga de.» ¹⁰Zunui nii é gēni loni miletegiti saama, naa gē ma: «Niiti ka Gōogō GALAGI ti levegai ga ti eteai zubize.» ¹¹Soobize nuiti ti voluvaa-woni Gōogō GALAGI ná-geezugēelai ma, é gēni loni miletegiti saama, ti gē ma: «Gi bega ga eteai zubize, gi kaave ga ziileigi, ta doogōgi gā ná.»

¹²Gōogō GALAGI ná-geezugēelai gē ma: «Gōogō GALAGI Fai-Pē-Maliḡii, wele, é gēa ga kona vuulōfela (70), è yiigāawanai Zeeluzalēme, ta Zuda

laa wolaiti ma. Keni yeelè è va ti maawoingfa?» ¹³ Gooḡo GALAGI inoḡoḡo boḡeiti ta gaaneene boḡeiti boni naazu geezuḡeelai ma, nii é ḡeni boḡezu pḡ.

¹⁴ Geezuḡeelai nii é ḡeni boḡezu pḡ, naa devei veeni zèa ga gè niima ḡeela wooi laazeeli ga: «Gooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡaa: <Ziimave laaveḡe ga neḡbei, Zeeluzaleme ta Siyoḡn gizei ta-vaa zu. ¹⁵ Kele gola yiiḡaawanave zooli naati ma, ti zeii vele beḡeai ga pagḡ. Mazoḡoḡo gè lago yiiḡaawanave no nà-nubuseiti ma, kele tiya wu ti ta boḡa naati ta-maanooḡo va.» ¹⁶ Naa ḡa é ba, Gooḡo GALAGI wooi ḡaa: <Nà ḡalesu ma, gè Zeeluzaleme ḡaazumaawoingfa, nà-pelei ḡa lo ná volu, peḡe lo nui ná-koḡoḡo galui ḡa la Zeeluzaleme ma.» Gooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡana.»

¹⁷ Geezuḡeelai ḡeni mà: «Nii wo volu, è ḡe ma: <Gooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡaa: Nà-taa wolaiti ta ta-ḡulagaaneezui zooloḡo volu, nà Siyoḡn ḡaaneene, gè yimazeḡe volu ga Zeeluzaleme.» »

**Kulakelemai velesiei:
Mineiti ta ḡain bo nuiti**

2 Gè ḡaazuwuzegeni, gè mine naanigo ḡaani kulakelemai taḡili su. ² Gè ḡeni geezuḡeelai ma, é ḡeni boḡezu pḡ: «Minei niiti ta ga leeni?» É ḡoḡoḡaavoteni, é ḡe mà: «Minei niiti ka ti Zuda zuvazagai, naa veḡ Izelayeḡe ta Zeeluzaleme va.»

³ Gooḡo GALAGI ḡain bo nu naanigo leeni ga ze. ⁴ Gè ḡeni ma: «Leeni ḡa ti vaazu keezu?» É ḡoḡoḡaavoteni, é ḡe mà: «ḡain bo nui niiti paave ga ti zii ḡiligi naati kpḡoḡo, ti ti-mineiti suḡale, teḡigiti ti-mineiti buzeḡeai Zuda yooi laaloḡoḡo ma ga ti su nubuseiti suvaza. Mineiti ka ti Zuda ta Zeeluzaleme nubuseiti suvazagai ga keveḡe noḡu, nu noḡe ge la mo ḡea zoosu unbuzegzezu.»

Kulakelemai zavasiei: Koḡo galui

⁵ Gè ḡaazuwuzegeni, gè zunu ḡila ka, koḡo galui zoni zea. ⁶ Gè ḡe ma: «Mini ḡa è liizu ná?» É ḡe mà: «Nà liizu Zeeluzaleme ḡoḡosu, gè sakpai, ta kogi ḡwee.»

⁷ Geezuḡeelai nii é ḡeni boḡezu pḡ, naa maabuḡani geezuḡeelai taḡili ba, nii é ḡeni daaḡomisu. ⁸ É ḡeni naa ma: «Bize, è boḡe zunu loungoii nu vo, è ḡe ma: <Zeeluzaleme ḡa ḡeezu ga taai, sigii noḡe ge la mo ḡea ma, toḡzei nubuseiti ta to-ganiiti moḡin veleii va, niiti ti ḡeezu ná.» ⁹ Gooḡo GALAGI wooi ḡana: <Nà boḡoḡo ḡa gè ḡeezu maḡoolii zu eḡe abu zigigi, gè ḡe ma taazuve ga ná-lebiyai.» »

Kula zou va nuiti toli fai volu

¹⁰ Ee! Ee! À vela!
Wo ḡula lekpeḡa veleii nu ḡoḡevezuḡe yooi tei ba ga suvile!

Gooḡo GALAGI wooi ḡana.
Mazoḡoḡo gè wo zuvazage geeḡoḡoḡo wu vepema naanigoḡo pe,
Gooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹¹ Ee, Siyoḡn nubuseiti, à vela,
woi wo zeini Babilone taazuve.

¹² Mazoḡoḡo Gooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡaa:

Teigi é teḡeḡai ga ná-zobogi,
zooli naati daaloḡoḡo ma niiti ti loai wo ma,
é ḡe ma:

«Zoi noḡe é voḡoḡu wu va,
naama nui voḡoḡua ḡaazuleḡi va.

¹³ Weḡe, nà yeewuzegzezu zooli naati daaloḡoḡo ma,
ta latisu ti ḡe ga ta-luciti zeezu ani.»

Wa kwee naazu ga Gooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii teḡeḡe.

¹⁴ «Wa ve de, Siyoḡn nubuseiti, à ḡoozune!
Wo woogula ga koozuneei,
mazoḡoḡo nà ga va gè zeii wo zaama,
Gooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹⁵ Naama volo ná, zii ḡiligi ma moḡinmoḡin ka va,
ti ḡili Gooḡo GALAGI va.

Ta gɛ ga nà-nubuseiti,
nà zeɪ wo zaama.»

Wa kweɛ naazu ga Gɔɔgɔ GALAGI Fai-
Pe-Maliɣii ɣa é tèvegai wo ma.

¹⁶ Gɔɔgɔ GALAGI ɣa Zuda zɛgɛ volu ga
nɔnɔi, zou padɛgai zu.

É yimazɛgɛ volu ga Zeeluzalɛme.

¹⁷ Eteai pɛ gɛ maagɛ kpɔ mu Gɔɔgɔ
GALAGI gaazu!

Mazɔɔɔ toɣa na gula ga suvile sei vɛlɛ
padɛgai wu.

Kulakelemai naanisiei: Zalaɣa gula ɣundiɣi wolai Zozuwe

3 É zalaɣa gula ɣundiɣi wolai Zozuwe
lɛni ga ze, é loni Gɔɔgɔ GALAGI
ná-geezuɣɛelai ɣakala, Setana ɣeni loni
Zozuwe yeezazu vɛlei, é da maalɔ.
² Gɔɔgɔ GALAGI ná-geezuɣɛelai ɣeni Se-
tana ma: «Gɔɔgɔ GALAGI zelilo è ma
faan, Setana! Gaamazu Gɔɔgɔ GALAGI
zelilo è ma, teigi é yimazɛgɛai ga
Zeeluzalɛme! Zunui nii la ga kovilevegi
kulaai abui ɣa baa?»

³ Zozuwe ɣeni loni geezuɣɛelai ɣakala,
maagɣilɛi ga seɣɛ nɔɣɔiti. ⁴ Naa ɣeni nu-
iti ma, ti ɣeni loni koba: «À seɣɛ nɔɣɔiti
kula kɔba.» Naa voluma é ɣeni Zozuwe
ma: «Wɛlɛ gɛ da-vaagaa za golai zɛgɛa è
va, nà è maagɣilizu ga seɣɛ vɔpɔgiti.» ⁵ Gɛ
ɣeni ma: «Ti bɔɔɔ pagɔi lɔ unba.» Tama
ti bɔɔɔ pagɔi lɔɔni unba, ti maagɣili ga
seɣɛ padɛgaiti. Miná ɣa Gɔɔgɔ GALAGI
ná-geezuɣɛelai ɣeni loni ná.

⁶ Gɔɔgɔ GALAGI ná-geezuɣɛelai ni-
ima zeele wooi woni Zozuwe ma, é gɛ
ma: ⁷ Gɔɔgɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi
ɣaa: «Ni da ziena ga ziima vɛleiti, è nà-
deveiti so, da gɛ ga tukpɔɣaaɛve nui nà-
pelei wu, da gɛ wɛlezɔ ma ɣoizuvɛ pɛ ma,
nà pele vie è luɣɔ. Da gɛ vɛ, naati saama,
ti botii ɣɛɛzu bè.

⁸ À woilo, zalaɣa gula ɣundiɣi wolai,
Zozuwe, wa è-wɔɔlɛiti ti zeini è ɣoba,
tɔɔzei wo pɛ wa ga poogi, mazɔɔɔ
nà vaazu ga nà-botigɛ nui nii daa-

seigi ga: Ma Uɔnɔgi. ⁹ Wɛlɛ gɛ kɔtu ɣila
pilega Zozuwe luɣɔ. Kɔtu ɣila kpegi naa
ɣaazuɛ ɣa ba ga dɔfɛla. Nà bɔɣɔi ɣa gɛ
sevei ɣɛɛzu ma. Gɔɔgɔ GALAGI Fai-Pe-
Maliɣii wooi ɣana: Nà zooi nii ná-kotoi
zɛgɛ ba ga folo ɣila nɔ. ¹⁰ Naama lolu
ná, wo ɣilagilagi kpein wa gɛ bɔɣɔi lolisu
wa-leezen bɛleiti ta koolegoole guluiti
bu, wo da ɣoozuvɛ ná ziileigi zu.» Gɔɔgɔ
GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi ɣana.

Kulakelemai lɔɔlusiei: Fitina zeɪ anii ta wolive wulu felegɔ

4 Geezuɣɛelai nii é ɣeni bɔɛzu pɔ, naa
vaani volu, é màalɔɣa, vɛlei nu a
da piimɛni nui maalɔɣa la. ² É ɣeni mà:
«Leeni ɣa è kaazu?» Gɛ googaaɔvoteni,
gɛ gɛ ma: «Fitina zeɪ anii ɣa gɛ kaazu
é ga zanugi nɔ ɣɛgɛlɛin, fitina lɔfɛla ɣa é
zeini ga. Gulu anɣpakai zeini ti maazuɛ,
sɔɔvɛ lɔfɛlɛiti togai ba, guloi ziezɔ ti zu,
é zeeli fitinaiti su. ³ Wolive wulu felegɔ
ɣa loni gulu anɣpakai ɣobavɛ, gilagi ɣa
zeezazuɛ, zɔi gɛ ga kɔvɛzu vɛlei.» ⁴ Gɛ
geezuɣɛelai ɣaazaɣani volu, nii é ɣeni
bɔɛzu pɔ, gɛ gɛ ma: «Màliɣii, nii voluvɛ
ɣa ga leeni?» ⁵ Geezuɣɛelai é ɣeni bɔɛzu
pɔ, é gàazaɣani é gɛ mà: «È la naa
voluvɛ ɣwɛɛ?» Gɛ gɛ ma: «Ungo Màliɣii,
gɛ la poluɣwɛɛ.» ⁶ É gɔɔgaaɔvoteni, é gɛ
mà: «Gɔɔgɔ GALAGI wooi ɣa é bosu
Zɔɔɔbɛɛle ma: È la niima wotii ɣɛa ga
zobogi ta gaabaai, kenii nà-zenvui zɛbɛi
zu. Gɔɔgɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɣa é
boga.

⁷ Da ga leeni kae, gize wolai?

Da valibusu è gɛ ga nɛmɛi Zɔɔɔbɛɛle
luɣɔ.

Togɔ kɔtu biingi gula è zu,
maamuse wooi zaama, ti da gɛ ma:
«Tuya ɣɔtɔui! Tuya ɣɔtɔui!»

⁸ Gɔɔgɔ GALAGI bɔɛni pɔ volu, é gɛ
mà:

⁹ «Zɔɔɔbɛɛle yɛɛiti ka ti niima wuulaagi
laa,

tiya ma nɔ ɔa ti pelei nii lo fai ɔaabelazu.»

Naa ɔa ɔeena wa kwɛɛ naazu ga Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii ɔa ɛ tɛvɛga wo ma.

¹⁰«Beni ka mu ti botii loozeizuɛ goi vaagulaai?

Ti maa ɔeni neeni ga ti ɔoozune, siegi zu ti kɔtu zaɔa ɔɔlui ɔaani la zoni Zolɔbabele ya.

Kɔtu ɔaazu lofelaiti ta ga Ɔooɔɔ GALAGI ɔaazuɔezegiti, ti welezu fai pe ma, ti ɔeezu zooi ɔa.»

¹¹Gɛ gaazaɔani volu, gɛ ɔe ma: «Wolive wulu felegɔi nuuti poluɛ ɔa ga leeni, ti loni fitina zei anii yeezazuɛ ta kɔvɛzuɛ?» ¹²Gɛ ɔe ma mɔnɔ: «Wolive wulu beke felegɔi nuuti poluɛ ɔa ga lee, ti loni zanu sɔɔɛ felegɔiti koba, niiti gulɔ belei zieuu ti zu?» ¹³Ɛ ɔeni mɔ: «Ɛ la ti voluɔwɛɛ?» Gɛ ɔe ma: «Ungo Mɔliɔii, gɛ la ti voluɔwɛeni.» ¹⁴Ɛ poluleeni ga ze, ɛ ɔe mɔ: «Zunu felegɔiti kana niiti gulɔi ziaai ti ma, ti losu eteai pe Maliɔii ɔakala.»

**Kulakelemai lozitasiei:
Seve biligi ɛ ɔovesu**

5 Gɛ ɔaazuwuzegeni volu, gɛ seve biligi ɔa, ɛ da ɔove. ²Geezuɔeelai ɔe mɔ: «Leeni ɔa ɛ kaazu?» Gɛ ɔe ma: «Seve biligi ɔa gɛ kaazu, ɛ da ɔove, sakpai ɔa ga metele puugɔ, kogi ga metele loɔlugɔ.» ³Ɛ ɔeni mɔ: «Sevei naa ɔa maanɔɔ vai zeveai su, nii ɛ vaazu zeelizu zooi ɔɔlokoɔloma nɔ pe. Boge su ga unma nui pe ge be, ti ɔula zooi nii va, zɔiti balaa ti zɛ zeele woiti bosu, ta be, ti ɔula ve va.» ⁴Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi ɔana: Nɔ bɔɔɔ ɔa gɛ vaazu ga maanɔɔi naa, nii a ke ɛ le unma nui nɔ-pelei wu, ta zɔi ɛ konai wosu ga daaseigi zɛi maazu. Fooovooi ɔa le ɛ ze ta-velei wu, ɛ pelei pe kologolo, ɛ pee dakai va ta kɔtuiti.»

**Kulakelemai lofelasiei: Anzanui
ɔeni zeini kpɔlogi zu**

⁵Geezuɔeelai ɛ ɔeni bɔɛzu pɔ, ɛ ɔeni mɔ: «Ungi wuzegɛ ɛ wele naa va, nii ɛ ɔulazu munu.» ⁶Gɛ ɔeni ma: «Begele ve?» Ɛ ɔooɔaavoteni, ɛ ɔe mɔ: «Kpɔlogi ve, ɛ ɔulazu.» Ɛ ɔe mɔ mɔnɔ: «Kpɔlogi nuu ɔa ɛ ga nufuseiti koozu ɔisiei zooi zu nɔ pe.» ⁷Naama ziegi zu kɔlui nii ɛ ɔeni ga kpɔlogi ma lakulugi, naa wuzegeni da, anzanu ɔila ka ɛ ɔeni zeini kpɔlogi zu. ⁸Geezuɔeelai ɔeni mɔ: «Anzanui nuu ɔa ɛ ga sunɔulai ma voogi.» Naa voluma ɛ zɔoni naa va, ɛ yei kpɔlogi zu volu, ɛ daaɔulu ma.

⁹Gɛ ɔaazuwuzegeni volu, gɛ anzanu felegɔ ɔa, fiilei zeidai ti wu, ti da ɔove, kovegi ɔeni ti va, eɔe wɔni daa ga sigɔɔe. Ti kpɔlogi zegeni, ti lee la fiilei zu. ¹⁰Gɛ geezuɔeelai ɔaazaɔani, ɛ ɔeni bɔɛzu pɔ, gɛ ɔe ma: «Mini ɔa ti liizu ga kpɔlogi nɔ?» ¹¹Ɛ ɔe mɔ: «Ta liizu la Babilɔne yooi zu, ti kɔɔ velei lo. Ɔ ɔevele betena ta sei niina kɔɔ ɔɔtui maazu.»

**Kulakelemai losavasiei:
Wotolo naanigoiti**

6 Gɛ ɔaazuwuzegeni. gɛ soo wotolo naanigo ɔa, ti da ɔula kɔlu bɔi gize felegɔiti zɔɔzuɛ. ²Soo maabɔikpɔigiti ka ti ɔeni ma mɔungi va, soo leigiti ti ɔe felesiei va. ³Soo ɔolegiti ti ɔe savasiei va, soo vɔnegiti ti zubaai ti ɔeni naanisiei va. ⁴Gɛ geezuɔeelai ɔaazaɔani, ɛ ɔeni bɔɛzu pɔ, gɛ ɔe ma: «Mɔliɔii, lee zoo ɔa ga nuuti?» ⁵Ɛ ɔooɔaavoteni, ɛ ɔe mɔ: «Fiile naanigoiti be, ti ɔea loni eteai Maliɔii ɔobave, ti ɔulazu nɔ niina, ti da li.» ⁶Soo leigi niiti ti ɔeni wotoloi gilagi va, naati ti liini ga lekpemave nu ɔvɛzu velei yooi zu, naa volu soo ɔolegiti balaa ti ɔulani, soo vɔnegiti ti liini ga lekpemave nu yeezazu velei yooi zu. ⁷Soo zubaagiti pe ti ɔulani, wɔin wola ɔeni ti ma ga ti eteai ɔɔlokoɔlomave pe subize. Ɛ ɔeni ti ma: «Ɔ

liina wo eteai ɣɔɔkɔɔɔmave pe subize.» Tama ti eteai ɣɔɔkɔɔɔmave pe subizeni.
⁸É tɔlini, é ɣe mà: «Welena zɔiti ti liizu lekpema velel nu ɣɔɔvezuve, naati ta zi-ileigi ve Zènvui ve naama yooi zu.»

Masa bɔɔɔɔgi ɔɔ vai zalaɣa ɣula nui Zozuwe unma

⁹Ɔɔɔɔɔ ƆALAGI ɔɔeni pɔ ɣani:
¹⁰«Yeezei kula zou va nuiti ta-vebeaniiti bu, nii Ɔeledayi, ta Tɔbiya ta Yedaya ti vaai la. Liina za nɔ Sofoni ná-doun zunui Zɔziase ná-pelei wu, ve nui niiti ti laayeidai ná, ti zeɣeai ma Babilɔne.
¹¹Da walii ta zanugi zeɣezu, è ti bete ga masa bɔɔɔɔgi, è dɔ zalaɣa ɣula ɣundigi wolai Zozuwe unma, Yewɔsadake ná-doun zunui. ¹²Ɔe ma: «Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi ɣaa:

Zunui ta ɣa ve,
 daaseigi ga Ma Ɔɔɔɔgi,
 toɣa ɔɔɔ ve é ná,
 é Ɔɔɔɔɔ GALAGI zeil velel lo.
¹³Tɔ ɔɔɔɔ ɔa ka é tosu volu.
 Maa ɣa ɣili ga masa ɔɔɔlaiti,
 é masadai ɣe ná-masa kpɔkpɔgi zu.
 Toɣa ɣe ga zalaɣa ɣula nui balaa ná-masa kpɔkpɔgi ɣa.

Goolaama vagɔi ɣa ɣe boti felegɔi naati zɔɔɔzu.»

¹⁴Masa bɔɔɔɔgi ɣa makɔsu Ɔɔɔɔɔ GALAGI zeil velel wu, é ɣe ga ɣizesu anii Geeleme vaa ma, ta Tɔbiya ta Yedaya, naa ve Sofoni ná-doun zunui ná-nuɔɔɔɔɔlai va.»

¹⁵Numaa ta ɣe zeɣezu ɣoozama, ti da va, kpɔbai wosu Ɔɔɔɔɔ GALAGI zeil velel lo fai zu. Wa kwɛe naazu ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɣa é tɔvegai wo ma. Naa ɣa ɣe nɔ ti, ni wa ɣolona Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ve, wa-ƆALAGI.

Zu so kuiti

7 Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɣonagi naanisiei ma, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Zakali ɔɔ, alugi laavuusiei daa

ga Kiseleve naa ma volo naanigɔi ma. ²Beetele nubuseiti ti Saleseel ta Leegeme-Meelekeni teveni, é ɔɔ numaa va, ga ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI maaneene, ³ti zeeli zalaɣa ɣula nuiti pɔ be, niiti ti botii ɣeezu Ɔɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pe-Maliɣii ná-pelei wu, ta GALA goo wo nuiti pɔ be, ti naati gaazaɣa, ga: «Gá yesu ɔɔɔɔi nɔ ɣa ɔɔ, ɣi da zugi zo konagi ma alugi ɔɔɔɔɔɔi ma, velel ɣi ɣea keezu la ɔɔɔma?»

⁴Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɔɔeni pɔ naazu, é ɣe mà: ⁵«Ɔe zooi zu nubuseiti pe ma, ta zalaɣa ɣula nuiti: «Wo kea ga kona vuulɔfela (70), wo da zugi zo, wo da ɔɔɔɔ maawɔin konagi ma alugi ɔɔɔɔɔi ta ɔɔfelasiei ma, kele wo la naa ɣeeni bè. ⁶Wo ɣeni daami wosu, ta kpɔɔlei, wo-ɣogiti sulaave fai nɔ ma.»

⁷Niima woo ɣilagiti nɔ lei Ɔɔɔɔɔ GALAGI ti vuuni GALA goo wo nu mɔungiti da, ti bo siegi zu nubuseiti ti ɣeni zeini la ziileigi zu Zeeluzaleme, ta taaiti ti maagoolii zu, ta siegi zu balaa lekpema velel nu yeezazuve yooi zu, ta zieleve ma nemeiti ti laaveni da ga nubuseiti.

⁸Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Zakali ɔɔ ɣani:
⁹«Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi ɣaa: A da tukpɔiti gaaleve ga gaamai, wo ɣilagilagi pe ge da nubɔɔɔɔɔlai ta gaazumaawɔingai ɣe ɔɔɔlai ve. ¹⁰À mina da ga poanzaiti, ta podointi suziga, ta seikɔɔɔma nuiti, ta niiti kpein ti kpalaiti su. Wo tanɔpe ge mina faa ɔɔɔ bete ɔɔɔlaiti daalɔɔɔma.» ¹¹Kele ti la ɣeni keeni, ti va woilo naama woiti ma, ti bakani, ti ti-woiyegɛiti daagulu ga ti mina faa meni. ¹²Ti ɣikpaani kpaan eɣe diamai, nii a ke ti mina yeezei Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ná-tɔgiti, ta daawooiti bu, niiti ná-Zènvui ɣeni bosu GALA goo wo nu mɔungiti ma. Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wola yiiɣaawanani naazu. ¹³Ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɣe ma: «Tei gè ti lolini, ti la woiloni gɔo ma, tiya balaa ta tɔlina, gè la woiloga ti-woo ma. ¹⁴Gè ti vazani

zii giligiti saama, niiti ti la gēni ti g̃wεε kaipa. Ti ta-yooi zupakai ye ga volu velel, vε nu nɔpe ge la mɔ gēni lεezu ná, é va dā yei. Ti zou vɔpagi valiboni ga tevebai.»

Zeeluzaleme lo fai volu

8 G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii b̃ceni g̃ani: ² G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

«Siyon nεεve bè, ma yii wola g̃a bè, gaamazu, nà galazu su ga ná-maayogi.

³ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

Nà galesu ma Siyon,
sèizuvε g̃a g̃ε ga Zeeluzaleme.
Zeeluzaleme g̃a loli ga (Woog̃εḡila taai,) ta g̃ε G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ná-gizei ma (Gize ḡadegai.)

⁴ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

Nu vɔlvɔzafagiti ta zeizu m̃ɔn Zeeluzaleme,
zunuiti ta anzanuiti ta ze i koi zaamaveti, εε pe ná-tukpɔ zea, tɔzei ma nu ná-konagi m̃ɔn velel va.

⁵ Zeeluzaleme koi zaamaveti daa g̃a ve ga zunu loungoiti ta anzanu loungoiti, ti dā g̃aḡo.

⁶ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

Ni nubuseiti m̃ɔtaiti ta kaazu ga niima vaiti ti la zooga g̃εezu niima voloiti su,
ang̃ε nei nà balaagi nà g̃isiezū ga naati ti la zooga g̃εezu?

G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃ana.

⁷ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

Nà nà-nubuseiti kizosu,
g̃ε ti ḡula folo ḡulazu vele yooi ta folo liizu vele yooiti su.

⁸ Nà va ga tiye ti ḡula ná,
ti ze i Zeeluzaleme.

Ta g̃ε ga nà-nubuseiti,

g̃ε g̃ε ga ta-G̃ALAGI,
nà masadai g̃ε ti unda ga woog̃εḡiladai ta telebogi.

⁹ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

À zebezeḡe, w̃aigi wo niima woiti menisu niizu,

nii GALA goo wo nuiti ti gēni bosu,
siḡi zu GALA sei velel ma wuulaagiti ti gēni laazu la,

GALA p̃lei naa lo fai zu.

¹⁰ Mazɔlvɔ, aisa naama voloiti ti va zeeli, nubuseiti ta toganiiti ti la gēni ta-wotii ma zala zɔlvɔsu.

Siε wo nui niiti ti gēni lεezu, ti dā yei, naati ti gēni nɔ ga ti zili nuiti tɔnɔ, mazɔlvɔ g̃ε yeebeni nuiti ba,
ti dā wuzεḡe b̃ḡḡ laalḡḡma.

¹¹ Kele niizu niina, g̃ε la m̃ɔ nubusei m̃ɔ-tai zosu ga

velel g̃ε gēni k̃ezu la m̃ɔungi.
G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃ana.

¹² Mazɔlvɔ, nà ziileigi vaza wo zaama, eḡε ani zuwui.

Leezen belel g̃a gaawaai ve,
zooi g̃a ba lɔnḡi ve,
geḡḡlḡi g̃a be tonai va, é vu ga gola.
Nà niima vaabḡḡḡ pe k̃ezu nà-nubusei m̃ɔtaiti be.

¹³ Ee, Zuda ta Izelayele ṽleyeḡeiti, m̃ɔungi wo gēni zii g̃iligiti saama, ga nubuseiti ti voovoai, naati ma vooḡi. Ulele nɔ g̃ana g̃ε wo ḡizosu da,
wo g̃ε ga tuya d̃εungi.

Naa g̃a é ba mu, à mina lua, à zebezeḡe volu.

¹⁴ Mazɔlvɔ G̃ooḡḡ GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi g̃aa:

Siḡi zu g̃ε devea la ga g̃ε wo b̃ɔlvɔ, tɔzei wo-memewolani ti ziiḡaawanani, g̃ε la gēni zegeni ḡdoi volu.

¹⁵ Niizu niina, g̃ε zeḡεa naama levei volu,

nà faa ṽḡi g̃εezu niina Zeeluzaleme ṽε, ta Zuda nubuseiti pe be.

À mina lua mu.

¹⁶ Pete vele g̃a wa faiti kee la: Ese pe ge da gaamai wo bɔlai ma, tukpɔgaaleve nuiti ti da tukpɔgaaleve ga telebogi, tukpɔgaalevei nii ziileigi a zɔɔ su. ¹⁷ Wo tanɔpe ge mina faa jɔu bete yimave bɔlaiti daalɔɔma, à mina da ga gona ga zeei, tɔzei naama vai tanɔpe bele la bè.» G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi g̃ana.

Zu so foloiti ta valibo ga feti voloiti

¹⁸ G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii bɔeni pɔ, é g̃e mà: ¹⁹ G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi g̃aa: «Zugi nii wo sosu, alugi naanisiei, dɔɔlusiei, dɔfelasiei ta puusiei konagi zu, ta valibo ga koozune voloi, ta feti voloiti Zuda nubuseiti be.

Naa ma, à gaamai ta ziileigi nee ve.

²⁰ G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi g̃aa:

Zou g̃ili su nubuseiti, ta taa wolaiti su ze i wo nu mɔinmɔin ga ta va mɔnɔ.

²¹ Taa wolaiti su nubuseiti ta li ti g̃e taɔiligaa ma:

«Ade li de G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii maaneene, de gaizie. Nà balaagi nà liizu.»

²² Uele g̃ana nubuse mɔinmɔin, ta zeeɔaaba yooiti,

ta vaa la G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii g̃aiziezu la, ti maaneene.

²³ G̃ooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɔii wooi g̃aa:

Naama voloiti nu puugo ti tanɔpe ti la ga zii g̃ila ta g̃aale ba,

ti Zuifu g̃ila so ná-segei lakɔɔgi va, ti g̃e ma: «Gá vilesu wo volu,

mazɔɔɔ gi menige ga GALA ka wo va.» »

Izelayele goba yooiti tukpɔgaaleve vai ta ti g̃izo fai

9 G̃ooɔɔ GALAGI ná-keela wooi. Daawooi Gadelake yooi zoga, é g̃we Damase taazuve.

Mazɔɔɔ nu vului pe ka ga G̃ooɔɔ GALAGI nɔnɔ,

velei nɔ Izelayele wolodaiti pe ti la.

² É G̃amate balaa zoga, niiti ti zeidai la ta Damase, é zeeli Tiil, ta Sidon ma, niiti ti wola g̃oozugeleai.

³ Tiil sigi gaagooza toga bɔɔɔ ve, é walii g̃aalea ba eg̃e fufiligi, é zanugi g̃aale ba eg̃e koi yɔɔzu valavalai.

⁴ Kele Maliɔii g̃a ti pe kula zea, toɔa ná-sigigiti toka kpoloɔei wu, toɔa g̃ala ga abui.

⁵ Asekalon g̃a naa g̃a, é lua, Gaza balaa zu g̃a bali ga duai, Ekelon balaa ka g̃e g̃ana nɔ, tɔzei kitosuve g̃a g̃ula zea. Masa ge la mɔ g̃ea Gaza, nu vulu nɔpe ge la mɔ g̃ea Asekalon.

⁶ Nu zupuiti ta ze i Asedode. Nà Filiseti nuiti ta-wasogi zuɔologolo.

⁷ Nà jamasu zuai g̃ula ti-la, gè kɔɔɔ gani kɔɔ laamianigiti kula ti-niiga yɔɔzuveti.

Ta-nubusei mɔtai g̃a g̃e ga gá-GALAGI nɔnɔ.

Toɔa losu zɔɔɔ Zuda wolodamaiti saama, Ekelon nuiti balaa ti g̃e ga Yeebuse nuiti kevele.

⁸ Nà g̃e nà-zooi maagoolii zu, gè make kɔɔbɔgiti daalɔɔma, ti levesu, supɔu nui tanɔpe ge la mɔ nà-nubuseiti kpɔɔa, mazɔɔɔ g̃aazu g̃a g̃e ti va niina.

Ziilei masagi vaa vai

⁹ Ee, Siyon nubusei, g̃ɔkɔ ga koozuneei! Ee, Zeeluzaleme nubusei, woog̃ula ga koozuneei!

Wele da-masagi va, é vaazu è vɔ, teleboge, pile sɔɔɔdai veeve be, toɔa ga bɔɔmaaye i nu, é zeini soovalegi g̃ma, soovale saai ma yivoi g̃ma.

10 Nà kooḡḡ wotoloiti kulazu Efelayime va,
 gè kooḡḡ zooiti kula Zeeluzaleme va,
 kilegi nii kooi ḡoozu la, naa zu ḡa ḡaleḡale.
 Masagi naa ḡa ziileigi lo zii ḡiligiti saama,
 ná-masadaí ḡa zo kpolodei zoi ma, é zei zoi va,
 é zo zie wolai Efelata ma, é li zou bela ga.

Duoiti unmoḡ fai

11 Doun dḡooi, minazegegi maavele ma,
 é de yooḡzu, nii keai ga namai maavele,
 nà da-luoiti unmoḡsu,
 gè ti ḡula zegēi zu, nii zie la su.
 12 Kasoḡa nuiti woiti kitogi wo ve,
 à ḡale ma wa-laazu zigí gaḡoozagi zu!
 Nà nii wosu za ga:
 Nà wo ḡaazumaawoingḡa ga seizu felego.
 13 Mazoḡo gè Zuda ḡea ga nà-kilegi,
 gè Efelayime ḡe ga ná-mēein.
 Ee, Siyon, nà è-loun zunuiti tevesu,
 ti vala dḡoo ma loun zunuiti ba Yavan,
 nà è ḡe ga kooḡḡ woḡa zokpōi.
 14 Ḣooḡḡ GALAGI ḡa ḡula kelema ti maazu,
 ná-mēein ḡa bize egē mainmain.
 Maligii Ḣooḡḡ GALAGI puuugi ve,
 toḡa vaazu lekpeḡa veleí nu yeezazu lonavifigi wu.
 15 Ḣooḡḡ GALAGI Fai-Pe-Maligii ḡa baá ná-nuiti maazu.
 Ta daami wo, ti felevele kōtuiti golowolo.
 Ta boole, ti da zongḡo,
 egē dḡo ḡa ti zo,
 ti laa ḡa ve egē nama vaza anijnakai,
 ti maa ḡa boole egē zalaḡa ḡulazuve ma woizuveti.
 16 Ta-GALAGI, Ḣooḡḡ GALAGI, ḡa ná-nubuseiti kizo naama voloi,
 egēvelei nḡ baala make nui,
 a da ná-baala kpulugi ḡizo da,
 ti da volo ná-zooi zu,
 veleí kōtu zongḡo baabaagiti ta da volo la.

17 Ee, ti wola undaa ḡa ne!
 Ee, ta vapa ga gola!
 Moloi ḡa zebei ve zunu loungoiti zea,
 dḡo niinei zebei ve anzalopoiti zea.

Tosu nope ge la kooḡḡ ganigiti ba

10 À Ḣooḡḡ GALAGI vali ga é yeeḡḡgala moḡungi ma lonai vu.
 To ḡa a dā sabalagiti pu,
 toḡa tonai ve ga poovama,
 toḡa ese vilagilagi ná-kpalaga aniiti kpete.
 2 Mazoḡo peḡe wu zaleiti ta wo woogaavotesu ga zeei,
 gove ḡaazaḡa beaiti ti da zee ḡula kelemaiti ka,
 kezēsulala ze gooiti ka ti suḡulazu,
 yaava ḡaanēenei ḡa ti bosu.
 Naa ḡa é kea nubuseiti ti lia poun maanooḡbi zu,
 egē baala kpulugiti make nu la ti ve.

Kula zou va niinei

3 «Baala make nuiti ka ziigaaawanaai ti ma,
 boli zineiti ka gè ti loḡazu.
 Mazoḡo Ḣooḡḡ GALAGI Fai-Pe-Maligii ḡa ḡaabaazu to boḡḡi ná-baala kpulugi ma,
 nii é ga Zuda veleyegei.
 Toḡa ti ḡeezu ga ná-lebiya zooi,
 é liizu la kooḡḡzuve.
 4 To ḡa kundigí ma zii pe ka ḡula su,
 ti ḡeai egē kōtu biingi,
 egē seḡe ḡotai ma zuzo koluti,
 egē kooḡḡ ḡilegi.
 5 Ta ḡe egē kooḡḡgubaiti, ta kooi ḡḡ,
 ti da koi yooḡzu valavalai ḡaayo ḡa ḡḡḡi,
 mazoḡo Ḣooḡḡ GALAGI ḡa ḡeezu ti va.
 Unfegi ḡa yei ga ti zili nuiti, ti sooiti kōma.
 6 Nà Zuda veleyegei zebelḡo,
 gè Zozefe ná-peleyegei ḡizo.
 Nà ti zei vele bete volu ga niine,
 tozei nà ti maawoingḡa,

egɛ vɔɔ kaipa gɛ la ɣeni ɣɛleni ti va.
Mazɔɔwɔ nà ɣa gɛ ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI, ta-
GALAGI,

nà ta-maaneene wooiti gaavote.

⁷ Zɛbei ɣa ɣɛ Efelayime nuiti ba egɛ
kɔɔɣulubaiti,

ti laa ɣa ve ga koozunɛɛi, egɛ ta dɔɔ bɔɔle.
Siɛgi zu ti-lointi ta miná ɣaa la, ti ɣoozu
ɣa ne,

ti ɣoozu ɣa ne ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI
maavele.

⁸ Nà ti loli ga foe wooi ti ɣaale ba,
mazɔɔwɔ gɛ ti unmwɔga.

Ta mwɔin ga mwɔngi ɣɛvele.

⁹ Gɛ ti zuvazage zɔɔma ziiti saama,
zooiti su ti maagfoozaai,
ti-ɣi ka loo sù miná,

ta ye ná ta ti-lointi,
naa vɔluma ti ɣale ma, ti va.

¹⁰ Nà ti ɣula Ezipete yooi zu, ta Asiili
yooi zu,

gɛ va ga tiye Galaade, ta Liban yooi zu,
kele miná balaa ge la kula ɣɛa ti va.

¹¹ Izelayele nuiti ta kidaavili kpoloɔɔɛi
bude,

Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa kpoloɔɔɛi ma lakpatak-
pagi loɣa,

ziɛ wolai Nile ɣa vɔ, é zeeli kpoma.

Asiili ná-wasogi zu ɣa ɣale,
Ezipete ná-masa tukpoi ɣa ɣula zea.

¹² Nà bɔɔɣi, Ɔɔɔɣɔ GALAGI,
nà zɛbei ve Izelayele nuiti bɛ,
ti ziɛ ga ziimai.»

Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣana.

GALA zobobe nuiti koloɣolo fai

11 Liban, ɔa-laaiti daalao,
abui va é ɔa-sedele guluiti gala.

² Sipele guluiti, à balakpala ɣoozu,
tɔɔzei sedelegi loa bu,
mazɔɔwɔ gulu maaneɛngiti ti vɔga.

À balakpala Basan sene guluiti,

mazɔɔwɔ goya wolai ɣoloa,

nii nu nɔpe ge la ɣɛa lɔɔzu ba!

³ Nu ɣa baala make nuiti kpala gooi
menisu,

mazɔɔwɔ tufa letei ti ɣɛa wokomaaleezu
la naa ɣologologa.

Nu ɣa zalaiti siko wooi menisu balaa,
mazɔɔwɔ Zuluden ma lɔɔɔ biili wolai,
ti ɣɛa wokomaaleezu la naa ɣoloa.

Baala make nu zeizu felegoiti

⁴ Nà-GALAGI, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma:
«Ɔɛ ga baalagi teiti make nui, niiti ti le-
veai na saai ma. ⁵ Teigiti ti ti ɣeyazu,
ti ɔa ti vaa wafuun, ti vɔɔdi nuiti ti ɔa
ɣɛ ma: «Mamagi ɣa Ɔɔɔɣɔ GALAGI ve,
mazɔɔwɔ gɛ bɛtea!» Ti make nu bɔɔɣiti
ti la vɔɔɔ ti maawoingaaazu.» ⁶ Nɔɔun nà,
Ɔɔɔɣɔ GALAGI, ɣɔɔi ɣaa: «Gɛ la mɔ zoi
nii zu nubuseiti maawoingaa pe. Mazɔɔwɔ
nà nuiti zɛsu bɔɔɣi yeezu, tanigaa ti ɔa ti-
waiti suziɣa, gɛ ti ye ta-masagiti zeezu.
Ta-masagiti ta zoi ɣologolo, kele gɛ la
nu nɔpe kula ti ya.»

⁷ Gɛ tɔɔzeini ga baalagi naati makega,
niiti ti leveai na saai ma, ma un ge da
ma mee ga zɔiti ti maawoinni baala kpu-
lugi zaama. Gɛ baala make tukpo felego
vaagɛeni bɔɔɣi ve. Gɛ ma mwɔngi laasei
peɛ ga «Zaalai,» gɛ felesiei laasei pe ga
«Gilibai.» Gɛ zɛba gɛ ɔa ɣaaba baalag-
iti ma. ⁸ Alu gilagi laawu, gɛ make nu
savagɔiti kpɛeni. Naa vɔluma, zii la ɣɛni
lɔɔni baalagiti bu, tiya balaagi wɔinzeɣe
ti ma. ⁹ Gɛ ɣɛni baalagiti ma: «Gɛ la
mɔ wo ɣɔɔɔkula pe! Zoi é zaazu, naa
za! Zoi ta ɣɛ paazu, naa bɔɔɣi ye ná,
ti paa! Zoi ta ye vulua, naati ti ɔa
bɔɔɣi mi yɔɔɣu.» ¹⁰ Gɛ nà-tukpoi zoni,
nii daa ga «Zaalai,» gɛ galeɣale, naa ɣɛ
ga nà-minazɛɣegi ɣologologa, nii é ɣɛa
gi yɔɔɣu gá ziiti pe. ¹¹ Minazɛɣegi naa
ɣologoloni naama voloi nɔ. Baalagi ni-
iti ti wola maawoindai, ti ɣɛni welezu
bà, naati ti kweeni ga, Ɔɔɔɣɔ GALAGI
ɣa é bɔɔezu ga niima vaiti maavele. ¹² Gɛ
ɣɛni ti ma: «Ni wa kaana ga soloo faa
ve, a sàlai ve zèa, ba wo ze ná.» Ti wali
ɣae vuusavagɔi (30) ɣaaluni, ti fe ga
sàlai. ¹³ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni mà: «Wali

é ti g̃aazu ga ma vag̃oi, naa vili ya dig̃i lo nui ma, nii ti kaai ga n̄n̄n̄ s̄ong̃oi.» Gè wali g̃ae vuusavag̃oi (30) zegeni, gè pili ya dig̃i lo nui ma, G̃ooḡ GALAGI ná-pelei wu. ¹⁴Naa voluma gè n̄-tukpoi velesiei «Gilibai» g̃alegaleni, naa g̃e ga keeg̃elounlai g̃olog̃ologa Zuda ta Ize-layele ȳḡḡzu.

¹⁵G̃ooḡ GALAGI g̃eni mà: «B̄ḡḡ maag̃ili niina ga baala make nui ná-s̄olaiti, nii é g̃eezu ga g̃imalala nui. ¹⁶Maz̄l̄w̄ n̄ baala make nu g̃ila buzeg̃ezu zoi nii zu, nii é la yiizool̄a ga baalagiti, ti g̃eezu ti za, é la baala goiti gaiziaa, nii maawanaai é la naa valoa, nii ked̄eg̃ai é la naa g̃n̄okula. K̄n̄ḡi g̃a g̃e ga togani niiti ti wul̄bai naati ma zuaiti, é ḡa ti-volokagiti balivali.»

¹⁷Maan̄ḡḡ g̃a g̃imalala vaala make nui ve,
é g̃eezu ná-baala kpulugi va!
Teigi bog̃a z̄okpoi zeei zu vikei g̃olog̃olosu,
ta é zeezazu vele g̃aazug̃ez̄egi wolo su!
Zeei za ma faan, ta zeezazu vele g̃aazug̃ez̄egi za su faan!

Masagi ná-zobo s̄l̄w̄da g̃aabelagi

12 G̃ooḡ GALAGI ná-keela wooi daazeeliai Izelayele ma.

G̃ooḡ GALAGI wooi g̃a,
teigi é geeg̃l̄ḡi z̄el̄eg̃ai, é zoi la,
é lati é nu vului yenvui bete su:

²«N̄a Zeeluzaleme g̃eezu ga gaazulati d̄w̄ v̄el̄ei, nubuseiti pe be, ti maag̃oolii zu. Uele n̄ g̃ana é g̃eezu la ga Zuda, siegi zu Zeeluzaleme zeizu la kele su. ³Naama volo ná, n̄a Zeeluzaleme losu g̃big̃i nubuseiti pe tuḡḡ, eg̃e k̄tu wolai nii nu n̄pe ge la zooga buzeg̃ezu. Z̄oi n̄pe a g̃e é buzeg̃e, naa g̃a b̄ḡḡ maawana. Názu eteai zu yooiti k̄pein ta b̄osu, ti wuzeg̃e daal̄ḡḡma. ⁴G̃ooḡ GALAGI wooi g̃ana: Naama volo ná, n̄a ta-zooiti dog̃a ga dualuagi, gè ta-zoo bize nuiti dog̃a ga titigi. Kele n̄a b̄aa Zuda

nubuseiti maazu, gè zii g̃iligiti ta-zooiti gaazug̃ole. ⁵Zuda g̃undig̃iiti ta g̃e bosu yiimave ga: «Zeeluzaleme nuiti ta ta-zeb̄ei z̄l̄w̄su ta-G̃ALAGI, G̃ooḡ GALAGI ya, Fai-P̄e-Maliḡii.» ⁶Naama volo ná, n̄a Zuda g̃undig̃iiti ke ga abu b̄oi golai nii é d̄b̄oi va, gè ti g̃e ga s̄om̄o abui, é zosu molo g̃iliiti ba, ta ti-maag̃oolii zu nubuseiti pe gala metu vepemave pe. Kele Zeeluzaleme zeii wo nuiti ta ye ti-zeizube n̄ z̄ileigi zu.

⁷G̃ooḡ GALAGI g̃a t̄w̄zeizu de ga Zuda nubuseiti kizoga, naa g̃a a ke Davide mavofodaiti, ta Zeeluzaleme nuiti ti mina waso, ti va ka ga ti viz̄ḡge Zuda nubusei m̄otaiti ba. ⁸Naama volo ná, G̃ooḡ GALAGI g̃a Zeeluzaleme zeii wo nuiti make, z̄oi sebei wola v̄el̄ei ti zaama, naa g̃a zeb̄ei z̄l̄w̄ ga Davide g̃evele, Davide ná-peleyeg̃ei g̃a g̃e ti ve eg̃e GALA, eg̃e v̄l̄w̄ G̃ooḡ GALAGI ná-geezug̃eelai nii é z̄iezu ti luḡḡ. ⁹Naama volo ná, zoi niiti pe ta wuzeg̃e Zeeluzaleme laal̄ḡḡma, n̄a ti pe kolog̃olo.»

Saa w̄l̄bi é wosu zoi zu ná pe

¹⁰«N̄a maaw̄ing̃a yenvui, ta maaneene yenvui yei Davide ná-peleyeg̃ei ma, ta Zeeluzaleme nuiti ma. Ta gaazulo n̄n̄n̄ ba, n̄ei ti b̄ḡni. Ta w̄l̄b̄ ná-faa zu, eg̃evele nu a w̄l̄b̄ la gila loin zaazube. Ta b̄ḡḡ maaw̄in ga gaawana, eg̃e nu a vala ná-doun m̄ung̃i ma. ¹¹Naama volo ná, saa w̄l̄bi g̃a w̄l̄b̄ Zeeluzaleme, eg̃evelei é g̃eeni la Gadadelimon, Megido vetugi zu. ¹²Saa w̄l̄bi g̃a wo zoi zu ná pe, peleyeg̃e g̃ilagilagi g̃a vu ye: Davide mavofodaiti ta-peleyeg̃ei g̃a vu ye, ma anzaiti ti vu ye, Natan n̄n̄n̄iti ti vu ye, ma anzaiti ti vu ye, ¹³Leevi n̄n̄n̄iti ti vu ye, ma anzaiti ti vu ye, Simeyi n̄n̄n̄iti ti vu ye, ma anzaiti ti vu ye, ¹⁴z̄w̄ma v̄el̄eyeg̃eiti ti vu ye ga gilagila, anzanuiti b̄alaa ti vu ye ga gilagila.»

Kooḡo gani koo nuiti tukpoḡaaleve vai

13 Naama volo ná, zieungi laa ḡa lao Davide ná-peleyegei ve ta Zeeluzaleme nuiti be, é ta-ḡotoiti ta ta-ḡoḡaba vaiti gba.

²ḡooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡaa: «Naama volo ná, nà kooḡo ganigiti folo zooi va, nu nḡpe ge la mo tillaasei boga. Nà ma ḡala goo wo nuiti balaa kula zooi va, ta kooḡaba ḡisieiiti pe. ³Naazu, zoi nḡpe é ḡeezu GALA goo wosu, sḡḡo keeḡei, ta sḡḡo deei ta ḡe ma: «È la mo yega vulua mazḡḡo zee ḡala gooi ḡa è bosu ḡooḡo GALAGI loḡoi zu.» Sḡḡo nuiti loḡoḡo ḡa naazu ti boḡzu, sieḡi zu é ḡeezu GALA gooi wosu da. ⁴Naama volo ná, ma ḡala goo wo nuiti ti pe ti laa ḡa ve ga unfegi, sieḡi zu ti ḡala gooi wosu da, ti sḡḡosu ta-ḡulakelemaiti su. Ti la mo kea pe, ti va sua leḡa zeḡe wolai ta loo ḡoḡaba, ti va da nuiti yaava. ⁵Ti ḡilagi a da ḡe ma: «Ḗ la ga GALA goo wo nu, nà ga tii ḡe nu nḡ, tii ḡe yooiti ta zèa kaite mà nu niine ziesu.» ⁶Ni ta gaazaḡana, ti ḡe ma: «È palai niiti sḡḡoḡe ḡale, ti è-ḡoḡoḡi ma?» Toḡa ti woḡaavote, é ḡe ma: «Ḗ ti zḡḡoḡe nḡeḡoḡoiti ta-velei wu.» »

Minazeḡeḡi niine vai volu

⁷ḡooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡaa:

«Boḡa zḡkḡoi wuzeeḡe nà-baala make nui laaloḡoḡma,
nḡeḡoḡoiti laaloḡoḡma!
Baala make nui loḡa,
baalagiti ti zuvaza,
nà ma goiti balaa doḡa.

⁸Zooi zu nubuseiti gaa ḡa ḡwesu sava, seizu feleḡoi ḡa za, ti undaavili, kele seizu ḡilagi ḡa ye vulua zooi zu. ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

⁹Nà seizu ḡilagi naa lo abui zu, ḡe gaawun kooḡi ḡula ba, velei nu a da walii ḡaawun da kooḡi ḡula ba,

nà nḡḡoi ḡula ba,
velei nu a da zanugi ma ḡoḡoi ḡula la ba. Naazu ta fàli, ḡe ti woḡaavote.
Nà ti loli ga: «Nà-nubuseiti.»
Tiya ma, ta ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI ḡa é ga ḡa-ḡALAGI!» »

ḡooḡo GALAGI ná-foloi ta jepi ḡaabelagi

14 Wele ḡooḡo GALAGI ná-foloi va é vaazu, foloi nii ta ḡe aniiti gaagweezu la da-zigḡi ḡoozu, niiti ti zogai kooi zu è vo be. ²Nà zii ḡiligiti pe gaale ba, ti kooi vala Zeeluzaleme va. Taai ḡa zo, toomai ḡa ḡe peleiti bu, pumai da ḡe ga anzanuiti, nubusei ḡilazuve pe ka li duḡlai zu, kele nubusei moḡa goi ḡa ye taazuve. ³Naa voluma ḡooḡo GALAGI ḡa va é kooi ḡo zii ḡiligi naati daaloḡoḡma, velei a da kee la kooḡo voloiti su. ⁴Naama volo ná, toḡa lo Wolive ḡizei ma, nii é Zeeluzaleme ḡobave folo ḡulazu velei. Wolive ḡizei ḡa vali sakpa ma, é zo folo ḡulazu velei é li folo liizu velei, petu golai ḡe ti yoḡoḡzu, ḡizei ḡilazuve ḡa likpi ga lekpema velei nu ḡoḡeḡuḡe, ḡilazuve likpi ga lekpema velei nu yeezazuve. ⁵Wa vela, wo li ga petugi zu velei, nii é nà-gizeiti zḡḡoḡuḡe, mazḡḡo petugi naa ḡa li é zeḡi Asale va. Wa vela velei wo ḡeni belazu la zou balii va, Zuda masagi Woziase ná-sieḡi zu. Naa voluma nà-GALAGI, ḡooḡo GALAGI ḡa va niina, ta ná-geezuḡeela jadegaiti pe.

⁶Naama volo ná, wozakala ge la mo ḡea ná, kooḡe la mo ḡea ná, ta zieḡun ge la mo ḡea ná. ⁷Foloi naa ḡila kpe nḡ ḡa é nḡnḡ ma, ḡooḡo GALAGI ḡa é kwee, folo la mo ḡea ná, ba kpidi, anee kpokoi woza-kalagi ḡa volo.

⁸Naama volo ná, zenvu su deungi laa ḡa lao Zeeluzaleme, é da yei, ma dei ḡilazuve ḡa yei ga folo ḡulazu vele bolodei vo peleḡi, ḡilazuve yei ga folo liizu vele bolodei vo peleḡi, vele ḡana a ḡe la foḡoi

ta samai. ⁹ G'ooḡ GALAGI ḡa masadai ḡe eteai pe unda. Naama volo ná, G'ooḡ GALAGI ḡila kpe nɔ ḡa a ḡe bɔḡḡ ḡaazu, tɔ ḡila kpe nɔ ḡa tɔḡɔi a ḡula balaa.

¹⁰ Zoonaa pe ka valibo ga nemei, é zo Geeba é li Limon, Zeeluzaleme lekpema velei nu yeezazuve. Zeeluzaleme ḡaa ḡa ḡooza koba laaiti pe ba, taai zu ḡa wɔɔɔ, é zo Benzamen sigidave, é zeeli sigida vɔɔmai ma, é li Zokosu sigidave, é zo mɔnɔ Gananeyle vele ḡaaḡooza golai ma, é zeeli masagi ná-kɔḡelave. ¹¹ Sei ḡa wo taazuve, ani la mɔ ḡea ná nii foovoi, Zeeluzaleme ḡa zeii zeileigi zu.

¹² Wele maanɔḡɔi niiti ka G'ooḡ GALAGI a ti zeii nubusei naati ma, niiti ti kɔɔi ḡvai Zeeluzaleme laalɔḡma. Ta ye vulua ti-ḡɔɔḡi luula ti ma, ti-ḡaazuḡezegiti ti luula ti-ḡaazuḡokologiti su, ti-negiti ti luula ti-laaḡoozuveti. ¹³ Naama volo ná, G'ooḡ GALAGI ḡa ti ḡe unga wuulee, ta ḡe bɔḡḡ zigazu ga ti-yeebuinti, ti dɔ ga kili ga kakapepi. ¹⁴ Zuda nuiti ta vɔɔpe Zeeluzaleme nepi va, ta naavoloi ḡula ti-maagoolii zu zii ḡiligiti zea, ta zanugi ḡaale ba, naa veve walii va, naa bɔ seḡe mɔinmɔin ba. ¹⁵ Maanɔḡɔi nii nɔ a zeeli nubuseiti ma, naa ḡeḡalai nɔ ḡa a zeeli zii ḡiligiti ta-loganiiti ma, ta ḡe kɔɔḡɔzuve, sooiti, soovale fuuluiti, soovalegiti, ta nɔmeiti.

¹⁶ Naazu zii ḡiligi niiti kpein ti kɔɔi valaai Zeeluzaleme va, ta-nubusei mɔ-tai niiti ta ye vulua naati ta da le kona-o-kona, ti nɔkɔ masagi wu, G'ooḡ GALAGI Fai-Pe-Maliḡii, ta ti kota vetii ḡula. ¹⁷ Kele ni eteai zu yooi ḡila kpalaa ka ḡelena leezu Zeeluzaleme, é va nɔkɔ masagi wu, G'ooḡ GALAGI Fai-Pe-Maliḡii, naama yooi la mɔ tona zɔɔɔga. ¹⁸ Ni Ezipete nuiti ta ḡelena leezu Zeeluzaleme, ti va kota vetii ḡula, maanɔḡɔi nii G'ooḡ GALAGI daazu zii ḡiligi zɔiti ma, ti la leeni feti ḡulazuve, naa ḡeḡalai nɔ ḡa a zeii ti ma. ¹⁹ Naa ḡa a ḡe ga Ezipete ta zii ḡiligi zɔiti ta-bakɔi a zeeli ti ma, teiti ti la leeni kota veti ḡulazuve.

²⁰ Naama volo ná, ta sevei ḡe sooiti kɔbu lalagiti ma, ti ḡe ma: «Makeḡe G'ooḡ GALAGI ve.» G'ooḡ GALAGI ná-pelei wu liḡiiti ta jade, eḡe jama vaza anɔnakaiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ²¹ Zeeluzaleme, ta Zuda liḡiiti kpein ta ve G'ooḡ GALAGI ve, Fai-Pe-Maliḡii, niiti kpein ta ḡe vaazu zalaḡa ḡula vai ma, naati ta da ma liḡiiti seḡe, ti da zalaḡa zuai ḡili ti zu. Naama volo ná, yaaḡo nɔpe ge la mɔ ḡea G'ooḡ GALAGI Fai-Pe-Maliḡii ná-pelei wu.

Malasi

Ná-sevei

Ebulu wooi zu Malasi laaseigi voluve g̃a ga «nà-keelai.» Naama laaseigi g̃ila n̄o g̃a seveai gaagwesu savag̃o zu, puuzu g̃i-lagi zu, é d̄eezu ga: G̃ooḡ GALAGI ná-keelai g̃a é vaazu é ná-pelei bete.

Ti g̃eni g̃eezu balaagi GALA goo wo nu-iti ta zalaḡa g̃ula nuiti ma: «GALA Kee-laiti» (2:7, ta Azee 1:13 zu). Naa g̃a é keezu, tanigaa ti g̃eezu Malasi laaseigi g̃a ga daaseigi ta ti peeni ba, kele nu la g̃eni n̄on̄o ma laasei kitei g̃w̄ee.

Malasi ná-sevei g̃eeni kona und̄oḡlug̃o ma g̃aagwesu m̄oungi ma ziegiti su, Yesu Klista z̄oḡ folo yeelug̃o. Siagizu, Izelayele nuiti ti vaai ma la ta-yooi zu, ti zef̄e zou g̃iligiti su veti ti g̃eni naati pela velei zu, ti g̃aaleini, ti iḡo ge leve, Malasi ná-GALA goo wo wotii g̃eeni Zuda nuiti saama, GALA sei velei lo fai volu, ta GALA debi velei ma wotiiti ti loḡzeini volu, Pels masadai ma ziegi zu. (Mal 1:7, 8, 12-14; 3:10) Fai tanigaani ti wogai Sevei zu, ti g̃eeve n̄o eḡe Esedelase ta Neemi nii ta-voloi n̄o. Vulu vaiti ti g̃eni keezu ta kidaalevelala nuiti, ta ti z̄oḡ-ganii ma vuusiḡiti kulalalai. Esedelase ta Neemi ti deveiti boni naama vaiti daalḡḡma. (Esd. 10:3; Nee. 13:23-27; 13:1-3).

T̄oḡzei ba ga nubuseiti ti la g̃eni GALA ná-minazef̄eg̃igiti daazeelii gaani fala, ti g̃igiti maaḡoozaa g̃eni de G̃ooḡ GALAGI va. Zuda nuiti ti g̃eni ziez̄u ga GALA ná-pelei, kele ti la g̃eni ma leveiti sosu ga pag̃o.

Zenvu su G̃ALAGI g̃w̄ee fai la g̃eni ti yiima ga g̃iteḡite. Zalaḡa g̃ula nuiti ti la m̄o g̃eni ziez̄u ta-wotii wu, Izelayele nuiti balaa ti la g̃eni luazu GALA ná-tḡo va. GALA keelai ná-kisiei zu, naama

vaiti maavele ma ti g̃eni g̃eezu, keni é wuzef̄e é zalaḡa g̃ula nuiti iḡoḡ, ta é bo Izelayele nubuseiti ma ga keni ti valibo ti-yiimaveti. É bena GALA ná-neebei ma vai loo ti g̃igiti su, é bo ti ma ga: «GALA ná-tukp̄oḡaalevei ta paa voloi maabug̃aa. (Mal. 2:17-3:5; 3:13-24). Malasi g̃a G̃ooḡ GALAGI ná-keelai vaa vai wosu (3:1), nii é ga: Eli niinei (3:23, 24). Naa g̃a vaazu Malig̃i b̄oḡ-goi lug̃o, nii é ga: Minazef̄egi ma g̃ee-lai nuiti ti maab̄ounsu ga g̃iteḡiteḡi (3:1). An̄ee kitogi kpein ge g̃eni ná, Izelayele nubuseiti ti vaai ma ti zef̄e zou g̃iligiti su, ti zei ta-yooi zu, ti g̃eevele la g̃eni de beteni, keni nii é ga Eli niinei, naa vaa é nubuseiti kigi g̃eevele bete ta-G̃ALAGI laag̃omi fai zu. Yesu Klista g̃a é ga: Minazef̄e niinei ma g̃eelai, naa laag̃omi fai g̃a é daazeelizu ade ma, é ade loli ma m̄on̄o za.

Nubuseiti ta-vaane wuḡw̄eetalai

1 G̃ooḡ GALAGI ná-keela wooi, é boni Izelayele nuiti ma, é g̃ula Malasi la.

² G̃ooḡ GALAGI g̃e ma: «N̄un, g̃e wo neeve ve. Kele wa g̃aazaḡasu, wo da g̃e ma: «Lee g̃a g̃a kw̄ee ba ga è gi neeve ve?» » G̃ooḡ GALAGI goḡgaavotegi veeve, é g̃e ma: «Ezawu la g̃eni ga Zak̄oḡe keḡḡeloin b̄aa? An̄ee naa ve, g̃e yi-imazef̄eve ga Zak̄oḡe, ³g̃e Ezawu likpi. G̃e ná-gize yooi g̃ea ga fuagi, g̃e ná-poganiiti kwea koveiti ma tevebai zu.»

⁴ Ezawu mavofodai, Ed̄ome, g̃a zoo, é g̃e ma: «Gi g̃olog̃ologa, kele g̃a ada woloaiti tosu volu.» Kele G̃ooḡ GALAGI Fai-Pe-Malig̃ii g̃e ma: «Ti náti to, ná náti toka n̄o, ta-yooi g̃a loli ga zoi nii faa ḡoi masadai g̃eezu su, ta nubuseiti ni-iti G̃ooḡ GALAGI ti laalḡḡma yeen̄oḡe.

⁵ Izelayele nubuseiti, wo-g̃aazuv̄e g̃a naati pe ka, wo da g̃e ma: «G̃ooḡ GALAGI w̄oḡḡve Izelayele ná-zou g̃w̄epeleg̃iti pe polu velei!» »

**Lebiyai nii maaneai é
ve Góogó GALAGI ve**

⁶Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é nii wosu zalaqá gúla nuiti ma: «Doin gá da keeje lebi, botiçe nui balaa maligii lebi. Ni ná ga géegei, lebiyai begele gá é veezu bè? Ni ná ga maligii, unfe-mai begele gá é bè? Wa dàaseigi velevilisu. Kele wa gàazaqasu, wo dá gè ma: «Leeni gá gi è-laaseigi velevilisu da?»⁷ Wa vaazu ga kòzba laamianigiti nà-zalaqá gúlazuveti. Kele wa gàazaqasu, wo dá gè ma: «Leeni gá gi è gòzba la?» Wo gèe vai zu ma: «Góogó GALAGI ná-tabalii gá ga fuun gani.»⁸ Siegi zu wo vaazu la wo gaazuqole logani gúla ga zalaqai, faa nju la ga naa baa? Siegi zu wo vaazu la ga dekpu gelele ta seebe geleiti, faa nju la ga naa baa? Naa ve lee da-you gúndigii ya! Toqá yeezei nei è wu, é è zuzo ga pagó?» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é boga.⁹ «Niima ziegi zu, à kóqó mu ga wo màaneene, nèi gè ga wa-GALAGI, nii a ke gè nà-nubuseiti wo maawóingá! Naati fea volumna, wa kaazu ga ná wo zuzo ga pagó baa?» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é boga.¹⁰ «Fizóge mu ga wo zaama, nu gíla ge sèi velele ma bogiti daaqulu, nii a ke wo mina abui gáazo wafuun nà-zalaqá gúlazuve.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gè ma: «Ziima nòpe ge la ga woye, gè la yeezeizu wa-vebeani nòpe bu.¹¹ Mazòlò tòqó wòlòve zii gíligiti saama, é zo folo gúlazu, é li folo lizu. Mini-o-mini, ta ani maku neenegiti galazu dèbi vai ma, ti dá va ga vebeani padegaiti, mazòlò tòqó wòla gá wòlò zii gíligiti saama.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é boga.¹² «Kele woun, wa bèlelazu, wa gèna gèa ma: «Maliqii ná-tabalii gòzòve, daamianigi é zòlòsu gaa, kulanuma nòpe ge la naa va.»¹³ Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gè ma: «Wa laabeluzu ga ze, wo dá gè ma: «Bòqó

bòlò vaa gá ga nii!» Wo dá va ga toganii niiti ti unmaai, niiti ti lekpuzu, ba ti zeebezu, vebeaniiti kana wo ti veezu! Wa kaazu ga ná yeezei nei naati bu baa?» Góogó GALAGI gá é boga.¹⁴ «Foovooi gá yaava nui ve, nii togani zine vagó ta zea ná-togani bulugi zu, é minazegèai la GALA be, é naa ye ná, é zeba é va ga taqili nii daa la zeelini, é naa gè ga zalaqai Maliqii ve! Mazòlò ná ga masa gola, dàaseigi maayikiai zii gíligiti saama.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é boga.

Zalaqá gúla nuiti tene fai

2 «Zalaqá gúla nuiti, devei gá niizu é veezu wo ya.»² Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gè ma: «Ni wo la woiloni, wo va so ga gígi, wo va dàaseigi lebi, ná wo voovoozu, gè wa-undaaneiti maavalibo ga maanóqó. Ungo, ná wo-laa luyaiti maavalibo ga foovooi, tózei wo tanòpe ge la segeni ga yii, é va dèbi.

³Nà wo-mavofodai gologolosu. Nà togani booit fazasu wo-gáazuve, suaiti wo ti gúlazu ga zalaqai wa-veti voloiti su, wo ve ma booit ba, ti wo laavili etea velele.⁴ Wa kwèe naazu ga gè devei nii veeve wo ya, naa gá a ke naama minazegègi yena gó, nii gè segeni Leevi mavofodai ve.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii gá é boga.⁵ «Minazegègi naa maavele ma, gè zenvui ta undaneiti veeve ti ve. Gè ti veeni zea, nii a ke é unfe mà, tama é unfeni mà, sasu da bali gáazu.⁶ É gèni kalagi wosu ga gaa-mai, telebotala vaa la gèni dakòlgiti su pegelein. É gèni ziezu pò ziileigi zu ta soledai. É nu ma moinmoin segeni faagaaza golai volu.⁷ Mazòlò zalaqá gúla nui gá da make faaqwègi ma, tó gá ta dá tógi maagaazagábo ma, tózei toqá ga Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqii ná-keelai.⁸ Kele woun wa, wo gáakaga, wo zège pele vagó va, wa-gála bo pelele gèa ga ma moinmoin too zabui. Gaama

zu wo Leevi ná-minazegefegi gologologa.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqíi gá é boga. ⁹«Nà Izelayele nubuseiti kpein buzegezu wo laalógóma, ga ti wo velevili, ti wo velevele, tózei wo la ziezu ga ziima, wa zeelwógózu gèezu, wa gèna nuiti kalaga ga tógi.»

GALA ná-tógi gologolo pele felegó

¹⁰ Ade-gèe la gíla nò baa? GALA gilagi nò laade, é va ade bête baa? Leeni vaa zu ade bógó yaavazu, de dá de-memewolani ta-minazegefegi gologolo? ¹¹ Zuda nuiti ti woovaladá gèa, ti dá kózo ba vai gè, Izelayele yooi ta Zeeluzaleme. Zuda nuiti ti seizu jadegai gózoa, ve ná neai Góogó GALAGI ve, ga ti lii vele, ti dá zii gíli anzaiti fulu, ti dá nòkò kóogó ganigiti bu. ¹² Zunui nii é naa gèezu, Góogó GALAGI gá ma zuwu gáaleve Zakóbe ná-peleyefei wu. Naama nui doun la mò gèa zea, ba mavofoda, ba nu nòpe nii a gè zalaqaiti kulazu Góogó GALAGI, Fai-Pe-Maliqíi ve.

¹³ Wele, faagazagi tagíli ba, nii wo keezu mónò: Wa Góogó GALAGI ná-zalagá gílazuve maabólesu ga wogazudeiti, naa veé gólóiti ta kpalagiti ba, tózei Góogó GALAGI la mò welezu wa-zalaqaiti ba, ta é la yeezeizu wa-vebeaniiti bu. ¹⁴ Wo dá gaazagági wo ga: «Leeni vaa zu naa gèezu?» Tózei Góogó GALAGI gèni ga zeelei wo gílagilagi wo yóogózu wa wo-anzaiti, niiti wo ti zeini wa-zunu loungo ziegi zu, niiti wo gèai ti ve ga woovalada nuiti, anèe ni ti gèeve ga wa-ziepolu nuiti ta wa-minazege anzaiti. ¹⁵ Góogó GALAGI la wo felegó wo gèeni ga kpuse gíla ta zenvu gíla wa tó? Lee gá é ga naama bósu vai voluve? É la ga wo-mavofodai zóko nò baa, nii GALA ge feezu? À dama ga bógó, wa va gèle anzanui va, nii wo seidai wa-zunu loungo ziegi zu! ¹⁶ Góogó GALAGI, Izelayele ná-GALAGI gè ma: «Anza gèle ba vai maayo ge la bè. Zóí é gèlezu anzaí va, kulave ege

nui, nii é ná-segei zulaavesu ga jamai, a gèna toosu vaiti kea.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqíi gá é boga. À dama ga wo-yenvui, wo mina gè ga woovalada nu!

Maliqíi gá ná-keelai levesu

¹⁷ Wa Góogó GALAGI bóbózu ga wa-bóezugíulaiti. Kele wa gaazagági wo su, wo dá gè ma: «Leeni gá gi kpólózu la?» Wa kpólózu, wa gèna gèa ma: «Nu-o-nu nii é faa jóni volu, naa gá pagai Góogó GALAGI gáazu, toga losu naama nuiti polu.» Baa mu: «Telebo GALAGI gá mini?»

3 Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqíi gè ma: «Nà ná-keelai levesu, ga é pelei bête tógó. Maliqíi nii wo kpóunsu, naa gá va, é le gaamanò GALA sei veleí wu, ve ná ga nónò. Minazegefegi ma gèelai wo wóin gèezu, wele, tó gá é vaazu.»

² Kele bè gá a zie paa voloi wu? Bè gá a ye lo kógó, siegi zu é gíulazu la kelema? Mazóko kulave ga gáin bo nui ná-abui, ege segefèi zeeqabaai. ³ Toga zeí ga gáin bo nui gèvele, nii a dá kólui bói, é gaawun, é wali gèai jade. Toga Leevi mavofodai jade, egevelei nu a dá zanugi ta walii jade da. Naazu ta gè ga Góogó GALAGI nónòiti, ti gè ga nuiti ti vaazu ga vebeaniiti, egevelei é la tógi zu. ⁴ Góogó GALAGI gá yeezei naazu Zuda nuiti ta Zeeluzaleme nuiti ta-vebeaniiti bu, egevelei zóoma voloiti ti gèni la, kona múngiti su.

⁵ Góogó GALAGI Fai-Pe-Maliqíi gè ma: «Nà vaazu wo zaama, nii a ke gè wo lukpó. Gè zúvile ga gè zoqóiti ta wèenzo nuiti peelala, ta niiti ti zèe gónaiti bosu, ta niiti ti la botigèe nuiti salai veezu. Nà gè balaa naati daalógóma, niiti ti la luzu bà, ti poanzaiti ta podointi kpólózu, naa veé seikógóma nuiti ba.»

Puusieiti ta GALA kóóiti ta-vai

⁶ «Nà gá gè ga Góogó GALAGI, gè la zègea gèvele ma pe! Naa maavele gá é

keeni, woi wo ga Zakobe mavofodaiti, wo ma zuwui gaa la leveni. ⁷ Kaite womemewolani ta-ziegiti su, wo voluaveni na-deveiti ba, wo la gOLONI ti ve. A gale ma pò, nà gale ma wo vò.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gá é boga. «Kele wa gàazaqasu, wo dá gè ma: «Gá gale ma è vò gale?» ⁸ Nà wo woogaavotesu ga nii: Nu gá zoo nei é GALA unma? Mazòwò wa ùnmazu. Kele wa gàazaqasu, wo dá gè ma: «Gi è unmaue gale?» Wa ùnmazu, siegi zu wo gèlezu la wa-vuusieiti ta wa-GALA kòciti feezu la. ⁹ Foovooi zeelive wo ma, mazòwò nà gá wo pè wo ùnmazu, woi wo ga nubuseiti. ¹⁰ A va mu ga wa-vuusieiti kpein naavolo makesuve GALA sei vèlei wu, naa gá a ke, daamianigi mina vala nà-pelei wu.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gè ma: «À pòlugula le ga naama vèlei, wa pete, ni gè la geegòlogi ma vèlèlaveti daalaoni wo ve, gè va tuya loo wo ve, é voova ma.» ¹¹ Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gè ma: «Nà kotogiti kologolo wo ve. Ti la mò wa-yooi gáawaaiti kologologa pè. Ta wa-leezen beleiiti ta ye waazu gó wa-balaqaiti su.» ¹² Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gè ma: «Zii gíligiti kpein ta gè wo ma undaanee nuiti, mazòwò wa gè zou neai zu.»

GALA ka ná-telebodai lèezu

¹³ Góogó GALAGI gè ma: «Wa belelala bòezugulaiti bosu dàalògòma. Kele wa gàazaqasu, wo dá gè ma: «Lee bògòbògò ka gi bogai doun è laalògòma?» ¹⁴ Wa gèezu ma: «Nu gá botii gèezu GALA be nò fuun. Gi ná-deveiti soga, gi bògò maawòin, nii a ke gi Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi ná-kpòbai zòwò, kele lee gfulanuma gá gi sòwògai naa zu?» ¹⁵ Naa gá é ba, gi gída bu ga waso nuiti ka ti ga undaanee nuiti. Ungo! Nuiti ti faa jòu volu, naati ka ti kulagaanèezui zu. Aanè ni ta GALA sugògòsu, faa nòpè ge la ti va, ta gfulazu su.»

¹⁶ Kele, niiti ti Góogó GALAGI ve ga woogegíla nuiti, naati ti woolaani ma ga pagò, Góogó GALAGI gídaani ti bòe woiti bu, é ti woomenini. Sevei gèeni ga gizesui Góogó GALAGI gáazu, naati ta-vaaz zu, niiti ti be ga woogegíla nuiti, ti dá debi. ¹⁷ Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gè ma: «Yeei nòpè gè vaazu nà-zobogi gfulazu la kelema, naama nubuseiti ta gè ga nòncòiti, ta nà-nu gítegítegiti, nà ti gáazu-maawòingá, egèvelei doun keegéi a dá ná-doun zunui gáazu-maawòingá la, nii é botii gèezu be. ¹⁸ Wa wèlè naazu, wo ka mòwò ga zògòzu gá telebo nuiti ta nu jòiti ba, ta zògòzu gá naati ba ti botii gèezu GALA be, ta niiti ti la botii gèezu be.» ¹⁹ Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gè ma: «Foloi ta gá vaazu, togá gè egè abu bói golai, nii kpadiái. Naama volo ná, waso nuiti kpein, ta niiti ti ga faa jòu gè nuiti, ta gála abui zu, egèvelei molo baqái a dá gála la, ma laagi, baa ma za-peí tanòpè ge la yege ná. ²⁰ Kele, wòiti wo bè ga woogegíla nuiti, telebo foloi gá gfulazu kelema wo ve, ma zezei gá va ga kedegi. Naazu wa dá gfula, wo dá le, wo dá vili ga koozunèei, egèvelei nike yivoiti ta gèna gfulaa la sasai zu. ²¹ Voloi gè nà-zeegáabaai lèezu la, wa zie faa jòu gè nuiti ma, ti gè ga zuvui wo gògòwu.» Góogó GALAGI Fai-Pe-Maligiíi gá é boga.

Eli vaa vai volu

²² «À gíze Moize ná-tògi ta deveiti su, nà-botigè nui nii gè ti veeni zea Góolebe gize ma, Izelayele nubuseiti kpein be. ²³ À wèlè: Nà GALA goo wo nui Eli levesu wo ma, aisa Góogó GALAGI ná-foloi va zeeli, naama volo wolai nii maayikiai. ²⁴ Togá doun keegéiti zògòzubete ta ti-lointi, é lointi zògòzubete ta ti-gèeni, naa gá a ke gè mina va gè va faa jòu la zooi ma, é va gologolo.»

Keelaiti Keewotiiti

Sɛvei lɔzeizuɛ ma woo mɔungiti

Keelaiti keewotiiti ma zɛvei ɣa é ga Woo niine vagɔi zavasiɛi ma lodai. Nu ɣila kpegi ɣa é seve felegɔi niiti keai, daaseigi ɣa ga Luke, é ɣeni ga ɔɣɔɔɔɔɔ ta Pɔle zieɣɔɔɔ. Tosu wola ɣa ná-seveiti ba Minazegɛ niinei zu, mazɔɔɔ toɣa é Egilisií lɔzei velei zɛveai.

Sie mɔinmɔin su, sevei nii ɣeni lolisu ga «Zenvu Nadegai ɣɛwotiiti,» tɔzei ná zeizu mɔinve puulɔɔɔɔ (50) ma, é ɔa bɔe é vile Zenvu Nadegai va. Luke ɣeai ma ná-Woo niine vagɔi zɛvezu, é belani nɔ naama vaiti ba, niiti Yesu ti ɣeeni eteai zu. Kele é lɔzei niina Yesu le ziegi ma geegɔɔɔɔ zu, Yesu ɣevelei maavaliboge ná-kaladopoiti saama: Nu la mɔ kaa ga kpusei ma ɣaazugɛzɛgiti. Uele ɣana Egilisií ná-yeegɛɣalalɔzeizu la ga keelaiti keewotiiti ma zɛvei: Yesu ɣa ná-kaladopoiti saama ga ná-Zenvui maavele, nii é zɛbei veezu ná-kaladopoiti zea. Fai niiti ti zɛveai keelaiti keewoti zɛvei zu, ta pelei laalaosu Egilisií ná-botií lugɔ feai zea ga é ke yeegɛɣalalɔ pe su, nii é ga: Yesu ná-Woo niine vagɔi laazeeli vai nɔbusei pe ma, eyesu zou bela ga.

Zenvu Nadegai ma minazegɛgi wo fai keelaiti be

1 Teyofile: Nà-sɛve mɔungiti zu, ɣè naati pe sugulani, niiti Yesu ti ɣeeni, ta kalagi niiti, é ɣeni ti wosu, mɔunpa, ²eyesu naama voloi zeeli, yeei é læni la geegɔɔɔ zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea ga Zenvu Nadegai maavele, niiti é yiimazegeni ga tiye. ³Ná-kpɔɔɔɔɔ voluma, naati nɔ ɣa é ɔɣɔɔ læni ga tiye poo mɔinmɔin su ga toɣa vulua. Folo uuunaanigɔ (40) laawu, é ɣeni ɣulazu kelema ti ve, é ɔa bɔe ti vɔ, é vile GALA ná-masadaí va.

⁴Yeeta, ti ɣeai ma daamii wosu vɔɔma, é niima levei woni ga tiye, é ɣe ti ma: «À mina maagooza Zeeluzaleme va, kele à Kèe ná-minazegɛgi maabɔun, nii kulaai dà, ɣè bo wo ma. ⁵Mazɔɔ Zan batizei woni ga ziei, kele wɔun, su la mɔ ɣooza, wa batize ga Zenvu Nadegai.»

Yesu læ velei geegɔɔɔ zu

⁶Teigiti ti gaalɛni ba, ti gaazaɣani, ti ɣe ma: «Màligií, naama ziegi zu ɣa é Ize-laye le masadaí zeizu la volu baa?» ⁷É ti woogaaavoteni, é ɣe ti ma: «Wo bɛde la ba ga wo siegiti ta yeegɛɣalalɔ kewe, niiti Kèe ti leveai ba, tɔ ɔɣɔɔ ná-zobogi zu. ⁸Kele siegi zu Zenvu Nadegai yeizu la wo ma, wa zɛbei zɔɔɔ, wo ɣe ga ná-zeeleiti Zeeluzaleme taazuve, Zudee yooi zu ná pe, Samali yooi zu balaa, eyesu zou bela ga.»

⁹Yesu begai ma ga naama bɔeiti bo, ti ɣaazuyeni ba, é le geegɔɔɔ zu vele, naa voluma tonabiingi ɔɔɣuni ti va. ¹⁰Tei ti-ɣaazuve ɣeni nɔ geezuve, siegi zu Yesu ɣeni liizu la, zunu felegɔ ɣulani kelema ti ve, ti maagilií ga sege golegiti, ¹¹ti ɣe keelaiti ma: «Galilee nui ti, lee vaa zu wo losu, wo ɔa wele geezuve? Yesu nii buzegɛai wo zaama, é le geegɔɔɔ zu, toɣa va volu mɔnɔ, eɣevelei wo kaai la, é ɔa le geegɔɔɔ zu.»

¹²Ti ɣaleni ma Zeeluzaleme, ti zegɛ Wolive ɣizeí ma, nii é Zeeluzaleme ɣoba, ti ɔɣɔɔ zu ɣoozai ga kilo ɣila. ¹³Siegi zu ti ɣaleni la ma taazuve, ti læni geezu velei wu, ve ti bɛna zeí ná. Teiti ti ɣeni ná ti laaseigiti kaa: Piyele, Zan, Zake, Andelee, Filipe, Tomase, Baa-teeleme, Matiyo, Alefee ná-doun zunui Zake, Simɔn nii é ɣeni ga Zou Maalobo Nui ta, naa veɛ Zake ná-doun zunui Zude va. ¹⁴Ti pe ti bɛna gaale ba, ti ɔni ɣi gila ma, ti ɣaaba GALA falii ma, naa veɛ an-zanui tanigaa va, ta Yesu dee Maali, ta degɛiti.

Zudase maavalibogi gǎizie vai

¹⁵Naama voloiti su, Piyele wuzegeni keegfoun ungila puufelagiti (120) saama, é gǎe ti ma: ¹⁶«Kèeleaiti, keni GALA sevei zu wooi a la vile su, nii Zenvu Nadegai boni é gǎla Davide la, é bɔeni ma yeelugɔ, é vile Zudase va, nii é loni Yesu zu nuiti tugɔ. ¹⁷É gǎeni ga ade ta, é nɔnɔ zɔɔɔ ada-woti gǎlagi nii zu.» ¹⁸(Kpegai ma ga zou gǎla geya ga telebotala walii, nii ti feai zea, é looni gɔgi ma, kogi vali su, koozu zɔɔlaiti pe ti vaza. ¹⁹Zeeluzaleme nuiti pe ti faa gǎweeni su, naa gǎ é kea ti naama yooi laasei peai ga Akeledama, ti-laawooi zu nii poluve ga «Nama ba yooi»). ²⁰«Tama, seveve GALA sevei ma wuye zevai zu ga:

«Seizuve naka ye,
é vala nubuseiti ma ná!»

Naa volu seveai mɔnɔ ga:

«Taǎgili ge ze potogi zu!»

²¹Keni mu, nu gǎla ge vɛe ade va, zɔiti saama, niiti ti gǎe ade va, naama ziegi pe su ade gǎeni lɔɔzu la, ade dá gǎla ada Maligii Yesu, ²²é zo Zan ná-batizei wo siegi ma, é zeeli tɛe voloi ma geegɔlɔgi zu, naama nui gǎe ga zeelei ta, é vile buzegǎe vai va, é gǎla saai ya.»

²³Ti nu felegɔ læni: Zozefe nii daa gǎeni ga Balasabase, daasei kili ge gǎeni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴Naa volumna, ti GALA falini gǎni, ti gǎe ma: «Màligii, dɛi è nui pe ziimave gǎwee, nu felegɔi niiti saama, naa le ga giye, nii è yiimazegǎe la, ²⁵nii a ke é Zudase losuve zegǎe, keela wotii nii zu, vɛ Zudase ná pakai yegai, é li ga liizu vele.» ²⁶Ti kpakutoomai gǎeni, kpakui looni Matiyase ma, é vɛe niina keela puugɔ maazu gǎlagi (11) zɔiti ba.

Zenvu Nadegai vaa vai

2 Pantekote voloi zeelii ma, ti pe ti gǎalea gǎeni de ba ada gǎla. ²Gaamago, zɔngɔ wolai zegǎeni geezuve, eǎe fi-

ile wola, é pelei wu ná pe daave, vɛ ti gǎeni zeini ná. ³Negiti, ti gǎlaai ga abu zogi, ti gǎlani ti vɛ kelema, ti gǎagǎwe ma, ti ze ti gǎlagilagiti unma. ⁴Naati pe ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔɔzei ga ti dá bɔe zii woo gǎligiti su, eǎevelei Zenvu Nadegai gǎeni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵Naama ziegiti su, Zuifui tanigaa ti gǎeni nii wosu Zeeluzaleme, ti gǎeni ga GALA gaazuluaba nuiti ti zegǎe eteai zu ná pe. ⁶Naama wooi ziaai ma, ti ma vɛbe wolai vaani, ti wola laavɔni, tɔɔzei ti pe ge gǎeni ti woomenisu ti bɔgɔ wooiti su. ⁷Ti laavɔni, ti dá gǎe ma: «Nui niiti ti bɔezu gǎni, kebe ti pe ta ga Galilee nu, kele? ⁸É leve gǎle mu, ade pe ade ti woomenisu ade bɔgɔ wooiti su? ⁹Adei de ga, Paate nuiti, ta Mede, Elame, Meezɔpɔtami, Zudee, Kapadɔse, Pɔn, Azi gǎovii, ¹⁰Filizi, Panfili, Ezipete, naa vɛe Silene lugi zu va Libi yooi zu, ta zɔiti ti zegǎe Wɔlɔme, ¹¹Kelete ta Aalabi: Zuifuiti be-o baa wɛeinti be-o, niiti ti vilegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade pe, ada ti woomenisu ade bɔgɔ wooiti su, ti dá GALA ná-keewoti wolaiti bo.» ¹²Ti pe ti laavɔni, tanigaa ti gǎe unga wuulee, ti dá gǎe bɔgɔ ma: «Niima vai voluve gǎe ga lee?» ¹³Taǎgiligaa ti gǎeni gǎeezu ma: «Dɔɔ neenegi gǎe é ti zogai!»

Piyele GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴Piyele wuzegeni é lo, keela puugɔ maazu gǎlagi (11) zɔiti saama, é woogulani, é gǎe ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta woigi wo nii wosu Zeeluzaleme, wo niima vaiti gaagǎa, niiti ti gǎeezu. ¹⁵Dɔ lei é va gǎe niima nuiti ba, eǎevelei wo gǎsiezulu la, folo liegi kpaazuve nɔ gǎe de ade su. ¹⁶Kele nii GALA goo wo nui Zowelee boni, naa gǎe é gǎeezu gǎni. É gǎeni ma:

¹⁷«GALA ge gǎe ma: Folo gǎabelagiti su, nà nà-Zenvui yeizu nubusei pe ma. Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooit bo,

wa-wuzegē niinegiti ta kulakelemaiti ka, wa-gɛwola ɔɔɔiti ta segiti bo.

¹⁸Ungo, naama voloiti su, nà nà-Zenvui yei nà-botigē zunuiti ta nà-botigē anzanuiti ma,

ti da GALA gooi wo.

¹⁹Nà maabele vaiti ke geegɔɔɔgi zu, ta poogiti zooti ma,

ɲamai ta abui gā gē nā, naa vɛɛ abu lulului ma lonabiingi va.

²⁰Foloi gā vote ga kpidii,

alugi bɔi egē ɲamai,

aisa Gɔɔɔgi GALAGI nā-foloi va zeeli, folo wolai, nii maayikiai.

²¹Naazu zoi nɔpɛ a woogfula Maligii ma, GALA ka kizo.»

²²À woilo niima woointi ma, wɔi wo ga Izelayele nuiti, wa bɔɔɔi wo kweeni ga GALA ge yeezeini Yesu Nazalɛte nui wu wo gɛazu, mazɔɔɔ GALA ge gēni laavɔɔ vaiti, maabele vaiti ta laavɔɔ voogiti keezu ga tɔun maavele wo zaama.

²³Zunui naa gweeni wo ma, é zoloo GALA nā-devei ta nā-seikpasui ma, nii é keeni ma yeelugɔ kaite, wo paave siegi zu wo zɛga la tɔ kologolo nuiti zea, ti kpadɔ saa wului ma. ²⁴GALA ge buzegeve volu, é kula saai ma zooleiti su, mazɔɔɔ naa la gēni zolooga ga saai va make ba nā-zobogi wu. ²⁵Davide niima woointi ma, é vile Yesu va, é gē ma:

«Gàazu loge Gɔɔɔgi GALAGI va yeenɔpɛ, mazɔɔɔ togā kɔbave,

nii a ke gē mina ɲiikpi eyesu pɛ.

²⁶Naa gā é ba, zii gaaɛa, gòoiti daavege ga koozunɛi,

kɔpɔsei bɔɔɔi gā loogofosu, makegai kitogi zu.

²⁷Mazɔɔɔ è la gɛlea bà, gè va ye gɔvɛalaazu,

è la vaa bu nèi gè ga da-wotii gē nui, gè ga woogɛfɛla nu, gè va luula kabayegei zu.

²⁸È zenvu velei lea ga ze,

ɔa nɔn daave ga koozunɛi è gɛɛ vai zu kòba.»

²⁹Kèelointi, zobogi veeve bè ga gè gē wo ma: Ade-memewola Davide zaave, maagfulu, nā-kabai balaa ka ade zaama zaagaza. ³⁰Kele é gēni ga GALA goo wo nui, ta é gēni kweeni ga GALA ge minazegēni bɛ, é gona ga mavofodai ta gā ze nā-masa kɔkɔpɔgi gā. ³¹Kilista wuzegē vai, é gūla saai ya, naa gā Davide kaani ma yeelugɔ, naama woointi gā é boni ga: «GALA ge la gɛlea bà, gè va ye gɔvɛalaazu, é la vaa bu, kɔpɔsei va luula kabayegei zu.» ³²GALA ge Yesu nii wuzegēve, é kula saai ya, gi pe gā ga naama zeeleiti. ³³Buzegēve, é ze GALA zeezazuve, é Zenvu Nadagai zɔɔɔ keegē ya, nii ma minazegēni woni, naa gā é feai, egfɛvelei wo menisu da, ta wo kaazu la. ³⁴Mazɔɔɔ Davide la lɛeni geegɔɔɔgi zu, kele tɔ bɔɔɔi bogɛ ga:

«Maligii GALA ge gēni Màligii ma: Zei zèezazuve,

³⁵eyesu gè è zili nuiti ke ga da-gɔɔɔloma anii.»

³⁶Izelayele veleyegēni pe maanɛve ti kwɛɛ, ti la da, ga Yesu nii wo kpadɔni saa wului ma, naa gā GALA ge keai ga Maligii ta Kilista.»

Kidaaleve nu mɔungiti

³⁷Ti naama woointi menigai ma, é ti yiizoni ga gola, ti gēni Piyelɛ ta keelai zɔiti ma: «Gi-gɛelointi, gā ke gale mu?»

³⁸Piyelɛ ti woogaaivoteni, é gē ti ma: «À wo zie velei maavalibo, wo gɛlagilagi pe ge batize Yesu Kilista laaseigi zu, nii a ke wo zuvaaye ga wa-gotoiti, wa Zenvu Nadagai zɔɔɔ ga faanɛ. ³⁹Mazɔɔɔ minazegēni gā ga wɔɔɔ, wa wo-lointi, ta naati tɔnɔ niiti ti maagoozaai, naati pe de-Maligii da-GALAGI vaazu ti lolisu.»

⁴⁰Piyelɛ gēni zeele woointi wosu ti ma woointi tagɛligaa zu, é da ti ɲɔɔɔ, é da gē ti ma: «À bɔɔɔ gūla tukpɔi laawu, nii é vaazu zeelizu yamani ɲoi nii zu nubuseiti ma.»

⁴¹Zɔiti ti yeezeini gooi wu, naati ti batizeni, naama voloi nu waasavago

(3 000) gęgala ęa ę vęeni kidaaleve nuiti ba. ⁴²Ti ęeni woilosu yeenępe kalagi ma, nii keelaiti ti ęeni feezu, ti ęe kpęfaamai zu, ti ęa daamii wo, ta ti ęa GALA falii wo vęęma. ⁴³Dualuagi ęeni ese pe su, mazęęw GALA ge ęeni maabele vaiti ta laavęę voogiti kęezu ga gola ga keelaiti maavele. ⁴⁴Kidaaleve nuiti pe ti ęilini va, ti-ęęligiti ti ęe su ęila kpe. ⁴⁵Ti ęeni ta-yooiti ta ti-ęęligiti pędizu, ti va ga ma wallii, ti gaagęwe ese ba, ę zoloo ma nu będema vai ma. ⁴⁶Ti pe ti ęeni ęaalezu ba folo-o-folo GALA sei velei wu, ti ęeni bęluli ęaleęalezu ta-veleiti bu, ti daamii wo koozunęei zu, ta zii vagęlai zu. ⁴⁷Ti ęeni GALA maamusezu, naa vóluma ta-vai ęeni nubusei pe ziilaazu. Folo-o-folo Maligęii ęeni ta bęsu kidaaleve nuiti ma bęgi va ga niiti ę ęeni ti ęizosu.

Męęele nui ęęede fai

3 Yeeta, Piyele ta Zan ti ęeni leezu GALA sei velei wu, GALA falii ma zięgi zu kpękw volo lelei zavasiei ma. ²Ę zolooni nę ga ti vaai ga męęele nui ta, nii ę zęęęni ga męęelegi. Folo ęilagila ti ęeni vaazu la, ti da GALA sei velei ma velelave naa laaseigi ga: «Pelela Vagęi,» nii a ke ę ęa faabęęę maavali naama nuiti ma, ti leezu GALA sei velei wu. ³Ę Piyele ta Zan ęaai ma, ti ęa le ną, ę faabęęę maavalini ti ma. ⁴Piyele ta Zan ti ęaazuloni ba, Piyele ęe ma: «Wele lee gi va!» ⁵Ę ęaazuloni ti va, ę ęa ęisie ga naati ta ani veezu zea. ⁶Kele Piyele ęeni ma: «Wali la zęa, ba zanu, kele nii ę zęa, ną naa veezu ę ya, naa ęa ę ga: Nazalete nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuzęęe, ę zie!» ⁷Ę soni zeezai va, ę buzeęęe. Gaamago nę, kęęęiti ta tęe ęainti ti zuloni kpe, ⁸ę vili kpulu, ę wuzęęe, ę ęa zie. Ę vileni ti volu, ti le GALA sei velei wu, ę ęa zie, ę ęa vili, ta ę ęa GALA maamuse. ⁹Bebei pe ge kaani, ę ęa zie, ę ęa GALA maamuse. ¹⁰Nubuseiti ti ęeni ęwęesu ęaazu ba, ga tę ęa ę ęeni zeizu GALA sei velei

laave naa laaseigi ga: «Pelela Vagęi,» ę ęa falii wo. Fai nii ę ęęeni zunui naa ve, ę ęeni ga laavęę va, ta kulafilibai nuiti be.

Kpęei Piyele sugęulani GALA sei velei wu

¹¹Tę bęęęi mu ge la mę ęeni zegezu Piyele ta Zan volu. Bebei bizeni, ti va, ti ęaale ba ti ma seizei bosuve, ną laa ga «Salęmęn ną-seizei bo kotai.» ¹²Piyele miną ęaai ma, ę ęeni nubuseiti ma: «Ize-layele nuiti, lee vaa zu niima vai wo laavęęę? Lee vaa zu wo ęaazulosu gi va, eęęe ęa ęa ęa zunui nii wuzęęe, ę ęa zie, ga ęa-zebei baa gi ęili velei GALA ba? ¹³Ade-memewolani Abalaame, Izaake, ta Zakębe ta-ęALAGI ęa ę lebiyai veeni ną-botigęe nui Yesu ve. Pilate ęeni pę ga ę pile, kele węun, wo ęęni yeelęęę, wo ęele ba. ¹⁴Węun, wo ęeleni Telebo Nui va, nii ęadegai, wo ęe ti yeebe nu vaa nui va wo ve. ¹⁵Zęi ę zęnvui unda, wo naa vaani, kele GALA ge buzeęęeni, ę kula saai ya, ęa ga naama zeeleiti. ¹⁶Tei ęęun, gi ęidaaleveai Yesu ma, naa ęa ę kea, daaseigi naa ną-zebei zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kwęe. Kidaalevei Yesu ma, naa ęa ę zunui nii ęęęega kpezekele, eęęevelei wo pe wo kaazu la.

¹⁷Naa pe poluma, kęęelointi, faagęwetalai ęa wo naa ęęai la, wa wa-ęęundigęiti. ¹⁸Kele kaite, GALA ge boni ę ęula GALA goo wo nuiti pe da ma yee luęę, ga ną-nui nii ę ga Kilista naa ęa bęb, naa ęa ę daazeelii ęani. ¹⁹Ą wo zie velei maavalibo mu, wo lati volu GALA ma, nii a ke wa-ęęotoiti bale tete. ²⁰Naazu doogę yeęęęalaiti ta va, ti zeęęe Maligęii vę be, naa vóluma ę naa leve wo ma, nii ę deveni ma yeelugę wo ve, nii ę ga Yesu Kilista. ²¹Naa laa yęęęęę, toęa de yesu geęęęęę zu, eyęsu eteai pe ge ęe ga ma niine, eęęevelei GALA ge boni la kaite

wɔɔwɔɔ, é gɔla GALA goo wo nu nade-gaiti da.

²²Tɔɔzei Moize geni ma: «Maliḡii, wa-ĠALAGI ḡa GALA goo wo nui ta wuzegezu wo ve ga nɔun kevele, wo-ḡeḡeaiti saama. À woilo goo ma fai pe su! ²³Kele ni nui ta a ḡelena, ga é mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui ḡula ná-nubuseiti saama ga saai.» ²⁴GALA goo wo nui niiti kpein ti bɔɔai, é lɔɔzei Samiyele ma, é zeeli naati pe ma, ti vaai tɔun poluma, ti pe ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵Wa ḡa, wo ga GALA goo wo nui ta-voganii zegɛ nui, wo ḡe ga minazegɛgi ma ḡulanumai zɔɔɔ nui, nii GALA ge keeni ade-memewolani be, siegi zu é geni la Abalaame ma: «Peleyegɛiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zɔɔɔ è-mavofodai maavele ma.» ²⁶Wa ḡa mɔunpa GALA ge ná-botigɛ nui wuzegɛai ma, é tevegai wo ma, nii a ke é tuya loo wo ve, ga é wo ḡi-lagilagi pe seḡe ná-telebotala velei ma.»

Piyele ta Zan ti lo fai tukpɔḡaaleve nu wolaiti kakalave

4 Siegi zu Piyele ta Zan ti geni de bɔɔzu la nubuseiti pɔ, zalaḡa ḡula nui ti vaani, ta GALA sei velei maabɛe ḡundigii, naa veɛ Saduseyeinti ba. ²Ti wola yiiḡaawanaa geni de, tɔɔzei ti naati kaani, ti da nubuseiti kala ga tei Yesu wuzegɛai, é ḡula saai ya, goveiti balaa ta wuzegɛ, ti ḡula saai ya. ³Ti yeeveeni ti ma, ti ti vili kasoi ḡa eyesu poluma zobui, tɔɔzei kpɔkɔi geni de niina. ⁴Anee naa ve, nu mɔinmɔin ge ḡidaaleveni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi ma, kidaaleve nui lieḡɔi a laazeeli nu waadɔɔlugɔ (5 000) zu.

⁵Poluma zobui, ta-ḡundigii, ta totuḡɔiti, ta tɔ kalamɔinti, ti ḡaaleeni ba Zeeluzaleme. ⁶Zalaḡa ḡula ḡundigii wolai Ane bɔḡɔi geni ti zaama, ta Kayife, ta Zan, ta Alegezandele, naa veɛ zalaḡa ḡula ḡundigii wolai ná-peleyegɛi wu

nui pe ba. ⁷Ti vaani ga Piyele ta Zan, ti naati to ḡakala, ti ti ḡaazaḡa, ti ḡe ti ma: «Be ná-zebe ba be laasei ka wo niima vai ḡeai la?» ⁸Naazu tei Piyele laaveni ga Zenvu Nadegai, é geni ti ma: «À woilo nii ma, wɔi wo ga nubuseiti ta-ḡundigii, ta totuḡɔiti. ⁹Tei wo gi ḡaazaḡasu za faa vagoi ma, nii keai seebe nu ḡila be, wo ḡe gi deɛ, velei baloai la, ¹⁰wo pe à kwɛɛ, Izelayele nui pe ti kwɛɛ balaa, ga Nazalete nui Yesu Kilsta, nii wo kpadɔni saa wului ma, GALA ge buzegɛ, é kula saai ya, naama vele ḡa zunui nii ḡedegai da, é loni wo ḡakala. ¹¹Tɔ ḡa é ga: «Kɔtui nii pele lo nui wo ḡeḡeai ba, tama tɔ ḡa keai ga kɔtu biingi.»

¹²Yesu ḡila nɔ ḡa kizogi ḡa zoo zɔɔɔsu sabui zu, mazɔɔɔ GALA ge la nu ḡili nɔpe daasei feeni eteai zu nui saama, nii da zoo ḡizosu ga tɔun maavele.»

¹³Ti laavɔni gola siegi zu ti Piyele ta Zan ḡaani la, ti da bɔɔ ga ladalai, mazɔɔɔ ti geni kweeni balaa ga naati ta ga kalatala nui. Ti kweeni ga naati ta ga Yesu zieḡɔḡi vɔɔmaiti. ¹⁴Kele tei ti geni zunui ḡedegai ḡaazuloni ti ḡoba, ti la geni zooni ti va faa nɔpe bo ga goḡaavote. ¹⁵Ti geni ti ma naazu, ti ḡula tukpɔḡaaleve velei wu, ti tɔɔzei ga ti da bɔḡɔi ḡaazaḡa kpɔgi zu, ¹⁶ti da ḡe ma: «Leeni ḡa ada ke ga zunui niiti? Tɔɔzei Zeeluzaleme nui pe ti kweeni ga ti laavɔ vaa wolai nii ḡulaɔe kelema, nii ade la zooga ade va maḡaali. ¹⁷Kele keni ade pele leve tuḡɔ ga su mina baḡḡo nubuseiti saama, ade tɔ sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina mɔ bɔɔ daaseigi naa zu nu nɔpe gaazu.»

¹⁸Ti naati tolini volu, ti tɔḡi ze ti ma, ti ḡe ma: «Eyesu pe wo mina mɔ bɔɔ, ba wo va kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹Kele Piyele ta Zan ti geni ti ma: «Begele ḡa soloogai GALA gaazu, gi ḡolo wo ve, ba gi ḡolo GALA be? Wa bɔḡɔi à naama lukpɔḡaalevena! ²⁰Kele ḡoun, gi la zooga gi va laḡfulu naa ma, nii gi kaai ta gi

menigai.»²¹ Ti naati maaluani volu, ti be ti va. Ti la gēni naati nimiza vele nōpe kaani, mazɔɔ nubuseiti pe ti gēni GALA debizu, tɔɔzei laavɔɔ vai naa va, nii é gēeni. ²²Mazɔɔɔ zunui nii é gēdeni ga laavɔɔ voogi, sɔɔɔ konagi a la leve puunaanigo (40) va.

Kidaaleve nuiti ta-GALA falii

²³Ti ti vilegai ma, Piyele ta Zan ti lini ti-wɔɔlaiti pɔ be, ti naama vaiti pe suɔfula ti ma, niiti zalaga gūla gundigiti ti totuɔɔiti ti boni ti ma. ²⁴Siegi zu ti naama vaiti menini da, ti pe ti zolooni faa gūla ma, ti woogūla GALA ma, ti gē ma: «Maliɔii, da gā è geegɔɔlogi ta zoi betea, naa vee kpolodei va, ta ti zu aniiti pe, ²⁵da nɔ gā è niima wooi vuuni ga da-Yenvu Nadegai maavele, da-wotiɔe nui gi-memewola Davide laave, é gē ma: «Leeni vaa zu zii giligiti ti gēeni unga wuulee?

Leeni vaa zu ziiti pe ti kisie jakaiti boni?

²⁶Zou masagiti ti kɔɔi beteni, kundigiti ti yaavai bete Maliɔii laalɔɔma,

ta ná-zunui nii é gulo jadegai ziaai ma.»

²⁷Gaamazu, Elode ta Pɔnse Pilate, naa vee Izelayele nubuseiti ta zii giligiti ba, ti pe ti gaaleeni ba taai nii zu, da-wotiɔe nu jadegai Yesu laalɔɔma, nii è gulo jadegai ziaai ma, ²⁸ti naama vai laazeeli vee nɔ, nii è deveni ma yeelugɔ, da-zobogi ta è-yiimai zu. ²⁹Niima ziegi zu, Maliɔii, woilo ta-maalua bɔeiti ma, ti bosu, va bu gei gi ga da-wotiɔe nuiti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰Da-zobogi gūla kelema, naa gā a ke kedegi da wo, laavɔɔ voogiti ta maabele vaiti ti da gē da-wotiɔe nu jadegai Yesu laaseigi zu.»

³¹Ti begai ma ga GALA fali, vee ti gēni ná gaalebai zu, miná balini, ti pe ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔɔzei ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaaleve nuiti ta-gilibai

³²Zɔiti kpein ti gēni ga kidaaleve nuiti, ti gilini bɔɔɔ va gī gila ta zenvu gūla su. Nu nōpe ge la gēni zeagɔli segezu ga tɔ gūla nɔnɔ, kele ti pe ti bɔni ti-gɔligiti ma. ³³Keelaiti ti gēni zeele wooi wosu ga zebe wolai ga Maliɔii Yesu wuzegēve, é gūla saai ya. GALA ná-zaalai gēni botii gēezu ti pe ba ga zebe wolai. ³⁴Ti zaama, nu nōpe ge la gēni valani ani nōpe ma, tɔɔzei zɔiti kpein zoiiti ba peleiti ti gēni ti ya, ti gēni pɔdizu, ti va ga ma zɔngɔi, ³⁵ti fe keelaiti zea, ti gaagwe ese pe ba, egevelei ma nu maavai la. ³⁶Leevi mavofodai ta gēni ná, daaseigi ga Zozefe, é gēni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei pēeni ga Balanabase, (nii poluve ga «nu iɔɔɔɔ nui»). ³⁷Zooi ta gēni zea, é pɔdini, é va ga ma zɔngɔi, é fe keelaiti zea.

Ananiase ta Safila ta-vai

5 Kele zunui ta gēni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti-gɔligi ta vɔdini. ²Naa volumna, ta anzai ti zolooni ma ga ti ma zɔngɔi gilazuve make ya, é va ga mɔtai, é fe keelaiti zea. ³Kele Piyele gēni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiimave laavegai? È zou zɔngɔi gilazuve make, è zeei wo Zenvu Nadegai ma. ⁴È va gē è zoi vɔdi, da lei dɔnɔ va gēa de? Pɔdia volumna balaa, ma zɔngɔi la gēa è yeema baa? È levege gale mu, è nii gēgala vai bete yiimave? Nuiti tei è va zeei wo ti ma, GALA ka è zeei wogai ma.» ⁵Ananiase naama bɔeiti menigai ma, é looni, é za. Zɔiti kpein ti naama wooi menini, ti pe ti luani. ⁶Zunu loungoiti ti wuzegēni, ti maavelevele, ti lii la, ti maagfulu.

⁷Lele savago gēgala levegai ma, anzai vaani, kele é la gēni kweeni, nii keai. ⁸Piyele gaazafani, é gē ma: «Gaamai wo mà, anɔe nei nuuma walii lieɔi gā, wo zoi vɔdiai la?» É naa woogaavoteni, é gē ma: «Ungo, naa gā pɔdiai la.» ⁹Piyele

geni ma naazu: «Lee vaa zu wo zoloogai ma, ga wo Maligii ná-Zenvui zugogó? Wele, zóiti ti liai ti è-zinigi maagulu, ta pelelave, ta liizu ga de da balaa.»¹⁰ Gaamaná, é looni Piyele gógowu, é za. Zunu loungoiti ti leeni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maagulu sinigi gobaue.¹¹ Naama vai dualuagi looni Egilisi pe su, ta zóiti ti naama wooi menini.

Laavoo vai niiti keelaiti ti geni keezu

¹²Keelaiti ti geni laavoo voogiti ta maabele vai ma moimoin keezu nubuseiti saama. Kidaaleve nuiti pe ti bena gaale ba GALA sei velel ma zeizei bosuve, ve ná laa ga «Salomón ná-seizei bo kotai.»¹³ Nu gili nope ge la geni veezu ti va, kele ta-vai wola neeni nubusei ve.¹⁴ Ti maa geni liizu ga moinda ga kidaaleve nu niineiti, zinaa vee anzaa va, niiti ti geni bogó veezu Maligii ya.¹⁵ Nuiti ti geni liizu volo ga seebe nuiti koi yogózu veleiti su, ti da ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa ga a ke Piyele a gena levega, ma niinigi vee balaa tanigaa ma.¹⁶ Nubuse moimoin ge geni zegezu balaa Zeeluzaleme goba laa goiti su, ti da va ga seebe nuiti, ta niiti kózooba yenvuuti ti geni ti zu, tama ti pe ti geni valozu.

Keelaiti so fai volu, ta ti unmoó fai

¹⁷Naazu, zalaga gula gundigi wolai wuzegeni ga tolo voovamai, ta koba nuiti pe, niiti ti ga Saduseyeinti ta-bogi.¹⁸ Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zigí golai zu.¹⁹ Kele kpidi, Maligii ná-geezugeelai gila ge vaani, é kaso zigígi ma bogiti daalao, é ti gula, é ge ti ma:²⁰ «À li, wo lo GALA sei velel wu, wo zenvu niinei ma boei pe daazeeli nubusei ma.»²¹ Keelaiti ti goloni naama wooi ve, sobuzobui no geni de, ti li GALA sei velel wu, ti toozei ga kalagi woga.

Zalaga gula gundigi wolai ta ba nuiti ti vaani, ti tukpogaaeve nu wolaiti

gaale ba ta Izelayele gewolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kasoi ga, ti va ga tiye.²² Kele salavusuiti ti liini kaso zigígi zu, ti la ti gaani. Ti galeni ma, ti va, ti voluvaawo kundigiiti ma,²³ ti ge ma: «Gi kaso zigígi gaave piligai su kpe, kaso vele make nuiti ti loni ti-losuveti pelelaveti, kele siegi zu gi peleiti daalaoagai da, gi la nu nope kaani bu.»²⁴ Siegi zu GALA sei velel maabele gundigii ta zalaga gula gundigiiti ti naa menini da, ti gidavilini ga keelaiti ta-vai, ti da bogó gaazaga ga velel fai nii ga vaazu belazu la.²⁵ Nui ta vaani, é ge ti ma: «À woilo dee! Zunui niiti wo ti vilini kasoi ga, tiya ganu, ti loni GALA sei velel wu, ti da nubuseiti kala.»

²⁶GALA sei velel maabele gundigii ta polu nuiti ti liini naazu, ti va volu ga keelaiti, kele ti la geni keeni ga maabaa vaa, toozei ti geni luazu ga nubusei mina ye ti zózu ga kotuuti, ti va za.²⁷ Ti vaai ma ga tiye, ti naati toni tukpogaaeve nu wolaiti kakala. Zalaga gula gundigi wolai ti gaazagani,²⁸ é ge ti ma: «Gi to toge wo ma kpaan ga wo mina mo kala bo zunui tona daaseigi zu, kele wele, wo Zeeluzaleme laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa po ga wo zunui naa ma namai la gi unma mu baa?»²⁹ Kele Piyele ta keelai zóiti ti googaavoteni, ti ge ma: «Keni nu golo GALA be, é leve nuiti ba.³⁰ Ade-memewolani ta-GALAGI ga é Yesu wuzegeai, é kula saai ya, nii wo kpadoni saa wului ma, wo paa.³¹ To ma ka GALA ge buzegeai, é sei yeezazuve, é ke ga Totugoi ta Kizo Nui, nii a ke Izelayele nuiti ti ti zie velel maavalibo, tagotoiti suvaaye.³² Gá ga naama vaiti ma zeeleiti, naa vee Zenvu Nadegai balaa ba, nii GALA ge feai naati zea, niiti ti golozu be.»

³³Naama woiti meni fai wanani ti ma ga gola, ti geni ga ti keelaiti pa.³⁴ Kele Falizien gila ge buzegeni kundigii saama, daaseigi geni ga Gamaliyele, é

ḡeni pɔ ga tɔ kalamɔin, nii nubuseiti ti ḡeni wola unfesu ma, é devei veeni ga ti keelaiti kula de eteave. ³⁵ Naa volumna, é ḡeni ti ma: «Izelayele nuiti, à dama ga naama vai, nii wo ḡeezu wo ke ga zunui niiti. ³⁶ Su la de ḡoozani, Tudase wuzegeni, é da bɔḡḡ ḡe ga nu biin, nu unnaanigɔ (400) ḡeḡala vileni polu. Kele ti paani, naa volumna zɔiti kpein ti vileni polu, naati ti vazani, gila kpala ge la yeni ná. ³⁷ Tɔun poluma, Galilee nui Zudase wuzegeni daasei seve ziegi zu, é nu mɔinmɔin meenni, ti vile polu. Kele tɔ balaa, ti paani, polu nuiti pe ti vaza. ³⁸ Nii niina ḡe bosu wo ma, naa ḡa ga, à mina yeevili niima nuiti ta-vai zu, à ti ye ná, ti li. Ni nubuseiti ka ti niima vaa zeikpasui, baa ma ḡeewotiiti keezu, su ḡa ḡologolo. ³⁹ Kele ni GALA ka é keezu, wo la zooga wo va ti ḡologolo. À dama, wo mina va kɔɔi ḡɔɔzu GALA daalɔḡma.»

Kundiḡiiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini volu, ti naati doḡa ga kpakɔi, ti tɔ sei ti ma kpaan ga ti mina mɔ bɔe Yesu laaseigi zu, naa volumna ti beni ti va, ti li. ⁴¹ Naati ti zegeni tukpɔḡaaleve nu wolaiti kakala ga koozuneei, soloo fai zu ti ma ga ti pɔeḡulasui zɔɔɔ Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei velei wu ta koizuveti, ti la ḡeni bɔɔzu ga kalagi woga, ta Woo Niine Uagɔi laazeelai ga Yesu ḡa é ga Kilista.

Zeelobai wo fai ga totuḡɔ nu lɔfela

6 Naama ziegi zu, tei kaladopoiti ti ḡeni mɔinzu gola, ti zaama Zuifui niiti ti Geleke wooi wosu, naati ti ḡeni unsuyelii losu ga Ebulu nuiti, mazɔɔɔ folo ḡilagila kɔnḡi ḡaagwe ziegi zu, ti la ḡeni ta-voanzaiti daazɔbosu ga pagɔ. ² Keela puugɔ maazu felegɔiti (12) ti kaladopoiti pe gaaleeni ba, ti ḡe ti ma: «É la zolooni ga gi GALA daawooi laazeeli vai ye ná, ḡnɔ ḡaagwe vai zu. ³ Naa ḡa é ba, kèeleaiti, à yeelo nu lɔfela va wo zaama, niiti lɔḡ vago ti va, ti laavegai

ga Zenvu Nadegai ta ḡimalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ Gɔun, gá ḡaabaazu GALA falii ta GALA daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani bebei yii ḡa ga pagɔ. Ti yeeloni Etiyeni va, zunui nii daaveni ga kidaalevei ta Zenvu Nadegai, naa volumna Filipe ta Pɔɔɔkɔɔl, Nikenɔɔl ta Timɔn, Paalemeenase ta Antiyose nui Nikɔla, nii é lɔni mɔungi Zuifuiti ta GALA pelei ma. ⁶ Ti ti leeni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii ḡe, ti yee-laani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ḡeni wɔɔɔzu, kaladopoiti ti da moin Zeeluzaleme, zalaḡa ḡula nui ma mɔinmɔin ge ḡeni ḡidaalevezu balaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiyeni zɔɔ vai

⁸ Etiyeni nii GALA ná-zaalai ta ná-zeelei ḡeni ba ga gola, é ḡeni maabele vaiti ta laavɔɔ voogiti keezu nubuseiti saama. ⁹ Kele nui tanigaa ti wuzegeni daalɔḡma, tanigaa ti zegeni GALA debi velei wu, nii daaseigi ga «Duɔi niiti ti unmɔɔgai,» naa tanigaa ti ḡeni ga Silene Zuifuiti ta Alegezandili veaiti, naa veé Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiyeni maagaalini, ¹⁰ kele ti la ḡeni ziezu bu, tɔzei é ḡeni bɔezu ga ḡigi, nii Zenvu Nadegai ḡeni feezu zea. ¹¹ Ti veleni nuiti su, ti da ḡe ma: «Gi goomenige, é da woo pɔi wo Moize ta GALA daalɔḡma.» ¹² Uele ḡana ti vuutugi leveni la nubuseiti saama, ta totuḡɔiti, naa veé tɔ kalamointi ba, naa volumna ti liini, ti so ga maabaai, ti vaa la tukpɔḡaaleve nu wolaiti pɔ. ¹³ Ti zee zeeleiti kulani, ti da ḡe ma: «Zunui nii ḡa woo pɔi wosu nɔ ḡɔ ada nadegai ta tɔgi laalɔḡma. ¹⁴ Mazɔɔɔ gi goomenige, é da ḡe ma, Nazalete nui Yesu ḡa ade ve ḡologolosu, ta é faa vɔɔmaiti maaval-ibo, niiti Moize ti leai ga adeye.» ¹⁵ Zɔiti kpein ti ḡeni zeini tukpɔḡaalevezuve, ti ḡaazuloga ḡeni de Etiyeni va, ti peteni ga gaazuve ḡeeve eḡe geezuḡelai.

Etiyeni ná-kpɔɛzugufulai

7 Zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai ɣeni ma: «Gaama ɣa nuu nei ti bosu?»
²Etiyeni googaavoteni, é ɣe ma: «À woilo mà, wɔi wo ga kèeni ta kèeleaiti! Lebiya ɣALAGI ɣulani kelema ademewola Abalaame ve, siegi zu é ɣeni la Meezɔpɔtami, aisa é va li, é zeɪ ɣalan. ³É ɣeni ma: «Zegɛ da-yooi zu, da-woladai zu, li zooi naa zu, ve gè ná læzu ga de.»
⁴Názu ɣa é ɣula la Kaledée yooi va, é li é zeɪ ɣalan. Miná ɣa é yeni ná, keegɛ zaai ma, GALA ge bude la zooi nii zu, ve wo zeini ná za. ⁵É la ɣeni ada nɔpe feeni zea naama yooi zu, aneɛ kɔɣɔ lo daa ɣila keɣala you, kele é minazegeni be ga toɣa zooi naa veezu be, ta mavofodaiti be tɔun poluma, naazu doun nɔpe ge la ɣeni de zea. ⁶À woilo dee naa ma, nii GALA ge boni ma: «Suɣweɛ ga è-mavofodaiti ta ɣe ga seikɔɣɔma nuti zooi taɣili su, ta ɣe ná ga duɔiti, ti ti zopele ɣu kona unnaanigɔ (400) laawu. ⁷Kele ná zii naa lukpɔɣaaleve, nii ta duɔlai ɣe zeezu, naa volumna, ta ɣula, ti va, ti dèbi ve.»
⁸Naa volumna, GALA ge minazegɛgi beteni ti yɔɣɔzu ta Abalaame, é tatipelevolui ɣe ga ma voogi. Naa ɣa é kèeni, é Izaake zɔɔɔgai ma, é tatini pelevolu foloi lɔsavasiɛi ma, Izaake balaa kèeni ɣana nɔ ga Zakɔbe, Zakɔbe balaa ke ɣana nɔ ga ademewola puugɔ maazu felegɔiti (12).
⁹Ade-memewolani ti toloi ɣulani ga Zozefe, ti pɔdi ga ti lii la Ezipete yooi zu. Kele GALA ge ɣeni ba, ¹⁰é kula ná-maanɔɣi pe su. GALA ge ɣigi veeni zea, é zaala zɔɔɔ Ezipete masagi Falagɔn ɣaazu, naa sei ga kundigii Ezipete yooi ta ná-peleyegɛi unda. ¹¹Puloi looni Ezipete yooi zu ná pe ta Kanaan yooi balaa su, kpɔɔɔi wola wɔɔɔni, ade-memewolani ti la ɣeni ɣnɔ sɔɔɔsu. ¹²Zakɔbe menigai ma ga moloi ɣa Ezipete yooi zu, é ade-memewolani

teveni ná mounpa. ¹³Ti zie laa velesieɪ zu, Zozefe bɔɣɔ læni ga keegɛlointi, Falagɔn Zozefe ɣulazuve ɣweeni. ¹⁴Naa volumna, Zozefe valini ga ti va ga keegɛ Zakɔbe, ta ná-peleyegɛi pe, ti pe kpɔga ɣeni ga nu vuulɔfela maazu lɔɔɔɔɔ (75).
¹⁵Zakɔbe liini Ezipete, é ye ná, é za, ade-memewolani balaa ti za. ¹⁶Ti liini ga ti-ma voomaiti Sikeme, ti ti maagulu Abalaame ná-kabamaɛ, nii é geyani ga walii Amɔɔl ná-doun zunuiti ma Sikeme.

¹⁷Tei yeeɣɣalalai maa ɣeni buɣazu ga GALA ná-minazegɛgi laazeeli, nii é kèeni Abalaame ve, ada-nubuseiti ti moinni, ti buɣu Ezipete yooi zu, ¹⁸eyesu masagi taɣili ge wuzegɛ Ezipete yooi zu, nii é la ɣeni Zozefe ɣweɛ. ¹⁹Masagi naa zeini ada-nubuseiti ga, é da ade-memewolani kpɔɔɔ, eyesu é ɣe naati ma, ti da ta-loun negiti kula pelei va, ti da za.

²⁰Naama ziegi zu ɣa Moize zɔɔɔga da, gola va GALA gaazu. É kèeni ga alu savagɔ, ti da kɔnɔkula keegɛ velei wu.
²¹Siegi zu ti kulani la pelei va, Falagɔn ná-doun anzanui seɣeni, é kulasu eɣe kpɔɣɔ loun zunu. ²²Moize kalagi zɔɔɔni Ezipete ɣimalai pe su, sebei wɔɔɔni kpɔɛzugufulai ta keewotiiti su.

²³É kona vuunaanigɔi (40) zɔɔɔgai ma, ɣi ge looni be ga é wele keegɛlointi ma, Izelayele nuiti. ²⁴É gila kaani, ti da kpɔɔɔ, é naa maaloboni, nii ti ɣeni kpɔɔɔzu, naa nonɔi votokulazuve, é Ezipete nui vaani. ²⁵É ɣisieni ga keegɛlointi ta gaaga ga GALA ka pɔ é ti ɣizo ga maavele, kele naati ti la ɣeni naa ɣaagaani. ²⁶Poluma voloi, é liini, é lɔ tanigaa yɔɣɔzu, niiti ti ɣeni nepii ɣɔɔzu, nii a ke é ti yɔɣɔzubete, é ɣeni ti ma: «Wa ga ɣeeɣɛlointi, lee vaa zu wo bɔɣɔ bɔɔɔzu?»
²⁷Kele zɔi é ɣeni bɔɔɔlai bɔɔɔzu, naa goolaavilini, é ɣe ma: «Be ɣa é è zeida ga kundigii ta tukpɔɣaaleve nui gi unda?»
²⁸Da pɔ è pàa, eɣvelei é Ezipete nui vaani la wogi?»
²⁹Moize naama woiti menigai ma, é velani, é li,

é zeí Madiyan nuiiti ta-yooi zu, é doun zunu felego zóló miná.

³⁰ Kona uuunaanigó (40) lewegai ma mónó, geezugelalai gila ge gfulani be kelema Sinayi gizei ma levebai zu, abuzogi zaama, nii é gfeni kpóvo goi va.

³¹ Moize laavóo veleí ma ga naama gfulakelemai, é gfeni maabugazu ba ga é ka, Maligii bóni pó, é gfe ma: ³² «Nà ga gè ga è-memewolani ta-GALAGI, Abalaame, Izaake, ta Zakóbe.» Moize zasufalini, é la gfeni zoosu é va wele. ³³ Maligii gfeni ma: «Da-zavalagiti kula gfgóga, mazóló adave ve è loni ná, zou ve gè maape veai ba. ³⁴ Gaamazu, gè nà-nubuseiti tabóloí gaa Ezipete yooi zu, gè ti bala gooi meniga, ti bosu. Gè vaa ga gè ti unmoó. Naa gá é ba, nà è levesu Ezipete yooi zu.»

³⁵ Moizei tóna nii ti gfeni ba, ti da gfe ma: «Be gá é è zeida ga kundigii ta tukpógaaleve nui?» Naa gá GALA ge teveni ga kundigii ta unmoó nui, geezugeelai ná-kpóbai zabui zu, nii é gfulani be kelema kpóvo goi zu. ³⁶ Tó gá é ti gfulani Ezipete yooi va ga maabele vaiti ta laavóo vaiti, Kpolodé Bóigi zaama ta tevebai zu kona uuunaanigó (40) laawu.

³⁷ Moize gílagi naa nó gá, é gfeni Izelayele nuiiti ma: «GALA ka GALA goo wo nui ta wuzegezu wo ve ga ndun kevele, wo-gfeleaiti saama.» ³⁸ Siegi zu nubuseiti gaalea gfeni de la ba tevebai zu, tónó gá é gfeni ade-memewolani zógozu ta geezugeelai, nii é gfeni bóezu pó Sinayi gizei ma. É zenvu su wooiti sólóni, ga é ti laazeeli ade ma. ³⁹ Ade-memewolani ti la gfeni kéeni, ti va gfolo be, kele ti gfeni daavilisu, ti-yiimave pe tatiga gfeni de Ezipete yooi ma. ⁴⁰ Ti gfeni Aalón ma: «Wuzegena, è galagiti kpete gi ve, ti lo gi lugó, mazóló Moize nii, é gi gfulaai Ezipete yooi va, gi la kwée nii kéai la.»

⁴¹ Naama ziegi zu, ti nike yivoi maaninigi beteni, ti da zalağaiti kula kóogó ganigi naa ve, ti da goozune naa ma, nii ti kpeteai ga ti bógó yeei. ⁴² GALA ge

voluaveni ti va, é ti ye ná, ti da aniiti pe débi, ti volozu geeğólógi zu. Naa gá seveai GALA goo wo nuiiti ta-zevei zu ga: «Ee, Izelayele nuiiti, zalağa zuai wo gfeni ti vaazu, ta zalağai niiti wo gfeni ti gfulazu

kona uuunaanigó (40) laawu tevebai zu, nà gá wo gfeni ti gfulazu bè baa?

⁴³ Ba-o, wo Mólóke ná-sege veleí zegeni, ta wa-galagí Lefan ma zomideğai, maaninigi niiti wo ti beteai ga wo da nókó ti wu!

Tó gá é ba, nà wo levesu dułlai zu poun Babilone volu veleí.»

⁴⁴ Ade-memewolani kéai ma tevebai zu, sege veleí gfeni ti ya, nii minazegefgi ma zevei gfeni bu, sege veleí nii GALA ge Moize leveni ga é to, ga naama gazaavigi nii é kaani. ⁴⁵ Ade-memewolani ti naa zólóogai ma, Zozuwe yeni ti lugó, ti lee la zooi naa zu, ti kulani ziiti zea, niiti GALA ge gfeni ti béezu ti lugó. Sege veleí naa yeni ná eyesu Davide ná-yeegefalalai, ⁴⁶ naa zaala zólóni GALA gaazu, é suvali ga zobo ge ve be, é pele lo Zakóbe ná-GALAGI ve. ⁴⁷ Kele Salómón gá niina, é pelei loni GALA be. ⁴⁸ Kele anee naa ve, GALA nii é Anii-Pe-Unda, naa la da ga zeí pelei wu, nii togai ga nu bógó yeei, egevelei GALA goo wo nui boni da, é gfe ma:

⁴⁹ «Maligii wooi gaa: Geeğólógi gá é ga nà-masa kpókpógi,

zooi gfe ga nà-kóğólóma anii.

Pelei ma zii begele gá wa to bè?

Mini gá ná a gfe ga sèizuve?

⁵⁰ Nà lei gè va naama aniiti pe kpete baa?»

⁵¹ Ee, suvóo nuiiti, niiti ti-yiimave, ta tiwoiyegfeiti daagfulugai! Wa Zenvu Nadeğai zakpesu yeenópe! Wo gfulave ga wo-memewolani. ⁵² GALA goo wo nui be gá, wo-memewolani ti la kpólóni? Ti naati paani vóló, niiti ti gfeni Telebo Nui vaa vai wosu ma yeelugó, nii wo yaavaai, wo pa. ⁵³ Wóigi wo GALA ná-tógi zólóogai ga

geezugeelaiti maavele, kele wo la keeni wo va golo be.»

Etiyeni zɔɔ vai ga kɔtuiti

⁵⁴Ti naama wootti menigai ma, é wanani ti ma ga gola, ti da jiiigai zie ga Etiyeni laalɔɔma. ⁵⁵Kele tei Etiyeni mu daavega geni de ga Zenvu Nadegai, é gaazuwuzegeni geegɔɔlɔgi zu vele, é GALA ná-lebiyai gaani, ta é Yesu ga loni GALA zeezazuve. ⁵⁶É geni ma: «Nà geegɔɔlɔgi laalaogai gaazu, ta Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazuve.» ⁵⁷Názu ga ti kpeei looni la, ti da ti-woiyegfeiti daagfulu, ti bize uɔɔma daalɔɔma. ⁵⁸Ti kpeeni, ti kula taai va, ti da sɔ ga kɔtuiti. Naama zeeleiti ti geni ta-zegfeiti feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi geni ga Sɔle. ⁵⁹Siegi zu ti geni Etiyeni zɔɔzu la, é geni GALA falizu, é da ge ma: «Màligii Yesu, yeezei zènvui wu.» ⁶⁰Naa volumna, é vileni jiiibii ga, é bain ga woo wola, é ge ma: «Màligii, mina niima gotoi la ti unma.» É naa wogai ma, é zaani.

8 Sɔle vaani bu, ti Etiyeni va.

Wɔinzeɣemai ta kidaaleve nuiti faza fai

Naama voloi nɔ, wɔinzeɣema wolai laaleeni Zeeluzaleme Egilisi wu. É gɔla keelaiti polu, kidaaleve nuiti pe ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ²GALA gaazuluaba nuiti ti Etiyeni maagfuluni, ti wola wɔɔ ná-faa zu. ³Kele Sɔle mu ge geni Egilisi nuiti kpɔɔzu, é geni læzu peleiti bu, é da kidaaleve nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é da ti vili kasoi ga.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴Zɔiti ti vazani, naati ti geni liizu adeti, ti da Woo Niine Uagɔi laazeeli. ⁵Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶Bebei pe ge woiloni ga pagɔ Filipe wooi ma, siegi zu

ti geni gooi menisu da, ti da laavɔɔ vaiti ka, niiti é geni ti geezu. ⁷Mazɔɔɔ kɔɔba yenvui ma mɔinmɔin ge geni gɔlazu ine su nuiti su, ti da kpeei loo ga gola, naa volumna megele nuiti ta maalegfele nui ma mɔinmɔin ge geni valozi. ⁸Koozune wolai geni taa wolai naa zu.

⁹Kaite zunui ta geni taai naa zu, daaseigi ga Simɔn, é geni molikula fai geezu, é Samali nubuseiti pe daavɔɔni, é geni bɔɔɔ læzu ga toga ga nu wola. ¹⁰Ese pe, é zo doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ, ti geni woilosu goo ma ga pagɔ, ti da ge ma: «Zunui nii ga é ga GALA ná-zebɛi, nii daaseigi ga (Zebe Wolai.) »

¹¹Ti wola batani ba, mazɔɔɔ é lebini gola ti laavɔɔzu ga ná-molikula faiti.

¹²Kele siegi zu ti gɔdaaleveni la Filipe laawooi ma, nii é geni GALA ná-masada ta Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niine Uagɔi laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti batizeni. ¹³Simɔn bɔɔɔi balaa gɔdaaleveni. Kpegai ma ga batize, é la mɔ geni zegezu Filipe volu. Daa geni vɔɔzu ga maabele vaiti ta laavɔɔ vai, niiti Filipe geni ti geezu.

¹⁴Keelaiti ti geni Zeeluzaleme, ti menigai ma ga Samali nuiti ti yeezeida GALA daawooi wu, ti Piyele ta Zan leveni ti ma. ¹⁵Naati ti zeelilai ma ná, ti GALA falini ti ve, nii a ke ti Zenvu Nadegai zɔɔɔ. ¹⁶Mazɔɔɔ Zenvu Nadegai la geni de yeini ti tanɔpe ma, ti batizeni nɔ Maligii Yesu laaseigi zu. ¹⁷Piyele ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔɔɔ.

¹⁸Simɔn kaai ma ga kidaaleve nuiti ta Zenvu Nadegai zɔɔɔsu siegi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piyeleni ta Zan ma. ¹⁹É geni ti ma: «À ma zebɛi ve bè, ga zɔi nɔpe nà yeela ma, ma nu Zenvu Nadegai zɔɔɔ.» ²⁰Kele Piyele geni ma: «Da walii ye è va, wo li undaaviligi zu, tɔɔzei da gɔsieszu ga GALA ná-vebeanii ga zɔɔɔsu ga walii. ²¹Dɔnɔ ta è-uɔɔda nɔpe ge la niima vai zu, mazɔɔɔ è-yii la zoleni GALA gaazu. ²²Nimiza mu ga è gɔoozu

g̃is̃ie ñoi, Malig̃ii maaneene, nii a ke ni soloo faa ve, é è zuvaaye ga kisiei, nii é è-yiimave. ²³ Mazɔɔɔ velei gè kaazu la, è laavege ga faa wanai, ta da ga faa ñoi ná-duoi.» ²⁴ Simɔn g̃eni ma: «Wa bɔɔɔ à Malig̃ii maaneene bè, nii a ke nii kpein wo bogai, naa tanɔpe ge mina zeeli mà.» ²⁵ Piyele ta Zan ti begai ma ga zeele wooi wo, ta ti Malig̃ii laawooi laazeeli, ti g̃aleni ma Zeeluzaleme, ti da li ga Woo Niine Uag̃oi laazeeli Samali nuiti ta-laa go m̃oinm̃oin su.

Filipe ta Etiyɔpi g̃undiɔi wolai

²⁶ Yeeta, Malig̃ii ná-geezugeelai gila ge b̃œni Filipe ɔ, é g̃e ma: «Wuzege, è li ga lekpema velei nu yeezazuve, pelei naa zu nii é zezezu Zeeluzaleme, é yei Gaza velei, nii é tevebai zu.» ²⁷ Filipe lini gaamanɔ. Ná-pelei zu, é zunu zezga-gai gila kaani, Etiyɔpi nu g̃eni de. É g̃eni ga kundig̃i wola, Etiyɔpi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui g̃eni de. É vaani Zeeluzaleme GALA debizu. ²⁸ É g̃eni g̃alesu ma, é zeini ná-soo wotoloi zu, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-sevei g̃ala. ²⁹ Zenvu Nadegai g̃eni Filipe ma: «Maabuɔa soo wotoloi nuu va.» ³⁰ Filipe bizeni, é Etiyɔpi zunui woomeni, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-sevei g̃ala. É g̃eni naa ma: «Nii é kalasu, da gaagaazu nei?»

³¹ Zunui googaavoteni, é g̃e ma: «Nà gaaga g̃ale, ni nu la sug̃ulani mà?» É Filipe lolini ga naa le, é zeii koba wotoloi zu. ³² Ue é g̃eni ná g̃alasu, é zeṽeni ná ga: «É la g̃eni woo ne gila kpalaa boni, eg̃e baalagi ti liizu la paazuve, eg̃e baala zivoi é loni maaleg̃a leve nui g̃akala.

³³ Ná-bɔɔɔmaayei zu, ti ná-tukpoi gaaleveni ga telebotalai, be g̃a a keeg̃alazuveti de? Mazɔɔɔ zenvui g̃ulani zea.»

³⁴ Etiyɔpi zunui Filipe gaazaɔani, é g̃e ma: «Nà è maaneenezu, be g̃a GALA goo

wo nui vaazu ma? Tɔ bɔɔɔ ve, baa nu g̃ili be?» ³⁵ Filipe kp̃œi zez̃eni naazu, é tɔzei naama zeṽei zu wooi ma, é Yesu ná-Woo Niine Uag̃oi laazeeli ma. ³⁶ Ti yeni liizu, ti zeeli ade ta, ve ziei g̃eni ná, kundig̃ii g̃eni Filipe ma: «Wele ziei va. Lee g̃a é pele levesu t̃ug̃ɔ, gè va batize?» ³⁷ Filipe googaavoteni, é g̃e ma: «Ni da g̃idaalevena ga è-yiimave pe, da zoo batizesu.» Zunui g̃e ma: «Gè g̃idaalevea ga Yesu Kilista g̃a é ga GALA Doun Zunui.» ³⁸ Etiyɔpi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti feleg̃ɔ ti vileni ziei wu, Filipe kpatize. ³⁹ Sieg̃i zu ti g̃ulani la ziei wu, Malig̃ii ná-Zenvui Filipe zez̃eni. Etiyɔpi zunui la m̃ɔ g̃eni Filipe g̃aani, kele é liini ga koozuñei. ⁴⁰ Filipe weleni nɔ, é bɔɔɔ g̃a Azote, naa voluma, taa wolai niiti kpein é g̃eni levesu ti zu, é Woo Niine Uag̃oi laazeelini naati pe, eyesu é zeeli Seezalee.

Sole g̃idaaleve vai

9 Naama ziesu, Sole g̃eni ba nɔ, é da maalua vaiti ta nu vaa vai wo Malig̃ii ná-kaladopoiti daalɔɔma. É liini zalaɔa g̃ula g̃undiɔi wolai ɔ be, ² é sevea g̃aizie zea, tevegai Damase G̃ALA debi velei wu nuiti ma, ga ni a nu nɔpe kaana, zunu baa anzanu, é kidaaleve vele niinei naa ma, é gili, é vaa la Zeeluzaleme.

³ Keai ma pelei zu, é da li, maabuɔaai ma Damase va, gaamago nɔ woza-kalagi ta g̃ulani geeg̃ɔɔgi zu, é da volo maagoolii zu. ⁴ É looni zooi ma, é wooi ta menini, é da toli, é da g̃e ma: «Sole, Sole, lee vaa zu è w̃inzegezu?» ⁵ É g̃eni naa ma: «Be g̃a ga de, M̃alig̃ii?» Naa g̃e ma: «Nà g̃a gè ga Yesu, nii é w̃inzegezu. ⁶ Kele wuzeg̃e, è le taa zu, ta naa wo è ma, nii da ke.» ⁷ Sieɔɔɔiti ti loni, ti laavɔ kpaan, ti la zooni ti va woo g̃ila kpalaa bo, ti g̃eni wooi menisu, kele ti la g̃eni nu nɔpe kaazu. ⁸ Sole wuzeg̃eni zooi ma, gaazuzeg̃eni ma, kele é la g̃eni woza-gaazu. Ti soni zeei va, ti lii la Damase. ⁹ É

keeni ga folo savago, é la wozagaazu, é la laamiizu, é la bõolezu.

¹⁰Tama kaladopoi ta geni Damase, daaseigi ga Ananiase. Maligii tolini, é ge ma: «Ananiase!» É googaavote, é ge ma: «Nà gaa, Màligii!» ¹¹Maligii geni ma: «Wuzegé, è li ga koiyogózu veleii nii daaseigi ga (Solegai), è wele Zudase ná-pelei wu ga zunui nii daa ga Sole, Taalese nui, mazõõ toga GALA falizu. ¹²Tama é zunui ta gaaue kulakelemai zu, daaseigi ga Ananiase, é da le pelei wu ga é yeela ma, nii a ke gaazuve zegé ma.» ¹³Ananiase geni ma: «Màligii, gè meniga nu moinmoin da, ga zunui naa faa nõu moinmoin kea ga da-nuiti Zeeluzaleme taazuve. ¹⁴Naa voluma, zalağa gũla gũndigiiti ta-zobogi ga zea ve, nii a ke é naati gili, zõiti nõpe a ti ga, ti da woogũla GALA ma è-laaseigi zu.» ¹⁵Kele Maligii geni ma: «Li, tõezi zunui nuu ga ga anipakai nii gè yimazegeai la, nii a ke é daaseigi gũla kelema zii giligiti be, ta masagiti, naa veé Izelayele nubuseiti ba. ¹⁶Nà bõgõ, nà vaazu deezu la, veleii é vaazu bõõzu la bè.»

¹⁷Ananiase liini, seelii ma pelei wu, é yeelaani Sole ma, é ge ma: «Kèeloun Sole, Maligii Yesu, nii kulaai è ve kelema pelei zu, nii è vaai la, naa ga é tèvegei ga è-gaazuve zegé ma, ta è laave ga Zenvu Nadegai.» ¹⁸Gaamago nõ, é gèeni egé ani gálaiti ta gũla Sole gaazuve, ti loo, gaazuve zegé ma. É wuzegeni, é batize. ¹⁹É daamii wogai ma, é zebèi zõõõni. É foloi tanigaa gèeni kaladopoiti ba, niiti ti geni Damase. ²⁰É tõezeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA debi veleiti bu, é da ge ma: «Yesu ga é ga GALA Doun Zunui.» ²¹Zõiti pe ti geni goomenisu, ti laavõõni, ti da bõgõ gaaaga ga: «Nii lei é gèa naama nuiti wainzegezu Zeeluzaleme, niiti ti GALA tolistu daaseigi nii zu? Kebe, paa ungi ga nõ ga é naama nuiti gili, é li ga tiye zalağa gũla gũndigiiti põ, kele?» ²²Kele folo-o-folo Sole ná-kala

gooi zebèi geni baagozu: Zuifui niiti ti geni Damase, ti la mõ geni kwèe nii ta bo, tõezi é geni deezu ga tiye ga Yesu ga é ga Kilista.

²³Yeegéga zũgoza tevegai ma, Zui-fuiti ti bõgõ leveni ga ti paa. ²⁴Sole faa gweeni ta-yaava vai zu. Ti geni welezu võõ taa zigidaveti ma, folo veé kpidi va, nii a ke ti paa. ²⁵Kele, ná-kaladopoiti ti segeni ga kpidi, ti da kpõõgi zu, ti zeii ga sigigi volu veleii.

Sole geni Zeeluzaleme

²⁶Sole zeelii ma Zeeluzaleme, é kõõõni ga é võ peé kaladopoiti ba, kele ti pe ti geni luazu ba, ti la geni laani da ga é gèa ga kaladopoi ta. ²⁷Balanabase sege vele gèa, é lii la keelaiti põ be. É naa kpein sugũlani ti ma, veleii Maligii bõgõ læeni la ga Sole pelei zu, é bõõ põ, ta veleii Sole GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Maligii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸É zo naazu ma niina, ta naati ti geni læezu, ti da yei Zeeluzaleme taazuve, é da GALA daawooi laazeeli ga ladalai Maligii laaseigi zu. ²⁹Zuifui niiti ti Geleke wooi wosu, ta naati ti geni yepezu, ti da bõgõ maagaali, kele naati ti geni paa gelegele gaizizu. ³⁰Kidaaleve nuiti ti naa zũgweegai ma, ti liini la Seezalee, ti teve Taalese.

³¹Ziileigi geni Zudee Egilisi pe su, ta Galilee, naa veé Samali va, é geni wõõõzu kidaalevei zu, é da zie bõgõ-maayei zu Maligii ve, gaa geni wõõõzu ga nui liegõ, nii é geni veezu ba ga Zenvu Nadegai ná-kõõbai.

Enee valo vai

³²Tei Piyele geni levesu zooi zu ná pe, é zeelini balaa kidaaleve nuiti põ be, niiti ti geni Lida taazuve. ³³É zunui ta gaani ná, daa ga Enee, é laani seebè vetèi ga kaite kona dõsava laawu ga kõõõsama zeebèi. ³⁴Piyele geni ma: «Enee, Yesu Kilista é valo! Wuzegé, da bõgõ è

da-vetei le ba.» É wuzegeni gaamago. ³⁵Lida ta Salɔn nemei zu nuiti pe ti miná gjaai ma, ti gɔdaaleveni Maligii ma.

Dɔlɔkase wuzegɛ vai, é gɔla saai ya

³⁶Kidaaleve anzanu gɔla ge gɛni Zɔpee, daa ga Tabita, (nii poluve ga «Dɔlɔkase»), é gɛni botii vago mɔinmɔin keezu, é da faabɔgɔiti ke. ³⁷Naama ziegi zu, é zeebɛni, é za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu vɛlei ta wu. ³⁸Zɔpee galadopoiti ti menigai ma ga Piyele gja ti gɔbave laai zu Lida, ti zunu felegɔ leveni polu, ti gɛ ma: «Soma, è va fala gi vɔ be.» ³⁹Piyele wuzegeni, é vile ti volu, ti li. Ti zeelii ma, ti læni la geezu vɛlei wu. Poanzaiti pe ti maabugani ba, ti da wɔlɔ, ti gɛni sege goiti ta tookɔba wolaiti deezu la, niiti Dɔlɔkase gɛni ti betezu ti vɛ, siegi zu naa gɛni la ti va. ⁴⁰Piyele ese pe kulani eteave, é GALA fali. Naa voluma, é gjaavoteni poomai ma, é gɛ ma: «Tabita, wuzegɛ!» Naa gjaazuzegeni ma, é Piyele gja, é zeba é ze. ⁴¹Piyele yeelaani zea, é buzegɛ, naa voluma é kidaaleve nuiti ta poanzaiti tolini, é deɛ ga tiye, é vulua. ⁴²Zɔpee nubuseiti pe ti naa menini, ma mɔinmɔin ge gɔdaaleve Maligii ma. ⁴³Piyele yeegegala go gɛeni Zɔpee kɔlɔ bete nui ta vɔ be, nii daa ga Simɔn.

Kulakelemai Kɔleneye sɔlɔɔni Seezalee

10 Zunui ta gɛni Seezalee, daaseigi ga Kɔleneye, é gɛni salavusu bulu gila maazu, nii é zegeni Itali. ²Zunui naa ta ná-peleyegei ti gɛni ga GALA gaazuluaba nua, é gɛni faabɔgɔ mɔinmɔin keezu nubuseiti be, é gɛni GALA falizu sienɔpe su. ³Yeeta, kpɔkɔ volo yeegegɛalai zavasiei ma, é GALA ná-geezugeelai gila kaani, kulaai kelema kpezekele, é da le ná-pelei wu, naa tolini, é gɛ ma: «Kɔleneye!» ⁴É gjaazuloni naa va, dualuagi soni, é gɛ ma: «Togɔ gɔale, Mɔligii?» Naa gɛ ma: «Da-GALA faliiti, ta da-

vaabɔgɔiti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵Keelaiti tevena gani gani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyele. ⁶Kɔlɔ bete nui Simɔn ná-pelei wu gja é niizu ná, kpolodei laave.» ⁷Geezugeelai nii é gɛni bɔzezu pɔ, naa liini nɔ feya, Kɔleneye ná-botigɛ nu felegɔ loli, ta GALA gaazuluaba zalavusui gila, nii é botii gɛezu tɔun ba. ⁸Kpegai ma ga fai pe sugula ti ma, é ti leveni Zɔpee.

Kulakelemai Piyele sɔlɔɔni Zɔpee

⁹Polumai, tei ti gɛni pelei ma, ti maa da buɔa Zɔpee va, Piyele læni pele gɔmave ga folo bekpegi, ná betɛai ga doogɔ bosuve, ga é GALA fali. ¹⁰Pului soni, é gɛni pɔ ga é daamii wo. Siegi zu ti gɛni gɔnɔgi betezu la be, sugɔlini. ¹¹É geegɔlɔgi laalaogai gjaani, é ani ta gjaani egɛ sege wolai toko logai seki naanigɔi pe ga, é da yei zooi ma. ¹²Gɔgɔ naani suaiti ti gɛni su, ta kpokpo suaiti, naa vɛɛ wɔniiti ba. ¹³Wooi ta zeelini ma, é gɛ ma: «Piyele, wuzegɛ, è ta vaa, è mi!» ¹⁴Kele Piyele gɛni ma: «Ba-o, Mɔligii, tɔzei kaipa gè la de tɔ ma ani ba kɔzɔba ani miini.» ¹⁵Wooi naa gɛni ma volu ná velesiei: «Nii GALA ge gɛezu ma nadegɛ, mina naa vete ga kɔzɔba ani.» ¹⁶Naama vai zeini ma ga seizu savago, naa voluma, anii naa gjaagalenii ma geegɔlɔgi zu.

¹⁷Siegi zu Piyele goozuvilini da ga é kulakelemai naa voluve gɔwɛɛ, gaamago Kɔleneye ná-keelaiti é ti leveni, ti gaazagagiti boni, ti va kwɛɛ vɛ Simɔn ná-pelei ná, naati ti loni sigɔdave. ¹⁸Ti toligi woni, ta ti da gaazagagi wo, ni Simɔn laazuve gja ná, nii daasei peai ga Piyele. ¹⁹Tei Piyele gɛni gɔsieszu kulakelemai voluve zu, Zenvu Nadegai gɛni ma: «Wele, zunu savago vaave, ti da é gjaizie. ²⁰Wuzegɛ, è yei, mina ineine, à li vɔɔma wa tiye, tɔzei nà gja gè ti levegai.» ²¹Piyele yeini, é gɛ zunui naati ma: «Wele nà va, nà gja wo gjaiz-

iezu, lee gá é ga wo vaa ungi ve?»
²² Ti googaavoteni, ti gɛ ma: «Salavusu gɛndigii daa ga Koleneye, é ga zunui nii telebogai, ta é luazu GALA ba, nii Zui-fuiti pe ti tɔgɔ vagɔi wosu, naa gá GALA ge ná-geezugeela nadegai gila tevegai ma, é gɛ, é è loli ná-pelei wu, nii a ke é è woomeni.»²³ Piyele ti leeni pelei wu, é ti laazuve.

Poluma zobui é wuzegeni, é vile ti volu, ti li. Zɔpee gidaaleve nuiti tanigaa ti vileni polu, ti maaza.²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. Koleneye gɛni ti bɔunsu, é ná-nuiti ta bɔla wanawanagiti tolini ná-pelei wu.²⁵ Siegi zu Piyele leeni la pelei wu, Koleneye daagomini, é loo kɔgɔwu, é nɔkɔ bu.²⁶ Kele Piyele buzegeni, é gɛ ma: «Wuzegɛ, tɔzei ná balaa, ná ga nui ga è gɛvele.»²⁷ Ti yeni yepɛzu, ti le pelei wu, ti nu mɔinmɔin kaani, ti gaaleari ba.²⁸ É gɛni ti ma: «Wo kweeni ga tɔ ka Zuifuiti ma, ga ti mina bɔ faa nɔpe ma ta zii giligiti, ba ti va le naati ta-vele wu. Kele GALA ge deuve ga ze ga maa la neeni, nu va gɛ nui tanɔpe ma kɔzɔba nu, ba nadetala nu.»²⁹ Naa gá é kea, siegi zu wo keela levega da mà, gè va, gè la maagaali nɔpe keeni su. Kele ná wo gaazagasu, lee gá wo tɔligai ma?»³⁰ Koleneye gɛni ma: «Ma volo naanisiei gá ga za, niima yeegɛgalai nɔ zu, gè gɛni GALA falizu ná-pelei wu kɔkɔ volo yeegɛgalai zavasiei ma. Zunui gila ge vaani, é lo kàkala, kɔba zegɛi gɔleai é da volo,³¹ é gɛ mà: «Koleneye, da-GALA falii gaavotega, GALA ki ka da-vaabɔgɔiti su.»³² Keelaiti tevena gani gani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyele. Kɔb bɛte nui Simɔn ná-pelei wu gá é niizu ná, kpolodei laave.»³³ Gaamago nɔ, gè keelaiti teve è ma, è laagomi fai zu, da ma, è solooge ga è va fala. Ue niina gi pe ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Maligii è leveai ma.»

Piyele ná-kpɛi é boni Koleneye vɔ be

³⁴ Piyele kpɛi zegeni naazu, é gɛ ma: «Gaamazu, gè kwɛega niina ga GALA ge la zeelɔzɔgɔzu gɛezu nuiti ba,³⁵ kele zii pe saama, zɔi nɔpe é luazu ba, ta é telebodai gɛezu, naama nui neeve be.»³⁶ Wo daawooi gweeni, nii é tevegai Izelayele nuiti ma, é ziilei Goo Niine Uagɔi laazeeli ti ma ga Yesu Kilista maavele, tama ka é ga ese pe Maligii.³⁷ Wo kweeni nii é gɛni de Galilee, naa voluma Zudee yooi zu ná pe, Zan daazeelii ma bebei ma ga ti batizei.³⁸ Wo kweeni velei GALA ge Zenvu Nadegai yeini la Nazaletɛ nui Yesu ma, ta é zebei ve zea. Wo kweeni balaa velei Yesu gɛni levesu da zooi zu, é da faa vagɔi gɛ, é da naama nuiti pe balo, niiti ti gɛni Inegi ná-zobogi wu, tɔzei GALA ge gɛni ba.³⁹ Nii kpein é keai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzaleme, giya gá gi ga naama zeeleiti. Ti kpadɔni saa wului ma, ti paa.⁴⁰ GALA ge buzegeni, é kula saai ya foloi zavasiei, é zobogi ve zea ga é bɔgɔ le ga nuiti.⁴¹ Kele nui pe ge la gɛni de, keni zɔiti niiti GALA ge yimazegeni ga tiye kaite, ga ti gɛ ga zeeleiti, gá ya, gei gi daamii ta kpɔleii woni vɔɔma gá tiye, GALA kpegai ma ga buzegɛ, é kula saai ya.⁴² Naa voluma, Yesu devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nubuseiti ma, gi zeele wooi wo ga tɔ gá GALA ge yeelogai ba, ga é gɛ ga nu vuluiti ta gɔveiti ta-lukpɔgaaleve nui.⁴³ GALA goo wo nuiti pe ta naama zeele wooi wosu ná-faa zu, ga zɔi nɔpe a gidaalevena Yesu ma, naama nui ná-kotoi zuvaa gá ye ga tɔun daaseigi maavele.»

Zenvu Nadegai yei vai zii giligiti ma

⁴⁴ Siegi zu Piyele gɛni de naama wooiti bosu da, Zenvu Nadegai yeini nuiti pe ma, niiti ti gɛni woilosu.⁴⁵ Kidaaleve nui niiti pe ti gɛni ga Zuifuiti ti yeni Piyele volu ti va, ti laavɔɔni ga Zenvu Nadegai yei vai zii giligiti balaa ma.⁴⁶ Mazɔɔ

ti ɣeni naati goomenisu, ti ɗa bɔɛ zii woo ɣiligiti su, ti ɗa GALA debi. ⁴⁷ Piyele kpɔɛi zɛgeni volu, ɛ ɣɛ ma: «Nu ɣa ɣɛle nei naama nuiti kpatizesu ziei wu, niiti ti Zenvu Nadegai zɔɔɔɔgai ga ade ɣevele baa?» ⁴⁸ É devei veeni, ti naati kpatize Yesu Kilista laaseigi zu. Ti maaneneni ga ɛ ye ti ɣoba foloi tanigaa laawu.

Piyele ná-poluvaawogi Zeeluzaleme Egilisiu zu

11 Keelaiti ta kidaaleve nui niiti ti ɣeni Zudee yooi zu, ti menini ga zii ɣiligiti balaa, ti yeezeive GALA daawooi wu. ² Siɛgi zu Piyele leeni la Zeeluzaleme, kidaaleve nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ɣɛ ma: ³ «É leve ɣale, è liai, è le zii ɣiligiti ta-velei wu, naa voluma wo laami uɔɔma wa tiye.»

⁴ Piyele tɔɔzeini naazu ga faiti sugula ti ma ga gilagila, ɛ ɣeni ti ma: ⁵ «Gè ɣeni Zɔpee taazuve, gè yeni GALA falizu sùɣili, gè kulakelemai ta zɔɔɔni. Ani ta zɛgeni geegɔɔɔɔgi zu, eɣɛ seɣe wola toko logai seki naanigoɔ pe ga, ɛ ɗa yei, eyesu ɛ zeeli mà. ⁶ Gè suveteni ga pagɔ, gè ɣɔɣɔ naani suaiti kaani, ta ɗɔɔɔ zuaiti, naa veɛ kpokpo suaiti ta wɔniiti ba. ⁷ Gè woo ɣila menini balaa, ɛ ɗa ɣɛ mà: «Wuzɛɣe, Piyele, è ta vaa, è mi.» ⁸ Kele gè ɣeni ma: «Ba-o, Màligii, tɔɔzei kaipa kɔɔɔba ani ba tɔ ma ani la ɗe lɔɔni dâave.» ⁹ Wooi woni mà volu ná velesiei zu, ɛ ɣula geezuve, ɛ ɣɛ mà: «Nii GALA ge ɣɛezu ma ɣadege, mina naa vete ga kɔɔɔba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu savagɔ, naa voluma, ti pe ge ɣaagaleni ma geegɔɔɔɔgi zu. ¹¹ Gaamago nɔ, zunu savagɔ unkulani, ti zeɣe Seezalee, ti va tɔlisu, ti loni sigɣidave, ve gi ɣeni ná. ¹² Zenvu Nadegai ɣeni mà, gè vile ti volu gi li, gè mina ineine. Wele keeloun lɔzitaiti ba, niiti ti màazani, gi li, gi le Kɔleneye ná-pelei wu. ¹³ Naa balaa boni gi ma, velei ɛ kulakelemai zɔɔɔni la, geezuɣeelai loni, ɛ ɗa ɣɛ ma: «Keela

leve Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyele. ¹⁴ Toɣa naa le ga ɗe, velei ɗa ɣizo da, wa ɗa-vele wu nuiti.» ¹⁵ Siɛgi zu gè kpɔɛzuɣulai lɔɔzeini la, Zenvu Nadegai yeini ti ma, velei ɛ yeini la ade ma mɔungi. ¹⁶ Naama ziegi zu, kigi looni Maligii laawooi nii zu ga: «Mazɔɔɔ Zan batizei woni ga ziei, kele wɔun, wa batize ga Zenvu Nadegai.» ¹⁷ Ni tama GALA ge vebeani ɣilagi naa nɔ vea ti ya, nii feai ada balaa zea, ade ɣidaaleveai Maligii Yesu Kilista ma, nɔun nà ga leeni, nà li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaaleini, ti lebiyai ve GALA be, ti ɗa ɣɛ ma: «GALA ge va bu ga zii ɣiligiti balaa ti ti zie velei maavalibo, nii a ke ti zenvui zɔɔɔ!»

Antiyɔse Egilisiu lɔɔzei velei

¹⁹ Wɔinzeɣemai vaai ma eyesu ti Etiyeni va, kidaaleve nui zɔiti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini fɔ Fenisi, ta Sipele, naa veɛ Antiyɔse va, kele ti la ɣeni GALA daawooi laazeelizu zii ɣili nɔpe ma, keni Zuifuiti nɔ. ²⁰ Anɛɛ naa ve, ti zaama nui tanigaa, niiti ti zɛgeni Sipele ta Silene, ti li Antiyɔse, naati ti bɔɛni balaa zii ɣiligiti pɔ, ti Maligii Yesu ná-Woo Nisine Uagɔi laazeeli ti ma. ²¹ Maligii ɣeni ti va, nu mɔinmɔin ge laani ti-laawooi la, ti ɣaavote Maligii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzaleme Egilisiu zu nuiti ma, ti Balanabase leveni fɔ Antiyɔse. ²³ Naa zeelii ma, ɛ peteni velei GALA ná-zaalai ɣeni botii ɣɛezu la, koozunɛeni gola. É kidaaleve nuiti ipɔɔɔni ga ti ɣɛ ga woogɛɣila nu Maligii ve, ta ti ɣili ba ga ti-yiimave pe. ²⁴ Mazɔɔɔ Balanabase ɣeni ga nu vago, nii daavegai ga Zenvu Nadegai ta kidaalevei. Nu mɔinmɔin ge zɔɔɔni, ti bɔɔɔ ve Maligii ya. ²⁵ Naa voluma, Balanabase liini Taalese, ɛ Sɔle laagomi. ²⁶ É naa ɣaani ná, ti ye volu, ti va Antiyɔse. Ti kona gila keeni miná, ti ɗa gaalebai wo uɔɔma ta Egilisiu, ta

ti da nu moinmoin kala. Antiyose ga kaladopoiti ti-laasei ge veeni na mounpa ga keletieinti.

²⁷Naama ziegi zu, GALA goo wo nuti ti zegeni Zeeluzaleme, ti yei Antiyose. ²⁸Ti gila ge geni na, nii daaseigi geni ga Agabuse. Zenvu Nadegai loni tugɔ, é wuzegé, é bo ga pulu wolai ga loozu eteai zu na pe. Pului naama ge looni Wolome masagi Kelode na-siegi zu. ²⁹Kaladopoiti ti deveni ti zooloo ma ga nii nɔpegi ma zobogi ese be, ma nu ke ga kpɔbai kidaaleve nuiti be, niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰Naa ga ti keeni, ti fe Balanabase ta Sole ya, naati ti teve to-tugɔiti pɔ.

Piyele gɔla vai kasoi ga

12 Naama ziegi zu, masagi Elode yeeveeni Egilisi zu nui tanigaa ma. ²É Zan keegeloin Zake vaani ga bogɔa zɔkpɔi. ³Tei é kaani ga naa wola neeni Zuifuiti be, é Piyele balaa soni, feti ziegi zu, siegi zu ta da bului mi la, nii leve la su. ⁴É naa zogai ma, é pili kasoi ga, é kalivaani salavusu naanigɔ zeizu naanigɔ ma, ga ti da wele ma. Ná-kisieci geni ga é naa ná-tukpɔi gaaaleve, siegi zu Pake fetii levesu da. ⁵Piyele makega geni de kasoi ga, Egilisi nuiti ti la geni loogosu GALA falii va be.

⁶Yeei Elode deveni la ga geelaa ga laona nɔ feya, é naa ná-tukpɔi gaaaleve kelezu, naama yee bidii, Piyele geni laani, é da ji salavusu felegɔ yɔɔɔzu, kaso make nuiti ti loni kaso velei laave. ⁷Gaamanɔ, Maligii ná-geezugeelai gila ge gulani kelema, kaso velei wu gɔalani kpoke, ve Piyele geni na. Geezugeelai yeelooni Piyele betegave, é maaloga, é gɛ ma: «Wuzegé fala!» Yɔɔɔɔiti ti vieni Piyele yeeiti ba, ti loo. ⁸Geezugeelai gɛ ma: «Da-zaamaɔgilingi gili zaama, è da-zavalagiti dɔ gɔɔɔa!» Piyele naa gɛeni. Geezugeelai gɛ ma: «Da-zegé wolai loo gɔba, è vile pɔlu.» ⁹Piyele gɔlani kaso

velei wu, é vile polu, é la geni laani da ga nii geezugeelai keezu, gite vaa ve, é geni gisieu ga kulakelema nɔ ga é kaazu. ¹⁰Siegi zu ti leveni la kaso make nuiti seizu mɔungi ta felesie va, ti zeelini kɔlu bogi ma, nii daalaosu ga taazu velei. Naa laalaoni bɔɔɔ ve ti lugɔ, ti gulani ti vile koi yɔɔɔzu velei gila ma, ti da li. Gaamago, geezugeelai jeeleni koba.

¹¹Piyele naama vaiti gaagani niina, é gɛ ma: «Gaamazu, gè kwɛ niina ga Maligii ná-geezugeelai levege ga é kula Elode yeezu, ta naa pe su, nii Zuifui nubuseiti ki ge gɛa ba, é lo ndun ba.» ¹²É gidaai ma faiti bu, é sakpani Zan nii daasei peai ga Maleke naa dee Maali ná-pelei wu, ve nu moinmoin ge gaaaleeni ba na, ti da GALA fali. ¹³Siegi zu é sigigi ma bogi laalogani la, botigɛ anzanui ta geni na, daaseigi ga Loode, naa maabugani kpogi va ga é woilo. ¹⁴É gweesu gaani Piyele wooi va, koozune velei ma, é la gite sigigi laalaoni, é bizeni, é li gɛezu ti ma, Piyele ga é sigidave. ¹⁵Ti geni ma: «È litige!» Kele é ti gisugalani ga gaa-mai ve. Ti geni ma: «Ná-geezugeelai ve mu.» ¹⁶Naazu Piyele geni ba nɔ, é da pelei laaloga. Ti pelei laaloga ma, ti laavɔoni ga kaa vai. ¹⁷É yee gɛeni ti ma bebe ga ti maagɛ kpɔ, é zeba é naa zugula ti ma, velei Maligii kulaai la kasoi ga, naa volumna, é geni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaaleve nui zɔiti.» Naa volumna, é lini ga ada gili pele.

¹⁸Poluma zobui, salavusuiti ti wola geni unga wuulee naama vai zu, nii é geni ga Piyele. ¹⁹Elode numaa vileni ga ti Piyele gaaizie, kele ti la kaani. É kaso make nuiti gaazagani, é devei ve ga ti naati paa. Naa volumna, é zegeni Zudee yooi zu, é li zeizu Seezalee.

Masagi Elode zaa vai

²⁰Kpɔei geni Elodeni zɔɔɔzu ta Tiil nuiti, naa ve Sidon nuiti ba. Naati seizu felegɔ ti zoolooni faa gila ma, ti voluzeigi

ge ga Belasetuse, masagi nii velei wu lo-tugʻi. Naa voluma ti liini ga ti ziileigi maavali masagi ma, tʻʻzei ti-gʻnɔgi pe ge gʻeni zegʻezu masagi ná-zooi nɔ zu. ²¹Naama voloi zeelii ma, Elɔde bɔgʻɔ maagilini ga masa segei, é zeí ná-masa kpɔkpɔgi gʻa, é da masa kpɔe wolai wo ti ma. ²²Nubuseiti ti gʻeni maamusezu, ti da gʻe ma: «Nu woo la ga nuu, galagi ta woo ve de!» ²³Gaamago nɔ, Maligii ná-geezugeelai gila ge Elɔde loḡani, kpeinti ti kpudegi zumiini, é za, mazɔɔ é la gʻeni lebiya veeni GALA be.

²⁴Kele GALA daawooi gʻaa gʻeni wɔɔɔzu.

²⁵Balanabase ta Sɔle ti begai ma ga ta-wotii gʻe Zeeluzaleme, ti gʻaleni ma. Ti lizuve, ti liini ga Zan, nii daasei peai ga Maleke.

Balanabase ta Sɔle leve fai keela ziegi ma

13 GALA goo wo nuiti, ta kalamɔn wolai niiti ka ti gʻeni Antiyoŋe Egilisii zu: Balanabase, Simiyɔn nii daaseigi velesiei ga ma Leigi, Lusiyuse Silene nui, Manayen nii ta masagi Elɔde ti wɔɔɔni ɔɔma, ta Sɔle. ²Yeeta, ti gʻeai ma Maligii lebizu ɔɔma, ti da zugi zo, Zenvu Nadegai gʻeni ti ma: «À Balanabase ta Sɔle gʻula bɔgʻɔ zaama bɛ ye, naama wotii vaa zu, nii gɛ ti loligai ma.» ³Ti begai ma ga zugi zo, ti GALA fali, ti yeelaani ti ma, ti be ti va, ti li.

Balanabase ta Sɔle ti lii vai Sipele

⁴Zenvu Nadegai Balanabase ta Sɔle levegai ma, ti liini Selusi, ti le batoi zu miná, ti li Sipele. ⁵Ti zeelii ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti ta-GALA debi veleiti bu. Zan-Maleke gʻa é gʻeni ga ta-bɔba nui. ⁶Naa voluma, siegi zu ti beni la ga zie zaama yooi maaleve, ti zeeli Pafɔse. Ti molikula nui ta gʻaani ná, Zuifui ta gʻeni de, é ga zee gʻala goo wo nui, daaseigi ga Baal-

Yesu. ⁷É gʻeni kundigii Seleziyuse Pɔluse va, zunui naa gʻeni ga faagwe nu wola. Naama zunui Balanabase ta Sɔle lolini, é dee ga wɔin gʻa ma ga é GALA daawooi meni. ⁸Kele molikula nui Elimase (tʻʻzei daaseigi gʻana Geleke wooi zu), naa gʻeni ti laalɔgʻoma, é gʻeni pɔ ga é pele leve kundigii luḡɔ ga a va gʻidaaleve Yesu ma. ⁹Naazu, Zenvu Nadegai Sɔle laaveni, nii daaseigi balaa ga Pɔle, naa gaazulo ba, ¹⁰é gʻe ma: «Ee, da ve, dei é laavegai ga kelegele nɔi ma zii pe ta yaavai, Inegi ná-doun zunui, telebodai pe sili nui! È la bɔɔa baa, ga Maligii ná-pele zɔlegiti segea kevele ma? ¹¹Niizu niina, Maligii gʻa yeevɔɔgʻuzu è va, è gaazugole, yeeḡḡgʻala go laawu è la gʻaazulaa foloi ma.» Gaamago nɔ, kpidii vɛeni Elimase gaazuveti ma, é da nuiti gaizie meme ga ti pelei lee la. ¹²Kundigii naama vai gʻaai ma, nii keai, é gʻidaaleveni, mazɔɔ daavɔɔni ga Maligii ná-kalagi.

Pɔle ta Balanabase ti lii vai Antiyoŋe Pisidi gʻovii ma

¹³Pɔle ta siepɔgʻiti ti leeni batoi zu Pafɔse, ti li Peleze Panfili gʻovii ma. Zan-Maleke zegeni ti volu, é gʻale ma Zeeluzaleme. ¹⁴Tɔnɔi, ti zegeni Peleze, ti li ga luḡɔ, ti zeeli Antiyoŋe Pisidi gʻovii ma. Doogɔ foloi, ti leeni GALA debi velei wu, ti zeí. ¹⁵Ti begai ma ga GALA ná-tɔgi ta GALA goo wo nuiti ta-zeevetei su wooi tanigaa gʻala, GALA debi velei ma gʻundigiiti ti nu leveni ti ma, é gʻe ti ma: «Gi-gʻeeleaiti, ni tene goo gʻa wo la nubuseiti faa ma, à bona.»

¹⁶Pɔle wuzegeni naazu, é yee gʻe bebe ga ti maagʻe kpɔ, é gʻe ti ma: «Izelayele nuiti ta wɔigiti wo luazu GALA ba, à woilo gɔo ma. ¹⁷Izelayele nubusei niiti ta-GALAGI gʻa é yimazegeni ga ade-memewolani, é ti gaawɔɔɔ siegi zu ti gʻeni zeini la Ezipete yooi zu. É ti gʻulani ná va ga ná-zeebe wolai. ¹⁸É yeezeini ti wu kona vuunaanigo

(40) gɛgɛfala laawu tevebai zu. ¹⁹Kpegai ma ga zii ɛfela gɔlogɔlo Kanaan yooi zu, ɛ naati ta-yooi veeni ademewolani zea ga tɔnɔ, ²⁰kona unnaanigɔ puulɔlugɔ (450) laawu. Naa volumna, ɛ tukpɔgaaaleve nuiti fe ti ya, eyesu ɛ zeeli GALA goo wo nui Samiyele ma. ²¹Naa volumna, wɔin gɛni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise nã-doun zunui Sɔle zeini ti unda kona vuunaanigɔ (40) laawu, ɛ gɛni ga Benzamen nã-bolodamai zu nui ta. ²²GALA kpegai ma ga gɛle Sɔle va, ɛ Davide veeni ti ya ga masagi, ɛ niima wooi woni naa nã-faa zu, ɛ gɛ na: «Gè Izayi nã-doun zunui Davide gaaave, ziiima nui nii ɛ vaazu ziiima vaiti pɛ kɛezu.» ²³Egɛvelei GALA ge minazegɛni la, Davide naa mavofodai zu gɛ ɛ Yesu gɛlaai nã ga Izelayele Gizo Nui. ²⁴Aisa Yesu va zɔɔɔ, Zan gɛni GALA daawooi laazeelizu Izelayele nubuseiti pɛ ma ga ti ti zie velei maavalibo, ti batize. ²⁵Zan gɛai ma nã-botii gaaabelasu, ɛ gɛni ma: «Nã lei gè va gɛ ga naa, nii wo gɛsieszu su. Kele taɛili ka vaazu nɔn poluma, nii gè la vɔɔ kula gɛɛni su ga gè va nã-savalagiti daavie.»

²⁶Kèeleaiti, wo gɛni ga Abalaame mavofodai ta, ba wɔiti wo luazu GALA ba, ade ya gɛ kizo kpɔɛi nii levegai ade ma. ²⁷Tɔɔzei Zeeluzalɛme ze wo nuiti ta ta-gɛndigɛiti ti la Yesu nã-fai gaaɛani, naa vɛ GALA goo wo nuiti gooi va, nii ɛ gɛlasu doogɔ foloi pɛ. Ti peelalaai ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pileni su. ²⁸Anɛ ni ti la gɛni sɔ kaani ba, nii nu a nu vaa su, ti gɛni Pilate ma, ɛ Yesu va. ²⁹Ti begai ma ga naama vaiti pɛ daazeeli, niiti ti zɛveai nã-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰Kele GALA ge buzegɛni, ɛ kula saai ya. ³¹Folo mɔinmɔin daawu, ɛ bɔɔɔ lɛeni ga niiti ti yeni ba, ti zɛge Galilee, ti li Zeeluzalɛme, ti gɛai niina ga nã-zeeleiti nubuseiti koba.

³²Giya bɔɔɔi balaa, gã naama Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minazegɛni woni ademewolani be, ³³GALA ge naa laazeelia ade vɛ, adeiti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuzegɛ vai, ɛ gɛla saai ya, egɛvelei zɛveai la GALA zɛveai ma wuyei velesiei zu ga: «Da ga dɔn zunui, gè ɛ zɔɔɔge za.»

³⁴GALA ge buzegɛ vai, ɛ kula saai ya, ɛ mina mɔ gɛle ma, ɛ va luula, naa gɛ ɛ boni ga:

«Nã faa padegaiti ke wo vɛ, niiti ti maa la valiboga pɛ, nii gè minazegɛni la Davide vɛ.»

³⁵Naa gɛ ɛ keai ɛ bogai la nã taɛili ga: «È la vaa bu da-wotii gɛ nui, ɛ ga woogɛgɛla nui, ɛ va luula kabayegɛi zu.»

³⁶Tama Davide begai ma ga botii gɛ GALA be nã-yegɛgɛlakai zu, ɛ zaani, ɛ li memewolani pɔ, ɛ luula. ³⁷Kele zɔi GALA ge buzegɛni, ɛ gɛla saai ya, naa la luulani.

³⁸Kèelointi, à sugwɛɛ mu ga Yesu maavele gɛ kotoi zuvaaye fai laazeelizu la wo ma. ³⁹Zɔi nɔpɛ ɛ gɛdaalevezu ma, naama nui nã-kotoi zɛgea ba, nii Moize nã-tɔgi la gɛni zooga kɛezu wo vɛ. ⁴⁰À dama ga bɔɔɔ mu, naa gɛ a ke nii bogai GALA goo wo nuiti ta-zɛveiti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹«Wɔi wo ga nubuseiti ti laavegai ga maayo bala bei, à wele, wo laa gɛ vɔ, wo-ma zuwu gaaaleve. Mazɔɔɔ nã vaazu fai ta gɛɛzu wa-yegɛgɛlakai, naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la gɛni la da.»

⁴²Bebei gɛai ma gɛlazu, ti naati maaneneni ga ti bɔɛ volu, ɛ vile naama vaa gɛlagi nɔ va, doogɔ foloi nii ɛ vaazu.

⁴³Gaalebai volumna, Zuifui ma mɔinmɔin ta zii gɛligi niiti ti latigai, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ti vileni Pɔle ta Balanabase volu. Naati ti gɛni bɔɛzu ti

ʋ, ti da ti iɲɔɔ ga ti ɣili kpaan GALA ná-zaalai va.

⁴⁴Poluma loogo foloi, nu ɣa ɣe ma, taazuve nubusei pe ka nɔ é ɣaaleeni ba GALA daawooi meni fai zu. ⁴⁵Zuifuiti ti bebei ɣaai ma, ti laaveni ga toloi. Nii Pɔle ɣeni bosu, ti da naa maagaali ga woo ɲɔiti. ⁴⁶Pɔle ta Balanabase ti bɔeni ti ʋ ga ladalai, ti ɣe ti ma: «Wa ɣa mɔnupa GALA daawooi maa ɣea nɛni, é wo wo ma. Kele tei wo ɣelezu ba, ta wo bɔɔ lev-ezu ga wo la zolooni ɣɔɔɣ zenvui ma, naa maavele ma, be ɣi ɣaavote zii ɣiligiti ma. ⁴⁷Tɔɔzei naama levei ɣa Maligii feai gi ya, é ɣe ma:

«Gè è loga, è ɣe ga ziiti ta-wozakalagi, è kizo fai ɣula kelema eyesu zou bela ga.»

»

⁴⁸Zii ɣiligiti ti naama wooi menigai ma, ti ɣoozunɛni gola, ti da Maligii lebi daawooi vaa zu. Niiti kpein ɣɔɔɣ zenvui ɣevele beteni ti ma vaa ma, naati ti ɣidaaleveni. ⁴⁹Maligii laawooi ɣaa ɣeni wɔɔɔzu naama yooi zu ná pe. ⁵⁰Kele Zuifuiti ti lɔoni tosuba anzanuiti unsu niiti ti latini, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ta taazuve zeizumaanɛgiti, ti wɔinzegemai vileni Pɔle ta Balanabase volu, ti naati kpe ta-yooi zu. ⁵¹Naati felegɔ ti ti ɣɔɔɣa vufiligi bukpuneni ti laalɔɔma, ti li Ikonyume. ⁵²Kaladopoiti mu, ti laaveni ga koozunɛi ta Zenvu Nadegai.

Pɔle ta Balanabase ti ɣeni Ikonyume

14 Pɔle ta Balanabase ti ɣeai ma Ikonyume, ti leeni miná balaa Zuifuiti ta-GALA debi vele wu, ti yeni bɔezu ga kevelei ta, Zuifui ma mɔinmɔin ta Gelekii ma mɔinmɔin ti ɣidaaleve. ²Kele Zuifuiti ti ɣikpaai, naati ti lɔoni zii ɣiligiti unsu, ti naati daavili ga ti faa ɲɔu ɣe ga kidaaleve nui. ³Anɛ naa ve, Pɔle ta Balanabase ti lebini Ikonyume, ti ɣeni bɔezu ga ladalai, tɔɔzei ti laani Maligii la, naama ge ɣeni ná-zaala wooi ma ɣaamai ɣulazu kelema ga laavɔ vaiti ta

maabele vaiti, nii é ma zobogi veeni ti ve ga ti da ke. ⁴Taazuve nubusei ɣaagwɛeni su fele, gilazuve ɣeni Zuifuiti polu, gilazuve ɣe keelaiti polu. ⁵Tei zii ɣiligiti ta Zuifuiti é ve ta-ɣundiɣiiti ba, ti ɣeni ɣevele betezu ga ti Pɔle ta Balanabase maanɔɔ, ti va ti zɔɔ ga kɔtuiti, ⁶naati ti sugwɛegai ma, ti velani ti li Likaoni ɣovii ma: Lisetele, Delebe, ta ti-maagoolii zu. ⁷Ti Woo Niine Uagɔi laazeelini miná.

Pɔle ta Balanabase ti ɣeni Lisetele

⁸Megɛle zunui ta ɣeni zeini Lisetele taazuve, nii é zɔɔɔni ga megɛlegi, kaipa é la ɣeni de zooni é va zie. ⁹É ɣeni woilosu Pɔle woo ma. Naa weleni ba, é ka ga kidaalevei ɣa zea ga é valo, ¹⁰Pɔle woogulani, é ɣe ma: «Wuzegɛ, è lo è-ɣɔɔɣiti ga!» Zunui vilini kpulu kɔɣɔiti ga, é tɔɔzei ga é da zie. ¹¹Tei bebei naa ɣaani, nii Pɔle ɣeni keezu, ti ɣeni bainsu ga woo wola Likaoni wooi zu, ti da ɣe ma: «Galagiti ti nubuse ɣɔɔɣi zeɣea, ti yei gi zaama.» ¹²Ti Balanabase laasei peeni ga Zuuse, ti Pɔle laasei pee ga Gɛelemese, tɔɔzei naa ɣa kpɔi ɣeni da. ¹³Galagi nii daa ga Zuuse, naama zalaɣa ɣula nui ná-gala pelei ɣeni taa loave, é vaani ga nike zineiti ta tufa levelevɛgaiti taa zigidave. Ta bebei ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga zalaɣai Balanabase ta Pɔle ve.

¹⁴Keela felegɔiti ti naa menigai ma, ti ta-zegɛiti balini ga ɣɔba, ti bize bebei ʋ pelei, ti bain ga tiye, ti ɣe ma: ¹⁵«Lee vaa zu wo naa ɣeezu? Gá balaa gá nɔ ga nubusei ga wo ɣevele, gi vaave Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, ga wo beteve ɣimalala vai naati ba, wo lati zenvu su GALAGI ma, nii é geegɔɔɣi, ta zooi ta kpolodei betea ta ti zu aniiti. ¹⁶Yeegɛɣalaj niiti ti levegai, é zii ɣilagilagiti pe zege ná, ese ge da zie ga yiima vele. ¹⁷Anɛ naa ve, é la beni bɔɔɣ leezu ga tiye ga ná-faabɔɣiti maavele, niiti é ti ɣeezu, tɔɔzei tɔ ɣa é tonai ta

ani b̄ete yeegef̄alaiti tevesu wo ma, é d̄a ḡw̄nḡi ve wo ya, ta é koozun̄eei l̄o wo-yiimav̄eti.» ¹⁸ An̄ee balaa keelaiti ti naama woointi boni, kele é ḡeni ga faa baaba gola, ti va pele leve bebei luḡḡ ga naati ti mina zalaḡai ḡula ti ve.

¹⁹ Naa voluma, Zuifuiti ti zeḡeni Antiȳose ta Ikoniyyume, ti va ti bebei un̄su leve. Ti P̄ole z̄w̄ni ga k̄tuiti, ti k̄pokpo, ti kula taai va, t̄w̄zei ti ḡeni ḡis̄ez̄u ga é za. ²⁰ Kele sieḡi zu kaladopoiti ti gaaleeni ba la koba, é wuzeḡeni é le taazuve, poluma zobui ta Balanabase ti liini Delebe.

Ti ḡale ma vai Antiȳose

²¹ Sieḡi zu P̄ole ta Balanabase ti beni la ga Woo Niine Uaḡoi laazeeli Delebe, ti kaladopo m̄oinm̄oin s̄ol̄w̄ni ná, ti ḡaleni ma Lisetele ta Ikoniyyume, ti gaabela Antiȳose. ²² Ti ḡeni kaladopoiti iḡw̄d̄w̄zu, ti d̄a ti len̄e ga ti ye kidaalevei zu, ti d̄a ḡe naati ma: «Keni ade k̄p̄ol̄o m̄oinm̄oin s̄ol̄w̄ pe, ade va l̄o GALA ná-masadaí zu.» ²³ Ti yeeloni totuḡḡiti ba Egilisií ḡilagi-lagi pe su, ta la b̄ena ga GALA fali ti zugi zo, ti ḡeni naati kalivaazu Maliḡii ma, nii ti ḡidaaleveai ma.

²⁴ Naa voluma, ti leveni Pisidi ḡovii ma, ti zeeli Panfili. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini Peleze, naa voluma ti li Atali. ²⁶ Ti zegeai ma miná, ti l̄eeni batoi zu, ti li Antiȳose, ve ti ḡalivaani ná GALA ná-zaalai ma, botii naama vaa zu, nii ti beni ga ke. ²⁷ Ti zeelii ma, ti Egilisií zu nuiti pe gaaleeni ba, ti voluvaawo ti ma ga nii pe GALA ge keai ga ti maavele, ta vele naa kidaalevei ma velei laalaogai la zii ḡiligiti tuḡḡ. ²⁸ Ti ku ḡeeni ná fele kaladopoiti saama.

Maab̄w̄nḡi nii é ḡeeni Zeeluzaleme

15 Zunui tanigaa ti zeḡeni Zudee yooi zu, ti va Antiȳose, ti d̄a kidaaleve nuiti kala, ti d̄a ḡe ti ma: «Ni wo la latini pelevolu, eḡevelei seveai la Moize ná-t̄ḡi zu, wo la zooga ḡizosu.»

² Naa ḡaabelani ga maaḡaali baaba go-lai ti ȳḡḡzu ta P̄ole naa veé Balanabase va. Naa voluma, ti deveni ga P̄ole ta Balanabase naa veé taḡiligaa va ti le Zeeluzaleme, ti naama vai ȳḡḡzule ga keelaiti ta Egilisií lotuḡḡiti. ³ Antiȳose Egilisií ti leveni, ti liini ti leve ga Fenisi ta Samali vele, ti d̄a naa zuḡula, velei zii ḡiligiti ti ḡidaaleveai la. Naama woointi ti ḡeni ga koozune vaa wola kidaaleve nuiti be. ⁴ Ti zeelii ma Zeeluzaleme, Egilisií nuiti ti ti laaḡomini ta keelaiti naa veé totuḡḡiti ba, ti voluvaawoni naati ma ga nii pe GALA ge keeni ga ti maavele. ⁵ Faliz̄ieinti saama, niiti ti ḡidaaleveni, naa tanigaa ti wuzeḡeni, ti ḡe ma: «Keni zii ḡiligiti ti lati pelevolu, é ti leve ga ti ḡolo Moize ná-t̄ḡi ve.»

⁶ Keelaiti ta totuḡḡiti ti ḡaaleeni ba, ti naama vai wuuvete ga paḡo. ⁷ K̄p̄ez̄uḡula wolai begai ma, Piȳele wuzeḡeni, é ḡe ti ma: «K̄ēleaiti, wo kw̄eeni ga kaite GALA ge yiimazeḡeni ga ze wo zaama, nii a ke ḡe Woo Niine Uaḡoi laazeeli zii ḡiligiti ma, ti ḡidaaleve. ⁸ GALA nii é nu yiimave ḡw̄ee, naa b̄ḡḡi ma zeele wooi woga ga é yeezeida ti wu, t̄w̄zei é Zenvu Nadegai vea tiya ga ade ḡevele, ⁹ é la zeeḡaaḡw̄eezu ḡeeni ade ȳḡḡzu ada tiye, t̄w̄zei é ti-yiimav̄eti padege ga ta-ḡidaalevei maavele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA suḡḡḡsu, ga wo unbawului naa la kaladopoiti k̄p̄oboḡa, nii ada ade-mem̄ewolani ade la zieni seḡe vai wu? ¹¹ Kele ad̄un, Maliḡii Yesu zaalai ḡa ade ḡidaaleveai la ga ade ḡizoge ga ti ḡevele.»

¹² Bebei pe ge maaḡeni k̄p̄o, ti woilo Balanabase ta P̄ole woo ma, ti d̄a naa zuḡula, velei GALA ge ḡeni laav̄w̄ vaiti ta maabele vaiti keezu la ga ti maavele zii ḡiligiti saama. ¹³ Ti begai ma ga b̄e, Zake k̄p̄ei zeḡeni, é ḡe ma: «K̄ēleaiti, à woilo d̄ee ḡò ma! ¹⁴ Sim̄on naa zuḡula ade ma, velei t̄w̄zeizu m̄ounpa GALA

ge yimazegeni la zii g'iligiti saama ga zii g'ila, nii a g'e ga n'no. ¹⁵ Naama vai balaa zoolooge GALA goo wo nuiti daawooi ma, t'oozei seveve ga:

¹⁶ «Naa voluma na g'ale ma volu, Davide na-pelei nii goloai, na gaal' volu, veti n'ati kologologai, ge min'ati kpete volu.

Na to volu,

¹⁷ naa ga a ke, nubusei motaiti ti Maligii g'azie,

ta zii g'iligi niiti kpein ti g'ei ga n'no.

Naa ga Maligii bogai,

¹⁸ nii e na-faazeikpasuiti kulaai kelema kaite wol'wol'»

¹⁹ Zake g'eni m'no ti ma: «Naa ga e ba, na kaazu ga fizoge ga ade mina faaba kpete zii g'iligiti tug'o, niiti ti g'idaalevezu GALA ma, ²⁰ kele ade sevei leve ti ma ga ti b'og'o maape ga k'og'o ganigiti ta-g'oz'ba vaiti, kologologi, ta ti mina sua mi nii ma jama la uuuni, naa ve'e jama va. ²¹ T'oozei kaite wol'wol' ziegiti su, nuiti ta taa g'ilagilagiti su ti da Moize na-t'ogi g'ala, ta toga g'alasuu doog'o foloiti pe GALA debi veleiti bu.»

Devei niiti ti zegeni ta sevei e leveni kidaaleve nuiti ma

²² Naama ziegiti zu, keelaiti ta totug'iti, naa ve'e Egilisi zu nuiti pe ba ti zolooni ma, ga ti nui tanigaa g'ula b'og'o zaama, ti ti vile P'ole ta 'Balana'baseni polu, ti li Antiy'ose. Ti yeeloni Zude va, nii e lolisu ga Balasabase, ta Silase, ti felego ti g'eni ga nuiti, niiti unfema wola g'eni ti ve kidaaleve nuiti saama. ²³ Ti sevei veeni ti ya, nii su wooi g'eni ga nii: «Wo-g'eelointi, ti ga keelaiti ta totug'iti ta wo lu'osuu, woiti wo la ga Zuifua, wo Antiy'ose taazuve, naa ve'e Siili ta Silisi g'oviiti ba. ²⁴ Gi menige ga gi zaama, nui tanigaa ti vaave wo b' be, ti wo yi-ib'ol, ti wo niikpi ga ta-b'ezug'ulai. Ga lei gi va naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi pe gi zoolooge ma ga gi yeelo nua va, gi ti

ve'e gi-ne'og'iti 'Balana'base ta P'ole va, ti va wo b' be, ²⁶ niiti ti g'ikula ti-yenvuiti su ade-Maligii Yesu Kilista laaseigi vaa zu. ²⁷ Naa ga e kea, gi Zude ta Silase levega wo ma, ga ti va ti niima geela woo lazeeli wo ma ga laawoo. ²⁸ Ne'ee Zenvu 'Nadegai ve, ta ga b'og'iti gi ve, ga nu mina kas'o n'pe da wo unma, keni nii maalaasu la na. ²⁹ Naa ga e ga, keni wo mina da ga suaiti mi, niiti ti g'ulaai ga za-la'gai k'og'o ganigiti be, ta jama, naa ve'e sua voomaiti ba, wo b'og'o maape balaa ga kologologi. Wa naati ke'ena, faa vago ve wo ve. Ade gaana m'no!»

³⁰ Ti yeebeni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiy'ose, ti kidaaleve nu b'og' pe gaale ba, ti sevei ve ti ya. ³¹ Sevei g'ala-gai ma, ti wola g'oozune'eni, t'oozei i'og'oo wooi va e g'eni su. ³² Tei Zude ta Silase ti g'eni ga GALA goo wo nuiti, ti lebini b'ezu kidaaleve nuiti po, ti da naati tene, ta ti da ti i'og'o. ³³ Ti ku g'eeni na fele, naa voluma g'e'g'elointi ti yeebeni ti va ga ziileigi, ti g'ale ma naama nuiti po, niiti ti valini ti ma. ³⁴ [A'ee naa ve, e ne'eni Silase ve ga e ye na.] ³⁵ P'ole ta 'Balana'base ti yeni Antiy'ose, naa ve'e nu m'oinm'oin ba, ti kalagi wo, ta ti da Maligii na-Woo Niine Dag'oi lazeeli.

P'ole ta Silase lii vai keela ziegiti velesiei ma

³⁶ Ku g'eeni fele, naa voluma P'ole g'eni 'Balana'base ma: «De g'ale ma vogi zu, de li de kidaaleve nuiti ka, ve pe de levega na, de Maligii laawooi lazeeli, de ka mini g'e'g'ala ga ti na kidaalevei zu.» ³⁷ 'Balana'base g'eni po, e Zan vile ti volu, nii daasei peai ga Maleke, ³⁸ kele P'ole kaani ga e la viz'oni ga ti va naa vile volu, nii e zegeni ti volu sie m'ungi zu Panfili z'oli, e la g'eeni ti va ta-wotii zu. ³⁹ Naama maagaalii baani ti y'og'zu, eyesu ti bali ma. 'Balana'base Maleke zegeni, ti le ba-toi zu, ti li Sipele. ⁴⁰ P'ole ma ge yimazeg'e ga Silase, kidaaleve nuiti ti ti

galivaani Maligii ná-zaalai ma, ti da li.
⁴¹Ti leveni Siili yooi zu ta Silisi, ti da Egilisiiti ijɔɔɔ.

Timotee vile fai Pɔle ta Silase volu

16 Naa voluma, Pɔle zeelini Delebe, ta Lisetele. Kidaaleve nui ta geni miná, daaseigi ga Timotee, dee geni ga Zuifu anzanui ta kidaaleveai Kilista ma, keegɛ geni ga Gelekii ta. ²Kidaaleve nui niiti ti geni Lisetele ta Ikoniyyume, naati ti geni zeele woo vago wosu, é lo Timotee va. ³Wɔin geni Pɔle ma ga é naa gɛ ga ziepɔɔ, é naa zegeni, ti tati pelevolu, tɔɔzei Zuifuiti ta-vai va, niiti ti geni naama adeti, mazɔɔɔ ti pe ti geni kweeni ga keegɛ geni ga Gelekii. ⁴Taai niiti é geni levesu ti zu, é geni deveiti bosu nuiti ma, niiti keelaiti ta totugɔiti ti ti zegeni Zeeluzalame, naa gɛ a ke ti gɔlo naama leveiti be. ⁵Egilisiiti sebe geni lɔɔzu kidaalevei zu, ta da vɛɛ ti va folo-o-folo.

Pɔle loli fai Maseedɔine

⁶Ti Filizi ta Galate yooi maaleveni, tɔɔzei Zenvu Nadagai pele leveni ti lugɔ ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷Ti zeelii ma Misi yooi gɔbave, ti geni pɔ ga ti li Bitini, kele Yesu ná-Zenvui la geni vaani bu. ⁸Ti Misi yooi maaleveni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹Kpidii Pɔle kulakelɛmai ta zɔɔɔni, é Maseedɔine zunu gɛla kaani loni, naa da maaneene, é da gɛ ma: «Soma kae, è leve Maseedɔine, è bɔ gi va!» ¹⁰Pɔle ná-kulakelɛmai naa maavele ma, gi pele gɛaizieni gaamago ga gi li Maseedɔine, mazɔɔɔ gi kweeni ga naa maavele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niine Dagɔi laazeeli ná.

Lidi gɛdaaleve vai Filipe taazuve

¹¹Gi læni batoi zu Toloase, gi li Samotelase zie zaama yooi vɔ pelei, poluma zobui gi li ga Neyapɔlise vele. ¹²Gi zege miná, gi li fɔ Filipe taazuve, nii é geni ga Wɔlɔme laai ta, é geni ga

Maseedɔine gɔvi mɔungi ma laai ta. Gi ku felegɔ geni naama laai zu. ¹³Doogɔ foloi gi gɛlani taai va, gi li zie wolai laave, é geni gi gɛsu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizuve ta gɛa ná. Tei gi zeini, gi bɔeni anzanuiti pɔ, niiti ti gɛalea geni de ba. ¹⁴Anzanu gɛla ge geni ná, nii é geni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é geni ga sege bɔi pɔdi nui, ta ná-taazuve geni ga Tiyatiil. É geni woilosu ga pagɔ, Maligii ziilaalaoni, nii a ke é naati meni, nii Pɔle geni bosu. ¹⁵Tei ta ná-pele wu nuiti ti batizeni, é gi maaneeni, é gɛ gi ma: «Ni wo kweeni ga gè gɛdaalevea ga gɛte Maligii ma, à soma wo le ná-pelei wu, wo zeí ná.» É bɔini gi la gola ga keni gi naa gɛ.

Filipe gɛaso zigigi zu vai

¹⁶Yeeta, gi geni liizu GALA falizuve, duɔ anzanu gɛla ge gi laagomini, nii adɔbɛɛ yenvui geni su, ná-adɔbɛɛ vaiti maavele ma, ná-duɔ keegɛiti ti geni kulanuma wola zɔɔɔsu. ¹⁷É vileni gi volu, gá-o, Pɔle-o, é da bain, é da gɛ ma: «GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa ná-botigɛ nuiti ka ga zunui niiti, ti vaave kizo pelei læezu ga woye.» ¹⁸É geni naa gɛezu folo mɔinmɔin daawu. Pɔle bɔɔɔai ma ga naa, é latini, é gɛ zenvu pɔi ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, ná è levezu ga è gɛla anzanui nii zu.» Gaamago é gɛlani anzanui zu.

¹⁹Siegi zu ná-duɔ keegɛiti ti kaani la ga kito ge la mɔ ti vɛ, ti va ani mɔinmɔin sɔɔɔ ga maavele, ti Pɔle ta Silase zoni, ti naati kɔkɔpɔ taa zaamave tukpɔgaaleve nuiti pɔ be. ²⁰Ti naati teveni Wɔlɔme nuiti, niiti ti geni ga tukpɔgaaleve nuiti, ti gɛ ti ma: «Zunui niiti ka ti faa yaɔabagi viliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la neeni ga adei de ga Wɔlɔme nuiti ade va va bu, baa ade va ke.» ²²Bebɛi balaa wuzegeni ti laalɔgɔma. Tukpɔgaaleve nuiti ti tazegeiti kulaai ma ti gɔba, ti devei veeni ga ti naati dogɛ ga kɔkɔɔi. ²³Ti begai ma

ga ti loga ga kpakɔ ɲe mɔinmɔin, ti naati pilini kasoi ɣa, ti kaso make nui leve ga é da wola wele ti ma. ²⁴ Tei naama levei veeni kaso make nui ya, é ti vilini kaso velei goozu vele nuu, é ti-ɣɔɣɔiti dɔ kpeɣɔi ɣa.

²⁵ Kua zaamai Pɔle ta Silase ti ɣeni GALA falizu, ti da GALA debi wuyeiti too, kasoga nui zɔiti ti ɣeni ti woomenisu. ²⁶ Gaamago, zou bali wolai ɣeeni, é kaso velei ma wuulaagiti ɲiikpi, kpogiti daalaoni nɔ uɔɔma, yɔɔɣɔiti ti vieni kasoga nuiti pe ba.

²⁷ Kaso vele make nui wuungai ma, é ka ga kaso velei ma bogiti daalaoge, é ná-boɣa zɔkpɔi ɣulani ma laɣagi zu, é ɣeni liizu bɔɣɔ vaazu niina, tɔɔzei é ɣisieni ga kasoga nuiti pe ti vela.

²⁸ Kele Pɔle bainni ga woo wola, é ɣe ma: «Mina faa ɲɔu nɔpe ke ga bɔɣɔ, gi pe gá ve.» ²⁹ Kaso vele make nui wozakalagi maalolini, é leeni ga suvile, é da bali, é looni Pɔle ta Silase ɣɔɣɔwu, ³⁰ é ɣula ga tiye eteave, é ɣe ti ma: «Kèeni, nà ke ɣale, gè va ɣizo?» ³¹ Pɔle ta Silase ti googaaivoteni, ti ɣe ma: «Gidaaleve Maligii Yesu ma, da ɣizo wa da-veleyeɣei wu nuiti.» ³² Ti Maligii laawooi woni ma, ta ná-peleyeɣei wu nuiti pe. ³³ Naama yeeɣɣalagai nɔ kpidii, kaso vele make nui liini ga Pɔle ta Silase, é ta-valaiti gaagba, naa volumna ti batizeni gaamanɔ ta ná-peleyeɣei wu nuiti pe. ³⁴ É leeni ga tiye ná-pelei wu, é daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-peleyeɣei wu nuiti pe ti goozunèeni, ti ɣidaaleve vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukpɔɣaaleve nuiti ti salavusuiti teveni kaso vele make nui ma, ti ɣe ma: «Yeebe zunui niiti ba, ti li.» ³⁶ Kaso vele make nui naama wooi laazelini Pɔle ma, é ɣe ma: «Tukpɔɣaaleve nuiti ti keela levege mà, ti ɣe gè wo vile, naa maavele ma à ɣula, wo li ziileigi zu.» ³⁷ Kele Pɔle ɣeni ti ma: «Gei gi ga Wɔlɔme nuiti, ti la gá-veelala

leeni, ti gi loga kelemave, ti gi vili kasoi ɣa. Ta pɔ niina ga ti gi ɣula dɔɔɣuzu? Gi la naa ɣea pe! Keni tiya bɔɣɔi ti va, ti gi ɣula ti!» ³⁸ Salavusuiti ti liini ti naama wootti bo tukpɔɣaaleve nuiti ma. Naati ti wola luani, ti menigai ma ga ta ga Wɔlɔme nuiti. ³⁹ Ti liini ti pee ve Pɔle ta Silase ve, ti naati maaneene ga ti ɣula ta-laai va. ⁴⁰ Pɔle ta Silase ti ɣulaai ma kasoi ɣa, ti leeni Lidi ná-pelei wu. Ti ɣeɣɣelointi kaai ma, ti naati iɲɔɔɔni, naa volumna ti da li.

Pɔle ta Silase ti lii vai Tesalɔnike

17 Pɔle ta Silase ti leveni Anfipɔli ta Apɔlɔni, ti zeeli Tesalɔnike, ve Zuifuiti ta-GALA debi velei ta ɣeni ná. ² É leeni bu, egevelei a da kee la pɔlɔma, doogfo folo savago laawu Pɔle ɣeni liizu, é da bɔe ti uɔ ga GALA sevei zu vaiti. ³ É ɣeni sugulazu ti ma, é dee ga tiye ga keni Kilista a la bɔɔ, é za, naa volumna é wuzegfe, é ɣula saai ya, é ɣe ti ma: «Yesu nii gè ná-fai wosu wo ma, naa ɣa é ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti ɣidaaleveni ti zaama, ti vee Pɔle ta Silase va, ta Gelekii ma mɔinmɔin niiti ti ɣeni luazu GALA ba, naa vee tosuba anzanui ma mɔinmɔin ba.

⁵ Kele toloi Zuifuiti ziimave laaveni, ti nu jakai tanigaa zegeni bebei zaama, ti ti ɣaale ba, ti vuutugi vili taai zu. Ti liini ti Zazɔn ná-pele laa ɣale, ti da Pɔle ta Silase ɣaizie ga ti li ga tiye bebei uɔ. ⁶ Tei ti la ɣeni ti ɣaani, ti Zazɔn ta kidaaleve nui tanigaa zoni, ti li ga tiye tukpɔɣaaleve nuiti kakala, ti da bain, ti da ɣe ma: «Niima zunuiti ka ti eteai pe keai unga wuulee, tiya ɣa ti vaai ve. ⁷ Zazɔn ɣa é yeezeidai ti wu. Ti pe ta faiti keezu masagi Seezaal ná-deveiti daalɔɣɔma, ti ɣe masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama wootti ti bebei yiigulani ba ta tukpɔɣaaleve nuiti, ⁹ naati ti la ɣeni keeni, ti va yeebe Zazɔn

ta zóiti ba, keni ti kpounma ani gfulani ti ya pe.

Póle ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii veeni nõ feya, kidaaleve nui ti Póle ta Silase leveni Beelee. Ti zeel-iai ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA debi velei wu. ¹¹ Naati koozu gísiei vani, é leve Tesalónike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga goozunee vele, folo-fofo ti gfeni GALA seveiti fegelefegelesu, ti pete ni nii ti bogai ti ma gaamai ve. ¹² Ma moimoin ge gídaaleveni ti zaama, naa volumna Gelekiiti saama, tosuba anzanu-iti ta zunui ma moimoin ti gídaaleveni. ¹³ Kele Tesalónike Zuifuiti ti kweegai ma ga Póle gfa GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti vaani ná ga ti bebei gfaazule, ti vuutugi vili ti zaama. ¹⁴ Kidaaleve nui ti Póle leveni ga kpolofei laa velei, kele Silase ta Timotee ti yeni taazuve. ¹⁵ Zóiti ti liini Póle maazaasu, ti liini la fõ Atene. Ti galesuve ma, Póle valini ti ma ga Silase ta Timotee ti li põ be fala.

Póle gfaai ma Atene

¹⁶ Siegi zu Póle gfeni sienogóiti kpounsu da Atene, zii gfeni bõozu, tõezei é kaani ga taai naa wola laavege ga koojõ ganig-iti. ¹⁷ É gfeni bõezu Zuifuiti põ, GALA debi velei wu, ta zii giligiti põ, niiti ti vilegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma, naa volumna folo-fofo é gfeni bõezu nui ti pe põ, niiti ti gfeni vaazu ete zaama. ¹⁸ Faagwe nui tanigaa, niiti ti ga Epikulieinti ta Sitsisienti, ti tõezeini ga bõea põ. Tanigaa ti da gfe ma: «Lee ma bõezugula naka gfa zunui nii bosu?» Zóiti ti da gfe ma: «Da ka ga toga gala kiligaa ta-vaa laazeel-izu.» Tõezei ti gfeni Póle woomenisu, é da Yesu ná-Woo Niine Uagõ laazeeli, ta buzegfe vai, é gfula saai ya. ¹⁹ Ti li vele gana la Aleyopaze nui kakala, ti gfe ma: «Gá zoo nei gi faa gwee baa, é vile kala niinei naa va, nii è bosu ga giye?» ²⁰ Tõezei gá fai tanigaa menisu è-la, niiti

kaipa gi la de ta menini. Tõ gfa é ba, gá põ gi naati polugwee.» ²¹ Tama Atene nui ti pe ta weinti ti gfeni ti zaama, ti gfeni ta-yeegegfalai pe keezu nõ ga ti da faa niinei bo bõjõ ma, ta ti da meni.

²² Póle wuzegeni naazu Aleyopaze nui ti saama, é gfe ma: «Atene nui ti, gfe pete ga wo pe wa ga gala pele zie nu wolaiti, kevelei pe ma. ²³ Tõezei zège levesu taazuve, gè da wa-gõjõ ganigiti ka, eyesu gè ná ta gfaa ve sevei ná ga: «Galagi nii nu la kwee, naa nõnõ gfa.» Nii wo debizu, wo la kwee, naa gfa gè ná-fai laazeelizu wo ma. ²⁴ GALAGI nii é etei ta su aniiti pe kpetea, teigi é ga geegõlogi ta zooi ti-Maligii, seizu la gala pelei naa wu, nii nui ti togai ga yeei. ²⁵ Kpede la ba balaa ga nui ti ani ve be, egfe a vala ani ta ma zii nõpe ma, tõezei toga é zenvui ta zenvu viilei veezu nubuseiti pe zea, naa ve ani mõtaiti pe ba. ²⁶ É etea nubusei pe kpeteve ga nu gila kpegi mavofodai nõ, nii a ke ti ze zii gfa ná pe. É yeegegfalaiti teveni ba, é nui ti ze zii yooiti kwegiti da, ²⁷ nii a ke ni toga zoo gfeezu nui ti ye gfeezu tigili tigili ti GALA gaizie ti ka. Tama toun maa la goozani de tanõpe ba. ²⁸ Tõezei:

«Toun maavele zu, zenvui gfa de ya, de da niiki, ta da vulua.»

Egevelei wa-vaa gwee nui tanigaa ti bogai la ga:

«Ada ga mavofodaiti.»

²⁹ Naa gfa é ba, tei ade ga GALA mavofodaiti, ade mina gisie ga GALA kulave ga koojõ ganigiti niiti jeelegi gfe nui ti, ti ti beteai ga zanugi, baa walii, baa kõtui, ga ti goozu gelegelegiti. ³⁰ GALA ge nubuseiti ta-gfimalala yeegegfalai naati zega ná, kele niizu toga nui ti pe devezu adave pe ga ti ti zie velei maavalibo. ³¹ Tõezei é yeegegfala levea ba, siegi zu é vaazu nubusei pe tukpõgaavezu la ga telebodai, zunu gila kpegi maavele, nii é yimazegeai la, é naama voogi gula

kelema ese pe be ga é naa wuzegfe, é kula saai ya.»

³²Ti naama wooi menigai ma ga goveiti buzegfe vai saai ya, tanigaa ti geni jeeগুলাসুই গ্ৰেজু la, taqiligaa ti da gfe ma: «Gá è woomeni yee gili, é lo naama vaiti ba.» ³³Dele gana Pòle gfulani la ti zaama. ³⁴Anee naa ve, ti zaama tanigaa ti gidaaleveni, ti gili Pòle va, naati tanigaa ti geni ga Denise, nii é geni ga Aleyopaze nui gila, ta anzanu gila nii daaseigi geni ga Damalise, ta taqiligaa.

Pòle geni Kòlente

18 Naa voluma, Pòle zegeni Atene, é li Kòlente. ²É Zuifu gila peteni ná, daaseigi ga Akilase, é geni ga Pòn nu, ta anzai Pelisile ti vaani nò feya ti zegfe Itali, tawzei masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti pe ti maagooza Wòlome va. Pòle gfulini ti va, ³tei jeełigi gfulagi nò gá é geni ti pe ti ya ga sege gòta bete vai, é yeni ti wò be, ti da boti gfe wòma. ⁴Doogfo foloi gfulagilagi pe Pòle geni bòezu Zuifuiti ta zii gfuligiti pò, GALA debi velel wu, é geni gaaabaazu ga é ti lati.

⁵Siegi zu Silase ta Timotee ti vaani la, ti zegfe Maseedòine, Pòle bògò veeni GALA daawooi laazeeli vai nò ya niina, é geni deezu ga Zuifuiti ga Yesu gá é ga Kilista. ⁶Kele tei Zuifuiti ti geni maagaalizu ga woo jòiti, é ná-segeiti subukpuneni, é gfe ti ma: «Wo ma pamai gá la niina wo unma, wa-vaa nòpe ge la mò nòun unma, be niina gè gaavote zii gfuligiti ma.» ⁷É zegeni miná, é li zunui ta ná-pelei wu, nii é geni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi geni ga Titiyuse Zusetuse, ná-pelei geni GALA debi velel gobave. ⁸Anee naa ve, GALA debi velel ma gundigii, nii daa geni ga Kilisepuse, naa gidaaleveni Maligii ma, ta ná-pele wu nuiti pe. Kòlente nui ma moinmoin balaa, niiti ti geni Pòle woomenisu, ti gidaaleveni, ti batizei zòwò.

⁹Yeeta kpidii, Maligii geni Pòle ma kulakelemai zu: «Mina lua pe, bòe mina maagfe kpò, ¹⁰tawzei nòun nà è va, nu nòpe ge la wògfa è va, é va faa jòu gfe ga de, mazòwò nà-nubusei wola moinve taai nii zu.» ¹¹Pòle keeni Kòlente ga kona gila ta tukpe (1,5), é da nuiti kala ga GALA daawooi.

¹²Siegi zu Galiyon geni la ga Akayi masagi, Zuifuiti pe ti zolooni faa gila ma, ti wuzegfe Pòle laalògòma, ti liini la tukpògaalevezuue, ¹³ti gfe ma: «Zunui nii gá é nuiti tatisu, é GALA debi velel tagili deezu ga nuiti, nii é la zolooni tògi ma.»

¹⁴Pòle genina greezu é bòe, eyesu Galiyon kpòei zegfe, é gfe ma: «Ee, Zuifuiti! É ga é geni ga telebotala va ba faa jòu va, nà la woilo wo-woo ma, velel maaneai é gfe la, ¹⁵kele tei é ga maagaali nò, é vile woiti ta daaseigiti ba, naa we wo bògò lógiti ba, wa-vaa gana. Gè la pò ga gè gfe ga naama lukpògaaleve nu.» ¹⁶É ti beeni, ti zegfe tukpògaalevezuue. ¹⁷Ti pe ti Sòsetene zoni naazu, nii é geni ga GALA debi velel ma gundigii, ti da dogfa tukpògaalevezuue gakala. Kele Galiyon maavaa la geni naa zu.

Pòle gale fai ma volu Antiyòse

¹⁸Pòle ku gfeeni fele Kòlente, naa voluma é valini kidaaleve nuiti ma, é le batoi zu, dii vai zu Siili vele, ta Pelisile naa we Akilase va. Aisa é va zegfe ná, é nòungi buyeni ma bato losuue Sankelee, tawzei é minazegfe keeni. ¹⁹Siegi zu ti zeelini la Efeze, Pòle siepògòiti zeni miná. É leeni GALA debi velel wu, é da bòe Zuifuiti, ²⁰naati ti maaneeni ga é yeegfala go gfe ti va, kele é la geni vaani naa wu. ²¹Anee naa ve, segezue ná, é geni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, nà de galesu ma wo wò be.» É leeni batoi zu Efeze. ²²É gfulani batoi zu Seezalee, é zegfe miná é le Zeeluzaleme, é laali Egilisiu zu nuiti ma, naa voluma é yeini Antiyòse.

Pole lii vai keela ziegi zavasiiei ma

²³ É ku g̃eai ma fele miná, é g̃aleni ma volu, é da leveteeve Galate ta Filizi, é da kaladopoiti ijɔɔɔ.

²⁴ Zuifui ta vaani Efeze, é g̃eni ga Alegezandili nu, daaseigi g̃eni ga Apɔlɔse. Zunui naa g̃eni ga kpɔezug̃ula nu wola, kalagai gola GALA sevei zu. ²⁵ É g̃aleni ga Malig̃ii ná-pelei ma vai, z̃ebei g̃eni ba, é da nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, kele Zan ná-batizei nɔ g̃a é g̃eni kw̃eeni. ²⁶ É tɔɔzeini ga bɔea ga ladalai GALA d̃ebi velei wu, kele siegi zu Pelisile ta Akilase ti goomenini da, ti seg̃eni ti maabuɔa bɔg̃ɔ va, ti GALA ná-pelei l̃ee la ga pagɔ. ²⁷ Tei é deveni ga é li ga Akayi vele, kidaaleve nuiti ti ijɔɔɔɔni. Ti sevei g̃eeni kaladopoiti ma ga naati ti yeezei bu ga pagɔ. Seeliai ma miná, é g̃eni ga kpɔba nu wola naati be, niiti ti g̃idaaleveni GALA ná-zaalai zabui zu. ²⁸ Tɔɔzei é g̃eni Zuifuiti ta-b̃eiti polulaazu nɔ kpaun kelei zu, é da d̃ee ga tiye GALA seveiti su ga Yesu g̃a é ga Kilista.

Pole zeeli vai Efeze

19 Siegi zu Apɔlɔse g̃eni la Kɔlente, Pole leveni ga maazu vele yooi zu vele, é zeeli Efeze. É kaladopoi tanigaa g̃aani ná, ² é ti g̃aazaga, é g̃e ti ma: «Siegi zu wo g̃idaalevea la, wo Zenvu Nadegai zɔlɔɔni?» Kele naati ti googaavoteni, ti g̃e ma: «Tɔun kaipa gi la de vɔlɔ menini ga Zenvu Nadega g̃a ná.» ³ É g̃eni ti ma: «Batizei ma begele g̃a mu wo sɔlɔɔgai?» Ti g̃e ma: «Zan ná-batizei.» ⁴ Pole kpɔei zeg̃eni volu, é g̃e ma: «Batizei nii Zan g̃eni k̃eezu, naa g̃eni ga nuiti sie vele maavalibo fai, é g̃eni g̃eezu nuiti ma, ti g̃idaaleve naama nui ma, nii é vaazu tɔun poluma, naa g̃a é ga Yesu.» ⁵ Ti naama wooi menigai ma, ti batizei zɔlɔɔni Malig̃ii Yesu laaseigi zu. ⁶ Pole yeelaai ma ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔlɔɔ,

ti tɔɔzei ga bɔea zii woo g̃iligiti su, ta ti da GALA gooi wo. ⁷ Ti pe kpɔga g̃eni ga nu puugɔ maazu felegɔ (12) g̃eg̃ala.

Tenegi Pole boni Efeze

⁸ Pole g̃eni l̃eezu GALA debi velei wu alu savagɔ laawu, é da b̃oe ladalai zu Zuifuiti pɔ ga GALA ná-masadai ma vai, é g̃eni g̃aabaazu ga é naati tati, niiti é g̃eni b̃oezu ti vɔ. ⁹ Kele tei tanigaa ti g̃igi baani, ti la k̃eeni, ti va maavalibo, tɔun ti da kpɔe n̄oiti bo kidaaleve vele niinei ma, bebei g̃aazu, Pole zeg̃eni ti g̃oba. É g̃eni liizu ga kaladopoiti, folo-o-folo é da ti g̃ala Tilanuse ná-kala bosuve. ¹⁰ É yeni naa g̃eezu, eyesu é g̃e ga kona felegɔ, naa maavele ma nuiti kpein ti g̃eni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii g̃iligiti, ti pe ti Malig̃ii laawooi menini.

Seva ná-doun zunu lɔfelaiti

¹¹ GALA ge g̃eni laavɔɔ vaiti k̃eezu ga Pole maavele, niiti ti la g̃eni g̃eezu pɔlɔma. ¹² Eyesu ti da Pole ná-maabale segeiti ba ná-sege maazu zeg̃eiti pe seebe nuiti ma, ti da g̃ede, zenvu n̄oiti ti da g̃ula ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti g̃eni leveteevesu ga ti da inegiti kpe nuiti su, ti sug̃ɔg̃ɔni ga ti da Malig̃ii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti zenvu n̄oiti ti g̃eni ti zu, ti da g̃e ma: «Nà wo levezu Yesu laaseigi zu, nii Pole ná-fai laazeelizu!» ¹⁴ Zoit ti g̃eni niima vaiti k̃eezu, ti g̃eni ga Seva ná-doun zunu lɔfelaiti, nii é g̃eni ga Zuifuiti tazalaga g̃ula g̃undig̃ii gila. ¹⁵ zenvu n̄oiti ti woojaavoteni, é g̃e ti ma: «Gè Yesu g̃w̃eeni, gè kw̃eeni balaa z̄oi é ga Pole, kele woun, wa ga b̄eni?» ¹⁶ Gaamano, zunui nii zenvu n̄oiti g̃eni su, naa valani ti va, é v̄oni ti ma, é ti loɔa g̃ezeg̃eze, eyesu ti vela ga ti-maapakaiti, ti maawanaai. ¹⁷ Ese pe ge naama vai g̃w̃eeni, Zuifuiti ta zii g̃iligiti niiti ti g̃eni nii wosu Efeze taazuve, dualuagi l̄oɔni ti pe su, naa g̃eni ga zabu Malig̃ii Yesu laaseigi lebiya

zɔlɔ. ¹⁸ Zɔiti pɛ ti ɣidaaleveni, naati ma mɔinmɔin ti ɣeni vaazu, ti da lo zɔ ga ga nii pɛ ti keai. ¹⁹ Niiti pɛ ti molikula faiti keeni, naati ti vaani ga ta-zɛveiti, ti gala ese pɛ gaazu. Ti naama zɔngɔi ɣaaluni, ɛ ɣɛ ga wali ɣae waavuulɔɔlugɔ (50 000).

²⁰ Uele ɣana Maligii laawooi wo fai zu ɣeni wɔɔɔzu la ga gaabaai, Maligii bɔɣɔi nά-zɛbei zabui zu.

Uuutugi ɛ leveni Efeze ta Pɔle zegɛ vai nά

²¹ Naama vaiti kpegai ma, Pɔle de-veni ga ɛ li Zeeluzaleme, ɛ leve ga Maseedɔine ta Akayi vele. ɛ ɣeni ɣɛezu ma: «Siegi zu gɛ zeelizu la Zeeluzaleme, keni balaa gɛ ɣaazula Wɔɔme ma.» ²² ɛ nά-kpɔba nu felegɔ leveni Maseedɔine, Timɔtee ta Eelasete, tɔ bɔɣɔi ɛ yeni de Azi yooi zu.

²³ Naama yeeɣɣɣalai zu ɣa kpɔɛ wolai leveni la, ɛ lo kidaaleve vele niinei va. ²⁴ Zanu kpetɛ nui ta ɣeni nά, da-seigi ga Deemeetiliyuse, ɛ ɣeni an-zanu ɣalagi Aaleteemise nά-pelei maanini koiti kpetezu ga wali ɣolegi, ɛ ɣeni naavolo wola ɣaaleezu ba kɔɔɣɔ gani naama nɛeliɣi ɣɛ nuiti be. ²⁵ ɛ naati gaaleeni ba ta zɔi niiti ti ɣeni nɛeliɣi ɣilagi ɣɛezu, ɛ ɣɛ ti ma: «Wo pɛ wo kweeni ga ada-ɣulanumai ɣa niima wotii nɔ zu, ²⁶ kele wa menisu ta wa petesu nii Pɔle keezu, Efeze taazuve ta Azi yooi zu nά pɛ, ɛ nu mɔinmɔin tatiga, ɛ da ɣɛ ti ma, galagi niiti pɛ nuiti ti kpeteai bɔɣɔ vɛ, naa tanɔpe ge la ga gala. ²⁷ Naama vai ɣa vaazu baafɣulazu ada-wotii ma, ɛ beleɣula anzanu ɣala golai Aaleteemise nά-pelei va, naa vɔluma toɣa vala lebiya wolai ma, nii ɛ zea, teigi nuiti ti nɔkɔsu be Azi yooi zu ta eteai pɛ su.»

²⁸ Naama wooiti menigai ma ti vɛ, ti wola yiiɣaawanani, ti da bain, ti da ɣɛ ma: «Efeze nuiti ta-ɣalagi Aaleteemise wɔɔɔvɛ!» ²⁹ Taai zu nά pɛ ge ɣeni nɔ wuulee, ti pɛ ti liini vɔɔma ga kpizei

naama adave, nά ga maabo bosuve, ti li ga Pɔle zieɣɣɔ felegɔiti Maseedɔine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ Pɔle ɣeni pɔ ɛ bɔɣɔ le ga bebei, kele kaladopoiti ti la ɣeni keeni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa vɔɔ, niiti ti ɣeni ga bɔɔlaiti, naati ti wooleveni ma, ti ɣɛ ma, ɛ mina li maabo bosuve. ³² Ese pɛ ge ɣeni bainsu ga velei ɛ pɔ la, tɔzei faa wuuleegi wola wɔɔɔni bebei zaama, nui bɔɔɔzu ti la vɔɔ ɣeni kweeni lee vaa zu ti ɣaaleai ba. ³³ Nui tanigaa ti ma vai zugulani Alegezandele ma, nii Zuifuiti ti ɣeni daavilisu velelave. Alegezandele yee ɣɛeni ti ma bebe, ɛ ɣeni pɔ ga ɛ goozuɣula bo bebei ɣaazu. ³⁴ Kele ti kweegai ma ga toɣa ga Zuifui ta, ti pɛ ti ɣeni bainsu lele felegɔ laawu, ti da ɣɛ ma: «Efeze nuiti ta-ɣalagi Aaleteemise wɔɔɔvɛ!»

³⁵ Gaabelagi zu, taa zeve ɣɛ nui zooni ɛ bebei ɣaabe, ɛ ɣeni ti ma: «Efeze nuiti, be ɣa ɛ la kwee ga Efeze taai ɣa ga Aaleteemise wolai nά-pelei make-suve, ta maaniinigi nii ɛ ɣulani geegɔɔɔgi zu, ɛ loo? ³⁶ Tei nu nɔpe ge la zooga zegɛzu naa ɣa, wo maaneve wo maagɛ kpɔ, wo mina kazemazu vaa nɔpe ke. ³⁷ Tɔzei wo va ga zunui niiti, tama ti la faa gologoloni gala pelei ma, ti la woo nɔu woni ada-anzanu ɣalagi ma. ³⁸ Ni nui tanɔpe sɔ ka Deemeetiliyuse vɛ ta nά-nɛeliɣi ɣɛɛɣɔɣɔiti be, tukpɔɣaaleve voloiti ta nά, tukpɔɣaaleve nuiti ta nά, ti va ti ta-baazaɣai la. ³⁹ Kele ni faa ɣiligaa ta wo ɣisu, naati gaagɔ ɣula ba gaaleba ɣitei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii tevegai, ni ade la daani ma, toɣa la ade unma, ti ade vee-lala, eɣɛ ada ɣɛ ga gaazulee vea, tɔzei gi woozuɣulasu nɔpe ge la nά, nii a ɣɛ ga kpɔgi nii ma ungi.» ⁴¹ Siegi zu ɛ beni la ga naama wooiti bo, ɛ bebei ɣaafaleni ma.

Pɔle lii vai Toloase

20 Siegi zu zɔngɔi beni la, Pɔle kaladopoiti tolini, ɛ ti lene. Naa

voluma é valini ti ma, é pele zo, é da li ga Maseedóine vele. ²É naama yooi zu zieni, é da tene moinmoin bo ga ki-daaleve nuiti. Naa voluma é liini Geleki yooi zu, ³é yeni miná alu savago laawu. É gvele beteni niina ga é le batoi zu, é li Siili, eyesu é faa gweesu ga Zuifuiti ti yaavai g'ilive ma. Naa maavele ma, é deveni ga é gale ma Maseedóine vele. ⁴Sieŋŋŋiti daaseigiti kaa: 'Beelee nui Piluse ná-doun zunui Sopateel, Tesalónike nu felegi Alisetaake ta Sekonduse, naa ve Delebe nui Gaiyuse va, ta Timotee, naa voluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵Naati ti toni da gi luŋŋ, ti li ti da gi boun Toloase. ⁶Gŋnoi, siegi zu bului nii leve la su naama veti voloiti ti beni la, gi leeni batoi zu Filipe taazuve, gi ke ga folo loolugo ziei ga, gi li gi ti ga Toloase, gi ke miná ga dooŋŋ g'ila.

Etikuse wuzegé vai, é g'ula saai ya Toloase

⁷Dooŋŋi ma volo mŋungi, gi g'aaalea g'eni de ba ga gi bului g'aagwe bŋŋ va. Tei Póle maaneeni ga é li poluma zobui, é g'eni bŋezu gaalebai zu nuiti pŋ, é ná-kpŋei zuŋŋoozani, eyesu kua zaamai zeeli. ⁸Lanboi wola mŋinni geezu vele wu, ve gi g'eni ná gaalebai zu. ⁹Zunu loungoi ta g'eni zeini fenetelele laave, daaseigi ga Etikuse, tei Póle g'eni ná-kpŋei wola zuŋŋoozazu, niimenii leveni la ga gola, é g'ula geezu velel zavasiei zu, é loo zoi ma. Ti buzegeni, kele é zaani niina. ¹⁰Kele siegi zu Póle vileni da, é maaveeni zunu loungoi ma, é seŋe é da yeezu, é g'e ti ma: «À mina yiizoole, toga vulua!» ¹¹Póle leai ma volu geezu vele wu, é bului g'alegaleni, é daamii wo. Naa voluma, é yeni kpŋezug'ulai ga eyesu wozai seŋe ma, é zeba é da li. ¹²Ti vaani ga zunu loungoi, é vulua, naa g'eni ga ese pe iŋŋŋŋ va.

Póle lii vai Mile

¹³Gŋun, gi toni da Póle luŋŋ batoi zu, gi li Asŋse, miná ga maaneeni ga gi Póle zegé ná, eŋevelei tŋ bŋŋŋi é deveni la, mazŋŋŋ keni a la leve ga sie kŋŋŋa velel. ¹⁴Seeliai ma gi ma Asŋse, gi seŋeni batoi zu, gi li Mitilene. ¹⁵Gi zegé miná, gi ye kpolodei g'a poluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa volu voloi, gi zeeli Samŋse, naa voluma voloi gi leg'a zeeli Mile. ¹⁶Póle deveni ga é leve Efeze g'oba, naa g'a a ke é mina bŋŋŋ ma volo li Azi yooi zu, tŋzei é g'eni zuvilezu ga é li Zeeluzaleme, ni a la zoo g'eezu ná Pantekote voloi.

Póle ná-falima woiti Efeze lotuŋŋiti ma

¹⁷Kele Póle yeni Mile, é keela leve Egilisi lotuŋŋiti tuŋŋ Efeze ga ti va. ¹⁸Siegi zu naati ti vaani la pŋ be, é g'eni ti ma: «Yeeg'egalai kpein ge kea wo va, wa bŋŋŋi wo kweeni velel g'e g'ea zieu la, é lozei folo mŋungi ma, yee g'e vileni la Azi yooi ma. ¹⁹G'e botii g'eeve Malig'ii ve bŋŋŋmaayei zu naa ve golŋi ta kpolŋiti ba, niiti ti g'eni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti maavele ma. ²⁰Wo kweeni balaa ga g'e la faa nŋpe dooŋŋuni wo va, kele g'e naa pe daazeelini wo ma, ta g'e wo g'ala kelei zu, ta wa-veleiti bu ga nii kpein soloogai wo ma. ²¹G'e g'eni Zuifuiti ta zii g'iligiti tolisu yeenŋpe ga ti ti zie velel maavalibo, é vile GALA ba, ta ti g'idaaleve ade-Malig'ii Yesu Kilista ma.

²²Niima zieg'i zu ná g'a g'e liizu Zeeluzaleme, Zenvu Nadagai g'a é g'e, keni g'e li. Nŋun, g'e la kweeni nii é kpŋunsu ná. ²³Kele taai kpein g'e levesu su, Zenvu Nadagai g'a deezu ga ze, é bo mà ga kasoi ta maanŋŋiti ta kpŋunsu. ²⁴Kele nŋun zenvui la g'azu ga ani nŋpe, g'e la petesu ga sŋbelama ani nŋpe, nii mà yiizoolei ma, naa g'a ga g'e kpizele g'aabela ta botii, nii g'e sŋŋŋgai Malig'ii Yesu ya,

nii é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niine Uagó laazeeli.

²⁵ Gè kweeni niina ga wá kpein gè g̃ea levesu wo zaama, ga GALA ná-masadai ma wooi laazeelia wo ma, wo tanope ge la m̃o ñdun petega. ²⁶ Naa g̃a é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tanope ma jamai ma g̃oto la bà. ²⁷ T̃ozei gè la GALA zi-ima vai tanope d̃oog̃uni wo va, gè ti pe deeve ga woye. ²⁸ Naa g̃a é ba, à make b̃og̃o ma, ta GALA ná-baala kpulugi pe ma, nii Zenvu Nadegai wo zeidai unda ga wo make. À g̃aaba GALA ná-Egilisii ma, nii é geyai ga t̃o b̃og̃oi ná-Doun zunui ma jamai. ²⁹ Gè kweeni ga siegi zu gè lizu la, zulu bu vileiti ta l̃o wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maawoing̃a. ³⁰ Wa b̃og̃oi wo zaama, nui tanigaa ta wuzeg̃ezu, ti d̃a z̃ee b̃oeiti bo, nii a ke ti kaladopoiti tati ga ti ṽo pelei. ³¹ À wele b̃og̃o ma mu, wo g̃ize su ga kona savago laawu, gè la b̃ol̃oni folo ṽee kpidi va ga wo g̃ilagilagi pe tenega yeeta ṽo b̃o g̃ol̃o.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi g̃a GALA be ga é wo w̃o b̃o kidaalevei zu, ta é tuyai loo wo ṽe, nii é makegai nu padegaiti pe be. ³³ Gàazu la g̃ulani nu ñope ná-wali b̃a zanu, b̃a nu ná-segea va. ³⁴ À wele z̃eeiti ba, wa b̃og̃oi wo kweeni ga niiti ka ti màavaiti gaag̃ulaai ba, ta z̃oiti balaa ti g̃ea p̃òlu. ³⁵ Gè deeve ga woye kevelei pe su ga vele g̃ana wo maaneai wo botii g̃e la, nii wo b̃osu da zebesulala nuiti ba, wo g̃ize balaa Malig̃i b̃og̃oi wooi zu, nii é boni ga: «Undaañe g̃a faañe g̃e nui ṽe, é leve naa va, nii é s̃o b̃o s̃u.» »

³⁶ Siegi zu é beni la ga naama wootti bo, é vileni j̃iibig̃a ga ti GALA fali ṽo ooma. ³⁷ Ti pe ti veleveleni P̃ole g̃o bu, ti d̃a wola w̃o b̃o, ti d̃a neene. ³⁸ P̃ole wooi é boni ti ma ga: «Wo la m̃o g̃àazu ṽe petega,» naa g̃a é ti wola yiizooleni. Ti liini ti pu ga pele b̃ato i ṽo be.

P̃ole l̃ee vai Zeeluzaleme

21 Gi z̃egeai ma ti g̃oba, gi l̃eeni b̃a-toi zu, gi sakpa K̃ose, naa ṽoluma voloi gi zeeli L̃oode, gi z̃ege miná gi li Patala. ² Tei gi b̃ato i ta g̃aani miná, é d̃a kpolodei maaleve ga Fenisi vele, gi l̃eeni su, gi d̃a li. ³ Gi zeelii ma Sipele g̃obave, gi zeni ga g̃ovezu vele, gi li ga Siili vele. Gi loni Tiil, t̃ozei miná g̃a b̃ato i maaneeni ga é laayei ná ná-kas̃o wu. ⁴ Gi kaladopoiti kaani miná, gi yeni ti g̃oba d̃oog̃o g̃ila daawu. Zenvu Nadegai puuni naati ziima ga ti P̃ole l̃ene ga é mina le Zeeluzaleme. ⁵ Kele naama voloiti tevegai ma, gi pele zoni, ti pe ti gi ṽuuni ga pele, ta ti-anzaiti é ṽee ti-lointi ba, eyesu gi g̃ula taai va, gi vileni j̃iibig̃a kpolodei laave ga gi GALA fali. ⁶ Naa ṽoluma, gi valini b̃og̃o ma ga tiye, g̃oun gi le b̃ato i zu, tiya ma, ti g̃ale ma ta-laazu.

⁷ Gi kpolode g̃a z̃iei g̃aabelani ga gi z̃ege Tiil gi li Pet̃oleemayise, gi laali kidaaleve nuiti ma miná, gi folo g̃ila ke ti va. ⁸ Gi z̃ege ná poluma voloi, gi zeelini Seezalee. Gi l̃eeni woo niine vago laazeeli nui Filipe ná-pelei wu, é g̃eni ga nu l̃ofelaiti gila, niiti zeelobai woni ga tiye. Gi yeni ná-pelei wu. ⁹ Anza lopo naanigo g̃eni zea, ti la de zunu vaa g̃wee, naati ti g̃eni GALA gooi wosu.

¹⁰ Tei gi ku g̃eeni ná fele, GALA goo wo nui ta z̃egeni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Agabuse. ¹¹ É vaani gi ṽo be, é P̃ole ná-saama g̃iligi z̃ege, é g̃og̃oiti ta z̃eeiti sug̃ili, é g̃e ma: «Zenvu Nadegai g̃e: «Zunui nii ño ño ga saama g̃iligi nii, vele g̃a Zuifuiti ti vaazu gilizu la Zeeluzaleme, ti fe zii g̃iligiti zea.» » ¹² Gi naama wooi menigai ma ga taai naa zu nuiti, gi P̃ole maaneeni ga é mina le Zeeluzaleme. ¹³ Kele P̃ole gi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Lee g̃ana wo keezu, wo da w̃o b̃o, wo d̃a zii g̃ologolo? Ñdun, k̃evele b̃eteve gili vai ño laade, kele gè za balaa Zeeluzaleme Malig̃ii Yesu laaseigi ṽe.» ¹⁴ Tei gi

la ġeni zoosu gi va ná-kisiei lati, gi la mɔ ġeni daani kpaangbali, gi ġeni ma nɔ: «Maliġii yiimai zoo, é ġe!»

¹⁵ Naama voloiti tevegai ma, gi gá-ġevele beteni, gi le Zeeluzaleme.

¹⁶ Kaladopoi tanigaa ti zegeni Seezalee, ti vile gi volu, ti li ti gi laazuvee Sipele nui ta ná-pelei wu, daaseigi ga Menasɔn, zunui naa ġeni ga kidaaleve nu vɔlɔma.

Pɔle ta Zake ti ġomi fai

¹⁷ Siegi zu gi zeelini la Zeeluzaleme, kidaaleve nui ti gi laaġomini ga koozuneei. ¹⁸ Poluma voloi, Pɔle veeni gi va, gi li Zake vɔ be, totuġɔiti gaalɛa ġeni de ba balaa ná. ¹⁹ Pɔle ti luɔni, naa voluma é tɔzei ga naa zuġulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge keai zii ġiligiti saama ga ná-botii maavele. ²⁰ Ti begai ma ga goomeni, ti lɛbiyai veeni GALA be. Naa voluma, ti ġeni ma: «Kèeloun, è petega, nu waa mɔinmɔin ge ġidaalevea Zuifuiti saama, ti pe ti zebezeġeve tɔgi zo fai zu ga gola. ²¹ Tama ti menige ga Zuifuiti niiti ti zii ġiligiti saama, da naati pe kalasu ga ti beteve Moize ná-tɔgiti ba, da ġeezu ti ma ti mina mɔ ti-lointi tati pelevolu, naa voluma ti mina mɔ vɔkɔġɔ faa vɔlɔmaiti ma. ²² Toġa ġe gale mu? Tɔzei zegɛ ma nɔpe ge la ba, ta vaazu menisu ga è vaave. ²³ Naa ġa é ba, nii gi bosu è ma, naa ġe. Zunu naanigɔ ġa gi zaama, niiti ti minazegɛ keai, ²⁴ ti zegɛ wo bɔġɔ nade vɔɔma wa tiye, è timaavaiti pe seġe ga ġasɔ, naa ġa a ke ti tɔungiti kpuye. Naazu ese pe ka kwɛe ga zeei ġa ti bogai ti ma da-vaa zu, kele da balaagi da ga tɔ so nui ta. ²⁵ Nii é ga zii ġiligiti tɔnɔi, niiti ti ġidaaleveai, gi sevei levege ti ma ga ti mina da ga suaiti mi, niiti ti ġulaai ga zalaġai kɔɔġɔ ganigiti be, ta pamai, naa veɛ suaiti ba ti ma jama la vuuni, ti bɔġɔ maape balaa ga kologologi.» ²⁶ Poluma voloi Pɔle zunui naati seġeni, ti bɔġɔ nade ta naati, naa voluma ti le GALA sei velei wu. É kui

le ga tiye voloi ta-nade fai ġaabelazu la, yeei zalaġai maaneai la, é ġula ti ġilagi-lagi ve.

Pɔle zo fai GALA sei velei wu

²⁷ Folo lɔfelasiei ġaabelazuve ġeai ma zeelizu, Azi yooi zu Zuifuiti ti Pɔle ġaai ma GALA sei velei wu, ti bebei pe buzegeni daalɔġɔma, ti so, ²⁸ ti da kpeei loo, ti da ġe ma: «Izelaye nui, à bɔ gi va! Wele, zunui nii ġa é ese pe kalasu adave pe Izelaye nubuseiti daalɔġɔma, ta Moize ná-tɔgi ta GALA sei velei laalɔġɔma, é lea ga vɔlɔ zii ġiligiti GALA sei velei wu, ti ada nadegai nii ġɔzɔa!» ²⁹ Ti ġeni naa wosu, tɔzei mɔunpa ti Efeze nui Tolofime ġaani Pɔle volu taazuve, ti ġeni kaazu ga tɛve ge naa GALA sei velei wu. ³⁰ Taazuve naa pe ge ġeni gaama wuulee, nubuseiti ti da ġula adeti pe ga kpizei, ti da va, ti Pɔle zoni, ti kula GALA sei velei wu, ti kpogiti daaġulu gaamanɔ. ³¹ Ti ġeni ġeezu, ti Pɔle va, eyesu ma wooi zeeli Wɔlɔme salavusu bulugiti unda ġɔɔġulubai ma ga Zeeluzaleme taazuve ġa wuulee. ³² Gaamago nɔ, é salavusuiti ta ta-ġundiġiiti seġeni, ti li bebei vɔ pelei ga kpizei. Ti kɔɔġulubai ġaai ma ta salavusuiti, ti beni Pɔle loġa vai va. ³³ Kɔɔġulubai maabuġani Pɔle va, é so, é devei ve ga ti gili ga yɔlɔġɔ felegɔ. Naa voluma, é ti ġaazagani ga toġa ga be, ta leeni ġa é keai. ³⁴ Kele bebei zaama ese pe ge ġeni nɔnɔ wosu, ti da bain, ti woo la liini ga faa ġila. Tei kɔɔġulubai la ġeni faa nɔpe gaagaaazu naama vaa zupui zaama, é devei veeni ga ti lii la kɔɔlaġai zu. ³⁵ Siegi zu Pɔle ġeni la nu leezuve, keni salavusuiti ti seġeni, tɔzei bebei ná-ziigfulai va, ³⁶ mazɔlɔ bebei ġeni polu, ti da bain, ti da ġe ma: «À paa!»

Pɔle bɔe vai bebei vɔ

³⁷ Siegi zu ti ġeni Pɔle leezu la kɔɔlaġai zu, é kɔɔġulubai ġaazagani, é ġe ma:

«Da ke gè bɔɛ è vɔ baa?» Naa gɛ ma: «È Geleke wooi gɔwɛ mu baa? ³⁸Da lei è va gɛ mu ga Ezipete nui naa, nii é vuutugi leveai feya, é li ga nu vaa nu waanaanigo (4 000) tevebai zu?» ³⁹Pɔle gɛ ma: «Bao, ndun, na ga Zuifu gitegite, sɔlɔɔge Taalese, Silisi yooi zu, na ga sɔbelama laa wolai naa zu nu. Nà è maaneenezu, va bu, gè bɔɛ nufuseiti pɔ.» ⁴⁰Tei kɔɔgfulubai vaani bu, Pɔle yeni loni nu lɛezuve, é yee gɛ bɛbɛ nufuseiti ma ga ti maagɛ kpɔ. Naa leini tɔɔntɔɔn, Pɔle tɔɔzei ga bɔɛa ti vɔ Alame wooi zu, é gɛ ti ma:

22 «Kèeni ta kèeleaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-goozuɔfulagi.»

²Naa mɔta leini volu tɔɔntɔɔn, siegi zu ti menini la ga Pɔle gɛ bɔɛzu ti vɔ Alame wooi zu. Pɔle gɛni ti ma: ³«Nɔn, na ga Zuifui ta, sɔlɔɔge Taalese, Silisi yooi zu, kele gè kulasui wogɛ taa wolai nii zu, gè kalagi zɔlɔ Gamaliyele yeezu, nii a ke gè vile gi-memewolani ta-lɔgi gɔwɛgai volu ga gitegite. Sèbezegeni gola GALA ná-fai zu, egɛvelei wo la za. ⁴Gè ki-daaleve vele niinei nii ma nui ti wɔnzegɛ eyesu saai da zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè da ti vili kasoi gɛ. ⁵Zalaɔa gɔla gɔndigɛ wolai ta totugɔiti pe ta zoo gɛezu ga nà-zeele. Gè falima zɛveiti sɔlɔni vɔlɔ ti ya, ga é ve ade-gɛelointi Zuifuiti zea, siegi zu gè gɛni li-izu la Damase ga gè naama gɔdaaleve nui ti gili, gè va ga tiye Zeeluzalame, nii a ke gè faa ze ti ma.

⁶Tei gè gɛni pelei ma, maaɔbugazuve Damase va, folo gaalɔgai ma ziegi zu, gaamago wozakala golai ta gɔlani geegɔlɔgi zu, é da volo maaɔfoolii zu.»

⁷Gè looni zoi ma, gè wooi ta menini, é da gɛ ma: «Sole, Sole, lee vaa zu è wɔnzegɛzu?» ⁸Gè gɛni ma: «Be gɛ ga de, Màligii?» É gɛ ma: «Nà gɛ gè ga Nazalette nui Yesu, nii è wɔnzegɛzu.» ⁹Sieɔɔgɔiti ti wozakalagi gɛani, kele ti la gɛni naama nui woomenisu, nii é gɛni bɔɛzu pɔ. ¹⁰Gè gɛni ma: «Màligii, lee gɛ nà ke?» Mal-

igii gɛ ma: «Wuzegɛ, è li Damase, ta naa pe bo è ma, nii maaneai ga è ke.» ¹¹Tei wozakalagi naa ma voloi gaaɔɔgoleni, sieɔɔgɔiti ti sɔni zèei va, ti li ga ze Damase.

¹²Zunui ta gɛni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu gɛni de, é gɔloni GALA ná-tɔgi vɛ. Zuifuiti kpein ti Damase ti gɛni tɔɔɔ vagoi wosu. ¹³É vaani, é gɛ ma: «Kèeloun Sole, wozajɛ volu!» Gaamago nɔ, gaaazuve zegeni ma, gè wele ba. ¹⁴É gɛni ma: «Ade-memewolani ta-GALAGI yeeloge è va kaite ma yeelugɔ ga è ziimai gɔwɛ, è Telebo Nui vɛte, ta è daawooiti meni. ¹⁵Da gɛezu ga ná-zeele nufuseiti pe gaazu, é vile naama vai va, nii è kaai ta è menigai. ¹⁶Lee vaa zu mu è nekesu? Wuzegɛ, è batize, da-gotoiti ti gba è va, è bɔɔɔ gɔliva Màligii ma.»

¹⁷Naa voluma, siegi zu gè vaani la volu Zeeluzalame, yeeta gè gɛni GALA falizu GALA sei vele wu sùgɔli. ¹⁸Gè weleni, gè Màligii gɛ, é da gɛ ma: «Suvile, è gɔla Zeeluzalame va, tɔɔzei nufusei niiti ti zeini ná, ti la woiloga pe da-zeele wooi ma, é vile ndun ba.» ¹⁹Gè googaaivoteni, gè gɛ ma: «Màligii, ti pe ti sugɔwɛni ga gè gɛa liizu GALA debi veleiti bu, gè da naama nui pili kasoi gɛ, ta gè da ti loɔa, niiti ti gɔdaaleveai è ma. ²⁰Anɛ balaa siegi zu ti gɛni da-zeele Etiyeni vaazu la, na bɔɔɔ gè gɛni ná, gè vaani bu, na gɛ gè gɛni makesu ma nu vaa nui ta-zegɛiti ba.» ²¹Naazu Màligii gɛni ma: «Li, na è levesu goozama poun zii gɔligiti pɔ bɛ.»»

Pɔle vili fai kasoi gɛ

²²Ti woiloni goo ma, eyesu é naama wooi wo. Kele naa voluma ti woogɔlani, ti gɛ ma: «À nii gɛgala nui vaa! Maa la nɛeni ga wo va ze vulua!» ²³Ti gɛni kpeei loozu, ti da ta-zegɛiti pili ya, ti da fufiligi wuzegɛ geezuve. ²⁴Kɔɔgfulubai devei veeni ga ti le ga Pɔle kɔlɔɔgai

zu, ti gaazaḡa ga kpakɔi, nii a ke ti kwεε lee vaa zu nuiti ti bainsu ḡani toun daalɔḡma. ²⁵ Tei ti ḡeni gilizu ga ti va doḡa, Pɔle salavusu ḡundigii ḡaazaḡani, é ḡe ma: «Zobo feeve wo ya ga Wɔlɔme nu loḡa, nii ná-tukpɔi ḡaa la de wɔlɔ leveni?» ²⁶ Salavusu ḡundigii naa menigai ma, é liini é ḡe kɔḡfulubai ma: «Lee ḡa è vaazu keezu? Zunui nii ḡa ga Wɔlɔme nu.» ²⁷ Kɔḡfulubai vaani, é ḡe Pɔle ma: «Bo mà, da ga Wɔlɔme nu ḡiteḡite?» Pɔle ḡe ma: «Ungo.» ²⁸ Kɔḡfulubai ḡe ma: «Wali wola ḡa nɔn gè kula, gè va ḡe ga Wɔlɔme nu.» Pɔle ḡe ma: «Nɔn, sɔlɔḡe su.» ²⁹ Zɔiti ti ḡeni gaazaḡasu ga kpakɔi, naati ti beni ba. Kɔḡfulubai wola luani, é kwεεgai ma ga Pɔle ḡa ga Wɔlɔme nu, tama é naa ḡilii ga yɔlɔḡbiti.

Pɔle ḡeni tukpɔḡaaleve nuiti kakala

³⁰ Poluma zobui, tei kɔḡfulubai ḡeni pɔ ga é naama vai ḡwεε ḡiteḡite, nii Zuiḡuiti ti Pɔle veelalazu su, é fiini, é devei ve ga zalaḡa ḡula ḡundigiiiti ta tukpɔḡaaleve nu wolaiti pe ti ḡaale ba. Naa voluma é devei veeni ga ti yei ga Pɔle, é naa vileni ti zaama.

23 Pɔle weleni tukpɔḡaaleve nu wolaiti pe ba, é ḡe ti ma: «Kèeleaiti, sieve GALA gaazu ga kisie vagɔi eyesu za voloi.» ² Kele zalaḡa ḡula ḡundigii wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea, niiti ti ḡeni Pɔle ḡoba, ga ti naa loḡa daave. ³ Naama ziegi zu Pɔle ḡeni ma: «GALA ka è loḡa, sigii kolegi! Da zeini ga è nà-tukpɔi ḡaaleve ga tɔgi, è zɛba è da devei ve tɔgi laalɔḡma ga ti dɔḡa!» ⁴ Zɔiti ti ḡeni ná, naati ti ḡeni Pɔle ma: «Da GALA ná-zalaḡa ḡula ḡundigii wolai voomusu!» ⁵ Pɔle ḡeni ti ma: «Kèeleaiti, gè la ḡea kwεε ga zalaḡa ḡula ḡundigii wolai ve, tɔzei seveve GALA sevei zu ga: «Mina woo ḡou wo da-nubuseiti ta-ḡundigii ma.» »

⁶ Tei Pɔle kwεeni ga kpɔgi ḡilazuve ḡa ga Saduseyeinti, gilazuve ḡe ga Falizieinti, é woḡḡulani tukpɔḡaaleve nu wolaiti saama, é ḡe ma: «Kèeleaiti, nà ga Falizien, Faliziein ta ná-doun zunui ḡa ga ze, kitogi é zèa ḡoveiti buzeḡe vai zu saai ya, naa maavele ḡa za tukpɔḡaalevezu la.» ⁷ É naama wooi wogai ma, maḡaali lɔni Falizieinti ta Saduseyeinti zɔḡazu, bebei ḡaḡwεeni su fele. ⁸ Tɔzei Saduseyeinti ti ḡeni bosu ga ḡoveiti ti la wuzegɛa saai ya, geezuḡeela la ná, ta zenvu la ná, Falizieinti ma ti laave naama vaiti pe da. ⁹ Kpɔe wolai leveni, Falizieinti pɔ pele tɔ kalamɔin tanigaa ti wuzegeni, ti maḡaali vili su, ti ḡe ma: «Gi la zunui nii zɔ ḡou nɔpe kaazu. Be ḡa é kwεε ni zenvui ta ḡa kpɔeai pɔ, ba geezuḡeelai ta ḡa kpɔeai pɔ?» ¹⁰ Kpɔeai zuwɔlɔni, kɔḡfulubai ḡeni luazu ga nuiti ti mina Pɔle vaa, é devei veeni salavusu bulu gila zea ga ti yei ti Pɔle ḡula ti zaama, ti lee la kɔlɔḡai zu.

¹¹ Naama yee bidii, Maligii ḡulani kelema Pɔle ve, é ḡe ma: «Zebezeḡe, è ḡea ga nà-zeelei Zeeluzaleme, keni balaa è ḡe ga nà-zeelei Wɔlɔme taazuve.»

Zuiḡuiti ta-yaavai Pɔle laalɔḡma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuiḡuiti tanigaa ti yaavai ḡilini, ti ḡona ga tanɔpe ge mina daami wo ba kpɔle, keni ta Pɔle vaana pe. ¹³ Zɔiti ti naama yaavai beteni, ti mɔinni nu vuunaanigɔ (40) ma. ¹⁴ Ti liini zalaḡa ḡula ḡundigiiiti pɔ be ta totuḡbiti, ti ḡe ti ma: «Gi minazegεve, gi ḡona ga gi la ani nɔpe pokɔḡḡa, ni gi la de Pɔle vaani. ¹⁵ Wa balaa mu, à zoloo faa ḡila ma wa tukpɔḡaaleve nu wolaiti, wo bɔe kɔḡfulubai vɔ, ga é va ga Pɔle wo vɔ, eḡe wa ḡe ná-fai wuuvetesu ga pagɔ. ḡoun, gi ḡevele betεve naama zie su ga é va ḡe é zeeli, gi paa.»

¹⁶ Kele Pɔle daabei yaavai naa zuḡwεeni, é liini kɔlɔḡai zu, é sugula Pɔle ma. ¹⁷ Pɔle salavusu ḡundigii gila

tolini, é gɛ ma: «Li ga zunu loungoi nii kɔɔɔfulubai ɔ be, faa ɔa kisu ga é bo naa ma.»¹⁸ Salavusu ɔundigii naa liini ga zunu loungoi kɔɔɔfulubai ɔ be, é gɛ ma: «Kasofa nui Pɔle ɔe gè va ga zunu loungoi nii è ɔ, faa ɔa kisu ga é bo è ma.»¹⁹ Kɔɔɔfulubai zunu loungoi zoni zeei va, é lii la, ti maagelesa ge leve, é gɛ ma: «Lee ɔa è pɔ ga è bo mà?»²⁰ Naa googaavoteni, é gɛ ma: «Zuifuiti ti zolooge ma ga ti va è ɔ be ga è Pɔle leve tukpɔgaaleve nu wolaiti pɔ lina, eɔe ta ɔe ná-fai wuuwetesu ga pagɔ.»²¹ Kele mina woilo ti-woo ma, tɔzei tanigaa ta ti zaama ta mɔin nu uuunaanigɔ (40) ma, niiti ti minazeɔeai, ti ɔona ga ti la daami woga ba kpɔle, ni ti la de Pɔle vaani, ti ɔevele beteve na, da nɔ ɔa niina, ti è bɔunsu ga è va bu.»²² Kɔɔɔfulubai beni zunu loungoi va, é li, kele é naa laa maabakpani, é gɛ ma: «Mina bo nu nɔpe ma ga è vaave è niima vai wo mà.»

Ti Pɔle leve fai masagi Felikise ma

²³ Naa vóluma, kɔɔɔfulubai ná-salavusu ɔundigii felegɔ lolini, é gɛ ti ma: «Á salavusu unfelegɔ (200) ɔevele bete, ta soo bize zalavusu vuulɔfela (70), naa vee kpeen vili nu unfelegɔ (200) va, za bidii nɔ lelei laavuusié ma, wo li Seezalee.»²⁴ Keni balaa wo sooiti faagɛ Pɔle ve, naa ɔa a ke é zeeli zou zève ɔundigii Felikise ma ga pagɔ.»

²⁵ Ná-sevei zu wooi ɔaa, nii é keeni:
²⁶ «Kelode Lisiyase ɔa é ná-tuɔ gooi laazeelizu ná-nu vago wolai zou zève ɔundigii Felikise ma.»²⁷ Zuifuiti ti zunui tei soni, nii gè tevesu è ma, ti ɔenina paazu, eyesu gè zoloo ná ma, ga salavusui bulugiti ti kula ti ya, gè kwee-gai ma ga toɔa ga Wɔlɔme nu.²⁸ Tei gè ɔeni pɔ ga gè so ungi ɔwee, gè liini la ta-lukpɔgaaleve nu wolaiti kakala.²⁹ Gè peteni ga ta peelalazu, é vile ta-lɔgi ma vaiti ba, kele é ɔula naa volu, é la faa

ɔili kologoloni, nii nu a paa su, ba nu a gili ma vaa zu.³⁰ Kele nui ta gòl vea ga yaavai ɔilive ma ga ti paa. Naa ɔa é kea, gè la ná maabɔunsu, gè tevega è ma, gè maalɔ nuiti deve ga ti va è ɔ be, ti baazaɔa ná.»

³¹ Tei salavusuiti ti naama levei zɔlɔni, ti Pɔle zegeni ga kpidi, eyesu ti zeeli Antipatili.³² Poluma zobui, ti ɔaleni ma kɔlaɔai zu, ti ze soo bize zalavusuiti zea, ti li ta naati.³³ Ti zeelii ma Seezalee, naati ti sevei veeni zou zève ɔundigii ya, ti Pɔle lee la.³⁴ Siegi zu é beni la ga sevei ɔala, é Pɔle ɔaazaɔani naa zegezuvé ma. Tei é kweeni ga naa zegeve Silisi ɔovii ma,³⁵ é ɔeni naa ma: «Nà è woomeni, siegi zu è maalɔ nuiti ti vaazu la.» É devei veeni ga ti make naa va Elode ná-masa pelei wu.

Pɔle maalɔ vai zou zève ɔundigii Felikise ma

24 Folo lɔlugɔ volu ma, zalaɔa ɔula ɔundigii wolai Ananiase, ta to-tuɔɔiti, naa vee laavaawo gila ba daaseigi ga Teeletule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou zève ɔundigii Felikise ɔ be, ti baazaɔa ma ga Pɔle laalɔɔ. ² Ti naa lolini, Teeletule ná-kpɔezuɔulalɔ lɔzeini ɔani: «Ee, gá-nu vagoi Felikise, è zaala ɔa gi ziilei daazeelii zu la, ta falibo pagɔ niiti ti zoi zu, gi naati sɔlɔɔga ga da-ɔima wotii maavele.»³ La da ga yeegɔɔalalɔ pe su, ta ade pe gi da-vaa bɔɔɔi wuugwee.⁴ Kele gi la pɔ ga gi è lebi zeini ada ɔilagi, naa ɔa é ba, soma da-nu vagoi zu, è woilo gi-woo ma yeegɔɔalalɔ buɔako laawu.⁵ Gi kaave ga zunui nii ɔa ga debulusa nu wola nu buseiti saama, toɔa kpɔe lɔzɔ Zuifuiti pe zɔɔzɔ eteai zu ná pe, toɔa é ga Nazalete ɔalabo nuiti ta-lotɔɔi.⁶ É ɔaabaani vɔlɔ ga é GALA sei velei ɔzɔ, tama gi so. [Gi ɔeni pɔ ga gi ná-tukpɔi ɔaaleve, egevelei gá-lɔgi la.]⁷ Kele kɔɔɔfulubai Lisiyase vaani ga

maabaai, é kula gi ya, ⁸é devei ve ga gi va, gi gá-baazaḡai la è ʋ bɛ.] Da bɔḡɔi gaazaḡa, è naama vaiti kwɛɛ niiti gi ti-ma baazaḡai wosu è ma ga daalɔḡɔ.» ⁹Zuifuiti ti vaani bu, ti ḡɛ ma zekana niima vaiti ti la.

Pɔle ná-goozuḡulagi

¹⁰Zou zɛvɛ ḡundigɔi yeeleteni Pɔle ma ga é bɔɛ, Pɔle kpɔɛi zegeni, é ḡɛ ma: «Gè kwɛɛni ga kaite da ḡa é tukpɔḡaalevezu ḡá-yooi zu, naa maavele ma nà vaazu nà-goozuḡulagi wosu è ma ladalai pe su. ¹¹Da bɔḡɔi da zoo è poluḡula ga é la de leveni folo puuḡo maazu felegɔ (12) va, gè lɛeni Zeeluzaleme GALA dɛbi vai ma. ¹²Nu la kàani GALA sei vɛlei wu, ba GALA dɛbi vɛleiti bu, ba taazuve gi va da maagfaali ḡɛ ga nu, gè va nubuseiti buzegɛ kpɔɛleve vaa ma. ¹³Niima nuniti ti la zooga ti va gaama ḡila kpalaa dɛɛ naama vaiti su, niiti ti màalɔɔzu ti zu. ¹⁴Nii gè kwɛɛni naa ḡa ga, nà gi-memewolani ta-GALAGI lɛbizu ga kidaaleve vɛle niinei, nii ti ḡɛɛzu ma, gaagwe vɛlei. Nɔn, dàave naa pe da, nii seveai tɔḡi zu ta GALA goo wo nuiti tazɛvɛiti su. ¹⁵Kitogi ḡa zèa, é lo GALA ba, naama ḡitogi ḡa balaa ga tɔnɔ, ga ḡɔvɛiti ta wuzegɛ saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶Naa ḡa é ba, nà ḡaabaazu kele yeenɔpɛ ga peelalazu nɔpɛ ge mina ḡɛ bà nà-kisiɛi zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷Naa volu kona mɔinmɔin tevegai ma, pàave ga gè faabɔḡɔi ḡɛ nà-zou zu nuiti bɛ, ta gè zalaḡa ḡula, gè fe GALA bɛ. ¹⁸Názu ḡa ti kàani la GALA sei vɛlei ma ḡoizuve, kpegai ma ga nà-ḡade fai pe ke, bebɛ la ḡɛni kòba, zɔngɔ la ḡɛni ná. ¹⁹Kele Zuifu tanigaa ti zegɛai Azi, naati ka ti va ti pète, tiya mu ka vɔlɔ maa ḡɛa nɛeni ga ti va ti baazaḡa è ma, ni faa ḡa ti ḡisu nɔn daalɔḡoma. ²⁰Ni naa laade, zɔiti ti vɛ, naati ti deena nii nɔpɛ ti kaai ga pèelalazuve, siegi zu gè ḡɛni la tukpɔḡaaleve nu wolaiti kakala. ²¹Keni,

ni ti yiiḡaawanave mà, tɔzɛi naama wooi va gè boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa ḡɔvɛiti buzegɛ vai va saai ya, naa maavele ḡa za tukpɔḡaalevezu la wo ḡakala.» »

²²Tei Felikise bɔḡɔi faa ḡiteḡite kwɛɛ é vile kidaaleve vɛle niinei va, é ku loni ma de, é ḡɛ ti ma: «Siegi zu kɔḡulubai Lisiyase vaazu la, nà da-vai wuuvete niina.» ²³É devei veeni salavusu ḡundigɔi ya ga é make Pɔle ma kasoi ḡa, kele é mina da ga naa wola bɔta, ta é mina pele leve naa ná-nui tanɔpɛ tugɔ ga ti va faa ḡɛ bɛ.

²⁴Ku ḡɛeni fele naa voluma, Felikise vaani ta anzai Dulisile, nii é ḡɛni ga Zuifui ta. É nu leveni ga ti va ga Pɔle, é woiloni naa woo ma, é vile kidaalevei va Yesu Kilista ma. ²⁵Kele tei Pɔle ḡɛni bɔɛzu, é vile telebodai va, ta bɔḡɔzogi, naa vɛɛ tukpɔi va é vaazu, Felikise luani gola, é ḡɛ Pɔle ma: «Ḡula volu de, voloi nà yeegɛḡala vago zɔlɔ da, nà è loli niina.» ²⁶É ki ḡɛni ba ga Pɔle ḡa wali veezu zea, naa ḡa é keeni é ḡɛni naa lolisu da valafala, é da yɛpɛ pɔ.

²⁷Ti yeni naa zu kona felegɔ leve, naa voluma ti Felikise maavalibo ga Pɔlisiyuse Fesetuse. Tei Felikise ḡɛni pɔ é Zuifuiti ziima vai ḡɛ, é Pɔle yeni kasoi ḡa.

Pɔle woogula vai masagi Seezaal ma

25 Siegi zu Fesetuse folo savagɔi ḡɛni la zooi unda, é zegeni Seezaalee, é lɛ Zeeluzaleme. ²Zalaḡa ḡula ḡundigɔiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti vaani pɔ, ti baazaḡa ma ga Pɔle laalɔḡɔ. ³Ti gola maaneneni ga naa ḡɛ ga faabɔḡɔ wola ti vɛ, é Pɔle leve ti ma Zeeluzaleme. Ti yaavai zeini Pɔle luḡɔ ga ti paa pelei zu. ⁴Fesetuse ti woogaaivoteni ga Pɔle ḡa kasoi ḡa Seezaalee, naa voluma tɔ bɔḡɔi toḡa ḡalesu ma fala. ⁵É ḡɛni ti ma: «Zɔiti ti ga nu biingiti wo zaama, naati ti vile pɔlu, gi

li, ni zunui nii faa g'olog'olo keeve, ti maabaazağa la.»

⁶Fesetuse folo Isava ba folo pu-ugō nō g'eeni ti va Zeeluzaleme, é yei volu Seezalee. Poluma voloi, é zeini tukpōgaa'levezuve, é devei ve ga ti va ga Pōle. ⁷Siegi zu naa vaani la, Zuifui niti ti zegeni Zeeluzaleme ti yei Seezalee, naati ti g'akuni ma, ti da maalō ga faaba golaiti, nii tiya bōgōi ti la g'eni zooga gaama g'ezegeze bo su. ⁸Pōle woozūfulani, é g'e ma: «Gè la faa nōpe gaazani Zuifuiti ta-lōgi ma, ta GALA sei v'elei ma, ane masagi Seezaal balaa ma.» ⁹Tei Fesetuse g'eni pō é Zuifuiti ziima vai g'e, é g'eni Pōle ma: «Da pō ga è li Zeeluzaleme, ade p'e ade y'e ná da-lukpōi g'aaleve g'azu, é lo niima vai va?» ¹⁰Pōle googaavoteni, é g'e ma: «Ba-o, nà loni ve masagi ná-tukpōgaa'levezuve, ve g'a nà-tukpōi g'aalevezu ná. Gè la telebotala vaa nōpe keeni ga Zuifuiti, egevele da bōgōi è naa g'weeni la. ¹¹Ni nà ga sōba nu, baa ni gè faa g'olog'olog'e, nii soloogai saai ma, gè la g'eleni n'dun saa vai va, kele ni gaama nōpe ge la niiti ta-baazağai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu nōpe zea ga é n'dun fe ti ya. Nà woog'ulazu masagi Seezaal ma, gè suğ'ula ma.» ¹²Siegi zu Fesetuse ta nu wolaiti ti beni la ga un p'e bōgō va, é Pōle woogaavoteni, é g'e ma: «È woog'ulaa Seezaal ma, naa g'a é ba, keni niina è li nō ti Seezaal g'akala.»

Pōle lo fai Agelipa ta Belenise g'akala

¹³Ku g'eeni fele, naa v'oluma masagi Agelipa ta Belenise ti vaani laaliizu Fesetuse ma, Seezalee. ¹⁴Tei é g'eni ku g'eezu ná fele, Fesetuse Pōle ná-fai leeni ga masagi, é g'e ma: «Felikise zunui g'ila zega ve kasoi g'a. ¹⁵Siegi zu gè liini la Zeeluzaleme, zalağ'a g'ula g'undiğiiti ta Zuifuiti ta-lotūgōiti ti baazağani ga daalōgō, ti g'e gè ná-saa vai leve. ¹⁶Gè g'eni ti ma: «Wōlōme nuiti ti la da ga nui

zaa vai levea nō, ni ti la ma nui loni maalō nuiti kakala, ti va lukpō ta naati é woozūg'ula.» ¹⁷Naa g'a é keeni ti vaani ve, gè la ku g'ili toni ma, poluma zobui nō gè zeini tukpōgaa'levezuve, gè devei veeni ga ti va ga zunui naa. ¹⁸Gè g'eni g'isiezū ga kpōgōgōiti ta vaazu maalōzu ga faağ'aazaa golaiti, kele naa la g'eeni. ¹⁹Nii baagi é g'eni ti yōgōzu, naa g'eni nō ga fai tanigaa ti vilegai ta-g'ala pelei va, ta zunū g'ila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama Pōle g'eezu ma toğ'a vulua. ²⁰Gè peteni ga gè la zooga deve nōpe segezu naa g'eğala vai zu, naa g'a é keeni, gè Pōle g'aazağani, ni toğ'a pō ga é li Zeeluzaleme, ti ná-tukpōi g'aaleve miná. ²¹Kele Pōle woog'ulani niina masa golai ma, é naa g'wee faa loo ná-fai zu, gè deveve ga ti make ba kasoi g'a eyesu gè teve Seezaal ma.» ²²Agelipa g'eni Fesetuse ma: «Nà balaa nà pō gè zunui naa woomeni.» Naa g'e ma: «Lina da goomeni.»

²³Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti leeni tukpōgaa'leve v'elei wu lebiya wolai zaama, kōog'ulubaiti ta taazuve nu wolaiti ti g'eni ti volu. Fesetuse devei veeni ti va ga Pōle. ²⁴Naama ziegi zu Fesetuse g'eni ma: «Masagi Agelipa ta wōigi p'e wo gi g'oba, zunui nii é wo g'akala, nii g'a Zuifuiti ti ma v'ebe wolai vaani, ti baazağ'a mà ga daalōgō Zeeluzaleme ta taai nii zu, ti da b'ain, ti g'e zunui nii maa la mō neeni, é va ye vulua. ²⁵N'dun gè kaave ga é la faa g'aazani, nii nu a paa su, kele tei tō bōgōi é woog'ula masa golai ma, gè g'isieve ga solooge ga gè teve naa ma. ²⁶Kele tama faa g'iteg'ite ge la ná, nii nà seve ná-faa zu masa golai ma, naa g'a é kea gè toliga wo g'akala, kele da g'iteg'ite è g'akala, masagi Agelipa, naa g'a a ke ada b'ena ga gaazağ'a, gè g'e kw'ee nii gè vaazu sevezu. ²⁷Tōzei toğ'a b'è ga kelegeletala va ga gè kasōg'a nu leve, ni gè la sōgi g'ulani kelema, nii é laani unma.»

**Pɔle ná-goozɔfulagi
masagi Agelipa ɔ́aazu**

26 Agelipa ɔ́eni Pɔle ma: «Kpɔei ɔ́a è ya, ɔ́a zoo è woozɔfula.» Pɔle yeemaaleni, é woozɔfula, é ɔ́e ma: ²«Ee, masagi Agelipa, ɔ́la undaanɛɛve ga gè woozɔfula è ɔ́aazu, é vile naama vaiti pe ba, nii Zuifuiti ti daazu ùnma. ³Tɔ́zei ɔ́a ɔ́ɔɔ́i è Zuifuiti kee vaa ɔ́ɔɔ́-maiti kwɛɛ kala, ta ta-ɔ́ɛzɔɔ́ulaiti. Nà è maanɛɛzezu soma kae, è yiilɔ́, è woilo ɔ́ò ma.

⁴Zuifuiti pe ti sie velei ɔ́wɛɛ, kaite kèai ma ga buzeɔ́e niinegi nà-nubuseiti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzalɛme taazuve. ⁵Kaite ti kwèeni, tiya ɔ́ɔɔ́i ni ta pɔ ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gè nà-eteai ɔ́ɛɛve é zoloo kpɔgi naa ma, nii ná-fai wola baai ada-GALA pelei ma, naa ɔ́a é ga Falizieinti ta-ɔ́ɔ́i. ⁶Niima ziegi zu ti va ga ze tukpɔ́aalevezuɛ, tɔ́zei kitogi naa va, nii é zèa minazefegi zu, nii GALA ge keeni ade-memewolani be, ⁷ada-woloda puugɔ́ maazu felegɔ́iti (12) pe kitoge naa laazeeli vai va, ti ɔ́a GALA debi ma vaa zu kpidi ɔ́ɛɛ folo va. Ee, masagi Agelipa, naama ɔ́itogi maavele ɔ́a Zuifuiti ti màalɔ́zu su! ⁸Tɔ́ɔ́a ɔ́ale mu! Wo la laani da ba a ga GALA ka zoo é zenvui ve ɔ́ɔ́vɛiti zea volu?

⁹Nɔ́n nà ɔ́ɔɔ́i gè ɔ́sieni de ga keni gè leve ga pele goi ma zii pe, gè wuzefɛ Yesu Nazalɛte nui laaseigi laalɔ́ɔ́ma. ¹⁰Naa ɔ́a gè keeni Zeeluzalɛme, zobogi nii gè sɔ́ɔ́ni zalaɔ́a ɔ́ula ɔ́undigiiti zea, gè lo naa ma, gè ɔ́a kidaaleve nui ma mɔ́inmɔ́in pili kasoi ɔ́a. Ni a la ɔ́ena ga ti zaa vai leve vai, gè ɔ́eni ɔ́ɔ́pɛɛzu ba ga ti maanɛɛve ga ti za. ¹¹Gè ɔ́eni levesu sie mɔ́inmɔ́in su GALA debi velei pe bu, ga gè ɔ́eni faa zeizu ti ma, gè ɔ́oi ti la ga ti ɔ́ele ta-ɔ́idaalevei va, nà-ziiɔ́ulai lateve pele ma ti laalɔ́ɔ́ma, gè ɔ́eni liizu gè ɔ́a ti zo wɛen laaiti su.

¹²Naa ɔ́a gè yeni su yeeta, zalaɔ́a ɔ́ula ɔ́undigiiti ti valini mà ga ta-zobogi gè li Damase. ¹³Ee, masagi, gè yeni pelei zu, folo ɔ́ekpegi gè wozakalagi ɔ́a, é zefɛ geegɔ́ɔ́ɔ́gi zu, é ɔ́a volo gi-maagoolii zu ga sieɔ́ɔ́ɔ́iti, ma zezei levegai foloi nɔ́nɔ́i va. ¹⁴Gi pe gi looni zooi ma, gè wooi ta menini, é ɔ́a ɔ́ɔ́e pɔ́ Alame wooi zu, é ɔ́a ɔ́e mà: «Sole, Sole, lee vaa zu è wɔ́inzezeze? Da ɔ́ɔ́ɔ́ maawanazu ga ɔ́a ɔ́ɔ́ɔ́ lɔ́ɔ́na ani ɔ́aazɔ́ɔ́agiti ga.» ¹⁵Gè ɔ́eni ma: «Be ɔ́a ga de, Màligii?» Maligii ɔ́e mà: «Nà ɔ́a gè ga Yesu, nii è wɔ́inzezeze. ¹⁶Kele wuzefɛ, è lo ɔ́ɔ́ɔ́iti ga, mazɔ́ɔ́ gè ɔ́ulaa è ɔ́e kelema, nii a ke gè è ɔ́e ga nà-botigɛ nui, è ɔ́a zeele wooi wo nuiti ma ga è kàave, ta è naama vaiti bo ti ma, niiti gè vaazu ti læzu ga de mɔ́nɔ́. ¹⁷Nà è unmɔ́ Zuifuiti ma ta zii ɔ́iligiti, niiti gè è levesu ti zaama. ¹⁸Nà è levesu, nii a ke è ti-ɔ́aazuvɛti sege ma, è ti ɔ́ula kpidi zu, ti va wozakalagi ɔ́a, è ti ɔ́ula Setana ná-zobogi wu, ti va GALA pɔ́, nii a ke ti zu-vaaye ga ta-ɔ́otoiti ta ti tɔ́nɔ́ zɔ́ɔ́ ɔ́ɔ́ma, ta niiti ti nadagai ga kidaalevei maavele nɔ́nɔ́ ma.»

¹⁹Masagi Agelipa, naa ɔ́a é keeni, gè la zooni gè va ɔ́ele kulakelemai naa zu vai va, nii gè sɔ́ɔ́ni, é ɔ́ula geegɔ́ɔ́ɔ́gi zu. ²⁰Kele gè tɔ́zeini de, gè daazeeli Damase nuiti ma, naa voluma Zeeluzalɛme nuiti, naa ɔ́a é zeelini Zudee yooi zu nuiti pe ma, gaabela ga zii ɔ́iligiti, gè ɔ́eni ɔ́ɛɛzu ti ma, keni ti zie velei maavalibo, ti ɔ́idaaleve GALA ma, ta ti keewotiiti ke niiti ti zoloogai maavalibogi ma keai ta-eteai zu. ²¹Naa maavele ɔ́a é kea Zuifuiti ti sɔ́gai GALA sei velei wu, ti ɔ́e ti pàa. ²²Kele GALA kpaave nɔ́nɔ́ maazu, é yege su za zeeli zaagaza, nà ɔ́e mu, gè ɔ́a zeele wooi wo bolomadɔ́ɔ́iti ta seizumaanɛɛgiti ma. Niima gè bosu, naa la ga faa ɔ́ili nɔ́pe, keni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga daa ɔ́a zeeli. ²³Naa ɔ́a é keeni Kilista a la ɔ́ɔ́, ta é ɔ́e ga nu mɔ́ungi ɔ́ɔ́vɛiti saama, é wuzefɛ, naa

voluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli de Zuifuiti ma, é legfa zeeli zii giligiti balaa ma.»

Masagi Agelipa gisu vai

²⁴ Tei é geni bœzu ganu, Fesetuse bainni la, é gfe ma: «È litige, Pœle! Da-vaagwe golai gana é bologfa!» ²⁵ Pœle googaavoteni, é gfe ma: «Ba-o, nà-nu vagœ wolai Fesetuse, gè la litini. Wooi niiti gè ti wosu, ta ga gaama bœei, gè ti wogœ balaa ga gimalai. ²⁶ Tœun vœlo masagi Agelipa bœgœi niima vaiti sugwœe, naa gfa é keezu gè la bœzu pœ ga ineine, dàaue da ga niima vai tanœpe ge la gœeni zeemazu, tœzei ti la gœeni ga dœœguzu va. ²⁷ Masagi Agelipa, è laave nei GALA goo wo nuiti gooiti da? Nœun, kisugfalage ga è laave ti la.» ²⁸ Agelipa geni Pœle ma: «Da-gfisiei zu, su la mœ goozani, è kè ga keletien!» ²⁹ Pœle gfe ma: «Subugani ba sugœozani, nà GALA falizu ga da gila nœ laade, kele zœiti pe ti gœoi menisu za, wo pe wo gfe ga kœvele, é gfula gili gfului niiti polu!»

³⁰ Naa wogai ma, masagi ve-o, zou zœve gundigfii ve-o, Belenise ve-o ta zœiti pe ti sei woni ti gœba, ti pe ti wuzegeni. ³¹ Siegi zu ti geni gfulazu la, ti geni gœezu bœgœ ma: «Zunui nii la faa nœpe keeni nu a paa ma vaa zu, ba é va vili kasœga ma vaa zu.» ³² Agelipa geni Fesetuse ma: «Ni zunui nii la geni woogfulani masagi Seezaal ma, nu a la yeebe ba.»

Pœle lii vai Wœlœme

27 Tei ti beni ga deve ga gi le batoi zu, gi li Itali yooi zu, ti Pœle ta kasœga nui taŕligaa veeni masagi Oguste ná-salavusu bulu kundigfii ta ya, nii daaseigi geni ga Zuliuse. ² Gi leeni Adelaamite batoi gila su, nii é geni levesu bato losuœti Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake geni gi va, Maseedœine yooi zu nu geni de, ná-taazuve ga Tesalœnike. ³ Poluma voloi gi zeelini Sidœn. Tei Zuliuse geni

ga nu bœgœ Pœle ve, é vaani bu ga naa li bœœlaiti pœ be, é kpœba zœœœ ti ya. ⁴ Gi zegeni miná, gi da zie ga Sipele gake gœbu velei, tœzei fiilei geni gi laagomisu. ⁵ Siegi zu gi Silisi ta Panfili bolodei budeni la, gi zeelini Miila, Lisi yooi zu. ⁶ Salavusu gundigfii Alegezandili batoi gila kaani miná, é da li Itali, é gi le naa zu. ⁷ Folo mœinmœin daawu gá-batoï la geni ziezu valafala, gi wola bœœni, gi va zeeli Kenide taai gœbaue. Tei fiilei la geni keezu gi va li miná velei, gi leveni ga Salemœnee vele, gi leve Kelete gake gœbu velei. ⁸ Gi leveni naama gake gœbuœ ga kpalai nœ, eyesu gi zeeli adave ta naa laasei ge ga «Bato losu vagœi,» Lasee taai gœbaue.

⁹ Yeegefala mœinmœin ge leveni gana, bato zu ziei geni liizu ga wola baa, tœzei zugi ma ziegi leveni niina. Naa gfa é keeni, Pœle geni ti ma: ¹⁰ «Bœœlaiti, nà kaazu ga ni ada gena ade siei nii wo nœ ti, faa zugologolo mœinmœin ka gœezu ga batoi ta sugasœi, kele ada balaa ade undaa gfa gfe é vili.» ¹¹ Kele salavusu gundigfii laani bato bize nui ta bato kee nui la, é leve Pœle wooi va, é geni bosu. ¹² Naa voluma tei bato losuve la geni vani ga nu samai leve ná, nubusei bœœœœ zolooni ma ga gi zœge ná, ni toŕga zoo gœezu gi zeeli Fenikise, Kelete bato losuve nii gaavotegai lekpema nu yeezazuve folo liizu velei ma, ta lekpema nu gœœzeuve folo liizu velei ma, nii a ke gi samai leve miná.

Fiile wolai lokoleve vai kpolodei gfa

¹³ Lekpema nu yeezazu vele viile goi vaani fœe, ti gfisieni ga ti yiima vai laazeelia ti ve, ti kœlu gœpœgi gfulani ziei wu, ti li ga zie zaama yooi Kelete gœba velei. ¹⁴ Kele su la geni goozani, fiile jœi nii daaseigi ga «Wulakilœn,» naa lokoleveni zie zaama laai maazu. ¹⁵ Fiilei batoi zegeni ya, naa la geni zobo sœœœni fiilei ma, gi bœgœ yeni zea, é da

li ga giye. ¹⁶Gi leveni zie zaama you goi ta goba, daaseigi ga Keloda. Tei é gñeni gi tago maalɔɔɔfuzu, gi gñabaani kele gi kein koi mazɔɔɔ. ¹⁷Ti teai ma batoi zu, ti kpɔba vele gñazieni, ti batoi zaamaɣili ga galuiti. Tei ti gñeni luzu ga é mina vili naɣae munemunegi zu, ti fiile zuzo segei yeini, naa gñe é keeni ti bɔɔɔ yeni fiilei ya, é da li ga giye. ¹⁸Poluma voloi, tei fiilei gñeni batoi wo la niikpisu, ti ná-kasɔi gñilazu vilini ya kpolodei wu. ¹⁹Foloi zavasiei, ti batoi bize zɔɔlaiti pilini ya kpolodei wu ga ti bɔɔɔ yeeiti. ²⁰Folo mɔinmɔin daawu nu la mɔ gñeni foloi ta somideɣaiti kaazu. Fiilei gñeni liizu ga zeeɣaaba nɔ kenein, gaabelasu kito nɔpe ge la mɔ gñeni gi ve, ga gá ye vulua.

²¹Sufoozani niina gi la daami wosu, Pɔle wuzegñeni nubuseiti saama, é gñe ma: «Wo petega, bɔɔlaiti, ga maaneeni ga wo woilo gɔo ma, ade mina zege Kelete, naazu ade gñe gñizosu niima maanɔɔi ta faa zugologologi nii ma. ²²Kele ná wo lenesu niizu ga wo zebezege, wo tanɔpe ge la valaga zenvui ma, keni batoi nɔ gñe é gologolosu. ²³Za kpidi GALAGI nii gè zea ta gè debizu, naa ná-geezugeelai gila maabuɣave bà, ²⁴é gñe mà: «Pɔle, mina lua, tɔzei keni è lo feya Seezaal gñazu, tɔ vɔɔ ka GALA ge è-zieɣɔɔgiti pe kaliva è ma, tanɔpe ge la zaa.» ²⁵Naa gñe é ba, à zebezege mu, bɔaiti, tɔzei nɔn daave GALA da, ga vele bogai la mà, zekana é gñezu la. ²⁶Kele keni de ade vili ya zie zaama laai gila su.»

²⁷Nii gñeni ga kpidi puugɔ maazu naanisei (14), fiile wolai da li nɔ ga giye Meeditelanee bolodei gñe, kua zaamai bato bize nuiti ti gaagñani ga gi maabuɣa kakei ta va. ²⁸Ti kɔɔɔ galui vilini ziei wu, ti ka ga bufoozave ga metele vuusavago maazu lɔfela (37). Gi va lago li poun, ti pili mɔnɔ, ti ka ga metele vuufelegɔ maazu lɔsava (28). ²⁹Kele tei ti gñeni luzu ga batoi mina loɣa kɔuiti ba, ti kɔlu

gñapɔ naanigɔ vilini batoi boga vele, ti bala ga wozai seɣema vai. ³⁰Tei bato bize nuiti ti gñeni pɔ ga ti vela, ti gñula batoi zu, ti kein koi vileni ziei gñe, ege ta gñe liizu poun ga ti kɔlu gñapɔgiti pili velela vele. ³¹Pɔle gñeni salavusu gñundigñi ma ta salavusuiti: «Ni niima nuiti ti la yeni batoi zu, wo la mɔ gñizoga.» ³²Salavusuiti ti kein koi ma gñaluiti teveleveni naazu, ti be ba, é loo bu.

³³Wozai sege ma la yɔɔɔzu, Pɔle gñeni nubuseiti pe tenesu ga ti daamii wo, é gñe ti ma: «Za gñe ga folo puugɔ maazu naanisei (14) wo da maabɔungi wo, wo la de daamii nɔpe boni. ³⁴Nà wo maaneenezu degemu ga wo daamii wo niina. Naa wola zolooge wo ma, nii a ke wo gñula ve, naa volumna à la dà: Wo tanɔpe undegai gñila kpala ge loa ya.» ³⁵É naa wogai ma, é bului zegñeni, é magi ve GALA be ti pe gaazu, é galegale, naa volumna é tɔzei ga mia. ³⁶Zɔiti pe ti zebezege, ti tɔzei ga daamii woga. ³⁷Gei kpein gi gñeni batoi zu, gi gñeni ga nu unfelegɔ puulɔfela maazu lɔzita (276). ³⁸Ti daamii wogai ma, ti baa kpe, ti ta gñulani batoi gñasɔi ma, moloi da ga beleegi, ti da naa vili kpolodei wu.

³⁹Siegi zu woza segeni la ma, ti la gñweesu gñani kakei va, ti weleni, ti zie bekegi ta vete ta ma naɣaegi, ti gñeni gñezu, ni ta zoo ti zɔ batoi va miná vele. ⁴⁰Ti kɔlu gñapɔgiti ma gñaluiti teveleveni, ti naati ze ziei wu, ti yeebe gaamago bato bize aniiti ba. Ti fiile zuzo segei wuzegñeni, ti te, ti da li ga kakei ma vele. ⁴¹Kele ti zigani naɣae sigigi gila ba, nii kpolodei ma veinfein felegɔ gaaleai ba yɔɔɔzu, ti bata ná. Uelelave batani ba kpe é la gñeni niikpisu, voluzuve da galegale ga kpolodei ná-zeeɣaabaai.

⁴²Salavusuiti ti zolooni ma ga ti kasogñe nuiti pe paa, naa gñe a ke ta mina ye lasesu, é va vela. ⁴³Kele tei salavusu gñundigñi gñeni pɔ ga é Pɔle gñizo, é la gñeni vaani bu, ti va naama vai gñe. É devei

veeni ga zɔiti pe ti zoogai lasesu, naati ti vili ziei ɣa mɔunpa, ti kakei mazɔɔɔ. ⁴⁴É ɣe zɔiti ti zeɪ gulu zeveiti ma, ba batoi ma bulukpulgiti ma. Uele ɣana ese pe ge kakei maazɔɔɔni la ga pagɔ.

Pɔle ɣɛai ma zie zaama yooi zu daa ga Malete

28 Gi ɣulaai ma faabaagi laawu, gi kweeni ga zie zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ²Ná nuiti ti yeezeini gi wu ga pagɔ, ti abu wolai ɣaazoni, ti gi pe toli ga gi ɣɔɔle, tɔzei tonai ta kɔɔlei ɣa é ɣeni vaazu ga gola. ³Pɔle kpatagalagi ta ɣaaleeni ba ga é pu abui ɣa, kele abui liegi maavele ma, pɛɣɣaali ɣila ge ɣulani su, é so zeei va. ⁴Ná nuiti ti kaalii ɣaai ma zeleni Pɔle yei va, ti ɣeni ɣeezu bɔɣɔ ma: «Gaama zu zunui nii ɣa ɣe ga nu vaa nui ta, kulaa nɔ ɣa feya faa bɔii zu kpolodei wu, gaamanɔ ada-ɣalagi ná-tukpoi la vaani bu, é va ye vulua.» ⁵Kele Pɔle kaalii vobeni abui zu, é la vɔɔ ma zoole nɔpe gaagaaani. ⁶Naama nuiti ti ɣeni ná maabɔunsu, é ɣeni ti ɣisu ga ti Pɔle ɣa zeei ve, ba é loo é za gaamanɔ. Tei ti lebini maabɔungi naa zu, ti la faa ɣɔu nɔpe kaani, é va ɣe ga Pɔle, ti-ɣigi valiboni, ti da ɣe ma: «Galagi ta ve de.»

⁷Ná ɣobave zie zaama yooi naa ma nu wola mɔungi daaseigi ga Pubiliuse ná-kpeleiti ti ɣeni ná. É yeezeini gi wu ga neɛngi, é gi laazuvɛ folo savagɔ laawu. ⁸Pubiliuse keɣɣe ɣeni zeebɛzu, kɔɔkpadimai ta kelendɛgi ɣa é ɣeni ba. Pɔle leeni pɔ be, é GALA fali be, é yeela ma, é balo. ⁹Naa voluma, seebɛ nui niiti kpein ti ɣeni zie zaama laai zu, ti vaani balaa, tama ti pe ti valoni. ¹⁰Ti unfema wola veeni gi ve, gi liizuve nii pe é ɣeni ga gi bedema ani, ti naa pe feeni gi ve.

Pɔle zeeli vai Wɔɔɔme

¹¹Alu savagɔ leveni pe gi va le Alegezandili batoi gila su, nii é samai ɣeeni zie zaama laai zu, batoi naa laa-

seigi voluve ɣeni ga «Gala felegɔiti ti ga yoogiti.» ¹²Gi zeelini Silakuse taazuve, gi ke miná ga folo savagɔ. ¹³Gi zegeni miná, gi da li ga kake ɣobu velei, eyesu gi zeeli Legio. Poluma voloi lekpema velei nu yeezazuve viilei lokoleveni, gi keeni ga folo felegɔ gi va zeeli Puzɔle. ¹⁴Gi kidaaleve nuiti tanigaa ɣaani miná, ti gi maaneeni ga gi dɔɔɣɔ ɣila ke ti va. Uele ɣana gi zeelini la Wɔɔɔme. ¹⁵Wɔɔɔme ɣidaaleve nuiti ti gi-maawo menini, ti vile pele ma gi laagomisu eyesu ti va adave ná laa ga Apiyuse Lɔɔɣɔi, ta ve ná laa ga Wɛɛn Laazu Uɛle Savagɔi. Siegi zu Pɔle ti ɣaani la, é GALA mamani, naa voluma ipɔ ge lɔɔni.

¹⁶Siegi zu gi zeelini la Wɔɔɔme, ti vaani bu ga Pɔle ye bɔɣɔ vele wu, salavusui gila ge da wele ma.

¹⁷Folo savagɔ levegai ma, Pɔle Zuifuiti ta-lotugɔiti tolini ga ti ɣomi ta naati. Siegi zu naati ti vaani la pɔ be, é ɣeni ti ma: «Kèeleaiti, gè la faa ɣologoloni adanubuseiti ma, gè la ade-memewolani tavaa vɔɔmai ta ɣologoloni balaa. Aneɛ naa ve, ti sòni, ti pili kasoi ɣa Zeeluzalame, ti kùla miná, ti fè Wɔɔɔme nui ze. ¹⁸Naati ti begai ma ga nà-faiti buuvete, ti ɣeni ɣeezu, ti pile, tɔzei ti la ɣeni nɔun sɔ kaani, nii soloogai nu va vaa ma. ¹⁹Kele tei Zuifuiti ti la ɣeni vaazu naa wu, keɛ gelegele ge la ɣeni ná keni gè woogulani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga wɔin ɣa mà ga gè nà-nubuseiti maalɔ. ²⁰Naa ɣa é kea gè toligi wogai la ga ade ɣa, ade yɛpe é vile naama vai va, tɔzei Izelayele ná-kitogi maavele ɣa za gè vɔɔɣɔi nii zu la.»

²¹Zuifuiti ti googaaivoteni, ti ɣe ma: «Gi la seve zɔɔɔni, é va zege Zudee yooi zu da-vaa zu, gi-ɣeɛloin gila kpalaa ge la vaani, é va da-vaa ɣɔu wo gi ma. ²²Kele wɔin ɣa gi ma ga da bɔɣɔi é da-ɣisiei le ga giye. Nii é ga kalagi naa è vɔɔpeai ba, gi kweeni ga ade pe nuiti ta wuzegɛzu daalɔɣɔma ga gola.»

²³Ti ku g̃ili toni ga ti g̃omi. Naama voloi zeelii ma, ti vaani pɔ be, ti m̃oin, é leve ma m̃oungi va. É zo sobui ma eyesu kp̃k̃oi zeeli, P̃ole b̃oeni ti vɔ, é ná-kalagi wo pelei le ga tiye: É GALA ná-masadai ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-t̃ogi zu wooiti segeni ta GALA goo wo nuiti ta-b̃œiti, é g̃aaba keke ga é ti-g̃igi lati, é lo Yesu ná-fai va. ²⁴Tanigaa ti laani gooi la, z̃oiti ti la k̃eni pe ti va la da. ²⁵Siegi zu ti g̃eni zegezu la P̃ole vɔ be, tiya letele ti la g̃eni zolooni faa g̃ila ma, P̃ole niima g̃isie g̃ilagi woni ti ma, é g̃e ma: «Gaama g̃eni Zenvu Nadegai ya, siegi zu é g̃eni b̃œezu la wo-m̃em̃ewolani pɔ ga GALA goo wo nui Ezayi maavele, é g̃eni ti ma:

²⁶Li, è g̃e niima nubuseiti ma:
wa la woilo nɔ,
keke wo la faa g̃aag̃aa pe.
Wa la wele nɔ,

keke wo la wozaḡaa pe.

²⁷T̃œzei niima nubuseiti ti g̃ea ga ki-gaaza nuiti,
ti b̃og̃o woizub̃ol̃a, ti yeevee g̃aazu,
naa g̃a a ke ti g̃aazu mina wozaḡa,
ti-woiyeg̃eiti ti mina faa meni,
ti-yii mina faa g̃aag̃a,
ti va g̃ale ma pɔ,
nii a ke g̃è va ti g̃ede.»

²⁸P̃ole g̃eni ti ma volu: «À kw̃ee mu ga kizo fai nii GALA ge fea, daa g̃ana zeelizu zii g̃iligiti ma, naati mu ta woilo ma.»
²⁹[P̃ole naama wooi wogai ma, maag̃aali wolai yeni Zuifuiti z̃og̃ozu, ti da li.]

³⁰P̃ole k̃eni ga kona felego pelei naa wu, nii é segeni. É g̃eni yeezeizu nuiti pe bu ná, niiti ti g̃eni vaazu pɔ ga ti ka. ³¹É g̃eni GALA ná-masadai ma vai laazeelizu, é da kalagi wo, é vile Malig̃ii Yesu Kilista ná-fai va ladalai zu, faa ñope ge la g̃eni kpeteveni naa va.